

Cana Coaunera Ere

Urarina New Testament

Contents

Mateocho laenai Ena Nena Cana Coaunera Ere	1
Marocohacha laenai Ena Nena Cana Coaunera Ere	72
Locasiicha laenai Ena Nena Cana Coaunera Ere	116
Joaancha laenai Ena Nena Cana Coaunera Ere	194
Cana Coaunera Calaochi Jesoso Cocoinanohichuru Afosotooru Ichanohichuru	243
Roma nenacaauru rai Faborohacha letoai	322
Coriintoo nenacaauru rai Faborohacha letoai leinjiin	353
Coriintoo nenacaauru rai Faborohacha letoai coroataja	382
Galasia batane nenacaauru rai Faborohacha letoai	402
Efesoo nenacaauru rai Faborohacha letoai	413
Filipoo nenacaauru rai Faborohacha letoai	423
Colosau nenacaauru rai Faborohacha letoai leinjiin	430
Tesalonecau nenacaauru rai Faborohacha letoai leinjiin	437
Tesalonecau nenacaauru rai Faborohacha letoai coroataja	443
Timoteeo rai Faborohacha letoai leinjiin	446
Timoteeo rai Faborohacha letoai coroataja	454
Tito rai Faborohacha letoai	460
Filemoon rai Faborohacha letoai	464
Ebereeocuru rai letoai	466
Saantiaaocha letoai	489
Fedoroacha letoai leinjiin	499
Fedoroacha letoai coroataja	508
Joaancha letoai leinjiin	513
Joaancha letoai coroataja	521
Joaancha letoai nichataja	523
Jodasiicha letoai	525
Jesocurisitohacha Coaratei Afocarifisi	528

Cana Coaunera Ere

New Testament in Urarina (PE:ura:Urarina)

Language: Urarina

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-06-27 from source files dated 2017-06-26.

e5112ff0-a5c1-5530-807b-77f230c01a74

ISBN: 978-1-5313-0678-6

Mateeocha laenai

Ena Nena Cana Coaunera Ere

Cana Coaunera Calaoihi Jesocurisito foerateracuru

(Lc 3.23-28)

1 Caate Cana Coaunera Calaoihi Jesocurisito foerateeurera Rabiri aina Abaraaun foeratenojoinuru foerateeurera curuaacurune.

² Isaca inaca neein nenaalu jetao Abaraaun.

Jana Isaca calaohilu jetao Jacobo.

Jana Jodaa aina rai nocoalacuru inaca neein nenaalu jetao Jacobo.

³ Faresi aina Sara jetaote, Tamara que nebateein Jodaa bereecuru nelu.

Jana Faresi calaohilu jetao Esroon.

Jana Esroon calaohilu jetao Armi.

⁴ Jana Armi calaohilu jetao Aminadaba. Jana Nasoon jetaote, Aminadaba calaoihi nelu.

Jana Salomoon jetaote, Nasoon calaohinelu.

⁵ Jana Raba que nebateein Salomoon calaohilu jetao Bosi.

Jana Roto que nebateein Bosi calaohilu jetao Oberi.

Jana Oberi calaohilu jetao Isaihasi.

⁶ Jana Isaihasi jetaote, *reyneein* nenaalu Rabiri inaca nelu.

Jana Oriasi comasaineein nenaalu que nebateein, Rabiri calaohilu jetao Salomoon.

⁷ Jana Salomoon calaohilu jetao Roboam.

Jana Roboam calaohilu jetao Abiasa.

Jana Abiasa calaohilu jetao Asa.

⁸ Jana Asa calaohilu jetao Josafa.

Jana Josafa calaohilu jetao Joraam.

Jana Joraam calaohilu jetao Osiasi.

⁹ Jana Osiasi calaohilu jetao Jotaam.

Jana Jotaam calaohilu jetao Acasi.

Jana Acasi calaohilu jetao Esequiha.

¹⁰ Jana Esequiha calaohilu jetao Manasee.

Jana Manasee calaohilu jetao Amoon.

Jana Josiasi jetaote, Amoon calaohinelu.

¹¹ Jana Jeconiasi aina rai nejeraauru inaca neein nenaalu jetao Josiasi.

Nii bana jetaote, Isaraelitaauru mucuhin amanajaaurelu, acaauru atane caje roconajaain, Babilonia batane que ichaaoru coina.

¹² Nitohaneein mucuhin amanajauruhane baiha jetaote, rai calaoihi Salatieli sirilu Jeconiasi. Salatieli calaohilu jetao Sorobaberi.

¹³ Jana Sorobaberi calaohilu jetao Abiod.

Jana Abiod calaohilu jetao Eliaquiin.

Jana Eliaquiin calaohilu jetao Asoro.

¹⁴ Jana Asoro calaohilu jetao Sadoco.

Jana Sadoco calaohilu jetao Aquiin.

Jana Aquiin calaohilu jetao Elioon.

¹⁵ Jana Elioon calaohilu jetao Eleasar.

Jana Eleasar calaohilu jetao Mataan.

Jana Mataan calaohilu jetao Jacobo.

¹⁶ Nii jana Jacobo jetaote, Curisito Meshasi neba Mariha lana Jose inacanelu.

¹⁷ Nitohaneein jetaote, niha Abaraaunne caje coauneein lechoonca jena saain nichoalateurelu, Abaraaun nefoerateeuru, niha Rabirine que tiaaojoaain.

Nii Rabiri caje coauneein jetaote, lechoonca jena saain nefoerateurelu, Babilonia batane Isaraelitaauru mucuhin amanajauruhane que tiaaojoaain.

Nii mucunajaain amanajauruhane baiha jetaote, lechoonca jena saain nefoerateurelu, nejanoaa Curisitone que tiaaojoaain.

Nejanoaa Jesocurisitone

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Naojoaainte nena nelu Jesocurisito. Nii bana jetaote Jose aina ita raauruhane rai niha Marihane

jana jetaote, jaiti ita aina neeuruhane ajiniha Cana Coaunera Suujue ichanohineein inae ausirinelu Mariha. ¹⁹Nii jana esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein cacha caohachaaain suujua coaraniha Josene jaun jetaote, nii chuni cacha rai canaanai siriha Marihane belanaala jianein caje amunaa jerelu.

²⁰Nitohaneein inae amuhane caina suujua cuhane coaauca Josene jana jetaote, sinihu rai ococohin jetao: “Jiaoriha Mariha raai ii comasainu quene coasiinera Rabiri nefoeratenein nenea Jose. Nii canaanai niicha siriite Cana Coaunera Suujue ichanohineein nenaanera. ²¹Inae leinjiin calaohirichaaain Marihara. Inae nejanoaa nii rai canaanaine jana Jesusoneein curuaateeuera. Osa caje rai cachanein neeninuuru ichoteraanu nihane jaunte, Jesusoneein curuaareeinha,” nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

²²Nitohaneein jetaote, rai nere bera inoanseni *profeta* que:

²³“Chariji bana quicha aina ichoaelanaala nenea ranunate, inae ausirineein leinjiin canaanai siricheein. Inae nejanoaane janate, Emanoel neein curuaateeurureein cachaaurura,” naain nere bera inoanseni que beratihia Cana Coaunerane nainaelu.

“Emanoel,” naanete: “Cana Coaunerate cana aina ne,” nae.

²⁴Inae niritiin sinihocane caje nocohin jetaote, nii rai aitoaha Cana Coaunera letono anjerane tonoraain, comasainu que Mariha raelu Jose. ²⁵Nejetaote, nejanoaa nii Mariha calaohi- Jesuso neein Joseecha curuaatine reentiaain, nirijieein ita que turuelanaala ita aina ichaorelu.

Enoto mitu nichajai jelson caje turuuruha Jesuso nejanoa coaraa arasijie caje cha coitucuurerane

2 Nitohaneein jetaote, Jodea batane que nenea Beleeun nejanoaelu Jesuso, jelai batane curuaanaanein niha *rey* Erodesine bana. Nii jana jetaote, Jerosaleeun enoto mitu nichajai jelson caje turuha uure itolere que nerelaain arasijieuru caje cha coitucuurerauru cachaauru. ²Inae ecu turuhin jetaote:

“Chu ne, nii Jorioocuru Curuaanaa *rey* nejanoanaa. Ocooca rai arasijiene coaraaanune jaunne turuhin coaraa uhaaanu, coroaecaanune caina,” naaure jetao turuhin, nii itolere coitucuurera cachaauru.

³Nii nejanoaane coitucuhin jetaote, jataain nererojoecae *rey* Erodesi, satiin Jerosaleen cocoaichacuru aina jiniiquin. ⁴Nii jaun jetaote, satiin saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitonjoan rauhi que cacha relaaurera, naaonjoainuri cotiharate Erodesi: “Chu nejanoareein Mesihasi,” naain acaauru caje bajaane caina. ⁵Nii jaun rene turuhin jetaote:

“Jodea batane que nenea Beleeunte nejanoareeinha. Nitohaneein ecu nejanoaane cinate:

⁶Jodaa atane que nenea Beleen nese, coatihia ansijiin natiin ii amurijiriin tabaain nenacaauru neseuru fautaain neriheein, ii que netiin nejanoarihani leinjiin Curuaanaa canu cachaauru Isaraeli cocoaichacuru corootajaneranein nenaane jaauru,’ naain laenaelu Cana Coaunera ere bera *profeta* inoansicha,” naaure jetao Erodesi rai.

⁷Nii jaun jetaote, nii chuni rai belanaala nii arasijie caje itolere coitucuur-

era cotiharatiha Erodeseine jaun jetao, rai turuhin beeuruhane jaun acaauru caje esinae rauhijiriin, “Naonjoain banate ococoelu,” naain nii ococoa arasijiene coitucue. ⁸Inae nitohaneein rai beeuruhane caje coitucuhin jetaote:

“Chajaain Beleeun cuhin nii canaanai coaanihuhe. Chucha ne. Cha cajecha nefoeratenaneein ne. Chaen inae eruhichene carai biha uuchene canuhetonai coaraa uhene corojera,” naain jetao nii itolere coitucuurera letoae Beleeun Erodesi.

⁹Niritiin acaauru letoaa *reyne* tonoraain Beleeun cuuruha nii itolere coitucuurerane jana jetaote, acaauru ajiniha cuujue nii arasijie- enoto mitu nichajai que ococane jana acaauruhacha coarai. Inae nii niha canaanaine jaun turuhin jetaote, ecu nichoae inacue nii arasijie.

¹⁰Inae ecu inauca nii arasijiene coaraain jetaote, jataain rachoojoeure nii arasijie caje cha coitucuurerauru.

¹¹Nitohaneein rachoojoeuruhane baiha loreri asae enohin coaracuruhane jana jetaote, neba Mariha aina niha nii canaanaine coaraain jetao, rohan nelauriaain nii canaanai coroaecuruhane baiha rai camela caje oro, enuha sacari jujui, chaen coretiin nena jujui, naonjoainuri rocohin que nii canaanai belaihure.

¹²Nii baiha jetaote, nii niha acaauru letoera Erodesine jaan jelson situhin cauha cuuruhane coataa acaauru sini anuu caje coitucuhin jetao, leecha bero cuhane cuhin jelaiha nataneu cauha cuure.

Egipto cuhin soroha Josene

¹³Inae jelai caje amuruha nii itolere coitucuurera *magocurune* jana jetaote, Jose sinihu rai ococohin jetao:

“Inae jetao nii canaanai ariha Erodesi sohin jaohane coina. Nii ajinihane ichei aitoon, nii canaanai aina rai neba

amaain Egipto batane que cuhin sorohine coina. Chaen ichei bihanune reen-tiaain ecu neura,” nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

¹⁴⁻¹⁵Nii jaun jetaote, sini caje nocohin nii canaanai aina rai neba amaain jetao, janotiin soroe Egipto nichae cunaa bero cuhane cuhin Jose, oha Erodesine reen-tiaain ecu nihane coina.

Nitohaneein jetaote:

“Egipto caje coauneinne canu Calaoihi cotihareeunni,” naain beratihalu nere bera inoansi *profeta* que Cana Coaunerane nainaane coina ailu.

Canaanaihuru soaajeratiha Erodesine

¹⁶Nitohaneein coritaain comarohin caauruha nii arasijie caje itolere coitucuurerane que nainaane jaun jetaote, jataain obajeein, ena nejanoanaa caje coaunein, coroata jaanacai que tiaajoaain, Beleeun sacuritaain nenacaauru canaanaihuru, nii Jesoso nejanoa beeuruha itolere coitucuurerane bana caje coaunein nejanoanacaauru jitariin soaajerate Erodesi.

¹⁷⁻¹⁸Nitohaneein jetaote:

“Rama nese quete aohanrarein jataain inaderaain chananaa tabaihuri.

Raquerite calaohichuru coisihaitorein.

Nete inae esinae rauhijiriin ooruha calaohichurune jaun, ajetera jerelanaala aite,” naain laenaalu *profeta* inoansi Jeremiasine ninaelu.

¹⁹Nejetaote, inae oha Erodesine baiha jetao, Egipto niha Josene jana sinihu rai ococohin jetao: ²⁰“Chajaain nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que caunihura. Inae ooruha nii canaanai sohin jaonaa jereraaurulura,”

nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

²¹Nii jaun jetaote, nii canaanai aina rai neba amaaïn jelaiha Isaraeli batane que cauha cuelu Jose. ²²Nejetaote, nii rai inaca Erodesi coreeraniha niha Arquelaone coitucueratiha sinihu que Cana Coaunera caje coitucuhin jetao, Jodea kuhane coasiha Calileea batane que cue Jose. ²³Inae nii Calileea batane que turuhin jetaote, rauhijiriin kuhin Nasarete neseu ichaoha cuelu. “Nasarete cocoaicha neeinte curuaareein Jesoso,” naain beeuruhalu *profetacurune* nainaane coina.

Cana Coaunera Ere beebejiha Joaan Baotisitane

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 Nii bana jetaote, Jodea batane que nenea cacha areroo ecocohin, ecu situnacaauru cachaauru cotijiaain acaauru rai Cana Coaunera Ere beebeje Joaan Baotisita. ²Nitohanein acaauru relain jetaote:

“Inae nichuuntaa Cana Coaunera cojoanona. Aihane jaun nacoaaunein Cana Coaunera ere tonoraain, caohachaaïn inara ichao coreein neeuche,” naain jetao cachaauru rai beebejein relanajae Joaan Baotisita. ³Nii Joaan que jetaote:

“Nerichaaïn cacha areroo eheejejein cacha cotiharanu. Nii ajiniha caohachaaïn inara suujua baaso jianein, caohachaaïn inara suujua coaraain, caohachaaïn neeuche, turuha Cana Curuaanaane raotojejein raachene coina,” naain laenaelu *profeta* inoansi Isaihasi.

⁴Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajonequïn jetaote, jacari caje ichanohin siitoroon que ichoraquïn, sisiincho, irichaje, naaonjoainuri que lenonein nelu nii Joaan.

⁵Nii cacha areroo neein cachaauru re-laa Joanne coitucuhin jetaote, satiin Jodea batane caje, Jerosaleen caje, Jorodaan batane rohan caje, naaonjoainuri cajene maajein turuhacoaaïn aonaa cure arajii cachaauru. ⁶Nitohanein rene turuhin esinae rauhijiriin suujuelanaala osaaocuruhane beeuruhane jetaote, cojunacatenaaca nucuhe Jorodaan kuhane tein acaauru baotisarejetelu Joaan.

⁷Nejetaote, jataain arajiin rene turuhacoaauruha acaauru baotisaane coina fariseeocuru aina sadoseeocurune coaraane jaun jetao:

“Cha inara rai aite turu rai nenea caseteco tabai caje nichoteeichene coinete taibinaecuru- acano rijijiein nenacaauru cachaauru. ⁸Aihane jaun nii ajiniha caohachaaïn inara suujua coaraain caohachaaïn ichaaoche. Aihute esinae rauhijiriin nacoaaunein Cana Coaunera coitucuhin, inara ichao coreein caohachaaïn nenea jerequichene coaracurumiin leeochoauru cachaauru. ⁹Jiaonrihachu chaen nejesinajejein: ‘Canacaanune Abaraan nefoeratenichaanu,’ naain irihache. Cana Coaunera naine caa ajeri caje niha natiin Abaraan nefoerateuru coaanaa ne. ¹⁰Chaen techu inaana inaeniha temulene, cojoaisi aina curuataain tero que sauhin usihanau mocohaca. Nii rijijieinte inae esenetaaichuru letoaa cureein nii turuha uhenenu usi tabai jana. ¹¹Canune esinae rauhijiriin nacoaaunein Cana Coaunera ere tonoraain neeichene coarateeichene coujunacane que, acauhanau tein inara coujunacatein inara baotisaan. Jana canu baiha turuha uhenite laen, inara suujue kuhane Cana Coaunera Suujue tein, usi quene maajein inara coujunacatein inara baotisareein. Acate jataain canu amurijiriin cocoinaain letononein ne. Canune

fautaaïn cocoainaaïn letononeeïn neeun. Nii rai safato amaeranu que niha natiin nelatejeehaaun. ¹²Charijieeïn teeinti aroso taojiaain, jelai teein rai fero taojiae mocohane caina taicha. Nii rijieeinte, jelai teein coitucuurera raain, jana nii nere tonorana jerelanaala nenacaauru jelai teein mocoha cureeïn, chabana jacanaa charanejeeïn nenaä usi que,” naain jetao cachaauru rai beebeje nii Joaan.

Jesoso cojunacatiha baotisaä Joanne

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Nii jana jetaote, baotisaä Joanne caina Calileä caje cuhin, nii niha Joanne jaäun nucuhe Jorodaaun turuha cue Jesoso. ¹⁴Nii jana jetaote, jauriaanejeeïn baotisaäaä jerelanaala jetao:

“Chanuna ii canu baotisaäaä naineei natiin, ii canu rene uhi,” naä Joanne jana jetaote:

¹⁵“Jauriaa niriimiin ena. Jauriaanejeeïn satiin aitoäa Cana Coaunerane jaän ichacaanete caohachae,” nae jetao Joaan rai Jesoso. Niritoha raine jaun jetaote, jerihane rijijieeïn baotisaäe Joaan. ¹⁶Nitohaneeïn coujunacatiha acauhanau teein baotisaä Joanne jana, acau caje mituha Jesosone rijieeoriitiin jetaote, neyoracaa dede bacuujuane jana, leinjiin serori rijijieeïn nichoae fauha uha Cana Coaunera Suujuene jana coaräe Jesoso. ¹⁷Nii jana jetaote:

“Caate jataain quiicha belaaïn canuhachä cocoainanohin canu Calaoäi nera,” naain toniha erenaä dedeune jana aonajeeunre.

Baaso que Jesoso sarunaa jeriha moconajaerane

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 Nii baotisaä Joanne baiha jetaote, Cana Coaunera Suujue amanojoi-

neeïn cacha areroo cue Jesoso, ecu coujuhin coaräa moconajaerane caina.

²Nitohaneeïn cacha areroo niha jenaächoonca jiiächooneeïn, jenächoonca janotiineeïn lenone lanaalane baiha miijitoha Jesosone jana jetaote, ³coujuhin coaräane caina rene turuha cue moconajaera.

Nitohaneeïn rene turuhin jetaote: “Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaoäi neeine, caa ajeri jaberocooru rai aitoote lenoneneeïn nerotomiincha,” naä Jesoso rai moconajaerane jana jetaote: ⁴“Nete Quiricha inoaensi cuhane: ‘Coatiha lenoneecha que ichaonaa nainihei cacha. Cana Coaunera ere tonoraain, jerihane rijijieeïn ichaohanete nainere, jerichanejeeïn ichaoha cachane,’ naain laenanohineeïn ne Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanera,” nae jetao moconajaera rai Jesoso.

⁵Niritoha raine baiha jetaote, Cana Coauneraacha que banijiaain nenaä Jerosaleeun nese que nenaä Teenforo ecuunni choae Jesoso inaain jetao:

⁶“Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaoäi neeine caalai caje nomaroteeute coaracaa. Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete:

‘Rai letonocuru anjeraaurute letoareeïn Cana Coaunera, ii beraaihuruhane caina.

Acaaurute

rai biji que ii michuurureeïn, nabana ajeri que necunaitaaine coataa,’ naain laenaerate Cana Coaunera,” naä rai moconajaerane jaun jetaote:

⁷“Chaen techu Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane: ‘Jiaonriha ii Curuaanaa ii Coaunera coujuhin coaraaine,’ naain laenanohineeïn ne,” nae jetao moconajaera rai Jesoso.

⁸Satononejeeïn jetaote, jataain ecuuneeïn nenaä ichatane ucuuno que amaain jetao, jitariin caa chauratane

que nenacaauru neseeruru coarateein, que nelateein ichaonacaaurune maajeein coarateein jetao:

⁹“Jitariin caa ena iicha coaraine ichei tereeni, neseeonriaain canu coroaequine,” naa Jesoso rai moconajaerane jana jetaote: ¹⁰“Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanete: ‘Leinjiin ii Curuaanaa ii Coaunera corojeein raacha nelateein rai nere tonoraau,’ naain laenanohineein nera. Chajaain ena canu caje amuhachauru moconajaera,” naain jetao moconajaera sitaa Jesoso. ¹¹Niritiin moconajaera sitaa Jesusone jaauin caje amuhane jana jetaote, rene turuha-coaain corootajanecure anjeraauru.

Calileea cachauru relaane nunuhetiha Jesusone

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Caresero cuhane Joaan enoauruhane coitucuriin jetaote, Calileea nichae cuelu Jesoso. ¹³Nejetaote, Nasarete ichoaelanaala, Saboloon aina Nefatalii nefoerateeruru atane que nena nemuri auhaniha Caferenaanon ichaoha cuelu.

¹⁴Nitohaneein jetaote:

¹⁵“Cucuana auhaniha Jorodaan jerau Saboloon aina Nefatalii atane-Calileea ichaonacaauru Jorioniheichurute inae jianacoon rai nichao baaso caje mituurureein.

¹⁶Jana nii ooruhane bana nitajeeneerite, inae leecha ichaonaa que ichaaoe,” naain laenaalu *profeta* inoansi Isaihasine nainaelu.

¹⁷Nii caje coaaneein jetaote: “Inae nichuuntaa Cana Coaunera cojoananaa. Aihane jaun nacoaaneein Cana Coaunera coitucuhin, caohachaain inara suujua coaraain, caohachaain neeuche,” naain jetao cachauru rai beebjeein acauru relae Jesoso.

Jenai ate mucuurera cotihaca Jesusone

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸Nii cachauru relaane caje Calileea conemuri auhaniha cuujihane jaun jetaote, corootajai ita nejeraauru Simoon Fedoro neein acaauruhacha curuaatei, chaen rai nejera Aanderesi, naonjoainuri erue jetao Jesoso, acauru amiha-nee niha ate mucuuruhane jaun, ate mucuuruhane caina acauhanau rai rede nalaecuruhane jana. ¹⁹Nii jana acauru coariin jetaote:

“Chajaauche canu ainate nii ate mucuhichene rijijieein, canu rai cachauru mucuhin raeraneein neeiche,” nae jetao acauru rai Jesoso.

²⁰Nii rijieeoritiin jetaote, acauru rai redeeuru ratiriin Jesoso aina cuure. ²¹Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, corootajai ita nejeraauru Sebedeo calaohichuru Saantiaao, Joaan, naonjoainuri coari Jesoso, leinjiin bote cuhane neein acauru rai redeeuru rucuhaca neeruha rai inaca ainane jana. Nitohaneein coarinajaain cotihanaaca Jesusone jaun jetaote, ²²nii rijieeoritiin bote cuhane acauru inaca ratiriin caajie cuure.

Arajii cachauru relaa Jesusone

(Lc 6.17-19)

²³Nitohaneein cuhin jetaote, Calileea sacuritaain cuhecujueein, sinacocaauru naineein enohenojoein cachauru relaan, Cana Coaunera cojoananaa erena raotono que ereerejeein, itolere cunai caun cunaitenacaauru, jaberoco que cunainojoiriin nenacaauru, naonjoainurine maajeein rautaacoae Jesoso. ²⁴Nii jana jetaote, satiin Siria batane sacuritaain inae Jesoso benaa coitucuhin jetao, araai laurii cunai caun cunaitenacaauru, jaberoco que cunanacaauru, coitucuhuhi que suujue-

conacaauru, otonacaauru, bacosacuru, naonjoainurine maajeein rene amaa-
ruhane jana jetao, acaauru rautaacoae
Jesoso.

²⁵Nitohaneein jetaote, Calileea ne-
nacaauru neseeuru, Decapolis, Jeros-
aleen, Jodea, Jorodaan batene uuri-
huru, naonjoainuri cajeeeurune maa-
jeein cuhacoaain jetao, Jesoso sacuhin
rene turuhacoaure arajii cachaauru.

**Ichatane ucuuno que cuhin ecu
cachaauru relaa Jesosone**

(Lc 6.20-23)

5 Arajiin rene tururuha cachaau-
rune coaraane jaun jetaote, aina
nerelanacaauru aina jiniiquiin ichatane
ucuuno que iniin jetao, ecu nelauri-
ariin lauheque Jesoso. ²Nitohaneein ecu
netiin acaauru relaa in jetaote:

³“Nerausiaaecuruha latiha acaauru
suujuane coitucuhin nenacaauru, Cana
Coanera Cojoanonaa que neeuruhane
jaun.

⁴Nerausiaaecuruha inaderaaeriin
ichaonacaauru.

Niichurute cairichaojoaain coarae
Cana Coanera.

⁵Nerausiaaecuruha leeochoauru
amurijiriin nena coacuelanaala
raotojoein ichaonacaauru.

Niichuru raite, acaauru que baniha-
teen niicha rucujuei atane tereein Cana
Coanera.

⁶Nerausiaaecuruha corajeein esinae
rauhijiriin jeriha Cana Coaneranee
rijijieein leeochoaneein namute cacha
coaraelanaala, niheichu namute
cacha cairichanaa coacuhin niha
leeochoane jerelanaala, naonjoaain
caohateraneein nenacaauru niicha
coaana jerei coaracururichaaine jaun.

⁷Nerausiaaecuruha cairichaojoaain
leeochoauru coaraain, chaelai lateein
neeuruhane, acaauru coroatajanein
naonjoaain nenacaauru.

Nii rijijieeinte cairichaojoaain
acaauru coaraain, jeelai amuritoheriin
acaauru coroatajanereein Cana
Coanera.

⁸Nerausiaaecuruha caohachaain
suujua coaraain caohachaain
ichaonacaauru.

Niichurute esinae rauhijiriin
Cana Coanera aina jiniiquiin niha
cuurureein.

⁹Nerausiaaecuruha raotojoein jini-
iquiin ichaauruha cachaaurune coina
coroatajanein ichaonacaauru.

Niichurute rai calaohineein teein
acaauru coareein Cana Coanera.

¹⁰Nerausiaaecuruha Cana Coaner-
aacha jerei ichacuruhane coreniha mu-
cunojoneein, casetecanojoneein, arino-
joneein, naonjoaain nenacaauru, Cana
Coanera cojoanonaa que neeuruhane
jaun.

¹¹Nerausiajeeinte neeiche canu
cachaneein neeichene coreniha
inara nocoeje chanuhin, inara sohin,
joareein inara que ereein, naonjoaan
cachane.

¹²Nitohaneein techu cairichaerino-
joneein rautanohinelanaala ichaorelu
Cana Coanera ere bera inoensihuru
profetacuru, inara ajiniha nenacaaurulu.

Aihana jaun raotojoein rachoojoein,
chaque tonajelanaala neeuche, dedeeu
raoti ichaonaa que inara coreterihani
Cana Coaneranee jaun.

**Lenone raotono tera aina
cacha conaeraneein nena**

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³Charijieein teenti setuhane coataa,
tebe que iniho colaain rucuheca.
Nii rijijieeinte nabana nitajeeuruha
cachaaurune coataa, acaauru ichao
baaso rucuhanein neeiche. Inae
lenone cotebetenaa naineniha tebene,
inae lenone raotono tenaa nainerihe.
Nechu joaenreen atane ichoae

jaonojoneein, shaonohineein nihane cainaachate nelate. Nii rijijieein inara netonai, cacha rai ichaonaa raotono coaratelanaala cacha relaeneeichene, inara netonai nii chaque nelatelanaala neriquicheein.

¹⁴Ichatane ucuuno que niha leinjiin nesene, nihei chuni coaraelanaala nainejei. Nii rijijieein techu satiin cacha notaracae inara aina cuaain niicha jerei coaratiha Cana Coaunerane jaan- cono rijijieein neeiche.

¹⁵Nii rijijieein nihei chuni cono mocohin darohe asae tera. Bujuaihu telanaalate ucuun tihaca, satiin conohanau tururuha loreri asae turunacaaurune coina.

¹⁶Nii rijijieein cacha cononeein satiin cachaauru que caohacha ichaquichene coarateein, acaauru que coitucuerateein neeuche. Aihute esinae rauhijiriin caohacha ichaquichene coaraain Cana Coaunera coroaecuruhine cachaauru.

Cachaauru relaa Moisesane jaan-rauhi coitucueratiha Jesusone

¹⁷Coatiha inara relaain nihalu Moisesane jaan rauhi jianein neeichene coina, cau turuhin nihaaun. Niheichu inara relaauruha *profetacurune* jaan jianequichene coina turuhaaun. Nenacaen nejian, nii inara relaauruhane jaan coitucuhiche esinae rauhijiriin jeelai amuritoheriine coina, 'Naaonjoain quete aite,' naain inara rai biha uun. ¹⁸Esinae rauhijiriine inara rai aitoreeunni, jaiti niha dede, chauratane, naaonjoainurine que tiaaajoaain, coatiha aninoerarinaai le erenaanejeein, satiin nii aitohane rijijieein situhane reentiaain, nii Cana Coaunera tenojoin Rauhi Inoaensi. ¹⁹Nitohanihane jaun nii rauhi inoaensi caje leinjiin leeochoaauru fautaain nelatihei rijijieein nena rauhi tonoraelanaala nena, niheichu que

leeochoaauru relaenihane, acate Cana Coaunera Cojoanonaa que jataain nelatenereein. Nete caohachaain tonoraain, nii aitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, esinae rauhijiriin leeochoaauru relaerate, jataain nelatineein nereein Cana Coaunera Cojoanonaa que. ²⁰Rauhijiriine inara rai aitoreeunni, Moisesa aitoonjoan rauhi que cacha relaaunera aina fariseeocuru amurijiriin, inara rai Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain rijijieein niicha icharatei ichaeneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa naineriheicheein.

Namute cacha aina obaecane caseteco coarihanine que cacha relaa Jesusone

(Lc 12.57-59)

²¹Inarate coitucuhiche: 'Jiaoriha sonajaain jaohichene. Sonajaain joerate caseteco coareein,' naauruha inara foerateunera rai ne. ²²Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha namute cacha aina obajei, nii obaecane jaan jera aina rucujueein que suujua acatelanaala nenaate, caseteconeein niha cureein. Jana rai nejera que 'Cha coitucuhichei,' naain ereite, casetecaeratereein nitohanai rucuhecuruhane coina nenacaauru-*Junta Supremacuru*. Jana, 'Chaque nelatiheeii inacojoeinte neei,' naain namute cachaauru que ereite, usi tabai jana nijiaoreein.

²³Aihana jaun ii que suujua acatiha Cana Coaunerane coina chaelai amai que belaaaine coina Teenforo asae nena rori-*altar* ichoaene jana, ii cotaairiin niha chamute cachane que coaauquine, ²⁴jauriaanejeein caohachaain neein ii cotaairicha ainane coina, nii rori acatiha nii iicha amai ratiriin, aina rucuhenuhu. Inae aina caohachaain rucuhequine bai-hate laen nainereei jelaiha cuhin nii rori-

altar ichoae nii Cana Coaunera belaa ine jaan teeine.

²⁵Chunocoha inara amute cacha, cocoainanacaaihuru rai inara coulurujeein nihane, raotojoein aina ereein rucuhecuche, joesio rai inara colurujihane coataa. Aineeichenete folisiaa rai inara tiha joesione, caresero cuhane inara enoaaurureein. ²⁶Nitohaneein ichaeneeichenete nii caresero cuhane neriquicheein mituhelanaala, nii baaso ichaquichene coretequichene reentiaain. Esinae rauhijiriine aitoon inara rai.

**Comasainelanaala nenea ene
dadaeniha cachane
coina relaa Jesusone**

²⁷Inarate: 'Jiaonriha inara sinijeranelanaala nenea ene dadaaichene,' naain inoaenlu inara relaaauruhane coitucuhiche. ²⁸Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Chunocoha suujua cuhane ene jereein coarate, suujua cuhane nejelau ene que naosate.

²⁹Inara nota osa que inara sarunaa jerihane nii inara nota que coaraain, inaraacha jerei caje amuuche, nabana inara nota coreniha baaso ichaquichene, inara notaacha usi jana cuelanaala, satiin inara jaberoco usi jana nitajihane coataa. ³⁰Jana inara biji osa que inara sarunaa jerihane, coa nii inara biji turuaache nii inara sarueratenaajerihane jaan que. Mucuhichene ajiniha caje amuuche. Nii inara bijiicha mo-coelanaala, inara jaberocone maajeein usi tabai jana nitajihane coataa.

**Ene raain joeranihane, osa
que nesaruha cachane que,
cacha relaa Jesusone**

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹Chaen techu inoaenlu: 'Chunocoha comasai joeranihane, nii comasai jaothane jaan cocoiricha teeuche raite aina

comasai jaothane,' naain inara relaaurelu. ³²Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Leeocha cacha aina ichoaeinane jana comasai joerate, inae osa que nesarue. Jana nii quicha jaonjoin ene raerate, jerichanejeein osa que nesarue.

**Cana Coaunerate coaraje,
naain nohaniha cachane
que, cacha relaa Jesusone**

³³Chaen techu inara inoaensihuru rai: 'Jiaonriha Cana Coaunera notara-cae netiin, Cana Coaunera bajaain, rai chaelai benatequichene nihanatiin teneeichene,' naauruhane coitucuhiche.

³⁴Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha joareein inacojoein: 'Cana Coaunera coreniha,' naain ereeichene. Niheichu: 'Dede coreniha,' naain erenaa nainiheeiche, Cana Coaunera nelaurianaja niha dedene jaun. ³⁵Niheichu atane coreniha nihanatiin nainiheeiche, nichaauraa Cana Coaunerane jaan nihane jaun. Niheichu Jerosaleen coreniha nihanatiin, Cana Coaunera nese nihane jaun. ³⁶Niheichu inara couturi coreniha chaelai ichaquichene coina erenaa nainiheeiche, inara jerequichene que jichosiin, nesomaraain, naaonjoaain nenerihani inara coturijine jaun.

³⁷Chaelai que: 'Icharihanuhin,' naaichene ichacuche. Jana: 'Icharihaauni,' naaichene coa ichacache. Nelatihei cha ichaeraanu rijitiin nohaneein irihacane. Niite baaso ne.

**Soeraane, nerinanaa naineniha
chunine que cacha relaa Jesusone**

(Lc 6.29-30)

³⁸Inarate inoaenlu: 'Chatohaneein inara soeraniha inara cunaitaaine, inara netonai cunaitaain nii inara soera sooche,' naauruhane coitucuhiche.

³⁹Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha chatohaneein baasoneein teraquichene neurinanaa

coaaquichene. Aihane jaun inara meri faohitoreanihane, rai jera netonai icharatecuhe. ⁴⁰Chunocoha cocainanacai rai inara colurujueein inara obiri ruluhane, nii jelarona bana inaraacha jiai inara obirine maajeiin teeuche. ⁴¹Inara que anajiin amaeratiha cocainanacai, inara laurinelanaala nenaane, nii bajaane amuritoheriin amanae nainequichene coarateein amaauche. ⁴²Inara caje niicha latei bajaain niha cachane, rai teeuche. Jana inara rai cainaane coina chaaelai bajaain niha cachane, chunaelanaa rai niicha latei teeuche.

**Cotaicha belain niha cachane
coina cacha relaa Jesusone**

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³Chaen techu inoalenlu: 'Inara belaichaauru belain, inara cotaihurera cotaihuhe,' naauruha inara raine coitucuhiche. ⁴⁴Nena laen canu inara rai aitoon. Inara que nejeratenacaauru belaihuhe. Inara rohecaera rai Cana Coaunera bajaauche. ⁴⁵Nitohaneein neeichenete, dedeeu nena Cana Inaca Cana Coaunera calaohineein neriquicheein. Acate enoto coaanae, cojoanonetojoeein nechu aansainein nenacaauru rai, caohachain nenacaauru rai, naaonjoainuri conaeranu que nihane coina. Chaen techu suujua coaraelanaala nenacaauru rai, suujua coaraain nenacaauru rai, naaonjoainuri rai elo letoae acauru rai caohachanu que. ⁴⁶Jana acaihaniji inara belaichaauruhacha belaaichene, chatohanai que jana inara belaihe Cana Coaunera, inae cuu tihane bana. Coaracuche nachuhinti Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bajaaurera netonai jataain nechu aansainein neeuruha

natiin, nitohaneein ichaaoruhane. ⁴⁷Jana inara belaichaauruhacha rai raotojoeein ereein, leeochoauru aina raotojoeein erelanaala, naaonjoain neeichene, chatohaneinna jana esinae rauhijiriin inara ichao corein neeichene coaracurure cachaauru, Cana Coaunera coitucuuruhi nihanatiinte, inara rijjijeein neeure. ⁴⁸Aihana jaun caohachain rauhijiriin neeuche, aiha Cana Coaunera rijjijeein.

**Caohacha ichaa cachane
coina cacha relaa Jesusone**

6 Jiaonriha nechu raujiaain inara coaracuruha cachaaurune coinaacha cacha notaracae Cana Coaunera jerenohin ichaquichene. Nitohaneein neeichene coatiha chaque inara rai cainarinaain Cana Coaunera. ²Aihana jaun cha lateein nenacaauru coroatajanequichene, jiaonriha itolereenein cachaauru rai been acauru coroatajanequichene. Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaurute cacha notaracae, nechu jataain acauru aina caohachain niha cachane coina, Sinacoca asaa, bero cuhane, naaonjoain cacha belaihure. Jiaonriha acauru rijjijeein ichaquichene. Acaaurute nechu jataain aihure, acaauruhacha esenetaain, caohachain acauru coaraa cachane coina. Nete inae caohachain acauru coaracuruha cachaaurune que inae cainanohine acauru rai.

³Aihana jaun inara, cairichaihuru coroatajaniha cha teeichene, jiaonriha jataain inaraacha belai rai niha natiin beeichene. ⁴Nitohaneein esinae chuni que coaratelanaala teeichene coaraanete, inara rai cainareein cana Inaca Cana Coaunera.

**Cana Coaunera bajanaa que
cacha relaa Jesusone**

(Lc 11.2-4)

⁵ Cana Coaunera bajaachene, coa bajaauruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurune rijjijeein bajaache. Acaaurute sinacoca asaae, joaereein bero cuhane, naaonjoaainu neeichuru Cana Coaunera bajaare, nechu jataain caohacha ichaa nocoetiin aihuruhane coaracuruha cachaaurune coina. Nete nii coaracuruha cachaaurune coina aihuruhanecha que, inae cainanohine acaauru rai.

⁶ Nete laen ii Cana Coaunera bajanaa jereeine, caohacha jelai netiin coaraeniha chunine jana, bujuaihu ucuha cuhane netiin ii Inaca Cana Coaunera bajaaine caohachae. Nitohaneein chuni que necoharaeratelanaala netiin bajaachene coaraanete, inara rai inaraacha bajai tereein ii Inaca Cana Coaunera.

⁷ Cana Coaunera bajaachene, coa acaauru rai ecaantocuru bajaare bajaacuruha araai saain Cana Coaunera coitucuhichurune rijjijeein joaenreen ereerejeein bajaache. ⁸ Aihana jaun jiaonriha acaauru rijjijeein neeiche inarane.

Cana Coaunera, caje bajaachene ajiniha inara suujua cuhane inaraacha latei latequichene coitucue.

⁹ Aihane jaun Cana Coaunera bajaachene:

‘Satiin canacaanu Inacaneein dedeeu ne-naa Ofa,
Iineein neeine coitucuurumiin satiin cachaauru.

¹⁰ Turuhine Ii Cojoanonaa.

Caa chauratane que iicha jerei ichacurumiin,
dedeeu ichacuruhane rijjijeein.

¹¹ Cojoanoonetojoein canacaanu rai lenone ocoteeu.

¹² Baaso ichacaaunne,
canacaanu que ii suujua acateeu,
canacaanu rai baaso icharaauru que,
canacaanu suujua acatichaanune
rijjijeein.

¹³ Jiaonriha osa que nesaruhin
nihacaanune nainatejeein neeine.
Canacaanu caje moconajaera sitaau.
Inae,’

naain Cana Coaunera bajaache.

¹⁴ Inara rai baaso icharaauru que,
inara suujua acateein, acaauru aina
caohachaaain neeichenete, Cana
Coaunera netonai inara que suujua
acatena nainereein. ¹⁵ Jana inara rai
baaso ichaaain neeuruha leeochoaurune
jana, acaauru que inara suujua
acateneeichene, Cana Coaunera netonai
inara osa que suujua acatenereein.

**Suri noitelanaala netiin Cana
Coaunera bajaauruha cachaaurune
que, cacha relaa Jesusone**

¹⁶ Inara suri couu netiin Cana
Coaunera bajaachene, jiaonriha
aihuruha Cana Coaunera coitucutoha
nocoetonacaaurune rijjijeein, nechu
inara suri couu neeichene coaracuruha
cachaaurune coina coa cunaitenaa meri
tocohaneein inara meri tihache. Inae
nitohaneein ichacuruhane coaraain
acaauru belaichuruha cachaaurunete,
nii acaauru belaichuruhanecha que
inae cainanohi ne acaauru rai. ¹⁷ Jana
inara, inara suri couu netiin Cana
Coaunera bajaachene, inara meri
culejeein neruujueein raotojoein
bajaauche, ¹⁸ inara suri couu netiin
Cana Coaunera bajaachene que
nainacuruha cachaaurune coataa. Nii
banate laen leinjiin Cana Coauneraacha
inara belaicheein, inara suri couu netiin
bajaachene coreniha.

Dedeeu raoti ichaonaanaja*(Lc 12.33-34)*

¹⁹Coa caa chauratane que raotiin nenea coacuhin, coriquihona neein itolere rucuhele sirina coacuhin nihache, inara rai cojoanojoiin nitajeein, basijiaaureein asijiautooru, naaonjoanrichaaine jaun. ²⁰Caa chauratane que caohachain nenea coacuhin mainajeein amihaneein coriqui taojiaaichene jianein, nii aachene rijijieein mainajeein Cana Coaunera rai itolere caohachanu ichana que amihaneuechete dedeeu inara rai cainanohinemii. Nii dedeeu laen asijiautooru nihanatiin turuhin inara basijiauna nainerinaain. Niheichu cojoano, ecu enohin aasaena nainerinaain. ²¹Nitohanihane jaun jauriaanejeein caohatiin coaacuche, inara ichao rai inaraacha ichanenu que. Inara ichao rai jataain nelateineein niha coriquine esenetaaichene acaacha ichacuche. Jana inara ichao rai nelateineein niha Cana Coauneraacha icharatenohine esenetaaichene acaacha ichacuche.

Cacha jaberoco conaeraneein niha cache suujuane*(Lc 11.34-36)*

²²Inara notate inara suujua que itolere inaraacha coarai coitucueratera ne. Aihana jaun inara nota que inaraacha coarai coitucuhin, ichaquichene caohatiha inara suujuane tonoraai ichaeneenechete jianacoon neriquicheein. ²³Jana inara nota que baasonihane coaraqichene saijieein, inara suujua nii baaso ichaquichene jerihane rijitoojeein baaso ichaquichenete, nocohenaanau nijiaonreein inara suujue.

Coriquiicha que coacuhin Cana Coaunera jerenohi ichana jereniha cachane*(Lc 16.13)*

²⁴Nihei chuni coroatajai curuaana letononeein nenea nainei. Leinjiin belain acaacha ere tonoraain, nii leeocho que jaolequiin nere tonoraenerihane jaun. Nii rijijieeinte Cana Coaunera sacunaa nainene cache, coriquiicha que coacuhin nihane.

Jerihane rijijieein ichaonacaauru cachaauru ichao beraiha Cana Coaunerane*(Lc 12.22-31)*

²⁵Nitohanihane jaunne inara rai aitoon. Coa lenoneein acau cohin ichaohichene jaanu, inara cajione, naaonjoain que nererojoecaaeriin nihache. Tana lenone amurijiriin nelatiha inara ichaone jana, cajione amurijiriin nelatiha inara jaberocone coitucuhin neeichene. ²⁶Coaracuche nachuhinti temule jaain niicha quiineeuri taojiaain rucuhecuruhane jaanu coloheri siriin naaonjoain neeururiha tajaecuru. Nete laen cana Inaca Cana Coaunera, lenoneein ichaauruhane coina acaauruhacha quiine teein ne. Inarate nii tajaecuru amurijiriin jataain nelatein neeiche. ²⁷Inaonjoan sanein niha natiin itolereenein suujua cuhane coaauca cachane niha natiin, nichao cariaain ichaonaa nainihe. ²⁸Chanuna inara cajione que nererojoecaaeriin neeiche. Coaracuche nachuhinti ajenacuru niicha jiaaenine que nichanaa ichaain, amihaneein, naaonjoane que airijiin omarohin, jataain caohatonanaain ujuanein naaonjoain neeuruhane. ²⁹Jana *rey* Saloomoon, coatiha nii aihuruha ajenacurune rijijieein niheil, caohati cajione que necoreetein

nihalune saijieein. ³⁰Tana mocohin nitajerai niha ajaenane saijieein, caohachaaain omarohin nihane jaanu teein niha Cana Coaunerane coitucuhichene. Chanuna jana chaen, nii amuritoheriin inara cajioneterichaain Cana Coaunerane esenetaeneeichete, cha esenetana jeriheichuru cachaauru. ³¹Nitohanihane jaun nainiheiche: ‘Chaque lenoneinna acau cohin, necoreetein, naaonjoaain nerichaache,’ naain que nererojoecaain nenea nainiheiche. ³²Cana Coaunera coitucuhichurute, niicha que nererojoecaain niicha sacunaa jere. Nete laen Cana Coaunera inaraacha latei latequichene coitucue. ³³Aihana jaun Cana Coaunera Cojoanonaacha que coacuhin, jeriha Cana Coaunerane rijjijieein ichaohin, niicha jereeicha ichaechajeein neeichenete, satiin caa inara rai aitocooaunne jaan tereein Cana Coaunera. ³⁴Jiaonriha eresi inaraacha ichaneni que coacuhin nererojoecaaichene. Le janonaa bana nainein, canaacha ichaneni que coaaucaachenete caohachae.

Jiaonriha leeochoaauru ichao coulurujueeichene

(Lc 6.37-38, 41-42)

7¹⁻²Coa leeochoaauru ichao coaraain coulurujueein nihache. Nabana nii leeochoaauru coulurujueeichene rijjijieein, inara coulurujihha Cana Coaunerane coataa. Nii leeochoaauru coaraain neeichene rijjijieeinte inara netonai coareein Cana Coaunera. ³Chanuna aansijiin laaojiri ichaain baaso ichacuruha leeochoaurune coaraain, acaauru que ereein neeiche, inara, acaauru amurijiriin jataain baaso ichaain ichaohichene saijieein. ⁴Inasiina jataain amurijiriin leinjiin enuha jaberoco que funojoi niha ii notane saijieein, ‘Jereeune ii nota que

nenea utoone rocoe,’ naain erenaa nainereei inejera rai. ⁵Cha coitucuha nocoetohine saijieein cha coitucuhi. Jauriaanejeein nii ii nota fuera enuha jaberoco rocohin jaote, caohatiin coaraain nii inejera nota que nenea utoone coaraain rocohi.

⁶Coa remaaecuru rijjijieein nenacaauru rai, inara que banijiaain Cana Coaunera tenojoin tihache. Nabana inara coinetein inara cunaitaauruhane coataa. Niheichu coosi rijjijieein nenacaauru rai, inara rai nelatein nenea nii Cana Coauneraacha tei tenaa nainiheiche, que jaolequiin chaque nelatihei rijjijieein coaracuruhane jaun.

Cha latein bajaera raite terein Cana Coaunera

⁷Cana Coaunera caje cha latein bajaachenete, inara rai inaraacha latei terein. Cha latein ariin bajaera raite, cha tein ne Cana Coaunera. ⁸Nii rijjijieein techu latein rene cuha cachane, rae Cana Coaunera. ⁹Coaracuche nachuhinti inara caje lenone bajaa inara calaohine, rai ajeri telanaala lenone caohacha teeichene. ¹⁰Ainiane inara caje ate bajaane, rai acano telanaala rai iniho caohacha teeichene. Nii amuritoheriinte, cha latein caje bajaa cachane rai caohacha tein ne Cana Coaunera. ¹¹Coaracuche nachuhinti inara netonai baasoneein inara suujua coaraain ichaohichene saijieein, cha bajaain niha inara calaohichurune, cha caohacha tein naaonjoaain neeichene. Nii amuritoheriinte cha caohacha tein nereein inara rai Cana Coaunera, caje cha latein bajaachene.

¹²Nitohanihane jaun inara aina caohachaaain neeuruha leeochoaurune jeriquichene rijjijieein, leeochoaauru aina caohachaaain neeuche. Nitohanein

ichoai cointate aite nii rauhi aina *profetacuru* inoensihuru laenanojoi. Aitoha nii rauhine rijijieein ichaoha cachane coina.

**Ichaonaa coero aina
cacha itajera coero**

(Lc 13.24)

¹³ Nii jaratoelanaala nenea coero aina acuujua siricha jelon enooche. Nii cacha ichao itajeranu que nenea bacuujua aina rai coerote, jaraaotohane jaun cuhane cuhin arajiin nitajeure cachaauru. ¹⁴ Jana ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nenea rene cacha turuaera bacuujua aina rai coerote, aansijin jaratohelanaala. Nii jaunte caainta-toha ecu turuha cachane jaun, coroata-jajeeincha turuujue cacha.

**Ninaa caje enuha
baaso coitucuhacane**

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Caohachaain necohalajiin neeuche, nii Cana Coanera coitucuha nocoetiinchuru erenacaauru casajeeuru que. Acaaurute turuurureein nii Cana Coanera coitucuurera tocorijaneechuru inara rene. Nete acaauru suujua cuhane, inara ichao itajeranu baaso uhaain inara rene turuurureein. ¹⁶ Inarate nainequiche coitucunajaache acaauru ichao cajene. Coatiha inoeri que inaana nainiheij oja, niheichu meseri que inaana nainiheij acusa. Nii rijijieeinte cacha baaso caje ocoona nainene ichaonaa caohacha. ¹⁷ Nii rijijieein techu satiin temule caohacha, caohacha que inacae. Jana enuha baasote, jerichanejeein baaso que inacae. ¹⁸ Satiin temule caohacha baaso que inaana nainiheij. Jerichanejeeincha caohacha que inaana nainiheij enuha baaso. ¹⁹ Satiin enuha baaso- baaso que inaana caaurute, inae sauhin moconojoiniha cureein.

²⁰ Nii rijijieein techu acaauru ichao caje cacha caohachaneein, cacha baasoneein, naaonjoaain ichaauruhane coitucuriquicheein.

**Coatiha satiin cachaauru,
Cana Coanera Cojoanonaa
que ichaaururinaain.**

(Lc 13.25-27)

²¹ Coatiha satiin canu rai: 'Canu Curuaanaa,' naain erenacaauru, Cana Coanera Cojoanonaa que turuhin ichaonaa nainecururinaain. Canu Inaca Cana Coanera jerenohin icharate laen, nainereein rai Cojoanonaa que ichaoha ne. ²² Inae nii cojoanonaa que turuhane banate, arajiin cachaauru nesoone caaun: 'Curuaanaa, Curuaanaa, canacaanune ii coitucuuruha cachaaurune coina, ii que ereeretocoaanu, ii curuaa corenihane moconajaera letonocuru sitaain, arajii cojoelanaacojoi ichacaanulu,' ²³ naauruha canu raine janane: 'Coatiha inara coitucuhaaun, naain cacaje amuuche baaso ichajeein ichaonacaauru,' naain acaauru sitareeunni.

**Canu ere aonaain caintoonjoan
icharate, chabana nitajereein**

(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Nitohanihane jaun canu ere aonaain caintoonjoan icharate, leinjiin cacha jataain nainaan niicha ichai coitucuhi nenea, enuha suujui caohacha que bane-sijiateein, ucuacaain temuhin neloheritihane jana, ²⁵ uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuru aina uha cujuana tabaine jana, nii loreri inasine, enuha caohacha suujui que banesijiateein ucuacaain temuhin ichaa nii icharane jaun. Nii rijiiicha canu ere aonaain caitoonjoa ichara cacha. ²⁶ Jana canu ere aohanra nii caintoonjoa ichaelanaala baaso ichajeein ichaonaate, leinjiin cacha aaso er-

ena tonoraai, enuha suujui baaso que banesijiateein, araracaariin temuhin neloheritihane jana, ²⁷ uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuro aina uha cujuana tabaine jaun comohin nerataneein nitaje nii loreri. Nii rijiicha canu ere aonaane saijieein caitoonjoan tonoraain ichaelanaala nena cacha,” naain jetao cachaauru rai ereereje Jesoso.

²⁸ Niritiin acaauru rai beebejiha Jesosone jana jetaote, jataain cojoelatoore satiin cachaauru, ²⁹ Moisesa aitoonjoan rauhi que acaauru relaaurera amurijiriin, esinae rauhijiriin suujua caje coitucuhin aitohane jaun.

**Cosibi caaun cunaitenaa
cacha rautaa Jesosone**

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 Inae nii cachaauru relaane nainaain, ichtatane ucuunno caje fauha uha Jesosone jana jetaote, arajiin sacuure cachaauru. ² Nii jana jetaote, turuha uhe leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa. Aca jetaote, Jesoso rene turuhin nacatiha neseonriaain jetao:

“Ii jereeine canu rautaa caa canu cosibi cajera Curuaanaa,” naane jana jetao:

³ “Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naain biji que dadaa Jesosone rijieeoritiin, nii rai cosibi caje nerautaa somaraain ne nii cacha. Nitohanai cunai siricha cacha rohan nichuuntaain dadanaa naineniha chunine que airijiin, rohan nichuuntaain dadae Jesoso. ⁴ Nitohaneein rautaa jetaote:

“Aonaau. Jiaonriha chuni rai catohanein ii rautaa nihanune beeinera. Raujiaaincha nii Moisesa aitoonjoan rijijieein, Cana Coaunera belaiha saseredote rai iicha teeni amaaun cunihunte caje inae nerautaa coaracurumiin cachaauru. Chaen techu inae nii ii cunai caje nerautaa somaraain leeochoauru rohan turunaa naineine

coaracurureein satiin cachaauru,” nae rai Jesoso.

**Romanocuru rai soondarooru
curuaanaa letono rautaa Jesosone**

(Lc 7.1-10)

⁵ Inae Caferenaan turuha Jesosone jana jetaote, rene turuhin jetao:

⁶ “Curuaanaa, canu letononeein ne naate cunaitteen ne canu loreri asae, itolereneein jiurohin cunaacoaa rai jaberocone jaun,” naain Jesoso rai biha leinjiin Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jaun jetao:

⁷ “Inae rautaa urichaaunni,” naa rai Jesosone jaun jetao:

⁸ “Curuaanaa, coatiha chaque ichei nelatejeehaaun canu loreri asae turuha uhine coina. Raujiaaincha nii cunai sitaaun canu letono caje, aihute nerautamiin. ⁹ Nitohaneeinne canu letoain neeuruha canu curuaanaacurune acaauru ere tonoraain neeun. Nii rijijieein techu, neeure canuhacha letoaeni soondarooru. Leinjiin letoaanunete quere tonoraain cue. Jana leeocho cotihacaunnete uhe. Chelai ichaa canu letonone coina letoaanune techu ichae quere tonoraain,” naa Jesoso rai Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jana, ¹⁰ cojoelatiin jetaote: “Esinae rauhijiriin coatiha nihei chuni Israeli cocoaicha, caa cacha rijijieein jataain quesenetaera coarahaan chabana. ¹¹ Esinae rauhijiriinte enoto mitu nichajai, enoto so nichajai, naaonjoainuri cajeeuru arajiin uhin, Abaraun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri aina raotojoein turuhin lenonecureein, inae Cana Coaunera cojoanona que turuhane bana. ¹² Jana Israelitaaun tabaaurute, rai cachanu que ranajaain nihalu Cana Coaunera saijieein, inae Cana Coaunera cojoanona que turuhane bana, nocohenaanau jaolenein chanaa

curureein nesoone caaun,” nae jetao aina cunacaauru cachaauru rai Jesoso.

¹³ Niritohane baiha jetaote:

“Chajaain chenenajaun caunihute, nii esenetaain jereeine rijijieein nerautamiin ii letono,” nae Jesoso. Nii rijieoritiin jetaote, inae nerautae nii soondarooru curuaanaa letono cunaitenaa.

Fedoro tano rautaa Jesosone

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Nii baiha jetaote, Fedoro loreri asae turuha cuha Jesosone jana jetao, ecu sininaja ichoae ajaa caaun cunaiteein niha Fedoro tanone jana eruuruha cue.

¹⁵ Inae ecu turuhin nii cunaitenaa biji mucuha Jesosone rijieoritiin jetao, inae caje amuha nii ajaane jaun, nerautaaain nimichuhin acaauru rai lenone chalue.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesosone

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Inae nocohejihane jana, arajiin suujua cuhane coitucuhichuru siriin caaun cunaitenacaauru uhaain turuuruha cachaaurune jana jetao, nereecha que nii cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhichuru sitaain, satiin cunaitenacaaurune maajeein rautaacoae Jesoso.

¹⁷ Nitohaneeinte ichae Jesoso, “Acate turureein cana caje cana osa aina cana cunainunru itajihane coina,” naain besihalu Cana Coanera ere bera inoansi Isaihasine nainaane coina.

Jesoso aina cunaa jereraauru

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Nii jana arajiin curuhacaain neeu-ruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nemuri jerau amauruha aina nere- lanacaaurune coina acaauru rai aite Jesoso. ¹⁹ Nii jana jetaote, rohan nichuun-

taain jetao: “Curuaanaa, ii ainane unaa jereein, chunijiun cuhine jaun niha natiin,” naa Jesoso rai Moisesa aitoon-joan que cacha relaerane jana jetaote:

²⁰ “Arolarihurute sininajaanu siriin naaonjoaaunre. Jerichanejeein techu sininajaanu siriin naaonjoaaunre tajaacuru. Nena laen canu Cana Coanera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne, nene canu rai chunijiun nesurucuaaunne jaanura,” nae jetao rai Jesoso. ²¹ Nii jana jetaote, aina nerelanaa netonai jetao: “Curuaanaa, inae oha canu inacane janane conautichaaune baiha ii aina ureeuni,” naa raine jaun jetao:

²² “Niriimiin. Canu sacuhachaaute ecu nejesinajeein Cana Coanera coitucuhi nesinanejeein ichaaoruhine ooruhane reentiaain,” nae jetao rai Jesoso.

Cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesosone

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Niritiin jetaote, aina nere- lanacaauru aina jiniiquiin bote cuhane fauhin jelai caje amue Jesoso. ²⁴ Nii jana inae bote cuhane cuujueeuruhane jana, uha cujuana tabai aina fichafichanaane jaun jetaote, enohe bote cuhane acau. Nii jana jetaote, tonajelanaala bote cuhane sinii siniicha Jesosone jana ²⁵ nocoain jetao:

“Curuaanaa, inae nalunaa jerichaache. Chajaain caa acau caje cana ichoterateeu,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

²⁶ “Chanuna jataain nesooneeiche. Jataainachura ansijieeinijin cha esenetaeneeichete,” naain nimichuhin cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesosone jaun jetao, inae neniha fichafichanaane jaun raotojoein cuujueeure. ²⁷ Nii jana cojoelatiin jetaote:

“Chatohanaineeinna ne caa cacha, cujuana aina cucuana cuhane niha natiin nere tonoraain nesuruhane caina,” naaure jetao ecu nejesinajeein aina nerelanacaauru.

Cadara batane que corotajai suujua cuhane coitucuhuhi sirichaauru rautaa Jesusone

(*Mr 5.1-20; Lc 8.26-39*)

²⁸Inae nemuri jerau aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Cadara batane que turuha Jesusone jana jetaote, atanebana jelai caje cuhin jetao, coineteure corotajai cachaauru, suujua cuhane coitucuhuhi sirichaauru. Acaauru jetaote, enaacha cacha cunaitaane jaun, nene chuni nii neeurunaja bero cuhane amui.

²⁹Acaauru jetaote:

“Coo canacaanu rene turuhin canacaanu rohecaaa Cana Coaunera Calaoihi Jesuso. Nechu jataain canacaanu rohecaain, canacaanu cairichaaaine coinete, jaiti cojoanonaa que turuenihane jana turuhicha,” naaure jetao ehequuin. ³⁰Nii jana ecu rohan arajiin lenoniha neeuruha coosichurune jaun jetaote:

³¹“Caa cachaauru suujua caje canacaanu sitanaa jereeine, nii coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaaura,” naauruha Jesuso rai, nii cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichurune jaun jetaote:

³²“Taa coosichuru suujua cuhane cunichuchera,” naain jetao nii coitucuhichuru letoae Jesuso. Nii jaun jetaote, nii cachaauru suujua caje mituhin, coosichuru suujuanihane enooruha nii coitucuhichurune rijieoritiiin jetao, satiin ramarau nemarotihacoain nereeonohin ohacooaure nii coosichuru.

³³Nitohanihane coaraain jetaote, jelai caje sorohin jetao, neseu turuhin nii

coosichuru suujua niha enooruha coitucuhichurune jana, ooruha coosichurune beure nii coosichuru beraihurera cachaauru. ³⁴Nii jaun jetaote, satiin nii nese caje cuhin, nii niha Jesusone jaun rene turuhin coaraain jetao, rai aitocure chajaaain jelai caje amuhane caina.

Jiurona cacha rautaa Jesusone

(*Mr 2.1-12; Lc 5.17-26*)

9Nii baiha jetaote, aina nere-lanacaauru aina jiniiquiin bote cuhane fauhin cuhin nemuri jerau ichaohalune jaun Caferenaaon turuha cue Jesuso. ²Inae ecu turuuruhane jana jetaote, nela cuhane leinjiin jiurona cacha turuaa cuuruha Jesuso rene cachaurune jana, jataain rautaane esenetaain aihuruha nii cachaurune coaraane jaun, nii cunaitanaa rai jetao:

“Nelararajiaaura cacalabi. Inae ii osa caje ichoteratenohi neeicha,” nae jetao rai Jesuso.

³Nii aonaain jetaote:

“Chanuna caritiin Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin ere caa cacha,” naain jetao suujua cuhane coarajeeure Moisesa aitoonjoan que cacha relaureraauru tabaauru. ⁴Nejetaote niritiin baasoneein suujua cuhane coaacuruhane coitucuhane jaun jetao:

“Chanuna baasoneein itolere bana inara suujua coaraqiche. ⁵Chaa quena caaintare: ‘Inae ii osa caje ichoteratenohineein,’ naenihacane: ‘Chajaaain nimichuhin chela seriin amuun,’ naacane. ⁶Coarajeeuche nachuhintine, canu Cana Coaunera Calaoihicacha caje nejanoanaa nichaaunne cocoinaain letohanojoinichaaun osa caje cacha ichoteratichaaunne caina, caa chauratane quene coarate inara que,” naa acaauru raine baiha jetaote, nii jiurona cacha rai jetao:

“Chajaaain nimichuhin chela seriin chenenajaun cauninura,” nae nii jiurona

rai Jesoso. ⁷Nii rijieeoritiin nimichuhin jetao, rai nenajaun cauha cue nii jiu-rona cacha. ⁸Nii coaraain jetaote, rai suujua rauhi inaaoritelanaala que casiin Cana Coaunera coroaacure. Nitohanai ichana nainiha cachane jaanu tein niha Cana Coaunerane coaraain.

Mateo cotihaca Jesosone

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Nii jiurona cunaitenaa rautaane jaan jelai caje uhin canu- Mateo nichaaunne, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaanune jaan rori ichoae lauhecohanune jana canu coaraainte:

“Chajaaun canu aina,” naain canu cotihaca Jesosone jaun, nii rijieeoritiin nimichuhin Jesoso aina cuun.

¹⁰Nitohaneein cuhine canu loreri asae turuhin, satiin aina nerelanacaauru aina curuaecaain Jesoso coroaateun. Nii janate ecu canacaanu rene turuhin nelauriaain lenonecure jataain arajiin Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bajaaureraauru canu leeochoauru, chaen leeochoauru cachaauru- nechua aansainein ichaonacaauru, osaaonacaauru, naonjoainuri. ¹¹Nii coaraainte Jesoso aina nerelanacaauru rai:

“Chanuna caa *impoestonu* que coriqui bajaaureraauru aina, caa osaaonacaauru aina lenone caa inara relaera,” naauruha fariseeocurune ¹²aonaainte:

“Coatiha coichaera latecuruhi raurohin nenacaauru. Leinjiiin cunaitenacaauruhachate coichaera latecure. Nii rijijieein canu latecuruhi caohachaaain ichaoha nocoetonacaauru. ¹³Chajaain nii Quiricha Inoensi cuhane: ‘Coatiha chaelai sohin mocohin que canu belaaichene jerinaaun. Raujiaaincha jiniiquiin cairichaaajoaain ita coaraain ita belaaain neeichenena

jereeun,’ naain laenanohi nihane jaan que nerelanihuchoe. Aihane jaun, coatiha nii caohachaaain ichaoha nocoetonacaauru cotihaca uhaaun, osaaocuruhane coitucuhin nichao coreein caohachaaain ichaonaa jereraaurune cotihaca uun,” nae fariseeocuru rai Jesoso.

Suri couu neein cosinacaain Cana Coaunera bajaauruhane

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain:

“Chanuna fariseeocuru aina canacaanuhacha canacaanu suri couu netiin cosinacaain Cana Coaunera bajaacaanune jana, ii aina nerelanacaauru aihurene,” naauruha Joaan Baotisisita aina amuhemuhenaacaaurune jana jetaote:

¹⁵“Chasiina suri couu netiin cosinacaain inaderaaurure ene ranaa jerera beseta que cotihanohichuru, jaiti acaauru aina niha nii ene ranaa jerera cacha natiin. Nete inae nii jianacoon tein cacha ranaa jerera nichaaunne mucuhin amaauruhane banate laen, suri couu cosinacaain niha cuurureein- nii beseta que cotihanohichuru.

¹⁶Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soaain, cajione siri que counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete, nii obiri enachasine asaare nii cajione siri. Chaen caohachaaain nedanaa naineriheii nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ¹⁷Nii rijijieein chu nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaare nii coaerai. Nitohanianehane jaunte, caohachae coaerai nejesinanein niha coaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajeein nihane caohachae,” nae acaauru rai Jesoso.

**Jesoso cajione dadaera
ene aina Jairo cacunu**

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Niritiin acaauru rai ereereca Jesoso janate, rene turuhin nacatiha neseonriaain:

“Jataain enate nijioaen canu cacunu. Nete canu jiniichaain uhin dadaaine nacoaauneein ichanareein,” naain Jesoso cotihaca leinjiin Jorioocuru curuaanaane jaun, ¹⁹nii rijieoritiin nimichuhin aina nerelanacaauru que corihaneraain caaijie cue Jesoso. ²⁰Nii janate lechoonca coroata jaanacaain, rai jaberoco caje ichana jaohajeein niha leinjiin enene jaun, Jesoso rohan nichuuntaain caaijie cutiin cajione auha mucuuri: ²¹“Caa rai cajione auha mucuhanuneecha caaunne nerautareeunni,” naain esenetaane jaun. ²²Nete rai cajione auha mucuhane jana nauriteriin nii ene coariin:

“Nelararajiaaura ene, jataain nerautaaine esenetaain aaine jaunte inae nerautaacha,” naa rai Jesosone rijieoritiin, inae nerautae nii ene ichana jaohane caje.

²³Nii ene rautaane caje cuhin, nii Jorioocuru curuaanaa loreri asaae turuha Jesosone janate, inae atane rucuhecuruhane rai neein cojioriinchuru coinaderaauruha cachaaurune jana turuhin:

²⁴“Satiin caalai caje mituuche. Coat-
iha ohane jaun aihei caa ranuna, sini-
hane jaunte aicha,” naa acaauru rai Je-
sosone jana coenacure ecu neein coara-
jeeurera cachaauru. ²⁵Nete coenacu-
ruhane saijieein, jitariin nii loreri caje
mitanajaane baiha, nii ranuna rene
enohin biji que mucuhin michuha Je-
sosone jana nimichue nii ene. ²⁶Nii
coaraante ita rai beeuruha cachaau-
rune jaun, satiin jelai batane sacuri-

taain coitucunojoi ne nii o caje ranuna
ichatiha Jesosone.

Coroatajai maosa rautaa Jesosone

²⁷Nii ranuna ichatihane baiha caje
amuha Jesosone janate caaijie cuhin:

“Jataain cairichaojoaain canacaanu
coaraaura Rabiri nefoerate,” naain ehee-
hequiin sacuure coroatajai maosacuru.
²⁸Nii janate inae loreri asaae turuhin,
ecu enoha Jesosone jana rohan nichu-
untaauruha nii coroatajai maosacurune
jaunte:

“Caa maosa neeichene caje inara nota
teen nihanune esenetaaichena,” naain
acaauru caje bajaa Jesosone janate:

“Aihacaanura Curuaanaa,”
naauruhane jaun, ²⁹biji que acaauru
nota dadaain:

“Nii esenetaaichene rijijieein
conohine inara notara,” naa acaauru
rai Jesosone rijieoritiin, ³⁰inae conoe
acaauru nota. Nii jaunte:

“Coo leeochoaauru rai caa inara nota
teen nihanune bihache,” naain acaauru
suujuatiha Jesosone saijieein, ³¹jelai
caje amuuru rijieoritiin beeuruhane
jaun, inae satiin jelai batane sacu-
taain acaauru nota teen niha Jesosone
coitucure.

Erenaachara cacha rautaa Jesosone

³²Inae jelai caje amuuruha
nii coroatajai maosacuru niicha
rautaaurine janate, erenaachara
cacha, coitucuchuhi que sujuequiin
nena turuaa uure Jesoso rene. ³³Nii
janate nii coitucuchuhi sitaa Jesosone
rijieoritiin, inae irihane nunuhete nii
erenaachara cacha. Nii coaraante:

“Coatiha chabana catohanai coarahaa-
cache Israeli lauri nichaachene janata,”
naaure cojoelatiin cachaauru.

³⁴Nete:

“Jeelai coitucuhichuru
curuaanaate, caa catohanein

coitucuhichuru sitaain niha caa cachane jaanu teein nera,” naaure ecu neein coarajeen fariseecuru.

**Cairichaaajoaain cachaauru
coaraa Jesusone**

³⁵Nitohaneente neseuru cuhecujueein nenaanajaauru naineen amuhemujeen, netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruhane jaan coloheri sinococacuru naineen cuhecujueen, Cana Coaunera Cojoanonaa erena raotono que cachaauru relaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajeen rautae Jesuso. ³⁶Nii jana cachaauru coaraa Jesusone janate, nii chaque nelatihei rijijieen beraicha colane nena carenero rijijieen amuhemuhecuruhane jaun cairichaaajoaain acaauru coarae. ³⁷Nii jaunte:

“Jataainte esinae arajiin neure cachaauru, Cana Coaunera coitucunaa jereraauru. Nete nene acaauru relaeranura. ³⁸Aihane jaun Cana Coaunera bajaachete neeine acaauru raain acaauru relaeranu,” nae aina nerelanacaauru rai Jesuso.

**Aina nerelanaa nichaanune
caje, lechoonca coroatajai
nichaanune janijiin cocoinaa
Jesuso afosotoneeine**

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 Nii jaunte lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune cotijiaain janijiin, canacaanu cocoinaain canacaanu letoae Jesuso, cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichuru sitaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajeen rautaacaunune coina. ²Nii lechoonca coroatajai afosotoorunu que niicha cocoinai nichaanunete, jauriaanejeen Simoon Fedoroneen acaauruhacha curuaatei, rai nejera Aanderesi,

Saantiaao aina rai nejera Joaan Sebedeo calaohineen nenacaauru, ³Ferifi, Bartolomee, Tomasi, chaen canu Mateo nichaanne Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaera nichaaulune, Arafeo calaohi Saantiaao, Tadeo, ⁴chaen jauriaanejeen Romanocuru que nejeratenacaauru aina nenaalu Simoon Seloteneen niicha curuaateuri, chaen nii baiha Jesuso coulurujueranu Jodasi Isacariote, naonjoainichaanu.

**Cana Coaunera Cojoanonaa que
cachaauru relaauruhane coina aina
nerelanacaauru letoaa Jesusone**

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Nitohaneen nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune letoaainte canacaanu suujuate: “Coo nii Cana Coaunera coitucuelanaala ichaonacaauru atane que cuhache. Niheichu Samaria cocoaichacuru rene niha natiin coa turuhache. ⁶Ucuaae cuelanaala, Cana Coaunera cachaneen nitajerai nenacaauru Israeli cocoaichacuru rene cunichuche. ⁷Chajaain ucuaae cuhin, inae nichuutaa Cana Coaunera Cojoanonaane benichuche acaauru rai. ⁸Chaen cunaitenacaauru rautaain, onacaauru nihanatiin ichateen, cosibi caaun cunaitenacaaurune maajeen rautaain, cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhichurune maajeen sitaache. Inarate core colane nitohanai ichana nainequichene jaanu raain neeiche. Aihana jaun nitohanai ichaain neeichene, coa core bajaache.

⁹⁻¹⁰Coo inara coriqui, inara atora, inara cajione necoreeteichene jaanu, inara safato, inara biji achune, naonjoainuri amaain cuhache. Niha rauhi, amihanenacaauru coroaateuruha cachaaurune coina. ¹¹Leinjiin neseu, nenaanajaun, naonjoainu turuhichene,

chunocoha caohachaain inara raera cacha ariin, rai loreri asaae neeuche jelai caje amuhichene reentiaain. ¹²Inae nii loreri asaae turuhichene neein, loreri asaae nenacaauru rai ereein turuuche. ¹³Nii jana raoti ichaonaa que ichaonaa jerecuruhanete, raotojoein inara raaurureein nii loreri asaae nenacaauru cachaauru. ¹⁴Jana caohachaain inara raelanaala inara aohana jerecurenihane, nii loreri caje, chaen nii nese caje, naaonjoain caje inara amuneein inara tija que nena utoone rihariaain ratriin amuuche. ¹⁵Esinae rauhijiriin acaaurute cana janonaa besaute que inae tihane bana, Sodoma, Comora, naaonjoainuri batane que ichaonacaauru amurijiriin caseteco coaracurureein.

Mucunojoinecuruhane coina arichacuruhane

¹⁶Aonacuche, canune inara letoaain janolari mululune jana situha cuha irine rijijieein cuhichene coina. Aihana jaun cacha cunaitaane coina nainaa acanone rijijieein cunichuche. Chato-hanein teraane nihanatiin nerinanaa naineniha serorine rijijieein. ¹⁷Aihane jaun caohachaain nainain necohalajiin cunichuche. Cocoainanacaihuru rai inara teeuruhane janate, sinacoca asaae inara amaain inara bisiin, ¹⁸cobere-nadorocuru rene inara amaain, *reychuru* raine maajeein inara amaaurureein canu coreniha. Nii janate canuneein nihanune coitucuerateriquicheein acaauru que, chaen nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru quene maajeein. ¹⁹Inae cocoainanacaihuri bijiu inara teeuruhane, coa acaauru tonoraain ereeichene jaanu que tonajianche. Inae ereeichene coina neeichene janate, Cana Coaunera Suujue, inara rai ereeichene jaanu tereein. ²⁰Aihane jaun coatiha inara ecu ereriheeeicherein. Cana Inaca

Cana Coaunera Suujuete inara coreniha ecu erereein.

²¹Nitohanerichaaaine jaunte, rai nejeraauruhacha, nejeraauru tereein ateinanohineeuruhane coina. Nii jana rai inacaauruhachate, rai calaohichuru tereein cocoainanacai rai. Nii jana acaauru calaohichuruhachate, inacaauru que nejeratein inacaauru teeurureein ateinanohineeuruhane coina. ²²Satiin cachaauru caa chauratane sacuritaain canu coitucuelanaala nenacaaurute, canu coreniha inara que nererojoecca cuurureein. Nete nii esenetaane janelanaala, atiin satono que tiaain jerichanejeein sacuera nichotereein. ²³Leinjiin neseu turuhichene jana, inara rohecaain inara mucunaa jerecuruhane, leeocha neseu cuhin sorooche. Esinaene aitoon. Jaiti Israeli nefoerateeuru sacuritaain turuheneeichene janane, canu inara ichohaichaniha ecu turureeunni canu acaihaniji Cacha Calahineein nejanoanaa nichaaunne.

²⁴Niheichu rai relaera amurijiriin nena nainihei aina nerelanaa. Niheichu rai fatoroon amurijiriin nena nainihei rai cachaneein nena. ²⁵Relanojoneein nenacaauru, acaauru relaera rijijieein neeuruhine. Jana letononeein nenacaauru acaauru curuaanaa rijijieein neeuruhine. Canu inara Curuaanaa neein inara relaera nihanune que moconajaera Beelseboo niha canu beeuruha natiin, tonacururiha jana inara que.

Coasinacainein niha ohacachene baiha cana itajeranein nenaane

(Lc 12.2-7)

²⁶Aihane jaun, coa cachaauru coasichache. Coitucueraelanaala, asinojoneein chaachaain niha chunine niha natiinte, coitucunojoiniha cureein. ²⁷Jana caa coitucueraelanaala

nena nii chuni aonaenihane jana, caa caitoonjoan coitucuerateeuche satiin cachaauru urichoo netiin. ²⁸Coa inara atinana naineraauru que casihache, inara atinaauruhane baiha chabana satonoelanaala neeni janonaa que neeni, inara suujue itajenaa nainecurenihane jaun. Nete laen nainequiche chabana satonoelanaala nena usi jana inara jaberoco aina inara suujue itajeranu neeni nena- Cana Coaunera que casiin neeichene.

²⁹Tana nii chaque nelatejeecane que airijiin leinjiin moneda que coriha corotajai tajaelineane coitucuhichene. Nete jereniha cana Inaca Cana Coaunerane nii leinjiinjin nitajenaa nainecurene. ³⁰Nii amurijiriin inarate, inara couturijine maajeein leinjiana leinjianaain janiinojoneein ne. ³¹Aihane jaun coa casiin ichaohache. Inarate jataain tajaelineacuru amurijiriin nelatein neeiche.

**Cachaauru que Jesocurisito
coitucuerateeurera**

(Lc 12.8-9)

³²Chunocoha cachaauru que canuneein nihanune coitucueraneein, canu cachaneein nihane coitucueratera ne, acaentonai coitucuerateereunni dedeeu nena Ofa Cana Coaunera acatiha neeni. ³³Nena laen canuneein nihanune coitucueraneein canu cachaneein nihane saijieein, canu coitucuerate lanaala nena que acaentonai coitucuenereunni Ofa Cana Coaunera acatiha neeni.

**Ita caje cacha lerueraneein
niha Jesosone**

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Coatiha raoti ichaonaanaja turuaa uhaaunlu caa chauratane que, ita que nererojoecaain ichaoha cachane jaane turuaa uunlu. ³⁵Nitohanihane

jaunte, rai inaca que nejeratiha rai calaohine jana rai neba que nejeratereein rai cacunu. Jana rai nebaene quete nejeratereein rai nacana. ³⁶Nitohaneente nechu naraaicha que nejeratenaaneein neeurureein cachaauru. ³⁷Rai inaca, neba, calaohi, cacunu, naaonjoainuri belaiha amurijiriin cacoeainihane, nii chuni canu cachaneein nena nainihe. ³⁸Itolere necairichanaa abaantaain coroso que nerichaaunnine rijijieein necairichanaa abaantaenihane, canu cachaneein nena nainihe. ³⁹Nete laen canu, rai nichao ichoteratena nainichaaunne coitucuhin canuhacha cohajeein nena, nichao ichoteratereein canu coreniha. Jana canu esenetaelanaala, canu colane nichao ichoteratena jerate rai nichao itajereein.

**Cainanohinerichaa
namute cacha rai cha tera**

(Mr 9.41)

⁴⁰Chunocoha inara raerate canu raa aicheein. Jana caohachaaain canu raerate canu letoaera raa aicheein. ⁴¹Cana Coaunera letononiha leinjiin *profetane* coreniha caohachaaain raain nenaate, *profeta* rai cainanohiniha rai namihaneone rijijieein nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. Chunocoha leinjiin cacha caohachaaain nena raain neite, jerichanejeein nii cacha caohachaaain nena rai cainanohinihane rijijieein, nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. ⁴²Chunocoha caa ena canu sacunaa nunuhetejeeureraauru rai, nechu jataain canu sacueranihane coreniha le eraurujeein conacai tein nei raite, esinae rauhijiriin cainanohiniha cureein,” nae aina nerelanaanichaanune rai Jesoso.

**Jesoso rene tururuha Joaan
Baotisita letonocurune**

(Lc 7.18-35)

11 Nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune relaane baihane, jelai batane que nenacaauru neseuru naineen cuhacaanu, Cana Coaunera beratenojoin erenaa beebejeein cachaauru relaa amuhemuheca Jesosone caina. ²Nii janate caresero cuhane netiin bенаа caje itolere ichaa Curisitone coitucuhin aina amuhemuhenaacaauru letoae Joaan: ³“Iina esinae rauhijiriin, nii turuha uheneni Curisito niha. Aca neneeine beeune turuha leechane cohacaanu,” naain rene turuhin bajaauruhane caina. Nii jaunte letoanajaane rijitoojeein aitocuruha rene turuhinne jaun:

⁴“Chajaain caa inaraacha coarai, inaraacha aonai benichuche Joaan raicha. ⁵‘Inae maosa neeuruhane caje conoa maosacuru notara. Bacosacuru niha natiinte, inae nichaauraaain amuurera. Cosibi caaun cunaitenacaauru niha natiinte, inae somaraain neure cosibi cajera. Urichosaaecuru niha natiinte, inae enene erenaa aonacurera. Onacaauru niha natiinte, inae o caje ichanacurera. Jana cairichainejeein nenacaauru raite, Cana Coaunera beratenojoin erenaa beebejeein, nosa caje nichoteeururichaine beebeje. ⁶Nerausiaaejeeinte neure rai suujua corelanaala acanihane esenetaain acaacha cohajein nenacaauru,’ naain benichuche Joaan raicha,” naain Joaan letonocuru letoae Jesoso. ⁷Inae jelaiha cauha cuuruha Joaan letonocurune janate:

“Chatohanai coaraa cuhichelu cacha areroo cuhin. Leinjiin jiarana nujua cujuana ichanohineein nerurujuanaana coaraa cuhichelu. ⁸Ainiane leinjiin cacha, cajione caohacha que necoree-

teen neina coaraa cuhichelu. Inarate raotojooeein coitucuhiche, cajione caohacha que necoreeteen nenacaauru, reychuru loreri asaae neeuruhane. ⁹Chatohanai coaraa cuhichelu. Leinjiin Cana Coaunera ere bera *profetana* coaraa cuhichelu. Aiha laesinaae, nii choae tacaain jataain leinjiin *profeta* amurijiriin nenaate esinae rauhijiriin coaraa cuhichelu. Acate Joaan ne. ¹⁰Nii Joaan quete:

‘Canune ii ajiniha cachaauru rai ereerecane caina canu ere bera letoareeunni turuhine jaanu rucuharanu que,’ naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹¹Esinae rauhijiriine aitoon, satiin cachaauru caje nihei chuni cacha Joaan amurijirii jataain nelateein nei, Moisesa que Cana Coauneraacha teratenojoi Cojoanonaa bana. Nete laen, ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa, Joaan fautaain nelatihei rijijieein nena, jataain nii Joaan amurijiriin nelateineein ne.

¹²Turuhalu Joanne caje coauneeinte, enanetoojeein ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa turuaera nichaanne que nejerateein itajenaa coaacure Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacuru. ¹³Satiin *profetacuru* aina Cana Coaunera aitoonjoaanru rauhite, nii turuha uheni Cana Coaunera Cojoanonaa coitucuerateein neurelu, turuha Joanne que tiaaoojaain. ¹⁴Inarate esinae rauhijiriin nacoauneein turuha urichaaain Irihasine que aitocuruhalune coitucuhiche. Acate nii Joaan neein turuhelu. ¹⁵Caa aitocoaaunne aonacurumiin urichonacaauru. ¹⁶⁻¹⁷Caa cachaauru, enene cojoanonaa que nenacaauru ichao bihanune jaannu coitucuhaaun. Aihuruha canaanaihuru nenaanaja cataaun nocoatijiaan, rai corihacuru rai eheehequuin:

‘Raansaichene coina auno tothacaanu. Nete canacaanu auno rautaelanaala raansanaa jereneeiche. Inara cotijjaain, berane jaain inaderaacaanune jana, canacaanu aina inaderaaheeiche,’ naauruhane rijjichuruha.

¹⁸Nii rijjijeein techu, turuha Joaan joaenreen lenone que lenonelanaala, bino conaa inaelanaala, naaonjoaaine jana, moconajaera suujue siriha beeiche. ¹⁹Nii baiha turuhanu canu, cacha calaohineein nejanoanaanichaaunne jana, bino cohin, joaenreein lenone que lenoneein, naaonjoaineinne jana, ‘Achoritiin, ajetoriaaneein, baa-soneein ichaonacaauru osaaonacaauru belaichaneein, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera belaicha niha’ canu beeiche. Nete jataain itolere que nainaain, chaachaain niha Cana Coaunera caje coaraain, coitucunojoi ne niicha ichai,” nae Jesoso cachaauru rai.

Caseteco coaracururichaain erenaa tonoraauruhi cachaaurune

(Lc 10.13-15)

²⁰Cojoelanaacojoai ichaalu Jesusone saijjeein nichao coreein nacoaauneein Cana Coaunera coitucurenihai nii nese que ichaonacaauru cachaaurune jaunte: ²¹“Jataainte cairichaaajoaiche nohane, Corasiin cocoaichacuru. Cairichaaajoaiche nohane Betesaaida cocoaichacuru. Inara que cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune tocohaneein, Tiro, Sidoon, naaonjoain cocoaichacuru rai cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune jana nihanete, inae inoaelu nejeein inae nichao coreein, nacoaauneein Cana Coaunera coitucueraneein neeuruhane coarateeurure niicha jerenohin ichaain. ²²Nete inae coitucuhichuru

coulurujueein casetecaeratihane jaan Cojoanonaa que turuhane bana, Tiro, Sidoon, naaajoainunri cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara. ²³Jana inara, Caferenaaon cocoaicha neeichene, inacojoein caohachaain niha nocoetiin raotiin nena coaaquiche. Nete ohichene bana nocohena tabai jana nitajiha curiquicheein. Nii inara que cojoelanaacojoai coaratihanulune tocohaneein, Sodoma cocoaichacuru que coaratihanune jana nihanete, enanetojoein neurure jelai cocoaichacuru. ²⁴Nete inae coitucuhichuru coulurujueein casetecaane coina turuha Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhane bana, Sodoma batane cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara,” nae cachaauru rai Jesoso.

Canu esenetaerate raotojoein ichaoreein.

(Lc 10.21-22)

²⁵Niritohane baihate: “Itolere chauratane, dede, naaonjoaain Coauneraaneein neeine coroaajihanu jataaincha, Ofa, itolere coitucutoha nocoetonacaauru que iicha asii coitucuerateei cairichainejeein nenacaauru quene jaaura. ²⁶Aihara Ofa, nitohaneein jereeine jaunte ichaicha,” naane baihate:

²⁷“Canu Inaca Ofate satiin rainein nena teein ne carai. Nihei chuni Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne coitucuera. Leinjiin Ofa Cana Coauneraachate cacoitucue. Niheichu chuni, Ofa Cana Coaunera coitucuera. Canu- Calaohineeichane coitucun. Canu- Calaohi nichaaune coitucueratenaa jerichaaunne jaauru que, coitucueratihane banaachate, Canu Inaca Ofa Cana Coaunera

coitucuururein cachaauru. ²⁸Nii inara baasoneein ichaonacaauru, inara nererojoecaeriin ichaonacaauru, inara osaonacaauru, naaonjoaineeichene canu esenetaain canu sacuuchena raotojoeein ichaonaanaja te inara rai. ²⁹Caa inara rai caitoonjoa esenetaain, Canu que nerelaain aihanune rijijieein ichaaoche. Coatiha chabana inara aina baasoneein nerinaaunni. Nii bana coatiha nitajerinaain inara suujue. ³⁰Coatiha caaintaai, caa inara rai caitoonjoa tonoraa cachane,” nae.

**Nebetacanaa cojoanonaa
bana tirico inaa moloorua
Jesoso aina nerelanacaaurune**

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 Nii amuhemuhecaunne jaun, nebetacanaa cojoanonaa bana tirico cocana jana situha cuhacaanu Jesoso aina jiniiquiin aina nerelanaa nichaanune. Nii janane mijiitohacaunne jaun, situnacanejeein nii tirico moloonejeein rai nucuhe quihacaanu. ²Nii coaraainte:

“Nii ii aina nerelanacaauru coaraau. Cooaeraa nebetacanaa cojoanonaa bana nitohanai ichara natiinte, inae tirico taihure,” naauruha Jesoso rai fariseeocurune jaunte:

³⁻⁴“Tana lesajei que mijiitooruhane jaun, corihacuru aina jiniiquiin Cana Coaunera loreri Teenforo asaae enohin, Cana Coaunera que banijiaain nena faan, saseredotecuruhacha nii faan quinaa nainihane saijieein, corihacuru aina faan quiha curuaanaa Rabirine jaan reretaain coitucuhichene. ⁵Tana Moisesa aitoonjoa cuhane nebetacanaa cojoanonaa bana carenero narejeen sohin Teenforo asaae mocoorua saseredotecurune niha natiin, osa que nesaruhin naaonjoa aurenihane jaan reretaain coitucuhichene. ⁶Aihane jaun Teenforo amurijiriin jataain nela-

teen cau nihanune coitucuhin neeuche. ⁷Coatiha: ‘Naaonjoain quete aite caa Quiricha cuhane,’ naain coitucuhieiche. Nii Cana Coaunera Quiricha cuhane: ‘Nii inihocuru mocohichene jianein inara amute cacha belaaain, naaonjoaain neeichenena jereun,’ naain ne, laenanohineein. Nitohanai coitucuhin neeichenenoote, chatohanai baaso ichaain neniha inara amute cachane jana colurujueein naaonjoaain neriquiche. ⁸Nitohanihane jaunna, canu- cacha calaohineein nejanoanaa nichaauinne, nebetacanaa cojoanonaa amurijiriin cooainaa letononeein neeun,” naain fariseeocuru tonorae Jesoso.

**Leinjiin jiuropa bijii
cacha rautaa Jesosone**

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹Inae jelai caje amuhinte, ecu nena sinacoca asaae enoha cuha Jesosone jana, ¹⁰ecu najiniha ne leinjiin jiuropa bijii cacha. Nii jana Jesoso colurujueeuruhane jaanu lera ariiriichuruhane jaunte:

“Nainihanacha cocoaeraane saijieein, cunaitenaa rautaaca nebetacanaa cojoanonaa banane,” naain Jesoso caje bajaauruha fariseeocurune janate:

¹¹“Tana chunocoha inara, leinjiin carenero siriquichene jana nebetacanaa cojoanonaa bana acau mitunajaan ucuha jachu cuhane naluha inara raine coaraa curiquiche jelai caje rocohichene coinane. ¹²Tana leinjiin carenero amurijiriin nelatiha leinjiin cachane coitucuhichene. Aihane jaun, cha caaunna cunaitenaa rai caohacha ichaa rautaenerichaaca nebetacanaa janonaa bana,” naain fariseeocuru tonoraane baihate:

¹³“Ti bijii raujiaaura,” naa nii jiuropa bijii leinjiin cacha rai Jesosone janate, bijii sijitaane rijieeoritiin, inae nerautae nii bijii jera rijijieein nii cacha bijii.

¹⁴Nete jelai caje mituhin nejesinajeein ita suujua tacaure fariseeocuru Jesoso sohin jaaoruhane caina.

**Jaiti neniha Jesusone jana,
tururichaine biha Isaihasine**

¹⁵Nitohaneein inae sohin jaonaa jerecuruhane coitucuurin jelai caje amuha Jesusone janate, sacuuruha arajiin cachaurune jaun, jitaain cunaitenacaauru rautaaain, ¹⁶aonajeeuruha cachaurune urichoo, nii rautanaacane que ereeuruhane caohate Jesoso. ¹⁷Nitohaneinte bihalu Cana Coanera ere bera inoansi Isaihasine nainaane caina:

¹⁸“Caate,
janijiin belaaain cocoinaain
Canu Suujue que suujuequiin
canu letononeein nena ne,
'Inae nerinaain baasoneein cachauru
cairichaurera,'
naain,
satiin chauratane que
lauri lauri nenacaauru cachauru rai
beebejihane caina.

¹⁹Coatiha
cachauru que nejerateein, cachauru
cotaain,
bero cuhane niha natiin
tonijiaain ereein cachauru relaain,
naonjoane aohanrarinaain.

²⁰Coatiha
nelatelanaala nenacaauru,
cairicheineein nenacaauru,
naonjoainuri cairichaeranu que
airinaain.
Niheichu
aasaeriin esenetaeraauru que
jaolecorinaain,
lauri lauri nenacaauru cachauru
ichao rucuhacane jaan que
turuhane reen tiaaajoaain.

²¹Satiin lauri lauri nenacaauru
cachaurute
acaacha que jaaecoorureein,”

naain belu Isaihasi.

**Moconajaera letononeein
niicha ichana nainei ichaa
Jesoso beeuruhane**

(*Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10*)

²²Nii janate, suujua cuhane coitucuchuhi siricha leinjiin cacha erenaachara maosa amaauruha Jesoso rene jana, irihane jaanu teein, rai nota cono te. ²³Nii coaraain cojoelatiinte: “Tana caa cacha Rabiri ichoala nihane,” naain ecu nejesinajeein satiin ita caje bajaacoaure.

²⁴Nii aonajeeinte: “Moconajaera curu-aanaa Beelseboote, caa cacha rai catohanai ichana nainihane jaan teein ne,” naaure fariseeocuru.

²⁵Niritiin coaacuruhane coitucuha Jesoso raotojoeine jaunte: “Satiin caa chauratane que ichaonacaauru cachauru, ita que nejerateein neeuruhanete jiniiquiin nitajenaa nainecurure. Niheichu leinjiin nese que ichaonacaauru ita que nejerateein neeuruhane, jiniiquiin raotojeein ichaonaa nainecururihei. ²⁶Nii rijijieein techu, moconajaera netonai rai letonocuru que nejerateein nihane, nii rai letonohacha sitaain nihane, nii chaque nelateein nena nainerihei. ²⁷Nii aitocohichene tocohaneein moconajaera suujue aina cuaain moconajaera sitaanu nechujianra, jeelai moconajaeraacha itajiha aicheeunna. Nete nii aitocohichene tocohanene, nitohanihane, cha jana inara letonocuru letohare nitohanai ichana nainein neeuruhane jaanu siriin neeuruhane caina. Nitohanihane jaunte, nechu jataain inara raajenihane jataain baasoneein aitocohichene coarateeiche. ²⁸Caa cacha suujua cuhane nenacaauru moconajaeracuru sitaanu Cana Coanera Suujue aina cuainnete, inae inara aina

niha Cana Coanera Cojoanonaane coujunacaneein ichaaun.

²⁹Leinjiin cacha jataain laraajiin nena loreri asae enohin nihei nii chuni caje niicha sirii ruluhera. Biji ichojoaainchate naine nitohaneein caje niicha sirii ruluhane.

³⁰Chateeinti canuhacha ichai ichaene. Niite canu que nejeratenaaneein ne. Nii rijjijeein techu canuhacha ichai itajera-neein ne canu esenetana jerihe.

³¹Nitohanihane jaunne inara rai aitoon, satiin osonacaauru cachaauru quete suujua acatereein Cana Coanera. Nete laen tonaain baasoneein Cana Coanera Suujue que erei que suujua acatenereein. ³²Canu- Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne que nihanatiin tonaain baasoneein erei quete suujua acatereein. Nete laen rai Suujue que tonaain baasoneein erei nihane, caa ena nena janonaa, caa baiha neeninu janonaa, naaonjoain que nihanatiin neein suujua acatenereein Cana Coanera.

**Ninaa caje temule
caohacha coitucuhacane**

(Lc 6.43-45)

³³Tana temule jaain neeichene, caohacha que inaacane caje temule caohacha coitucuhin neeichene.

³⁴Nitohaneein necha ansaineein neeichene jaunte, inara suujua caje mitunaa nainene caohacha. Inara suujua cuhane baasoneein inaraacha coacuite, inara ujuae caje mitue.

³⁵Jana caohachaain suujua coara cachate, caohacha nejesina que ereein ne, suujua cuhane niha caohachane jaun. Jana baasoneein suujua coara cachate baaso que ereein ne, suujua cuhane niha baasone jaun. ³⁶Canune inara rai beun, inae caseteco coaracururichaaain satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaurune bana,

tonaain baasoneein ereeichene nihanatiinte coitucunojoinereein.

³⁷Nitohaneainte, inara ujuaae caje baaso ichaain neeichene ujuaihonnein neneeichene, caohacha ichaain neeichene coitucunojoiniha cureein,” nae acaauru rai Jesoso.

**Cojoelanaacojoai bajaauruha
necha aansai cachaaurune**

³⁸Nii jaunte:

“Cacha relaera, canacaanu rai cojoelanaacojoai ichaain coarateeinene jerichaanura,” naauruha Moisesa aitonjoan que cacha relaaurera aina fariseeocuru tabaaurune janate:

³⁹“Caa necha ansaineein suujua coitucuelanaala ichaonacaauru cachaaurute, acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaaunne jerecure. Nena inae acaauru que cojoelanaacojoai coaratihalu *profeta* Jonasine jaun, inae nenacaaeneein acaauru que coaratenaa jereneun. ⁴⁰Nii nichata jiiichoo nichata janotiineein, ate tabai suri cuhane nihalu Jonasine rijjijeeine, canu- Cacha Calaohinichaaunne nichata jiiichoo nichata janotiinejeeincha atane cuhane nereeunni. ⁴¹Aihana jaun, coitucunojoiniha caohacha ichaeraauru aina baaso ichaeraauru ichao que tihane banate, nacoaauneein nimichucurureein Ninibe cocoachacuru, acaauru coulurujueeuruhane coina, acaauru rai beratenojoin beebjiha Jonasine aonaain nacoaauneein Cana Coanera que coacuhin neeuruhalune jaun. Jana ena cau inara aina neinichaaunnena Jonasi amurijiriin nena nichaaunne saijjееinte caitoonjoa esenetana jereneeiche. ⁴²Jerichanejeein techu nacoaauneein nimichureein enoto mitu nichajai coarajeein cana raotono nichajai que nenaalu ene curuaanaaneein nena netonai inae caseteco coaracururichaaain caa ena

nenacaauru cachaaurune bana acaauru coulurujihane caina, niicha coitucuhi beebejiha cachaauru rai Salomoonne jana, coriaji atane caje uhin aonaa uhalune jaun. Cau caa ena inara aina neinichaaunnena Salomoon amurijiriin nena neun. Nete nii saijieein canu esenetana jereneeiche.

**Nacooauneein cacha suujueniha
jelaiha enoha coitucuhune**

(Lc 11.24-26)

⁴³Cacha suujua caje mituha leinjiin coitucuhuhinet, cajihaneein amuhemujeein nihane jaanu ariirijie. Nii jana eruhenihanete: ⁴⁴‘Taolu mituhanulune jaaunne jelaiha cauha cureeun,’ naain coacue. Niritiin jelaiha turuhin nii cacha coaraane jana, aiha leinjiin loreri conera colane caohatiin lojoiinojineein nena rijijieein eruhanete, ⁴⁵nacooauneein jelaiha cuhin, caainsineein amurijiriin baasoneein nenacaauru aina ita taojiaain, jiniiquiin nii cacha suujua cuhane jeelaiha enooruhane, jataain jeelai amuritoheriin baasoneein ichoae nii cacha. Nitohaneente, ichaoha cuurureein caa necha ansaineein ichaonacaauru cachaauru netonai,” nae acaauru rai Jesoso.

**Jesoso rene turuuruha
neba aina nejeraaurune**

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶Niritiin jaiti cachaauru aina ereereeca Jesosone janate, rene turuhin aina erenaa jerecure neba aina nejeraauru. Loreri asae enohelanaala airiniha neeuruhane janate:

⁴⁷“Taute airiniha turuhin neeure ii neba aina ii nejeraauru, ii ainate erenaa jerecure,” naain Jesoso rai beeure.

⁴⁸⁻⁵⁰Nete, nii rai biha unaa rai:

“Caaurute canu neba aina canu nejeraaurune. Chunocoha caletoaera Ofa ere tonoraain niicha jerenohin icharate, canu nejera, canu bai, canu neba, naaonjoainuri ne,” nae aina nerelanaa nichaanune cojeluhin Jesoso.

**Temule jaera que cuaain
cachaauru rai iriha Jesosone**

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 Nii bananeeinte, nii loreri nihacaanune jaan caje cuhin, nemuri auhaniha turuhin ecu nelauriaain lauheque Jesoso. ²Nii jana, arajiin rene turuhacoaauruha cachaaurune jaunte, leinjiin bote cuhane fauhin lauheque, carene ichoae neeuruha cachaaurune tonohana. ³⁻⁴Nii bote cuhane netiinte, araai laurii nereretanaa rijijiei *parabola* que cuaain cachaauru rai ereerejeein:

“Leinjiin temule jaera temule jaa cunajaun ucuhe riiaacane janate tabaauru bero cuhane naluha nii niicha riajaine jaun, turuhin coaraain quihure tajaecuru. ⁵Jana le turijieein niicha riajaite, neniha mululuhin atanene jaan jelon ajeri ichoae nalunacaauru cara-jaelanaala omaroe. ⁶Nete inae omarohane jana mituhin ajajaa enotone jaun ohe, mululuhin neniha atanene jaun, ucuacaain neniha rai cojoaisine jaun. ⁷Le turijieein niicha riajai ucuhete, ajena jana naluhane jaun, amurijiriin omaroha ajaenane jaun atinae. ⁸Jana atane caohacha que le turijieein niicha riajaite, le ucuhecuru caje le temuracuru lefashaananaain inacae. Jana tabaaurute saotachoonca ucuheneein, nichat-achoonca ucuheneein, naaonjoaain inaacure. ⁹Caa caitoonjoan aonacurumiin irichonacaauru,” naain cachaauru rai ereereje Jesoso.

**Jesoso caje parabola que cachaauru
rai ereereecane bajaacaanu
aina nerelanaa nichaanune**

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Nii jaunne, Jesoso rohan nichu-
untaain nii araai laurii nereretanaa
rijijiei *parabola* que cachaauru
rai ereereecane jaan bajaacaanu
caje aina nerelanaanichaanune.

¹¹Nii jaunte: “Cana Coaunera
rai cachaneein neeichene jaun,
coitucueraelanaala nenea Cojoanonaa
coitucuerate inara que. Nete laen
rai cachanelanaala nenacaauru que
coitucueratenaa jerene. ¹²Nitohanihane
jaunte, naitoonjoa tonoraain niicha
jerei ichajeein nenacaauru rai,
jataain jeelai amuritoheriin itolere
coitucuhin neeuruhane jaanu tereein
Cana Coaunera. Jana naitoonjoa
tonoraanelanaala niicha jerei ichaelanaala
nenacaauru cajete, jitariin acaihaniji
acaauruhacha coitucuujei rulureein.
¹³Nitohanihane jaunne araai laurii
nereretanaa rijijiei que cuaain acaauru
rai ereeun. Coaracuruhane niha natiin
coitucuuenehane jaun. Niheichu
aonacuruhane niha natiin aonaain
coitucuuenehane jaun.

¹⁴Nitohaneeuruhane coinat: Aonacu-
ruhane niha natiin:

‘Naaonjoain quete aite,’
naain coitucuuruhaain.

Niheichu

nii coana jerecuruhane niha natiin
coaracururinaain.

¹⁵Inae jataain nauhacaa
caa cachaauru suujuane jaunte,
cha aonacuruhane nihanatiin,
‘Naaonjoai quete aite,’
naain coitucunaa nainecurene.
‘Niheichu

cha coaracuruhane niha natiin
coitucunaa nainecuruhi.

Nabana

canuhacha ichai coaraain,
aonaain coitucuhin
canu rene uuruhane,
acaauru rautaanune coataa,’
naain bihalu Cana Coaunera ere bera
inoaensi Isaihasine jaa nainaelu,”
naain aina nerelanaa nichaanune rai bi-
hane baihate:

¹⁶“Nete laen inara nerausiajeein
niha curiquicheein, aonaain, coaraain,
coitucuhin, naaonjoainchene jaun.
¹⁷Arajii *profetacuru*, chaen caohachain
suujua coaraauru cachaauru,
naaonjoainurine maajeente niqui, caa
inaraacha coarai coana jerecurelu.
Nete coana nainecurenelu. Inaraacha
aonaine maajein aohana jerecuruhane
saijjeein aonacuruhilu.

**Temule jaera parabola que
irihane biha Jesusone**

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸Aonacuchene caa temule jaera
que cuaain araai laurii *parabola* que
irihanune be inara raite coitucuhiche.

¹⁹Cana Coaunera Cojoanonaa que
erenaa aonacuruhane saijeein
coitucuhichurute, nii bero cuhane
nalunaa temule ucuhe rijijieein
neure, acaauru suujua cuhane Cana
Coaunera beratenojoi erenaa jereein
aonacuruhane niha natiin, turuha
acaauru suujua cuhane baasone
jianeraauru ne. ²⁰Jana nii ajeri ichoae
nalunacaauru temule ucuhecurute,
Cana Coaunera ere aonaain esenetaain
coroajeein jereein raauruhane
jana, ²¹inae cairichaaerinoinjeein
mucunoinjecuruhane coina arinojoi-
neein neeuruhane, canu esenetaain
neeuruhane jianeraauru rijijie. ²²Jana
nii ajaena jana temunojoin temule
ucuhecurute, Cana Coaunera ere
aonacuruhane saijeein, nechu jataain
caa atane que netiin necoriquijiaain,
raotiin nenea coacuhin, niicha que

suujua cuaain necoritanacaauru rijijie. Niite, inae nii erenaa esenetaauruhane jianein, leeochoaauru relaaauruhane jianein neure. ²³Nii atane caohacha que temunojoin temule ucuhecurute, Cana Coaunera ere aonaain leeochoaauru relaaain, naonjoaain nenacaauru rijijie. Acaaurute, nii le ucuhecuru caje lefasha ucuhenein, saotachoonca ucuhenein, nichata choonca ucuhenein, naonjoaain le tijiriichuru caje teurera rijiiichure,” naain aina nerelanacaauru rai beebeje Jesoso.

Tirico temuurerera rai ajaena baaso temuha acaauru que nejeratenaane

²⁴Niritiinte, nacoaaunein leeochoa nereretanaa que cuaain acaauru rai ereerejeein:

“Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cacha, rai nocoana jana cachaauru que tirico temueratihane jana, ²⁵temuhin satiin sinihuruhane tonohana, nii tirico niicha temuuri jana turuhin ajaena baaso temuha leinjiin cacha acaauru que nejeratenaane rijijie. ²⁶Nii jana inae omarohin, inae inaaca nii tiricone jana inanacae nii ajaena baaso netonai. ²⁷Nitohanihane jana coaraante: ‘Curuaanaa, chasiinna temule caohacha ucuhe nejesina temuerateeilune saijieein, jana mituhe ajaena baaso,’ naauruha nii ocoana erora rene turuhin nii amihane-nacaaaurune janate: ²⁸‘Chunocoha canu que nejeratenaate, nii ajaena baaso temucaiha,’ naa acaauru rai nii ocoana erorane janate: ‘Ta, nii ajaena baaso rocohin jaohacaanune jereeine,’ naain bajaauruha nii amihanenacaaaurune jana: ²⁹‘Niriimiin, nii ajaena baaso rocohalaaante tiricone maajeein rocoriquiche. ³⁰Nirijieein ecu neein jiniiquiin omarocurumiin, tainaca que tihane reentiaain. Inae tainaca que tihane banane jelai tein

nii ajaena baaso raain, jelai tein tirico raain rucuhecaane jaa cuhane rucujueein, nii ajaena baaso jelai tein mocoheratereeeunni,’ nae nii ocoana erora,” naain cachaauru rai beebeje Jesoso.

Mosatasa ucuhe rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que erenaa parabola

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹Niritiinte nacoaaunein:

“Cana Coaunera Cojoanonaate leinjiin cacha, rai nocoana jana mosatasa ucuhe temuhera rijijie. ³²Esinae rauhijiriinte, jataain leeochoaauru temule ucuhecuru amurijiriin aansijian rai nucuhene saijieein, inae omarohane leeochoaauru ocoana jana nenacaauru temulecuru amurijiriin fohecane, rai nunecuru que tajenajaanu ichacure tajaecuru,” naain nereretanaa que cuaain beebeje cachaauru rai Jesoso.

Faan jorerera rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que erenaa parabola

(Lc 13.20-21)

³³Niritiinte: “Cana Coaunera Cojoanonaate nichata sajeein coujunaca que arina coujunacateriin rai jorerera que jasiiteein tabaain nii coliha joreerein caje arajiin faan jaa leinjiin enene rijijie. Nii neleeriha tabaain colihane coina nena jorerera rijijieeinte, cacha ichao sacuritaain nefaane coina nena ne Cana Coaunera Cojoanonaan,” naain beebeje Jesoso.

Neretetanaa rijijiei parabola que ereerejihane biha Jesusone

(Mr 4.33-34)

³⁴Nitohaneente, nereretanaa rijijiei parabola nejesina que cachaauru relae Jesoso. Chabana nii parabola colane irihei cachaauru rai.

³⁵Nitohaneente:

“Cana rai chauratane coaunaa Cana Coaunerane caje coauneeinte, satiin asinojoneein nena que erereein, nereretanaa rijijiei *parabola* cuaincha,” naain beeuruhalu Cana Coaunera ere bera inoaensihuru *profetacurune* nainaane caina nitohaneein ichae Jesoso.

Tirico temuurerera rai ajaena baaso temuera que irihane biha Jesosone

³⁶ Nitohaneein inae cachaauru rai irihane nainainte, acaauru rai nocoein jelai caje cuhin nii neeuruhane jaan loreri asaae enoha Jesosone jana, rohan nichuuntaain nii tirico cocana jana ajaena baaso temuhera que cachaauru rai iriha Jesosone bajaacaanu caje aina nerelanaa nichaanune. ³⁷ Nii jaunte: “Nii temule ucuhe caohacha temuherate canu- Cacha Calaohineein nejanoanaanichaaunne rijijie. ³⁸ Jana nii ocoana que caitoonjoate, cana rai chauratane ne. Jana nii temule ucuhe caohachate, Cana Coaunera esenetaain aina ijiin rai Cojoanona que neenihuru ne. Jana nii ajaena baasote, moconajaera letononeein nenacaauru ne. ³⁹ Jana nii ajaena baaso temuherate, acaauru que nejeratenaa moconajaera ne. Jana nii taojiaera que aitocooaunnete, inae ecu tihane bana sarichain cana cojoanonaane que aite. Jana nii taain rucuheraaurute anjeraaurune. ⁴⁰ Charijieein teeinti, ajaena baaso taojiaain mocohaca, nii rijijieeinte inae saa cana janonaane bana moconojoiniha cuurureein osa que leeochoauru saruhin nenacaauru moconajaera aina. ⁴¹ Nii banane canu- Cacha Calaohineein nejanoanaanichaaunne canu rai anjeraauru letoareeunni, nii cana cojoanona que nenacaauru baaso ichaain, osa que leeochoauru saruhin,

naaonjoaain nenacaauru raain ⁴²usi charijibana jacanaacharanejeein nena jana jaonajaauruhane, ecu neein auhaaahaquuin chanaaurureein. ⁴³ Inae nitohanihane banate, esinae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohin ichaain tonoraain nenacaauru, aiha enotone tocohaneein jiquihaquuin conohin niha cuurureein, canu Inaca Cana Coaunera Cojoanona que neein. Caa aitocooaunne aonacurumiin irichonacaauru.

Oro rijijieein nena coreti tesoro rijicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁴ Charijieein teeinti, leinjiin oro rijijieein nena coreti tesoro eruha leinjiin cachane, nii eruhane jaau tein conauteein ratiriin, rachoojoein jitariin niicha sirii rucuhele que necorete nii cacha, nii niicha eruhi conautihane jaan atane coretihane caina. Nii rijijieeinte, itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana Coaunera Cojoanona.

Oro rijijieein nena perla coreti rijicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁵⁻⁴⁶ Charijieein teeinti, leinjiin recatoon, perla coretiin nena ariirijieein amuhin, inae nii perla coretiin nena eruhane, jataain nii corei eruhane coitucuhin rachoojoein cuhin, rai rucuhele que jitariin necoreteein, nii niicha eruhi perla corete nii recatoon. Nii rijijieeinte, itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana Coaunera Cojoanona.

Rede que ate mucuhera rijicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁷⁻⁴⁸ Charijieein teeinti, nemuri cuhane rede jaoruha ate mucuurerane jana, itolere ate mucuha nii niicha jaori redene, inae memoha ate caaunne jana carene ichoae inaain ate caohachaauru

janijiin omari cuhane teein, nii baasooru foranacaauru jaaore nii ate mucuurera, nii rijjiicha Cana Coaunera Cojoanonaa. ⁴⁹⁻⁵⁰Nitohaneein techu, inae cana janonaa satono que turuhane bana, caohachaa in ichaonacaauru janijiin raain, baasoneein ichaonacaauru jaaorureein usi chariji bana jacaelanaala nena jana anjeraauru. Nii banate chanaa cuurureein auhaaahaquiiin,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Canacaanu relaane jaan aonaain coitucuhacaanune bajaa Jesusone

⁵¹Niritiinte: “Caa inara rai caitoonjoan aonaaina coitucuhiche,” naain canacaanu caje bajaa Jesusone janane: “Enjeen, aihacaanura Curuaanaa,” naacaanu. ⁵²Nii jaunte: “Coaracuche nachuhinti leinjiin Cana Coaunera rai rauhi que cache relaeracache relaanete, ‘Naaonjoaan caa Ena Turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa Caohacha’ naain beein, ‘Naaonjoaan nii rauhi inoasi’ naain nii ena canuhacha bei Cana Coaunera Cojoanonaa aina rauhi inoasi que aitiin caohatiin cachaauru rai beein cachaauru relae,” nae Jesuso.

Rai natanu Nasarete turuha Jesusone

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³⁻⁵⁴Inae nii nereretanaa rijjijiei *parabola* biha cachaauru raine nainainte, jelai caje canacaanu aina amuhin rai natanu turuhin, ecu nena sinacoca asaee enohin, ecu nenacaauru cachaauru relaane nunuhete Jesuso. Nii janate cojoelatiin: “Chuna jataain cojoelanaacojoai ichaane coinane maajeein nerelaete toritiin itolere coitucuhin ere. ⁵⁵Tana enuha caje itolere ichana inaera cache calaohi nihane, jana rai neba niha Marihane. Nii jana rai nejeraauru niha Saantiaao,

Jose, Simoon, Jodasi, naaonjoainurine. ⁵⁶Jana rai baihuru netonai cau cana aina ichaauruhane. Chaa cajena jataain nainain itolere coitucuhin aite,” naaure ecu neein aonajeerera cachaauru.

⁵⁷Niritocuruhane jaunte inae Jesuso esenetaain nere tonorana jerecurene cachaauru. Nii jaunte acaauru rai:

“Chunijiun cuhane jaunrute niqui leinjiin *profeta* que suujua acatein coitucure laurinelanaala nenacaauru cachaauru. Nete laen esenetaaurene laurineein nenacaauru naraaichuru. Nihe-ichu nii loreri ichaohane jaun nenacaauru niha natiin,” nae cachaauru rai Jesuso. ⁵⁸Nii jaunte ecu arajiin cojoelanaacojoai ichaenelu, esenetaaurenihai ecu nenacaauru cachaaurune jaun.

Oha Joaan Baotisitane

14 Nii banate, Calileea batane curuaanaanein niha Erodesein jaun, nii amuhemuheca Jesusone coitucuriin: ²“Acate, Joaan Baotisitane. Inae o caje ichanacaihara. Acanihane jaunte, nii cojoelanaacojoai ichana nainera,” naain jetao ereereje Jesuso que rai letonocuru rai.

³⁻⁴Rai nocoala Ferifi comasai Erodiasi sirihai comasaine que Erodesein jana jetaote: “Jiaanriha chochoala comasai sirii ii comasaine quera,” naa Joanne corenihan jetao, caresero cuhane Joaan enoaeratelu *cadena* que ichoara-teein Erodesein.

⁵Nitohaneein caresero cuhane enoaain jetaote, Joaan sohin jaonaa jerihane niha natiin, ichana nainenelu Erodesein, satiin cachaauru Cana Coaunera letononiha Joanne esenetaauruhane jaun, cachaauru coasiha. ⁶Nejetaote, nejanoaane bajaanaa bitoaane coina beseta ichaa Erodesein jana jetao, nii beseta bitoaa turunacaauru acatiha raansae nii

Erodiasi cacunu. Nii acaauru acatiha raansaa nii ranunane coaraain jetaote, jataain rautatiin coaraane jaun,⁷ niicha jerei bajaa caje nii ranunane, Cana Coaunera notaracaae rai tihane coina aite Erodesi.⁸ Nii jaun jetaote, rai neba suujuatenojoneein Erodesi rai: “Canu rai aihane, leinjiin ojoaichu kuhane Joaan Baotisita coturi uhaau caraicha,” naa nii ranunane jaun⁹ inaderae rey Erodesi. Nejetaote, satiin niicha cotihacuri acatiha tein Cana Coaunera notaracaae, niicha jerei bajaa caje nii ranunane rai tihane coina aitohane jaun,¹⁰ caresero kuhane niha Joaanne jana coturi moloheratein raerate.¹¹ Nii jaun jetaote, leinjiin ojoaichu kuhane Joaan coturi amaain teeuruha nii ranuna raine jaun, neba rai te nii ranuna.

¹²Inae nitohaneein teratiha Erodesine coitucuhinte, Joaan jaberoco raain conauteein ratiriin, biha uure Jesoso rai Joaan sacuureraauru.

**Saoqui oaraancai cacha
coroaatiha Jesusone**

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³Nii jaunte, rai beeuruhane caje coitucuhin, nii nihane jaan jelai caje canacaanu aina amuhin, canacaanuhacha aina leinjiin bote kuhane fauhin, neniha cachane jaan cue Jesoso. Nete nii bote kuhane fauhin amuhacaanu Jesoso ainane coitucuriin, neseuru cajeuru uhacoain sacuure atanechoae uhi cachaauru.¹⁴ Inae niicha coinetihu turuhin, bote caje fauhin, iniha cuha Jesusone janate, najiniha cunaite-nacaauru uhaain arajiin neeuruha cachaaurune jaun, cairichaojoaain acaauru coaraane jaun, niicha uhaauri cunaitenacaauru rautae Jesoso.¹⁵ Nii jana, inae nocohena jerihane jaunte, Jesoso rohan nichuuntaain:

“Chajaaain caa cachaauru rai necoeute, nenajaun cauha cuuruhinete, ucuhae rai lenone coretecurumiin. Coatiha caa jana ichaohi cacha,” naacaanune jana:¹⁶ “Chajaaain inara acaauru coroaateeuhe. Coatiha caohacharihei ena caauruhane,” naa canacaanu rai Jesusone jaun:¹⁷ “Nihei canacaanu rai lenone. Saoquijeein faan, itaque jerajejeein ate, naajeeinchate neeje,” naacaanune janate:¹⁸ “Cajiha carai uhauuche,” naain¹⁹ omane choae nelauriaauruha cachaaurune coina aitiin, biji kuhane nii ate aina faan mucuhin teberiaain: “Narihara Cana Coaunera,” naain Cana Coaunera bajaaain cataun nii faan teruhin aina nerelanaa nichaanune rai te Jesoso, chaluhaacaanune coina.²⁰ Nii jana satiin cachaauru nainein chaluhaacaanune janate, que lenoneein obeecuruhane jana, jaiti cautihane jaun, rai caute que lechoonca coroata omarii, omari memoaaure.²¹ Canaanaihunru aina enecuru janijilanaala, quichaauruhacha janijiinte, saoqui oaraancai cachaauru nii lenonecure.

Acau ichoae amuha Jesusone

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²²Nii baihate, ecu nedaain cachaauru rai necoihane tonohanau, bote kuhane fauhin ichoaichaniha nemuri jera jaaohacaanune coina aina nerelanaa nichaanune letoae Jesoso.²³ Inae cachaauru rai necoihane baihate, jelai caje amuhin, acaachanejeein ichatane ucuuno que cue, ecu Cana Coaunera bajaane coina.²⁴ Inae nocohejihane janate, cuu acaachanejeein niha Jesoso nii ichatane ucuunone jana, inae coriaeneein cue nii bote, atane auha caje. Nii jana, mijiaaeneein uha cujuana aina fichafichanaane jaunte, amusine nii bote.²⁵ Nii jana inae janonaa jerihane janate, nii ichatane ucuuno

nihane caje uhin, canacaanu caajjie uhe Jesoso acau ichoae rurujueein. ²⁶Nii jana acau ichoae rurujueein uhane coaraainne, coasiha cojioriin: “Nechu aansai coitucuchuhite aicha,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune. ²⁷Nii jaunte: “Coa nesoonetoache. Canune aihunra,” naain canacaanu rai iriha Jesosone jaunte: ²⁸“Ii aaine, jereune ii rene tiaain uhe acau ichoera Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone jaunte: ²⁹“Chajaaujian,” naa Jesosone jaun, bote caje fauhin acau ichoae cuhin ruruje Jesoso rene cuhin Fedoro. ³⁰Nete jataain mijiaaieein uha cujuana aina fichafichanaane coaraain, nesoonetohane jaun, asaun naluha cue Fedoro. Inae naluhane jaunte, nesoone caaun auhaquiiin: “Curuaanaa, canu comaleeu,” naa Fedorone jaunte, ³¹biji que mucuhin: “Chanuna jataain cha esenetaeneei. Chanuna necoatohi,” nae Jesoso, Fedoro rai. ³²Inae bote cuhane faauruhane rijieeoritiin, nesuruha nii fichafichanaa aina cujuanane janane, ³³Jesoso acatiha neseonraain: “Iite esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohineeincha,” naacaanu satiin nii bote cuhane cuinichaanune.

**Jenesaree batane que
turuhin, ecu nenacaauru
cunaitenacaauru rautaa Jesosone**

(Mr 6.53-56)

³⁴Inae nii nemuri jerau turuhinne, Jenesaree batane que turuhacaanu. ³⁵Nii Jenesaree bataneu turuhacaanune janate, Jesoso coitucuure ecu ichaonacaauru cachaauru. Nii jaunte, jelai batane sacuritiin ecu turuha Jesosone coitucuhin, rene cunaitenacaauru uhaacoaain ³⁶turuhin, caje acaauru rautana nainihane bajaure, jeriha Jesosone rai cajione auha mucuuruhane coina.

Nii rai cajione auha mucuurera cunaitenacaaurute satiin nerautaaure.

**Baosoneein cacha ichao tera
que iriha Jesosone**

(Mr 7.1-23)

15 Nii janate, Jerosaleen caje turuha uure Jesoso coaraa, Moisesa aitoonjoan rauhi que cacha relaureraauru aina fariseocuru tabaauru. Acaaurute, Jesoso rohan nichuuntaain: ²“Chanuna aihuruhalu canacaanu inoasesihurune rijijieein neurene caa ii aina nerelanacaauru. Chanuna jeriha canacaanu ichaone rijijieein lenonecuruhane ajiniha, jauriaanejeein biji culeecurene,” naain Jesoso caje bajaauruhane janate:

³“Chanunajian inara netonai Cana Coaunera aitoonjoa tonoraelanaala, inara ichaohacha sacuhiche. ⁴Nitohaneechene jaunte: ‘Ii inaca, ii neba, naaonjoainuri ere tonoraain caohachaain ichaaoche. Necha ansai, naain baosoneein rai inaca, rai neba, naaonjoain que ereein neite ateinanohiniha cureein,’ naa Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane natiin tonoraelanaala ichaohiche. ⁵⁻⁶Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhanete niqii ne rauhi, satiin cacha, rai fojiaraauru rai cha teein nihane coina. Nete inara: ‘Coatiha inara rai cha tenaa nainihaaun, satiin quiicha sirii inae Cana Coaunera que banijiaaieein nihane jaun,’ naain erei cacha, inaca, neba, naaonjoain rai chaelai tenaa nainenihane que aitocoiche. Nitohaneente, Cana Coaunera aitoonjoan que jaolecohin tonoraeneeiche, nechu jataain inara ichaohacha sacuhichene coina. ⁷Esinae rauhijiriinte, necha ansaieein neeichene que aitiin, inara que laenaelu Cana Coaunera Ere bera *profeta* inoaensi Isaihasi:

⁸‘Caa cachaurute,
rai nereecha que
canu corojeein neeure.
Jana
acaauru suujua cuhane aihuruhi.
Cacajete
coriaae ne acaauru suujua.
⁹Nii jaun,
nii chaque nelatejeehai,
netaojiaain canu
coroaecuruhane
nechu jataain acaauru relauruha
cachaurune
que nejesinajeein ita relajeein
neuruhane jaun,’
naelu inara que Cana Coaunera
Ere bera inoansi Isaihasi,” nae
acaauru rai Jesoso. ¹⁰Niritohane
bahate, nii ecu nenacaauru cachauru
cotijiaain: “Caohachain caa inara
rai aitocoaunne aonacuchete
coitucuhiche. ¹¹Coatiha baasonein
cacha ichao aasaehai joareen lenone
canaacha quii. Baasonein suujua
cuhane niicha coacui, nujuae caje
mitunaate laen, baasonein cacha
ichao aasaje,” naainte acaauru rai
beebeje Jesoso. ¹²Nii janate rohan
nichuuntaain: “Nii aitohine aonajeein
jataain ii que nererojoeacaauruha
fariseeocurune aonaaina,” naain caje
bajaacaanu aina nerelaa nichaanune
janate: ¹³“Niicha temunojoinelanaala
nena ajaenate, cojoaisi aina curuataain
rochin jaoreen Cana Inaca Cana
Coaunera. ¹⁴Aihane jaun, coa acaauru
rerohecaachete nainaurumiin.
Maosa rijijieein neuruhane rijijieein
nenacaauru relaeraneein neuruhane
jaunte aitocure. Chaen techu leecha
maosa amanaa jeriha leecha maosane,
jiniiquiin atane jachu cuhane naluhin
nitajeeururihane rijiiichuruhane
jaun aitocure,” nae aina nerelanaa
nichaanune rai Jesoso. ¹⁵Nii janate
Jesoso rai: “Canacaanu rai, nii aitohine

jaan beeune coitucuhacaanu,” naa
Fedorone janate: ¹⁶“Inara niha natiin
inachura coitucueneeichete. ¹⁷Tana
satiin cacha ujuae cuhane enonaa,
cacha suri cuhane cuhin, nii baiha cacha
jaberoco caje mituhane coitucuhichene.
¹⁸Jana cacha ujuae caje mitunaate,
cacha suujua caje mituhe. Niite laen
baasoneein cacha ichao aasaerane.
¹⁹⁻²⁰Nitohanihane jaunte, cacha suujua
caje mituha itolere baasone jaun,
sonajain jaohin, sinijeranelanaala
nena ene aina ichaohin, asijiauhin,
casejentiin, ita cotaain, naonjoaan
cachanete laen, baasonein cacha
ichao asaaerane. Jana nitohaniha
cana ichaone tonoraelanaala cana biji
culejelanaala lenonichaane, coatiha
baasoneein cana ichao aasaehai,” nae
Jesoso.

Leinjiin ene Jorionelanaala nena Jesoso esenetaane

(Mr 7.24-30)

²¹Jelai caje amuhin Tiro, Sidoon,
naaonjoainuri batane nichae
cuha Jesusone jaun aina cuhin,
²²inae ecu turuhacaanune janate,
eheehequuin: “Curuaanaa Rabiri
nefoerate, cairichaaajoain canu
coaraau. Moconajaera siriha canu
cacunune jaunne aitoonchera,”
nae canacaanu caaijie uhin leinjiin
Canaun bene, natane caje uhin ecu
ichaonaa. ²³Nii jana inauheneecha
aonajian Jesusone jaunne: “Chajaain
caa ene rai aitoote amuhine. Nete
cana caaijie ujujeein eheeheque,”
naacaanu rohan nichuuntaain aina
nerelanaa nichaanune. ²⁴Nii jaunte:
“Cana Coaunerate rai cachaneein
nenacaauru Isaraeli cocoaichacuru
nitajeeuruhane rai nenacaauru
reneecha caletoaclu,” nae Jesoso.
²⁵Nete, nacatiha neseeonraain: “Canu
coroatajaneuechera Curuaanaa,”

naa rai nii enene janate: ²⁶“Coatiha caohacharihei Cana Coaunera cachanein nenacaauru que banijiaain nena ruhuhin remaae rijijieein neinequichene rai tihanuchenera,” naa Jesusone janate: ²⁷“Aihachechuhisi niquicha Curuaanaa. Nete remaae rijijieein canacaanu coaraaichene niha natiin, atiin canu coroatajaneuechera Curuaanaa,” naain Jesuso tonorae nii ene. ²⁸Nii jaunte: “Quesenetaaine corenihate, inae ii jerenohi rijijieein nerautareein nii ii cacunuchera,” naa Jesusone rijieeoritiin, inae nerautae nii rai cacunu.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesusone

²⁹Jelai caje amuhinte, Calileea conemuri auhaniha turuhin, ichatane ucuunno que iniin, ecu nelauriaain lauheque Jesuso. ³⁰Nii janate, rene netaojiaaure arajii cachaauru, bacosacuru, maosacuru, biji que jiuronacaauru, erenaacharaauru, leeochoauru arajii cunaitenacaaurune maajeein uhaacoaain, Jesuso acatiha tenajaauruhane acaauru rautaane coina. ³¹Nitohaneein rautanaacane janate, inae nerautaain, nichaauraain, amuure bacosacuru, maosaneeruhane caje conoe maosacuru nota, inae nerautaaree biji que jiuronacaauru, erenaacharaauru niha natiin inae ereeure, naaonjoaauruhane coaraainte, jataain cojoelatiin, Cana Coaunera Israeli Coaunera coroaecure nii ecu neein coarajeerera cachaauru.

Jena oaraancai cachaauru rai lenone faa Jesusone

(Mr 8.1-10)

³²Nii janate, aina nerelanaa nichaanune cotijiaain canacaanu rai: “Inae jataain cairichaojoaain caa cachaauru coaracaan. Inae nichata

janoha cau canu aina neeuruhane. Nii jana nihei acaauru lenone. Naininaaun coroatenajaelanaala acaauru letoaanu acaauru nenajaunne. Mijiintena caaun aterocuruha bero cuhanene coataa,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne: ³³“Chuna caa araaine cacha rai lenone erurichaache, nenih cachane jaaun nihacache natiin,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ³⁴“Inatajajeein nihun faan siriquiche,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne: “Caainsinejeein faan, coroatajajeein ate, naajeeichate neeje,” naacaanune janate, ³⁵atane ichoae nelauriaauruha cachaaurune coina aitiin ³⁶rai biji cuhane faan aina ate mucuhin, Cana Coaunera bajaane baiha, cataaun taturiin aina nerelanaa nichaanune rai te, cachaauru rai chaluhaaanune coina. ³⁷Nii jaunne, satiin cachaauru rai chaluhaaanune jana, inae nainain lenonecuruhane saijieein cautihane jaun, rai caute que caainsine omari memoaaure. ³⁸Canaanainuru, enecuru, uha elone jaun tabaacoa nucuhecuru aina uha cujuana tabaine janijilanaala quichaauruhacha janijiinte jena oaraancaure nii lenonenacaauru cachaauru. ³⁹Nii lenonecuruha cachaaurune baihate, cachaauru rai necoein, leinjiin bote cuhane fauhin, Maadala batane que cue Jesuso.

Cojoelanaacojoai icharatecuruha sadoseeocuru aina fariseeocurune

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 Nii janate, Jesuso coaraa uure fariseeocuru aina sadoseeocuru. Nitohaneinte inae rene turuhin coulurujueeruhane jaanu leranu ariha, acaauru rai cojoelanaacojoai ichaane coina aitocure. Chaen esinae rauhijiriin, Cana Coaunera letono nihane coitucuuruhane coinane maajeein.

²Nete acaauru rai: “Charijieein teeinti, sonaina cafarane nocohaca dedene: ‘Caohatorichaain janonaa,’ naain ereeiche. ³Jana, janone cafarane nocohaca dede nijichoriaaajoaaine: ‘Urichaain elo,’ naain ereeiche. Nitohanein dede caje itolere coitucuhin naaonjoaainchene natiin, chanuna jana: ‘Naaonjoaane coinat caa aicha,’ naain caa enene cojoanonaa coitucunaa naineneeiche. ⁴Caa cachaauru nechuu aansainein suujua coitucuelanaala nenacaaurute, cojoelanaacojoai ichacaanne coina canu rai aitocure. Nene inae acaauru que coaratesihalu Jonasin jaun inae nenacanein acaauru que cojoelanaacojoai coaratenaa jereneeun,” naane baiha acaauru ratiriin, jelai caje amuhe Jesoso.

Faan jorerera- lebadora rijiicha fariseeocuru ichaone

(Mr 8.14-21)

⁵Inae Calilea conemuri jerau kuhacaanune jaun faan baitein ratirihacaanu aina nerelanaa nichaanune jaunte: ⁶“Aonacuche. Faan jorera rijiicha fariseeocuru aina, sadosseeocuru ichaone que necohalajihuche,” naa canacaanu rai Jesosone jaunne: ⁷“Chanuna caa aite. Faan uhaenihacachene jaunna caa aitohate,” naacaanu ita raine aonajeinte:

⁸“Chanuna faan uhaeneinchene que aitocoiche. Jataain asaaeriinchate quesenetaaiche. ⁹Tachu jaiti nainaquiche taolu saouqijiei faan chaluhertihanu, saouqi oaraancai cacha raine jana, inata omariin rai caute taojiaaichelu. ¹⁰Niheichu taolu, caainsinejei faan chalueratihanulu jena oaraancai cacha raine coaauheeeiche, inata omariin jana rai caute taojiaaichelu. ¹¹Chanuna faan que inara rai aitenihanune que nainanee-

iche. Faan jorerera rijiicha fariseeocuru aina sadosseeocuru ichaone que necohalajihuche,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. ¹²Nii jaunne, faan jorerera que aitelanaala, cacha relauruha fariseeocuru aina sadosseeocurune que aitoha canacaanu rai Jesosone que nainacaanu.

Mesihasi niha Jesosone biha Fedorone

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Inae Filipino Sesareea batane que turuhinte, aina nerelanaa nichaanune rai: “Tonacuruha cachaauru, Cana Coanera Calahinein cacha caje nejanoanaa nichaanune que,” naa Jesosone janate: ¹⁴“Tabaaurute, Joaan Baotisisita niha, ii beeure. Jana tabaaurute, Irihasi niha, ii beeure. Jana leeochoaurute, Jeremihasi niha ii beeure. Jana tabaaurute, chunocoha Cana Coanera ere bera *profetane* caiha, naaure,” naain tonoraacaanune janate: ¹⁵“Tonaquiche jana inara. Cha nichaanune jana Canu inara rai,” naain canacaanu caje bajaa Jesosone janate: ¹⁶“Iite esinae rauhi-jiriin ichaahin nena Cana Coanera Calaohi Mesihasinnee,” nae rai Simoon Fedoro. ¹⁷Nii jaunne: “Raotojoeinte rausiaaenojinein neei, Jonasi calaohi Simoon. Chuni cacha ichei benihane janate, Canu Inaca Cana Coanera ii que canu coitucuerate. ¹⁸Jana iite Fedoro neei. Canune ichei aitoon. Iite canuhacha tei ajeri rijijieein, canu coitucuruha canu cachanein neenihurune coina icharanein neriquiin. Nii ii que canuhacha icharate amuritona nainerinaain chuni, onaniha natiin itajenaa nainerinaain. ¹⁹Ii raine, Cana Coanera Cojoanonaa que nena naineeine coina, ichei chabi tereeeunni. Caa chauratane que netiin, iicha ichaite, Cana Coanera Cojoanonaa que nereein. Jana caa chauratane que netiin, jaolecohine jaante,

Cana Coaunera Cojoanona que tihane bana jaolenereein,” naa Simoon Fedoro raine baihate: ²⁰“Jiaonriha chuni rai: ‘Acate Mesihazine,’ naain beeichene,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Orichaaaine biha Jesosone

(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22–27)

²¹Inae mainajiriin cairichaaururichaain Jorioocuru bichauhenaauru, saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainurine catainaane jaunte, Jerosaleeun curichaainne beebeje aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. Sohin jaaoruhane nichata janone cuhane ichanarihanine que aitohane jaunte, ²²jelai Jesoso teteriin: “Jiaonriha nitohaneein chetecuruhane jeriha Cana Coaunerane Curuaanaa. Nitohaneein chetena nainecuruhi jerihane,” naain caohatiha Fedorone janate, nauriteriin Fedoro coaraain: ²³“Naain cacaje amuura moconajaera. Nechu canu cairichaeranu quete aitohicha. Cana Coaunera jerenohin aina, cha coitucunaa nainiheei ii. Cachaauruhacha jerenohinchate coitucuujuuei,” naane baihate: ²⁴“Chunocoha canu esenetaain, canu aina nerelanaa jerihane, rainuhacha que niicha coacuhi jianein, itolere necairichanaa abaataain canu sacuhine. ²⁵Jana canu colane rai nichao ichoteratena jerate, rai nichao itajereein. Jana, canu coreniha necairichanaate, rai nichao ichoteratereein. ²⁶Coatiha chaque nelatihei, itolere niicha jerei, niicha coacui sirihane nihanatiin, nichao itajiha cachane. Inaaonjoaain coretihane niha natiin, nii nichao ichoteratena nainiheei cacha. ²⁷Inae Cojoanona que turuhane banane turuha ureeunni esinae rauhijiriin

canu- Cana Coaunera Calaoehineein cacha caje nejanoanaa nichaaunne, canu Inaca Cana Coaunera necaohacha que necaohachaaain, rai letonocuru anjeraauru aina jiniiquiin. Nitohanihane banane, le cachaauruhacha ichai cainareeunni acaauruhacha ichai rijiinanaain. ²⁸Cau caa ena nenacaauru tabaaurute oorenereein, itolere curuaanaa neein nihanune coina turuhanu cacha caje nejanoanaa nichaaunne Cojoanona coaraane reentiaojoaain,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Nejelauneein necoriha Jesoso jaberocone

(Mr 9.2–13; Lc 9.28–36)

17 Nitohaneein atinaaururichaainne bihane baiha, saota janonejeeinte, Fedoro, Saantiaao, Saantiaao ocoala Joaan, naaonjoainuri amaain jelai acaauruhacha aina jataain ucuuneein nena ichtane ucuuno que cue Jesoso. ²Inae ecu turuhin jetaote, acaauru acatiha netiin, necoriha Jesoso jaberocone jana, rai nomeri netonai enoto tocohaneein jiquihacohane jana, rai cajione netonai cono tocohaneein jiquihaque. ³Nitohaneein necoriha nomeri aina rai cajionene jana jetaote, Jesoso rene ecocohin aina ereeuruha Moisesa aina Irihasine jana coarajeure. ⁴Nii jaun jetaote Jesoso rai:

“Curuaanaa, caohatoha cau nihacachene. Ii jereeinene nichatajaain loanari jareeunni, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain,” nae jetao rai Fedoro. ⁵Niritiin ereereeca Fedorone jana jetaote, luhecotariin jiquihaquiin acaauru conaacotaa dede sacarine jana jetao: “Caate jataain belaaain janijiin quiicha cocoinai Canu Calaohi ne. Rai nere tonoraain neeuche,” naain jetao toni nii dede sacari jana erena. ⁶Niritiin toniha er-

enaane aonaain jetaote, atane ichoae comoore jataain coasina caaun, nii nichatajaain aina cunacaauru aina nerelanacaauru. ⁷Nii jana jetaote, acaauru rene nichuuntaain mucunajaain jetao:

“Nimichucuche. Coa casihache,” naa Jesoso acaauru raine jana, ⁸coaracuruhane jana jetao, inae neniha chuni ainane jana, jelai acaachanejeein ecu ne Jesoso. ⁹Inae nii ichatane ucuuno caje jeelaiha fauha cuuruna jaun jetaote: “Jiaonriha chuni rai caa inaraacha coarai beeichene, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne ohanune caje ichanacaunne reentiaain,” naa aina nerelanacaauru rai Jesosone jana jetaote:

¹⁰“Chanuna jana chaen: ‘Irihasite jau-rihanejeein turuha ureein,’ naaure Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaureraauru,” naain jetao Jesoso caje bajaare aina nerelanacaauru.

¹¹Nii jaun jetaote: “Esinae rauhijiriin Irihasite ichoaichaniha turuha ureein. Acate itolere rucuhereein. ¹²Nena canu inara rai aitoon. Nii Irihasite inae ichoaaichaniha turuhelu. Nete, acanihanee coitucuelanaala que nocoati-jiaain, mainajeriin cairichaaurelu. Nii rijijieeinne acaauru bijiu necairichaa cureunni Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote, ¹³Joaan Baotisita que, acaauru rai aitoha Jesosone que nainacure aina nerelanacaauru.

Suuja cuhane coitucuchuhi siricha canaanai rautaa Jesosone

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴Inae nii cachaaauru aina nihacaunne jaan turuuruhane janate, Jesoso rohan nichuuntaain, nacatiha neseonraain: ¹⁵“Curuaanaa, cairichaaajoaain canu calaohi coaraau.

Araain saainte mijiaaaineein mucuha rai cunaine, usihanauniha natiin comohin, acauhanau niha natiin naluhe. ¹⁶Ii aina nerelanacaauru raine niqii teeun, nete rautasihurene,” nae rai leinjiin cacha. ¹⁷Nii janate: “Cha esenetaain, caohachaain suujua coaranacharaauru cachaaauru. Cha carajaneaina inara aina neein inara relaain, inara abaantareeun. Cajiha canu rene nii canaanai uhaauche,” naain ¹⁸nii canaanai caje coitucuchuhi sitaa Jesosone rijieoritiinte inae nerautae. ¹⁹Nii baihane, jelai Jesoso teteriin: “Chanuna jana canacaanu coitucuchuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain Jesoso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

²⁰“Jataain aasaaeriin esenetaaichene jaunte, rautana nainesineeiche. Esinae rauhijiriin mosatasa ucuhe tabaainejeeinjin esenetaaichene jana nihanete, caa ichatane ucuunno rai: ‘Caalai caje amuhin, tajiha cunihun,’ naaichene amure jelai caje. Nihei chanerihei inara rai cha, rauhijiriin esenetaaichene. ²¹Nete laen, catohanei moconajaera letono, cana suri couu neein Cana Coaunera bajaare bajajeein sitanacai ne,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Caa quete orichaaianne be coroata saain Jesoso.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²²Inae nii canaanai caje coitucuchuhi sitaane baiha, jiniiquiin Calileea batane que amuhemuhecaunne janate, aina nerelanaa nichaanune rai: “Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunnete necha aansaineein nenacaauru cachaaauru bijihu canu tiha cuurureein, ²³casohin cajaanuhane coina. Nena, nichata janone cuhane ichanareeunni,” naain

aina nerelanaa nichaanune rai biha Jesusone jaunne, jataain inaderaacaanu.

“Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera,” naain caje bajaauruhane

²⁴Niicha relainichaanune aina jiniquiin Caferenaanon turuha Jesusone janate, Fedoro coaraa uure, Teenforo asaae cacha caje coriqui bajaaureraauru. Inae Fedoro rene turuhinte: “Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera,” naain caje bajaauruhane janate: ²⁵“Ejeen, coriqui tiha,” naain acaauru tonorae Fedoro.

Nii janate inae loreri asaae enoha cuhacaanune jana, Fedoro rai: “Tonaai iite Simoon. Charijihuru caje coriqui bajaure caa chauratane que nenacaauru cachaauru curuaanaacuru. Rai lauri cajena. Ainihane, laurine lanaala nenacaauru cajena,” naain bajaa Fedoro caje Jesusone janate: ²⁶“Laurine lanaala nenacaauru cajete bajaure,” naa Fedorone jaunte: “Nitohanein, acaauru lauri coretena nainenihane chujian, cana netonai coretena nainerihaaca. ²⁷Nete nabana chunocoha acaauru caje nena baijiaera tocohanihacane coataa, caohachae coretichaane. Chajaain taa nemuri cuhane ate cojunihu. Chaen jauriaanejeein dadaera ate raain, rai nujuaaen cuhane coaraainete, cuhane nereein coata caje coriqui. Acaachate nainejereein que canu rai aina ii rai *impoesto* coretichaane. Chaen amaain coretenihun,” nae Fedoro rai Jesoso.

Charijicha jataain nelateineein ne Cana Coaunera Cojoanonaa que.

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 Nii rijieoritiinne, Jesoso rohan nichuuntaacoaain: “Charijicha jataain nelateineein ne Cana Coaunera Cojoanonaa que,” naain caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune. ²Nii jaunte, leinjiin

canaanai cotijiaain, canacaanu cataaun tein: ³“Esinae rauhijiriine aitoon. Inara ichao coreein, aiha caa canaanaine rijijieein nena naineneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que nena naineriheeeicherein. ⁴Cana Coaunera Cojoanonaa que nelateineein neite, leeochoauru amurijiriin nena coacuelanaala, aiha caa canaanaine rijijieein rai nichao coreein ne. ⁵Chunocoha, canu coreniha leinjiin canaanai raerate canu raa aicheein,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Jataainte alalacarae osa que nesarucuaane

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶“Chunocoha, caa ena Canu esenetaeraauru canaanaihunru saruheraniha osa quene, nuluno que ajeri jaberoco tijichaaain, cucuana ucuaano jelon joeraanete caohachae. ⁷Jataainte cairichaaajoaure caa chauratane que nenacaauru cachaauru, enaicha osa que sarunojoneein neeuruhane jaun. Itolere banate nitohaniha cureein. Nete acaauru amuritoheriin jataain cairichaaajoareein nii osa que acaauru saruhera cacha. ⁸Nii jaunte caohachae, ii biji, ii tijia, naaonjoain osa que ii saruhin nihane, molohin jaohine. Nenacaeneein tejian caohachare, ii biji, ii tijia, naaonjoain mauhecaain ichaonaa esine que neeine. Nabana, ii biji, ii tijia, naaonjoain, ii saruhane coreniha, satingiijabereeo chabana jacanaacharanejeein nena usi jana nijiaohine coataa. ⁹Jana, ii nota, osa que ii saruhane, rocohin jaao. Nenacaeneein tejian caohachare, leinjiin ii nota aina ichaonaa esine que neeine. Nabana jerane ii nota aina jiniquiin chabana jacanaachara usi jana nijiaohine coataa.

**Carenero nitaje que
cuaain relanajaane**

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Jiaonriha, chunocoha caa canaanaihunru que jaolecohichene. Dedeu neein itolere bana acaauru beraihuruha Ofa Cana Coaunera rohan neein rai letonocuru anjeraaurune jaunne inara rai aitoon. ¹¹ Canu-Canu Coaunera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaannena, nitajera i nenacaauru ichoterateraanu que turuhin neeun.

¹² Aonacuche. Tana leinjiin cacha, lefashaain niha rai carenerone jana, nitajiha leinjiinne, ichtatane ucuunno que nii iscoon choonca iscoonni ratiriin, ¹³ nii nitajenaa ariin eruhane, nii iscoon choonca iscoonnein nitajelanaala nenacaauru coroaecane amurijiriin, esinae rauhijiriin niicha eruhi coroaerihane. ¹⁴ Nii rijijieeinte, nii leinjiinejein nitajeeuruha caa canaanaihunrune jerene dedeeu nena cana inaca Cana Coaunera.

**Chatohanein nainecure
ita que suujua acatecuruha
Jesocurisito coitucuerane.**

(Lc 17.3)

¹⁵ Chunocoha leinjiin inara caje Jesocurisito coitucuera, baaso ichaain niha chunocoha raine, jelai teein cotijiaain baaso ichaain niha raine coitucueratein rai raotojoein ereeine, nii rai irihane jana rai nere tonoraain coitucuhin nihanete, inae jataain raotojoein neriquicheein jiniiquiin. ¹⁶ Jana ii ere tonoraenihane, leinjiin coroatajaain-niji cotijiaain, acaauru aina jiniiquiin rai ereeuche, ii coroatajanena nainecuruha nii leeochoauru netonaine caina. ¹⁷ Jana, acaauru ere nihanatiin tonoraenihane, netaojiaain Cana Coaunera coroaeraauru rai been, acaauru rai

teeute rai ereeuruhine. Nii netaojiaain Cana Coaunera coroaeraauru ere tonoraenihane, Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurunein teein, Roma curuaanaa rai cacha cobaraain coriqui bajaaurera rijijieein coaracuche.

¹⁸ Caa chauratane que netiin, inara ichanohite, jerichanejein dedeeu icharareein. Jana, caa chauratane que netiin jaolecohichene jaante, dede caje jaonojoinereein. ¹⁹ Caa quene inara rai aitoreeunni. Caa chauratane que netiin, ita que jerajejein neein ita suujua rijijieein coacuhin Cana Coaunera bajaain, cha bajanaa jeriquichenete, inara rai inaraacha bajai tereein canu inaca Cana Coaunera. ²⁰ Chunijiun neeichene jaaunru, Canu coreniha, coroatajaain, nichatajaain, naaonjoaain netaojiaain neeichenena canu netonai, ecu inara aina nereeunni,” naa Jesusone janate:

²¹ “Curuaanaa, inata saain canejera que casuujua acatichaaunne caohachae, baaso ichaain niha caraine, caainsi saneeina,” naa Fedorone janate: ²² “Coatiha, caainsi saneein,’ nahaauun. ‘Caainsichoonca saneein caainsine i quene aitoon, ii suujua acateeine caina,” nae Fedoro rai Jesoso.

**Rai fatoroon cachaauru rebe
anoana jereniha acaauru
beraichanein nenaane**

²³ “Nitohanihane jaunne, naaonjoaa Cana Coaunera Cojoanonaane que inara rai aitoreeunni. Aonacuche. Rebe rucuhena jeriha leinjiin curuaanaa reyne rijijiee nereretanaa quene inara relareeunni. ²⁴ Inae rebe rucuhena nunuhetihane janate, jataain arajiin que rebeona rai cacha turuaa uure rene. ²⁵ Nete, neniha cha coretihane jaanne jaun, jitariin bereecuru, rai sinijera, rai rucuheluuru, naaonjoainuri aina curuaecaain, letononeein neuruhane

coina acaauru que necoretihane coina aite nii *rey*. Jitain rai rebe coretihanereein tiaaajoaain satiin jiniiquiin amihaneuruhane coina. ²⁶Nii jaunte, nii *rey* acatiha neseonraain: ‘Curuaanaa, atiin caque ii suujua acateein, canu cohacarihune ii rai jitariin corete,’ naa rai nii cachane jana, ²⁷cairichaaajoaain coaraane jaun, nii rai rebe aninoaain que suujua acateein nirijieein jianerate. ²⁸Nete inae jianiha nii rebeonajaane jana, caje cuhin rai corihanera que corotajajeein rebeona aina ita eruhin, nii rebeoca quene coreniha mucuhin rai raro tororohin: ‘Caque rebeoquine jaan coreteu,’ naa raine janate, ²⁹nacatiha neseonraain: ‘Canu que ii suujua acateein, canu cohacune ii rai jitariin corete,’ naa rai nii leeoehane saijjееin, ³⁰tonoraelanaala caresero cuhane enoerate, cuu niha rebe jitaain coretihane reentiaaine coina. ³¹Nitohaneein, caresero cuhane nii acaauru leeoeha tihane coaraante, jataain rautaaurenihane jaun, nii acaauru curuaanaa *rey* rai biha cuure leeoehaauru. ³²Nii jaunte, que suujua acateein jianihane baiha nihane jaun, cotiharateein: ‘Nechu aansaneein ichaonaa cache. Nii rebe coreniha rebeoquine janane, ii que casuujua acateein, carichaaajoaine jaun ii jianeunlu carai aitohine jaun. ³³Chanuna jana, nii cairichaaajoaain ii coaraain casuujua acatichaaunne rijijieein, nii ii leeoeha que, ii suujua acateneei,’ naain, ³⁴inae jataain obaecane jaun, caresero cuhane enoerate nii *rey*, jitaain rebe coretihane reentiaain,” naain nii nereretanaa que canacaanu relaane baihate: ³⁵“Nitohaneente inara casetecareein canu inaca Cana Coaunera, inara suujua aina cutaain inara amute cache que inara suujua

acateein belaineeichene,” naainte aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesoso.

**Sinjera joera quete
cache relae Jesoso.**

(*Mr 10.1-12; Lc 16.18*)

19 Niritiin acaauru rai irihane baihate, aina nerelanaa nichaanune aina Calileea caje amuhin, Jodea batane que turuhin, nucuhe Jorodaan jera que cue Jesoso. ²Nii janate, arajiin sacuure cachaauru. Ecute arajiin cunaitenacaauru rautae. ³Nii janate, nechu cairichaauruhane jaan lera ariha, Jesoso rohan nichuuntaain: “Tonaai. Caohachaana joareen coreniha rai comasai jaoha cachane,” naauruha Jesoso rai fariseecuru tabaaurune janate: ⁴“Tana Cana Coaunera Quiricha inoensi cuhane laenanohineein nenea ereretaain aonaquichene. Jaurihanejeein itolere coaunaane nunuheneente, quicha, ene, naaonjoaain coaunaelu Cana Coaunera. ⁵Nitohaneein acaauru coaunaante: ‘Rai fojiaraauru caje amuhinte comasai raain, leinjiin cachaneein nenea rijijieein ichaaorureein,’ naalune coitucuhichene. ⁶Nitohanihane jaunte, lesajeein necoansajiaa cachane, leinjiin ita jaberoco que jaberocanaa rijijieein neure, rai comasai aina. Niheichu ita caje, Cana Coaunera tenojoihunru batunaa nainihe i joareen cache,” naain acaauru tonoraa Jesusone janate: ⁷“Chanuna jana chaen, comasai jaonaa jerera nihane, rai ita jaoruhane jaan cocoiricha teein, comasai joera coina aitelu Moisesa tenojoi rauhi,” naauruhane janate: ⁸“Niritiinte aitelu Moisesa, nechu aansaneein nere tonorana jereneeichene jaun. Coatiha niqui jauriaanejeein nitohaneein niheiluu. ⁹Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha, chuni quicha aina

ichoaeniha rai comasaine jana, jaohin leeocho ene raanete, nii ene niicha rai coreniha inae osa que nesarue nii quicha,” naa Jesoso fariseeocuru raine janate: ¹⁰“Nitohanihane jaun chujian, caohacharihei necoasajiaa cachane,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ¹¹“Coatiha nitohanai coitucunaa nainesihuruhi satiin cachaauru. Acaihanijin coitucuuruhane coina, coitucueratiha Cana Coaunerane jaan curuhachate, nii coitucuujuueeurureein. ¹²Niha araai lauriin nitohaneein necoansaijianaa nainelanaala niha cachane jaanu. Tabaaurute, inae nejanoae nitohaneein necoasaiji-aurenihane coina. Jana tabaaurute acaauru cule rocooruha acaauru amute cachaaurune jaun necoansaijianaa nainecurene. Jana leeochoaurute raotojoein Cana Coauneraacha tei amihanenaa que amihaneeuruhane coina necoansaijianaa jerene. Nitohaneein ichaonaa jereraauru, nitohaneein ichaauruhine,” naain ereereje canacaanu rai Jesoso.

Canaanainunru rausiaaeca Jesusone

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Nii janate, canaanainunru uhaaure Jesoso rene cachaauru, acaauru rai Cana Coaunera bajaain, biji que acaauru mucuhin acaauru rausiaaecane coinane janane, acaauru que tacaain caohatihacaanu aina nerelanaa nichaanune. ¹⁴Nii jaunte: “Coa Canu rene turuuruha canaanainunrune caohatihache. Cana Coaunera Cojoanonaate aihuruha caa canaanainunrune rijijieein nenacaauru rainein ne,” naainte, ¹⁵bijique nii canaanainunru mucuhin rausiaae na-jaane baiha, jelai caje amuhe Jesoso.

Jesoso ainate ere leinjiin enamanaa coriquihona.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶Nii janate, Jesoso rene turuhin: “Cacha relaera, chariji caohacha ichareeun, chariji bana nitajenaachara ichaonaa que ichaohanune coina,” naa leinjiin enamanaa Jesoso raine janate: ¹⁷“Chariji caohachana Canu caje bajaai. Caohachate ne leinjiincha. Nitajenaachara ichaonaa caohacha que ichaonaa jereeine, aithalulu Cana Coaunera rai Rauhine jaan tonoraain ichaao,” naa rai Jesusone janate: ¹⁸“Chariji Rauhina,” naain baajaane janate: “Coa sonajaain jaoha. Jiaonrihachu, ii comasaine lanaala nena ene dadaain, asijiauhin, leeochoauru cairichaa casaje que ereein, naaonjoaain neeine. ¹⁹Chaen ii fojiaraauru ere tonoraain, ijiabereeo belaine rijijieein, chamute cacha belaaichaa,” naa Jesusone janate: ²⁰“Jitariinne, nii chaitoonjoa tonoraain. Chana nenacaain carai lanare,” naa Jesoso rai nii enamanaane janate: ²¹“Esinae rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteein, cairichaa ihuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha latei dedeeu. Nii baiha canu sacuu,” ²²naa rai Jesusone aonaainte, jataain inaderaain cauha cue nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun. ²³Nii jaunte, aina nerelanaa nichaanune rai: “Esinae rauhijiriinte caaintate, Cana Coaunera Cojoanona que enoha leinjiin coriquihonane. ²⁴Nacoauneeine aitoreeunni. Charijieein teeinti leinjiin toro seonjoan amuritojoaain nena camecho, oco jachu cuhane situnaa nainene. Nii amurijiriin enonaa nainihe leinjiin coriquihona Cana

Coaunera Cojoanona que,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso. ²⁵Niritoha Jesusone jaunne, jelai amuritoheriin canacaanu suujua elonaane jaun: “Nitohanihane, chariji jana enohin nichotena nainereein,” naacaanu ita raine janate, ²⁶canacaanu coariin: “Nihei chuni raajenihane enohin nichotena nainihei. Nete laen Cana Coaunera jerihane joaenreein cacha enohin nichotena naine,” naa canacaanu rai Jesusone janate: ²⁷“Canacaanune, ii sacuhacaanune coina jitariin canacaanuhacha sirii ratirihacaanulu. Cha jana rarichaanuhin canacaanu nii coreniha,” naa Fedorone jaunte: ²⁸“Esinæ rauhijiriinte, inae Cana Coaunera cojoanona que turuhane bana canu, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne itolere cocoinanacaaihuri amurijiriin cocoinanohi nichaaunne jaan rori- *trono* ichoae nelauriaanune banate, inara netonai lechoonca coroatajai cocoinanacai nequichene rori- *trono* ichoae nelauriariquicheein, nii lechoonca coroata lauriin nenacaauru Israeli cocoachacuru ichanaa coaraain, ‘Acaauru acaaurute caohacha ichae. Jana acaauru acaaurute baaso ichae,’ naain been coitucuhin rucuhequichene coina. ²⁹Chaen techu, canuhacha icharatei ichacuruhane coina, rai bereecuru, naraichuru, comasai, fojiaraauru, rai natane, naaonjoain ratirichate, lefasha sanein jelai amurijiriin eruurureein. Chaen techu, chabana nitajenaachara nejeein nena ichaonaa que ichaoreein. ³⁰Chaen techu, caa ena leeochoauru amurijiriin nelaetoha nocoetonacaauru, caa ena chaque nelatihei rijijieein nenacaauru fautaain chaque nelatelanaala nedaaurureein. Jana ena caa leeochoauru fautaain nelatihei rijijieein nenacaaurute, jataain

nelateineein neeurureein,” naain Fedoro tonoræ Jesuso.

Leinjiin ocoana erora- cacha amiharatera rijicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relaa Jesusone

20¹⁻²Niritoha canacaanu raine baihate nocoana que cacha amiharatiha leinjiin ocoana erorane rijicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relae.

Niritiinte: “Leinjiin cacha janohetiin nimichuhin, nocoana jana amihaneeruha cachaaurune coina ariin, inae cachaauru eruhin, rai nocoana jana le jiichooneineein acaauru amihaneeo coretihane coina rucujueein, nii cachaauru letoae nii amihanenaa erora. ³Inae acaauru letoane baiha, enoto chujutaaelalajeein nacoauneein mituhin cuhin leeochoauru cachaauru arihane janate, najiniha neeure nenaanaja cataaun nelanaaejeein cachaauru. ⁴Nii jaunte, nii nelanaaejeeunruhane coaraane jaun: ‘chajaain inara netonai amihanenihuche canu ocoana jana. Inara amihaneeon rijijieeine inara coretereunni,’ naa nii amihanenaa erorane jaun cuure nii cachaauru. ⁵Nii baihate coaiteen, enoto chujutaain mituhin cachaauru ariin, nii baiha sonaiha mituhin cachaauru arii nii amihanenaa erora. ⁶Inae nuna macohi ichoae teejiha enotone jana, mituhin nacoauneein cachaauru arihane jana, nenaanaja cataaun neeuruha rai namihaneeo colane nelanaaejeein cachaaurune jaun, erunajaain: ‘Chanuna sonafaajeein amihanelanaala neeiche,’ naain acaauru caje bajaa nii amihanenaa erorane jana: ⁷‘Neniha canacaanu rai amihanenaa terane jaunna, amihanenihacaanu,’ naauruhane jaunte: ‘Chajaain aihane inara netonai canu ocoana jana

amihanenihuche,' naain letoanajae nii amihanenaa erora.

⁸Inae nocohena jerihane janate, rai cachaauru beraicha rai: 'Chajaain, nii cachaauru cotijiaain, acaauru satononiha turuhin amihanenacaauru que nunuhetein coretenaacu, nii jauriaanejeein nunuheteraauru que satonotein,' naa nii amihanenaa erorane janate, ⁹inae ichoaichaniha cuuruha nii satononiha nuna macohi ichoae teejiha enotone jana nunuhetein amihanenacaaurune jana, le cachaauru corete jerichanejeein le jiichoneein, nii coretera. ¹⁰Nii janate, inae nii ichoaichaniha turuhin amihanenacaauru coretihane jaan que turuhane jaun: 'Nii satononiha turuhin amihanenacaauru amurijiriin jecha, rai namihaneoo core raaurureein,' naaure. Nete, nii satononiha turunacaauru rijijieein, jerichanejeein le jiichoo coreneein raure acaauru netonai. ¹¹Nii jaunte, rai namihaneoo core raauruhane ucuaaetoha nejesinajeein nii amihanenaa erora rai: ¹²'Caa canacaanu satononiha turunacaaurute, basiinjiincha amihaneeuruhane saijieein, canacaanu coreteeine jeoneein acaauru coreteei, mainajeein amihaneein, enoto ajaanone maajeein abaantacaanune saijieein,' naaure. ¹³Niritocuruha nii amihanenaa erora raine jaunte, leinjiin rai: 'Coatihana baasoneein ii coretithaunte quiicha belai. Tana canu aina, le janohineein ii coretichaaunne coina rucuhequine coitucuhine. ¹⁴Aihana jaun, nocoo ii amihaneoo core. Chajaain amuu. Canune, nii inara satononiha turuhin amihanenacaauru rai, jerichanejeein inara coretichaaunne jeoneein coreteeun, ¹⁵carai niha rauhi cacoriqui aina quiicha jerei ichacaunne jaanune jaun. Raunajetocaaunne jaunna

baasoneein canu coaraaite,' naain nii cacha tonorae nii amihanenaa erora.

¹⁶Nii rijijieeinte, caa enene ichoaichaniha nenacaauru satononiha neurureein. Jana satononiha nenacaaurute, nunuheneein neurureein," nae Jesoso.

**Orichainne biha
nacoauneein Jesosone**

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Inae bero cuhane Jerosaleen nichaae cuujihacaanune janate, nii lechoonca coroatajaain aina nerelanaa nichaanune cotijiaain, jelai canacaanu teteriin: ¹⁸⁻¹⁹"Inae enate laen Jerosaleeun cuhacache. Ecute, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne mucuhin, saseredote curuaanaacuru, chaen Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri rai canu tiha cuurureein. Chaen techu nejelau atane caje unacaauru cachaauru rai caetecurureein, caque nocoatijiaain, canu faojoaain coroso que canu teein canu ateinaauruhane coina. Nena nichata janojoin cuhane ichanareeunni," naain aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesoso.

Saantiaao aina Joaan nebaacha bajai

(Mr 10.35-45)

²⁰Nii janate, Jesoso rene turuha uhe Sebedeeo comasai, rai calaohichuru Joaan, Saantiaao, naaonjoainuri aina. Turuhinte, nii calaohichuru rai atiin chaelai ichaa Jesosone coina nacatiha neseeonriaane jana: ²¹"Chate jerequicheta," naain caje bajaa Jesosone janate: "Inae ii Cojoanonaa que turuhane bana, atiin ii raotono nichajai que nelauriaa leiijinne jana, ii jaabiji nichajai que nelauriamiinche caa leeochara," naa Jesoso raine janate: ²²"Cha bajaachene, coatiha

coitucuhin bajaheeihe. Necairichanaa abaantarichaaunnine rijijieeinna necairichanaa abaantana nainequiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate: “Abaantana nainichaanu,” naain tonoraauruhane jaun:

²³“Nii necairichanaa abaantana nainequiche niqui. Nete laen, canu raotono nichajai que, canu jaabiji nichajai que, naaonjoaain nelauriana naineneeihe, nitohanai rai tihanune coina nenihanune jaun. Banihateein ichaalu Ofane jaancuruhacha raite, tenojoin niha cureein,” nae acaauru rai Jesoso.

²⁴Nii Jesoso caje bajaa Sebedeoo calaohichuru nebana aonaainne, nii coroatajai ita nejeraauru que nejeratihacaanu nii lechooncaain aina nerelanaa nichaanune.

Nii jaunte, ²⁵canacaanu cotijiaain canacaanu rai: “Inarate rai cachaauru cairichaaeriin, acaauru amurijiriin niha nocohetiin neeuruha Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacurune coitucuhiche. ²⁶⁻²⁷Nete laen, inara nitohaneein nena naineneeihe. Aihana jaun, chunocoha inara jana leeochoauru amurijiriin nena coaacane, leeochoauru coroatajanemiin. Jana, chunocoha leeochoauru amurijiriin nena coaacane, rai letononeein neeine.

²⁸Nitohaneein nihanune coinane cau turuhin neeun canu- Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaanune. Coatih carai quiicha latei teein niha cachane coina cau turuhaaun. Canune, cachaauru rai nelatichaaunne coina letononeein neeun. Canune, osa caje nichotih arajii cachaaurune coina ohin cacoichana que coretiha cureeunni,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Coroatajai maosa rautaa Jesusone

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹Inae Jerico caje amuhacaanune janate, Jesoso caaijie uure arajii cachaauru. ³⁰Nii janate, bero cuhane babaecooruha coroatajai maosacurune jaun, acaauru rohan situha cuha Jesusone aonaain: “Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nena, tana cairichaaajoaain canacaanu coaraaine,” naauruha ehequiine janate, ³¹aitocuruhane caohateeuruha cachaaurune jana, que rutaain tonijiaain ehehequiin: “Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nena, cairichaaajoaain canacaanu coaraau,” naauru janate ecu inacuhin acaauru cotijiaain: ³²“Chatohanai inara rai ichacaaunne jeriquiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate: ³³“Conoha canacaanu notanena jerichaanura Curuaanaa,” naauru jana, ³⁴cairichaaajoaain acaauru coaraane jaun, biji que acaauru nota dadaa Jesusone rijieeoritiin inae conoha acaauru notane jaun, Jesoso caaijie uure, nii coroatajai maosacuru.

Jerosaleen turuha Jesusone

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 Inae Jerosaleen catainajeein leinjii nese Betafajee ichatane ucuunno- Oliboneein acaauruhacha curuaatei rohan turuhacaanune janate, aina nerelanaa nichaanune caje coroatajai letoae Jesoso. ²“Chajaain taa niita canaacha coarajei neseu cunichuche. Ecute, cositenojineein leinjiin bene, leinjiin curuaanaa narejeen, naaonjoaain borocuru eruriquicheein. Chaen inae erunajaaichene, carai cajilha acaauru cosichuru rututaain uhanajaauche. ³Inae uhanajaaichene jana, chunocoa inara caje bajaane: ‘Latenaaca

curuaanaane jaunna amanajaacaanu. Enate jelaiha acaauru cainaratereein, 'naain uhanajaauche,' naain letoanajae Jesuso.

⁴⁻⁵ Nitohanihalu:

"Sioon cocoaichacuru,
joaenreen rijijieein nenea inara *Rey*
coaracuche.
Acate, inara rene turuha uhe
leinjiin boro laajoiri ichoae.
Cabario ichoae amuuruha
leechoaauru curuaanaacurune
saijjeinte,
leinjiin boro
anajiin tabai ruhacaera
narejeen laojori ichoae uhe,"
naain been laenaalu *profeta* inoansine
nainaane coina ailu.

⁶ Niritiin acaauru letoaa Jesusone jaun cuuruha nii coroatajai aina nerelanaa nichaanune caje cunacaaurune janate, nii been letoanajaane rijijieein, ⁷ rai narejeen aina boro eruhin, nichoae cajione maritaain amanajaain, Jesuso rai tenajaaunruha aina nerelanacaaurune jana, nichoae lautoroaain cue Jesuso.

⁸ Nii janate, najiniha neeure arajiin cachaauru. Acaauru tabaaurute, bero cuhane acaauru cajione maririjacoaure. Jana tabaaurute, ajaena raain, najiniha meriaacoaure. ⁹ Jana, ichoachaniha cunacaaurute, acaauru caajie cunacaauru aina corojeein eheehequuin:

"*Rey* Rabiri ichoala coroaecuruhine.

Raotojoein turuhine acaneein nenea rijijieein Cana Curuaanaa- Cana Coaunera letono.

Dedeune maajeein Cana Curuaanaa coroaecuruhine," naaure Jesuso que.

¹⁰ Nii Jerosaleen turuha Jesusone coaraante, satiin nii nese sacutaain que suujua rohecaain cajihaneei amuhemujueein: "Cha cajena unaa ne caa cacha," naain ita caje bajaain:

¹¹ "Caate, Cana Coaunera ere bera

profeta Jesuso ne, taolu Calileea nenea Nasarete cocoaicha," naaure cachaauru.

Teenforo asajai caje cachaauru sitaa Jesusone

(*Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22*)

¹² Nii jana inae Teenforo asaee enoha cuhane jana, najiniha neeuruha necoretenacaauru aina acaauru caje coreteraaurune jaunte, jelai caje sitanajae Jesuso. Coriqui coreeuruha cachaauru raina jaan rori lachohitiin, ecu serori que necoretiha nenacaauru rorine maajeein lachohitiin:

¹³ "Cana Coaunera Quiricha cuhanete: 'Canu lorerite, acaihaniji Canu bajaebajaaecuruhane jaan colohereinein nereein,' naain ne laenanohineein. Nete, inara leinjiin asijiaunanaja colohereinein teeiche," naain acaauru cotai Jesuso.

¹⁴ Nii Teenforo asae, rohan turuha-coaauruha maosacuru, bacosacuru, naaonjoainurine janate, acaauru rautae Jesuso. ¹⁵ Nii cojoelanaacojoai ichaain acaauru notaaca Jesusone jana ecu neein coarajeeuruha saseredote curuaanaacuru aina Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaureraauru, naaonjoainurine janate: "Coroaenjoinemiin *rey* Rabiri ichoala," naain cojiorichuruha canaanainunru Teenforo asaene aonaain obajeeinte:

¹⁶ "Toon ii rai ereeuruhane aonaaina," naain bajaature.

Nii jaunte: "Aihanu. Aonacaun. Tana: 'Canaanainunru, sisinacaaurune maajeein ii coroaecuruhane coinante, cao-hacha ichaai,' naain laenanohineein nenea reretaaichene," naain acaauru tonorae Jesuso. ¹⁷ Niritoha acaauru raine bai-hate, ecu acaauru ratiriin, nii nese caje amuhin, Betaniau cue Jesuso, ecu sinihane coina.

Inacaenihane coina
iquera cojiotaa Jesusone

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸Inae janone jelaiha neseeu cuhane jana mijiitohane jaunte, ¹⁹bero auhaniha niha leinjiin *iquerane* jaun nichuuntaain coarae Jesoso, inaacane lihane coina niqui. Nete inacaenihane jaun:

“Inae chabana coaiten inaariheeni,” naa Jesusone rijieeoritiin ohe nii *iquera*.

²⁰Nii coaraainte: “Chasiinna luhecotariin ohe,” naauruha chojoelatiin aina nerelanaa nichaanune tabaaurune janate:

²¹“Esinae rauhijiriin esenetaain, ichearichaaain Cana Coaunerane esenetaain neeichene, caa ena *iquera* ichacaaunne amurijiriinte naineriquiche. Caa ichtane rai: ‘Caalai caje amuhin, cucuana cuhane cunihun,’ naaichene, nii aitocoichene rijieeoritiin cucuana cuhane cure nii ichtane. ²²Nii rijijieein techu, Cana Coaunera caje cha bajaaiche, terichaaanne esenetaainne, inara rai inaraacha bajai tereein Cana Coaunera,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Cocoinaai letono niha Jesusone

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³Nii baiha Teenforo asae enohin cachaauru relaa niha Jesusone janate, rene turuhin: “Chatohanai Cocoinanacai neeinna neei ii, catohanai ichaaine coina. Chana cocoinanacai neein ii cocoinae,” naain Jesoso caje bajaauruha saseredote curuaanaacuru aina Joriocuru bichauhenaaurune janate:

²⁴⁻²⁵“Canuhetonaina inara caje bajanaa jereun. Cha Joaan letoaelu cacha cojunacatihane coina. Cana Coaunerana letoaalu, ainihane

cachaauru letononeeinna aihalu. Canu rai beeichenena, canuhetonai inara rai canu cocoinaera bereeunni,” naain acaauru tonoraa Jesusone janate:

“Cana Coaunerate letoaelu,’ naacachenete: ‘Chanuna jana esenetaeneeichelu,’ nareein cana rai. ²⁶Niheichu ‘Cachaaurute letoaelu,’ nanaa nainihaacache acaauru coasiha. Satiin cachaauru, Cana Coaunera, Joaan letoaalune esenetaauruhalune jaun,” naaure nejesinajejin ita rai. Niritiin ita rohecaainte:

²⁷“Coitucuhaacaanu,” naauruha Jesoso raina jaunte acaentonai:

“Aihana jaun chujian canuhetonai, inara rai canu cocoinaera benaa nainihaaun,” naain acaauru tonorae Jesoso.

Coroatajai calaohichuru letoaa
leinjiin cachane rijijiei que
acaauru relaa Jesusone

²⁸Nii baihate acaauru rai:

“Tonaquiche jana inara caa erena que. Leinjiin cachate coroatajaain neuruha rai calaohichurune jana, leinjiin rai: ‘Canu calaohi, enene canu ocoana jana amihanenihu,’ naa rai inacane jana: ²⁹‘Coatilha curinaaunni’ naain cunaa jerenihane baiha cue nii leinjiin rai calaohi. ³⁰Nii baiha coaiten, nii rai calaohi coroataja letooane janate: ‘Saan ahi. Inae curichaaunnicha ofa,’ naane saijieein cuene. ³¹Chariji inara rai, rai inaca ere tonoraain niicha ichearatei ichae,” naain canacaanu caje bajaa Jesusone janate:

“Nii ichoaichaniha rai inaca letoano-jointe, inacaacha ichearatei ichaain inaca ere tonorae,” naauru janate:

“Nii rijijieein techu, inara aineeichene jana, Cana Coaunera Cojoanonaa que niha cuurureein Roma curuaanaa rai cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera aina ene chojoaelorohecuru. ³²Caohachaaain rai nichao coreein

neuruha cachaaurune coina, relanajaa uhalu Joanne jana, inara esenetaeneichelune jana, Roma curuaanaa rai cachaauru cobaraain coriqui bajaaureraauru aina, nii ene cojoaelorohecuru esenetaauruhalune jaunte, Cana Coaunera Cojoanonaa que neeureein. Jana inara, coaraquichene saijieein esenetaain inara ichao coreneeichene jaun, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que nerihieeicheein,” nae saseredotecuru aina Jorioocuru bichauhenaauru rai Jesoso.

Nechu aansaineein ichaonacaauru amihanenacaauru que cachaauru relaa Jesosone

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³“Caa leeocho erenaa aonacuche. Leinjiin cachate oba cocana sirihane jaun, bino ichaane jaanu ichaain corihateein, nii baiha ucuuneein rori jae nichoae netiin amihanenacaauru beraihane coina. Inae satiin besautiaane baihate, rai leruhin teeuruhane coina que amihanenaa inaaureeraauru cachaauru rai teein ratiriin amue. ³⁴Inae tainacaane janate, leruhin rai niicha teeuruheni teeuruha raine coina letonocuru letoaa nii ocoana erorane jana, cuhin bajaauruha nii letonocurune jana, ³⁵tabaauru letonocuru faojoaain, tabaauru atinaain, ajeri que tabaauru bodoosiin, naaonjoainchuru sonajaaure. ³⁶Nii jaunte, nitohaneein rai letonocuru letoane jana, sonajaauruhane jaun, coaiten jelai amuritoheriin, enacoauneein letonocuru letoane jana, jerichanejeein sonajaaunre nii amihanenacaauru.

³⁷Nii letonocuru letoane naineein sonajatocuruhane jaunte, satononiha rai calaohi letoae: ‘Canu calaohi nihane jaunte laen que suujua acatecurureein,’ naain niqiu letoae. ³⁸⁻³⁹Nete inae cuha

nii rai calaohine jana coaraain ecu ita rai: ‘Caate laen, nerora calaohi nihane jaun, jitariin cana caje caa rai inaca raineein nenea raa cureein satiin aina nedaane coina. Coanete sohin jaohacache. Nii banate, satiin cana raineein nedareein nii raineein neenu,’ naain nii rijia caje mitaain sohin jaore nii amihanenacaauru.

⁴⁰Aihana jaun, inae turuhane bana, cha ichareein acaauru aina, nii amiha-nenaa erora,” naain bajaa acaauru caje Jesosone janate:

⁴¹“Nii nechu aansaineein ichaonacaauru cachaauru sohinte jaoreein, cairichaaajoaain acaauru coaraelanaala. Sohin jaonajaaunte, leeochoaauru rai nii amihanenaa tiha cureein, inae ecu tihane bana rai leruhin niicha taojiaauri teeuruhane coina,” naauru janate:

⁴²“Tana, Cana Coaunera Quiricha cuhane:

‘Nii ajeri, loreri ichacuruhane jaanu que nenea jaolecooruhane jaan que temurateeinte

loreri jaure nii loreri icharaauru.

Niine cojoelatohacaanu,

nitohaneein ichaa Cana Coaunerane jaun,’

naain laenanohineein nihane reretaain aonaquichene.

⁴³Nitohanihane jaunna inara rai aitoon, rai Cojoanonaa que neeichene coina tihalune saijieein nii inara rai niicha teilu ruluhin, janijiin niicha ranojoinunru Cojoanonaanu que terichaain Cana Coaunerane jaun.

⁴⁴Jana canu nii ajeri nichaaunne ichoae comoite raajenihane chaluroroaain nedareein. Jana, canu nii ajerineein chunocoha ichoae comohanunete ajane neein nedareein,” naain raajenihane neque aite Jesoso.

⁴⁵⁻⁴⁶Niritiin acaauru que aitoha Jesosone que nainacuruhane jaunte,

Jesoso mucueratena jerecuruhane saijjein, ichana nainecurene, satiiin cachaauru coasiha nii saseredote curuaanaacuru aina Joriocuru bichauhenaauru, satiiin cachaauru Cana Coaunera letono *profeta* niha Jesosone esenetaauruhane jaun.

Leinjiin *rey* calaohi nisirihatihane quete cacha relae Jesoso.

(Lc 14.15-24)

22¹⁻²Nitohaneente coaiteen acaauru rai nereretanaa rijijie que cuaain ereerejein:

“Leinjiin *rey*, nisirihatiha rai calaohine coina beseta ichaane jaunte niqiu,³ rai letonocuru letoae, nii cotihanohichuru cotihacuruhane coina. Nete tonoraelanaala, nii beseta que turunaa jerecurene.⁴ Nii turunaa jerecurenihane jaunte, enacoauneein rai letonocuru leeochoauru letoae: ‘Inae jatoroainjete ne lenone. Coerentonanaain nenacaauru nirihurujete soerate. Chajaain beseta bitoaa uucheje,’ naain cotihanaacuruhane janate,⁵⁻⁶ tonorana jerelanaala nocoana jana cue leinjiin. Jana leeochoate, rai rucuhele que necoretiha cue. Jana leeochoaurute, nii *rey* letonocuru mucuhin atinanajaain sonajaaure.

⁷Nii corenihate jataain obajeein, rai soondarooru letoae acaauru *rey*, nii rai letonocuru sohin jaaoreraauru sohin jaohin, acaauru nese mocooruhane coina.⁸ Inae nitohanein turunaa jerecureniha niicha cotiharateurine jaunte, ‘Satiinte niqiu inae jatoroain ne, caa nisirihatanaa beseta. Nete nelatecurenihane jaun turunaa nainecurene nii jauriaanejeein cotihanohichuru.⁹ Aihana jaun, chajaain nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhecujeein, inaraacha erui cachaauru cotihacuchete, caa nisirihatanaa beseta bitoaa uuruhine,’

naain rai letonocuru letoae nii *rey*.¹⁰ Nii jaunte, nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhin, aansaineein ichaonacaauru, cachaauru caohachaain suujua coaraauru, naonjoainurine majeein cotihacuruhane jaun, cacha que memoe loreri asajai.

¹¹Inae satiiin nii *rey*cha tei cajione jiaain neeuruha cotihanoichurune jana enohin coaraa *rey* janate, ecu ne leinjiin cacha *rey*cha tei nisirihateeuruhane jaan cocoajione jiaelanaala nena.¹² Nii cacha raite: ‘Chasiina nisiriatanaa coajione satiiin rai canuhacha tei jiaeralanaala cau enohite quiiha belaa,’ naa rai nii *rey* jana, ecu inauheneeicha neein aonaje nii cacha.¹³ Niritiinte lenonecuruha cachaaurune jana coaranein nenacaauru rai: ‘Caa cacha biji aina, rai tijia ichojoaain airiniha nocohenaanau jaaochete, ecu neein chanaaine,’ nae nii *rey*.¹⁴ Arajiite niqiu cotihanohi ne; nete corotajaaecure janijiin ranojoinunri. Nii rijiiha Cana Coaunera Cojoanona,” naain que jaolequiin nenacaauru que cuaain ecu nenacaauru cachaauru rai ereereje Jesoso.

Roma curuaanaa rai coriqui bajaaurera aina iriha Jesosone

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Niritiin acaauru que aitoha Jesosone que nainacuruhane jaunte, jelai caje amuhin Jesoso coulurujeeuruhane jaanu leranu arihure ita suujua tacaain fariseeocuru. Chaelai que aitocuruhane jana, baasonein acaauru tonoraa Jesosone colurujeeuruhane coina.¹⁶ Nitohanein coacuhinte, acaauru ere tonoraeraauru, chaen Erodesi ere tonoraeraauru, naonjoainuri letoaaure Jesoso rene, coulurujeeuruhane jaan lera ariha coritaauruhane coina. Nii jaunte rene turuhin:

“Cacha relaera, iite iique tonaain iriha cachane tonoraelanaala, esinae

rauhijiriin aitiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoha cachane caina relai, rai suujua caje rocohin cacha relauruha leeochoaurune rijijielanaala. Chaen nechu inanacaa cacha ichaone caje coaraain coulurujueneeine coitucuhacaanu. ¹⁷Nii jaunna, canacaanu rai beeine jerichaanu. Caohachaana Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa-enferadoroacha bajaeratenojoi coriqui *imposto* tihacachene,” naain bajaure Jesoso caje. ¹⁸Nete, nechu cairichanaa coacuhin letononeein aitocuruhane que nainaana jaun:

“Casajetiin cacha caohacha niha no-coetonacaauru, chanuna baasoneein ca-cairichaa canu coritana coaauquiche. ¹⁹Canu rai, nii enferadoro rai inaraacha tei coriqui uhaauchena coarae,” naa Jesusone jaun, rai coata caje nena coriqui denario teeuruhane jaun coaraante:

²⁰“Chariji coujunaca cau caa ne, rai curuaa aina laenanohineein,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana:

²¹⁻²²“Caate enferadoro coujunacane,” naain tonoraauruhane jaunte:

“Aihana jaun chujian, nii enferadoro rainein nena teeuche enferadoro rai. Jana, nii Cana Coaunera rainein nena teeuche Cana Coaunera rai,” naa acaauru rai Jesusone jaunte inauhe-neeicha cojoelatiin ecu Jesoso ratiriin amuure.

Oha cachane baiha ichanaa cachane bajaauruhane

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³Nii bananeeinte, Jesoso coaraa uure sadoseeocuru tabaauru, oha cachane baiha nacoauneein ichanaane esenetaaurenihane jaun, bajaauruhane caina. Nitohaneein uhinte:

²⁴“Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai aitelu, chunocoha leinjiiniji canaanai sirilanaala rai

comasai ratiriin ohane, nii onaa ocoala nii rai ninana autana raa rai comasainein ne, nii onaa bereenein teein, nii autana bereetihane caina. ²⁵Nii janate, cau canacaanu aina neurelu caainsinein ita nejera nejesinanein cachaauru. Nii acaauru inanate, leinjiiniji rai comasai aina canaanai sirilanaala ohe. Nete leinjiiniji canaanai sirilanaala ohane jaun, rai nocoala rai, nii rai nautana teein ratiri. ²⁶⁻²⁷Nete jerichanejeein canaanai sirilanaala oha acaentonaine jaun, que jaurii nocoala rai nii nautana teein ratiri. Nirijieein cuaajeente satiin ooruha nii ita nejera nejesinaaurune jana, ohe nii ene netonai. ²⁸Aihana jaun, inae nacoauneein o caje ichanaa cachane bana, chariji comasainein nereein nii ene, satiin ita nejeraauru comasainein nihalune jaun,” naain Jesoso caje bajaauruhane jaunte:

²⁹“Cana Coaunera Quiricha inoaensi reretaain niicha ichana nainei coitucuneeichene jaunte, cha coitucuneeichene jaun aitocoiche. ³⁰Inae ohane caje ichanaa cachane, ene, quicha, naaonjoainuri ita que nesinijerateein neeururinaain, inae Cana Coaunera letono anjera dedeeu nenacaauru rijijieein neeururichaine jaun. ³¹Tana o caje ichanacuruha onacaaurune que, raaje nujuae caje: ³²‘Canune, Abaraan, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coauneraneun. Aihana jaun, coatiha onacaauru Coauneranihaan. Canune ichaohin nenacaauru coauneraneun.’ naain aitohalu Cana Coaunerane reretaain coitucuhichene,” nae acaauru rai Jesoso.

³³Niritiin sadoseeocuru relaa Jesusone jaunte, cojoelatiin aonajeure cachaauru.

**Jataain leeochoaauru amuritoeriin
nelateein tenojoi Rauhi**

(Mr 12.28-34)

³⁴Nitohaneein acaauru relaa Jesusone jana, inauheneeicha aonajeeuruha sadoseeocurune coitucuhinte, ita taoji-aare fariseeocuru. ³⁵⁻³⁶Nitohaneente, leinjiin acaauru caje Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaeraneein nena fariseeo, Jesuso rai:

“Cacha relaera, chariji rauhi cana ichao rai leeochoaauru amuritoeriin jataain nelateineein tenojoin ne,” naain nechuchoulirijiane jaan leranu ariha, Jesuso caje bajaane janate:

³⁷“Ii Curuaanaa Cana Coaunera belaihu, ii coichana, ii suujua, ii suujue, iicha coacui, naonjoain aina cuaritaain. ³⁸Caritiinte jataain jauriaanejeein cana rai nelateineein nena rauhi beratelu cana rai Cana Coaunera. ³⁹Nii que jauriineein tenojoite, jerichanetojoein: ‘Chamute cacha belaa coaraa, ichaajenhane ijiabereeo belaa rijitoein,’ nae. ⁴⁰Caa corotajai rauhite, jataain nelateein cana ichao rai tenojoi ne. Acatechu nii Moisesa aitoonjoa rauhichuru cana relaauruha *profetacurune* jaan rauhi temuraneein ne,” nae fariseeocuru rai Jesuso.

**Cha caje nefoeratenaa
ne Curisito Mesihasi.**

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹Nitohaneein jaiti netaojiaain ita aina neeuruha fariseeocurune janate:

⁴²“Tonaquiche inara Curisito Mesihasi que. Cha caje nefoeratenaa neeicha ne,” naain acaauru caje baja Jesusone janate: “Rabiri caje nefoeratenaneente ne Curisito Mesihasi,” naain tonoraauruha fariseeocurune janate:

⁴³“Chasiina jana nitohanihane, que aitoroatiha Cana Coaunera Suujuene

jaun: ‘Canu Curuaanaa,’ naelu Rabiri, Curisito Mesihasi que. Chaen techu:

⁴⁴‘Canu Curuaanaa raite:

“Cau carohan,

caratono nichajai que nelauriaau,

ii que nejeratenacaauru amuritiin

ii tijia asaa tenajaanune reentiaaincha,”

nae Cana Coaunera,’

naain belu Rabiri.

⁴⁵⁻⁴⁶Aihana jaun, chasiina Rabiri caje nefoeratenaa nere Curisito Mesihasi: ‘Canu Curuaanaa,’ naalu rai Rabiri natiin,” naa acaauru rai Jesusone janate, le erenaanejeiniiji tonoraurenihane jaun, inae nii caje coauneein, caje cha bajanaa jerecurene fariseeocuru.

**Fariseeocuru aina, Cana Coaunera
rai rauhi que cacha relaaunera
ichao biha Jesusone**

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

23 Nii baihate, ecu nenacaauru cachaauru, chaen aina nerelanaa nichaanune, naonjoainichaanune rai:

²“Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaunera aina fariseeocurute, aitoa nii rauhine jaan belanaala joenreen cuaain cachaauru relaaure.

³Atiin acaauru ere tonoraain acaauru aitoonjoa ichacuche. Nete laen caohachaene chaachacuruhane rijijieein cha ichaquichene, tonaain ereeuruhane nihanatiin, enaacha leeocheenein chaachacuruhane jaun. ⁴Nitohaneente, nii chabana nitohanei ichaonaa que ichaonaa nainenihane cachane saijieein, cachaauru rai caaintati ichaonaa teeure, nii acaauru nihanatiin nitohanei ichaonaa que ichaonaa naineralanaala.

⁵Nechu caohacha icha nocoetocuruhane coaracuruha cachaaurune coinate, nitohaneein neeure. Nii jaunte, rai naurichuru, rai bijihuru cuhane, naonjoain Moisesa rai Cana Coauneraacha tenojoin rauhi laenanohineein nena amaauruhane

rautatoore. Chaen techu jataain nelatiha nocoetocuruhane jaan coujunacanu que, cajione ererianohineein nenea jiaainne maajeen aihure. ⁶Nii rijijieein techu niha lenonena jaanru rori caohachaauru janijiin ichoae nelauriaain lenoneein, sinacoca asaene maajeen enooruhane, rori caohachaauru janijiin nichoae nelauriaaure. ⁷Nitohaneeruhane jaunte, bero cuhane acauru que tacaain, acauru que suujua acatein iriha cachaurune jereein: 'Cacha relaera,' naa acauru rai cachane jereinchuru aihure.

⁸Nete laen inara: 'Canu relaera,' naain inara rai iriha cachane jereein nenea naineneeiche, satiin inara ita nejera-neein neeichene jaun, leinjiincha niha inara Relaerane jaun. ⁹Niheichu naini-heeiche chuni rai: 'Canu inaca,' naain erenaa nainiheeiche, leinjiincha niha inara Inaca dedeune jaun. ¹⁰Niheichu nainiheeiche: 'Canu curuaanaa,' naa inara rai cachane jereein neeichene, leinjiin Curisito nichaaunne inara Curuaanaa neein nihanune jaun. ¹¹Nitohanihane jaun, leeochoaauru amuritoheriin nenea coaauca chunocoha inara janane, cha latein neeuruha leeochoaurune, acauru coroatajanemiin. ¹²Nitohaneein leeochoaauru amurijiriin nenea jerenacaaurute leeochoaauru fautaain tenojinereein. Jana leeochoaauru fautaain neite, leeochoaauru amuritoheriin tenojinereein.

¹³Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaureraauru aina fariseeocuru. Inarate Cana Coaunera Cojoanona que nenea jerecuruha leeochoaurune caohateraneein neeiche. Inara netonai que ichaonaa naineneeichene jaunte, que ichaauruha leeochoaurune caohateraneein neeiche. ¹⁴Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi

que cacha relaaurera aina fariseeocuru, autanaauru loreri nihanatiin ruluhi neeichene jaun. Nitohanein ichaohichene aninoeraneeite, Cana Coaunera bajaachene carajaain bajaache. Nitohanein neeichene jaunte, jataain caseteco coaraa curiquicheein inara.

¹⁵Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaureraauru aina fariseeocuru. Inarate chauratane sacuritaain cucuana cuhaneuru amuhemujeein cachauru ariiriique, nechu jataain Cana Coaunera esenetaera niha nocoetiin relanajaainchene, coroata saain inara amurijiriin moconajaera cachanein neeuruhane coina.

¹⁶Coaraain nainacuche inara maosa rijijieein nenacaauru cachauru relaeraneein nenacaauru. Inarate chunocoha, Teenforo coreniha cha ichaane coina aitohane sainejeein nii naitonjoa ichaeniha cachane, cha ujuaihoneein nenihane que aitocoiche. Nete laen Teenforo corujele oro coreniha chaachain nihane coina aitohane jana, chatohanai ichaain nenihane cocoaeraane que aitocoiche.

¹⁷Aaso aina maosa rijijieein nenacaauru cachauru. Cha jataain inara rai nelatein nenaane orona. Tana nii Teenforo coreniha que banijiaineein niha nii orone jaun, jataain nelateineein nihane coitucuhichene. ¹⁸Chaen techu: Chunocoha, Cana Coaunera que banijiai lenonecuru mocohichene jaan rori-*altar* coreniha cha ichaane coina aitohane sainejeein ichaenihaane, cha ujuaihoneein nenihane que aitocoiche. Nete laen, nii rori- Cana Coaunera que banijiai iniho mocohichene jaan-*altar* ichoae nenea coreniha cha ichaa cachane coina aitocoichene, esinae rauhijiriin nohanelanaala ichaane coina aitocoiche. ¹⁹Maosa

ríjijíeein nenacaauru cachaauru. Cha jataain inara rai nelateíneein ne. Nii Cana Coaunera que baníhateein tenojoin inihona, ainihane rorina. Tana nii rori coreniha Cana Coaunera que baníjiíneein niha nii inihone coitucuhichene. ²⁰ Aihane jaun nii rori coreniha chaachaain nihane coina aitoa chumine, nii roriícha coreniha coatíha ícharinaain, nii nichoae nenea corenihane maajeente íchareein. ²¹ Jana Teenforo coreniha chaachaain nihane coina aitothane, coatíha Teenforo corenihacha íchaane coina aitorinaain, Cana Coaunera quene maajeente aitoreein ecu nihane jaun. ²² Jana dede coreniha chaachaain nihane coina aitoa chuninete, Cana Coaunera nelaurianajaneein niha dedene jaun, Cana Coaunera quene maajein aitoreein.

²³ Coaraain nainacuche fariseeocuru aina Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaureraauru, inaraacha íchai coitucuhin íchoaneeeichene jaun. Caohacha íchaa nocoetiinte níqui jataain ansíjiin laojoiri niha natiin Cana Coaunera rai teeiche. Nete jataain nelateí Cana Coaunera rai rauhi tonoraain neneeiche. ‘Caohacha nejesinaacha íchaain, baaso coacuelanaala neein, cairichaojoaain leeochoauru coaraain, Cana Coaunera ere tonoraain aca jerihane ríjijíeein que asiin cha íchaelanaala neeuche,’ naa Cana Coaunera rai rauhine sainejeein tonoraeneeiche. Nii leeochoa jíanelanaala nii rauhi aitoonjoa íchaquichenete caohachae. ²⁴ Inarate, maosa ríjijíeein nenacaauru cachaauru relaeraneein neeiche. Jataain ansíjin laojoiriniha natiinte níqui tonoraain niha cachane jereein neeiche. Nete jataain banejelanaala baaso íchaain neeichene coaraain coitucunaa naineneeiche.

²⁵ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaureraauru aina fariseeocuru. Inara cache corítaera nequichenete, acau cohichene jaan janoriícha culeequiche. Nete cuhanai culejeneeichene jaun jataain calanine cuhanai. Nii ríjijícha inara suujua cuhanai, inara suujua cuhane coacuhin baasoneein cache basíjiaaahin, inara amute cache caje cha chunaain, naaonjoaainchene jaun. ²⁶ Cha coitucuelanaala nitajenaa neein nenacaauru fariseeocuru. Jauriaanejeein nii acau cohichene jaan janori culeequichene ríjijíeein, nii inara suujua cuhanai itolere baaso íchaquichene jaan caaun calanineein niha inara suujua cuhanaine jaan jaaochete, somaraain neeiche.

²⁷ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaeracuru aina fariseeocuru, aíha atanebana airichai nichajaine ríjijíeein somaraain, jana asaain itolere onaa bucuuru calani sirihane ríjijícha inara suujua cuhanaine jaun. ²⁸ Nii aíha atanebanane ríjijíeeinte, cachaauru nota rai, inara jaberocohacha cache caohacha tocohaneein inanacae. Nete, inara suujua cuhane casajenetiin, cache corítaeraniha caohacha íchaa nocoetiin aaichene jaun, leinjiin calani ríjijíeein neeiche. ²⁹ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaeracuru aina fariseeocuru, inaraacha íchai coitucuhin íchaeneeichene jaun. Casajenetohichene jaunte, nechu cache corítaeraniha, nii inara foerateracuru sonojoihunru *profetacuru*, cache caohachaain suujua coaraauru, naaonjoainuri cojunaca íchaquiche ajeri caje, caohatiin itolere que corujueleteein. ³⁰ Nitohanein íchaainte: ‘Cana foerateracuru jíniíchaain íchaohacachelune jana nihane, coatíha acaauru coroatajane

rihahacache, *profetacuru* sohin jaaoruhane jana,' naain ereeiche. ³¹Niritiinte, inara raajenhane, nii inoanlu *profetacuru* sohin jaaoreralu nefoeratenequichene coitucuhiche. ³²Inae nitohaneein nunuheteeruhalu inara foerateracurune jaan besautiaauche.

³³Acanocuru, acano caje nefoeratenacaauru. Coatihä usi tabai jana caseteco neriquicheeinne caje nichoteriheicheein. ³⁴Nii coinäte inara rene *profetacuru*, cha cojoeluinanaa inaaurera, cacha relaeracuru, naaonjoainuri letoaanune jana, tabaauru sohin jaohin, coroso que tabaauru teein, tabaauru faohariquicheein sinacoca asae teein. Chaen techu, neseuru neseuru nainein arinajariquicheein. ³⁵Nii jaunte inara, sätiiin cacha caohachaauru atinanohichuru coreniha caseteco coariquicheein. Caohachain suujua coara Abeli atinaauruhälune que nunuhetein, Cana Coaunera rai jelai teein nenaä teeuruhane jaan rori rohan nenaä *santuario* rohan teein inaraacha soilu- Berequihasi calaohi Sacariasi que tiaaöjoaain, caseteco coaraä curiquicheein. ³⁶Esinae rauhijiriinte nitohanihane coreniha, caseteco coaracurureein caa enene nenacaauru cachaauru," nae Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaurera aina fariseecuru rai Jesoso.

Jerosaleen cocoaichacuru coreniha chanaa Jesosone

³⁷Niritohane baihäte: "Cairichaaöjoaäiche Jerosaleen cocoaichacuru, inara rene Cana Coaunera letonocuru *profetacuru* sohin jaohin, Cana Coaunera ere beracuru bodoosiiche ajeri quene jaun. Araai saaine niqui, ii cocoaichacuru ranaa jereun, nitaro asae calaohichuru taojiaa ataharine rijjijeein. Nete canu esenetaeneeichene

jaun canu rene unaa jereneeiche. ³⁸Aonacuche. Ena caje coauneein, inae inara aina nerihaaunni. Aihana jaun, inae nerinaain inara beraicha. ³⁹Inae nacoauneein canu coariheeeicheein, turuhanune bana: 'Caa ena turunaa Cana Curuaanaa coroaecuruhine sätiiin chauratane que nenacaauru cachaauru,' nariquicheeine que tiaaöjoaain," nae Jesoso.

Nitajerichaaain Teenforone biha Jesosone

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 Inae Teenforo caje mituhin jela caje amuhane rai niha Jesosone janane, rohan nichuuntaacoain caohatiin ichanohiniha nii Teenforone coaracaanu aina nerelanaa nichaanune.

²Nii jaunte: "Caohatiin ichanohiniha caa Teenforonena coarajeeiche. Esinae rauhijiriine inara rai aitoon, coatihä nii leinjiinniji ita ichoae nerinaain caa ena inaraacha coarajei ajeri, inae sätiiin nitajerichaaaine jaun," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Nacoauneein tururichaaain Curisitone bajaauruha aina nerelanacaaurune

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Nii baihäne, Oliboneein acaauruhacha curuaatei ichatane ucuunno cuhacaanu, ecu turuhin jelai lauhecöha Jesosone jana, rohan nichuuntaacaanu aina nerelanaa nichaanune. Nitohaneein rohan nichuuntaainne:

"Canacaanu rai nii chaitoonjoan beenene jerichaanu Curuaanaa. Chabana nacoauneein cau tururiquiin. Chatohanaicha inae turuhe lälajeeine jana, ii turu cojoinaca beranein coarichaanuhin, inae saelälajihä cana janonaane bana," naain caje bajaacaanune janäte:

⁴“Caohachaain necohalajiiin neeuche, nabana inara coritaauruha chunocohacurune coataara. ⁵Arajii cachaaurute, canu niha nocoetiin inara coritana jerecurureein: ‘Canune Curisito Mesihaseeunra,’ naante, arajii cachaauru coritaaurureeincha. ⁶Niha sonaana cau, tajiha, naonjoaaine coitucuhichene, jiaonriha nesoonetohichenera, nitohanihate cureein nii ajinihara. Nete, nitohanihane nihanatiin, jaiti cana janonaa satono que turuenerereincha. ⁷Nejelau lauri nenacaauru ainate, sonaana que neurureein leeocho lauri nenacaaurura. Nejelau atane que nenacaauruniha natiinte, leeocho atane que nenacaauru aina sonaana que neurureeincha. Chaen techu, itolere sacuritaain niha mijetenane jana, araai laurii atanecuru que niha cureein carorara. ⁸Nitohaneeinte nunuheca cureein, inae cana cojoanonaa satono que turuhelalajihane jana, jataain inaderaauruha cachaaurune jaan cojoanonaara.

⁹Nii jana inarate tenojoiniha curiquicheein cocoinanacaaihuri rai, inara faojoaain, inara atinaain, naonjoaain inara teeuruhane coina. Chaen techu, satiin cachaauru, canu coreniha inara que nererojoecaeriin neurureeincha. ¹⁰Nii banate, arajii canu esenetaera niqichene, inaraacha esenetai jianein, ita que nererojoecaain, nejesinajeein ita colurujeein ita teriquicheein cocoinanacaaihuri rai.

¹¹Arajiite *profetaniha* nocoetiin turuhin namute cachaauru coritaauruhane, acaauru esenetaaurureein arajii cachaauru. ¹²Nitohaneeinte, jataain baaso coacuhin inae ita belaihuruhane jianein niha cuurureein cachaauru. ¹³Nete laen, nii niicha esenetai esenetaane nunuhetihane caje

coaunein, jerichanejeein satono que tiaain sacuera nichotereeincha. ¹⁴Caa ena nena ichaonaa erena raotono quiicha beebejei Cana Coaunera Cojoanonaate, satiin chauratane sacuritaain benojoinereein, satiin cachaauru inae coitucuuruhane jana, besaute que turuha cana cojoanonaane coinara.

¹⁵*Profeta* Danieriicha laenailu reretaain coarate nii coitucuhin nichotena nainereein. Aihana jaun, inae nii Teenforo asaae jelai tein Cana Coaunera que banijiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeratenaa casicheine coaraquichene, ¹⁶Jodeau nenacaauru sorooruhine ichatane ucuunno que cuhincha. ¹⁷Jana, rai loreri janori ichoae nena, jiaonriha fauhin rai rucuhale raane. ¹⁸Jana rai nocoana jana nena, jiaonriha rai nenajau cauhin rai cajione ranaa coaacane. ¹⁹Jataainte cairichaojoaurureein nii cojoanonaa que turuhane bana ausurineein nenacaauru enecuru, sisihajeein canaanai sirichaaauru enecuru, naonjoainuri. ²⁰Cana Coaunera bajaache, nabana jelarona bana, niheichu nebetacanaa cojoanonaa, naonjoain bana niha nii sorohichene jaan cojoanonaane coataa. ²¹Nitohaneeinte niha cureein jataain necairichanaa tabai, cana necoauna caje coaunein nii chabana niha nitohanaine que airijiin niheichu nerinaain nii baiha. ²²Jana, nii cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coaunerane, satiin cachaauru nichotena nainecururihei. Nete, atiin sarotiareein, janijiin niicha ranojoihunru belaitohane jaun acaauru coreniha.

²³Chunocoha inara rai: ‘Caute ne Curisito Mesihaseicha. Chajaau tejian coanicha,’ naa inara raine, jiaonriha esenetaichene. ²⁴Turuururichaaain

inara rene casajeeuru *profetaniha* nocoetonacaauru aina Curisito mesihasihiha nocoetonacaauru. Nitohaneein turuhinte, itolere cojoelanaacojoai ichacurureein, janiijiin Cana Coauneraacha ranojoinunrune maajein coritana nainecuruhane coritacuruhane caina. ²⁵ Nitohanihane ajinihane inara rai beeun, caje coitucuhin nainaain ichaohichene caina. ²⁶ Aihane jaun, inara rai: 'Nota tajiha cacha areroote ne,' naauruhane nihanatiin jiaonriha cuhichene. Niheichu: 'Nocoo caute ne nasiincha,' naa inara rai chunine, jiaonriha esenetaaichene. ²⁷ Charijieein teeinti, enoto mitu nichajai caje jilenetoha jiacane enoto soo nichaae cuhine, satiin coanojoi ne. Nii rijijieeinte, satiin coanojoiniha cureein, inae nacoauneein cau turuhanu acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne bana. ²⁸ Charijieein teeinti, niha caanii setune que fauha ichotarine caje coitucuerae. Nii rijijieeinte coitucunojoinereein turuhanu canu Curisitonichaaunne bana.

Tururichaaain acaihaniji cacha calaohineein nejanoanaane

(*Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36*)

²⁹ Inae nitohaneein niha nii necairichanaa tabai cojoanonaane janate, nocohenaneein nerotoreein enoto cono. Atene netonaite, conohane jianereein nii cojoanonaa bana. Jana arasiijeeurute, dede caje naluurureein. Dedeu nenacaauru nihanatiinte nerurujaaurureein.

³⁰ Nitohanihane janate laen, inanacareein dede caje inae fauha uhanu canu acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaaunne bera. Nii jana, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaaurute,

jataain coasinacaun chanaain coaracuruhane janane, dede sacari jana uhin fauha ureeunni acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaaunne, jataain necaohachaaain itolere ichana nainein nelatein. ³¹ Nitohaneein turuhinne canu letonocuru anjeraauru letoareeunni, tonijiaain jaiiha totein, satiin chauratane sacuritaain, itolerenein satono tinonoritiin nenacaauru janiijiin canu ranojoinunri cachaauru taojiaauruha canu raine caina.

³² Aihana jaun, caa uhera que inara relaanune jaan que nerelaauche. Charijieein teeinti, inae rai nunecuru caohatonanaain alohacoaain ujuanihane caje, inae cataainjia ajaanaane coitucuhiche. ³³ Nii rijijieein, caa inara rai caitoonjoa tocohanihane coaraquichene, inae turuhelalajihanu acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne que nainacuche. ³⁴ Esinae rauhijiriinte, jaiti ooreniha caa enene nenacaauru cachaaurune jana aicheein. ³⁵ Dede aina chauratanete nitajeeurureein. Nete laen, nitajenereein, caa caitoonjoa nainaane reetitaaain, canu ere. ³⁶ Coatihalaen nihei chuni, rai cojoanonaa aina, 'Naaonjoain rijiu tiaainte aicheeincha,' naain nii coitucuera. Niheichu, Cana Coaunera letonocuru anjeraauru dedeeu nenacaauru nihanatiin coitucuruhi; niheichu canu- Calaohinichaaune saijieein coitucuhaaun canuhetonai. Acaihaniji canu Inaca Cana Coauneraachate, nii coitucuhin ne.

³⁷ Nihalu Nohene bana aihalune tocohaneeinte aicheein, inae nacoauneein turuha urichaaunni acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaaunne cojoanonaa que turuhane bana. ³⁸ Coaracuche nachuhinti, jaiti uheniha elo tabaine jana, rai bote

cuhane fauhin enoha Nohene que tiaaajoaain, raotojoein lenoneein, acau cohin, necohansajiaain, naaonjoauruhalu cachaaurune. ³⁹Nejetaote laen, urichaaain elo tabaine coaaujeeurenihane jana, uha elo tabaine jaun jetao, jitariin acaauru joovalu ne. Nii rijijiein nechu, coohatejeeurenihane cachaaurune jana, nacoaunein turureunni acaihaniji Cacha Calahinein nejanoanaa nichaanne. ⁴⁰Nii turuhanune rijieoritinte, ocoana jana neeururein coroatajai cachaauru. Leinjiinte, amanojoinihane jana, leeochoa ratirinojoinereein. ⁴¹Nii jana, coroatajai enecurute, tutune jaa neeuruhane jana, leinjiin amanojoinihane jana, leeochoa ratirinojoinereein.

⁴²Nitohanein: ‘Cuu tiaainte, turuha ureein canu Curuaanaa,’ naain coitucueneeichene jaun, tururichaaunnine que nainaan ichaaoche. ⁴³Charijieein teeinti, leinjiin cacha: ‘Cuu tiha janotiine janate turuha ureein cau asijaauto,’ naain coitucuhane que nainane jaun, nii chuni rai loreri asae enohane jerelanaala caohatiin rai loreri beraihane jaun, nenere basijaera. Nii rijijieein inara netonai jatoroaain neeuche. ⁴⁴Aihane jaun, Cana Coanera Calaohi cacha caje nejanonaa nichaanne turu cojoanonaa coitucueneeichene jaun, inara netonai nainaan jatoraaain canu cohacuche.

**Fatoroon ere tonoraain nenea
cacha aina, fatoroon ere
tonoraelanaala nenea cacha**

(Lc 12.41-48)

⁴⁵Cha teeinti letoaain ratiriha rai fatoroonne tonoraain, inae cuu tihane jana rai loreri asae nenacaauru cachaauru coroaate, ⁴⁶nii jataain raotojoein neeine, nii letoaain ratirihane jaan ichajihane jana eruha

nii rai fatoronne. ⁴⁷Nitohanein rai fatoroon aitoonjoa tonoraain icharate, esinae rauhijiriin satiin rai niicha sirii beraichanein terein rai fatoroon. ⁴⁸⁻⁴⁹Nete laen: ‘Jaitijiecha carajarein rai fatoroon,’ naain nii leeochoaauru letonocuru faojoaain sonajaain, ajetoriaacuru aina netaojiaain lenoneein ajeein, naaonjoaan, ⁵⁰cha cohatejelanaala nihane jana turuhane, nii nechu aansai letono casetecareein rai fatoroon, ⁵¹caseteco coaracuruha nechu cacha coritaa Cana Coanera coitucuha nocoetonacaaurune rijijiein. Ecute catu rioneein chanareein,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Lechooncai ranunaauru
ichanohi que erenaa**

25 “Cana Coanera Cojoanonaate, aihuruha lechooncai ranunacuru nisirihatene beseta quene rijijie. Nii lechooncai ranunacurute, rai cono erene que mocohin nenea amaain, nii nisirihatenei cohaca cuure turu jana raauruhane coina. ²Nii lechooncai ranunacuru caje, saoquii ranunacurute, niicha ichai que caohachaaain coacuelanaala icharaauru ne. Jana, leeochoaauru saoquii ranunacurute, jataain nainaan niicha ichai icharaauru ne. ³Nii saoquii cha coacuelanaala nenacaauru ranunacurute, rai cono amaauruhane saijieein, nacoaunein noitecuruhane jaanu erene amaurene. ⁴Nete laen, nii saoquii jataain nainaan nenacaauru, rai cono amaauruhane choae tacaain, le botichananaain rai noinu erene amaure. ⁵Nitohanein cuuru jana, jaiti turueniha nii nisirihatenein jaunte, inae siniitoruhane jaun, satiin sinihure nii ranunacuru. ⁶Nii janate, inae dede catai rijii: ‘Inae uha nii cacha nisirihatenei. Chajaain que tacaain rauchera’ naain toniha eheonane jaunte, ⁷⁻⁸nimichucutaain

rai cono noitecuruhane jana, nii saoquii cha coacuhelanaala nenacaauru ranunacuru, nii saoquii nainaan cono noinu que erene uaurera rai: 'Atiin canacaanu sihuche aansijiin, nii inara cono noi erene quera. Inae saa rai noi erenene jaun, jaca canacaanu conone jaunne aitocoanura,' naauruhane janate: ⁹'Nainihaacanuta. Inara sihacaanune, canacaanu rai nihanatiin nerihane coalanaalata. Chajaincha que necoreteeuruhane jaun cuhin, coretenichuchera,' naure nii rai cono noinu amaain cunacaauru ranunacuru. ¹⁰Nete nii rai cono noinu erene coretiha cuuruha nii saoquii cha coacuelanaala nenacaauru ranunacurune jana, inae turue nii nisirihatneni cacha. Nitohaneein turuha nii cacha nisirihatnenine janate, aina jiniiquiin loreri asae enooruha beseta que nii saoquii ranunacuru nainai nenacaaurune jana inae nefue acuuja. ¹¹Nii janate, inae nii acuujuaniha turuhin: 'Curuaanaa, atiin canacaanu rai acuuja joaracaune canacaanu netonai enohacaanu,' naauruha nii saoquii ranunacuru cha coacuelanaa nenacaauru, rai cono noinu coretecuruhane caje turuhinne janate: ¹²'Esinae rauhijiriin inara coitucuhanune coalanaala,' nae acaauru rai nii curuaanaa. Nii rijiichate cureein Cana Coaunera Cojoanonaa.

¹³Aihana jaun, itolere bana nii que nainai jatoroain ichaaoche, 'Naaonjoai janonaa banate aicheein. Cuu tiariinte aicheein,' naain coitucuneeichene jaun.

**Cachaauru rai coriqui teein
ratiricha fatoroon rijiicha
Cana Coaunera Cojoanonaane**

(Lc 19.11-27)

¹⁴Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cacha coriajai atane cuhane jaun,

rai cachaauru cotijiaain, acaauru que coriqui beraichatera rijijie, ¹⁵leinjiin rai saoqui oaraacai coreneein nenea coata caje coriqui te. Jana leeocho raite, coroata oaraacaain te. Jana leeocho raite le oaracaain te, le cachaauru rai coretena nainecuruhane jeonijihanaain teente amue. ¹⁶Nii saoqui oaraancaain raera cachate, nii coriqui que rucuhale coreteein, que necoreteein saoqui oaraancaain nii coriqui joje. ¹⁷Jerichanejeein techu, coroata oaraacaain niicha rai joje nii coroata oaraancaain raera cacha. ¹⁸Nete laen, nii le oaraancaain raera, niicha bajei atane jachu cuhane nii rai fatoroon tenojoi coriqui asi. ¹⁹Nii baiha carajaain cattiaante, inae turue nii acaauru curuaanaa coriqui teein ratiricha. Nitohaneein turuhinte, nii acaauru rai niicha tei coriqui coreniha acaauru rebe baje. ²⁰Nii saoqui oaraancaain raerate ichoaichaniha turuhin: 'Curuaanaa, nococho taolu canu rai, saoqui oaraancaain iicha tei coriqui. Nococho chaen leeocho saoqui oaraancaain joocaaune jaan,' naain, nii coriqui niicha joje tiha nii rai cachane janate: ²¹'Jataain caohachate ichaacha, jelai amuritoriin nenea beraichaneein ii tereeeunni. Aihana jaun, chajain caloheri asaae enoote jiniiquiin rachoojihacara,' nae nii curuaanaa. ²²Nii baihate turue, nii cacha coroata oaraacaain coriqui raera. Nitohaneein turuhinte: 'Curuaanaa, nococho taolu canu rai coroata oaraancaain iicha tei coriqui. Nococho chaen coroata oaraancaain joocaaune jaan,' naa nii coroata oaraacaain raera cachane jana jetaote: ²³'Jataain caohachate ichaacha, coroatajajei aina caohachaaain erenaa tonoraain ichaine jaunne, jelai amuritoherii beraichaneein ii tereeeunni. Aihana jaun, chaajaain caloheri asaae enoote, jiniiquiin rachoojihaca,' nae nii curuaanaa.

²⁴ Nete laen, nii le oaraancaain raera cacha turuhin: ‘Curuaanaa, nechü aansai cachaneeine jaun, temueneeine jaaunru jelai caje temule raain, ii ocoanelanaala nenacaauru caje nihanatiin temule raain, ²⁵ naajoaaine jaunna ii coasiha, atane jachu cuhane ii coriqui asihun. Nete cau ne nii ii coriqui,’ naain nii coriqui cainaa nii cachane jaunte: ²⁶ ‘Tite, canu cacha baasoneein bajeriti cacha neei. Inae raotojoein canu temulenelanaala nena naha natiin raain, canu ocoanelanaala nena caje temule raain naajoaanune coitucuhine saijieein, ²⁷ chanuna chaen, canu coriqui amaain teneei banco cuhane. Bana nitohanihane jana nihane, canu turuneeine nii banco cuhane neein nejoocane jaanne maajeein rareeun,’ nae nii curuaanaa. ²⁸ Niritiinte, ecu nenacaauru rai: ‘Caje nii le oaraancai niicha sirii coriqui ruluhin, nii lechoonca oaraancaneein siricha rai teeuche. ²⁹ Nitohaneinte, siricha rai jataain jelai amuritoheriin tenojoinereein, jelai amuritoheriin sirihane coina. Jana, cha sirilanaala nenaate, acaihaniji niicha sirii, jitariin caje ruluereein. ³⁰ Aihana jaun, caa canu cacha baaso cha coitucuhi mucuhin, naain airiniha nocohanaanau jaaochete, ecu neein mainajeein chanaaine,’ nae ecu nenacaauru rai.

**Rucuhenoinerichaain baaso
icharaauru aina caohacha
icharaauru ichaone**

³¹ Inae rai cono caohacha que conohin, rai anjeraauru cataaun uhin turuhin rai rori- *trono* ichoae nelauriaanu canu Cana Coaunera Calaohineein cacha caje nejanoanaa nichaaune banate, ³² satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru turuureein canu acatiha. Nitohanein nacatiha

turuuruhane janate, carenerocuru caje, jelai tein cabraauru leraha carenero beraichane rijijieein, ³³ raotono nichajai que, nii janijiin niicha ranojoihunru- rai cachaauru tein, najaabiji nichajai que nii rai cachanelanaala nechü aansaneein nenacaauru tereein. ³⁴ Nitohanein jelai tihacoaain lerunajaainte, nii raotono nichajai que nenacaauru rai: ‘Chajaauche cajiha satiin, nii canu Inaca rausiaenojoein neiniquichene. Chajaauchete, cana rai chauratane coaunaane caje coaunein, inara que banihatein canu Inaca Cana Coauneraacha rucujuei Cojoananaa que ichaohiche. ³⁵ Inarate, mijitichaaunne canu coroaatein, cocoirichaaunne acau que cacocaain, canu nesurunaja colane amuhemuhecaunne, canu nesurunajaanu tein, ³⁶ lanaa canu rai cajionene, carai cajione tein, cunaitichaaunne turuhin cacoharaain, caresero cuhane nihanune jana, turuhin canu coaraain, naonjoaain canu rai nelatein nerejetocoiche,’ narichaaunni acaauru rai canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaune. Niritocaaun acaauru raine janate: ³⁷ ‘Curuaanaa, esinaaena mijiteeine ii coroaatein, cocoireeine ii cocoaain, ³⁸ ii nesurunaja colane amuhemuhequine, ichei ii nesurunaja tein, ii cajione colane neeine, ichei cajione tein, ³⁹ cunaitein, caresero cuhane neein naonjoaine turuhin ii coaraain, naonjoa rejetocooanulura,’ naauruha rai nii couluuonjoi suujuquuin nenacaaurune janate: ⁴⁰ ‘Satiin canu nejeraauru cairicheinejееin nenacaauruhacha latei terejetocoichenete, canu rai tiha nii terejetocoichelu,’ naain acaauru tonorareein nii acaauru Curuaanaa *Rey,*” nae acaauru rai Jesoso.

⁴¹ “Niritohane baihate, nii najaa biji nichajai que rai cachanelanaala

nenacaauru rai: 'Naain cacaje amuhin, moconajaera aina rai letonocuru que banihateein ichanohin chabana jacanaa charanejeein nenea usi rene cunichuche, nii coina neiniquichene jaun,' naain usi rene letoanajareein. ⁴²Niritiin usi rene letoanajaainte: 'Inarate, mijiitichaaunne niha natiin, canu coroatelanaala, cocoirichaaunne niha natiin, acau que canu cocoaelanaala, naaonjoa rejetocoichelu. ⁴³Niheichu canu nesurunaja colane amuhemuhecaunne niha natiin, canu nesurunaja tiheeiche. Canu rai lanaa cajionene niha natiin, canu rai tiheeiche. Niheichu cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaanune niha natiin turuhin cacoharaheeiche,' naanu acaauru raine janate: ⁴⁴'Curuaanaa, esinaaena ii coroaatelanaala, cocoireeine ii cocoaelanaala, ii nenajanu lateeine ii rai telanaala, cajione lateeine ii rai telanaala, cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaaine jana turuhin ii coaraelanaala, naaonjoan rejetocoanulu,' naain bajaauruhane janate: ⁴⁵'Esinae rauhijiriinte, satiin cairicheinejeein nenacaauru cachaauruacha latei teneeichene canu raite nii teneeiche. ⁴⁶Satiin nitohaneein nenacaaurute, chabana sanaachara caseteco que neeurureein. Jana, coluunojoi suujuaquiin nenacaaurute, chabana sanaachara ichaonaa que neeurureein,' naain tonoranaareein nii acaauru Curuaanaa *Rey*," nae canacaanu rai Jesoso.

**Jesoso mucuuruhane coina
que ereereecuruhane**

(Mr 14.1-2; Jn 11.45-53)

26 Inae cachaauru rai niritohane nainainte, niicha relai nichaanune rai: ²"Nii coitucuhichene rijijieeinte, coroata janoi cuhane nereein Fasocoa beseta. Inae laen

Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne mucuhin teeururichaaain coroso que catinaauruhane coina," nae Jesoso. ³Nii bananeeinte, saseredotecuru curuaanaa curuaanaa Caifasi loreri asae ita taojiaaure saseredotecuru aina Jorionichaanune bichauhenaauru, ⁴Jesoso mucuhin, nechu nohaneein colurujueein sohin joerateeuruhane que coaacuruhane coina. ⁵Nejetaote: "Nainihaacache beseta chojoananaa bana ichacaachene, nabana cachaauru suujua rorohecana coataa," naaure jetao ita rai.

**Jesoso ichoaete nejujuaauruhane
jaan choohite leinjiin ene.**

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶Betaniau, "Nabero caje nerautanaa," naain niicha curuaateuri- Simoon loreri asae niha Jesusone janate, ⁷ajeri coreti caje ichanohin boticha laaiojori cuhane, le curuhin jujuhin- jataain coretiin nena amaain jetao, rori ichoae lauhecoba Jesusone jana, coturi ichoae nii jujuhi choohite nii leinjiin ene. ⁸Nii coaraainte obajeein:

"Chanuna jataain coretohaneein, catohaneein jujuhi lanaje caa ene. ⁹Bana jataain coreein que necoreteein, nii rai core coriqui que, cairicheihuru corootajanelanaala," naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ¹⁰⁻¹¹"Chanuna niritiin caa ene rorehecaache. Jataain canu rai caohachate ichae caa ene. Inae itolere bana inara aina nerihaaunni. Jana, cairicheihurute laen itolere bana neeurureein inara aina. ¹²Caa jujuhi choroha cajabereeo ichoae caa enenete, canu conautecuruhane coina cajabereeo rucuheca ichae. ¹³Esinae rauhijiriinte, cana rai chauratane sacutaain caa osa caje nichoterichaaain cachane jaan que cachaauru relaauruhane jaunru, caa cajabereeo ichoae jujuhi tiha

caa ene quene maajeein cachaauru rai ereereturureein. Nitohaneente, coaunojoinereein itolere bana caa ene,” nae Jesoso aina nerelanaa nichaanune rai.

Jesoso coulurujih Jodasine

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Nii jana, nii aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja neein nena Jodasite, saseredotecuru curuaanaa coaraa cue. ¹⁵Nitohaneein cuhin jetaote: “Inaajoain carai coriqui tenaa nainequiche, inara rai Jesoso tihanune coinata,” naain acaauru caje bajaane jana nichata chooncaain coata caje nena coriqui teeuruhane coina rai aitocure. ¹⁶Nii jaun jetaote, jelai neeorihane jana inae acaauru rai Jesoso tenaa nainihane jaan que coacuhin jetao, amuhemujue Jodasi.

Aina nerelanaa nichaanune aina janotiin lenoniha Jesusone

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷Inae nunuheca jorerera colane ichanohi faan quihuruhane jaan beseta Fasocoa cojoanonaane janate, Jesoso rohan nichuuntaacaanu:

“Chu Fasocoa cojoanaa nunuhe cojoanotiin que, canaacha quiinene lenone ichacaaunne jereita,” naain Jesoso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

¹⁸“Chajaain taa neseeu leinjiin cacha loreri asaa cuhin: ‘Cacha relaerate ichei, “Inae canu cojoanonaa que tihane jaunne ii loreri asaa ureeun, cuu canu aina nerelanacaauru aina Fasocoa beseta bitoanune coinara,” naain aitoroate ii rai,’ nanichuchera,” naain canacaanu caje tabaauru letoae Jesoso.

¹⁹Niritiin letoanajaa Jesusone jaun cuhin, nii naitoonjoa rijjijeein Fasocoa cojoanotiin que canacaanuhacha qui-

ineni lenone ichacure aina nerelanaa nichaanune tabaauru.

²⁰Nitohaneente, inae nocohecane jana, lechoonca coroatajaain aina nerelanaa nichaanune aina lenoniha ne Jesoso. ²¹Nitohaneein lenoniha nihacaanune janate:

“Esinæ rauhijiriin, leinjiin inara cajete, cacoelaichaneei neeichene saijieein, caque nejeratenacaauru rai cacolurujueein, acaauru rai caetereeincha,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne, ²²jataain inaderaain le cachanichaanune:

“Curuaanaa, canu quenacha aitoi,” naacaanu satiin aina nerelanaa nichaanune janate: ²³“Caa ojoaichu cuhane faan setejarichate nii cacolurujueein caetereein. ²⁴Nitohaneeine, canu que aitiin laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanena rijjijeein, Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne, nii nainaa cureunni. Nete laen, jataain cairichaojoareein nii canu colurujera. Caohatorihalu niqui nitohanesihane ajiniha nejanoenihalu nii cachane,” naa Jesusone janate:

²⁵“Cacha relaera, canu quenacha aitoi,” naa nii colurujeranu Jodasine janate:

“Mmmjjjm, nii bajaaine rijjijeeinte aicheein,” nae Jodasi rai Jesoso.

²⁶Nitohaneein lenonichaanune janate, faan mucuhin: “Narihara Cana Coaunera,” naain, cataaun nii faan tathin beeune beeunein aina nerelanaa nichaanune rai teein:

“Caa quihuche. Caate, cajibereeo ne-naaneein ne,” naain canacaanu rai teeinte, jerichanejeein nii faan ichaane rijjijeein ²⁷acau cooruhane jaan curu cuhane, conacai bino mucuhin: “Narihara Cana Coaunera,” naane baiha canacaanu rai nii conacai teeinte:

“Satiin jiniiquiin leruune leruunein caa conacai cooche. ²⁸Caate cacoichaneenin arajii cachaauru caohachanu que canuhacha ichaneni cojunacaneenin chorohi jaonjoinereein. Acate arajii osaonacaauru que suujua acaterichaaine coina orichaaunine cojunacane. ²⁹Nena laen, inae nacoauneenin inara aina jiniinquin, caa oba caje ichanohin conacai coenereunni, Ofa Cana Coaunera Cojoanona que inara aina jiniiquiin neenin nii bana ocoonaneenin nena bino cohacachene reeintiaaajoaain,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

**Coitucuha nocoetoenerichaain
Fedorone biha Jesosone**

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰Nii baihane, Quiricha Inoaensi cuhane laenanoineenin nena salmo tabaauru que nenatichaanune nainaan, Oliboneenin niicha curuateuri ichatane ucuunno que cuhacaanune janate:

³¹“Enene cojoanotiin cuhanete, satiin inara, Canu esenetaain canu que jaeequiin neeichene jianeenin, ita caje riaaneriquicheein, Quiricha inoaensi cuhane:

‘Carenero beraicha sohin jaaoruhane janate,

ita caje riaaneurureein

niicha beraihuri carenerocuru,’

naain canu que aitiin besihalune rijijieein. ³²Nena inae ohanune caje ichanacaanune, inara ajiniha Calileea cureeunni, ecu nacoauneenin jiniiquiin nena coinara,” naa Jesosone janate:

³³“Ii esenetaain ii que jaeecooruhane jianeenin, neeuruha leeochoaurune nihanatiin, coatiha laen canu ii esenetaain ii que jaeecohanune jianerihaaunni Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone janate:

³⁴“Esinae rauhijiriinte, enene cojoanotiin cuhane jaiti ereniha ataohari curuaanane ajiniha, nichata saain canu coitu-

cuha nocoetoeneriquiin,” naa Fedoro rai Jesosone janate:

³⁵“Airihaauni bajaata Curuaanaa. Ii aina curuaecaain jereraa casohin cajaaoruhane coinane nihanatiin, naini-haaun ii que jaeecohanune jianeenin ii coitucuha nocoetoenihanunera Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone janane, leeochoauru aina canacaanu netonai, nii aitoha Fedorone rijitoejeenin aitocooanu.

**Jetesemanii netiin Cana
Coaunera bajaa Jesosone**
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Nii baihate, aina nerelanaa nichaanune aina jelai caje amuhin, Jetesemaneeneenin niicha curuateuriu cue Jesoso. Inae ecu turuhacaanune janate:

“Cau nelauriaain canu cohacuchena, inara tonohanau tajiha cuhin Cana Coaunera bajani,” naain ³⁷jiniichaain Fedoro, coroatajai Sebedeo calaohichuru, naaonjoaihunri amaain jataain nererojoecaaajoaain naonaain jetao, jataain inaderae Jesoso.

³⁸Nitohaneenin inaderaain jetaote:

“Jataaine onaanajaanu rijitocojoaain casuujua cuhane inaderaaunra. Cau nedaain, canu jiniichaain ichaaojoeenin cacohacuchera,” naain ratirinajaain jetao, ³⁹acaauru caje, nita cuhin neseeonraain atane que coturi temetaain jetao: “Ofa, icheine aitoon. Bana ii jereeine jana nihane, caa necairichanaa tabai caje canu rocohi. Nena canuacha jerei rijijieein ichaaine jereeneun. Ii jereeine rijijieein ichaainene jereunra Ofa,” naain Cana Coaunera bajaane nainaan jetaote, ⁴⁰jelaiha cuhin nii neeuruha aina nerelanacaaurune jaau turuha Jesosone jana jetao, najiniha sinihuruhane jana erunajaain jetao Fedoro rai:

“Chanuna canu aina leratojoeenin, sinilanaala ichaaojoeenin nena nainenee-iche. ⁴¹Sinilanaala ichaaojoeenin neenin

Cana Coaunera bajaauche, nabana chatohanai que nesaruhiin neeichene coataa. Inara suujuate niqui aitona naine, nete inara jaberoco jataain nii abaantasine,” naain jetao acaauru ratiriin jelaiha nii Cana Coaunera bajaane jaan cue Jesoso.

⁴²Nitohaneein inae coroata saain, jelaiha juhni Cana Coaunera bajaane cuhane jetaote: “Ofa, caa necairichanaa tabai canu cojuhin canu coaranu caje canu roconaa jereneeine, ii jereine rijjijeein ichaau,” naain jetao Cana Coaunera bajae Jesoso.

⁴³Niritiin Cana Coaunera bajaane caje, nacoauneein jelaiha cuhin, aina nerelanacaauru coaraa cuha Jesusone jana jetaote, jataain banetojoe niha acaauru rai sinirenane jaun nimirichaa acaauru notane jaun, sinihuru jana erunajaane jaun jetao, ⁴⁴ecu ratirina-jaain jelaiha cuhin, Cana Coaunera bajaane nichatasatiha cue, nii jauriaane-jeein aitohane rijitjoeiin Jesoso. ⁴⁵Nitohaneein jetaote, jelaiha nacoauneein nii neuruha aina nerelanacaaurune jaun, acaauru rene turuhin jetao:

“Jaitinachura caohacha nainetjoeiin siniichete. Inae laen, Cana Coaunera coitucuhichuru bijiu tenojoinichaaun, canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne cojoanooa que turuha. ⁴⁶Chajaain nimichucuchete amuhacachera, inae nichuuntajiha nii acaauru rai caeteraanura,” nae jetao Jesoso aina nerelanacaauru rai.

Jesoso mucuuruhane

(*Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11*)

⁴⁷Niritiin, jaiti aina nerelanaa nichaanune aina ereereeca Jesusone janate, turuha uhe, Jesoso aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroatajaneein nena Jodasi, letoanajaauruha saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jori-onichaachene bichauhenaauru, naaonjoainurine jaun, enuha, sabere, naaon-

joain que biji achunequiin nenacaauru arajii cachaaauru uhaain. ⁴⁸Jaiti Jesoso rene turuelanaalate, nii aina cunacaauru rai jetao: “Inae cuu turunaane: ‘Sohara cacha relaera,’ naain rai nomeri lohitoreeuni, caje coitucuhin, aca mucuhichene coinara,” naain acaauru rai be jetao. ⁴⁹Niritiinte Jesoso rohan nichuuntaain: “Sohara cacha relaera,” naain Jesoso meri lohitoaha Jodasine janate:

⁵⁰“Cacoelaicha, ii jereine rijjijeein coaraain chatohaneein caetecurumiin,” nae Jodasi rai Jesoso.

Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain, Jesoso mucuure nii Jodasi amanojoinuri cachaaauru.

⁵¹Nii janate, rai sabere rocohitiiin, que nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa leto no uricho sauhitiin beuhitoa leinjiin cacha, Jesoso aina cunaane janate:

⁵²“Jelaiha rai curu cuhane, nii ii sabere teeu. Satiin sabere que sonajaain jaaoreraaurute, sabere que acaauru netonai sonojoiniha cuurureeinha. ⁵³Tana ena canu Inaca caje bajaanune, canu rai lechoonca coroata lauriin anjer-aaauru letoanaa nainiha, acaauru aina canu coreniha ita sooruhane coinane coitucuhine. ⁵⁴Nene naineneeun nitohanai ichacaunne. Inae rai Quiricha inoansi cuhane, catohaneein caetecururichaaanne que aitiin laenaeratihalu Cana Coaunerane nainaane nihane jaun,” naainte nii mucuha unacaauru rai:

⁵⁵“Chanuna necha aansai cacha mucuha unaa tocohaneein, sabere, enuha, naaonjoainuri que biji achunequiin canu mucuha uhiche. Cojoanoonetjoeeine inara notaracaae, Teenforo asaae cachaaauru relaa nenajacoon. Nii saijieeinte, canu mucunaja queneeiche, ⁵⁶inae nitohaneriquicheeine que aitiin, rai *profetacuru* que laenaeratihalu Cana

Coaunerane nainaaichene coina,” naa acaauru rai Jesusone janate, ecu jelai ratiriin, satiin sorohacaanu aina nerelanaa nichaanune.

**Niha chatohanaine
rucuheraneein nenacaauru
Jorioocuru bichauhenaauru
acatiha niha Jesusone**

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,
63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Nitohaneein Jesoso mucuhinte, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa Caifasi loreri asaae amaaure nii mucuureraauru. Nii janate, nii Caifasi loreri asaae ita taojiaain neeure Moisesa aitoonjoa rauhi que cache relaaurea aina fariseeocuru. ⁵⁸Nitohaneein, inae Jesoso amaauruhane janate, nita acaauru coarajein cujueein sacuhin, Caifasi loreri chaje rohan neeuruha Teenforo beraichacurune jaaun, ecu acaauru aina enohin lauhequuin, jelai caje coaaneein Jesoso coaraje Fedoro: “Chatohanerichaaincha,” naane jaun.

⁵⁹Nii janate, nechujataain nohaneein, colurujueein Jesoso atinaeratecuruhane jaaun que coaacure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen niha chatohanaine rucuheraneein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri. ⁶⁰Nete, nitohaneein arajii cachaauru colurujeeuruha nohaneeine saijieein, nii chatohaneein teeuruhane jaanu lera erusichurene. Nii jaunte inae satononiha corootajaaain nimichuhin:

⁶¹“Esinaete chuhisi: ‘Nainichaaun caa netaojiaain Cana Coaunera coroaecuruhane jaa coloheri Teenforo chamuhintiin, nichata janojoein cuhane jerichanejeein michuhanunera,’ naain erenajaquera,” naauruha nechujataain nohaneein colurijihane janate, inauheneeicha acaauru aonaje Jesoso.

⁶²Nii jaunte laen nimichuhin:

“Chanuna ereneei iitonai. Esinaena rauhijiriin aitoine jaunna caa ii colurujeeuruha,” naain caje bajae saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, nete inauheneeicha aonaje Jesoso ⁶³Nii jaunte rai nacoaaneein:

“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera coreniha beeenina jereun. Iina esinae Cana Coaunera Calaohi Mesihaseenei,” naa rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane janate:

⁶⁴“Esinae rauhijiriinte, acanichaaunne que aitohicha. Canu Cana Coaunera Calaohi cache caje nejanoanaa nichaaunnena, coarajeichene jana canu Inaca itolere ichana nainera Cana Coaunera raotono nichajai que lauhecureeunnicha. Chaen techu, dede sacari jana uhin fauha uhanune coariquicheeincha,” nae nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai Jesoso. ⁶⁵Nii jaunte obaecane cojunacaniha rai cajione romaromaain:

“Nechu jataain Cana Coaunera baijiaate, caritiin ere caa cache. Cha nanaeeneeina coaraain cana rai colurujuera laterihacache. Inae inara netonai, Cana Coaunera baijiaeraanu rijiitiin irihane aonaquiche. ⁶⁶Tonaquiche jana inara, caa naitoonjoa que,” naa rai leeochoauru rai janate:

“Esinaete chuhisi, aca colurujeeuruhanne jaan ujuaihonne. Aihane jaun ohanete caohachae,” naaure.

⁶⁷Niritiinte, nomeri colunecuruha tabaaure jana faohacure leeochoauru.

⁶⁸Jana leeochoaurute:

“Chajaaain aihane, ii Mesihaseeneine, caa ii soera cojoeluinnaura,” naain rai nomeri faojoaain soore.

**Jesoso coitucuha
nocoeteniha Fedorone**

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62;

Jn 18.15, 25-27)

⁶⁹Nii tonohanau, ecu airiniha lauhecoha Fedorone janate, rohan nichuuntaain:

“Iitonaite, Calileea cocoaicha Jesoso aina nerejetohilu,” naa leinjiin ene coseenranein nenaane janate:

⁷⁰“Nii aitohine jaan cacha coitucuhaaun,” naain satiin aonajeuruha ecu nenacaaurune urichoo suujue Fedoro.

⁷¹Nii baihate jelai caje amuhin, rijia acuuja rohan cuha Fedorone janate, coaiten coaraain:

“Caa netonaite, Nasarete cocoaicha Jesoso aina nena ne,” naain leeochoaauru rai biha leinjiine janate:

⁷²“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera notaracae nii cacha coitucuaaunta,” naain nacoaunein suujue Fedoro.

⁷³Nii catiariinte Fedoro rohan nichuuntaacoaain: “Esinae rauhijiriinte, iitonai aina nenaanein, ii erecha cajete necoitucuerateicha,” naaure nii ecu nenacaauru Fedoro rai.

⁷⁴“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunerate coaraje nii cacha coitucuenihanunera,” naain nesuujiha Fedorone janate, nii rijieoritiin inae ere ataohari curuaana. ⁷⁵Nii jaunte: “Jaiti ereniha ataoharine janate, nichata saain cacoitucuhine suujueriquincha,” naalu rai Jesusone coacuhin, jelai caje mituhin amuhin, jataain inaderaain chanae Fedoro.

Filato rai Jesoso teeuruhane

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

27 Inae janohane jana jetaote, satiin saseredote curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, ita suujua rijitjoeein ita suujau tacaure, Jesoso sohin jaoruhane caina. ²Nitohanein

jetaote, Jesoso ichojoaain amaaain, Roma cocoaichanein nena coberenadoro Filato rai teeure.

Oha Jodasine

³Inae nitohanein Jesoso cairichaan atinaaurichaaanne que nainaain jetaote, jataain inaderaain netojoeete nii coulurujuera Jodasi. Nii jaun jetaote, nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri rai jetao:

⁴“Osa quene nesaruun, inara rai atinaaichene caina cha ujuaihonelanaala nena cacha teincha,” naain nii nichata chooncai coatanein nena coriqui coretecuruhane jaan cainaa Jodasine jana jetao, ranaa jerelanaala:

“Nihei cha coitucunaa nainihaacaanu nii aina canacaanuta. Iichate nii coitucujueeicha,” naaure jetao Jodasi rai. ⁵Nii jaun jetaote Teenforo asae nii coriqui rialaaitiin ratiriin jelai caje amuhin raa-jenihane rai raro ruluhi ohe Jodasi.

⁶Nii jana jetaote, nii coriqui raain jetao:

“Caa coriquite, ichana corenihane jaun, leinjiin calaniheein ne. Aihana jaun, jelai tein Cana Coaunera rai canaacha tei coriqui curu cuhane, caa coriqui tenaa nainihaacache,” naaure jetao ita rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru.

⁷Niritiin coacuhin ita suujua tacaain jetaote: “Atane rocoorua, caje ojoaichucuru jaauruhane coinane jaan,” naain niicha curuaateuri jelai coretecuru nii coriqui coreniha, niha nejelau atane caje uhin onaane, cuu tein conautecuruhane jaanu que. ⁸Nii jaun jetaote, Ichana Batane neein jelai curuaateure enanetojoeein cachaauru. ⁹Nitohaneinte: “Rai core nichata chooncaain coatanein nena coriqui, Isarailitacuruhacha cainai raainte,

¹⁰coreniha: ‘Atane rocoorua, caje ojoaichu ichacuruhane coinane jaan,’ naain acaauruhacha curuaatei atane coretecore,” naain beratihalu *profeta* Jeremihasi que Cana Coaunerane rijjijeein, nii naitoonjoa nainaaure.

Filato acatiha niha Jesusone

(*Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-19.38*)

¹¹Inae coberenadoro Filato rene Jesuso amaain turuaauruhane jana jetaote: “Iina Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa- *Rey* inein,” naain caje bajaa Filatone jana jetaote:

“Esinaete, acanichaaunne que aito-hicha,” naain Filato tonorae Jesuso.

¹²Nii nainiha jetaote, cuu tein, Filato rai coulurujeeuruha saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina, Jorioocuru bichauhenaaurune jana jetao, cuu inauheneeicha aonajenajae Jesuso.

¹³Nii jaun jetaote:

“Toon ii que ereein ii coulurujeeuruhanane aonaaina,” naa Jesuso rai Filatone jana jetaote, ¹⁴cuu inauheneeicha tonoraelanaala aonajian Jesusone jaun jetao, inae rai tonaain irihane jaanu coitucueene Filato.

Jesoso ateinaauruhane rai neeuruhane

(*Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16*)

¹⁵Beseta bana naineein jetaote, jani-jiin: “Acate caohachae mituhanera,” naauruha satiin cachaurune jaan mitai nejesinane caseteco nihane caje Filato.

¹⁶Nii bana jetaote, caresero cuhane niha itolere sacutaain cachaauruhacha coitucui Jesuso- Barabasineein acaauruhacha curuaatei caseteconeeinne jaun jetao, ¹⁷satiin netaojiaain codohacoorua, nii Jesuso colurujeeurera cachaaurune jana:

“Chariji caa coroatajaaihuri caje, jianichaaunne jeriquiche. Caa Jesuso Barabasina jianerihanu. Ainihanena caa

Jesoso Mesihaseinein acaauruhacha curuaatei jianerihanu,” naain jetao acaauru caje bajae Filato, ¹⁸nechu necoelai caaun, nii coulurujeeuruha raine que nainaaure.

¹⁹Niritiin jetaote, nii cha rucuhacane jaan rori ichoae lauhaca Filatone jana: “Jiaonriha chatohanein nii cha ujuaihonelanaala nenea cacha tenaa coaaquine. Janotiine nii cacha coreniha, jataain baasonein sinicoonni,” naain jetao berate rai comasai.

²⁰Nejetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru suujuau tacaature, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru: “Nii Barabasi jianeein nii Jesuso atinaerateu,” naauruhane coina. ²¹Nii jana jetaote:

“Chariji jianichaaunne jeriquiche, caa coroatajaaihuri caje,” naain acaauru caje nacoauneein bajaa coberenadoro Filatone jana jetaote:

“Nii Barabasi que tacaajeein jianeeinena jerichaanu,” naauruhane jana:

²²“Chajana laen ichareeun, caa Jesuso Mesihaseinein acaauruhacha curuaatei aina,” naa Filatone jana jetaote:

“Coroso que laen aca teeu,” naaure jetao satiin. ²³Niritocuruhane jaun jetaote:

“Chatohanai baasona ichae,” naa Filatone jana jetaote:

“Chajaain coroso que teechaau,” naaure jetao tonijiaain ehequuin.

²⁴Nitohanein Jesuso jianena jeriha Filatone saijjееin, jianena jerelanaala rai suujua rohecaauruha jelai ichoae jauhecotojoeriin cachaaurune jaun jetao, acau raerateein jetao:

“Coatiha canu, orichaaain caa cachane ujuaihonein nerinaaunni. Inarate nii ujuaihonein neriquicheein,” naain jetao, satiin coarajeeuruha nii cuu nenacaauru cachaaurune jana jetao,

rai biji culeje Filato, nii ujuaihoneein nenihane coujunacaneein, nitohaniha acaauru ichaone jaun.

²⁵ Niritoha acaauru rai Filatone jana jetaote:

“Satiin canacaanune, canacaanu berecuru aina jiniiquiin, oha caa cachane ujuaihoneein nerichaanuhi,” naaure jetao Filato rai cachaauru.

²⁶ Nii jaun jetaote, Barabasi jianein, nii baiha Jesoso bisichatein acaauru bijiu tein, coroso que terate Filato.

²⁷ Nii jana jetaote, niha chatohanaine rucuhacuruhane jaan colohereinein nena- loreri seonjoa asae Jesoso amaain jetao, curuhacaain netaoiaain neeure satiin coberenadoro rai soodarooru. ²⁸ Nitohanein tein jetaote, rai cajione rocohin que cajione lanajai curuhacure. ²⁹ Chaen couturi que oja caje ichanohin comai lauriaain jetao, rai biji raotono nichajai que otiha teure. Nii baiha jetaote, nacatiha neseonriaain: “Laraajiin ichaohine Jorioocuru curuaanaacuru Curuaanaa Reycha,” naain jetao, ³⁰ couluneeinchuru nii rai niicha teuri otiha que jetao, rai couturi faoha facoaain que ninichajeeure. ³¹ Nitohanein mainajeein ninichajeeuruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai, que niicha curuhacuri rocohin, nacoaneein nii rai cajione esine curujuu ai amaure coroso que teeuruhane caina.

Coroso que Jesoso teeuruhane

(*Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27*)

³² Inae nii neeuruhane jaan jelai caje Jesoso amaauruhane jaun jetaote, Sirene cocoaicha Simoon eruhin, que nii Jesoso teeuruhane jaanu coroso baijiaeratecure.

³³ Inae nitohanein cuhin: “Couturi Bejero,” naain acaauruhacha

curuaateihu turuhin jetaote, ³⁴ elonai que jasisii bino que jetao Jesoso cocoaure. Nejetaote, aansijiin cohin aonaain conaa jerene Jesoso.

³⁵ Inae coroso que Jesoso tein jetaote: “Chariji raineeicha nedareein,” naain jetao Jesoso cajione que nocoatijaaure soodarooru. ³⁶ Nii baiha jetaote, Jesoso asaae nelauriaacoaain beraihure.

³⁷ Nitohanein tein jetaote, rai couturiniha nii casetecauruhane jaan leranu rai curuaa laenacure:

Caate Jorioocuru curuaanaacuru

Curuaanaa Rey ne.

naain.

³⁸ Cuu jetao techu aina tein, coroatajai asijiautooru teure coroso que, leinjiin najaa biji nichajai que, leeocha rai raotono nichajai que, naaonjoaain.

³⁹ Jeloon situnacaauru cachaauru jetaote, couturi jisijisihanaain jetao:

⁴⁰ “Teenforo chamuhitiin, nichata janajoein nacoaaunein michuhin jerichanejeein tiha nocoetona jeree inatiin, chajaain ichaajenihane ijiabereeo ichoterateeu. Esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi-neeine, nii coroso caje faau,” naaure.

⁴¹⁻⁴³ Jerichanetojoein jetaotechu:

“Leeochaauru ichoteratihane saijieein, tana laen raajenihane rai jaberoco ichoteratena nainihane. Aca Isaraeliticuru Curuaanaa Rey nihane, coroso caje fauhinete cana netonai esenetaacache. Cana Coauneraacha que jaecohane jaun, chajaain ena ichoteratemiin Cana Coaunera, esinae rauhijiriin niicha belaa nihanete, cana netonai esenetaacache. Acate cana rai aitelu, Cana Coaunera Calaohi nihane que,” naain jetao que ninichajeeure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru, Moisesa rai rauhi que cacha ralaaureraauru, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri.

⁴⁴Nii coroatajai asijiautooru coroso que nenacaauru nihanatiin jetaotechu, nocoje chanuure.

Oha Jesosone

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵Nii jana jetaote, enoto chujutoroa caje coaaneein, nuna macohi amuritoheriha notone reein tiaaajoaain nocojoe cana rai chauratane. ⁴⁶Nii rijieoritiiin jetaote, tonijiaain ehequiiin: “Cana Coaunera, chanuna jelai canainatejeei,” naane neein jetao: “*Eli Eli lema sabactani,*” nae jetao Jesoso.

⁴⁷Niritohane jana, tabaauru ecu neein aonajeeurera jetaote: “*Profeta Irihasi cotihacate aite,*” naaure.

⁴⁸Nii jana, leinjiin acaauru caje jetaote, soroneein jeluhariin cuhin jetao, sie tocohaneein nenea ariin ruhin, elohanti bino sisiaain jetao, jiarana nujuua que nujuateein Jesoso ujuae que te, cohane caina. ⁴⁹Nii jana leeochoaauru jetaote:

“Coa rohecaate, ichoteratiha uha nicha cotijiai Irihasine coarajihacachera,” naaure.

⁵⁰Nejetaote, nacoauneein tonijiaain auhaquiiin inae ohe Jesoso. ⁵¹Nii rijieoritiiin jetaote, ecui caje coauneein ocoai cuhin nesoaiheite Teenforo cuhanai bujuaneein nenea cajione. Nii jana jetaote, nerurujuaa cana rai chauratanene jana jetao, netatujuacoae ajerichuru. ⁵²Atane banaaurune maajeiin, netatujuacoaane jana jetaote, Cana Coaunera coitucueraneein onacaauru cachaauru nihanatiin jetao, o caje ichanajacoaain ichaore. ⁵³Nitohaneein jetaote, inae o caje ichanaa Jesosone baiha jetao, Cana Coaunera nese Jerosaleeun cuuruha nii o caje ichananacaaurune jana jetao, coaranaacure arajii cachaauru.

⁵⁴Nitohaneein uha carorane jana, nihacoaa cojoelanaacojoaine jana

coaraain jetaote, jataain nesooneein jetao:

“Esinaete chuhisi, Cana Coaunera Calahine caa cacha,” naaure jetao, soondarooru curuaanaa aina ecu Jesoso beraiha nenacaauru.

⁵⁵Nii jana jetaote, caje icharaain netiin Jesoso coarajeeure arajii enecuru Calileea caje coauneein coroatajaneraneein sacuureraauru. ⁵⁶Acaauru aina jetaote cuurelu Maadala bene Mariha, chaen Saantiaao aina Jose neba Mariha, chaen Sebedeo calaohichuru neba, naonjoainuri.

Jesoso jaberoco rucuhecuruhane

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.28-42)

⁵⁷Inae nocohecane jana jetaote, turuha uhe leinjiin Jesoso ere tonoraera coriquihonaneein nenea Arimatea cochoaicha Jose. ⁵⁸Nii Jose jetaote, Filato coaraa cue, caje Jesoso jaberoco bajaane caina. Nii jana rai Jesoso jaberoco teratiha Filatone jaun jetaote, ⁵⁹Jesoso jaberoco raain, lino caje ichanohi shojoera que conajaain, ⁶⁰que banijiaain nicha bajeateilu ajeri jachu cuhane Jesoso jaberoco rucujue Jose. Nii baiha jetaote, ajeri que caohatiin nii ajeri jachu bacuujuua fuhin ratiriin jelai caje amue. ⁶¹Nii jana, Maadala bene Mariha, chaen nii leeochoa Mariha, naonjoainuri jetaote, nii ajeri jachu Jesoso jaberoco teuruhane jaan acatiha laurijiatiiin nedaaure.

Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan beraihuraha sondaroorune

⁶²Nii cojoanoo, inae nebetacanaa cojoanonaa nihane jana jetaote, Filato coaraa cuure jiniiquiin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina fariseocuru. Nitohaneein cuhin, inae rene turuhin jetaote:

⁶³“Curuaanaa, jaiti ichaohane banate: ‘Inae nichata janoha ohane baiha jete,

o caje ichanareein,' naain ererejeto ha nii casajeneein ichaonaa cachane quene coaaucaauun. ⁶⁴Aihane jaun, nii rucuhecuruhane jaan ajeri jachu beraichateeu nichata janoi reeintiaain. Ainihanete, janotiin uhin rai jaberoco amaain: 'O caje ichanae,' naain cachaauuru coritaau-rure aina nerelanacaauuru. Niite laen, nii jauriaanejeein amurijiriin, jataain bane-jelanaala casaje nere," naauruha Filato raine jana jetaote:

⁶⁵"Caa nitohane i beraichane que nenacaauuru soondarooru aina cuhin, caohatiin jerequichene tocohaneein nii ajeri jachu funichuche," nae acaauuru rai Filato. ⁶⁶Nii jana cuhin jetaote, nii ajeri jachu niha Jesoso jaberocoone jaan rai fuera sechaaure leinjiin secho que. Nitohaneein sechaain jetaote, ecu be-raichanu que soondarooru ratiriin cauha cuure saseredotecuru curuaanaa curu-anaacuru aina fariseecuru.

O caje ichanaa Jesusone

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

28 Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana, inae ena janohajiha semana nunuhene jana jetaote, Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan-ajeri jachu coaraa cuure Maadala bene Mariha aina leeocho Mariha. ²Nii jana dede caje fauha anjerane jana jetaote, luhecotariin uhe jataain mijiaainetiin carora. Nitohaneein fauhin jetaote, nii Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan ajeri jachu fuuruhane jaan ajeri jaberoco raain nichoae laujuae nii anjera. ³Nii anjera jetaote, aiha jiacanene tocohaneein jiquihacoha rai jaberocoone jana, jataain somajae rai cajione aiha dede sacarine tocohaneein. ⁴Nii coaraain jetaote, coasina caaun rijijijianein onaa rijiniinaain nedaure nii beraihurera soondarooru. ⁵Nii jana

jetaote, nii coaraa cunacaauuru enecuru rai jetao:

"Jiaoriha casiichene. Inae, nii coroso que teein niicha ateiinaauri Jesoso ariha aaichene coitucuhanura. ⁶Inae cau nihei. Inae nii aitoroetohane tocohaneein o caje ichanaa. Chajaauchete, nii teuruhalune jaan jelai coarae," naain acaauuru que nii Jesoso jaberoco teuruhane jaan jelai coarate nii anjera. ⁷Niritiin jetaote: "Chajaain erojoein cuhin aina nerelanacaauuru rai: 'Inae jetao o caje ichanaa. Calilea cuhin jetaote, inara ajiniha tureerein. Ecu jetaote coariquicheein,' nanichuche. Inara rai bihanune coinane cau turuun," naain jetao, nii enecuru letoae anjera.

⁸Nii jaun jetaote, jataain casihuruhane saijieein rachoojoein nii Jesoso atane bana jelai caje erojoein uhin biha uure nii enecuru, aina nerelanaa nichaanune rai. ⁹Nii jana jetaote, uujueuruha nii enecurune jana acaauuru rohan neoritiiin acaauuru rai iriha Jesusone jana rohan nichuuntaain, rai tijia que nebalurucain cutujuaain jetao coroaecure nii enecuru. ¹⁰Nii jana jetaote:

"Jiaonriha casiichenera. Chajaain canejeraneein nenacaauuru rai benichuchete, Calilea cuuruhine. Ecune ita coarichaanuhi," nae jetao, nii enecuru rai Jesoso.

Niicha coarai beuruha soondaroorune

¹¹Nitohaneein biha cuuruha enecurune nainiha jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai jetao, ne-seeu cuhin jitariin niicha coaracuri biha cuure nii atane banau Jesoso jaberoco beraiha nenacaauuru soondarooru tabaauru. ¹²Nii jaun jetaote, ita suujuau tacaauruhane coina Jorioocuru bichauhenaauuru coaraa cuure saseredotecuru curuaanaacuru curu-anaacuru. Nitohaneein inae ita suujuau

tacaain jetaote, jataain arajiin soondarooru rai coriqui tein jetao:

¹³“Janotiin sinihacaanune tonohanaute, turuhin Jesoso jaberoco amaaure aina nerelanacaauru,’ naauche. ¹⁴Nii jana coitucuhin, chatohaneein inara tenaa coaauca coberenadoro Filatonena, ita suujua tacaain caohaterichaanuhi, nabana baasoneein inara tihane coataa,” naain jetao, nii soondarooru suujuateeure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru.

¹⁵Nii jaun jetaote, nii coriqui raain jerichanetjoeiin nii suujuatenajaauruhane rijitjoeiin jetao, aitocure nii soondarooru. Nii jaun jetaote, niritiin acaauru coritaauruhane jaun, enenetjoeiin nii esenetaure Jorioocuru.

**Niicha icharatei ichacuruhane
coina aina nerelanacaauru
rai aitoha Jesusone**

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶Nitohaneein canacaanu rai beratiha Jesusone jaunne, Calileea nii naitoonjoa ichatane ucuunno

cuhacaanu lechoonca leinjiin Jesoso aina nerelanaa nichaanune. ¹⁷Ecu turuhacaanune janate, ecu canacaanu ajiniha niha Jesusone jaun, rohan turuhin jaiti acanihanee esenetaaurenihatabaaaurune saijieein coroaecaanu.

¹⁸Nii janate canacaanu rohan nichuuntaain:

“Canu Inaca Cana Coaunerate, chauratane, dede, naaonjoainuri rai cocoinacaineein nihanune coina caeteein ne. ¹⁹Aihane jaun, chajaain satiin caa chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru cachaauru relanichuche inara relaunee rijijieeinte, canu ere tonoraera neeuruhine. Chaen, Canu Inaca, canurai calaohinichaaunne, Cana Coaunera Suujue, naaonjoain nichaanune rai canacaanu cachaneein nena jereraauru cojunacateein baotisanajaauche.

²⁰Chaen inara rai aitonajaaocaaunne rijijieein, nii caitoonjoa tonoraain ichaaoruhane coina relanajaauche. Jerichanejeeinne besautiha cana cojoanonaane reeintiaaooaain itolere bana inara aina nereeunni,” naain necoe Jesoso.

Marocohacha laenai

Ena Nenea Cana Coaunera Ere

Cana Coaunera ere beebejiha Joaan Baotisitane

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Caate nunuhe caje coauneein Cana Coaunera Calaoihi Jesocurisito que erenaa raotono ne. ²⁻³Niite inoanlu nere bera inoansi Isaihasi que berateein laenaratiha Cana Coaunerane jaun, nii aitohane rijitoojeein:

“Nii Canuhacha letoai

Canu ere berate,

ii ajiniha cuhin turuhine jaan bero rucuhereein.

Nitohanihane jaunte:

‘Cana Curuaanaa turunajaanu bero raujiaauche,’ naain cacha areroo rohan situnacaauru cotijiaain suujuatereein,”

naain nere bera inoansi Isaihasi que berateein laenaratiha Cana Coaunera

⁴Nii rijijieein jetaote chuhisi, inae cacha areroo cachaauru baotisaain:

“Inara osa jianein, esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuhin na-coauneein inara ichao coreein neeichene cojunacanein acauhanau teein baotisanoojinein neeichene inara osa caje inara ichoteratemiin Cana Coaunera,” naain belu jetao acaauru rai Joaan.

⁵Nii jana jetaote, satiin Jodea batane que nenacaauru aina Jerosaleeun nenacaauru naonjoainuri nii Joaan ere aonaa curejetecurelu.

Nitohanein cuhin ecu turuhin esinae rauhijiriin suujelanaala osaacuruhane beeuruhane jaun jetao, nucuhe Jorodaan cuhane teein acaauru cojunacatiha acaauru baotisaarejete nii Joaan.

⁶Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajionequin jetaote, jacari

caje ichanohi que ichoraquiin, sisiincho, irichaje, naonjoainuri que jetao lenoneein nerejetelu nii Joaan.

⁷Nitohanein jetaote, Cana Coaunera ere beebejeein jetao:

“Canu baihate ureein leinjiin jataain canu amurijiriin nelateein nenea. Nihe-ichu rai safato ichora rutuhanune caina nihanatiin nelatejeerinaauni. ⁸Canune acau que inara camujuaain inara baotisaan. Jana acate laen inara baotisaan ureein Cana Coaunera Suujue que,” nae jetao cachaauru rai Joaan.

Jesoso baotisaan Joanne

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Nii cojoanonaa bana jetaote, Calillea batane que nenea Nasarete caje amuhin, nucuhe Jorodaan auhaniha turuha Jesusone jana jetao, ecu Jorodaan cuhane teein acaentonai camujuaain baotisaan Joaan. ¹⁰Nii baotisaan Joane jana acau caje mituhane rijieeoritiin dede coaraa Jesusone jana jetaote, neboraca dede bacujuane jana caje uhin serori rijijieein nichoae fauha uhe Cana Coaunera Suujue. ¹¹Nii jana dedeeu tonii jetaote:

“Ii te jataain canuhacha jerein canuhacha cocoinanohin cacalabinein neeicha,” naain toniha erenaane jana jetao aonajeure.

Baaso que Jesoso saruha Moconajaerane

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹²Nii baiha jetaote, cacha nenaja nihei que Jesoso amae Cana Coaunera Suujue. ¹³Nii jaun ucuae ataibinaecuru jana niha jena chonca janohin Cana Coaunera Calaoihi Jesusone jana jetaote, baaso que saruhane caina cojuhin coaraa moconajaerane jana jetao, Jesoso coroatajanecure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru.

**Calileea batane cuhin, rai
namihaneeo nunuhetiha Jesosone**

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴Inae caresero cuhane Joaan enoaaurohane baiha jetaote, Calileea batane que cue Jesoso, Cana Coaunera ere Erenaa Raotono que ereerejeein cachaauru rai bihane coina.

Nitohaneein inae ecu turuhin jetaote:

¹⁵“Inae ichuunijihha Cana Coaunera Cojoanona. Aihane jaun Cana Coauneraacha beratenojoin Erenaa Raotono esenetaain tonoraauche,” naain beebeje cachaauru rai Jesoso.

**Jenai cachaauru ate
mucuurera cotihaca Jesosone**

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶Nii jana jetaote, Calileea conemuri auhaniha cuujihane jaun jetao, coroatajai ate mucueracuru Simoon, chaen nejera Aanderesi, naaonjoainuri coarae Jesoso, acauhanau rai rede nalaaecuruhane jana. Nitohaneein acaauru coaraain jetaote: ¹⁷“Chajaauche canu aina. Aihate nii ate mucuhichene rijijieein, canu rai cachaauru mucuhin raeraneein neeiche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

¹⁸Nii rijieeoritiin jetaote, rai rede ratiriin Jesoso aina cuure.

¹⁹Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, coroatajai ate mucuurera- Sebedeoo calaohichuru Saantiaao aina rai nejera Joaan eruha cue Jesoso, bote cuhane neein redeeuru rucuheca neeuruhane jana. ²⁰Nii coaranaacane rijijieeoritiin cotihanaacane jaun jetaote, bote cuhane acaauru coroatajaneraauru aina nii acaauru inaca Sebedeoo ratiriin Jesoso aina cuure.

**Leinjiin cacha suujua cuhane
niha Moconajaera letonone**

(Lc 4.31-37)

²¹Inae Caferenaanon turuhin jetaote, nebetacanaa cojoanona bana ita taojiaain, Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruha Joriocurune jaan coloheri sinacoca asaae cuhin cachaauru relaane nunuhetiha cue Jesoso. ²²Nii jana jetaote, cojoelatiin aonajeure cachaauru, Moisesa aitonjoan rauhi que cacha relaaurera amurijiriin esinae rauhijiriin suujua caje coitucuhin aitohane jaun.

²³Nii jana jetaote, nii netaojiaauruha cachaaurune jaan coloheri sinacoca asaae ne leinjiin cacha- suujua cuhane Moconajaera letono siricha. ²⁴Aca jetaote ehequiin:

“Chanute canacaanu rene turuha uhita Nasarete cocoaicha Jesoso. Jerihane nechu jataain canacaanu itajeranu quete turuha uhicha. Raotojoeinne canu, ii Cana Coaunera Calaohi neeine coitucunra,” nae Jesoso rai. ²⁵Nii jana jetaote: “Coo iriha. Caa cacha jianein amuura,” nae jetao Jesoso, nii cacha suujua cuhane nena Moconajaera letono rai. ²⁶Nii jana jetaote, rijijijianein nii cacha teein, tonijiaain ehequiin mitue nii Moconajaera letono, nii cacha suujua caje. ²⁷Nii jana satiin nesoonetiin jetaote:

“Chatohanai cacha relaera cachana caa ai. Coatihha cacha relaauruha cacha relaaurerane rijijieein cacha relai. Caate laen nohanelanaala esinae rauhijiriin cacha relae. Chaen techu moconajaera letonocuru nihanatiin nere tonoraain cacha suujua caje mituhin amuure,” naain jetao ita caje bajaure nii cachaauru.

²⁸Nii jana jetaote, coa carajaaeriin Jesoso benaa coitucure satiin Calileea batane que nenacaauru cachaauru.

Simoon Fedoro tano rautaa Jesusone*(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

²⁹Inae netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruha Joriocurune jaan coloheri sinacoca caje mituhin jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoanuri aina jiniiquin, Anderesi aina Simoon loreri asaae cue Jesuso. ³⁰Nii jana jetaote, inae nii loreri asaae turuuhane jana, ajaa caaun cunaitiin ecu tocoeqe Simoon tano. Nii jaun jetaote, Jesuso rai beuruhane jaun, ³¹rohan nichuuntaain rai biji que michuhane jana jetao, inae caje amue ajaa. Nii rijieoritiin inae caje amuha ajaane jaun jetaote, nimichuhin acauru coroaate nii cunaitenaa Simoon tano.

Arajiin cunaitenacaauru rautaa Jesusone*(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

³²Inae sohane jaun nocohecane jana jetaote, Jesuso rene satiin cunaitenacaauru, chaen suujua cuhane Moconajaera letono sirichaauru, naaonjoainuri cachaaurune maajeein amaure, acauru rautaa Jesusone coina. ³³Nii jaun jetaote, satiin nenaanajaauru caje cuhin, ecu acuujuua niha netaojiaaure cachaauru. ³⁴Nitohaneein jetaote, araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru cachaauru rautaa, Moconajaera letono sirichaaurune maajeein rautae Jesuso. Nejetaote laen ereeuruha nii cacha suujua cuhane nenacaauru Moconajaera letonocurune caohate Jesuso, raotojoein acanihanee coitucuuruhane jaun.

Calileea batane cuhin, Cana Coaunera ere beebejiha Jesusone*(Lc 4.42-44)*

³⁵Inae janonaa jerihane jaun jetaote, nimichuhin nii nese caje cuhin, je-

lai Cana Coaunera bajaa cue Jesuso. ³⁶Nii jaun jetaote, leeochoauru aina jiniiquin cuhin Jesuso ariha cue Simoon. ³⁷Eruhin jetaote:

“Satiin cachaaurute ii ariirijia amuhemuhecure,” naauruha Jesuso raine jaun jetaote:

³⁸“Chajaaau chacuchete ichuun nenacaauru leeochoa nenanajaauru cuhin Cana Coauneraacha beratenojoin erenaa benichaache. Nii coinane jelai caje mituhin cajiha uun,” naain acauru tonorae Jesuso.

³⁹Nitohaneein jetaote, cajihaneein nenaanajaauru amuhemujueein, satiin Calileea batane sacuritaain Joriocuru rai netaojiaauruhane jaan coloheriuru asaae Cana Coaunera ere beebejeein, moconajaera letonocuru sirichaauru cachaaurune maajeein rautaa amuhemujue Jesuso.

Leinjiin cosibi siricha rautaa Jesusone*(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

⁴⁰Nii jana jetaote, Jesuso rene turuhin jetao: “Jereeine jana nihane canu rautaa caa canu cosibi caje,” naa leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa, nacatiha neeseenrihaainne jaun jetaote,

⁴¹cairichaaajoaain coaraane jaun jetao, biji que mucuhin:

“Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naa nii cacha rai Jesusone ⁴²rijieoritiin caje amuha nii cosibine jaun jetaote, inae somaraain ne nii cacha. ⁴³⁻⁴⁴Nii nerautaane rijieoritiin rai necoein jetaote:

“Aonaaun. Coa caa ii rautaanune biha chuni rai. Raujiaain Cana Coaunera ere que cacha relaera neein nena saseredote coanahun ii coaraane coina. Chaen inae nerautaai nii ii cosibi cajene coaracuruhane coina, aitoha Moisesa aitonjoan rauhine rijijieein, Cana Coaunera belaaone jaanu amaain

cunihute inae ii cosibi caje nerautaaaine coitucuurumiin sathiin cachaauru,” naain jetao jataain suujuatein nii cacha letoae Jesoso. ⁴⁵Nii jana jetaote, sathiin cachaauru rai nii nitohanein jaberoco rautaa Jesosone que nereretaa cue nii cacha. Nii jaun jetaote, inae neseuru raotojoein turunaa nainenihane jaun jetao, neniha cachane jaauin cuhin amuhemujue Jesoso. Nejetaote, lauri laurichuru caje cuhin coaraa cuure cachaauru.

Leinjiin jiurona cacha rautaa Jesosone

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2¹⁻²Nii baiha janojanoheriin catiaain jetaote, coaiten Caferenaaon cue Jesoso. Inae ecu turuhin, loreri asaae nihane coitucuhin jetaote, rene turuha cuuruha arajii cachaaurune jana jetao, acauru rai Cana Coaunera ere be-beje Jesoso. Nitohanein arajiin tururuha cachaaurune jaun jetaote, jataain nemoha loreri asajine jaun, nii acuuju rohan nihanatiin nene turuha cachane jaannu. ³Nii jana jetaote, Jesoso rene leinjiin cacha jiurona amaaure jenai cachaauru. ⁴Nejetaote, jataain arajiin turuha cachane jaun, Jesoso rene nii jiurona cacha turuanaa nainecurenihana jaun jetao, loreri coarana joaracaain rai nela cuhane tijichaain, nii niha Jesosone jaan jeloon nii jiurona cacha faaure. ⁵Nii cunaitenaa rautarichaanne esenetaain amaauruha nii amaaurerane coaraane jaun jetaote:

“Inae ii osa caje ii ichoteratein, ii que casuujua acatichaaunra cacalabi,” nae jetao nii cunaitenaa rai Jesoso.

⁶⁻⁷Nii jana ecu neein aonajeein jetaote: “Chanuna caritiin ere caa cacha. Nechu jataain Cana Coaunera niha no-coetohane jaunte aite. Leinjiin Cana Coauneraachate nainere osa sitaa cacha cajene,” naain jetao suujua cuhane

ereerejeein laurujualaurujuaain aonajeeure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureerauru tabaauru. ⁸Niritiin suujua cuhane coaacuruhane que nainain jetaote:

“Chanuna niritiin inara suujua cuhane coaaquiche. ⁹Cha caaintanerihana nii jiurona rai: ‘Inae ii osa caje ichoteratenojoein,’ naain irihaca ne. Ainihane: ‘Nimichuhin chela seriin amuu,’ naacane. ¹⁰Coarajeeuchenejian, Cana Coaunera Calahi cachanein nejanoanaa nichaaunne, itolere curuaanaa neein nihanu caa cana rai chauratane quene coaratete, rai nosa caje cacha ichotena nainichaaunne coitucuhiche,” naain jetao, nii jiurona rai:

¹¹“Ii raine aitoon. Nimichuhin chela seriin chenenajau caunihu,” naa Jesosone rijeeoritiin jetaote, ¹²sathiin nii ecu neein coarajeeurera notaraca jetao, nimichuhin rai nela seriin jelai caje amue nii jiuro caaun cunaitenaa. Nii jaun jetaote, sathiin cojoelatiin jetao: “Chabana catohani coarahaacacheta,” naain jetao Cana Coaunera coroaecure cachaauru.

Leinjiin cacha Lebi cotihaca Jesosone

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³Nii baiha jetaote, coaiten nemuri auhaniha cuha Jesosone jana, rene tururuha arajiin cachaaurune jaun jetao, acauru rai Cana Coaunera ere beebjeein acauru relae Jesoso. ¹⁴Nii caje cuujuein jetaote, Romanocuru rai *impoestonu* que cacha cobaraain coriqui raeranein nihane jaun rai rori ichoae lauhecoba Arafeeo calahi Lebine jana coariin jetao:

“Chajaau caniha,” naa Jesosone jaun jetao, nii rijeeoritiin nimichuhin Jesoso aina cue Lebi. ¹⁵Nii baiha jetaote, nii Lebi loreri asae lenoniha niha aina nerelanacaauru aina Jesosone

jana jetao, cuu nii Lebi aina lenon-
iha neeure arajiin leeochoaauru Ro-
manocuru rai *impoestonu* que cacha co-
baraain coriqui raaurera, leeochoaauru
cachaauru- baasoneein ichaoha beno-
joihunri, naaonjoainuri. ¹⁶Nitohaneein
Jesoso aina lenoniha neeuruha nii ni-
tohaneein ichaonacaauru cachaaurune
coaracurhane jaun jetaote, nii Jesoso
aina nerelanacaauru rai jetao:

“Chasiina taa Romanocuru rai
impoestonu que cacha cobaraain
coriqui raaurera, baasoneein ichaoha
benojoihunuri, naaonjoaihunri aina
lenone inara relaera,” naaure jetao
fariseeocuru aina Moisesa aitoonjoan
que cacha relaaaurera, Jesoso aina
nerelanacaauru rai.

¹⁷Nii jana jetaote, acaauru aonajeein
jetao:

“Coatiha coichaera latecuruhi
rauronacaauru. Leinjiin cunaitenacaau-
ruhachate coichaera latecure. Coatiha
osa colane nenacaauru cotihaca uhaaun.
Osa aina nenacaaurune cotihaca uun,”
naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

**Suri couu netiin Cana
Coaunera bajaauruhane**

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸Joan Baotisita sacuurera aina
fariseeocuru sacuurera jetaote niqui,
suri couu netiin Cana Coaunera
bajaebajaecure. Nii jana jetaote, Jesoso
rene turuhin jetao:

“Chanuna jana chaen, Joaan,
fariseeocuru, naaonjoaihunri
relanojoinuru jataain Cana Coaunera
bajaae bajaecure suri couu netiin.
Nete laen itolere bana ii aina
nerelanacaauru, coaerai cohin,
lenoneein, naaonjoaunreta,” naauruha
Jesoso raine jana jetaote:

¹⁹“Aiha chuhisi niqui. Nete ene
ranaa jeriha cachana jaa beseta que
neeuruhane jaun, suri couu nena

nainecurene caa cotihanohinchuru,
jaiti acaauru aina niha nii ene raeranu
cachane jaun. ²⁰Nete laen inae nii ene
ranaa jerera cacha amaauruhane, suri
couu neein inaderaa cuurureeincha,”
naain jetao: ²¹“Coaracuche nachuhinti,
nihei chuni obiri enachasine soaain,
cajione siri que counera. Nitohaneein
nii obiri enachasine soaihanete, nii
obiri enachasine asaere nii cajione siri.
Chaen caohachaain nedanaa nainerihei
nii obiri enachasine, nii cajione siri que
couneraane. ²²Nii rijijieeinchu, nihei
chuni inae conaca que tiha coaeraine
jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein
cuhane teraa ichonainete naasaare
nii coaerati. Nitohaniane jaunte,
caohachae coaerai nejesinaneein niha
coaeraine. Chaen ichonai, ichonai
nejesinajeein nihane caohachae,” naain
jetao cachaauru tonorae Jesoso.

**Nebetacanaa cojoanonaa bana
aroso rijijieein nena tirico
moloonejeein quihuruha
Jesoso aina nerelanacaaurune**

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Nebetacanaa cojoanonaa bana aina
nerelanacaauru aina jiniiquiin temule
jana situhin, amuhemuheca Jesusone
jana jetaote, quihuruhane coina aroso ri-
jijieein nena tirico inaa moloonejeeure
aina nerelanacaauru. ²⁴Nii coarajeein
jetaote:

“Chanuna nebetacanaa cojoanonaa ni-
hane jaun cocoeraa nitohanai ichara
natiin, nitohanai ichacure nii ii aina
nerelanacaauru,” naauruha Jesoso rai
fariseeocurune jana jetaote:

²⁵Tana nitohanialu Rabirine
coitucuhichene: ²⁶“Nii Rabiri jetaote,
saseredotecuru curuaanaa neein
niha Abiatane bana Teenforo asaee
enohin Cana Coaunera que banijiaain
nena faan qui, nii rai corihacuru
aina jiniiquiin mijiitooruhane jaun,

saseredotecuruhacha nii faan quinaa nainihane saijieein,” tana naain laenanohiniha Cana Coaunera Quiricha cuhanene ereretaain aonaquichene.

²⁷⁻²⁸ “Nebetacanaa cojoanonaate coaunaelu Cana Coaunera, bana nebetacanaa nainiha cachane coina. Coatiha cacha cairichaeranu que nebetacanaa cojoanona coaunaailu Cana Coaunera. Nii jaunne laen canu naineeun nebetacanaa cojoanona bana nihanatiin quicha ichana jerei ichaain nihanune. Nitohaneente inara rijijieein cachanein rai Calaohi nichaauune cocoinaain letoae Ofa Cana Coaunera,” naain jetao fariseeocuru tonorae Jesoso.

Jiurona bijii cacha rautaa Jesosone

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 Nii baiha jetaote, coaiteen netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereereecuruha Joriocurune jaan coloheri sinacoca asae enoha cuha Jesosone jana jetao, cuu ne leinjiin cacha jiurona bijii. ²Nii jaun jetaote, nebetacanaa cojoanona bana nihane jaun nii Jesoso coarajeure fariseeocuru, nii jiurona bijii cacha rautaane niha nechua jataain colurujeeuruhane jaan leranune coina. ³Nii jaun jetaote, nii jiurona bijii cacha rai jetao:

“Nimichuhin nii cacha cataaun chujutoroau,” naain jetao: ⁴“Chatohanai ichacaane caohachae nebetacanaa cojoanona bana, baaso ichaain cacha ichao itajihacanena. Ainihane cacha ichao rai caohacha ichacaanena,” naain fariseeocuru caje bajaa Jesosone jana jetaote, inauheneecha curuaaequuin aonajeure. ⁵Nii jaun jetaote, nii nere aohana jerecurenihane jaun, nererojoe-caaojoaain inaderaain, nii curuacaain nenacaauru coaraain jetao:

“Ii bijii raujiaau,” naa nii cacha rai Jesosone jana, bijii sijitaain raujiaa nii

cachane jana jetaote, inae nerautaaain neraujiae rai bijii. ⁶Nii coaraain jetaote, airiniha mituhin ita suujuatiha cuure Erosesi ere tonoraerauru aina fariseeocuru, Jesoso sohin jaoruhane coina.

Nemuri auhaniha netaojiaauruha arajiin cachaaurune

⁷Nii baihate, rene turuuruha arajiin Calileea cocoaichacurune jana, nii Calileea conemuri auhaniha cue aina nerelanaauru aina Jesoso. ⁸Jataain itolere ichaain, cunaitenacaauru cachaauru rautaain, naaonjoaane coitucuruhanane jaun jetaote, coaraa cuure Jodea batane, Jerosaleen, Idomea batane, nucuhe Jorodaan auhaniha neein enoto mitu nichajai cajeeurune maajeeinchuru cuhin jetao, Tiro, Sidoon, naaonjoainuri batane cajene maajeein turuha cuure arajiin cachaauru. ⁹Nii jaun jetaote, chajaain letona jatoraaain bote coaracuruha aina nerelanacaaurune coina, acaauru rai aite Jesoso, nabana sururucuruha nii arajiin turunacaauru cachaaurune coataa. ¹⁰Jataain araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru rautaane jaun jetaote, satiin cunaitenacaauru Jesoso jaberoco dadanaa jerecure nerataauruhane coina. ¹¹Nii jana suujua cuhane moconajaenra letono sirichaaauru jetaote, Jesoso coaracuruhanane jetao, nacatiha neseonriaain:

“Iite Cana Coaunera Calaohi neeicha,” naain jetao cojiorichure.

¹²Nejetaote aonajeuruha cachaaurune jana, que ereeuruha nii moconajaera letonocurune caohate jataain Jesoso.

**Afosotoorunu que, lechoonca
coroatajai niicha cocoainanenu
janiicha Jesusone**

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³⁻¹⁴Nii baiha jetaote, ichtatane ucuuno que iniin caohachaain niicha coaracuri cotijiae Jesuso. Inae satiin netaojiaauruhane jana jetaote, janiinajaain acaauru caje lechoonca coroatajaain nenacaauru cocoinae, corihaneein jiniichaain amuhemujeein, chaen nere beraanu que naonjoaauruhane coina. Nii lechoonca coroatajai niicha cocoinaauri jetaote, afosotooruneein curuaatenajaain letoanajaen, ¹⁵cache suujua cuhane nenacaauru moconajaera letonocuru sitaain, cunaitenacaaurune maajeein rautaaauruhane coina. ¹⁶Nii lechoonca coroatajaain niicha janiichuri jetaote, nii jauriaanejeein Simoonneein niicha curuaatei Fedoro, chaen ¹⁷nejera Joaan aina Sebedeoo calaohichuru Saantiaao naonjoainurine. Acaauru jetaote, Boanerges neein curuaatenajae: “Arara calaohichuru,” naaneneein. ¹⁸Chaen Aanderesi, Ferifi, Bartolomee, Mateeo, Tomasi, Arafeoo calaohi Saantiaao, Tadeoo, Celoteneein niicha curuaatei- Simoon, ¹⁹chaen nii acaauru lechoonca coroataja, Jesuso colurujueranu Jodasi Isacariote naonjoainurine.

**Moconajaera letononiha Jesuso
beeuruha Moisesa aitoonjoan que
cache relaaaurerane**

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰Nii baiha jetaote, leinjiin loreri asaae enoha cuha Jesusone jana jetao, ecu rene arajiin netaojiaauruha cachaaurune jaun jetao, nii aina nerelanacaauru aina jiniiquiin lenonena nainecurene. ²¹Inae nitohaneein ecu niicha ichanenu coitucuelanaala niha Jesusone beeu-

ruhane coitucuuruhane jaun jetaote, raa cuure naraaichuru.

²²Chaen Jerosaleen caje turunacaauru Moisesa aitoonjoan que cache relaaaurerane netonai jetaote,

“Moconajaeracuru curuaanaa Beelseboote, caa cache rai catohanei ichaane jaun teein ne, nii aina cache suujua cuhane nena moconajaeracuru letono sitaane coina,” naure jetao ita rai.

²³Niritocuruhane aonaain jetaote, acaauru cotijiaain:

“Chasiina nejesinanejeein, chatohaneein ita teein, ita sitanaa nainere moconajaera. ²⁴Niheichu leinjiin atane que ichaonacaauru, nejesinanejeein itaque nejerateein nihane raotiin ita aina ichaonaa nainecururihei. ²⁵Niheichu leinjiin loreri asaei ita que nejesinanejeein nejerateein nena nainecuruhi coroatajai cache, lesajeein ita que nejerateein nihane raotiin ita aina ichaonaa nainecurenihane jaun. ²⁶Nii rijijieeinchu ita que nejesinanejeein nejerateein nena nainecuruhi moconajaera aina rai letonocuru, enaacha jiniiquiin ita itajenaa nainecururihane jaun.

²⁷Nihei chunei jataain laraajiin nena cache loreri asaae enohin niicha sirii rulunaa nainera. Jauriaanejeein biji ichohacane banaachate nainere caje niicha sirii ruluhane.

²⁸Cana Coaunerate, itolere baaso ichaain neosateein, itolere baaso que ereein naonjoaauruha cachaaurune niha natiin acaauru que suujua acateein ne. ²⁹Nete laen rai Suujue que baasoneein iriha cachane, chabana que Suujua acatenereein Cana Coaunera. Nii cache baasoneein que ereite chabana satonoelanaala caseteconihane cureein,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cache relaaaurerane rai Jesuso. ³⁰Moconajaera letono sirihane beeuruhane jaun jetaote, acaauru rai aite Jesuso.

**Neba aina tururuha
Jesoso nejeraaurune**

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹Nii jana jetaote, turuha uure neba aina Jesoso nejeraauru. Nejetaote loreri asae enoelanaala, airiniha neein cotiharateeure. ³²Nii jana jetaote, nii Jesoso curuhacaain nenacaauru cachaauru jetao: “Taute airiniha turuhin ii ariirichure ii neba aina ii nejeraauru aina ii baihuru,” naauruha raine jana jetaote:

³³“Charijina canu neba, canu nejeraauru, naaonjoainere,” naane baiha jetao, ³⁴nii curuhacaain nenacaauru cachaauru coaraain jetao: “Caaurute canu neba, canu nejeraauru, canu baihuru, naaonjoainuri ne. ³⁵Chunocoha jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, Cana Coaunera jerenohin icharate, canu neba, canu nejera, canu bai, naaonjoainurine,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Ucuhe riaara que cuaain
cacha relaa Jesusone**

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 Nii baiha nacoaaneein nemuri auha niha teein cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, ecu arajiin netaojiaauruha cachaaurune jana, nii nemuri cuhane niha leinjiin botene jaun jetao, cuhane fauhin nelauriariin lauheque Jesoso, nemuri auhaniha neein coarajeeuruha cachaaurune jana. ²Nitohaneein bote cuhane fauhin jetaote, ecu neein aonajeeuruhane jana araai laurii itolereeuu que cuaain acaauru relae. ³Nitohaneein acaauru relaain jetaote:

“Caohachaain caa quere aonacuche. ⁴Leinjiin cacha, ucuhe riaacane jana tabaauru bero cuhane nalunacaaurute turuhin quihure tajaecuru. ⁵Jana tabaauru jataain neniha atane jioonone jaun samaata choae nalunacaaurute erojoein omaroe, ucuacaain neniha

atane jioonone jaun. ⁶Nete enoto ajaano caun, neniha cojoaisine jaun ohe nii omarona. ⁷Jana tabaauru ucuhecuro, ojoa jana nalunacaaurute omarohane saijieein amurijiriin omarohin soha ojoane jaun, inacae lanaala ohacoae. ⁸Jana tabaauru ucuhecuro atane caohacha choae nalunacaaurute omarohin caohachaain inaacane jaun, le ucuhecuro caje tabaauru nichata choonca ucujeein, saota choonca ucuheneein, le fasha ucuheneichuru inacae,” naain acaauru relaain jetaote:

⁹“Caohachaain aonacurumiin urichonacaauru,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Acaauru relaa Jesusone
jaan bajaauruha caje
aina nerelanacaaurune**

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Inae caje amuuruha nii cachaaurune jana, jelai nedaa Jesusone jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure caje, nii lechoonca coroatajaain aina nerelanacaauru aina ecu rohan nenacaauru leeochoauru cachaauru, coitucuuruhane caina. ¹¹Nii jana jetaote, acaauru rai: “Inara quete asinojoneein nena rai Cojoanonaa coitucuerate Cana Coaunera. Nete laen rai cachane lanaala nenacaauru que, nereretanaa que cuaain acaauru rai be, ¹²coaracuruha neniha natiin coitucurenihane caina. Niheichu aonacuruhane niha natiin, coitucuruhane coataa. Nabana aonaain aina cuaain esenetaauruhane, acaauru osa acaauru ichoterateein acaauru que suujua acatiha Cana Coaunerane coataa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Ucuhe riaara que acaauru relaane
jaan coitucueratiha Jesusone**

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Ta caa inara

relaanune jaan aonaain coitucuhichene. Chatohaneena jana leeochoaauru que cuaain inara relaanune coitucuriquiche. ¹⁴Nii ucuhe riarate Cana Coaunera ere bera rijijieein ainaa ne.

¹⁵Niha nii caina tabaauru tabaauru nii bero cuhane naluhin nitajenaa ucuhe rijijieein nenacaauru cachaauru. Nii coinata Cana Coauneraacha beratenojoin aonacuruhane niha natiin, inae acaauru coritaa uha moconajaerane acaacha esenetaain, inae suujua cuhane Cana Coaunera coaacuruhane jianecure.

¹⁶Nii leeochoa cachaaurute, nii samaata choae nalunaa ucuhe rijijichure. Nii jaunte Cana Coaunera beratenojoin jereein rautaaain aonacuruhane baiha, ¹⁷caohachaaain acaauru suujua cuhane coaacurenihane jaun, Cana Coaunera esenetaauruhane jianecure. Nii jaunte Cana Coauneraacha beratenojoin esenetaain neeuruhane jana, cairichanojoneein, cojunojoneein, naaonjoaauruhane, Cana Coaunera esenetaauruhane jianecure.

¹⁸Jana leeochoa cachaaurute, nii ojoa jana nalunaa ucuhe rijijieein neeure. Cana Coaunera beratenojoin aonacuruhane baiha niha natiin, ¹⁹jataain acaauru ichaohacha que suujua teeuruhane jaunte, nechua jataain raaje necoritaain coriquihonaneein nena jereein, itolere sirina jerecuruhane jaun, caohachaaain Cana Coaunera esenetaain tonoraarenihane jaun nitajeure.

²⁰Jana leeochoaaurute atane caohacha choaae nalunaa ucuhe rijijieein neeure. Acaaurute Cana Coaunera ere aonaaain, caohachaaain Cana Coaunera esenetaaure, nii chabana jianelanaala.

Nii esenetaeraauru tabaaurute, le ucuhe caje nichata choonca ucuhennein le tijirii caje tera, saota choonca ucuhennein, le fasha ucuhennein tera,

naajoaain le tijirii caje teeurera rijijieein neeure,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Cono que cuaain cachaauru relaa Jesosone

(Lc 8.16-18)

²¹Niritiin jetaote: “Nihei chuni cono mocohin bujuaihu tera. Nitohaneein bujuaihu telanaalate, jianacoon conohanau neeuruha turunacaaurune caina ecuun teure. ²²Nii cono aina cuaainte jianacoon coitucunojoiniha cureein coitucuerae lanaala itolere asinojoneein inaraacha ichai. ²³Aonacurumiin urichonacaauru,” naain jetaote:

²⁴“Caohachaaain nainaaain inaraacha aonai aonacuche. Charijieein teeinti leeochoaauru coaraqiche, nii rijijieeinti inara netonai coareein Cana Coaunera. ²⁵Caohachaaain niicha jerei rijijieein ichaohin nere tonoraerate, jeelai amuritoheriin coroatajanereein Cana Coaunera. Nii rijijieein techu ena canuhacha tei raera jelai amuritoheriin rareein inae ecu tihane bana. Jana nii canuhacha tei latelanaala nenaate cha colane nedaareein inae ecu tihane bana,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Omaroha ucuhenne que cuaain acaauru relaa Jesosone

²⁶Niritiin jetaote: “Temule jaera cacha rijiiicha Cana Coaunera cojoanonaa. ²⁷Charijieein teeinti temule jaain, janotiin berailanaala sinii, jericanejeein jiiichoo berailanaala nihane tonohanau coitucuenihane jana omaroe nii niicha temui, nii rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaa. ²⁸⁻²⁹Charijieein teeinti, raajenihane omarohin, nalojoacoaain, inacaain, inae tainaca que teein cataa nii temulene taihure cachaauru, nii rijiiicha

Cana Coaunera cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Mosatasa ucuhe que cuaain
acaauru relaa Jesusone**

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰Niritiin jetaote: “Chaaquenejianra inara rai Cana Coaunera cojoanonaa que cuaain aitete coitucuhicheta. ³¹Leinjiin mosatasa ucuhe temunacai rijicha. Acate itolere temulecuru ucuhe fautaain jataain aansijien. ³²Nete inae temunojoneein nihane, itolere temulecuru ocoana jana nenacaauru amurijiriin neleereein fojoein nuna seonjoan nihane jana, nichoae tajein loroore tajaecuru, nii rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Coitucunaa nainecuruha
nereentiaain araa laurii que
cachaauru relaa Jesusone**

(Mt 13.34-35)

³³Nitohaneein jetaote, araa laurii que cuaain itolere acaauruhacha coitucui- acaauru ichao que cuaain cachaauru relain Cana Coaunera ere beebejein acaauru relae, aonaain coitucunaa nainecuruha nereentiaain Jesoso. ³⁴Nitohaneein jetaote, rai cacha nelanaala nenacaauru relaa Cana Coaunera Cojoanonaa quene, acaauruhacha coitucui- acaauru ichao que cuaain relanajae. Jana aina nerelanacaauru relaane jetaote, rauhijiriin, “Naonjoainte ne Cana Coaunera Cojoanonaa,” naain Cana Coaunera Cojoanonaa been que relanajae.

**Fichafichanaa aina
cujuana suruaa Jesusone**

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Nii cojoanotiin bananein aina nerelanacaauru rai jetaote:

“Jamaauchete nemuri jerau cunichaache,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁶Nii jaun jetaote, ecu cachaauru ratiriin, nii fauhin lauhequiin cachaauru relaa Jesusone jaan bote cuhane fauhin amaauruha aina nerelanacaaurune jana jetao, acaauru jiniichaain cuure leeochoa boteeuru. ³⁷Nitohaneein cuuruhane jana jetaote, jataain mijiaaieein uha cujuana tabai aina fichafichanaane jana jetao, acaauru bote cuhane acuu enoaa fichafichanaane jaun, inae nalunaa jere nii cuurunaja bote. ³⁸Nii jana bote roe cuhane binaao choae tocoequiin sinii siniicha Jesusone jana jetaote:

“Cacha relaera chajaain nocoo. Inae nalurichaacheje. Tana inae nalunaa jerichaachene que tonajeine,” naauruha nocoain aina nerelanacaaurune jana jetaote, nimichuhin:

³⁹“Coaa inooniha. Chajaain nesuruu,” naa nii nemuri fichafichanaa rai Jesusone rijieeoritiin jetao, nesuruha cujuana aina nii fichafichanaane jaun raotojoein cuujeeure. ⁴⁰Inae nesuruha nii fichafichanaane baiha jetaote:

“Chanuna jataain nesooneeiche. Chanuna cha esenetaeneeiche,” nae jetao nii aina nerelanacaauru rai Jesoso. ⁴¹Nejetaote jataain nesooneetooruhane jaun jetao:

“Chatohanaineeinna ne caa cachate, nere tonoraain nesurue cujuana tabai aina nemuri fichafichanaa,” naaure jetao ecu ita rai nii aina nerelanacaauru.

**Cadara bataneu niha suujua cuhane
moconajaera letono siricha cachane**

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5¹⁻²Nitohaneein cuhin inae nemuri jerau turuuruha Cadara batane que jana, iniha cuha Jesusone jana jetaote, que tacaain coinetiha cue leinjiin cacha- suujua cuhane moconajaera letono siricha. Nii cacha

jetaote atane bana caje uhin ai,
³ecu ichaohane jaun. Nitohaneein
 rai suujua cuhane moconajaera
 letono sirihane jaun jetaote, *cadena*
 que niha natiin ichohana nainene
 chuni. ⁴Araai saain tijia aina biji
 ichohacuruha *cadena* quene niha natiin
 jetaote, molomolonijihanaane jaun,
 chatohanein tenaa nainene nii chuni.
⁵Nii jaun jetaote, janotiin, jiichoo
 netojoeinchuru ichtane janaauru
 amuhemujueein, atane banaauru ichoae
 amuhemujueein, eheehejeein, ajeri
 jaberoco ichoae comohin, naaonjoain
 amuhemujuee nii cacha. ⁶Nii jaun
 jetaote, coriaae uujija Jesusone
 coariin, jeluhariin coinetein nacatiha
 neseonriaain ehequii jetao:

⁷“Jiaonriha caniha nenoaain
 carerojoeaaine, acaihanijin nenea
 Cana Coaunera Calaohi Jesuso.
 Jiaonriha atiin nohane Cana Coaunera
 coreniha chatohanein caeteeine,”
 nae jetao ⁸nii cacha suujua cuhane
 nenea moconajaera letono. Nii cacha
 suujua jianein amuhane coina: “Nii
 cacha suujua cuhane neein, cacha
 suujua aasaequine caje mituhin amuura
 moconajaera letono,” naa Jesusone
 jaun. ⁹Niritiin jetaote:

“Tonaa ii curuaa,” naain caje bajaa Je-
 sosone jana jetao,

“Jataain araaichaanune jaunte Lejion
 ne canu curuaara,” nae jetao Jesuso rai.

¹⁰Nejetaote, jelai batane caje jaoha
 Jesusone caohate jataain nii mocona-
 jaera letono nii cacha suujueniha nenea.

¹¹Nii jana ichtane ucuuno rohan lenon-
 iha neeuruha arajiin coosichurune jaun
 jetaote:

¹²“Atiin taa coosichuru suujua cuhane
 canacaanu letoaa,” naaure jetao Jesuso
 rai, nii moconajaera letonocuru cacha
 suujua cuhane nenacaauru.

¹³Nii jaun caje bajaauruhane rijji-
 tojoeein jeriha Jesusone jaun jetaote,
 nii coosichuru suujuanaha enooruhane
 jaun, ucu caje nomaroteein acauhanau
 naluhin, acau que nereeonohin oore nii
 coroata oaraancai coosichuru.

¹⁴Nii jaun jetaote, nii coaraain
 jelai caje sorohin, neseeu cuhin,
 nenaanajaaunru, naaonjoainu
 cuhecujueein biha cuuruha nii
 coosichuru beraihurerane jaun jetao,
 turuhin coaraa cuure cachaauru. ¹⁵Nii
 jana jetaote, nii niha Jesusone jaun
 turuuruhane jana jetao, cojurihu cacha
 caohachaneein nenea tocohaneein
 necoreteein lajuuae, nii suujua
 cuhane arajiin moconajaera letono
 coitucuhuhi siricha cacha. Nii jana
 coaraain nesooneetooruha nii coaraa
 cunacaauru cachaaaurune jana jetaote,
¹⁶nii coosichuru suujua cuhane
 enooruha nii moconajaera letonocurune
 jana, ooruha nii coosichurune jana,
 nerautaa nii moconajaera letono siricha
 cachane beeuru nii coaraa cunacaauru
 rai, nii ecu neein coarajeeurera
 cachaauru. ¹⁷Nii jaun jetaote, chajaain
 erojoein jelai caje amuha Jesusone
 luhecaure cachaauru.

¹⁸Nii jana, inae jelaiha bote cuhane
 fauha cuha Jesusone jana jetaote, aina
 cuhane coina rai aite nii moconajaera
 letono sirihane caje nerautanaa cacha.
¹⁹Nejetaote, aina cuhane jerelanaala:

“Chajaaincha chenenajaun
 cauhin, charaaichuru rene turuhin,
 cairichaaajoaain ii coaraain itolere
 ichaa iniha Cana Coaunerane benihun
 acaauru rai,” nae jetao rai Jesuso.

²⁰Nii jaun jetaote, Decapolis batane
 que nenacaauru nenaanajaauru cuhec-
 ujueein, itolere ichaa coreniha Jesusone
 biha nii cachane jaun jetao, satiin cojoe-
 latoore aonajeeurera cachaauru.

Jairo cacunu aina leinjiin ene rautaa Jesosone

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹Nii baiha jelaiha nemuri jerau cauha cuha Jesoso, bote cuhane jana jetaote, najiniha arajiin netaojiaain co-hacuruha nemuri auhaniha cachaaaurune jaun jetao, ecu turuhin ne nii cachaauru aina Jesoso. ²²Nii jana jetaote, turuha cue leinjiin sinacoca curuaanaa neein nenaai Jairo. ²³Turuhin jetaote:

“Onaa jeriha canu cacunune jaunne ii coaraa uun. Chajaaute atiin nohane turuhin nichoae ii biji meracaete ner-
autain ichaohine,” nae jetao Jesoso acatiha neseonriaain nii Jairo.

²⁴Nii jaun jetaote, aina cuha Jesosone jana, jiniichaain cuuruha arajiin cachaaaurune jaun jetao, jataain arajii cachaauru cataaun cuujue. ²⁵Nii arajiin cunacaauru cachaauru jana jetaote cue, leinjiin ene lechoonca coroata jaanacaain jaberoco caje ichana jaohajeein nenaai. ²⁶Aca jetaote, nii rai chaque nelatejeeane que airijiin jitariin niicha sirii jaohin arajii cache coicharaauru que nocoicharatihane niha natiin ner-
autasilanaala jataain taeneein cuujue nii rai cunai. ²⁷Nii ene jetaote, Jesoso benaa inaoriin cuhin coaraain, leeochoauru cachaauru jana cutiin, Jesoso janori nichae marotiin cajione auha mucuuri, ²⁸“Caa cajione auha mucuurihanune niha natiine nerautareeunni,” naain esenetaane jaun. ²⁹Nii Jesoso cajione mucuhane rijieeoritiin nesuruha ichanane jana jetaote, inae nerautanaanein naonae rai jaberoco. ³⁰Nii jana caje mituha niicha ichana nainei cache rautaane jaaque nainain jetaote, nii cachaauru coaraain:

“Chana toon cacajione mucue,” naa Jesosone jana jetaote,

³¹“Tana jeranu ii sururucuruha cachaaaurune coaraainete. ‘Chana toon

cacajione mucue,’ naain bajaai,” naaure jetao Jesoso rai nii aina nerelanacaauru.

³²Nejetaote, rai cajione mucuera coaraane coina, nii rohan nenacaauru cachaauru cajanaain coarae Jesoso. ³³Nii jaun jetaote, nesoone caaun rijijijianein nacatiha neseonriaain, nii suujue lanaala esinae rauhijiriin, “Naaonjoaain ii cajione mucuhanune rijijieeoritiinne caa canu cunai caje nerautaaun” naain be nii ene. ³⁴Nii jaun jetaote:

“Ii rautana nainichaaunne esenetaaine jaunte, inae nerautaa. Raotojoein raurohin caunihun,” nae jetao nii ene rai Jesoso. ³⁵Niritiin ereereeca nii ene rai Jesosone jana jetaote, nii ranuna inaca sinacoca curuaanaa Jairo loreri caje turuha uure cachaauru. Rene turuhin jetaote:

“Inae oha ii cacunu. Coa inacojoein nii cache relaera roheca,” naaure jetao nii cachaauru. ³⁶Nejetaote, nii acaauru aohana jerelanaala nii sinacoca curuaanaa rai jetao:

“Jiaonriha acaauru esenetaain nesooneeine. Raujiaaincha rautaanune esenetaau,” nae jetao Jesoso.

³⁷⁻³⁸Nitohanein inae nii sinacoca curuaanaa loreri asae turuuhane jana tonijiaain cojoriin chanaauruha cachaaaurune jana jetaote, aina cuuruha leeochoaurune jerelanaala, Fedoro, Saantiaao, chaen nii Saantiaao nejera Joaan, naaonjoainuri aina jiniiquin enohin jetao:

³⁹“Chanuna niritiin cojoriin chanaaiche. Coatihane ohane jaun aihei caa ranuna. Sinihane jaunte ai,” naa Jesosone jana jetaote, ⁴⁰Jesoso coenacure cuu nenacaauru cachaauru. Nii jana jetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru mitaain, nii ranuna inaca aina neba, chaen corihaniha cunacaauru, naaonjoainuri

aina jiniiquiin nii ranuna rene enohin jetao, ⁴¹ biji que mucuuriin:

“Talita coom,” nae jetao nii ranuna rai Jesoso. “Icheine aitoon ranuna. Nimichuu,” naa jetaote aite Joriocuru ere cuhane.

⁴² Nii rijieeritiin nimichuhin ruharuhaca nii lechoonca coroata jaanacai ranunane jana jetaote, cojoelatiin coarajeeure nii cuu neein coarajeeurera cachaauru. ⁴³ Nii jana jetaote, jataain chuni rai beeuruhane caohatihane baiha jetao, nii ranuna coroaateeuruhane coina aite Jesoso.

Nasarete cuha Jesosone

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 Nii baiha jetaote, aina nere-lanacaauru aina jiniiquiin, jelai caje cuhin rai nataneu cauha cue Jesoso. ² Inae nataneu turuhin, nebetacanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enohin cachaauru relaane nunuhetiha Jesosone jana jetaote, nii relanajaa Jesosone aonajeein jetao:

“Chuna nerelaete toritiin itolere coitucuhin que cacha relae. Chaa cajena itolere coitucutiin, chabana coaraai cojoelanaacojoai ichaane coinane maa-jeein nerelae. ³ Tana caa, Mariha calao-hichuru Saantiaao, Jose, Jodasi, Simoon, naonjoainuri nejera, tabara caje itolere rucuhene icharaneein nena carfin-teroneein nerejetohane. Tana chaen rai baihuru cau cana aina ichaaoruhane,” naain jetao ita caje bajaure cojoelatiin, nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru. ⁴ Niritiin rai nere tonorana jerecureni-hane jaun jetaote:

“Itolere banate niqui cuhane jaunru, Cana Coanera ere bera *profeta* que suujua acateein esenetaain neure cachaauru. Nete laen rai nataneu nenacaauru naraichuru que suujua acateein esenetana jerecurene. Niheichu nii nihane jaan loreri asae nenacaauru

niiha natiin esenetaauruhi,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁵ Niritiin jetaote, ecu cojoelanaaco-joai ichaelanaala, coroatajajeein ecu nenacaauru cunaitenacaauruhacha mucuhin rautanajae. ⁶ Nitohaneein eseneta jerecureniha cachaaurune jaun jetaote, acaauru cojoelate Jesoso.

Cana Coanera cojoanonaa beebjeeuruhane coina aina nerelanacaauru letoaa Jesosone

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Nii baiha jetaote, Nasarete rohan nenacaauru neseuru cuhecujueein, cachaauru relaa cue Jesoso. ⁷ Nitohaneein jetaote, leeocho neseuru cuhecujueein cacha suujua cuhane nenacaauru moconajaera letonocuru coitucuhichuru sitaain cachaauru rautaaoruhane coina nii lechoonca coroatajaain aina nerelanacaauru cotijiaain cocoinanajaain letoanajae coroatajaanana coroatajaananaain Jesoso. ⁸ Nitohaneein letoanajaain jetaote, acaauru atora, acaauru achano, coriqui, naonjoain amaelanaala, ⁹ acaauru safatocuruhacha curujuaain, nii necoreeteeuruhane coina acaauru cajione amaelanaala, acaauru biji achuneecha baejeein bero cuhane cuuruhane coina acaauru rai aite. ¹⁰ Niritiin letoanajaain jetaote:

“Leinjiin loreri asae turuhichene, ecu sinihuche inaraacha ichai nainaain jelai caje amuhichene reentiaain. ¹¹ Chunijihun turuhichene jaunru, caohachaaain inara coana jerelanaala inara aohana jerecurenihanne, jelai caje amuuche, inara safato que nena utoone riariaain ratiriin, inae nitajeeuruhane rai neeuruhane que nainacuruhane coina,” naain jetao nii aina nerelanacaauru letoae Jesoso.

¹² Nitohaneein cuhin jetaote, nacoaauneein Cana Coanera

coitucuhin aca jerihane rijijieein neeuruha cachaaurune coina acauru rai aitiin, ¹³arajii moconajaera letono sirichaauru cachaaurune maajeiin raautaaain, arajii cunaitenacaauru rautaaure erene que rujuanajaain nii aina nerelanacaauru.

Oha Joaan Baotisitane

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴Nitohaneein itolere ichaa Jesusone beeuruha itolere sacuritaaine jaun jetaote, Erodesi netonai coitucue.

Chaen jetaotechu: “Joaan Baotisitane ichanacaihara. Nii jaunte, nii itolere cojoelanaacojoai ichana naineraneein necaihara,” naa Erodesine jana jetaote; ¹⁵“Jerihanete *Profeta Eliasinecaihara*,” naaure leeochoaauru. Nii jana leeochoaauru jetaote: “Inoaenlu *profetacuru* rijijieein nena *profetate aicaihara*,” naaure. ¹⁶Nejetaote, niritocuruhane aonajihane jaun: “Acate Joaan ne. Rai nuluno moloeratihanulu natiinte, inae nacoaauneein o caje ichanacaiha,” nae jetao Erodesi.

¹⁷Erodiasi coreniha jetaote, Joaan mucuerateein *cadena* que ichojoaain caresero cuhane terate Erodesi. Nii Erodiase jetaote, Erodesi nejera Ferifi comasainein nelu. Nejetaote, comasainein sirilu Erodesi nii rai nejera comasainihane saijieein. ¹⁸Nii jaun jetaote:

“Jiaonriha ii comasainein taa inejera comasai siriinera,” nae jetao Erodesi rai Joaan.

¹⁹Niritoha Erodesi rai nii Joaane caje coaauneein jetaote, nii Joaan cotaairiin sohin jaohene rijitoejin nerejete Erodiase. ²⁰Nejetaote sohin jaonaa nainene, esinae rauhijiriin leinjiin cacha-saantoneein Cana Coaunera letononeein nihane coitucuhane jaun, coasiha cocoaerateranein niha Erodesine jaun. Nitohanihane jaun jetaote, iriha Joaane rautatiin aonaane jaun nii aina chato-

hanai niicha ichanenu coitucuelanaala ne Erodesi. ²¹Nejetaote, nejanoa bajaanaa bitoaane coina lenone jaain, que jauriineein nenacaauru curuaanaacuru, chaen rai soondarooru curuaanaacuru, chaen Calileea cocoaichacuru jataain nelatecuri cotijiaain beseta ichaa Erodesine jana jetao, Joaan sohin jaohene rijitoejinajaocane jana, suujua rijijieein erue Erodiase. ²²Nii jana jetaote, nii beseta ichaane jaa coloheri asaane enohin raansaa cuha nii Erodiase cacunune jana jetao, nii raansaane jana rautatiin coaraje Erodesi, nii ecu aina lenonihane nenacaauru aina jiniiquiin. Nii jana jetaote:

“Joaareen iicha jerei bajaau cacajene ichei tera. ²³Cana Coaunera notara-caene chaelai, iicha jerei bajaai cacajene tereunicha. Nainichaaun cataaun leruhin caa quiicha beraai atane tihanunera,” nae jetao araai saain nii ranuna rai Erodesi. ²⁴Nii jaun jetaote, jelai caje mituhin:

“Cha bajareeun cajete oma,” naa cuha neba raine jana jetaote:

“Chajaain ena caje Joaan Baotisitane couturi bajaau,” nae jetao nii ranuna neba.

²⁵Nii jaun jetaote, jelaiha soroneein enohin jetao,

“Ena carai leinjiin plato cuhane Joaan Baotisitane couturi teeneene jereun,” nae jetao cue nii ranuna Erodesi rai.

²⁶Nii jaun jetaote, jataain inaderae Erodesi. Nejetaote, satiin niicha cotihacuri urichoo Cana Coaunera notara-cae aitohane jaun, nii caje niicha bajai tenaa nainenihane que aitona nainene. ²⁷Nitohanihane jaun jetaote, nii rijie-oritiin leinjiin soondaro letoae Erodesi, Joaan couturi molohin raa cuhane coina. ²⁸Nii jaun jetaote, caresero cuhane cuhin Joaan couturi molohin leinjiin plato cuhane uhaain, nii ranuna rai tiha

soondarone jaun jetao, neba rai te nii ranuna.

²⁹Nii jana jetaote, inae nitohaneein Joaan teeuruhane coitucuhin jetao, nii Joaan jaberoco raain conautiha cuure sacuureraauru.

**Saoqui oaraancai cachaauru rai
lenone faa Jesusone**

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰Nitohaneein letoanajaa Jesusone caje turuhin jetaote, aina netaojiaain itolere ichaain Cana Coaunera ere que cachaauru relaain, naonjoaunruhane beure Jesoso rai, nii lechoonca coroatajaain niicha cocoinaauri afosotoorune jana jetaote:

³¹“Chajaauchete neniha cachane jaun cuhin, jelai raotojoein nebetacanichaachera,” nae jetao acaauru rai Jesoso, cauhajeeuruhane niha natiin arajiin turuhajeeuruha cachaaurune jaun, lenonecuruhane teeurenihia acaauru raine jaun. ³²Nii jaun jetaote, leinjiin bote cuhane fauhin neniha cachane jaun, jelai Jesoso aina cuure nii niicha cocoinaauri afosotooru. ³³Nejetaote, arajii cacha cuuruhane coarajihane jaun, nii cuuruhane jaan jelai coitucuhin, satiin neseuru caje arajiin cuhin jetao, acaauru ajiniha soroneein jeluhaarin cuhin turuure. ³⁴Nitohaneein cuhin acaauru ajiniha turuuhane jaun jetaote, ecu turuhin bote caje iniha cunajaun jetao, arajiin ecu cachaauru coaraa Jesusone jana, beraicha colane nena carenerocuru rijijieein aihuruhane jaun jetao, cairichaojoaain acaauru coaraane jaun, ecu araii laurii niicha coitucui que relanajae Jesoso. ³⁵Nii jana inae sohane jaun jetaote, rohan nichuuntaain:

“Inae soha. Coatiha nihei caa jana cacha. ³⁶Chajaain cachaauru rai nocoeute ichuun nenacaauru

nenaanajaauru, neseuru, naaonjoainuri cuhin, chaelai lenone ariin coretiha cuuruhine,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

³⁷“Niriimiin. Chajaain acaauru coroaateeuhe inara,” naa Jesusone jana jetaote,

“Aihana jaunna, coroata fashai denario coreneein faan coretiha cuhacaanune jeree, acaauru coroaatichaachene coina,” naaure Jesoso rai aina nerelanacaauru. Nii le denariote le jiichoo amihanenaa core ne. Niritocuruha aina nerelanacaaurune jaun jetaote:

³⁸“Inatajaain faan siriquiche. Chajaain coanihuhe,” naa Jesusone jaun, coaraain jetaote, “Saoquijieein faan, ita que jerajeein ate, naajeeichate neeje,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

³⁹Nii jaun jetaote, joaenreen omene ichoae nelauriaauruha cachaaurune coina aitoaha Jesusone jaun jetao, ⁴⁰tabaauru le fashaain, tabaauru saoqui chooncaain, naonjoaain neleruhin nelauriaaure cachaauru.

⁴¹Nitohaneein laurianaacane baiha jetaote, nii saoquii faan aina coroatajai ate raaoriin jabaeequuin dede coarajeein jetao, Cana Coaunera bajaain cataaun faan taturiin aina nerelanacaauru rai te jetao Jesoso, cachaauru rai chaluuruhane coina. ⁴²Nitohaneein jetaote, jerecuruhane jaun tiaojoaain nainain lenonecuruhane baiha, ⁴³lechoonca coroata omariin, nii faan aina ate caute que omari memoaure.

⁴⁴Saoqui oaraancai cachaauru jetaote, nii saoquii faan que lenonecure, acaauru rai faa Jesusone jaun.

Acau choaae amuha Jesusone

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵Nii baiha jetaote, aina nerelanacaauru letoae, bote cuhane fauhin nemuri jerau Betesaaidau

ichoaichaniha turuuruhane caina. Nii tonohanau jetaote, ecu nedaain cachaauru rai necoe Jesoso. ⁴⁶Inae cachaauru rai nocoihane baiha jetaote, ichtatane ucuuno que cuhin Cana Coaunera bajaa cue. ⁴⁷Nii jana jetaote, inae nocohejihane jana, nemuri cataaun cuujueure nii aina nerelanacaauru bote kuhane. Nii jana jetaote, ecu jelai atane choae jaiti nihane jana, ⁴⁸acaauru que tacaain uha cujuanane jaun, necairichajein taraacajein cuujeeuruhane coaraje Jesoso. Nii jana inae janohe lalajihane jana jetaote, acaauru caaijie acau choae cuhin acaauru rohan situha cunaa rijijieein acaauru nichae cuujue. ⁴⁹⁻⁵⁰Nitohaneein acau choae cuujihane jana, satiin coaracuruhane jaun jetaote, nesoonetiin anucainiha been auhaacure. Nii rijieeoritiin jetaote, acaauru rai:

“Jiaonriha inacojoein nesoonetiin casiichene. Canune aihunra,” naain, ⁵¹acaauru aina bote kuhane fauha Jesusone jana jetaote, inae nesuruha cujuanane jaun, jataain cojoelatoore, ⁵²nii cojoelanaacojoaain faan faain acaauru notaacane sainejeein itolere ichana nainihane que nainaelanaala, “Naaonjoanne jaunte catohanai ichae,” naain coitucunaa nainecurenihane jaun.

**Genesareta bataneu turuhin
cunaitenacaauru rautaa Jesusone**

(Mt 14.34-36)

⁵³Nitohaneein cuhin nemuri jera jaaoruhane jaun jetaote, Genesareta bataneu turuhin, ecu acaauru bote jauriaain cositeeure. ⁵⁴Inae bote cositeein caje inihuruhane rijieeoritiin jetaote, Jesoso nihane coitucure nii cocoaichacuru cachaauru. ⁵⁵Nii jaun jetaote, satiin nii jelai batane sacuritaain nii niha Jesusone jaan jelai coitucuhin jetao, rene cunaitenacaauru

amaaure ela kuhane tijichanajaain. ⁵⁶Chunijihun nenaanajaauru, neseuru, berooru kuhane, naaonjoainu cuha Jesusone jaaunru jetaote, najiniha situnajaauru jeloon ela choae cunaitenacaauru teein, Jesoso rai aitocure, cajione auha mucuuruhane caina. Nitohaneein satiin Jesoso cajione mucuurera cunaitenacaauru jetaote, nerautaacoaure.

Baasoneein cacha ichao tera

(Mt 15.1-20)

7 Nitohaneein jetaote, Jesoso coaraa cuure Jerosaleeun caje turunacaauru Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru aina fariseeocuru. ²Acaauru jetaote, aihuruhalu acaauru inoaensihurune rijijieein acaauru rai rauhi tonoraelanaala lenonecuruhane ajiniha biji culejelanaala lenonecuruha Jesoso aina nerelanacaauru tabaaurune coaraain jetao, acaauru que ereeure. ³Nitohaneein aihuruhalu acaauru inoaensihurune rijijieein ichaaoruha fariseeocuru aina satiin Jorioocurune jaun jetaote, lenonecuruhane ajiniha biji culejeein lenonecure itolere bana. ⁴Jerichanejeein jetaote, lenone arihuruhane caje turuuruhane nii aitoa acaauru rai rauhine rijijieein biji culejeein lenonecure. Nitohaneein jetaote, araai lauriin ne acaauru ichao, lenonecuruhane ajiniha acau cooruhane jaan curu niha natiin culejeein, acau curu culejeein, coadarojoe culejeein, acaauru sininaja jelai niha natiin culejeein, naaonjoaaunruhane jaun.

⁵Nitohaneeuruhane jaun jetaote:

“Chanuna nii aitoa rauhine rijijieein aihuruhalu cana inoaensihurune rijijieein, lenonecuruhane ajiniha biji culejeein lenonecurene ii aina nerelanacaauru,” naaure jetao Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera aina fariseeocuru.

⁶Nii jaun jetaote acaauru rai:

“Esinæ rauhijiriinte, inara que aitiin laenaelu Cana Coanera ere bera inoænsi *profeta* Isaihasi, nechú jataain nohaniha Cana Coanera coitucutoha nocoenacaauru.

Nii que aitiin:

‘Caa cachaaaurute,
nechú jataain nujuaaecha que
canu corojeein neeure.
Nete acaauru suujua,
cacaje coriaae ne.

⁷Nii jaun

nii chaque nelatejeehai
netaojiaain
canu coroaecuruhane,
nechú jataain
caitoonjoanelanaala nena que
nejesinajeein ita relajeein
aihuruhane jaun,’
naa Cana Coanera acaauru quene lae-
naelu *profeta* Isaihasi.

⁸Chanuna nitohanein Cana Coanera aitoonjoan que jaolecohin inara inoænsihuru rijijieein ichaonaa jeriquiche inara,” naa acaauru raine baiha jetaote:

⁹“Itolere bana inara inoænsihuru ichao rijijieein ichaonaa jeriquichene jaunte, Cana Coanera aitoonjoan que jaolecohin aohana jereneeiche.

¹⁰‘Inara inaca, inara neba,
naaonjoainuri que
inara suujua acateein neeuche.

Chateeinti

baasoneein neba, inaca,
naaonjoain que ereein ne.
Niite ateinanohiniha cureein,’
naelu jetao Moisesa. ¹¹Nete inara aitocoiche, leinjiin cacha, rai inaca, neba, naaonjoain rai. ‘Coatiha inara rai cha tenaa nainihaaun, satiiin quiicha sirii corban neein nihane jaun,’ naane caohachæ inara rai. (‘Corban,’ naane jetaote, acaauru ere cuhane, ‘Cana Coanera que banijiaain nena,’ naa aite.) ¹²Chaen techu, inara rai

caohachæ, inae niritiin erei cacha, rai inaca, neba, naaonjoain rai chaelai tenaa nainenihane que aitocoichene.

¹³Nitohanein inara inoænsihuru ichao sacuhin neeichene jaunte, Cana Coanera aitoonjoan tonorana jerelanaala itajeein neeiche, nejesinajeein jelaaiha que ita relaiin neeichene jaun,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaurera aina fariseeocuru rai Jesoso.

¹⁴Niritiin jetaote, nacoaanein nii ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain jetao:

“Satiiin caa ena inara rai aitocoaaunne jaan aonaain coitucuche. ¹⁵Coatiha joaeren lenone quiha cachane coreniha que jaolequiin nihei Cana Coanera. Leeochaauru cairichanaa jerenacaun, suujua cuhane baasoneein coacuhin baaso ichaeraauru quete laen jaolequiin ne Cana Coanera. ¹⁶Esinæ rauhijiriin urichocoichene aonacuche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

¹⁷Niritohane baiha ecu cachaauru ratiriin loreri asæ enoha cuha Jesusone jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure caje aina nerelanacaauru. ¹⁸Nii jana jetaote:

“Tana inara netonai aonaain coitucuhichene. Tana joaeren lenone quiha cachane coreniha que jaolequiin neniha Cana Coanera coitucuhichene. ¹⁹Nii cachaacha quii lenonete, nii cacha suri-icha cuhane enohin, nii baiha mitue, suujua cuhane enoelanaala,” nae jetao.

Niritiinte, joaenreein lenone quiha cachane niha natiin, que jaoleconaa nainenihana Cana Coanera coitucuerate cana que Jesoso. ²⁰“Cacha suujua caje mitunaa baaso niicha coacui, niicha ichai, naaonjoain corenihate laen, cacha que jaolequiin ne Cana Coanera. ²¹Nitohanein suujua cuhane baasoneein coacuin baaso ichaeraaurute, namute quicha aina niha natiin ichao jeracohin,

asijiauharitiin, sonajaain jaohin, ²²sini-jeranelanaala nena ene aina ichaohin, laurijira rucuhele jereein, namute cacha cairichanaa jerenacaaun que ereein, namute cacha coritaain, itolere niicha jerei nejesina ichaain, necoelajauharitiin, namute cacha cairichaa casajenetiin, namute cacha que necohasitaain, suujua coaraain chaachaelanaala, naaonjoaunre. ²³Niichurute satiin cacha suujua caje mituhin cacha que jaolequii niha Cana Coaunerane jaan teraneein ne,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

**Leinjiin Jorio nihei
cacunu rautaa Jesusone**

(Mt 15.21-28)

²⁴Inae cachaauru relaane nainaain jetaote, jelai caje coauneein Tiro bataneu turuha cue Jesuso. Nejetaote, ecu turuhin leinjiin loreri asae enoe, coitucuruha jelai cocoaichacurune jerelanaala. Nii sainejeein jetaote, ecu turuhin nihane coitucuurihure. ²⁵Nii jaun jetaote, inae ecu nihane coitucuhane jaun, rene turuhin Jesuso acatiha neseeonriaa cue leinjiin ene, suujua cuhane moconajaera letono coitucuchuhi siriha rai cacunune jaun. ²⁶Nii ene jetaote, Jorio niheichuru Sirofenicia batane cocoaichacuru bene ne. Aca jetaote, Jesuso rene turuhin conujue cacunu suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi sitaane coina. ²⁷Nii jaun jetaote:

“Coa canu roheca. Naininaaun Cana Coaunera cachaneein nenacaauru que banijiaain nena ruluhin tihanu remaae raine,” naa rai Jesusone jana jetao:

²⁸“Aihachuhisi niquicha Curuaanaa. Atiin ii araaichuru Joriocuru rautaaaine rijijieein canu cacunu rautaaainene jereunra. Remaae rijijieein canacaanu coaraaine niha natiincha,” naa Jesuso rai nii enene jana jetaote:

²⁹“Aihachuusi. Esinae rauhijiriinte aitoi. Inae ii cacunu caje mituhin

amuha moconajaera letono coitucuchuhi. Inae nainein jelaiha chenenajaun cauha cuhinera,” naa Jesusone jaun, ³⁰nenajaun cauha cuhane jana jetaote, loreri asae sininajaun niha nii cacunu ranunane jana eruha cue nii ene. Nejetaote, inae nii ranuna suujua caje mituhin amue moconajaera letono coitucuchuhi.

**Urichoelanaala, raotiin
eresilanaala naaonjoaain nena
cacha rautaa Jesusone**

³¹Nii baiha jetaote, nacoauneein Tiro batane jelai caje amuhin, Sidoon batane, Decapolis batane, naaonjoainuri nenacaauru neseeuuro ichoae rauhijiriin situhin nitihonohin cuhin jetao, Calileea conemuri turue Jesuso. ³²Nitohanein inae ecu turuhane jana jetaote, rene leinjiin urichoelanaala, raotiin eresilanaala, naaonjoaain nena turuaain jetao, biji que dadaain nii cacha rautaane coina rai aitocure. ³³Nii jaun jetaote, jelai cachaauru udae nii cacha amaain jetao, nuricho jachuuru cuhane biji couturichuru enoaain, lune soriin lele ichoae tein, ³⁴ecuun jabatoroaain dede coaraain neraain jetao: “Efata,” naane jetao: “Najachuu,” naa aite Joriocuru ere cuhane.

³⁵Niritohane rijieeoritiin, inae najachuha nurichone jana jetaote, inae raotojoein erena naine rai lele ntonai. ³⁶Nitohanein rautaaain jetaote niqui, nii chuni rai beuruhane caohate Jesuso. Nejetaote, jataain beuruhane caohatiha sainejeein jataain que naurutaain beure. ³⁷Nii caje coitucuhin jetaote: “Itolere banate caohacha ichae, uricho saecuru niha natiin urichohin, raotiin eresilanaala niha natiin erena nainein, naaonjoanne jaun,” naaure jetao cojoelatiin cachaauru.

**Jena oaraancai cachaauru rai
lenone faa Jesusone**

(Mt 15.32-39)

8 Nii baiha nacoaauneein netaojiaauruha arajiin cachaaaurune jaun jetaote, jataain neniha acaauru lenonena jaun aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

²“Inae nichata janohinte canu aina neeure caa cachaauru. Jana nihei caohachanainejeein lenonecuruhane jaanu. Nii jaanne jataain cairichaaajoaain acaauru coaraaun. ³Coroaatenajaelanaala acaauru nenajaun letoanajaanunete mijitenacaun aterona nainecure, tabaauru coriae caje uuruhane jaun,”

naa Jesusone jana jetaote:

⁴“Chaa caje eruhin najian caa jeeoni cacha coroaaterichaache, caa jana ichaoha chuni cacha, caje coretichaachene jaanune coalanaala,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote: ⁵“Inatajaain najian faan siriquiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsinejeeinchate neeje faan,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

⁶Nii jaun jetaote, atane choae nelauriaauruha cachaaaurune coina aitiin jetao, jerane biji que nii caaunsini faan mucuhin Cana Coanera bajaain, cataaun nii faancuru tatuhin aina nerelanacaauru rai tiha Jesusone jaun jetaote, jitariin nii cachaauru rai chaluure. ⁷Nii jana niha coroatajajeein ate netonaine jaun jetaote, acaentonai mucuhin Cana Coanera bajaain nii ate nemaajeein chaluherate Jesuso.

⁸Nitohaneein nainain lenonecuruhane baiha jetaote, caute que caaunsineein omari memoaaunre. ⁹Itolereenein jena oaraancai cachaauru jetaote, lenonecure. Nii baiha jetaote, acaauru rai necoein, ¹⁰aina nerelanacaauru

aina bote cuhane fauhin jetao, Dalmanotau bataneu cue Jesuso.

**Cojoelanaacojoai ichaa Jesusone
coina aitocuruha fariseeocurune**

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹Nitohaneein jetaote, Jesuso rene turuhin aina ereeuruhane baiha jetao, nechuhataain coujuha, Cana Coanera letononeein unaa nihane coaratihia acaauru quene coina cojoelanaacojoai ichaane coina rai aitocure fariseeocuru. ¹²Nii jaun jetaote, jataain mijiaaunein nerai raain jetao:

“Chanuna acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaaunne coina aitocure caa cachaauru. Coatihia nii acaauru que chatohanai cojoelanaacojoai coaratenaa nainihaaun,” naane jaun jetao, ¹³ecu acaauru ratiriin jeelaiha bote cuhane fauhin nemuri jerau cue Jesuso.

**Faan jorerera lebadora rijiicha
fariseeocuru ichaone**

(Mt 16.5-12)

¹⁴Nitohaneein jelai caje bote cuhane fauhin amuuruhane jaun jetaote, rai nachano baiteein leinjiin faancha amaain cuure. ¹⁵Nii jana jetaote, acaauru nainalaaca jetao:

“Aonacuche. Faan jorerera lebadora rijiicha fariseeocuru aina Erodesi ichaone que caohachaaain nainacuche,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

¹⁶Niritoha acaauru rai Jesusone jana jetaote, neniha acaauru rai faanne que nejesinajeein ita rai ereeuruha aina nerelanacaaurune aonajeein jetao:

¹⁷“Chanuna faan sirineeichene que ereereequiche. Jataain nachura nainanachara nejeein coitucueene-ichete. Jataainte asoneejojaaain nainanachara nejeeiche. ¹⁸Niha niqi inacojoein inara nota, inara uricho, naaonjoaain. Nete nii cha coaraain,

cha aonaain coitucunaa naineneeiche.
¹⁹Saoqui oaraancai cachaauru rai saoquii faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Lechoonca coroata omariin,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetao:

²⁰“Chajana jena oaraancai cachaauru rai caaunsini faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsi omariineein,” naauruha aina nerelanacaaurune jaun jetao:

²¹“Nii saijieein nachura jaiti nainae-neeichete,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Betesaidau leinjiin maosa rautaa Jesusone

²²Nitohaneein cuhin Betesaida tururuhane jana jetaote, Jesuso rene leinjiin maosa amain rautaane caina conujeeunre cachaauru. ²³Nii jaun jetaote, biji que nii maosa mucuuriin jelai cachaauru udaa amain jetao, lune que jerane nii maosa nota rujuarujuariin nichoae biji tein: “Inae chelai coana naineei,” naa Jesusone jana ²⁴nenotaain jetaote:

“Nuna tocohaneente murimurionanae carai cachaauru,” naa nii maosane jaun jetaote, ²⁵nacooauneein jerane nota ichoae biji tiha Jesusone jana, nacoaunein nota jirichaane jana jetao, inae conoha notane jaun, caohachaaain cha coarae nii maosa. ²⁶Nitohaneein rautaaain jetaote, rai nenajaun letoaaain jetao:

“Coa taa neseu cauha,” nae rai Jesuso.

Mesihasi niha Jesusone que aitoha Fedorone

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷Nii baiha jetaote, Filipino batane que nena Sesareea nenacaauru neseuru cue jetao, aina nerelanacaauru aina jiniquii Jesuso. Nitohaneein bero cuhane

aina nerelanacaauru aina cuujeeuruna-
 jau jetaote:

“Tonacuruha canu que cachaauru. Cha nichaaunje,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁸“Tabaauru cachaaaurute Joaan Baotista niha ii beure. Jana leeochoaurute, inoenu nena Cana Coanera ere bera *profeta* inoensi Eliasi niha ii beure. Leeochoaurute, inoenu nenacaauru *profetacuru* tabaauru niha ii beure,” naauruha raine jaun jetaote:

²⁹“Cha nichaaun jana inara rai,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

“Iite nii canacaanuhacha cohajei Mesiasineein,” nae jetao rai Fedoro.

³⁰Nejetaote, chuni rai acaneein nihane beuruhane caohate jetao Jesuso.

Orichaaaine biha Jesusone

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹Nii caje nunuhetein jetaote: “Canu Cana Coanera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaaunne cairichaeriinte caque jaolecohin niha cuurureein Jorioocuru bichauhenaauru aina saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coanera aitoonjoan que cache relaaureeraauru, naonjoainuri. Acaaurute catinaa cuurureein, nena nichata janone cuhane ichanareeunni,” naain jetao, ³²esinae rauhijiriin cachaauru rai bee Jesuso. Niritiin esinae rauhijiriin suujelanaala aitohane jaun jetaote jelai amain niritiin irihane caohate Fedoro. ³³Nejetaote niritoha Fedorone jaun, jaotoroaaain nii aina nerelanacaauru coaraain jetao cotaicha rijitiin: “Coa carerojoecaa moconajaera. Cacaje amuun. Coatihana Cana Coaneraacha coacui coitucuheei-ii. Joaareein cachaauruhacha coacuhite coaaui,” ³⁴naane baiha jetaote, nii aina nerelanacaauru aina ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain jetao:

“Aonacuche. Chunocoha canu cachaneen nenea jerihane suujua letono ichana jerihane jianein, coroso que canu tein canu cairichaaaurichaaaine rijjijeein necairichanaa abaantaain caitoonjoa tonoraain, jerichaaunne rijjijeein neeine.³⁵ Chunocoha canuhacha icharatei ichaelanaalanein nichao ichoteratena jerera, coatiha nichoterinaain. Nete laen canu coreniha, canuhacha beratei bihane coreniha, naajoain coreniha nichao itajera, ichoteratenojoiniha cureein.³⁶ Chaaquena rai nelatere, itolere caa chauratane que nenaacha que coacuhin rai nichao itajiha cachane.³⁷ Nitohanihane jaun inaaonjoaain coretihane niha natiin nii nichao ichoteratena nainihe cache.³⁸ Nitohanihane jaun, chunocoha canu nichaaunne bein quicha beratenojoin biha caa necha aansaneein osaonacaauru cachaaauru raine que nocoejihanena, canucacha calaohi nichaaunne inae que tihane bana canu Inaca necaohacha que necohachaaain rai letonocuru anjeraauru aina nacoaauneein turuha uhanune banane canuhetonai que necoejereeeunni,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

9 Niritiin jetaote:

“Esinaae rauhijiriin coatiha oorurinaain cau ena canu aina nenacaauru tabaauru, niicha ichaneni ichaain turuha Cana Coaunera Cojoanonaane coaracurhane que tiaain,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Nejelauneein ocooca
Jesoso jaberocone**

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Saota janone baiha jetaote, ichatane ucuuno cue Jesoso, Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuriicha amaain. Inae ecu turuuruhane jana jetaote, acaauru notaracaae nejelauneein ocooca Jesoso

jaberocone jana jetao,³ jataain caohatiin bichoronohin cajione amurijiriin somaajain jiquihaquiin nedae rai cajione.⁴ Nii jana jetaote, ecu Jesoso aina ecochihin ereeuruha inoaenlu nenacaauru Cana Coaunera ere bera inoaensihuru, Irihasi, Moisesa, naaonjoainurine jana coarajeure.

⁵Nii jaun jetaote,

“Cacha relaera, jataainte caohate cau nihacachene. Coanete nichatajaain loanari jaacache, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain,” nae jetao Jesoso rai Fedoro.

⁶Jataain nesoonetooruha nii Jesoso aina cunacaauru, aina nerelanacaaurune jaun jetaote, nii tonaain irihane jaa coitucuenihane jaaun aite Fedoro.⁷ Niritohane jana acaauru conaacotaa dede sacarine jaun jetaote, nii dede sacari jana tonii: “Caate jataain quicha belai canuhacha letoai canu Calaohinera, nere tonoraain neeuchera,” naa ere-naane jana jetao aonajeure.⁸ Nii rijje-oritiin roaichu coaracurhane jana jetaote, inae acaauru rohan neniha chunine jana jetao, ecu jelai acaauru aina niha Jesusone jana coaracure.

⁹Nitohaneein jetaote, nii ichatane ucuuno caje jelaiha faaujeein, nii niicha coaracuri beeruha chuni rai nii aina nerelanacaaurune caohate Cana Coaunera Calaohi Jesoso, inae o caje ichanaane baiha beeuruhane caina.¹⁰ Nii jaun jetaote, suujuaacha cuhane nii niicha coaracuri ruhecure, oo caje ichanarihanine que aitohane coitucuuenehane jaun ita caje bajaaebajajeein.¹¹ Nii jaun jetaote:

“Chanuna jauriaanejeein Irihasi tururichaaaine que aitocure- Moisesa aitoonjoan que cache relaaaureraauru,” naain Jesoso caje bajaauruhane jana jetaote:

¹²“Esinaae rauhijiriinte niqui, itolere rucueraanu que jauriaanejeein

tururichaaain Irihasine que aitocurelu. Chanuna jana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane cache Calaohineein nena cairichanojoneein, jaoleneein niha curichaaaine que aite.¹³ Aonacuche. Inae turuha uhalu Irihasine janate, que niicha jerei ichaain cairichaaurelu, nitohanihane caina Cana Coaunera Quiricha cuhane aitiin laenanohinihane rijijieein,” naain jetao tonorae Jesuso.

**Moconajaera letono
coitucuchuhi siricha leinjiin
enamanaa rautaa Jesusone**

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Inae jelaiha nii neuruha aina nere-lanacaauru leochaaurune jaaun turuu-ruhane jana jetaote, ecu acaauru aina neeure arajiin cachaauru. Chaen Moisesa aitoonjoan que cache relaaure era tabaauru netonai ecu neein jetao acaauru aina ereerecure.¹⁵ Nii jana uujiha Jesusone coariin jetaote, que tacaain satiin jeluhaarii cuhin jetao, jataain cojoelatiin rai iriha cuure.¹⁶ Nii jana jetaote, acaauru rai:

“Tonaai acaauru aina ereerequiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

¹⁷“Cache relaera, coaraaine coinane, cau ii rene canu calaohi uhaaun, moconajaera letono coitucuchuhi siriha suujua cuhanena jaun, erenaachara neein nihane jaun.¹⁸ Nitohanihane jaunte, chunijihun cuhane jaaunru baasoneein mucuhane nainein atane choaae tocojoain tacaain, nujuae caje lajaaqui mitaain, catu rihoneein, sefetaain te nii suujua cuhane nena coitucuchuhi. Nii jaunne niqii ii aina nerelanacaauru rai aitoon nii suujua cuhane nena coitucuchuhi sitaauruhane caina. Nete sitanaa nainesihurene,” naa nii acaauru jana nena leinjiine jaun jetaote:

¹⁹“Jataain cha esenetaichuru cachaauru. Cha carajaneinna inara

aina nereun. Cha carajaneinna inara abaantareun. Chajaain cajiha nii enamanaa uhaauche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote,²⁰ Jesuso rene nii enamanaa amaure. Nii jana Jesuso coariin jetaote, atane choae nii enamanaa siheite nii suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi. Nii jana jetaote, najaabu jabubuhin nujuae caje lajaaqui mitujuae nii enamanaa.²¹ Nii jana jetaote, nii enamanaa inaca rai jetao:

“Chabana caje coauneein caa cato-hane,” naa Jesusone jana jetaote:

“Causine caje coauneente aicha.²² Nii jaunte araai saain usihanaauru comaaichuru, acauhanaauru comaain ateinana jere nii suujua cuhane nena coitucuchuhi. Nitohanihane jaun, atiin cairichaaajoain canacaanu coaraain, canacaanu corotajaneun, rautana naineine,” naa nii enamanaa inacane jaun jetaote:

²³“Tana rautana nainichaaunne esenetainete cacaje bajaai. Satiin que-senetaera raine niicha bajai ichaain neun,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁴“Jataainnachujian chesenetaaun. Cacorataaneune jataain jelai amuritoheriin chesenetaera,” nae jetao ehequiiin nii enamanaa inaca.

²⁵Nii jana arajiin netaojiaauruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nii enamanaa suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi rai jetao:

“Erenaachara neein urichoelanaala caa enamanaa tera coitucuchuhi, canune ichei aitoon caa enamanaa jianein caje mituhin amuhine caina. Jiaonriha nacoaaneun caa enamanaa suujua cuhane enohine,” naain suruaa Jesusone jana jetaote,

²⁶nacoaaneun baasonein nii enamanaa jaberoco tein cojioriae nii suujua cuhane nena coitucuchuhi. Ni-

tohaneein tihane baiha onaa rijijieein teein, caje mituhin amuhane jaun jetaote, “Inae baasoneein jaberoco tihane caaunte jerihane inae ohe,” naaure nii ecu arajiin neein coarajeeurera cachaauru. ²⁷Nejetaote, biji que mucuhin michuha Jesusone jana jetao, nimichuhin nichaaurae nii enamanaa.

²⁸Nitohanihane baiha aina nerelanacaauru aina jiniiquiin leinjiin loreri asaae enoha Jesusone jaun jetaote, jelai ecu teteriin:

“Chanuna canacaanu nii coitucuchuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain caje bajaauruhane jana jetaote:

²⁹“Catohanai moconajaera letonote nainichaa Cana Coaunera bajaacane ainaacha sitaacane,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

**Caa quete coroata sae
ohane biha Jesuso.**

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰Nitohaneein nii canaanai rautaane jaan jelai caje amuhin jetaote, Calillea turuhin rauhijiriin situujueein cuujeeure. Nejetaote, nii acanihane coitucuha chunine jerene Jesuso, ³¹aina nerelanacaauru relanaa nainihane coina. Nii acaauru relaane jaun jetaote:

“Cacha Calahineein nenaate cachaauru bijiu tenojoinihane jana ateinaa cuurureein. Nete nichata janohane baiha ichanareein,” naain aina nerelanacaauru relaane jana jetaote, ³²nii acaauru rai aitohane inaaureniha natiin jetao caje bajaarene necoatocuruhane jaun.

Charijina jataain nelateinnein nere

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³Nitohaneein cuhin, inae Cafere-naon turuhin loreri asaae enooruhane jana jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao:

“Chaaque ita rai ereerejeein uhicheein bero cuhane,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

³⁴Nejetaote inauheneecha curuaa-equiin aonajeeure, bero cuhane uujuuein, “Charijina caa cana jana jataain nelatein nenaane,” naauruha ita raine jaun.

³⁵Nitohaneein inauheneecha aonajeeuruhane jaun jetaote, nelauriariin nii aina nerelanacaauru lechoonca coroatajai cotijiaain jetao: “Leochaauru amurijiriin nenaajeriha chunine, acaauru rai nelatein itolereenein acaauruhacha jerei icharanein neeine,” ³⁶naane baiha jetaote, biji que leinjiin canaanai mucuriin acaauru cataaun teein jetao:

³⁷“Canu coreniha caa canaanai raerate, jerichanejeein canu raane rijijieein aicheein. Nii jaun canu raera coatiha canuhacha raa airinaain, caletoaera Ofa netonai raate aicheein,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

**Canaacha ichai ichara, coatiha
cana que nejeratena nihei.**

(Lc 9.49-50; Mt 10.42)

³⁸Nii jana jetaote:

“Cacha relaera, ii curuaa aina cuaain moconajaera letono coitucuchuhi sitaain que suujueequiin nenacaauru rautaa leinjiinne janane eruhin caohatihacaanu, cana jana nenaanein ainihane jaun,” naa Joanne jana jetaote: ³⁹“Jiaonriha caohateein neeichene. Chunocoha canu curuaanein netiin cojoelanaacojoai ichaera, nii baiha baasoneein erenaa nainihe canu que. ⁴⁰Canaacha ichai ichara, coatiha cana que nejeratena nainihe. ⁴¹Chunocoha canu Curisito cachanequichene coreniha inara rai esinaeca niha natiin terate, esinae rauhijiriin rai cainanohiniha cureein,” nae jetao rai Jesuso.

**Jataain alalacaraa osa
que nesarucuaane**

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴²Niritiin jetaote: “Chunocoha ena canu esenetajeeureraauru saruha osa quenete, nii ajiniha caohachare nuluno que leinjiin ajeri jaberoco tijichaaain ichojoaain cucuana cuhane joaeraane. ⁴³Jana osa que ii saruha ichohiine moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ichohii aina Cana Coaunera cojoanonaa que neeine. ⁴⁴Nabana le jerajei ichoihi coreniha, nii chariji bana nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana cuhine coataa. ⁴⁵Jerichanejeein osa que ii saruha ii tijiane moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ii tijia aina Cana Coaunera cojoanonaa que neeine. ⁴⁶Nabana osa que ii saruha ii tijiane coreniha nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana cuhine coataa. ⁴⁷Jerichanejeein osa que isharuha inotane, le jerajei inota rocoo. Nenacaeneetejian nii amuritoheriin caohachare le jerajei inota aina Cana Coaunera Cojoanonaa que neeine. Nabana usi que isharuha inotane, ⁴⁸nii riano niha natiin ohin, nii usi jacanaachara, naaonjoain jana cuhine coataa.

⁴⁹Usi jana situnaa rijijieeinte nichoterichaacheein satiin. ⁵⁰Nelatiha niqui tebe. Nete inae lenone cotebetenaa nainenihane, inae nii chaque nelatene. Nii rijijieeinte chaque nelateneeiche inara que icharatenohi ichaain, raotojoeiin ichaauruha leeochoaurune jaan ichaeneeichene,” nae jetao acaauru rai Jesoso

**Comasai jianiha cachane
que cache relaa Jesosone**

(Mt 19.1-2; Lc 16.18)

10 Inae Caferenaanon caje amuhin jetaote, aina nerelanaacauru aina jiniiquiin nucuhe Jorodaan auhaniha cuhin, enoto mitu nichajai jelon nena Jodea batane que cue Jesoso. Ecu jetaote, rai netaojiaauruha cachaaurune jana jetao, nacoaauneein relanajae Jesoso, cachaauru relanaa rautatohane jaun. ²Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao, nechu jataain cairichauruhane jaanu lera ariha jetao, comasai jianena nainiha cachane bajaure jetao Jesoso caje fariseeocuru tabaauru. ³Nii jaun jetaote:

“Tonaa inara rai Moisesa, comasai jianiha cachane que,” naain acaauru caje baja Jesosone jana jetaote:

⁴“Comasai jianiha cachane coina, jauriaanejeein comasai jianihane jaaque aitiin nena quiricha teeuchete, aina comasai jianemiin cache,” naainte aite Moisesa,” naauruha fariseeocurune jana jetaote:

⁵“Aiha niqui. Nete, nere tonorana jerelanaala neeichelune jaun, nitohaneein ichaquichene rautanihane saijieein ichaquichene coina aitelu Moisesa. ⁶Nete jauriaanejeein itolere coaunaane nunuheneein, quicha, ene, naaonjoaain coaunaelu Cana Coaunera. ⁷Nii jaunte, inaca, neba, naaonjoain ratiriin amuhin necoansaijiae cache. ⁸Chaen leinjiin cachaneein nena rijijieein coacuhin, jiniiquiin ita aina neure. ⁹Nitohaneein niha cachane coina icha Cana Coaunera jaun, nii comasai jianena nainihe cache,” nae jetao fariseeocuru rai Jesoso.

¹⁰Inae loreri asaee enooruhane jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure nacoaauneein caje aina nere-

lanacaauru. ¹¹Nii jaun jetaote, acaauru rai:

“Comasai jianein leecha ene raerate, osa que nesaruha aicheein. ¹²Jerichanejein techu, osa que nesasureein lana jianein leecha cacha que nelanajaane ene,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

Canaanainuru rausiaaeca Jesusone

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Nii jana jetaote, acaauru mucuhin rausiaaeca cojiotanaaca Jesusone coina jetao, rai canaanainuru amaure acaauru fojiaraauru. Nejetaote, nii canaanainuru amauruha nii amaurerane caohateure nii Jesuso aina nerelanacaauru. ¹⁴Nii rene amanajaauruhane caohateeuruhane coarajein jetaote, obajein jetao:

“Coa carene turuuruha canaanainurune caohatihachete, canu rene turuuruhe. Aihuruha caa canaanainurune rijijiein nenacaauru raineinte ne Cana Coaunera Cojoanona. ¹⁵Esinae rauhijiriin aiha leinjiin canaanaine rijijiein neniha cachane coatiha Cana Coaunera Cojoanona que nena nainerinaan,” ¹⁶naane baiha jetao, jerane biji cuhane nii canaanaihuru raane baiha jetao acaauru mucuhin, acaauru rausiaaeca cojiotanajae Jesuso.

Jesoso aina iriha leinjiin cacha coriquihonane

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷Nitohanein inae jelai caje amunaa jeriha Jesusone jana jetaote, rene jeluhaariin cuhin turuhin jetao, nacatiha neseoriaain:

“Caohachanejei cacha relaera. Cha ichareeun charijibana nitajenaachara ichaonaa raotono que nena nainichaaune coina,” naain Jesuso caje bajaa leinjiin cachane jaun jetaote: ¹⁸“Chanuna caohachanejei cacha

neein canu curuaateei, leinjiin Cana Coauneraachate caohachanejeinein ne. ¹⁹Inae raotojoein Cana Coaunera aitoonjoan coitucuhi: ‘Jiaonriha sonajaain jaohine. Coa ii sinijerane lanaala nena ene aina ichaohin niha. Coa asijiauha. Coa chamute cacha cairichanaa jerenacaun chuni cacha coacuhin casaje que ereein niha. Chae efojiaraauru ere tonoraain caohachain acaauru aina neeun,’ naane coitucuhi,” naa rai Jesusone jaun jetaote:

²⁰“Aihanu chujian. Canu enamanaca caje coaneein jitariin nii naitoonjoan tonoraain ichaon,” naa nii cachane jana jetaote, ²¹jataain cairichaojoain coaraain jetao:

“Esinae rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteen cairichaihuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha latei dedeeu. Nii baiha laen canu aina uu,” naa rai Jesusone jaun jetaote, ²²jataain nererojoeaain jelai caje amue inaderaain nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun.

²³Nii jaun jetaote, nii rohan curuaaain nenacaauru cachaauru coaraain, aina nerelanacaauru rai jetao:

“Jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jeriha coriquihonane,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁴jataain cojoelatiin ecu aonajeure aina nerelanacaauru. Nejetaote nacoaaunein acaauru rai jetao:

“Cacoelaichaaauru, jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jerichaane. ²⁵Leinjiin oco jachu cuhane situnaa nainenihai leinjiin camechone amurijiriinte, jataain caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jeriha coriquihonane,” naa aina nerelanacaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁶jataain jeelai amuritoheriin nauru-

taain cojoelatiin jetao, ecu nejesinajeein ita rai jetao:

“Nitohanihane nichotena naineriaain chuni,” naauruha nii aithohane aonajeein jaun jetaote, ²⁷ecu coaranaacohaje baiha jetao:

“Caaintatiin cachaauruhacha coaraite, Cana Coaunera rai caaintajene,” naa Jesosone jaun jetaote: ²⁸“Canacaanune jitariin canacaanuhacha sirii ratiriin ii sacuhacaanulu,” naa rai Fedorone jaun jetaote:

²⁹“Chunocoha esinae rauhijiriin canu coreniha, chaen, cacha ichoteratera caitoonjoan- canu ere beebjeein, naaonjoanne coina, rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naaonjoain ratirichate, ³⁰caa chauratane que neein jataain jeelai amuritoheriin lefasha sanein rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naaonjoainuri siricheein. Cairichaerinojoneein neeuruhane niha natiinte, turuha uheni Cana Coaunera Cojoanona charijibana nitajenaachara ichaonaa que niha cuurureein. ³¹Ena jataain arajii itolere que nelaetoha nocoetonacaaurute, nii chaque nelatelanaala niha cuurureein. Jana ena chaque nelatelanaala arajiin nenacaaurute, nelateein niha cuurureein,” naain jetao Fedoro tonorae Jesoso.

Caa quete inae nichata sae orichainne biha Jesusone

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²Jerosaleen nichaa cuuruhane jaun jetaote, aina nerelanacaauru ichoaachaniha cuujiha Jesusone jana jetao, cojoelatiin cuujeeuruhane jana jetao, nii niritohane que casiin jetao, cuujeeure acaauru caajjie cunacaauru. Nii jaun jetaote, jelai

nii aina nerelanacaauru lechoonca coroatajai cotijiaain jetao:

³³“Inae caa ena coitucuhichene rijijieeinte, Jerosaleen cuujihacache. Inae ecu turunaate, canu inaraacha cohajei cachaneein nejanoanaa nichaaune mucuhin saseredotecuru curuaanaacuru rai, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurerauru rai, naaonjoainuri rai caetecuruhane jana, catinanacanejeein nejelau cachaauru Jorionelanaala nenacaauru bijihu caetecurureein. ³⁴Nii janate, caque necoatijiaain canu coulunein, canu bisiin catinaa cuurureein. Nena nichata janohane baiha, nacoaaunein ichanareeunni,” nae jetao nitohaneein teeururichainne que Jesoso.

Acaauru coroatajaniha Jesusone caina caje bajaauruha Saantiaao, Joaan, naaonjoainurine

(Mt 20.20-28)

³⁵Niritohane jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao:

“Cacha relaera, caa ena ichei canacaanuhacha bajaani ichaainene jerichaanu,” naauruha Sebedeo calaohichuru, Joaan, Saantiaao, naaonjoainurine jana jetaote: ³⁶“Chatohanai inara rai ichacaanne jerequiche,” naa Jesusone jana jetaote:

³⁷“Canacaanu rai, inae ii Cojoanona necaohacha que neeine bana, ii ajaabiji nichajai que, ii raotono nichajai que, naaonjoain nihacaanune jaanu ichaainene jerichaanu,” naauruhane jana jetaote:

³⁸“Coatiha nohane inaraacha bajai coitucuhin aitoheehiche. Caa necairichanaa abaantarichaaunnine rijijieeinoote, necairichanaa abaantanaa nainequiche inara. Chaen noote, nitohanihanune coina cojunacatenohi nichaaune rijijieein

cojunacatenohineein neeiche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

³⁹“Abaantanaa nainichaanu,” naauruhane jana jetao:

“Inarate niqui, caa necairicharichaaunnine rijijieein necairichanaa abaantaain cojunacatenohineein niha curiquicheein, cojunacatenohineein nihanune rijijieein. ⁴⁰Nena laen, canu raotono nichajai que, canu ajaabiji nichajai que, naaonjoain nelauriaaichene coina inaraacha bajai tenaa naineneeun, nii coina inae acaauru que banihateein rucuhenojoneein nenacaauru rainein nihane jaun,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

⁴¹Niritoha acaauru rai Jesusone aonajeein jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri aina obaaecure nii lechooncaihuri aina nerelanacaauru. Nejetaote, acaauru cotijiaain jetao:

⁴²“Inarate raotojoein, Cana Coaunera coitucuhichuru, leeochoauru amurijiriin nena jereein acaauru cocainanacai neeuruhane que suujua acateein neeuruha leeochoaurune jereein neeuruhane coitucuhiche.

⁴³Nete laen nejesinajeein nitohanein nena naineneeiche inara. Nitohanein nena coacuelanaala, nejesinajeein ita coroatajanein neeuche. ⁴⁴Jana leeochoauru amurijiriin nena jerera, leeochoauru letononein neeine. ⁴⁵Coaracuche nachuhinti canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne canu coroatajaneiechene coina tururichaaun. Araji cachaauru osa caje nichoteein jianacoon neeuruhane coinane, nii coreniha cajabereeo cairichaeratiha uunlu acaauru coroatajaniha,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Maosanihane caje Bartimeeo rautaa Jesusone

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Inae Jericoo turuhin jetaote, ecu basiinjiin neeorin jelai caje amuha aina nerelanacaauru aina Jesusone jana jetao, acaauru aina cuure arajiin cachaauru. Nii jana bero auhaniha lauhequiin coriqui bajaa leinjiin Timeeo calaohi cairichei maosa Bartimeeone jaun jetaote, ⁴⁷Nasarete cocoaicha Jesuso nihane aohanriin jetao:

“Rabiriicha foeratei Jesuso, cairichaaajoain atiin cacoharaau,” naain eheeca nii maosane jana jetaote, ⁴⁸arajiin cachaauru, ehequiin aitohane caohateeure inauheneecha nihane coina. Nejetaote, que rutaain ehequiin:

“Rabiriicha foeratei, atiin cairichaaajoain cacoharaau,” naa nii maosane jaun jetaote, ⁴⁹ecu inacuhin jetao:

“Chajaain cajiha cotihanihuche,” naa Jesusone jaun jetao:

“Chajaaue nimichuhinte, toon ii cotihara coarae,” naauruha nii maosa raine jaun jetaote, ⁵⁰cajione buri rocohitiin siheetiin ratiriin jetao, Jesuso rene jeluhariin turuha cue nii maosa. ⁵¹Nii jana jetaote:

“Chatohanein chetichaaunne jereita,” naa Jesusone jaun jetao:

“Conoha canotanena jereunra cacha relaera,” naa nii maosane jana jetaote: ⁵²“Inae jataain quesenetaaine jaun inae conoha inota. Inae nainein amuhinera,” naa rai Jesusone rijieoritiin jetaote, inae conoha nii maosa notane jaun jetao Jesuso jiniichaaain bero cuhane cue nii maosa.

Jerosaleeun turuha Jesusone

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 Nitohanein cuhin, inae Jerosaleen aleen catinaauruhane jaun jetaote, Betafajee, Betania, naaonjoainuri

rohan Olibo bichatane turuuruhanee jaun jetao, caje coaauneein coroatajai aina nerelanacaauru letoae Jesoso. ²“Chajaain taa nita canaacha coarajei nesse cunichuche. Inae ecu turuhichenete, ecu cositenojoneein teecoha jaiti chuni cacha amunajanelanaala nena asno narejeene jana eruha curiquicheein. Cosi rutuhin uhaaichene jana: ³‘Chanuna cosi rutuhin amaaiche,’ naa chunocoha inara raine: ‘Latiha Cana Curuaanaane jaanne raa uhacaanu. Inae enate ichei jelaiha cainaratereein,’ naauche,” naain jetao letoanajae Jesoso.

⁴Nii jaun jetaote cuhin, nii acaauru rai aithohane rijijieein bero auhaniha teecoha cositenojoneein acuujuja rohan asno narejeene jana, eruhin jetao cosi rutuhin amauruhane jana jetao: ⁵“Chachaquiche inooneein. Chanuna nii asno narejeen cosi rutuhin amaaiche,” naain jetao, acaauru caje bajaaree nii cuu nenacaauru cachaauru tabaauru.

⁶Nii jaun jetaote, nii acaauru suujua-teenin letoanajaa Jesusone rijitjoeein nii cachaauru tonoraauruhane jaun jetao, inauheneecha nii asno narejeen amauruhane coarajeure. ⁷Nitohaneein jetaote, nii asno narejeen ichoae cajione teenin jetao, Jesoso rai nii asno amauruhane jana jetao, inae rene turuhaauruhane jana nichoae nelauriaain cue Jesoso. ⁸Nitohaneein asno ichoae nelauriaain cuhane jana jetaote, najiniha bero cuhane rai cajione buri maririjicoauruhane jana jetao, leeochoauru elele alo rijijieein nena ajaena alo raain najiniha bero cuhane maririchure. ⁹Nii jana najiniha cunacaauru, caajie cunacaauru, naonjoainuri jetaote:

“Raotojoein turuhine Cana Coaunera rijijieein nena cana Curuaanaa. ¹⁰Raotojoein turuhine Cana Coaunera Cojoanona, cana inoensihuru foerateraneein nena Rabiri nefoerate cojoanona. Aihute coreniha raotojoein

neurumiin dedeeu nenacaaurune maa-jeein,” naaure jetao cojioriin cachaauru.

¹¹Nitohaneein Jerosaleen turuhin jetaote, Teenforo asaae enohin, ecu basiijiin neeoriin jitariin nasajai coaraane baiha jetao Betaniau cue lechoonca coroatajai aina nerelanacaauru aina Jesoso, inae sohane jaun.

Inacaelanaala oha uherane coina cojiotaa Jesusone

(Mt 12.18-19)

¹²⁻¹³Nii cojoanoo Betania caje amuuruhane jana jetaote, niita bero auhaniha niha uhara alone jana coaraain jetao, coaraa cue Jesoso mijiintohane jaun. Ne-jetaote, inaacane bana rijiu nenihane jaun, ninnaa colane nalohacha baaeejin ne. ¹⁴Nitohaneein inacaenihane jaun jetaote:

“Inae nacoaauneein inacaeneriquiinne jaun, neriaain chuni ii inaa lerata,” naain uhara cojiotaa Jesusone jana jetao, ecu aina neein aonajeure aina nerelanacaauru.

Teenforo asaae necoretenacaauru sita Jesusone

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Inae nacoaauneein Jerosaleen turuhin jetaote Teenforo asaae enohin, nii Teenforo asaae chaelai que necoreteein, chaelai coretiha, naonjoain nenacaauru sitaain, atanichoae coriqui coreuruha cachaauru raine jaa rorihurune maajejin lacojoaain jetao, serori que necoretenacaauru rorihurune maa-jeein lacojoaain, ¹⁶nii Teenforo asaae nenacaen rucuhale enoauruhane caohate Jesoso. ¹⁷Nitohaneein jetaote:

“Cana Coaunera Quiricha inoensihuru cuhanete: ‘Cana Coaunera bajaauruhati satiin chaoratane sacuritaain que nenacaauru cachaaurune jaan coloheri-neeite ne canu loreri,’ naain laenanohi-neein ne. Nete asijiaauruhane jaan colo-

heri rijjijeein teeiche inara,” naain jetao ecu acaauru relae Jesoso.

¹⁸ Niritiin cachaauru relaane aonajeein jetaote, Jesoso sohin jaonaa coaacuruhane jaun, sohin jaoruhane jaanu lera arihure saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoanque cacha relaaureraauru, naaonjoainuri. Ne jetaote, sohin jaoruhane coasichure, nii acaauru relaa Jesosone jaan rautatiin aonajeeuruha satiin cachaaurune jaun. ¹⁹ Inae nocohecane jana jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquin nii nese caje amue Jesoso.

Inacaelanaala oha uherane

(Mt 21.20-22)

²⁰ Nii cojoanoo janone nii uhera rohan situha cuuruhane jana jetaote, inae cojoaisi aina curuaaequiin oha nii uherane jana coaracure. ²¹ Nii jaun jetaote, cojiotaa Jesosone coacuhin que nainaan jetao:

“Cacha relaera, inae raca cojiotaaine jaunte, inae ohe taa uhera. Coaraau nachuhinti,” naa Fedorone jaun jetaote:

²² “Jataain Cana Coaunera esenetaauche. ²³ Chunocoha esinae rauhijiriin airichainne esenetaain nii batoelanaala: ‘Niilai caje nefaruhin cucuana cuhane cunihun,’ naa caa ichatane ucuuno rainete, esinae nii aitohane rijjijeein aihane ne. ²⁴ Nitohaniane jaaunne inara rai aitoon, inaraacha latei eruhichene coina Cana Coaunera bajaaiiche, inara rai terichaine esenetaainete eruriquicheein. ²⁵ Inara rai chatohanai cotainacai ichaain neuruha inara amute cachaaurune niha natiin, acaauru que inara suujua acateein Cana Coaunera bajaaiichene bajaaiiche. ²⁶ Aihute baaso ichaain osa que nesaruquichene niha natiin inara osa que suujua acatemiin cana Inaca

dedeeu nena Cana Coaunera,” nae jetao Fedoro rai Jesoso.

“Cha ii cocoainae,” naauruha Jesoso raine

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Nii baiha jetaote, nacoaauneein Jerosaleen cauha cue aina nerelanacaauru aina Jesoso. Inae ecu turuhin Teenforo asaae enohin amuhemuheca Jesosone jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao:

²⁸ “Cha ii cocoainae catohanai ichaain neeine coina. Chatohanai cocoainanacai neeinna neei,” naaure jetao Jesoso rai saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri.

²⁹⁻³⁰ Nii jaun jetaote, acaauru rai: “Canuhetonaine inara caje bajareeunni. Cha Joaan letoaelu, cachaauru cojunacatiha uhanne coina. Cana Coaunera letoaenihanena cachaauruhacha letoanojooinein uhalu. Catoonraain carai beeichenena, canuhetonai canu cocoainaan canu letoera bereeunni inara rai,” naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

³¹ Nii jaun jetaote, ecu nejesinajeein ita rai jetao: “Cana Coaunera letoanojooineeinte uhelu,’ naacachenete: ‘Chanuna jana nere tonoraain esenetaeneechelu,’ nareein. ³² Coatihachu: ‘Cachaauru letoanojooineeinte uhelu,’ nanaa nainihaacache,” naaure jetao ita rai. Satiin cachaauru Cana Coaunera letoanojooinein uhalu Joaane esenetaauruhalune jaun, cachaauru coasiha. ³³ Niritiin jetaote:

“Chachaainti Joaan letoaain nelu. Coatihacoitucuhaacaanu,” naauruha Jesoso raine jaun jetaote:

“Aihane jaaunchujian canuhetonai, caa catohanai ichacaunne coina canu

cocoinaain canu letoaera berinaaunni inara rai,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Ocoana jaurera necha ansaineein
ichaonacaauru que cuaain
cachaauru relaa Jesosone**

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 Niritohane baiha jetaote, ocoana jaurera que cuaain cachaauru relaa jetao: “Leinjiin cacha jetaote, ocoana jaain jitariin corihateein bino jaauruhane jaanu coloherinu que loreri jaain, leinjiin jataain ucuunein tein rori jae ecu neein amihanenacaauru beraihane coina. Nitohanein caohachaaain rucuhecane baiha jetaote, nii ocoana que amihanenacaauru rai atane tein ratiriin amuhe nii atane erora. Inae tainaca que turuhane bana ita rai lerruuruhane coina. ²Nitohanein tein ratiriin jetaote, inae tainaca que tihane jaun, leinjiin rai cacha letoae, nii amihanenacaauru caje que banihateein niicha taihuri bajaa cuhane coina. ³Nejetaote, nii cacha mucuhin faojaain sooruhane baiha, nii cacha letoaaure cha colane nii temule erora rene. ⁴Nii jaun jetaote, nacoaaunein leeocho cacha letoaa nii temule erorane jana, nocoejechanuhin, couturi cunaitaain cha colane acaentonai letoaaure jelaiha. ⁵Nii jana nacoaaunein leeocho cacha letoaane jana jetaote, acaentonai sohin jaaore nii temule beraichacuru. Nii baiha nacoaaunein arajiin rai cachaauru letoajein sacuha nii temule erorane jana jetaote, tabaauru sohin jaonajaain, tabaauru faojaain cunaitanajaare.

⁶Satononejeein jetaote leinjiin jataain niicha belaa rai calaohi neerihane jana, aca letoae: ‘Jerihane canu calaohi quete laen suujua acatecurureein,’ naain coaacane jaun, sohin jaauruhane esenetaelanaala. ⁷Nejetaote, ita rai jetao: ‘Inae uha caa

atane erora calaohi. Coanete sohin jaohacachete, cana rainein nedaine caa atane,’ naaure jetao nii ocoana que amihanenacaauru cachaauru, uha nii atane erora calaohine jana coarajein. ⁸Niritocuruhane jaun jetaote, inae acaauru rene turuhane jana mucuhin ateinaain nii ocoana udaa amaain jaberoco jaaore,” naain jetaote:

⁹“Tonaquiche jana inara, nii calaohi sohin jaauruhane que, tohanrihacha jana nii ocoana erora. Raajenihane cuhinacha nii ocoana que amihanenacaauru sohin jaohin, leeochoaauru cachaauru bijiu nii ocoana teriha beraihuruhane coina. ¹⁰Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane:

‘Ajeri jaolecooruha
loreri icharaaurune jaante,
jauriaanejeein
loreri nunuhenein ne.

¹¹Acate

jataain cana rai
cojoelanaacojoaain ichae
Cana Coaunera,’

naain laenanohinihane jaan reretaain aonaquiche chariji banane,” naain jetao ocoana icharaauru que cuaain cachaauru rai ereerejeein acaauru relaa Jesoso.

¹²Niritiin acaauru que cuaain relanajaa Jesosone que nainacuruhane jaun jetaote, Jesoso mucunaa jerecure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, saseredotecuru curuaanaacuru, naaonjoainuri. Nejetaote, Jesoso aina neeuruha arajiin cachaaurune jaun cachaauru coasiha ecu ratiriin jelai caje amuure.

**Impoestonu que coriqui teeuruhane
que iriha Jesosone**

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³Nitohanein ecu ratiriin jelai caje amuuruhane baiha jetaote, Erodesi ere tonoraeraauru, fariseecuru, naaon-

joainuri letoaure, rai ereeuruhane jana tonaain acauru tonoraa Jesusone nechu jataain coulurujueeuruhane jaanu lera ariha cuuruhane coina. ¹⁴Acauru jetaote rene turuhin jetao: “Ii que tonaain iriha cachane niha natiin, tonoraelanaala esinae rauhijiriin ereein neeine coitucuhacaanu. Chaen techu nohanelanaala esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoha cachane coina cache relaii. Aihane jaun, caohachaana Romanocuru curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui tihacaanune. Ainihane chatohanerihha. Coretena nainichaanuna. Ainihanena niriiriha,” naaure jetao Jesoso rai fariseocuru aina Erodese ere tonoraeraauru.

¹⁵Nejetaote, nechu jataain cairichaa aitocuruhane que nainaane jaun jetao:

“Chanuna cacairichanaa coacuhin niritiin carai ereiche. Carai cajiha nii coriqui uhaauchene coarae,” naa acauru rai Jesusone jaun, ¹⁶rai coriqui teeuruhane jana jetaote: “Chaa curuaa caa laenanohineein ne rai cojunaca aina,” naa acauru rai Jesusone jaun jetao: “Romanocuru curuaanaa enferadoro curuaa,” naaure jetao rai.

¹⁷Nii jaun jetaote acauru rai: “Aihana jaun chujian enferadoro que banijiaain nena teeuche enferadoro rai. Chaen Cana Coaunera que banijiaain nena teeuche Cana Coaunera rai,” naain acauru tonoraa Jesusone jaun jetaote, ecu jataain cojoelatiin aonajeure.

Ohane baiha oo caje ichanaa cachane bajaauruha sadoseeocurune

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Nii jana jetaote, Jesoso coaraa uure sadoseeocuru, oo caje ichanaa cache suujuene esenetaaurenihane jaun caje bajaauruhane coina. Acauru jetaote rene turuhin jetao:

¹⁹“Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai laenaain ratirilulu, oha leinjiin cache nesirihateein nii comasai aina canaanai sirilanaalane, nii onaa comasai autana raa nii onaa nejerane, nii onaa aina siricha rijijieein canaanai sirihane coina. ²⁰Nitohanihane janate, ita nejera nejesinaneein neeuruha caaunsineein cachaaurune jana, jauriaanejeein acauru nejera nesirihateein, nii nesirihatenajan aina calaojoilanaala ohe. ²¹Nii jaunte, nii autana rae nii onaa nejera. Nete acaentonai ohe aina calaojoilanaala. Jerichanejeein techu ohe nii acauru nichataja. ²²Nii jaaunte, nii chunocohacuru nii caaunsini ita nejeraauru calaojoilanaala oore. Nii janate tabiicha nii ene netonai ohe. ²³Aihane jaun ooruhane baiha nacoauneein ichanaa acauru suujuene bana, chariji comasineein jana nereein nii ene, caaunsini ita nejeraauru aina nesirihateein nihalune jaun,” naain jetao Jesoso caje bajaure sadoseeocuru.

²⁴Nii jaun jetaote:

“Nechu jataain joaenreeinte ereerequiche inara, Cana Coaunera Quiricha ereretaain aonaain niicha ichanenu coitucueeneichene jaun. ²⁵Ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein ichanaain niha quichauru, enecuru, naaonjoainuri suujuene, inae nesirihatenaa nainecuruhi, dedeeu nena anjeraauru rijijieein inae neeuruhane jaun. ²⁶Tana ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein ichanaa cache suujuene que aitoha nuna laaojoi moconaa neein Moisesane jaa quiricha reretaain aonaquiche inarane. Ecu jetaote Moisesa rai: ‘Canune Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera neeun,’ nae jetao Cana Coaunera. ²⁷Coatiha ohin nitajenacaauru

coaunera nihei Cana Coaunera- ohin nii baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein nenacaauru cachaauru coaunera Cana Coaunera. Nitohanihane jaunte, jataain joaareein nii cha coitucuelanaala ereerequiche inara,” naain jetao sadoseocuru tonorae Jesoso.

Cana Coaunera aitoonjoan- jataain cacha ichao rai nelateein nena

(Mt 22.34-40)

²⁸ Niritiin esinae rauhijiriin sadoseocuru tonoraa Jesusone jana aonajihane jaun jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain jetao:

“Chariji jataain jauriaanejeein Cana Coaunera aitoonjoaneein cacha ichao rai nelateineein ne,” nae jetao, rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera.

²⁹ Nii jaun jetaote:

“Jauriaanejeein cana ichao rai nelateein nena Cana Coaunera aitoonjoante: ‘Aonacuche Israeli cocoaichacuru. Cana curuaanaa Cana Coaunerate, leinjiin acaacha itolere curuaanaa neen ne. ³⁰ Aihane jaun, ii suujua, ii suujue, ii coichana, naonjoainuri aina curataain cana curuaanaa Cana Coaunera belaihu. ³¹ Chaen ichaajenihane ijiabereeo belain coaraane rijijieein chamute cacha belain coaraau,’ nae. Nihei caa baiha jataain cacha ichao rai nelateein nei Cana Coaunera aitoonjoan,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaera rai Jesoso. ³² Nii jaun jetaote:

“Esinae rauhijiriinte chuhisi aitochicha cacha relaera. Leinjiinte chuhisi ne Cana Coaunera. Nihei nii baiha acaneein nei. ³³ Cana suujua, cana suujue, cana coichana, naonjoain aina curitaain Cana Coaunera belain, cana jaberoco belaichaane rijijieein cana amute cacha belain, naonjoancanete chuhisi, itolere inihocuru, itolere jujuaihuru, naon-

joainuri mocohaca rori ichoae teenne amurijiriin jataain nelateine,” nae jetao Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera. ³⁴ Niritiin esinae rauhijiriin tonoraa nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane coitucuhane jaun jetaote:

“Coatiha icharaain niheei Cana Coaunera Cojoanonaa que neeine caina,” naa Jesusone jaun jetaote, inae nii tonaai caje chatohanai bajanaa coitucueene.

“Chatohanai caje nefoeratenaa ne Mesihasi” naain bajaa Jesusone

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Nii baiha Teenforo asaae neein cachaauru relaane jaun jetaote:

“Chanuna Rabiri caje nefoeratenaa niha Mesihazine que aitocure Moisesa aitoonjoan que cacha relaureraauru. ³⁶ Cana Coaunera Suujue aitoroatenojineein: ‘“Cau carautono nichajai que nelauriaau carohan,

ichei nejeratenacaauru amuritoheratein, itiha asaae tenajaanune reen tiaajeein,” naa Cana Coaunera cana curuaanaa rai,’ naa Rabiri inatiin.

³⁷ Aihane jaun, inasiina Rabiri nefoerate caje nenaanere Mesihasi, Cana Curuaanaa neein curuaatiha Rabiri netonai inatiin,” naa cachaauru rai Jesoso jaun jetaote, rautatiin Jesoso aonajeure nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru.

Moisesa aitoonjoan que cacha relaureraauru ichao biha Jesusone

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Nitohaneein cachaauru relaane aina cuaain jetaote:

“Caohachaaain nocohalajiin ichaoche, Moisesa aitoonjoan que cacha relaureraauru que. Cacha relauruhane jaa cocajione jiaainte,

bero cuhaneuru acauru que suujua acatecuruhane coarateein neeuruha cachaaurune jereinchuru amuure. ³⁹Chaente netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereereecuruhane jaan coloheri sinacoca asaae enooruhane jataain nelateein nenea rijijieein rori caohacha ichoae nelauriana rautatiin, beseta ichaain lenonecuruhane jaaun niha natiin rori caohachaauru ichoae nelauriana rautatiin aihure. ⁴⁰Chaentechu, autanaauru caje acauru loreri niha natiin ruluure. Nitohaneente necha aansainein ichaauruhane que nainacuruha cachaaurune coataa sonafaajianaaichuru Cana Coaunera bajaee bajajeein ichaaore. Acaaurute leeochoauru amuritoheriin caseteco coaraa cuurureein,” naain jetao cachaauru relae Jesoso.

Nichaonajaanu que niicha sirii coriqui tiha Cana Coaunera belaiha leinjiin autana cairicheine

(Lc 21.1-4)

⁴¹Nii jana jetaote, coriqui teeuruhane jaan curu cuhane coriqui teeuruha cachaaurune jana coarajihau lauhequiin Jesusone jana jetao, jataain araainanaain coriqui teure coriquihonacaauru. ⁴²Nii jana jetaote, turuhin jataain coroatajajeei coreein nenea coriqui tiha cue, nii teeuruhane jaa curu cuhane ita que jerajeein, leinjiin autana jataain cairichei. ⁴³Nii coarajeein jetaote, aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

“Esinae rauhijiriin satiin caa curu cuhane coriqui teurera amurijiriinte coriqui te caa leinjiin autana cairichei. ⁴⁴Jana satiin caa coriquihonacaaurute, acaauru rai cautena coriqui caa teure. Nete laen caa ene jataain cairicheinjian natiin, acaihanijin nichaonajaanu que niicha sirii te jitariin,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Itajenojoinerichaain Teenforone biha Jesosone

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 Inae nii Teenforo caje mituha cuha Jesosone jana jetaote rai jetao:

“Cacha relaera, jataain caohatiin ajeri caje ichanohiniha caa Teenforone coaraaina,” naa rai aina nerelanacaauru caje leinjiine jaun jetaote:

²“Jataainte niqui caohatiin tasiojoaain ichanohineein coaraai. Nete inae turuha cojoanonaane bana, nii leinjiinjin nenereein caa ajeri ita ichoae teein ichanohineein inaraacha coarajei, satiin itajenojoiniha curichaaaine jaun,” naain jetao aina nerelanaa tonorae Jesoso.

Nacooaunein tururichaain Cana Coaunera Cojoanonaane

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Nii baiha jetaote, nii Teenforo coarajeein rohan nenea Olibo bichataneu cue jetao aina nerelanacaauru aina Jesoso. Inae ecu turuuruhane jaun nelauriariin lauhecoha Jesusone jana jetaote:

⁴“Chatohanai janonaa banana nunuhereein nitohanai. Chatohanaina jana, inae jataain cataainjian nitohanaine jana coaarareein,” naain caje bajaauruha jelai teteriin, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Anderesi, naaonjoainurine jaun jetaote: ⁵“Inara coritaaain niha chunine coataa caohachaain nainaan neeuche.

⁶Arajiichurute canuniha nocoetiinchuru turuhin: ‘Canune Curisito neeunra,’ naa uuruhane, arajii cachaauru nii acaauru coritaaauruhane esenetaa cuurureein. ⁷Jiaonriha: ‘Ecuuru ecuurute ne sonaana,’ naain coitucuhichene nesoonnein casiichene. Nitohaneente nunuheca cureein. Nete caa caitoonjoan cojoanonaa satono que turuhane

jaun ainenereein. ⁸Laurihu laurihu nenacaauru cachaurute, leeochoauru aina nejeratein, ita que nererojoecaain niha cuurureein. Jana leeocho atane que ichaonacaaurute, leeocho atane que ichaonacaauru aina sonaana que niha cuurureein. Chaentechu araai lauriin aihane jaaunru, jataain mijiaaieein niha cureein carora tabai. Nii janate, niha cureein mijitena. Niite aasaieriin necairichanaa nunuheniha cureein.

⁹Aihane jaun caohachaain nainaain neeuche. Canu corenihate, cocoinanacaihuru, *reychuru*, naaonjoainuri bijiu inara teeuruhane janate, sinacocacuru asaecuru tein inara bisiha cuurureein. Nitohanein inara teeuruhane banate, esinae rauhijiriin canunein nihanune biha curiquicheein acaauru rai. ¹⁰Jaiti nitohanein satono que turuenihane ajiniate, satiin cachauru chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru rai caa caitonjoan nosa caje nichoteeururichaaiee beebejiha curiquicheein. ¹¹Aihane jaun, cocoinanacaihuru rene inara amaauruhane, jiaonriha acaauru rai ereeichene jaaque tonajeein cuichene. Inae ecu ereeichene coina turuhichene coatihane inara aitorihieeicheein. Cana Coaunera aitoroatenojoin Cana Coaunera Suujue letononeeinte aitoriquicheein. ¹²Rai nejeraauruhachate nejeraauru colurujihane cuurureein ateinanohineeuruhane coina. Jana rai calaohichuruhachate colurijihane cuurureein acaauru inacaauru. Nii janate rai inaca colurujueeuruha acaauru calaohichurune jana, acaauru ateenaa cuurureein. ¹³Canu cachanein neeichene corenihate inara cotaairiin inara coaraa cuurureein satiin caa chauratane sacuritaain nenacaauru cachauru. Nete nitohaniha sainejeein

satono que tiaain caitonjoan tonoraain neite ichoteratenojoiniha cureein.

¹⁴Aihane jaun caa reretaain aonaain tonoraauche. Inae nii Teenforo asaae jelai tein Cana Coaunera que banijiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeratena casicheine coaraquichene, ichtatane jana cuhin sororuhine Jodea ichaonacaauru. ¹⁵Ecuun rai loreri satono coarana ichoae niha chunine jana niha nitohanaine, jiaonriha rucuhene niha natiin roconaa coaucane. Rauhijiriincha fauhi amuhine. ¹⁶Jana ocoana jana nihane jana aihane, jiaonriha jelaiha nejenohin cajione ranaa coaucane. ¹⁷Jataainte cairichaaajoaaurureein nii cojoanonaa que inae turuhane bana ausirineein nenacaauru enecuru, sisihajeein canaanai sirichauru, naaonjoainuri. ¹⁸Nabana elohena bana niha nitohanaine coataa Cana Coaunera bajaauche inara. ¹⁹Cana rai chauratane coaunaain nihalu Cana Coaunerane baiha, nitohanai necairichanaa coaraa chariji banane que airijiinte, jataain niha cureein necairichanaa cojoanonaa. ²⁰Nii necairichanaa cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coaunerane, nerihei chuni nichotei nii caje. Nete rai cachanein janijiin niicha ranojoinunri jataain belaihane jaun, nabana nitajeeuruhane coataa nii cojoanonaa sarotiareein.

²¹Aihane jaun chunocoha inara rai: 'Caute ne Mesihasi. Ecute ne,' naa inara rene turuhinne, jiaonriha esenetaaichene. ²²Mesihasi niha nocoetinchurute *profetane* lanaala nenacaaurune maajeichuru, inara coritaa cojoelanaacojoai ichaa cuurureein. Janijiin Cana Coaunera ranojoinuru niha natiinte coritaaaurureein. ²³Aihane jaun, caohachaain necohalajiiin itolerenein neeichene coinane caraajenhane inara rai aitoon, que nainaain neeichene

coina,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Nacooauneein tururichaaïn cacha caje nejanoanaa Curisitone

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Niritiin jetaote: “Nitohaneein inae niha necairichanaa cojoanonaane bai-hate, nocoena niha enotone jana, atene netonai conoenerееin. ²⁵ Nii janate, dede cajene maajeichuru naluhaocoa arasi-jieeurune jana, nesoone caun rijijijianiha cuurureein dedeeu nenacaauru netonai. ²⁶ Nitohanihane janate, itolere ichana nainihane coarateein nelate que nelateein dede sacari jana fauha uhanu canu Cana Coanera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne jana coariquicheein. ²⁷ Acate rai anjeraauru letoareein, nii janijiin niicha raauri, rai cachaauru taojiaain raauruha satiin caa chauratane tinonritiin nuurihuru cajeeurune maajejin, dede uurihuru cajeeurune maajeichurune coina.

²⁸ Caohachaaïn nainacuche, caa uhera que cuaain inara relaanune que. Inae satiin naluha nune alone baiha nacooauneein nalojoaa uherane coaraqichenete, caje inae nichuuntaa ajaanaane coitucuhiche. ²⁹ Nii rijijieein nainacuche caa caitoonjoan rijijieein aihane coaraqichene, canu Cana Coanera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaune inae nichuuntaa turuhanune que. ³⁰ Esinae rauhijiriine aitoon, jaiti ooreniha ena caa satiin canu aina nenacaurune janate, ³¹ nitajereein caa chauratane aina dede. Nete lae caa aitocooaunne jaa quere, caa aitocooaunne rijijieein que tihane reeintiaain nereein.

³² Nete laen: ‘Naaonjoain cojoanonaa banate ecu tiaain aicheein,’ nene naain

nii chuni coitucuera. Niheichu dedeeu nenacaauru anjeraauru niha natiin coitucuruhi. Niheichu canu niha natiin coitucuhaaun, leinjiin Ofaachate coitucuuje. ³³ Niique tihaneree tiaain caohachaaïn nainaaïn Cana Coanera bajajeein neeuche. Coatiha coitucueraai nii airichaaïne jaa cojoanonaa. ³⁴ Acate coriaji ataneu cunaa jeriha leinjiin cachane, rai cachaauru que loreri beraichateein, le cacha cachaauru rai amihanenaa teein, nii loreri beraicha que beraichatenajaain ratirinajaain amuhane rijijie. ³⁵⁻³⁶ Aihane jaun, caohachaaïn nainaaïn turuhane cohajeein neeuche inara. Coatiha coitucueraai turuha nii loreri erorane, sona naluque, dede cataaun, ataohari irihanau, janone, naaonjoaainjin, turuhane jana letona jatoroaain neneeichene coataa. ³⁷ Caa inara rai aitocooaunne rijitoojeine leeochoaauru rai netonai aitoon, caohachaaïn nainaaïn cohaquichene coina,” nae jetao, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, naaonjoainuri rai Jesoso.

Jesoso mucuuruhane coina ita taojiaauruhane

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 Coroata janohin lanajeeca jorerera colane ichanohin faan quihuruhane jaan beseta fasocoane jana jetaote, chunocoha que coritaerateein, Jesoso mucuhin ateinaauruhane jaan lera arihure saseredotecuru curuaanaacuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru. ² Nii jana tabaauru jetaote:

“Nainiheï nitohanai ichacaache beseta nunuhe banane. Nabana cana que nejerateeuruha ecu aina nenacaauru cachaaurune coataa,” naaure jetao ecu ita rai.

**Alabastro caje ichanohi que
curuhin nenea jujuai choro
leinjiin ene Jesoso ichoaene**

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³Betaniau cosibi ruhecaeranein ni-
icha curuaatehuri Simoon loreri asaae
turuhin, ecu nelauriana najaan rori
choae lauhecoha Jesosone jana jetaote,
alabastro caje ichanohi que curuhin-
ujuane nejesina caje ichanohi jataain
coretiin nenea jujuai nardo amaain tu-
ruha cue leinjiin ene. Nitohanein tu-
ruhin jetaote nii jujuai curu raiheitiin Je-
soso couturi choae chorohe. ⁴Nii jana
ecu neein coarajeeurera tabaauru jetaote
obajeein jetao:

⁵“Chanuna que cairichaaihuru
coroatajanena richaae, nichata fashai
denario core jeeoni amurijiriin nii
jataain coretiin nenea jujuai nardo que
necoretelanaala joaereen nii jujuain
ichanohi jaohiche,” naain jetao nii ene
que ereein nocoeje chanuure. Nii le
denario jetaote le jiichoo amihanenaa
core ne.

⁶Nii jana jetaote acaauru rai:

“Coo nocoeje chanuhin, coa
rerohecaache. Jataain caohachate ichae
catohanein canu teein. ⁷Itolere banate
inara aina neeureein cairicheihuru.
Nii jaunte, acaauru coroatajanena
jeriquichene jaan que, acaauru
coroatajanena naineriquicheein. Jana
canu, itolere cojoanonaa bana inara
aina neriaauni. ⁸Caa enete niicha
ichana nainei ichae, cajabereeo
jujuaauruhane jaanu que niicha rucujui
nihane jaun. ⁹Esinae rauhijiriine aitoon.
Chunijihuunru chauratane sacuritaain
nosa caje nichoteeuru richaaine caina
caitoonjoan canu ere beebjeeuruhane
jaunrute, caa catohanein canu
jaberoco jujuaa caa enene jaan coaauca
cuureein. Nitohaneinte coaaujojoi

nih cureein,” nae jetao acaauru rai
Jesoso.

Jesoso coulurujiha Jodasine

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Nii Jesoso aina nerelanacaauru
lechoonca coroataja Jodasi Isacariote
jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru
coaraa cue, acaauru aina ereein, Jesoso
rene amanajaane caina. ¹¹Nitohanein
acaauru rene turuhin amanajaane
caina acaauru rai aitoha Jodasine
jaun jetaote, jataain corojeein rai
coriqui tenaa jerecuruhane jaun, jelai
nedaoriha Jesosone que coacue, rene
amanajaane caina Jodasi.

**Aina nerelanacaauru aina
janotiin lenoniha Jesusone**

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn
13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹²Jorerera colane ichanohin faan
quuin, Cana Coanera rai carenero
narejeen sooruhane jaan fasocoo beseta
cojoanonaa nunuhe bana jetaote:

“Chu fasocoo cojoanotiin que lenon-
ichaachene jaanu que lenone jaa cuha-
caanune jeree,” naain jetao Jesoso caje
bajaure aina nerelanacaauru.

¹³Niritocuruha raine jaun jetaote,
coroatajai aina nerelanacaauru letoain
jetao:

“Chajaain taa neseu cunichuche.
Inae ecu turuhichene jana, baichaje
cuhane acuu baibaichaain cuujuiha
leinjiin cachane jana eruhichene
sacuuche. ¹⁴Chaen inae loreri asaae
enohane, nii loreri erora rai: ‘Cacha
relaerate ii caje bajaerate, Chariji ucuha
cuhane canu aina nerelanacaauru aina
lenonerichaanuhin fasocoo cojoanotiin
que, naain bajaerate,’ naaiche rainete,
¹⁵aca inara que ecuunetiin coaranai
loreri asaae, caohatiin rucuhenojonein
nenea ucuha seejoan coaratereein.
Chaen inae inara que coaratihai nii

loreri erorane, ecu teein janotiin cana lenonenu enoalaauche,” naain jetao, nii aina nerelanacaauru suujuateein letoanajae Jesoso.

¹⁶Nii jaun jetaote, nii neseu kuhin acaauru rai aitoha Jesosone rijijieein leinjiin cache eruha cuure nii coroatajai aina nerelanacaauru. Nii jana jetao acaauru que leinjiin ucuha coaratiha nii cachane jaun, ecu teein fasocoa cojoanotiin que lenonecuruhane caina lenone jaaure.

¹⁷Inae nocohejihane jana jetaote ecu leeochoaauru aina nerelanacaauru aina turuha cue Jesoso. ¹⁸Nitohaneein lenonecuruhane jaaun neein jetaote:

“Esinae rauhijiriin ena cau caniha inara jiniichaain lenoniha nenaate, canu que nesuujuuein cacoluruheca cureein,” naa acaauru rai Jesosone jaun jetaote, ¹⁹jataain inaderaain:

“Canuna ii coulurujerichaaunte,” naain caje bajaure le cache cachaaauru. ²⁰Nii jaun jetaote:

“Ena, cau canu aina lechoonca coroatajai nequichene caje nena, canu jiniichaain canu ojoaichu cuhane faan setejiaain quichate acane. ²¹Cana Coanera Quiricha inoansi cuhane aitohane rijijieein itolereneein aihanete ne. Nete jataain cairichaojoareein nii caque nesuujuuein cacoluruhera. Jataainte caohacharelu, nejanoaenihalu nii cachane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²²Nitohaneein lenonecuruhane ucuatoha jetaote, faan mucuuriin Cana Coanera bajaain, cataaun tacaain taturiin acaauru rai teein jetao:

“Nocoo caa quihuiche. Caate cajabereeneein nena ne,” naain jetao acaauru rai te Jesoso.

²³Nii baiha, acaauru coconein nena bino curu mucuuriin, Cana Coanera bajaain acaauru rai tihane jana jetaote, sating ita rai

leruune leruunein cooruhane baiha jetao: ²⁴“Caa canaacha coite canu coichana ne. Acate arajii cachaaauru osa coreniha nijiaonrichaainne caina Cana Coaneraacha icharatei ichacaanne jerichaaunne jaan cojunacanein nena ne. ²⁵Esinae rauhijiriin nacoaunein caa baiha bino corihaanni, Cana Coanera Cojoanona necaohacha que neein ecu nena bino cohanune reentiaain,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Coitucuha nocoetelanaala
nesuujuerichaa
Fedrone biha Jesosone**

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶Nitohaneein jetaote, salmo que nenatein Cana Coanera coroaecuruhane baiha jetao aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Olibo bichataneu cue Jesoso.

²⁷Inae ecu turuhin jetaote:

“Enene cojoanotiin cuhanete, sating canu esenetaaichene jianein ita caje riaaneriquichein. Nitohaneichene cinate: ‘Carenerocuru beraicha sooruhane janate, cajihanein rianiha cuururein carenerocuru,’ naain laenanohinein ne Cana Coanera Quiricha inoansi cuhane. ²⁸Nena inae ichanacaanne, jaiti Calilea turusiquichene ajiniha, canu inara ichoaachaniha ecu niha cureeunni,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote: ²⁹“Sating ii esenetaauruhane jianecuruhane nihanating coatiha laen airinaaunni canu,” naa Fedrone jana jetaote:

³⁰“Esinae rauhijiriin enene cojoanotiin cuhanete, jaiti coroata saain ereniha ataoharine jana, canu coitucuha nocoetelanaala nichata saain nesuuja curiquiin,” naa Fedoro rai Jesosone jana jetaote: ³¹“Ii aina jiniiquiin ateinanohi nihanune caina aitocuruhane nihanating, coatiha

nii ichoitucuha nocoetelanaala nesuujerihaaunni,” naa Jesoso rai Fedorone jana jetaote leeochoaauru netonai jerichanetojoeiin aitocure.

**Jetesemanii Cana
Coaunera bajaa Jesosone
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)**

³²Nii baiha jetaote, Jetesemaniineein niicha curuaatehuri cuhin, inae ecu tuuruhanane jana jetao:

“Cau nelauriaain canu cohacuchene, inara tonohanau Cana Coaunera bajani,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

³³Niritiin jetaote, Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri amaain cuhin jetao, jataain inaderaain nererojoeae Jesoso.

³⁴Nitohaneein nererojoeaain jetaote: “Jataain onaanajaanu rijitocojoaainte inaderae casuujua. Cau nedaauche inara. Jiaonriha siniichene. Nirijieein ichaajojoeiin canu cohacuche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁵⁻³⁶Niritiin ratirinajaain acaauru caje nita cutiin jetaote, notoroaain atane que nauri temetaain jetao: “Ofa, coatiha ii rai caaintajerihei caa necairichanaa tabai caje canu ichoteratena jereeine. Nena canu jerichaaunne rijijieein ichaaine jereneun, ii jereeine rijijieein ichaau,” naain jetao Cana Coaunera bajae Jesoso. ³⁷Inae Cana Coaunera bajaane baiha, jelaiha acaauru coaraa cuhane jana jetaote, sinihuruhane jana erunajaa cue. Nii jaun jetaote: “Inaenachura siniite Simoon. Jataainachura aasaeriinijin sinirena abaantaain ichaajojena naineneeite. ³⁸Nabana osa que nesaruquichene coataa sinirena abaantaain ichaajojoeiin Cana Coaunera bajaauche. Jataainte niqii inara suujua cuhane ainaa jeriquiche. Nete jataain

abaantasine inara jaberoco,” nae jetao Fedoro rai Jesoso.

³⁹Niritiin jetaote, nacoaauneein jelaiha cuhin jerichanetojoeiin Cana Coaunera bajaa cue. ⁴⁰Inae Cana Coaunera bajaane baiha, acaauru coaraa cuhane jana jetaote jataain siniitooruhane jaun, sinihuruha aina nerelanacaaurune jana erunajaa cue Jesoso. Nii jaun jetaote, nii tonaain tonoraauruhane jaanu coitucuurene. ⁴¹Inae nichata saain jelaiha cuhane baiha nacoaauneein turuhin jetaote:

“Jaitinachura neloraain siniichete. Inae laen necha aansainein osaaonacaauru bijiu Cacha Calaohi nichaaune mucuhin teeuruhane rai nihane cojoinaca que tiha. ⁴²Chajaain nimichucuchete amuhacache. Inae tajiha nichuutaa canu belaihanane saijieein canu colurujuera,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Jesoso mucuhin amauruhane

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³Niritiin jaiti ereerejiha aina nerelanacaauru aina Jesosone jana jetaote, sabere, enuha, naaonjoainuri que biji achunequiiin arajii cachaauru que corianeraain turuha cue nii Jesoso aina nerelanacaauru lechoonca coroatajaneein nena Jodasi. Acaauru letoaauruha saseredotecuru curuaanaacuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, Joriocuru bichauhenaaauru, naaonjoainurine jaun. ⁴⁴Nitohaneein que nesuujueein colurujuueein jetaote: “Nii quiicha meri lioracate acanereein. Chaen mucuhin caohatiin biji ichojoaain amaauche,” naain jetao amanajae Jodasi.

⁴⁵Niritiin acaauru amaain jetaote, inae rene turuhin rohan nichuutaain jetao:

“Cacha relaera,” naain jetao Jesoso meri lohite Jodasi. ⁴⁶Nitohaneein jetaote, Jesoso mucuhin amaature.

⁴⁷Nii jana jetaote, sabere mucuhaneecha neeoriin leinjiin saseredotecuru curuaanaa cacha uricho beuhite, ecu acauru aina nena cacha. ⁴⁸Nii jana jetaote, nii mucuha cunacauru cachaauru rai jetao: “Chanuna necha aansai asijaauto mucuera tocohaneein enuha, sabere, naaonjoain uhaain canu mucuha uhiche. ⁴⁹Itolere cojoanonaa banane inara jana Teenforo asaae neein cachaauru relanjacoon. Nii jana chabana canu mucunajaaohieiche. Nete Quiricha inoansi cuhane aitoaha Cana Coaunerane nainaaichene cointe caa aaiche,” nae jetao nii mucuha cunacauru cachaauru rai Jesoso.

⁵⁰Nii jana jetaote, ecu jelai Jesoso ratiriin, satiin soroore aina nerelanacaauru. ⁵¹Nii jana leinjiin enamanaa jetaote, shojoera que shoheshohequii caaijie cuujihane jana jetao, acaentonai mucuuruhane jaun, ⁵²nii shojoera ratiriin machohequii cha colane soroe.

Jorioocuru bichauhenaauru- niha chatohanaine rucuhaneein nenacaauru- Junta Suprema acatiha niha Jesosone

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³Nitohaneein saseredotecuru curuaanaacuru curuaana rene Jesoso amaauruhane jana jetaote, satiin ecu netaojiaaure saseredotecuru curuaanaacuru, Jorioocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureeraauru, naaonjoainuri. ⁵⁴Nii jana jetaote, nita coarajeein caaijie cuuje Fedoro, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa loreri chajeniha tiaajeein. Inae ecu turuhin

jetaote, Teenforo beraaihurera aina nelauriaain usi que nichaatilha nedae.

⁵⁵Nii jana jetaote, Jesoso sohin jaaoruhane jaanu lera arihure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen satiin Jorioocuru bichauhenaauru- *Junta Suprema*acuru, naaonjoainuri. Nejetaote, nii chatohaneein teeuruhane jaanu lera eruurene, ⁵⁶nitohaneein nohaneein colurujueeuruha arajiin cachaaurune saijieein ita rijitoejin aitocurenihane jaun. ⁵⁷Nii jana tabaauru jetaote, nimichuhin nechu jataain nohanein:

⁵⁸“Canacaanu uricho quene aonacaun: ‘Caa cachaauruhacha ichai Teenforo itajeeinne, nichata janojoein cuhane leocha ichana naineen cachaauruhacha ichanohinelanaala,’ naane jana,” naain jetao colurujueeure.

⁵⁹Nejetaote, ita rijitoejin cuuain colurujeeurenihane jaun esenetana nainecurene.

⁶⁰Nii jana jetaote, satiin nii ecu nenacaauru cataaun nichaauraaain jetao: “Chatohanaina ichaaite, toon toritiin icholuruhecuruhane jana tonoranajeeinein,” naain jetao Jesoso caje baje saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa. ⁶¹Nejetaote, tonoraelanaala inauheneecha aonaje Jesoso. Nii jaun jetaote, nacoauneein rai jetao:

“Iina itolere icharaanu que turuha uheni Cana Coaunera Calaohi Mesihasi neei,” naain caje bajaa saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote: ⁶²“Ejeen, acaneeunchujianrana. Inarate itolere ichana nainera neein nena Ofa raotono nichajai que lauhecohanune jana cacoarariquicheein. Chaen techu, inae ecu tihane bana dede caje, dede sacari jana uhin fauha uhanune jana canu coariquicheein,” nae jetao rai Jesoso.

⁶³Nii jaun jetaote, obaecane cojunacaneein cajione soaisoain jetao: ⁶⁴“Cha nenacaaneineina coara

lateriquiche. Inara uricho quite, inae Cana Coaunera Calahiniha nocoetiin irihane aonaquiche. Tonaquiche jana nii que,” naa acaauru rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote, satiin ita suujua rijitjoeein nii coulurujeeuruhane ujuaaihoneyein aca ohane caina aitocure.

⁶⁵Nii jana tabaauru jetaote, col- uneeinchuru nota conajaain bisiin jetaote: “Aihane caa ii bisicha coitucuhin beeu,” naauruhane jana jetao, Teen- foro beraichacurune maajeein nomeri faohacure.

**Jesoso coitucuha
nocoeteniha Fedorone**

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶⁻⁶⁷Nii jana jetaote, loreri chajeniha usi que nichaatiha lauhecoha Fedorone coariin: “Ii netonaite Nasarete cocoaicha Jesoso aina amuhemuhena neei,” nae jetao Fedoro rene turuhin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa coseenra.

⁶⁸Nii jana jetaote: “Coatiha nii carai aitohine jaan cacha coitucuhaaun. Chaa que chaainti nii aitohi,” naain jetao neesuujue Fedoro. Niritiin jetaote, jela- lai caje amuhin acuujuaniha neeori- hane jana, inae ere ataohari curuaanaa.

⁶⁹Nii jana jetaote, nacoaauneein Fedoro coaraain leochaauru rai jetao:

“Caa netonaite, nere tonoraeraneein nena ne,” nae jetao nii coseenra, leochaauru rai.

⁷⁰Nejetaote nacoaauneein nesuujue. Nii baiha neeoriin jetaote, nacoaauneein Fedoro rai jetao:

“Rauhijiriinte bajiaa acaauru caje nena neei. Nii choae tacaain Calileea co- coaicha neei inatiin,” naaure jetao nii cuu nenacaauru.

⁷¹Nii jana jetaote: “Esinæ rauhijiriin Cana Coaunerate coaraje, nii aito-

coichene jaa cacha coitucuenihanune,” ⁷²naa Fedorone rijieeoritiin irihane coroata satiha ataoharine jana jetaote: “Jaiti coroata saain ereniha ataoharine ajinihate, cacoitucuha nocoetelanaala nichata saain nesuujueriqiin,” naalu rai Jesosone coacuhin jetao chanae Fedoro.

**Coberenadoro Filato
acatiha niha Jesosone**

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 Nii jana jetaote, jataain janohetiin netaojiaaure saseredotecuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureaauru, chaen niha chatohanaine rucuhaneein nenacaauru- *Junta Supremacuru*, naaonjoainuri. Nitohanein jetaote, Jesoso biji ichojoaain amaain Roma curuaanaacha letoai Jorionelanaala nena- coberenadoro Filato rai tiha cuure. ²Inae nii Filato rene turuaauruhane jana jetaote:

“Iina Jorioocuru Curuaanaa *Rey* niha,” naa rai Filatone jana jetaote:

“Ejeen. Esinae rauhijiriin acanichaaunne quite aitohi,” nae jetao rai Jesoso.

³Nii jana saseredotecuru curuaanaacuru jetaote, jataain arai laurii itolere ichaain nihane que aitiin colurujeeuere.

⁴Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao:

“Aonaaun, jataain arai laurii itol- ere ichaain neeine que aitiinte icholu- ruhecure. Chanuna jana tonaain acaauru tonoraeneei,” nae jetao rai Filato.

⁵Nejetaote, tonoraeniha Jesosone jaun: “Chatohanihane jaunna caa catoonraene,” nae suujua cuhane Filato.

Ateinanohi niha Jesusone caina rucuhacuruhane

(Mt 27.15-31; Lc
23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶Nitohaneein beseta bana nainein niha chuni colurujuenojoine jetaote, jerecuruha nii cachaaaurune rijijieein jianenajaque Filato. ⁷Nii jana jetaote, caresero cuhane ne leinjiin catcha Barabasi-neein niicha curuaatehuri. Nii Barabasi-leeochaauru aina acaauru curuaanaacuru que nejerateein sonajaain jaaorera ne. ⁸Nii jana jetaote Filato rene turuhin, nii beseta bana nainein ichanajaaocane rijijieein ichaa Filatone caina caje bajaature cachaauru. ⁹Nii jaun jetaote, acaauru rai jetao:

“Aihane jaunna, inara Jorionequichene Curuaanaa *Rey* jianichaaunne jeriquiche,” nae jetao acaauru rai Filato, ¹⁰saseredotecuru curuaanaa amurijiriin coitucuhin cachaauru relaa Jesusone jaun, arajii cachaauru esenetaain sacuuruhane jaun que necoelai caun mucuhin rai teeuruhane que nainaane jaun. ¹¹Nejetaote, cachaauru suujuau tacaature saseredotecuru curuaanaacuru, Barabasi jianeratecuruhane caina. ¹²Nii jana jetaote, acaauru rai jetao:

“Chatohanai jana ichacaunne jeriquiche caa Jorioocuru curuaanaa *Rey*neein inaraacha curuaatei aina,” naain acaauru caje bajaa Filatone jana jetaote:

¹³“Coroso que teeinene jerichaanura,” naauruha ehequinne jaun jetaote:

¹⁴“Chatohanai baasonajian ichae,” naa acaauru rai Filatone jana jetaote, nacooauneein ehequinn jetao:

“Coroso que teechaaura,” naaure catchaauru.

¹⁵Nii jaun jetaote cachaauru aina caohachaaain nena jehane jaun Barabasi jianein, Jesuso bisichatihane baiha

acaauru rai te Filato, coroso que teeuruhane caina.

¹⁶Nii jana jetaote, nii cocoinanacai loreri chajeniha Jesuso amaain, son-daro nejesinanejeein ecu satiin netaojiaaure. ¹⁷Nitohaneein netaojiaain jetaote, que cajione jichohajiojoai lanajai curujuaain, ojoa caje ichanohin comai lauriaaure coturi que. ¹⁸Nii baiha jetaote:

“Acanein neeine Jorioocuru Curuaanaa *Rey*,” naaure jetao ehequinn nechu jataain cairichaa que nocoatijiaa.

¹⁹Niritiin jetaote, enuha que rai couturi faojoain coulunecuruhane baiha, nechu jataain que ninichaaia nacatiha neseonriaaure soondarooru. ²⁰Nitohanein jataain que ninichaajeeuruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai jichohajiojoai que niicha curuhacuri rocohin jetao, rai cajione esine curujuaain, jelai caje amaain coroso que tiha cuure.

Coroso que Jesuso teeuruhane

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Nii jana jetaote, ocoana caje caaujia Alejaandoro, Rufo, naaonjoainuri inaca leinjiin catcha Sirene cocoaicha Simoonne jana coaraain jetao cotihacure, nii Jesuso teeuruhane jaanu coroso amaane caina.

²²Nitohanein jetaote, Golgotau Jesuso amaature. Golgota naane jetaote, “Niha couturi bejerona jaan,” naane aite. ²³Inae ecu turuhin sacari mirra jujuaain nena que jasiiteein bino que cocoanaa jerecuruhane jana jetaote conaa jerene Jesuso. ²⁴Nitohanein cairichaaain jetaote coroso que tein, “Chariji raineincha nedareein,” naain que nocoatijiaain ecu nejesinajeein ita rai Jesuso cajione chaluure soondarooru. ²⁵⁻²⁶Janone nichae nuna macohi ichoae teejia enotone jana coroso que tein jetaote: Jorioocuru curuaana niha nocoetohane jaunte,

“Jorioocuru curuaanaa *Rey* ne,” naain que aitiin, laenanohineein nenea tabara teoure coturiniha. ²⁷ Chaen jetaote ecu aina corotajai asijiautooru teoure coroso que, leinjiin raotono nichajaique, leeocho rai najaabiji nichajaique, naonjoaain. ²⁸ Nitohaneein jetaote: “Necha ansai asijiautooruneein nenea rijijieeinte nereein,” naain laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanene nainae.

²⁹ Nii jana jetaote, coturi rurujaain:

“Ichalaraa. Chajaain aihane Teenforo itajeein nichata janojoin cuhane nacoaauneein michunaa jereeine rijijieein ³⁰ ichaajenhane ijiabereeo ichoterateein coroso caje faau,” naain jetao Jesoso nocoje chanuure satiin ecu situnacaauru.

³¹ Saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, naonjoainuri netonai jetaote:

“Leeochaauru ichoteratiha niqui, nete raajenhane jaberoco ichoteratena nainene. ³² Chajaain aihane caa coroso caje fauhine Mesihasi-Israaelitaauru curuaanaa *Reyte* coaraain esenetaacache,” naain jetao que ninichajeeure nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru. Nii ecu jiniichain coroso que nenacaauru netonai jetaotechu Jesoso nocojechanuure.

Oha Jesusone

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Nii jana jetaote, enoto chujutora caje coaaneein nunuheteiin nocohena ne satiin caa chauratane nuna macohi ichoae teejiha sonanereentiaain. ³⁴ Nii rijieeoritiin jetaote, jataain tonijiaain jetao:

“Eloi, eloi, lema sabactani,” naane jetao: “Cana Coaunera cacorataaneun,

chanuna catohaneein canu nainatejeei,” naa jetao aite Jesoso.

³⁵ Nii jana nii ecuneein aonajeeurera tabaauru jetaote:

“Aonacuche *profeta* inoansi Eliasi cotihacate aite,” naaure jetao ita rai.

³⁶ Nii jaun jetaote, leinjiin acaauru caje nenea cacha jetao, jeluhaariin cuhin cajione que bino baaso elohanti sisi-aain amaaan jetao, Jesoso rai sijirichae jiarana nujan macohi que teein co-hane caina. “Coo rohecaachete aihane coroso caje fauha uha Eliasine coara-cache,” naain.

³⁷ Nii jana jetaote, jataain tonijiaain auhaquiin inae ohe Jesoso. ³⁸ Nii jaun jetaote, ecu nichajai caje nunuheteiin ecoai nichaae cuhin nesoaiheite nii Teenforo bujuatecuruhane jaan cajione. ³⁹ Nii jana, ecu neein coarajihha Roma rai soondarooru curuaanaane jana niritiin oha Jesusone jaun jetaote:

“Esinæ rauhijiriinte, Cana Coaunera Calahinecaihha caa cachara,” naain jetao ecu coaraje.

⁴⁰ Chaen enecuru tabaauru jetaote, caje icharajeriin neein coarajeeuruhane jana, ecu acaauru aina ne Maadala bene Mariha, chaen Jose ocoala Saantiaao neba Mariha, chaen Salomee, naonjoainuri. ⁴¹ Nii ecu neein coarajeeurera enecuru jetaote, aina cuhin Calileea niha Jesusone bana coroatajaneraneein nenacaauru ne. Chaen jetaotechu, ecu neeure arajiin leeochoauru cachaauru, Jerosaleeun cuha Jesusone jana aina cunacaauru.

Jesoso jaberoco rucuhacuruhane

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Inae nocoheca nebetacanaa cojoanonaa que janohane coinane jana, neruujeeuruha Jorioocurune jaa cojoanonaa jana jetaote, ⁴³ Filato coaraa cue Arimatea cocoaicha Jose, Jesoso jaberoco bajaane caina. Nii Josete

Jorioocuru rai nelateein nenacaauru Jorioocuru bichahenaauru- *Junta Supremacuru* caje jataain nelateein nena ne. Acaentonaite tururichaa in Cana Coaunera Cojoanonaane cohajeein nelu. ⁴⁴Nii jaun jetaote, rene turuhin inae oha Jesosone que aithane jaun cojoelatohane jaun jetao soondarooru curuaanaa cotiharate Filato, esinae rauhijiriin ohane biha raine coitcuhane caina.

⁴⁵Nii jana rene turuhin inae ohane bihane jaun jetaote Jose rai nii Jesoso jaberoco terate Filato. ⁴⁶Nii jaun jetaote, Jesoso jaberoco fauhin jataain cajione caohacha lino coreteein nii cajione que conajae Jose. Nitohaneein conaacane baiha jetaote, ajeri jachu cuhane teein, rai bacuujuua fuhin ratiri ajeri jaberoco que. ⁴⁷Nii jana jetaote, ecu aina neein nii Jesoso jaberoco teeuruhane jaa jelai coarajeeure Maadala bene Mariha, chaen Jose neba Mariha, naaonjoainuri.

O caje ichanaa Jesosone

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16¹⁻²Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana jetaote, semana nunuhe cojoanonaa tomiho bana jataain janohetiin enanejeein mituhajiha enotone jana jujuaihuru coreteein amaain, que Jesoso jaberoco jujuaa cuure Saantiaa neba Mariha, Maadala bene Mariha, Salomee, naaonjoainuri. ³Nitohaneein kuhin jetaote ita rai:

“Chana jana cana rai nii fueraneein nena ajeri elonare,” naain jetao niqiu cuure.

⁴Nejetaote coaracuruhane jana, elonanhinee in ne nii ajeri seenjoan fueraneein nena. ⁵Nii jana nii ajeri jachu cuhane enooruhane jana jetaote, acaauru raotono nichajai que lauhaca leinjiin enamanaa somajaain tarararoti que cajionecohine jana coaraain

nesoonetoore nii enecuru. ⁶Nejetaote, acaauru rai: “Coa nesoonetohache. Coroso que niicha teuri Nasarete cocoaicha Jesosona ariiche. Inae ichanaane jaun coatiha inae cau nihei. Nii teeuruhane jaun jelai coaracuche. ⁷Chajaain jelaiha cauvin, Fedoro, chaen aina nerelanacaauru, naaonjoainuri rai: ‘Inae inara ajinihate Calileea cue Jesoso. Ucuuaete coariquicheein, inara rai aitoroetohane rijijieeincha, nanichuche acaauru raicha,’” nae jetao nii enecuru rai anjera.

⁸Nii jana jetaote, jataain nesoonetooruhane jaun chatatajaneein jelai caje sorohin, nii chuni rai belanaala inauheneecha neeure.

Maadala bene Mariha rai ecooca Jesosone

(Jn 20.11-18)

⁹Inae semana cojoanonaa nunuhe bana ichanaane baiha jetaote, nii suujuu cuhane caaunsini moconajaera letono siricha- niicha rautailu Maadala bene Mariha rene ococoe jauriaanejeein Jesoso. ¹⁰Aca jetaote, chanaain inaderaauruha nii Jesoso aina nerelanacaaurune jana jetao, acaauru rene turuhin biha cue.

¹¹Nitohaneein acaauru rene turuhin, jerichanejeein jaberoconeein ichaoha Jesosone coaraain biha cuha acaauru raine jana jetaote esenetaaurene.

Coroatajai aina nerelanacaauru rai ocooca Jesosone

(Lc 24.13-35)

¹²Nii baiha jetaote, bero cuhane cuujeeuruha coroatajai aina nerelanacaaurune jana nejelauneein acaauru rai ococoe Jesoso. ¹³Nitohaneein acaauru rai ocococane coaraain, leeochoauru rai biha cuuruhane jana jetaote, nii acaauru niha natiin esenetaaurene.

Niicha cocoinaauri afosotooru rai, acaauruhacha ichaneni tiha Jesusone
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴Nii baiha neeorin jetaote, lenoniha neeuruha nii lechoonca leinjiin aina nerelanacaaurune jana jetao, ecu acaauru rai ocochin, nii o caje ichanaane coaraain beeurera esenetana jerelanaala baasoneein rai suujua coaracuruhane caohate.

¹⁵Nii baiha jetaote: “Chajaain caa chauratane sacuritaain nenacaauru satiin cachaauru rai, nosa caje nichoteeururichaaaine coina jitariin caa caitoonjoan beebejenichuche. ¹⁶Caa caitoonjoan beeichene jana esenetaain acauhanau teein nebaotisaerateite nichotiha cureein. Jana caa caitoonjoan beeichene jana esenetana jeriheichurute caseteco coaraa cuurureein. ¹⁷Canu esenetaain canu ere tonoraain neeichenete canu neein nena rijijieein

moconajaera letonocuru sitaain, nejelauneeichuru nereeuuru cuhane ereein, ¹⁸acano niha natiin mucunaa nainein, naaonjoaain, corianiha natiin coichene nii chatohanein baasoneein inara tenereein. Nii choae tacaain techu, cunaitenacaauru mucuhichene nerautaa cuurureein,” nae jetao niicha cocoinaauri rai Jesoso.

Dedeeu cuha Jesusone

(Lc 24.50-53)

¹⁹Niritiin niicha cocoinaauri afosotooru rai irihane baiha jetaote, dedeeu iniin rai Inaca Cana Coaunera raotono nichajai que nelauriaa cuelu Cana Curu-aanaa Jesoso. ²⁰Nii jaun jetaote, satiin chauratane sacuritaain amuhemujeein nosa caje nichoteeururichaaaine beebejiha cuuruhane jana jetao, nii acaauruhacha beebejei esenetana nainecuruha cachaaurune coina acaauru aina cuaain cojoelanaacojoai ichae Cana Coaunera.

Locasiicha laenai

Ena Nena Cana Coaunera Ere

Teofilo rai Locasiicha laenai quiricha

1 Arajii cachaaurute caa canacaanu jana Jesoso ichanohichuru laenacurelu. ²Nii laenaeraaurute nunuhe caje coauneein aina amuhemujueein niicha coarai que canacaanu relaeraneein neeuruhane caina tenojoinnein neeurelu. ³Nii jaunna, canuhetonai satiin coitucuurera caje bajaau, rai nunuhe caje coauneein colalajiin, caohachaain coitucuhanune caina. Nii jana, carai netonai jataain caohachaane jaunna carai nelatein neeine rai laenaauruna Teofilo, ⁴esinae rauhijiriin erenaa niha nii ii relaauruhane jaa esenetaain caohachaain coitucuhin neeine caina.

Nejanoarichaaain cacha baotisaera Joanne biha anjerane

⁵Jodea batane curuaanaa- *rey* neein niha leinjiin Jorioneein nena Erosesine bana jetaote, ichoaelu leinjiin Cana Coaunera aina caohachaain niha cachane caina rucuhaneein nena saseredote Sacariasi. Aca jetaote, acauru inoansi saseredotecuru Abiasa lauri caje nenaanelu. Nii jana rai sinijera Isabeli jetaote, jauriaanejeein saseredoteneein nena Aaron nefoerateuru caje nenaanelu. ⁶Acauru jetaote, esinae rauhijiriin jiniiquiin Cana Coaunera esenetaain naitoonjoan tonoraain neeurelu. Nitohaneunruhane jaun jetaote nii chuni- acauru que chatohanai ujuaite nainecurenelu.

⁷Nejetaote, canaanai sirina inaniha nii Isabeline jaun, leinjiinejei canaanai sirilanaala jiniiquiin biinaaneurelu.

⁸⁻⁹Nitohaneein jetaote, inae Cana Coaunera notaracae saseredote neeuruhane ichanohin jujui mocoaruhane caina neeuruha Sacariasi laurichurune jaa cojoinacaque tihane jaun jetaote, nitohaniha saseredote neeuruhane ichaone jaun, Sacariasi que tacaajeein dadae, rori ichoaa tein jujui mocoha Teenforo asaane caina.

¹⁰Nitohaneein jujui mocoha enohane tonohanau jetaote, aerene neein Cana Coaunera bajae bajaecure leochaauru saseredotecuru aina cachaauru.

¹¹Nii jana jetaote, Sacariasi rai ecochin, nii jujui mocohane jaa rori raotono nichajai que jetao chujuae Cana Coaunera letono anjera. ¹²Nii jaun jetaote, nii anjera coariin, nesoonetiin cojoaelatoha Sacariasine jana jetao:

¹³“Coo nesoonetohara Sacariasi. Bajaebajaequine aonajian Cana Coaunerara. Nii ii sinijera Isabelite leinjiin canaanai siricheeincha. Acate Joann neein curuaateriquincha.

¹⁴Chaentechu aina jataain raotojoein neriquincha. Leochaauru cachaauru netonaite nejanoa coroaecurureein,

¹⁵jataain Cana Coaunera rai nelateinnein nerichainne jaunra. Coatilha bino, abariinti, naaonjoainuri corinaainta. Acate esinae rauhijiriin Cana Coaunera suujue que suujuecoha cureein nejanoaane ajiniha caje coauneeincha. ¹⁶Acate, Cana Coaunera Ere tonoraache Israeli cocoaichaneiechene caina ichareeincha.

¹⁷Nii Joante turuha uheneni Cana Curuaanaa ajiniha cureein, Cana Coaunera ere bera inoansi Irihasi rai niicha tei suujueque suujuequiin- Cana Coauneraacha ichana nainai ichaain naaonjoaaincha. Acate aicheein calaohichuru aina jiniiquiin ita que suujua acatein neeuruha acauru fojiaraaurune coinara. Chaen erenaa tonorana jeriheichuru netonai erenaa

tonoraain naaonjoaaunruhane, raotojoeein Cana Curuaanaa ranaa nainecuruhane coinara,” naa rai nii anjerane jaun jetaote:

¹⁸“Inasiine bajiaa nitohaneein nerichaaunnine esenetareeun, inae casinejara aina jiniiquiin jataain biinaanihacaanu natiinta,” naa Sacariasine jana jetaote:

¹⁹“Canune, Cana Coaunera letono Cabirieli neeun. Acate caletoe, ichei caa erenaa raotono bihanune coina. ²⁰Nete caa ichei aitocooaunne esenetaneeine jaun, ena caje coauneei caa ichei caitoonjoan cojoinaca que tihanereein tiaain erenaachara neein neriquincha,” nae jetao Sacariasi rai nii anjera.

²¹Nii tonohanau jetaote, aerene neein Sacariasi cohacuruha cachaaaurune jana, jataain carajaane jaun jetao, “Chana jataain ichae carajaain Teenforo asaae caje mituenihane coina,” naain jetao ita caje bajaature nii aerene neein coharaauru.

²²Nii jana jetaote, tabiicha acaauru rene eresilanaala Teenforo caje mituha uhe nii Sacariasi, acaauru rai biji nejesinaacha que bihajeiin. Nii jaun jetaote: “Jerihanete chaelai coaratihana Cana Coaunerane jaa coaracaiha Teenforo asaaera,” naaunre jetao ita rai.

Nii caje nunuheteiin jetaote, erenaa nainelanaala nelu Sacariasi.

²³Inae nitohaneein teenmforo asaae niicha ichanenu nainaan jetaote, jelaaha nenajaun cauha cue Sacariasi. ²⁴Nii baiha neeonriin, inae ausirineein jetaote, rai loreri caje amuelanaala ecuhacha ne saogui ateein rai sinijera Isabeli:

²⁵“Cana Coaunera, caa catohaneein caete, nabana caque nererojoecaain jaolecoorua cachaaaurune coataa,” naain suujua ereein.

Nejanoarichaaain Jesosone biha leinjiin anjerane

²⁶Inae saota ateniha canaanai sirihaha Isabeline jana jetaote, Calileea batane que nenea Nasareteu jetao, leinjiin letono anjera Cabirieli letoae Cana Coaunera. ²⁷Chariji bana quicha aina ichoaelanaala nenea leinjiin ranuna Mariha rene turuha cuhane coina. Nii ranuna jetaote, cana inoansihuru curuaanaa Rabiri nefoerateneein nenea Jose que nelanajaane rai ne.

²⁸Nitohaneein cuhin jetaote, nii niha Marihane jaun rene turuhin enohin jetao:

“Ti renena bedaeniha uunra, Cana Coauneraacha rausiajai. Jataainte ii rausiaje Cana Coaunerara” naa rai nii anjerane jaun jetaote, ²⁹coaariin nesoonetiiin: “Chanuna caritiin ere canu rai,” naa suujua cuhane Marihane jana jetao,

³⁰“Cooa nesoonetohara Mariha. Cana Coauneraate ii janiji, ii rai caohacha ichaane coina. ³¹Inae leinjiin canaanai siririquincha. Inae nejanoaane jana Jesoso neein curuaateenicha. ³²Acate itolere cacha amurijiriin itolere que nelateinneein, acaihaniji Cana Coaunera Calahineein nenaaneein coitucuha curureein cachaaauru. Nii jana Cana Curuaanaa Cana Coauneraate, nii rai foeratera inoansihuru curuaanaa neein nenea Rabiri rijijieein reyneein tereein, inara Curuaanaaneein nihane, ³³rai nere tonoraache inara Israeli cocoaichaneeichene, chabana satonoelanaala inara Curuaanaaneein nihane coinara,” naa nii anjerane jana jetao:

³⁴“Inasiine bajiaa nitohaneein leinjiin canaanai siricheeun nii chuni cacha aina ichaohanune coalanaalata,” naa Marihane jana jetao:

³⁵“Cana Coaunera Suujuete aiha suruaane rijijieein ichoae fauha ureein, leinjiin canaanai siriine coinara. Nii jaunte

nii canaanai iicha sirii, Cana Coaunera Calaoihinereeincha.

³⁶Ii araai Isabeli netonai techu, inae leinjiin canaanai siricheeincha. Inae biinaa nihane sainejeeinte inae canaanai siricha. ‘Canaanai sirina inaenihane jaun jete canaanai sirine,’ naauruhane jaate, inae saota atene rai canaanaicha. ³⁷Coatiha Cana Coaunera rai caaintaai chata,” naa Mariha raine jana jetaote:

³⁸“Aihachuhisicha. Niicha belai nichaanne rai aitohine rijjijeein, niicha ichana jerei ichamiin Cana Coaunerara,” naa Marihane jana jetao, inae jelai caje amue nii anjera.

Isabeli rene turuha cuha Marihane

³⁹Nii bana jetaote, erojoein cuhin Jodea bichatane que nenea neseu cuhin Isabeli rene turuha cue jetao Mariha.

⁴⁰⁻⁴¹Nitohanein cuhin jetaote, inae ecu turuhin Sacariasi loreri asae enohin, Isabeli rai iriha Marihane aonaain jetao, Isabeli suri cuhane neein nerurujuae nii rai canaanai.

Nii jaun jetaote, Cana Coaunera Suujue que suujuequuin jetao, ⁴²jataain tonijiaain:

“Cana Coaunerate, itolere enecuru rai caohacha ichaane amurijiriin ichei caohacha ichae. Nii rijjijeeintechu nii ii calaohi rai netonai caohacha ichae.

⁴³Nii jaun chaneinna jana nereeun canu, Cana Curuaanaa nebaneeine saijjeein carene turuha uhine coina.

⁴⁴Nii carene turuhin ereeine aonaainte, rachoojoenaa caaun canu suri cuhane neein nerurujuae carai canaanai. ⁴⁵Nii jaunte raotojoein neei, ii rausiaaeca nii ichei aitoha Cana Curuaanaane esenetaain tonoraaine jaun,” naa Mariha rai Isabeline jana jetaote:

⁴⁶“Aihanuchujian.

⁴⁷Canu suujuate, itolere niicha ichana naineei ichaain,

canu ichoteratein niha

Cana Curuaanaa

Cana Coaunerane jaun

coroaje,

⁴⁸rai chanein nenihanune saijjeein

canu janijiin canu rausiaaeca

Cana Coaunerane jaun.

Nii jaunte

ena caje coauneein

Cana Coauneraacha rausiajeineein

cacurujuatiha cuurureein

itolere janonaa bana cachaauru,

⁴⁹nitohanein

jataain canu belaiha

itolere que nelateein

itolere ichana nainera

Cana Coaunerane jaun.

Leinjiin acaachate

Acaneein ne.

⁵⁰Nii Cana Coaunerate,

cairichaaajoaai itolere bana

que suujua acateein

ichaonacaauru coarae.

⁵¹Nitohanein itolere niicha

ichana naineei ichaainte,

nii chaque nelatelanaala neeuruha

nii itolere que nelaetoha

nocoetonacaaurune coina

icharanein ne.

⁵²Chaentechu, curuanaacuru

reychuru nihanatiin,

⁵³inae cha nelanaala

neeuruhane coina ichae.

Chaentechu,

nii leochaauru rai

chaque nelatelanaala

cairicheinejeein nenacaauru

rausiaeraneein ne, itolere que.

Jana nii coriqui nebaneein

nenacaaurute,

nii cha colane bijiicha baejeein

niha cuurureein.

⁵⁴Aihane jaunte

rai cacha Isaraelitanichaachene

cairichaaajoaain cana

coaraane jaun,

cana corootajanereein,
⁵⁵ inae nitohaneein ichaane coina,
 cana inoansi Abaraaun,
 nii rai inamacooru,
 naaonjoainuri rai aitohalu
 Cana Coaunerane jaun,”
 naain jetao Cana Coaunera corojae
 Mariha.

⁵⁶ Nitohaneein turuha cunajau nichata
 ateein Isabeli aina nihane baiha jetaote,
 jelaiha nenajaun cauha cuelu Mariha.

Inae nejanoaa cacha coujunacateein baotisaera Joanne

⁵⁷ Inae nejanoaane que tiha nii Isabeli
 rai canaanaine jaun jetaote, quicha co-
 joaajineein janoae rai neba Isabeli.

⁵⁸ Nii jana jetaote, rene turuhacoaain
 jetao coroaeca cuure rai naraaichuru
 aina rai laurijiracuru, rai caohacha ichaa
 Cana Coaunerane coitucuuruha raoto-
 joeine jaun.

⁵⁹ Inae fosa janoniha nii canaanai ne-
 janoane jana jetaote, amaain rai jabe-
 roco cari saerateein jetao, rai inaca
 Sacariasi curuaa que jetao curuaatenaa
 jerecure. ⁶⁰ Ne jetaote jerelanaala:

“Aihei, jiaohine. Joaan neein curuaa-
 canete caohachae,” naa rai nebane jaun
 jetao:

⁶¹ “Chanuna. Inasiina niha niritoco-
 joaain curujaain charaaine coalanaala
 niritocohare rai curuaa,” naain jetao
 jerecurene.

⁶² Niritiin jetaote, nii canaanai in-
 aca coujueluhin: “Tohanriani rai curu-
 aata,” naain jetao bajaare coitucuu-
 ruhane coina.

⁶³ Nii jaun jetaote, acaauru caje que
 teein laenaane jaanu bajae jetao biji ne-
 jesinaacha que. Nitohaneein bajaain je-
 taote, “Joaan neein curuaacanete ne,”
 naain jetao laenae rai inaca, jaiti mi-
 tuheniha rai nerene jaun. Nii jaun je-
 taote, satiin cojoelatoore cachaauru.

⁶⁴ Nii rijieeoritiin inae nacoauneein
 mituha nerene jaun jetaote, rachoo-
 joeiin Cana Coaunera corojae Sacariasi.

⁶⁵ Nii jana jetaote, nitohanihane jaun co-
 joelatoore rai laurijiracuru coarajeuur-
 era. Nii jaun jetaote, itolereneein Jodea
 bichatane batane sacuritaain coitucuhin
 ita rai beeberejetocurelu.

⁶⁶ Nii aonaain cojoelatiin jetaote:
 “Chatohanai neeinna nereein nii
 canaanai,” naure jetao, esinae
 rauhijiriin niicha jerenohineein nena
 nihane coaratihia acaauru que Cana
 Coaunerane coaracuruhane jaun.

Rachoojoiha Sacariasine

⁶⁷ Nii jana, nii canaanai inaca Sacari-
 asi suujueniha neein que beratihia Cana
 Coaunera Suujuene jaun jetaote:

⁶⁸ “Jataainte caohacha ichae
 Cana Curuaanaa Isaraeli Coaunerara,
 raotojoein neeuruha
 rai cachaaurune coina,
 ichoteratiha uhana jaunra.

⁶⁹ Nii jaunte,
 cana inoaensihuru curuaanaa
 Rabiri nefoerateneein,
 jataain itolere amurijiriin
 nelateein laraajiin nena letoae,
 jianacoon cana mitaeraanu quera.

⁷⁰ Inae catohaneein
 ichaane coinete,
 rai nere bera inoaensihuru
 que beratelura.

⁷¹ Itolere
 cana que nererojoeccain,
 cana aina nejerateein nenacaaru,
 naaonjoaihunri caje

cana mitaane coina
 aitohalune jaunte,
⁷² nii baitena nainene,
 cairichaaajoaain
 cana inoaensihuru coaraain
 aitohalune jaun,
 Cana Coaunerara.

⁷³ Nitohaneein

esinae rauhijiriin ichaane coina,
cana foeratera inoensi Abaraau rai:
⁷⁴‘Jianacoon,

cana aina nejeratenacaauru caje
jete cana mitaane,
cha que casilanaala nere tonoraain
leinjiin raaicha nelateein,
⁷⁵esinae rauhijiriin
caohacha nejesina ichaain,
baaso coacuelanaala
inoenlu netojoein,
itolere janonaa bana
nerichaacheeinje,’
naain belu Cana Coaunera,
cana foeratera inoensi Abaraau rai.

⁷⁶Jana ii, cacalabineeinete,
acaihanijin Cana Coaunera
neein nena ere beraneein,
Cana Curuaanaa ajiinchatera
neein niha curiquiin,
jeriha Cana Coaunerane rijijieein,
turunaa nainihane jaanu
beebejeeine coina,
⁷⁷acaauru osa caje
acaauru ichoteraterichaain
Cana Coaunerane
coitucuuruha cachaaurune coinara.
⁷⁸Jataain cairichaaajoaain
cana coaraane jaunte,
dede caje cana rai
ena nena Cojoanonaa teein
ne Cana Coaunera,
⁷⁹nocohena tabai caje nichoteein,
nii rai Cojoanonaa que
neconaain cuhin,
cana rai niicha tenojoin
raotojoein rachoojoein
ichaonaanaja que
turuhacachene coinara,”
naain jetao nii canaanai inaca Sacari-
asi suujueniha neein que beratihha Cana
Coaunera Suujue.

⁸⁰Nii jana jetaote, esinae rauhijiriin
Cana Coaunera Suujue que suujuequiin
jetao, fohejeein cuujue nii canaanai.
Nitohaneein fohejeein ichauhenaneein

jetaote, cacha areroo amuhemujueein
nelu, rai lauri Isaraelitacuru que
necoitucueratihane reein tiaaojoaain.

Nejanoa Jesusone

(Mt 1.18-25)

2 Nii nejanoa rai niha Jesusone
bana jetaote, itolereneein cana
rai chauratane sacuritaain cachaauru
letoaclu *reychuru* curuaanaacuru
curuaanaa enferadoro Aogosto,
satiin cachaauru janijiin acaauru
curuaacuru cocoirichaauruhane
coina. ²Nii jauriaanejeein cachaauru
curuaa cocoirichaauruhane bana
jetaote, Siria batane coberenadoro
neein nelu Sirenio. ³Nii jaun jetaote,
satiin acaauru foerateracuru atane
cuhacoaain, quiricha cuhane curuaa
teratiha cuhacoaaurelu lauri lauri caje
uhin ecu turunacaauru cachaauru.

⁴Nii jaun jetaote, Calileea batane que
nena Nasarete caje cuhin jetao, Jodea
batane que nena Beleeun cuclu je-
tao Jose, jelai caje nejanoanaaneein ni-
halu rai foeratera *reyneein* nenaalu Ra-
birine jaun. ⁵Nii jaun jetaote, canaanai
cousuriha niha Marihane jana, aina
jiniiquiin quiricha cuhane curuaa lae-
naratiha Beleeun cue jetao Jose, ita
raauruhane rai netiin. ⁶Nii jana inae
nejanoaane que tiha nii Mariha rai
canaanaine jaun jetaote, nii Beleeun
neerunajau nejanoaclu rai canaanai.
⁷Nitohaneein, inae nejanoaa nii jauri-
aanejeein nena rai calaohine jana je-
taote, rai belaa que conaconariin jetao,
baca lenone omane ichoae tocoeecae rai
neba, neniha loreri turuurunajaanune
jaun baca coloheri asaee neeuru jana ne-
janoaane jaun.

Carenero beraihurera renete turuure anjeraauru.

⁸Nii jana jetaote, Beleen rohan
neere fasoto jana janoaajihanaain,

letononeein carenerocuru beraihurera cachaauru. ⁹Nii jana jetaote, acaauru rai ecooca Cana Coaunera letono anjerane jana jetao, acaauru curuhacaain jilinetoha Cana Coaunera conone jaun, luaa nesoonetoore eluhatothane jaun. ¹⁰Nejetaote acaauru rai: “Coa nesoonetohachera. Raotojoein satiin rachoojoein neriquicheeine jaanune inara rai jataain erenaa caohachanein biha uunra. ¹¹Eneete inara inoensihuru curuaanaa Rabiri neseu nejanoae inara Curuaanaa- inaraacha cohajei Mesihasi jianacoon inara ichoterateraanura. ¹²Caa inara rai aitocooaunne jaate, coaraa cuhichene, baca coloheri asaae omane ichoaae rai belae que conaanojoneein tocoeecoha jana eruha curiquicheeincha,” ¹³naa acaauru rai nii anjerane rijieeoritiin jetaote:

¹⁴“Jataain rachoojoein Cana Coaunera coroaecuruhine dedeeu. Raotojoein rachoojoein neeuruhine cau chauratane quene maajein niicha rausiajeineein nenacaauru- rai cachaauru,” naain jetao Cana Coaunera coroaecure dede caje arajiin ecoojoacoain anjeraauru, nii leecha anjera rohan ecocohin.

¹⁵Inae niritiin jelaiha dedeeu cuuruha nii anjeraaurune jana jetaote:

“Chajamaaunchete aihane, caa cana rai Cana Coauneraacha beratenojohin coanichaache Beleeun cuhincha. Chatohanaiquecha aiteta,” naure jetao ita rai, nii letononeein carenerocuru beraaihurera- cachaauru.

¹⁶Niritiin erojoein cuhin coaracuruhane jana jetaote, Mariha aina Jose eruuruhane jana jetao, baca lenone omane ichoae rai belaeque conaanojoneein tocoeecuee nii

canaanai. ¹⁷Nitohaneein eruhin, nii acaauru rai nii canaanai que aitoha anjerane beeuruha nii letononeein carenerocuru beraihurerane jaun jetaote, ¹⁸cojoelatoore jetao satiin ecu neein aonajeeurera cachaauru. ¹⁹Nii jana, rai neba Mariha jetaote, rai suujua cuhane nitohanihane coacuhin jetao, suujuaacha cuhane coaraje. ²⁰Nitohaneein esinae rauhijiriin nii acaauru rai biha anjerane rijijieein, jitariin coaracuruhane jaun jetaote: “Caohachate ichae cana rai Cana Coaunerara,” naain Cana Coaunera corojeein jelaiha cauha cuure nii letononeein carenerocuru beraihureraauru cachaauru.

Cacha que suujua acatiha Cana Coaunerane jaa coloheri Teenforo asaae Jesoso causine amaauruhane

²¹Inae fosa janoniha nejanoane jana jetaote, nii canaanai jaberoco macohi cari saerateein, Jesoso neein curuaateure, jaiti ausirineniha Marihane jana aitohalu anjerane rijijieein.

²²Inae nii aitohalu Moisesane jaan cojoanonaa rijii que tihane jaun jetaote, jiniiquiin nocoulucoherateeuruhane baiha jetao, Jerosaleeun nii canaanai amaaain Cana Coaunera que coitucueratiha cuure. ²³Nitohanihane caina: “Satiin jauriaanejeein quicha cojoaajineein bereeconaa Cana Coauneraacha que nii rai beree banihatemiin. ²⁴Chaen coroatajai tajaee laajoiri serori rijijieein nena torotola nenihane, coroatajai serori aao uhaaine,” naain aitohalu Cana Coaunerane rijijieein nii niicha bajai tajaee amaaain cuure, rai naitoonjoan rijijieein nii tajaee niicha amaauri mocohin que Cana Coaunera belaaain, que nii beree banihateeuruhane caina.

²⁵Nii bana jetaote, Jerosaleen ichoaelu leinjiin cacha Simeon.

Aca jetaote, esinae rauhijiriin Cana Coauneraacha jerei ichajeein, tururichaaain jianacoon Isaraeli cocoaichacuru mitaeranune cohajeein nelu. Aca jetaote, que coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene jaun, ²⁶nii niicha letoaeni Mesihasi coaraelanaala ohenihane coitucuelu. ²⁷Nitohanihane jaun jetaote, nii cachaauru que suujua acatiha Cana Coaunerane jaa coloheri Teenforo asaae Jesoso causine amauruha rai fojiaraaurune jana que coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene jaun coitucuhin, Teenforo asaae cuha Simeonne jana jetaote, que jiniichaaain nii Jesoso causine turuaaure rai fojiaraauru Teenforo asaae, Cana Coaunera aitoonjoan nainaaruhane caina. ²⁸Nii jana jetaote, nii canaanai coariin, raain baiichaaain jetao:

²⁹“Inae laen

nii iicha ichanenu
carai chaitoonjoan
coaracaanne jaun,
inae laen nainichaaun ohanu
iicha jerei icharanichaaunnera,

³⁰itolere notaracae

³¹iicha tei jianacoon
canacaanu mitaeranu
coaracaanne jaunra.

³²Acate Cana Coaunera

coitucuelanaala
Isaraelitaniheichuru
lauri lauri nenacaauru que
acaauru aina
Cana Coauneraacha
ichanenu coitucueratereein.
Chaentechu

raotojoeein rachoojoein
neurureein Isaraelitaauru,
acaauru lauri caje nenea
neein niha caa iicha letoaine jaun,”
naain jetao Cana Coaunera corojaje
Simeon.

³³Niritoha nii canaanai que Simeonne
aonajeein jetaote, ecu cojoelatoore nii

canaanai fojiaraauru. ³⁴Nii jana jetaote:
“Inara coroatajanemiin Cana Coaunera,”
naa acaauru raine baiha jetao, Mariha
coarajeein:

“Aonaaun. Caa canaanaite, arajii
Isaraeli cocoaichacuru itolere
que nelaetoha nocoetonacaauru
nelatelanaala nedaauruhane jana,
leechaaauru tabaauru itolere que
nelateein nedaauruhane caina
nenaane. Nitohanein nihane
corenihate, que jaolecoorureein arajii
Isaraelitaauru, ³⁵satiin que acaauru
ichao coitucueraterichaaaine jaun. Nete
jataain cunaain cacha jaberoco sauha
saberene rijijieein, jataain cunaain ii
suujuaque tacareein, que nejerateerin
neururichaaaine jaun,” nae jetao
Mariha rai Simeon. ³⁶Nii jana jetaote,
ecu nelu leinjiin ene netonoai- Cana
Coaunera ere beraneein nenea. Acate
Asere laurineein nenea- Fanoeri cacunu
camotojoe Ana ne. Aca jetaote, jataain
ranuna neein nelanajaain, caansi
jaanacanejeein lana aina ichoaelu.

³⁷Nii baiha jetaote, fosachoonca
jena jaanacaanein nirijieein
autananein ichahin jetao, suri cou
netiinichuru janotiin inetojoeinchuru,
sonafaajihanaainchuru Cana Coaunera
bajaae bajajeein nerejetelu nii Teenforo
caje mituhelanaala. ³⁸Nii Ana jetaote,
nii Jesoso causine turuaauruhane jana
ereereca Simeonne coaraain jetao,
acaentonoai nii Jesoso causine que
ereereje, satiin nii nichoteeururichaaain
Jerosaleen cocoaichacurume
cohajeraauru cachaauru rai.

Jelaiha Nasarete caauruhane

³⁹Inae nitohanein jeriha Cana
Coaunerane rijijieein rai naitoonjoa
ichacuruhane baiha jetaote, jelaiha
rai natane- Calileea batane que nenea
Nasarete jetao cauha cue Jose, Mariha
aina. ⁴⁰Nii jana jetaote, fohejeein

itolere que nainaan ichauhenanihajeen sacue nii canaanai, coroatajaniha Cana Coaunerane jaun.

Teenforo asaa niha canaanai Jesusone

⁴¹Ajaanaa naineein jetaote, Jerosaleeun cuhin Fasocoa beseta bitoaa cunajaaoncure nii Jesuso fojiaraaauru. ⁴²Nitohaneeuruhane jaun jetaote, inae lechoonca coroata jaanacaa Jesusone jana jetao, nitohaniha acaauru ichaone jaun satiin cuhin nii beseta bitoaa cuure Jerosaleen. ⁴³Inae beseta bitoaaauruhane baiha, jelaiha nenajaun cauha cuuruha rai fojiaraaurune jana jetaote, Jerosaleeun nedae coitucuurenihane jana nii canaanai Jesuso. ⁴⁴Nii jaun jetaote, “Inae jecha ichoaichaniha cunacaauru aina cauha cuha nii Jesuso,” naa fojiaraaauru suujuane jaun jetao, le janohin cuuru baiha, niicha coitucuuri, naraaichuru, naonjoaihunri jana arihure niqui rai fojiaraaauru, nejetaote eruurene. ⁴⁵Nitohaneein eruurenihane jaun jetaote, jelaiha nejenohin ariha cuure Jerosaleeun.

⁴⁶Nitohaneein cuhin jetaote, nichata janohane cuhane jetao Teenforo asae, Moisesa aitoonjoan que cache relaaureaauru aina, ita rai ereeuruhane aonajein, acaauru caje nii ereeuruhane jaan bajaa lauhequinne jana eruha cuure. ⁴⁷Nii jana, jataain nainaan, nii ereeuruhane aonajein, acaauru caje bajaain, acaauru tonoraane jaun jetaote, cojolatooore satiin ecu neein aonajeeurera cachaauru. ⁴⁸Nitohanihane jana eruhin jetaote:

“Chanuna canacaanu rai belanaala nitohaneente canaanai. Ii inaca ainane ii ariirijiacaanu, neeine jaa coitucuenihacaanune jaun ii coinaderaain,” naa rai nebane jana jetaote:

⁴⁹⁻⁵⁰“Chanuna canu ariirijieeiche. Tana canu inaca loreri asaa nihanu ni-

icha jerenohineeine coitucuhicheneta,” naain acaauru tonoraa Jesusone jana jetaote: “Naaonjoaiquete aitera,” naain coitucusichurene rai fojiaraaauru.

⁵¹Nitohaneein fojiaraaauru jiniichaain Nasarete cauhin jetaote, rai fojiaraaauru ere tonoraain nerejetelu.

Satiin niriinanai jetaote, rai suujuaacha cuhane coarajerejetelu rai neba.

⁵²Nitohaneein fohejeein ichauhenanihajein, itolere que jataain nainaan jetaote, satiin cachaauru aina caohachaain ne nii Jesuso, coroatajanein aina caohachaain niha Cana Coaunerane jaun.

Cache areroo niha cache cojunacatera Joaan ne

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 Inae lechoonca saoqui jaanacaain satiin cocoinanacaaihuri curuaanaa enferadoro neein niha Tiberione bana jetaote, Jodea batane rai coberenadoro neein nelu Ponsio Filato. Nii jana Erodesi jetaote, Calileea batane rai coberenadoro neein nelu. Nii jana rai nejera Ferifi jetaote, Taraconite, Itorea, naonjoahuinri batane rai coberenadoro neein nihane jana, Abilinia batane rai coberenadoro neein nelu Lisania. ²Nii jana Caifasi, Anasi, naonjoaihunri jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru- curuaanaanein neeurelu. Nii bana jetaote, Sacariasi calaohi Joaan rai jetao erelu Cana Coaunera, cache areroo rai ecocohin.

³Nii jaun jetaote, Jorodaan auhaniha nenaacaauru nenaanajaaauru cuujecujeein jetao, “Jeriha Cana Coaunerane rijijieein inara suujua coreeuchete acauhanau teein cojunacatenohineein baotisoanojoneein neeichete, inara osa caje inara ichoteratemiin Cana Coaunerara,” naain jetao, cachaauru rai beebeje Joaan. ⁴⁻⁵Nitohaneein jetaote, icharejete Joaan. Niritiin laenaalu Cana

Coaunera ere bera inoansi Isaihasine rijjijeein:

“Nerichaain cacha areroo eheehejeein:
‘Cana Curuaanaa turunajaanu
coeroteeuche,
raujuiin cuaain.

Satiin turiararoorute
nemoanjoinereein.

Atane ucuunooru nihanatiinte
ranaasiin macaracanojoi
nijihacoaa cureein.

⁶Nii banate,
satiin caa chauratane que
nenacaauru cachaauru
jianacoon cacha mitaeraanu
letooa Cana Coauneraane
coaracurureein,”

naain nii Joaan que aitiin laenaalu *profeta* inoansi Isaihasine rijjijeein jetaote ichae Joaan.

⁷Inae nitohaneein cachaauru
cojunacatiha acauhanau teein baotisaa
Joanne coitucuhin, rene cuuruha
cachaauru, acaauru baotisaane coinane
jana jetaote: “Chaa inara osa coreniha
caseteco tabai turu rai nena caje
nichoteein, jianacoo mituriquicheeine
que inara rai aite, taibinaecuru.

⁸Nitohanihane jaun, nii ajiniha
caohachaaain inara ichao coreein,
Cana Curuaanaa Cana Coaunera
coitucuhin esenetaain neeuchete,
Cana Curuaanaa coitucueraneein
inanacaaihene coaracurumiin
cachaauru. Chaenchu jiaonriha:
‘Abaraaun nefoerate nichaanune
jaun cha latihacaanu canacaanu,’
naain inara raajenihane necoritanaa
nainiheiche. Cana Coauneraachate
nainere, caa ajeri jaberoco caje
Abaraaun nefoerate coaunaane.

⁹Chaentechu, inae ajianojoneein
ne tero, inaana inaeniha temulene
rai cojoaisi aina curuataain sauhin
usihanau mocohacane rijjijeein, inae
jaoleneein neuruha Cana Coaunera

coitucutoha nocoetonacaaurune coina,”
nae jetao acaauru rai Joaan.

Niritoha acaauru rai Joanne jaun
jetaote: ¹⁰“Chatohanai jana ichariha-
caanu canacaanuta,” naain caje bajaau-
ruhane jaun jetaote:

¹¹“Coroatajaain obiri siricha, nii obiri
colane nena rai leinjiin teeine. Chaen
lenone siricha, nii lenone colane ne-
naa rai teenera,” nae jetao acaauru rai
Joaan.

¹²Nii jana jetaote, Roma curuaanaa
rai *imposto* nuque cachaauru cobaraain
coriqui bajaaurera tabaauru netonai,
acaauru baotisaa Joaan necoina turuhin
jetao:

“Chatohanai jana ichariacaanu
canacaanuta cacha relaera,”
naauruhane jana jetao:

¹³“Jiaonriha aitocuruha inara curu-
aanaacurune amuritojoaain cachaauru
cobaraain leruhin basijiauhichenera,”
naa acaauru rai Joanne jana jetaote:

¹⁴“Chatohanai jana icharihacaanu
canacaanuta,” naain caje bajaauruha
soondarooru tabaaurune jana jetaote:

“Jiaonriha chatohanai ichaeniha
chunine jana coulurujeein sonaa
coacuhin cotaain niicha sirii rulunaa
coauquichene. Inara amihaneeo
corenihacha ichaaochera,” naa
Joanne jana jetaote, ¹⁵jataain turuha
Mesihazine cohajeeuruhane jaun jetao:

“Caa canaacha cohajei Mesihasi chara
inae caa turuera,” naain jetao ita caje
Joaan bajaature nii ecu neein coarajeeur-
era cachaauru.

¹⁶Niritiin ita caje bajaauruhane jaun
jetaote, acaauru rai: “Canune esinae
rauhijiriin, raujiaain acauhanau inara
teein inara baotisaanun. Jana nii cacai-
jie uhenite, Cana Coaunera Suujue, usi,
naaonjoain que inara baotisaa ureein.
Acate jataain camurijiriin nelateein co-
coainaan letononeein ne. Nii rai safato
ichora rutueranuque nihanatiin nelate-

jeehaaun. ¹⁷Chaentechu leinjiin inaro uhareein que aroso jiatuhin rai caohacha raain, rai bano mocoha charijibana jacanaacharanejeein nenea usihanaau teeine coina. Nii rijijieeinte, nii jeriha Cana Coauneraane rijijieein nenea jeriheichuru mocoha cureein, jerihane rijijieein nenacaauru janijiin raaincha," nae jetao satiin ecu rene turunacaauru cachaauru rai Joaan.

¹⁸Niritiin acaauru suujuateein jetaote, acaauru rai Cana Coaunera beratenojoi Jesoso que Erenaa Raotono beebeje Joaan. ¹⁹Chaen jetaotechu, coberenadoro Erodosi netonoai suujuate, rai nocoala Ferifi comasai Erodiasi siria comasaineene jaun, chaen itolere baasooru ichaain nihane jianihane coina. ²⁰Nejetaote, nitohaneein nii baaso ichaane ichoae tacaain, caresero cuhane Joaan enoae, rai niritohane coreniha.

Jesoso baotisaa Joanne

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Nitohaneein jetaote, jaiti caresero cuhane enoaniha Erodosine jana, acauhanau satiin cachaauru teein cojunacatenaa acaauru baotisarejete Joaan. Nitohaneein cachaauru baotisaa Joanne jana jetaote, Jesoso netonai nebaotisaerateein Cana Coaunera bajaane jana, nejoracaa dede bacuujuane jana jetao, ²²nichoae fauhin nelauriaa uhe inanacaain Cana Coaunera Suujue leinjiin serori rijijieein. Nii jana jetaote: "Iite acaihaniji quiicha jeree, quiicha janijiin cacalabineein neeicha," naain toniha erenaa dedeeune jana jetao aonajeure.

Jesocurisito foerateeureraauru

(Mt 1.1-17)

²³Inae nii Cana Coauneraacha ichtaratenohin namihaneon

nunuhetihane bana jetaote, nichata choonca jaanaca nelu- nii Jose calaohi niha acaauruacha bei Jesoso.

Nii jana nii Jose jetaote Eli calaohi nelu.

²⁴Jana Mataa calaohilu jetao Eli.

Jana Lebi calaohilu jetao Mataa.

Jana Meriqui calaohilu jetao Lebi.

Jana Janaa calaohilu jetao Meriqui.

Jana Jose calaohilu jetao Janaa.

Jana Matatiasi calaohilu jetao Jose.

²⁵Jana Amoso calaohilu jetao Matatiasi.

Jana Naaoso calaohilu jetao Amoso.

Jana Esili calaohilu jetao Naaoso.

Jana Nacaai calaohilu jetao Esili.

²⁶Jana Maati calaohilu jetao Nacaai.

Jana Matatiasi calaohilu jetao Maati.

Jana Semei calaohilu jetao Matatiasi.

Jana Jose calaohilu jetao Semei.

Jana Jodaa calaohilu jetao Jose.

²⁷Jana Joanaan calaohilu jetao Jodaa.

Jana Resaa calaohilu jetao Joanaan.

Jana Sorobaberi calaohilu jetao Resaa.

Jana Salatieli calaohilu jetao Sorobaberi.

Jana Neeri calaohilu jetao Salatieli.

²⁸Jana Meriqui calaohilu jetao Neeri.

Jana Adiin calaohilu jetao Meriqui.

Jana Cosamii calaohilu jetao Adiin.

Jana Eremadaan calaohilu jetao Cosamii.

Jana Eri calaohilu jetao Eremadaan.

²⁹Jana Jesoso calaohilu jetao Eri.

Jana Eliseri calaohilu jetao Jesoso.

Jana Jorimi calaohilu jetao Eliseri.

Jana Mataa calaohilu jetao Jorimi.

³⁰Jana Lebi calaohilu jetao Mataa.

Jana Simeon calaohilu jetao Lebi.

Jana Jodaa calaohilu jetao Simeon.

Jana Jose calaohilu jetao Jodaa.

Jana Jonaaun calaohilu jetao Jose.

Jana Eliaquiin calaohilu jetao Jonaaun.

³¹Jana Meleea calaohilu jetao Eleaquiin.

Jana Mena calaohilu jetao Meleea.

Jana Matata calaohilu jetao Mena.

Jana Nataan calaohilu jetao Matata.

³² Jana Rabiri calaohilu jetao Nataan.

Jana Isaihasi calaohilu jetao Rabiri.

Jana Oberi calaohilu jetao Isaihasi.

Jana Bosi calaohilu jetao Oberi.

Jana Sala calaohilu jetao Bosi.

Jana Nasoon calaohilu jetao Sala.

³³ Jana Aminadaba calaohilu jetao Nasoon.

Jana Admin calaohilu jetao Aminadaba.

Jana Esroon calaohilu jetao Armi.

Jana Faresi calaohilu jetao Esroon.

Jana Jodaa calaohilu jetao Faresi.

³⁴ Jana Jacobo calaohilu jetao Jodaa.

Jana Isaca calaohilu jetao Jacobo.

Jana Abaraaun calaohilu jetao Isaca.

Jana Tare calaohilu jetao Abaraaun.

Jana Nacoro calaohilu jetao Tare.

³⁵ Jana Seroo calaohilu jetao Nacoro.

Jana Raco calaohilu jetao Seroo.

Jana Fele calaohilu jetao Raco.

Jana Eberi calaohilu jetao Fele.

Jana Sala calaohilu jetao Eberi.

³⁶ Jana Cainaa calaohilu jetao Sala.

Jana Arafasa calaohilu jetao Cainaa.

Jana Sem calaohilu jetao Arafasa.

Jana Nohe calaohilu jetao Sem.

Jana Lamee calaohilu jetao Nohe.

³⁷ Jana Matosalee calaohilu jetao Lamee.

Jana Enoco calaohilu jetao Matosalee.

Jana Jaredi calaohilu jetao Enoco.

Jana Malareri calaohilu jetao Jaredi.

Jana Cainaa calaohilu jetao Malareri.

³⁸ Jana Enoso calaohilu jetao Cainaa.

Jana Seti calaohilu jetao Enoso.

Jana Adaan calaohilu jetao Seti.

Nii jana Adaan jetaote, jauriaanejeein Cana Coauneraacha coaunaineen nelu.

Jesoso coujuhin coaraa moconajaerane

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 Nii baotisaa Joanne baiha Cana Coaunera Suujue que suujueqiin nuuhe Jorodaaun caje cauha cuha Jessosone jana jetaote, cacha areroo amaa Cana Coaunera Suujuene jaun jetao,

² ucuaae niha jena choonca janoneeinne jana, nechu cojuha sarue moconajaera.

Nitohaneein jenachoonca janoneein lenone lanaala nihane jaun mijiintohane jana jetaote:

³ “Chajaaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine, caa ajeri jaberoco rai aitoote lenoneneein nero-tomiincha,” naa nechu saruha rai moconajaerane jana jetao:

⁴ “Coatiha lenoneecha que ichaonaa nainihe cacha,’ aite Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naain tonoraa Jessosone jaun jetaote, ⁵ luhecotariin ecuun amaain, satiin caa chauratane coara-teenin jetao:

⁶ “Canune jitariin canuhacha ichana nainei aina satiin caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru curuaanaanein neeine coina, ichei tenaa naineen. Satiin acaauru canu rainein neeuruhane jaunne chunicoha jerera rai tenaa naineen.

⁷ Aihane jaun neseoriaain canu corojeein, canu bajae bajaequinete satiin ichei niha cureein,” naa moconajaerane jana jetao,

⁸ “Nete, ‘Acaihanijin ii Coauneraacha corojeein, rai nelatein niicha jerei ichaau,’ naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naain jetao tonorae Jessoso.

⁹ Nii baiha jetaote, Jerosaleeun amaain ecuun Teenforo ichoae inaain jetao:

“Chajaaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine caalai caje nemaroteeute coaracaa. ¹⁰ Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane te: ‘Rai letonocuru anjeraauru letoarichaain Cana Coaunera ii beraaihuruhane coina.

¹¹ Acaaurute rai biji que ii michuurureein, nabana ajeri que necunaitaaine coataa,’

naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naa moconajaerane jana jetao,

¹²“Chaentechu: ‘Coa ii Coaunera coujihin coaraara,’ naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naain tonoraa Jesusone jana jetaote, ¹³ecu ratiriin carajaojoaain caje amuhe nii Moconajaera, neniha tonaain Jesoso coujihin coaraane jaane coitucuenihane jaun.

Calileea bataneu namihaneeo nunuhetiha Jesusone

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Nitohaneein, Cana Coaunera Suujue que suujuequuin niicha ichana nainei coitucuhin, Calileea cauha cuha Jesusone jana jetaote, satiiin atane sacuritaain jetao que ereeure coitucuhacoaain cachaauru. ¹⁵Nitohaneein cuhin jetaote, netaojiaain Cana Coaunera rai Rauhi que ereerecuruhane jaa coloheri sinacocaauru nainein cuhecujeein cachaauru relaane jaun jetao, satiiin coroaecure cachaauru.

Nasareteu niha Jesusone

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Nitohaneein cuujue cuujueein jetaote, nii neein fohecalune jaan Nasareteu jetao cauha cue Jesoso. Nii jana jetaote, nitohaniha rai nichaone jaun jetao, nebetacaanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enoha cue, Cana Coaunera Quiricha ereretaane coina. Nitohaneein ecu enohin chujuhecohane jana jetaote, ¹⁷rai *profeta* inoansi Isaihasicha laenai quiricha teeure, ereretaane coina. Nii Quiricha ereretaane coina jasasaane jana jetaote:

¹⁸“Cana Coaunera Suujuete caniha ne, niicha jerenohineein, ‘Inae raotojoeein neriquicheein,’ naain cairichaihuru rai bihanune coina.

Chaentechu, ‘Inae jianacoo neriquicheein,’ naain casetecocuru rai bihanune coina caletoe.

Nii choae tacaain techu, maosacuru coichaain acaauru nota rautaain, cairichaihuru ichoteratichaaunne coina caletoe,

¹⁹nitohanerichaaain inaraacha cohajei Cana Coaunera Cojoanonaa coitucueratihanu inara quene coina,”

²⁰naain ereretaane baiha jelaiha nii quiricha seriin, sinacoca curuaanaa rai teen nelauriariin lauhecoha Jesusone jana jetaote, chaque tonaelanaala coarajeeure satiiin ecu nenacaauru cachaauru.

²¹Nii jana jetaote: “Enete esinae rauhijiriin caa Cana Coaunera Quiricha cuhane aitohane rijijieein, satiiin inara acatiha turuhe caa naitoonjoa coarajeeichene notaracae,” naa acaauru rai Jesusone jana jetaote, ²²ita rai ereerecure caohacha ichaa Jesusone que, satiiin cojoelatiin coarajeein, acaauru rai raotojoeein ereerecane jaun. Nejetaote tabaauru:

“Tajian caa Jose calaohinihaneta,” naain jetao ita caje bajaure.

²³Nii jaun jetaote:

“Jerihanete esinae rauhijiriin caque, ‘Aihane, cache coichana inaeraneine, ichaajenhane nocohichaaain canacaanu notaacune coaracaanura,’ naain caque ereeiche. Chaentechu jerihane, ‘Aihane itolere ichaai Caferenaanne rijijieein, cau chatane que jerichanejееin itolere ichaain canacaanu notaacune coaracaanura,’ naain ereeiche canu esenetaeneinchene jaun,” naain jetaote:

²⁴“Esinae rauhijiriine inara rai aitoreeunni. Coatihai esinae rauhijiriin, caohachaaain ranojoein niheilu chuni Cana Coaunera ere beranein nenacaauru *profetacuru* rai nataneque.

²⁵ Coaracuche nachuhinti jataain arajiiin neeuruhalu Isaraelitanichaachene benecuru autanaaunru, nihalu Cana coaunera ere bera *profeta* Irihasine banane. Nii banate nichata jaanaca amurijiriin uheniha elone jaun, banejelanaala cana atane Isaraeli batane sacuritaain nelu mijitena omaroeniha temulene jaun. Nete nii cana benecuru autanaauru rene letono nenelu nii bana nena *profeta* Irihasi. ²⁶ Nete laen coriaae atane que leinjiin Sidoon nese roha nena Sarepta neein curuajai neseu cana lauri Isaraelitanelanaala nena autana renecha letononeein cuhelu nii Irihasi, nii autana rai lenone faane coina. ²⁷ Jerichanejeiin techu, arajii cana laurichuru Isaraelitacuru somane cauun cunaitecuruhane jana, acauru rautaaenelu Cana Coaunera ere bera *profeta* inoansi Iriseeo, cana lauri caje nena nihane saijjeein. Nete laen, leinjiin Siria cocoaicha cana lauri Isaraelitanelanaala nena Naamaanha jetaote rautaelu,” nae jetao acauru rai Jesoso.

²⁸ Niritoha acauru rai Jesusone jaun jetaote, satiiin aina jataain obaecure nii sinacoca asaa nenacauru cachaauru. ²⁹ Nitohaneein aina obajeein nimichucutaain jetaote, nii sinacoca caje sitaain, ichatane ecuunoo ichoae ichanohi niha nii nesene jaun jetao, ecu amaunre jelai caje coauneein nii Jesoso saruhitocuruhane coina niqii, ³⁰ nejetaote, cha que tonajelanaala acauru cataaun situhin amuhe Jesoso.

Suujua cuhane coitucuhuhi siricha cacha

(Mr 1.21-28)

³¹ Nitohaneein sitaauruhane jaun amuhin jetaote, Calileea batane que nena Caferenaon cue Jesoso. Nitohaneein cuhin, ecu turuhin jetaote, ecu neein nebetacanaa cojoanona

bana, ³² ecu nena sinacoca asaa neein cachaauru relaane jana jetao, rautatiin aonajeeure cachaauru, leeochoauru cacha relaaurera rijijielanaala, esinae rauhijiriin rai suujua caje rochin acauru relaane jaun.

³³ Nii jana jetaote, nii sinacoca asaa ne leinjiin rai suujua cuhane coitucuhuhi siricha cacha. Aca jetaote, tonijiaain ehequuin:

³⁴ “Coa canacaanu rohecaara Nasarete cocoaicha Jesoso. Nechu canacaanu cairichain canacaanu itajihate uhicha. Canune raotojoein ichoitucunra. Iite acaihaniji Cana Coaunera letononeein nenaaneeicha. Canacaanu jianeura,” naane jana jetao,

³⁵ “Coa maitaa. Nii cacha suujua jianein caje amuura,” naa Jesusone jana jetaote, satiiin cachaauru acatiha chatohanein cunaitaelanaala atane ichoae nii cacha siheitiin rai suujua caje amue nii coitucuhuhi.

³⁶ Nii jana jetaote, satiiin nesoonetiin coarajeein jetao:

“Chatohanai cocoinanacainein nenaana caa cacha, jataain chaque tonajelanaala nere nejesinaacha que caritohane jana caa cacha suujua caje mituha coitucuhuhi, rai nere tonoraainne coina,” naain jetao ita caje bajaure ecu neein nii coarajeeurera cachaauru.

³⁷ Nitohanihane jaun jetaote, satiiin nii atane sacuritaain jetao, Jesoso que ita rai ereerecure cachaauru.

Simoon Fedoro tano rautaa Jesusone

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Inae nii sinacoca caje mituhin, Simoon loreri asae turuha cuha Jesusone jana jetaote, najiniha ajaa caaun cunaiteein niha Simoon tanone jaun jetao, Jesoso rai aitocure rautaane coina.

³⁹ Nii jaun jetaote, nichoae nenoracaain nii ajaa sitaa Jesusone jana jetao, inae caje amuhe nii ajaa. Nii jaun jetaote,

inae nerautaane jaun nimichuin acaauru rai lenone chalue.

**Arajii cunaitenaacuru
rautaa Jesusone**

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰Nii jana jetaote, inae nuna macohi ichoae teejia enotone jana, araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru turuaa cuure Jesusone rene, acaauru rautaane caina. Nii jana jetaote, cajanae cajana-jeen acaauru ichoae biji meracaane jaun jetao nerautaacoaure. ⁴¹Chaen jetaotechu, suujua cuhane moconajaera letono sirichaauru netonoai rautaane nii nerautanacaauru cachaauru caje mituhin:

“Iite Cana Coaunera Calaohi neeicha,” naauruha cojiorinne jetao, ereeuruha nii coitucuhichurune caohate Jesuso, Aca Mesihaseen nihanee coitucuuruha nii coitucuhichurune jaun.

**Sinacoca asae Cana Coaunera
cojoanonaa beebjia Jesusone**

⁴²Nitohaneen jetaote, inae nematara-caa janonaane jana, nii nese caje amuhin neniha cachane jaa cue Jesuso. Nii jaun jetaote ariin, nii nihanee jaa turuhin, jelai caje amuhane caohateeuruha catchaaurune jana jetao,

⁴³“Nena leeochoaauru nenaanajaaunru cuhecujeein Cana Coaunera Cojoanonaa beebjia cureeun, nii caina letononeen nihanune jaun,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

⁴⁴Nitohaneen jetaote, Jodea batane sacuritaain nenacaauru Isaraelitaacuru rai sinacocacuru naineein cuhecuje nicha beeni beebjeein.

**Cojoelanaacojoaain
ate mucuuruhane**

(Mt 4.18; Mr 1.16-20)

catchaauru relaa Jesusone jaun, aonaa turuuruha arajinne jaun jetaote, sururucure catchaauru. ²Nitohaneen sururucuruhane jana jetaote, caje fauhin redeeuru culeecuruha ate mucuurerane jana, carene que conera colane coroata-jaain boteeuru coarii Jesuso. ³Nii jana, Simoon rai niha nii ecu nena leinjiin botene jaun jetaote, cuhane fauhin, nemuri auha caje acuu cataaunjeri nii bote amaa Simoonne caina aite Jesuso. Inae nemuri auha caje acuu cataaunjeri amaauruhane jana jetaote, nii bote cuhane netiin, ecu nelauriariin caje coaaneen catchaauru rai ereerejeein acaauru relaje.

⁴Inae acaauru relaane nainaan jetaote:

“Taa nemuri ucuaano que caa bote amaain, ecu caa inara rai redeeuru jaachete ate mucuhichera,” naa Simoon raine jana jetaote:

⁵“Nena inae janoaajeein rede jaohacaanu natiin, leinjiinnijin ate mucuelanaala janohacaanura catcha relaa. Nenachu ii aithone jaun, nacoaaneen caa redeeuru jaohin coaraa curichaanura,” naain jetao tonorae Simoon.

⁶Niritoha acaauru rai Jesusone jaun redeeuru jaoruhane jana jetaote, jataain arajiin ate mucuuruhane jaun jetao, ate caaun nesoaiji nii acaauru rai redeeuru. ⁷Nii jaun jetaote, leeochoa bote cuhane nenacaauru acaauru leeochoaauru cotihacure biji que, acaauru coroatajaniha cuuruhane caina. Nii jaun jetaote cuhin, nii coroatajai bote nemoaauruha ate quene jaun jetao, jataain naluhene rijijeein nelemue nii coroatajai bote. ⁸⁻⁹Nitohaneen jataain arajiin ate mucuuruhane jaun jetaote, jataain cojoelatiin satiin nesoonetooruhane jaun, Jesuso tijia asae neseonriaain jetao:

5 Calileea conemuri auhaniha turuhin, ecu Cana Coaunera naitoonjoan que

“Jataain osaaotohanune jaun ii rohan nena nainihaaunta Curuaanaa,” nae jetao Simoon Fedoro nesoone caaun.

¹⁰Nii jana jetaote, nii Simoon aina neurelu Sebedeo calaohichuru, Joaan, Saantiaao, naonjoaihunri, nii Simoon aina ate mucueraneein neuruhane jaun.

Niritoha Jesoso rai Simoonne jana jetaote:

“Coa nesoonetohara, Simoon. Inae ate mucueraneein nerihheeni. Ena caje coauneente, cachaauru mucuhin raeranein neriquincha,” nae jetao rai Jesoso.

¹¹Niritoha raine jaun jetaote, atane ichoae acaauru rai boteeuru inaain, jitarisiin niicha sirii ratiriin jetao Jesoso aina cuure Simoon Fedoro, Joaan, Saantiaao, naonjoaihunri.

Leinjiin cosibi ruhecaera cacha rautaa Jesusone

¹²Nii baiha leinjiin neseu neuruhane jana jetaote, Jesoso rene turuha cue leinjiin cacha cosibi ruhecaain caaun cunaiteein, nitohanai cunai siricha cacha leeochoauru rohan turunaa nainenihane saijieein. Aca jetaote, Jesoso coariin atane que nauri turuanacanejeein notoroaain jetao:

“Ii jereeine canu rautaa caa canu cosibi cajera Curuaanaa,” naane jana jetao:

¹³“Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naain biji que dadae Jesoso, nihei chuni cacha, nitohanein cosibi ruhacaera dadanaa nainenihane saijieein. Nitohanein dadaa Jesusone rijieeoritiin jetaote, inae caje amue nii rai cosibichuru.

¹⁴Nitohanein rautaa jetaote:

“Inae nerautaaicha. Coa chaen chuni rai: ‘Acate canu rautaera,’ naain caque iriha. Raujiaaincha Cana Coaunera aina caohachaaain niha cachane coina ru-cuheraneein nena saseredote rene tu-

runihute, inae coulunohineein ii cosibi caje nerautaaaine coaramiincha. Chaen nerautaaaine coujunacane que nii aito-halu Moisesane rijijieein belaaaine jaanu amaain teeu saseredote raicha. Aihute inae nerautaaain somaraain neei nii ii cosibi cajene coaraain, inae acaauru rohan turunaa naineene coitucuurumiin satiin cachaaurura,” naain jetao letoae Jesoso.

¹⁵Ne jetaote, niritiin bihane caohatiha Jesusone saijieein, acaauru rautaaaine coinane maajein jataain jelai amuritoheriin turuhacoaain coaraain aonaa uure cachaauru. ¹⁶Ne jetaote, tabaauru que acaauru caje amuhin, nii neniha cachane jaau cuhin jetao Cana Coaunera bajare-jetelu Jesoso.

Leinjiin jiurona rautaa Jesusone

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Nii baiha, cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, ecu nelauriaacoaain aonajeeure fariseeocuru tabaauru, Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaa-rera, naonjoainuri, Calileea batane, Jodea batane, Jerosaleen, naonjoaihunri sacutaainchuru caje uhacoaain. Nii jana jetaote, aina cuaain niicha ichana nainei ichaa Cana Coaunerane jaun, cunaitenacaauru rautaaacoa Jesusone jana jetao, ¹⁸leinjiin cacha jiurona turuaa uure cachaauru, rai nela cuhane tijichaaain amaain. Inae turuaain jetaote, loreri asae enoanaa jerecure, nacatiha coaraa Jesusone coina niqui. ¹⁹Ne jetaote, nene enooruhane jaanu, jataain araaiha cachana jaun. Nii jaun jetaote, loreri coarana joara-caain jetao rai nela cuhane tijichaaain, satiin cachaauru cataaun jetao Jesoso acatiha nii jiurona cacha faaure. ²⁰Nii jana, esinaen rauhijiriin rautarichaaainne esenetaain aihuruha nii cachaaurune coaraane jaun jetaote:

“Inae ii que suujua acateein ii osa caje ichoteratenohineeicha cacalabi,” naa Jesusone jana jetao, inae nerautae nii cunaitenaa cacha.

²¹ Niritiin nii jiurona rautaa Jesusone aonaain jetaote:

“Chaneeinna ne caa cacha, caritiin ereein Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin irihane caina. Leinjiin Cana Coauneraachate nainere nosa caje cacha ichoterateein cacha que suujua acateein nihanera,” naain jetao ereeure Cana Coaunera naitoonjoan que cacha relaaureera aina fariseeocuru.

²² Niritiin que ereeurehane que nainaan jetaote: “Chanuna niritiin ereeiche. ²³ Chaquena caaintare: ‘Inae ii que suujua acateein ii osa caje ichoteratenohineeicha,’ naenihacane: ‘Nimichuhin amuun,’ naacane. ²⁴ Coarajeeuchenejian, Cana Coaunera Calaoihi cachaneein nejanoanaa nichaaunne, itolere Curuaanaa neein nihanu caa cana rai chauratane quene coaratete, rai nosa caje cacha ichotena nainichaaunne coitucuhiche,” naain jetao, nii jiurona cacha rai jetao:

“Icheine aitoon. Nimichuhin chela seriin chenenajaun caunihu,” naane ²⁵ rijieeoritiin jetao, satiin coarajeeurehane notaracae nimichuhin, nii tocohocane jaa nela seriin jetao, Cana Coaunera corojeein rai nenajaun cauha cue nii jiurohane caje nerautanaa cacha.

²⁶ Nitohanihane coaraain jetaote, satiin cojoelatiin Cana Coaunera coroaecuruhane saijieein jetao coasiin:

“Charijibana coaraa catohanaine que airijiinte, enene catohanai cojoelanaacojoi coaracaachera,” naaure jetao ita rai.

Lebi cotijjaa Jesusone

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Nitohaneein nii jiurona cacha rautaane baiha, jelai caje mituha

cuuruhane jaun jetaote, leinjiin cacha, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui que cachaauru cobaraera Lebi coari Jesuso, nii coriqui teeuruhana jaa rori ichoae lauheco jana. Nitohaneein coariin jetaote:

“Chajaa canihara,” naain cotihaca Jesusone ²⁸ rijieeoritiin nimichuhin jetao, satiin niicha ichanenu ratiriin Jesuso jiniichaaain aina cue Lebi, caaijie cunacaauru aina.

²⁹ Nitohaneein Jesuso jiniichaaain cuhin jetaote, nii baiha neenejeein coroaena caaun rai loreri asae beseta ichaa Lebina jana jetao, ecu neeure arajiin leeochoaauru Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui que cachaauru cobaraaurera, chaen leeochoaauru cachaauru, naaonjoaihunri.

³⁰ Nii jaun jetaote, Jesuso aina nerealanacaauru rai:

“Chanuna cocoaeraa Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui que cachaauru cobaraaurera aina leeochoaauru osaaonacaauru aina lenoneein, acau cohin, naaonjoainchene saijieein, nii acaauru aina netaojiaain lenonequiche,” naaure jetao acaauru rai, nechuhu jataain acaauru que iriha Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaaureeraauru fariseeocuru aina leeochoaauru fariseeocuru.

³¹ Niritocuruha nii aina nerelanacaauru raine aonaain jetaote:

“Coatiha coichara latecuruhi raotojoein raurohin nenacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichara latecure. ³² Coatihachu baaso ichacuruhane nihanatiin coitucunaa jeriheichuru cotihaca uhahaun. Leinjiin osaaocuruhane coitucuureraaurune cotijjaaun, rai suujua coreein jeriha Cana Coaunerane rijijieein neeunruhane coinara,” naain jetao tonoranajae Jesuso.

**Ena Niicha Tei Ichaonaa
que cache relaa Jesusone**

³³ Nii jana jetaote:

“Chanuna jana chaen, Joaan, fariseeocuru, naaonjoaihunri relanojoinuru jataain Cana Coaunera bajaee bajaacure suri couu netiin cosinacaain. Nete laen itolere bana ii aina nerelanacaauru, acau cohin, lenoneein, naaonjoaunreta,” naauruha Jesuso raine jana jetaote:

³⁴ “Aiha chuhisi niqui. Nete ene ranaa jeriha cachana jaa beseta que neeuruhane jaun, suri couu neein cosinacanaa nainecurene caa cotihanohinchuru, jaiti acaauru aina niha nii ene raeranu cachane jaun. ³⁵ Nete laen, inae nii jianacoon teein cache ranaa jerera nichaaunne amaauruhane suri couu neein cosinacaain inaderaa cuurureeincha,” naain jetao: ³⁶ “Coaraanachuhinti, nihei chuni, obiri enachasine soaain que cajione siri counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete nii obiri enachasine asaere, nii cajione siri. Chaen caohachaaain nedanaa nainihei nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ³⁷ Nii rijijieeinchu, nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana cuhane ichonai tera. ³⁸ Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaere nii coaerai. ³⁹ Niheichu coaerati cohane baiha ichohanti coera, ichonai amuritoheriin raotoha coaeratine jaun,” nae jetao, cache relaauruha fariseeocurune rijijielanaala, leechaneein cache relaane jaun.

**Nebetacanaa janonaa bana tirico
moloonejeeuruha Jesuso
aina nerelanacaaurune**

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 Nebetacanaa janonaa bana tirico coocana jana situujueeuruha aina

nerelanacaauru aina Jesusone jana jetaote, nii tirico moloonejeein biji cuhane sisisitunijihanaain nucuhe quihure nii aina nerelanacaauru.

² Nii coaraain jetaote:

“Chanuna nebetacanaa janonaa bana cocoaeraa nitohanai ichara natiin, nitohanai ichacure nii ii aina nerelanacaauru,” naain bajaauruha fariseeocuru tabaaurune jana jetaote:

³⁻⁴ “Aiha niqui. Nete laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. Tana lesajei que Cana Coaunera loreri taberenacolo asae enohin Cana Coaunera que banijiaineein niha nii faan natiin, mijitenacaaun rai corihacuru aina jiniiquuin nii faan quiha Rabirine ereretaain coaraqicheneta. Acaihaniji saseredotecuruhacha nii faan quihane rai nihanatiinte quihurelu,” naain jetao:

⁵ “Canu- cachaneein nejanoanaa nichaaunnena, nebetacanaa cojoanonaa amurijiriin cocoainanohineein neeun.” naain jetao acaauru tonorae Jesuso.

Jiurona bijihona cache

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Nii baiha jetaote, coaiten nebetacanaa cojoanonaa bana, sinacoca asae enohin cachaauru relaa Jesusone jana jetao, ecu acaauru jana niha leinjiin cache, rai biji raotono nichajai que jiuronane jaun jetaote: ⁷ “Necha caa nebetacanaa janonaa bana nihane saijieein, caa jiurona bijii cache rautarichaaainta,” naain jetao, Jesuso cojoelaure colurujueeuruhanee jaun lera ariha aihuruhane jaun, Cana Coaunera naitoonjoa que cache relaurera aina fariseeocuru. ⁸ Ne jetaote, nii cojoelaauruhane que nainaaain jetao, nii jiurona bijii cache rai jetao:

“Nimichuhin nii ena cataaun nichaauraara,” naa nii Jesusone jana jetaote, nimichuhin nichaauraa nii cachane jaun jetao, nii fariseeocuru rai:

⁹“Inara raine leinjiin erenaa bajanaa jereun. Chatohanai ichacaane caohachae. Nebetacanaa janonaa bana, cacha ichao rai caohacha ichacaanena caohachaa. Ainihane cacha ichao itajihacanena caohachaa,”

¹⁰Nii baiha jetaote, nii ecu satiin curuhacaain nenacaauru coaraain jetao, nii cacha rai aitoa jetao:

“Ichoii raujiaaute coaracaara,” naa rai Jesusone jana jetao, rai bijii raujiaa nii cachane jana jetao, jiuohane caje inae nerautae nii cacha bijii.

¹¹Nitohanein nii jiuona rautaane coaraain jetaote: “Chana icharihacache caa aansai aina,” naain jetao, jataain Jesuso aina obaaecure nii ecu neein coarajeeurera fariseeocuru aina Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaaaureraauru.

Lechoonca corootajai rai afosotooru janiicha Jesusone

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹²Nii bana jetaote, ichatane ecuunno que cuhin, janoajeein Cana Coaunera bajaebajajeein janoe jetao Jesuso.

¹³Inae janohane jana jetaote, nii aina nerelaa amuhemuhenaacaauru jitariin cotihanajaain acaauru caje janiijin lechoonca corootajaihuri cocoinaain, afosotooru neein acaauru curuaate. “Afosoto” naanete, “Letononeein nena” naane aite.

¹⁴Nii niicha janiijiichuru jetaote, Simoon- nii Fedoro neein niicha curuhateeni, chaen nii Simoon nejera Aanderesi, chaen Saantiaao, Joaan, Ferifi, Bartolomee, ¹⁵Mateo, Tomasi, chaen Arafeeo calaohi- Saantiaao, chaen Selote neein niicha curuaateuri-Simoon, ¹⁶chaen Saantiaao calaohi-Jodasi, chaen nii Jesuso coulurujueranu Jodasi Isacariote, naaonjoaihurine.

Arajii cacha relaa Jesusone

(Mt 4.23-25)

¹⁷Inae nitohaneein ichatane ecuunno cuhin, nii rai afosotooru janiijin cocoinaane nainaain jetaote, acaauru aina jiniiquiin atane macararo que fauha cue Jesuso. Nii jana jetaote, ecu turuhin nii aina amuhemuhenaacaauru aina netaojiaaure arajii cachaauru. Jodea batane, Jerosaleeun, cucuhana auhaniha nenacaauru neseeuuru- Tiro aina Sidoon, naaonjoaihurini cajeeurune maajeein turuhacoaure. Acaauru relaa Jesusone aonanacanejeein, acaauru rautaa acaauru cunain cajene coinane maajeeinchuru turuuure jataain arajii cachaauru.

¹⁸Nii coitucuchuhi ichanohineein cunaitenacaauru rautaane jana jetaote, nerautaacoaure. ¹⁹Nii coaraain jetaote, satiin cachaauru, Jesuso dadanaa jerecure bijii que, aca jerihane rijijieein nerautaacoaauruha nii cunaitenacaaurune coaracuruhane jaun.

Raotojoein neeuruha tabaaurune jana tabaaurute raotelanaala neeureein.

(Mt 5.1-12)

²⁰Nii jana jetaote, nii aina nere-lanacaauru coaraain jetao:

“Ena cairicheineein neeichene natiinte, nerausiajeein neeiche, Cana Coaunera cojoanonaa inara rai nihane jaun.

²¹Ena mijitenaanaun neeichene natiinte, nerausiajeein neeiche, nii chaque lanaelanaala neriquicheeine jaun.

Ena chanaaiche natiinte, nerausiajeein neeiche, rachoojoein enoanaain neriquicheeine jaun.

²²Canu cachanein neeichene coreniha, inara cotaain, inara sitaain, inara nocoeje chanuhin,

inara que jaolequiin naaonjoaauruha canu corenihane nihanatiinte nerausiajeein neriquicheein.²³ Nitohaneein inara teeuruhane nihanatiin jataain raotojoeein rachoojoein neeuche, canu coreniha dedeeu raotojoein neriquicheeinne jaun. Coaracuchenachuhinti, inara cairichaaauruha inara araachurune rijijieein, Cana Coanera ere beracuru *profetacuru* cairichaeriin nerejetucuruhalu acauru inoensihuru.

²⁴ Coaraain nainacuche coriquihonacaauru. Inae ena aachene rijijieein rachoojoein niha curieeicheein.

²⁵ Coaraain nainacuche ena raotojoein lenoneein nenacaauru. Inae nerinaain inara rai lenone.

Coaraain nainacuche ena enoanaain nenacaauru. Inae inaderanaa caaun chanaa curiquicheein.

²⁶ Coaraain nainacuche itolere neein atane sacuritaain coroaenohineein nenacaauru. Nitohaneeinte *profetaniha* nocoetonacaauru corojeein nerejetocurelu inara inoensihuru.

Ichei nejeratenacaauru belaihu.

²⁷ Nena laen inara canu ere tonoraera nequichene rai aitoreeunni. Inara que nererojoecaain jaolequiin nenacaauru belaaain caohachaaain acauru aina neeuche.

²⁸ Nechu jataain inara cotaiha: 'Coaraain nainacuche necha aansaihuru,' naain inara que ereein nei belaaain, rai Cana Coanera bajaauche. ²⁹ Chunucoha lejerajei chomeri faohitohane, rai jera netonai icharateeu. Jana chunucoha ii cajione buri ruluhane, rai ii obiri netonoai teeute amaaine. ³⁰ Jerichanejeein chu, ii caje chaelai bajaeranihane teeu. Coa ii caje iicha sirii rulueraanihane, coa tonaain iriha. ³¹ Charijieeinchaainti, inara belaiha cachane jeriquiche, nii

rijijieein acauru belaihu che inara netonai.

³² Inara belaichaaauruhacha belaaain neeichenete, aihuruha nii Cana Coanera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³³ Nii rijijieeintechu, inara corootajaneraauruhacha belaaain neeichene, aihuruha nii Cana Coanera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³⁴ Chaentechu, chaelai lateein niha cachane jana, inara rai cainaane coina teeichene, aihuruha nii Cana Coanera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³⁵ Jana laen, nii inara que jaolequiin, inara que nererojoecaeriin, naaonjoaain nenacaaru aina caohachaaain neein, chaelai latecuruhane acauru rai teeiche, inara rai cainacuruhane latelanaalane, caohachae. Nii rijijieein neeichenete, esinaen rauhijiriin jerihane rijijieein ichaquichene jaun, inara rai nii cainareein Cana Coanera, nitohaneein acauru belaiha natiin coitucunaa jerelanaala nenacaauru, neechu aansainein ichaonacaauru, naaonjoaihunri belaaain ichaa Cana Coanera jaun. ³⁶ Nii cairichaaajoaain cachaauru coaraa Cana Inaca Cana Coanera rijijieein, inara netonoai cairichaaajoaain inara amute cachaauru coaracuche.

Jiaonriha leeochoaauru que baasoneein ereein neeichene

(Mt 7.1-5)

³⁷ Jiaonriha leeochoaauru amurijiriin nena coacuhin, leeochoaauru que baasoneein ereein neeichene, nabana, nii leeochoaauru ichaquichene rijijieein inara tiha Cana Coanera coataa. Chatohanai ichaa inara leeochoaurune, acauru que inara suujua acatecuchete, inara que netonoai suujua acateemiin Cana Coanera. ³⁸ Chaelai lateein

neeruha inara amute cachaaaurune jana rai teeichenete, inara rai inaraacha latei tereein Cana Coaunera. Jitariin inaraacha sirii teeichene nihanatiinte, jelai amuritoheriin inara rai cainareein Cana Coaunera. Chaentechu leeochoaauru coaraqichene rijijieein, inara netonain coareein Cana Coaunera,” naain jetaote:

³⁹“Coatiha nelaterihe, leinjiin maosa amaeraanu que niha leocha namute maosane. Enaachate nitohanihane, leinjiin ecuha jachu cuhane naluhin jini-
iqiun nitajenaa nainecurure.

⁴⁰Niheichu nii chuni, rai relaera amurijiriin nena nainera. Nii inara relaera rijijieein nerelaichene banaachate nainereiche, raujiaain rijijieein neeichene.

⁴¹Chanuna inejeraacha baaso ichajeein ichaohane coaraai. Tana iitonai jataain amurijiriin baaso ichajeein ichaohine coaraaine.
⁴²Chasiina iitonai baaso ichajeein ichaohine coitucuneeine, baaso ichajeein ichaoha inejerane coitucureei. Jauriaanejeein ii baaso ichajeein ichaohine coitucuhin jianein ichaao. Nii baihate laen nainereei inejera rai: ‘Baaso ichajeeinte ichaohi. Chajaain baaso ichajeein ichaohine jianein caohachain ichaao,’ naain erenaa nainereei.

**Rai ninna cajete, coitucunacaine
temule caohacha**

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³Nihei chuni temule caohacha, baaso que inaana nainei. Niheichu temule baasoniha natiin caohacha que inaana nainei. ⁴⁴Nitohaneente, rai ninna caje temule caohacha coitucuhaca. Nitohanihane jaunte, chabana tijiemule que inaana nainene ojoa. Jerichanejeeinchu chabana cajiauhi que, inaana nainihe iijaaen soririji. ⁴⁵Nii rijijieein techu,

caohachain suujua coara cacha, caohacha nejesina que ere, satiin caohacharai suujua cuhane nihane jaun. Jana cacha, baasoneein suujua coarate baasoneein ere, satiin baasorai suujua cuhane nihane jaun. Nitohaneente cacha ujuae caje mitue satiin rai suujua cuhane nena.

**Coroata laurii loreri icharaauru
rijiiicha nere aonaera biha Jesosone**

⁴⁶Chanuna itolere bana, ‘Canu Curuaanaa,’ naainchene sainejeein quere tonoraain quiicha jerei ichaneeneiche.

⁴⁷Aonacuchena inara rai canu ere tonoraain caitoonjoan icharaauru que erete coitucuhiche. ⁴⁸Charijiein chaainti, loreri jaane coina jauriaanejeein ucuaatiin bajeein, enuha suuji caohachaauru temuhin ichaa leinjiin cachane jana, uha tabanaane jana que tacaa uujinaa mijiaaneein nihanatiin nii loreri comaene, caohatiin ichanohin nihane jaun. Nii rijiiicha cacha, canu ere tonoraain caitoonjoan ichaa chabana jianelanaala ne.
⁴⁹Jana quere tonoraeniha cachanete, araracaeriin atane bajeein, baasooru que banesijiateein loreri ichara cacha rijijieein ne. Nii jana uha tabanaane, que mijiaaneein tacaa ujuuinaane jana, beraujuaain nitaje nii loreri, nii rijiiicha nii canu aonaane sainejeein, quere tonoraelanaala nenacaauru cachaauru,” nae acaauru rai Jesoso.

**Romanocuru rai soondarooru
curuaanaa cafitaan
letono rautaa Jesosone**

(Mt 8.5-13)

7Inae nii cachaauru rai irihane nainain jetaote, Caferenaaon cue aina nerelanacaauru aina Jesoso. ²Nii jana jetaote, nii Caferenaaon ichoae leinjiin Romanocuru rai soondarooru curuaanaa cafitaan. Nii jana nii cafitaan

letono- jataain belaaïn niicha sirii jetaote, cunaiteein ohane rai ne.

³Nii jaun jetaote, nii Caferenaanon turuhin niha Jesusone inaoriin jetao, Jorioocuru bichauhenaauru letoae nii cafitaan, conujueein Jesoso cotihaca cuuruhane, nii rai letono cunaitenaa rautaa uhane coina. ⁴Nii jaun jetaote, rene turuhin:

“Iine cotihaca uhacaanu canacaanu letoaa cafitaane jaunra. ⁵Jataain canacaanu araichuru belaichanein, aca canacaanu rai sinacoca ichaeratein, naonjoaain nihane jaunne, caa cafitaan corotajanein rai letono rautaaïne jerichaanura,” naaure jetao Jesoso rai.

⁶Nii jaun jetaote, acaauru aina cuhin, inae turuhe lalajein cujueeruha Jesoso ainane jana jetao, rai belaichaaauru letoae nii cafitaan: “Curuaanaa, coatiha nii chaque ichi nelatein nihaaun canu loreri asae turuhine coina. ⁷Nii jaunne caraajenhane ii cotihaca uhe-neeun. Acaihaniji aitoote nerautamiin canu letono. Ii aitohine rijijiein nerautarichaaïn canu letonone coitucuhane jaunne ichi raujiaain berateen.

⁸Nii rijijieinne canu letoaaauruha canu curuaanaacurune tonoraain neen. Nii rijijieintechu, canu bijiu nenacaauru soondarooru caje chunucoha letoanune, canu ere tonoraain cue. Jana chunucoha cotihacaun uhane coinanete canu ere tonoraain uhe. Jana canu letono letoaanu chaelai ichaane coinanete canu ere tonoraain ichae, nanichuchera,” naain letoaa cafitaane jaun inae aitoha cuuruhane jana jetaote, ⁹cojoelatiin, nii aina amuhemuhenaacauru cachaauru coarajein jetao:

“Coatiha Isaraelita nichaachene lauri jana, caa cacha tocohaneein jataain quesenetaera coarahaaunta,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

¹⁰Nii jana inae jelaiha cauha cuuruha nii cafitaan loreri asae nii niicha letoaaaurine jana jetaote, inae acaauru ajiniha nerautaaïn niha nii rai letono cunaite-naane jana turuure.

Leinjiin autana calaohi ichatiha ohane caje Jesusone

¹¹Nitohaniane baiha jetaote, aina nerelanacaauru, chaen arajiin sacuurera cachaauru, naonjoaihunri aina leinjiin nese Naain ineein curujai nichae cue jetao Jesoso. ¹²Nii jana jetaote, inae turuhelalajein cujueeruha nii nese quene jana jetao, leinjiin ene autana calaohi- leinjiin acaacha calaohinein nena onaa conautiha jetao cuure. Nii jana jetaote, nii nese caje cuhacoaïn arajiin corihaniha cuure cachaauru.

¹³Nii jana nii autana coaraa Jesusone jana, cairichaaïjoaïn coaraane jaun jetaote: “Coa chanaara,” naain jetao, ¹⁴nii rijieoritiin, nii onaa roha nichuuntaïn, nii amaauruhane jaa rori dadaane jaun jetao, ecu inacuhin coarajeeruha nii baijiaain amaaurerane jana jetao:

“Enamanaa, nimichuhin nelauriaura,” naa Jesusone jana jetao, ¹⁵inae nimichuhin nelauriaain ere nii onaa Nitohanein nii neba rai nii onaa ichatein tiha Jesusone ¹⁶coaraain jetaote, satiïn acaneein nihane que suujua acatein cojoelatiin jetao:

“Jataain itolere amurijiriin nelatein, itolere ichana nainera *profetate* cana rene turuera,” naain jetao:

“Cana Coaunerate rai cacha nichaachene corotajaniha uhera,” naaure jetao Cana Coaunera corojeein, neebana nitohanai coaracuruhane jaun.

¹⁷Nitohanein coaraain jetaote, satiïn Jodea batane sacuritaain jetao beuuruhane jaun, nii onaa ichatiha Jesusone coitucure.

Joan Baotisita letonocuru

(Mt 11.2-19)

¹⁸Nitohanein onacaauru ichatein, naanonjoan Jesusone coaraain jetaote, Joaan rai biha cuure sacuureraauru. Nii caje coitucuhin jetaote, coroatajai sacuurera cotijiaain jetao: ¹⁹“Ina esinae rauhijiriin canacaanuhacha cohajei turuha uheneninee. Aca neneine canacaanu rai beeu, leecha cohacaanune coina,” naain bajanichuche rene turuhincha,” naain jetao letoanajae Joaan Baotisita. ²⁰Nii jaun cuhin, Jesuso rene turuhin:

“Joaan Baotisitate canacaanu letoae, ii esinae rauhijiriin nii canacaanuhacha cohajei turuha uhenenineeine bajaacaanune coina. Aca neneine leecha cohacaanune coina,” naauruha Jesuso rene turuhin Joaan letonocurune ²¹rijieeoriitiin jetaote, araai laurii cunai caun cunaitenacaauru cachaauru rautaain, arajii maosacuru nota tein, coitucuhuhi caun cunaitenacaaurune maa-jein rautaacoane baiha jetao, nii coroatajai Joaan letonocuru rai jetao:

²²“Chajaain Joaan rai caa ena inaraacha coarai aina inaraacha aonai benichuche. Chaen, inae maosa neeuruhane caje notaauruha maosacuru. Bacosacuru netonaite inae nichaaurain amuure. Cosibinacaauru netonaite inae cosibi caje nerautaa-coaure. Iricho saecuru netonaite, inae irichohin neeure. Nii jana onacaaurute jerichanejein cacha neein jaberoconein nichaaurain neeure. Jana cairicheinejein nenacaauru raite, jataain acaauru rausiaaerichaain Cana Coaunerane beebeje. ²³Nitohanihane jaunte, nerausiajein neeureein canu que jaecohane jianelanaala nenacaauru,” naain jetao, “Chajaain caritiin benichuche Joaan raicha,” naain jetao acaauru letoae Jesuso.

²⁴Niritoha acaauru raine jaun, jelaiha cauha cuuruha nii Joaan letonocurune jana jetaote, nii Joaan que cachaauru rai ereereje jetao Jesuso. “Chatohanai coaraa curejetocoichelu nii cacha areroo cuhin. Leinjiin jiarana nujan cujuanaacha rurujuaina coaraquichelu. ²⁵Chatohanai coaraquichelu. Leinjiin cacha cajione caohacha que necoreetein neina coaraquichelu. Nete nii cajione caohacha que necoreetein nenacaauru, cocoainanacaihuru loreri asae neeuruhane coitucuhiche raotojoein. ²⁶Chatohanai jian coaraquichelu. Leinjiin *profetana* coaraquichelu. Aiha jerihane, jataain *profetacuru* amurijiriin nena leinjiin *profetate* coaraquichelu.

²⁷Nii Joaan que tejian, rai Calaohi nichaunne rai aitelu jetao:

‘Chajinihane quere beranu que leinjiin letoareeunni,

turuhine jaanu rucuheraanu quera,’ naain belu Cana Coaunera, niicha laenaeratenojoi rai Quiricha inoensi cuhane. ²⁸Coatiha inoenu caje coauneein, enanetojoein nihei chuni nii Joaan amurijiriin nei cacha. Nete laen ena turunaa Cana Coaunera Cojoanona, canuhacha tei que nena cacha, leechaauru fautaain nihane niha natiin jataain Joaan amurijiriin ne.

²⁹Nete cachaauru relaa Joanne jana, satiin aonaraauru cachaauru, nii Joaan que acauhanau tein nebaotisaerateeurelu. Nii choae tacaaintechu, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera netonai necha ansaineein neeuruhane saijiein nebaotisaerateeurelu, esinae rauhijiriin Cana Coauneraacha icharatenohi ichaa Joanne esenetaauruhane jaun. ³⁰Jana fariseeocuru aina Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaaureraauru, itolere amurijiriin Cana Coaunera

coitucutoha nocoetocuruhane saijieein nebaotisaeratenaa jerecuruhilu, Cana Coaunera icharatenohi icharaneein aiha Joanne esenetana jerelanaala que jaolecooruhane jaun.

³¹Nitohaneainte itolere acaauru rai baaso ne. Nihei acaauru rai chabana caohacha.

³²Acaaurute nenaanaja cataaun nocoatijiana jaun auno toteeuruha acauru amute canaanaihurune jana, raasanaa jerelanaala neein, niheichu berane ichacuruhane jana chanaaurene acauru amute canaanaihuru. Nii rijiichuruha caa enene nenacaauru cachaauru. ³³Nii rijiichuruhane jaunte, turuha Joaan Baotisita coaerai conaa inaelanaala, faan niha natiin quinaa inaelanaala, naaonjoaaine jana, 'Nechu aansainihane jaunte ai, nechu jataain coitucuchuhi siriha rai suujua cuhanene jaun,' naain que ereeichelu.

³⁴Nii baiha canu- Cachaneein nejanohanaa nichaaunne turuhin, coaerai cohin, lenoneein, naaonjoaanune jaunte, 'Achtiritiinijene tabaain lenoneein ajetoriaaneeun. Chaen jene nechu aansainein ichaonacaauru cachaauru belain, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobarain coriqui bajaaurerane maajein belaitoon,' naain ereeiche caque. ³⁵Nete inae ecu tihane bana esinae rauhijiriin Cana Coauneraacha icharatenohi ichacaunne coitucuha curureein satiin cachaauru," nae jetao acaauru rai Jesuso.

Leinjiin fariseeoneein nena Simoon rene turuha Jesusone

³⁶Leinjiin fariseeo jetaote, Jesuso cotijiae rai loreri asae turuhin lenoniha cuhane coina. Nitohaneein cotihacane jaun cuhin, inae loreri asae turuhin, lenonecuruhane coina rori ichoae nelauriaa Jesusone jana jetaote, ³⁷ turuha cue leinjiin ene cojoaeloroheri nii ne-

seu ichaonaa. Nii ene jetaote, nii fariseeo loreri asae turuhin lenoniha cuha Jesusone inaoriin jetao, lecuruhin jataain coretiin nena erene jujui amaain turuhin jetao, ³⁸ chanaain Jesuso tijia rohan nelauriaain, rai nota baca que jetao rai tijia rujuae. Nitohanein rujuaane baiha jetaote, rai couturiji que caruruhin jetao liosiin, erene jujui que rujuae.

³⁹Nitohanein ichaane coaraain jetaote: "Esinae rauhijiriin leinjiin *profetanihane* jana nihanete, caoneein tiha caa ene cojoaeloroerine jana, baaso nihane coitucure caa cachara," naain jetao suujua ereein coaraje nii Jesuso cotihara fariseeo.

⁴⁰Nii jaun jetaote, nii fariseeo rai:

"Simoon, icheina erenaa jereeun aonaaaine coina," naa Jesusone jana jetao:

"Saan. Aitoo caraine aonaera, cacha relaera," naa nii fariseeone jaun jetao:

⁴¹"Leinjiin cacha jetaote, coroatajai cacha rai coriqui te, jelai amuritoheriin rai cainacuruhane coina niqui. Nitohanein jetaote, leinjiin rai te saoqui fashaain. Jana leeocha rai jetaote, te saoqui chooncaain. ⁴²Ne jetaote, coretena nainecurenihane jaun, nii coroatajai que rebeeonacaauru cachaauru cobaraelanaala acauru que suujua acate nii coriqui erora. Tonaai jana nii que. Chariji jana nii coroatajaaihuri caje, jataain nii coriqui erora belain coare," naa Jesusone jana jetao:

⁴³"Jerihane nii leeocha amurijiriin rebeeona cachate jataain nii coriqui erora belain coaraera," naa nii Simoonne jaun jetao:

"Esinae rauhijiriinte aitohicha," nae jetao Jesuso.

⁴⁴Niritiin jetaote, nii ene coarajein, nii Simoon rai jetao:

"Caa ene coaraaunachuhinti. Coatiha jauriaanejeein ii loreri asae turuhanune jana, catiha culeecaunne coina carai acau tiheei. Nete laen caa ene, rai

nota baca que catiha culejeein rai couturiji que caruruhin jacorae. ⁴⁵Coatihachu turuhanune jana canu meri lioracaheei. Caa enete laen turuhin enohane caje coauneein canu tija lioracaane jianene.

⁴⁶Niheichu nii jujui niha natiin caceuturi ichoae tiheei. Jana caa enete laen catiha ichoae erene jujui chorohin que catiha rujuae. ⁴⁷Nitohanihane jaunne ichai aitoon. Arajii rai nosate inae que suujua acate, jataain canu esenetaain canu belaihane coaratiha caa ene ne jaun. Nete laen, nii leochaauru amurijiriin caohachaaain ichaoha no-coetonacaauru, rai nosa caje chabana nichoteeurenereein, chabana osaaocuruhane coitucuhin canu belaina jerecurenihane jaun,” naa nii fariseeo raine baiha jetao, ⁴⁸nii ene rai:

“Inae itolere baaso ichajeein ichahine caje ichoteratenojoineeichera,” naa Jesusone jana aonajeein jetao:

⁴⁹“Chaneeinna ne caa cacha, itolere baaso ichajeein niha caa enene jaan caje niha natiin ichoteratein nihane coina,” naauruha nii aina ecu cotihanohineeinein aonajeurerane coitucuhin jetao:

⁵⁰“Quesenetaaine jaunte, ichoteratenojoineeinee neeiche, baaso ichajeein neeine jaan caje. Raotojoein chenenajaun caunihuchera,” nae jetao Jesuso, nii ene rai.

Jesoso coroatajaneraauru enecuru

8 Nitohanein jetaote, itolerenein neseeuru nainein, nenanajaaunru nainein amuhemujueein Cana Coaunera cojoanona que ereerejeein amuhemuherejete Jesoso, lechoonca coroatajai rai afosotooru, ²chaen coitucuchuhi caje, joenreein cunai caje, naaonjoaihunri caje niicha rautauri enecuru tabaauru que corihaneraain. Niichuru aina jetaote cuelu, nii caaunsineein suujua

cuhane coitucuchuhi sirihane jana nii Jesosohacha rautai “Maadala bene” naain niicha curuaateeri Mariha, ³chaen Erodesi amihaneeo beraichaneein nena Cosa comasai Joana, chaen Sosana, naaonjoaihunri aina leochaauru arajii enecuru jetao, acaauruhacha sirii que acaauru coroatajaneraneein cuure.

Temule jaera parabola que erena

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴Nii jana jetaote, neseeuru caje cuhacoain Jesoso coaraa cuuruha arajii cachaaurune jaun, arajiiin netaojiaauruhane jaun jetao acaauru rai: “Aonacuchene ena inara rai temule jaera parabola que erete coitucuhiche.

⁵Leinjiin cacha, ucuhe riaaca cuhane jaun jetaote, bero cuhane naluha nii niicha riaajai nucuhene jaun shaacure cachaauru. Chaen tabaauru quihure tajaaelinaacuru. ⁶Nii jana tabaauru ajeri choae nalunacaauru jetaote, omarohane sainejeein ohijiacoae. ⁷Tabaauru oja neonjoai jana nalunacaauru jetaote, omarohane jana amurijiriin omaroha ajaenane jaun ohacoae. ⁸Jana tabaauru atane caohacha choae nalunacaauru jetaote, caohachaaain omarohane jaun, ele ucuhecuru caje ele fashai ucuheeneinchuru nefae,” naain jetaote, acaauru rai tonijiaain: “Caa caitoonjoan coitucunaa jeriquichene aonacuche,” nae jetao Jesoso.

Temule jaera parabola que acaauru relaa Jesusone bajaauruhane

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹Niritiin temule jaera que cachaauru relaa Jesusone jaun jetaote:

“Chatohanai quena nii temule jaera que cuain cachaauru rai aitohi,” naain Jesoso caje bajaauruha aina nerelanacaaurune jaun jetaote:

¹⁰“Inaraacha quete rai Cojoanonaa coitucuerate Cana Coaunera. Nena laen, nii canu esenetana jeriheichuru cachaauru rai carijieein erenaa *parabola* que cuain acaauru rai beeun, nabana coaracuruhane nihanatiin coitucuurenihane coina, niheichu aonacuruhane nihanatiin coitucuuruhane coataa.

Temule jaera *parabola* que cachaauru relaane biha Jesusone

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹Nii temule ucuhe riaara que aito-coaunne jaan erenaa *parabolate*, Cana Coaunera beratenojoi rijijieein ne.

¹²Jana nii bero kuhane nalunaa nucuhe que caitoonjoante, Cana Coaunera beratenojoin aonaain inae esenetaain neeuruhane jana, nabana nichoteeuruhane coataa acaauru coritaa uha monajaerane jaun suujua elonaain nenacaauru cachaauru rijijie.

¹³Jana nii ajeri choae nalunaa nucuhe que caitoonjoante, Cana Coaunera beratenojoin aonaain, corojeein esenetaain neeuruhane nihanatiin, cara-jaelanaala basinjiincha esenetaoriin, inae necairichanaa coaracuruhane que nererojoecaain jianeraauru rijijie.

¹⁴Jana nii ajaena jana nalunaa nucuhe que caitoonjoante, tonoraain aonacuruhane nihanatiin, jeraaen jianejeein cuajeein, jataain niicha lateeicha que coacuhin, coriquiquiin raotojoeein neeururichainne coacuhin, itolere bana niicha jereeicha ichajeein, jeriha Cana Coaunerane rijijieein cha chana jerelanaala nitajerai nenacaauru rijijie.

¹⁵Jana nii atane caohacha choae nalunacaauru nucuhe que caitoonjoante, nii jataain jereein aonaain, nii beratitha

Cana Coaunerane rijijieein naitoonjoan ichajeein, itolere bana tonoraain laraajiin jianelanaala nenacaauru cachaauru rijijie,”

Cono que cacha relaa Jesusone

(Mr 4.21-25)

¹⁶“Nihei chuni cono mocohin bujuaihu tera. Niheichu arana asae tenaa nainihei, nabana nocohenaanau turuuruha loreri asae turunacaaurune coataa. Nitohaneein bujuaihu telanaalate ecuun te, conohanau loreri asaae enooruha turunacaaurune coina. ¹⁷Nii rijijieeintechu, ena caa inara relaanune jaan coitucuelanaala nenacaauru, rijieeori bana coitucuurueein.

¹⁸Aihane jaun, caohachaaain aonacuche. Nii rijijieeintechu ena canuhacha tei raera jelai amuritoheriin rareein inae ecu tihane bana. Jana nii canuhacha tei latelanaala nenaate cha colane nedaareein inae ecu tihane bana,” naain acaauru rai be Jesuso.

Rai neba aina Jesuso nejeraauru

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹Niritiin cachaauru rai ereerejiha Jesusone jana jetaote, rene turuha uure neba aina rai nejeraauru. Ne jetaote, rohan turunaa nainecurene, jataain arajiin ecu turuuruha cachaaurune jaun. ²⁰Nii jana ecu nenacaauru tabaauru jetaote, “Taute aerene neeure ii nejeraauru, ii neba aina. Jataainte ii coana jecure,” naain Jesuso rai beeuruhane jana jetaote,

²¹“Aiha niqui. Nete Cana Coaunera beratenojoi esenetaain, rijijieein ichaohin, naintonjoa rijijieein ichara cachate, canu fojiara aina canu nejeraaurunera,” naain jetao tonoranajaen Jesuso.

**Fichafichanaa aina
cujuana suruaa Jesusone**

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²²Nii baiha jetaote: “Amaauchete caa nemuri jerau cunichaachera,” naain jetao, aina nerelanacaauru aina leinjiin bote cuhane fauhin cuhin jetao, ²³nemuri jera jaohajeeuruhane jana jetao, uhe cujuana tabai aina fichafichanaa. Nii jana, sintoha Jesusone jana jetao, inae nemoha acaune jaun, caaun nalunaa jere nii cuurunaja bote. ²⁴Nii jaun jetaote nesoone caun

“Cacha relaera, cacha relaera, inae nalurichaacheje,” naain Jesuso nocoaauruhane jaun jetao, nimichuin cujuana aina fichafichanaa suruha Jesusone jaun jetao, tonajelanaala cujееure.

²⁵Nitohanein cujuana aina fichafichanaa suruaain jetaote, nii aina nerelanacaauru rai jetao,

“Chanuna cha esenetaeneiche,” naa acaauru rai Jesusone jana jetao, nesoonetiin cojoelatiin jetao, “Chaneeina ne caa cacha, nere tonoraain nesuruha cujuana aina fichafichanaane coina,” naain jetao nejesinajeein ita caje bajaare.

**Jerasa batane que nenea
coitucuchuhi siricha**

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶Nirijiein cujееin jetaote, tabiicha nemuri jera jaohin, najauriaa cuure Calilea jeraniha nenea Jerasau batane que.

²⁷Inaen ecu turuhin najauriaain, atane choae iniha cuha Jesusone jana jetaote, nii nese caje cuhin que taca cue suujue cuhane coitucuchuhi siricha cacha. Nii cacha jetaote, nii chaabana cajione jiaain, niheichu loreri asae nihanatiin ichoaelanaala atane bana ichoaecha ichoae.

²⁸Aca jetaote, Jesuso coariin nacatiha auhaquuin semojoaain tacaain jetao;

“Coa caniha nenoaain carerojoeaara, acaihaniji nenea Cana Coaunera Calaohi Jesuso,” nae jetao Jesuso rai, ²⁹caje mituha, nii suujua cuhane neein aasaera coitucuchuhi coina aitoa Jesusone jaun.

Nitohanihane jaun jetaote, araai saain *cadena* que caohatiin biji aina tija ichohacuruhane nihanatiin, rai molohin cacha nenajanihu amaauruha nii coitucuhicurune, ecu nii cacha areroo ne.

³⁰Nitohanein rai irihane jana jetaote:

“Tonaa ichurujuata,” naain caje curuaa bajaa Jesusone jana jetao,

“Lejioon niha canu curuaara,” nae jetao nii cacha, jataain arajiin suujua cuhane neeuruha coitucuhicurune jaun. ³¹Nii arajiin suujua cuhane neranacaauru jetaote, usi jana acaauru letoaa Jesusone coataa jetao, ³²⁻³³ichatane ucuunno que arajiin lenoniha neeuruha coosichurune jaun jetao, nii coosichuru suujueniha enooruhane coina Jesuso caje bajaare. Nii jaun jetaote, nii jerein caje bajaauruhane rijijiein jeriha Jesusone jaun jetao, nii cacha caje mituhacoaain nii coosichuru suujueniha enooruhane jaun jetao, nemuri cuhane nichorohin acauhanau naluhin ohacoaare nii coosichuru.

³⁴Nii coaraain jetaote, satiin jelai caje sorohin, nenaanajaauru, neseuru, naaonjoaihunri nanein biha cuure nii coosi beraihurera cachauru. ³⁵Nitohanein beeuruhane jaun, cuhin coaraa cuuruha cachaurune jana jetaote, Jesuso tija asae lauhaca coujurihi cacha neein necoreetein nii suujua caje coitucuhichuru mitunaja cachane jaun jetao, coaraain coasichure nii cachauru.

³⁶Nii jana, nii cacha caje mituuruha coitucuhichurune jana coaraauru jetaote, esinae rauhijiriin nii nerautaane

ríjijíeein beeure leeochoaauru cachaauru rai.

³⁷ Nitohaneein coaraain jetaote, sathiin nii Jerasa batane que nenacaauru cachaauru jetao, jelai caje amuha Jesusone jerecure, jataain coasichuruhane jaun.

Nii jaun jetaote, bote cuhane fauhin, jelai caje amuha Jesusone jana jetao, ³⁸ aina cunaa jere nii coitucuhichuru mitunaja cacha. Ne jetaote, aina cuhane jerelanaala:

³⁹ “Jiaohine. Chajaincha jelaiha chenenajaun cauhin, ii rautaaain niha Cana Coaunerane beebejenihun,” nae jetao rai Jesuso.

Nii jaun jetaote, ecu nedaain, sathiin nenaanajaaunru nainein cuhecujueein jetao, rautaaain niha Jesusone beebejeein amuhemujuen nii cacha.

Jairo cacunu. Chaen leinjiin ene Jesuso cajione dadaera

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Nitohaniane baiha, jelaiha nemuri jerau cauha cuuruhane jana jetaote, jataain corojeein Jesuso raaure, turuhane cohajeeuruhane jaun, sathiin cachaauru. ⁴¹ Nii jana jetaote, turuha uhe leinjiin cacha- sinacoca curuaanaa neein nena Jaironeein niicha curuaateuri. Nii cacha jetaote, Jesuso tija asae neseoriaain jetao conujueein cotijiae, rai loreri asae turuha cuhane coina, ⁴² jataain ohane rai niha leinjiin rai cacunu- lechoonca coroata jaanacajine jaun.

Nii jaun cuha Jesusone jana jetaote, jataain arajiin sacuuruha cachaaurune jaun, sururucure cachaauru.

⁴³ Nii arajiin cunacaauru jana jetaote cue leinjiin ene- lechoonca coroata jaanacaain nirijíeein ichana jaohajeein cunaiteein nena. Nii jetaote, jitariin niicha sirii coriqui jaohin nocoicharate

niqui. Nejetaote, rautasihurene nii chuni coichaeraauru.

⁴⁴ Nii ene jetaote, Jesuso caaijie cuhin, rohan nichuuntaain rai cajione auha dadae. Nii Jesuso cajione auha dadaane rijíeeoritiin jetaote, inae nesurie rai ichana.

⁴⁵ Nitohaneein dadaane jana jetaote:

“Chatoon canu dadae,” naain bajaa Jesusone jana, sathiin dadaauruhane suujueeuruhane jaun jetaote,

“Cacha relaera jataain araaicha cachane jaunte, ii sururucure jerane,” naa rai Fedorone jana jetaote:

⁴⁶ “Aihei bajiaa. Chunucohate jerihane canu dadae. Cacaje mituha cacha rautacaanne jaan cajene coitucunra,” naain jetao bajae Jesuso.

⁴⁷ Niritoha Jesusone jaun, nesujuenaa nainenihane jaun jetaote, rijíjijíaneein Jesuso acatiha neseoriaain: “Naaonjoaain cunaitichaaunne jaunne, nii caje nerautasinihanune jaun, ii dadaaunra.

Nii ii dadaanune rijíeeoritiine inae nerautaaun canu cunai cajera,” naain sathiin aonajera urichoo jitariin biha nii enene jana jetaote;

⁴⁸ “Aihachuhisi. Jataain ii rautaanune esenetaaine jaunte, ii cunai caje nerautaaicha ene. Chajain chaque tonajelanaala chenenajaun caunihunra,” nae jetao rai Jesuso.

⁴⁹ Nitohaneein jaiti ereerejiha Jesusone jana jetaote, turuhin jetao:

“Coo nenacaaneein nii cacha relaera reroecaa. Inae oha ii cacunura,” naain jetao biha uhe letoaauruhane jaun leinjiin cacha, nii sinacoca curuaanaa Jairo rai.

⁵⁰ Niritoha nii cachane aonajeein jetaote,

“Coo tonajian. Raujiaaincha quesentaute nacoaaneein ichanamiin oo caje ii cacunura,” nae jetao Jairo rai Jesuso.

⁵¹ Niritiin cuhin jetaote, nii Jairo loreri asae turuhin, Fedoro, Saanti-

aao, Joaan, chaen, nii ene fojiaraauru, naonjoaihunriicha enoae jiniichaain nii loreri asae. ⁵²Nitohaneein inae loreri asae enooruhane jana jetaote, jataain satiin coinaderaain nii ene coisichuruha nii loreri asaae nenacaaurune jaun:

“Coa chanaache. Coatiha ohane jaun aihei caa ranuna. Sinihane jaunte aicha,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote, ⁵³satiin esenetaelanaala coenacure- nii ecu neein coarajeurera cachaauru, esinaen rauhijiriin oha nii ranunane coaracuruhane jaun.

⁵⁴Nii jana jetaote, biji que nii ranuna onaa mucuhin tonijiaain jetao: “Ranuna, chajaain nimichuura,” naa Jesosone rijieeoritiin nimichuhin jetao, ⁵⁵nacoaauneein raurononeein oo caje ichanae nii ranuna. Nitohaneein ichateein jetaote, corohateeuruhane coina aite Jesoso. ⁵⁶Nii jaun jetaote, jataain cojoelatooruhane rai fojiaraaurune jana jetao: “Jiaonriha caa catoanein ichateein nihanune beeiche chuni rainera,” naain jetao suujuatenajaen Jesoso.

**Cana Coaunera Cojoanonaa
biha cuuruhane coina aina
nerelanacaauru letoaa Jesosone**

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 Jelai lechoonca coroatajai aina nerelanacaauru taojiaain, acaauru aina neein cocoainanajaain jetaote, letoanajae Jesoso, cacha suujua cuhane nenacaauru itolere coitucuhichuru sitaain, cunaitenacaaurune maajeein rautaauruhane coina. ²Nitohaneein jetaote, Cana Coaunera Cojoanonaa beein, cunaitenacaaurune maajeein rautaauruhane coina acaauru letoae.

³Nitohaneein letohanajaain jetaote:

“Coa inara biji achune, inara atora, inara achano, inara coriqui, necoreeteichene jaanu que inara cajione, naonjoainuri amaain cuhache. ⁴Chunijihun loreri asae

turuhichene ecu neeuche jelai caje amuhichene reentiaain. ⁵Jana chunijihun nese que turuhichene jana, inara ranaa jerelaanaala inara aohana jerecurenihane, jelai caje amuuche. Inara tija batane faofaohin riariaain ratiriinte, ‘Coaraain cau neein nainacuche,’ naain ichaquichene coitucurumiin caje,” naain jetao letoanajae Jesoso.

⁶Nii jaun jetaote, nii letoanajaane rijijieein cuhin, neseuru nainein cuhecujueein jetao, ichoteratenajaane jaa erenaa rauhi raotono beebejeein jetao, cunaitenacaaurune maajeein rautaacoaure.

Suujua auhacaa Erodesine

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷Nitohaneein itolere ichaechajeein niha Jesosone coitucuhin jetaote, que suujua auhacaain nererojoecae Jorioocuru curuaanaa Erodesi. Tabaauru, “Joaan jete oo caje ichanaain ai,” naauruhane jana, ⁸leechoaauru, “Profeta Irihasi jiete, oo caje ichanae,” naaure. Jana tabaauru jetaote, “Cana Coaunera Ere bera inoansi tabaauru jete, oo caje ichanaain ai,” naaure.

⁹Ne jetaote, niritocuruhane coitucuhin jetao: “Caraajenihanena nii Joaan uluno moloherathanane jana moloorelura. Chaaquena jana, nii itolere ichaa beein ereure,” nae jetao Erodesi.

Nii jaun jetaote, jataain Jesoso coana jere Erodesi.

**Saoqui oharaancai cacha rai
lenone tiha Jesosone**

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰Inae nii letoanajaa Jesosone caje turuhin, jitariin acaauruhane ichai beeuruha nii cocoainaan niicha letoauri afosotoorune jana jetaote, jelai cachaauru caje acaauru amaain, leinjiin nese Betesaaidau amanajae

niqui Jesoso. ¹¹ Nejetaote, inae cuhane coitucuuuriin, sacuhin, rene turuha cuuruha cachaaurune jana jetao, raotojoeein acaauru raain, Cana Coaunera Cojoanona que acaauru rai ereerejeein, cunaitenacaaurune maajejin rautae.

¹² Nii jana inae sohane jaun jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain:

“Chajaain caa cachaauru rai aitoote, taa ichuunucohaduru nenacaauru neseeuru cuhin, nesurunajaanu aina lenone ariha cuurumiincha. Coatiha nihei cau cacha caje lenone coreteein acaauru coroaatenaa jaanuta,” naauruha nii lechoonca corootajai aina nerelanacaaurune jana jetaote:

¹³ “Niriimiin. Atiin inara, acaauru coroaateuche,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote:

“Saoquijjeeinchate neeje faan, chaen corootajaain ate naajeinchara. Coretiha cuhacaanune banaachate nena nainere lenone, satiin caa cachaauru raicha,” naaure jetao Jesoso rai, ¹⁴ itolereneein saogui oharaancaain acaauru aina neeu-ruha cachaaurune jaun.

Ne jetaote aina nerelanacaauru rai jetao:

“Saoquichooncaa nanaain ita rohan teein acaauru lauriaauchera,” naa acaauru rai Jesosone jaun jetao, ¹⁵ nii aitohane rijijjeein, ita rohan teein acaauru lauriaacoaure nii aina nerelanacaauru.

¹⁶ Inae satiin nelauriaacoaauruhane jana jetaote, nii saogui faan aina corootajai ate mucuhin, coreniha dede coarajejin Cana Coaunera coroaecane baiha jetao, nii faan aina ate beunebee-unein aina nerelanacaauru rai jetao te Jesoso, jitariin cachaauru rai chaluu-ruhane caina.

¹⁷ Nitohanein jetaote, inaeneeu-ruhane jaun tiaaajoaain lenonecuruha satiin cachaaurune natiin jetao,

lechoonca coroata omariin, omari nemoaure caute que.

Esinae rauhijiriin Mesihasi niha Jesusone biha Fedorone

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Nii baiha jetaote, jelai aina nere-lanacaauru aina cuhin Cana Coaunera bajaane jaun jetao:

“Tonacuruha canu que cachaauru. Chanichaaunchata,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

¹⁹ “Tabaaurute, ‘Joan Baotisita jete, oo caje ichanaain ai,’ naaurera. Jana tabaaurute, ‘Cana Coaunera Ere bera inoaensi Irihasite ai,’ naaure. Jana tabaaurute, ‘Cana Coaunera Ere bera inoaensi caje leinjiin jete, oo caje ichanaain ai,’ naaure,” naain beeu-ruhane jaun jetaote:

²⁰ “Tonaquiche jana inara canu que. Cha nichaaun,” naain acaauru caje bajaane jana jetaote:

“Iite, Cana Coauneraacha letoai Mesihaseeicha,” naain jetao tonorae Fedoro.

Orichaine biha Jesusone

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Ne jetaote, niritocuruha raine jana, nii acaneein nihane beeu-ruha chuni raine coataa, caohate Jesoso.

²² Niritiin jetaote: “Nii inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanune cairichaeriinte, caque jaolecoha cuurureein Jorioocuru bichauhenaauru aina saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera naitoonjoan que cacha relaaureerauru, naaonjoainuri. Acaaurute catinaa cuurureein niqui, nena nichata janohane cuhane ichanaa cureunnicha,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²³ Nii baiha jetaote, nii satiin ecu aina nenacaauru rai jetao:

“Chunucoha canuhacha relainein canu ere tonoraeranein nenea jerihane, itolere suujua letono ichana jerihane jianein, coroso que canu tein canu cairichaaaurichaaaine rijijiein necairichanaa abaataain caitoonjoan tonoraain, jerichaaunne rijijiein neeine. ²⁴Nitohanihane jaunte, cacoreniha nichao itajera, nichotiha cureein. Jana suujua letonohacha ichajeein, itolere bana rai caohachanuhacha coacuhin neite nitajereein. ²⁵Chaaquena nelatere caa chauratane que neein, itolere rai nelateeicha que coacuhin rai nichao itajiha cachane. ²⁶Chunucoha, canu que coejeein caitoonjoa quene maajeein coejera quene necoejereeuuni canuhetonai, canu- inaraacha cohajei Cachanein nejanohanune, itolere ichana nainichaaunne coarateein, Canu Inaca necaohacha que necaohachain rai letonocuru anjeraauru aina turuha uhanune bana. ²⁷Esinae rauhijiriin satiin cau nenacaauru tabaauru cachaauru oorurinaain, Cana Coaunera Cojoanona coaracuruhane reeintiaain,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Nejelauneein nerotoha Jesosone

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Nii cachaauru rai irihane baiha, fosa janoneein catiaain, ichatane ucuuno que cuhin Cana Coaunera bajaa cuha Jesosone jana jetaote, corihaniha cuure Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoaihuri. ²⁹Inae ecu turuhin Cana Coaunera bajaane jana, ecu neein coarajeeuruhane jana jetaote, itolereneein nejelauneein nerotoha nomerine jana jetao, rai cajione netonai jataain somajaain jiquihaquiin nerotohane jana, ³⁰ecu aina ococohin aina ereeure coroatajai cachaauru Moisesa, Irihasi, naaonjoainuri. ³¹Nitohanein jetaote, jataain

cono caohacha que conaeraain neein jetao, Jerosaleeun cairichanojoneein oha curichaaain Jesosone que jetao ereeure.

³²Nii jana jataain siniitooruhane sainejeein jetaote, nirijieein ichaojoein jetao, cono caohacha cataaun neein coroatajai cacha aina iriha Jesosone jana, coaraje rai corihacuru aina Fedoro.

³³Inae Jesoso rohan neeuru caje amuuruha nii coroatajai cachaaurune jana jetaote:

“Cacha relaera, jataainte caohate cau nihacachene. Coanete nichatajaain lohanari jaacache, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain,” nae jetao Fedoro. “Naaonjoaane cointate catohanein coarate Cana Coaunera,” naain coitucuenihane jaun nirite Fedoro.

³⁴Niritiin ereerejihane jana, acaauru conaacotaa dede sacarine jana jetaote, jataain nesooneooruhane jana jetao, ³⁵nii dede sacari jana toniin jetao: “Caate jataain jereein canuhacha coocoinaain quiicha letoai Canu Calaohinera. Nere tonoraain neeuchera,” naain jetao toni erena.

³⁶Niritiin toniha erenaane aonajeeuruhane baiha, Jesoso coaracuruhane jana jetaote, inae jelai ecu ne. Ne jetaote, nii bana nii chuni rai nitohaniha Jesosone belanaala inauheneecha suujua cuhane coarajeein nii chuni rai beurene.

Coitucuhuhi siricha leinjiin canaanai rautaa Jesosone

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷Nii cojoanoo nii ichatane ucuuno neeuru caje jelaiha fauha cuuruhane jana jetaote, Jesoso que taca cuure arajiin cachaauru. ³⁸Nii arajiin que taca cunacaauru cachaauru jana toniin jetaote:

“Cacha relaera, atiin nohane caa acaihanijin quiiha sirii canu calaohi coaraau. ³⁹ Suujua cuhane coitucuchuhi sirihane jaunte, baasoneein tihane, auhaquiin tocojoaain tacaane, nujuaae caje lajane mitae. Jataainte, baasoneein jaberoco teein jianena jerene. ⁴⁰ Nii jaaunne niqui ii aina nerelanacaauru rai aitoon, caje nii coitucuchuhi sitaauruhane coina. Nete ichana nainesihurene,” naa tonijiaain ehequiin, nii leinjiin cachane jaun jetaote:

⁴¹ “Jataainachura cha esenetaenee-ichete nitaje rai nenacaauru cachaaauru. Inaonjoan saneeina inara aina neein inara abaantareeun. Chajaain cajiha nii ii calaohi uhaaura,” naa Jesusone jaun, ⁴² rohan nichuuntaa nii cunaitenaa canaanaine jana jetaote, atane ichoae tacaain siheite nii suujua cuhane nena coitucuchuhi.

Nii jaun jetaote, nii suujua cuhane nena coitucuchuhi suruaain jetao, nii canaanai rautaaain, rai inaca rai te Jesuso. ⁴³ Satiin nii coaraain jetaote, itolere que nelateein, itolere ichana nainiha Cana Coaunerane coaraain cojoelatoore.

Orichaainne biha coroata saain Jesusone

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Nitohaneein cojoaelanaacojoai ichaain, acaauru notaaca Jesusone cojoelatoorua satiin cachaaaurune tonohanau jetaote:

⁴⁴ “Caohachaaain caa inara rai aitocooaunne aonacuche. Coa baitichache. Canu acaihaniji inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanaa nichaaunne, cocoinanacaihuru bijihu tenojoiniha cureeunicha,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

⁴⁵ Ne jetaote, acaauru que coitucuerateniha Cana Coaunerane jaun, nii acaauru rai aitohane coitucuerenihane sainejeein, acaauru rai biha Jesusone

coina caje bajanaa nainecurene, bajaauruhane que nocoatocuruhane jaun.

Chariji jataain nelateenein ne

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Nii jana jetaote: “Charijina, caa cana jana, jataain leeochoaauru amurijiriin nelatineein nere,” naauruha nejesinajeein ita rai aina nerelanacaaurune ⁴⁷ aonajeein jetao, leinjiin canaanai mucuhin rohan teein jetao:

⁴⁸ “Canu coreniha, caa canaanai raerate, canu raane rijijieein aicheein. Jerichanejeein canu raain neitechu, caletoaera Ofa raa aicheein. Nitohanihane jaun, cau inara jana nelatihei rijijieein inaraacha coaraite, jataain nelatineein ne,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Canaacha ichai icharate, cana lauri rijijieein nenacaauru ne.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Nii jana jetaote: “Cacha relaera, ii letononeein nena rijijieein coitucuchuhi que suujuequiin nenacaauru rautaaain niha leinjinne janane eruhin nii caohatihacaanu, cana aina nenaaneein ainihane jaun,” naa Joanne jaun jetaote:

⁵⁰ “Jiaonriha nitohanai ichara caoha-teen neeichene. Canaacha ichai ichaain nenaate cana lauri rijijieein nenacaauru ne,” nae jetao rai Jesuso.

Joan aina Saantiaaocha ichana jerei caohatiha Jesusone

⁵¹ Inae jelaiha dedeu cuhane catainajeein jetaote, Jerosaleeun necairichanaa coaraane rai nihane saijieein, atiin nelararajiaain, nii Jerosaleeun turuhane coina ucuae cue Jesuso. ⁵² Nitohaneein cuhin jetaote, najiniha nere beraanuuru letoaelu, turuhane jaanu ariha cuuruha leinjiin nese Samariaune coina. ⁵³ Ne

jetaote, ecu ranaa jerecurenelu Samaria cocoaichacuru, rauhijiriin Jerosaleeun cuhane coitucuruha raotojoeinne jaun.

⁵⁴Nitohaneein, acaauru ranaa jerecurenihane jaun jetaote:

“Curuaanaa, jereeune acaauru ichoae usi letoaacaanute, satiin mocohin nitajeeuruhine,” naaure jetao Joaan aina Saantiaao. ⁵⁵Ne jetaote, acaauru rene nauriteriin jetao:

“Caohachai nitohanai ichaain niha-cachene,” naain jetao, acaauru cotaicha rijitiin caohate Jesoso.

⁵⁶Niritohane baiha jetaote, leeocho neseu jetao cuure.

Jesoso aina cunaa jerecuruha cachaaurune

(Mt 8.19-22)

⁵⁷Inae bero cuhane cuujeeuruhane jana jetaote:

“Curuaanaa, cuhine jaan niha natiine, itolere bana ii aina nena jereunra,” naa Jesoso rai leinjiin cachane jana jetaote:

⁵⁸“Aonaan, arolarihuru niha natiinte, sininajaanu siriin naaonjoaaurera. Jerichanejeeintechu, sininajaanu siriin ne tajaacurura. Nii jana canu inaraacha cohajei- Cachaneein nejanohanune, coatiha nihei chunijihun neloraain nesurucuaaunne jaanuta,” nae jetao rai Jesoso.

⁵⁹Niritiin jetaote, leeocho rai:

“Chajaa canihara,” naa Jesosone jana jetao:

“Curuaanaa, jauriaanejeein canu co-hacune, oha canu inacane reentihain aina nenicha,” naane jana jetaote:

⁶⁰“Niriimiin, caa chabana nitajenaachara quiicha tei ichaanaa ranaa jeriheichuru, ecu nejesinajeein ita coaracurumiincha. Ii caniha uute, Cana Coaunera Cojoananaa beebjeeicha,”

naa Jesosone jana jetaote, ⁶¹leeocho netonai:

“Curuaanaa, ii ainane unaa jereun canuhetonai. Jauriaanejeein canu co-hacune, canu nenajaan nenacaauru rai necoenicha,” naane jana jetao:

⁶²“Nete, Cana Coaunera Cojoanana que nena jeriha cachane, itolere bana niicha ichana jerei jianihane caohachae,” nae jetao Jesoso.

Caainsi choonca coroatajai Jesoso letonocuru

10 Nitohanihane baiha jetaote, caaunsi choonca coroatajaain jetao aina nerelacaauru janijiin jetao, coroatajaanana coroatajaananaain najiniha letoanajae Cana Curuaanaa Jesocurisito, nii turuha curichaaainne jaan neseuru nainein cuuruhane coina.

²Nitohaneein letoanajaain jetaote: “Esinae rauhijiriin arajiinte neeure Cana Coaunera coitucunaa jererauru cachaaurura. Nete jataain coroatajaacure acaauru relaeranuura. Aihane jaun Cana Coaunera bajaachete neeine acaauru relaeranuura. ³Nii nitohanihane jaunne ena inara letoaanra. Nete jataain alalacaraan nii curiquicheein, taebiaen mululune jana situha cuha irine rijijieein curiquicheeinne jaunra.

⁴Jiaonriha inara coriqui, inara atora, inara safato, naaonjoaihunri amaain cuhichenera. Coa chunijiun inacuhin, chuni rai caeneenejeein ereein cuhache. ⁵Chaen chunijiun loreri asae turuhichene, ‘Raotojoein neeuche saain caa loreri asae neinequichenera,’ naauche inara turuneeicha. ⁶Nii jana nii loreri asae niha caohachaaain nena jereraaurunete nerausiajeein neeurureeinha. Jana caohachaaain raotojoein nena jerecurenihane, coatiha nerausiaecururiaainta. ⁷Chaen

chunijiun nese que turuhichene, leinjiin loreri asaecha neein, lenonecuruhane jaan que lenoneein, acau cohin, naonjoaanchera. Niha rauhi, coreteraauruha amihanenacaaurune jaanura. Jiaonriha lorerichuru naineein cajihaneein amuhemuhequichenera. ⁸Chaen chunijiun nese que turuhichene jaan, caohachaaain inara raain inara coroateeuruhane jaan que lenonecuchera. ⁹Chaen ecu neeuuha cunaitenacaaurune, acaauru rautaaain, 'Inaen ichuunnijiha, inara caje Cana Coaunera Cojoanonaara,' naain acaauru rai beechera. ¹⁰Leinjiin neseu turuhichene jana, ecu inara coana jerecurenihane: ¹¹'Cau inara neseu turuhacaanune jana canacaanu tijia que nitiririchana utoonena riariaain ratirihacaanu, "Coaraain cau neein nainaacuche," naain ichacaaunne que nainaquichene coina. Nete laen, inae ichuunnejeeoriha inara caje Cana Coaunera Cojoanonaane saijieein que jaolecohichene coitucuhichene caohachaera,' naain acaauru rai beein, jelai caje amuuchera. ¹²Nii inara coiinteraauru cachaaurute, neecha aansaineein ichaonacaauru Sodoma cocoaichacuru amurijiriin jataain caseteco tabai coaraa cuurureeincha," naain nii rai niicha letoanojoinunri rai be Jesoso.

Erenaa tonoraaichuru cachaauru

(Mt 11.20-24)

¹³Niritiin jetaote: "Cairichaa-joaaiche, Corasiin, Betesaaida, naonjoaain nese cocoaichacuru, jataain necairichanaa coariquicheeinne jaun. Bana inara rai cojoelanaacojoai ichacaaunne rijijieein, Tiro, Sidoon, naonjoaihun cana lauri Israelitanelanaala ichaonacaauru rai cojoelanaacojoai ichacaaunne jana niha nete, acaauru ichoachaniha inae Cana

Coaunera que suujua acatecuruhane coarateein, baaso ichajeein ichaauruhane jianein neeuruhane coujunacane que inaderaain costaro siri caje nena cajione jiaain, ajane que nerujuaain neeurure.

¹⁴Nitohaneechene jaunte, inae nii cojoanonaa que turuhane bana, Tiro, Sidoon, naonjoaihun cana lauri Israelitanelanaala ichaonacaauru amurijiriin, caseteco tabai coaraa curiquicheein. ¹⁵Jana inara Caferenaanon cocoaichaneinchene, inacojoein dedeeu cuha nocoetona jereein coauquiche. Inarate, usi tabai cataaun jaonjoineein nitajiha curiquicheein," naain bihane baiha jetaote:

¹⁶"Nitohaniane jaun, caohachaaain inara raerate, jerichanejeein caohachaaain canu netonoai raa aicheein. Jana, inara que jaolequiin, inara ranaa jeriheichurute, jerichanejeein canu que jaolequiin canu ranaa jerenihane jaun aihurureein. Nii rijijieein techu, canu que jaolequiin, canu ranaa jeriheichuru, jerichanejeein caletaera Cana Coaunera que jaolecoha aihurureein," nae rai nii letonocuru rai Jesoso.

Jelaiha cauha cuuruha caunsi choonca coroatajai nii niicha letoanojoinunrine

¹⁷Nitohaneein letoanajaane jaan cuhin jetaote, caje jelaiha rachoojoein turuhin jetao:

"Curuaanaa, ii letononeein nihacaanune jaunte irihacaanune, coitucuhichuru nihanatiin canacaanu ere tonoraaain neeure," naauruha nii caunsi choonca coroatajai letonocurune jana jetaote:

¹⁸"Aihachuhisi. Jiacane amuneein dede caje naluha uha Moconajaerane janane coarajeeun. ¹⁹Canune, nitohaneein itolere que nelateein

lاراajiin cuhin, acanocuru, canaaunru, naaonjoaihunri ichoae situhin, itolere coitucuchuhicuru amuritoheche, nii necairichanaa coaraelaanaalane caina inara letoaaun. ²⁰Nete, nii nitohaneein inara ere tonoraain neeuruha coitucuchuhichurune nihanatiin que rachoojoein nena naineneeiche. Inae laenanohineein niha Cana Coanera Quiricha cuhane dedeeu inara curuaacuruneecha quete laen nainequiche rachoojoeichenera,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Rachoojiha Jesusone

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹Nitohaneein turuhin itolere ichacuruhane beeuruha nii rai letonocurune jaun jetaote, rachoojoein Cana Coanera Suujue que suujuequiin jetao:

“Ii, dede, chauratane, naaonjoaain Coanera neein, itolere Curuaanaa neein neeine coroaecaauru Ofa. Iite, nii itolere coitucutoha nocoetonacaauru que coitucueratelanaala, nii cha que nelatihei rijijieein nenacaauru que nii coitucueraelanaala nena coitucuerateeicha. Aihara Ofa. Nitohaneein jereine jaunte ichaacha,” naa Cana Coanera raine baiha jetao:

²²“Ofate caque itolere coitucueratein ne, coitucuhin nihanune caina. Nihei chuni canu coitucunaa nainera, cacoitucuerateniha Ofane. Nii rijijieein chu canu, rai Calahineein, que coitucueratenihanune, nihei chuni Ofa coitucuera. Canu, rai Calahineein coitucueratenaa jerichaunne jaanruhachate Ofa coitucuurureein,” nae jetao rachoojoein Jesuso.

²³Nii baiha jetaote, jelai teein aina nerelanacaauru rai jetao: “Nerausiajeeinte neeiche, caa ena inaraacha coarai coaraain neeichene jaun. ²⁴Arajii profetacuru, chaen

reycuru, naaonjoaihunru inoaesihurute niqui, caa ena inaraacha coarai coana jereein, caa inaraacha aonai aohana jerecurelu. Nete, nii coaraain, aonaain, naaonjaunrenelu,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Samaria cocoaicha que parabola que cuaain, leinjiin cache relaera relaa Jesusone

²⁵Niritoha Jesusone jana jetaote, rene turuhin jetao, “Tohanrihanicha,” naain nechuhataain coujuha jetao:

“Cache relaera, cha ichareeun chariji bana nitajenaachara ichaonaa que ichaonaa nainichaaunne caina,” naa rai leinjiin Moisesa naitoonjoan rauhi que cache relaerane jaun jetao:

²⁶“Tonaainjia laenanohineein ne Moisesa aitoonjoan rauhi cuhane ereretaain coaraaine jana,” naa rai Jesusone jaun jetaote:

²⁷“Jataain ishujua, ii suujue, ii coichana, naaonjoain aina cutaain, ii Curuaanaa ii Coanera que ii suujua acateein, aca jerihane rijijieein coitucuhin naitoonjoan ichaain neeu. Chaen ijiabereeo belaa in coaraain neeine rijijieein, chamute cache belaa in neeu, naainte ne nii rauhi cuhane,” naain jetao tonorae nii Moisesa naitoonjoan rauhi que cache relaera.

²⁸Nii jaun jetaote:

“Jataain caohatiinte aitohi. Nitohaneein neinete, ichaonaa chariji bana nitajenaachara que niha curiquincha,” nae jetao rai Jesuso.

²⁹Nii jaun jetaote, jaiti jitaain nii nicha coitucunaa jerei beniha raine que nainaa Jesusone caina jetao:

“Charijina camute cache neein belaa in ichaoreeun,” naa Jesuso raine jana jetao:

³⁰“Aonaun. Coaraaunachuhinti, leinjiin cache jetao, Jerosaleen caje Jericoo cuhane jana, bero cuhane eruhin, enuha que faofoaain sohin- rai ca-

jiione ruluhin- jitariin niicha siriine maajeein ruluhin- ateinanee lalajeein ratiriin amuuruha necha aansainein ichaonacaauru cachaaurune.

³¹ Nii jana jetao, nii jeelai bero cuhane cuujiha leinjiin Isaraelitanichaachene lauri caje nena saserdotene jana, najiniha niha nii cachane coariin, comarohin rauhijiriicha situhin amue.

³² Nii jana jetao coaiteen caaijie cuujiha, leeocho Isaraelitanichaachene lauri caje nena Lebítane jaun, acaentonai coariin, inauheneeicha coarajein comarohin rauhijiriicha situhin amue.

³³ Nii jana jetao, acaauru caaijie cuujiha leinjiin cana lauri Isaraelitanelanaala nena inara jaole Samaria cocoaichane jaun jetao, coariin, cairichaojoaain coaraane jaun jetao, ³⁴ rene nichuuntaain erene aina bino caje ichanohineein nena coi que culejeein jetao, nii no-coasaja coichaaain, cajione que conajaain jetao rai cabario ichoae lauriaain, coreteein turunaanaja leinjiin loreri asaee amaain ecu teein jetao berai.

³⁵ Nii cojoanoon jetaote, rai coriqui rocohin jetao nii nenaanaja erora corete jetao nii Samaria cocoaicha. Nitohanein coreteein jetaote, 'Atiin canu rai caa cacha beraain coichaa. Caa cacha coreniha ii coriqui jaohinene ii rai cainareeunni caaujiataain,' nae jetao nii cacha, nii nenaanaja erora rai.

³⁶ Nitohanihane jaun, chariji jana nii nichatajaihuri caje nii necha aansainein ichaonacaauru cachaauru sonojoi cacha belaaain coarae, rai jaberoco belaihane rijijieein," naa Jesusone jana jetaote:

³⁷ "Nii cairichaojoaain coaraain belaaain coichaera," naa nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane jaun jetaote:

"Inae laen coitucuhi. Nitohanein iitonai ichaa," nae jetao, rai Jesuso.

Mariha aina Marata loreri asaee turuha Jesusone

³⁸ Nii baiha jetaote, jelai caje amuhin leinjiin neseu turuhane jana jetao, rai loreri asaee rae leinjiin ene Marata.

³⁹ Nii Marata nejera Mariha jetaote, ecu turuhin ereerejiha Jesusone jaun jetao aonaane coina rai tijia asaee nelauriariin lauheque. ⁴⁰ Nii jana jetaote jelai niicha ichanenu aina ratiriin aihane jaun jetao, Jesuso rohan nichuuntaain jetao:

"Curuaanaa, tana itolereenein camijaneeon aina jelai caratiriin aihane caa canejerane coaraainete rai aiteneei canu coroatajaniha uhane coina." naa Maratane jaun jetaote:

⁴¹ "Marata, aonaan. Jataain niha iicha ichanenune jaunna jataaain nererojoecaai. ⁴² Nete jataain leinjiincha ne cacha rai jataain nelatei. Caa Marihate nii jataain cacha rai nelateein nei janijiin rae. Nii jaun nerinaain chuni caje ruluera," naain jetao tonorae Jesuso.

Cana Coaunera bajanaa que aina nerelanacaauru relaa Jesusone

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 Jelai cuhin Cana Coaunera bajaa cuha Jesusone jana jetaote, inae nainaane jana jetao:

"Curuaanaa, aina nerelanacaauru relaaluu Joanne rijijieein canacaanu relaa Cana Coaunera bajanaa quera," naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote: ² "Saan ai. Cana Coaunera bajaaichene:

'Cana Coaunera, ii acaihaniji Cana Coauneraneein neeine coitucuhin neeurumiin satiin cachaauru.

Nihei chuni ii baiha ii rijijieein nei. Dedeeu iicha jerei ichacuruhane rijijieein, cau chauratane que netonai

ichacurumiin satiin chauratane que
nenacaauru.

³Canacaanu rai lenone teeute
canacaanu rai lanaeneeine lenone.

⁴Baaso ichaechajeein
nihacaanune nihanatiin
canacaanu que ii suujua acateeu,
canacaanu rai baaso ichaain
nenacaauru que
canacaanu suujua acateein nihacaanune
rijijieein.

Jiaonriha osa que nesaruhin
nihacaanune
nainatejeein neeine,’

naain Cana Coaunera bajaauche ba-
jaaichenera,” naain jetao acaauru relae
Jesoso.

⁵Niritiin jetaote:

“Coaracuchenachuhinti inara
tabaauru niha rai belaichane jana,
janotiin dede cataaun rai loreri
asae turuhin: ‘Quiicha belai, taa
niha ii lenone cautene. ⁶Ena canu
loreri asae turuha jataain quiicha
belaine jaunne, que coroaatihanune
coina aitoon, neniha rai canuhacha
teeninune jaun. Ii raine jeelai que
corereeeni,’ naane janate nainere:
⁷‘Coa carerojoeaa. Inae canu
bereecuru aina nesurucuaaunne jaun
nimichuhin tenaa nainihaaun,’ naainte
nesurunajaun neein tonorana nainere
nii belaicha. ⁸Netechu nimichuhin
tenaa jerenihane saijieein conujiha
nii belaichane, atiin nimichuhin
jitariin niicha latei tenaa nainere. ⁹Nii
rijijieeinte Cana Coaunera caje cha
lateein bajaachene, inara rai inaraacha
latei tereein. Cha lateein ariin bajaera
raite, cha teein ne Cana Coaunera.
¹⁰Satiin cha lateein ariin bajaerate,
niicha latei eruhin ne. Nitohaneente
rohan nichuutaain cha bajaa cachane,
rai cha teein naonjoareein Cana
Coaunera,” naain jetaote,

¹¹“Coaracuchenachuhinti inara, inara
caje ate bajaain niha inara calao-
hine jana, inara, inacaneein rai acano
teriquiche. ¹²Ainihane inara caje taje
bajaane jana rai canau teriquiche.

¹³Coaracuchenachuhinti inara baa-
soneein ichaohichene natiin, caohacha
nejesina teein neeiche inara bereecuru
raine. Nii amurijiriin techu latein caje
bajaain neeichene, rai Suujue que su-
ujuequiin neeichene coina, nii bajaera
rai Suujue teein nereein dedeeu nena
Cana Inaca Cana Coaunera,” nae jetao
acaauru rai Jesoso.

Moconajaera ichanohineein niicha ichai ichaa Jesoso beeuruhane

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴Nii baiha jetaote, suujua cuhane
coitucuchuhi sirihane jaun, caaun ere-
silanaala niha leinjiin cachane jana je-
tao, caje sitaain rautae Jesoso. Inae
caje mituhin amuha nii moconajaera
letono coitucuchuhine jana, inae iriha
nii eresilanaala nena cachane coaraain
jetaote, jataain cojoaelatoore nii ecu
neein coarajeerera cachaaauru. ¹⁵Ne je-
taote tabaauru: “Coitucuhichuru cu-
ruaanaa Beelseboote caa cacha rai cato-
hanai ichaane jaan tihane jaun, caa
catohanai ichaera,” naaure jetao Jesoso
coarajein.

¹⁶Jana tabaauru jetaote, esinae
rauhijiriin aina niha Cana Coaunerane
coaracuruhane coina nechu cojuha
jetao, cojoelanaacojoai ichaane
coina caje bajaure. ¹⁷Ne jetaote,
nechu cojuha aitocuruhane coitucuha
raotojoeeine jaun jetao:

“Inarate caa coitucuchuhi ichanohi-
neein cunaitenaa cacha rautaanune
jaun, Moconajaera letononiha canu
beeiche. Nete inara coitucuhichene
rijijieein, satiin caa atane que
nenacaauru ita que nejerateein
neein ita sooruhane, jiniiquin ita

ichao itajeeurureein. ¹⁸Nii rijjijeein techu, nii coaauquichene rijjijeein, nejesinajeein ita que nejerateein neeuruha rai letonocuru ainane, ita ichao itajeeurureein Moconajaera aina rai letonocuru. Nitohanihane jiniiquiin nii cha que nelateein neeuririhai. ‘Nii coitucuchuhichuru curuaanaa Beelseboo caletoaane aina, coitucuchuhi ichanohineein cunaitenaa caa cache rautaa,’ canu beeichene jaunne caa inara rai aitoon.

¹⁹⁻²⁰Inara tabaauru, chunocoha cache suujua caje coitucuchuhi sitanaa jerecuruhanete, ‘Cana Coauneraacha ichaneni ichaeraniha’ beriquiche. Jana laen canu, cache suujua caje coitucuchuhi rochanune jaunte, ‘Moconajaeraacha ichai ichaeraniha’ canu beeiche. ‘Nete laen, Moconajaera letono coitucuchuhi rochanu cajene jaun, canu, Cana Coauneraacha ichai ichaeraneein, Moconajaeraacha ichai itajeraneein nihanune coaraquichene saijjееin aitocoiche.

²¹Nii rijjijeein techu, jataain laraajiiin nena cache, rai biji achune aina rai loreri beraihane, satiiin rai loreri asaae nenacaauru rai rucuhele rulunaa nainene caje chuni. ²²Nete laen, jataain amurijiriin jataain laraajiiin nena, turuhin caje nii rai rucuhele niicha be- rai ruluha uhane, enaacha caje nii biji achune ruluhin jitariin raine que nii rai rucuheleuru rulureein,’ naain jetao Moconajaera amurijiriin laraajiiin itolere ichana nainihane,” be Jesoso.

²³Niritiin jetaote: “Nitohanihane jaun canuhacha ichai rautaelanaala coarate, canu que nejeratenaa neein nihane jaun ai. Jana canu aina Cana Coaunera rai cachaauru ranaa jeriheite, moconajaera aina nitajeeuruha cachaaurune jerihane jaun ai,” nae jetao Jesoso

Jelaiha mitunaja rene cauha moconajaera letono coitucuhuhine

(Mt 12.43-45)

²⁴Niritiin jetaote: “Nitohaneein leinjiin cache caje mituhin amuha coitucuhuhinete, enohane jaanu ariirijie cajianein joareein amuhemujeein. Nii jana erusinihane, ‘Jelaiha taolu mituhanune jaa rene cauha cuhanunete caohachae,’ nae. ²⁵Niritiin nii mituhalune jaa cache suujua cuhane turuhane, aiha leinjiin loreri coneraelanaala caohatiin lojoiinjoineein rucuhenojoneeine rijjijeein nii cache suujua eruhane, ²⁶nacooaunein jelaiha cauha, caaun- sineein amurijiriin jataain baasonein nenacaauru coitucuhuhicuru cotijiaain amaain, nii cache suujua cuhane enohin ichaauruha nii coitucuhuhichurune, jauriaanejeein aihalune amuritoheriin jataain baasonein ichoae nii cache,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Esinae rauhijiriin rausiaenojoneein niha cachane jaan esine

²⁷Niritiin jaiti acaauru rai ereerejiha Jesusone jana jetaote, nii cachaauru jana toniin jetao:

“Nerausiaeaca ene ii janoaain efojiar- alura,” naa rai leinjiin ene ehequine jaun jetaote:

²⁸“Aiha chuhisi niqui. Nete Cana Coaunera aitoonjoan aonaain tonoraain nenacaauru nii amuritoheriin nerausi- aecure,” naain jetao tonorae Jesoso.

Cojoelanaacojoai bajaauruha necha aansai cachaaurune

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹Nitohaneein netaojijajeein, jataain arajiiin tururuha curuhacaain cachaau- rune jaun jetaote, acaauru rai: “Caa Mo- conajaera cojoanonaa que nenacaauru cachaaurute, jataain necha aansainein

ichaooruhane jaun, acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaaunne jerecure.

Nete Isaraelita neeurenihane saijieein, dede caje cojoelanaacojoai coaracuruhane latelanaala, acaauru rai Cana Coauneraacha beratei biha Jonasine jana esenetaaurelu Ninibe cocoaichacuru.³⁰ Nii rijjijieeinne canuhetonai inaraacha cohajei Cachaneein nejanohananaa nichaaunne, caa enene cojoanonaa que ichaonacaauru cachaauru rai Cana Coauneracha ichaneni beraneein neeun.

³¹Nitohanihane jaunte, inae satiin cachaauru ichao coitucuhin rucuheca Cana Coaunerane Cojoanonaa que turuhane bana, nimichureein Egipto bujuau nena atane curuaanaa eneneein nena reina, caa enene neiniquichene coulurujiane coina. Acate coriaji atane caje uhin turuelu, niicha coitucui biha Salomoonne jana aonaane coina. Nitohanihalu natiinte, Salomoon amurijiriin neinichaaunne saijieein, canu ere aohana jereneeiche.³² Nii rijjijieein techu, inae enene cojoanonaa que ichaonacaauru cachaauru ichao coitucuhin rucuheca Cana Coaunerane jaan Cojoanonaa que turuhane bana, inara colurujueeuruhane coina nimichua cuurureein Ninibe cocoaichacuru. Aiha nii Ninibe cocoaichacuru, inae caseteco coaracuruhane rai neeuru jana acaauru rai Jonasi que beratihana Cana Coaunerane jana, cojoaelanaacojoai coaracuruhane latelanaala esenetaain nichao coreeuruhane jaun. Nete laen, Jonasi amurijiriin nei nichaaunne sainejeein canu esenetaeneeiche,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Cacha cono niha cacha notane

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³Niritoha acaauru raine baiha jetaote: “Charijieein teeinti, nene

chuni cono mocohin bujuaihu tera. Niheichu rori asae nii cono telanaala ecuun nii cono mocohin te, satiin nii loreri asae turunacaauru conohanau neeuruhane coina.³⁴ Nii rijjijieein techu inara jaberoco cononeein ne inara nota. Aihane jaun, esinae rauhijiriin jataain caohachaain cha coaraain coitucuhin neeichenete, satiin jianacoon niha cureein inara suujua. Nete laen caohachaain cha coaraquichene nihanatiin que jaolequiin joanreein chachaquichene, jataain nocohena tabai jana niha cureein inara suujua.³⁵ Aihane jaun, cha coaraain coitucuhin caohachaain nocohalajiin neeuche, nabana cha coaraquichene nihanatiin que jaolequiin neeichene, nocohenaneein nerotoha nii inara conaerane coataa.³⁶ Aihute itolere inaraacha coarai coitucuhin ichaquichene, nocohena coaraelanaala satiin jianaacoon neeine inara suujua, raafariin conohanau cha coaana rijjijieein, esinae rauhijiriin satiin itolere coaraain neeichene,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Cacha relaurera aina fariseecuru colurujihana Jesusone

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷Inae niritiin cachaauru rai ereerejihane nainaa Jesusone jana jetaote, rai loreri asae lenoniha cuhane coina jetao cotijiae leinjiin fariseeo.³⁸ Nii jaun cuhin, rai loreri asae turuhin nitohaniha acaauru ichaone saijieein biji culeje lanaanla rori ichoae nelauriaa Jesusone jaun jetaote, cojoaelate jetao nii cotihara fariseeo.

³⁹Nii jaun jetaote:

“Inara fariseeo neeichenete jataain inara jaberoco culeena inaaiche niqui. Nete nii saijieein jataain banejelanaala calananeein ne asijiauhin, naosateein, naaonjoaainchene coreniha inara suu-

jua cuhanai. ⁴⁰Asoneeojooaichenaate. Tana nii jianacoon nena inara jaberoco coaunera inara jaberoco cuhane nena, inara suujua netonai coaunaane coitucuhichene. ⁴¹Aihana jaun inara suujua coaraain inaraacha ichaneni ichaain neeuchete nuculocohin neeine inara suujua aina inara jaberoco,” naain jetaote acaauru rai,

⁴²“Cairichaaajoaaiiche fariseeocuru, cacha caohachaniha nocoetocoichene coaracuruha cachaaurune coina, biha inara rai rauhine rijijieein nii lechoonca turineein inaraacha taojiai inara temule caje le turii teeichene saijieein jeriha Cana Coaunerane rijijieein inara amute cachaauru belaaain, nii chuni que jaolequelanaala satiin ita rijijieein cachaauru coaraain neneeichene jaun. Aihane jaun, nii cacha caohachaniha nocoetocoichene jianein inara amute cacha belaaain, nii choae tacaain aitoha inara rai rauhine rijijieein ichaaooche.

⁴³Cairichaaajoaaiiche fariseeocuru, esinae rauhijiriin jataain nelateein nena rijijieein sinacoca asaae rori caohacha janijiin nichoae nelauriaain, inara que suujua acatein, chunijiun inara eruuruhane inara rai ereein, naonjoaauruha cachaaurune jeriquichene jaun.

⁴⁴Cairichaaajoaaiiche. Charijieein teinti atane bana shaquiin nichoae situhin amue cacha, asaun niha calanaine coitucuelanaala. Nii rijijieeinte ne, inara suujue cuhane calani neosateichene coreniha,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

⁴⁵“Cacha relaera, fariseeocuru que niritiin canacaanu quene maajeein ereeine jaunne, saneein rautaenihacaanu,” naa acaauru caje leinjiin Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaerane jaun jetaote,

⁴⁶“Cairichaaajoaaiiche inara netonai. Nitohanein ichaohiche inarane

que ainaan tocohaneein, ichaonaa anajiin tein, inara amute cachaauru cairichaaeriin neeichene jaun.

⁴⁷⁻⁴⁸Cairichaaajoaaiiche, Cana Coaunera ere bera *profetacuru* sohin jaorruha inara foerateracurune coitucuhin, baaso ichacuruhane coitucuhichene saijieein inara netonai acaauru rijijieein neeichene jaun.

⁴⁹Nitohaneriquicheeine coitucuhinte: ‘Acaauru raine, *profetacuru*, afosotooru, naonjoainuri letoareeunni. Nii janate, tabaauru sohin jaohin, tabaauru que nejerateein, acaauru que nererojoecaa curiquicheeincha,’ naain besilu Cana Coaunera, nitohaneieichene coitucuhane jaun.

⁵⁰Nii jaunte, cana rai chauratane coaunaalu Cana Coaunerane caje coaunein, nii inara foerateracuru aina nii inaraacha sohi inaraacha jaorruha *profetacuru* coichana core coaratihha cureein inara que Cana Coaunera. ⁵¹Nitohaneieinte nii Abeli sohin coichana jaohalune jaan caje coaunein, Cana Coaunera rai lenonecuru mocooruha saseredotecuruhachane jaan rori aina *santuario* cataaun tein inara foerateracuruhacha atinailu Sacariasi que tiaaajoaain caa enene neiniquichene que nii core coaratihha cureein Cana Coaunera.

⁵²Cairichaaajoaaiiche, Cana Coaunera ere bera Moisesa naitoonjoan que cacha relaurera; Cana Coaunera naitoonjoan coitucuhin neeichene saijieein tonorana jerelanaala neein, coitucuhin tonoraauruha cachaaurune jerelanaalane maajeeine jaun,” nae caauru rai Jesuso.

⁵³⁻⁵⁴Niritoha acaauru raine jaun jetaote, aina obajeein, nechuh jataain tonaane coulurujeeuruhane jaan lera ar- iha jetao, Jesuso rorohecaure Cana Coaunera naitoonjoan que cacha relaurera aina fariseeocuru.

**Baaso ichacuruhane nihanatiin
caohacha ichaa nocoetocuruhane
coataa cachaauru relaa Jesusone**

12 Nitohaneen araai oharaancaain netaojiaauruha cachaaaurune jaun jetaote, nejesinajeen ita sururucuruhane jana jetao, aina nerelanacaauru rai jetao: “Jiaonriha aihuruha fariseeocurune rijijieein asinojoneein baaso ichaain caohacha ichaa nocoetiin nihache. ²Nii asinojoneein coitucuerelanaala baaso ichaain caohacha ichaa nocoetocoichene nihanatiinte inae ecu tihane bana coitucunojoinereein. ³Nitohanihane jaunte, inae nii cojoanona que inae turuhane bana, nii coitucueraane coataa asiin ereeichene jaan coitucunojoinereein. Jana nii coaraa chunine coataa asiin inaraacha beite satiin aonajera urichoo coitucunojoinereein.

Esinae rauhijiriin coasinacai

⁴Nitohanihane jaunne, jataain canuhacha belaaaneeichene rai aitoreeunni. Jiaonriha inara sohin inara jaonaa jerera que casiin neeichene, nii inara atinaaruhane baiha nii chatohaneen inara tein inara itajenaa nainecurenihane jaun. ⁵Nena laen esinae rauhijiriin coasinacai que inara rai aitoreeunni. Nii ohin niha inara jaberocone baiha usi jana inara suujue itajeranu quete laen nainequiche casiin neeichene. Aiha laen, nitohaneen cana tenaa nainerate laen naine coasiin ichaohacane.

⁶Tana nii coitucuhichene rijijieein jataain corelanaala nena corotajajei moneda coriqui coreniha saoquii tajaee laooinaa que necoreteeichene. Nete nitohaneen cachaauru rai jataain cha que nelatenihane saijieein, nii leinjinijiji acaauru baitene Cana Coaunera.

⁷Nii rijijieein techu, leinjiana leinjianaain janiinojoneein ne inara couturijihuru. Aihana jaun, itolere tajaee laooinaacuru amurijiriin nelateein neeiche Cana Coaunera raine jaun, jiaonriha casiin neeichene.

**Cachaauru que acaneen
nihane coitucuerateeuruhane
jeriha Jesocurisitone**

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Chunocoha cacoitucuhin canu coreniha laraajiin cachaauru acatiha netiin ereein neine, inae Cana Coaunera Cojoanona que turuhane bana, Cana Coaunera aina letonocuru anjeraauru notaracaae netiin canu, acaihaniji inaraacha cohajei cachaneein nejanohanaa nichaaunne aca coreniha erereeunni. ⁹Jana chunocoha, cachaauru que canu neein nihanune coitucueratelanaala nenaane, acaentonoai coitucuha cuhenereunni canuhetonai, Cana Coaunera aina rai anjeraauru acatiha netiin.

¹⁰Canu acaihaniji inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanune que baasoneein ereein nei que nihanatiinte suujua acatena nainereein ofa Cana Coaunera. Nete laen baaso neein Cana Coaunera Suujue que ereein nei que suujua acatenereein.

¹¹Nitohanihane jaun inara colurujueein inara amauruha sinacoca asae Joriocuru cocoainanacaihuri, joesiocuru, naaonjoainuri renene, jiaonriha chaque tonajeein cuhichene. Coa: ‘Tonaainnera erereeunta,’ naain nocoatiin ereeichene jaanu coacuhin cuhache. ¹²Inae ereeichene coina neeichene janate, caohachaain ereeichene coina inara relaa cureein Cana Coaunera Suujue. Coatiha inara suujua caje rocohin ecu ereriheicheein,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Jataain alalacaraa
coriquihonacaauru ichaone**

¹³Nitohaneen cachaauru relaa Jesosone jana jetaote, nii arajii cachaauru caje leinjiin cache jetao Jesoso rai:

“Cache relaaera, canu nejera rai aitoote, canu rai canacaanu inaca amureecha ratirii rucuhele canacaanu raineen nenea leruhin teeine canu raicha,” naa Jesoso raine jaun jetaote;

¹⁴“Chana jana chaen, co-coinanacaineen canu teein, nitohanai rucucheraneen inara rene caletoe inara inaca amureecha sirii rucuhele leruhin tihanu inara raine coina,” naain jetao,

¹⁵saain nii ecu neein aonajeureru cachaauru rai jetao: “Jiaonriha itolere sirii necoriquijiaain nenea coaquiche inara netonaine. Coatia coriqui sirii nihacaneecha que nelateen nihei cana ichaota,” naain jetaote;

¹⁶“Coaracuchenachuhinti niqui niha leinjiin cache, jataain itolere sirii coriquihonane. Nii jaun jetao, jelai tein atane sirii, arajii ocoana sirihane jaun jataain arajiiin rai temulecuru taojiaa.

¹⁷Nii jaun jetaote: ‘Cha laen ichareeun canu temulecuru canuhacha taojiaa ainata. Inae nihei rucuhecaanne jaanuta,’ naain jetao coacuhin;

¹⁸‘Saan. Inae canuhacha ichaneni coitucuhanu. Jitariin canu temulecuru colohirihuru comaain jaohinne, nacoauneen leochaauru lorerichuru tabaihuri jareeun, jitariin catemuleuru canuhacha taojiaa rucujueein, jitariin carujueleerune maajeein rucuhecaaan nasae teinne coina. ¹⁹Nii baihane laen caraajenhane: Inae niha araai jaanacaneen ichaohin, tonajelanaala acau cohin, lenoneein, rachoojoein naonjoaanune jaanu,’ naain suujua cuhane iriha nii coriqui coriquihonane jana jetaote; ²⁰‘Asoneejojaaanaate, ena cojoanotiin cuhanete oriquiinha. Nii ii

rucuhele inacojoein arajiiin rucujueein chunaain iicha sirii, chaa raineen chaainti niha cureeinta,’ nae jetao rai Cana Coaunera.

²¹Nitohanihane jaunte, nechu jataain raineen chaque namute cache coroata-janelanaala rucuhele siriiin nenea cache, Cana Coaunera rai cairichainejeein ne, nitajihane rai nihane jaun,” naain jetao nii coriquihona cache que erenaa *parabola* que acauru relae Jesoso.

**Nere tonoraain jerihane rijijiein
ichaohin nenacaauru
beraiha Cana Coaunerane**

(Mt 6.25-34)

²²Niritohane baiha jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Caa quene inara rai erenaa jereun. Jiaonriha lenoneein ichaohiche jaanu aina inara cajioneecha que nererojoeaaichene.

²³Jataain nelateen niha lenonene amurijiriinte, jataain nelateen ne inara ichao. Jerichanejeein techu nelateen niha cajionene amurijiriin jataain nelateen ne inara jaberoco.

²⁴Coaracuche nachuhinti temule jaain, niicha quiineeri rucuhecuruhane jaanu coloheri siriiin, naonjoaain neeururiha rohirihuru. Nete laen Cana Coaunera, lenoneein ichaauruhane coina acaauruhacha quiine tein ne. Inarate rohirihuru amurijiriin jataain nelateen neeiche.

²⁵Inaonjoa saain nihanatiin itolere-neein suujua cuhane coaauca cachane nihanatiin, nichao cariaain ichaonaa nainihei. ²⁶Chanuna aansijiin laojoiri que coacuhin neeichene nihanatiin, ichana nainequichene coalanaala itolere que nererojoeaaeriin neeiche.

²⁷Coaracuche nachuhinti caohachaenanaain omaruhin neeuruha caa ajaena ujuanecuru amihanejeein neeuruhane que airijinne. Nete aihuruha caa ajaena ujuanecurune

tocohaneein jataain caohachaain inanacaenelu *rey* Salomoon, cajione caohacha que necoreetein nihilune saijieein.²⁸ Nitohaneein mocohenineein niha caa ajaena ujuanecuru natiinte, caohachaain omarohin neeuruhane jaanu tein ne Cana Coaunera. Tana nii amurijiriin inara- cachaneein neeichene cajione terichaain Cana Coaunerane esenetaaicheneta.

²⁹ Nitohanihane jaun, coa lenoneein, acau cohin, naaonjoaichene jaanuhacha que nererojoecaaeriin nihache.

³⁰ Satiin caa chauratane que Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaurute, nechu jataain nitohaneein nererojoecaaeriin neeure. Nete laen, satiin inaraacha latei coitucuhin teraneein ne Cana Inaca Cana Coaunera.³¹ Nitohanihane jaun jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaaoruha cachaurune jaan Cojoanona que coacuhin neeichenete lanaenereein inaraacha latei,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Dedeeu charijibana satonohelanaala ichaonaana jaan

(Mt 6.19-21)

³² Niritiin jetaote: “Jiaonriha casiin neeichene, charijieein teeinti carenero beraain neeure irilain sirichaauru, nii rijijieein inara beraain nerichaaunnine jaun. Inara Cana Coaunera coitucuheneeichenete, jataain corotajajeein neeiche niqui. Nete jataain inara belaihane jaun rai Cojoanona que inara rareein Ofa Cana Coaunera.³³ Aihane jaun, jitariin nii inaraacha sirii rucuhete que necoreetein, cairichainejeein chaelai que latejiojiriin nenacaauru corotajanecuche. Nitohaneein neeichenete, dedeeu charijibana satonoelanaala nena Cana Coauneraacha teeninu

rariquicheein. Nerinaain inara caje nii dedeeu inara raineein nena ruluera. Nii bana asijiautooru nihanatiin ecu turuhin inara basijiahuna nainihe. Niheichu cojoano nihanatiin ecu enohin asaaena nainihe.

³⁴ Nitohanihane jaun jauriaanejeein caohatiin, nii chabana satonoelanaala nena, nii ena nitaje rai nena inara ichao, naaonjoai que coaacuche.

Letonoa jatoroain neeuche

³⁵ Letona jatoroain inara cajione jiaain neeuche, inara siricho mocohin conohanau.³⁶ Charijieein teeinti, nesirihatenaa beseta caje cauhin, acujua dadaa fatoroone jana, acujua joaracaain raure nii letonocuru. Nii rijijieein jatoroain neeuche.³⁷ Raotojoeinte neeurureein nii rai letonocuru, sinilanaala neeuruhane jana acaauru eruha nii acaauru fatoroone. Esinae rauhijiriinte raajenihane rori ichoae acaauru lauriaain lenone que acaauru coroaatiha cureein nii acaauru fatoroon.

³⁸ Dede cataaun, janonaa nichae, naaonjoaain turuhane jana, sinilanaala cohacuruhanete, raotojoein neeurureein.

³⁹ Caohachaain inara rai caitoonjoa aonacuchete coitucuhiche. Chunocoha loreri erora turuhin basijiauha uha asijiatone coitucuhane, coatiha nii acujua joracarihei, nabana enohin basijiauha nii asijiautone coataa.⁴⁰ Nii rijijieein inara netonai nainaaain jatoroain neeuche, turuha urichaaain nacoauneein nii jauriaa acaihaniji inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanaa que,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Letoera tonoraera aina letoera tonoraai

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Niritoha Jesosone jaun jetaote: “Leinjiin canacaanuhacha ii aina nerelanaanichaanune relanaa aitohi

Curuaanaa, ainihane satiin raine maajeeinna aitoi,” naain caje bajaa Fedorone jaun jetaote,

⁴²“Tana coitucuhichene. Chariji jian, nii jataain nelateein nere tonoraeraneen loreri beraichanu que ratiri rai fatoroon, turuhanereen tiaain nii rai cachaauru coroaatein acaauru siri-hane coina. Tana satiin canuhacha co-coainai neeichene, canu cachaauru be-raichaneen neeichene coitucuhichene. ⁴³Jataain raotojoeinte nereein nii nere tonoraera, nii letoain ratirihane jaa ichaa jerihane rijijieine jana, eruha nii fatoroone. ⁴⁴Nii banate, esinae rauhi-jiriin jerihane rijijieein ichaohin nere tonoraain nihane, aca cocoinaain itol-ere niicha sirii coaranu que tereein rai fatoroon.

⁴⁵Jana, ‘Jaitijiecha carajaain lanae turuha rai fatoroone’ naain coacuhin baasoneen niicha beraihuri quichauru, enecuru, naonjoainuri que jaolequiin acau cohin, lenoneen, ajeein, naonjoaane jana ⁴⁶eruhanete, rai cachaaurunelanaala rai nere tonoraichuru cairichaa curichaa in Cana Coaunerane rijijieein acaentonai cairichaa cureein nii rai fatoroon.

⁴⁷Jana inae nitohaneen coitucuhane saijieein, jatoroaain nelanaala nii letoaa rai fatoroonne tonoraelanaala, nenaate casetecareen jataain banejelanaala bisiin rai fatoroon. ⁴⁸Nete laen coitucuelanaala nena rai cacha, baaso ichaane nihanatiin coitucuuruhane saijieein baaso ichaeraauru fautaeriin cairichanojoihi cureein. Nitohanihane jaun, quicha coitucui coitucuhetherathanune jaancuru cajene, jataain jelai amuritoheriin bajareeunni, canuhacha jerei ichacuruhane coina.

Jesoso coreniha ita que nejerateeuruha cachaaurune

(Mt 10.34-36)

⁴⁹Canune caa chauratane que usi mocoha uun. Bajiaa nachuhinti chajaain mocohane jana turueneeunlu. ⁵⁰Jataain necairichanaa tabai abaantanunete ne. Nii jaunne, nii que turuhanereen tiaain, que nererojocaeiriin neeun. ⁵¹Inacojoein chachu, ‘Caa cana rai chauratane que jecha raoti ichaonaanaja turuaa uun,’ naaiche niqiu. Aihei bajiaa. Raujiaain ita caje neleruhin niha cachane coinane turuunlu. ⁵²Nitohanihane jaunte, saokuin le lorerijieeincha ita aina ichaonacaauru, ena caje coauneen ita caje neleruhin, nii nichatajaihuri que nejeratiha cuurureein nii corootajaihuri. Jana corootajaihurite, nejeratiha cuurureein nichatajaihuri que. ⁵³Jana calaohi aina te nejeratereen rai inaca. Nii jana calaohite inaca que nejeratereen. Jana acaauru nebate, rai cacunu que nejeratihane jana, rai cacunu netonai que nejeratereen. Rai nacano que nejeratiha nebaenene janate, nebaene que nejeratereen rai nacano,” naain jetao Fedoro tonoraee Jesoso.

Janonaa cojoinacaauru coitucuha cachane

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴Nii baiha jetaote, leeochoauru cachaauru rai jetao:

“Enoto soo nichajai que nijichorianaa coaraaichenete, ‘Urichaa in elo,’ naain ereeichene, nii aitocoichene rijijieein esinae rauhijiriin uhe elo. ⁵⁵Jerichanejeein techu, enoto mitu coarajeein cana raotono nichajai caje uaain jiatuha cujuanane, ‘Ajaarotorichaa in,’ naaichene esinae rauhijiriin ajaarote. ⁵⁶Cha coitucuna jeriheichuru casajeeuru. Nitoha-

neein dede, cana rai chauratane, naaon-join caje coaraain cha coitucuhiche natiinte, canu coaraaiche natiin, ‘Naaon-joaa ichaonaane coinat aicha,’ naain canu coitucunaa jereneeiche.

**Aina nejeratena aina
raotojoeein niha cachane**

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Chanuna baaso ichaain neeichene niha natiin, baaso ichaquichene coitucuhi nena jereneeiche. ⁵⁸ Nitohanihane jaunte, inae ena caje coaunein colurujuenoi ineriquicheein. Aihane jaun, joesio rene inara amaa inara colurujueranu ajiniha aina rucuecuche. Ainihanete, inae coulurujuenoi nequichene jaan cojoanona que turuhane bana, inara netonai colurujuiha nii nejerateeichene jaan jera joesio raine, inara tiha coardiaauro bijihune, caresero cuhane inara enohaurureein. ⁵⁹ Nii bana jelai caje mituriheeicheein nii baaso ichaquichene jaan core nainaaiche jitaain inara coriqui jaohinne reein tiaan,” nae jetao cachaauru rai Jesoso.

13 Nii bana jetaote, turuha cuure cachaauru Jesoso rene. Nitohanein rene turuhin jetaote, “Jerusalem nena Teenforo asaee lenonecuru sohin mocohin, Cana Coaunera coroaeca neeruha Calileea cocoaichacuru tabaaurune janate, acaauru sohin jaonajaain, nii lenone acaauruhacha sohi coichana que acaauru coichana jasiite Filatora,” naain jetao Jesoso rai beure nii cachaauru.

² Niritocuruhane jana jetaote: “Jataain naraaichuru amurijiriin osaaocuruhane jaun jecha aihure nii Calileea cocoaichacuru’ naaiche niqui. ³ Nete aine. Inara netonaite ohin nitajeriquicheein, inara ichao coreein jeriha Cana Coaunerane rijjijeein neeieichene.

⁴ Jerichanejeein techu jerihane, ‘Nii leeochoaauru Jerosaleeun ichaonacaau-

rule amurijiriin jecha osaaotooruhane jaun, nii le choonca fosaneuri ichoae comoe nii ucuunein ininaanaja nena Silohe,’ naaiche niqui. ⁵ Nete aine. Nii aihuruhane rijjijeein techu inara netonai ohin nitajeriquicheein, jeriha Cana Coaunerane rijjijeein inara ichao coreein ichaonaa jereneeichene,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Inacaeniha temulene que parabola
que cache relaa Jesosone**

⁶ Niritiin jetaote: “Leinjiin cache no-coana jana leinjiin temule sirihane jaun jetaote, inaacane coaraa cue. Nii jana leinjiinniji inacaenihane jaun jetaote, ⁷ nii ocoana beraicha cache rai jetao, ‘Aonaaun. Nichata jaanaca naineeinne niqui le jaanacaauru naineein turuhin caa temule coaraa unajacoon. Nena chabana inaacane jana coaraeneeun. Aihane jaun chajaain ena sauhin jaa. Cha inacojoeinte atane lanaaeca nere,’ naane jana jetaote: ⁸ ‘Aihachuhisi niquicha curuaanaa. Jauriaa nirijieein coarajeeune, ena ajaanaa cuhane rai nasaji retuhin ajaena setuuru te temurau. ⁹ Nitohanein tihanune saijieein inacaenihanete laen nainere sauhin jaohine,’ naain jetao tonorae nii ocoana beraicha,” naain jetao cachaauru relae Jesoso.

**Nebetacanaa cojoanona
bana leinjiin ene janori
rarahacaera rautaa Jesosone**

¹⁰ Nii baiha jetaote, nebetacanaa cojoanona bana sinacoca asae enohin jetao, cachaauru relaa cue Jesoso.

¹¹ Nii jana jetaote, ecu ne leinjiin enelechoonca fosa jaanacanihane caje coaunein baasoniha jaberocone jaun caaun cunaiteein. Nitohanein jetaote, suujua cuhane neein jaberoco asaeca coitucuhine jaun, nii chariji bana neraujiasilanaala janori rarohacaain ne.

12-13 Nii ene coaraain jetaote, cotijiaain nichoae biji meracaain:

“Inaen ii cunai caje nerautaaicha ene,” naa Jesusone rijieeritiin, cunai caje nerautaaain nichaauraaain jetao, Cana Coaunera coroaajeein rachoojoe nii cunaitanaa ene. ¹⁴Nitohaneain nebetacanaa cojoanonaa bana cunaitanaa rautaa Jesusone coaraain jetaote, obaje nii sinacoca curuaanaa. Nitohaneain obajein jetaote:

“Niha saota janonein amihanenaana jaan cojoanonaa. Nii amihanenaana jaan cojoanonaa bana nerautaaeratiha uuchera. Coa nebetacanaa cojoanonaa bana nerautaaeratiha uhachera,” naa cachaauru raine jana jetaote:

¹⁵“Chanuna nebetacanaa janonaa bana cha ichaain neeiche inara netonaine saijieein, cha ichaain neeuruha leeochoaurune jereneeiche. Tana inara netonai nebetacanaa cojoanonaa bana, inara baca, inara boro, naaonjoinuri cosi batuhin amaaiche jesinaaeca cohane coinane.

¹⁶Nii rijijieeiina caa ene Abaraau nefoerateneein nena, lechoonca fosa jaanacanein Moconajaera ichanohineein caaun cunaitiin nihane caje, nebetacanaa cojoanonaa bana rautaaun,” naa Jesusone jaun jetaote, ¹⁷jataain nocoejeeure jetao, nii aina nejeratenacaauru. Ne jetaote jataain itolere que nelateein, itolere ichaa Jesusone coaraain jetao coroaecure satiin cachaauru.

Mosatasa ucuhe que *parabola* que cuuaain cacha relaa Jesusone

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸⁻¹⁹Niritiin jetaote: “Coaracuchenachuhinti aansijihan mosatasa ucuhe natiin, nocoana jana temuha cachane jana omarohin fohecane, rai nunecuru que nuchateeuruha tajaacurune. Nii

rijiiicha cacha inae Cana Coaunera Cojoanonaa canuhacha tei que ichaoha cachane,” nae jetao Jesuso.

Faan jorerera que cuuaain *parabola* que cacha relaa Jesusone

(Mt 13.33)

²⁰⁻²¹Niritiin jetaote: “Coaracuchenachuhinti faan ichacuruhane coina neleeriha tabaain nii colihane jaanu que jorerera tein, nichata sajein coujunaca que arina coujunacate leinjiin ene, inae neleeriha tabaain nii colihane jana caje arajiin faan jaane coina. Nii rijijieeinte neleeriha tabaain colihane coina nena jorerera rijijieein, neruujiha cacha ichaone coina nena ne Cana Coaunera Cojoanonaa,” naain jetao acaauru relaa Jesuso.

Acuujuja jaratoelanaala nena

(Mt 7.13-14, 21-23)

²²Nii baiha jetaote, Jerosaleeun cururuna jaan jetao, situuruna jaanru nenacaauru nenaanajaaunru, neseeuu, naaonjoainuri nainein cachaauru relatein cuujue Jesuso. ²³Nii jana jetaote:

“Curuaanaa, jataainna corootajaacuruha caa nosa caje nichotenacaauru,” naain caje bajaa leinjiinne jaun jetaote:

²⁴“Eenjeen. Nitohanihane jaun, nii acuujuja jaratoelanaala nena cuhane enooche. Arajiite niqui enonaa jerereein nete nainecureneerein.

²⁵Inae ecu tihane bana nimichuhin acuujuja fuha nii loreri erora nete, inara airiniha nedainequichene, ‘Curuaanaa, acuujuja joaracaaune enohacaanura,’ naaichene janate, ‘Inara coitucuhanune coaalanaala, cha nequiche chaainti,’ naa inara rai nii loreri eroranete, ²⁶‘Ii ainane lenoneein, acau cohin, naaonjoarejetocooanulu. Iite canacaanu relarejetohi canacaanu berooru cuhanera,’ naaichene janate, ²⁷‘Inae

inara rai aitocooaun, cha nequiche chaainti. Inara coitucuhaaun. Naain cacaje amuuche, baaso ichaechajeein ichaonacaauru, nareein. ²⁸Nii banate, inara airiniha nedainiquichene inara catu rihoneein chanaa curiquicheein, Cana Coanera Cojoanonaa que neeruha satiin *profetacuru*, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainurine coarajeeincha.

²⁹Nitohaneente enoto mitu nichajai coarajeein cana jaabiji nichajai caje, enoto mitu nichajai coarajeein cana raotono nichajai caje, enoto mitu nichajai caje, enoto soo nichajai caje, naaonjoainuri nichajai cajeurute turuha uureein cachaauru, Cana Coanera aina rai Cojoanonaa que neein nelauriaain lenonecuruhane coina.

³⁰Nitohanerichaaianne jaunte, nii ena jaolecooruhane jaunru nelatelanaala nenacaauru tabaaurute, ichoachaniha ranojineein niha cuurureein. Jana leeochoaauru amurijiriin nelaaetoha nocoetonacaauru tabaaurute, satononejeein ranojiniha cuurureein,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jerosaleen cocoaichacuru coreniha chanaa Jesosone

(Mt 23.37-39)

³¹Niritohane jana jetaote:

“Chajaain ena caalai caje amuu. Ii sohinte ii jaonaa jere Erodesicha,” naauruha Jesoso rene turuhin fariseeocuru tabaaurune jaun jetaote:

³²“Aiha niqiu. Chajaain nii ataibinae rai: ‘Enene, eresi, eresi cojoanoon, naaonjoaichurune coitucuhichuru sitaain, cunaitenacaauru rautaaain, naaonjoareeunni,’ naain benichuche. ³³Nena laen enene, eresi, eresi cojoanoo, naaonjoaainchuru canuhacha ichaneni ichaechajeein cuujuereunni, nii Jerosaleeun edaa onaa nainenihaleinjiin *profetane* jaun, ecu turuhanune

reentiaaincha,” naain Erodesi rai beratihane baiha jetaote:

³⁴“Cairichaaajoaiche nohane satiin Jerosaleen cocoaichacuru, inara rene Cana Coanera letonocuru, chaen *profetacuru*, naaonjoainuri bodoosiin ajeri que sohin jaonajaaonquichene jaun. Araai saaine niqiu nitaro asae calaohichuru sararaain siniha ataoharine rijijieein, inara ranaa jereun, nete cacoitucunaa jereneeiche. ³⁵Aihane jaunte inaen jelai neriquicheein. Inae cacoharariheeeicheein nacoaauneein inara rene turuhanune reentiaaincha. Nii nacoaauneein tururichaaunine cojoanonaa banate: ‘Raotojoein turuhine Cana Coaneraneein nena cana Curuaanaara,’ nariquicheein canu raicha,” nae jetao cachaauru rai Jesoso.

Laracaain cunaitenaa rautaa Jesosone

14 Nii baiha jetaote, nebetacanaa janonaa bana leinjiin curuaanaa fariseeo loreri asae lenoniha cuha Jesosone jana jetao colurujueeuruhane jaanu leratihane coaracuruhane coina, “Chatohanaicha ichareein,” naauruhane jaun jetao ecu coarajeeure leeochoaauru fariseeocuru.

²Nii jana, niritiin coaacuruhane que nainaane jaun jetaote, ecu rohan niha leinjiin cache laracaain cunaitenaane jaun jetao:

³“Nainihana nebetacanaa janonaa bana rautaeraa leinjiin cunaitenaane. Tonaquiche inara,” naain jetao Cana Coanera aitoonjoa que cache relaurera, chaen fariseeocuru, naaonjoainuri caje jetao bajae Jesoso.

⁴Nii jana inauheneecha curuaaequuin aonajeeuruhane jaun jetaote, biji que nii cunaitenaa mucuhin rautaaain jetao letoae amuhane coina.

⁵Nitohaneein cunaitenaa rautaain jetaote:

“Chariji inara caje nebetacanaa janonaa bana naluha rai toro acau netaojianaja atane jachu ucuacaain nena cuhanene jana, inauheneecha rocoelanaala coarajere. Ainihane rai calaohi naluha acau netaojiana jaan atane jachu cuhanene, nirijieein rocoelanaala coarajere,” naain fariseeocuru caje bajaa Jesusone jana jetaote, ⁶tonoraelanaala inauheneecha aonajeure.

Nesirihatena beseta que cotihanojoihuri

⁷Niritoha Jesusone jana, nelauri-
anaanaja rori caohacha janijiin nichoae
nelauriaauruha nii cotihanojoihurine
coaraain jetaote, acauru suujuatiha:

⁸“Chunocoha inara cotihaca
nesiriatena beseta quene, jiaonriha
rori caohacha janijiin nichoae
nelauriaaichene. Nabana turuha uha
inara amuritoheriin nelateein nena
cotihanohinete, ⁹‘Nii ii rori jianeete
ecu nelauriamiin caa leeocho,’ naa
uha nii inara cotiharane, coejetiin
rori baaso ichoae nelauriaa cunaa
nainequiche. ¹⁰Aihane jaun nii ajiniha
inara cotihara nihane, rori baasonejeein
nena ichoae nelauriaauche. Nii banate
turuhin, satiin nii ii rohan rori ichoae
nelaurianacaauru notaracaae, ‘Caa rori
caohacha ichoae nelauriaa uura quiicha
belaai,’ naa nii inara cotiharane,
ichei caohachanere. ¹¹Nitohaneein
leeochoaauru amurijiriin nelateein nena
jerenacaaurute, necoeje chanunojoiniha
cuurureein. Jana nii nelatecuruhane
coaratelanaala nenacaaurute,
raotojoeein ranojoi niha cuurureein,”
naain jetao suujuatenajae Jesuso.

¹²Niritiin jetaote acauru cotihara
cacha rai jetao:

“Cachaauru cotijiaain coroatenaa
jereeine, jiaonriha ii nejeraauru,
charaaichuru, iicha belaihuri, ii
laurijiracuru coriquihonacaauru,
naonjoainuri cotihaquine. Acauru
cotijiaain acauru coroateene jana, ii
cotijiaain ii coroaateeuruhanete, inae ii
rai nii cainaenereein Cana Coanera.

¹³Nitohanihane jaun beseta ichana
jereeine, cairichaihuri, nelatelanaala
nenacaauru, bacosacuru, maosacuru,
naonjoainuri cachaauru cotihacu.

¹⁴Acaaurute laen ichei cainana
nainecurenihane nihanatiin, Cana
Coanera ichei cainaa cureein, inae rai
cachaneein nenacaauru ichtiha oo caje
Cana Coaunerane bana,” nae jetao nii
cotihara fariseeo rai Jesuso.

Cana Coanera Cojoanonaa que cacha relaa Jesusone

(Mt 22.1-10)

¹⁵Niritoha Jesusone jana aonain
jetaote:

“Bajiaanachuhinti Cana Coanera Co-
joanonaa que neein lenonenihacache,”
naa Jesuso rai leinjiin acauru aina rori
ichoae nenaane jaun jetaote:

¹⁶“Coaracuchena chuhinti leinjiin
cacha jetao, lenone jaain arajiin
cachaauru cotiharate. ¹⁷Nitohaneein
jetaote, inaen jatoroaa nii lenonene jana
jetao rai letono letoae cotihanajaane
coina.

Nii jaun jetaote, cuhin acauru rene
turuhin: ‘Chajaauchejete lenone, inae
jatoroaa lenonera,’ naain cotihanajaane
jana jetaote: ¹⁸‘Saan, naininaaun.
Ena atane coretichaaunne jaun
coaraa cuhanunete ne. Canu que ii
suujua acateeu,’ naain jetao berate
leinjiin. ¹⁹Nii jana leeocho jetaote:
‘Lechooncaain toro amihanenaa que
nelatei coretichaaun enane jaunne,
acauru coujuhin coaraa cureeun,
amihanenaa que nelatecuruhane

coitucuhanune coina. Nii jaunne ichei aitoon caque ii suujua acateeine coina,' naain beratihane jana jetaote,²⁰ leeochoa netonai: 'Ena nesirihatihanune jaun nainihaaun uhanune,' naain jetao satiin ita rijitiin beratihacoaare, acaauru que suujua acatiha acaauru cotiharane coina.

²¹ Nii jaun jetaote, jelaiha cauhin nii rai aitocuruhane rijitjoeiin biha cue rai fatoroon rai nii letono. Nii jaun jetaote obajeein, 'Chajaain soroneein nese sacutaain cuhin, cairichaihuri, cacha nelatelanaala nenacaauru, maosacuru, bacosacuru, naaonjoainuri cotijiaain cajiha uhanajaau,' nae jetao rai fatoroon nii letono rai.

²² Nii jaun jetaote, nii rai aitohane rijijieein satiin cachaauru chaque nelatelanaala nenacaauru cotijiaain jetao: 'Curuaanaa, inae nii carai aitohine jaa ichacaun. Nete jaiti caute nelaurihanajaaauru,' naa nii letonone jaun jetaote: ²³ 'Chajaain nenaanajaaauru naineein cuhin, unaa jereraauru leeochoaauru cachaauru cotihanihute nemomiin canu lorericha. ²⁴ Coatiha inae canu loreri asaae lenonecururihaain nii jauriaanejeein cotihanojoinunrita,' nae jetao nii letono rai fatoroon," naain jetao nii cacha tonorae Jesoso.

**Jesoso cacha nena jerichaane,
necairichanaa abaantaacanete ne.**

(Mt 10.37-38)

²⁵ Jelai caje amuha Jesusone jana, arajiin sacuuruha cachaaurune jaun jetaote, acaauru rai: ²⁶ "Chunocoha canu esenetaain canu cachaneein nena jernihane, rai inaca, rai neba, rai comasai, rai bereecuru, rai nejeraauru, rai baihuri, rai jaberoco, naaonjoainuri belaihan

amurijiriin cacoelaain quere tonoraain nihanete ne.

²⁷ Canuneein nihanune coitucuhin canu cachaneein nena jerera, coroso que airichaaunnine rijijieein itolere necairichanaa abaantaain letohaanune jaan ichaain neeine. Jana ainihane, coatiha canu cachaneein nena nainihe chuni.

²⁸ Tana inara tabaauru, leinjiin loreri janaa jernihane jauriaanejeein nelauriaain: 'Necha besautiana nainerichaaunni,' naain coaucane coitucuhichene. ²⁹ Nitohaneein

coacuelanaala ichaain, nunuheniha nena tihane baiha janihanete, satiin ecu situhin coaraauru nainere: ³⁰ 'Caa leinjiin cachate niqui caa loreri ichana jere. Nete jauriaanejeein besautiaane jaanu que coacuhin ichaenihane jaun ninaelanaala ecu jiane,' naain erena nainecurure que cachaauru. Aihane jaun jauriaa nejeein besautiana nainihane coitucuhane coina coaauca nii loreri ichara cachane rijijieein coamiin canu cachaneein nena jerera.

³¹ Nii rijijieein techu jauriaanejeein nelauriaain coauna nainere leinjiin *rey*, leeochoa *rey* aina sonaana que nena jernihane: 'Necha lechoonca oharaancani soondarooru aina caa coroata choonca oharaancani soodaroo aina nena *rey* amuritonaa nainichaaun,' naain coaucane jana, ³² nainenihane coitucuhanete, jaiti coriaae niha nii nejeratihane jaa *reyne* jana, raotjoeiin jiniiquiin ita aina rucujueein ichaauruhane coina jitariin nii leeochoa *rey* nejeratena-jaacha bajai tihane coina aitiin nere beranu letoare.

³³ Nii rijijieein coacuelanaala, niicha sirii jianena jerelanaala nena, coatiha canu cachaneein nena nainihe.

**Cotebihane jianihane, nii
chaque nelateniha tebene**

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴Coaracuchena chuhinti jataain nelatiha niqui tebene. Nete nii cotebihane jianihane, inae chaque nelateein nenere. ³⁵Niheichu temule jaacane coina, atane jasiitihacane jaanu que nihanatiin nelaterihe. Nechu jataain joareeinte jaleneein nere.

Nii rijijieein nii chaque nelaterihe, relaanune rijijieein ichaohane baiha, jianein niha canu cachane. Caa caitoonjoan aonacurumiin uricho nacaauru,” nae jetao nii arajiin sacuurera cachaauru rai Jesoso.

**Rai nitajenaa carenero eruha
carenero beraichane que
cuain nenea parabola que
cacha relaa Jesusone**

(Mt 18.10-14)

15 Satiin naraaichuru Jorioocuru cairichaeriin Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui que cachaauru cobaraaurera, chaen leeochoaauru cachaauru baasoneein ichaonacaauru, naaonjoainuri jetaote, Jesoso rene turuure irihane aonacuruhane coina.

²Nii coaraain jetaote, “Caa cachate osaaonacaauru cachaauru raain nihanatiin acaauru aina lenonenajaque,” naain jetao Jesoso necoeje chanuure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaaurera aina fariseeocuru.

³⁻⁴Niritocuruhane jaun jetaote, acaauru rai: “Tana chunocoha inara caje lefashaain carenero siriquichene jana, nitajiha leinjiine nii iscoonchoonca iscooni ratiriin nii nitajenaa carenero ariha curiquiche eruhichenereein tiaaine. ⁵Nitohaneein inae eruhichene raotojoeein baijiaain turuaain, ⁶loreri asaae inaraacha belaihuri,

inara laurijiracuru, naaonjoainuri cotijiaain, ‘Canu coroaecuche. Inae carai nitajenaa carenero eruhanu,’ nanaa naineriquiche.

⁷Nii rijijieein techu osaaocuruhane coitucunaa jerelanaala neuruha nii iscoonchoonca iscooneeurine jana, leinjiin cacha osaaocane coitucuhin, Cana Coanera lateein rene turuhane, nii iscoonchoonca iscooni coroaajelanaala, nii leinjiin turunaacha coroaecure dedeeu nenacaauru,” naain jetao fariseeocuru tonorae Jesoso.

**Coretiin nenea moneda nitajenaa
eruha enene que parabola**

⁸Niritiin jetaote: “Nii rijijieeintechu, leinjiin ene, lechooncaain moneda jataain rai nelateineein nenea caje nitajiha leinjiinne, tana raafariin mocohin, eruhanereen tihaain loreri asaji lojoiin caohatiin aririhane.

⁹Nitohaneein ariin eruhane, tana niicha belaihuri, chaen rai laurijiracuru, naaonjoainuri cotijiaain, ‘Canu coroaecuche. Inaen canu rai nitajenaa jataain canu rai nelateineein nenea moneda eruhanura,’ nariha nii ene ne.

¹⁰Nii rijijieein techu, ita coroajeein neure Cana Coanera rai anjeraauru, nosa caje nichoteein niha leinjiin cachanera,” naain jetao acaauru relae Jesoso.

**Rai calaohi ocoala que suujua
acatiha rai inacane que parabola**

¹¹Niritiin jetaote: “Niha jetao leinjiin cacha coroaatajaain calaajojin. ¹²Nii jana, nii rai calaohi ocoala jetaote: ‘Ofa, canu rai, ohine bana carainein neeninu iicha sirii irihuru, ii atane, ii rucuhele naaonjoaihunri lerru,’ naane jaun jetao, nii rai ninana aina acaauru nainein jetao lerru nii acaauru inaca.

¹³Nii jana rai nocoala jetaote, nii baiha neoriin jetao nii que baniji-

aai que jitariin necoreteein jetao nii coriqui aina coriajai atane cuhin, nechu jataain joareein jitariin rai coriqui jaoihin nichao que ichoae.

¹⁴Inaen jitariin rai coriqui jaohane jana, nii nihane jaan neniha quinacaine jaun jetaote, ecu mijitena que necairichae.

¹⁵Nii jaun jetaote, nii nihane jaan nena leinjiin cache caje amihanenaa araha cuhane jaun, rai cosichuru beraihane caina jetao letoae nii cache.

¹⁶Nii jaun jetaote, nii cosichuru lenone raain que lenonenee rijitocojoae. Nejetaote nene rai cha tera.

¹⁷Nii jaun jetaote: 'Arajiin neeu-ruha ofa rai amihanenacaauru natiinte, itolere bana ne banejelanaala acauru lenonenu, cau mijitenacaaun ohajihanu canune jana. ¹⁸Jelaiha cauha cuhanunete ne ofa loreri asae. Chaenne inae ofa rene turuhanune: "Jataainine banejelanaala baaso ichaaun Cana Coaunera aina, ii aina, naaonjoaaincha. ¹⁹Aihane jaun jiaonriha inae ii calaohineein caeteenera. Raujiaain ichei amihane-nacaauru rijijieein caeteera ofa," nareunni ofa raicha,' naain jetao suujua ere nii cache calaohi ocoala.

²⁰Niritiin suujua irihane baiha bero cuhane cuhin jelaiha cauha cuha rai inaca loreri asaene jana jetaote, jaiti nita nihane jana coariin cairichaojoaain coaraane jaun, soroneein coinetein jetao que baluunetiin, jataain belaaain rae nii rai inaca.

²¹Nii jana jetaote: 'Jataain banejelanaalane baaso ichaaun Cana Coaunera aina, ii aina, naaonjoaaincha ofa. Aihane jaun jiaonriha ii calaohineein caeteenera ofa,' nae jetao nii calaohi, rai inaca rai. ²²Nejetaote niritohane jana: 'Chajaaain erojoeein cajione enachasine uhaain, caa rai cajione coreeuche. Chaen rai biji couturi que leinjiin anicho teein, rai tijia quene maajein safato cu-

ruhacuche. ²³Chaen leinjiin baca narejeen coereneti soochete, lenoneein beseta ichacaache, ²⁴ohin nitajihane rai ne caje turuha uha caa canu calaohine jaun,' naain jetao rai cachaauru letoae nii inaca.

²⁵Nii tonohanau jetaote, neeuuha irihurune jaun nihane caje cauha uhe nii calaohi inana. Nii jana jetaote, inaen nenaanaja catainaane jana jetao, auno toteein raansaauruhane jana erunajae.

²⁶Nii jaun jetaote, nii leinjiin acauru cache cotijiaain jetao: 'Chatohanai besetate ichaquicheta,' naain caje bajaane jana jetao, ²⁷'Ii nejerate jerichanejeen raurohin turuhane jaun, baca narejeen coereneti soerateein beseta ichae ii inacara,' naain rai biha nii acauru cache, nii calaohi inana raine jaun jetaote, ²⁸jataain obajein loreri asaee turunaa jerene. Nii jana jetaote, raajenihane coinetein raa cue nii rai inaca, acauru aina nihane caina.

²⁹Nii jana jetaote, jataain rautaelanaala jetao: 'Iite raotojoein araai jaanacaaain ichei nelatein nihanune coitucuhi. Chaen nechu canu letoaaine chabana cointelanaala ichaain neeun. Nii sainejeen chariji bana leinjiin niji carenero tiheei carai, canuhacha belaihuri aina sohin beseta ichacaane coinata. ³⁰Nii saijjeeinte turuha caa ii calaohi, ene cojoaeloroerihuru aina nechu joareein ii coriqui jaoinne janate, rai baca coereneti sohin teeicha,' naa coetaain rai inaca raine jaun jetaote,

³¹'Aiha chuhisicha cacalabi. Iite chuhisi itolere bana canu aina neeicha. Nitohanihane jaunte satiin quiicha sirii icheineein nera. ³²Nete laen ena esinae rauhijiriin caohachae beseta ichaain rachoojoihacachene, ohin nitajihane rai ne caje nacoaaunein turuha ii ocoalane jaunra,' nae jetao rai inaca," naain jetao acauru relae Jesoso.

“Caohachaain jecha ichareein,”
naain loreri beraichaanu que cacha
ratiriha rai fatoroonne que *parabola*

16 Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Niha jetao leinjiin cacha jataain coriquihonaneein. Nii jetaote, rai loreri beraichaanu que leinjiin cacha ratiri jitariin rai rucuheleuru, rai cachaauru, rai coriqui, naaonjoaihunri beraichanu que. Nii jana nii rai rucuheleuru itajihacoaane jaun jetaote: ‘Inae ichujeleuru itajein, ii coriqui que niicha jerei ichaa taa ii cachara,’ naain jetao biha cuure nii fatoroon rai. ²Nii jaun jetaote cotiharateein: ‘Chatohanai ichaaine jaunna, ii biha uure canu rai. Chajaain jitariin chamijianeecuru cocoirichaan uhane coitucue. Inaen nenacaen nainiheei canu loreri aina canu rucuheleuru beraichanu que neeineta,’ nae jetao nii rai fatoroon.

³Nii jaun jetaote: ‘Chana nohane jana ichareein, camijianeon caje canu sitaa canu fatoroone jana. Coatiha atane que chatohanai amihanenaa ichana que neleratejeecaanne coalanaalata. Chaen nechu jataain nocoejeun cacha caje chaaelai bajaanune quera,’ naain coaacane baiha jetao ⁴‘Saan. Inae canuhacha ichaneni coitucuhanu, canu amihaneon colane nedaanune bana canu raa chunocoha loreri asaene coina,’ naain jetao suujua ere nii loreri beraichanu que niicha ratirii.

⁵Niritiin jetaote, leinjiana leinjianaain jetao, nii rai fatoroon que rebeonacaauru cotijiaain: ‘Inaonjoaain rebeoqui canu fatoroon queta,’ naain bajaane jana jetaote; ⁶‘Lefasha bareranei erene que ne rebeoonra,’ naain jetao tonorae nii jauriaanejeiin niicha cotijiai. Nii jaun jetaote: ‘Saan, aihachuhisi. Nocoa nii rebeoquine jaan, ninu nelauriaain

saoquichoonca bareranejeeicha laenaaura,’ naane baiha jetao, ⁷Leeocha cacha rai jetao: ‘Inaonjoaain jana rebeoqui ii, canu fatoroon queta,’ naain bajaane jana jetaote: ‘Lefashai costaronei tirico quene rebeoonra,’ naain tonoraane jaun jetaote: ‘Saan, aihachuhisi. Nocoa nii ii rebe. Fosachoonca costaronejeeicha cau tein laenaauru,’ nae jetao rai.

⁸Nitohanein jetaote, jataain nainaan rai caohachanuhacha que coacuhin ichaa nii rai loreri beraichane que ninae nii rai fatoroon.

Nitohaneinte Cana Coaunera Cojoanona que neenihuru amurijiriin, jataain nainaan rai caohachanuhacha que coacuhin neeure Cana Coaunera coitucuhichuru,” naane baiha jetaote:

⁹“Inara netonoaite nii rijijieein Cana Coaunera tenojoi beraichanein neeiche. Aihane jaun nii itolere inara rai Cana Coauneraacha teei que, aca jerihane rijijieein niicha jerei ichaain neeuche, inae ohichene bana niha raotojoein inara raeranune coina.

¹⁰Nitohanihane jaun, aansijiin laojoiri raa cachane niha natiin caohachaain nii rai teraacha jerei icharate, arajiin cha raane jerichanejeiin caohachaain ichareein. ¹¹Nitohanihane jaun, caa nitajerai nena chauratane que cha siriin neeichene nihanatiin caohachaain ichaneeneichene coatiha nerinaai inara rai esinaen rauhijiriin chabana nitajenaacharejeiin nena tera. ¹²Aihane jaun, inara rai ereraqui tenojoi que caohachaain cha ichaain neneichene, coatiha nerihaain inara rainein neeninu tera.

¹³Nihei chuni corotajai fatoroon rai niicha latei icharanein nena nainei, nabana leecha que jaolecohin, leechaacha ere tonorana nainihane jaun. Nitohanihane jaun Cana Coauneraacha ere tonoraain nena jerichaane, nii canaacha jerei que

coauna nainihaaca,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

¹⁴Niritoha Jesusone jana aonajeein jetaote, Jesoso necoeje chanuure fariseocuru, acaauru jataain coriquiicha que coacuhin neeuruhane jaun. ¹⁵Nii jaun jetaote, “Inarate caohacha ichaa nocoetiin neeiche itolere bana cachaauru notaracaae. Nete inara suujua cuhane inaraacha coacui coitucue Cana Coaunera. Nitohaneein jataain nelateineein cachaauruhacha coarai que te jaoleque Cana Coaunera.

Cana Coaunera rai rauhi inoansi aina Jesusohacha tei rai cojoanonaa

¹⁶Moisesa, chaen *profetacuru*, naonjoainuri cojoanonaate turuha Joaan Baotisitane que tiaaajoaain nelu. Nii caje coauneente beebejenojoneein nelu Cana Coaunera cojoanonaa canuhacha turuai. Nii quete necounujeeure nii canuhacha tei Cojoanonaa sirichuruhane caina.

¹⁷Canu Cojoanonaa que neeichene nihanatiin satiin Cana Coaunera rai rauhi inoansi tonoraain neeichenete caohachae.

Comasai joera que cacha relaa Jesusone

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸Leinjiin cacha rai comasai jaohin leecha ene raanete jataain osa que nesaruha aicheein. Jerichanejeein techu, lana joera ene raain niha cachane osa que nesauruha aicheein.

Jataain coriquihona aina oha cairichainein nena Lasarone

¹⁹Niha jetao leinjiin cacha jataain coriquihonanein. Nitohaneein coriquihocane jaun jetaote, itolere bana jataain cajione caohacha que necoreetein, lenone caohacha nejesina que beseta ichanajaque. ²⁰Nii jana

jetaote, ecu ne jaberoco nainecojoaain abero siriin leinjiin cairicheinejeein nena Lasaro. Aca jetaote, nii coriquihona loreri chajeniha lauheque nejesinane atanichoe. ²¹Nitohaneein cairicheinejeein nihane jaun jetaote, nii coriquihona rori caje nalunaa rai lenone coniraain que lenonena jere nii cairichei. Nii jana remaecuru jetaote, rohan turuhacoain nii rai nabero lojoihure.

²²Nitohaneinne baiha inaen oha nii cairicheinejeein nena- nii Lasarone jana jetaote, amaure anjeraauru Abaraun aina dedeeu nihane caina. Nii jana jetaote, nii coriquihona netonai inae ohane jaun conautecure.

²³Nitohaneein ohin necairichaauruha onacaaurune jaan netiin necairichajeein, nita icharajeriin neein Abaraun coaraa nii coriquihonane jana jetaote, Abaraun rohan ne nii jaiti jiniiquuin ichaauruhane bana niicha cairichaerii Lasaro. ²⁴Nii jaun jetaote: auhaquuin: ‘Cairichaaajoaain cacoharaaura ofa Abaraun. Atiin nii Lasaro rai aitoote, esinaeca que biji coturi macohin setejiaain calele jelarooa uhinera. Caune jataain necairichajeeun usi tabai janara,’ naane jana jetaote: ²⁵‘Aiha chuhisi niqui. Nete jiniiquuin inara jaberoconeein ichaohichene bana, jataain raotojoei ichaonaa que ichaorejetohilura cacalabi. Nii jana caa Lasarote, jataain ichaonaa baaso que ichaohin cairicheinejeein nerejetelu. Nii jaunte nii coacuhin, necairichaaequi iine jana, aca caohachaaain ranojoneein nera. ²⁶Nii choae tacaain techu, cana cataaun ne jataain ucuacaain ucuha jachu satonoelanaalara. Nii jaun nii inara nichae situnaa nainecuruhi cajicheique nenacaauru. Niheichu inara niha natiin nii cajicheique turunaa nainiheeicheta,’ nae jetao Abaraun, nii coriquihona onaa rai.

²⁷Niritoha raine jaun jetaote: ‘Nii jaunne ichei aitoon, canu inaca loreri asaae ²⁸nii neeuruha saouqui canu nejeratuurune jaauñ Lasaro letohaine, acaauru rai iriha cuhane caina. Nabana caa necairichaecaaunne jaauñ acaauru netonai uuruhane coataara, ofa Abaraauñ,’ naa nii coriquihonane jana jetaote; ²⁹‘Nete Moisesa aina *profetacuruhacha* laenanohin siriin neeure, nii tonoraain neeuruhinera,’ naa Abaraauñe jana jetaote; ³⁰‘Aiha chuhisicha ofa Abaraauñ. Nete acaauru rene ichanaain turuhin biha leinjiin onaanee, acaauru netonai nii esenetana nainecururera,’ naa nii coriquihonane jana jetaote; ³¹‘Aiha chuhisi niqii. Nete Moisesa, chaen *profetacuru*, naaonjoainuri esenetaurenihalune rijijieein, acaauru rene ichanaain turuuruha onacaaurune nihanatiin, esenetana nainecurunerera,’ naain tonorae Abaraauñ,” naain jetao fariseeocuru suujuate Jesoso.

**Jataain necohalajiine osa
que namute cacha saruera**

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 Niritiin jetaote: “Itolere banate nereein osa que inara sarueranu. Nete laen jataain necairichanaa coareein nii osa que leeochoaauru saruera cacha. ²Nitohaneein caa ena Cana Coaunera coitucuhajeraauru sarueratiha osa quene ajinihate caohachare nulunoque ajeri tijichaañ cucuana cuhane joaeratenojoi nihane. Aihane jaun nii que necohalajiin neeuche.

³Chatohaneein baaso ichaañ niha ii nejerane suujua teeu. Suujua teeine jana ii ere tonoraain caohachaañ nichao coreein nihane que ii suujua acateeu. ⁴Lejiichoo cuhane caaunsi saneein ichei baaso ichaañ nihane nihanatiin, caaunsi saneein turuhin, ‘Inae laen coaiteri-

haaunnita,’ naa uhanee, que ii suujua acateeu,” nae jetao Jesoso.

**Esinae rauhijiriin esenetaacane
itolere ichana nainichaane**

⁵Nii jana jetaote: “Jataain itolere ichana nainiha Cana Coaunerane esenetaain nihacaanune jaanu teeu canacaanu raicha,” naauruha Jesoso rai niicha coocainaañ afosotoorune jaun jetaote:

⁶“Mosatasa ucuhe laojoiri jataain aansijieein nanaa rijijieein aasaeriin esinae rauhijiriin esenetaachenete caa shabeento rai: ‘Niilai caje nerocohin caa cucuana cuhane omaronihunra,’ naaiche caa shabeento raine inara ere tonoraain aiche caa shabeentora,” naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

Letononeein nenaacha ichaneni

⁷Niritiin jetaote: “Inara leinjiin cachaaquichene jana, inara ocoana jana temule jaane jaanu que atane retuhin, baca beraain, naaonjoaanee caje cauhane janate rai: ‘Nelauriaaute lenoneei,’ nanaa coacuhelanaala: ⁸‘Chajaain ena canu lenonenu jaain, ena uhaaune lenoneein acau coe. Nii baihate ii netonai lenoneein acau coriquiincha,’ nariquiche. ⁹Nii choae tacaain techu, ‘Narihara,’ nanaa coitucuneeiche nii inara cacha rai, letoaain neeichene jaan ichaañ nihane coreniha. ¹⁰Nii rijijieein inara letoaain niha Cana Coaunerane jaan nainaañ neeichene bana, nainiheeiche: ‘Jataain cacha caohacha neeine nihacaanura’ naain erena nainiheeiche. Rauhijiaain: ‘Canacaanu letoaain nihalune jaanchane inae nainacaanura,’ naauche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Lechoocaañ cosibi aonaain caaun
cunaitenacaauru rautaa Jesosone**

¹¹Jerosaleeun cuhane jaun jetaote, Calileea, Samaria, naaonjoainuri batane

cataaun situhin cue Jesoso. ¹²Nii jana jetaote, leinjiin neseu turuhane jana jetao, nii nese caje que taca cu-ure lechooncaain cosibi caaun cunaite-nacaauru cachaauru. Nitohanein cuhin jetaote, cocoaeraa cache rohan turuha nitohanai cunai aonaera cachane jaun jetao, Jesoso caje coriaae netiin:

¹³“Cairichaaajoaain nohane canacaanu coaraaura cache relaera Jesoso,” naaunre jetao Jesoso rai ehequuin. ¹⁴Niritocuruha raine jana jetaote:

“Chajaaaincha saseredotecuru rene turunichuchete inara coaracurumiincha,” naa acaauru rai Jesusone jaun, cuujueeuruhane jana jetaote, inae cosibi caje nerautaaain somaraain neeure, acaauru dadaelanaala aitoaha Jesusone saijieein. ¹⁵Inae nitohanein nerautaauruha acaauru cosibi cajene coaraain jetaote, jelaiha nejenohin cuhin, tonijiaain ereein Cana Coaunera coroaajeein jetao, ¹⁶Jesoso acatiha rai tija asae atanichoe neseoriaain jetao, rachoojoe leinjiin cache Samaria cocoaicha Jorionelanaa nena. ¹⁷Nii jaun jetaote:

“Tajian lechooncaauruhani caa cosibi caje nerautanacaaurune. Aancaauru chaen leeochoauru iscoon neeurita. ¹⁸Leinjiin caa Jorionelanaala nena cache estaraajerohachate jelaiha nejenohin Cana Coaunera coroaeca uhe rautaanune corenihara,” naain

¹⁹“Esinae rauhijiriin esenetaaine jaunte, ii cunai caje nerautaa, chajaain nimichuhin caunihura,” nae jetao rai Jesoso.

Naaonjoaain tururichaaain quiicha tei Cana Coaunera Cojoanonaane

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰Nii baiha jetaote, “Chabana tureerein Cana Coaunera cojononaa,”

naain jetao Jesoso caje bajaare fariseeocuru.

²¹Nii jaun jetaote: “Coatiha inanacaain tururinaain Cana Coaunera cojoanona. Niheichu, ‘Caute ne. Tajihate ne,’ naain coitucurieeicheein. Inaen inara jana niha quiicha tei Cana Coaunera Cojoanona,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²²Niritohane baiha jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Inae amuhanune baihate jaiti nacoauneein turuenihanune ajiniha le janojoeinniji ena caa canuhacha tei janonaa coarana jereriquicheein niqiu, nete coaraeneriquicheein. ²³Nii jana tabaaaurute inara rai, ‘Caute ne. Tajihate ne,’ naaurureein. Nete nelatene, niritocuruhanane jana acaauru esenetaain acaauru sacuhichene.

²⁴Nacoauneein turuha urichaaunni acaihaniji cachanein nejanohanaane Cojoanona que turuhane banate, charijijieein teeinti jeraneejoaain dede conaa jiacanone, saain coanojoeinein ne. Nii rijijieeinte saain coanojoeinein coitunojoiniha cureein inae nacoauneein turuhanune bana. ²⁵Nete amuhanune ajiniha jauriaanejeein jataain canu que nererojoeccain canu que jaolecoorureein, caa ena cojoanona que nenacaauru cachaauru.

²⁶Charijieein teeinte nihalu Nohene bana ailu, nii rijijieeinte jerichanejeein aiha cureein nacoauneein turuha uhanu canu acaihaniji Cachanein nejanohanune Cojoanona que tihane bana.

²⁷Coaracuche nachuhinti nii chaque nererojoeccaaeriin nelanaala, nisiriha-teen, lenoneein, acau cohin, naaonjoaauruhalu cachaauru bote cuhane enohin nichotiha Nohene cojoanona que turuhanereein tiaaine. Nii jana uha elo tabaine jaunte satiin ohacoaurelu.

²⁸Nii rijijieein techu cha coacuelanaala raotojoein neein, acau

cohin, lenoneein, netemulijiaain, namihaaneeo que necoreteein, niicha latei coreteein, neloheriteein, naaonjoaurelu cachaauru nihalu Lotone bana. ²⁹Nii jana, Sodoma neseu ichaohane caje amuha Lotone janate, usi aina naluha asofere dede cajene jaun caaun satiin oorelu cachaauru. ³⁰Nii rijijieeinte jerichanejeein aihane cureein nacoauneein turuhane uhanu acaihaniji cachaneein nejanohanaa nichaanne Cojoanona que turuhane bana,” naain jetaote,

³¹“Nii cojoanona bana inara loreri janori ichoae neeichene, jiaonriha jelaiha fauhin inara loreri caje inara rucuhele ranaa coaauquichene. Niheichu inara ocoana jana neeichene jana aihane, inara loreri asaa caunaa coacuelanaala rauhijiriincha sorooche. ³²Nitohaniane jaun, niicha ratirii coaucane jaun aihalu Loto comasaine coacuhin nainaan ichaaoche. ³³Aihane jaun rai rucuhelueuru queecha coacuhin neite rai nichao itajereein. Jana nii rucuhele que coacuelanaala nichao rainuhache que coacuhin neite nichotereein,” naain jetaote,

³⁴“Nii airichaanne cojoanotiin banate, leinjiin eruhari cuhane niha cuurureein coroatajai cachaauru. Nii jana leinjiin amanojoinihane janate, ecu nedaa cureein leecha. ³⁵Jana coroatajai enecurute, ederi que chaelai tutuurureein. Nii jana leinjiin amanojoinihane janate ecu nedareein leecha. ³⁶Nii jana coroatajai quichaurute nocohana jana neeurureein. Leinjiinte amanojoinereein, leechate ratirinojoinereein,” naane jana jetaote:

³⁷“Chatoanai bana, chucha nitohanereeeinte Curuaanaa,” naain caje bajaauruhane jaun jetaote:

“Inae ecu tihane banate coitucunojoinereein, canii setu que fauha uha ichtarine jana caje coaraain coitucuno-

joinihane rijijieein,” nae jetao aina nere-lanacaauru rai Jesoso.

**Joosio necha ansaineein nena
rai cacha coulurujiha
autanane que parabola**

18 Coiinteerilanaala Cana Coaunera bajaauruhane, Cana Coaunera bajaauruhane caina *parabola* que cuaain acaauru relae Jesosone.

²Niritiin jetaote: “Coaracuchenachuhinti leinjiin neseu nihalu jetao leinjiin joesio cachaauru que suujua acatelanaala, niheichu Cana Coaunera batohane que casilanaala nena ne. ³Nii jana jetao, nii neseu ichoae leinjiin autana. Nii autana jetaote, nii joesio rai leinjiin cacha nejeratenaja colurujiha cue. ⁴Nii jana jetaote, carajaain nirijieein nere tonorana jerelanaala ne nii joesio. Nejetaote nii baiha: ‘Cachaauru que nihanatiin casuujua acateein, niheichu Cana Coaunera batocooaunne que casiin nihaaun niqui. ⁵Nena raotojoein nihanune rohecaain, casuujua rohecaain sacuha caa autanane coataa naitoonjoa tonoraain ichareein caihaniane caina,’ nae nii joesio. ⁶Coaracuchenachuhinti, jataain necha aansaineein nihane saijieein suujua coaraa nii joesione. ⁷Nii jaunte nii amurijiriin, nii janijiin nii raauri, janotiinetojoein, jiichoonetojoein, naaonjoaain bajaabajaeraauru cocoaeratenaa nainereein Cana Coaunera. ⁸Nitohaneente carajaain cohacuruhane latelanaala enaacha acaauru cocoaeraterere. Nena laen inara caje bajaauru, canu inaraacha cohajei cachaneein nejanohanaa nichaanne, nacoauneein turuhanune reeintiaainacha canuneein nihanune esenetaain caitoonjoa ichaachajeein neeururichaan cachaauru,” naain jetao acaauru relae Jesoso.

Roma rai coriqui bajaaurera aina fariseeocuru que *parabola* que cuain cacha relaa Jesusone

⁹Nii baiha jetaote, nii acaauruhacha caohachaaain niha nocoetiin leeochoaauru que jaoleconacaauru rai jetao, acaauru ichaohacha que *parabola* que cuain jetao: ¹⁰“Coroatajai cacha jetaote, Teenforo asae cuhin Cana Coaunera bajaa cuure. Leinjiin jetaote, nechujataain naraaichuru cairichaa Roma rai *impoestonu* que coriqui bajaerane. Jana leecha jetaote fariseeone.

¹¹Nii fariseeo jetaote, ‘Narihara Cana Coaunera ichoreniha ainacaauru tocohaneein asijiautoneein, necha aansaineein ichaohin, joareein ene canu sinijeranelanaala nena aina ichaohin, naonjoaain nenihanu canune coreniha. Chaen nechujataain naraaichuru cairichaa Roma rai *impoestonu* que coriqui bajaaurera rijijieein neneun. ¹²Chaen nechujataain ii coitucuhanune esenetaaine coina, le semanacuru cuhane coroata saain casuri couu lenone lanaala neein ii bajaee bajajeein, lechooncaain chaelai raanu camijianee corenihane, rai lechoocani teein neein ii raicha,’ naain jetao Cana Coaunera bajae chujuhequuin.

¹³Nii jana nii naraaichuru cairichaeriin coriqui bajaera jetaote, caje icharaain neein necoeje caaun najabaracaain dede coaraelanaala jetao: ‘Cairichaaajoaain cacoaraau osaaotohanune jaaura Cana Coaunera,’ nae nalarijia faone faoneein.

¹⁴Niritiin bajaane jaunte, inae que suujua acatiha Cana Coaunerane jana jelaiha nenajaun cauha cue nii naraaichuru cairichaa coriqui bajaera. Nete laen nii fariseeo que suujua acatene Cana Coaunera.

Nitohaneente nii leeochoaauru amurijiriin Cana Coaunera coitucutiin, itolere que nelaetoha nocoetiin nenacaau-

rute chaque nelatelanaala jaoleneein neeurureein. Jana rai nichao coitucuhin leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala nenacaaurute nelateein rano-joinecureein,” nae.

Canaanaihuru belaiha Jesusone

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵Jesoso rene canaanaihuru turuaa uuruha acaauru mucuhane coinane jana jetaote, Jesoso rene turuanajaauruhane caohateure aina nerelanacaauru. ¹⁶Nii jaun jetaote, nii aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

“Coa rohecanajaachete canu rene turuuruheine nii canaanainuru. Jiaonriha canu rene turuuruha canaanaihurune caohateechenera. Cana Coaunera Cojoanonaate, aihuruha caa canaanaihurune rijijieein nenacaauru raineein nena nera. ¹⁷Esinaen rauhijiriine inara rai aitoreeunni. Aihuruha caa canaanaihurune rijijieein canu raain nenihanu chunine, coatiha Cana Coaunera Cojoanona que nerihain,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Jesoso aina iriha leinjiin cacha coriquihonane

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸Leinjiin cocoainanacai jetaote, Jesoso aina iriha uhe. Nitohaneein rene turuhin jetaote:

“Caohachanejei cacha relaera, cha ichareeun chariji bana nitajenaachara ichaonaa caohacha que ichaonaa nainichaaunne coina,” naain Jesoso caje bajaane jana jetaote;

¹⁹“Chanuna ‘caohachanejei cacha relaera,’ naain cacurujuateei. Leinjiin Cana Coauneraachate caohachanejeein ne,” naain jetaote: ²⁰“Inae raotojoeein Moisesa aitoonjoan coitucuhi: ‘Jiaonriha nejelau ene ii sinijeranelanaala nena aina ichaohin neeine. Coa sonajaain jaoha.

Coa asijiauha. Coa chamute cacha cairichanaa jerenacaun chuni cacha coacuhin, casaje que ereein niha. Chaen efojiaraauru que ii suujua acateein acaauru coitucuhin neeun,' naane coitucuhi," naa rai Jesusone jaun jetaote:

²¹ "Aihanu chujian. Canu enamanaca caje coauneeinne jitariin nii naitoonjoan tonorain neeun," naain tonoraa nii coacainanacaine jaun jetaote:

²² "Aihachuhisi niqiu. Nete jaiti lana-jejen leinjiin tonorain ichaaine coina. Jitariin nii iicha sirii rucuhele que necoreteein, cairicheihuru rai jitariin nii coriqui chalu. Nii banate dedeeu ichaonaa caohacha que ichaonaa nainer-iqiuin. Nitohaneein ichaaine baiha canu aina uu," nae jetao rai Jesuso.

²³ Nejetaote niritoha rai Jesusone jaun, jataain inaderae nii cacha jataain coriquihocane jaun.

²⁴ Nii jaun jetaote:

"Jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaoa leinjiin coriquihonane. ²⁵ Nii Cana Coaunera Coajoanonaa que ichaauruha coriquihonacaaurune coina caaintaane fautaain caaintarihei leinjiin camecho rai oco jachu cuhane situhane coina," nae jetao inaderaa nii coriquihonane coaraain Jesuso.

²⁶ Nii jaun jetaote:

"Nitohanihane nichotena nainerinaain chuni," naain caje bajaauruha ecu neein aonajeunrerane jaun jetaote,

²⁷ "Nii caaintatiin cachaauruhacha coarai, coatiha Cana Coaunera rai caaintajiehita," naa Jesusone jaun jetaote,

²⁸ "Canacaanune jitariin canacaanuhacha sirii ratiriin ii sacuhacaanulu," naa Fedorone jaun jetaote:

²⁹ "Esinae rauhijiriin chunocoha, Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaohane coina, rai loreri, rai sinijera, rai bereecuru, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, naonjoin ratirichate, ³⁰ jataain nii amuritoheriin caa chauratane que siriin, nii choae tacaain nii turuha uheni Cana Coaunera Cojoanonaa que chariji bana nitajenaachara ichaonaa siricheeincha," naain jetao Fedoro tonorae Jesuso.

Orichaanne bihane nichatasatiha Jesusone

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Nii baiha jetaote, jelai nii lechoonca coroatajaain niicha cocoinaauri cotijiaain jetao: "Enate laen Jerosaleeu cuhacache, cuu nii acaihaniji Cachaneein nejanohanaa nichaanne que aitiin laenacuruhalu satiin *profetacurune* nainaanune coina.

³² Nitohaneente nejelau ataneu nenacaauru estaraanjerooru bijihu canu teeurureein nechu jataain cacotaiha baasoneein caetein, canu nocoeje chanuhin, canu coluneein, naonjoaauruhane coina.

³³ Nitohaneein canu teeinte, enuha que canu faohacuruhanne baiha canu ateinaa cuurureein. Nena nichata janohane cuhane nacoauneein ichanaareeunni," nae jetao niicha cocoinaauri rai Jesuso.

³⁴ Nii niritoha acaauru raine jana jetaote, nii naitoonjoan aonacuruhanne saijieein esenetana nainecurene.

Jericoo leinjiin maosa rautaa Jesusone

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Niritohane baiha jelai caje amuhin Jericoo turue lalajeein cuujiha Jesusone jana jetaote, bero cuhane lauhequuin coriqui bajaa niha leinjiin maosane jaun jetao, ³⁶ arajiin situha

cachane aonaain jetao: “Chaaauruna toon situha cue,” naain bajaane jana jetaote: ³⁷“Nasarete cocoaicha Jesusote sacuureraaura cachaauru aina situha cuera,” naain beeuruhane jaun jetao: ³⁸“Atiin nohane cairichaaajoaain cacoharaaura Rabiri nefoerate Jesoso,” naa ehequiin nii maosane jaun jetao, ³⁹niritohane caohateure sitonaane caina nii ichohaichaniha cunacaauru. Nejetaote, acaauru ere tonoraelanaala jeelai amuritoheriin ehequiin jetao:

“Atiin nohane cairichaaajoaain cacoharaaura Rabiri nefoerate Jesoso,” nae jetao nii maosa.

⁴⁰Nii jaun jetaote, ecu inacuhin raerateen jetao inaen rohan nichuutaane jana jetao:

⁴¹“Chate jereita,” naain caje bajaa Jesusone jana jetao:

“Canota rautaainene jereunra Curuaanaa,” naain tonoraa nii maosane jaun jetaote,

⁴²“Saan ai. Esinae rauhijiriin quesentaaine jaunte inae maosaneeine caje nerautaaicha,” nae jetao rai Jesoso.

⁴³Niritoha rai Jesusone rijieeoritiin maosanihane caje inae conoha rai notane jaun jetaote, Cana Coaunera coroa-jeen Jesoso sacue nii maosa.

Nitohaneein nii maosa rautaane jana, ecu neein coarajeerera cachaaauru netonai jetaote, satiin Cana Coaunera coroa-jeen rachoojoeure.

Saqueeo loreri asae cuha Jesusone

19 Jericoo turuhin jetaote, nii Jerico nese cataaun situha cue jetao Jesoso. ²Nii jana jetaote, ecu ichoae leinjiin cacha, naraaichuru Jorioocuru cairichaeriin nenea, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bajaaurera curuaanaaneein nenea coriquihona Saqueeo. ³Aca jetaote, jataain Jesoso coitucunaa jerihane jaun coana jere niqui. Nejetaote, jataain araaicha cachane jaun

coaana nainesine Saqueeo, leeochoaauru fautaain ecoainijihane jaun. ⁴Nii jaun jetaote, coana nainihane caina soroneein najiniha cuhin jetao situha curichaain nii Jesusone jaun nenea leinjiin enuha que iniin jetao cohaca cue. ⁵Nii jana jetaote, nii iniin cohacane jaan nenea enuha asaa situha chuhane jaun, jaba-toroaain coaraain jetao:

“Saqueeo, chajaain soroneein niilai caje fauha uu. Enenene ii loreri asae nesurureeunni,” naa rai Jesusone jaun jetaote, ⁶soroneein nii enuha caje fauhin jetao, coroa-jeen rai loreri asae Jesoso amae jetao nii Saqueeo. ⁷Nii coaraain jetaote: “Chanuna jataain osaaona niha taa cachane coitucuhane saijieein rai loreri asae aina nesuruha cue,” naain jetao Jesoso que ereeure ecu satiineen coarajeerera cachaaauru. ⁸Niritiin Jesoso que ereeuruhane jana jetaote, nichaauraaain jetao:

“Aonaan Curuaanaa. Jitariin quicha sirii rucuhelene leruhin tereeeunni cairichaaihuru rai. Chaen nechu chaaelai que chuni basijiauhin nihanune, jena saain jelai amuritoheriin cainareeun-nicha,” nae jetao Jesoso rai nii Saqueeo.

⁹Nii jaun jetaote:

“Caa cacha netonai inara rijijieein, Abaraaun nefoerateneein nihane jaunte, enene caa rai loreri asae turue jianacoon osa caje mitaeranura. ¹⁰Nii acaihaniji cachaneein nejanohanaa nichaannena, caa chauratane que turuun, nii jaoleco-hichene jaan cachaauru nitajenaa neein nenacaauru ariin, acaauru ichoterateen raanune caina,” nae jetao rai Jesoso.

Coriqui raurera cachaauru que parabola que cuaain cachaauru relaa Jesusone

(Mt 25.14-30)

¹¹Niritoha Jesusone jana, ecu neein aonajeeruha cachaaaurune jaun jetaote, acaauru relae *parabola* que. Inae

Jerosaleen rohan nichuuntaauruhane jaun, “Inae jerihane turuhelalajiha Cana Coaunera Cojoanonaara,” naain coaau-curuhane jaun jetao acaauru rai:

¹²“Coaracuche jetao nihalu leinjiin cacha *rey* araaineein nenaane. Nii cacha jetaote, *rey* ineein cocoinaauruhane caina jetao coriaji atane cue, inae *rey* ineein cocoinaauruhane jana jelaiha natane que cauha uhane caina.

¹³Inae amuhane rai jetaote, lechooncaain rai letonocuru cotijiae, acaauru nainein jequiin coriqui chaluhane caina. Nitohanein acaauru cotijiaain coriqui chaluhin jetaote: ‘Caa coriqui aina amihaneuche turuhanune reeintiaaincha,’ naain ratirinajae.

¹⁴Nejetaote, jataain que nererojoeaaure nii natane que nenacaauru cachaauru. Nii jaun jetaote, caaijie acaauru ere beranu que leinjiin letoaaure ‘Coatiha canacaanu curuaanaa *rey* ineein niha caa cachane jerihacaanuta,’ naa cuhane caina.

¹⁵Nejetaote nitohanein nere bera letoaauruha caaijiene sajieein, *rey* ineein cocoinaauruhane jaun, *rey* ineein jelaiha natane que turuha uhe.

Inae nenajaun turuhin jetaote, nii letonocuru coriqui teein ratirihane jaunru cotiharate, ‘Inaonjoaaincha canu coriqui joocure le cacha cachaauruta,’ naain coitucuhane caina.

¹⁶Nii jana nii niicha cotiharatei ichoichaniha rene turunaa jetaote: ‘Curuaanaa lechoonca saneeinte nefae ii coriqui,’ naa turuhinne jaun jetaote; ¹⁷‘Saan. Aihane jaun iite jataain caohati canu cachaneein neei. Inae acaihaniji que caohacha ichaai caa coroatajaji coriqui ainane jaunne, lechooncai nese coaranu que coberenadoroneein chetereunnicha,’ nae rai nii *rey*. ¹⁸Nii jana leecha jetaote: ‘Curuaanaa, saoqui saainte nefae ii coriqui,’ naa turuhinne jana jetaote, ¹⁹jerichanetojoein: ‘Saan.

Aihane jaun saoqui nese coaranu que coberenadoroneeinte neriquincha,’ nae jetao rai.

²⁰⁻²¹Nii jana leecha jetaote: ‘Curuaanaa, nocola ii coriqui. Jataain necha aansai cacha neeine jaunne ii coasiha, cajione que conajaain cau rucujueein. Chaen chelai teneeine nihanatiin, enaacha temunojoi taain raain, naaonjoain neeine coitucuhane jaun,’ naane jaun jetaote; ²²‘Ichaajenihanete ii ereecha que necouluruhequi canu cacha baaso. Chanuna chaen, nii chelai tihanune que airijiin, enaacha temunojoi taain, raain, naaonjoaanune coitucuhi raotojoein inatiin, ²³baanco cuhane nii canu coriqui tiha cueneei, canu loreri asae turuhanune, jelai amuritoheriin carai cainaaainerichaae,’ naain jetao, ²⁴nii ecu nenacaauru rai: ‘Caje nii coriqui ruluhin, nii lechoonca saneein faera rai teeuchera,’ naane jana jetaote: ²⁵‘Curuaanaa, chanuna inae lechoonca saneein jelai amurijiriin siriha natiin nacoaaunein tenacare raita,’ naaunruha raine jaun jetaote: ²⁶‘Inae inara rai aitocooaun, jataain siricha raite jeelai amuritoeriin terareein. Jana sirihei cajete, coroatajajeein sirihane nihanatiin jitariin caje ruluherareein,’ naain jetaote: ²⁷‘Chajaain chaen nii *rey* ineein nihanune jerelanaala caque nejeratenacaauru uhaain cau canotaracaae teein sohin jaonajaauche,’ nae jetao nii *rey*,’ naain jetao cachaauru relae Jesoso.

Jerosaleen cuha Jesosone

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸Niritohane baiha jetaote, Jerosaleen cunajaun, ²⁹nii Jerosaleen rohan ichu-unejeein nena ichtatane ucuuno Olibo neeonjoain neein niicha curuateeuri rohan nena Betafajee, Betania, naaon-

joainu turuhin jetaote, coroatajaain aina nerelanacaauru rai:

³⁰“Chajaain taa cana ajiniha nena neseu cunichuche. Ecute cositenojoneein teequi leinjiin boro chabana cacha amunajaniheine eruriquicheein. Chaen cajiha carai cosi rutuhin uhaauche. ³¹Inae uhaaichene jana, ‘Chanuna nii boro cosi rutuhin amaiche,’ naa chunine, ‘Cana Curuaanaate latihane jaun raeratera,’ naauche,” naain jetao letoanajae Jesuso.

³²Niritiin acaauru letoaa Jesusone jana, nii neseu cuuruhane jaun jetaote, nii acaauru rai aitohane rijjijeein nii boro eruha cuure nii aina nerelanacaauru. ³³Nitohaneein ecu turuhin, nii boro cosi rutuhajeeuruhane jana jetaote:

“Chanute nii boro cosi rutuhicheta,” naa acaauru rai nerorane jaun jetao:

³⁴“Cana Curuaanaate latihane jaun raeratera,” naaure jetao rai.

³⁵Nitohaneein cosi rutuhin jetaote, nii boro ichoae rai cajione tein jetao, Jesuso rene amaure nichoae nelauriaain cuhane caina. ³⁶Nitohaneein nii boro amaain Jesuso rene turuaauruhane jana jetaote, nichoae nelauriaain raotojoein cuujiha Jesusone jana jetao, najiniha bero cuhane rai cajione maririjiaocoaure cachaauru.

³⁷Inae Olibo neonjoain bichatane ucuuno fauque cuujiha Jesusone jana jetaote, itolere cojoaelanaacojoai ichana-jaaoncane coaranajaaoncuruhane jaun jetao, cojioriin Cana Coaunera coroaecure satiin nii sacuurera cachaauru.

³⁸“Raotojoein turuhine aca neein nena rijjijeein cocoinaain Cana Coaunera letono Reyca. Dedeu raotojoein nihacachene caina icharaneein nihane coitucuhin Cana Coaunera coroaecuruhane cachaauru,” naauruha cachaaurune jana jetaote:

³⁹“Cacha relaera, toon ii sacuurera cachaauru rai aitoote, toritocuruhane jianecurumiincha,” naauruha nii cachaauru jana cunacaauru fariseecuru tabaaurune jaun jetaote:

⁴⁰“Esinae rauhijiriine aitoonra. Toritocuruhane caje inauheneecha neeuruhanete, cojiorichurureein caa ajerichurura,” naain jetao tonoranajae Jesuso.

⁴¹Inae Jerosaleen rohan nichuutane jaun, inae inanacaa nii Jerosaleenne coaraane jaun jetaote, ecu nenacaauru cachaauru coreniha chanaain jetao:

⁴²“Bajiaana chuhinti caa janonaa cuhane jianacoon inara mitaeraanu que cau turuhanune coitucuhin neneeiche. Nete quesenetaain canuneein nihanune coitucuhin coarana naineneeiche.

⁴³Nitohaneeichene jaunte, inae nereein itolere neein inara curuhacaain inara corihateein, inara mucuhin niha nii nejerateein neeiche jaa cojoanonaara. ⁴⁴Caa inara nese fejeeinte itajeein, inara cocoaichucuru soajeein jaoha cuurureeincha. Coatih nerinaain leinjiiniji ajeri ita choae tein ichanohita. Inara ichoterateein, jianacoon inara mitaeraanu que turuha uhanu inara Coauneraneeinne jana canu esenetaain cacoitucunaa jereneeichene corenihara,” nae jetao inaderaain Jesuso.

Teenforo couluuoca Jesusone

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵Inae Jerosaleen turuhin jetaote, Teenforo asae enohin, ecu necoretiha nenacaauru sitaain jetao:

⁴⁶“Cana Coaunera Quiricha inoausi cuhanete aite: ‘Canu lorerite nasae neein canu bajae bajaecuruhane jaan colohetine,’ naain. Nete necha aansai asijiautooru uchaneein teeche inarara,” nae jetao nii cachaauru rai Jesuso.

⁴⁷Nitohanein cojoanoonetojoein Teenforo asae cuhin cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, nechü jataain sohin jaaoruhane jaa lera ariha jetao, cuhin coaracure saseredote curuanaacuru, Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaaureraauru, nii nese curuanaacuru, naonjoainuri. ⁴⁸Nejetaote, nii chatohanein teeuruhane jaan lera erusichurene, satiin cachaauru jataain nii acauru relaane jaa rautatiin aonajeunruhane jaun.

**Nitohanai ichaane coina
cocoainain letononiha Jesusone**

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 Teenforo asaae nosa caje nichoteeururichaain cachaaurune beebejein, acauru relaa Jesusone jana jetaote, turuha cuure saseredotecuru curuanaacuru, Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaaureraauru, Joriocuru rai nelatein nenacaauru ichauhenauru, naonjoainuri. ²Nitohanein turuhin jetaote:

“Chatohanai cocoainanacaineina neei catohanai ichaaine coina. Chate catohanai ichaaine coina ii cocoainain ii letoain neta,” naauruhane jaun jetaote:

³“Saana. Canuhetonaina inara caje leinjiin erenaa bajareeun catoonraaichene coina. ⁴Cha Joaan letoain nelu cachaauru baotisaain cachaauru coujunacatiha uhane coina. Cana Coaunera letoanihanena, cachaauruhachana letoain nihalu,” naain acauru caje bajaa Jesusone jana jetaote, ⁵ecu inauheneeicha aonajein jetao: “Cana Coaunera letononeeinte ailu,” naacachenete: ‘Chanuna jana esenetaain tonoraain neneeichelu,’ nareein. ⁶Niheichu, ‘Cachaauru letononeeinte ailu,’ nanaa

nainihaacache. Niritocoaachenete ajeri que cana bодоosiin cana sohin cana atinaaururein cachaauru, satiin Cana Coaunera letononein aihalu Joanne esenetaauruhalune jaun,” naain jetao, ecu nejesinajein ita rai ereerejeeuruhane baiha jetao: ⁷“Coatiha coitucuhaacaanu. Chachainti cacha baotisaain coujunacatiha Joanne coina letoain neluta,” naaure jetao.

⁸Nii jaun jetaote:

“Niheichu canuhetonai nihanatiin ‘Naonjoainte canu cocoinaain nihane ainane, caa catohanai ichaunra,’ naain benaa nainihaaun inara raita,” naain jetao acauru tonorae Jesuso.

**Necha aansainein ichaonacaauru
ocoana beraichacuru que *parabola*
que cuaain cachaauru relaa Jesusone**

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Niritohane baiha jetaote, necha aansainein ichaonacaauru ocoana beraihurera que *parabola* que cuaain jetao: “Leinjiin cacha jetaote, leinjiin ocoana sirihane jaun jetao, que amihanenacaauru rai tein ratiriin jetao, coriajai ataneu cue, latihane nainein rainein nena letoaauruha raine coina.

¹⁰Nitohanein tein ratiriin jetaote, inaen tainaca que tihane jana jetao, leinjiin letono letoae, nii amihanenacaauru caje rainein niha nii ocoanane coreniha que banihatein niicha taihuri bajaa cuhane coina. Ne jetaote, nii cha telanaala faojoaain sohin jelaiha letoaure. ¹¹Nii jaun jetaote, nacoaunein leeocho letono letoaa nii ocoana erorane jana jetao, nocoeje chanuhin faojoaain sohin, cha colane acaentonai letoaure. ¹²Nii jana coaiten leeocho letono letoane jana jetaote, jataain cunaitaain jelai caje acaentonai sitaure nii ocoana que amihanenacaauru.

¹³Nii jaun jetaote: ‘Cha laen icha-reun. Satononejeein caa jataain jereein canuhacha belaa canu calaohi letoaanunete ne. Quete laen acaneein nihane coitucuhin raotojoein raain nere tonoraaurureein,’ nae nii atane erora.

¹⁴Nejetaote niritiin nii rai calaohi letoaane jana jetao, cuujihane jana coariin: ‘Taate caa atane erora calaohi ne. Acate inae oha rai inacane bana, caa itolere que banijiaain nenea rareeincha. Coanete mucuhin sohin jaohacachete cana rainein nedaaine caa iolere que banijiaain nenaara,’ naain ita caje bajaacoaain jetao, ¹⁵nii ocoana caje amaain sohin jaaore nii ocoana que amihanenacaauru.

Nitohanihane jaun, tonaquiche jana nii que inara. Chatohaneeicha acaauru tereein nii ocoana erora, nii rai calaohi mucuhin sohin jaoruhane jaun. ¹⁶Raajenihane uhin inacha nii ocoana que amihanenacaauru sohin jaohin, leeochoauru rai nii ocoana teriha nii ocoana erora,” naain jetao *parabola* que cuaain cachaaauru rai ereerejeein relanajaen Jesoso.

Nii jana jetaote:

“Jiaonriha icharaa nitohaninera,” naaure jetao nii cachaaauru.

¹⁷Nii jana jetaote, acaauru coarajeein jetao:

“Chaquena jana chaen, Cana Coanera Quiricha inoansi cuhane: ‘Nii jaolecooruha loreri icharaaurune jaan ajerite jauriaanejeein loreri nunuhenein ichanohineein niha cureeincha,’ nae.

¹⁸Aihana jaun chunocoha nii ajeri ichoae comoite, nichaluchaluriha cureein. Jana chunucoha ichoae comoha nii ajerinete jitohitoreein,” naain jetao be cachaaauru rai Jesoso.

¹⁹Niritiin acaauru que cuaain, cachaaauru relaa Jesosone que nainacuruhane jaun jetaote, nii

rijieeoritiin mucueratenaa jerecure saseredotecuru curuaanaacuru aina Cana Coanera aitoonjoan que cacha relaaureraauru. Nejetaote chatohanein tenaa nainecurene cachaaauru coasichuruhane jaun.

**Jesoso mucuuruhane jaan lera ariha
Roma curuaanaa rai coriqui
teeuruhane bajaauruhane**

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰Nitohanein sohin jaonaa jerecuruhane jaun jetaote, acaauru letoona letoaaure, belaicha cacha rijijieein turuhin Jesoso caje chaelai erenaa bajaauruhane jana, tonaain acaauru tonoraane nohanein colurujueeuruha coberenadoro raine coina. ²¹Nii jaun jetaote, rene turuhin:

“Cacha relaera, nii aitiin cachaaauru relaaaine jaane esinae rauhijiriin chuni que suujelanaala, satiin cachaaauru rai jerichanetojoein aitohine coitucuhacaanu. Iite esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaneranee rijijieein ichaoha cachane coina aitiin cachaaauru relaa. ²²Nitohanihane jaunne ii caje bajaa uhacaanu. Caohachaana Romanocuru curuaanaa enferadoro rai *impoestonu* que coriqui tihacaanune,” naain jetao Jesoso caje bajaauru.

²³Nii jaun jetaote, nechu jataain baasonein coacuhin que iriha aitocuruhane que nainaane jaun jetao:

²⁴“Saan. Canu que leinjiin nii coretequichene jaan coriqui coarateeuuche,” naane jana, que nii coriqui coarateeuruhane jana coaraain jetaote: “Cha cojunaca caa, ecu laenanohineein curuaa siriin,” naa Jesosone jaun jetaote: “Enferadoro rai,” naauruhane jaun jetao: ²⁵“Aihane jaun chujian- caa enferadoro rainein nenea teeuche enferadoro raicha. Jana Cana Coanera rainein nenea teeuche Cana Coanera

raicha,” nae jetao nii cachaauru rai Jesoso.

²⁶Niritoha satiin cachaauru notara-caae Jesusone jaun jetaote, nii chatohaneen mucuhin teeuruhane jaa lera eru-urenihane jaun jetao, ecuhacha cojoe-latiin inauheneecha neure nii sasere-dotecuru letonocuru, niritiin acauru tonoraane jaun.

**Chatohaniha cache
inae oo caje ichanaane**

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷Nii baiha jetaote, Jesoso coaraa cure nii ohane baiha jerichanejeein jabe-roco rijijieein niha cache suujuene es-enetaauruhi sadosseocuru. Nitohaneen cuhin rene turuhin jetaote:

²⁸“Cache relaera, Moisesate canacaanu rai laenaain ratirilulu, oha leinjiin cache nesiriateein nii comasai aina canaanai sirilanaalane, nii autana raain aina canaanai siriha rai ocoalane coina. Nitohaneen nii autana aina canaanai siriha nii ocoalane, aca siricha rijijieein nii onaa calaohineein niha nii canaanaine coina. ²⁹Nii janate ita nejera nejesinaneen caaunsineen neure cachaauru. Jauriaanejeein acauru inanate, leinjiin ene aina nesirihateen, nii leinjiin niji canaanai sirilanaala ohe. ³⁰⁻³¹Nii janate neuruha coroatajaain rai nejeraaurune jaun, oha coaiten nii nihanane jaun nii ene rae nii rai nejera. Nii rijijieein techu satiin nii ene raure acauru ocoalacuru itolere bana ooruha acauru inanacurune jaun. Nete leinjiin niji canaanai sirilanaala oore nii caaunsineuri ita nejeraauru. ³²Nii janate inae oohe nii ene netonai.

³³Aihane jaun chariji comasaineen jana nereen nii ene, inae Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaaoruhane bana, caaunsineuri ita nejeraauru aina nisiri-

atihalune jaun,” naain jetao Jesoso caje bajaaree nii sadosseocuru.

³⁴Niritiin caje bajaauruhane jaun jetaote:

“Caa chauratane que nenacaauru quichaauru, enecuru, naaonjoainurite nisiriateen naaonjoaauru. ³⁵Nete laen inae ooruhane baiha oo caje ichanaain Cana Coaunera rene turuhenihuru quichaauru, enecuru, naaonjoainuri inae oo caje ichanacuruhane nisirihateureneen, ³⁶onaa inaurenihane anjeraaurune rijijieein neeurichaaanne jaun. Chaen techu Cana Coaunera Calahineen neeurureen acauru ichateen nerichaaain Cana Coaunera jaun. ³⁷Jerichanejeein techu ohane baiha ichanaain neuruha onacaaurune que laenaain coitucuerateen nelu cana que Moisesa, nii nuna laajoiri iihani netiin Cana Coaunera aina irihane bana, ‘Canune, Abaraun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera, inara Coaunera neen neun,’ naalu Cana Coaunera Moisesa raine jaun. ³⁸Aihane jaun coatihane ichaonacaauruhane Coaunera neen nihei Cana Coaunera, onacaauru nihanatiin rai ichaohin neeuruhane jaun,” naain jetao sadosseocuru tonoraee Jesoso.

³⁹Niritoha sadosseocuru rai Jesusone jana jetaote:

“Jataain caohatiinte acauru rai aito-hicha cache relaera,” naaure jetao Cana Coaunera aitoonjoa que cache relaaur-eraauru tabaauru, acauru laen oo caje ichanaa cachane esenetaauruhane jaun.

⁴⁰Niritoha acauru rai Jesusone jaun jetaote, inae nenacaan caje chatohanai bajaanaa nainecurene.

**“Cha caje nefoeratenaane
Mesihasi,” naain bajaa Jesusone**

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Nii jana jetaote:

“Chanuna Rabiri caje nefoerate-naaniha canaacha cohajei Mesihazine jaun, Rabiri amurijiriin nenea naineniha beeiche. ⁴²Inasiina raajenhane,

quiricha Salmo kuhane:

‘Cana Coaunerate,

Canu Curuaana Mesihasi rai:

“Cau carohan

canu raotono nichajai que

nelauriaain coarajeena,

⁴³nii iniha nejeratenacaauru amuritiin,

ii bijihu tenajaanune reentiaaicha,”

naa Cana Coaunera, Canu Curuaanaa

Mesihasi raicha,’ naain raajenhane

Salmo kuhane bihalu Rabiri inatiin.

Chanuna Rabiri amurijiriin nenea

nainenere Mesihasi. ⁴⁴Inasiinna jana

chaen amurijiriin nenea naineniha

Mesihazine saijeein nii Rabiri netonai,

‘Canu Curuaanaa,’ naain Mesihasi

nichaaunne curuaatihalu natiin,” naain

jetao bajae Jesoso.

Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaurera biha Jesosone

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵Niritohane jana satiin ecu neein aonajeeuruha cachaaurune jana jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao:

⁴⁶“Caohachaain necohalajiin neeuche,

caa Cana Coaunera aitoonjoa que

cacha relaaureraauru que. Acaaurute

acaauru que suujua acatena nainiha

cachane jaan cocoaajione jiaain, itolere

coitucueraneein, caohachaain niha

nocoetocuruhane jaun, chunijihu

nenaanaja cataaun nihanatiin, acaauru

que suujua acatein niha satiin

cachaaurune jereein neeure. Chaen

techu, sinacoca asae nelauriaauruha

jataain nelatenacaaurune jaan

rori caohacha janijiin, nichoae

ichoaichaniha nelauriaaure. Chaen

techu ichoachaniha nelaurianana jaan

janijiin, lenone rohan nelaurihaain

lenonecure. ⁴⁷Chaen techu cairichei

autanaauru caje acaauru lorerichuru

nihanatiin ruluhin naaonjoaunre. Nii

choae tacaain techu nitohaneeuruhane

jaun, jataain nohaniha Cana Coaunera

coitucueraniha nocoetocuruha itolere

amurijiriine jaun, satiin notaracaae

Cana Coaunera bajaauruhane carajaain

bajaare. Nitohaneeuruhane jaunte

leechoaauru osaaonacaauru cachaauru

amurijiriin, jataain caseteco tabai

coaraa cuurureein,” nae jetao aina

nerelanacaauru rai Jesoso.

Acaihaniji ichaaojihane jaanu coriqui tiha cairichei autanane

(Mr 12.41-44)

21 Niritiin Teenforo asae coriqui

coreniha Cana Coauneraacha

icharatenohi amihanenaa ichacuruhane

coina curu kuhane coriqui teuruha

cachaaurune jana, ecu coarajenajaa

Jesosone jana jetaote, ²leinjiin autana

jataain cairicheinejeein nenea netonai

coroatajajeein jataain coretelanaala

nenea coriqui te, ³jataain teuruha

leechoaaurune fautaaine jaun jetaote:

“Esiniae rauhijiriine aitoon inara rai.

Caa cairichei autanate, leechoaauru

amuritoheriin coriqui te. ⁴Satiin caa

leechoaaurute nechu jataain inae

acaauru rai cautecha teure. Jana caa

autanate, jataain cairicheinejiha natiin

jitariin acaihaniji ichaaojihane jaanu

te,” nae jetao Jesoso.

Nitajerichaain Teenforone biha Jesosone

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵Nii jana jetaote, caohatiin ajeri caje

ichanohiniha Teenforone coaraain,

jataain caohatiin inanacaane coina,

nasaae itolere niicha teuri coaraain

jetao que ereerejeeure cachaauru. Nii

jana jetaote acaauru rai:

⁶“Caa ena ajeri caje caohatiin

ichanohineein inaraacha coarajeite,

inae ecu tihane bana fejeein itajenojoinereein,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Nerichaain cojoelanaacojoaine
biha Jesosone**

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷Niritohane jaun jetaote:

“Cacha relaera, chabanacha aicheein nii chaitoonjoan. Chatohanai cojoelanaacojoaicha inae que turuhelalajihane jana coararichaanuhin,” naain jetao caje bajaature.

⁸Nii jaun jetaote: “Caohachaaain nainaan necohalajiin neeuche, inara coritaa chunine coataara. Inae nerichaaain arajii canu niha nocoetiin inara coritaeraanuurura. Tabaaaurute: ‘Canune acaneeunra,’ naaurureein. Jana tabaaaurute: ‘Inae taolu caitoonjoa cojoanonaa que nihacachera,’ naauruha inara raine, jiaonriha esenetaain sacunajaaichenera. ⁹Jiaonrihachu nejesinaneein ita sohin neeuruha satiin chauratane que nenacaauru cachaaurune coitucuhin neeichene nihanatiin nesoonetohichenera. Nitohaneinte jaiti nii cojoanonaa que turuenihane ajiniha aicheeincha. Nete nitohanihane nihanatiin jaiti cana janonaa satono que turuheneereincha,” nae jetao Jesoso.

¹⁰Niritiin jetaote: “Leeocha atane que ichaonacaauru cachaaurute, lauriu ichaonacaauru cachaauru aina ita cotaiha cuurureein. Jana leinjiin atane que ichaonacaauru cachaaurute, leechoa atane que ichaonacaauru aina ita soorureein. ¹¹Nii janate itolere cana rai chauratane sacuritaain niha cureein jataain mijiaaaineein carora, mijitena, cunai, naajoainuri. Nii jana dede quete jataain coasinaacojoai coaraain, cojoelanaacojoai coaraa cuurureein cachaaurura.

¹²Nete nii cojoanonaa que turuenihane ajiniha, inara rohecaain inara mucuhin sinacoca asae inara amaain, curuaanaacuru, chaen coberenadorocuru, naaonjoainuri acatiha inara teein inara cairichaaain caresero cuhane inara enohaa cuurureein canu ere tonoraera neeichene corenihara. ¹³Nitohanein inara teeuruhane banate, canu nichaanne coitucuerateriquicheein cachaauru quera. ¹⁴Jiaonriha, ‘Tonaainera erereunta,’ naain inara jabereco coreniha ereeichene jaanu que coacuhin cuhiche inara amauruhanene. ¹⁵Canune jataain nainaan ecu ereeichene jaanu tereeeunni inara raicha. Nii bana nii tonaaain inara tonoracuruhane jaanu coitucuhin neeururihaain nii inara aina nejeratenacaauruta. ¹⁶⁻¹⁷Nete laen inara cairichaeriin inara cotaairiin nenacaauru coroatajaniha cuurureein nechu jataain inara cairichaa, inara inacaauru, inara nejeraauru, inara araichuru, inaraacha belaihuri, naaonjoainuricha. Nitohaneinte inara tabaauru sohin jaaoha cuurureein. Satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaurute Canu ere tonoraera neeichene coreniha inara que nererojoecaeriin, inara cairichaeriin, inara cotaairiin, naaonjoaain neeurureeincha. ¹⁸Nete nii leinjiiniji inara couturiji nihanatiin nitajenereein. ¹⁹Nii jaun caohachaaain laraajiin nii inara suujua corelanaala, raotojoeein neeuchete nii caje nichotenaa nainequiche.

²⁰Inae Jerosaleen curuhacaain neeuruha soondaroorune coaraqichene, inae nitajerichaaanne cojoanonaa que turuhane que nainacuche. ²¹Inae nitohaneeuruhane coaraqichene, Jodea nenacaauru naain ichtatane ucuuno cuhin sorooruhine. Jana Jerosaleen nenacaauru, nii nese

caje coriaae amuurumiiincha. Jana chunocoha rai nocoana jana nihane jana nitohanihane, jiaonriha jelaiha nii neseu turuha cunaa coaacuanaera.

²²Inaen nitohanihane coina, niritiin inoanlu quiricha inoansi cuhane satiin laenacuruhane jaa cojoanonaa nainaane coina jataain caseteco tabai niha curichaaine jaunra. ²³Jataainte cairichaaajoaa cuurureein nii cojoanonaa bana ausirineein nenacaauru enecurura, chaen sisijaeiin canaanai siriin nenacaauru, naonjoainuricha. Nitohaneinte caseteco tabai coaraa cuurureein nii Jodea batane que nena aina Jerosaleen ichaonacaauru cachaaurura. ²⁴Tabaaurute sabere que sohin jaonjoiniha cuureeincha. Jana tabaaurute mucunojoiniin corihaji ataneuru amanojoiniha cuurureein. Nitohaneinte Cana Coaunera coitucuhichuru, nii Jerosaleen nenacaauru itajiha cuurureein caohatenojoiniha nitohanei ichacuruhane jaan que turuhanereein tihaaincha,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Nacooauneein turuha
urichaaunni Canu cachanein
nejanohanaa nichaaunne**

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵Niritiin jetaote “Enoto, atene, arasijie, naonjoainuri quete cojunacateein coaratenojoinereeincha. Nii jana satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaurute, nesooniha cuurureein, ‘Naaonjoanne jaunte caa aicha’ naain coitucuurenihane jana jataain tonihaca coasinacaain fichafichanaa cucuanane coaraaincha. ²⁶Nitohanihane janate inae nitajerichaaain cana rai chauratanene coaracuruhane jaun, coasinacaun acunoha cuurureein cachaauru. Dedeu nenacaauru netonaite

jataain nerurujuaa cuurureein. ²⁷Nii janate jataain nelatein itolere ichana nainichaaunne coarateein turuha uuhanu Canu Cachanein nejanohanaanein dede sacari jana uuhinne coaraa cuurureein cachaauru. ²⁸Inae nitohanihane nunuhetihane jana, nii chaque tonajelanaala neuche, inae inara que nejeratenacaauru caje nichoteriquicheeinine coitucuhichene jaun,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²⁹Acaauru rai niritiin jetaote, nechu jataain nainacuruhane jaanu que jetao: “Coaracuchena chuhinti *iquera* aina joanreein enuhacuru, satiin neroeca nalone baiha ³⁰nacooauneein omaroha nalone, inae elohena que turunaa jerihane que nainaquichene. ³¹Nii rijijieein techu inae caa caitoonjoan cojoanonaa que tihane bana, inae coaraqichene, nichuuntaa Cana Coaunera Cojoanonaa que nainariquicheeincha.

³²Esinae rauhijiriinte jaiti ooreniha caa ena nenacaauru cachaaurune jana, satiin situha cureein caa caitoonjoan. ³³Dede, chauratane, naonjoainurite nitajiha cuurureein. Nete laen caa caitoonjoan leinjiiniji nitajelanaala satiin aito-coaaunne rijijieein aihane rai ne.

³⁴Aihane jaun caohachaaain necohalajiin, nii cajihanein inara suujua coacuelanaala, nii ajalanaala, nii inara ichaohacha que nererojoecaaeriin neeichene jianein neeuche, inae nii cojoanonaa que tihane bana, ujua cuhane foroaa chaelaine rijijieein inara foratiaa nii cojoanonaane coataa. ³⁵Itolere sacuritaain caa chauratane que nenacaauru cachaauru ichoaaete naluha cureein nitohana. ³⁶Aihane jaun letona jatoroaain itolere cojoanonaa bana Cana Coaunera bajaabajajeein neeuche. Aihate caa caitoonjoan tocoanein situhane bana, caje nichoteein, nii acaihaniji Cachanein nejanohanaa nichaaunne acatiha raotojoein turunaa

nainequiche inara,” nae jetao caje bajaauruhane jaun aina nerelanacaauru rai Jesoso.

³⁷Nitohanein jetaote, jiichoonihane Teenforo asae cachaauru relaain, inae nocohecane jana Olibonein niicha curuaateuri ichatane ucuuno cuhin ni hane nesurujetelu Jesoso. ³⁸Nitohanein jetaote, janohetiin Teenforo asae cuhin, acaauru relaa Jesosone aonaa curejetucurelu satiin cachaauru.

Jesoso mucuuruhane caina ita suujua tacaauruhane

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

22 Inae jorerera colane faan quihuruhane jaa cojoanonaa Fasocoa beseta catainaane jana jetaote, ²Jesoso sohin joerateeuruhane caina jetao, “Chatohanein ichanaareta,” naain coaacure saseredotecuru curuaanaacuru aina Cana Coaunera aitoonjoa que cache relaaurerauru. Nabana raajenhane mucuhin sohin jaaoruhane, chatohanein acaauru teuruha cachaaurune que necasacuruhane jaun.

³Nitohanein inae sohin jaaoruhane caina que nocousuujuaaruhane jana jetaote, nii aina nerelanacaauru lechoonca coroataja Jodasi Isacariote neein niicha curuaateuri suujua saruha Moconajaerane jaun jetao, ⁴batirichuru curuaanaacuru, Teenforo curuaanaacuru, naaonjoainuri coaraa cue: “Canune naaonjoain inara rai naineun, nii Jesoso mucuhinchene caina ecu inara turuaanunera,” naa acaauru raine caina.

⁵Inae niritoha acaauru raine jaun jetaote, jataain corojeein coretena jerecure. ⁶Nii jaun jetaote, acaauru suujua rijitoojeein cachaauru colane niha Jesosone cojoae, ecu Jorioocuru bijihu Jesoso tihane caina Jodasi.

Cana Curuaanaa aina lenonecuruha afosotoorune

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷Nii jana inae jorerera colane ichanohin faan quiin carenero narejeen sooruhane jaan beseta cojoanonaa Fasocoa que turuhane jaun jetaote,

⁸Fedoro aina Joaan rai jetao:

“Chajaain Fasocoa beseta cosonaina que canaacha quiine ichanichuchete que lenonichaachera,” naain jetao acaauru letoae Jesoso.

⁹Nii jaun jetaote:

“Chujian ichacaaunne jereeita,” naain jetao caje bajaauere.

¹⁰Nii jaun jetaote:

“Inae cuhin nii neseu turuhichene janate, baichaje cuhane acuu baaibaaichaaain cuujiha leinjiin cachane jana eruriquicheein. Chaen loreri asae enohane reentiaain sacuuchera. ¹¹Chaen inae nii loreri asae turuhichene, nii loreri erora rai: ‘Taa cana relaerate, Chariji loreri asae nena ecuha cuhane, Fasocoa beseta cosonaina que lenonereunni canu aina nerelanacaauru ainata, naain ii caje bajaeratera,’ naauche. ¹²Niritocoichene janate, nii loreri coroata coarana ecuha seeonjoa siricha coaratereein inara que. Chaen inae nitohanein inara que coaratihane baiha, ecu sonaina lenonichaachene jaanu jelai rucuhечuchera,” naain jetao letoanajaen Jesoso.

¹³Nii jaun jetaote cuhin, nii acaauru rai aitoa Jesosone rijijieein eruuruhane jaun jetao, ecu teein Fasocoa beseta bitoain, cosonaina que lenonecuruhane jaanu jelai rucuhечure.

¹⁴Inae nitohanein enoalaauruhane jana jetaote turuhin, inae que lenonecuruhane jaan rijuu tihane jana,

rai afosotooru aina rori ichoae nelauriae lenonecuruhane coina Jesoso.

¹⁵Nitohanein rori ichoae nelauriaain jetaote: “Jataaine inara aina carijieein caa Fasocoa beseta bitoaain, cosonaina que lenonena jerenajacoon osichaaunne ajiniha. ¹⁶Coatiha laen caa baiha, inaen caa Fasocoa beseta bitoaain inara aina lenonerihaaunni Cana Coaunera Cojoanona que turuhane reentiaain,” naain jetao, ¹⁷curu cuhane, oba caje ichanohin bino teberiaain Cana Coaunera bajaane baiha jetao, acauru rai tein:

“Nocoo, inara nejesinajeein caa lerru-
une lerruuneein cooche. ¹⁸Inae caa baiha
nacoaauneein caa oba caje ichanohin
bino corihaaunni Cana Coaunera Co-
joanona que turuhanunereen tiaain,”
¹⁹naane baiha jetaote, faan mucuhin
Cana Coaunera bajaain, cataaun nii faan
tatuhiin beeune beeuneein acauru rai
tein jetao:

“Caa inara rai canuhacha teite
cajabereoneein ne. Acate jianacoon
neeichene coina, inara coreniha
cairichanojoneein atinanohinereein.
Aihane jaun, itolere bana canuneein
nihanune coacuhin que lenonecuche,”
nae jetao acauru rai faan teruhin tein
Jesoso.

²⁰Niritoha acauru rai Jesosone jana
lenonecuruhane baiha jetaote, nii faan
que aithane rijitjoein, acauruhacha
coheni tein jetao;

“Caa oba caje ichanohin binote, inara
caohachanu que cacoichana jaohin
canuhacha ichaneni icharihanuhinne
cojunaca nera. ²¹Nitohanein caque
nejeratenacaauru rai caeteraanute
ena cau cana aina lenoniha ne.
²²Nitohanein acaihaniji Cachanein
nejanohanaa nichaaunne cairichaeriin
neeuruhane coina, aitiin neeuruhane
rijijieein aihanete ne. Nete jataain
cairichaaajoaa cureein, nii caque

nerotohin cacairichaerateranu,” naain
jetao bino teberiaain Cana Coaunera
bajaane baiha afosotooru rai te Jesoso.

²³Nii jaun jetaote, “Charijinachara
toon totohanein que nerotohin aina
nejeratenacaauru rai coulurujeein
cairichaeratiha cureein,” naain jetao ita
caje bajaacoaure aina nerelanacaauru.

Charijina jataain nelateineein ne

²⁴Niritiin jetaote nejesinajeein:
“Charijina caa cana caje jataain
nelateineein coanojoneein ne,” naain
jetao ita caje bajaacoaure aina nere-
lanacaauru. ²⁵Nii jaun jetaote acauru
rai: “Cana Coaunera coitucuelanaala
nenacaauru curuaanaacurute, itolere
amurijiriin nena jereein cachaauru
cairichaeriin neeure. Niite acauru
cairichaauruhane coitucuuruhane
nihanatin corooaecure caohacha
ichaa benajaain. ²⁶Nete laen inara
naineneeiche nitohanein neeichene.
Nitohanein nena coacuelanaala,
leeochaauru amurijiriin nelatein nena
jeriha chuni inara cajene, leochaauru
ere tonoraain, letoaauruhane jaan
ichaa neeine. Jana chunocoha
leeochaauru letoaeranein nena
jerihane satiin rai, chachaeranein
neeine.

²⁷Nitohanihane jaun chariji jataain
nelateineein nere, nii lenonihane coina
rori ichoae nelaurianaana. Ainihane nii
lenone chaluherana nelatein nerihane. Ai-
hei jerihane. Nii rori ichoae lenonihane
coina nelaurianaate nii lenone chaluera
amurijiriin nelatein niha nocoete.

Nena laen canu nitohanelanaala, inara
letono rijijieein ena cau inara aina
inaraacha latei icharanein neeun.

²⁸Inarate cajiniichaain necairichanaa
coaraain nenajaaonquiche. ²⁹Nii jaunne
itolere Curuaanaa neein nelatein
nihanune coina canu cocoinaain
caetein niha Ofane rijijieein, inara

netonai cocoinaain nereeunni.
³⁰Nii banate inae nii cojoanooa que turuhane bana, cajiniichaain rorihuru ichoae nelauriaain acau cohin, lenoneein, naaonjoanriquicheein. Chaen techu baaso ichacurenihane, caohacha ichacuruha lechoonca coroata laurii Israeli cocoaichacurune coaraain coitucuhichene coina cajiniinchaain nii coina banijiaain nenea rori ichoae nelauriariquicheein, inae nii cojoanooa que tihane bana,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

**Coitucuha nocoetenerichaain
 Fedorone biha Jesusone**

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹Niritiin jetaote: “Simoon, inae Canu sacueraneein neeichene bajaa moconajaera inara raane coina.
³²Nena ii coreniha Cana Coaunera bajaaun, canu esetaaine jianeine nihanatiin nacoaunein nelalararajiaain Canu esenetaain neeine coina. Aihana jaun, inae nacoaunein canu esenetaaine bana, inejeraauru coroatajanecuhin caohachaain laraajiin, canu esenetaauruhane jianelanaala raotojoein rachoojoein neeuruhane coina,” nae jetao Simoon rai Jesuso.

³³Niritoha raine jaun jetaote:

“Curuaanaa, canune ijiniichaain caresero cuhane enohin nihanatiin ii coreniha onaa naineeun,” nae jetao rai Simoon.

³⁴Nii jaun jetaote:

“Fedoru, enene janotiin cuhanete, iriha janonaa rai ataohari curuaanaane ajiniha, nichata saain canu coitucuha nocoetoeneriquiin,” nae jetao Fedoru rai Jesuso.

**Inae nichuutaa
 coujunojoiniha Jesusone**

³⁵Niritiin jetaote:

“Inara letoaain nihanulu coriqui curu, inara safato, inara atora, naaonjoain colane janana lanaain nihalu inara rai cha,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jaun jetaote,

“Aihei. Coatiha nii lanaailu canacaanu rai chata,” naain jetao tonoraare.

³⁶Niritocuruhanee jaun jetaote:

“Nete laen ena chateeinti coriqui curu siriin, natora siri, nii amaain cuhane caohachae. Chateeinti sabere sirine nii jelaronaa bana niicha jiai cajione burique necoreteein leinjiin sabere coretemiin.

³⁷Inara raine aitoon, inae caque aitiin Quiricha inoasi cuhane: ‘Naaonjoaain cairichaaeriinte necha aansai caseteco coaraane rai nenea ichara rijijieeinte teeurureeincha,’ naain itolereenein niritiin caque aitiin laenacuruhalune rijijieein situhane rai te ne,” naa acaauru raine jaun jetaote:

³⁸“Curuaanaa, caute ne corotajaain sabere,” naauruhane jaun jetaote:

“Inae nainejerichaain niriimiin,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

**Olibo neeonjoaihu Cana
 Coaunera bajaa Jesusone**

(Mt 26.36-56; Mr 14.32-42)

³⁹Niritoha acaauru raine baiha jetaote, ecu nesurunajaaoncane jaun, Oliboneein niicha curuaateuri ichatane ucuuno cuha Jesusone jana jetao, caaijie cuure aina nerelanacaauru. ⁴⁰Nitohanein cuhin, inae nii Olibo neeonjoaihu turuhin jetaote:

“Cana Coaunera bajaauche nabana osa que nesaruquichene coataara,” nae jetao acaauru rai.

⁴¹Acaauru rai niritiin jetaote, nita acaauru aonajeein cuhin neseonrariin jetao; ⁴²“Ofa, ii jereeine caa jataain necairichanaa tabai caje canu mitaaura. Nena canu jerichaaunne rijijieein ichaaine jereneeunra. Ii jereeine

⁵⁸Nii baiha neeoriin jetaote, leeochoa netonai:

“Caa netonaite acaauru aina nenaanera,” naane jaun jetaote;

“Ainaaunnaate, coatihana aca nihaaunte,” naain jetao nii cacha tonorae Fedoro.

⁵⁹Nii baiha carajaojoaain jetaote, coaiten leeochoa netonai;

“Esinae rauhijiriin caa cacha netonaite, aina nenaane. Nii choae tacaain techu Calileea cocoaichanera,” naane jana jetao:

⁶⁰“Coatihana nii carai chaitoonjoan cacha coitucuhaaunte,” nae jetao nii cacha rai Fedoro. Niritiin jaiti ereerejiha Fedorone jana, nii rijieoritiin iriha ataohari curuaanaane jana, ⁶¹jaotoroaain Fedoro coaraa Jesusone aina jetaote: “Enene cojoanotiin cuhanete, nichata saain cacoitucuha nocoetelanaala nesuujueeine jana erereein ataoharicha,” naa Jesuso raine coacuhin nainaan jetao, ⁶²nii neeurunaja loreri caje mituhin jetao jataain obajein chanae Fedoro.

Jesoso que ninichaajeeuruhane

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³Nitohanein nii Jesuso mucuuruhane jana beraiha nenacaauru cachaauru jetaote, que ninichaajeein faohacure. ⁶⁴Nitohanein faojaain jetaote, nota conajaain:

“Aihane esinae rauhijiriin profetaneeine caa ii soera coitucuura,” naainchuru jetao sohin, ⁶⁵jataain que ereeinchuru nocoeje chanuure.

Jataain Jorioocuru rai nelateein nenacaauru Junta Suprema acatiha niha Jesusone

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶Nitohanein teein jetaote, inae janohane jana, ita taojiaaure Jorioocuru coaranein nenacaauru

bichauhenaauru, chaen saseredotecuru curuaanaacuru, Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaureaauru, naaonjoainuri, jataain Jorioocuru rai nelateein nenacaauru *Junta Suprema* acatiha amaauruhane coina. Nitohanein amaain inae cuu turuhaain jetaote:

⁶⁷“Esinae rauhijiriin Mesihasi neeine canacaanu rai beeune coitucuhacaanura,” naaunruhane jaun jetaote:

“Aca nichaaunchujian,” naanune nihanatiin, nii quesenetareichene coalanaalata. ⁶⁸Nii inara caje erenaa bajaanune nihanatiinchu catoonrariquichene coalanaalata. ⁶⁹Nena laen inae, enene caje coaunein, itolere Coauneranein nelateein nena Cana Coaunera raotono nichajai que nelauriaa cureeinni, canu acaihaniji cachanein nejanohanaa nichaaunnera,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

⁷⁰Niritoha acaauru raine jaun jetaote, satiin:

“Aihane jaunna, ii Cana Coaunera Calaohineei,” naauruhane jaun jetao:

“Esinae rauhijiriinte acanichaaunne que aitocoichera,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

⁷¹Niritoha acaauru raine jaun jetaote:

“Cha nenacaanein cana rai berana laterihacache, inae raajenhane nujuaae caje acanihane que aitohane aonacaache natiin,” naaure jetao.

Jesoso coulurejeeuruha Filato raine

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

23 Niritiin jetaote, satiin nimichucutaain coinetein mucuhin jetao, Filato rene Jesuso amaaure. ²Ecu turuaain jetaote, Filato acatiha tein Jesuso coulurujeure:

“Caa cachane eruhacaanu, caa cana atane que nenacaauru cachaauru suu-

jua rohecaain, cana curuaanaa Romanocuru curuaanaa enferadoro rai coriqi tihacachene caohatein, ‘Aca jete nii canaacha cohajei Rey Meshasi ne,’ naain cachaauru suujua auhacaane jana,” naain jetao coulurujeure.

³Niritiin coulurujeeruhane jaun jetaote,

“Iina chuhisi Jorioocuru Curuaanaa Rey ineei,” naain caje bajaa Filatone jaun jetaote:

“Esinae rauhijiriin acanichaaunne quete aithicha,” nae jetao rai Jesoso.

⁴Niritohane jaun jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru, chaen ecu neein aonajeerera cachaauru, naonjoainuri rai jetao:

“Coatiha chatohaneein baaso ichaa caa cachane coarahaan canuta,” naa acaauru rai Filatone jaun jetaote:

⁵“Nete cachaauru relaane aina cuaain satiin cachaauru suujua auhacae. Nitohaneeinte Calileea batane caje nunuhetein, caa Jodea batane netonai que jerichanejein ichana jerera,” naain jetao jataain acaauru esenetaa Filatone jereen counujeure.

Erodesi rene Jesoso letoaa Filatone

⁶Niritocuruhane aonaain jetaote: “Calileea cajena nenaana caa cachate,” naain jetao acaauru caje bajaee Filato.

⁷Niritiin acaauru caje bajaane jana, “Aca chujianrana,” naauruhane jaun jetaote, Calileea coberenadoroneein bana niha Erodesine jaun rene letoae Filato, nii bana nii Jerosaleeun turuhin niha nii Erodesine jaun. ⁸Nitohaneein Jesoso letoaa Filatone jana coaraain jetaote, jataain rachoojoe Erodesi, cojoelanaacojoai ichaane coitucuhin, acaaeentonai Jesoso coarana jeretohane jana rene letoauruhane jaun. ⁹Nii jaun jetaote, arai saain niqui, “Chatohaneein nena neein,” naain caje bajaee Erodesi. Nejetaote, nere tonorana

jerene Jesoso. ¹⁰Nii nainiha jetaote, ecu neeure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaureraauru, naonjoainuri, jataain acaauru esenetaain, Jesoso cairichaa Erodisine coina counujein coulurujiha neeure. ¹¹Nitohaneein nere tonorana jereniha Jesosone jaun jetaote, coetaain rai soodarooru aina jiniinquin nocoeje chanuhin jetao cairichaaain, nocoreeteeruha reychurune jaan tochanai cajione que jetao Jesoso cajione corerate Erodesi. Nitohaneein teein jetaote, nacoauneein Filato rene letoae Erodesi. ¹²Nitohaneein Jesoso cairichaaauruhane bana caje coauneein jetaote, ita que nejerateeriin neeuruhane baiha jetao, ita belaichaneein neeure Filato aina Erodesihuru.

Jesoso atinaauruhane coina rucuhacuruhane

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³Nitohaneein Filato rene letoaa Erodesine jana jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru, chaen cocoainacaihuru, satiin ecu nenacaauru cachaauru, naonjoainuri taojiaain jetao:

¹⁴“Inarate canu rene caa cacha turuaa uhiche, ‘Cachaauru suujua rohecaain jete, cachaauru suujua auhacae,’ naain coulurujein. Nena caraajenhane inara acatiha tein caje bajaunune janate, nii chatohaneein cotainacai ichaain, nii coulurujeechene jaa lera coitucue-neeun. ¹⁵Niheichu caa cana rene jelaaha letoaera Erodesi nihanatiin, nii chatoanai ichaane jaa lera coitucuhi. Aihane jaun inae coaraquiche inara, nihei nii chatoaneein cairichaaain ateinaacachene jaan lera. ¹⁶Raujiaainchane casete- caain nii baiha jianereeeunni, ¹⁷Fasocoa beseta naineein niha coulurujueno-joine, nirijieein jianenajaaoncaanne ri-

jijieein,” naa acaauru rai Filatone jana jetaote,

¹⁸satiin ita rijitiin jachaatorohaain jetao:

“Jiaohine. Jiaonriha nii Jesoso jianeenera. Nii Barabasi jianeujan laenra,” naaure jetao Filato rai Jorioocuru.

¹⁹Nii Barabasi jetaote, caresero cuhane enohaure, nii neseu Romanocuru que nejerateein, acaauru aina sonaana que neein leinjiin cacha sohin jaohane coreniha.

²⁰Nitohaneein nii chatohaneein Jesoso cairichanaa jerenihane jaun jetaote, nirijieein jianihane caina jetao niqui, nacoaauneein acaauru rai ere Filato.

²¹Nejetaote, jataain tonijiaain jeelai rutaain jachaatoroaain jetao:

“Letonanocoriin coroso que teeute ecu neein ohinera,” naaure jetao ita rijitiin.

²²Niritocuruhane jaun jetaote:

“Chatohanai baasonajian ichae. Coat-ihia cairichaaain atinaanune caina chatohaneein baaso ichaain nihane coara-haaun canuta. Raujiaainchane casete-caain, nii baiha nirijieein jianereun-nicha,” nae jetao acaauru rai Filato nichata saain.

²³Niritoha acaauru raine jana jetaote, jachaatoraain ehequiin jetao, “Coroso que tihachaaura,” naauruha araai saaine cotabenihia jetaote, ²⁴nii aitocuruhane rijijieein jetao ichae Filato. ²⁵Nitohaneein jetaote, nii Romanocuru que nejerateein sonaana que neein sonajaain joaera caresero cuhane nena, acaauruhacha jianeratei cacha mitaain jetao acaauruhacha jerei rijijieein jetao, acaauru bijihu Jesoso te Filato.

Coroso que Jesoso teuruhane

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶Nii jaun jetaote, coroso que Jesoso teuruhane caina, amauruhane jana, situujiha cuha leinjiin cacha Sirene

caje unaa Simoonne jaun jetaote, cotijiaain que nii Jesoso teuruhane jaanu coroso baijiaeratecure. Nii jaun jetaote Jesoso caaijie, nii coroso teuruhane jaanu amae. ²⁷Nitohaneein amauruhane jana jetaote, arajii enecuru, quichaauru, naaonjoainuri jetao, caaijie cuure. Nii caaijie cunacaauru jana cunacaauru enecuru jetaote, cojioriin chanaaure Jesoso coinaderaa. ²⁸Nii chanaauruhane jana acaauru coaraain jetaote:

“Jiaonriha cacoreniha chanaaich-enera Jerosaleen benecuru. Inara bereecuru, inara jaberoco, naaonjoain coreniha chanaauchera. ²⁹Inae nerichaaain inara cairichaauruhane jaan cojoanonaa. Nii banate: ‘Caohatorihia canaanai sirilanaala nihacachene niqui,’ nariquicheein. ³⁰Nii banate ichatane ecuunooru rai, ‘Canacaanu ichoae neranuu,’ naa cuurureein cachaauru. Jana atane rarororooru raite, ‘Canacaanu asihu,’ naaurureein.

³¹Coaracuche nachuhinti chatohanai baaso ichaain nenihanune sainejeein catohaneein caetecuruhane. Nii jaun chatohaneein teeinti inara teurureein inae amuhanune baiha,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³²Nii Jesoso jiniichaain jetaote, coroatajaain necha aansai baaso icharaauru cachaauru amaure, sohin ateinanajaauruhane caina. ³³Inae nii “Couturi Bejero” neein acaauruhacha curuaateihu turuhin jetaote, coroso que Jesoso aina jiniiquiin nii coroatajai necha aansai baaso icharaauru teure. Leinjiin jetaote, Jesoso najaabiji nichajai que teure. Jana leeocha jetaote, raotono nichajai que teure.

³⁴Nitohaneein coroso que teuruhane jana jetaote:

“Caa catohaneein caetecuruhane coreniha, acaauru que ii suujua acateera Ofa, cha coitucurenihane

jaunte aihurera,” nae jetao Jesoso. Nii jana jetaote, ecu nejesinajeein ita rai Jesoso cajione chaluure soodarooru. ³⁵Nitohaneein teuruhane jana jetaote, ecu neein coarajeeure cachaauru. Nii nainiha jetaote, cocoinanacaaihuri netonai:

“Chajaain aihane ena esinae rauhijiriin Cana Coaunera tenojoi Mesihasi-neein niicha janijineein nihane, raa-jenihane rai jaberoco ichoteratemiin leeochoauru ichoteratihane rijijieeinte coaracaachera,” naaure jetao nechu jataain cairichaain que ninichaajia.

³⁶Nii jana soodarooru netonai jetaote, Jesoso que ninichajeein nechu jataain cairichaa rohan nichuutaacoaain jetao, bino elorajiojoaain nenea que jetao cocoaain:

³⁷“Aihane esinae rauhijiriin Jorioocuru rai *Rey* neeine, ichaajenihane ijabereeo ichoterateeune coaracaanura,” naaure jetao rai.

³⁸Nitohaneein coroso que teein jetaote, rai bichoeniha teein jetao: “Caate Jorioocuru rai *Rey*neein ne,” naain laenacure.

³⁹Nii jana nii necha aansaineein coroso que nenea cacha coroataja jetaote, nechu jataain cairichaa cotaiha jetao:

“Aihane esinae rauhijiriin Mesihasi-neeine, ichaajenihane ijabereeo ichoterateeunte coaracurumiin, chaen canacaanune maajeein ichoterateeune coaracaanura,” naane jana jetaote: ⁴⁰“Coa niritoha. Tana ichasetecarichaa Cana Coaunerane coasiine. Itonai rijijieein caseteconein neeinatiinachura aitohite. ⁴¹Canatejian esinae rauhijiriin itolereneein baaso ichacaane coreniha necairichaecaa cau. Jana caa cacha, nii chatohanai baaso ichaain nihane coreniha caa aihei,” ⁴²naane baiha jetao:

“Canu coaauhin ii Cojoanonaa que neeine banara Jesoso,” naa nii baaso icharaauro coroso que nenea leeochoane jana jetaote:

⁴³“Enete esinae rauhijiriin raoto-joein ichaonaana jaun caniha neriquincha,” nae jetao rai Jesoso.

Oha Jesosone

(*Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30*)

⁴⁴Nitohaneein inae ohane rai niha Jesosone jana jetaote, enoto chujutora caje coaunein jetao, caohachanaineein nocoenanein nedae satiin chauratane, nuna macohi ichoae teejia enotonereetiaain.

⁴⁵Nitohanihane jana jetaote, neleruhin nesoaihacoae nii Teenforo leruera cajione, ecu bujuaneein nenea.

⁴⁶Nii jana jetaote, jataain tonijiaain auhaquiin jetao:

“Ii bijihune canu suujue teeunra Ofa,” naain jetao inae ohe Jesoso.

⁴⁷Nii jana ecu beraiha nenacaauru Roma rai sondarooru cafitaaun jetaote, Cana Coaunera coroajeein jetao:

“Esinae rauhijiriinte, nii chatoanai baaso ichaain nenecaiha caa cachara,” nae jetao.

⁴⁸Nitohanihane jana ecu satiin neein coarajeeurera cachaauru jetaote, nesoone caaun rai nalarijia faojoaain jelai caje cauhacoaure. ⁴⁹Nejetaote, satiin nii Jesoso coitucuureraauru, chaen Calilea caje coaunein sacuurera enecuru, naaonjoainuri jetao ecu neein coarajeeure jelai caje amuelanaala nita netiin.

Ajeri jachu cuhane Jesoso jaberoco rucuhacurhane

(*Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹Nii jana jetaote, ecu ne leinjiin cacha Jodea batane que nenea Arimatea cocoaichaneein nenea Jose. Aca jetaote, caohacha cachaneein, satiin Jori-

oocuru rai nelateein Jorioocuru coara-
neen nenacaauru- *Junta Suprema* ta-
baneen nihane sainejeen, turuha uha
Cana Coaunerane Cojoanonaane coha-
jihane jaun jetao, nitohaneen nii Je-
soso teuruha nii rai leeochoauru *Junta*
Supremacurune rautaaan coaraene. ⁵²Nii
Jose jetaote, Filato caje Jesuso jabe-
roco bajaa cue, rucuhecane coina. ⁵³Ni-
tohaneen bajaain jetaote, coroso caje
fauhin jetao, shojoera que conajaain je-
tao, jaiti chuni onaa teurenihane jaan
ichatane ramara que nena ajeri jachu
cuhane jetao rucuheca cuure. ⁵⁴Nito-
haneen jetaote, inae nunuheneelalajiha
nebetacanaa cojoanonaane jaun, inae
niicha ichanenu ichana nainecuruhane
nainejeen jetao, luhecaain nii Jesuso
rucuhecure.

⁵⁵Nitohaneen Jesuso jaberoco ru-
cuheca cuuruhane jana jetaote, acaauru
aina cuure Calileea caje coauneen jini-
ichaain unacaauru enecuru. Nitohaneen
cuhin jetaote, caohachain rai jabe-
roco rucuhecuruha ajeri jachu cuhanene
coaracure. ⁵⁶Nitohaneen ajeri jachu
cuhane rai jaberoco rucuhecuruhane
jana caohachain coaracuruhane baiha
jetaote, nenajaun cauhin jetao, mee-
toon rijijieen jujuaain nena ichacu-
ruhane nainaan jetao, Quiricha inoaensi
cuhane aitoha Cana Coaunerane rijijieen,
nebetacanaa cojoanonaa bana ne-
betacaure nii enecuru.

Oo caje ichanaa Jesusone

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 Nitohaneen nebetacaauruhane
cojoanoo janohetiin jetaote, nii
teuruhane jaan ajeri jachu coaraa
cuure nii acaauruhacha ichai jujui
amaain nii enecuru. ²Ecu turuhin
coaracuruhane jana jetaote, elonanohi
ne nii ajeri jachu fuuruhane jaa
ajeri jaberoco. ³Nii jana enohin
coaracuruhane jana jetaote, inae ecu

Cana Curuaanaa Jesuso jaberoco
eruurene.

⁴Nii jaun jetaote, niicha ichanenu
coitucuelanaala nesoonetooruhane jana
jetao, somaratohanai que cajionequini,
ecu luhecotariin acaauru aina ecoco-
hin temeeneete coroatajai cacha. ⁵Nii
coaraain jetaote, nesoon caaun, suujua
acatecuruhane coaratihana nenoracaau-
ruhane jana jetao:

“Chanuna onacaauru jana, ichaohin
nena ariiche inara. ⁶Inae ichanaane
jaun, coatiha cau nihei. Tana
Calileea inara aina nihane bana
inara rai: ⁷‘Acaihaniji cachaneen
nejanohanaaneen nenaate, necha
aansaineen ichaonacaauru rai
tenojoineein niha cureein. Nii janate
coroso que tein ateinaa cuurureein.
Nete nichata janohane cuhane
ichanareein,’ narejetoa inara raine
que nainaquicheneta,” naaure jetao ecu
eoonacaauru cachaaauru.

⁸Niritocuruha acaauru raine
que nainaan jetaote, acaauru rai
aitoroaetoha Jesusone coaacure.
⁹Nitohaneen inae nainaan, nii
atane bana caje jelaiha cauhin
jetaote, jitariin nii acaauruhacha
coarai biha jetao cuure lechoonca
leinjiin afosotooru rai, chaen satiin
acaauru aina nenacaauru cachaaauru,
naonjoainuri rai. ¹⁰Nitohaneen
coaraain afosotooru rai biha cunacaauru
jetaote, Maadala bene Mariha, chaen
Joana, chaen Saantiaao neba Mariha,
chaen leeochoauru enecuru acaauru
aina cunacaauru, naonjoainurine.
¹¹Nitohaneen turuhin beeuruhane jana
jetaote, acaauru esenetana jerecurene
afosotooru. ¹²Nejetaote, nii acaauru
esenetaaurenihane sainejeen soroneen
jeluhariin cuhin turuhin, nii atane bana
cuhana coaraa Fedorone jana jetao, nii
conaacuruhane jaa shojoeraacha ecu
codoheque. Nitohaneen shojoeraacha

eruhane jaun jetaote, jataain cojoelatiin jelaiha nenaanajaun cauha cue Fedoro.

**Emaoso nese coero
cuhane cuuruhane**

(Mr 16.12-13)

¹³Nii bananein jetaote, enoto chujutora rijii fautaain amunaanaja itanejeein nii Jerosaleen caje nena Emaoso neseu jetao, cuure coroatajai Jesoso aina nerelanacaauru.

¹⁴Nitohanein Jesoso ateinaauruhane que ereerejeein bero cuhane cuujeeuruhane jana jetaote, ¹⁵jaiti que ereerejeeuruhane jana, acaauru rohan nichuutaain jetao, acaauru aina bero cuhane cuujue Jesoso. ¹⁶Nejetaote, acanihanane coitucuurene, acanihanane coitucuuruhane jereniha Jesusone jaun.

¹⁷Nitohanein jetaote, acaauru rai:

“Chaaquena bero cuhane ereerejeein cuujueeiche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ecu inaderatonanaain inacuhin jetao:

¹⁸“Ii netonai Jerosaleeun neeinatiinna: ‘Naaonjoain ichacuruha caa janon-aacha cuhanera,’ naain coitucueeite,” naain tonoraa nii bero cuhane cuujuenaa coroataja Cureeofasine jaun jetaote:

¹⁹“Chatohaneeuruhanaate aitoi,” naane jaun jetao:

“Nasarete cocoaicha Jesoso, satiiin cachaauru notaracae nere que irihane naitoonjoan ichaain, itolere que laraajiin Cana Coauneraacha letoai *profetanein* nihanatiinte ²⁰Romanocuru rai couluru-jueure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen cana rai cocoinanacaihuri, naaonjoaihunri, coroso que teein ateinaauruhane caina.

²¹Canacaanune niqui, cairichaerino-joinnein neeuruha Isaraeli cocoaicha nichaachene ichoteratihane cohajihacaanu. Nete inae nichata janoha nitohanein ateinaauruhane saijieein, ²²canacaanu aina nenacaauru enecuru

tabaauru, janonaa aonaain cuhin natane bana coaraa cuuruhane jana, ²³ecu Jesoso jaberoco eruurenihane jaun, jelaiha nenaanajaun cauhin canacaanu rai beein canacaanu socoinaure. Acaauru rai ecocohin jete: ‘Coatiha cau nihei Jesoso jaberoco, inae oo caje ichanaane jaunta,’ naaunre anjeraaun,’ naain beeure. ²⁴Niritocuruha turuhinne jaunte, canacaanu caje nenacaauru tabaauru netonai cuhin, nii atane bana coaraa cuure. Nii janate chuhisi, nii aitocuruha enecurune rijijieein, inae ecu nene Jesoso jaberoco. Niheichu nii Jesoso nihanatiin coaracuruhi,” nae jetao rai Cureeofasi.

²⁵Niritohane jaun jetaote acaauru rai:

“Chanuna cha esenetana jerelanaala, nii aitocuruhalu *profetacurune* coacuhin esenetana jereneeiche. ²⁶Tana jauri-aanejeein dedeeu cusihane ajiniha, cato-hanein necairicharichaain Mesihazine coitucuhicheneta,” naane baiha jetao, ²⁷Moisesa quiricha caje coaanein nunuhetein jetao, que aitiin laenacuruhalu *profetacurune* beebejeein jetao, acaauru rai ereereje Jesoso.

²⁸Nitohanein nii cuuruhane jaan, Emaoso neseu turuuru jana jetaote, rauhijiriin situujiha cunaa rijijieein cuujue Jesoso. ²⁹Nejetaote:

“Cauna canacaanu aina nesuruure. Inae jataain sohane jaun nocohejia natiin,” naain jetao chunaure. Nitohanein chunaauruhane jaun jetaote, ecu acaauru aina nesurue Jesoso.

³⁰Nitohanein acaauru aina nesuruuhin jetaote, lenonecuruhane caina nelauriaauruhane jana jetao, faa teberiaain Cana Coaunera bajaane baiha jetao, acaauru rai beeunebeeunein te. ³¹Nitohanein faan tihane que nainaain jetaote, Jesoso nihane coaraain acanihanane coitucuuruhane jana jetao, inae acaauru caje jianatoroain amue.

³²Nitohaneein jianatoraain amuha acaauru cajene jana jetaote: ecu jelai nedaain ita rai nejesinajejin,

“Esinae rauhijiriin acaniane jaun jiara bero cuhane uujueein, ereerejiha Cana Coanera Quiricha inoansi quene jana, aca netoojoaain naonae cana suujua cuhanaina,” naaure jetao ita rai.

³³Niritocuruhane baiha jetaote, caeneenejelanaala jelaiha bero cuhane soroneein cuhin Jerosaleen, ita taojiaain neuruha lechoonca leinjiin nenacaauru afosotooru aina acaauru leochaaurune jaan cauha cuure. Inae nii Jerosaleen nenacaauru rene turuuruhane jana jetaote:

³⁴“Esinae rauhijiriinte inae ichanae Cana Curuaanara, Simoon raite inae ecocoera,” naain jetao acaauru rai beeure.

³⁵Niritocuruha acaauru raine jana jetaote, bero cuhane acaauru rai netonai ecocohin acaauru aina cuujihane beein, acaauru aina lenoneein faan teberiaain, Cana Coanera bajaain acaauru rai tihane que nainacuruhane beeure jetao nii acaauru ajiniha netaojiaain nenacaauru rai, nii coroatajaihuri Emaoso coero cuhane cunacaauru.

Aina nerelanacaauru rai ecooca Jesusone

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶Niritiin acaauru rai bero cuhane ecoocane que jaiti ereerecuruhane jana jetaote, luhecotariin acaauru cataaun neoritiin:

“Raotojoein neeuche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetao: ³⁷“Rai corii jecha coaracure,” naauruhane jaun jetao jataain nesoonetoore. ³⁸Nitohaneein nesoonetooruhane jana jetaote:

“Chanuna jataain nesoonetohiche. Chanuna nainanacharanejejin, baasoneein inara suujua cuhane coaauquiche. ³⁹Cacoiichuru,

naonjoaihunri catihacuru, naonjoaihunri coaracuchenachuhiti, jeelai cajabereeeoneeinte neeure caa cajabereeeocuru. Cajabereeo mucuhin cacoharaauche. Leinjiin onaa corii, caa cacoaraaichene tocoaneein bucuhin, jaberoconeein nichaauraaain nena naineriheita,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

⁴⁰Niritiin jetaote, coroso que teein, rai tija, biji, naonjoain curuabaauruhane jaacuru coarate acaauru que. ⁴¹Nejetaote, jataain esenetana jerecurene, jataain cojoelatiin rachoojoeuruhane jaun. Nitohaneeuruhane jaun jetaote:

“Tana cau enohalanohineein niha cau chaelai lenone nijine,” naain acaauru caje bajaane jaun jetao,

⁴²niha ate basichone jaun, rai teeuruhane jaun jetao, ⁴³ecu acaauru notaracae netiin que lenone. ⁴⁴Nitohaneein lenonihane baiha jetaote acaauru rai:

“Caa catohaneein caetecuruhanene quene inara rai berejetoonu, jaiti canu atinaaurenihane jana inara aina nihanune bana. Inae catoaneein caetecuruhane coina, rai quiricha cuhane itolereneein caque aitiin laenaalu Moisesane nainaan, chaen aitiin quiricha cuhane laenacuruha *profetacuru*, Salmo naonjoain cuhanene rijijieeine inae nainaan,” naa acaauru raine baiha, ⁴⁵Cana Coanera Quiricha inoansi cuhane aitoane rijijieein acaauru que coitucuherateein jetaote:

⁴⁶“Laenanohineeinte ne, canu Mesihasi nichaanne ohanune baiha, nichata janohane cuhane ichanacaanne que. ⁴⁷Aihana jaun, canuhacha cocoinanohineein Jerosaleen caje nunuhetein, satiin atanecuru sacuritaain cachaaauru rai, ‘Esinae rauhijiriinte, coreniha ichoteratenohineein nerichaachein,’ naain beeuchete, nacoaaunein Cana Coanera coacuhin suujua

coreein neeuruhine acaauru osa caje acaauru ichoteratiha Cana Coaunerane coina. ⁴⁸Inarate caa ohanune caje ichanacaaunne coaraneein neeiche. ⁴⁹Canune inara rai Ofa aitoonjoalu tereeunni. Aihane jaun, jiaonriha caa Jerosaleen caje amuhiche, laraajiin neeichene jaanu dede caje unaa raaichene reetihaaineta” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Dedeeu cauha cuha Jesusone

(Mr 16.19-20)

⁵⁰Niritoha acaauru raine baiha jetaote, Jerosaleen caje amanajaain je-

tao, Betaniau turuanajaain, ecuun biji sijirichaain jetao acaauru cojiotae. ⁵¹Nitohanein acaauru cojiotaain coroaenacane baiha jetao, inae dedeeu cauha cue, ecu acaauru ratiriin. ⁵²Nii jana jetaote, ecu Jesoso coroaecuruhane baiha, jataain rachoojoein jelaiha Jerosaleeun cauha cuure. ⁵³Nitohanein cauhin jetaote, itolere bana Teenforo asae Cana Coaunera coroaerejetecurelu.

Joaancha laenai

Ena Nenea Cana Coaunera Ere

Cana Coaunera Ere

1 ¹⁻²Jaurianejeeinte nenea ne caa Erenaa.

Itolere, dede, cana rai chauratane, naajoain coanaa Cana Coaunerane ajinihate nelu caa Cana Coaunera Ere, jelai Cana Coauneranein.

³Nii jelai Erenaa quete itolere coauneratelu Cana Coaunera. Nihei nii colane necoanaain nei.

⁴Nii Erenaate ichaonaa teraneein ne.

Nii ichaonaa teerate, cacha cononeein ne. ⁵Nii Erenaate, cononeein nocohena conaeranein ne. Jacatiasihei nocohena tabai.

Charijieein teinti cana rai chauratane conae caa enoto. Nii rijijieinte cacha suujua conae nii Erenaa. Amuritonaa nainesihei nocohena tabai.

⁶⁻⁹Inae chauratane que turuelalajia nii cono esine, satiin cachaauru conoeranune janate, Joaan letoae Cana Coaunera, nii cono que ereerejeein cachaauru relaane, aonaain esenetaain coitucuuruhane coina.

¹⁰Nii Erenaa quete, chauratane coaunerate Cana Coaunera niqui. Nete cajiia chauratane que turuhane jana coitucuurane caa chauratane que nenacaauru, niicha coananohineein neeuruhane saijieein.

¹¹Caa niicha counai chauratane que turuhane janate, que jaolequiin raarene cachaauru. ¹²Nii janate, atiin raain esenetaaure coroatajajei cachaauru. Nii corenihate, calaohi raane rijijieein acaauru rae Cana Coaunera. ¹³Joareein cacha calaohi rijijieein nihei inae Cana Coaunera ere esenetaane cacha. Rauhijiriinte Cana

Coaunera calaohi rijijieein nereein nii Erenaa esenetaane.

¹⁴Nii Erenaate, cachaneein nejanoain canacaanu aina ichoae. Nii jaunna aina amuemujeein coaracaanune jaun, leinjiin acaihanejeein Cana Coaunera Calao-hineein nihane coaracaanu canacaanu nota que, jerichanejeein Cana Coaunera rijijieein chabana nohanelanaala rauhijiriin canacaanu belaihana jaun. ¹⁵Nii janate, turuha uhane jana: "Taa quenara aitonajacoonra, 'Canu caaijiete turuha ureein canu ajiniha nenaara,' naain aitonajacoon," nae Joaan, nii Erenaa cojoeluhin.

¹⁶Inetono janonaa banate, satiin cacha belaaain cana coroatajane nii Erenaa.

¹⁷Moisesa quete rai naitoonjoan bera-teein laenaeratelu niqui Cana Coaunera. Nete tonoraarene cachaauru. Nii natiinte, atiin cachaauru belaiha ichaonaa rauhi que cachaauru relaane coina turue Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito, nii cacha relaana jaan ichaonaa rauhi raauruha cachaaurune coina. ¹⁸Chabana Cana Coaunera coaracuruhi cachaauru niqui, nete inaca Cana Coaunera coitucuhane jaun, nii inaca que cana relae, acaihanejei Calao-hineein nihana jaun.

Turuha urichain

Jesocurisitone beebejiha

Joaan- cacha coujunacaterane

¹⁹Joaan renete batrichuru letoaaure nii Jerosaleen nenacaauru bichauhenaauru: "Chaneeita," naain Joaan caje bajaauruhane coina.

²⁰Inae Joaan rene turuhin bajauruhane janate: "Curisito nihaunta," naain rauhijiriin tonoranaaca Joanne jana:

²¹"Chaneei najian. Cana Coaunera ere bera Eliasineena," naain coaiten bajaauruhane jana:

“Aca nihaunta,” naain coaiteein tonoranaaca Joanne jana:

“Aca neneeina jaun, chaneei najian. Nii turuha niicha jerecuri canacaanuhacha cohajei Cana Coaunera ere beranecaai,” naauruhane janate:

“Ahan- aihei, aca nihaunta,” naain tonoranaaca coaiteenne jana:

²² “Chaneei najian. Beeinete ne, bihaaanu canacaanu letoaurera raine caina. Chatoanai icharaneei najian,” naain bajauruhane jana:

²³ “Canu cotejian, nerichaaain leinjiin cacha, cacha areeroo cuhin eeheehejeein cacha cotiaranura: ‘Turuha cana curaanaane jaan coero rajiauchera, naain beranura,’ naa Isaihasi najaan nichaaunra,” naain biha Joanne jana:

²⁴⁻²⁵ “Chanuna jana chaen, acau que cachaauru coujunacateei, nii canaacha cohajei Mesihasi neein, niheichu Eliasi neein, niheichu leeochoa Cana Coaunera ere bera- *profeta* neein, naaonjoainuri neein nenaalanaala,” naain bajaaunruha nii fariseeocuru letonocurune janate:

²⁶ “Acauhanau teenne canu, cachaauru coujunacatiha baotisanajaaun. Inae turuha urichaaain canu caaijie inaraacha coitucuhi cacha. ²⁷ Canu caaijiete turuha ureein, nii inoaelu nena cacha- jataen canu amuritoeriin cocainanacai,” naain acaauru rai be Joaan.

²⁸ Nitohaneente, Jorodaan jeraniha nena Betabarau niha Joanne jana, Jerosaleen caje uhin Joaan rene turuhin bajauruhane janate: “Canuna laen cacha areeroo eeheehejeein cacha cotiaraneein neeunra,” naain acaauru rai be Joaan-cacha coujunacatera.

Cana Coaunera carenero narejeen

²⁹ Nii cojoanoote, taja ujijha Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana coariin: “Notara Cana Coaunera carenero narejeenta. Taate itolere

caa chauratane que nenacaauru cachaauru caje osa itajeranu que oha cureeinha. ³⁰ Taa quenara aitonajacoonra, ‘Canu caijiete turuha ureein nii canu ajiiniha nena cacha,’ naain aitonajacoon. ³¹ Inae niqui inoaelu caje coauneein nesianiha niqui, nete caa cacaijie turuha uhe. Canu netonaichu coitucuhaunlu jauriaa nejeein. Jianacoo cana mitaeraunu que Cana Coaunera letononeein nihane coitucuhaunlu. Nena laen inae ena coitucuun, carai biha caletoaerana jaun. Israeli cocoaichacuru que coitucueratihanune cointate, carai been caletoa caletoaera. ³²⁻³³ Osa caje cana mitaeranu que letononeein nihane coitucuhaunlu niqui. Nena, ‘Leinjiin cacha choaae fauha uha serori rijijiein Cana Coaunera Suujuenete, Cana Coaunera Suujue que coujunacatihate aicheeinha,’ naain carai biha caletoaerana jaun, choaae fauha uha dede caje serori rijijieeine coaracaunna jaunna coitucuun. ³⁴ Nii jaunna, ‘Acate Cana Coaunera Calaohi inecaihara,’ naaun, nitoaniane coaracaunna jaun,” naain be Joaan.

Ichaoechania Jesoso Ere tonoraerauru

³⁵ Nii cojoanoote jelaiha Betabarau corootajai nere tonoraerauru Simoon Fedoro ocoala Anderesi, chaen canu, naojoain nihacaanu Joaan ainane jana, ³⁶ situha uhe Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Nii janate: “Taa Cana Coaunera carenero narejeen coaracuchera,” naain biha Joaan canacaanu raine jaun, ³⁷ Cana Coaunera Calaohi Jesoso coariin caijie cuhacaanu. ³⁸ Nitohaneein caaijie cuhacaunne janate, jaotoraain canacaanu coariin: “Chate ichaquiche niriijieinta cachaauru,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesoso canacaanu raine jana:

“Chute neei aaita cacha relaera,” naa-caanune jana:

³⁹“Chajauchetejian coanicha,” naain canacaanu amaane jana, inae enuna ma-coijiu teejia enotone jaun, cuu aina sonafaacaanu.

⁴⁰⁻⁴¹Nii baihate, nihana Simoon Fedoro ariha cue nii Aanderesi. Ariin, ruhin: “Inae canaacha cohajei jianacoon cana mitaeranu que- Cana Coaunera letono Curisito eruhacaanura,” naain nihana Simoon Fedoro rai biha cue Aanderesi.

⁴²Nii baihate, Cana Coaunera Calaohi Jesoso rene, Simoon Fedoro turuaa uha Aanderesine jana, Simoon coariin:

“Jonasi calaohi Simoonneei niqiu, nete Fedoro nereein ichurujuara,” naain Fedoroneein curaate Cana Coaunera Calaohi Jesoso, aca laraajiin nere bera-neein nerichaine coitucuhana jaun.

Ferifi aina Natanaaeli cotihaca Cana Coaunera Calaohi Jesusone

⁴³⁻⁴⁶Nii cojoanoote Calileea batane que cuna jaaun, Ferifi aina itaque tacauruhana jaun: “Caniha neorihura,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, Ferifi rai.

Fedorooru nese Betesaaida caje unaa nii Ferifi netonai.

Niritiin cotihacane jaunte, Natanaaeli ariha cue Ferifi. Ariin, eruin: “Inae turuha nii Cana Coaunera Quiricha Inoasi cuhane turuha uha niicha jerecuri eruhacaanura. Nii cachacanacaanuhacha eruhite, Jose calaohi-Nasarete cocoaichanera,” naain biha Ferifi, Natanaaeli raine jana jetaote:

“Chaquete nelatere Nasarete cocoaichata,” naane jana jetao:

“Chajaachaautejian coanicha,” naa Ferifine jaun, Ferifi jiniichaain uhin turuha uhe.

⁴⁷Nii janate, inae rohan nichuuntaa Natanaaeline jana: “Nocoo inae uha

Israeli cocoaicha esine- coritanacae lanaala nenaara,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

⁴⁸“Inasiinte cacoitucuhita. Cacoitucuhi inachute,” naane janate:

“Eejeen- aihanura. Ii cotihaca uha Ferifine ajinihana inae ii coitucuu. Nii uheraneein curajaain enuha asaee neeine janana, ichoharajeeunra,” naane janate:

⁴⁹“Iite Cana Coaunera Calahineein canacaanuacha cohajei Israeli curaanaa Rey neeicha cacha relaera,” naa Jesoso rai Natanaaeline jana:

⁵⁰“Nii uhera asaee neeine coaracaunne que aitocoauunne najaanchana canu esenetaai. Inae jataain nii amuritoeriin coariquuincha.

⁵¹Rauhijiriina aitoonra. Inae neyoracaa dede bacuujuane janate inaraacha cohajei Cacha Calaohi nichaunne choae fauhin, jelaiha iniha cuuruha Cana Coaunera letonocuru aanjeraurune coariquuincha,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Nisirihatihä cachane beseta

2 Nii baihate nichata janohi catiariin Calileea batane que nena- Canaau neein curajain nena neseu ne nisirihatihä cachana jaan beseta.

Nii jaunte, cuu nii beseta bitoaa cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso neba.

²Nii janate Cana Coaunera Calaohi Jesoso netonai cotihacure nii beseta que, aina nerelanacaauru aina cuhane coina.

³Nitohaneein inae nii beseta que neeuru jana jetaote, inae saa binone jana: “Inae nihei binota,” naain Jesoso rai biha nebana jaun:

⁴“Saana. Chanuna niriitohi caraite oma. Inasiina jaiti turuha canu amihaneon nunuhetihanune jaan cojoinaca que ne coalanaala,” naa neba raine janate:

⁵“Chajaaincha naitoojoanacha ichacuchera,” nae nii cuu bino chaluurera rai Jesoso neba.

⁶⁻⁷Nii janate cuu ne Jorioocuru rai saotaneein baichaje tabaanaain- atane caje ichanohineein, Cana Coaunera notaracaae biji culejeein itolere acauru lenonecuru culejeein ratirihuruhana jaanu que jesinaaeca teuruhana jaan.

Nii jaunte: “Caa cuhane acau raain teeuche nainecolijaanaaincha,” nae Jesoso nii bino chaluurera rai.

Nii le baichajete baichaje seejoan cuhane coroata baichajihanaai curujuae.

Inae nii baichaje nainecolijaanaain acau raain, tein beuruhane janate: ⁸“Soriin amaain, taa beseta erora co-coanihura,” naa Jesosone jaun, soriin amaain nii beseta erora cocoaee nii acau chaluurera.

⁹Nii janate Cana Coaunera Calaohi Jesosohacha rotoi nihane coitucuelanaala coe nii beseta erora. Acaihanejein nii acau raureraachate coitucuure.

Nii jaunte nii bino cohin aonaain: ¹⁰“Raotoha caa bino,” naain, “Chajataauraa,” naain, nii ene ranaa jerera cotijain: “Raaotoha caa ii bino. Aihuruha leeochoaurune rijijieein, bino cao-hacha que nunuetein cana cocoaerate lanaalate aaita. Taoniin nunueniha canaacha coi amuritoeriinte raoter,” nae nii beseta erora, nii ene ranaa jerera rai.

¹¹Nitohaneente Calileea batane que nenea nese Canaau, binoneein jesinaaeca rotoe Jesoso, esinae Cana Coaunera letononeein nihane coitucuuruha cachaaurune caina.

Nii coaraaina, esentaacaanu aina nere-lanaa nichaanune.

Nitohaneein nunuheteente, itolere cunaitenacaauru rautaain, itolere ichae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹²Nii baihane Cafereanaon cuha Jesosone jana, corianiha cuhacaanu, nejer-

aauru, neba, aina nerelanaa nichaanune naaonjoain, cuu neeorihacaanu inata janojoeine caina.

**Jerosaleen nenea Teenforo caje
necoretenacaauru sitaa Cana
Coaunera Calaohi Jesosone**

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Nii janate Jorioocuru beseta Fasocoa que turuelalajihana jaun, turuha cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

(Fasocoa besetate bitohaure Jorioocuru ajelanaala, nii Teenforo asaae. Cairichaerinajaain niha Egipto curaanaane caje jianacoo mitanajaa Cana Coaunera najaan-cojoanonaaniha nii Fasocoa besetana jaunte, nitohaneein Fasocoa beseta cojoanona bana Teenforo asaae itataojain Cana Coaunera coroajeein bajaure Jorioocuru.)

¹⁴Nii janate Jerosaleeun nenea Cana Coaunera rai ita taojiauruhana jaan loreri inoaei- Teenforo asaae necoretiha neeure Jorioocuru, itolere baca, carenero, serori naaonjoain que. Nii janate ecu jelai tein ne cachaauru rai coriqui coreurerera. Niite acaauru coriqui choae laurujua laurujauruhane jana, ¹⁵sicho coinori que rajirajinajaain, nii acaauru rai baaauru, carenerocuru, naaonjoain aina curuaataain, acaauru sitaain, nii coriqui coreurerera rai coriqui riariae atane choae. Acaauru coriqui rori raatiin sieitiin, ¹⁶chujuhecoha nii serori que necoretenaane jana: “Naain caa serorichuru amaachera. Coa caa Ofa Cana Coaunera loreri asaae necoretihachera,” naain sitanajae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹⁷Nii jaunte, “Jataain ii loreri be-raihanunete ne,” naain aitosihalu Cana Coaunera Quiricha Inoaei cuhane nii canacaanuhacha cohajeine jaun, “Aca caara,” naain canacaanu suujua cuhane

Jesoso coarajiacaanu aina nerelanaa nichaanune.

¹⁸Nii jaunte sitanajaa Jesusone jaun: “Chatohanai jana ichaain canacaanu notaaree jana, esinae Cana Coaunera letononeeine coitucuhacaanune coinata,” naain Jesoso caje bajaauruha Joriocurune janate:

¹⁹“Caa Cana Coaunera loreri chamuhitiin jaohichenena, nichata janojoeincha cuhane michureeunni nacoaauneeincha,” naane janate:

²⁰“Inasiinte jenachoonca saota jaanacaain ichacuruhalu jetao natiin, iicha nichata janojoeincha cuhane michureeita,” naure Joriocuru Jesoso rai.

²¹Rai jaberocohacha quete aite, nii Cana Coaunera loreri que ujuaiteein. Nii jaunte nichata janojoein ichanae Jesoso- oo caje. ²²Nii jaunte nichata janojoein ichanaane coaracaanune jaun, inae jauriaa aitosihana jaun, canacaanu suujua neeoritohana jaun, nii aitoa Jesusone esenetacaanu, Cana Coaunera Quiricha Inoasi cuhane aitohana jaun.

Satiin cacha suujua coitucuha Jesusone

²³Fasocaa bana cuu Jerosaleeun neein, bacosacuru, maosacuru, urichosae, naajoaunri rautaane coaraante, Cana Coaunera Calaohi Jesoso esenetaacoaure arajii cachaauru. ²⁴Nete, “Naaajoaante chuhsi, esinae rauhijiriin quesenetaurureeincha,” naene Jesoso, acaauru suujua coitucuhana jaun. ²⁵“Naaajoaauruha caa cachaaurura,” naain biha chuneine que airijiinte, cacha suujua coitucuhana jaun, saneein esenetanaane Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Jesoso rene turuha Necodemone

3 (Niha lelauriin Joriocuru fariseo neein curuajaain. Niichurute, “Acaauruhachajete jataain leeochoaauru amuritoheriin Cana Coaunera ere tonoraure,” naaure.)

¹Leinjiin fariseo Necodemo neein curajaain nenaate nii lelauriin Joriocuru bichauhenaneein ne, acaauru rai jataain nelateineein. ²Niite janotiin Cana Coaunera Calaohi Jesoso rene turuha uhe. Turuhinte:

“Eletoaa Cana Coaunerane coitucuhacaanura. Iite itolere bacosacuru aina cunaitenacaauru rautaeraneein neeicha. Nitohanai ichana nainihe jelai cacha Cana Coaunera colaneta, cacha relaera,” naa Necodemone janate:

³“Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Enacoaauneein nejanoaeniha cachane, Cana Coaunera aina jiniiquiin nena nainihe” naa Jesusone jaunte:

⁴“Inasiina enacoaauneein nejanoare ichauhena. Inasiinte coaiten neba suuri cuhane neloroaain nejanoare ichauhena,” naa Necodemone janate:

⁵“Esinaena rauhijiriin aitoon. Nihei acau nejei, Cana Coaunera Suujue naojoain que coujunacatenoineniha cachane, Cana Coaunera Ere tonoraeraneein nena nainihein cacha. ⁶Jana, cacha caje nejanoanaate- jelai cachaneeinne. Jana, suujua culejeein caruruhin coriha Cana Coauneranete, Cana Coaunera cachaneein ne. Colane aihei. ⁷Cana Coaunera Calaohi coitucuhin esenetaain nere tonorana jereraaurute nejanoaain Cana Coaunera cachaneein nereein. Coaa caa ichei caritocooaunne cojoaelatiincha caenein aonajiha,” naa Jesoso, Necodemo rai. ⁸Nirtiinte, “Charijiein teeinti tiririjiin uha cujuanane, ‘Naaajoain cajete uhera,’ naain coitucuneei. Niheichu ‘Cuute cuera,’

naain coitucuheneei. Nii rijjijeein techu, 'Naojoainte cacha rai ichaonaa te Cana Coaunera Suujue,' naain coitucuheneeicha," naa Jesusone janate:

⁹"Chatohanihana," naa Necodemone janate:

¹⁰"Jataain Israeli cocoaicha relaeaneei inatiin, ta carihanai coitucuhine. ¹¹Esinaena rauhijiriin aitocooaanu, canacaanu nota que coaracaanune jaun. Nete, aitocooaanune esenetaeneeichera. ¹²Caa cana rai chauratane que aitocooaanune esentaeneeine, chatohaneein jana dedeeu ichaonaa bihanune esenetareei.

¹³Nihei chunei dedeeu iniin coara. Canuna laen dedeeu nihanune caje uhin cau turuun cachaneein, itolere caa chauratane que nena cacha rijjijeein nihanune caina. Canuna Cacha Calao-hineein inaraacha cohajeineein neeun.

¹⁴Charijjijeein teeinti, coata caje acano ichaain, enuha que nujuateein chujuraa Moisesane coitucuhi chachu natiin. Nii rijjijeein techu, enuha que nujuateein Cacha Calaoihi nichaunne chujuraa cuurureein, ¹⁵nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raa quesenetaerane caina," naain,

Chauratane que nenacaauru belaitoha Cana Coaunerane

¹⁶"Jataain caa chauratane que nenacaauru cachaauru belaitoha Cana Coaunerana jaunte, acaihanejein calaoihi nichaunne letoae caa chauratane que Cana Coaunera, nitajenaachara nejeein niha quesentaain cacoitucuurera cachaaurune caina. ¹⁷Coatiha cacha casetecaanune caina calaoihi nichaunne letoaai Cana Coaunera. Jianacoo osa caje cacha mitaanune cointate, cau calaoihi nichaunne letoae Cana Coaunera.

¹⁸Nii Cana Coaunera Calaoihi nichaunne esenetaa cachane,

caseteco coaarinaain. Jana Cana Coaunera Calaoihi nichaunne esenetaaite, caseteconein niha cureein, acaihanejein Cana Coaunera Calaoihi nichaunne esenetaenihana jaun.

¹⁹Cono rijjijeeinne turuun caa chauratane que Cana Coaunera Calaoihi nichaunne, cacha conaeranu que niqui. Nete nii cono jerecurene nii Cana Coaunera Calaoihi nichaunne esenetaauruhi cachaauru. Acaihanejein nocohena janaachate nena jerecure, nocohenaanau neein suujua coaraelanaala baaso ichacuruhane caina. Nii corenihate caseteconein neurureein. ²⁰Baaso ichacuruhane coaracuruhane coataate, cono rohan nichuuntanaa jerecurene saain nii baasoneein nenacaauru cachaauru. ²¹Jana caohachaaain ichaauruhanete, cono rohan nichuuntaaure, Cana Coaunera jerenohin ichacuruhane coaracuruhane caina," naainte Necodemo rai aite Cana Coaunera Calaoihi Jesuso raaje neque.

Enacoauneeinte Jesuso que ereereje Joaan- Cacha Coujunacatera

²²Nii baihate Jodea batane que cue Cana Coaunera Calaoihi Jesuso, aina nerelanaa nichaanune aina, cuu inata janojoei nejeein neeoriin, acauhanau cachauru tein coujunacatenajaain baotisanajaane caina. ²³Nii janate, Salim rohan nena Enoon, cachaauru coujunacatiha ne Joaan, cuu niha tabaain acauna jaun. Nii janate cuu turuhajeeure cachaauru, acauhanau tein coujunacatenajaain baotisanajaa Joanne caina.

²⁴⁻²⁶Inae Joaan enoene lalajeeuruha caresero cuhane janate, acauhanau tein cachaauru coujunacatein baotisa Jesusone jaun, ita cotaicha rijiitocure Joaan ere tonoraaurera, leinjiin Jorrio aina. Nii baihate Joaan rene tu-

ruhin: “Cha,’ naau. Taolu ii aina Jorodaan jeraniha nenaalu leinjiin cacha canacaanu rai iicha beebejeilute, enene acauhanau tein cachaauru coujunacatein baotisanajaa ne. Saainte inae aca ere tonoraare,” naauruha Joaan rai nere tonoraaurerane janate:

²⁷⁻²⁸“Saan. Jeriha Cana Coaunerane jaunte aihure. Inae inara rai rauhijiriin aitonajaocaau, ‘Coatiha Curisito nihaun,’ nanajaocaau. Canute letoae Cana Coaunera nii beraanu que. ²⁹Charijieein teinti, inae comasai raa cachane coroaje rai belaicha. Nii rijijieein inachu canu netonai coroajeeun, Cana Coaunera Calaohi Jesoso ere tonoraauruha cachaaurune. ³⁰Aca ere tejian tonoraa cuurureein cachaauru, jelaichoae jauhecotojoeriin. Jana canu erete tonoraa cuurureein fautojoeriin. ³¹Nii dede caje unaate, itolere cacha curuaanaa neein ne. Jana chauratane que nenea cachate, niicha coaraaicha coitucujue. Jana aihei dede caje unaa. Itolere dedeeu nenea, itolere caa chauratane que nenacaauru, naojoainte coaraain coitucue. ³²Acate itolere niicha coarai coaraain be niqui, nete esenetaaurene caa chauratane que nenacaauru. ³³⁻³⁴Jana esenetaa cachanete, esinae rauhijiriin aitoaha Cana Coaunerane coitucuha cureein, jelai Cana Coaunera Suujue que suujuecoha Cana Coaunera Calaohi Jesosone jaun.

³⁵Cana Coaunerate, nii letono calaohi belaitohana jaun, itolere cacha curuaanaa nihane coina cocoainae. ³⁶Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi esenetaera, nirijijieein nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa raa cureein. Jana, nii Cana Coaunera Calaohi esenetaite nitajihia cureein Cana Coaunera casetecanohi neein,” nae Joaan- Cacha Coujunacatera, nere tonoraaurera rai. Nito-

hanihalu inae Joaan enoaene lalajeeuruha caresero cuhane rai.

Samaria bene rai iriha Jesosone

4 Joaan cacha coujunacatera ere tonoraauruhane amuritoheriinte, Jesoso ere tonoraare arajii cachaauru. Chaen “Aca jete, Joaan amuritoheriin acauhanau tein cachaauru coujunacatein baotisanajae.” naain coitucure fariseeocuru. ²(Coatiha aca, acauhanau tein cachaauru coujunacatein baotisanajaa. Acaihanejein canacaanu aina nerelanaa nichaanunechana acauhanatein cachaauru coujunacatein baotisanajacaanu.) ³Nii jaunte nii coitucuhin, Jodea batane caje mituhin, Calileea cauha cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁴⁻⁵Nii Calileea batane que turuhane coina, nii Samaria batane choae situhin, Sicaranein curuajaain nenea neseu turue Jesoso, calaohi Jose rai Jacoboacha tei atane rohan.

⁶Nii jaunte cuu niha atane jachu ucuaatiin acau mitunajaan Jacobo curuaa siriina jaun, enoto chujutaae lalajeein rijiu ecu lauturoaain lauhecoha Jesosone tonohanaune, ⁷⁻⁸nii nese Sica-rau, lenone coretiha cuhacaanu saain.

Nii jana jetaote canacaanu caaijie tocoriin tajiha acau raa uhe leinjiin Samaria bene.

Nii jaun jetaote: “Caisichuche nii ii acau quera,” naain acau bajaa Jesosone jana jetaote:

⁹“Chanuna Joriooneeinche natiin, caje acau bajaaiiche, Samaria beneenein nihanuche natiin,” nae jetao nii Samaria bene Jesoso rai, Samaria coaichacuru aina ita belaihureniha Joriocuruna jaun.

¹⁰Nii jaun jetaote: “Ichei Cana Coauneraacha tenaa jerei coitucuhin, canu nichaaunne coitucuhin cacaje laaen bajaaiichene jana nihanena laaen,

canu cocoirenachara nejeein niha cacha najaan acau ichaonaa tera tereunche icheicha,” naa Cana Coaunera Calaoihi Jesusone jana jetaote:

¹¹ “Chaquena acau soriin rariquiche, raina jaannu sirijeequichene coalanaalata. Ucuhatohache caa atane jachu natiinta. Cha cajete ichaonaa tera acau tereeiche caraita. ¹² Canacaanu foeratera inoasesi Jacobohacha ratirineein nihache caa atane jachu natiinta. Cajete raain niha nete acau corejeteurecheluhelu Jacobo calaohichuru, rai nirihuru, naajoaihunrichera. Iina amurijiriin nena jereehete,” naa Samaria benene jana jetaote:

¹³ “Satiin caa cajete acau raain coorate, jerichanejeein enacoauneein cocoiriha cureeinchera. ¹⁴ Jana, canuhacha tei acau coha cachanete, coaiten enacoauneein cocoirenereinchera. Quiicha tei acate, cacha suujua cuhane marohemarohereein, cacha rai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teranu quera,” naa Jesusone jana jetaote:

¹⁵ “Saan. Carai aihane nii acau uhauche coaiten cocoirichaaunchene coataara, enacoauneein coaiten acau raanuchene coataara,” naane jana jetaote:

¹⁶ “Ii sinijiera cotihachanihuchera,” naa Jesusone jana jetaote:

¹⁷ “Niheiche casinejerata,” naane jana jetaote:

“Esinaete chuhsi, rauhijiriin niicha que aitocoichera. ¹⁸ Jauriaate niqui saouquin sinijieraoquichelura. Chaeen nii ena ii aina nenaate rauhijiriin isinejera neein nenecheta,” naa Jesusone jaun jetaote:

¹⁹ “Cana Coaunera Ere beraneeina ichoaraaunchera. ²⁰ Caa atane ucuuno quete Cana Coaunera bajaebajaeraetoorecheluhelu canacaanu

foeratera inoasesihuruchera. Jana inara Joriooneeichenete, naain Jerosaleeun cuhin Cana Coaunera bajaebajaecaanune jerequichelura,” naa nii Samaria benene jana jetao:

²¹ “Quesenetaauchera. Inae ichuunnejeeonria caa atane ucuuno que uhichene laatelanaala, nii Jerosaleeun cuhichene laatelanaala, chunijiu niha natiin Cana Coaunera bajaebajaquichenera. ²² Samaria

cocoaicha neeichene, coatiha nii inaraacha bajaebajajei coitucuujueein aitoheehiche. Jana canacaanu Jorioo nichaanunena nii canacaanuhacha bajaebajajei coitucuhin laaen aitocoaanuche, Jorioocuru cajete ecoona nihache nii jianacoon cacha mitaerane jaun. ²³ Enene cajete coauneein, caa atane ucuuno que unaa laatelanaala, nii Jerosaleeun cunaa laatelanaala, rauhijiriin suujua cuhane Cana Coaunera bajaauruhineche nere tonoraeraauru esineeu. Nitohaneente jereche Cana Coaunera, ²⁴ suujue nejeesiha nijihachena jaun,” naa Jesusone jana jetaote:

²⁵ “Raotojoeina turuha urichain Cana Coaunera letono Curisitone coitucunche. Acate laen cana relaa ureeinchete itolere que,” naa nii enene jana jetaote:

²⁶ “Saan. Canuna acaneein caa ichei aitoonchera,” nae jetao Cana Coaunera Calaoihi Jesuso.

²⁷ Nii janana eruhacaanu aina nere-lanaa nichaanune, nii ene aina ereeree-jana. Nii natiine, “Chaquena ereerequiche,” naain bajanaa nainenihacaanu, jataain cana curuaanaa nihane jaun.

²⁸ Nii jaunte cuu baichajete ratiriin, canacaanu que janoriin naain neseu biha cue nii Samaria bene. ²⁹ Inae neseu turuhin jetaote: “Chajaauchete, taa leinjiin cacha coaraera. Acate naajoaain itolere ichacaunne que aite caraicha. Jerihane acate Cana Coaunera Letono Curisito

necaihara,” naa nii neseu nenacaauru rai turuhinna jaun ³⁰ tajiha jiniichaain uhin, nii ratiriha najaun turuhin coaraa uure.

³¹ Nii tonohanauna jaiti uujeuru jana: “Chaelainejein quiorihura,” naain lenonihane coina counujichaanune janate:

³² “Niha caleonne inaraacha coitucuhine lanaalara,” naa Jesosone jaun:

³³ “Jerihane chunichanejeinte coroaatecaihara,” naacaanu itaraine janate:

³⁴ “Lenoneein inara suujua nunaachene rijijeeina, casuujua nunaan caletoaera amihaneon ichaain jitaanune. Acate caleonne nera. ³⁵⁻³⁸ Inoaclu nere bera que catohaneein turuhanune beratihana Cana Coaunerana jaun, turuhanune cohajein neuruha cau nenacaauru cachaaurune jaunna inara letoareeunni, inae turuhanune beebejeeichene esenetauruhane, nitajenaachara nejein nena ichaonaa raauruhane coina,” naa Cana Coaunera Calaochi Jesoso, aina nerelanaa nichaanune rai.

³⁹ Nii neseu turuhin niriitiin cachaauru rai been, “Naaajoain itolere ichacaanne quete aitera,” naa nii enene jaun jetaote esenetaure arajiin nii Samaria cocoaichacuru. ⁴⁰ Nitohaneein Cana Coaunera Calaochi Jesoso rene turuhin: “Canacaanu aina neorihura,” naauruhana jaun, acaauru aina coroata janojoein neorihacaanuna jaun, ⁴¹ jataain jelai amuritoheriin esenetaacoaure, nujuuae caje raaje aitohane jaun.

⁴² Nitohaneinte nii jauriaanejein Jesoso aina erenaa Samaria bene rai: “Ii cajena aasaeriin coitucuhin esenetaaanuchelu. Inae laen enene esenetaaanuche jataain nujuae caje raaje aitohane aonacaanuchene jaun. Acate Curisitonechera. Acate caa chauratane que nenacaauru itolere cachaauru jiana-

coon mitaera nechera,” naaure nii ene rai.

**Jorioocuru curuaanaacuru
curuaanaa rey rai
cocoainanacainein nena
calaohi rautaa Jesosone**

⁴³ Coroata janohin Samaria batane que nihane baihate, caje amuhin naain Calileea batane que cue Cana Coaunera Calaochi Jesoso. ⁴⁴ “Naaajoainte Cana Coaunera Letononeein nera,” naain caohachaaain coitucuhin, belaaain, raauenerichaaain naraichurune coitucuha raotojoein inatiinte, atiin Calileea cauha cue Jesoso.

⁴⁵ Inae Calileea turuhacaanune janate, caohatiin Jesoso raauure jelai batane que ichaonacaauru. Jaurianejein Jerosaleeun Fasocoo bitoauruhane jana cuu itolere ichaa Jesosone coaracuruhane jaunte caohatiin raauure.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nii jaunte Calileea nena nese-Canaau turuha cue Cana Coaunera Calaochi Jesoso, nii jauriaanejein bino neein jeesinaaeca rotoha najaun.

Nii janate coitucuurin coaraa uhe Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa rey rai cocoainanacainein nena, cunaitiha calaohina jaun que rautaeratihane coina. Tajiha turuhinte: “Atiin canenajau Caferenaon turuha uute carai canaanai rautaaicha,” naa nii cocoainanacaine jana:

⁴⁸ “Saan. Chatohanai coaraeneeiche inara nota quene, cha esenetaheeeiche,” naane janate:

⁴⁹ “Chajaaajoaau atiin osiha carai canaanaine ajiinihara curuaanaa,” naane janate:

⁵⁰ “Chajaaincha chaque tonajelanaala caunihu. Inae nerautaa ii rai canaanaiicha,” naa Jesosone jaun, esenetaain cauha cue.

⁵¹ Nii jana jetaote, inae turuhelalajein cuujihane jana jetao, tajiha que

tacaain: “Inae nerautaa ii calaohicha,” naauruha que tacaain cachaaurune jaun jetao:

⁵²“Chu teejia enotone jana nejelajaain nerautaeta,” naain bajaane jana jetaote:

“Raca enoto cafetaainte nejelajaain nerautaera,” naaurua najaun jetaote:

⁵³“Nii rijiute chujian aite carai Jerosora,” naain jetao, nii caje coauneein jetao Cana Coaunera Calaohi Jeroso esenetaaure saain, sinijiera, bereecuru, naajoain aina jiniiquiin.

⁵⁴Nii quete coroata saain coitucuruha cachaaurune coina niicha ichai ichae Cana Coaunera Calaohi Jeroso, Jodea caje Calillea nenea neseu turuna jaun.

Jiurona rautaa Cana Coaunera Calaohi Jerosone

5 Nii baihate Jerosaleeun cauha cue Jeroso, Jorioocuru beseta bitoaaane coina.

²Nii Jerosaleeunte, carenero bacuujuaneein curuajaain nenea acuujuua rohan ne Beteseta neein curuajaain acau netaojia najaan. ³Ecute saoquiin niha lohanarine jana nasaae daraacoore arajiin cunaitenacaauru, maosacuru, bacosacuru, neluhinaauru, jiuronacaauru, niichuru daraaque nerurujuaa nii acau netaojiane cohaca.

⁴Nii acau netaojia jetaote, tabaque nichoae fauha Cana Coaunera Letonone, nerurujuae nii acau. Nitohaneein nerurujuaane jana, ichoaichaniha cuhane fai cunaitenaa jetaote nerautae.

⁵Cuute ne leinjiin cacha, nichat-achoonca fosa jaanacain cunaaicha aina nei. ⁶Niite tocoecohane jana coarae Cana Coaunera Calaohi Jeroso. Coaraane jana, inae nitohaneein carajaain cunai aina nihana jaunte, rai: “Nerautanaa jereeina,” naain caje bajaa Jerosone janate:

⁷“Eejeen, aihanu niqicha. Nete nene caa acau netaojianaja cuhane canu faeraanura. Faunaa jerichaaunne naineinte, canu ichoaechaniha faaure leeochoaaurura,” naa nii cunaitenaae janate:

⁸“Saan. Chajaain nimichuhin chela seriin amuute coaracaara,” naa Jerosone janate, ⁹nii rijieeoritiin caochanainejeein nerautaain, nela seriin nichaaurain jelai caje amue nii cunaitenaa.

Nii janate nebetacanaa janonaa bana nitohanai ichaane jaun, coaraain: ¹⁰“Ta cocoaeraa chaelai baijiera enenene coitucuhinete, nebetacanaa cojoanonaa nihane saijieein anajiin baijiaai,” naauruha rai Jorioocurune janate:

¹¹“Aihanu niqui, nete caletoe canu cunai caje carautaera,” naane jana:

¹²“Chate nii nitohanai ichaane coina eletoeta,” naain niqui bajaauruhane jana ¹³coitucue, arajii cacha jana nitajeoriha Jerosone jaun.

¹⁴Nii baihate nii Jerosaleeun nenea ita taojiaain Cana Coaunera bajauruha Joriocuru najaan Teenforo asaae eruhin:

“Aonaau, inae laen nerautaicha. Nijiaonria coaiteen naosatenaa coaquine. Coaiteete jelai amuritoeriin coaraa curiquiinchia,” naa Jeroso raine jaunte, ¹⁵Jorioocuru rai biha cue:

“Acate carautaera,” naain. ¹⁶Nii jaunte Jeroso aina nejerateein, jataain sohin jaonaa jerecure Jorioocuru, nitohaneein nebetacanaa janonaa bana cacha rautaana jaun.

¹⁷Nii jaunte: “Joanreein bana amianiha Ofana jaunna, jerichanejeein ichaauru,” nae Cana Coaunera Calaohi Jeroso.

¹⁸Niritoha Jerosone jaunte, jataain jelaichoaae jauhecotojoeriin aina obajeein sohin jaonaa jerecure. Chaen nebetacanaa janonaa que aitocuruhane tonoraelanaala, “Cana Coaunera Calaohi nihane jaun jete, ichaa Cana Coaunerane

ríjijíeein ichae,” naane corenihane maa-
jeein jataain rautaaurene Jorioocuru.

**Rai inaca Cana Coaunera
cocoainanohíneein niha Cana
Coaunera Calaohine**

¹⁹Nii jaunte: “Esinaena rauhíjiriin
aitoreeunni inara rai, Coatiha casuujua
caje coauneein quiicha jerei ichana
nainihaun, Cana Coaunera Calaohi
nichau natiin. Acaihanejein Ofaacha
jerenohichana ichaaun. Itolere Ofaacha
ichaichana ichaaun canu netonai.
²⁰Cacaelaiha Ofa Cana Coaunerana
jaunte, itolere niicha ichai que
canotajae. Chaaen techu jeelai choe
jauhecotojoeriin caque itolere ichaain
inara notaaratihane, nii cojoaelatiin
coaraa curiquicheein. ²¹Onacaauru
ichateein acaauru rai ichaonaa tiha Ofa
Cana Coaunerana jaunna, canu netonai
quiicha belaihuri ichateein acaauru
rai ichaonaa teeun. ²²Chabana cacha
coujuhin coaraai Ofa Cana Coaunera.
Coatiha ichana nainenihane caun aihei.
Nii jaunte canu cocoainaan caletoe
cacha coujuhin coaraaunnuque,
²³chaen ríjijíeein jataain curuaanaa
neein nihanune coitucuhin, rai nere
tonoraauruhane ríjijíeein quere netonai
tonoraauruhane caina. Cha teeinti
quere tonoraene, niite caletoaera Ofa
ere tonoraenereein.

²⁴Caletoaera ere esenetaain, quere
tonoraain naajoain neeichenena inara
coujuhin inara coaraelanaala rauhíjiriin
nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa
tereunni inara rai, jaoleneein neeich-
ene coataa. Esinaena rauhíjiriin aitoon.

²⁵Enene caje coauneente Cana
Coaunera Calaohíneein nihanune
ere aonacuruha Cana Coaunera
coitucuhi cachaaurune jana, quere
tonoraauruhane, acaauru suujua
coriha cureein Cana Coaunera.
²⁶Raajenihane ichaonaa nitajenaachara

nejeein nenea ichaonaa teraneein
niha Ofa Cana Coaunerana jaunna,
jerichanejeein ríjijíeein nenea rai
calaohi nichaunna jaun canu netonai
nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa
teeun. ²⁷Inaraacha cohajei- cacha
calaohi nichaaunne cocoainainte
caletoe, caohachaain ichaauruhane
coaraain baasoneein ichaonacaauru
ichao rucueranu que. ²⁸Coa caa
aitocoaunne cojoaelatohache. Inae
cojoinaca que turuhane banate, rai
nere aonacurureein. ²⁹Nii banate
natane bana caje mituurureein satiin
onacaauru, caoacha icharaauru
nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa
raauruhane jana, baaso icharaaurute
caseteco coaraa cuurureein.

³⁰Coatiha casuujua caje coaunein
cacha coujuhin coarahaan. Aitiin cale-
toaa Ofane ríjijíeeina rauhíjiriin cacha
coujuhin coaraaun.

³¹‘Cana Coaunera Calaohi nichaunra,’
naain irihanu caraajenianene
caohacharihei. ³²⁻³³Inae Joan caje
bajaerateichene jana, rauhíjiriin
inara rai bihalu Joaan. Aihana jaun,
esenetaaichenete caohachae, Cana
Coaunera ere beraneein niha Joanne
coitucuihene jaun.

³⁴Esinaete rauhíjiriinte caque aite
Joan- acauhanau teein cachaauru cou-
junacateein baotisaera, caje bajaich-
ene jana niqui, nena cacha aitohane
lateneun. Jianacoon mituhin neeiche
osa cajene jerena caunna, caa niritiin
aitoon.

³⁵Aca aiha leinjiin conone ríjijíeein
niha Joanne jaunte niqui, corojeein
neeichelu basiijiin reeintiariin.
³⁶Chaaen techu, ‘Acate canaacha
cohajeinera,’ naain inara rai biha
rauhíjiriin Joanne choe tacaain
techu niqui, inara nota que itolere
ichacaunne coaraquiche. Nii quiicha
ichaina ichaaun, esinae rauhíjiriin

caletoaa Ofa Cana Coaunerane coitucuhichene coina.

³⁷⁻⁴⁰Chariji bana Cana Inaca Cana Coaunera coaraain nere aonaheeiche niqui. Nete, nere bera inoaesihuru que catohaneein turuhanune berateein laenaeratihalu Cana Inaca najaan que nere-laaiche niqui, caje ichaonaa nitaje-naachara nejeein nenaar aaichene coina. Nete nii aitohane rijijieein caletoaa Cana Inacane esenetaeneeichene jaun raenereicheein.

⁴¹Nii jaunna caque tacaain canu coroajeein caraachene jereneeun.

⁴²Chaaen nachu raotojoein Cana Coaunera jereein, nere tonoraain neneeichene coitucuun.

⁴³Cana Inaca Cana Coaunerate niqui caletoae. Nete, caohachaaain caranaa jereneeiche. Jana inara rene turuhin, ‘Canuna Cana Coaunera letono nee-unra,’ naa inara rene turuhin Cana Coaunera letono niheinete laen caohachaaain rariquiche.

⁴⁴Cana Coaunera coacuelanaala itaacha coroajeein, ‘Iite caohati cachaneein neeicha,’ naain neeichene jaunte, quesenetana naineneeiche.

⁴⁵Coatilha Ofa rai inara coulurujuenaa coauhaaun canu. Nii Moisesa inaraacha esenetaite laen Cana Coaunera rai inara colurujuereein. ⁴⁶Moisesa aitojoan esenetaaichene jana nihanete, queseneta-reeiche, catohaneein turuhanune que aitiin laenaalu Moisesane jaun. ⁴⁷Nii aitiin niicha laenai esenetaeneeichene, chatohaneein jana aitocoounne eseneta-reeiche,” nae Jesuso.

Saoqui oharaancai cache rai lenone tiha Jesusone

6 Nii baihate Calileea conemuri jeraque cuha Jesusone jana, ²sacuha cuure arajiin cachaauru, cunaitenacaauru rautaane coaracuruhana jaun.

³Nii janate cuu atane ucuuno choae iniin nelauriariin lauheque Jesuso, aina nerelanaa nichaanune aina, ⁴Jorioocuru beseta Fasocoa catainajeein.

⁵Nii jaunte arajiin turuuruha cachaaurune jaun: “Chu lenone coreterihacache, caa arajii cachaauru rai,” naain bajaie Ferifi rai Cana Coaunera Calaohi Jesuso. ⁶Niicha ichaneni coitucuha natiinte bajaie Jesuso Ferifi caje, “Toohanrichaaincha,” naain.

⁷Niritiin bajaane jana: “Coroata fashai janonei amihanenaa core jeeoneein faan coretichaachene niha natiin coatia caa arajii cache naineriheta,” naa Ferifine baihate:

⁸⁻⁹“Caute ne caa canaanai rai saoquijieein faan, nii baiha coroatajaain ate, naaonjoaain niqui, nete caa araainein cache nainenere carijiei,” naa nii Simoon Fedoro ocoala Aanderesine jaunte:

¹⁰“Saan. Acaauru rai aitocuchete nelauriaauruhine satiin,” naa Jesusone jaunte:

“Nii omane choae nelauriaauchera,” naauruhane jana, nelauriaaure nii saoqui oaraancai quichaauru nejeesina, enecuru, canaanaihunru, naajoain janijilanaala.

¹¹Nii janate nii faan teberiaain: “Nariha,” naain Cana Coaunera bajaane baiha, nii aina nerelanaa nichaanune rai nii faan te Cana Coaunera Calaohi Jesuso, chaluhaaanune coina. Chaluhacaanune janate, nii saoqui oharaancai cache naine nii faan. Jerichanejeein techu nainecohanajae nii ate.

¹²Nii janate, inaeneeuruhana jana cautihana jaun: “Caa caute curujuuain raauche nijiaohanne coataa,” naa Jesuso, aina nerelanaa nichaanune raine jaun, ¹³curuhacaanune janate ne, elechoonca coroata omariin faan caute. Nitohaneente caute, nii saoquijiei faan nefaain.

¹⁴Nii coaraante: “Caate caa chau-ratane que turuha uha niicha jerecurei Cana Coaunera letono canaacha coha-jeinecaihara,” naaure cachaauru.

¹⁵Nii jaunte jataain acaauru curuaanaa rey neein Jesoso tenaa jereein, counujueein amanaa jerecuruhane coarajihana jaun, acaauru que janoriin amue rautaenihana jaun. Nitohaneente acaauru que janoriin amuhin, atane ucuuno que iniha cue Jesoso, cuu jelai basiijiin neorihane caina.

Acau choae amuha Jesusone

¹⁶⁻¹⁷Nii janane, inae nocohecane jaun, jaiti turueniha Jesoso atane ucuuno cajena jaun, fauha cuhacaanu. Fauhina, leinjiin bote cuhane naain jera jaoha cuhacaanu, Caferenaanon turuhacaanune caina. Nii janate inae nalaaquuin cuhin nocojoe. ¹⁸⁻¹⁹Nii janate, inae bote cuhane fauhin cuujihacaanune jana, canacaanu sacuha uhe Jesoso, acau choaae rurujueein uhin. Nitohaneente acau choae uhin canacaanu rohan nichuuntaain, nii acau jiheetohane jana, fichafichanaa tabai nihane jana, nii bote nalaaene amuniha canacaanu rai janate coaracaanune jana, tajiha acau choaae uhin rurujue, nii bote nichaae uhin. Nii jaunne coasiha nesoonetohacaanune janate:

²⁰⁻²¹“Cooa nesoonetohachera. Canuna aihunra,” naane jaun, que tacaain coraajein, nii bote cuhane fauhin amaacaanu. Nii janana cohaneeriin turutoha cuhacaanu canacaanuhacha coinetihi.

²²Nii cojoanoote, acaihanejein satononiha jera jaoha cunaa bote cuhane fauhin jera jaoha cuhacaanune jana, canacaanu aina uheniha Jesusone jaun, nii que ereereecure.

²³Nii jana jetaote, Tiberia nese caje uhin turuha uhe leinjiin bote.

Turuhin jetaote, najauriaa uhe nii Cana Coaunera bajaain niicha tei faan quihuruha najaan rohan. ²⁴Nii jana cuu nenihacaanune jana, Jesoso netonai niha natiin nenihana jaun, nii bote cuhane nefaujuuain cuhin, nii nihacaanune jaaun Caferenaanon turuhin ariha uure.

“Ichaonaa esine tera lenoneneinne neeun,” naa Jesusone

²⁵Nii janate jera jaohin coaraa uuruhane jana, cuu nii Caferenaanon ne Jesoso. Nii jaunte rai: “Chabana cau turuhite cacha relaera” naauruhane janate:

²⁶“Nii quiicha ichai coaraquiche natiin, ‘Naaajoain caara,’ naain inara suujuau erenaa coacuelanaala, nainain obejein lenonequichene jaunte cariirijieeiche,” naainte, ²⁷“Coo sanaa inaera lenone corenihacha amihanihache. Acaihanejein ichaonaa tera- chabana sanaachara nejein lenone coreniha amihaneeuhe. Nii nitajenachara nejein niha cacha najaan lenone tihanune coinete caletoe Ofa Cana Coaunera. Canuna inaraacha cohajei Cacha Calaohi ineenra,” naa Jesoso acaauru rai janate:

²⁸“Chatohaneein nerichaanu Cana Coaunera jerenohi ichacaaunne caina,” naain bajaauruhane janate:

²⁹“Caa niicha letoai nichaunne esenetaichenete jere Cana Coaunera,” naa Jesusone janate:

³⁰“Chatohanaina ichaain canacaanu notaareei, coaraain esinaen rauhijiriin Cana Coaunera letononeene esenetaacaanune caina. ³¹Carene tabai que amuhemuhecuruha najaaun jetaote, neniha lenonene jaun jetao, dede caje faan rijijieei nena manaa neein curujajaain nena que jetao ichaohin amuhemuhecururejetelu canacaanu inoaesihuru. Nitohanein jetaote,

neniha lenonene jaun, ‘Dede caje nena faan rijijieein nena manaa te Cana Coaunera,’ naa Cana Coaunera Quiricha inoasesi cuhane” naauruhane jaunte:

³²“Coatiha Moisesa nii dede caje nena faan manaa tihei. Acaihanejein Ofa Cana Coauneraachate nii dedeeu nena faan esine teraneein ne. ³³Nii Ofa Cana Coauneraacha tei faante turue caa chauratane que, cachaauru rai ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena teranu que,” naa Jesusone jaunte:

³⁴“Atiin canacaanu rai inetono janonaa bana, nii faan que canacaanu sihura curuaanaa,” naauruhane janate:

³⁵“Canuna cacha rai ichaonaa tera faan neein neeun. Cha teeinte carene uhe aca mijiteriaain. Cha teeinti quesenetae, aca cocoireriaain. ³⁶Nete inara rai aitocooaunne esenetaeneeiche, inara nota que quiicha ichai coaraqiche natiin.

³⁷Satiin Ofa Cana Coauneraacha letoait carene uhe. Nii jaunna carene uhi nihane sitaenereunni.

³⁸Coatiha quiicha ichana jerei ichacaunne coina, dede caje uhin turuha uhaaun caa chauratane que. Acaihanejein caletoaera Ofa Cana Coauneraacha jerei ichacaunne coinana cau turuun. ³⁹Nabana nitajeuruha cachaaurune coataate caletoaere Ofa Cana Coaunera. Nii jaunna satiin nii carai niicha teeuri cachaauru ichateein michunajaa cureeunni inae saa cana janonaane bana.

⁴⁰Nii Cana Coaunera Calaohi coaracuruhane esenetaauruha satiin cachaaurunete jere caletoaera Ofa Cana Coaunera, chabana nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raa esenetaeraaurune coina.

Nii jaunna inae saa cana janonaane bana ichateein michuunajaa cureeunni,” naain acaauru tonorae Jesuso. ⁴¹Niritiinte, “Canuna dede caje faana faan nee-

unra,” naa Jesusone jaun nocoeje chanuure Jorioocuru.

⁴²Nitohaneente ita rai: “Ta Jose calaohi Jesuso niha caane. Raotojoein inaca, neba, naajoain coitucuhacache natiin, dede caje faunaa nereta,” naauruha ita rai Jorioocurune janate:

⁴³“Inae canu necoeje chanuhichene jianecuchera. ⁴⁴Chunei carene unaa nainihe, nii jereein neniha caletoaera Ofa Cana Coauneraane. Inae saa janonaane banana nii carene uhine ichatiha cureeunni. ⁴⁵‘Satiinte relareein Cana Coaunera,’ naa Cana Coaunera ere be-racuru ioensiuuruhacha laenai quiricha cuhane jaunte, satiin Ofa ere aonaain tonoraain que nerelanacaaurute, carene ureeincha.

⁴⁶Chabana Ofa coaraai chunei. Acaihanejein canuhachana coaraaun caje unaa nichaunna jaun.

⁴⁷Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Quesenetaerate ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena raa cureein.

⁴⁸Canuna ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena tera lenone-neein neeunra.

⁴⁹Neniha leinjiinejein cacha najaaun carene tabai choae amuhemuhecuruha inara inoasesihurune janate, que ichaaoruhane coina cojoanoo netojoein manaa neein curujaain nena quinacai nalae Ofa Cana Coaunera, que ichaaoruhane coina. Nete, satiin oore nii quihurera- inara inoasesihuru inae binaaneein. ⁵⁰Canuna dede caje faunaa lenone neeun. Nii faan nichaaunne quicha, chabana orihain. ⁵¹Canuna nii lenone neein dede caje faunaa neein neeun. Nii lenone que ichahin neite nirijijieein nitajenaachara nejeein niha cureein.

Nii lenone quiicha tenaa jereite, cajabereonneein ne. Acane tiha cureeunni, que ichahin neeuruha caa chauratane

que nenacaaurune coina,” naa Jesusone janate,

⁵²“Chatohaneena rai jaberoco que cana coroaatere,” naain nejesinajeein ita cotaicha rijitocure Jorioocuru.

⁵³Nii jaunte: “Esinaena rauhijiriin aitoreeunni inara rai. Canuna Cana Coaunera Calaoheinein, jelai Cache Calaoheinein inaraacha cohajei ineein neeun. Cajabereon quini cacoichana coheneeichene, nihei ichaonaa esine ranaa nainiheiche. ⁵⁴Cajabereon quini cacoichana coerate, chabana nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raa cureein. Acane, saa cana janonaane bana ichatein michuha cureeunni.

⁵⁵Ichaonaa tera lenone esine neein niha cajabereonne janate, ichaonaa tera conacai ineein ne cacoichana.

⁵⁶Nitohanein cajabereon quini, cacoichana coerate, caniha jiniiquiin nereein. ⁵⁷Nii caletoaera Ofa Cana Coaunerate ichaonaa siri. Nii jaunna que ichaohin neeun. Nii rijijieein techu, cacoreniha ichaoha cureein caque lenoneein nei.

⁵⁸Nii dede caje faunaa lenone quena aitoon. Coatiha nii inara inoaesihuru-hacha quii manaa rijijieein nihei. Nii manaa quihuruha niqui inara inoaesihuru, nete satiin oore nii quihurera. Jana nii caitoojoan dede caje faunaa lenone quiha cachanete, chabana nitajenaachara nejeein niha cureein,” ⁵⁹naain relanajae Jesuso, Caferenaon, acauru rai sinacoca asaae netaojiauruha Joriocurune jana.

Nitajenaachara nejeein nena ichaonaa tera erena

⁶⁰Caritiin relanajaa Jesusone jaunte: “Caaintatoha jataain caa naitoojoan. Chate nere tonorare,” naauruha nii caaijie arajiin cunacaauru cachaaurune janate, ⁶¹aohanriin:

“Ta aihane carautaaichene. ⁶²Toohanreichecha, jauriaa nihanulune jaauu jelaiha iniha cuhanune coaraquichene. ⁶³Caa quere aonaain esenetaeraaurute, chaelai janonaa bana nitajenereein. Jana, caa aitocoanne esenetaelanaala erena tonoraauruhite, ichaoha jaberoco niha natiin, nitajiha cureein suujue. Cha que nelatihei cana jaberoco, cana suujue colane. ⁶⁴Nete jaiti caa aitocoanne jaan esenetaaurene inara tabaauru,” nae acauru rai Jesuso, inae inoaelu caje coauneein, “Acauru acaaurute quesenetaenereein. Jana, acate naaonjoain cacoulrujueein naaonjoain caeteratiha cureein,” naain coitucuhana jaun.

⁶⁵Nii jaunte: “Nii jereniha Ofane, carene unaa nainihe chunei,” naa Jesusone caijiete, ⁶⁶jianijihacoaure nii arajiin aina nerelananichaanune aina amuhemuhenaacaauru niritoha Jesusone jaun.

⁶⁷Nii jaunte: “Inara netonaiha cajao-hin caratiriin amuriquiche,” naain bajaa elechoonca corootajai nichaanune cajene jana:

⁶⁸“Ahan aihei. Chuna nenacae curichaacaanu. Nii canacaanu relaina jaan tejian nenacae ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena teranein ne. ⁶⁹Canacaanuna laen ii esenetaacaanu. Nii jaunna acaihanejein Cana Coaunera Calaohi Curisitoneein neeine coitucuhacaanura,” naa Fedorone janate:

⁷⁰“Canuna lechoonca corootajai niquichene cotijiaain raain neeun niqui. Nete, nii inara lechoonca corootaja nechu aansain moconajaeraneein ne,” nae Jesuso canacaanu rai. ⁷¹Nii Simoon calaohi Jodasi Isacariote quete aite Jesuso, aina nerelanaa nichaanune lechoonca corootaja niha natiin coulurujuerichaine coitucuhana jaun.

7 Nii baihate, Calileea batane que nenacaauru neseeuu neseeuu cachaauru relaa amuhemujue Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Jodea batane que cunaa jerihe, cuu sohin jaonaa jerecuruha cuu nenacaauru Jorioocuruna jaun. ²Nii janate, inae ichuunejeonriha lohanari beseta bitoaaauru Jorioocurune jaun:

³“Coo cau niha. Jodea cunihunte cuu chaaelai ichaaine coaracurumii cuu nenacaauru ii coitucuurera. ⁴Coitucuha cachane jeriha chuneine, asiin cha ichana nainihe. Aihana jaun, letonoanein satiin coarajeuurera notaracae ichaaute coaracurumii,” nae nocoalacuru. ⁵Nihe nocoalacuru nihanatiin esenetaaurenihana jaunte aitocure.

⁶Nii jaunte: “Inasiina jaiti turuha cuhanune jaan cojoinacane coalanaala cureeun. Inara raite laaen caoachae joaenreein bana cuhichene, ⁷neniha chatohanein inara aina nejerateein, inara cotaain, chatohanein inara tenaa nainenihaa chauratane que nenacaaurune jaun. Canihate laaen nejerateeure, itolere baaso ichacuruhane que rauhijiriin aitocoanne coreniha. ⁸Inara cunichuchete beseta bitoaaiche. Jaiti curihaunni canu, turueniha cuhanune jaan cojoinaca quene jaun,” naain ⁹nii Calileea nedae Jesuso.

**Lohanari beseta bitoaaurera
jana turuha Cana Coaunera
Calaohi Jesusone**

¹⁰Nii baihate inae cuuruha nocoalacurune jana, acaentonai cue acaauru caaijie nasina rijijieein, acaauru aina beseta bitoaa.

¹¹Nii janate inae nunuheca besetane jana ariirijieeure Jorioocuru: “Aancacha nii cacha,” naain ¹²cuu nejesinajeein coacuhin ita rai ereerejeein:

“Acate caohachanejein cachanein ne,” naauruha tabaaaurune janate, tabaaauru:

“Caohachanejein cacha nihei jana canacaanu rai, cacha coritaain naojoanna jaun,” naaure tabaaauru. ¹³Nete, rauhijiriin “Aca,” naain chaque erenaa nainene chunei Jorioocuru coasiha.

¹⁴Nii janate, netaoiauruhana jaan loreri Teenforo asaae enoha Jesusone jana, inae sanaa jere nii beseta.

¹⁵Nii janate cuu relanajaa Jesusone jana cojoaelatoore Jorioocuru. Cojoelatiinte:

“Chatohaneina nirijieein nerelaelanaala itolere coitucue,” naauruhane janate:

¹⁶“Coatiha casuujua caje quicha rocohi nihei- caa inara relaanune jaan. Caa inara relaanune jaante, nii caletoaera caje unaa ne. ¹⁷Nii jaunte inae jatoroain Cana Coaunera jerenohi ichana jerate aitocoanne aonaain coitucuha cureein. Nitohaneinte esinae rauhijiriin casuujua caje rocohin aitenihanune coitucuuruein.

¹⁸Charijieein teeinti: ‘Canuna caoacha cachanein neeun,’ naain suujua caje rocohin raotono que ereerecane, ereereje cacha raotojoein: ‘Caate jataain caohachanejein cachanein ne,’ naain caohachain belaaen coaracuruha cachaaurune coina. Nete rai letoaera curuaanaa coitucuhin coroaecuruhane coina, esinae rauhijiriin aite. Aihana jaun, Nihei nii que: ‘Casaje,’ naain ereerecuruhane jaanu.

¹⁹‘Cana Coaunera ere bera Moisesa ere tonoraacaanu,’ naainte ereeiche niqii. Nete: ‘Coo sonajaain jaohache,’ naain aitoha Moisesa natiin tonoraeneeichene jaun, casohin cajaanaa jerequiche,” naa Jesusone janate:

²⁰“Chana ishohin iijaonaa jerete aansai,” naauruhane janate:

²¹ “Chanuna jana chaaen, nebetacanaa janonaa bana cunaitenaa rautaanune jana, cojoaelatiin obaaequichelu caniha. ²² ‘Quichaneein nejanoaa inara bereene, inae fosa janoniha nejanoaane jana, rai nacatichi cari jiuunuhin saache,’ naa Moisesane jaunte niqui, nii tonoraain nebetacanaa janonaa bana niha natiin, canaanai nacatichi cari jiuunuhin sauhin naaonjoaain neeichelu. ²³ Chanuna chaaen nebetacanaa janonaa bana lesajeein cunaitenaa rautaanune coreniha, caniha obajeein caque nererojoeccaichelu. ²⁴ ‘Cana Coaunera aitojooan tonoraacaanu,’ naaiche inara suujua cuhane natiin, esinae rauhijiriin Cana Coaunera aitoonjoan coitucuhin tonoraain niheeiche. Esinae rauhijiriin Cana Coaunera aitoonjoa coitucuhin neeinchene jananihane, caniha obajeein caque nererojoeccaain neriheeiche,” nae acaauru rai Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

“Naojoain cajena unaa neeun,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone

²⁵ Nii janate: “Tana caa cacha ariirijieuruha sohin jaoruhane coinane,” naauruha nii Jerosaleen nenacaaurune jana, ²⁶ “Nocoo chujianra jianacoo neein satiin coarajera notaracae ereerejena. Chanuna colaraain inauhene coarajeure. Jerihanete acaauru esenetaain, ‘Acate Cana Coaunera letono Curisitone,’ naaurucaihha cocoinanacaihuru. ²⁷ Canacaanuna laaen, nii uhana jaan coitucuhacaanu. Jana turuha Curisitone, ‘Naojoain cajete uhera,’ naain coitucuerariaain,” naauruhane janate, ²⁸ cuu nii ita taojiaauruhana jaan loreri Teenforo asaae aonajenajaain,

“Esinaena aihana jaun, canu una-jaan coitucuhiche. Coatiha casuujua caje coauneein uhaaun. Inaraacha coitucuhi

Cana Coaunerate caletoe. ²⁹ Dede caje, aca caletoeana jaunna coitucuuun caje uhanune jaun,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso tonijiaain.

³⁰ Niritohane corenihate mucuhin amaain caresero cuhane Jesoso enoanaa jerecure niqui, nete jaiti cuu tenihana jaun, chatoaneei que biji teeurene. ³¹ Nete, atiin esenetaain:

“Turuha Curisitone, coatiha aiha caa cachane amuritoheriin araai saain nicha ichai ichaain cacha notaariaain,” naaure arajii cachaauru.

Teenforo beraihurera folisiaacuru que Cana Coaunera Calaohi Jesoso mucuhin raerateuruha fariseeocurune

³² Jesoso queecha ereeuruha cachaaurune que urichocuruhana jaunte, rautaaurenihana jaun nere tonoraeraauru Teenforo beraihurera folisiacuru letoaaure nii fariseeocuru, nii cuu nena batirichuru curuaanaacuru, naojoaihuri, Jesoso mucuhin raacuuruhane coina. ³³ Nii jaunte:

“Basijiin reeintiariina cau neeorihun. Nii baihana nii caletoeera rene cauha cureunni. ³⁴ Canu aririquicheein niqui. Nete caurueneriquicheein, nii cuhanune jaun turunaa naineneriquicheei najau,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte, ³⁵ nejeesinajeein itarai:

“Chuna curute, ariirijiacachene niha natiin eruhenerihacache. Jerihanete Curieocuru que najasiiteein nenacaauru Jorioocuru ataneu cunaa jere, Curieocuru relaane coina. ³⁶ Chatohanerichaain naate aite: ‘Canu ariichene niha natiin, caururiheicheein cuhanune jaun turunaa naineneriquicheeine jaun,’ nae,” naante itacaje bajaebajaeure Jorioocuru.

**“Cocoirei carene uhinena
cocoae,” naa Jesusone**

³⁷Nii beseta satono janonaa banate, beseta nunuhe bana, bajaauruhane amuritoheriin Cana Coaunera bajaare jini-iquiin nii beseta bitoaa turunacaauru.

Nii jaunte beseta satono que nimichuhin tonijain, nii cuu nenacaauru rai:

“Cocoirei carene uhinena cocoae.

³⁸Aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoasi cuhanene tocohanein, quesenetaera cacha suujua cajete mitureein acau rijijieein sorohin, jelaiha suujua cuhane maroemaroereein, suujua rucujueein rai ichaonaa nitajenaachara nejeein nenea teraauunu que, chaen leochaaauru rai niha natiin tihane coina,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, nii beseta bitoaaaurera rai.

³⁹Nitohanein Cana Coaunera Suujue raaururichain esenetaeraauru cachaaurune quete aite Cana Coaunera Calaohi Jesoso, coitucuruane coina. Jaiti dede curuaanaanein Jesoso enoanihana jaunte, esenetaeraauru rai suujue letoane Cana Coaunera. Nii quete aite Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

**Jesoso coreniha ita caje
nelerucuruha cachaaurune**

⁴⁰Nii jaunte niritoha Jesusone jaun tabaauru:

“Acate nii turuha uha niicha jerecuri Cana Coaunera ere berane,” naauruhane jana,

⁴¹“Acate Curisitona,” naacoauruha leeochoaurune janate, tabaauru jana:

“Inasiin jetao Calileea caje uriha Curisitone coalanaala. ⁴²‘Jerichanejeeinte curuaanaa inoasi Rabiri rijijieein Beleen cocoaichanein nereein Curisito, curuaanaa inoasi

Rabiri ichoalaneein nenea,’ naa Cana Coaunera Quiricha Inoasi cuhane natiin, Curisito nere Calileea cocoaicha,” naaure. ⁴³Niritiinte Jesoso coreniha cuu ita rohecaain ita caje nelerucure.

⁴⁴Tabaaurute mucuhin amain caresero cuhane tenaa jerecure niqiu, nete ichana nainene chunei.

**Jesoso esenetaaurenih
cocoainanacaihurine**

⁴⁵Nii jaunte, Jesoso colane turuha uuruha nii Teenforo beraihurera folisiaacurune jana:

“Chanuna mucuhin uhaeneeiche,” naain bajaauruha cuu nenea fariseeocuru, batrichuru curuaanaacuru, naaonjoaihurine jana:

⁴⁶“Cha corenihana mucuhin uharichaanu joareein coreniha. Nihei chunei cacha irihane rijijieein erei,” naauruhane janate:

⁴⁷“Inae nachu inara netonai coritaate. ⁴⁸Esenetaauruha cana curuaanaacuru, fariseeocuru, naaonjoainurine coalanaala esenetaaiche.

⁴⁹Acaihanejein Cana Coaunera Ere coitucuruhi, Cana Coaunera jaolecuru cachaaurute esenetae,” naauruhane jana:

⁵⁰⁻⁵¹“Nainihe joareein nere aonaelanaala, joareein: ‘Naojoainte ichae,’ naain, caohachaain coitucuhelanaa, cacha casetecaacachene, niritiin aitoha cana quiricha inoasi cuhanene jaunne,” naa nii janotiin Jesoso rene turuha cunaa fariseeo Necodemone janate:

⁵²“Ii tonaina Calileea cocoaicha neei. Nihei chunei Calileea caje ecocohin Cana Coaunera ere bera. Cana Coaunera Quiricha cuhane arihute coitucuhi,” naauruha leeochoauru fariseeocuru Necodemo rai janate, ⁵³nenajau cauha cuure nii cuu nenacaauru.

Ene cojoaelorohe

8 Nii janate acaauru que janoriin, naain Oliboneein curuajaain nena atane ucuuno cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ²Inae janohane janate naain Jerosaleeun cauha cue, coaiten enacoaaunein cuu nena Teenforo asaae enohane coina.

Nii janate rene turuhajeeuruha arajii cachaaurune jaun, nelauriaain relana-jae Jesoso. ³Nii janate nejelau quicha que nicharatihane jana ene cojoaeloroeh eruhin, mucuhin, tajiha turuaa uure, Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaurera fariseeocuru. ⁴Nitohanein turuaante, nii cuu nenacaauru cataauntein:

“Naojoaain nejelau quicha ainane janana, caa ene eruhin mucuhin uhaacaanura cacha relaera. ⁵Cana Quiricha Inoaesi cuhanete laenaain cana rai rauhinn tein letoaelu Moisesa, nitohaniha ene cojoaelorohe ne, sohin jaohacache ajeri que botosiine coina. “Tonaai jana ii,” ⁶naain bajaure, nii ene sohin joaeratenaa jerenihane couluru-jueeuruhane coina.

Nii janate acaauru tonoraelanaala notoroaain, biji couturi que atane laenaje. ⁷Nii janate cuu tonoranajae lanaala atane laenajiha biji couturi quene jana, cuu jeelai coaineinejeein bajaebajaecuruhana jaun, couturi michuriin:

“Niha cau leinjiin inara jana osa que lanaala, chabana baaso ichae lanaala nena ne, nii ichoaechaniha focoine ajeri que,” ⁸naain coaiten notoroaain atane laenaje biji couturi que Jesoso.

⁹Niritoha Jesosone jaunte, aihuru bana acaauru netonai baaso ichacuruhana jaun, acaauru suujua que tacaana jaun, coejeein, biinaa que ichoaichaain leinjihana leinjihanaain mituhin cauha cuure. Inae satiin mituhin amuuruha nii ene

coulurujueurerana jaun, nii eneecha que jerajejeein neeorihana jaun, ¹⁰nimichuhin nichauraain:

“Aancaauruche icholuruerauruta. Ta ishohin iijaohache chuneine,” naain nii ene caje bajaa Jesosone janate:

¹¹“Aiheicheta curuaanaa. Nihei casohin cajaohiche chuneita,” naa nii enene jana:

“Niheichu, canu niha natiin chatohanein chetein, ishohin iijaonaa nainihaunche. Inae caunichuche. Jiaonriha caa baiha coaiten nosateichenera,” naain nii ene jiane Jesoso.

Cana rai chauratane cononeein niha Jesosone

¹²Nii baihate coaiten cachaauru rai beebeje Jesoso:

“Canuna caa chauratane que nenacaauru cononeein neeunra. Quere esenetaerate ichaonaa tera cono siricheein. Chabana nocohenaanau amuhemuheriaain,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate:

¹³“Nohaneicha. Ichaajenihane aitiinte aitohicha. Nii jaun chaque nelatihei nii aitohine jaanta,” naauruha fariseeocurune jana:

¹⁴“Caraajenihane aitiin aitocoaaunne niha natiinte, nelate quere. Canuna nii uhanuluna jaan jelai coitucuum. Jana inara coitucuheiche. Niheichu canu cunajaanu coitucuheiche. ¹⁵Nechu jataain Cana Coaunera coitucuneeichene jaunte, joanreein inara suujua cuaaichene jaun, joanreein ereereequiche. Aanca chunei coulurujerichaaun canu. ¹⁶Canu, cacha coulurujianunete, esinae rauhijiriin coulurujuenojoneei ne, canuhacha jelai caitono nenihana jaun, caletoaera Cana Inaca aina aitocoanna jaun. ¹⁷Charijieein teeinti ‘Ita rijiitoojeein ereeuruha corotajai coaraaurune, esenetaacache

nete ne,' naain aite inara quiricha inoasi cuhane, nitohaneein ichaquichene coina. ¹⁸Nirijieeinna coaraneein aitoon, nii caletoaera Ofate cajiniichaain coaraneein ne. Nii jaun quesenetaaichenetene," naa Jesusone jaunte:

¹⁹"Aanca aihane nii chaca," naain ba-
jaauruhane jana:

"Cacoitucueeneichene jaun, Ofa coitucueeiche. Cacoitucuhichene jana nihanete, Ofa netonai coitucuriquiche," ²⁰naain relanajae Jesuso, nii ita taojiaauruhana jaan loreri Teenforo asaae, nii coriqui teeuruha cachaaurune jaun neein. Niritoha Jesusone jaunte mucuhin enoanaa jerecure. Nete enoaaurene, jaiti nitohaneein teeuruhane jaan cojohinaca que turuenihana jaun.

"Nii cuhanune jaan cunaa nainiheeiche," naa Jesusone

²¹Nii baihate coaiten aitiin:

"Inae amuhanune baihate caririijeriquicheein inacojoeein. Nete inara osa caaun cauhacha neein oriquicheein, nii cuhanune jaun cunaa naineneeichene jaun," naa Jesusone jaun:

²²"Jerihanete raajenihane nesohin nijiaonreein. Nii jaunte nii cunajaun cuenerihacacheeine que aite," naain ita rai ereerecuruha Jorioocuruna jaun:

²³"Inarate, caa chauratane que neeniquiche. Canuna jana, cana choae caje nena neeinneun. ²⁴Nii jaunte oha curiquicheein osa caaun, canuneein nihanune esenetaeneeichene jaun," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana:

²⁵"Chaneeina jian," naain bajaauruha Jorioocurune jana:

"Inae inara rai aitocoacaan turuhanune caje coauneein. ²⁶Niha arajiin erena inara rai quiicha beinei. Nii caletoaerate rauhijiriin esinae aite. Cauricho que aonacaunna jaunna

jerichanetoejin beebjeeun, caa chauratane que neniquichene rai," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone ²⁷janate coitucusichurene, "Naaonjoain Cana Coaunera quete aitera," naain coitucurenihane jaun.

²⁸Nitohaneein coitucurenihana jaunte:

"Inara araaneein nihanu natiinte, enuha que ecu canu nujuateein canu chujuuraa curiquicheein. Nii banate Curisitoneein nihanune coitucuhin, casuujua caje rocohin aitenihanune coitucuha curiquicheein. Acaihanejin carelaa Ofa Cana Coaunerana jaan que aitocoaaunne coitucuha curiquicheein. ²⁹Chabana jelai caratirihei caletoaera Ofa, niicha jerenohin ichacaunna jaun," ³⁰naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte esenetaaure arajiin cachaauru.

Jelai teein Cana Coaunera cacha, jelai teein Moconajaera cacha

³¹Nii baihate esenetaaurera Jeroocuru rai:

"Rauhijiriin quere tonoraachenete, canu ere tonoraera esineneein neriquicheein. ³²Nii banate esinae rauhijiriin, Cana Coaunera jerenohi coitucuhin raotojoejin jianacoo ichaonaa naineriquicheein," naa esenetaauru rai Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

³³"Canacaanu foeratera Abaraan caje coauneein nihein chunei fatoroon canacaanu calichaera. Inasiinte nii aitohine tocohaneei enene cuhaneicha ichoreniha jianacoo mituhin nerichaanu. Nechu jataaina inoaelu caje coauneein raotojoejin rohecaeraelanaala ichohacaanu," naauruha nii esenetaaichuru Jorioocurune janate:

³⁴"Satiin quere tonoraauruhite jataain mululuhin osa tabai aiha ne. Nii chunijiu

cuhin nichotena nainerihaain. ³⁵ Cana Coaunera Calaoehinein nihanune jaunte ne carai rauhi jianacoo nii osa caje inara mitaanune coina. ³⁶ Canu nii caje jianacoo inara mitaanunete esinaae rauhijiriin jianacoo mituhin neriquicheein. ³⁷ Abaraaunte chuhisi inara foeratera ne niqui, nete casohin cajaanaa jerequiche, quere esentaeneeichene jaun. ³⁸ Carelaa Ofa najaan quena inara rai aitoon. Charijieein teeinti, inara relaa inara inacana jaan ichaquiche, nii rijijieeina canu netonai caletooa Ofane jaa ichaun,” naa Jesusone janate:

³⁹ “Abaraaunte canacaanu inacane,” naauruha Jorioocurune janate:

“Esinae rauhijiriin Abaraaun calaoehi neeichene jana nihanetera, aichejeto-halune rijijieein neriquiche inara netonai. ⁴⁰ Nete esinaae caletooa Cana Coaunerane que aitocooaunne coreniha casohin cajaanaa jerequiche. Chabana nitohanai que nerurujuanaa jeriheilu Abaraaun. ⁴¹ Inarate aiha inara inacane rijijieein neeinche,” naa Cana Coaunera Calaoehi Jesusone janate:

“Coatiha unosineein nihaacaanu, Cana Coauneraachate canacaanu inacane,” naauruha Jorioocurune janate:

⁴² “Cana Coaunera inara inaca niha netera, canu belaicheeiche, Cana Coaunera caje uhin cau turuhin nihanune jaun. Coatiha casuujua caje coauneein cau uhin turuhaun. Cana Coaunera te caletooe. ⁴³ Quere esenetana jereneeichene jaunte, caa inara rai aitocooaunne aonasineeince. ⁴⁴ Moconajaerate inara inaca ne. Nii jaunte, caje nena neeichene jaun niicha jereeicha ichaquiche. Nii Moconajaerate inoaelu caje coauneein soserejeein ne. Chabana rauhijiriin chaque irihe. Chaque irihanete nohane, nichaon nihana jaun, casaje nujuaneein nihana jaun. ⁴⁵ Esinae rauhijiriin aitocooanna

jaunte quesenetaeneeiche. ⁴⁶ Chariji inara caje osaqiun nihanune coitucue. Chanuna esinae rauhijiriin aitocooaun natiin quesenetaeneeiche. ⁴⁷ Cana Coaunera cacha nequichenetera, Cana Coaunera ere rautaa in aonaain tonoreeiche. Cana Coaunera cacha neneeichena jaunte, Cana Coaunera ere aohana jereneeiche.

Abaraaun ajinihate nesihane Curisito

⁴⁸ Esinaete rauhijiriin osaoquicha-Samaria cocoaicha,” naain Cana Coaunera Calaoehi Jesuso cotaihuruha Jorioocurune jana:

⁴⁹ “Nihei aansijieein nejein osao-haun. Nechu acaihanejein Ofaacha jerenohin ichaain nihanune corenihate caansaine que ereeiche. ⁵⁰ Coatiha, ‘Canuna caohacha cachaneun,’ naain irihaun. Curuaanaaneinte caeteen ne Ofa. ⁵¹ Esinaena rauhijiriin aitoon, quere tonoraerate chabana nitajenaachara nejein nereein,” naa Jesusone janate:

⁵² “Esinaete osaoquicha. Inasiinte Abaraaun, satiin Cana Coaunera ere bera inoasesihuru, naajoaihunru inae oosichuruhalu inoaelu natiin, chere tonoraeraacha nitajenaachara nejein neeurureta. ⁵³ Abaraaun amurijiriinna nereei iite. Inae ohane jana ohacooauruhalu Cana Coaunera ere bera inoasesihuru netonai natiin. Chaneeina jana ii nereei,” naauruha Jorioocurune janate:

⁵⁴ “‘Canuna inara curuaanaa caohati neeun,’ naain irihanune caohacharihei. Nete caque: ‘Caate acaihanejein canu calaoehine. Nere tonoraache,’ nae Ofa Cana Coaunera. ‘Cacoaunera,’ naaiche niqui. Nete ⁵⁵ coitucuujueneeiche. Canune laeen coitucun. Inara rijijieein casaje nichaunnena, ‘Coitucuhun,’ nareeun. Esinaena rauhijiriin caraajeni-hane coaracaunna jaun, nere tonoraain

caletoaana jaan ichaaun. ⁵⁶Inara foeratera Abaraaunte, cau chauratane que catohaneein tururichaaunine coitucue. Nii jaunte inae ena cau turuhanune jaun corojeein rachoojoe,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte:

⁵⁷“Inasina saouquichoonca jaanacaaine coalanaala, canacaanu foeratera Abaraaun coareei,” naauruha Cana Coaunera Calaohi Jesuso rai Jorioocurune jana:

⁵⁸“Aihanu. Esinaena rauhijiriin aitoon. Inae inoaeluna Abaraaun ajiniha nesiha neeun canu,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaun, ⁵⁹ajeri mucuutaure, que botosihuruhane caina. Ajeri mucuutaauruhane janate, jianatoroain acauru cataan cuhin, Teenforo caje mituhin amue.

Maosa rautaa Jesusone

9 Amuhemujuena jaunte leinjiin cacha maosaneein nejanoanaa coarae Cana Coaunera Calaohi Jesuso. ²Coaraane janate:

“Chanuna maosaneein nejanoae caa cacha. Rai fojiaraauru osa caaun neni-hane, rai nosa caaunna,” naain Jesuso caje bajaacaanune janate:

³“Aihei, coatiha nosa caun nihei. Niheichu fojiaraauru osa caaun nihei. Cana Coaunera ichanohi coaraa cachane cointate catohaneein nejanoae. ⁴Inae caletoaeraacha icharatee ichacaaunnete ne, nainichaaunne cojoataa. Inae caa baiha nainerihaaunni. ⁵Cau chauratane que nihanune quena, chauratane cononeein neeun,” ⁶naainte, atane choaae lune churutaain, biji couturi que laculacunejeein, itacariin nii maosa nota rujuaain:

⁷“Inae laaenra, taa necaojoanaa na-jaan Silohe inota culeenihura,” naa Jesusone jaun, cuhin culeecane caje turuhane janate, inae conoe nii maosa nota. (Silohe nanaate, Letono nanaa ne.)

⁸Inae nerautaa jana coaraante: “Caana lauhajelauhajeein coriqui bajanajaaoca,” naain ita caje bajaaree nii laurijiracuru- nii jauriaa nitohaneein coaraaauru.

⁹Niritiin ita caje bajaante:

“Aca chujianrana,” naauruha tabaaurune janate:

“Aca nihane coalanaala. Tocohaniha chuhisi niqui, nete aca nene,” naaure leeochoauru.

Nii janate raajenihane:

“Acaneeeun chujianrana,” naa raajene jaun:

¹⁰“Inasina jana enene conoe inota,” naain bajaauruhane janate:

¹¹“Nii leinjiin cacha- Jesuso neein curujaaain nenaate, atane choae lune churutaain, biji couturi que laculacunejeein, tucuacaain canota rujuaain: ‘Inae laaenra, necaonjoanaana jaaun Silohe culeenihura,’ naain caletohana jaun: ‘Ai,’ naain culeecaunne janate, inae conoe caa canotara,” naain bihane janate:

¹²“Aanca chaen nii cacha,” naain bajaauruhane janate:

“Jm, jm, jm. Aancachaainti. Coitucuhaun,” nae nii maosa nerautanaa.

Nii nerautanaa maosa caje bajaauruha fariseeocurune

¹³Nii janate nii maosa nerautanaa amaauruha fariseeocuru renene janate:

¹⁴⁻¹⁵“Inasiinte enene conoe inotata,” naain cotaain bajaaree fariseeocuru nii cacha caje, nebetacanaa janonaa bana atane choae lune churutaain biji couturi que laculacunejeein tucuacaain nii maosa nota rujuaain, rautaa Jesusone jaun. Bajauruhane janate:

“Itanicha que canota rujuarujuariin culeeratihane jana, culeecaunne janate inae conoe canotara,” naane janate:

¹⁶“Cana Coaunera caje nanaa nihei nitohanai cacha, amihaniha nebetacanaa

janonaa banana jaun,” naauruha tabaaurune janate:

“Inasiinte Cana Coaunera tocohaneein ichaa natiin, osaona nihane nitohanai ichanaa naineriheijai,” naauruha nii leeochoauruna jaunte, ¹⁷ coaiten enacoauneein:

“Tonaai jana ii, nii ichautaera cacha que,” naain bajaauruhane jana:

“Jerihane acate Cana Coaunera Ere berane,’ naanu canu,” naa nii nerautanaa maosane janate, ¹⁸ esentaarene. Esenetaaurenihana jaunte, fojiaraauru caje bajaauru:

¹⁹ “Caana inara calaohineein maosaneen nejanoaa. Inasiina jana enene conoe rai nota,” naain bajauruhane janate:

²⁰ “Aca chujian, acate canacaanu calaohi maosaneen nejanoanaa ne. ²¹ Inasiin chaaiti conoe enene rai nota. Niheichu nii rautaera coitucuhacaanu. Cajedian bajaauche. Inae canaanai nihane coalanaala. Acate naine raaje bihane,” ²² naaure nii fojiaraauru, Jorioocuru curuaanaa coasiha. “Acate Curisitone,” naain iriha chuneine, “Cau sinacoca asaae enohane jererihacacheein,” naauruha nii Jorioocuru curuaanaacurune raotojoein coitucuuruhana jaunte: ²³ “Cajedian bajaauche. Inae canaanai nihane coalanaala. Acate naine raaje bihane,” naaure nii fojiaraauru.

²⁴ Nii janate coaiten nii maosa niicha rautain cotjiain:

“Esinaen rauhijiriin beeu, Cana Coaunera notaracaae. Osaotoha nii cachane coitucuhacaanu,” naauruha Jorioocuru curuaanaane janate:

²⁵ “Osaotoha nii cachane coitucuhacaanu canu. Acaihanejein maosa nihanune caje, inae enene conoha canota neeinchana coitucuujeun,” naane janate:

²⁶ “Chatohaneente chete nitohanein conoha inotane coinata,” naain bajaauruha coaitenne janate:

²⁷ “Inaera inara rai aitoonna. Chatonaaina nenacaaen bereeun. Chanuna coaiten enacoauneein inara rai bihanune jerequiche. Jerihane inara netonate nere tonorana jerequiche,” naane janate:

²⁸ “Iite laaen nii cacha ere tonorai. Canacaanuna jana, jelai tein Moisesa ere tonoraacaanu. ²⁹ Moisesa aina iriha Cana Coaunera neeichana coitucuhacaanu. Jana nii cacha coitucuerai caoachanainejein. Chacaje chaainti ecoonane,” naain nii maosa nerautanaa cotaicha rijitucuruhane janate:

³⁰ “Tara canota tihane caje coitucuhichene. Niheichu: ‘Naaajoain cajete uhe,’ naain coitucuhicheeiche.

³¹ Cana Coaunera bajaa osaaonaaurune tonoraeniha Cana Coaunerane coitucuhacaanu raotojoein. Acaihanejein nere tonoraain niicha jerei ichaain nena cacha bajaanete corootajane Cana Coaunera. ³² Nihei chunei, inoaelu caje coaunein nitohanein maosanein nejanoaa leinjiin cachane jana nota cono tera. ³³ Cana Coaunera caje unaa nenihane noote catohanai ichare,” naane janate:

³⁴ “Osaotiin nejanoaaina jaun noote canacaanu relanaa jereita,” naain nii maosa sitaure ita taojiaauruhana jaan loreri caje.

³⁵ Inae nii maosa sitaauruhane coitucuriin, coaraa cuha Jesusone janate que tacaa uhe. Nii jaunte caje bajae:

“Cana Coaunera Calaoihi esenetaaina,” naain bajaane janate:

³⁶ “Eenje. Carai beeu, rauhijiriin Cana Coaunera Calaoihi nihane coitucuhin esenetaera Curuaanaa,” naane jana:

³⁷“Canuna acaneeun,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate, ³⁸nacatilha neseonraain:

“Esenetaanura Curuaanaa,” naane janate:

³⁹“Canuna caa chauratane que turuun, maosacuru niha natiin, conoha rai notane coina. Jana, notaa nocoetonacaauru maosaneein nihane coina,” naa Jesusone janate, ⁴⁰cuu aonajeeuruhana jaun:

“Canacaanu netonainoona maosaneein nihacaanu,” naa tabaauru fariseeocurune janate:

⁴¹“Maosa neeichene, caseteco coar-iheeicheein osa coreniha niqiu. Nete, ‘Itolere canacaanuhacha ichai coaraain coitucuhin ichacaaunne jaun maosa nihaacaanu,’ naaichene jaun, caseteco coaraa curiquichein nii coreniha,” nae fariseeocuru rai Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

“Chariji teeinti, acuujuu edaa enoe.

Niite asijiauto ne,” naa Jesusone

10 Niritohane baihate: “Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Carenero ucuha acuujuu edaa enoite asijiauto ne. ²Jana, rauhijiriin nacuujuu cuhane enoite beraicha esine ne. ³Acuujuu beraichate, janone acuujuu joracaain, enohin curuaacuru curuaacuru que curuaatein, nii carenerocuru cotihacane tajiha uure, acaauru beraicha nihane ere coitucuuruhana jaun. ⁴Nitohanein cotihanajaain, inae saain mituuru jana, acaauru ajiniha cuujihane jana, caaijie cuure nii carenerocuru, acaauru beraicha nihane coitucuuruhana jaun. ⁵Jana nejelau cotihanaacanete, que janoriin soroore, nejelau ere nihane coitucuuruhana jaun,” ⁶naain niqiu relanajae Cana Coaunera Calaohi Jesuso, coitucuuruhane coina niqiu.

Nete, “Naaonjoain quete aite,” naain aonaain coitucurene.

Cachaauru corenihate oha cureein Jesuso

⁷Nii jaunte, rauhijiriin aonacuruhane coina:

“Leinjiin canuhachana jianacoo cacha mitaeranu que nenea neeun. Cacolane cana Inaca Cana Coaunera rene turunaa nainihe chunei. ⁸Nii jauriaa cajiniha nacaaaurute, nechu jataain cacha coritaeraaunu que nacaaaurulu ne niqiu. Nete, nere tonoraarene cacoitucueranuuru cachaauru. ⁹Leinjiin cacorenihachate naine, cana Inaca Cana Coaunera bijiu tacaain aina neeichene.

¹⁰Arajiite inara curuaanaaneein nenea jere, nechu jataain nohanein inara coritaain. Acaauru esenetaain, acaauru ere tonoraeraaurute caoachanainejeein nitajiha cuurureein. Canuna turuun, raotojoein rachoojoein cha late-lanaala Cana Coaunera aina neeichene coina. ¹¹Canuna esinae rauhijiriin inara curuaanaanu que letononeein neeun. Nii jaunna oha cureeunni satiin canu cachaauru coreniha, nabana necairichaauruhane coataa, satiin quere tonoraain esenetaeraauru, necairichanaa coaraelanaala rauhijiriin Cana Coaunera aina nihane coina. ¹²Nii curuaanaa neein nenea jereraaurute, nechu jataain core coinaacha aihuruhana jaun, niha acaauru aina nejerateein acaauru coineterane, cachaauru jaohin ratiriin sorooruhane acaauruhacha mucuhin sooruhane, cajihaneein ita caje riaaneeure. ¹³Nitohaneinte rai cachaauru ratiriin soroore, nechu jataain curuaanaa neein nenea jerecuruha core coinana jaun, coaraain cuu nainaauruhane coina. ¹⁴⁻¹⁵Canunajian nenacaen caohacha nejeein curuaanaaneein neeun. Charijieein teeinti cacoitucuhiche nii

ríjijíeeina Ofa coitucuun. Nii ríjijíeein inachu, canu cachaauru coitucuun. Jerichanejeein techu coitucunajaanune ríjijíeein cacoitucuure. Canuna canu cachaauru coreniha caraajenihane neteein oha cureeunni. ¹⁶Nihachu naain nejelau canu cachaauru, cotihanaacaun nete ne, ita aina inara tihanune coina. Cotianaacaun nete, quere tonoraain uurureein. Inae nitohanihanena leinjiin canuhacha inara curuaanaa neein niha cureeunni, nitohaneein ita aina inara tihanu ne.

¹⁷Nere tonoraain caletoaana jaan ichacaaunna jaunte, jataain cacoelai cana Inaca Cana Coaunera. Nii corenihana caraajenihane netiha cureeunni, casohin cajaanurhane coina, nena ichanaa cureeunni. ¹⁸Canu jerenihanune, nihei chunei casohin cajaanaa nainerihei. Nena caraajenihane netiha cureeunni, nitohanihanune coina caletoa Ofa Cana Coaunerana jaun,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ¹⁹Niritoha Jesosone esenetaeraauru Jorioocurute, nii esenetaauruhichuru caje nejelau neleruhin neure. ²⁰Niichurute:

“Chanuna caa osaaonaa nechú aansai jaeloroheneein nena cacha ere tonoraure,” naure tabaauru itarai. ²¹Nii jana nii esenetaaurerate laan:

“Osaocane noote caritiin erere. Chasiina jana osaaocane maosacuru nota cono tere,” naure ita rai nejesinajeein.

Cana Coaunera Calaohi Jesoso raaureníha Jorioocurune

²²Inae elohena nihane janate, Jerosaleeun ita taojiaain nii loreri inoaesi Teenforo besaute beseta bitoaaure Jorioocuru. ²³Nii jana nii Teenforo coonri seeonjoan- Saloomoon curuaa siriin nena asaa amuhemuheca Cana Coaunera

Calaohi Jesosone jana ²⁴curuaacotaain, acaauru cataaun teteriin:

“Cha carajana erereeí íi coitucuhacaanune coina. Rauhíjiriincha letononeein ereeu, esinaae Curisitoneeine,” naauru Jorioocurune jana:

²⁵“Inae bihanulu. Nii jana quesenetaheechelu. Inae caletoa Ofana jaan ichacaun inara notaracae. ²⁶Nii coaraqiche níqui. Nete jauriaa aitocaaunne tocohaneein canu cacha neneeichene jaunte, caje nainain quesenetaeneeiche. ²⁷Coitucunajaan nihanune ríjijíeein techu, cacoitucuhin quere tonoraain neure canu cachaauru.

²⁸Canuna acaauru rai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teeun. Chaaelai janonaa bananeriaain nitajeeruhane. Niheichu chaaen cacaje rulunajaera.

²⁹Satiin curuaanaacuru curuaanaa Ofa Cana Coaunera carai tenajaana jaun, nihei chunei cacaje rulunajaera.

³⁰Canuna, Ofa aina leinjiin Cana Coauneraneein nihacaanu,” naa Jesosona jaunte, ³¹ajeri mucuutaure Jorioocuru, que bodoosihurhane coina.

³²Nii jaunte: “Itolere caohachana ichaun satiin coarajeichene notaracae, Ofa letononeein. Chatohanei corenihana nitoaneein ajeri que canu bodoosicheeiche,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate:

³³“Caohacha ichaaine coreniha ajeri que íi bodoosiriahacaanu. Cana Coaunera niha nocoetiin, Cana Coaunera rohecaaina jaunna ichana jerichaanu. Cana Coaunera niheei. Raujiaain cachaneein natiinte Cana Coaunera niha nocoetohi,” naauruhane jana:

³⁴⁻³⁶“Inarate casohin cajaanaa jerequiche, ‘Ofa cana Inaca calaohi nichaaun,’ naanune coreniha. Chaaen techu nii coreniha, ‘Ofa cana Inaca Cana Coaunera rohecaa,’ cacoeiche,

Cana Coaunera chujian raajenhane, 'Canu calaohichuru' naa inoaelu ichauchenaauru rai, rai quiricha inoasesi cuhanena jana, esenetaaichelu satiinina jaun chujian, caa chauratane que caletooa Ofa cana Inaca, niicha jerenohi ichacaaunne coina natiin. Inasiina Cana Coaunera rorehecareeun, 'Ofa Cana Inaca calaohi nichaaun,' naanune coreniha. ³⁷Ichaa Ofane tocohaneein cha ichaenihanune coa canu esenetaache. ³⁸Aihane jaun, canu esenetaeneichene nihanatiin, nii canuhacha ichai coaraain esenetaaichenete caohachae. Nii ainate canu aina niha Ofa Cana Coaunerane jana, canu rai Calahineein aina nihanune esenetaaichene caohachae," naa Jesusone jana,

³⁹coaiteen mucuhin amanaa jerecuruhane jana, acaauru que janoriin amue Jesuso.

⁴⁰Acaauru que janoriin amuhinte Jorodaan jerau cauha cue. Nii jauriaa cachaauru coujunacatihalu Joanna jaaun turuhin cuu ne. ⁴¹Nii janate rene turuha uure arajiin cachaauru. Cuu turuhin coaraain:

"Esinaete chuhisi rauhijiriin aite Joaan, caa cacha que. Niicha ichai ichaain cana notaaca Jesusone rijijieein cana notaacane que airijiinte, esinae rauhijiriin aitohane tocohane," naainte ⁴²Jesoso esenetaaure cuu nenacaauru cachaauru.

Oha Lasarone

11 Naain Betaniau coroatajai bai-huru aina nena Lasaroneein curujai jetaote, banejelanaala cunaite.

²Marata, Mariha, naa nii baihuri curuaa. Nii Marihate, Cana Coaunera Calaohi Jesoso tijia choaae erene jujui jataain coreti chorohin, couturiji que jacaera ne.

³Nii jaunte cunaitiha nii acaauru cona Lasarona jaun, "Cunaitiha iicha belaaicha curuaanaa," naain Jesoso rai berateeure.

⁴Nii jaunte Jesoso rene turuhin beeuruhane jana: "Coatiha nii cuaetoha nii cunai caaun orihaain. Cana Coaunera coitucuhin, 'Caohatoha Cana Coaunera Calaohi,' naain Cana Coaunera Calaohi coitucuuruha satii cachaaurune coinatane cunaite nii cacha," naainte cuelanaala cuu coroata janohin ne Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ⁵Nii baihuri aina curataain belainaaca natiinte ⁶"Cunaitiha Lasaro," naain berateeuruhane jana. ⁷coroata janohi cuu nihane baiha:

"Chajaauchete coaiteen Jodea cunichaache," naa Jesoso, aina nerelanaa nichaanune raine janate:

⁸"Jaitinootera carajaje, ishohin ijiaonaa jerecuruha Jorioocuru, ajeri que ii bodoosiine. Nii atiin inachura coaiteen ucuaae cunaa jereeite cacha relaera," naacaanune janate:

⁹⁻¹⁰"Tana, cojoanonaateein caletooa Ofa Cana Coaunerana jaan ichacaaunne nihane coitucuhichene. Ichaenihanune, canuhachana baasoneein nedareeunni," nae Jesuso.

¹¹Nii baihate: "Siniha cana belaaicha Lasaro, nocoaa inae nocoaa curichaaun," naa Jesusone jana:

¹²"Aihana jaunte chujian, sinihana jaun nerautareein," naacaanu. ¹³Esinae sininaa que jecha aite naacaanuna jaunte,

¹⁴rauhijiriin: "Inae oha Lasaro. ¹⁵Caoacha quete cuu nenihanune jana ai. Inae laen jataain quesenetaa curiquicheein," naa Jesusone jana:

¹⁶"Chajaauchete cana netonai aina cunichaache, aina jiniiquiin ohacachene coina," nae nii Tomasi canacaanu rai. (Nii Tomasite curuaateeure Fafione neei, fafione nihana jaun.)

Onaa ichateein, rai ichaonaa tera niha Cana Coaunera Calaoihi Jesusone

¹⁷ Nii janate Betaniau turuha Jesusone jana, inae jena janoha atane neruujuene beure. ¹⁸ Saaneein itaraeniha Jerosaleen caje nii Betaniane jaunte, ¹⁹ tajiha caje turuhacoaare Jorioocuru, nii onaa cacha baihuru Marata, Mariha, naaonjoain suujua nunaauruhane caina.

²⁰ Nii janate turuelalajein tajiha uujiha Jesusone coitucuuriin que tacaa uhe Marata. Jana, Marihate, loreri asaae nedae.

²¹ Nitohaneein cuhin Jesuso que tacaain: “Cau neeichene jana nihane, oriheiche canejerata curaanaa. ²² Nete, chaelai bajaachene ichei tiha cureeinche Cana Coaunera,” naa Maratane jana:

²³ “Ichanaainte coaiteen nichaura-reeinche,” naa Marata rai Jesusone jana:

²⁴ “Eenjeen airichaaiche chuhisi. Inae besautiha cana janonaane banate, coaiteen ichanaain ichaoha cuurureeinche oonacaauru niquicha,” naa Maratane jana:

²⁵ “Canuna onaa ichateein, rai ichaonaa nitajenaa charanejeein nenaana jaan teraneeunche. Quesenetaerate, ohane niha natiin ichaoha cureeinche. ²⁶ Satiin jaiti ichaohin nenacaauru quesenetaanete, ohane niha natiin, chabana nitajenereeinche. Caa caitoonjoan esenetaaichena,” naa Jesusone jana:

²⁷ “Eenjeen, iite Curisito neein-Cana Coaunera Calaoihineeinchene esenetaanuchera. Iite caa chauratane que turuha uha niicha jerecuri canacaanuhacha cohajei ineincher,” nae Marata.

Lasaro atanebana choae chanaa Jesusone

²⁸ Niritohane baihate, nocoasai Mar- iha cotihaca cue Marata. Rene turuhinte: “Taute turue cacha relaera. Ichotiji-aeratiha jaunna ii cotihaca uun,” naa Maratane jana, ²⁹ luhecotariin nimihuritiin Jesuso coaraa uhe Mariha. ³⁰ Nii janate nii ratiriha Maratana jaaun jelaaha ne Jesuso, jaiti nii neseu turuelanaala. ³¹ Luhecotariin nimihuritiin uha Marihana jaunte caaijie uure nii loreri asaae aina neein suujua nunaa nenacaauru Jorioocuru, “Naain atanebana choaae jecha inaderaa cue,” naain niqui caaijie cuure nii Jorioocuru.

³² Nii janate Jesuso rene turuhin nacatiha neseonraain:

“Cau neeichene jana nihane, oriheiche canejerata Curuaanaa,” naain ³³ chanaa Marihane jana, aina chanaaauruha Jorioocuruna jaun, jataain inaderaain:

³⁴ “Chu atane rucuhecure,” naain baa- jaa Jesusone jana:

“Nota taute atane rucuhecurena Curuaanaa. Chajautejian coaanicha,” naa- uruhane jana ³⁵ chanae Jesuso.

³⁶ Nii jaunte: “Jataainte coinaderae,” naaure Jorioocuru tabaauru.

³⁷ Nii jana leochaaurute jana: “Tajian caa cacha, maosa nota cono tihalune. Tajian jana naineriha chaelai ichaa oheniha Lasarone coinane,” naaure nii leochaauru Jorioocuru.

Oo caje ichanaa Lasarone

³⁸ Nii jaunte atane bana rohan tu- ruhun, coaiteen inaderae Jesuso. Ajeri jachu cuhane ita rucuhecureha Jori- oocuru, jelai ajeri que fuhina jaun:

³⁹ “Joracaauche,” naa Jesusone janate: “Inae jerihane nirinichache cacha nati- inta. Inae jena janohache aiha cachane natiinta Curaanaa,” naa nii nijiaonaa cacha bai Maratane jana:

⁴⁰“Inaera ichei, ‘Esenetaaichenete Cana Coaunera ichanohin caohati coariquicheeincha,’ naain ichei aitoonchena,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana ⁴¹⁻⁴²joracaauruhane jana, dede coarajejin:

“Nariha Ofa, ii bajaanune satiin quicha bajanojoin tenajaaogui bajaanune naineeine coreniha. Nii jaunna ichei aitoon, aonacuruha nuricho que cau nenacaauru cachaaurune coina, aonaaain esinae rauhijiriin ii caletohaine esenetaauruhane coinara Ofa,” naane ⁴³baihate:

“Lasaro, mituu nii lai caje,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesuso tonijiaine jana, ⁴⁴tajiha conaara tijaneein mituha uhane jana: “Batuhichuchete jianacoon mituhine,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

⁴⁵Nii ainate Cana Coaunera Calaohi Jesuso esenetaaure le lauriin Jorioocuru, nii Mariha corianiha cunacaauru.

**Jesoso mucuuruhane rai
neeuruha fariseeocurune**

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁶Nii jana, acaauru tabaauru jetaote turuhin biha cuure fariseeocuru rai. ⁴⁷Nii jaun jetaote itataojiaaure fariseeocuru, batirichuru curuaanaacuru, saain cocoainanacaihuri nii que ita rai ereereecuruhane coina. Nii jaun jetaote ita rai:

“Inae itolere ichaa nii cacha. Inasirihacacheta. Maosacuru rautaain, onaa ichateein, lenone faain, itolere ichaa inae. ⁴⁸Naajeein inauheneeicha coarajihacachenete, esenetaacoaauruha satiin cachaaurune, cana cairichaaaurureein Romanocuru rai cocoainanacaihuri. Cana raite caa ita taojianaana jaan loreri Teenforo chamuhitiin cana cairichaaaurure,” naaure jetao Jorioocuru curuaanaacuru.

⁴⁹Nii jana jetaote, cuune leinjiin Caifasineein curujaain batirichuru curuaanaa. Nii jetaote:

“Joareeinte ereereequiche. ⁵⁰Nita coitucuhichene, cana caohachanu que tejian oha cureein nii leinjiin cacha, nabana necairichanaa coaracaache satiin Isaraeli cocoaicha nichaachene coataa,” nae jetao acaauru rai nii Caifasi.

⁵¹(Coatiha suujua caje coauneein rocihin aitohi nii Caifasi. Nii ajaana cuhane batirichuru curuaanaa neein nihana jaunte coroatajane Cana Coaunera, nabana necairichaa Jorioocurune coataa oha curichaain Cana Coaunera Calaohi Jesusone que aitothane coina. ⁵²Coatiha Jorioocuruhacha coreniha oha curihaain niqui. Satiin chauratane sacutaain riaaneein nenacaauru Cana Coaunera calaohichuru jitariin taojiaane coinete aicheein.) ⁵³Nitohanein oo caje Lasaro ichatihane caje coauneeinte, Cana Coaunera Calaohi Jesuso que necosuujuaaure Jorioocuru rai cocoainanacaihuri, sohin jaauruhane coina.

⁵⁴Nii jaunte Jorioocuru rai cocoainanacaihuri rai ecocoelanaala nii Jodea batane caje mituhin naain Efaraiiun cue Jesuso. Cacha areroo rohan nena neseu Efaraiiun cuhin cuu ne, canacaanu aina.

⁵⁵Fasocoa cataihajeein, neseeuu ne-seeuru caje naain Jerosaleeun cuhajeure, acaauru necoaauna rijijieein naunatajaain, necaajonjoain jatoroain Fasocoa beseta bitohauruhane coina. ⁵⁶Nii Jerosaleeun turuhinte cuu cajianein Jesuso ariirijieeure. Cuu nena ita taojiahuruna jaan Teenforo asaa ita taojiaain:

“Beseta bitohanacha urichaa,” naain itacaje bajaaure, ⁵⁷“Chunocoha, ‘Cuute ne,’ naain coitucuhane, beenete

mucuhin raeratihacaanu,” naauruha fariseeocuru, batirichuru curuanaacuru, naonjoainurine jaun.

Jataain Jesoso belaiha Marihane

12 Saota janonejeein lanajeeca Fasocoa janonaane janate, nii oo caje niicha ichatei Lasaro coaraa cue Jesoso naain Betaniau. ²Nii janate cuu beseta bana rijijieein Jesoso coroaateure, raoti lenone que. Lasaro bai Maratate, acauru rai lenone lauriae.

³Nii jana litoro cataaun uujoaain erene jujui coreti uhaain, que Cana Coaunera Calaohi Jesoso tijia rujuaain, couturiji que jacoraa Marihane jana, juujijiaain bijiihaque nii loreri asajai.

⁴⁻⁵Nii jaunte: “Chanuna nichata fashai janonei amihanenaa core tocohaneein necoretelanaala aihure, cairichaihuri corootajanenarichaae,” nae nii canacaanu lechoonca corootaja Simoon calaohi Jodasi Isacariote, nii Jesoso coulurujueranu. ⁶Coatiha esinaae rauhijiriin cairichaihuri corootajanena jerihane caaun aitohi. Asijiautonihana jaunte aite, nechu jataain aca nii coriqui raane jerena caaun. Aca canacaanu coriqui beraichaneein nihana jaun raotojoein basijiauhane coinata aite.

⁷Niritoha Jodasine janate: “Coa rohecaa. Cajabereeo rucuhecuruha najaannu que niicha rucujuei nihana jaunte ichae. ⁸Cairichaihuri corootajanena jereenete, nereein inoaenu netojoein arajiin cairichaihuri. Coatiha inoaenu netojoein cau nerinaaunni inara aina,” nae Jesoso.

Lasaro sohin jaonaa jerecuruha Jorioocurune

⁹Nii baihate, Betaniau niha Jesusone coitucuuiriin coaraa cuure Jorioocuru. Coatiha acaacha coaraa aihuruhi.

Lasaro- nii oo caje niicha ichatei coaracuruhane coinane maajeainte aihure.

¹⁰Nii jaunte ita suujua rijitoejein, ita suujua tacaain, “Chatohaneainte acaentonai sohin jaonaaneeineta,” naain ¹¹nii Lasaro netonai que necosuujuaaure batirichuru curuanaacuru. Ohane jana ichatiha Jesusone coaraain esenetauruha le lauriin Jorioocuru, acauru jiaaneeinna jaun.

Jerosaleeun turuha Jesusone

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹²Nii janate Jerosaleeun cuhacoaare arajiin cachaauru, Fasocoa beseta bitoaa.

Nii cojoanoote turuha urichaaain Jesusone coitucuuere. ¹³Nitohaneein coitucuhinte, elele alo saaujiin amaain que taca cuure. Que tacaain: “Caohacha quete uhicha- canacaanu corootajaneraunu que Cana Coaunera letono. Cachuura,” naain, “Caa Cana Coaunera letono belaihuruhine itolere cachaauru. Caa Israeli Curuaanaa Rey belaihuruhinera,” naain, ehequiin coraajein Jesoso raare. ¹⁴Nii janate cabario tocohaneein nena boro ichoaae iniin laulauquiin turuha uhe Jesoso, aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanene tocohanein:

¹⁵“Coa coasichachera

Jerosaleen cocoaichacuru.

Coaracuche, boro choaate

laulauquiin turuha ureein

inara Curuaanaa Reycha,”

naa Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanene tocohaneinte turuha uhe Jesoso.

¹⁶Nii janana caoachanae netojoein aonajihacaanu aina nerelanaa nichaanune. Nii baiha inae dedeeu cuha Jesusone janate, canacaanu suujua nee- orite, niriitiin aitoha Cana Coaunera

Quiricha Inoaesi cuhanene tocohaneein aihane coaracaanune jaun.

¹⁷Oo jana nii Lasaro ichtiha Jesosone coaraauru cachaaaurute nii leochaauru rai beeuruhana jaun, ¹⁸nitohaneein onaa ichtihane coitucuuruhana jaun, Jerosaleeun turuha Jesosone jana, que taca cuure. ¹⁹Nii janana coarajenajaain: “Inae coaraquiche. Inae cha chana nainihaacacheta. Coaracuchera. Saainte aina cuurera,” naain ita rai ereerejeure fariseocuru nejesinajein.

Jesoso arihuruha Curiecocurune

²⁰Naain Jerosaleeun cuhin Fasocoa beseta bitoha cunacaauru aina cunacauru ²¹Curiecocuru tabaaurute Jesoso aina nerelanaa Ferifi rene turuhin: “Jesoso coana jerichaanura curaanaa,” naaure. (Nii Ferifite Calileea batane que nena Betesaaida cocoaichane.) ²²Nii janate Aanderesi rai bihana jaun, jiniiquiin cuhin Jesoso rai biha cuure. Jesoso rai beeuruhane janate:

²³“Inae laen ecu tiha ohanune cojoinaca. Canuna inaraacha cohajei cachanein neeun. Ohanune baihate satiin curuaanaacuru curuaanaa niha caenoaa cureein Ofa Cana Coaunera,” nae Jesoso. ²⁴Niritiinte, “Esinaena rauhijiriin aitoon. Charijieein teeinti lecuhejein temueraeniha arosone, omaroelanaala jerichanejein ne. Jana atane choaae naluhane, omarohin arajiin inacaain nefae. ²⁵Nii rijijieein techu ne cacha netonai. Niicha jereeicha ichaa cachanete, temueraeniha ne, aiha arosone rijijieein jerichanejein ne. Nirijieeinte, nechu jataain joareein niha cureein. Jana cha que casilanaala Cana Coaunera jerenohi ichaa cachanete, Cana Coaunera bijiu taca cureein. Jana, ainihanete nitajiha cureeinha. ²⁶Quere tonorana jerera,

quere tonoraaine. Nii quere tonoraerate, nii cuhanune jaun niha cureein caniha. Chaen techu, quere tonoraera, Ofa rai coroaenacai ichareein,” nae Jesoso.

Orichaaaine biha Cana Coaunera Calaohi Jesosone

²⁷Nii baihate: “Nererojoecaa jataain casuujua. Chatohanerihanu coetaata. Nihei, ‘Cacorataaneeu Ofa, casohin canu ateinaauruhane coataa,’ naain erena nainihaun, nii coina cau turuhanune jaun,” naane baihate, ²⁸“Ofa, coaiteen iicha ichana jerei ichaain caa cachaauru notaacu, aihute coaraain, ‘Caohatoha Cana Coaunerara,’ naaurumiin satiin cachaauru coaraaincha,” naain Cana Inaca Cana Coaunera bajaa Jesosone janate dedeeu tonii:

“Inae ichacaaun cacoitucuuruhane coina. Inae coaiteen icharichaaunni coaraain canu nichaaunne coitucuuruhane coina,” naain toni dedeeu. ²⁹Naa dedeeu toniine jana:

“Arara jecha,” naaure nii cuu neein aonajeurerera cachaauru. Nii jana tabaauru: “Cana Coaunera letonote aite,” naauruhane jana:

³⁰“Coatiha canu rai aitohi. Aon-aquichene cointate inara rai aite. ³¹Inae chauratane curuaanaa Moconajaera aina jaolenein neeurichaaun inae Cana Coaunera coitucuuruhi. ³²Inae ecuun coroso que nihanunena, satiin quesentaaurera raa cureeunnicha,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ³³Niritohane ainate, “Naonjoaainte oha cureeinha,” naain coitucure satiin cachaauru.

Niritoha Jesosone jaunte: ³⁴“Onaachara nejeeinte nirijieein niha cureein Curisitora,’ naa canacaanu quiricha inoaesi cuhane natiin, chatohaneina coroso que ecuun nere nii cachanein nejanohanaa. Charijina nii cachanein nejanohanaa ne,”

naauruha Cana Coaunera Calaohi
Jesoso rai jana:

³⁵“Canuna cacha cononeein neeun.
Basijiin reintiariinne inara aina
neorihun. Quesenetaauche, inae
inara ratirihanune, nocohenaanau
nitajeeichene coataa. ³⁶Cau jaiti
nihanune cojoataa quesenetaauche,
canu cachaneein neeichene coina,”
naane baiha jianatoroaain acaauru caje
naasi Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Jesoso esenetaureniha Jorioocurune

³⁷Itolere maosa rautaaain, onaa icha-
teein, lenone faain, naojoaan acaauru
notaracae Jesoso natiinte, esenetaa-
rene Jorioocuru.

³⁸Inae niritiin laenaain bialu inoaelu
Cana Coaunera Ere bera inoasi Isaihasi
najaunte, nii laconaa nainene:

“Cha canacaanuhacha
beebejei esenetaete
curuaanaa,”
naainte:

“Chariji jana iicha ichai
coaraain esenetaete
curuaanaa”

naain laenaelu Isaihasi. ³⁹Nii jaunte es-
enetana jerecurenihaluna jaun coaiten
laenaain:

⁴⁰“Jauriaa esenetana

jerecurenihana jaun,
inae acaauru suujua anioaan
Cana Coaunerana jaunte,
turuha Cana Coaunera Calaohine jana
coitucuurene,
nota que coaraain
nesoone caaun
enaraa coitucuuruhane coataa.

Nitohaneeinte

tenajae Cana Coaunera,”

naainte ⁴¹laenaelu Isaihasi inoaelu, ca-
jiha cana rai chauratane que turuha
uha Jesusone ajiniha. Ichoaichanihate
nii coaraain caritiin laenaelu Isaihasi
inoaelu.

⁴²Nii natiinte saain esenetaurenihane
caniha, esenetaaure arajiriin.
Cocoinanacaihuru tabaauru
niha natiinte esenetaaure niqui.
Nete chunei rai beeurene, nii ita
taojiauruha najaan loreri sinacoca
caje sitanajaa fariseeocurune coataa.
⁴³Acaauru belaiha Cana Coaunerane
rautaauruhane amuritoheriin acaauru
belaiuruha acaauru araichurune
jerecuruhana jaun.

Nereecha que cachaauru coulurujihha Jesusone

⁴⁴Nii jaunte tonijiaain: “Que-
senetaera, coatiha canuhacha
esenetarinaain. Nii caletoaera Ofa niha
natiinte esenetareein quesenetaera.
⁴⁵Cacoharaerate nii caletoaera netonai
coarae.

⁴⁶Canuna caa chauratane cono neeun.
Canuna caa chauratane que turuun, na-
bana nocohenaana niha quesenetaerane
coataa. ⁴⁷Quere tonoraeniha chuneine
coatihha canu coulurujuerinaauni. Coat-
iha caa chauratane que nenacaauru
coulurujueranu que uhaun. Jianacoon
niha caa chauratane que nenacaauru
cachaaurune coinana turuun. ⁴⁸Char-
iji teeinti, ‘Caohachaaaita,’ naain quere
tonoraene. Niite coulurujihha cureein caa
quicha beebejei Erenaa, inae saa cana
janonaane bana, ⁴⁹casuujua caje roco-
hin aitenihanune jaun. Caletoaera Ofa
aitoonjoaacha quena caa aitiin inara re-
laaun. ⁵⁰Ofate caletoaee nitajenaachara
nejeein niha canu ere esenetaain tono-
raerane coina. Nii jaunna caletohane ri-
jijieein, caa aitoon,” nae Jesoso.

Aina nerelanacaauru tjijha culeeca Jesusone

13 Le janojoein lanajeeca Fasocoa
besetane janate, inae Cana
Inaca rene cauha cuhane catainaecane
coitucue Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Itolere janonaa bana chauratane que nenacaauru cachaauru belaiha coichana aina cutaainna jaunte, esinae rauhijiriin belainaacane coitucuruhane coina raajenhane netiha cureein. ²⁻⁴Nii jaunte aina nerelanaa nichaanune aina lenone Jesoso. Nii janate cuune canacaanu aina Simoon calaohi Jodasi Isacariote, suujua saruha Moconajaerana jaun Cana Coaunera Calaohi Jesoso coulurujueranu. Nii jana satiin curuaanaa neein tiha Cana Inaca Cana Coaunerane baiha, Cana Coaunera caje uhane coitucuhin, inae jelaiha cauha cuhane coitucue Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Nii janane jaiti nitohaneein nerichaaaine coitucuelanaala lenonejihacaanune jana, lenoneo jiaaeriin, nobiri rocoriin, jaleri que faino balutaain, ⁵baandeja cuhane acau chotaain, canacaanu tija culejeein, nii rai faino que canacaanu tija jacorae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁶Nii baihate Simoon Fedoro tija culeena jeriha Jesusone jana:

“Iina catiha culeena jereeite curaanaa,” naa Fedorone jana:

⁷“Naaonjoain cointate caa ichae,’ naain coitucuhiei. Nii baihate coitucuriqiin,” naa Jesusone janate:

⁸“Chaelai janonaa bana nihei catiha culeequine jerichaaunne,” naa Fedorone jana:

“Ii tija culejenihanune, canu aina nena naineriheini,” naa Jesusone jana:

⁹“Aihana jaun, coa catihacha culeeca, cacoi, cacoturi naaonjoaine maajeein culecura Curuaanaa,” naa Simoon Fedorone jana:

¹⁰“Enanejeein necaojoanaa, jitariin jaberocone maajeein culeera latihiei. Leinjiin rai tija culeeraachate late, enanejeein necaojoane baiha niha natiin necalanoaeca rai tija najau. Saante niqui culeenohinein

neeiche. Nete ne inara jana leinjiin jaiti ¹¹culeenojoinelanaala,” nae Jesoso, Jodasi Isacariote que, coulurujuerichaaain Jodasi Isacariotene coitucuha najau.

¹²Acauru tija culeecane baihate, nobiri curujuaain, coateen mesa choae nelauriaain: “Naaonjoane jaunte caa cana tija culeje,’ naain coitucuche. ¹³Rauhijiriinte caque, ‘cacha relaera,’ naaiche, Chaeen techu, ‘Curuaanaa,’ naaiche, rauhijiriin aca nichaannna jaun. ¹⁴Canu, inara relaeranein, inara curuaanaa neein nihanu natiina, inara tija culejeeun. Nirijeein inara suujua coaraain ita tija culeequichenete caohachae. ¹⁵Charijeein teeinti aihun, nirijeein chabana necoasitaelanaala, raotojoein ita belaaen neeuche.

¹⁶Inara curuaanaa neein, inara relaera neein nihanu natiin, inara tija culejeein nihanune jaun, jerichanejeein carijijeein satiin cachaauru belaaen, inara suujua caje coauneein niha natiin, chaelai ichacuche, ‘Naaonjoain nihanune jaun, naaonjoain ichana nainihaaun,’ nanaa coacuelanaala ichacuche.

¹⁷Inara suujua coaraain, ita corootaja neein, ita belaaen, caa caitono aonaaen tonoraachenete, raotojoein neriquicheein. ¹⁸Nete, caohachaneenejeein satiin ena neeichene rijijeein nenereecheein. Janijiina satiin inara raain neeunlu niqui. Nete, ‘Caniha nejeratereen leinjiin caniha lenonei,’ naalu Cana Quiricha Inoaesi cuhanene rijijeeinte, caniha nejeratereen leinjiin. ¹⁹Jaiti aihai niqui, nena letonoha inara rai beeun, inae caque nejeratihane, Cana Coaunera Calaohi Curisito nichaanne coitucuhichene coina.

²⁰Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Chunocoha quiicha letoai raanete, jerichanejeein canu raane rijijeein rareein. Nii canu raane rijijeein techu,

caletoaera Ofa Cana Coaunera rareein,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Coulurujia Jodasine biha Jesusone

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Nii janate: “Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Leinjiin inara caje cachate cacoluruheca cureein,” naain be Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Niritiinte jataain inaderae Jesoso, coulurujerichaain niicha belaauna jaun.

²²Nii janana, itaacha cajanacajanaain itaacha coaracaanu aina nerelanaa nichaanune, “Caa quete aite,” naain nii naitoonjoa coitucueniha caanune jaun.

²³Nii jana Jesoso roan neein lenonejianune jana, ²⁴canu cojoeluhin: “Chana icholuruherete, curuaanaa” naain caque bajaeratiha Simoon Fedorona jaun, ²⁵Jesoso roan naurutaain nuricho nainejeein metoroaain:

“Charijina icholuruherete, curuaanaa,” naain bajaanune janate:

²⁶“Saan. Coarajeeujia. Obene que faan setejariin tihanune jana raerate, aca nereein,” naain obene que faan setejariin, Simoon calaohi Jodasi Isacariote rai te Jesoso. ²⁷Obene que setejianohin faan raain quiha Jodasine rijieonritiinte, Jodasi suujua sarue Moconajaera, Cana Coaunera Calaohi Jesoso coulurujiane coina.

Nii jaunte: “Letonoanein, ena nii iicha ichana jerei ichaa,” nae Jesoso, Jodasi rai. ²⁸Nii janana, “Naaonjoain ichaane coinate aite,” naain coitucuenihacaanu. ²⁹Nii jaunna, “Aca canacaanu coriqui beraicha nihana jaun jecha beseta rai chaelai inejei coretihane coina aite,” naacaanu. “Ainihane, cairichai-huru rai chaelai inejei coretein tihane coina jecha aite,” naacaanu coitucuenihacaanune jaun. Nii janate aine. ³⁰Nii setejariin Jesusohacha tei faan quihane

baihate mituha cue, inae nocohecane jana Jodasi.

Namu biha Jesusone

³¹Inae mituha cuha Jodasine janate:

“Inae laaen caohatiin, rauhijiriin inaraacha cohajei Cacha Calaohi nichaaunne coitucuriquicheein, chaen techu canu aina cuaain, ‘Naaonjoaan Cana Coaunera’ naain Ofa coitucuriquicheein. ³²Charijieein teeinti, aca neein niha Ofane coitucuerateein inara que. Nii rijijieein techu, inara que canu neein nihanune coitucuerateerein inae ena sorotiin Ofa Cana Coaunera. ³³Inae carajaain inara aina nerihaaunni canaanaihuru. Canu aririquicheein niqui. Nete, aitocooaun Jorioocuru raine rijijieein, canu cunajaan cunaa naineneriquicheein. ³⁴Inae ena nena caa erena bihanu inara rai, cacoichana aina cutaain inara belaihanune rijijieein jiniiquiin ita belaaun neeichene coina. ³⁵Satiin chauratane que nenacaaurute, quiicha relaurineeichene coitucuha cuurureein, jiniiquiin ita belaaichene coaracuruhane,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Jesoso coitucuha nocoeniha Fedorone

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶Niritoha Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaun:

“Chuna cureeite Curuaanaa,” naa Simoon Fedorone janate:

“Cuhanune jaun jaiti casaauna nainihe. Nii baihate casaaureeini,” naa Jesusone jana:

³⁷“Chanuna ii sacunaa nainenereunte curuaanaa. Nainichaaun ichoreniha ohanune,” naa Fedorone jana:

³⁸“Esinae chachu naineei cacoreniha ohine. Esinaena rauhijiriin ichei aitoreeunni. Iriha ataoharine ajinihate, nichata

saain, ‘Jesoso cacha nihaunta,’ naa curiquiin,” nae Jesoso, Fedoro rai.

**Cana Inaca rene turunaa
najaan neein niha Jesusone**

14 “Coa nererojoecaache. Cana Coaunera esenetaaichene rijjijeein quesenetaauche. ²Lanaai Ofa loreri asaae turunaa najaan cuu turuhin raotojoeein neeichene jaanu. Nenihaane jananihane coatiha berihau. Aihana jaunna, inara turunajaanu rucuheca cureunni letonoa inara ajiniha. ³Inara nenajaanu rucuheca cuhanune baihana coaiten ureunni, inara raa tajiha caniha neeichene coina. ⁴Inarate nii curichaunnine jaan coitucuhiche. Nii jaunte nii cuhanune jaun turuha cunaa nainiquiche tonajelanaala,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte:

⁵“Nii kuhina jaan coitucuhaacaanuta Curuaanaa. Inasiina coitucuhin urichaanuta,” naa Tomasine jana:

⁶“Quere esenetaain tonoraichenete, Cana Inaca rene turuhin aina ichaoriquicheein. Nete laaen cacolane turuenererein chunei, rauhijiriin ichaonaa rauhi tera nihanuna jaun. ⁷Rauhijiriin cacoitucuhichenete, Ofa Cana Coaunera coitucuhiche. Inae laaen enene caje coauneein Ofa coitucuhiche, inae cacoharaichene jaun,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana:

⁸“Cana Inaca Cana Coaunera coara-teeujian canacaanu quena, nii aina raotojoeein nihacaanune coinara Curuaanaa,” naa Ferifine janate:

⁹“Inae carajaain inara aina nihanu. Ta jaiti cacoitucuhichenete, Ferifi. Cacoharaerate Cana Inaca coarae. Aihana jaun, chanuna Cana Inaca Cana Coaunera coaratihanu inara quene jerequiche. Tajian, ‘Cacoharaerate Cana Inaca Cana Coaunera coarae,’ naanune aonaquichene. ¹⁰Ta Ofa suujua que suujuaquiin nihanune coitucuhich-

ene. Coatiha casuujua caje rocohin quicha jerei que irihaaun. Acaihanejeein Ofaacha jerenohichana ichaaun, Ofa suujue que suujuequiin nihanune jaun. ¹¹Aihana jaan Ofa suujue que suujuequiin nihanune esenetaeneeichene nihanatiin, itolere ichacaunne coaraquiche inara nota que najaun esenetaaichenete ne.

¹²Esinae rauhijiriine aitoreunni. Quesenetaerate quicha ichai ichareein camuritoheriin niha natiin, Ofa rene tacaain aina nerichaunina jaun. ¹³Cuu nihanune jana, cacurajateein chelai inaraacha latei bajaachenena, tiha cureunni. Nitohaneena Cana Inaca Cana Coaunera ichanohin coaratihane cureunni, Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin coroaquichene coina. ¹⁴Nii jaunna, chelai bajaachenete tereunni.

¹⁵Rauhijiriin esinae cacoelaichene, quere tonoraache. ¹⁶Nitohanein neeichenena, Cana Inaca bajareunni, inara Coroatajanera letoane coina. Inoaelu netiin chabana satonoe lanaalate inara aina niha cureein inara Coroatajanera. ¹⁷Acate, esinae Cana Coaunera Suujue nereein. Nii Cana Coaunera Suujue coitucunaa nainecuruhi cacoitucuruhi. Inarate laaen, raotojoeein coitucuhiche inara aina nihana jaun. Inoaelu netiinte, chabana satonoe lanaala inara aina niha cureein. ¹⁸Coatiha inara jahin, inara ratirihane cainerinaain. Turuhana ureunni, coaiten inara aina nihanune coina. ¹⁹Inae cacoharaaururinaain quesenetaaichuru.

Inaraachate laaen cacoharaa curiquicheein, inae coaiten turuhanune. Ohanune caje ichanarihanuhina jaunte, jericanejeein nitajenaachara nejeein niha curiquicheein, ichahin nihanune rijjijeein. ²⁰Inae inara suujua cuhane enoha Cana Coaunera Suujuenete, Cana Inaca aina nihanune coitucuhin, canu

aina neeichene coitucuhin, coitucuha curiquicheein. ²¹ Quere tonoraain neite, esinae rauhijiriin cacoelaicha nereein. Niite belaiha cureein Cana Inaca Cana Coaunera. Canu netonainiha natiinna inara belaa'in, inara que necoharaeratereein, raotojoe'in rauhijiriin cacoitucuhichene coina," naa Cana Coaunera Calao'hi Jesoso canacaanu raina jaun:

²² "Chanuna canacaanuhacha rai ecohohin, leeo'chaauru que necoharaeratenereite Curuaanaa," naa nii leeo'cha Jodasine jana:

²³ "Cacoelaichate quere tonorae. Niite belaiha cureein Ofa Cana Coaunera. Chaenna aina jiniiquiin Ofa aina niha cureein. ²⁴ Cacoelaiheite, caa quicha beebejei esenetaene. Caa inara rai quicha beebejei inaraacha aonajeite caletoaera- Ofa Cana Coaunera ere ne. ²⁵ Cau inara aina nihanune cojoataana, caritiin inara rai beebejeun. ²⁶ Chaaen, Cana Inaca rene cuhanunete, cacoreniha Suujue letoareein Ofa Cana Inaca, inara suujua lararajiaain, inara suujuatein, inara coroatajanihane coina. Acate itolere que inara relareein, itolere caitoojoan que coaquichene coina. ²⁷ Raotojoe'inna inara rai necoeun. Canuhachana, Cana Coaunera tenojoin-raotojoe'in neeichene jaannu teeun. Nerinaain cabaiha nii rijijie'in raotojoe'in neeichene jaannu teraanu. Aihana jaun, chaque casilanaala, raotojoe'in neeuche.

²⁸ Esinae rauhijiriin besichaaunlune rijijie'ina, cau niha ureein coaiteen. Esinae cacoelaichenete rachoojoe'in neriquicheein. Nii caletoaera Ofa renene cureein, jelai choaae jauhecotojoeriin inara coroatajanihane coina. ²⁹ Amuhanune ajinihana aitoon, inae ichacaanne, 'Esinaete aitelu,' naain esenetaaichene coina.

³⁰ Inae nenacaene'in inara rai ereerejerinaaunni, inae urichaa'in canu coitucuruhi cachaauru letoeranu Moconajaerane jaun. Canu jerenihanune, caniha cha chana nainerihe'i. ³¹ Nena, inauhene coarajereein, caletoaera Ofa belaa'in nere tonoraanune coaracuruha satiine coina. Chajaauchete amuhacache. Inae jitariin bihanu inara rai, coitucuhichene coina," naante canacaanu amaain amue Jesoso.

**"Canuna esinae rauhijiriin
lenacai oba esine rijijie'in
neeun," naa Jesusone**

15¹⁻² Nii baihate aina nerelanaa nichaunune rai:

"Canuna lenacai oba esine rijijie'in neeun. Charijie'in teeinti, lenacai oba une beraihaca, ajaanaa naine'in. Caohatiin anasitiin inaana nuune cataaun uhajee'in sauhin jaohaca, caohatiin nujuu cutujuaain inaacane coina. Jana inacaeniha le unene, temura najeje'in tacaain sauhin jaohaca.

Nii rijijie'in techu, cacoitucue lanaala, suujua coaraelanaala, rai suujua letonohacha ichara, naaonjoain jaoha cureein moconajaera rene Ofa Cana Coaunera. Jana quere tonoraain canuhacha icharate'i icharate, jeelai amuritoheriin suujua lararajiaain coroatajanere'in Ofa Cana Coaunera. ³ Inara relaanune jaan Ofa Cana Coaunera aitojoan esenetaain, tonoraain neeichene jaunte, inae inara suujua culeje Cana Coaunera, jianacoo neeichene coina.

⁴⁻⁵ Coanete jiniiquiin Ofa Cana Coaunera jerenohin ichacaache. Ainihane, jelai chujutoroaain cacolane ichana nainerihe'eche. Charijie'in teeinti, nujuu caje nebeuha lenacai oba unene, ojiin inae inaana nainene. Nii rijijie'in techu cacolane, jelai caohachaa'in Ofa Cana Coaunera

jerenohi ichana naineneriquiche. Jana, jiniiquin canu aina ichaquichenete laaen esinae Ofa Cana Coaunera jerenohi ichariquicheein.

⁶Chunocoha inara tabanejei, quere tonoraane jianihanete, nitajiha cureein cahoachanainejeein, Moconajaera rene jaorichaa'in Ofa Cana Coaunerana jaun. ⁷Esinae rauhijiriin quere tonoraain neeichene, jiaonriha inara relaanune jaan baitiquichene. Chaelai inaraacha latei bajaachenete, tereein Ofa Cana Coaunera.

⁸Nere tonoraain, naitoojoan beebejeiche cachaauru rainete, inara coaraain, Ofa Cana Coaunera coroaeca cuurureein inara coaraauru. Nii banate esinae rauhijiriin quere tonoraera neein neriquicheein.

⁹Cacoelaiha Ofa Cana Coaunerane rijijieeina inara belaihun. Caa inara belaihanune rijijieein, inara suujua coaraain cacha belaa'in neeuche. ¹⁰Caa caitoonjoan tonoraain ichaa'in neeichenena, itolere bana inara belaicheeunni. Charijiejiein teeinti caletooa Ofa Cana Coaunerana jaan tonoraain ichaa'in nihanune jaun, canu belaa'in ne, nii rijijieein.

¹¹Itolereneein raotojoeein rachoojoeein canu aina jiniiquiin neeichene coinana aitoon. ¹²Caa inara belaa'in nihanune rijijieein, ita belaa'in neeuche. Nitohaneein neeuche, caa inara rai aitocoanne rijijieein.

¹³Nainihe chatohanai, onaa niha natiin coasiin nihacane. Cana belaihaauru coreniha cana raaje netiha cuhacanetejian, nenacaen caohachae, ichaohin neeuruha canaacha belaihurine jerena caaun. ¹⁴Inarate quiicha belaiineein neriquicheein, caa inara letoaanune jaan ichaa'in neeichene. ¹⁵'Canu cachaauru,' narihaunni. Rauhijiriichana, 'Canu belaihaauru,' nareeunni. Chabana, 'Naonjoainte ichae,' naain curuaanaacha ichai

coitucuhin neniha cachana jaun. Nii jaunna, 'Canu belaihaauru,' naaun inara que. Carai aitiin caletooa Ofa najaan coitucueratihanu inara quena jaun, nainihaun canu, 'Canu cachaauru,' naain irihanu inara quene. ¹⁶Coatiha inara, cariin carene uhin niheeichelu. Canuna inara ariin inara raain neeunlu. Nii jaunna Ofa Cana Coaunera rai arajiin cacha ariin raeraanu que inara letoaaun, inoaelu netiin neeneinu que. Nitohaneein neeichenete, chaelai latequichene, bajaaiiche cacorenihane, tiha cureein Ofa Cana Coaunera," nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹⁷Nii baihate: "Aonacuchena caa que aite, raotojoeein jiniiquiin ita belaa'in neeuche.

Rai cachaauru aina curuataain Jesoso cairichaaeriin neeuruha caa chauratane que nenacaaurane

¹⁸Inara coana jerelanaala, inara belaihuriha caa chauratane que nenacaaurune, nii caje nainaauche, nenacaen canu nichaun natiinte, cacoharanaa jerelanaala cacoelaihuriene. Nii jaunte jelai amuritoheriin inara belaihurieneein. ¹⁹Chauratane que nena cacha neneeichena jaunte, inara belaa'in, inara coana nainecureneerein caa chauratane que nenacaauru cachaauru. Canuna caa chauratane que nenacaauru caje inara raaunlu. Nii jaunte inara belaa'in inara coana nainecurene caa chauratane que nenacaauru cachaauru, inae caa chauratane que nena cacha neneeichene jaun. ²⁰Aitocooaunlune tocohaneein, nihei chunei rai curuaanaa amurijiriin nei. Nenacaen canu rohecauruhaluna jaunte, jerichanejeein inara rohecaacuurureein. Quere esenetaain tonoraeraurute, jerichanejeein inara ere tonoraain esenetaaurureein.

²¹Nitohanihate, cuurureein nii caletoaera coitucuruhi nechuaansainein nenacaauru cachaauru. Nitohanihate cuurureein, canu ere beebereichene coreniha.

²²Acaauru rene turuhin, acaauru relaelanhanane jana nihane, chaelai ujuaihoneein neeururihei niqui. Nete inae enene acaauru osa coreniha chunijiun nichoteeurenereein. ²³Nii cacoharanaa jerelanaala quere tonoraichurute, jerichanejeein nii caletoaera Ofa Cana Coaunera ere tonoraarene. ²⁴Itolere, lenone faain, itolere cunaitenacaauru rautaaain, itolere ichaain acaauru notajaain, naaonjoaain inatiinte, coaracuruha nota que natiin, canu batohin, Ofa Cana Coaunera maajejin batohin neeuruhane corenihate caseteco coaraa cuurureein. Nii coaracuruha natiin esenetaaurenihane colane aihururihei. ²⁵Aitoha acaauru quiricha inoasi cuhanene rijijieeinte, aihure. 'Nechu jataain, joareein corenihate aina nejerateein jerecurenereein,' naain aitoha acaauru quiricha inoasi cuhanene rijijieeinte aihure, inae nitohanihane coina laenanohineein nihana jaun.

²⁶Inae turuha urichaain inara coroatajaneraanu. Canuna Ofa caje letoareeunni. Nii inara coroatajaneraanu- Cana Coaunera Suujuete esinae rauhijiriin caitoojoan que inara relaa ureein. ²⁷Nii ainate chaque casilanaala laraajiin canu aitoonjoan Cana Coaunera ere beebereichicheein cachaauru rai.

16 Nii jaunna inara rai aitoon, inara rohecaauruhane, nererojoecaain inara letoaanune jaan jianeeichene coataana, caa caritiin aitoon inara rai, laraajiin abaantaain neeichene coina. ²Acaauru ita taojiaauruhana jaan loreri asaee enohichene janate, caje inara sitaa cuurureein. Chaaente, chuni-

coha inara tabanejei sohin jaoruhane, 'Jeriha Cana Coaunera jaunne, caa ichaaun,' naa cuurureein. ³Nii chabana Ofa coitucuelanaala, canu nihanatiin coitucurenihana jaunte, nitohanain ichaa cuurureein. ⁴Inae cuutihane bana, 'Esinaete aitelu,' naaichene coina caa aitoon.

Chaelai ichana nainiha Cana Coaunera Suujuene

Jaiti jelai inara ratirihanune rai nenihanune jaunna, jauriaa caa que inara rai erenajaqueneun. ⁵Inae laaen curichaaunni nii caletoaera aina nihanune coina. Nihei chunicohanejejin nii cunaa jerichaaunna jaan bajaane que airijiin, ⁶satiin inaderaachaquiche caa que aitocoounna jaun. ⁷Inara rai tejian caohachare cuhanune. Jana cuenihanune, urihei inara corianein inara suujua laraajiaain, inara coroatajaneraanu. Acate inara suujua laraajiaain, inara corihanein inara coroatajanereein. Inae cuhanunena, canu letoareeunni. ⁸Aca inae turuhanete, cacha relaa cureein, osaaocuruhane coitucuruha cachaaurune coina. Chaaen techu, caohati ichaonaa que cacha relaa aicheein. Jana ichaonaa caoacha sacunaa jeriheichurute, casetecaa cureein Cana Coaunera, ⁹osaaocuruhane saijieein quesenetaaurenihane coreniha. ¹⁰Nii banate, esinaee rauhijiriin ichaonaa esine teranein nihanune coitucuha cuurureein, Ofa nenajaun tacaa curichaaunnine jaun.

Inae canu coaariheicheein cuutihane reeintiaain. ¹¹Nii banate, Moconajaera aina jiniiquiin nosa coreniha caseteco coaraa cuururichaaaine coitucuha cuurureein cachaauru.

¹²Niha arajiin inara rai quiicha beeni niqui, nete 'Quete toon aite,' naain coitucunaa naineneriquiche. ¹³Inae tu-

ruha Cana Coaunera Suujuenete, rauhi-jiriin inara relaa cureein. Coatiha suujua caje rocohin aitoriaain. Aitoha Cana Coaunera najaan quete aitoha cureein, nitohanein situsihane ajiniha coitucuhin neeichene coina. ¹⁴Acate coraajeen canu nichaaunne biha cureein, cacoitucuhin neeichene coina. ¹⁵Charijieein teeinti, itolere coauneranein ne Cana Inaca. Niirijijieein inachu canu netonai neeun, Cana Inaca calaohi nichaaunne. Aihana jaun, coaa cojoelatohache canu coitucueratiha Ofa Suujuene.

**Inaderaichene baihate necoriha
cureein inara suujua
rachoojoenaa neein**

¹⁶Satonooto, caa basijjiin cacoharaa curiquicheein. Nii baihajirite canu coaraa curiquicheein coaiten,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹⁷Nii jaunte ita caje: “Tonaa nena, ‘Satonooto cacoharaririquicheein, Cana Inaca rene curichaaunnine jaun. Nii baihajirite cacoharaa curiquicheein,’ nae. ¹⁸Chatonaa nena aite,” naacaanu ita rai.

¹⁹Nii jaunte, caje bajanaa jerichaanune coarajihane jaun: “‘Satonooto basijjiin cacoharaririquicheein. Nii baihajirite cacoharareeicheein,’ naanune jaunna ita caje bajaaihe.

²⁰Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Inaderanaa caaunte chanaa curiquicheein. Nii janate inara coroaeca cuurureein caa chauratane que nenacaauru cachauru. Nete rachoojoenaanein necoriha cureein inara suujua.

²¹Charijieein teeinti, nejanoana jeriha rai canaanaine nererojoeaure enecuru cunaa caun. Jana inae lesajeein nejanoaane, inae nii cuna coacuelanaala raotojoein rachoojoein ne, nii canaanai coroaeca.

²²Nii rijjijieeinte nererojoeaiche niqui ena. Nete, turuhin inara coaraa uhanune, aitohi rijjitojoein rachoojoenaa neein niha cureein inara suujua cuhanai. Nihei chunei inara caje nii rulunaa nainera.

²³Nii bana inae cacaje, ‘Chatohanein icharihacaaunu,’ naain cacaje cha bajariheicheein, inara netonai coitucuriquicheeina jaun. Chaelai inaraacha latei bajaaihe cacorenihanete, tiha cureein Cana Inaca. ²⁴Nihei caniha neeichene caje coaunein, cacoreniha chaelai bajaheiche. Bajaaihe cacorenihanete, tiha cureein Cana Inaca, raotojoein rachoojoein neeichene coina.

²⁵Inae cuutihane bana caritiin, ‘Charijieein teeinti naojoaen,’ naain cuaain, inara rai berihaaunni. Inae cuu tihane banane, nechu jataain rauhijiriincha cuaain Cana Inaca aitojoan que inara relareeunni, rauhijiriin aonaaun coitucuhene coina. ²⁶Nii banate, inara raaje inaraacha latei bajaa curiquicheein. Nitohanihane bana, coatiha canu Cana Inaca rai aitorihaaunni, ²⁷inae raujiaain caje uhanune esenetaaichene coreniha inara belaiha Cana Coaunera jaun. ²⁸Canuna, Cana Inaca nenaja caje mituhin, caa chauratane que turuha uun. Inae caa chauratane ratiriin, Ofa Cana Inaca Cana Coaunera rene curichaaunni,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

²⁹“Inae laaen aonacaanun rauhijiriin aitohina jaun. ³⁰Nii jaunna esinae itolere coitucuhin, esinae rauhijiriin Cana Coaunera caje uhine esenetaaanu. Aihana jaun, nihei nenacaan canacaanuhacha bajaanenunu, inae coitucuhacaanuna jaun,” naacaanune jana:

³¹“Nii jaunchana esenetaaiche. ³²Inae cojoinaca que tiha. Enenete satiin ita caje riatoroaain, jelai cajaohin

caratiriin amuriquicheein, nena jelai caa neneun, caniha niha Ofa Cana Coaunerana jaun. ³³Coitucuhichene jerena caunna caa aitoon, quesenetaain raotojoeiin rachoojoeiin neeichene caina. Chaaen inara netonai, caa chauratane que necairichanaa coaraa curiquicheeina jaunna, raotojoeiin rachoojoeiin necairichanaa abaantaichene coinana aitoon. Caa chauratane curuaanaa Moconajaera amuritohanune jaun, inara netonai laraajiin caa chauratane curuaanaa Moconajaera amuritohichene coinana, coitucuhichene jerena caaun aitoon,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, aina nerelanaa nichaanune rai.

Cana Inaca bajaa aina nerelanaa nichaanune coreniha Jesosone

17 Niritohane baihate, jabatoroaain dede coarajeein:

“Inae caletoaina jaan ichacaaunne jaan cojoanona que turuha. Chajaain laaen cacorataaneeu, ii jerenohi ichacaaunne caina. ²Iite ii calaohineein nihanune cocoainaan, caa chauratane que caletoai, satiin carai iicha teeuri cachaauru rai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teraauu que. ³Leinjiin iichate nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teraneei. Nii jana canuna, leinjiin ii letono Jesocurisitoneein neeun. Nii jaunte nitajenaachara nejeein neeurureein cana coitucuhin nenacaauru. Coatiha chabana nitajeeururinaain. ⁴Inae caa chauratane que nenacaauru que ii coitucueratihanu. Chaaen nachu inae caletoaina jaan nainaan. ⁵Inoanlu, jaiti necoauaeniha caa chauratanene ajiniha, cocoainanacainein nihanulune rijjijeein, ii rene turuhanune, coaiten cocoainanacainein caeteu, coaracuruha satiine coinara Ofa.

⁶Inae caa chauratane caje raain carai iicha tenojoinhuru cachaauru que ii neeine coitucueratihanu. Icheineeinte neeure, caa carai iicha teeuri cachaauru. Niichurute, chere aonaain tonoraain neeure. ⁷Inae laaen cacorataaneei jaan aina caletoai jaan ichacaaunne jaunte coaraain inae esenetaaure. ⁸Caletoaina jaan que acaauru rai aitocooaunna jaunte tonoraure, carai iicha tenojoihuru cachaauru.

⁹Coatiha caa chauratane que nenacaauru cachaauru, ii coitucuuruhi coroatajaneine caina ii bajahaun. Caa carai iicha teeuri cachaauru icheineein nenacaauru coroatajaneine coinana, canu Inaca neeine bajaau. ¹⁰Satiin canu cachaneein nenacaaurute, jerichanejeein ii cachaneein neeure. Jerichanejeein techu, canu cachaneein neeure ii cachaauru. Nii jaunte jerichanejeein aihanune rijjijeein ichaooore.

¹¹Inae taenetojoeiin caa chauratane que nerihauuni. Acaaurute jana jaiti caa chauratane que nedaa cuurureein. Canuna laaen inae ureeunni, ii aina nihanune caina. Ofa, carai caa iicha tenojoihuru cachaauru coroatajaneeu iicha jerei chana que. Charijieein teeinti canu coroatajaneein canu rai iicha tei ichana que, nii rijjijeein acaauru coroatajaneeu.

¹²Enanetojoeiin cacorataaneine que, caa carai iicha tenojoihuru cachaauru nihei leinjiinejei nitajihei. Leinjiin caa, ii quiricha inoasi cuhane been laenaer-ateelune rijjijeein cacoluruheraachate, inae nitaje.

¹³Inae laaen enene, nii neeina jaun urichaaunni iniha nihanune caina. Jaiti caa chauratane que nihanune cojoataana aitoon, raotojoeiin rachoojoeiin nihanune rijjijeein, acaauru netonai canu rijjijeein raotojoeiin rachoojoeiin neeuruhane caina. ¹⁴Ii ere bihanu acaauru raine

jana, esenetaain tonorauruhana jaunte, acaauru belaaain, acaauru rautaaain, acaauru coana nainecurene ii coitucuuruhi, aihanune rijijieei, inae caa chauratane que nenea cachaneein neeurenihana jaun.

¹⁵Ofa Cana Coaunera, coatiha ena, caa chauratane caje ranajaain dedeeu amanajaaine coina caitono nihei. Acaauru que Moconajaera janoriteein, acaauru coroatajaneene jereña caunna aitoon. ¹⁶Moconajaera cachaneein nenihanune rijijieein, carijijieein acaauru netonai inae Moconajaera cachaneein neeuruhi.

¹⁷Ii raihurunein neeuruhana jaunna aitoon, acaauru suujua rucujueein, acaauru coroatajaneute, nejelau suujua cuaelanaala leinjiin ii jerenohicha ichacurumii. Ii erete esinaae rauhijiriin ichaonaa caohacha teraneein ne. Chaelai janonaa bana nihei nitajiha ii ere esenetaain tonoraain nenacaaurune.

¹⁸Charijieein teeinti, casuujua laraajaain canu cocoaain caletoaai, nii rijijieeina acaauru cocoaain acaauru letoaaun, ii ere beebejiha cuuruha caa chauratane que nenacaauru raine coina. ¹⁹Acaauru corenihana nejelau casuujua cuaelanaala caletoaain jaancha ichaun caraajenhane, acaauru netonai aihanune rijijieein nejelau suujua cuaelanaala relanajaanune rijijieein letoanajaanune jaancha ichacuruhane coina.

²⁰Coatiha acaauruhacha coroatajaneene coina caitono nihei. Canu ere beebejeuruhane, canu esenetaichuru suujua rucujueein coroatajaneute, ²¹jiniiquiin aihacane rijijieein, ita aina jiniiquiin raotojoein neein, nejelau suujua cuaelanaala ita coroatajanein, neeuruhinete, esinaae ii caletoaaine esenetaauruhine caa chauratane que nenacaauru. ²²Jeelai, nii canu cocoaain neeina jaana teeun acaauru

rai, ita neein nihacane rijijieein, acaauru netonai ita neein neeuruhane coina. ²³Chaaen nachu, casuujua cuhane neeine rijijieein, acaauru suujua cuhane neein, jeelai ita neein neeuruhane coina, nii caje nainaan esinaae ii caletoaaine coitucuuruha caa chauratane que nenacaauru coina. Aihute, cacoelaaine rijijieein, belainaaquine coitucuuruhine.

²⁴Carai tenajaain jaunna, caniha nii nerichauunne jaun caniha neeuruhane jereun, nii ii necaohacha aina canu necaohacha coarajein neeuruhane coina. Chaaen necoaunaa caa chauratanene ajiniha caje coauneein ca-coelaaine coaracuruhane coinara Ofa,” naain te, ²⁵“Rauhijiriin itolere coaunera Ofa neeine coitucuuruhi caa chauratane que nenacaauru niqui. Nena laaen canu ichoitucuun. Caa carai iicha teeurite laaen, esinaae ii caletoaaine coitucure, ²⁶esinaae ii neeine coitucueratihane jaun. Jelai choaa jauhecotojeriine, ii coitucueratihajein sacureeunni, esinaae cacoelaaine rijijieein acaauru belaaaine coitucuuruhane coina, canu netonai nihanatiin acaauru aina nihanune coitucuuruhane coina,” naainte Cana Inaca Cana Coaunera bajaabajaje Cana Coaunera Calaoi Jesoso.

Caseteconein Cana Coaunera Calaoi Jesoso amaauruha Romanocurune

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 Cana Inaca aina irihane bai-hate, aina nerelanaa nichaanune amaain, Sedroon neein curuajaain nenea nucesoru jera que cue Cana Coaunera Calaoi Jesoso, cuu nii enuha inaa neco-joai turuha canacaanu ainane coina.

²Nii jaunte raotojoein Jesoso cunajaa coitucuhana jaun, canacaanu caaijie turuha uhe Jodasi. Belaichaneein niha Jesoso natiin, Jesoso coulurujuein

soondarooru uhaain turuha uhe. ³Nii soondarooru, chaaen batirichuru curuaanaacuru, fariseoocuru, naaonjoainuri letono folisiaacuru uhaain turuha uhe nii Jodasi. Rejoon, sabere rijijieein nena- esefara, naaonjoain que biji achunequiiin, raafariin, cohinee, naaonjoain que conoquiiin turuha uure. ⁴Nii jaunte inae raotjoeiin nitohanai que siturichaainne coitucuhana jaun, acaauru que tacaain: “Chate ariicheta,” naain bajaa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana:

⁵⁻⁶“Nasarete cocoaicha Jesusona arihacaanura,” naauruhane jana:

“Saan. Canune aca neeunra,” naa acaauru rai Jesusone janate, nii niicha uhauri soondarooru aina jiniiquiin janori nichaae richootoroalaaain tocojooai taeae nii Jesuso coulurujuera Jodasi. ⁷Nii jaunte:

“Chate esinaae ariicheta,” naain coaiten enacoauneein bajaa acaauru caje Jesusone jana:

“Nasarete cocoaicha Jesusona arihacaanura,” naauruhane jana:

⁸“Inae rauhijiriin bihanu inara rai. Canuna aca neeun. Cariha aachene, caa caniha nenacaauru jianecuchete amuuruhine,” nae acaauru rai Jesuso. ⁹“Coat- iha leinjiinejein nitajerinaain carai Ofa tenojoinunri cachaauru,” naain inae aitosiha Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte nitohane.

¹⁰Nii janate sabere sirihana jaun rocotiin, que leinjiin uricho raotono nichajai beuhite Fedoro. Nii niicha uricho beuhitite batirichuru curuaanaa cacha- neein nena- Malco ne.

¹¹Nii jaunte: “Jelaiha curu cuhane nii ishabeere teera. Ta caletooa Ofana jaan icharichaunnine coitucuhin que- senetaaineta,” nae Fedoro rai Jesuso.

Batirichuru curuaanaa Anasi rene, caseteconein Jesoso amauruha soondadoorune

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹²Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi Jesoso mucuure caseteconein soondadooruu acaauru curuaanaa aina uhin, chaaen Jorioocuru rai folisiaacuru, naaonjoahunri.

¹³Nitohanein mucuhinte Cana Coaunera Calaohi Jesoso amaure soondarooru, Anasi loreri asaae. (Nii Anasite, Caifasi tanaa ne.) Nii janate, nii ajaanaa cuhane batirichuru curuaanaanein ne nii Caifasi. ¹⁴Nii Caifasite, jauriaa Jorioocuru rai “Cana caohachanu quetejian, cana atane coreniha ohane ore leinjiin cachara,” naain Jorioocuru rai erenaane.

Fedoro caje bajaa nii acuujuua beraichane

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵Canacaanuna, Simoon Fedoro aina Jesoso sacuha cuhacaanu. Nii jana, canu coitucuha batirichuru curuaanaa jaunna, Jesoso jiniichaain enoon batirichuru curuaanaa loreri asaae.

¹⁶Jana Fedorote nedae airiniha acuujuua rohan. Nii jaunna, acuujuua beraicha ranuna rai ereeun, Fedoro enoaane coina.

¹⁷Nii jaunte Fedoro enoaain: “Tana taa cacha aina nerelanaaneine,” naain bajaa Fedoro caje nii acuujuua beraichane jana:

“Acanihahaunta,” naain benaa jerene Fedoro. ¹⁸Nii jaunte, jelarotohana jaun usi mocohin que nichaateeuruha Anasi cachaauru, Jorioocuru rai folisiaacuru, naaonjoainurine jaun acaauru aina nichaatihane ne Fedoro.

**“Chaquete cachaauru relaaita,”
naain, Jesoso caje bajaa
batirichuru curuaanaane**

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹Nii jana, cuu nii loreri asaae ucuha cuhane niha Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate:

“Chaauru caa iicha relaaurineein ne. Chaquete acaauru relaaita,” naain bajaa Jesoso caje batirichuru curuaanaane janate:

²⁰“Satiin aonajeeuruha cachaaurune acatiha teinna canu, rauhijiriin aitonajacoon. Coatiha asinojoneein cachaauru relahaun. Sinacoca asaae, satiin itataojiauruha Jorioocuruna jaan Teenforo asaaene acaauru relanajacoon. ²¹Chanuna nii bajaai cacaje. Nii relanajaanune jana aonaraauru caje bajaaute, raa-jenihane acaauru relaunune jaan beeuruhine,” nae Jesoso.

²²Niritoha Jesusone janate, ecu niha Teenforo rai folisiaana jaun: “Niritiina ereree batirichuru curuaanaa rai te,” naain Cana Coaunera Calaohi Jesoso meri faohitohane jana:

²³“Baaso neeinoona aitoon. Chanuna caque ichohi teein aitoi,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso nii Teenforo rai folisiaa rai.

**“Acanihahaunta,” naain
nesuujiha Fedorone**

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁴⁻²⁵Nii batirichuru curuaanaa Caifasi loreri asaae niha Jesusone tonohanaute, jelai cuu inae neeorihha Fedorone jana: “Ta ii taa cacha aina nerelanaa neeine,” naain bajauruhane jana:

“Acanihahaunta,” naain benaa jerenihha Fedorone jana:

²⁶“Tana, ii coaracaunlu aina, enuha inaa neeonjoai jana neeine jananeta,” naain bajaa leinjiin batirichuru curu-

anaa cacha- nii niicha uricho beuhiti cacha araneein nenaane janate:

²⁷“Acanihahaunta,” naain nesuujiha coaiteen Fedorone jana, inae ere ataohari.

Jesoso coulurujeeuruha Filato raine
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸Nii janate Caifasi loreri caje coberenadoro Filato loreri asaae Cana Coaunera Calaohi Jesoso amaauruhane jana, inae nemataracajiha janonaana jaun, enonaa nainecurene Jorioocuru, coberenadoro loreri asaae. Jorioo neniha nii coberenadorona jaunte, coberenadoro loreri asaae enonaa nainecurene Jorioocuru, enooruhane Fasocoa beseta bitoanaa nainecurenihane coataa. ²⁹Nii jaunte airiniha mituhin:

“Chatohanai ichaane corenihana caa cacha colurujueeiche,” naain bajaa coberenadoro Filato, Jorioocuru cajene jana:

³⁰“Nechu aansai taebinaen neein nenihanenoona, ichei colurujuerichaanu,” naauruha Jorioocurune jaunte:

³¹“Saan. Aihachuhisi niqui. Inara, amaain jeriquichene tocohaneein teeuche,” naa Filato, Jorioocuru raina jaunte:

“Nihei canacaanu rai rauhi, chunei sohin jaohacaunune coinata,” naaure Jorioocuru Filato rai.

³²Rauhijiriin coitucuhin, “Naaonjoaainte catinaa cuurureeincha,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone rijijieeinte, rauhijiriin ichacure.

³³Nii jaunte coaiteen enacoauneein loreri asaae Jesoso cotijiain, caje bajaa Filato: “Ii ina Jorioocuru curuaanaa rey neei,” naain bajaa caje Filatone jana:

³⁴“Ishuujuu cuhane aitiina bajaai. Ainihane leochaauruna ichei Jorioocuru

curuaanaa nihanune que aitoha,” naa Filato rai Jesusone janate:

³⁵“Chasiinna Jorionichaaunne coalanaala caraajenhane aitiin aitoreeun. Charaachuru, batirichuru curuaanaacurute carai icholurujue. Chatohanai najian ichaaite icholuruheecure,” naa Filatone jana:

³⁶“Coatiha cajiha caa chauratane que nenacaauru curuaanaa nihaaunta. Caa chauratane que nenacaauru curuaanaa nihanunetera, sonaacurure quere tonoraeraauru, catohaneein caetecuruha Jorioocurune coataa,” naa Jesusone jana:

³⁷“Aihana jaun, iina curuaanaa *rey* neeite,” naa Filatone janate:

“Ejeen, aca nichaaun. Nii aitohine rijiijeeine acaneeun. Canuna caa chauratane que uhin nejanoaaunlu-cachaneein, esinae Cana Coauneraacha jerei rauhi coitucuruha cachaurune coina. Satiin Cana Coauneraacha jerei rauhi tonoraaurerate quere tonorae,” naa Jesusone jaunte:

³⁸“Chatohanai Cana Coauneraacha jerei rauhi esinena,” naain bajaa Filato, Jesuso cajene baihate, enacooauneein coaiten mituhin Jorioocuru aina iriha cue.

“Coatiha chatohanai ichaa carai caa cachata. ³⁹Inarate, Fasocoo beseta naineei, Fasocoo beseta catainajeein, naonjoain niha catohanai casetecone, nii beseta situ reentiaain jianerate najaaquiche. Tonaquiche, jerecuchene caa Jorioocuru curuaanaa *rey* jiane beseta situ reentiaain,” naa Filato, Jorioocuru raine janate:

⁴⁰“Aihei. Coa nii jianiha. Nii Barabasi jianeujan laaen,” naainte nujuuae soaisoihure Jorioocuru, Filato rai, nii Barabasi asijiautoneein nena que.

19 Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi Jesuso bisichate rai soondarooru que Filato.

²Nitohaneein bisihuruhane baihate, ojoa caje janojoin comai curuhacure Jesuso couturi que. Nii baihate coaiten que cajione lanaajiojoi curuhacure.

³Nitohaneein teeuruhane baihate, Jesuso rohan turuhin: “Caa Jorioocuru curuaanaa *rey* coaracuchera,” naain Jesuso meri faohafacoaure biji que Romanocuru rai soondarooru.

⁴Nii janate jelai caje mituhin Jorioocuru rai: “Coaraquichene coinana caa cache mitaa uun, neniha que chatoanai baaso ichaenhane coaracaunna jaun,” nae Filato.

⁵Nii jaunte, inae ojoa que jerichanejeein comaiquuin, lanaajiojoi que cajionequuin mituha uhe Jesuso. Mituha uha Jesusone janate: “Caa cache coaracuchera,” nae Filato.

⁶Niritoha Filatone jaunte, Jesuso coaraain: “Coroso que teeuche. Coroso que teeuchera,” naain nujuuae soaisoiuruha batirichuru curaanaacuru, folisiacuru naonjoainurina jaun:

“Inara amaain coroso que teeuche. Neniha carai que chana jaunna, nitohaneein tenaa naineneun canu,” naa Filatone jana:

⁷“Canacaanu quiricha inoasesi cuhanete aite, nitohaneein nei nihane sohin jaohacaunune coina. Cana Coaunera Calaohi niha nocoetohane corenhate caohachae, sohin jaohacane,” naauruha Jorioocurune ⁸aonajihane jaunte, jataain casi Filato.

⁹Nii jaunte nacoauneein loreri asaae enohin:

“Chaa cajena unaaneei,” naain bajaa Filatone jana, inauhene chujuhequuin aonaje Cana Coaunera Calaohi Jesuso. ¹⁰Nitohaneein tonoraeniha Jesusone jaunte: “Chanuna catoonraeneei. Tana cocoinanacaineein nihanune coitucuhine. Canune nainereun coroso que ii teratihanune. Chaaen nachu naineeun caa ii colurujueeuruhane jaan

caje jianacoo chetichaaunne,” naa Filatone jana:

¹¹ “Cocoinanacaine lanaala cheteiin nii jereniha Cana Coaunerane, canasia nainihe. Nii jaunte, chamurijiriin osaque caa catohaneein ichei caetera,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte, ¹² Jesoso jianena jere Filato niqui. Nete:

“Jiaohine jianeine. Aca, curuaanaa *rey* neein nenea jerihane jaun, caohacharihei jianeine. Jianeinete, satiin inara curuaanaacuru curuaanaa enferadoro aina nejeratenaa neriquin,” naauruha nujuae soaisoain Jorioocurune jaun, ¹³ Jesoso raerate, nii Cabata naauruha Ebereeo ere cuhanene jaan- ajeri caje ichanohineein nenea aranichoae uhauruhane coina. Nitohaneein raerateeuruhane jaun, raain turaauruhane jana, nii casetecocuru neruujuena jaan nelauriariin lauheque nelaurianaana jaan rori choaae, ¹⁴ enoto chujutaain Fasocoa catainajeein. Nii jaunte nitohaneein raerateein:

“Nocoo inara curuaanaa *rey*,” naa Filato Jorioocuru raine jana: ¹⁵ “Coroso que teeuchete coaraain cuu ohine,” naain nujuae soaisoaiuruhane jana:

“Chasiinna inara curuaanaa *rey* tereein coroso que,” naa Filatone jana:

“Romanocuru curuaanaa enferadoro-hachate canacaanu curuaanaa *rey* neein nera. Nihei nii baiha curuaanaa *reyta*,” naauruha batirichuru curuaanaacuru Filato raine jaun, ¹⁶ acauru que Jesoso amaerate Filato.

¹⁷ Nii jaunte nii Jesoso amaain, que corosonu baijieratecuruhane jana, Couturi Bejeronnein curuajaain nenea atane ucuuno que baibaichaaain amaain, nii coroso tiha cue Jesoso. (Nii Ebereeo ere cuhane Colocota naauru najaan- Couturi Bejeroo.)

¹⁸ Nii janate cuu coroatajai coroso que, cuu neeuruha coroatajaain soser-

enacaurune jaun, acaaru cataaun Jesoso teeure coroso que, leinjiin jera que, leocha jera que, naaonjoaain.

¹⁹ Nii janate, cuu Jesoso curuaa laenaerate Filato. “Nasarete cocoaicha Jesoso, Jorioocuru curuaanaa *rey*” nasiin laenerate coroso que, tabara que tein Filato. ²⁰ Nii jana arajiin Jorioocurute nii Jesoso curuaa Filatohacha laenaeratei ereretaaure, nii Jesoso teeuruha coroso quene jaan caje icharaeniha Jerosaleenne jaun. Ebereeo ere, Curieco ere, Romano ere, naaonjoain que nichata lauriin erenaa cuhane teeinte laenaure, nii que erenaa inaurera ereretaauruhane coina.

²¹ Nii jaunte: “Coo, Jorioocuru Curuaanaa *rey* neein tein laenaratihara,” naaure Joriocurunein batirichuru curuaanaacuru Filato rai. “Nii Jorioocuru curuaanaa *rey* niha nocoeti, nasiin laenaerateura,” nauruhane jana:

²² “Nii rijieeincha nedaainera,” nae acauru rai Filato.

²³ Nitohaneein coroso que Cana Coaunera Calaohi Jesoso curaboain teeuruhane baihate, Cana Coaunera Calaohi Jesoso cajione raare jenai soondarooru. Rai nobirine maajeein raare. Rai nobiri, coaracuruhane jana nirijieein ijiabereeonu farueraelanaala tocoonojoi inelanaala niha nii rai nobirine jaun: ²⁴ “Coo soaihachete naajeein amaacache, nenacaentejian caohachare naajeen amaacachene. Aihute que necoatijianaa neeine, chariji rai neeincha nedareein,” naaure soondarooru. “Ita raite cacaijione leruhin raurureein que necoatijian,” naa Cana Coaunera Quiricha Inoaei cuhanene jaunte, nii Cana Coaunera Quiricha cuhane aitohane nainaane coina nitohaneein teeure soondarooru.

²⁵ Nii jaunte, inae Jesoso mucuuruhane coitucuuriin, coroso asaa cuhin coaraje rai neba, nichatajai enecuru

aina. Nocoasai, Cüreofasi comasainein nena- Mariha, Mariha- Maadala bene, naonjoain. ²⁶Nii janana cuu niha-caanu, jataain niicha belaa niichaanune temecohacaanu neba ainane jana, neba coariin:

“Nii ii calaoita oma,” naa neba raine baiha:

²⁷“Nii chobata,” naa caraina jaunna jerichanejeein cafojiara raanune rijijeein raain amaaun caloheri asaee.

Oha Jesosone niha

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸Inae nitohaneein nihane caina letoaa Cana Inaca Cana Coaunerane nainaane coitucuha raotojoeinne jaunte, inae Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhane aitosiha inaena jaun: “Cocoiintohanura,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

²⁹Nii janate baichaje laaojoiir nainecojoain ecu niha bino baasone jaun, enuha que sie rijijeein nena nujuatein, nii bino sisiaain Jesoso ujuaae que suesuecaauruhane jana, ³⁰nii bino baaso cohane baiha: “Inae laaenra,” naain ocoai couturi tijitiaain ohe Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Jesoso jaleri rucuaitha leinjiin soondaro rejoin quene

³¹Le janojoein lanaa Fasocaa besetane janate, Filato rai aitha cuure Jorioocuru, coroso que nenacauru anaee bacoeratein, naain nii coroso caje rocoeratenajaain, naain rucuhenaaratiha Filatone caina, nabana nebetacanaa janonaa bana cuu neeuruhane, coaranaaca cachaaurune coataa, acauru rai jataain beseta tabaneein niha Fasocaa besetana jaun. ³²Nii jaun soondarooru letoaa Filatone jaun, cuhin nii Jesoso ajiniha coroso que nenacauru anaee bucu bateeichure soondarooru.

³³Nii baiha Jesoso rohan turuhin coaracuruhane jana, inae oha Jesosone jaun, rai nanaae bacoorene. ³⁴Nete laaen rai nanaae bacoorenihane caniha laaen, rai jaleri rucuaaite leinjiin soondaro rejoin que.

Nii janate rai jaleri rucuaithane jana chujuhare ichana, acau que jasiisin.

³⁵Canuna coaranein aitoon inara rai, inara netonai rauhijiriin aonaain esenetaichene caina.

³⁶“Nihei chatohaneei bacoorturi-haainta,” naa Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanena jaunte, Jesoso bucu bacoorene.

³⁷Cana Coaunera Quiricha Inoaensi leeocho cuhanete “Focooruhane janate, inauhene coarajiha cuurureeinha,” naain aithane rijijeein coarajeure.

Oo jana ajeri jachu cuhane Jesoso jaberoco teeuruhane

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸Nii janate Cana Coaunera Calaohi Jesoso jaberoco bajae Filato caje Arimatea cocoaicha Jose, rucuhecuruhane caina. (Nii Josete asinojoein Cana Coaunera Calaohi Jesoso ere tonoraera ne, leeochoauru Jorioocuru coasiha.)

Nii jaunte, Jesoso jaberoco jianiha Filatone jaun, Jesoso jaberoco raain amae.

³⁹Nii janate turuha uhe nii jauriaanejeein janotiin Jesoso rene turuhin erena Necodemo netonai, nichatachoonca quironeein meentoon tochanein nena ujuuai uhain.

⁴⁰Nitohanein Jesoso jaberoco amaain, nii juujijiai que rujuaain, cajione que baluluhin conajaain, Jesoso jaberoco rucuhaca cuhe Jose, Necodemo aina.

Nitohaneinte onaa rucuhacure Jorioocuru, nitohaniha acauru ichaona jaun.

⁴¹Nii Cana Coaunera Calaohi Jesoso teeuruha Jorioocuruna jaaunte ne enuha

inaa neeonjoai. Nii enuha inaa neeojoin janate ne atanebana. Ecute ne achasine-neein ajeri jachu- jaiti lesajeeinejein onaa teeurenihana jaan. ⁴² Cuhanete Jesoso jaberoco teeure, ichuunejeein niha cajene jaun, chaaen inae beseta bitoauruhane caina neruujihajeeuruha Jori-occurune jaun.

Ohane baiha ichanaa Cana Coaunera Calaohi Jesosone

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 Semana nunuhe tomihocojoanonaa bana nocohejiriin cuhin, jaiti nocohetoojoaane jana turuhin coaraa Mariha Maadala benene jana, inae fueraene nii ajeri jachu. ² Nii jaunte soroneein jelaiha uhin, Fedoro, canu, naonjoainihacaanune rai biha uhe. “Aanca chaainti cana curuaanaa. Chu chaainti amaureta,” ³ naain biha canacaanu raina jaun coaraa cuhacaanu.

⁴ Nii jaun, ita jiniichaain soroneein cuhin coaraa cuhacaanune jana, Fedoro reroriin cuhin, turuhin ⁵ metoraain coaracaunne janate, cuu ne cona. Nena laaen enohin coaraeneeun.

⁶ Nii janate canu caajie turuhin, enohin, coaraa Fedorone jana, cuu ne jaberoco conaauru. ⁷ Nii janate nejelau ne nii Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito couturi cona, nejelau maromarinohineein seeque.

⁸ Nii janane canu netonai enohin coaracaunna jaun, ichanaa Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone esenetaaun. ⁹ Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhane besihane jana niqui, “Naonjoarichaaine quete aite,” naain coitucusinaaunlu. Nena canacaanu nota que coaracaanune jaun, caohachaain coitucuhin esenetaacaanu.

¹⁰ Nitohaneein coaracaanune bihane nenaanajaun cauha cuhacaanu.

Oo caje ichanaain ecooca Jesosone

(Mr 16.9-11)

¹¹ Nii janate cuu nii ajeri jachu rohan nedaain chanaechanaje Mariha-Maadala bene. Chanaaechanajeein metoroaain nii ajeri jachu coaraane jana, ¹² cuu laurujua laurujuaaure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru somanerei que cajionequinn Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito jaberoco teuruhana jaaun, leinjiin couturi nichajai que, leeocho tijia nichajai que naajoain.

¹³ Niichurute: “Chate coisiita,” naauruhane jana:

“Carai curuaanaa jaberoco amaauruhana jaunna coisiunra. Chu chaainti amaain teeureta,” naane baiha, ¹⁴ jao-toroain janori nichajai coaraa Marihane jana, rai chujuhaca Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone jana, acanihanecoitucue.

¹⁵ Nii jana: “Chana coisiite ene. Chana arii,” naa Jesocurisitone jana:

“Nii enuha inaa beraicha niha,” beein: “Ii amaaine, carai nii amaain teeine jaa jelai beeune coaanicha,” naa Marihane janate:

¹⁶ “Mariha,” naa Jesocurisitone jana, nejaorocoain rautaaain Jesoso coaraain: “Raboni,” nae Mariha.

“Cacha relaera,” naanete aite Ebereeo ere cuhane.

¹⁷ Niritiin coinetein mucunaa jeriha Marihane jana: “Caiha neeu. Jauriaa coaa cadaadara, jaiti iniin Ofa coaraenihanune jaunra. Chajaaaincha ca-coelaichaauru rai canu benihura. Jaitina iniin, Ofa Cana Inaca Cana Coaunera rene iniha cureeunnicha,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone jaun, ¹⁸ nii Cana Coaunera Calaohi aina nerenanaa nichaanune rai biha uhe Mariha Maadala bene.

**Aina nerelanacaauru
rai ecooca Jesusone**

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Tomiho cojoanona bana nihana jaunna, nii cojoanotiin kuhane ita taojiacaanu nii Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito aina nerelanaa nichaanune, caohatiin acuujuua fuhin Jorioocuru coasiha.

Nii janate enohin, canacaanu cataaun neoritiin: “Raotojoeein rachoojoein neuchera,” nae canacaanu rai Jesocurisito.

²⁰ Niritohane baihate, biji que curabo cure, jaleri que rejoin cure, naaonjoain coarate canacaanu que.

Nii jaunna rachoojihacaanu aina nerelanaa nichaanune, coaiten canacaanu aina nihana jaun.

²¹ Nii baihate enacoauneein: “Raotojoein rachoojoein neuchera. Charijjeiin teeinti, caletoae Ofa, nirijieinna caa inara letoaunra,” nae canacaanu rai Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito.

²² Niritiinte canacaanu couturi jiririin: “Cana Coaunera suujue rauchera.

²³ Chunei osaaona que inara suujua acatequichenena, canu netonai nii osaaona que casuujuua acatereunnicha. Jana aineeinchene, canu netonai airihaaunnita,” nae canacaanu rai Jesocurisito.

**“Tomasi, caa canu biji alarijia
cuhane ii biji couturi enoain
coaraau,” naa Jesusone**

²⁴ Nii janate, inae amuha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone jana, turuha uhe Tomasi, nii fafone neein, niicha curuaatehuri. Nii Tomasite Jesocurisito aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja ne.

²⁵ Turuha Tomasine janate: “Cana Curuaanaa coaracaanura,” naain bihaaanu Tomasi raine janate:

“Biji larijia que curabo cure coaracaanne banaachane, esenetareeunni. Chaaen cuhane canu biji couturi enoain, chaaen jaleri que rejoin cure cuhane canu biji couturi enoain, naaonjoain coaracaanne banaachane nainereeeunni esenetaanunera,” nae Tomasi, rai bihacaanune jana.

²⁶ Nii baihate fosa janonei kuhane, coaiten jelaiha enacoauneein ita taojiacaanune janate laen, canacaanu aina ne Tomasi. Nii jana caohatiin fueraa acuujuane saijieein enohin canacaanu cataaun neoritiin: “Raotojoein, rachoojoein neuchera,” nae canacaanu rai Jesocurisito.

²⁷ Nii baihate: “Tomasi, caa canu biji larijia kuhane, ii biji couturi enoain coaraau. Chaaenchu caa canu jaleri que rejoin cure kuhane, ii biji couturi enoain coaraain esenetaachaau, baaso coacuelanaala,” naa Jesocurisitone jana:

²⁸ “Canu Curuaanaa Cana Coaunera” naa Tomasine jana:

²⁹ “Inae laen Canu esenetaai ichaajenihane coaraina jaun. Raotojoeinte niha cuurureein, catohaneein nihanune coaraelanaala quesetaeraauru,” nae rai Jesocurisito.

**Esenetaaichene coinata,
laenanohineein ne caa erenaa**

³⁰ Itolere ichaainte coarate Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. Nete sатиin laenanohineein nene caa quiricha kuhane. ³¹ Cana Coaunera Calahineein niha Jesusone esenetaaichene coinata, laenanohineein ne, esenetaaichene, ichaonaa caohacha, chabana nitajeniha cachane jaan raachene coina.

**Rede jaohajihacaanune jana,
canacaanu rene ecooca Jesusone**

21 Nii baihate Calileea conemuri auhaniha, aina nerelanaa nichaanune rai ecoocoe coaiten Cana Coaunera

Calaohi Jesoso, rede jaoha nihacaanune jana. ²Nii janana laaen Fedoro aina nihacaanu, Tomasi nii fafione naauru najaan, chaaen nii baiha Natanaaeli, Calillea caje unaa Canaau cocoaicha, chaaen Sebedeeo calaohi nichaaunne, chaaen eleocha coroatajaain, naon-joaain nihacaanu Fedoro aina. ³Nitohanihane coinanu quete: “Redena jaoha cureun,” naa Fedorona jaun:

“Tana iniha uhacaanu,” naacaanune jana:

“Chajaauchetejian aihane cunicaache,” naa Fedorona jaun, cuhin bote cuhane fauhin, cuhin janoaajeein rede jaohacaanu niqui. Nii janane leinjiinejein ate mucuujenihacaanu. ⁴Nii jana, inae mataaquiin uha janonaane jana, nemuri auhaniha ecocoe Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Nii janana, aca nihane coitucuenihacaanu.

⁵Nii janate: “Enamanaacuru, ta ate mucuhichene,” naane jana:

“Aihahacaanuta,” naacaanune janate:

⁶“Cana raotono nichajai bote jera que, rede jaohichenete ate mucuriquicheein,” naane jana, nii bote jera que jaohacaanune jana, esinae ate mucuhacaanu.

Nii jaunna ate anaai caaun nii rede tijichasinihacaanu.

⁷Nii janate: “Cana Curuaanaate aitera,” naanu Simoon Fedoro raine jana, aohanrihane rijieoritiin torosaacha baajeein nihana jaun, luhecotariin cajione curujuain acauhanau fautiin Jesoso rene turuha cue Simoon- Fedoro.

⁸Nii janane bote cuhane caajie cu-ujueein turuha cuhacaanu rede tararajeein, ate caaun lemuequiin, lefasha metoroneein lanaa nemuri auha cajena jaun. ⁹Najauriaain inihacaanune jana, cuu ne canacaanu ajiniha usi lanarotiin. Nii jana nii usihanau niha leinjiin atene jana, cuu ne faan.

¹⁰Nii janate: “Nii ena inaraacha mu- cuhi ate uhauche,” naa Jesocurisitone jaun, ¹¹bote cuhane fautiin nii rede tararae Simoon Fedoro, carene choaae. Lefasha saouichoona nichatajaa ate tabai inatiinte, nii rede soaine.

¹²Nii janate: “Chajaauchete inara su- uri noite,” naane jana, “Chaneeina” naain bajanaa nainnihacaanu, raoto- joein Cana Curuaanaa Jesoso nihane coitucuhacaanune jaun.

¹³Nii janate, tajiha uhin nii faan raoriin, canacaanu nainetiin chalue. Jerichanejein techu, nii ate basicho chalue canacaanu nainetiin. ¹⁴Nitohaniha Cana Coaunera Calaohi Je- soso, oo caje ichanaain, canacaanu rai ecocane nichata sai cuhane.

“Cacoelaina” naain bajaa Jesoso, Fedoro caje ne

¹⁵Inae nainain canacaanu suri noitichaanune janate: “Jonasi calaohi Simoon, cau nenacaauru leeochoaauru amuritoheriina ii coichana aina cutaain cacoelai” naain bajaa Cana Coaunera Calaohi Jesoso, Simoon Fedoro cajene jana:

“Ejeen. Iite ichoelaihanune coitucuhicha curuaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaurera berai- hura,” naane baihate coaiten:

¹⁶“Jonasi calaohi Simoon ii coichana aina cutaain cacoelaina,” naain bajaa Jesocurisitone jana:

“Iite ichoelaihanune coitucuhicha cu- ruaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaain tonoraer- aauru beraihu,” naane jana coaiten:

¹⁷“Jonasi calaohi Simoon, ii coichana aina cutaain cacoelaina,” naain nichata saain bajaane jaunte, inaderaain:

“Ejeen. Iite itolere coitucuhin, esinae ichoelaihanune coitucuhicha curuaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaain tonoraer-
aauru beraihu. ¹⁸ Esinaena aitoonra.
Enamanaaneeinne banate, necoreetein,
chunijiu cunaa jereinajaaun curejetohi.
Jana, inae biinaa neeinete, ichohi cae-
caecaaine jana, ichajione curujuaain,
cunaa jereeneina jaaun niha natiin
chamaaurureeinha,” nae Simoon Fe-
doro rai Jesoso. ¹⁹ Niritoha Jesoso,
“Naaonjoainna Cana Coaunera ere tono-
raanune coreniha oha cureeunni,” naain
coitucuha Fedorone caina.

Nii baihate: “Quere tonoraeraneein
neeu, inoaelu netiin,” naane jana, ²⁰ jao-
toroalaain canu coaari Fedoro, acaauru
caaijie cuhanune jaun.

²¹ Nii jaunte: “Chataaenriha jana caa,”
naa Fedorone janate:

²² “Chaquena aasare ichei. Canu
jerichaaunete nacoauneein turuhanune

que tiaaojoaain ichaonaa naine, li laaen
quereecha tonoraau,” nae.

²³ Niritohana jaunte, orihaunnijiecha
naaure ita rai nii canu aina Cana
Coaunera Calaohi coitucuurera. Coatiha
oenerihanuhinne que aitohi. Netechu
jataain, “Chaquena aasare ichei. Canu
jerichaaunete, coateen turuhanune
que tiaaojoaain ichaore,” nae Fedoro rai
caque Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

²⁴ Carajenihane coaraain,
laenaanune jaunte, esinae rauhijiriin
erenaa ne.

²⁵ Itolereite niqui ichae Cana
Coaunera Calaohi Jesoso nete
saain laenanohineein neene. Satiin
laenanohineein nihane, nerihei caa
chauratane que tenaana jaan.

*Cana Coaunera Calaohi Jesoso
Cocoinanohichuru Afosotooru*

Ichanohichuru

Afosotooru rai, tururai niha Cana Coauneraacha letoanaa jerei- Cana Coaunera Suujuene

1¹⁻²Nii nunuhe caje coauneein, ni-
icha ichanohin ichaain, cachaauru
relaalu Cana Coaunera Calaohi Je-
soso dedeeu cauha cuhane que tiaao-
joaaine quene, caa ichei beein, jau-
riaanejeein laenaunlu, jataain ii be-
laichaaunna jaunra Teofilo.

Chaen techu dedeeu cauha cuhane
ajiniha, rai afosotooru- niicha
cocoainaenuuru cotijiaain raain
suujua tenajerate Cana Coaunera
Suujue que acaauruhacha ichanenenu
coitucuhin ichacuruhane coina.³ Ohane
baiha jetaote, jenachoonca janoneein
cachaneein ecocohin, acaauru rai
Cana Coaunera Cojoanonaa que
ereereje esinae rauhijiriin oo caje
ichanaain enacoauneein ichaohane
esenetaauruhane coina.

⁴Jaiti Jerosaleeun niicha cocoinaauri
afosotooru aina nihane bana jetaote:

“Jiaaonriha caa Jerosaleen caje chu-
nijiun cuhichenera. Aitocooaunne rij-
jijeein inara rai Ofaacha tenaa jerei co-
hacuche jauriaara,” naain chunijiun cu-
uru caohateein jetao,

⁵“Esinaete rauhijiriin acau que
cacha baotisaain cojounacateraaete
Joan. Nete inara chaabana
nejein Cana Coaunera Suujue que,
baotisaain cojounacatenohineein niha
curiquicheeincha,” naain jauriaanejeein
acaauru rai beelu jetao Cana Coaunera
Calaohi Jesocurisito nitohanihane
coina.

Dedeeu iniha Cana Coaunera Calaohi Jesusone

⁶Jesoso aina ita taojiaain neeuru na-
jaaun jetaote:

“Enenena coaiteen jianacoo Isaraeli
cocoaicha nichaachene mitareeita Curu-
aanaa, raotojoein cana ichao que ichao-
hacachene coina,” naain bajaauruha ni-
icha cocoinanenuurune jana jetaote:

⁷“Nainiheeiche inara nii coitucuhich-
enera. Chatohanai bana chaainti, nii
ichaa cureein Ofata. Leinjiin acaachate
nii coitucue niquicha.⁸ Nete inara
ichoae fauha Ofa Cana Coaunera
Suujuene, nii aina itolere ichana
naineriquicheein inara netonaicha.
Chaente chatohanai que casilanaala,
laraajiin itolere Jerosaleen sacutaain,
itolere Jodea batane, Samaria
batane, naaonjoainuri sacutaainchuru
amuhemujueein canu ere beebijiha
curiquicheein, itolereneein chauratane
sacutaain canu coitucuuruhane
coinara,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁹Niritoha acaauru raine jaun jetaote,
coarajeeruhane jana jetao, dede sacari
jana nitajeeoriin dedeeu cauha cue
Jesoso.

¹⁰Nii jaun jetaote, coarihurenihane
jaun, cuu caaijie cojoaelaauruhane jana
jetao, somaratohanai que cajionequiin
acaauru rene ecocure coroatajai
anjeraauru

¹¹Nitohaneein ecocohin jetaote:

“Chanuna dede cojoaelaachete
Calileea cocoaichacuru. Nii
coarajeiechene jana dedeeu cauha
cuhane rijijieeinte, coaiteen turuha
ureein Jesusora,” naaure jetao acaauru
rai.

Jodasi coreenraniha Matiasi raauruhane

¹²Nii jaun jetaote, nii Oliboneein
curuajaain nena ichtane ucuunno

neeuru caje cauha cuure Jerosaleeun, Jerosohacha cocoinaauri afosotooru, ichuunnejeein le oaraanca metoro fautaeriin nebetacanaa janonaa bana amuuruha cachaaurune jerecuruha Jorioocurune itaanejeein. ¹³Inae nii neseeu turuhin jetaote, ecuunetiin coroatajaain coaranai loreri asaae sinii aihuruhane jaun jetao, iniha cuure ita caaijie, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, Ferifi, Tomasi, Bartolomee, Mateeo, Arafeeo calaohi Saantiaao, chaen, Selote naaurunaja-Simoon, chaen, Saantiaao calaohi-Jodasi, naonjoaainunri. ¹⁴Satiin nii afosotooru jetaote, inetono janonaa bana ita taojiaain, Cana Coaunera bajae bajaecururejetelu, Jesoso nejeraauru, chaen neba Mariha, chaen leeochoaauru enecuru, naonjoaainunri aina.

¹⁵Nii cojoanonaa bananeein jetaote, ita taojiaaure lefasha coroata chooncaain nenacaauru- Cana Coaunera Calaohi Jesoso esenetaeraauru. Nii jana jetaote, acaauru cataaun nichaauraain jetao, acaauru rai:

¹⁶“Jesocurisito coreniha canejer- aauru, inae Quiricha Inoaensi cuhane laenaerateein Rabiri que beratihalu Cana Coaunera Suujuene rijijieein situhanetene. Nii jaunte Jesoso mucuha cunacaauru aina cue Jodasi, acaauru rai beranu que. ¹⁷Canacaanu aina nere beranu quiete niqui ranojioonein nelu. Nete nitohaneein ichae. ¹⁸Nii Jodasi jetaote, coretecuruhane jaan coriqui coreniha atane coretihane jaun jetao, nii baiha nemarote. Nemarotihane jaun jetao, couturi que chujujuaain tacaane jaun jetao, nefohitoha rai surine jaun, jianacoon chatolene cacha suri. ¹⁹Nii coitucuhinte, nii atane curuaateure Jerosaleen cocoaichacuru Areseramaneein. Acaauru ere cuhane, ‘Areserama’ naanete, ‘Ichana core- coriqui coreniha ranojoin atane.’

naane aite. ²⁰Cana Coaunera Quiricha Inoaensi- Salmo cuhanete: ‘Rai loreri quiete jaole que. Nihei nasaae ichoai.’ naain laenanohineein ne. Chaen techu: ‘Niicha ichaneni neein nenea icharaaunu quiete enoe corenranu que leeocho cacha.’ naain, Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane laenanohineein ne.

²¹⁻²²Nete, cau canacaanu aina neeure- Cana Curuanaa Jesoso baotisaa Joanne caje coauneein- dedeeu cauha cuhanereein tiaaajoaain- canacaanu corihaniha amuhemuhenaacaauru cachaauru. Aihana jaun, canacaanu lechoonca coroatajanu que, chunocoha acaauru caje enohanete caohachare, canacaanu aina, esinae rauhijiriin ichanaa Jesosone coaracuruhane jaun, canacaanu aina beraanu que,” nae jetao Fedoro.

²³Nii jaun jetaote, “Barasaba Josto” naain acaauruhacha curuaatei Jose, Matiasi, naonjoainuri, jelai ita rohan tenajaain jetao, niicha jerei biha acaauru rai Cana Coaunerane caina jetao:

²⁴⁻²⁵“Cana Coaunera, iite saatiin cacha suujua coitucuera neein neeicha. Iite, canacaanu que nii coitucueratena naineeicha. Chariji, caa coroatajaihuri caje nainere, niicha jereeineein nosa coreniha cunaa jerena jaun cunaa corenraniha, iicha teei amihanena ichana nainereta,” naain jetao, Cana Coaunera bajaare acaauru rai.

²⁶Niritiin Cana Coaunera bajaauruhane baiha jetaote, niha ajeri catu, cojunaca siriina jaun, “Cojunaca siricha mucuerate aca nereeincha,” naauru jana jetaote, rauhijiriin nii cojunaca aina nenea mucue Matiasi. Nii rijieeoritiin jetaote, lechoonca coroatajaare Jesocurisito letonocuru, lechoonca leinjiin neeuruhane baiha.

Fauha uha Cana Coaunera Suujuene

2 Jorioocuru beseta Feentecosetesi janonaa bana nihane jaun jetaote, satiin le laurijieein ita taojiaain neeure, Cana Coaunera bajaauruhane caina Jesocurisito esenetaeraauru.

²Nii jana jetaote, cuu le lorerijieein satiin codohacooruhana jana, luhecotariin tonijiaain cujuana rijitiin fauha uhe Cana Coaunera Suujue dede caje. ³Nitohaneein tonijiaain fauhin jetaote, nii satiin- ecu nenacaauru suujueniha neeoritiin, acaauru bichohe naainetiin, usi lanaro tocohaneein lanalanaonanae. ⁴Nii aina jetaote, nejelau nejelaauru, lauri laurichuru caje uhin cuu turunacaauru cachaauru rai, acaauru ere cuhane ereeure satiin Jesocurisito esenetaeraauru, erelanaaca Cana Coaunera Suujuene rijijieein.

⁵Nii bana jetaote, cuu nii Jerosaleeun turuhin neeure lauri lauri atane sacutaainchuru caje unacaauru- Cana Coaunera aitoonjoa rijijieein ichaonacaauru Jorioocuru, ecu Feentecosetesi beseta bitoaauruhane caina. ⁶Nitohaneein inae acaauru ichoaae fauha Cana Coaunera Suujuene jana jetaote, tonijiaain ereeuruha Jesoso esenetaeraaurune jana jetaote, satiin codoonetoore nii lauri lauri caje unacaauru cachaauru, acaauru ereeuru cuhane aitocuruhane aonaain. Nitohaneein jetaote, suujuanu inaaoritelanaala ⁷cojoaelatonajaain:

“Calileea cocoaichacuru nihanatiin, ⁸inasiina cana ere cuhane aitocure aonacaachene caina. ⁹Caute nihacache itolere sacutaain caje uhinichaachene, Partia batane caje unacaauru, Media batane caje unacaauru, Elam batane caje unacaauru, Jodea batane caje unacaauru, Capadosia batane caje unacaauru, Poonto batane caje unacaauru, chaen Asia batane caje- unacaauru,

¹⁰Firijia batane caje unacaauru, Paanfilia batane caje unacaauru, chaen Egipto batane caje unacaauru, tajiha Sirene bujua nena Libia batane caje unacaauru. Chaen techu, cau neeure cana aina Romanocuru netonai. ¹¹Acaauru tabaaaurute Jorionecure. Jana leeochoaurute, Jorionecurenihane saijieein Jorioneein nerotocure. Chaen techu cau neeure cana aina Cureta batane caje unacaauru, chaen Arabia batane caje unacaauru, naaonjoainunri. Nitohaneein araai laurii caje uhacachene saijieeinte, satiin lauri lauri caje uhin nichaachene ereeuru cuhane Cana Coaunera coroaecuruhane jana aonajihancache,” naain jetao satiin cojoelatoore.

¹²Nitohaneein cojoelatiin jetaote: “Chatohanihana,” naain ita caje bajaee bajaecure satiin.

¹³Jana acaauru tabaaauru jetaote: “Chaquena ereeure caa ajenacaauru,” naain acaauru batocure.

Cachaauru raite ere Fedoro.

¹⁴Nii jaun jetaote, lechoonca leinjiin aina ecu nenacaauru afosotooru aina nichaauraain jetao tonijiaain:

“Aonacuche satiin Jorioocuru. Satiin cau Jerosaleeun neiniquichene raina aitoreeunni coitucuhichene caina. ¹⁵Coatiha aitocohichene jana, aansijiinijin ajeeuruhi caa cachaauruta. Inasiina jaiti janoneniha natiin ajeeurureta. Ena nuna macojiu teejiha enoto natiin, cha caaunna ajeeurure.

¹⁶Nete catohanihane caina, inoanlu inae aitiin besihalu Cana Coaunera Ere bera inoanensi Joherine rijijieein:

¹⁷‘Inara rai quiicha tei janonaa besautelalaje raina, satiin chauratane que nenacaauru choae canu suujue letoareeunnicha.

Nii banate, quiicha chana jerei coaraain beebejiha cuurureein canu coreniha,

inara nefoerateeurura.

Enamanaacuru niha natiinte,
acaauru que quiicha coaratei
coaracurureeincha.

Binaacuru nihanatiinte,
quiicha coaratei
coaraa cuurureein acaauru sinihura.

¹⁸ Nitohaneein inae cutihane banane,
saain canu cachaauru,
enecuru, quichaauru,
naaonjoainuri choae
canu suujue letoareeunni
canu ere beebejeeuruhane coinara.

¹⁹ Chaenna, naain dedeeu
jataain cojoaelanaacojoai
coaratiha cureeunnicha.
Jerichanejeeinachu,
chauratane que coaratiha cureeunnicha.
Nii banate ecooca cureein
ichana, usi tabai,
suruaa neonjoaain,
naaonjoainuri chauratane sacutaaincha.

²⁰ Nii banate conoenereein enotora.
Jana atenete,
ichana tocohanai jana niha cureeincha.
Nitohanihate cureein
inae ichuun nejeeonriha
turu rai niha inara Curuaanaane janara.
Nii cojoanona banate,
coasinacaain elunareeincha.
Nerinaain nii caje nichotei cachata.

²¹ Nete, cairichaaajoaain coaraa
Cana Curuaanaane coina
bajae bajajeein ichaonacaauru,
satiin nii caje nichotiha cuurureeincha.
'naain nere bera inoansi Joheri que be-
ratihalu Cana Coaunerane rijijieinte,
inae caa aihane jana coaraqichera.

²² Aihana jaun, caohachaaain rautaain
aitocooaunne aonacuchena, caa
que erete aonaquichera Israeli
cocoaichacuru. Satiin coarajeeichene
notaracaete, itolere ichaaain inara
notaarate Nasarete cocoaicha-
Jesoso que Cana Coaunera rai letononeein
nihane coitucuhichene coina niquicha.

²³ Nete, inae inoaenlu nitohaneein
teeichene coina, niicha jerei rijijiein
ichaa Cana Coaunerane jaun, inara rai
tiha nii terane jana, amaain teeiche
nechu aansai cachaauru raine jaun,
coroso que teein sohin jaaorelu. ²⁴ Nete
onaa caje ichatelu Cana Coaunera,
onaa caje colucohin, amuritonaa
nainesiniha onaane jaun. ²⁵ Inoaenlu
jaiti caa chauratane que turueniha
Jesocurisitone janate, aitorichaain
Jesosone rijitoojeein:

'Itolere janonaa banate,
cacorataanereein Cana Curuaanaara.
Aihana jaun,
nerinaain chatohaneein canu terata.

²⁶ Nii jaaunte,
raotojooein rachoojooein ne canu
suujuara.

Chaen nechu,
chaque casilanaala raotojooein ichaaon,

²⁷ curu cuhane nitajiha canu jaberecone
nainatejelanaala,
niheichu

setuha canu jaberecone nainatejenereei-
nine jaunra.

²⁸ Iite canu que,
onaa caje ichananaja coarateeicha.

Nii jaunna,
raotojooein rachoojooein nereeunni,
'narichaaain Jesoso, Cana Coaunera raine
rijitoojeeinte belu curuaanaa inoansi
Rabiri que beratihala Cana Coaunerana
jaun.

²⁹ Jesocurisito coreniha canejeraauru,
jerecuchene esinae rauhijiriin inara rai
aitete aonaquiche. Nii coitucuhichene
rijijieinte, ohalu cana foeratera Ra-
birine jana, conautecuruhane jaun cau
ne rai natanebana. ³⁰ Nete, esinae rauhi-
jiriin rai nere bera inoansi niha Rabi-
rina jaun, rai nichoala- cana curuaanaa-
Rey neein tihane coina, rai besihalu
Cana Coaunerane jaun, coaraa rijijiein
coitucuelu- curuaanaa inoansi Rabiri:

‘Ti ichoala ichoalacuru calaohite, Jori-
oocuru curuaanaa Rey niha cureeincha.’
naain que coitucueratiha Cana Coauner-
ane jaun.

³¹Nii jaunte, inoanlu jaiti turueniha
Cana Coaunera letono- Mesihazine jana,
nota que coaara rijitjoein:

‘Naonjoaainte, turuha ureeincha. Ni-
hei nitajerinaain rai jaberecota. Ni-
heichu ecu seturinaainta. Oo cajete
ichanareein Mesihasecha,’ naain cao-
hacha nainejeen jitariin coitucuhana
jaun, Jesoso coara rijitjoein belu cu-
ruaanaa inoansi Rabiri.

³²Nii jaunna esinae rauhijiriin bi-
halune rijijiein, canaacaanu netonai,
canaacaanu nota que ichanaa Jesusone
coaracaanu, ichtiha Cana Coaunerana
jaun. ³³Nitohanein ichteeinte, ena-
coaneen dedeeu rae Cana Coaunera,
rai raotono nichajai que, aina jiniiquiin
nihane coina. Chaaen techu, nitoha-
neen dedeeu raain, nii rai niicha tenaa
jerei rai Suujue te. Niite, caa inara no-
taracae canaacaanu nainetiin chaluhane
jaun, satiin coaraain aonaquiche. Aihana
jaun, inae laen coitucuhiche raoto-
joein. ³⁴⁻³⁵Coatiha Cana Coaunera ere
bera- curuaanaa inoansi Rabiri, dedeeu
iniha cuhilu. Cana Coaunera Calaohi Je-
sosote iniha cuelu. Nii jaunte,
‘ “Iite satiin Curuaanaa neeicha.

Cau caraaotono nichajai que carohan
nelaurihaau,
ii que nejeratenacaauru amurithine
coina

ichacaaunne reentiaaincha,”

naa Cana Curuaanaa rai Cana
Coaunerara,’

naain Jesoso belu Rabiri, beratiha que
Cana Coaunerane jaun.

³⁶Aihana jaun, satiin Jorioneeichene
raina caa beeun raotjoein
coitucuhichene coina. Nii coroso
que tein inaraacha focoi- inaraacha
atinai Jesusote, satiin Curuaanaa

Mesihazinein te Cana Coaunera,” naa
Fedorona jaun jetaote, ³⁷que suujua
rerohecaain, jataaen inaderaain:

“Jesocurisito coreniha canejeraauru,
cha charihacaanuta,” naain
bajaauruhane jana jetaote:

³⁸“Cana Coaunera notaracae baaso
ichaain, osa que nesaruhin naosatein,
naonjoaain neeichene jiaanein,
Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha
nebaotisaerateeuche satiinte, inara
osa caje inara mitaain, inara rai-
rai Suujue teine Cana Coaunerara.
³⁹Catohanein tihane coinatae,
inoanlu beratelu Cana Coaunera.
Niite nenacae inara caohachanu
neen ne, satiin inara calaohichuru
aina, satiin coriaae nenacaauru raine
maajeen. Satiin niicha cotihacuri
raite, rai Suujue tiha cureein Cana
Curuaanaa- Cana Coaunerara,” ⁴⁰naain
acaauru suujuatiha, nii cachaauru-
baasonein ichaonacaauru caje
mituuruhane coina, Fedorone jaun
jetaote, ⁴¹nii niicha beebejei esenetaain
tonoraeraauru jetaote, baotisaain
cojounacatenojoein, Jesoso
esenetaeraneen neure, nii bananein
nichata oaraancai cachaauru.

⁴²Nii jaun jetaote, satiin rauhijiriin
ichaaore, relanajauruha nii
afosotoorune rijijiein, ita suujua
rijitjoein jiniiquiin ita coroatajanein,
ita taojiaain ita aina Cana Coaunera
bajaain, ita aina jiniiquiin lenonein
naonjoaauru.

Raotjoeinte ichaaore Jesocurisito esenetaeraauru.

⁴³Nii jaun jetaote, satiin cojoaela-
toore, itolere ichaain- cachaauru no-
taaratiha afosotooru que Cana Coauner-
ana jaun. ⁴⁴Satiin nii esenetaeraauru je-
taote, ita suujua rijitjoein neen, ita
rai chaelai sirichuruhane ita sihire
ita acatiha tacaain. ⁴⁵Chaelai acaau-

ruhacha sirii que necoreteeuruhane nainetiinete, ita aina nii core- coriqui teein ita rai leruhin raature, raotojoein latecuruhane rijiinanaain. ⁴⁶Cojoanoonetojoein jetaote ita taojiaaure, ita taojiaauruhana jaan coloheri- Teenforo asae. Rai lorerichuru asaae nihanatiin jetaote, ita taojiaain, ita rai lenone chaluhiin lenonecure jiniquiin, raotojoein rachoojoein ⁴⁷Cana Coaunera coraajeein. Chaen jetao techu, caohachaaain neeuruhane coaracure satiin ecu nenacaauru cachaauru.

Cojoanoonetojoeinte, niicha ichoteratecuri tiha acaauru aina, Cana Coaunera jaun nejeeotejeein sacuure.

Nerautaa leinjiin bacosane

3 Nuna macohi choae teejiha enotone jana jetaote, nii ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri Teenforo asae cure Fedoro, Joaan, naonjoainuri cuu Cana Coaunera bajaauruhane caina. Jelai rijiu enoto tiaajianaain jetaote, ita taojiaaure satiin Cana Coaunera bajaauruhane caina. ²Nii jana jetaote, nii Teenforo acuujuaniiha ne leinjiin bacosanein nejanoa caje coaunein nena cacha. Cojoanoonetojoein jetaote, nii Teenforo acuujua- Caohachajeinein- acaauruhacha curuhateihu amaain teure, coriqui bajaa ecu enonacaauru cajene caina. ³⁻⁴Nii jana jetaote, enooru caina inijina cuuruha Fedoro aina Joanne jana jetaote, acauru caje coriqui bajae nii bacosa. Nitohanein coriqui bajaa acauru caje, nii bacosane jaun jetaote, coarajeein jetao:

⁵⁻⁶“Aonaaura,” naa nii bacosa rai Fedorone jana,

“Chaelai teeuruhane caina jecha aite,” naain acauru coarajihane jana jetaote,

“Nihei nohane canacaanu rai coriqui. Nena quicha sirii tereuni icheicha. Nasarete cocoaicha Jesocurisito coreniha, nimichuhin nichaauraain

amuunte coaracaara,” ⁷naain nii bacosa biji- raotono nichajai que mucuhin michuha Fedorone jana jetaote, nii rijieoritiiin caohachanainejeein nerautae nii bacosa tijia aina- rai tajichocuru. ⁸Nii jaun jetaote, nimichuhin nichaauraain, nii ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri Teenforo asae enoha cue jeluhate jeluhatiin Cana Coaunera coraajeein. ⁹⁻¹⁰Nitohanein nimichuhin nichaauraain amuhin, Cana Coaunera coroaecane coaraain jetaote, satiin cojoaelatiin coasichure situuruhane nainein Teenforo bacuuja- Caohachajeinein- acaauruhacha curuaateihu lauhequiin coriqui bajaera nihane coitucuhin.

Teenforo chajenein nena loreri Salomoonnein- acaauruhacha curuaateihu nein ereerejiha Fedorone

¹¹Nitohanein jetaote, Fedoro aina Joaan caje coriaae nalunaa jerene nii bacosa nihane caje nerautaanaa cacha. Nii jana jetaote, Teenforo chajenein nena loreri Salomoonnein curujaaain nena asaae neeuruhane jaun, soronein ruhanihajaaintiin cuhin cojoaelatiin coarajeeure satiin nii cuu nenacaauru cachaauru. ¹²Nii jaun jetaote, acauru rai:

“Chanuna canacaanu cojoela- tohichete Israeli cocoaichacuru. Coatihana canacaanuhacha nejeein nihane nerautarihei caa cachata. Niheichu jataain leeochoauru amurijiriin, Cana Coaunera ere tonoraeranein nihacaanune jaun niheinta,” nae Fedoro. ¹³Niritiin jetaote:

“Nii cana inoensihuru- Abaraan, Isaca, Jacobo, naonjoainuri coaunera- Cana Coaunera, jataain nelatein nihane caina, cocoaainain rai letono Jesuso letoaelu. Acate, nii cocainanacai-

huri rai teeichene jana, jiaanena jeriha coberanadoro Filatone saiijeein, caohateein jianena jereneeichelu. ¹⁴Nitohaneein caohachanejesina ichara nihanatiinte, jianena jeriha Filatone jana, caohateein neeichelu. Coinanaa, nechu aansai sonajaainein nena jianeratequichelu. ¹⁵Nitohaneente, nii ichaonaa tera sohin joerateeichene jana, ichtatelu Cana Coaunera. Canacaanuna, nii ichtatiha Cana Coaunerane coaraneein nihaaanu. ¹⁶Nii Jesoso corenihate nerautae caa cacha- inaraacha coitucuicha. Jesosohacha corenihate, caochanainejeein nerautae caa cacha inara notara-caaera,” naain jetao:

¹⁷“Acanihane coitucuneeichene jaun, sohin joerateeichelu inara curuanaacuru aina jiniiquine coitucuhanu raotojoeeincha canejeraauru. ¹⁸Nitohaneein situhin nihanetene. Inae nere bera inoaensihuru que, ‘Naaonjoaite cairichaaeriin inae nirijieein cuaajeein sohin jaoha cuurureeincha,’ naain nere bera inoaensihuru que beratihalu inoaenlu Cana Coaunerane jaunte, Cana Coaunera ere nainane coina, nitohaneein nii inoaenlu- inara coroatajaneraaunu que- niicha letoanaa jereilu Mesihasi teeichelura. ¹⁹Aihane jaun, chatohaneein baaso ichaain neeichene, suujuelanaala jitariin bein, jiaanein Cana Coaunera ere tonoraain neeuchete caseteco coaraquichene rai neeichene caje inara ichotemiin- Cana Coaunera. ²⁰Chaen techu nitohaneein neeichene, nii inoaenlu- inara coroatajaneraaunu que- niicha letoanaa jereilu- Mesihasi- Jesoso letoareein nacoauneeincha. ²¹Nete jaiti itolere rucuheca Cana Coaunerane reentiaan, dedeeu niha cureein nere bera inoaensihuru que, inoaenlu beratihalu Cana Coaunerane

tochaneeincha. ²²Nii quete, cana inoaensihuru rai:

‘Caa nere beraneein caletohane rijijieeinte, inara caje nacoauneein rai nere bera letoareein Cana Coaunera. Itolere que tonaane, nere tonoraain neeuchera. ²³Nere tonorana jeriheichurute, caochanainejeein nitajihacuurureeincha.’ naain belu cana inoaensihuru rai Moisesa.

²⁴Caritiinte aitoraeetoorelu Cana Coaunera ere bera inoaensi- Samoeri caje coauneein satiin nere bera inoaensihuru, catohaneein turuhane quera. ²⁵Nii jaun inarate, nii nere bera inoaensihuru que beratihalu Cana Coaunerane rijijieein, nii naitoonjoa sirichaneein neeichera. Chaen techu, inoaenlu cana foeratera inoaensi- Abaraaun rai:

‘Satiin caa chauratane que nenacaaurune, caohachaain teratiha cureunni ii nefoerateeuru coreniha.’ naelu Cana Coaunera, cana foeratera inoaensi- Abaraaun rai. ²⁶Niritohane jaunte, oo caje nii Calaohi ichtatein, jauriaanejeein inara rene letoaelu Cana Coaunera, nii coaraain neeichene, baaso ichaaechajeein neeichene jianein neeichene, inara coroatajaneein nihane coinara,” nae jetao Fedoro, nii cuu nenacaauru cachaauru rai.

Cocoinanacaihuri acatiha neeruha Fedoro aina Joanne

4 Niritiin jaiti cachaauru rai ereereeca Fedoro aina Joanne jana jetaote, tajihalu turuha ure saseredotecuru, Teenforo beraihurerafolisihacuru- curuaanaa, sadoseeocuru, naaonjoainuri. ²Turuuruhane jana: “Coaraanachuinti oo caje ichana nainiha cachana jaun, oo caje ichanaalu Jesusone. Nii jaunne esinae rauhijiriin oo caje ichana nainiha cachane coitucuhacaanu,” naain cacha

relaauruha Fedoro aina Joanne aonajeeuruhana jaun jetaote, obaecure sadosseocuru: “Nihei chunei onaa ichatera. Nihei Cana Coaunera niha natiin onaa ichatena nainiheita,” naain cachaauru relaauruhana jaun.

³Nitohaneein obajeein jetaote, Joaan aina curuataain Fedoro mucuhin amaain, inae sonaina nihana jaun, caresero cuhane tenajaain cuu janoaeratenajaure.

⁴Nii inatiin jetaote, atiin esenetaaure nii cuu aonajeeurera- arajii cachaauru. Nii jaun jetaote, ita que jooraain quichaauru nejesina janijiin, saogui oharaancaelalajeein Jesocurisito esenetaeraneein neeure, enecuru, canaanaihuru, naonjoainuri janijilanaala.

⁵Nii cojoanoo jetaote, nii que ita rai ereeuru coina, Jerosaleeun ita taojiaaure Jorioocuru curuaanaacuru, satiin acaauru bichahenaauru, chaen Cana Coaunera Quiricha Inoansi que cacha relaurera, naonjoainuri. ⁶Chaen jetao techu, cuu neeure saseredotecuru curuaanaacuru Anasi, chaen Caifasi, Joaan, Alejaandoro, satiin nii saseredotecuru curuaanaacuru araichuru, naonjoainuri. ⁷Acaauru jetaote, caresero caje rocoeratenajaain, Fedoro aina Joaan raeratein, acaauru cataaun tenajaain acaauru rai:

“Cha cocoinanacainein inara ti-hane aina caa aaicheta. Cha corenihata,” naain Fedoro aina Joaan caje bajaauruhane jana jetaote, ⁸coroatajanaha Cana Coaunera Suujuene jaun, cha que casilanaala jetao:

“Aonacuche satiin caraichuru curuaanaacuru, satiin Israeli cocoaichacuru bichahenaauru. ⁹Nii cunaitena rai caohacha ichara coitucunaa jereein bajaachene jaunna, inara rai berichaanuhincha, coitucuhin neeiche satiine coinara.

‘Nitohaneinna nerautaa caa cachate.’ naain coitucuhichene jerena caaunra. ¹⁰Satiin aonajeeichene urichoone berichaanuhin, satiin Israeli cocoaicha neeichene coitucuhin neeichene coinara. Nii coroso que terateein-inaraacha sohin- inaraacha joaerateilu Nasarete cocoaicha Jesocurisito- oo caje Cana Coauneracha ichatei corenihate, caohachanajeein cunai caje nerautaaain, caa canaacaanu aina inara acatiha ne caa cunai caje nerautanaa cachara. Inae satiin, inara nota que, caohachanajeein nerautaane coaraquichera. ¹¹Caa cacha rautaera-Jesosote, letoae Cana Coaunera, satiin cacha coroatajaneraaunu que niqui. Nete, nere aonana jerelanaala, que jaolequiin neeichera. ¹²Acate letoae Cana Coaunera, nabana nitajeein nihacachene coataara. Nihei chunei, leeocho cacha tihei Cana Coaunera, caa chauratane queta. Leinjiin acaachate, chabana nitajenaa charanejееin nihacache jaanu teraanu que-letononeein nena ne, itolere baaso caje- jianacoo cana mitaeraanu quera,” naa acaauru rai Fedorona jaun jetaote:

¹³“Caaurute, Jesoso aina amuhemujeein nerelanacaauru nera. Coatihajataain cana tocohaneein, caohatiinquiricha inaurera niheita. Nete jataain coitucuera rijitjoein, erena inaaure caa cachaaurura,” naaure cojoaelatiin nii cocoinanacaihuru, cha que casilanaala ereeuruha Fedoro aina Joanne jaun. ¹⁴Chaen, cuu acaauru aina, chujuhecoha nii cunai caje nerautanaa cachana jaun jetaote, nii chaque tonaain erena nainecurene. ¹⁵Nii jaun jetaote, nii ita taojiaauruhana jaan caje, mitaeratenajaure. Nitohanein, mitaeratenajaain jetaote, cuu nejesinajeein, ita cotaicha rijitiin:

¹⁶“Cha charihahacache, caa cachaauru ainata. Itolere caa Jerosaleeun nenacauru cachaaurute, cojoelanaacojoai ichaain, caa leinjiin cacha rautauruhane coitucuurera. Nii que, nainihei, ‘Casaje.’ naain, irihacacheneta. ¹⁷Coanete, taeneein cuajejin, Jesoso que- cacha relaauruhane coataa, nii caohatichaachete jianecurumiin, nabana chunei cacha rai, Jesoso que ereein neeuruhane coataara,” naain jetaote, ¹⁸Fedoro aina Joaan cotijaain:

“Jiaonriha Jesoso coacuhin que ereerejejin chunei cacha relain neeichenera. Nii jianeechacuchera,” naauruha acaauru raine jana jetaote:

¹⁹“Inara suujua coaracuche jauriaanejeeincha. Inasiina Cana Coaunera ere tonoraacaanune jianeein inara ere tonorarihacaanu, Cana Coaunera ere tonoraacaanune colaihaje tacaainta. ²⁰Nainihaacaanu nii que ereerejihaacaanune jianichaanuneta. Inasiina, canacaanu uricho que- canacaanuhacha aonai, canacaanuhacha coarai, canacaanuhacha coitucui, naojoaihunri que cachaauru relanaa jianerihacaanuta,” naain tonoranaacuruha Fedoroorune jaun jetaote, ²¹cacha relaauruhane caohatein:

“Nenacaen nitohanai ichaain, sacuhichenena, jelai choae jauhecotojoeriin inara casetecarichaanuhincha,” naaure jetao, acaauru rai cocoainanacaihuru.

Nitohaneein jetaote, casetecana-jaelanaala, nirijieein jianenaacure. Jianenaana jerecuruhi jetao niqui. Ne jetaote, nii cacha rautauruha Fedoroorune coaraain, Cana Coaunera coroaecuruha satiin ecu nenacauru cachaaurune jaun jetao acaauru jianecure.

²²Nii cojoelanaacojoaain nerautanaa cacha jetaote, jenachoonca jaanaca amurijiri.

Cana Coaunera bajaauruha Jesoso esenetaureraauru, acaauru lararajihane coina.

²³Nitohaneein jianenaacuruhana jaun jetaote, nii neeuruha acaauru leeochoaurune jaun, turuha cuure Fedoro aina Joaan. Cuu acaauru rene turuhin jetaote, “Naaonjoaainte, canacaanu teeure canacaanu casataain, cana araichuru bichauhenaauru, saseredotecuru curuaanaacuru ainara,” naain jitariin, nii acaauru leeochoauru rai beeuruhane jaun jetaote, ²⁴cuu jiniiquiin, aonajeuuruhane baiha:

“Cana Coaunera, iite cana janonaa coauneraneein neeicha. Iite cana rai dede, chauratane, cucuana, naaonjoaain coauneraneein neeicha. Iite itolere cautenurijihuru coauneraneein neeicha Cana Coaunera. ²⁵Iite, ii Suujue que beratein, ii ere bera inoasi Rabiri que beratein:

‘Chanuna joareein
rai suujua auhacaain

nererojoecaure
laurilauri nenacauru cachaauru.

Chanuna nitohanein
baasoneein suujua coaracure
inacojoein cachaauru.

²⁶Chaen techu

Cana Coaunera amurijiriin nena
coacuhin,

nii niicha letoai Mesihasi que
nejerateure

cana rai chauratane coaraneein
que nenacauru aina *rey*curu.’

naain aitiin berateeilune jaun, niritiin bialu ii ere bera inoasi Rabirine rijijieinte, ²⁷Romanocuru curuaanaa Foonsio Filato, Jorioocuru *rey* Erodesi, chaen nejelau atane nenacauru, chaen Isaraelitaauru, naaonjoainuri, caa neseeu ne-taojiaain nejerateure, nii ii jerenohin icharaanu que- ii letono Jesoso- iicha

janijii iicha rai Mesihasi ainara. ²⁸Nitohanehane coina, inae inoaelu coacuhin ichaailune rijijieeinte, aihurera. Nitohanehane, aitohine nainaurera Cana Coanera.

²⁹Aihana jaun, enene caje coaunein, canacaanu casataauruhane coaraaine, jelai amuritoheriin canacaanu corootajaneuna, cha que casilanaala, cachaauru rai, ii ere beebjihacaanura, Cana Coanera. ³⁰Chaen, laraajiin itolere ichana nainichaanune jaannu teeu, canacaanu rai, cunaitenacaauru rautaaain, cojoelanaacojoai ichaain naonjoacaanune coina, esinaae rauhijiriin nii ii letono Jesoso letononein nihacaanune coaracuruha satiin cachaaurune coinara,” naain jetao jiniiquiin Cana Coanera bajaure.

³¹Inae Cana Coanera bajaauruhane nainauruhane rijieeritiin jetaote, nerurujuaa nii netaojiaauruhana jaan jelaiine jana, acaauru suujuu neeritiin, acaauru suujua lararajiae Cana Coanera Suujue. Nii aina jetaote, chaque casilanaala, chaque tonajelanaala, satiin cachaauru notaracae laraajiin, Cana Coanera Ere beebjeeure.

Satiin rucuhete, satiin acaauru raineen ne.

³²Satiin Jesoso esenetaeraauru jetaote, jataain arajiin ita aina neeuruhane saijieein, ita suujua rijitoejin coacuhin jetao, “Coatiha leenjiin cana rainuhachanu que, nihei caa canaacha sirii rucuhete. Satiin cana raineente nera.” naure jetao, satiin, ita rai. Nitohanein jetaote, satiin raineen ne nii itolere acaauruhacha sirii.

³³Nitohanein jetaote, jelai choae jauhecotojoriin, laraajiin, oo caje ichanaa Cana Curuaanaa Jesusone beebjeeure jetao nii afosotooru, itolere ichaain, acaauru corootajaniha

Cana Coanera que cachaauru notajaain. Nitohanein jetaote, jelai choae jauhecotojoriin, satiin, acaauru corootajane Cana Coanera. ³⁴Nii jaun jetaote, nii chunei leenjiinejein, chaque lanaain neeure. Tabaauru atane sirichaauru, tabaauru loreri sirichaauru, naonjoainuri jetao, que necoreteen, ³⁵nii afosotooru rai uhaain niicha raauri coriqui teure, latecuruhane rijinanaain acaauru rai luruuruhane coina. ³⁶Coaraaunachuinti jetao, nii acaauru jana nena Lebita- Josenein curuajaain nena- Chifere cobena que nejanohanaa- Berenabeenein afosotooruhacha curuaatei. “Berenabeen” naanete, “suujua nunaera” nae. ³⁷Nii cacha jetaote, atane sirihana jaun jetao, que necoreteen, coreniha coriqui raain jetao, jitaain nii coriqui tee, afosotooru rai.

Osa que nesaruhin, nohaneuruha Ananihasi, Safira, naonjoaihurrine

5 Nejetaote acaauru aina ne leeochoa cacha- Ananihasinein curuajai, rai comasai Safira aina. Aca jetaote, nii comasai aina leenjiin atane que necoreteen, ²ita suujua rijitoejin leruhin rai core raain, esi rijijieein jitariin amaera rijitiin: “Nocoo coriqui,” naain afosotooru rai teure. ³Nii jana jetaote,

“Ananihasi, chanuna ishujua cuhane enoha Moconajaerane rijitoejin, Cana Coanera Suujue rai nohanena jeree leruhin coriqui raain. ⁴Nihei chunei ichei, ‘Caa atane que necoreteera,’ naain ereein neita. Nitohanein, eletoera que necoretenaa lanaalate, icheinein niha satiin coriquine maajeein inatiin, leruhin raain nohaneicha. Nii atane necoreteena jaan, coatiaa nejelau raineen nihein. Nii jaunte niqui, satiin, coriquine maajeein icheinein nera. Chanuna

nitohanai ichana coacuhin ichaai. 'Canacaanuacha jecha coritaai,' naai jernihane niqui. Nete, Cana Coaunera notaracae canacaanu coritaai," naa Ananihasi rai Fedorone jaun jetaote, ⁵cuu aonajeerihane baiha, tocojoaain tacaain, inae cuu ohe Ananihasi. Nii coaraain jetaote, satiin nii coasichure banetojoelanaala nii ecu neein coarajeurera cachaauru. ⁶Nii jana jetaote, tajiha nichuuntaain coaraain, rai jabereco conajaain amaain conautiha cuure cachaauru.

⁷Nii baiha jetaote, nichata oraai cuhane, tajiha turuhin enoha uhe nii onaa Ananihasi autana Safira: "Naaonjoaara," naain coitucuelanaala, caohachanaenetojoein. ⁸Nii jana jetaote:

"Esinaena rauhijiriin, nii beeichene jeoneei coreneen, inara rai atane que necoreteeiche," naain bajaa Fedorone jana jetaote:

"Ejeen. Nii bihacaanune jeonejeeine, necoretihacaanuchera," naane jana jetaote:

⁹"Chanuna ita suujua rijitoejin, Cana Coaunera notaracae canacaanu coritaquiche. Nota tajiha uujueeruhache ii sinijera amaain, conauterauru cachauruchera. Inae itonaai amaururichaainchera," naa Fedorone rijieeritiin jetaote, ¹⁰Fedoro tija asaae tocojoaain tacaain, cuu ohe nii ene. Nii jana jetaote, rai lana conautecuruhane caje turuhin, enoha cuuruha nii cachaurune jana, inae oha nii enene jaun, rai jabereco amaain, rai lana rohan tein conautecure. ¹¹Nii jaun jetaote, banetojoelanaala coasichure nii satiin Jesoso esenetaerauru, satiin nii nitohanihane coitucuurerane maajeein.

Afosotooru aina cuaain, itolere cojoaelanaacojoai ichaain cachaauru notaaratihana Cana Coaunerane

¹²Nii afosotooru aina cuaain jetaote, itolere cunai caun cunaitenacauru, bacosacuru, maosacuru, naaonjoaihunri rauteraatein, itolere icharatein cache notaarate Cana Coaunera. Nii bana jetaote, nii Teenforo chajeneen nena Salomoonneen curujai asaae ita taojianajaocure afosotooru, satiin Jesocurisito esenetaerauru, naojoainunri. ¹³Nejetaote, nii chunei acauru aina netaojiana jerecurene casi caun, jataain belainacuruha natiin. ¹⁴Nejetaote, arajiin cachaauru enecuru netonaine maajeein Cana Curuaanaa esenetajeein nejeotejeeure. ¹⁵Nii jana jetaote, itolere cunai caun cunaitenacauru mitaacoaain, cache situnajaun bero auhaniha teure, nela choae, rai rori choae, naajoaain, tabaauru que neconaa Fedoro beraerane, nerautauruhane caina. ¹⁶Chaen nii Jerosaleun rohan nenacauru- neseuru nenacauru cachaauru netonai nihanatiin jetaote, tajiha turuha ure itolere cunai caun cunaitenacauru, itolere coitucuhuhi cairichanojineen ichaonacauru, naaonjoainuri uhaain. Niichuru jetaote, rai cunai caje rautanaacuruhane, jataain raotojoein satiin nerautaaure.

Afosotooru que nejerateeruha cocainanacaihunrine

¹⁷⁻¹⁸Nii jaun jetaote, itolere cache, acauru belaihana jaun, nechuhataain necolai caun, nii afosotooru mucuhin amaain, caresero cuhane tenajaure nii saseredotecuru curuaanaa aina, nii oo caje cache ichatena nainiha Cana Coaunerane esenetaaichurusadoseocuru. ¹⁹Nii jana jetaote, janotiin caresero bacuuja joracaain,

acaauru mitae Cana Coanera letono-anjera. ²⁰Nitohaneein mitanajaain jetaote:

“Naain Teenforo cuhane enohin, cacha cataaun nichaaurain, cachaaru rai beebejeein, caa Ena- Cana Coanera-aacha Tei Ichaonaa beebejeeuchera,” naain jetao, letoanajae Cana Coanera letono anjera. Nii jaun jetaote, mituhin cuhin, ²¹janohetiin nii Teenforo asaae enohin, beebejeein cachaauru relaaure.

Nii nainiha jetaote, saseredotecuru curuaanaa, chaen acaauru aina nenacaauru, naaonjoaihunri, satiin-acaauru bichauhenaauru cotihacure, netaojiaauruhane coina. Nitohaneein, ita taojiaain jetaote, nii afosotooru raerateure, caresero caje. ²²Nii jana jetaote, turuhin nii caresero joracain coaracuruha nii acaauru letonocuru- folisihacurune jana, nii leeinjiinejeein, cuu neeurene. Nii jaun jetaote, letoanajaurera rai, biha cuure. ²³Turuhin jetao te:

“Caohatiin funojoineein, acuujuua naineeinchuru soondarooru que caohatiin beraichain nihanatiinte, joracain coaracaanune jana, neeurene leeinjiinejeeincha,” naain beeuruhane jaun jetaote:

²⁴“Nitohaneeuruhane, chachaainti ichaa cuurureein nirijieein taeneein cuaajeeinta,” naaure, satiin saseredotecuru curuaanaa, saain Teenforo beraichacuru- folisihacuru curuaanaa, jataain nelateein nenacaauru saseredotecuru, naaonjoaihurine jana jetaote, ²⁵tajiha turuhin:

“Nota Teenforo cuhanete, cachaauru relaa neeure caresero cuhane inaraacha enoanojoihurura,” naain, acaauru rai beenajae leeinjiin cacha.

²⁶Nii jaun jetaote, nii rijieeoritiin cuhin, rai folisihacuru amaain, ranajaa cue folisihacuru curuaanaa. Nitohaneein cuhin jetaote, inae erunajaain, acaauru

uhae, chatohaneein cunaain dadanajae-lanaala cunaain, chatohaneein tenajauruhane, ajeri que bодоosinajauruha cachaaurune coataa. ²⁷Nitohaneein, turuanajaain jetaote, Jorioocuru curuaanaacuru, saseredotecuru curuaanaa, naaonjoaihunri acatiha tenajaain jetao:

²⁸“Inae inara rai, nii cacha que, cachaauru relaaichene coataa aitiin, caohatihacaanulura. Nii saijieeinte, enanetojoein, nii jianena jereneeichera. Cha ichaquiche, nii que cacha relaainta. Inae itolereenein Jerosaleeun sacutaain, nii que cachaauru relaaichera. Chaentechu, canacaanu que, ohalu nii cachane ujuaitena jerequichera,” naa acaauru rai, saseredotecuru curuaanaane jana jetaote:

²⁹“Cacha ere tonoracaanune choae jauhecojoeiriin jataain Cana Coanera ere tonoraacaanune jaunna aihacaanura. ³⁰Nii cana inoasesihuru Coanera- Cana Coanerate, nii coroso que teein, inaraacha sohi inaraacha joailu- Jesoso ichatelura. ³¹Nitohaneein jaurihaanejeein, oo caje ichateeinte, raotono nichajai que lauriaain, nii Jesoso cocoinae, itolere curuaanaa nihane coina, Cana Coanerara. Chaen, itolere baaso caje- cacha mitaeraaunu que nee maajeeinte, te Cana Coanera, Israeli cocoaichacuru coroatajaneraaunu que, itolere baaso ichaechajein neeuruhane jianeein neeuruhane, acaauru que suujuua acatena nainiha Cana Coanerane coinara. ³²Canacaanuna, nii coitucuhin, coaraneein, que ereerejihacaanu. Chaen, nii nere tonoraain naitoonjoan icharaauru rai, Cana Coaneraaacha tei Cana Coanera Suujue netonoaite, canacaanu que nii coaratera,” naain tonoranaacure, Fedoro aina, leeochoauru afosotooru.

³³Niritiin, tonoranaacuruhane jaun jetaote, obajein, acauru sohin, acauru jaonaa jerecure. ³⁴Nii jana jetaote, nii cocoinacaihunri aina cuu ne leeinjiin fariseo Camalieli. Aca jetaote, Cana Coaunera Quiricha Inoasi coitucueraneein, acaentonai cocoinanacaneein, jataain suujua acatecuruha itolere cachaurune jaan ne. Nii jetaote, nimichuhin nichaauraain, basiinjiin afosotooru mitaerate, aerene. ³⁵Nitohaneein, inae mituuruhane jana jetaote:

“Aonacuche, satiin- Israeli co-coachacuru. Caohachaaain necohalajiin aihuchera. Nijiaonriha, joaenreein coitucuera lanaala, chatohaneein caa cachauru teratein neeichene. ³⁶Aihalu Teeodane coaucuchenaainti. Coaracuchenachuhinti, leesajei

que niqui, ‘Aca jete, jataain itolere amurijiriin nelateineenera.’ naane jaun niqui, esenetaain sacuuruha jena fashai cachaurune. Nii jana, sohin jaoruhane jaun, ita caje riaaneein, jianecuruhalu- sacuureraauruneta.

³⁷Coaraanachuinti, itolere sacutaain nenacaauru cachauru janiichatiha Romanocuru curuaanaane bana, coaiten Romanocuru aina nejeratiha leeinjiin- Calileea cocoaicha- Jodasine jana, jerichanejeein, acaentonoai sohin jaoruhane jaun, rai sacuurera netonoain, ita caje rihaaneein, jianecuruhaluneta. ³⁸Nii rijijieeintechu, Cana Coaunera letononeein aihureniha caa cachaurune, raajenihane jianiha cuurueeinte, rohecanacaaurureta.

³⁹Aihana jaun, Cana Coaunera letononeein aihuruhane jana, acauru aina nejerateein, acauru rohecaachenete, Cana Coaunera aina netonai nejerateriquicheeincha. Aihana jaun, coaa Cana Coaunera aina nejeratenaa amunena coacachera,”

naa Camalieline jaun jetaote, nere tonoraure.

⁴⁰Nitohaneein nere tonoraain jetaote, raujiaain nii afosotooru cotijiaain bisichatenajaain, “Nijiaonriha nenacae Jesoso que cacha relaain neeichenera,” naain jetao, cacha relaauruhane caohatein, jianenaacure. ⁴¹Nitohaneein jianenaacuruhane jaun jetaote, nii cocoinanacaihunri notaracae raotojoein rachoojoein, jelai caje cauha cuure, bisiinajaain mainajeein, acauru necoejchanuuruha, Jesoso coreniha, Cana Coaunera notaracaane jaun. ⁴²Nii atiin jetaote, jianelanaala cojoanoonetojoein, nii acaauruhacha cohajei Mesihasi niha Jesusone beebejeein, cacha relaaure, Teenforo asaae, loreri naineeine maajeein.

Caainsinein acauru corootajaneraaunu teuruhane

6 Nitohaneein jetaote, nii bana nenacaen nejeeontejeein cuujueein, arajiin nefaaure Jesocurisito esenetaeraauru cachauru. Nii jaun jetaote, nererojoeaure nii Curieco ere cuhane erenacaauru- Jorioocuru, nii Ebereeo ere cuhane erenacaauru que. Nitohaneein, nererojoeaain jetaote:

“Chanuna lenone chaluuruhane, inara aina nenacaauru autanaauru rai teeuruhane fautaerihanaain, canacaanu aina nenacaauru autanaauru rai quinacai teure chaluurerata,” naaure Ebereeo ere cuhane- erenacaauru rai. ²Nii jaun jetaote, jitariin, nii Jesocurisito esenetaeraauru taojiaaure nii lechoonca corootajai Cana Coaunera letonocuru-afosotooru. Nitohaneein, taojianajaain jetaote, acauru rai:

“Coatia caohacharihei, Cana Coaunera ere beebejihacaanune jiaaneein, cacha rai lenone teeurera beraichaneein nihacaanuneta.

³Aihana jaun, canejeraauru, caaunsine

catcha- itolere coitucuurera- Cana Coaunera Suujue que suujuequii nenacaauru, inara caje, chariji chaainti esinae rauhijiriin nitohanai ichana nainaeraaurune, niichuru janijiin beeuchene, canacaanu, acaauru rai amihanenaa tihacaanu, jelai tein, nii coaranein neuruhane coinara. ⁴Canacaanuna laen, satiin rai, Cana Coaunera bajaebajajeein, Cana Coaunera ere beebejeein sacurichaanuhicha,” naauruhane jana jetaote, ⁵satiin, ita suujua rijitoojeein jerecure.

Nitohanein, jereein jetaote, Jesocurisito ere esentaain- Cana Coaunera Suujue que suujuequii nena Eseteba, chaen Ferifi, Poroocoro, Nicanori, Timoon, Paramenasi, chaen leinjiin catcha- Antioquiha caje nena- Jorioonein nerotona- Nicolasi, naaonjoainuri janijiin raure. ⁶Nitohanein janijiin ranajaain jetaote, tajiha turuanajaa uure nii neuruha afosotoorune jaun. Nii jana jetaote, acaauru couturi choae biji merecaain, Cana Coaunera bajaure, acaauru cocoinaa Cana Coaunerane caina.

⁷Nii aina, itolere sacutaain riaanein, Cana Coaunera ere beebejeeuruhana jaun jetaote, nenacaen jelai choae jauhecotojoeriin, Jerosaleun, jataain nejeeonteeure Jesocurisito esenetaeraauru catchaauru. Arajii saseredotecuru- Jorioonein nenacaauru niha natiinte, Jesocurisito esenetaaure.

Eseteba mucuuruhane

⁸Nii Eseteba jetaote, coroatajanaha Cana Coaunerane jaun, itolere que laraajiin, itolere cunaitenacaauru rautaain, itolere ichaain catchaauru notajae. ⁹Nii jaun jetaote, Cairichaerinojonein Neuruhane Caje Mitanojoihuru neen curuajai sinacoca

nenacaauru- Sirene caje, Alejaandiria caje, Silisia caje, Asia caje, naaonjoainuri caje unacaauru tabaauru jetao, Eseteba aina, ita cotaicha rijitocure. ¹⁰Ne jetaote amuritonaa nainesihurene, Eseteba suujuatiha Cana Coaunera Suujuene que laraajiin irihana jaun. ¹¹Nii coreniha obajeein jetaote, tabaauru coretecure, nechu joareein caje rocohin, irijaain:

“Baasonein Moisesa que ereein, Cana Coaunera netonai quete erera,” naain acaauru aina coulurujueuruha, nechu joanreeine caina. ¹²Nii jaun jetaote, niritii beeuruhana jaun, Eseteba que nejerateein, codoonetii Eseteba mucuure-satiin cuu nenacaauru, satiin- nii Cana Coaunera Quiricha inoaei- coitucuurera, satiin- acaauru bichauhenaauru, naaonjoainuri. Nitohanein mucuhin jetaote, tararaain amaain, acaauru curuaanaacuru rai teure, nii rucuhecuruhane caina. ¹³Nii choae tacaain jetaotechu, nohanein acaauru aina colurujueraanu que- casaje catchaauru arihuruhana jaun:

“Canacaanu netonaina chuhisi, aonajenajaocaanura. Inetono janona bana te, ‘Chaque jete nelatere cana rai Teenforo. Chaque jete nelatere cana rai- Moisesa aitoonjoa- Moisesa ere. ¹⁴Nii Nasarete cocoaicha Jesoso jete, cana rai Teenforo chamuhitiinjien jaohaje cureeinjien. Nii ichoae tacaain jete, cana rai Moisesa aitoonjoa, cana ichao corereeinjien.’ nanajaaonca chuhisicha,” naauruha nii cocoinanacaihuri rai, nii casajeeurune jaun, ¹⁵nii Eseteba coarajeeuruha- saain- nii cuu nenacaauru- cocoinanacaihuri, satiin- nii cuu nenacaauru- catchaaurune maajeeine jana jetaote, Cana Coaunera letono anjera nomeri tocuhanein necore satiin rai nomeri.

Jabereco coreniha iriha Esetebane

7 Nii jaun jetaote: “Esinaaena rauhi-jiriin, ii que erenaaniha,” naain Eseteba caje bajaa- saseredotecuru curuaanaane jana jetao:

²“Aonacuche canejeraauru, satiin ichauhenaauruna, nii que rauhijiriin aitate, aonaquichera.

Jaiti Araaun ichaoha cueniha cana foraterata inoasi Abaraanne ajiniha jetaote, Mesopotamia batane nihane jana, rene ecocohin: ³‘Caa ii atane jiaanein, satiin ii araichuru ratiriin, ichei quiicha coarateeni atane que ichaonihura.’ naa Cana Coanera, Abaraun raine jaun jetaote, ⁴Caldea atane caje mituhin, naain nejelau ataneu- Araaun neein curuajaihu ichaoha cuelu Abaraun. Nii baiha jetaote, inae oha rai inacane jana, caa ena nihacachene jaan atane que Abaraun letoae jetao- Cana Coanera niqui. ⁵Ne jetaote, nihei aansijineiniji, rai atane tenelu Cana Coanera. Ne jetaote, nii caaniha jetao: ‘Ohine baihate, ii calaohichuru rai, chichoalacuru rai, naaonjoainuri rai niha cureein atanera. Chaen coroatajajeein nefaaururihaain ii nefoerateeuruta.’ nae Cana Coanera, Abaraun rai. Nii bana, jaiti neniha leeinjiinejeein Abaraun rai- canaanai inatiin jetaote, Abaraun rai nirate Cana Coanera.

⁶Niritiin jetaote, Abaraun rai: ‘Jauriaanejeeinte, jena fasha jaanacanein, eroraqui nejelau atane que ichaoha cuurureein, belainohine lanaala, nechu caseteco rijijieein ii nefoerateeurura. ⁷Nena, nii acauru cairichaerichaauru cachaauru casetecaain, jelai caje Israelitacuru rocoerateein, nii caitoonjoa- acauru que banihateein- quiicha rucujuei atane que teratenajareeunni, acauru que banijiaain atane que ichaohin, quere tonoraain ichaooruhane coinara.’

nae Cana Coanera, caa nihacachene jaan atane que. ⁸Chaen techu esinae rauhijiriin, Abaraun rai aitohane coujounacanu que: ‘Quichanein nejanoha ichei canaanaine, jaberoco cari jiununuerateein saerateeura.’ naa Cana Coanera jaun, nejanoa rai calaohi Isacane jana jetao, fosa janoneein nejanoha baiha catiaain jetao, coriha cari jiununuerateein saerate Abaraun. Nii jaun jetaote, jerichanejeein rai calaohi Jacobo icharate Isaca. Jerichanejeein jetaotechu, nii lechoonca coroatajai rai calaohichuru Israelitaauru foerateranuuru icharate Jacobo.

⁹Nii Jacobo calaohichuru jetaote, cana inoesihurune. Acauru jetaote, nii acauru ocoala Jose que nererojoecaain, que necoreteeure Egiptoo cunacaauru- cachaauru rai, Egiptoo amaain, que necoreteeuruha Egipto cocoaicha raine coina, nechu jataain nocoelai caun cotaiha. Nejetaote, atiin nii jana, Jose coroatajane Cana Coanera, itolere necairichanaa caje mitaain. ¹⁰Nitohanein jetaote, itolere necairichanaa caje mitaain, coroatajaniha Cana Coanera jaun, itolere coitucuha Josene coaraa Egipto curuaanaa Faraonna jaun: ‘Acate, caque jauriineein- itolere coaraneein- itolere curuaanaa neein- nerora rijijieein nihane caohachaera.’ naain, coberenadoro neein nii Jose cocoaiane jetao Faraon. Nii jaun jetaote, itolere- Faraoncha sirii erora rijijieein, itolere atane curuaanaa neein coberenadoro neein nelu jetao Jose.

¹¹Nii baiha jetaote, carajaaajoaain catiaain, necairichaaurelu satiin cana inoesihuru, caohachanainejeein neniha quinacai, Canaan, nii Egiptoo niha- natiina jaun. Itolere caa cana atane sacutaain, niheilun chunijihun quinacai arihuruha cana inoesihuru- cana fo-

jiaraaurune jaanu. ¹²Nejetaote, nii bana Egipto curuaanaa rai niha tiricone coitucuriin, rai calaohichuru- cana inoae-sihuru letoae Jacobo, Egiptoo tirico coretiha cuuruhane coina. Nii tirico coretiha cuuru que jetaote, jauriaane-jeein, Egiptoo cunaa nunueteurelu-cana inoae-sihuru. ¹³Nii baiha, coroata saain cuuruhane cuhane jetao te: 'Inara caje- nena neeine neenunra.' naain ni-hanacuru que, necoitucuerate Jose. Nir-itohane jaun jetaote: 'Acaauru caje nena neeina nihate,' naain Jose coitucue Egipto curuaanaa- Faraaon. ¹⁴Nitohaneein jetaote, nii baiha neeorin, acaauru inaca- Jacobo raerate, jitariin calaohichuru aina curuataain, satiin Egiptoo, cuuruhane coina, raeratenajae, rai nejeraauru que Jose. Itolere neein, caaunsichoonca saoquii- nenaauru naraichuru raerate jetao. ¹⁵Nitohaneein jetaote, Egiptoo ichaoha cuelu jetao Jacobo. Cuu neein jetaote, ohelu. Chaen jetaotechu, cuu oorelu nii calaohichuru, cana inoae-sihuru netonai. ¹⁶Nii baiha carajaain neein jetaote, nii Egipto caje mituurelu cana inoae-sihuru ichohalacuru- Isaraelitaauru. Nitohaneein mituhin jetaote, nii acaauru rinaja- Jacobo bucuuru rocohin amaain, Siqueeun, Amoro calaohichuru caje- Abaraauncha coretei- atane que rai bucuuru amaain rucuhecurelu.

¹⁷Nii baiha carajaojoaain catiaain jetaote, inae Abaraaun rai jinateein, Isaraelitaauru rai- atane tenaa jeriha Cana Coaunerane cataiinaaecane jana, inae arajiin nefaaceute- Isaraelitaauru Egiptoo. ¹⁸Nii bana jetaote enoelu, Jose coitucuelanaala nena- Rey, Egipto curuaanaa- nihane coina. ¹⁹Nii Rey jetaote, cana inoae-sihuru- Isaraelitaauru coritaain cairichaain, acaauru bereecuru- ena nejanoanacaauru- quicha cojoaajihuru joerate, nabana arajiin nefaauruhane, Egipto

cocoaichacuru que nejerateeuruhane coataa, necohalaai caun.

²⁰Nii bana jetaote, nejanoaelu Moisesa. Nii nejanoaha Moisesane jana jetaote, jataain belaaain coaraelu Cana Coaunera. Nii jana jetaote, nichata atejeeincha sirichurelu asinojoeein rai fojiaraauru. ²¹Nii baiha jetaote, acaauru bereecuru- quicha cojoaajihuru jaohacoaauruhane coina, aitoa- nii Egiptoo curuaanaana jaun jetao, nemuri auhania, caohachajein curuteein, nii Moisesa jiaanecure- rai fojiaraauru. Nitohaneein, curuteriin nemuri auhaniha teeuruhane jana jetaote, coaraain raain, rai beree rijijieein- nii Moisesa fojiae- nii curuaanaa- Faraaon cacunu. ²²Nitohanihana jaunte, Egipto cocoaichacuru rijijieein, acaauruhacha coitucui coitucuhin, acaauru relanojoeein, leeinjiin cache mijiaaieein, nere que, nichanaa, naaonjoainunru que laraajiin nelu Moisesa.

²³Nitohaneein jetaote, inae jena choonca jaanacaanhane jana, naraichuru Isaraelitaauru rene, turuha cue Moisesa. ²⁴Nii jana jetaote, cuu leeinjiin- Isaraelita sohajiha- Egipto cocoaichane coaraain niqui, nii naraai Isaraelita cocoaeratiha, nii Egipto cocoaicha sohin joae- Moisesa, ²⁵nii caje nainaan: 'Caate, letoae Cana Coaunera, cana coroatajaneraanu quera, naaururichaain jecha, nii naraichuru Isaraelitaauru.' naain. Nete caohacha naenetohecure.

²⁶Nii cojoanoo jetaote, ita sohajeeru- ruha coroatajai Isaraelitaaurune jana, runajaain: 'Chanute nejesinajein ita sohicheta,' nae niqui Moisesa, nere tonoraa jerenajaain. ²⁷⁻²⁸Nejetaote: 'Chate, nii coaranu que chenoaain, canacaanu curuaanaanu que eletoaeta. Raca, Egipto cocoaicha ichaaine tocohaneein inoonte, casohin cajaanaa jereeita.' naain co-

taan, Moisesa saruhite nii eleecha so-hajera Isaraelita.

²⁹Niritiin saruhitohane jaun jetaote, jelai caje sorohin, Madiaaun batane cuhin ichaoha cuelu Moisesa. Nitohaneen jetaote, ucuae sorohin, coroata-jaain quicha cojoaajineen canaanai siriin, nejelau ataneu nenacaauru aina, ecu ichoaclu Moisesa.

³⁰Nii baiha, jena choonca jaanacai baiha jetaote, cacha areroo- desiereto cataaun- ichtatane ucuuno- Sinaaineen curuajai rohan, chujuhechoha Moisesane jana jetao, iihane- ecu chujuhequi-enuha laaojiri cacaaerii. Nii jana jetaote, nii enuha laaojiri iihaneei cataaun ecooca leeinjiin aanjerana jaun jetao, ³¹cojoaelatiin coarajeein, caohachaaain rautaaain coaraane coina, rohan nichuuntaaoriin coaraa Moisesane jana jetaote:

³²‘Canuna, ii inoasihuru Coaunera- Inara Coaunera neein neeunra. Canuna, ii inoasihuru- Abaraun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri- Coaunera neein neeunra.’ naane jana jetao, coaneeneto-joelanaala coasiha nesoonetiin rijijijian-ihha Moisesane jana jetaote:

³³‘Nii ii safato rocoora. Canu turuna jaan nihana jaun, nainiheei nii ii safato ruhacaain caelai shaaquineta.

³⁴Naain, Egiptoote, inaderaain necairichanaa caun chanaaure canu cachaaurura. Nii jaunna, coaracauna jaun, cau faaun, nii caje jianacoo tenajaanune coinara. Nii jaunna, eletoaareuni Egiptoo, jelai caje canu cachaauru rocoeraanuquera.’ nae Cana Coaunera, Moisesa rai.

³⁵Jauriha nejeein Moisesa batohin: ‘Chaate, canacaanu curuaanaa nuque, ii cocoinaain, nii coaranuque eletoaeta.’ naauruhalu natiin jetaote, esinaae rau-jiiriin letono aanjera que Moisesa letoaerate Cana Coaunera, nii enuha laaojiri-iihanei cataaun ecocohin cocoinaain,

nii cairichaeriinajaauruha Egipto co-coaichacurune caje Isaraelitaauru roco-eranu que.

³⁶Nii jaun jetaote, nii Moisesa, Egipto caje cana inoasihuru rocoera nelu jetao, nii atane que, itolere ichaaain cachaauru notajaain. Nii Egipto rohan nenea Cucuana Lanajaijihu jetaote, nii rai biji achune tochataain jetao, aiha berone rijijieein, nii cucuana tabai jacoraain, acaterate, jera jaoruha Isaraelitaaurune coina. Chaen cacha areroo- desieretoo jenachoonca jaanacaneen, itolere acaune maajeein ecoteein, itolere ichaaechajeein, cachaauru notaarejetelu jetao Moisesa.

³⁷Nii Moisesa jetaote: ‘Leeinjiin inara cajete, ecooca cureein caa caletohane rijijieein Cana Coaunera letononeen rai nere beraneen neenicha.’ naain belu cana inoasihuru Isaraelitaauru rai.

³⁸Nii Moisesatechu, cacha areroo desieretoo nasaae nedaauruha cana inoasihuru Isaraelitaaurune jana, jelai nii ichtatane ucuuno- Sinaain ichoae ucuun iniin, Cana Coaunera letono aanjera aina erelu. Nitohaneente, aanjera caje, nii cana rai Ichaonaa Tera Erenaa raain telu, cana inoasihuru rai, cana rai beeu-ruhane coina.

³⁹Nitohaneen, nii raane coina, nii ichtatane ucuuno que, siichoha Moisesane tonohana jetaote, renaatonorae lanaala, Egiptoo cauha cunaa jerecurelu jetao cana inoasihuru Isaraelitaauru.

⁴⁰Nitohaneen jetaote, acaauru rai saseredote inoasi- Aaroon rai: ‘Cha que chaainti nerurujae, Egipto batane caje canacaanu rocohin, canacaanu uhaeralu- Moisesata. Nii jaunna, canacaanu rai, ecaantooru rijijieein chosichuru ichaaine jerichaanu, cana coroatajanecuruhane coinara.’ naauruhana jaun jetaote, ⁴¹jeriha Aaroone jaun, baca calaohi rijijieein ecaanto ichacure. Nii rai nihane jetaote,

lenone sohin teeure, Cana Coaunera rai ichacuruhane rijijieein. Nitohaneein jetaote, acaauru biji que ichanohin-ecaanto- chosi rai, lenone nihane sohin teein, beseta bitoera tocohaneein ichaain, ecaanto- chosi coroaecure. ⁴²Nii coaraane jaun jetaote, acaauru aina obajein, coroatajanenaacane jiaane Cana Coaunera, acaauru chosichuru niha acaauruhacha beidedeu nenacaauru, enoto, atene, arasijie, naaonjoainunruhacha coroaecuruhane coina. Nitohanihane jaun jetaote, nere bera inoaesihuru que aitiin laenaerateein:

‘Isarailitaauru:

coatia carai, nii jenachoonca jaanacaneein, cache areroo- desieretoo neeichene bana, carai lenone sohin nihane terejetoheeicheluta.

⁴³Nete, acaihanejeein biji que cachaauru ichanohin inara chosi niha- inaraacha bei- Moloco raiichate, lenone nihane sohesojoein, terejetocoichelura.

Chaen, Refaan neein curuajai inara raajenhane inara chanaa- inara chosi neein inaraacha bei- arasijie, naaonjoai raaichate terejetocoichelura. Nii jaunna, inara atane caje inara rocohin, naain Babiloniaun bujuauu inara sitareeunnicha.’

naain, nii ajiniha bihalu Cana Coaunerana jaun, nii rijitoejin laenacurelu nere bera inoaesihuru.

⁴⁴Nitohaneein nere tonoraelanaala, que jaolecooruhane saijieein jetaote, Moisesa que coarateein jetao, canii cari caje nena loreri Taberenacolo icharate Cana Coaunera, nii cache arero- desieretoo amuhemuhecuruhane jaunru, acaauru jiniichaain, nii Taberenacolo amaauruhane coina. Nii taberenacolo jetaote, acaauru rai telu

Cana Coaunera, ‘Naaajoainte cana aina ne- Cana Coaunerara.’ naain itolere bana coacuruhane coina. Nii asaaete, nii ajeri que teein- laenanohineein nena Cana Coaunera Ere rucuhecure jetao. ⁴⁵Nii Taberenacolo jetaote, inae oha Moisesane baiha carajaaneein, uhaaurelu nii Moisesa coerenraniha nena Josoe aina cunacaauru- cana inoaesihuru. Nitohaneein jetaote, nii acaauru rai Cana Coauneraacha tenaa jerei- atane que nenacaauru aina, sonohanaque nichaaurain, acaauru amuritoorelu, acaauru caje nii atane raauruhane coina coroatajanenaaca Cana Coaunerana jaun. Nitohanihalu jetao, enoha curuaanaa inoaesii Rabirinereein tiaaajoaain.

⁴⁶Nii Rabiri coroatajanaha, itolere que Cana Coaunerane jaun jetaote, turuha cana foeratera Jacobo Curuaanaa- Cana Coaunerane jaannu que Teenforo ichana jerelu niqui. ⁴⁷Ne jetaote, icharatiha Rabirine caohatiha Cana Coaunerana jaun ichaenelu. Nii janate, inae oha Rabirine baiha jetao, nii Teenforo icharatelu nii calaohi Saloomoon, Cana Coaunera turunajaanu que. ⁴⁸Coatiha niqui, cache ichanohineein nena loreri Teenforo asaae ichaohi niqui Cana Coaunera. Nitohanihane jaunte, rai nere bera inoaesihuru que beratihalu Cana Coaunerane jaun, nii aitoroatihane rijitoejin:

⁴⁹‘Caa dedete, canu nelaurihana jaan ne. Jana chauratanete, catiha rorine.

Chaen techu, chatohanai lorerina ichacurure, cuu nebetacaanune coina.

⁵⁰Tana, canu, caa itolere coaunaain nihanulune coitucuuruhaneta,’ naa Cana Coaunerara.”

naain beeurelu rai nere bera inoaesihuru.

⁵¹“Nete, leeocho Cana Coaunera coitucuuruhi rijijieein, nere tonorana jereneeichene jaun, urichosae rijijieein

neeiche, aohana jereneeichene jaun. Aiha, inara inoaesihurune rijijieinte, inara suujuatena jeriha, Cana Coanera Suujuene jana, aina nejeratein, aohana jereneeichera.⁵² Satiin inara inoaesihurute, Cana Coanera Ere bera inoaesihuru cairichaaeriin, sohin jaoorurejetelu. Jerichanejeein techu, nii turunaalucana corootajaneraanu que Cana Coanera letono turu beebejeurerane maajein, sohin jaorelu nii inara inoaesihuru. Nii esinae rauhijiriin, beuruhane rijijiein turuhane janate, que nererojoecaain, nere aohana jerelanaala, colurujueein, sohin joeratein neinchelu- inara netonai.⁵³ Inara inoaesihurutejian niqui, laenanohineein Cana Coanera Ere raarelu, laenaratein letono aanjera que, teratiha acauru rai, Cana Coanera jaun. Nete tonorana jerecurenelu inara inoaesihuru. Nii inara netonai nihanatiin, tonorana jereneeichera,” nae jetao acauru rai Eseteba.

Eseteba sohin jaooruhane

⁵⁴ Niritoha acauru rai Esetebane jaun jetaote, obajein, corajein nujuae cari calaure.⁵⁵ Nejetaote, Cana Coanera Suujue suujuatenojieein, najabaracaain dede coaraa Esetebane jana jetao, neyoraca dedene jaun jetao, Cana Coanera coarae. Nitohanein coaraane jana jetaote, Cana Coanera raotono nichajai que chujuheque Cana Coanera Calaohi Jesoso.⁵⁶ Nii jaun jetaote:

“Coaracuchejian inara netonai. Nota, neyoraca dedene jana, Cana Coanera raotono nichajai que chujuheque nii canaacha cohajeilu-Cacha Calaohineein nena Jesosora,” naa acauru rai Esetebane jana jetaote,⁵⁷ nuricho mucuutaain aohana

jerelanaala, nujuuae soaisohaain, codoonetiin mucuure.⁵⁸ Nitohanein mucuhin jetaote, nii nese caje naain amaaain, acauru cajione buuri rocohin jetao, leeinjiin cacha- Saoronein curujai que nii acauru cajione buuri beraichatein jetao, ajeri que Eseteba bодоosiiin sohin atinaaure- nii coulurujueracuru.⁵⁹ Nitohanein, ajeri que bодоosijieeuruhane jana jetaote:

“Canu Curuaanaa Jesoso, cacorataaneun. Casuujue raaura,” naain Jesoso bajae Eseteba, rai suujue raane caina.

⁶⁰ Niritohane baiha, semotorohaain auhaquiin:

“Canu Curuaanaa, jiaonriha catohanein caetein, naosateeuruhane ujuaitei acauru quenera,” naain inae ohe Eseteba.

8 Nitohanein, Eseteba sohin jaooruhane jana jetaote, rautatelu nii Saoro.

Jesocurisito ranojoihunru rohecaa Saorone

Nii bana caje coaunein nunuhetein jetaote, satiin, Jesocurisito Ere esenetaain tonoraerauru aina nejeratein, cairichaaerihure Jerosaleeun. Nii jaun jetaote, ita caje riaanein, Jerosaleen caje soroore satiin Jesoso esenetaerauru, Jodea batane sacutaain, satiin, Samaria batane sacutaainchuru cuhin soroore. Jana, nii afosotooruhacha jetaote, nii Jerosaleeun nedaaure.

² Nitohanein Eseteba atinaauruhane jana jetaote, mainajeein coisiin conautecure caohachaain rai suujua coaraain ichaonacauru cachaauru tabaauru.

³ Nii nainiha jetaote, Jesoso esenetaain- tonoraerauru rohecaain, lorerichuru nainein enohin, enecuru aina curuataain- quichaauru tararaain amaaain, caresero cuhane teratenajaain, cairichanajae Saoro.

Jesoso beebejeuruha Samariaune

⁴Nitohaneein, rohecanajaauruhana jaun, nii Jerosaleen caje soronacaauru jetaote, turuuruna jaunru nainein, jianacoo osa caje- cana mitaeranein niha- Cana Coaunera Calaoi- Jesosone beebejeure. ⁵Nii jana, leinjiin acaauru caje nena- Ferifi jetaote, nii Samaria batane que leochaauru nese amurijiriin nena nese tabaihu cuhin jetao, inae cuu turuhin, cuu nenacaauru rai, Cana Coaunera Calaoi- Jesocurisito beebeje.

⁶Nitohaneein cuu turuhin Jesocurisito beebejiha Ferifine jana jetaote, satiin netaojiaain, niicha beebejei rautatiin aonajeure- cachaauru, chaen itolere cunaitenacaauru rautaane coaracuruhana jaun. ⁷Nitohaneein jetaote, rai suujue cuhane coitucuchuhichuru sirichuruha tabaaurune, acaauru caje sitaane, auhaauhaquiin, acaauru caje amuure nii coitucuchuhichuru. Chaen jihuronacaauru nihanatiin jetaotechu, rautaain, bacosacuru nihanatiin- rautaa Ferifine jaun jetao, ⁸neebana nitohanai coaracuruha, nii neseena jaun, cojoelatiin coarajein, rachoojoeure- satiin nii nere aonaa turunacaauru cachaauru.

⁹Nii jana jetaote, cuu ne- leinjiin cacha- Simoon neein niicha curuaateuri- benane. Aca jetaote, batohi aina, Samaria cocoaichacuru coritae jetao, “Aca jete, itolere cacha amurijiriin, itolere que, jataain nelateeinein ne,” naain esenetaauruha cachaaurune coina. ¹⁰Nitohanihane jaun jetaote, cocoinanacaihuri nihanatiin, coritaa, rai batohi ainana jaun, rautatiin esenetaain, aonacuruhane jaun: “Caa cachate, Cana Coaunera letono nera,” naure jetao, nii Simoon que, satiin cachaauru, cocoinanacaihuri, naonjoaihunri.

¹¹Nitohaneein jetaote, enanecoriin que airijiin esenetaain tonoraare, rai batohi aina, acaauru coritaana jaun. ¹²Nete, nii saijieein Ferificha beebejei- Cana Coaunera Cojoanona, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoaain esenetaauruhana jaun, quichaauru, enecuru, naonjoaihunru- nebaotisaerateeure. ¹³Nii jaun jetaote, nii- benane- Simoon netonai, esenetaain nebaotisaerateein, Ferifi corihaniha amuhemujue, itolere ichaain cojoelanaacojoi ichaa Ferifine coaraana jaun, cojoelatiin.

¹⁴Nitohaneein, inae Cana Coaunera beratenojoin esenetaain, tonoraauruha- Samaria cocoaichacurune coitucuhin jetaote, acaauru rene, Fedoro, Joaan, naonjoaihunri letoaaure- afosotooru- Jerosaleeun nenacaauru, nii Samaria nenacaauru coaraa cuuruhane coina.

¹⁵Nitohaneein, letoanajaauruhana jaun cuhin jetaote, acaauru rene turuhin, nii Jesocurisito esenetaain- tonoraeraauru rai, Cana Coaunera bajaare, acaauru coroatajanein, rai Suujue letoaa Cana Coaunerane coina, ¹⁶jaiti leeinjiinejein- acaauru caje nena ichoae fauheniha- Cana Coaunera Suujuene jaun, raujiaaincha- Jesocurisito corenihacha- baotisaain cojounacatenohineincha, neuruhana jaun. ¹⁷Nii jaun jetaote, acaauru couturi ichoae, biji meracaain Cana Coaunera bajaauruha- Fedoro aina Joanne jana jetao, tajiha, acaauru ichoae fauha uhe, Cana Coaunera Suujue. Nitohaneein jetaote, Cana Coaunera Suujue rauure- Samaria nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru- cachaauru.

¹⁸Nitohaneein, acaauru ichoae, biji meracaain, Cana Coaunera bajaauruha afosotoorune jana, fauha uha, acaauru ichoae, Cana Coaunera Suujuene coara- jihana jaun jetaote:

¹⁹“Carai netonai, nitohanai teeuchena, inara corete coriqui quete, chunicoa- cacha ichoae nihanatiin, cacoi meracaain, Cana Coaunera bajaanune, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coinara,” naa acaauru rai Simoonne jana jetaote:

²⁰“Coaraain, nii ichoriqui aina jini-iquiin nitajeeura. Inacojoein chachu, ‘Coriqui que jecha, coretenacaine Cana Coauneraacha tenojoin,’ naai chachu inacojoeincha. ²¹Esinaae rauhijiriin, esenetaain nere tonoraeneene jaunte, ichei nii tenaa nainene Cana Coaunerara. ²²Nii ishujua baaso jiaanein, Cana Coaunera bajaate, ichei suujua acatena nainihane, suujua acatemiin Cana Coaunerara. ²³Jataainte, banejelanaala necoelaain, osa tabai que nesaruhi rauhineerilanaalara,” naa Fedorona jaun jetao te:

²⁴“Atiin carai, Cana Coaunera bajaauche, nii aitohine tocohaneein, chatohanein caetein niha Cana Coaunerane coataara,” nae jetao, nii benane-Simoon, Fedoro rai.

²⁵Nitohanein, nii Samaria neseeu, Cana Coaunera Ere beebejeeuruhane baiha jetaote, nii Samaria batane sacutaain nenacaauru- neseuru cuhe cujein, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito que Erenaa Caohati beebejeeuruane baiha jetao, Jerosaleeun cauha cuure Fedoro, Joaan, Ferifi, naaonjoaihunri.

**Ferifi aina, ita que tacaauruha
Etiopiha cocoaichane**

²⁶Nii baiha jetaote, rai letono aanjera que Ferifi letoerateein:

“Chajaain nimichuhin enoto mitu uuri- cana raotono nichajai jelson cuhin, naain Jerosaleeun caje- Casau cunaa bero cuhane cunihura,” nae jetao, Cana Curuaanaa letono aanjera. Nii bero naitoonjoate, cacha areroo

jelson situnaane. ²⁷Niritoha rai aanjerana jaun jetaote, nimihoritiin cuha Ferifine jana, bero cuhane leeinjiin cacha- Etiopiha cocoaicha aina, ita que tacaure. Nii Etiopiha cocoaicha jetaote, Etiopiha batane curuaanaa enenein nena rai- coriqui beraichanein nena ne. Aca jetaote, Jerosaleeun cuhin, Cana Coaunera coroejeein bajaee bajaecane caje, ²⁸tajiha cabario que tararaeraain nena namunaja cuhane lauhequiin, Cana Coaunera ere bera inoaei Isaihasicha laenai quiricha ereretajeein cauha cue, jelaiha rai nataneu.

²⁹Nii jana jetaote, Ferifi rai: “Nii cacha rohan nichuutaain ereeura,” naa rai, Cana Coaunera Suujuena jaun jetao, ³⁰rohan nichuuntaa Ferifine jana jetao, Cana Coaunera Ere bera inoaei-Isaihasicha laenai quiricha ereretate- nii Etiopiha cocoaichane jana jetao:

“Nii iicha ereretai aonaaina, coitucuhi,” naain caje baja- Ferifine jana jetaote:

³¹“Aihaaunta. Cha cajena coitucuhin aohanreeunta. Niha chunei carai berane coalanaalata. Chajaate iniin cau carohan nelauriaera,” naa Etiopiha cocoaichane jaun jetaote, ³²iniin nelauriaain, nii niicha ereretai jelai coaraa Ferifine jana jetao:

“Carenero chacuruhane rijjijeeinte, amaa cuurureein, sooruhane caina. Nii rijjijeein techu, nujuin saaujiha saaujichane jana inauhene aonajiha carenerone rijjijeein, inauhene aonajenajain, caohachanaainejeein erenereein.

³³Nitohaneinte batohin joareein coulurujeein, cojoaisi aina ajaena rocohin jaonaa rijjijeein, sohin jaorureein. Nitohanein sohin jaoruhane jaun, nerihain rai neferate,”

naain *profeta* Isaihasiacha laenailu er-
eretaain coaraane baiha jetaote, Ferifi
caje:

³⁴“Atiin carai beeuna coitucuera. Cha
quena aite, raaje ne quena aitoha caa
Quiricha laenaera *profetate*, ainihane
leecha quena aitohate,” naain bajaa, nii
Etiopiha cocoaichane jana jetaote:

³⁵“Jesoso sohin jaoorurichaaine
quete aitera,” naain jetao, nii Cana
Coaunera Quiricha Inoaesi- Etiopiha
cocoaichacha ereretai nunuhe caje
coauneein nunuhetein jetao, Jesoso
que Erenaa Caohati beebejiha Ferifine
jana, ³⁶nii acauna jaan rohan
nichuuntaauruhana jaun jetaote, Ferifi
rai:

“Caute ne acaura. Taacha nainereei,
cau canu baotisaain, canu coujounaca-
teeineta,” naa nii curuaanaane jana
jetaote:

³⁷“Ichoichana aina cutaain, esene-
tainete, naainera,” naa Ferifine jana je-
tao te:

“Cana Coaunera Calaohi niha Je-
socurisito ne esenetaanura,” naane jana
jetao, ³⁸nii acauru amaera- cabario
que taraeranein nenea suraeratein,
jiniiquiin fauhin, acauhana fauha cu-
ure. Nitohanein fauhin jetaote, bao-
tisiaa Ferifine jana jetao, ³⁹inae acau
caje inihuruhane jana jetao, Ferifi amaa-
Cana Coaunera Suujuene jaun jetao,
inae coaraene- nii curuaanaa. Nejetaote,
raotojoein, rachoojoein bero cuhane
cuujue.

⁴⁰Nitohanein amaa Cana Coaunera
Suujuene jaun, cuhin jetaote, Asotoo tu-
ruhe Ferifi. Nitohanein Asotoo turuhin
jetao, caje coauneein, nunuhetein, nir-
ijiein cuujue cuujein, Sesareea tu-
ruhanereein tiaain, neseeuu neseeuu
turunajauru, Jesocurisito que Erenaa
Caohati beebejein, cuujue jetao Ferifi.

Jesocurisito esenetaeranein nerotoha Saorone

(Ich 22.6-16; 26.12-18)

9Nii tonohana jetaote, Cana
Curuaanaa ere esenetaain,
tonoraerauru que, nejeratihajein,
atinanaana jereein sacuhane jaun jetao,
saseredotecuru curuanaa coaraa cue
Saoro, ²caje nitohanai ichana nainihane
jaan- cocoiricha bajaane coina. Nii
rai cocoiricha teuruhane, aina naain
Damasoco cuhin, ucuuae nenea ita
taojiaain Cana Coaunera bajaauruhane
jaan sinacoca asaae enohin, nii
Ena Nenea Ichaonaa esenetaain
tonoraerauru ariin, quichauru aina
curuataain, enecuru tararaain uhanajaa
caseteconein Jerosaleeunne coina.
³Nejetaote, inae nitohanein ichaain
cuujiha, Damasoco nese catainajein,
turuhelalajiha, Saorone jana jetao,
luhecotariin conotiin, dede caje jilenete
Cana Coaunera Cono. ⁴Nii jaun jetaote,
coasiha atane ichoae nalatoha Saorone
jana jetao:

“Saoro, Saoro, chanuna jataain caque
nejeratein, cacairichaeriin ichaohi,”
naain toniha erenaane jana jetao:

⁵“Chaneei inaate Curuaanaa,” naain
bajaa Saorone jana jetaote:

“Canuna, nii nejerateeine jaan neein
iicha cairichaerii Jesoso neeunra.
Canu esenetaerauru cairichaa aaine
nihanatiinte ichaajenhane ijiabereeo-
cairichaa nii aaicha,” naa jana jetaote,
coasiha rijijijihanein: ⁶“Chatohanai
ichacaaunne jereeite, Curuaanaa,”
naain bajaa Saorone jana jetaote:

“Nimichuhin nichaaurain, nii neseeu
turunihunte, cuu ichei, iicha- ichane-
nenu beeuruhinera,” naain tonorae, nii
erena.

⁷Niritohane jaun jetaote, nuricho
que aonacuruha acauru netonoaine
jaun, nesoonetoore, nii Saoro-

corihaniha cunacaauru cachaauru, nii erenaa aonacuruha natiin, nii chuni cacha coaracurenihana jaun.⁸ Nii jana, atane ichoe tocoha baiha nimichuhin, nenotaain coaraa Saorone jana jetaote, caohachanainejeein conohene rai nota. Nii jaun jetaote, inae caohachanainejeein conoheniha rai notana jaun, rai biji que mucuhin, amaauruha Damasocone jana jetao,⁹ cuune nichata janohin, maosaneein notaelanaala, nii lenonelanaala, nii acau nihanatiin coelanaala.

¹⁰Nitohanihane jana jetaote, nii Damasoco ichoe leeinjiin cacha-Ananihasineein curuajaain. Acate, Jesocurisito Ere esenetaain, tonoraera ne. Nii jetaote, notajae Cana Curuaanaa Jesocurisito, rai irihane coina. Nitohaneein, notajaain jetaote:

“Ananihasi,” naain bajaane jana jetao:

“Cauna neeura Curuaanaa,” naane jana jetaote:

¹¹“Chajaain nimichuhin, nii bero-Rauhijirineein curuajai cuhane cuhin, Jodasi loreri asaae enohin, Taroso caje unaa leeinjiin cacha- Saoroneein curuajai bajaaura. Acate, Ofa- Cana Coaunera bajaebajaecane jana, notaacane jaun,¹² coaraane jana, leeinjiin cacha- Ananihasineein curuajai- turuhin, nichoe rai biji merecae, nacoauneein conoha rai notane coinara,” naa cana Curuaanaa Jesocurisito, Ananihasi raine jana jetaote:

¹³“Netejian, ‘Nechu aansai- ataibiaen rijijieein niha,’ beeurera. Nitohanihane jaun jete, Jerosaleeun, ii ere esenetaain-tonoraeraauru cairichaaeriin ne, naauruha, coitucueracuru natiinta.¹⁴ Coaraanachuhinti, saseredote curuaanaa caje, niicha rocohi erenaa uhaa aina, satiin- ii ere tonoraeraauru mucuhin, caseteconein, amaain tiha, saseredotecuru curuaanaa raine coinaneta, Curuaanaa,” naa Ananihasine jana jetaote:

¹⁵“Chajaaincha cunihura. Nii cachana raain neeun, nejelau ataneu- nenacaauru rai nihanatiin, canu ere beebejeein nihane coinara, itolere, acaauru curuaanaacuru rai nihanatiin, canu ere beebejeein, chaen, Isaraelitaauru raine maa- jeein beebejihane coinara.¹⁶ Acaenton- aite, canu ere beebejihane coreniha, necairichanaa coaraa cureein, baneje lanaalara,” naain letoaa Cana Curuaanaane jaun jetaote,¹⁷ nii niha Saorone jaan- loreri asaae turuha cue Ananihasi. Cuu, loreri asaae turuhin jetao te, nichoe biji merecaain:

“Ichaso Saoro, nii uhina jaan bero cuhane, ichei ecoona Cana Curuaanaa Jesusote caletoe, ichoe cacohi merecaain bajaanune, enacoauneein conoha inotane, ii suujueniha enoha Cana Coaunera Suujuene coinara,” naa Ananihasine¹⁸ rijieeoritiin, jeranu nota caje naluha- ate reje rijiihanaine jana jetaote, inae conoha rai notana jaun, nimichuhin nebaotisaerateein, inae cojounacatenohineein ne- Saoro.¹⁹ Nii baiha jetaote, inae lenoneein suujua nunaain, nii Damasoco nenacaauru- Jesocurisito ere esenetaain- tonoraeraauru aina ne, janojanoheriin.

Damasocoo Cana Curuaanaa Jesoso Ere beebejiha Saorone

²⁰Nii baiha jetaote, ita taojiaain- Cana Coaunera bajaauruhane jaan- sinacoca asaae enohin, cachaauru rai, esinaae rauhijiriin, Cana Coaunera Calahineein niha Jesusone beebejiha Saorone jaun jetao,²¹ cojoelatiin coarajeein:

“Taajian, caa cacha, Jerosaleeun, Jesoso aina cuaain Cana Coaunera bajaebajaeracuru que nejerateein, cairichaaeriinajaain nena nihaneta. Tana, caa jeelai cacha coaiten cau turuhalu, Jesoso esenetaeraauru jitariin tararaain amanajaain, saseredotecuru

curuaanaacuru rai tenajaane caina neta,” naaure jetao, cojoelatiin cuu nenacaauru cachaauru.

²²Ne jetaote, niritiin cojoela-tooruhane jana, nii que rutaain nelararajiaain laraajiin, canaacha cohajei- Curisitoneein niha Jesusone beebejiha Saorone jaun jetao, rai suujua auhacaure Damasocoo nenacaauru-Jorioocuru.

Jorioocuru caje, nichotiha Saorone

²³Nii nitohaneein araai janohin Damasocoo niha Saorone jana jetaote, ita suujua tacaain, Saoro sohin jaonaa jerecure Jorioocuru. ²⁴Ne jetaote, nii sohin jaonaa jerecuruhane coitucue Saoro. Nitoaneein, que necousujuaain jetaote, ajeri caje ichanohineein nena, nii nese tionoritiin nena rijia ucuuneti bacuujuaniha, janotiinetojoein beraain cohacure, mituha cuhane mucuhin amaain, sohin, jaoruhane caina niqui. ²⁵Ne jetaote, omari seeonjoa cuhane tein jetao, janotiin tijichaain, loreri chaje nichajai que nii nese tionoritiin nena rijia bujuaniha faaure Jesocurisito ere esenetaain tonoraeraauru, nii nese caje mituhin nichotihane caina. Nitohaneein jetaote, onaa caje nichote Saoro.

Jerosaleeun turuha Saorone

²⁶Nii nitohaneein nichoteein jetaote, inae Jerosaleeun turuhin, cuu nenacaauru- Jesocurisito Ere esenetaain tonoraeraauru aina netaojiana jeriha Saorone jana jetao, coasiha netaojiana jerecurene, inae acaentonoain, Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraeraneein nihane coitucuhin esenetaurenihana jaun.

²⁷Ne jetaote, afosotooru rene Saoro amaain: “Naaonjoaain jetaote, bero cuhane cuujihane jana jetao, notajaain, rai erelu Cana Curuaanaa

Jesocurisitora. Nitohaniane baiha jetaote, chaque tonajelanaala, nii chaque casilanaala, nii Damasocoo nenacaauru rai, Jesocurisito Ere beebejera,” naain acaauru rai, be Berenabeen.

²⁸Nitohaneein acaauru rene turuaain, acaauru que coitucueratiha Berenabeenne jaun jetaote, inae raauruha raotojoein, nii Jerosaleeun nenacaauru afosotooruna jaun, cuu acaauru aina neein amuhemujueein, chaque tonajelanaala, cuu cachaauru rai, ²⁹Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere que ereerejeein, Curieco ere inaanrera Jorioocuru aina, ita cotaicha rijitiinchuru, ereereca Saorone jana jetao, sohin jaonaa jerecure, nii ita cotaicha rijitohane jaancuru-Jorioocuru.

³⁰Ne jetaote, nii sohin jaonaa jerecuruhane coitucuriin, Sesareeau, Saoro amaain jetao, caje coauneein Tarosoo letoaaure, Jesoso Ere esenetaeraauru.

³¹Nii inatiin jetaote, Jodea, Calilea, Samaria, naonjoaihunri batanecuru nenacaauru que, Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraeraauru, jeelai choae jauhecotojoeriin, raotojoein, nii baaso coacuelanaala, Cana Curuaanaa Jesoso Ere tonoraure, acaauru coroatajaniha, Cana Coaunera Suujuene aina nejeeotejeein.

Nerautaa Eneasine

³²Cajianeein amuhemujueein, Jesocurisito Ere esenetaeraauru rene bedaenihane ucuaetoha jetaote, Lidau nenacaauru- Jesocurisito Ere esenetaeraauru rene netonoai, turuha cue Fedoro. ³³Nii jana jetaote, cuu ne, leeinjiin cacha- Eneasineein curuajai. Aca jetaote, fosa ajaanacaain, niirijieein amuelanaala, nenajauhaha tocoecoha, mucuha jiuronane jaun jetao:

³⁴“Eneasi, Jesocurisitote ii rautareeincha. Chajaain nimichuhin, chela seriin amuurra,” naa Fedorone jana jetao, nii rijieoritiin, nimichuhin nela seriin amue- Eneasi. ³⁵Nii aichejetenihane baiha nimichuhin, amuha Eneasine coaracuruha- satiin-Lidau nenacaauru, Saroon nenacaauru, naonjoaihunrine janate, Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoihunru neein nerotojoacoaure.

Oo caje ichanaa Dorocane

³⁶Nii bana jetaote, nii Jofe neseu nelu, leeinjiin Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraera- Tabita neein curuajai. “Tabita” naane jetaote, Curieco ere cuhane, Doroca ne. Nii ene jetaote, caohachanejeein- caohacha ene neein ichoae. Nii jetaote, chaelai latecuruha cairichaaaurine, coroatajaneein, naonjoae. ³⁷Nirijieein, ne lacuritiin jetaote, cunaiteein. Inae caun ohane jaun jetao, rai jabereco culejeein, naain ucuun nanaa loreri coroata coarana ichoae- ucuha cuhane, rai jabereco rucujueein teure. ³⁸Nii jana, Jofeu caje, coriaae neniha, nii niha Fedorone jaan- Lidane jaun jetaote, cuu niha Fedorone coitucuuruha Jesocurisito Ere esenetaeraaurune jaun jetao, coroatajai cache letoaure:

“Chajaau jera, Jofeu luhecotariincha,” naauruha rene turuhine jaun jetaote, ³⁹acaauru aina cue Fedoro. Inae nii niha ene jaberecone jaan turuhin niha Fedorone jana jetaote, curuaacain codohaquiin chanaain, Fedoro que, jaiti ichaohane bana- acaauru cajiione niicha tococoi- acaauru rai niicha tei obirichurune maajeein coarateeure-autanaauru. ⁴⁰Nii jana jetaote, jelai caje jitariin mitanajaain, nii ene jabereco rohan, neseeonraain jetao, Cana Coaunera bajaain, nii ene jabereco coarajeein jetao:

“Chajaain, nimichuura, Tabita,” naa Fedorone jana jetaote, nota toretaain Fedoro coaraain, nelauhitohane jetao, ⁴¹rai biji que mucuhin, michuhitoha Fedorone jana, nichaauraane jana jetao, satiin Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere esenetaerauru, satiin, nii autanaauru aina curuutaain, cotihanajaain jetao, jabereconein chujuriaain acaauru que coarate- Fedoro. ⁴²Nii nitohanihane coitucuhin jetaote, Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere esenetaain tonoraure- nii Jofe neseu nenacaauru- arajiin cachauru. ⁴³Nitohaneente, araai janohin, nii neseu ne Fedoro, canii cari rucuhera- Simoonneein curuajai cache loreri asaee.

Corenerio aina, Fedorone

10 Nii jana jetaote ne, leeinjiin cache, soondarooru curuaanaa- Corenerioneein curuajaain, Sesareea neseu. Nii jetaote, saota fashanei Romanocuru soondarooru, Italia cocoaicha neein acaauruhacha curuaatei, lefashai- curuaanaa cafitaan neein ne. ²Aca jetaote, niqiu Romanoneein ne. Neje- taote, atiin rai sinijiera, rai bereecuru naonjoaihunri aina jiniiquiin, jataain Cana Coaunera ere tonoraeraauru ne. Aca jetaote, cairichaineein nenacaauru- Jorioocuru rai nihane, coriqui nihane tee tejeein, coroatajanenajae. Chaen jetaotechu, inetono janonaa bana, Cana Coaunera bajaebajajeein ne. ³Nii jaun jetaote, letono anjera que, coarate Cana Coaunera, sona nichae.

Nii jana jetaote, coarajihane jana, nii nihane jaun turuhin enohin: “Corenerio,” naa nacatiha turuhine jana jetao, ⁴cuu anjera coaraain, nesoonetiin:

“Cha ichei ichareeunte, Curuaanaa,” naain tonoraa Corenerione jana jetaote: “Bajaebajajeein neeine aonaa Cana Coaunerara. Chaen techu, cairichaihuru coroatajaneeine coaraain, satiin

caohacha ichaaine rautate- Cana Coaunerara. ⁵Aihana jaun, Jofeu cacha letoaaute, leeinjiin cacha- Simoonneein curuajaain nena- Fedoro cotihaca cuhinera. ⁶Nii cuu nena cucuana auhaniha loreriquiin nena- jacari nojoenlaain rucuhera rijitocojoai curuajai- leeochoa Simoon loreri asaaete nera,” nae jetao, rai Cana Coaunera letono anjera.

⁷Niritohane baiha, inae amuha nii aina erena- Cana Coaunera letono anjerane jana jetaote, corotajai nere tonoraerauru, chaen leeinjiin soondaro- Cana Coaunera ere tonoraain- jataain Cana Coaunera coitucuera rai suujua rijitoejin nena niichuru cotijiaain jetao, ⁸rai aitoaha Cana Coaunera letono anjerane bee jetao, Corenerio. Nitohaneen, acaauru rai bihane baiha jetaote, letoanajae Jofeu.

⁹Nii cojoano jetaote, enoto chujtaelalajeein, turuelalajeein cuujueeru- ruha, Jofeune jana jetao, loreri janori macararo ichoae, ucuun iniha cue jetao, Fedoro, cuu Cana Coaunera bajaane coina.

¹⁰Nii jana jetaote, rai banetoeji niha mijiitenane jaun jetao, lenonene rijitocojoaain jetao, Cana Coaunera baja, lenone enohalauruha icharaaurune cohaca. Nii jana jetaote, notaaca Cana Coaunerane coina, ¹¹nejoraca dede bacuujuane jana jetao, caje mituha uhe, shojoera tocohaneein- jaraantiin. Nitohaneen ecocohin jetaote, tajiha fauha uhe, jena turiin rulunohineei. ¹²Nii jana, coaraane jana jetaote, nii shojoera tocohanai nainecojoaain jetao, uhe itolere cautenu rijihuru, atane ichoae terei lenone, itolere tajaecuru, itolere ataibinaae acanocuru, itolere Jorionecuruhane lenone niheichuru, naaonjoai- hunri jetao, uhe nainecojoaain. ¹³Nii jana jetaote, coarajihane jana jetao dede toniin:

“Nimichuhin nichaaurain, niichuru soote que lenoneeicha Fedoro,” naain toniha dedeune jana jetaote:

¹⁴“Chabana, Jorionichaanune lenonenihei quinaa nainihaaunta, lanichana nainihaaunta. Nihei ataibinaae quinaa nainihaaunta, Curuaanaa,” naain tonoraa Fedorone jana jetaote:

¹⁵“Coa Cana Coauneraacha, coulu- unojoi que, ‘Calanichareta. Ataibinaae quinaa nainihaaunta.’ naain irihara. Jauriaate chuhisi niqui, nainenelu que lenonequichenera, nete inae enene, que lenonena nainequichene coina coulu- unojoinera. Aihana jaun, Cana Coauneraacha coulucohi que, nainihein niritiin ereeineta,” naain jetao, dedeuni. ¹⁶Nitohaneen nichata saain ecoocane baiha jetaote, inae jelaiha dedeuni iniha cue, nii shojoera tocohanai.

¹⁷Nii jaun jetaote, nii que suujua rohecaain, cuu suujuaa ereerejeein, “Chatohanai ichacaunne coinacha, catohaneen canotajae Cana Curuaanaata.” naain suujuaa ereereca Fedorone jana jetaote, turuure acuujuaniha nichatajai cachaauru Corenerio letonocuru, Simoon loreri bajaebajajeein. ¹⁸Turuhin jetaote, acuujuaniha netiin jetao, tonijiaain:

“Cauna niha caa loreri asaa, leeinjiin cacha- Simoon- Fedoroneen acaauruhacha curuaatei,” naain jetao bajaure.

¹⁹Nii jana jetaote, cuu jaiti, nii rene ecoona que suujuaa ereereca Fedorone jana jetao:

“Aonaaun, nichatajai cachaaurute ii ariirijiera. ²⁰Chajaain nimichuhin, acaauru aina cunihu necoatelanaalara. Canuna acaauru letoaaun ii renera,” nae jetao, nuricho rai Cana Coaunera Suujue.

²¹Nii jaun jetaote, fauhin nii Corenerio letonocuru- cachaauru coaraain jetao:

“Canuna- nii inaraacha ariirijiei nee-unra. Chate raacheta,” naa Fedorone jana jetaote:

²²“Canacaanu letoaa, canacaanu curuanaa cafitaan Corenerione jaunne, uhacaanura. Acate, caohacha cachanein, jataain Cana Coaunera ere tonoraerana. Nii jaunte, jataain que suujua acatein, belaihure satiin Jorioocurura. Acate, ii cotiharate, rai beein, que ii cotiharatiha Cana Coaunera letonanjerana jaunra. Nii jaunne, ii cotihaca uhacaanu, nenajaun cuhin, iicha coitucui que rai ereeine, aonaane coinara,” naaure jetao, Fedoro rai.

²³Niritocuruhane jaun jetaote, nii notaaca Cana Coaunerane que nainain jetao, nii nihanejaan loreri asaae ranajae Fedoro, Jorionecureniha nii cachaaurune saijieein. Nii jaun jetaote, cuu aina sinihuruhane cojoanoon, cauha cuuruhane jana jetao, acaauru aina cue Fedoro, corianiha cunacaauru-Jofeu neseeu nenacaauru tabaauru-Jesocurisito esenetaeraauru aina. ²⁴Nitohaneein cuhin jetaote, cojoanoo Sesareea turuha cuure.

Nii jana jetaote, le laurii naraaichuru, jataain belaichaauru, naaonjoaihunri cotijiaain, acaauru cojoae- Corenerio. ²⁵Inae turuha Fedorone jana jetaote, mituhin raain jetao, nacatiha neseonraain coroaeca Corenerione jana jetaote:

²⁶“Nichaauraura. Canu netonaina, ichejijieein cachaneein neeunra,” naain michuha Fedorone jaun jetaote, ²⁷ereerejeein, enoha cuuruhane jana, cuu najiniha netaojiaain cohacure arajii cachaauru. ²⁸Nii jaun jetaote, acaauru rai:

“Inarate raotojoein coitucuhiche, canacaanu Jorionichaanune, nejelau

cachaauru Jorioniheichuru aina, netaojiaain nena nainenihacaanunera. Niheichu. Nejelau cache loreri asaae enonaa nainihaacaanuta, nitohane niha canacaanu ichaona jaunta. Nete, nii que, canu notajaaain carelae Cana Coaunera, nabana chunein cache que jaolequiin, ‘Nechu aansai ataibinaae,’ naain irihanu chunein nejelau cachaauru quene coataara. ²⁹Nii jaunna, cacotijiaaichene rijijieein inauheneecha, cha que erelanaala uunra. Nii jaunna, ‘Chanunacha cacotijiaaureta.’ naain, coitucunaa jerichaaunne jaun, carai beeichene jereeeunra,” naain jetao, acaauru caje bajae Fedoro.

³⁰Nii jaun jetaote:

“Inae, jena janoha, enarijiu, cau canu loreri asaae, cosinacaa casuri couu, canu ichaoneein Cana Coaunera bajaebajaeacaun sonainane jana, jataain somajai que, cajionequiin, cau, caatiha neeoriteleeinjiin cachara. ³¹Nii cachate, carai: ‘Corenerio, bajaebajaequine aonaa- Cana Coaunerara. Chaen techu, cairichaihuri coroatajaneeine coarajein, nii coacuhin coroaje Cana Coaunerara. ³²Nitohanihane jaun, cachaauru letoaute, Jofeu, Simoonnein curuajaain nena Fedoro cotihaca cuuruhinera. Nii cucuana auhaniha, loreriquiin, cuu nena jacari nojoelaain rucuhera rijitocojoi curuajai- leecha Simoon loreri asaaete nera.’ naa carai nii cachara. ³³Nii jaunne, nii rijieeoritiin ii cotiharateeeunra. Caohachate jataain ichaai uhincha. Aihana jaun, caute jiniiquiin, Cana Coaunera notaracae nihacachera. Nii jaunna, canacaanu rai Cana Coauneraacha beratei que, ereeine aohana jerichaanura,” naain jetao, Fedoro tonorae Corenerio.

**Nereretaa, Corenerio
loreri asaas, Fedorone**

³⁴ Nii jaun jetaote, acaauru rai:

“Inae laen coitucuhanu, coatia nejelauneein, chunein cachaauru coaraain nihein, Cana Coaunerata.

³⁵ Jerichanejeeinte, satiin coaraain, naain coriajai ataneu nenacaauru nihanatiin, nere tonoraane, rae Cana Coaunerara, caohacha ichaain neuruhanera.

³⁶ Nitohanihane coina, Israeli inamacooru rai, baaso ichaain, Cana Coaunera que nejeratenaa neein, niha cachane niha natiin, niha leeinjiin, nii rucuhera, raotojoein neuruha Cana Coaunera aina cachaaurune que beratelu Cana Coaunerara. Acate, Jesocurisitoneein-satiin Curuaanaaneein nena nera. ³⁷⁻³⁸ Inarate, cachaauru rai, baaso ichaain neuruhane jianein, nebaotisaerateeuruhane, raotojoein acaauru raa Cana Coaunerane coina, biha Joanne coitucuhiche raotojoeincha. Nii baihate, Nasarete cocoaicha- Jesoso baotisaa Joanne jana, nii Jesoso ichoae, rai Suujue letoaa Cana Coaunera, itolere ichaain nena nainihane coinane coitucuhiche. Nitohanein baotisaa Joanne caje coauneente, Jodea batane sacutaain, amuhemujuelu Jesoso, Calileea nunuheteente, itolere caohacha ichaain, moconajaera ichanohineein cunaiteein necairichanacaaurune maajeein rautaelura.

³⁹ Nii jana, canacaanune, itolere ichaain niha Jesusone coaranein nihacaanu, aina amuhemuecaanulu, itolere Jodea batane sacutaain, Jerosaleeun nese sacutaain, naaonjoaina jaunra. Nitohanihane baihate, inae coroso que teein atinaaurelura. ⁴⁰ Nete, atinaauruhane jana, nichata jano kuhane, ichatelu Cana Coaunerara.

Nitohanein ichateente, canacaanu rai, ecoocane coina, letoae Cana Coaunerara. ⁴¹ Coatia, satiin cacha rai, ecoohai. Leeinjiin canacaanu- Cana Coauneraacha janijii nii beraanu que- niicha ranojoi nichaanune raiichate ecoocera. Nitohanein oo caje ichanaa Jesusone baihana, aina lenoneein, aina acau cohacaanura. Inae inoaelu, nitohanihane coina, Cana Coauneraacha ranojohinein nihacaanulune jaunte, ⁴² canacaanu letoae, itolere ichaonacaauru, onacaauru, naaonjoaihunri coaraanu que- nii Jesoso teein nihalu Cana Coaunerane beebjihacaanu, cachaauru raine coinara. ⁴³ Chaen techu, inoaelu najiinch caje coauneein, nii Jesoso beebjejeretocure, nere bera inoaesihuru: ‘Nere tonoraain esenetaeraaurute, baaso ichacuruhlune niha natiin, coreniha caseteco caje nichotiha cureeinch.’ naain beratihalu, nere bere inoaesihuru *profetacuru* que, aitiin Cana Coaunerane jaunra,” naain jetaote, acaauru rai beebje- Fedoro.

**Cana Coaunera Suujue raauruha
Joriooniheichuru netonaine**

⁴⁴ Nii jana jaiti niritiin beebjeha Fedorone jana jetaote, nii satiin nere aonajeeurera choae, fauha uhe Cana Coaunera Suujue. ⁴⁵ Nii jaun jetaote, coarajeein cojoaelatoore, nii Fedoro aina unacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru- Jorioocuru, Jorioniheinchuru rai netonai, tenojoi niha Cana Coaunera Suujuene jaun, ⁴⁶ chaen, Cana Coaunera coroaecuruha, nejelau ere kuhane cuain- nejelau ere que erenacaaurune jaun. Nii jaun jetaote:

⁴⁷ “‘Nainihaacache cana, caa cachaauru baotisaain coujunacatechaachene, Joriooneeurenihane jaunnet.’ naain erena nainihaacache

cana, inae cana rijijieein, Cana Coaunera Suujue que, coujunacatenohineein neeuruhane jaunta,” naa Fedoro nii corihaniha cunacaauru Jorioocuru raine baiha jetaote:

⁴⁸“Jesocurisito coreniha, baotisaain coujunacatenohineein neeuruhinera,” nae jetao, acaauru rai Fedoro. Nii jaun jetaote, nii baiha, Fedoro chunaare, acaauru aina, inata janojoeein neorihane coina.

“Chanuna Jorioniheichuru aina lenoneei,” naain Jerosaleeun nenacaauru Jesocurisito

ranojoinunru Jorioocuru tabaaurune

11 Jodea bataneu netiin jetaote, inae Cana Coaunera ere esenetaain tonoraauruha Jorioniheichuru netonaine coitucuure Jesocurisito letonocuru afosotooru aina- cana nejeraauru Jesocurisito ranojoihunru. ²Nitohaneein coitucuuruhane jaun jetaote, inae Jerosaleeun turuha Fedorone jana jetao, necoejehanuuere-Jorioneein Jesocurisito ranojoihunru tabaauru. Niritiin necoejehanuhin jetaote:

³“Chanute cocoaeraa- cana Jorionichaachene ichao rai, Jorioniheichuru rene turuhin, acaauru aina, naaonjoacachene natiin- acaauru aina lenoneeita,” naain bajaare jetao, Fedoro caje.

⁴Nii jaun jetaote, satiin niicha coaraai bee jitariin nunue caje coaneein:

⁵“Naain nii Jofe neseeu nihanune jaunna niqui, Cana Coaunera bajaunra. Nii jana, canu notaaca Cana Coauneraane jana coaracaanne janate, shojoera tocuhaneei jaraantiin, jenaain rulunohineein dede caje fauha uhe caatiha, nii nihanune jaunra. ⁶Nii jana, rautaaain cuhanai coaracaanne janate, cuu ne, itolere ataibinaecuru, atane ichoae terei

lenone, tajaecuru, acanocuru naaonjoaunricha. ⁷Nii janate, carai dedeeu tonii: ‘Chajaaajoaain nimioritiin, soote que lenoneeicha.’ naane janana: ⁸‘Jiaohinera, Curuaanaa. Chabana cujuaae cuhane aansai calaani enohaaunta.’ naanue janate, ⁹dedeeu toniin: ‘Coaa, “Aansai calaani,” naain iriha, ii coauneraacha coulucohi quera.’ naain ¹⁰toniha nichata saain dedeeune janate, jelaaiha dedeeu iniha cue- nii shojoera tocuhanaicha. ¹¹Nii rijieoritiinte turuure, Sesareea caje uhin, nichatajai canu ariha unacaauru cachaauru, nii nihacaanunejaan loreri asaaera. ¹²Nii janate, caletoe Cana Coaunera Suujue, necoatoelanaala acaauru aina cuhanune coinara. Nii janate, canu aina cuure caa saotaneein Jesocurisito coreniha- cana nejeraaurura. Nitohaneein cuhina, Sesareea turuhin, nii canu coitihaca unacaauru letoaera- cacha loreri asaae enohacaanu saaincha. ¹³Nii janate, canacaanu rai: ‘Naaajoaainte, cau ecocoe Cana Coaunera letono aanjerara. Caute chujuhequiin, “Cachaauru letoaa Jofe neseute, Simoonneein curuajai- Fedoroneein acaauruhacha curuaatei cotihaca cuuruhinera. ¹⁴Acate, ‘Naaonjoaain neute, satiin, isinejiera, charaichuru, ichoerejeuru, naaonjoaihunri aina, raotojoeein jianaacoo neeincha.’ naain ichei bereeincha,” ’ naa canacaanu raine naanaa- nii loreri erorane jana, ¹⁵acaauru rai irihanune nunuetihanune janate, acaauru chochae fauha uhe Cana Coaunera Suujue, cana chochae fauha uhalune rijijieeincha. ¹⁶Nii janate casuujuanaha neeorite, ‘Acau quete niqui cacha camujuaain, cacha coujounacate Joaana. Nete inara laaen Cana Coaunera Suujue que, coujunacatenohi niha curiquicheeincha.’ naain aitohalu Cana

Curuaanaa Jesocurisito nera. ¹⁷ Aihana jaun, Jesocurisito esenetaacachene jana, cana rai rai Suujue tihane rijijieein, leeochoaauru rai netonai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane, nainihaaun nii caohatera rijitiin, irihanu canu neta. Chaneaina nereeeun canu, Cana Coaunera colaihaje cuain, nii caohatera rijitiin irihanuneta,” naa Fedorone janate, ¹⁸ inauhene cuuraatoraaain, cuu aonajeure nii Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru.

Nitohaneein aonajeeruhane baihate, Cana Coaunera coroaecure, “Caohacha quete, Jorioniheichuru netonai coroata-jane Cana Coaunera, acaauru netonai suujua coreein ichaonaa- chabana nitajenaa charanejeein nenea raauruhane coinara.” naain.

Antioquiha neseeu Jesocurisito ranojoineein nenacaauru

¹⁹ Eseteba sohin jaoruhane baiha neeoriinte, leeochoaauru Jesocurisito esenetaeraauru netonai ariin, rohe-caaure. Nii jaun jetaote tabaauru Jodea batane caje sorohin, Fenisiau, chaen Chifereu, Antioquihau, naaonjoaihuncuhinchuru sorohacoaaure. Nii cuhin sorooruhane jauncuru turuhin jetaote, leeinjiin Joriocuru raicha Jesocurisito beebjeein, que relanajaure. Coatia jetao laen, leeochoa cachaauru-Jorioniheichuru relaauruhi. ²⁰ Ne jetaote, nii baiha, Chifereu, Sireneu naaonjoaihun nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru tabaauru, nii Antioquiha neseeu turuure. Cuu turuhin jetaote, nii cuu nenacaauru Jorioniheinchuru rai, Cana Curuaanaa Jesoso que Erenaa Caohati beebjeein, que acaauru relaaure. ²¹ Nii aina, acaauru coroatajaniha Cana Coaunera Suujuene jaun jetaote, jauriaa acaauruhacha

esenetai jianein, Jesocurisito esenetaaure arajii cachaauru.

²² Nii coitucuuriin jetaote, “Chatohaneeruhachata,” naain Antioquihau Berenabeen letoaaure, Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru. ²³ Inae Antioquihau turuhin, acaauru coaracuruhane jana jetaote, caohatiin acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane coaraana jaun jetao, jataain coroaeye Berenabeen. Nitohaneein coroaeyeinte, esinaae rauhijiriin Jesocurisito esenetaain, baaso coacuelanaala esinaae rauhijiriin nere tonoraauruhane coina, suujuatenajae Berenabeen. ²⁴ Caohacha cachanein, Cana Coaunera Suujue que suujuequiin, jataain Jesocurisito esenetaera nihana jaunte, nitohane Berenabeen. Nitohanein jetaote suujua coreein Jesocurisito ranojoinunru aina neeure arajii cachaauru.

²⁵ Nii baiha jetaote, Tarosoo cue Berenabeen, Saoro arihane coina. ²⁶ Nitohanein cuhin jetaote, cuu eruhin, amae Antioquihau. Cuu jetaote neeurelu, itolerenein lejaanacaain, cuu nenacaauru Jesocurisito ranojoihunru aina cuu nenacaauru cachaauru relaa. Nii Antioquihau jetaote, jauriaanejeein, “Curisitianonein” Jesocurisito ranojoihunru curuaateeruhane nunuheteurelu.

²⁷ Nii bana jetaote, Jerosaleeun caje cuhin, Antioquihau turuha cuure- *profetacuru* tabaauru. ²⁸ Niichuru taba-Acabonein curajai jetaote, ita taojiaauruha Jesocurisito esenetaeraaurune jana, acaauru cataaun nichaauraaain:

“Aonacuchena, inara rai caa bete, coitucuhichera. Nerinaain jetao carajaojoaain quinacai, Jodea batane sacutaainta,” naain be nii Acabo, que beratiha Cana Coaunera Suujuene jaun.

Nii mijitena jetaote nelu, Romanocuru curuaanaacuru- curuaanaa niha

enferadoro- Culaodione bana. ²⁹Nii niritoha Acabone jaun jetaote, naain Jodea nenacaauru Jesocurisito coreniha cana nejeraauru- coroatajanena jerecure, nii Antioquihau nenacaauru Jesocurisito esenetaeraauru. Nitohaneente, ita jeeonijianaain coriqui teein, taojiaure, le cachaauru cachaauru caje, tenaa nainecuruhane rijiinanaain. ³⁰Nitohaneein taojiaain jetaote, nii Jodea nenacaauru Jesocurisito esenetaeraauru- bichauhenaauru rai letoaure, Berenabeen, Saoro, naaonjoaihunri aina.

Saantiaao sohin jaohinte, caresero cuhane Fedoro enohaure.

12 Nii bana jetaote, Jesocurisito ranojoinunru aina nejeratihane nunuhetein, tabaauru mucuerate jetao, Israelitauru curuaanaa *rey* Erodesi. ²Nitohaneein jetaote, sabere que, Joaan nejera Saantiaao sohin joerate. ³Nii rautatiin, coaracuruha Jorioocurune jaun jetaote, Fedoro netonai mucuerate Erodesi. Jorerera colane ichanohin- faan quihuruhane jaan- beseta cojoanonaacuru bana jetaote, nitohaneein Fedoro mucuure. ⁴Nii mucuheratein raeratihane baiha jetaote, Fedoro enoerate caresero cuhane- Erodesi. Nitohaneein caresero cuhane enoeratein jetaote, caohatiin beraichate. Jena lauriin, jenaananain, nenacaauru soondarooru que, ita roherererojoein caohatiin beraihuruha le laurichuru cajene coina, letoanajae, nii Fasocoa beseta bitohariin, satiin coarajeuerera notaracae, caresero caje rocohin, coaraain chatohanein teeuruhane coina. ⁵Nitohaneein caresero cuhane caohatiin beraichaa niha Fedorone tonohanau jetaote, ita taojiaain, rai Cana Coaunera bajaure mainajein Jesocurisito ranojoihunru.

Caresero Caje Fedoro mitaa Cana Coaunera

⁶Nii jaun jetaote, eresinejeeonriin lanajeece, satiin coarajiha cachane no-taracae, chatohanein Fedoro tihanerai niha- Erodesine jana jetao, coroatajai soondarooru cataaun, jeranu *cadena* que cosiin sinitoha Fedorone jana, acuujuua nihacuru neein- beraihuruha soondaroorune jana jetaote, ⁷⁻⁸rai letoan- jera letoae jetao, Cana Coaunera. Nii jaun jetaote, luhecotariin, Fedoro rohan neoritoha Cana Coaunera letoan anjerane jana jetao, jiichoo rijijieein conoe, caresero cuhane. Nii jana jetaote, sinitoha Fedorone jana, jaleri dada dadariin nocoain jetao:

“Chajaa in nimiichuura,” naa Cana Coaunera letoan anjera, Fedoro raine rijieeoritiin jetao, rai biji caje nejasajasariha- nii biji ichora *cadenane* jana jetao: “Chajaa ojoaain nimioritiin ichajione jiaain, ii safato jiaain, canu jiniichotaaura,” naa, nii Cana Coaunera letoan anjerane jana jetaote, nii aithane rijijieein jiniichotae jetao, Fedoro.

⁹Nitohaneein jetaote, mituha cue, Cana Coaunera letoan anjera caaijie cuhin, coetacainein cuhin, mituha cuhane esenetaelanaala, “Nechu jataaen sini anuu jecha aite.” naain. ¹⁰Nitohanein cuhin jetaote, jaurihaanejeein acuujuua beraicha caje situure. Nii leeoche caje situhin jetaote, nii coata que bacuujuua jaun, turuuruhane jana jetao, raajenihane nejoracae, nii coata que bacuujuua, naain aerene nena enoanaja rijia bacuujuua. Nitohanein mituhin, le cocoaantaain bero cuhane cuujueeru baiha jetaote, jelai Fedoro ratiriin amuhe- Cana Coaunera letoan anjera.

¹¹Nii jaun jetaote, nainacori Fedoro. Nainacoriin jetaote: “Esinaaete, rauhijiriin letoan anjera letoae- Cana

Coaunera. Jataain caque necosuujuaain, canasineene rijitoha Erodesi aina Jori-ocurune janate, nabana chatohanein caetecuruhane coataa, letono anjera letoae Cana Coaunera, canu ichoteratihane coinara,” nae jetao Fedoro.

¹²Nitohanein, inae nainaan jetaote, Joaan Maroconein curuajai- neba- Mariha rene turuha cue. Nii jana jetaote, cuu najiniha, nii Mariha loreri asaae, ita taojiaain, Cana Coaunera bajaa neeure arajii cachaauru. ¹³Nii jana jetaote turuhin, nii aerene nena enonaanaja rijia acuujuua faofaorihane jana jetao: “Cha cha aite,” naain, coaraa cue leeinjiin ranuna Rodee. ¹⁴Nii jetaote, Fedoro ere nihane aonaain jetao, coroaena caun jetao, nii acuujuua joracae lanaala soroneein biha cue: “Fedoro te aitera,” naain. ¹⁵Nii jana jetaote: “Esinaaenna aito-hite,” naauruhane jana jetao:

“Esinaae rauhijiriin acate aicha,” naane jana jetao:

“Rai suujuete jerihane ai caihara,” naaure.

¹⁶Nii tonohanau jetaote, nii acuu-janiha neein, nii acuujuua faofaonijiana, acaauru bajaebajajeein Fedoro. Nii jaun jetaote, nii acuujuua joracain coaracuruhane jana, esinae aca nihana jaun, cuu nesooneitiin coarajeeure. ¹⁷Nii jana jetaote, acaauru rai, biji sarasarari, nabana tonaain ereeuruhane coataa. Nitohanein jetaote:

“Naaonjoaainte, caresero caje, canu mitaeratein, canu ichoterate, Cana Coaunerara. Caritiin, Saantiaao rai benichuchera. Satiin, cana nejeraauru-Jesocurisito coitucuurera rai netonai beechete, coitucuuruhinera,” naain beratihane baiha jetaote, jelai caje mituhin jetao, amuhe Fedoro.

¹⁸Nii jana jetaote, jano jana, cuu neniha Fedorona jaun, nesooneitiin: “Cha quena nerurujuae, caa aansai,” naain jetao, acaauru suujuua auhacaain

nererojoecaaure- nii beraihurera-soondarooru. ¹⁹Nitohanein, neniha jaun jetaote, arihuruhane coina, acaauru letoaa- nii curuaanaa Erodesine jana, nitohanein Fedoro arihuruhane jana, ruurenihana jaun, nii beraihurera choae nalutiaain jetao, acaauru sohin joerate jetao Erodesi. Nii baiha jetaote, nii Jodea batane caje mituhin Sesareeau ichaoha cue jetao Erodesi.

Oha Erodesine

²⁰Tiro, Sidoon, naaonjoaain cocoaichacuru aina jetaote, niqui obaje Isaraelitaauru curuaanaa rey Erodesi. Nii jana jetaote, ita suujuua tacaain:

“Coanete, atiin rene turuhin raotojoein erenaa neeina,” naain jetao, jaurihaanejeein, nii que jauri-nere tonoraera Balasito rene turuhin jetao, ereeure nii curuaanaa Erodesi rai, nii Erodesiicha beraai atane cajeecha quinacai raajeein ichaauruha, nii Tiro, Sidoon naaonjoaain cocoaichacurune jaun. Nii jaun jetaote, nii curuaanaa Erodesi rai:

“Coanete, nii cachaauru coroatajana neeina,” naa nii Erodesi que jaurii- Balasito najaun jetao, ²¹“Banajian uunite coana neeina,” nae jetao, nii curuaanaa Erodesi. Nii jaun jetaote, nii aitohane bana, rene netaojiaauruhane jana jetaote, curuaana nihane cajione jiaain jetao, nii curuaanaa nihane nelauriana jaan- rori choae nelauriaain jetao, ereereje Erodesi. ²²Nii jana jetaote:

“Coatia caritiin erenaa nainihe, cana rijijieein cachata. Caate cana chosinera,” naaure jetao, eehequiin satiin nii cuu nere aonajeeurera cachaauru, nechu jataain acaauru belaiha Erodesine coina. ²³Nii jana, coroaeca Erodesine jaun jetaote, nii rijieeoritiin, letono anjera letoae- Cana Coaunera, nichoae cunai nalutiaane coina. Nii jaun jetaote,

cunaitein corianohin rihano jitanojoi-
neein ohe, Cana Coaunera nujuaneein
coroaeca ne jaun.

²⁴Nii jana jetaote, inae jelai amu-
ritoheriin, Cana Coaunera ere coitu-
cuhajeein cujuueure cachaauru, itol-
ere sacutaain, amuhemujeein beebe-
jeeuruhana jaun.

²⁵Nii jana jetaote, inae Jerosaleeun,
niicha ichanenu nainaauruha najaun je-
tao, Antioquiha cauha cuure, Beren-
abeen aina- Saorocuru, acauru jini-
ichaain “Maroco” naain acaauruhacha
curuaatei- Joaan amaain.

**Letononeein amuhemujeein,
Jesocurisito beebejeeuruhane
nunueteeruha-**

Berenabeen aina Saorone

13 Nihalu jetao, Antioquiha
Jesocurisito ranojoinunru
coaraauru jelai teein, Cana Coaunera
caje- erenaa raain acauru rai
beeureraauru *profetacuru*, chaen
Cana Coaunera aitoonjoa que cache
relaureraauru, naaonjoainuri. Niichuru
aina jetaote neurelu, Berenabeen,
chaen Simoon- jichojoaineein
acaauruhacha curuaatei, chaen Losio-
Sirene cocoaicha, chaen nii Calileea
coberenadoronein nenaalu- Erodesi
aina fohena- Manaen, chaaen Saoro,
naaonjoainuri. ²Niichuru jetaote,
coroatajanenaaca Cana Coaunerane
coina, cosinacaa suri couu ita taojiaain,
Cana Coaunera bajaee bajaecuruhane
jana jetaote:

“Carai nii Berenabeen aina Saoro
letoaachete, jelai teein acauru rai qui-
icha teei amihanenaa ichaa cuuruhinera.
Nii ichacuruhane coinane cotihanajaain
ranajaain neeunlura,” nae jetao, acauru
rai Cana Coaunera Suujue.

³Nii jaun jetaote, coaiten cosinacaa
suri couu neein, Cana Coaunera bajaee
bajaecuruhane nainain jetao, acauru

choaae biji merecaain, Cana Coaunera
bajaaure. Nitohanein acauru rai, Cana
Coaunera bajaauruhane baiha jetaote,
acauru rai necoeure.

**Chifereu turuuruha,
nii Cana Coaunera Suujue
letoaeratenojoihunru- afosotoorune**

⁴Berenabeen aina Saoro jetaote, Cana
Coaunera Suujue letononeein Seleosiau
cuure. Jelai caje coauneein jetaote,
Chifere cunaa bote cuhane fauhin, cu-
cuana cuhane coriaae cuuhin turuure,
nii Chifere coobenau nenea nese- Salam-
inau. ⁵Nii nese Salaminau turuhin je-
taote, nii cuu nenea ita taojiaauruhana
jaan loreri- sinacoca asaae netaojiaau-
ruha Jorioocurune jana jetao, cuu eno-
hin, acauru rai, Cana Coaunera ere bee-
bejeure. Joaan Maroco netonai jetaote,
acauru aina cue, acauru coroatajanera
rijijieein.

⁶Salaminau neeuruhane baiha
jetaote, caje cuhin, jitariin nii obena
tinonohin cuhin jetao, nii cu nenea
leeocha nese- Pafosoo turuure. Nii
Pafosoo turuuruhane jana jetaote,
cuu nee- leeinjiin benane- Jorioneein
casajenetiin- Cana Coaunera letononiha
nocoetiin- cachaauru coritaera-
Barajesoso. ⁷Nii benane jetaote, cuu
jataain nainain nenea- Coberenadoro
Serijio Faoro aina nei nejesina ne.
Nii coberenadoro jetaote, nii Pafosoo
turuhin neeuruha- Berenabeen aina-
Saorone coitucuhane jaun jetao,
cotiharatenajae, nenajaun cuhin, rai
Cana Coaunera que ereerecuruhane
aohana jerihane jaun. ⁸Ne jetaote,
Berenabeen aina Saoro que nejerate
nii benane- Barajesoso- “Elima” neein
Curiecocuruhacha curuaatei, nabana
acauru esenetaa nii coberenadorone
coataa. ⁹⁻¹⁰Ne jetaote, Cana Coaunera
Suujue que suujuequin jetao, nunajeein
coarajeein:

“Nechu aansai. Casaje. Moconajaera nebanein nenea. Ii te itolere caohacha aina nejeratenaanein neeincha. Chanute Cana Coaunera tenojohin ichaonaa caohacha auhacaaita,” nae jetao Saoro- “Faboro” neein curuaaneni. ¹¹Niritiin cotaicha rijitiin jetaote: “Nitohanein neeine corenihate, ichasetecareein Cana Coaunerara. Maosaneeinte nedariquiin carajaajoaaincha. Nihei jiichoo coaririheeinita,” naa Faborone rijieoritiin jetaote, maosanein nedae nii benane.

Nitohanein nocohenanein nedaa rai notana jaun jetaote, rai biji que mucuhin- amaeranu ari, amaa ne coina- nii Elima, inae conoeniha notana jaun. ¹²Nii jaun jetaote, cojoaelatiin, jataain caohatoha nii Cana Curuaanaa- Jesocurisito que aitiin, acaauruhacha beebjei- Cana Coaunera ere esenetae- nii coberenadoro.

**Pisidia batane que nenea- nese
leeocha- Antioquihau turuha
Faboro aina Berenabeenne**

¹³Nii Pafosoo neeuruhane baiha jetaote, leeinjiin bote cuhane fauhin, Paanfiliau cue nii corihaneraauru aina- Faboro. Jelai caje coaunein jetaote, atane ichoaee cuhin, turuha cuure, nii cuu nenea nese- Perejeu. Nii jana, Joaan Maroco jetaote, cuu ratirinajaain, Jerosaleeun cauha cue. ¹⁴Nii Perejeu caje cuhin jetaote, nii Pisidia batane roohan nenea- nese Antioquihau turuure nii Berenabeen aina Faboro. Cuu jetaote, nebetacanaa janonaa bana- ita taojiaauruna jaan- sinacoca asaae, ita taojiaauruha Jorioocurune jana, cuu enohin nelauriaain, aonajenajaaunre. ¹⁵Nii jana jetaote, cuu aonajenajaauruhane jana, Cana Coaunera Quiricha Inoasi erere- taure. Inae nii nainaauruhane baiha jetaote, acaauru rai:

“Chasocuru, niha chaaelai que eree- ichene jaanne, ereeuche te, aonaain su- ujua lararajiaauruhine- caa cachaauru,” nae nii netaojiaauruna jaan- sinacoca curuaanaacuru.

¹⁶Nii jaun jetaote, nimichuhin nichaaurariin, acaauru rai, biji sarasarari Faboro, inauheneeicha curuaequuin aonajeeuruhane coina. Nitohanein acaauru rai, biji sarasarariin jetaote:

“Aonacuche satiin- Isaraelitaauru, satiin Jorioniheichuru netonai- Cana Coaunera ere esenetaain tonorana jerenacaauru. ¹⁷Egiptoo cuhin ichaooruhane ajiniha jetaote, cana foerateeurera Israeli cocoaichacuru janijiin ranajaelu Cana Coaunera. Nii baiha, rai natane nihei que cuhin, nejelau ataneu- Egiptoo ichaooruha cana inoasesihuru Isaraelitacurune jana jetaote, arajiin fanajaelu Cana Coaunera. Nitohanein nii nejelau ataneu netiin, inae arajiin nefaauruhane jana jetaote, jelai caje, niicha ichana nainai coarateein roconajaelu Cana Coaunera. ¹⁸Nii Egipto caje roconajaane baiha jetaote, nere tonoraurenihane saijieein, atiin acaauru abaantaelu, jenachoonca janacanein desieretoo Cana Coaunera. ¹⁹Nitohanein nere tonoraurenihane saijieein jetaote, acaauru rai neein niha nii atanene coina, Canaan batane que, caaunsineein nenea nese que ichaonacaauru cachaauru itaje jetao Cana Coaunera. ²⁰Itolereneein, Egiptoo cuuruhane que jiohohin jetaote, jena fasha saoqui choonca ajaanacanein jetao, acaauru que banihateein inoaelu- niicha tenaa jerei- atane que tenajae jetao Cana Coaunera.

Nii baiha jetaote, acaauru curuaanaacuru tihacoae, Cana Coaunera, enoha nere bera inoaei- Samoerinereein tihaojoain. ²¹Nii

jana jetaote, itolere curuaanaaneein-itolere sirichaaunu que jetao leeinjiin *rey* bajaare jetao. Nii jaun jetaote, Beenjamiin lauri caje neferatenaanein nena Sisi calaohi- Saoro tee jetao, Cana Coaunera, jena choonca ajaanacaneein, acaauru rai- *rey*neein nihane coina.

²²Nii jana jetaote, renaatonorae lanaala, jeriha Cana Coaunerane rijjijeein, ichana jereniha Saorone jaun jetao, Rabiri que core jetao Cana Coaunera, satiin Isaraelitaauru curuaanaanein- itolere sirichaneein-*rey*neein nihane coina. Nitohaneein teein jetaote: 'Inae laen, casuujua rijjitojoein nena- cacha ruhanura. Acate, Isaihasi calaohi- Rabiri inera. Acate laen, jatoroaain ne, itolere quicha jerenohi ichaane coinara.' naain jetao Saoro mitaain, Rabiri tee jetao, coreeraniha, Cana Coaunera.

²³Nii Rabiri caje neferatenacaauru inamacooru caje nenaanein jetaote, nenaanelu Jesoso. Aca jetaote, letoaelu Cana Coaunera, nere bera inoasihuru que beratihalune tocohaneein Israeli cocoaichacuru ichoteratihane coina.

²⁴Inae turu catainajihana Jesusone jana jetaote, Joaan letoae jetao Cana Coaunera, satiin itolere Israeli cocoaichacuru sacutaain, beebejiha Joanne coina. Nii jaun jetaote: 'Caohachaain inara suujua rucujueein, coaiten Cana Coaunera aitoonjoa esenetaain tonoraain neeuche te, baotisaain cojounacatenohineeichera.' naain, Israeli cocoaichacuru rai aite jetao, Joaan. ²⁵Inae ohane catainaane jana jetaote: 'Coatia nii inaraacha cohajei- cacaaijie- nii turuha uhenenu nihaaun. Canute, letoae Cana Coaunera, nii beraaunu que. Acate laen, caichoaa jauhecotojoeriin, jataaen cocoaainain letoanojoein ne. Nii jaun, rai safato ichora rucuharaane que nihanatiin,

nelatihahaun.' naain jetaote, rauhijiriin be jetao, acaauru rai- Joaan.

²⁶Chasocuru, Abaraun caje neferatenaanein nenacaauru, satiin- Jorioniheichuru netonai- Cana Coaunera ere tonorana jerenacaauru, satiin, caa inara rai quicha beebejeite- jianacoo cacha culucihin mitaeranute, satiin- inara rai beratenojoein ne. ²⁷Satiin- nii Jerosaleeun nenacaaurulu, acaauru curuaanaacuru, naonjoaihunrite, cajiha turuha Jesusone jana, coitucuurenlu. Nere bera inoasihuru quete niqui, laenaeratein beratelu Cana Coaunera. Nii jaunte niqui, nii Cana Coaunera ere bera inoasihuruhacha- laenanohilu ereretai nejesinanecure, nebetacanaa janonaa bana nainein. Nitohanein, ita taojiaauruhana jaan- sinacoca asaae ereretai nejesinanecuruhane sajajeeinte, cajiha turuha Jesusone jana, 'Aca caara.' naain coitucuurenlu. Nii jaunte, sohin joerateuruhana jaun, aitiin: 'Naonjoaante, cuureeinha.' naain nere bera inoasihuru que laenaeratihalu beein- Cana Coaunerane nainauruhane coina, ²⁸Filato rai colurujueein, sohin joerateeurelu, Filato que, lera colane. ²⁹Nitohanein teinte, inae satiin aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoesine nainaane jana, nii coroso caje fauhin, rai jabereco rucuhecure- ajeri jachu cuhane. ³⁰Nete, nii jana, oo caje ichate Cana Coaunera. ³¹Nii jaunte, nii Calilea caje coaunein, Jerosaleeun tiaetiajeein namu corihaniha amuhemuhenaacauru rai ecocohin, cuu araai janohi acaauru aina nerejetelu. Acaaurute, enene itolere sacutaain amuhemuhejueein, nii Jesoso que ereereecure, itolere cachaauru rai.

³²⁻³³Inara caohachanu quena, inara rai, caa caohati erena bihacaanu, coitucuhichene coina. Caa quete, cana

inoaesihuru rai aitelu Cana Coaunera, catohanihane coina. Nii jaunte, acaauru inamaconein nihacachena jaun, cana rai, cana inoaesihuru rai naitoonjoa nainaane coina, catohanein ichae Cana Coaunera. Acate, oo caje Jesoso ichate, rai Quiricha Inoaesi- Salmo- coroatajai cuhane aithane tocuhanein. Raite, 'Iite, canu calaohinein neeicha. Canuna, chacanein neeunra.' naain laenaeratelu Cana Coaunera, rai Quiricha Inoaesi cuhane. ³⁴Nitohanihane coinata, nii ajiniha: 'Oo caje jene, ichtatereuni, nabana setuha rai jaberecone coataara.' naain nii ajiniha- rai Quiricha Inoaesi cuhane belu- Cana Coaunera. Chaentechu: 'Satiin Rabiri rai caitoonjoane, ichaa cureunnicha.' naain belu Cana Coaunera. ³⁵Nitohanihana jaunte, coaiten leeocho cuhane, 'Coatia laen, setuha nii ii letono jaberecone naihatejeriheeinita.' naain laenaclu Rabiri. ³⁶Aihana jaun, esinaaente niqui, Rabiri letoaa Cana Coaunerane rijjijeein, nii nihane bana nenacaauru cachaauru coroatajanelu. Nete, nii baiha ohin, rai foerateeurera ainane jana, rai jabereco inae setuelu. ³⁷Nete, nii Cana Coauneraacha ichatei- Jesoso jabereco laen cuu neein setuenelu. ³⁸⁻³⁹Aihana jaun, chasocuru, caa inara rai canacaanuhacha beebejei- Jesosohacha corenihate, atiin, oaaocane nihanatiin, rauhijiriin esenetaane, nosa caje nichotena nainereein- saain cachaauru, Jorioniheichuru nihanatiin. Aihana jaun, nii nosa coreniha caseteco coaracuruhane rai niha- Moisesaacha benojoinurute, Jesoso coreniha laen nainecurureein nii caseteco caje nichoteeuruhane. Aihana jaun, satiin- nii Jesoso esenetaeraaurute, atiin coreniha- osa caje rocihin- culuhoca cureein Cana Coaunera. ⁴⁰Caohachaain coaracuche, batohin esenetana

jereneeichenete, inara choaae nalureein inoaclu laenaratihalu Cana Coaunerane jaun, laenacuruhalu *profetacurune* rijjijeein:

⁴¹'Aonacuche.

Satiin caohacha ichaonaa- caitoonjoa que jaolequiin nenacaauru cojoaelatooche.

Nitajihate curiquicheein, inae ecu tihane bana.

Nii cojoanona banae, itolere ichaain inara notaaca cureeunnicha.

Chunicoha inara rai, nii que ereein bihane, esenetariheeicheta.'

naain laenacuruhalu *profetacurune* rijjijeein," naain jetao, nii Antioquihau nena sinacoca asaae- netaojianacaauru rai ereerejeein jetao beebeje Faboro.

⁴²Inae, nii que irihane nainain jetaote, nii ita taojiaauruha Joriocurune jaan- sinacoca caje corihaneraauru aina mituha cue Faboro. Nii jana jetaote, jini- ichaain cuhin mituha cunacaauru- Jorionein nerotonacaauru jetaote:

"Coaiten leeocho- nebetacanaa janona bana uhin, coaiten nii que ererejiha uuni, canaacaanu rai," naain jetao, Faboro cotihacure. ⁴³Inae sinacoca asaae netaojiaauruhane nainain jetaote, Faboro aina Berenabeen caajie cuure- arajii Jorioocuru aina- Jorionein nerotonacaauru- Cana Coaunera ere tonorana jerenacaauru, naaonjoaihunri. Nii jaun jetaote, acaauru rai: "Nijiaonriha, inara belaiha nere aina cuaain, inara cotihaca Cana Coaunerane jaan jianequichenera. Nirijjieincha, jianelanaala, nii jelai sacuuchete, inara coroatajanein, inara belaine Cana Coaunerara," naain jetao, acaauru suujuateein, acaauru ratirihure.

⁴⁴Nii baiha jetaote, leeocho nebetacanaa janona bana coaiten, netaojiaaure- nii nese sacutaain caje uhin- coroatajaje laanaanla cachaauru,

acaauruhacha beebejei- Cana Curuaanaa Jesocurisito beratenojoi aonacuruhane coina. ⁴⁵Nii jaun jetaote, nitohaneein coroatajaje lanaala, turuuruha cachaauru, Faboro aina Berenabeen aonaana jaun, nechu jataaen, acaauru que necoelai caun, nabana esenetaauruhane coataa, “Nechu aansai casaje cachaauru,” naain, Faboro necoeje chanuure Jorioocuru. ⁴⁶Nii jana jetaote, nii que nelararajiaain, chaque casilanaala:

“Inara Jorioneichene raite niqui, jaurihaanejeein nere beebejihacaanune coina canaacaanu letoain ne Cana Coaunera niquicha. Nete, naitoonjoa batocoichene jaun, rautaaen aohana jerelanaala que jaolecohichera. Nitohaneein, inara rai, ichaonaa sanaacharanejeein nenea bihacaanune cointate niqui, canacaanu letoain ne- Cana Coaunera. Nena aohanna jereneeiche coarajihacaanune jaun, Jorioniheichuru rene curichaanuhin. ⁴⁷Nitohaneein canaacaanu letoainte:

‘Canuna, inara letoareeuni, satii- caa chauratane que nenacaauru- Jorioniheichuru rai nihanatiin, amuhemujeein beein, canu neein niha- nune coitucuerateein, acaauru ichoterateein neeichene coinara.’

naain Isaihasi que beratihalune rijijieeinte, ena canaacaanu letoae Cana Curuaanaa- Cana Coaunera,” naauruha Faboro aina Berenabeen, Jorioocuru raina jaun jetaote, ⁴⁸coroaacure- nii Jorioniheichuru.

Nitohaneein coroajeein jetaote, esenetaain, “Caohatoha jataaen cana rai, Cana Coauneraacha beratenojoincha,” naain esenetaaure, satii- nii ichaonaa sanaa charanejeein nenea raaureraanu que nenacaauru- Jorioniheichuru. ⁴⁹Nitohaneein jetaote, nii jelai batane sacutaain nenacaauru-

jelai cocoaichacuru rai, Cana Curuaanaa- Jesocurisito beebejeeure. ⁵⁰Nii jaun jetaote, nii rautaaen coaracurenihana jaun, nii caohachaain suujua coaraain Cana Coaunera bajaaurera- enecuru suujuau tacaature- Jorioocuru. Nii cuu nenacaauru- acaauru rai jataaen nelatenacaauru cachaauru- suujuane maajeen tacaature, satii ita suujua rijitocoriin, acaauru que nejeratein, jelai caje Berenabeen aina curuataain, Faboro sitaauruhane coina. ⁵¹Nitohaneein, jelai caje sitanajaaauruhana jaun jetaote, mituuru neein, nii acaauru safato que nenea- utuune faofaohin, riariaain, ratiriin amuure. Nii jetaote ichacure: “Aihana jaun, inae canacaanu, nii ujuaihoneein nihaacaanu. Coaraain aihane nitajeeuche.” naauruhane coina. Nitohaneein rai safato que nenea- utuune faofaohin riariaain ratiriin jetaote, jelai caje amuhin, Iconio cuure Berenabeen aina Faboro. ⁵²Ne jetaote, rachoojoena cataaun nedaaure, nii Antioquiha nenacaauru Jesocurisito ranojoihunru, acaauru suujueniha, niha Cana Coaunera Suujuena jaun.

Iconio turuuruha Faboro aina Berenabeenne

14 Antioquihau neeuru baiha, jelai caje amuhin jetaote, Iconioo turuure jetao- Faboro aina Berenabeen. Nii Iconioo turuuruhanne jana jetaote, nii cuu nenea ita taojiaauruna jaansinacoca asaae netaojiaaure Jorioocuru. Nii jana jetaote, cuu turuhin, enohin, Jesocurisito beratenojoi beebejeeuruha rauhijiriin, rauhi cuhane cuaaine jaun jetao, esenetaacoaure arajii- Jorioocuru, Jorioniheichuru naaonjoainuri netonaine maajein, esenetaacoaure arajiiin. ²Nii jana, esenetaaichuru Jorioocuru jetaote, nii Jorioniheichuru suujuateure

jetao, esenetaauruhane coataa, baasoneein Faboro aina Berenabeen que ereein, nechu jataain acaauru cotaiha. ³Nejetaote, cuu carajaain acaauru aina neeurejetocurelu jetao, nii Jesocurisito letonocuru afosotooru. Nitohaneein jetaote, acaauru corootajanerichaain Cana Curuaanaane coitucuuruhane jaun jetao, cuu neein Cana Curuaanaa ere beebejerejetocurelu jetao, nii afosotooru. Nii jaun jetaote, acaauru corootajaniha- Cana Curuaanaa jaun jetao, jataain cache belaiha Cana Coaunerane beebejein jetao, cunaitenacaauru rautaaain cache notaacure, esenetaauruhane coina, Faboro aina- Berenabeen. ⁴Ne jetaote, nelerujuacoaure, nii jelai nese cocoaichacuru cacheauru. Tabaauru jetaote, Jorioocuru cocoaeratiha jetao, jelai tein nelerucure nejesihajein. Nii jana, afosotooru cocoaerateeurera netonai jetao, jelai tein nelerucure. ⁵Nitohaniana jaun jetaote, cocoinanacaainuru aina ita suujuau tacaure jetao Jorioocuru Jorioniheichuru aina, Faboro aina- Berenabeen que nejerateein, ajeri que bodoosinajaain sonajauruhanene coina niqui. ⁶Nii jana jetaote, nii coitucuriin jetao, Iconio caje, Licaoniha batane cuhin, Listrau, Derebeeu, naajoainunri rohan nenacaauru neseeuru cuhin jetao sorohin, ⁷amuemujeein, Jesocurisito beratenojoi- erena caohati beebejeure jetao.

**Listrau, Faboro
bodoosihuruha ajeri quene**

⁸Nitohaneein, nii Listrau turuuruhane jana jetaote, ecu ne- leeinjiin bacosa- neein nejanohanaa cache. Nii jetaote, chabana nichaauraaain amuhene, ne- janoha caje coaaneein. ⁹Aca jetaote, Cana Coaunera ere beebejiha Faborone

jana, rautatiin, cuu lauhequuin aonaje. Nii jana, rautaaain coaraa Faborone jana jetaote, esinaae rauhijiiriin, nerautaane esenetana nainihane coarajiha, suujua cuhanena jaun jetaote, ¹⁰rai tonijiaain:

“Nimichuhin nichaaurate coaracaara,” naa rai Faborone rijieeoritiin jetaote, chujuleneein, jeluhatiin inae ruharujuae nii cache.

¹¹Nii coaraain jetaote, ita rijitiin jachaleneein jetao, nere cuhane cuaain jetao:

“Chosichurute cache neein cana rai faaurera,” naaure jetao, Licaoniha ere cuhane cuaain.

¹²Niritiin jetaote, nii acaauru ichanohineein nena, acaauru chosineein acaauruhacha tei Seoso jecha naaure jetao, Berenabeen que. Jana Faboro que jetaote, leeocha chosi Eremesi jecha, naaure jetao, aca irihane jaun. ¹³Nii jana jetaote, turuha uhe jetao, nii nese coenoraun nena- acaauru chosi Seoso rai Teenforo rai saseredote. Nii saseredote jetaote, Seoso rai, lenone nihane sohin, mocohin tenajaocane tochanein tajiha itolere torocuru, chaen, caohatiin curuteein rucuhenehineein nena- enuha juane, naonjoaain uhaain turuha uhe jetao, que Faboro aina Berenabeen belaaain coroaecuruhane coina. ¹⁴Nii jana jetaote, nii coaraain, acaauru chosiniha benajauruhane que, inae nainacorichure jetao, Faboro aina- Berenabeen. Nitohaneein, nainacoriin jetaote, nobiri soaisoain jetao, acaauru jana cuhin, acaauru rai nujuaaen soaisoain:

¹⁵“Chanuna nitohanain ichana jeriquiche, inara rijijieein, cache neein nihacaanu natiin. Nitohaneein neeichene jianequichene coinana turuha uhacaanu, inara rai bihacaanune, nii jiaanein neeichene coinara. Nii jiaanecuchera. Coatia chaelai que

nelatejeehai niita. Inae nii jiaanein, Cana Coanera eesine- itolere dede, cana rai chauratane, cucuana, nii cuhane coneracuru, naaonjoaain coanera- Cana Coanera corojeein, nere tonoraain neeuchera. ¹⁶Inoaelute niqui, niicha jerei ichaa cachane niha- natiin, inauheneecha coarajerejetelu Cana Coanerara. ¹⁷Coatia, chaelai janonaa bana, caohacha ichaain nihane jianihei- Cana Coanerata. Nete, 'Naaonjoaaine neeunra,' naain chabana necoharaeratene cache notajaincha. Acate, inara corootajane, temulejaain naaonjoaaineichenara. Inara temule setejiaeraanuque, elo letoaain naaonjoaera. Setejiaane, caoachaain marohin, caohatiin tihane, jeejoiriin nihane, raotojoein quihajeein- aina raotojoein neeichene jaan- teranein nenaanera," ¹⁸naain acaauru rai beeuruha Faboro aina Berenabeenne sainejeein jetaote, erenaa tonorae lanaala jetao, acaauru chosi rai ichara tocohaneein jetao, nii irihuru sohin, mocohin, acaauru coroejeein, acaauru belaaain, acaauru ranaa jerecure.

¹⁹Nii jana jetaote, Antioquiha caje, Iconio caje, naaonjoaain caje uhin, tajia turuha uure- Jorioocuru. Nitohanein, turuhacoaain jetaote, nii ecu nenacaauru suujua elonaauruhana jaun jetaote, ajeri que Faboro bodoosiin jetao soore. Nitohanein sohin jetaote, "Inae jecha atinaauruha," naain jetao, tararaain amaain, nii nese caje, naain jaoha cuure. ²⁰Nii jana jetaote, sacuhin, curuhacaain netaojiaain coarajeeuruha Jesocurisito ranojoihurune jana jetao, nimichujuaaite Faboro. Nitohanein nimichuhin jetaote, coaiten nii neseeu cue. Nii chojanoo jetaote, Berenabeen aina, naain Derebeeu cuure.

²¹Nii Derebeeu turuhin, cuu raotojoein, Cana Coanera Ere Caohati beeejeeuruhane jaun jetaote,

Jesocurisito esenetaeranein nedaaure arajii cachaauru. Nitohanihana jaun jetaote, cuu neeure arajiin Jesocurisito ranojoinunru. Nii Derebeeu, cache relaauruhane baiha jetaote, Listrau, Iconioo, Antioquihau, naaonjoaainunri coaiten cuure. ²²Cuuru turuhin jetaote, Jesocurisito esenetaeraauru suujuateeure jetao, caohatiin, nirijeein jianelanaala, esenetaain tonoraauruha, caoachaain rauhijiriine coina. Nitohanein jetaote: "Cana Coanera Cojoanonaa que ichaonaa jerichaane, itolere necairichanaa coaraain, necairichanaa abaantaacanete nera," naain jetao, suujuatenajaaunre. ²³Niritiin, suujuatenajaaain jetaote, le laurichuru Jesocurisito ranojoinunru nainetiin, acaauru coaraanuurune que, acaauru bichauhenaauru tihacoaure. Nitohanein, tihacoaain jetaote, acaauru corootajaniha Cana Coanerane coina, suri couu neein cosinacaain, Cana Coanera bajaain, nii acaauruhacha esenetai- Cana Curuaanaa bijiu tenajaain ratirinajaaure.

**Siria batane que nenea
Antioquihau jelaiha cuuruha
Faboro aina Berenabeenne**

²⁴Pisidia batane choaae situhin cuhin jetaote, Paanfiliu turuure. ²⁵Inae Paanfiliu batane turuhin jetaote, nii neseeu- Perejeu, Jesocurisito beratenojoi beeejeeure, nii cuu nenacaauru rai. Nii baiha jetaote, Ataliau cuure jetao, Faboro aina Berenabeen. ²⁶Caje coauneen jetaote, bote cuhane fauhin cuhin, Antioquihau turuure. Nii neeuruhalune jana, acaauru teeuruhalu acaauru leeochoaauru, Cana Coanera icharatenojoi ichacuruhane coinana jaun jetao, turuure, inae nii niicha icharatenojoi jitaauruhana jaun. ²⁷Nitohanein cuhin jetaote, inae Antioquihau turuhin jetao, jitariin cuu

nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru taojiaain jetao, acaauru rai, acaauru coroatajaniha Cana Curuaanaa- Cana Coaunerana jaun, Jorioniheichuru netonoai- rai suujua corein, inae esenetaauruhane beebejeure Faboro aina, Berenabeen. ²⁸Nitohaneein jetaote, cuu acaauru aina, carajaain neeurejeteurelu Faboro aina Berenabeen.

Netaojiaauruha Jerosaleeunne

15 Nii Antioquihau neeuruha Faboro aina Berenabeenne bana jetaote, Antioquihau cuure nii Jodea nenacaauru tabaauru. Nii Antioquihau turuhin jetaote, nii cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru relaaure jetao, aitoha Moisesane jaan que. Inoaelu aitoha Moisesane rijitjoeein:

“Inara jabereco cari jjununuhin saerateneechene, inara osa caje inara culucohin, inara ranaa nainerihei Cana Coaunerata,” naaure jetao. ²Nii jaun jetaote, coreniha acaauru aina, ita cotaicha rijitocure jetao Faboro aina Berenabeen. Nii jaun jetaote, inae Faboro aina Berenabeen que tacaajeein jetao, acaauru aina, nii cuu nenacaauru tabaauru naonjoainunri letoaaure jetao- nii cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru- bichauhenaauru, nii que iriha cuuruha nii Jerosaleen nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru bichauhenaauru, afosotooru, naonjoainuri ainane caina.

³Nitohaneein jetaote, letoanajaauruhane jaun, nii Antioquihau- nese caje, Jerosaleeun cuure- Faboro aina Berenabeen, cuu nenacaauru- tabaauru aina. Nitohaneein cuhin jetaote, Fenisia batane, Samaria batane, naonjoainuri choaae situurunein jetao, nii cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru rai beure:

“Naaajoaainte, Jorioniheichuru netonoai coroatajane Cana Coaunera, jauriaa acaauruhacha sacui jianein, nere tonoraauruhane coinara,” naain beeuruhana jaun jetaote, coroaecure jetao- nii cana nejeraauru- Jesocurisito ranojoinunru, acaauru rai nii beeuruhana jaun coitucuhin.

⁴Inae nii Jerosaleeun turuuruha- Faboro aina Berenabeen jana jetaote, raotojoein acaauru raare satiin- nii Jesocurisito ranojoinunru, saain nii acaauru bichauhenaauru, saain nii afosotooru, naonjoainunri. Nii jana jetaote, satiin itolere ichaain, acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane beebejeure, acaauru rai. ⁵Nii jaun jetaote, nimichuhin, nichaauraain jetao:

“Nii Jorioniheichuru Jesocurisito esenetaeraauru raite caohachae aitocooachene, aitohalu Moisesane rijijieein rai jabereco cari saerateeuruhane coinara. Nii choaae tacaainte caohachae, satiin Moisesa aitoonjoalu rijijieein ichaohin, esenetaain tonoraauruha nii Jorioniheichurunera,” naaure, tabaauru fariseeocuru- Jesocurisito ranojoinunru.

⁶Nii niritocuruhana jaun jetaote, satiin netaojiaaure- afosotooru, nii cuu nenacaauru ichauhenaauru, naonjoainuri, nii que ita rai ereein, coitucuruha jiniqiine caina. ⁷Cuu nii que ereerecuruhane jana jetaote, Fedoro netonoai nimichuhin:

“Curisito coreniha- chasocuru, inarate raotojoein, inae carajaa catohaneein canu cotijiaain canu raa Cana Coaunerane coitucuhiche, jianacoo nosa caje mitunaa nainecuruha Jorioniheichuru netonaine caina, Jorioniheichuru rai nere beebejihanune, esenetana nainecuruhane coinara. ⁸Leeinjiin- Cana Coauneraachate, satiin- cacha suujua coitucuujuera. Nii Cana Coauneraate, cana que

coarateein, Jorioniheichuru rai, rai Suujue tera. Nii jaunte raotojoeein acaauru raane coitucuhacache, cana rai, rai Suujue tihalune rijijieein, acaauru rai netonai, rai Suujue tihane jaunra. ⁹Coatia nejelauneein, Jorioniheichuru coaraain nihei- Cana Coaunerata. Satiin cana coaraane rijijieeinte, joaereein cacha coaraain ne Cana Coaunera. Nii jaunte, esenetaauruha acaauru netonaine jaun, acaauru suujue coulucoe Cana Coaunera, cana rai ichaane rijijieein. Satiinte, itaneein ne cacha. ¹⁰Aihana jaun, chanute inara raajenhane, Cana Coaunera leratenaa jerequiche, caa nere esenetaeraauru rai caaintati ichaonaa- anajiin tenaa jereeinta. Nihei, canacaanu nihanatiin, nitohanai- ichaonaa abaantana nainera lanaalata. Niheichu cana inoaesihuru nihanatiin, nitohanai ichaonaa sacunaa nainesihuruhalune coalanaalata. ¹¹Nete, rai Calaohi Jesoso coreniha atiiin nechu nirijieein core colane, cana suujue ichoterateein, couluuoca Cana Coaunerane coitucuhacachera, jericanejeein acaauru suujue couluuocane rijijieeincha,” naa acaauru rai Fedorone jana jetaote, ereeuruhane jianein jetao, ¹²curuatoroaain, satiin-curuaequiin aonajeure. Nitohaneein:

“Naaonjoaainte, canacaanu aina cuuain cojoelanaacojoa ichaain, canacaanu coroatajane Cana Coaunera, Jorioniheichuru aina nihacaanune janara,” naain acaauru rai jetao beebejeure, Faboro aina Berenabeen. ¹³Inae ereeuruhane nainaaauruhane jana jetaote, acaauru rerohariha jetao ere Saantiaao:

“Aonacuche satiin Jesocurisito coreniha canejeraneein nenacaauruna, caa que erete aonaquichera. ¹⁴Naaonjoaainte, jauriaa Jorioniheichuru raenihane baiha, inae enene janiijiin niicha ranojoinunru- Jorioniheichuru

coroatajane Cana Coaunera, acaauru netonoai nichao que ichaooruha jerihane rijijieeine coinara.’ naainte canacaanu rai be Simoon- Fedoro. ¹⁵Niritiin inoaelu beein, nere bera inoaesihuru que laenaeratihalu- Cana Coaunerane tocohanein:

¹⁶‘Rabiri inamacooru caje neferatenaaneein nenacaauruna, coroatajaniha cuureeunni. Leeinjiin canuhacha jerenohicha ichana jerenacaauruna, coroatajaniha cureeunnicha, ¹⁷itolere chauruatane sacutaain canu ere beebejeeuruhane, cacoitucuhin carohan nichuuntanaa nainecuruha

Jorioniheichuru netonaine coinara.

¹⁸Caritiinte, inoaelu caje coauneein berateein Nere laenaeratelu Cana Coaunera, coitucuhacachene coinara.’ naain Quiricha cuhane laenacuruhalu Cana Coaunera ere bera- *profetacurune* rijijieeinte, nii nainaaauruhane coina aihurera.

¹⁹Aihana jaun, coa Jorioniheichuru rai, caaintati ichaonaa tenaa coacache, inae jauriaa acaauruhacha esenetai jianein, Cana Coaunera ere tonoraauruha natiinta. ²⁰Raujiaainchate naine, quiricha cuhane laenaain: ‘Jiaonriha, cacha ichanohineein nenea chosi rai niicha teeuri lenone quichenera. Jiaonriha, sinijieraaquichene nihanatiin, nejelau ene aina naosateeichenera. Niheichu, sinijieraquelanaala neeichene nihanatiin, jiaonriha jelai teein raelanaala, ene aina ichaohichenera. Jiaorihachu, enecuru nihanatiin, sinijieraacane nihanatiin, nejelau quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha lanaquelanaala nihane nihanatiin, jelai teein raelanaala quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha raro ruluhin sonojoin lenone

quiin naonjoaichenera. Niheichu chaen, ichana niha natiin, jiaonriha quiichenera. ²¹Nii coataate neeure, inoaelu caje coauneein, neseeuuru nainetiin, nebetacanaa janonaa bana nainetiin, nii netaojiaauruna jaan-sinacoca asaae netaojiauuruhane, nii Moisesa aitoojoan ereretaain que cana relaeranuurura.' naain laenaain letoaacachenete caohachare," naain jetao acaauru rai ereereje Saantiaao.

Jorioniheichuru rai Jerosaleen caje letoanojineein nena- quiricha

²²Nii jaun jetaote, saain Jesocurisito ranojoinunru, acaauru bichauhenaauru, afosotooru, naonjoaain jetao Jesocurisito ranojoinunru nejesinanejeein netiin, coacuhin jetao, acaauru tabaauru janiichure, Antioquihau, Faboro, Berenabeen, naonjoainunru aina, letoanajaauruhane coina. Nitohaneein tabaauru janijiin jetaote, Jodasi- Barasabaneein acaauruhacha curuaatei, chaen Silasi, naonjoainunru letoaaure. Acaauru jetaote, nii Jesocurisito ranojoinunru- cana nejeraauru rai, jataain nelatineein neeure. ²³Nitohaneein letoanajaain jetaote, acaauru aina quiricha laenaain jetao letoaaure, naain Antioquihau nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru rai, nii Jerosaleen nenacaauru-afosotooru, acaauru bichauhenaauru, naonjoainuri.

Nii quiricha- acaauruhacha laenai cuhane jetaote:

"Saainna- afosotonichaanu nena, inara coaacaanura. Saain, Jesocurisito ranojineein nenacaauru- cana nejeraauru bichauhenaauru ainane, inara coacuhin, caa laenaain letoacaanura. Saain Jesocurisito coreniha- canacaanu nejeraneein, Antioquihau, Siriau, Silisiau naonjoainun-

Jorionelanaala- neniquichene raina, caa laenaain letoacaanu, ²⁴canacaanu letononelanaala, caa Jerosaleen caje cuhin, inara suujua rorohecaa cuuruha, inara jabereco cari molohiche, aitoha Moisesane rijijieeine que aitiin, leeinjiin chacoitucuhi rijijieein, inara tenaa jerecuhane coitucuhacaanune jaunra. ²⁵Nii jaunna, satiin coacuhin, coroatajaain canacaanu caje nenacaauru- cachaauru letoacaanu, jataaen canaacha belaihuri- Jesocurisito coreniha- cana nejeraneein nenacaauru- Faboro, Berenabeen naonjoainunru aina, canacaanu aina nenacaauru coroatajai cachaauru letoacaanu, inara coaraa uuruhane coinara. ²⁶Nii Berenabeen aina Faboro ichaote, jataaen lunajeriin ne, Cana Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraain, nere beebejeeuruhane corenihara. ²⁷Nitohaneina, nii Jodasi, Silasi naonjoaain letoacaanu acaauru ainara. Acaaurute, inara rai ereein, jitariin inara rai niriinanai biha cuurureein, nujuaaen cajera. ²⁸⁻²⁹Can Coaunera- Suujue- suujuatenojineeinte, canacaanu rai caohachae, inara rai ichaonaa caaintati tenaa nainenihacaanura. Raujiaainchane inara rai aitiin laenacaanu: 'Jiaonriha, cacha ichanohineein nena- chosi rai niicha teuri- lenone quiichenera. Jiaonriha, raro ruluhiin sonojoin lenone quuin naonjoaichenera. Niheichu chaen, ichana nihanatiin, jiaonriha quiichenera. Jiaonriha, sinijieraaoquichene nihanatiin, nejelau ene aina naosateechenera. Niheichu, sinijieraquelanaala neeichene nihanatiin, jiaonriha jelai teein- raelanaala ene aina

ichaohichenera. Jiaonrihachu, enecuru nihanatiin, sinijeraaacane nihanatiin, nejelau quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha lanaquelanaala nihane nihanatiin, quicha raelanaala jelai tein aina ichaohanera,' Nihei nenacaaen nii baihata. Caa aitocooanune rijijiein, tonoraain ichaohichenete, caohachaaain ichaain, caohachaaain ichaanaa naineriquicheeincha. Raotojoein neeuchera,"

naain jetaote, nii Antioquihau- acaauruhacha letoaaene- quiricha laenaauure, letoaauruhane caina.

³⁰Nitohanein jetaote, inae nainaauruhane jaun jetao, ita rai necoein, Antioquihau cuure nii Faboro, Berenabeen, Jodasi, Silasi naaonjoainuri. Nii Antioquihau turuhin jetaote, nii cuu nenacaauru-Jesocurisito ranojoinunru jitariin taojiaain jetao, nii acaauru rai-afosotooruhacha letoai- quiricha teeure jetao, acaauru rai. ³¹Nii jaun jetaote, joracaaain ereretaain coaraain jetao, coroaacure jetao, nii cana nejeraauru-Jesocurisito ranojoinunru, caohatiin acaauru suujuaatein, acaauru suujua lararajiaain, ichacuruhana jaun. ³²Nii Jodasi aina Silasi netonai jetaote, Cana Coanera caje erenaa raauruhane, cacha rai beebejeranein neure. Nii jaun jetaote, niha acaauru rai rauhina jaun jetao, nii Jesocurisito ranojoinunru rai ereein jetao, acaauru suujua lararajiaain jetao, acaauru suujua nunaaure, acaauru rai ereein acaauru suujuatein. ³³Nitohanein jetaote, cuu carajaaajoaain neeuruhane baiha jetao, inae acaauru rai necoeure nii Antioquihau nenacaauru-Jesocurisito ranojoinunru. "Raotojoein caunichuchera." naain jetao, acaauru rai necoeure, ³⁴jelaiha Jerosaleun cauhacuuruha, nii letoanajaaurera rene,

Jodasi aina Silasichurune caina. ³⁵Nii jana, Berenabeen aina Faboro jetaote, cuu nii Antioquihau nedaaure. Nii cuu arajiin nenacaauru aina jiniinquin, cuu jetaote, cojoanoonetojoein Cana Curuaanaa ere beebejeein, cachaauru relaaure.

Misionero neein amuhane coroata satiha Faborone

³⁶Nii baiha carajaaajoaain neein jetaote:

"Coanete, turunichaaca, satiin nii jauriaa Cana Curuaanaa beratenojoi beebejihacaluna jaaunru- neseeuuru sacutaaincha. Chatohaneincha neeure, nii cuuru nenacaauru- cana nejeraauru- Jesocurisito ranojoihunruta," naa Faboro, Berenabeen raina jaun jetaote niqui, ³⁷acaauru aina Joaan naain curuajai-Maroco amanaa jeriha aina- Berenabeenne jana jetaote, ³⁸rautaaajoaenihana jaun, jerecojoaene jetao Faboro, jauriaanejeein cuuru bana, Paanfiliau ratirinajaain, cauha cuhalune jaun jetao, acaauru jiniichaaain- acaauru amihaneon ichajeein sacuenihalune jaun. ³⁹Nitohanein jataaen amaane jere-lanaala, jataaen coiintihia Faborona jaun jetaote, jelai tein jetao, nii Maroco cotijiae jetao Berenabeen, corianeraaunu que. Nitohanein cotijiaain jetaote, aina Chifereu cuure jetao, ucuae cunaa bote cuhane fauhin.

⁴⁰Nii jana, Faboro jetaote, jelai tein, corianeraaunu que Silasi cotijiae. Nii jana jetaote, acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane caina jetao, acaauru rai Cana Coanera bajaain letoanajaaunre nii Antioquihau nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru. Nitohanein jetaote, jelai caje nerocohin cuure jetao, ⁴¹Siriau, Silisiau naaonjoainun. Cuuru turuuruna jaaun jetaote, nii cuuru nenacaauru- Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoinuru

rai ereein jetao, acaauru suujuateure, caohachain rauhijiriin, jianelanaala Cana Coaunera ere tonoraain, niicha jerenohicha ichacuruhane caina.

**Faboro aina Silasi corihaniha
cuha Timoteeone**

16 Nitohaneein cuhin jetaote, Derebeeu, chaen Listrau, naaonjoaihun, turuha cue Faboro. Nii jana jetaote, cuu leeinjiin cacha-Jesocurisito esenetaera- Timoteeoneein curujai- Jorio bene que nebaain-Curieco que inacanaa ruha cue Faboro. Nii neba jetaote, Jesocurisito esenetaera ne. ²Satiin- Listrau, Iconioo, naaonjoaihun nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru jetaote, “Aca jete, jataain, caohacha cachaneein ne,” naaure jetao que, coitucuureraauru. ³Niritiin, rai beeuruhane jaun jetaote, acaauru corihaniha cuha Timoteeone jere Faboro. Nitohaneein acaauru corihaneraanu que amauruhane caina jetaote, Timoteo jabereco cari jihunurateein, saerate Faboro. Nabana rautaelanaala, que nererojoeaauruha cuu nenacaauru- Jorioocurune coataa jetaote, nitohaneein terate Faboro, inae, satiin cuu nenacaauru- Jorioocuru, Curieconein niha Timoteo inacane coitucuuruhane jaun. ⁴Nitohaneein, acaauru aina Timoteo amain cuhin jetaote, situuruna jaun nenacaauru neseuru nainein, Jorioniheichuru-Jesocurisito esenetaeraauru rai jetao, aitiin berateuruha afosotooru aina-Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru- coaraaurune rijitoejin beebjeein jetao cujueure. ⁵Nitohanihana jaun jetaote, jelai choae jauhecotojoeriin, esenetajeein cujueein nejeeonteejin, sacuure Jesocurisito ranojoihunru.

**Leeinjiin Masedonia cocoaicha que,
Faboro notaaca Cana Coaunerane**

⁶Asia batane que nenacaauru rene cuhin beebjeeurhane jereniha Cana Coaunera Suujuene jaun jetaote, rauhijiriin cuure, Forijia batane, Galasia batane, naaonjoaihunri jeloon situhin. ⁷Nitohaneein jetaote, rauhijiriin cuhin, Misia batane- nunuhe que turuha cuure. Jelai caje coaunein jetaote, Bitiniau bataneun que turuha cunaa coaacure niqui. Ne jetaote, cuuruhane caohate jetao, Jesoso Suujue. ⁸Nii jaun jetaote, nirijiein, rauhijiriin Misiau turue lanaala, rauhijiriin situhin, Toroasi cofauhanaun, turuure. ⁹Ecu netiin jetaote, janotiin sinihu coetacai rijitoejin leeinjiin cacha- Masedonia cocoaicha que notaaca Cana Coaunerane jaun jetao, nii Masedonia cocoaicha aina, itaque taca cue Faboro. Que tacaain jetaote, nacatiha nichaauraain: “Atiin, Masedoniau, turuha uute, cuu canacaanu relaaicha,” nae jetao, Faboro sinihu. ¹⁰Nitohaneein notaaca Cana Coaunerane biha Faborone jaunne, nii rijijiein neruujuein, Masedoniau cuhacaanu. “Jerihane, cuu Jesocurisito que erejeein beebjenaa cinate, cuu cana cotiharate, Cana Coaunerara,” naaina, cuhacaanu.

**Filipoo tururuha
Faboro aina Silasine**

¹¹Nitohaneina, Toroasi cofauhanaun caje, nesaruna- leeinjiin bote cuhane fauhin, cucuana cuhane cujuein, rauhijiriin Samotoroasi cobenaun, tacanacanejin cuhacaanu. Nii cojoanoo cuhine, turuha cuhacaanu Neapolisihu. ¹²Jelai, cajena, atane choaen cuhin, Filipoo turuha cuhacaanu. Nii Filipo te, Masedonia batane que nena- nese tabaainein- Romanocuru nejesina

que cocoaichaquiin nenaane. Cuuna inata janojoeiin, neeorihacaanu. ¹³Nitohaneeinna, cuu, nebetacanaa janonaa bana, naain nese edaa cuhacaanu, nucuhe auhaniha cuhin. Cuu niha netaojiaain- Cana Coaunera bajaauruha- Jorioocuruna jaan coitucuhacaanuna jaun. Cuuna turuhin, nelauriaain, cuu netaojianacaauru- enecuru rai, Jesocurisito que ereerejeiin beebejihacaanu. ¹⁴Nii cuu netaojianacaauru jana nenaaleeinjiin- ene curuaate, Lidia ne. Acate Tiatira nese caje unaaneein, cajione caohacha- lanaajihojoain que- necoretiha nena ne. Nii enete, aihuruha Jorioocurune rijijieein, Cana Coaunera coroaera nihana jaun, corootajane Cana Coaunera, rautaain, Faborohacha beebejei aonaane coina. ¹⁵Nii jaunte, saain loreri asae nenacaauru naraaichuru aina jiniiquiin, baotisoanojoeiin neeuruhane baiha:

“Esinaaen rauhijiiiriin Cana Curuaanaa esenetaeraneein nihanune esenetaaichene, caloheri asaae, siniha uuchera,” naain canacaanu chunaa Lidiana jaun, cuu nihacaanulu.

¹⁶Inae, ita taojiaain- Cana Coaunera bajaauruhane jaan cuhacaanune janate, leeinjiin ranuna- coseenraneein nena aina ita eruhacaanu. Nii ranunate, saruha Moconajaerane que, enaacha, chaelai nihane, cojoeluhinae. Nitohaneein, enaacha chaelai nihane, cojoeluhinaane jaunte, que nihane, chaelai cojoeluhinaerateein, coreniha arajiin coriqui nihane, raerajeure, nii sirichaauru. ¹⁷Nii ranunate Faboro aina, cuujihacaanune jana, canacaanu caaijie uhin, ehequiin:

“Caa cachaaurute, acaihanejei Cana Coauneraneein nena- aitoonjoa beebejeeureranera. Acaaurute, raotojoeiin caseteco caje nichoteein jianacoo ne-

naa nainiha cachanejaan beeureranera,” nae, ehequiin- nii ranuna.

¹⁸Nii jaun jetaote, cojoanoonetojoeiin, niriti nejesina nihane jaun, inauhene aonajenajaaocane baiha, inae tabiicha, coetae Faboro, arai janohin, niritonajaaocane jaun, coetaain jetaote, nii chaelai cojoeluhinaenaacha- nii ranunane jaan rai:

“Cana Coaunera Calaohi- Jesocurisito coreniha, nii ranuna caje mituhin amuura,” naa Faborone rijijieein jetaote, caje mituhin amue, nii ranuna saruhera.

¹⁹Nii jaun jetaote, inae neniha saruherane jaun, chaelai cojoeluhinasinihane coaracuruha nii ranuna sirichaaurune jaun inae coreniha coriqui erunaa nainecurenihane jaun jetaote, Faboro aina curuataain Silasi mucuure nii ranuna sirichaauru. Nitohaneein, mucunajaain jetaote, amanajaaunre, cocoinacaihuri acatiha, naain nese cataaun nena- ita colurujueeuruhana jaun amanajaaunre. ²⁰Nitohaneein, amanajaain turuhanajaain jetaote, joesiocuru rai, nechu jataain, acaauru cotaiha nohaneein jetao:

“Caa Jorioocurute, satiin canacaanu nese sacutaain, satiin- cachaauru rohecaaurera. ²¹Chaentechu,

cana Romanonihacachene ichao corenaa jereein, nejelau ichaonaa que ichaohacachene coina, que cana relaurera. Aihana jaun nainihe, nii que ereein, que cacha relauruhane jerichaachenera. Nitohanei ichaonaa que ichaonaa nainihacache, cana Romanonihacachene jaunta,” naaure jetao.

²²Nii jaun jetaote, satiin acaauru aina obajeiin jetao, mucunajaauruhane jana, acaauru cajione rocoerateein jetao, enuha que bisichatenajaaure joesiocuru.

²³Nitohaneein, mainajeriin bisichatenajaauruhane baiha jetaote, caresero

cuhane enohanajaaure, caohatiin be-
rainajaan caresero beraichane coina,
aitiin. ²⁴ Niritiin suujuatein letoaa-
ruha joesiocuruna jaun jetaote, caresero
fuuniha, tenajae, sefo que acauru tija
mucueratein, nii caresero beraicha.

²⁵ Nii jana jetaote, cuu dede cataaun,
Cana Coaunera bajaabajaein,
nenatecuruha- Faboro aina Silasine
jana jetaote, cuu aonajeeunre, nii cuu
nenacaauru leeochoauru- casetecocuru.

²⁶ Nii jana jetaote, luhecotariin uhe cana
lialiaera, mijieinetiin. Nii jaun jetaote,
mijieeineein nerurujuaa nii caresero
cuhane jana jetao, neyoracaacoa
caresero bacuujuaarune jana, satiin-
nii cuu nenacaauru- casetecocuru
caje nerojoirojoiiri nii acauru biji
ichoracuru- *cadenacuru*. ²⁷ Nii jana
jetaote, jitoroaa nii caresero beraicha
notane jana, nii caresero coaraane jana,
satiin jetao, neyoracaacoae nii caresero
bacuujuauru. Nii jaun jetaote, “Inae
jecha sorooruha, nii casetecocuru,”
naain jetao, rai esefara rocohite,
raajenhane nesohin nijiaohanne coina.

²⁸ Nii jana jetaote, rai ehequuin:

“Coaa ichaajenhane, chatoaneein ne-
cunaitaara. Satiina cau nihacaanura,”
nae jetao, rai Faboro.

²⁹ Nii jaun jetaote, cono bajaain,
soroneein cuhin, enohin jetao, Faboro
aina- Silasi acatiha, rijijijianein coasina
caun jetao, acauru acatiha neseonrae
nii caresero beraicha. ³⁰ Nii baiha je-
taote, caresero caje mitanajaain jetao:

“Cachaauru, cha ichareeun, nitajihane
nune coataa, nichotihanune coinata,”
naain bajaane jana jetaote:

³¹ “Cana Curuaanaa- Jesocurisito
esenetaaute, nichoteei, ii sinijiera,
ii calaoichuru, satiin ii loreri asaae
nenacaauru, naonjoaihunri ainara,”
naain jetao, tonoraare, Faboro aina
Silasi. ³² Niritiin tonoraain jetaote,
rai Cana Curuaanaa Jesocurisito

beratenojoi beebejeeure, satiin-
nii loreri asaae nenacaauru raine
maajeein. ³³ Nitohaneein, dede
catairijihu nihanatiin jetaote, temuha
acaauru que- acaauru bisihuruhane
jaunne jaun jetao, acaauru rai culeje
nii caresero beraicha. Nii baiha
jetaote, inae rai sinijiera aina, saain
rai loreri asaae nenacaauru aina
jiniiquiin, baotisanojoein neure.
³⁴ Nitohaneein jetaote, rai loreri asaae
jetao, Faboro aina curuataain Silasi
amaain jetao, coroaatenajae nii caresero
beraicha. Nitoaneein jetaote, rai loreri
asaae nenacaauru aina jiniiquiin
satiin- sinijiera aina jetao corojeein,
raotojoein neure, inae Cana Coaunera
esenetaauruhane jaun.

³⁵ Inae jano jana jetaote, folisihacuru
letoaaure jetao, joesiocuru, Faboro aina
Silasi joracaeratiha cuuruha, caresero
beraicha quene coina. ³⁶ Nii jaun jetao
te:

“Caraita, nere letoaaure joesiocuru,
inara joracaain, inara jianichaaune
coinara. Aihana jaun, inae nainiquiche,
raotojoein mituhin, amuhichenera,”
naa nii caresero beraicha, Faboro raina
jaun jetaote, ³⁷ nii folisihacuru rai jetao:

“Canacaanu Romanonihacaanu nati-
inte, caohachaain rautaaain, canacaanu
rai bajaorihei amunein, satiin
coarajiha cachane notaracae canacaanu
bisiin, canacaanu enoerateeure
caresero cuhanera. Nii natiinte, nechu
jataaen asinojoein, inae canacaanu
mitaeratenaa jerecurera. Aihana jaun
coatia miturihaacaanuhi, raajenhane
uhin, canacaanu mitaa uuruhinera,”
nae jetao, Faboro, nii folisihacuru rai.

³⁸ Nii jaun jetaote, turuhin beeuruha
nii folisihacuru, joesiocuru raine jaun je-
tao, nesooneetore jetao, Romano neeu-
ruhane beeuruha acaauru raine beeu-
ruha, nii acaauru letonocuru- folisihacu-
runa jaun. ³⁹ Nii jaun jetaote, raaje cuhin

jetao, turuhin, Faboro aina Silasi jora-caeratein jetao:

“Atiin, inara rai, baasoneein ichacaanuneeque, canacaanu que inara suujua acatein, atiin, caaelai caje amuuchera,” naaure jetao, nii joesiocuru, acaauru mitaain. ⁴⁰Nitohaneein, caresero caje inae mitanajaauruhane jaun jetaote, mituhin jetao, Lidia rene, turuha cuure jetao, Faboro aina Silasi, cuu nenacaauru-Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru coaraain, acaauru suujuatein, acaauru suujua lararajiaauruhane baiha jetaote, jelai caje amuure.

**Tsalonecau turuuruha Faboro
aina Silasine jana, acaauru
que nererojoecaain, acaauru
aina baecuruhane**

17 Tsalonecau turuuruhanee coina jetaote, Anfipolisi, chaen Apolonia, naonjoaain neseuru choae situhin, cuhin jetao, turuha cuure Tsalonecau Faboro aina Silasi. Cuu jetaote, ita taojiaauruhana jaan coloheri- sinacoca sirichure cuu nenacaauru Jorioocuru. ²Nii asaae jetaote, turuha cue Faboro, nitohaniha rai nichaona jaun. Nitohaneein jetaote, nebetacanaa janonaa bana naineein jetao, nii sinacoca asaae cunajaque Faboro. Cuu jetaote, Jorioocuru aina nihane, ita cotaicha rijitonajaocure jetao, cuu acaauru rai, Cana Coanera Quiricha Inoasi ereretaain, nichata semanaai reentiaain. ³Cuu nihane jetaote:

“Inae nitohanihanee coina, letononeei nihana jaunte, ohin caje ichanaelu Mesihasi, Cana Coanera Quiricha cuhane aitohane nainaane coinara,” naain jetao, rauhijiriin beebeje Faboro. Niritiin beein jetaote: “Caa inara rai- quiicha beebejeite, jeelai Jesusoneein, canaacha cohajei- Mesihasi,” naain jetao, beebeje Faboro.

⁴Nii jaun jetaote, tabaauru Jorioocuru, arajii Curiecocuru- Jorioocuru aina ita taojiaain- Cana Coanera bajaaurera naonjoainuri jetaote, esenetaacoaaure, arajii enecuru-caohachanejeein nenacaaurune maa- jeein jetao, esenetaain jetao, Faboro, Silasi, naonjoainuri aina neeure. ⁵Nii jaun jetaote, acaauru que necoelai caaun jetao, acaauru aina obajeein, chachaelanaala, nelanaae caaun bero cuhane amuhemuhenaacaauru- neechu aansaineein ichaonacaauru ariin jetao taojiaaure, nii esenetaichuru Jorioocuru nii nese sacutaain acaauru aina cachaauru rohecaain, cachaauru suujua auhacaeraanu que. Nitohaneein jetaote, arajiin cacha taojiaain jetao, Jasoona loreri asaae jetao, codoonetoha cuure jetao, Faboro, Silasi, naonjoaain ariha, runajauruhane, acaauru mucuhin, tararanajaain, cachaauru rai tenajauruhane coina jetao, niqui. ⁶Ne jetaote, cuu Faboro aina Silasi ruurenihana jaun jetao, Jasoona aina curuataain- cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraacuru- tabaauru amaaure, tararanajaain, cocoinanacaihuru rene. Nitohaneein, amanajaain jetaote, cocoinanacaihuru acatiha turuanajaain jetao, ehehequuin:

“Satiin cana rai chauratane sacutaain, cachaauru rohecaain, cachaauru suujua auhacaaurerate, inae cau netonai turuureru. ⁷Nii inatiinte, turuuruhanee jana raotojoein ranajae, caa Jasoona. Acaaurute, Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa eenferadoro- aitoonjoa ichoae iniin: ‘Nihaje leeocho curuaanaacuru- curuaanaa- Jesusoneein curujajaicha.’ naaure,” naain jetao, coulurujuenajaure Jorioocuru letonocuru- nechu aansaineein ichaonacaauru.

⁸Nii jaun jetaote, niritocuruhane jaun jetao, aonacuruhane que nerero-

joecaaure saain- nii cuu nenacaauru cachaauru, nii cocoinanacaihuru, naonjoaihunri. ⁹Nejetaote, nii cocoinanacaihuru rai coriqui tee jetao, Jagoon, nii aina nenacaauru aina, inae nii nese caje mituhin amuuruha Faboorune jana, acaauru rai cainacuruhane coina. Nii aina jetaote, jianenaacure.

Bureau tururuha Faboro aina Silasine

¹⁰Inae nocohecane jana jetaote, luhecotariin, naain Berea nichae, Faboro aina Silasi letoaaure jetao, Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru, ucuuae cuuruha soronacanejeeine coina. Cuu turuhin jetaote, cuu nena- sinacoca asae turuha cue jetao, Faboro aina Silasi. ¹¹Nii cuu nenacaauru- Jorioocuru jetaote, naain Tesalonecau nenacaauru- Jorioocuru amuritoheriin jetao, caohachain suujua coaraain neeure. Nii jaun jetaote, nii Faborohacha beebejei- Jesocurisito beratenojoi aonajeeure, corojeein. Nii jaun jetaote, cojoanonetojeein, Cana Coanera Quiricha Inoasi ereretaaure jetao, jiniiquin, esinaae rauhijiriin aitocuruha Faboro aina Silasine rijiichane coaracuruhane coina. ¹²Nii jaun jetaote, esenetaaure arajiin cachaauru- Jorioocuru, arajiin Curiecocuru aina acaauru benecuru- caohacha nejeein nenacaauru, naonjoainuri. ¹³Nejetaote, nitohaneein, Bureau neein, Cana Coanera aitoonjoa beebejiha Faborone coitucuriin jetao cuuhin, cachaauru suujua rohecaa cuure jetao coaiten, nii Tesalonecau nenacaauru- Jorioocuru, acaauru que nejerateeuruha nii Bureau nenacaurune coina. ¹⁴Nii jaun jetaote, chajaain caeneenejelanaala, nii Bureau, Timoteo aina Silasi,

naonjoaain ratiriin, luhecotariin jelai caje mituhane coina jetao, Faboro letoaaure jetao, cana temura nichae- cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru. ¹⁵Nii jaun jetaote, Faboro corianiha cuure jetao, nii aina amuhemuhenacaauru, Atena neseeu tiaain. Nii baiha jetaote, cuu Faboro ratiriin cauha cuure, chajaaajoaain coaraa cuuruha Silasi aina- Timoteocurune coina aitiin, acaauru letoaa Faborona jaun.

Atenau niha Faborone

¹⁶Nii Atenau neseeu neein, Silasi, Timoteo, naonjoaain cohaca nihana jaun jetaote, cuu itolere- araai laurii- cuu nenacaauru ichanohi- ecaanto coaraain jetao, jataain nererojoeae jetao, Faboro. ¹⁷Nii jana jetaote, sinacoca asae, Jorioocuru aina ita cotaicha rijite jetao, leeochoauru- ita taojiaain- Cana Coanera coroaeraauru ainane maajeein. Nitohaneein jetaote, cojoanonetojeein jerichanetojeein, jeelai que aitiin, ita cotaicha rijitona- jaque, nese cataaun netaojianacaauru aina. ¹⁸Chaen, cuu coroata lauriin nenacaauru- itolere coitucueracuru *filosofooru*, le laurii “epicoreocuru,” le laurii “estooicocuru,” naonjoaihunri aina jetaote, Faboro aina, ita cotaain jetao:

“Cha quena ereereje caa nereretanaa inatoroa,” naauruha tabaaurune jana jetao:

“Nejelau ataneu nenacaauru rai chosichuru- bera necaihara,” naaure jetao leeochoauru, raotojoein, oo caje ichanaa Jesusone beebejiha Faborona jaun. ¹⁹Nitohaneein jetaote, niha jataain chatohaneein, mijieineein rucuhencaine, ita taojiaain rucuhacuruhana jaun jetao, ichtane ucuuno- ajerineeojoaain- Areopago neein, acaauruhacha curuaateihu jetao,

Faboro cotijiaain amaain, cuu turuaain jetao:

“Nii canaacaanu rai- iicha beebejei- ena ecoona- erenaa benaa naineena, canacaanu rai, ²⁰Jataain canacaanuhacha coitucuhi que ereeina jaunna, ‘Naaonjoaain quene aitoonra.’ naain, canacaanu rai beeine jerichaanu, jataain coitucunaa jerichaanune jaunra,” naaure jetao, ²¹satiin Atena cocoaichaneeuruhane, chaen nejelau atane caje uhin- cuu nenacaauru naaonjoaihunri, niha chatohanaine, aonaain, que ita rai ereereena rautatooruhana jaun.

²²Niritiin Faboro caje bajaauruha, nii niha chatohanaine rucuhacuruhane jaan- ichtane ucuuno- Areopago netiine jana jetaote, acaauru cataaun nichaauraaain jetao:

“Satiin inara Atena cocoaichaneeechenete, esinaae rauhijiriin, inara chosichuru coroajeein ichaohin neeiche. ²³Nii jaunte, ita taojiaaichene jaancuru nainein, coaracaanne jana, cuuru ne- inara chosichuru rai lenone mocohichene jaancuru rorihuru. Nii rorihuru nainein coaracaanne janate, ‘Chabana coitucueraii Cana Chosi rai’ naain laenanohine- nii leinjiin rori. Nii coitucuelanaala, inaraacha coroajeite, Acai hanejei Nena- Cana Coaunerane. Quena, caa inara rai ereere jeein beebejeun.

²⁴Acate, Cana Coauneranein, itolere, cana rai chaauruatane Coauneranein, itolere, que nenacaauru Curuaanaanein, itolere, satiin cana janonaa sirichanein ne. Coatia, raajenihane- cacha ichanohinein nena loreri- Teenforo asaaecha ichaohi. ²⁵Nieichu chaen, rai chaelai icharaaunu latihei. Acate, itolere cana rai ichaonaa teein, neraain ichaonaana jaanu teein, itolere maa- jeein coaunaelu cana rai.

²⁶Chaen jetaotechu, jauriaanejeein leinjiin cacha coaunaelu, caje arajiin nefoerateein, laurilauri catohanein- cana rai chauratane sacutaain- neenenu que. Nitohanein, cacha coaunaain jetaote, nenajaauru nenajaauru neuruha le laurichurune coina, acaauru ichaona jaannu jelai been jetao, cuu ichaooruhane jinatelu Cana Coaunera. ²⁷Chaen, esenetaain coitucunaa nainihane, coitucuha cachane cointate, nitohanein ichaelu Cana Coaunera. Coatia niqui, cana caje corihae nihei Cana Coaunera. ²⁸Cana Coaunera corenihate, ichaohin, nerurujuaain, naaonjoaain ichaohacache. Inara araichuru tabaauru- raotojoein erenaa que ereereena inaureraauru jetaote: ‘Cana Coaunera cajete, nefoeratanaanein nihacache,’ naain ererejetocure. ²⁹Nitohanein, Cana Coaunera caje, nefoeratanaanein nihacachena jaun, nainihei nejelaunein, cana suujua cuaain, ‘Aiha coata, ajeri, naaonjoaain caje- cacha ichanohinein nena- chosichuru- ecaantoorune tocohaniha jecha, Cana Coaunera,’ naain cana suujua cuaain nihacachene. ³⁰Inoaelu jetaote laen, coitucuu renihaluna jaun, niicha rautai icha cachane jana, inauheneeicha coarajerejetelu jetao, Cana Coaunera. Jana, enenete laen, inae jinatihana jaan que tihana jaun, coitucuhin nere tonoraa, itolere sacutaain cachane coina berate. ³¹Nitohanein beratihana jaunte, inae Cojoanonaa- que banihatein- niicha rucujuei que tihane bana, caa chaauruatane que, satiin- neinichaachene coareein Cana Coaunera, esinaae rauhijiriin rai cachanein neein- caohachaa in suujua coaraauru coitucuha- nii leinjiin cacha janijiin niicha ranojoi aina cuaaine coina. Niite raotojoein

coitucuhacache, aca rai, nii ichaeraanu que, oo caje ichateein nihalune jaun,” nae jetao Faboro.

³²Niritiin, oo caje ichanarichaain cachane biha Faborone jaun jetaote, oo baiha ichanaain nena nainiha cachane esenetaaurenihana jaun jetao, batocure tabaauru. Jana leeochoaauru jetaote:

“Leeocha banana, ii ere aohariha-caanuhincha,” naaure jetao Faboro rai. ³³Niritocuruha raine jaun jetaote, cuu ratirinaajaan amuhe jetao, jelai caje Faboro. ³⁴Nii jana, tabaauru jetaote, esenetaauruhana jaun, caaijie cuure. Nii jana jetaote, cuu acaauru aina cue leeinjiin cacha- Dionisio. Nii jetaote, nii ita taojiaauruna jaan- Areopago- netaojianacaauru bichauhenaneein, niha chatohanaine rucuherraneein nenaane. Chaen leeinjiin ene- Damarisineein curuajai, chaen leeochoaauru naaonjoainuri jetao, Faboro caaijie cuure.

Coriintoo turuha Faborone

18 Nii baiha jetaote, nii Atena caje amuhin, Coriintoo cue-Faboro. ²Cuu jetaote, Poonto batane caje unaa- leeinjiin Jorio- Aquila neein curuajai aina, ita ruure. Aca jetaote, rai comasai- Firisila aina, enanejeein Italia caje turuhin neeure Coriintoo. Nii bana, Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa- eenferadoro neein nena- Culaodio, nii Roma caje, satiin mituuruha Jorioocurune caina, mijieinetiin aitohane jaun jetao, jelai caje mituure. Nii jana jetaote, acaauru rene turuha cue jetao, Faboro. ³Jerichanejeein, acaauru rijijieein, jacari caje lohanarinu que, acaauru ichanaa que amihaniha acaentonaina jaun- coaranaaca cue Faboro, cuu acaauru aina neein, jiniiquiin acaauru aina amihanihane caina. ⁴Cuu jetaote, nebetacanaa cojoanona bana naineein, ita taojiaain- Cana Coanera

bajaauruha Jorioocuruna jaan loreri-sinacoca asae turuha cuhin nejesina ne Faboro. Cuu Jesocurisito beratenojoi beebjeein, Jorioocuru relaain, Jorioniheichurune maajeein relaane, esenetana nainecuruhane caina.

⁵Inae Masedonia batane caje, rene turuuruha Silasi aina Timoteocurune jana jetaote, jacari caje lohanarinu namihaneoo jianein, Cana Curuaanaacha beratenojoi benaacha que ne Faboro, rauhijiriin, aitoha Cana Coanera Quiricha Inoasi cuhanene rijitoejin: “Jesosote esinaae rauhijiriin canaacha cohajei Mesihasi ne,” naain coitucuruha Jorioocurune caina. ⁶Ne jetaote, rautaaurenihana jaun, aina obajeein cotaain, Faboro necoeje chanuure Jorioocuru. Nii jaun jetaote, rautaaurenihana Jorioocuruna jaun, jelai caje mituhane, cojounacanu que jetao, cuu cajione romaromaain jetao,

“Inaraacha jerei ineeinte, casete-coneein nitajeriquicheeincha. Inae canu enene caje coauneein, cha ujuaihoneein nihaaunra. Inarate, nii ujuaihoneein neeiche. Inae aihane amuhanu. Ena caje coauneeine Jorioniheichuru rene aihane cureunnicha,” nae jetao Faboro, Jorioocuru rai.

⁷Nitohanein, nii ita taojiaauruhana jaan sinacoca caje mituhin jetaote, rohan nena- leeiin cacha- Tisio Josto loreri asae turuha cue Faboro. Nii cacha jetao, Jorionihei. Ne jetaote, esiaaen rauhijiriin laaen Cana Coanera ere esenetaain corojeein, tonoraera ne. ⁸Nitohanein jetaote, sinacoca curuaanaa-Curisifo, saain rai bereecuru, rai comasai, saain rai loreri asae nenacaauru aina jiniiquiin, Cana Curuaanaa ere esenetaaure. Nitohanein jetaote, arajii- Coriinto cocoaichanecuruhane jetao, beebjeein Faborone aonaain esenetaauruhana jaun, baotisoajoineein neeure.

⁹Le janotiin cuhane jetaote, coeta-cai rijitjoein jetao, Faboro siniha cue Cana Curuaanaa. Sinihu, rai eco-cohin jetaote: “Coaa canu ere beebjeeine jianihara. Jiaohine casiin jianeenera.” ¹⁰Canuna, ii aina nereeunicha. Nerihaain, caohachanajeein chatohanein cheterata, cau, caa nese que neeruha arajiin canu cachaaurune jaunne ichei aitoonra,” nae jetao, Cana Curuaanaa, Faboro sinihu. ¹¹Nii jaun jetaote, coroata jaanacai cataaun tiaain jetao, nii Coriintoo neein, jelai cocoaichacuru rai, Cana Coaunera ere beebjee jetao Faboro.

¹²Ne jetaote, Acaiha batane coberenadoro neein niha Calioonne jana jetao, Faboro aina nejeratein jetao, ita taojiaaure Jorioocuru. Nitohanein, ita taojiaain jetaote, Faboro mucuhin amaaure, ita colurujueeuruhana jaan coloheri- *tribonal* asae. ¹³Nitohanein, mucuhin amaain, coberenadoro acatiha turuaain jetaote:

“Caa cachate, cachaauru suujua tacaain, nejelauneei Cana Coaunera corojeein tonoraauruha cachaaurune jereein ne, cana rai cocoaeraa nitohanai ichaonaane saijieein, rautanaa cojoaelanaalara,” naauruhane jana, ¹⁴cuu irihane coina, aonajiha Faborone jana jetaote, cuu Jorioocuru cotaicha rijitiin jetao:

“Jataain baaso ichaain, sonajaain jao-hin, naonjoaain que inara ere nihane jana nihanena, nainereun canu rohecaachene latelanaala, jeriquichene rijijieein, inara- Jorionequichene aonacaun tonajelanaalanera. ¹⁵Nena, inara aohana nainereun, joareein, nitohaniha inara ichaona jaun aitiin, inara raajenihane inaraacha coacui que aito-cohichene jaunra. Inara nii rucuhucuche. Coatia canu, nii que enonaa nainihaaun, nitohanai rucuhelanu que nenihanune jaun,” naain jetao, ¹⁶nii ita colurujueeuruhana jaan coloheri- *tri-*

bonal caje, nii Jorioocuru sitae, coberenadoro Calioon.

¹⁷Nii jaun jetaote, sinacoca curuaanaa- Sosetenesi mucuhin jetao, faohacure, nii ita colurujueeuruhana jaan coloheri- *tribonal* acatiha tein. Ne jetaote: “Coaraain nainauruina,” naain jetao cuu coarajenajae coberenadoro- Calioon.

**Antioquihau cauhin, jelai caje
nacoauneein misioneronein
cuhane nichata satiha Faborone**

¹⁸Araai jao-hin, Coriintoo nihane baiha jetaote, Jesocurisito corenihacana nejeraauru rai necoeure jetao, Aquila- chaen rai sinijiera Firisila, naonjoaain aina jiniiquii- Faboro, Siria bataneu cuuruhane coina. Nitohanein cuhin jetaote, cucuana cuhane cuujueein, Sencurea turuhin jetao, caje amuhane coina bote cuhane fau rai, rai couturi loraecaain joerate jetao Faboro, Cana Coaunera rai naitoonjoanlu nainane cojounacanein.

¹⁹Nitohanein cuhin, inae Efesoo turuhin jetaote, cuu Aquila ratiri, rai sinijiera Firisila aina. Nitohanein cuu ratiriinajaain jetaote, naain nena sinacoca asae turuha cue jetao- Faboro. Cuu turuhin jetaote, enohin cuu nenacaauru- ita taojiaeraauru- Jorioocuru rai ereerejeein jetao, relanajae Faboro. ²⁰Nii jaun jetaote, cuu carajaain acaauru aina nihane coina, Faboro chunaure. Ne jetaote, ainaa jerelanaala, acaauru rai:

²¹“Jeriha, Cana Coaunera nena, caa baiha inara rene turuha ureeunicha,” naain jetao necoe acaauru rai Faboro.

Nitohanein, necoein jetaote, leinjiin bote cuhane fauhin, Efeso caje amuhe Faboro. ²²Nitohanein amuhin jetaote, Sesareea turuhin, jelai caje coauneein, atane choae cuhin, Jerosaleeun turuha cue Faboro, cuu nenacaauru Je-

socurisito ranojoinunru coaraane caina. Nii baiha jetaote, caje Antioquihau cue jetao- Faboro. ²³Nii baiha carajao-joaain neein jetaote, coaiten amuhemuhena nunuhetein, itolere Galasia batane, Firijia batane, naaonjoainuri sacutaain amuhemujeein, Jesocurisito esenetaeraauru suujuatein, acaauru suujua lararajiae jetao Faboro.

Efeso Jesocurisito que ereerejiha Aforone

²⁴Nii jana jetaote, amuhemuheca Faborone naniha, Efeso turuhe jetao, leinjiin cacha- Alejaandiria cocoaicha- Aforoneein curujai. Nii jetaote, caohatiin Cana Coaunera Quiricha Inoaesi coitucuhin, raotojoein ereerejeein, cacha relanaa coitucue jetao. ²⁵Aca jetaote, esinae rauhijiriin, Cana Curuaanaa aitoonjoa coitucuhin, esenetaain, tonoraain nenaane. Nii jaun jetaote, raotojoein ereerejeein corojeein, rauhi cuhane cuaain, Jesoso aitoonjoa beebejeein, que cacha relae. Ne jetaote, Jesocurisito esenetaeraauru rai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coitucuhelanaala, acaihanejeein Cana Coaunera ere tonoraera neein niha cachane coujounacanu que, cacha baotisaa Joaan neecha coitucuujiha natiin jetao, nitohaneein cacha relae jetao, Aforo. ²⁶Nitohaneein jetaote, chaque tonaje lanaala, ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri- sinacoca asae cacha relae, satiin aonajera urichoo. Nii jana cuu neein aonajihia Aquila, rai sinijiera Firisila ainane jaun jetao, cotijiaain bujuaihu amaain jetao, rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein jetao, beure Aforo rai, jelai amuritoheriin coitucuhane caina. ²⁷Nii baiha jetaote, Acaiha batane cunaa jeriha- Aforone jaun jetao, quiricha laenaain, aina letoaaure, nii Acaiha nenacaauru- Jesocurisito

esenetaeraauru rai, caohachaaain belaaain raauruhane caina. Inae Acaiha turuhin jetaote, Cana Coauneraacha belainojoein- Jesocurisito- esenetaeraauru corootajane jetao, jataain Aforo. ²⁸Nitohaneein jetaote, rauhi coaraain, rauhi cuhane cuaain, Jorioocuru rai ere, satiin aonajera urichoo. Nitohaneein, acaauru rai ereerejeein jetaote, acaauru rai Cana Coaunera Quiricha Inoaesi ereretae jetao, Cana Coaunera jerenohineein, letononeein Mesihasi niha Jesoso ne que, aitoha Cana Coaunerane beein. Nii jaun jetaote, chunijiu cuaain tonaain Aforo batiin tonaain erenaa nainecurene jetao, Jorioocuru, acaauru que coarateein aitohana jaun.

Efeso turuha Faborone

19 Coriintoo niha Aforone nainiha jetaote, Efeso cue Faboro. Efeso turuhane caina jetaote, ichatane tabai ucuuno que iniin, ichatane tabai choae situhin, turuha cue jetao, Efeso Faboro. Cuu jetaote, le laurijieein Jesocurisito esentaeraauru aina ita eruure jetao. ²Nitohaneein, runajaain jetaote, acaauru rai:

“Tana, Jesocurisito esenetaichene nunuheteichene bana, inae Cana Coaunera Suujue raain neeicheluneta,” naain acaauru caje bajaa Faborone jana jetaote:

“Aihahacaanuta. Coatia chaabana nir- itiin, esenetaeraauru rai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coitucuhaacaanuta,” naain tonoraauruhane jaun jetaote:

³“Chatohanai quetejian, baotisanojoein neeicheta,” naain bajaa Faborone jana jetaote:

“Cacha baotisaain coujunacatihalu Joanne rijijieeinchate, canacaanu cojounacatein neeurelura,” naain tonoraauruhane jaun jetaote:

⁴“Aiha chuhisicha. Nii Joante chuisi rauhijiriin Cana Coaunera esenetaeraa- auru cojounacaatelu baotisaain. Chaentechu nii caaijie turuhenei- Jesoso esenetaauruha saain cachaaurune coina beebejelu,” naain beebejiha acauru rai Faborone jaun jetaote, ⁵Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha, inae baotisaain cojounacatenohineein neure. ⁶Chaen, acauru choae biji merecaain, Cana Coaunera bajaa Faborone jana jetaote, acauru choae fauha uha Cana Coaunera Suujuena jaun, itolere nejelau ere que ereein, aitoroatiha Cana Coaunerane beebejeure. Nitohaneein jetaote, rai nere chuanene maajein Cana Coaunera beratenojoi ita rai beebejeure. ⁷Itolere- neein jetaote, lechoonca coroatajaure, nii cachaauru- Cana Coaunera Suujue raeracuru.

⁸Nichata ateein, cuu neein jetaote, netaojiaauruha- Jorioocuruna jaan loreri- sinacoca asaa cuhin, Cana Coaunera ere beebeje jetao, Faboro, chaque casilanaala. Cuu jetaote, “Naaajoarichaain nii Cana Coaunera Cojoanona- Ena Turunaa,” naain beebeje, esenetaauruha cachaaurune coina. ⁹Ne jetaote, tabaauru, nechu jataain, cotaiha esenetana jerecurenihana jaun, esenetana jerelanaala jetao, satiin aonajeurera urichoo baasoneein, nii Ena Turunaa Ichaonaa que ereeuruhane jaun jetao, cuu ratirinajaain, cachaauru relaa- leeinjiin cacha- Tiranoneein curuajaine jaan- coloheri asaa, nii Jesocurisito esenetaeraauru- jitariin amaain jetao, nelonae Faboro. Cuu jetaote, cojoanoonetojoein, Cana Coaunera ere beebeje jetao, Faboro. ¹⁰Nitohaneein jetaote, cuu coroata jaanacaain, cacha relaane jaun jetao, Asia batane sacutaain nenacaauru, Jorioocuru, Jorioniheichurune majeeinchuru,

Cana Curuaanaa aitoojooan beebejiha Faborona jaun, aonacure.

¹¹Nitohanihana jaun jetaote, Faboro aina cuaain jetao, itolere cojoaelanaacojoi ichaain jetao, cachaauru notajae- Cana Coaunera. ¹²Nitohaneein coroatajaniha Cana Coaunera jaun jetaote, Faboro que, cajione turuaain, amaain jetao, cunaitenacaauru dadaauruhane jetao, nerautaaure- itolere cunai caun cunaitenacaauru, itolere coitucuhichuru ichanaaneeinchuru- cunaitenacaauru caje jetaote, nii coitucuhichuru sitae.

¹³Nii jana jetaote, neeurelu- benaneneein nenacaauru- Jorioocuru- amuhemujueein- moconajaera ichanaa- neein cunaitenacaauru rautaaeraniha nenacaauru. Niichuru jetaote, “Jesoso coreniha mituuche,” naain, nii suujua cuhane moconajaera letono sirichaaauru caje sitaaauruhane coina jetao, coacuhin, ichaa Faborone rijijieein jetao, nii moconajaera ichanohineein coitucuhui que, cojoeonacaauru rai jetao: “Faborohacha beebejei- Jesoso coreniha, nii cacha caje mituhin amuura,” naure jetao.

¹⁴Leeinjiin Jorio- Esesebanteein cu- ruajai calaohichuru- caaunsineein ne- nacaauru jetaote, nitohancure. Nii Esesebate, saseredotecuru curuaanaaneein ne. ¹⁵Ne jetaote, coitucuhichuru si- tanaa jerecuruha, que cojoeonaa cajene jana jetao:

“Canuna, Jesoso coitucuhin, Faborone maajein coitucuunra. Jana laaen, inara coitucuhaaun. Cha nequiche chaainti inarata,” ¹⁶naa nii cacha suujueniha netiin- nii coitucuhine rijieeoritiin jetaote, acauru choae tacaatiin jetao, sonajae jetao, acauru amuritiin nunujuetohana jaun jetao, banejelanaala jataain cunaitanajaain, jitariin acauru cajionene majeein,

caohachanainejeein, soaisoiriin sonajae jetao, nii coitucuhuhi que-cojoeona cacha. Nii jaun jetaote, machorojoa machorojoaain jetao, nii neeurunajaa loreri caje jetao, soroore.

¹⁷ Nii nitohanihana jaun jetaote, sathiin-nii Efesoo nenacaauru Jorioocuru, Jorioniheichuru, naonjoaihunri- sathiin, nii coitucuhin casihure. Nii jaun jetaote, itolereenein, Cana Coanera Calaohi niha Cana Curuaanaa- Jesocurisitone coitucure jetao, beebejeuruhane jaun.

¹⁸ Nitohanein jetaote, arajiin cachaauru nii coaraain esenetaeraauru, sathiin, aonajeuruha cachaaurune jana jetao, jauriaa jaiti coitucuelanaala itolere baaso- acaauruhacha ichai beure jetao, jitariin caohachanainejeein.

¹⁹ Chaen, arajiin benanecuru jetaote, nii nerelaauruhana jaan- acaauru quiricha jitariin uhaain jetao, sathiin coarajeureru notaracae teein, jitariin mocoore. Nii acaauruhacha mocoi- acaauru quiricha core rocooruhane jana jetaote, saoquichoonca oaraacani, acaauru coriquineein jataain coretineein jetao mitue rai core.

²⁰ Nii jaun jetaote, itolere sacutaain, jelai amuritoheriin Cana Curuaanaa Jesocurisito esenetaain jetao neure cachaauru. Nii jaun jetaote, esinaae rauhijiriin nelatein- itolere ichaa- Cana Coaneranane coaracuuruhane jaun jetao, leeochoauru cachaauru netonoai esenetaaure.

²¹ Nii nitohanihana baiha jetaote, coaiten Masedonia, Acaiha, naonjoaihunri, cunaa jere jetao, Faboro, nii caje cuaain, Jerosaleeun cuhin, caje coauneein Romau cunaa jerihane jaun. ²² Nitohanein coacuhin jetaote, ichoaichania coroatajai- coroatajaneraauru- Timoteo, Erasto, naonjoaihunri letoae jetao, Masedoniau, Faboro, turuha curichaaine beeuruha- ichoaichaniha,

amaaine coina. Nitohanein, ichoaichania letoanajaain jetaote, nii Asia batane que nedae jetao, Faboro.

Faboro aina, rai corihacuru que nejerateein, ita roerohecaauruha Efesoo nenacaaurune

²³ Nii bana jetaote, sathiin- nii Efesoo nenacaauru jetao, ita que nejerateein, ita roerohecaure nejesinajeein, nii Ena Turunaa Ichaonaa que, acaauru relaauruhane jana, esenetaauruhane coreniha. ²⁴ Leeinjiin cacha- Demetirioneein curuajai- coata que amihanenaa jetaote, nii leratera ne. Nii Demetirio jetaote, itolere ecaantoneenanain ichae jetao, coata caje, nii acaauru chosineein- acaauruhacha tei- eneneein nena- Aretemiasa rai Teenforo cojounaca sirijiacoain. Nii que coretiin que cachaauru rai necoreteein jetaote, nii aina amihanenacaauru coretenajaque jetao, jataain coretiin. ²⁵ Nii Demetirio jetaote, jitariin coroatajaneraauru cotijiae jetao, leeocho cachaauru- acaauru rijijieein- jelai- ecaanto icharanein- amihanenacaauru cotijiaain jetao, acaauru rai jetao:

“Niha naonjoaain- raoto- joein amihanein- raotojoein ichaohacachenajaan- cana amihaneoo core aasaerane jaunna, inara cotijiaaun, nii que erenaa coinara,” nae jetao, nii coata caje- ecaanto ichaera- Demetirio. ²⁶ Niritiin jetaote: “Inara netonaite, raotojoein coitucuhin, inara uricho que, nii aonaain neeichera. Nii Faboro naain acaauruhacha curuaatei cachate, cajianeein amuhemujueein, cachaauru rai: ‘Nelatihejie caa canaacha ichai- cacha ichanohineein nena- cana chosicha.’ naain, arajii cachaauru rai bihana jaun jetaote, inae esenetaaure arajiin cachaauru. Coatia leeinjiin cau Efesohacha nitohanai ichaaita.

Itolereenein, Asia batane sacutaae lalajeeinte, amuhemujeein, nii chosi esetaauruhane jiaanecuruha cachaaurune coina relanajaane jaun, esenetaacoaure. ²⁷Niite laaen, jataain cana rai ulunaain nedaera. Nabana chunei, cana amihaneon coretena nainenihane, cana amihaneon niha natiinte, nitajenaa naine. Chaentechu, Asia batane sacutaain, satiin chauratane sacutaain coroaenjoinein niha, jataain nelatein nihane corenihane saijjein, caa cana rai chosi- Aretemiasa que jaolecoorurein cachaaurura. Chaen inae turuurihaain rai Teenforo asaae, coroaeca,” nae jetao Demetirio.

²⁸Nii jaun jetaote, nii aonaain obajeein nujuae soaisoain jetao:

“Caohachaain laraajiin neeine- Efeso cocoaichanichaachene- chosi- Aretemiasara,” naaure jetao, nii coata que-amihanenacaauru.

²⁹Nitohanein jetaote, cajiianein, ita cotaicha rijitiin jetao, nii coroatajai cachaauru- Faboro corianiha cunacaauru- Masedonia caje unacaauru- Caiho, chaen, nii leecha- Arisitaroconein curuajai naajoaihunri curuataain jetao, codoonetiin mucuunajaain jetao, acaauru tararaain, ita taojiaain- chaaelai coaracuruhana jaun- *teatro* neein acaauruhacha curuaateihu amanajaain jetao, ita taojiaeraauru acatiha jetao, tenajaa cuure. ³⁰Nii jaun jetaote, acaauru coreniha enohin, cachaauru rai, iriha cunaa jeriha Faborone jana jetao, caohateure, ecu nenacaauru- Jesocurisito- esenetaeraauru, nabana, chatohanein teeuruhane coataa. ³¹Nii cuu- Asia batane nenacaauru- cocoainanacaihuru tabaauru jetaote, Faboro belaichaauru nihana jaun jetaote, “Jiaonriha jera, nenoainera,” naerateure jetao. ³²Nii nainiha jetaote, nii ita taojiaauruhana

jaun jetao, ita rai cajiianein nujuae sooaichure jetao, ita rohecaain. Jana, tabaauru jetaote, “Naaonjoaain coinate ne caa netaojianaara,” naain jetao, coitucuurene. ³³Nii jaun jetaote, acaauru tabaauru jetao, “Naaonjoaana jaunte, nii rucuhecuruhane coina, netaojiaaure,” naain jetao, leeinjiin cacha- Alejaandoro neein curuajai rai, beure. Nitohanein rai beratein jetaote, acaauru ajiniha teein jetao, Alejaandoro sarasaracaain amaare Jorioocuru, nii netaojianacaauru acatiha, cuu nichaauraaain, nii ita rohecaeraauru rai, iriha Jorioonecuruhane corenihane coina. Nii jaun jetaote, turuhin, nii netaojianacaauru rai jetao, biji sarasarari, curuatoroain aonajeeuruhane, acaauru rai, satiin urichoo, Jorioocuru coreniha, irihane coina. ³⁴Nitohanein, irihane jana jetaote, nere cajeecha nainacorichure, acaentonai, Jorionihane que. Nitohanein, nainacoriin jetaote:

“Caohachaain, laraajiin neeine, Efeso cocoaichanihakachene- chosi- Aretemiasara,” naaure jetao, ita rai nujuaan soaajiin, carajaain, coroata oraain, acaauru chosi niha- Aretemiasa beuruhane jana, esenetaaurenihana Jorioocurune coitucuuruhane jaun.

³⁵Nii jana, nii neseeu- acaauru rai- chaaelai que- ereeuruhane- laenaain rucuhera- “secretario” jetaote, inae aitoaha acaauru raine jaun, sitonaonjoauruhane jana jetao, acaauru rai:

“Aonacuche, Efeso nese cocoaichacuru. Satiin- itolere cachate, nii jataain- cana rai nelatein nena- cana chosi loreri- Teenforo, chaen, nii dede caje- ajerinein Aretemiasa tocohaneein nalunaane maajeein beraihane coina nena- neein niha- caa nese cocoaichanihakachanene coitucuurera. ³⁶Nihei chunei, nii que, ‘Nohanenaa,’

naain iriha chuneine jaanu. Nii jaun, inae nii jiaanecuchera. Coa obaecache. Coa caohachaain inara suujua coarihei amuneein, chatohanein, baaso chana coaucachera. ³⁷Coatia, chatonaain cana chosi que ereein, niheichu Teenforo asaee asijiauhin naonjoaauruha caa inaraacha mucuhin inaraacha uhaauri- cachaaurune coaalanaalata. ³⁸Chatonaain, acaauru colurujueein niha, nii coata que amihanenaa- Demetirio, nii aina amihanenacaauru ainane, taute neeure- nii rucuheraaunu que nenacaauru- joesiocuru, chaen, acaauru curuaanaacuru, naonjoaihunri. Niha chunicoaha, acaauru coulurujuerane, taa, nii rucueraaunu que nenacaauru rene amanajaauchete, neruujueeuruhine, ecu le cachaauru jabereco coreniha irihane coinara. ³⁹Niha esinaae rauhijiriin chatohanaine, rucuhena jerequichene, satiin cocoainanacaihuru aina, ita taojiaain, nii rucujueein neeuchera. Nii banate, esinaae rauhijiriin, caohachaain ita taojiana esinenein rucuhericuicheeincha. ⁴⁰Jana, jerichanejeein, sacunaa coauquichenete, cana colurujuenaa nainecurureein, ‘Cana jecha cachaauru suujua rohecache,’ naain. Nii quete, jataain lunaain nihacachera. Charijeein nejeein, coitucuhin, cana caje, ‘Chatoanein, leratein, ita rohecaureta,’ naain bajaauruha cocoainanacaihurune, tonaainte berichaacheta,” naain jetao:

⁴¹“Chajaaincha cauha- chanichuchera,” nae acaauru rai, nii chaelai que ereeuruha nii neseeu nenacaaurune- laenaain- rucuhera.

Masedonia, Curesia, naonjoaihunri turuha cuha Faboro

20 Inae nitohanein, cajianein, ita rohecaauruhane jianecuruhane

baiha jetaote, jitariin, nii Jesocurisito coitucuurera cotijiaain jetao, suujuatenajae- Faboro. Nitohanein, suujuatenajaane baiha jetaote, acaauru rai necoein, Masedonia batane cue jetao. ²Cuu jetaote, neseeu neseeu nainein, cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru rene bedaenein, cuu acaauru suujuatein, jelai amuritoheriin Jesocurisito esenetaauruhane coina, acaauru rai ereereje Faboro. Nitohanein, acaauru rai ererejeein, acaauru suujua lararajihane baiha jetaote, Curesia batane cue jetao Faboro. ³Nitohanein, Curesia batane turuhin jetaote, cuu ne nichata ateein. Cuu nichata ateein nihane baiha jetaote, inae Siriau cuhane coina, bote cuhane fau rai, nihane jana jetaote, que necosuujuaauruha Jorioocurune coitucuriin jetao, jelaiha atane ichoae cauha cunaa jere jetao, nacoauneein Masedonia choae situhin cuhin, Faboro. ⁴Nii janate, canacaanu corihaniha uure, Berea cocoaicha- Firo calaohi Sofate, chaen Tesaloneca cocoaichacuru- Arisitaroco aina Secoondo, chaen Derebe caje unaa Caiho, chaen Timoteo, chaen Asia batane caje unacaauru- Tiquico aina- Torofimo, naonjoaihunri. ⁵Satiin niichurute, ichoaichania amaain, Toroasihu, canacaanu cohaca cuure, Masedoniau canacaanu ratiriin. ⁶Nii janana, canacaanu, Filipino caje nesaruhacaanu, leeinjiin bote cuhane, jorerera colane ichanohi faan quihuruhana jaan cojoananaa- Fasocoa beseta bitoacaanune baiha. Nitohanein nesaruhin cuhina, saouki janone cuhane, turuha cuhacaanu Toroasihu. Cuuna canacaanu cohacuruha, nii ichoaichania cunacaauru- Jesocurisito coreniha- cana nejeraauruna jaun, cuu erunajaacaanu. Nii Toroasihuna, caaunsi janonein nihacaanu.

Toroasihu nenacaauru rene bedainiha Faborone

⁷Cuuna, semana nunuhe cojoanonaa bana ita taojiacaanu, cana coreniha ohalune coaacuruha, satiin esenetaeraaurune coina, faan chaluhin quihalu- Jesocurisitone rijijieein, ita aina jiniiquiin faan chaluhin quihacaanune coina. Nitohaneein netaoiaacaanune janate, Jesocurisito coreniha cana nejeraauru rai, carajaain itolere que, dede cataaun tiaain, ereereje Faboro, nii cojoanoo, jelai caje amuhane nihane jaun. ⁸Nitohaneaina, leeinjiin loreri ucuunetiin nenea nichata coarana saatono que, netaojiacaanu. Cuurute, nihacoae arajiin conooru, moconojoineein. ⁹Nii janate, jelai caje nemarote, leeinjiin enamanaa-Eoticoneein curuajai. Acuujuua laojoiri bacuujuaniha lauhequuin, cuu carajaain ereereeca Faborone aonajihana jaunte, amuritoorihana sinirenana jaun, nemarote, nii loreri ucuunetiin nenea nichata coarana caje. Nii janate, soroneein fauhin, michuuruhane jana, inae ohe nii enamanaa. ¹⁰Nii jaunte, fauhin nii enamanaa que baluunetiin, cuu nenacaauru cana nejeraauru rai:

“Coaa nesoonetohachera. Esinaaete niqui inae ohera. Nete, inae ichanaera,” nae Faboro.

¹¹Nii baihate, jelaiha iniin, faan beeebeunein chaluhin quihane baiha, coaiten janohajeein ereereecane baihate, inae jelai amue. ¹²Nitohaneein, nemaroteein oha nii enamanaane jana, oo caje ichatiha Faboro aina cuaain Cana Coaunerane jaunte, jataain que nelararajiaaure.

Toroasi cajene Miletoo cuhacaanu.

¹³Nii janana, ichoaichania bote cuhane cuhin, Asoo, Faboro cohaca cuhacaanu, aca nitohaneein jereein,

atane ichoae cuhana jaun. ¹⁴Inae nii Asoo, ita ruhacaanune janate, canacaanu aina, bote cuhane faain cue Faboro, Mitileneu. ¹⁵Jelai caje nesaruhinna, cojoanoo Quihoo situha cuhacaanu. Nii cajena, le janohin turuha cuhacaanu, Saamo cofauhanau. Cajena cojoanoo cuhin, turuhacaanu Miletoo. ¹⁶Asiau jeloon cuhin, carajanaa jerenihana jaunte, Efesoo cunaa jerene Faboro, Jorioonecuruhane beseta- Feentecosetesi bana Jerosaleeun nenea jerihana jaun, chajaaajoaain Jerosaleeun turuhane coina.

Efesoo nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru- bichauhenaauru rai ereerejiha Faborone

¹⁷Inae Miletoo turuhinte, jelai caje coauneein, Efesoo nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru bichauhenaauru cotiharate Faboro. ¹⁸Inae turuuruha nii niicha cotiharateeurine janate, acaauru rai:

“Cau caa- Asia batane que turuhanune caje coauneein, inara ainaacha ichaohanulune jaunte, inara raotojoein canu ichao coitucuhichera. ¹⁹Itolere janonaa banana, joareein cacha rijijieein inara aina amuhemujueein, Cana Curuaanaacha jerenohi ichajeein nerejetoonlu, casuujuua fononoichuru, itolere necairichanaa abaantaain, canasinee rijitocuruha Jorioocurune abaantaain. ²⁰Nena, atiin jianelanaala, inara caohachanu que, tabaauru que inara loreri asae, tabaauru que nenaanaja cataaun, naaonjoaihun teinchuru, satiin aonajeeurera urichoo inara rai, Cana Coaunera ere beebjeein, inara relarejetoonlu. ²¹Chaen nechuu, Jorioocuru rai, Joriooniheichuru, naaonjoaihunri raine maajeein: ‘Coaiten enacoauneein Cana Coaunera ere tonoraain, rai Calaohi- Jesocurisito netonoai esenetaain tonoraachera,’

narejetoonlura. ²²Enana laen, inae Jerosaleeun cureeuni, ucuae caletoha Cana Coaunera Suujuene jaun. 'Naaonjoarichaauni cuura,' naain coitucuelanaalana, caa cureeunicha. ²³Leenjiin, neseuru nainein, cuhanunejaauru naineinchurute, cuu turuhanune, caresero cuhane caenoaain, cacairichaaaururichaaaine benajaque canu rai, Cana Coaunera Suujue, acaihanejei niichane coitucuujueun. ²⁴Nena, chaque tonajeneun. Coatia chaque nelatihei canu rai, canu ichao. Nenacaenajian, cacairichaaauruhane que nellararajiaain, rachoojoein caletooa Cana Coaunera Calaohi- Jesocurisitona jaan nainana jereun. Niicha berateierenaa caohati beebejeein, jataain cache belaiha Cana Coaunerane maajeeinna beebejereunni.

²⁵Esinae rauhijiriine, satiin, cau nenuquichene raina, beoricheeuni, Cana Coaunera Janonaa beebejihanune aonajera neeichene, coatia inae chunei enacoaunein cacohararihaain. ²⁶Nii jaunna, enene inara rai aitona jereun, rauhijiriin, nihei chunei coreniha, cha ujuaihoneein nenerihanuhine jaun, ²⁷nii chunei que suujuelanaala, satiin cache urichoo, Cana Coauneraacha jerei beebejihanune jaunna, cha ujuaihoneein nenereunni. ²⁸Aihana jaun, itolere que nainain, necohalajiin, caohachaaain necoeraain neein, Cana Coaunera rai ita taojiaeraauru beraihuhe, acaauru coreniha, coroso que ohalu rai Calaohine jaun. Niicha ranojoihunru beraichanu quete, inara cotijiaain, nii beraichaanu que inara te Cana Coaunera Suujue. ²⁹Inae amuhanune baihate, turuha uurureein nechu aansai ataibinaaenein cache quicha rijjijeein nenacaauru-cachaauru, nechu jataaen Jesocurisito ranojoihunru itajeene rijjitiin. ³⁰Chaente, inara tabaauru nihanatiin,

nechu jataaen joareein caje rocohin, relaa cuurureein, nii casaje esenetaain, acaauru aina cuuruha Jesocurisito ranojoihunrune coina. Nitohaneeinte, nechu jataaen casaje que, cache relaa cuurureein, suujua caje rocohin. ³¹Nii jaun, inara aina, nichata ajaanacaain nihanune bana, cojoanoo netojoein, janotiin inetojoeinchuru, inara suujuaterejetocooaunlu, casuujua fononohine coacuhin, que nainain necohalajiin ichaooche.

³²Nii jaun, Jesocurisito coreniha-canejeranein nenacaauru, caa inara rai- quiicha beebejei- naitoonjoa nerete, inara coroatajanereein, jelai amuritoheriin caohachaaain coitucuhin, esenetaichene coina. Cana Coaunerate naine satiin rai cachaneein neeninuru rai aitohane tocohaneein, inara coroatajanihane, nitohaneein coitucuhin esenetaeraauru coroatajanihane coina aitohaluna jaun. ³³Coatia, canu caohachanu que, inara relarejetohaaunlu, nirijieein core colane. Nieichu, chunei cache cajione bajarejetohaaunlu. ³⁴Nii jaunte, inara raotojoein, cacoi que amihaneein quiicha latei raain, canu aina nenacaauru rai netonaine, acaauruhacha lateine majeein ranune coaraain coitucuhichelu. ³⁵Nitohaneein, inara netonai, itolere janonaa bana ichaohichene coinana, inara que coarateein, inara rai aitoraetoonlu, chaelai que jataaen carichainejeein nenacaauru coroatajanequichene coina: 'Nenacaetejian, tihacane, raacane amuritoheriin raotojoein nena nainichaa, chaelai que, cairichainejeein nena rai, cha teein coroatajanichaane.' naain cana relaalua Cana Coaunera Calaohi Jesusone coacuhin ichaquichene coina," naain jetao, acaauru suujuate Faboro.

³⁶Niritoha, acaauru raine baihate, neseonraain, acaauru aina jiniiquiin Cana Coanera bajaie Faboro. ³⁷Nitohanihane janate, satiin Faboro que baalu baluueeinchuru, loalocoaainchuru coisichure. ³⁸“Inae caachanijia cacoharariichenera,” naain rauhijiriin biha Faborone jaunte, jataain coinaderaaure. Nii baihate, corianiha cuure, nii cunaa jerihana jaan- bote nena jaun tiaain.

Jerosaleeun cuha Faborone

21 Nitohaneein, cuu Jesocurisito coreniha cana nejeraauru ratiriin, leinjiin bote cuhane fauhin, cucuana cuhane, rauhijiriin cuhinna, Cos cobenau turuha cuhacaanu. Nii cojoanoona, Rodasi cobenau turuhacaanu. Jelai caje coauneeina, turuha cuhacaanu, Patara neseu. ²Nii Patarauna, leeocho bote Fenisiau cunaa eruhin, cuhane fauhin cuhacaanu. ³Nitohaneein cuhinna, Chifere cobena coarajeiin situujihacaanu. Caje situhinna, cana ajaabiji nichajai que tacaain, nii Chifere ratiriin cuhacaanu, rauhijiriin Siria batane tiaain. Nii Siria auhaniha nena Tiro cofauhanau, niicha amai rucuhele ratirihane niha nii botena jauna, cuu najauriha cuhacaanu. ⁴Cuuna, nii Tiro neseu, Jesocurisito esenetaeraauru eruhin, acaauru aina caunsi janoneein nihacaanu. Nii janate, acaauru que coitucueratiha Cana Coanera Suujuene jaun, coitucuhin, Jerosaleeun cuha Faborone caohateeure. ⁵Nena, caunsi janoneein, cuu, acaauru aina nihacaanune baiha, inae jelai caje amuhacaanu. Nii janate, satiin, canacaanu corianiha uure, acaauru sinijieraauru, acaauru bereecuru, naonjoaihunri aina jiniiquiin, naain nii nese bujuau tiaain. Cuuna, carene ichoae, acaauru aina neseonraain,

Cana Coanera bajaacaanu. ⁶Nii baihana, acaauru rai necoein, bote cuhane fauha cuhacaanu. Nii janate, inae acaauru netonai, nena jaun cauha cuure, canacaanu que janoriin.

⁷Tiro caje cuhinna, cucuana cuhaneincha cuujuuein Tolemaidau turuhacaanu. Nii Tolemaidauna turuhin, cuu Jesocurisito coreniha-cana nejeraauru eruhin, acaauru neeuruhane coitucuhin, cuu acaauru aina nihacaanu, le janohin. ⁸Nii cojoanoona, jelai caje nesaruhin cuhin, Sesareea turuha cuhacaanu. Cuu turuhinna, Ferifi rene turuha cuhacaanu. Acate, Jesocurisito coitucuuruha cachaaaurune coina amuhemujueein- Jesocurisito bera-“evangelista” neein afosotooru coroatajaneraauru caaunsine ne. ⁹Nii Ferifite, jenaain cacunuque, ichauchenanihacoaain lanaquelanaala. Nii Ferifi cacunucurute, Cana Coanera caje erenaa raain- cacha rai beeurera-*profetacuru* ne. ¹⁰Inae janojanoheriin, cuu nihacaanune janate, tajiha turuha uhe Jodea caje, Cana Coanera caje erenaa raain- cachaaauru rai bera-*profeta* Acabo. ¹¹Acate, canacaanu rene turuhin, Faboro ichora raoriin, canacaanu acatiha, raajenihane biji aina tija taotain nichojoaante:

“Cana Coanera Suujuete, carai be. Catohaneein jetaote, Jerosaleeun, caa ichora erora teein, nejelau ataneu nenacaauru bijihu tiha cuurureein Jorioocurura,” ¹²naain, bihana jaunna, Jerosaleeun cuha Faborone caohatiha-caanu, nii Sesareea nenacaauru aina, niqui. ¹³Nete:

“Chanuna chanaain, canu inaderaaquiche. Canuna, itolere que jatoroaain neeun. Coatia, leinjiin canu ichojoaain, camaauruhaneecha coina jatoroaain nihaaun. Canuna naineen, Cana Curuaanaa Jesoso coreniha ohanu

Jerosaleeunne,” naainte, canacaanu tonorae Faboro. ¹⁴Nii jaunne, inae tonaain chunijihu cuaain caohatenaa nainenihacaanune jaun jihanein:

“Coanete aihane, aina niicha jerei ichamiin- Cana Coaunerara,” naain jianichaanu. ¹⁵Nii baihana, inae neruujueein Jerosaleeun tuhacaanu. ¹⁶Nii janate, canacaanu corianiha uure nii Sesareea nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru tabaauru. Acaaurute, canacaanu amaaure Chifere cocoaicha-Manasoon rene, cuu sinihacaanu ainane caina. Inae carajaa Jesocurisito esenetaera neein niha nii Manasoonne.

Saantiaao rene turuha cuha Faborone

¹⁷Inae Jerosaleeun turuhacaanune janate, canacaanu corojeein, canacaanu raature, cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru.

¹⁸Nii cojoanoote, canacaanu aina cuhin, Saantiaao rene turuha cuhe Faboro. Nii janate, cuu neeure satiin Jesocurisito esenetaeraauru coara- neein nenacaauru- bichauhenaauru.

¹⁹Nitohaneeinte, nii jitariin acaauru neeuruhane coitucuhane baiha, acaauru rai jitariin nunuhe caje coauneein, itolere que aina cuaain, Jorioniheichuru netonoai coroatajaniha Cana Coaunerane beebeje Faboro. ²⁰Nii jaunte: “Caohatoha Cana Coaunerara,” naain, Cana Coaunera corojeein:

“Inae coaraai- ichaso. Arajii oharaancanei cana araachuru Jorioocuru netonoaite, esenetaaure. Satiin acaaurute, jataain cana rai nelatiha Moisesa aitoonjoane que aitiin tonoraacachene jerecure. ²¹Nete satiin, nejelau ataneu nenacaauru- Jorioocuru rai jete, Moisesa aitoonjoa tonoraauruhane caohatein, quichaneein nejanoha canaanaine, jabereco macohi cari saera teeuruhane caohateei, chaen

cana ichaonijihanai que ichaooruhane jianein ichaooruhane caina jete aitohi, naain ii beeure. ²²Tonareei jana, canacaanu rai, nii queta. Cha icharichaacheta. Satiin cachate, cau turuhine coitucuhane cureincha. Nihei chunei coitucuelanaala nainejerinaainta. ²³Aihana jaun, cana Jorionichaachene ichao rijjijeein, ichaohine coitucuuruhane caina, cau caa jenaain canacaanu aina nenacaauru- cana araachuru, Cana Coaunera rai naitoonjoa nainacuruhane caina- nenacaauru ²⁴amaau ii jiniichaaaincha. Chaen iitonoai, Jorioniheichuru jana neein iicha ichai caje nuculucuhine caina, ii coturiji loraecaain joerateein, nii ii aina unacaauruhacha teeninuuru- itolere coreteeute, rai coturiji loraecaain joeratenaa nainecurumiincha. Nii banate: ‘Acaentonaite, Moisesa aitoonjoa tonorae. Aihana jaun chujian nohanihate, joenreein nere rochihin coulurujueeure.’ naaurureein- satiin cachaaauru. ²⁵Nena laen, Joriooniheichuru netonai esenetaaurera rai, quiricha cuhane: ‘Coa acaauru chosineein acaauruhacha tei- ecaanto rai- inara araachuru tenojoi- lenone quihachera. Nijiaonrihachu, ichana jabereco quichenera. Nijiaonrihachu chaen, raro ruluhin sonojoin lenone niha natiin quichenera. Nijiaonrihachu, nejelau ene- inara sinijierane lanaala nena aina ichaohichera.’ naain laenecaanulura,” naaure nii Saantiaao rene turuhin nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru coaraauru Jorioocuru- bichauhenaauru, Faboro rai.

Ita taojiaauruna jaan loreri- Teenforo asae Faboro mucuuruhane

²⁶Nii jaunte, niritiin Faboro letoauruhana jaun, nii jenaain cuu nenacaauru- Jorioocuru amaain, nii

cojoanoo Teenforo acatiha jetao, acaauru aina jiniiquiin neculucoore. Nii baiha jetaote, Teenforo asae enohin jetao, “Naonjoai banana, caa Cana Coaunera rai canacaanu aitoonjoa nainarichaanuhincha. Jana naaonjoaain banana, Cana Coaunera belaihacaanune jaan- itolere terichaanuhicha,” naain jetao bee Faboro.

²⁷Inae caaansi janone naiinane lalajeuruhane jana jetaote, Teenforo asae Faboro eruhin, cachaauru suujua rohecaature- Asia batane caje unacaauru- Jorioocuru. Nitohaneein Teenforo asae Faboro eruhin jetaote, ²⁸rene cuhin ruhanihajaaintiin leeochoaauru Israelitaneuruhane cotijiaain, nujuae soajiin:

“Canejeraauru, canacaanu coroata-janecuche. Caa cachate, itolere atane sacutaain, cache relaa amuhemujuera. Itolere Jorionichaache neecha rautai que, nechu jataaen cana cairichaa, itolere Moisesa aitoonjoan tonoraacachene caohatein, chaen, caa ita taojiaain-Cana Coaunera bajanaanaja- Teenforo quene maajein ereinchurura. Chaentechu, nejelau cachaauru- Curiecocuru cau enohain, caa ita taojiananaja- Teenforo aansaerate, jataaen colalajinacai niha, Cana Coaunera loreri nihana jaun natiincha,” naaure jetao.

²⁹Jauriaa Efeso caje unaa Torofimo aina, nii neseu coaracuruhane jaun jetaotera, “Teenforo asae jecha nii Torofimo enoaelu Faboro,” naain aitocure.

³⁰Nii jaun jetaote, cajihaneein suujua cuuain, satiin obajeein, soroneein ruhaneure, satiin- nii neseu nenacaauru cachaauru, codoonetiin Faboro mucuruhane coina. Nitohaneein inae mucuhin jetaote, tarataracaain mitaure, nii ita taojiaauruhane jaan Teenforo caje. Nitohaneein tarataracaain mitaain jetaote, enonaanaja- acuujuua fuhito-

cure jetao, ³¹cuu atinanacaneein Faboro sooruhane coina, niqui.

Nii jana jetaote, le lauriin Romanocuru soondaro curuaanaa-comaandaanti rai beeorihure:

“Leinjiin ainate, satiin nejerateeure Jerosaleeun nenacaaurura,” naain jetao beure. ³²Nii jaun jetaote, coitucuuriin luhecotariin nii rijieoritiin, acaauru curuaanaacuru, acaauru rai soondarooru, naaonjoaain jitariin taojiaain jetao, soroneein cuhin, nii neuruha cachaaurune jaun turuha cue comaandaanti. Nii acaauru curuaanaacuru, acaauru soondarooru, naaonjoaain aina cuha nii acaauru comaandaantine coariin jetaote, Faboro faohacuruhane jianecure. ³³Nitohaneein cuhin jetaote, Faboro roha turuhin, Faboro mucuhin, coroatajai *cadena* que ichoharate. Nii baiha jetaote, acaauru caje bajae:

“Chatohanaina caa cache. Chatohanaina ichae,” naain bajae.

³⁴Nii jana jetaote, cajihaneein joareein nujuaen soaichure. Nii jaun jetaote, cajihaneein, ohaohacooruhana jaun, caohachaaain rautaain aonaain, rucuhena nainene nii soondarooru curuaanaa-comaandaanti. Nii jaun jetaote, soondarooru que amaerate, acaauru loreri asae Faboro amaauruhane coina, acaauru comaandaanti. ³⁵Inae acaauru lorerihu turuaain jetaote, ininaana jaun turuaain jetao, baijiaain Faboro inaare soondarooru, nabana chatohaneein Faboro teeuruhane coataa, ³⁶satiin cajie cuhin nujuae soajiin:

“Coaraain atinaauchera,” naain nujuae soaichuruhana jaun.

Satiin cache notaracae ereerejiha Faborone

³⁷Inae nii soondarooru loreri asae enoanaa jerecuruhane jana jetaote,

enoaauruhane ajiniha, nii le laurii soondaro curuaanaa- comaadanti rai jetao:

“Erenaa nainichaunna, ii aina basiin-jiin,” naain bajaa Faborone jana jetaote:

“Curieco ere inaanajian, ³⁸Taa ii, jauriaa Egipto cocoaichaneein- cacha areroo jena oharaancai sonajaain jaaoreraauru aina cuhin Romanonichaanune aina nejeratena neeineti,” naain bajae. ³⁹Nii niritiin bajaane jana jetaote:

“Canuna Joriooneein, jataaen nelateein nenea- Romano nese tabai- Silisia batane que nenea- Taroso cocoaicha neein neenra. Atiin jereenunna, cachaauru rai erete, aonacurumi- incha,” naa Faborone jana, ⁴⁰jeriha nii comaandaantine jaun jetaote, nii ininaanajaun nichaauraain, cachaauru rai biji sarasarari Faboro, inauhene curu- atoroaain, curuaequiin aonajeeuruhane coina. Nii jaun cuu inauheneeicha, curu- atoroaain aonajeeuruhane jana jetaote, Ebereeo ere cuhane cuaain:

22 “Canu ere aonacuche, canejer- aauru, ichauhenaaauru, naaon- joaihunnina, canu jabereco coreniha caa que ere inara raite, aonaquichera,” ²naain jetaote, acaauru ere- Ebereeo cuhane cuaain, acaauru rai aitohane aonaain jetao, curuatoroaain, inauhene curuaaequiin aonajeeure. Nii jana jetaote, inauhene curuaaequiin, aonajeeu- ruhane jana jetao:

³“Canuhetonoaina- Joriooneeun. Silisia batane que nenea Tarosone, nejanohanaanein neeun. Nena laaen cau, Jerosaleeun fojianohineein nenaaneen. Jataain itolere coitucuhin nenea- Camalieli relanojoneeina, rauhijiriin cana inoaesihuru jerenohi rijijieein nerelaain neeunlu. Nii jaunna, itolere bana, cacoichana aina cutaain, Cana Coaunera jerenohin ichana jereen, nii ena netojoein ichaquichene rijijieein. ⁴Canuhetonainachu, caa Ena

Nenea Ichaonaa Caohacha esenetaain tonoraain- sacuurera rohoecaain, atinanacaneeinchuru, tabaauru mucuhin caresero cuhaneeuru, teratenajarejetoonlu, satii quichaaauru, enecuru, naaonjoaihunru aina curuaeecaain. ⁵Satii batirichuru curuaanaa, satii Jorionichaach- ene coaraneein nenacaauru ichauhenaaauru, naaonjoaihunrite, rai nota que nii coaraneein neure. Acaaurute, nii Damasoco nenacaauru cana araaichuru- Jorioocuru rai, quiricha letoaaure, jerecuruha acaauru netonoaine, Jesocurisito esenetaeraauru ariin mucunajaain, cau Jerosaleeun uhanajaanune, caseteco coaracuruhane coina,” naain jetaote:

Jesocurisito coitucuhin, esenetaane nunuhetihane beebejiha Faborone

(Ich 9.1-19; 26.12-18)

⁶“Nete mucunajaanune coina, Jorionichaachene coaraneei nenacaauru ichauhenaaauru caje erenaa rocohin, aina Damasoco cuhanune jana, enoto chujutaain turuhelalajeein, bero cuhane cuujihanune jana, luhantiin, dede caje conotiin, luhecotariin canu que jilenete. ⁷Nii jaunne, coasiha nuluna caaun, nii canu cunaja caje nalatoon atane ichoae. Nii janate, canu curuaa que, cacurujuateein: ‘Saoro, Saoro, chanuna, jataain, caniha nejerateein cacairichaaeriin, carerojoeacaaita.’ ⁸naain tonihana janane:

‘Chanein inaate Curuaanaa.’ naain, bajaanune janate:

‘Canuna, nii iicha cairichaaerii Nasarete cocoaicha- Jesoso neenra.’ naain catoonrae nii erenaa. ⁹Nii canu corihaniha cunacaauru netonoaite, nii cono coaraain, acaauru netonai nesoonetoore. Nete laaen, nii carai irihane aonacurene. ¹⁰Nii jaunna:

‘Chatohanaina ichareeunte, Curuaanaa,’ naain bajaanune janate:

‘Chajaain nimichuhin, nii cuujueeine jaauin Damasoco neseu cunihute, cuu, ichei, iicha chanenenu beeuruhinera.’ naain, catoonrae Cana Curuaanaa.

¹¹Nii jana, maosaneein caratirihā nii conone jaunte, canu biji que canu mucuhin, canu taraetaraecaain, camaaure nii canu corihaneraauro, Damasoco neseu tiaaincha.

¹²Nii janate, cuu nelu, leinjiin cacha- Ananihasineein curuajaain, nii Damasoco neseu. Nii jetaote, jeriha Cana Coauneraane rijijieein, rauhijiriin caohacha ichaain, Moisesaacha laenailu tonoraeraneein ne. ‘Acate, caohacha cachaneein nera.’ naauruha que, satiin Damasocoo nenacaauru- Jorioocuru.

¹³Nii Ananihasite, turuhin cacoharaain: ‘Ichaso Saoro, coaiten, enacoauneein conohine inotara.’ naane rijieeoritiinte, inae enacoauneeein conoha canotane jaun, nii Ananihasi coaraaun.

¹⁴Nii baihate, carai:

‘Cana inoaesihuru Coaunera- Cana Coauneraate, ii coaraain, ichotijiae, ni-icha jerenohi coitucuhin, esinae rauhijiriin caoacha nejesina icharaneein nena coitucuhin, chaen raaje nujuae caje ichei irihane aonaane coinara.

¹⁵Iite, ichaajenihane, nii iicha coarai coaraneein, aohanraneein, beebejiha curiquiin, itolereenein chauratane quenacaauru sacutaaincha. ¹⁶Chajaain, caeneeneje lanaala cuhin, Cana Curuaanaa Jesocurisito bajaain nebaotisaeraateute, ii colucomiincha.’ naain caletoeaē nii Ananihasicha,” naain jetaote:

“Naaonjoaante, Joriooniheichuru rene caletoeaē Cana Curuaanaara,” naain beebejiha Fabrone

¹⁷“Inae Damasoco caje cauhin, Jerosaleeun turuhin, cuu nena Teenforo asae enohin, Cana Coaunera baja-

nune janate, carai ecocoe Cana Curuaanaara. ¹⁸Carai ecocohinte: ‘Chajaain luhecotariin caa Jerosaleen caje amuura. Cauhacha neein canu ere beebejeeine, coatia chesenetaaururihaainta.’ naane janane:

¹⁹‘Canu Curuaanaa, acaaurute, raotojoeein, satiin sinacocacuru nainein ii ere tonoraeraauro mucuhinchuru raanu, caseteconeeruhane coinane coitucuurera. Chaentechu, tabaauru faoharatihanune coitucure raotojoeincha. ²⁰Chaen, ii ere beebejera Eseteba sohin jaoruhane coina, mucuhin, ajeri que bodoosihuruhane janane, cuu neeunlu canuhetonoai, sohin jaoruhane coarajihanune coinara. Chaennachu, canu, nii soeraauro cachaauru- cajione beraichaneein neeunlura.’ naanune saijieeinte:

²¹‘Chajaain cuhachanihura. Canune eletohaauin, coriajai ataneuru nenacaauru rai, canu ere beebejiha cuhine coinara.’ naain caletoeaē, Cana Curuaanaara,” naain jetaote, acaauru rai, beebeje Faboro.

Comaandaanti bijihu niha Fabrone

²²Nii jaun jetaote, inauhene aonajeeonrihuruhane baiha jetao, nujuae soaijiin jetao:

“Ichaonaa nainihe in caa cachata. Letonoanein, caa cana rai chauratane caje betacaainera,” naauruha ²³nujuae soaijiin, cajionene maajeein romasiinchuru, cajihanein ucuun cuaaainchuru, butuuneneenanain riajaainna jaun jetaote, ²⁴soondarooru loreri asae, Faboro joerateein jetao, bisichate niqui soondarooru curuaanaa- comaandaanti, “Naaonjoain ichacaaunne corenihate, caniha obajeein caque nejerateeurera,” naain biha Fabrone coina niqui.

²⁵ Nejetaote, inae bisihuruhane caina, ichohacuruhane jana jetao:

“Roma rai sioraranooru niha-natiin, bisichene caina nootejian-cocainanojoneein neeicheta,” naain bajaain jetaote: “Nii ichoea tacaain, niheichu, ‘Naaonjoaain corenihate, ai caa cachara.’ naain coitucueralanaala, Roma rai siorarano casetecana nainheeicheta,” naa nii comaandaanti que jaurii- cafitaan rai Faborone jaun jetaote, ²⁶ nii comaandaanti coinetein jetao:

“Coaraain aihu, taa cacha ainara, Roma rai siorarano jetaora,” naain jetao be nii cafitaan.

²⁷ Nii jaun jetaote, Faboro rohan nichuuntaain jetao:

“Esinae chachu rauhijiriin, Roma rai siorarano neeinta,” naain bajaa nii comaandaantine jana jetaote:

“Esinae rauhijiriine aca neeunra,” naa Faborone jaun jetaote:

²⁸ “Caraita, banejelanaala core coriqui que, Roma rai siorarano nihanune coinara,” naa nii comaandaantine jana jetaote:

“Canu nejanoha caje coauneeina aca neein neeunra,” naain jetao, tonorae Faboro.

²⁹ Niritoha Faborone aonaain jetaote, caje amuhacoaure nii bisinaa jeraauru. Nii comaandaanti netonoain jetaote, coasiha nesoonete, Roma rai siorarano nihane saijieein, *cadena* que Faboro ichoaratihana jaun.

Jorioocuru curuaanaacuru, acatiha niha Faborone

³⁰ Nii cojoanoon jetaote, caohachaaain rauhijiriin, Faboro colurujueeruhane jaan leranu coitucuha rauhijiriine caina jetao, jauriaanejeein Faboro caje *cadena* batuhichatein, jitariin Jorioocuru curuaanaacuru, batirichuru curuaanaacuru, naaonjoaihunri

taojiaerate comaandaanti. Nitohanein, taojianaaratein jetaote, nii baiha Faboro raeratein, acaauru acatiha te jetao, cuu irihane aonajeeuruhane caina.

23 Nii jaun jetaote, nii Jorioocuru curuaanaacuru netaojiaain nenacaauru coarajeein jetao:

“Chasocuru, enanetojoeine ichaajoeein raotojoein casuujua coaraain neeun, Cana Coaunera notaracae,” nae jetao Faboro.

² Nii jaun jetaote, cuu niha batirichuru curuaanaacuru curuaanaa- Ananihasinein curuajaine jaun jetao, nii Faboro roha nenacaauru letoae jetao, nii Faboro ujuae faohitocuruhane caina. ³ Nii jaun jetaote, nii batirichuru curuaanaacuru curuaanaa rai:

“Cana Coaunera netonaite, ishoeraterein, coitucuha nocoetohi inatiin, caohachaaain ishujua coariheei rijitohina jaunra. Esinae rauhijiriin baaso ichacaaune coaraaine, aitoaha Cana Quiricha cuhanene tocohaneein ichaaine coinata, nii ii nelauriana jaun, nelauriaai. Coatia aitoaha Cana Quiricha cuhanene rerotiin, casoerateine caina niheita,” naain jetao tonorae Faboro.

⁴ Nii jaun jetaote,

“Niritiina, Cana Coaunera rai batirichuru curuaanaacuru curuaanaa nocoje chanureeite,” naaure jetao, nii cuu- nenacaauru.

⁵ Nii jaun jetaote,

“Batirichuru curuaanaa nihane coitucuhaaunnaate, chasocuru,” naain tonoranajaain jetao, “Cana Coaunera Quiricha inoasi cuhane: ‘Coaa inara curuaanaa que, tonaain baasoneein iriachera.’ naa natiinna, coitucuenihanune jaun aitoonra,” nae jetao Faboro.

⁶ Nii baiha jetaote, “Caa batirichuru curuaanaacuru tabaaurute, sadosseone.

Jana tabaaurute, fariseeocurune,” naain, nainaaain coaranajaain jetaote:

“Chasocuru, canuhetonaina fariseeo neeun, fariseeo caje nefoeratenaaaneein nena nichaaunna jaun. Canuhetonai, ichanana nainiha onacaaurune esenetaanune corenihate, cacoluruheecure,” nae jetao tonijiaain Faboro.

⁷Niritoha Faborona jaun jetaote, nejesinajeein, ita cotaicha rijitocure nii fariseeocuru aina sadoseeocuru. Niritiin jetaote, ita cotaicha rijitiin jetao, ita caje nelerucure, ⁸“Ohane baiha jera, caje ichanaai nihei cacha. Chaen jera nihei Cana Coaunera letono- anjeraauru. Chaen jera nihei cacha suujue, cacha corii,” naauruha sadoseeocurune jaun. Jana, fariseeocurute laaen, niha nitohaneine esenetaaure, itolereneein. ⁹Nitohaneein, cuu ita rai nujuae soaichuruha, satiin cuu nenacaauruna jaun jetaote, fariseeocuru laurineeuruha nii cuu nenacaauru cacha relaaaurerana jaun jetao, Faboro cocoaeratiha nimichuhin jetao:

“Coatia chatohaneei baaso ichaain nihei caa cachata. Jerihanete, leeinjiin suujue, rai erecaihara. Ainihane, Cana Coaunera letono leeinjiin anjerate rai erecaihara,” naaure jetao, nii Cana Coaunera Quiricha Inoaesi que cacha relaaaurera- fariseeocuru.

¹⁰Nii jaun jetaote, jelai choae jauhecotojoeriin, nejesinajeein ita suujua rohecaain, ita que nejerateeuruhana jaun jetao, nabana cunaitaain, Faboro teeuruhane coataa jetao nii coasiha rai soondarooru tabaauru cotijiaain jetao, nacoauneein jelaiha soondarooru loreri asaae jetao Faboro joerate, nii soondarooru curuaanaa- comaandaanti.

¹¹Nii cojoanotiin, Faboro rai ecocohin jetaote:

“Chaque casilanaala, laraajiin, chaque tonajelanaala, raotojoein neura. Cau

Jerosaleeun, quere beebejeeine rijitojoein, jerichanetojoein, Romau cuhin, Romau nenacaauru rai netonai, quere beebejeeinete nera,” nae jetao Faboro rai, Cana Curuaanaa.

Ita suujuau tacaain, Faboro sohin jaonaa jerecuruhane

¹²Nii cojoanoon jetaote, janone ita suujuau tacaare Jorioocuru tabaauru, Faboro sohin jaoruhane caina. Nitohaneein, ita suujuau tacaain jetaote: “Faboro sohin jaonaareein tiaain, coatia lenoneein, acau coriahacacheein. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joelanaala lenoneein, acau cohin, naaonjoaacachene, cana carichaaaine Cana Coaunerara,” naaure jetao, ¹³jenachoonca amuritiin Jorioocuru, Faboro sohin jaoruhane caina, ita suujuau tacaain. ¹⁴Nitohaneein, coaacuruhana jaun jetaote, batirichuru curuaanaacuru, Jorioocuru coaraauru bichauhenaaauru, naaonjoaihunri rene turuha cuure jetao. Turuhin jetaote:

“Faboro sohin jaohacaanune reein tiaain, coatia lenoneein, acau coriaacaanuhinta. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joelanaala, lenoneein acau cohin, naaonjoacaanune, canacaanu carichaaaine Cana Coaunerara,” naaure jetao, acaauru rai. ¹⁵Niritiin jetaote: “Aihana jaun, inara le lauriin neiniquichene, inara leechaauru aina, nii coaraneein neiniquichene, esine rijitojoein eresi: ‘Caohachaaain rai rucuhencai bajaacaanu cajene caina.’ naain esine rijitojoein, comaandaanti caje bajaain, cotihacuchete, inara rene jaoha uuruhane jana cojoaain, turuasichuruhane ajiniha, sohin jaohacaanura,” naaure jetao.

¹⁶Nii jana jetaote, beeorihuruhana jaun jetao, coitucuriin, nii Faboro rai biha cue jetao, soondarooru loreri asae turuhin, rai calaohi riji- rai bai calaohi.

¹⁷Niritiin bihane jaun jetaote, leinjiin cafitaan cotijiaain jetao,

“Carai caa enamanaa amaau comaandaanti renete, leinjiin erenaa beenera,” nae jetao Faboro.

¹⁸Nii jaun jetaote, nii enamanaa amaaun jetao, comaandaanti acatiha turuhaan jetao,

“Nii caseteconeein nenea Faborote, carai ereein caletoe, ii rene caa enamanaa turuanune, ichei leinjiin erenaa bihane coinara,” naain jetao, biha nii cafitaan, nii comaandaanti raine jana jetao, ¹⁹biji que, nii enamanaa mucuuriin taratarajiaain, jelai amaain jetao:

“Tonai erenaate carai benaa jereeita,” naain bajaane jana jetaote:

²⁰“Jorioocurute, ita suujuau tacaure, ii caje bajaauruha eresine, nii coaraneein nenacaauru rene Faboro letoaaine coina jetao. Esine rijitoejin: ‘Caje rai rucuhencai bajaacaanu raotojoeine coinara.’ naaururein jetao. ²¹Nijiaonriha, nii esenetaain neenera. Jena choonca amuritiin acaauru cachaaurute, cohacure, bujuaihu netiin, letonoa jatoroain, Faboro sohin jaoruhane coinara. ‘Faboro sohin jaonaa reein tiaain, coatia lenoneein, acau coriaacachein. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joaelanaala, lenoneein acau cohin, naonjoacachene, cana carichaine Cana Coaunerara.’ naauruha jetao. Leinjiin, ii letoaineeicha jetaote, cohajeeure,” naain biha nii enamanaane jana jetaote:

²²“Nijiaonriha, caa carai beeine rijitiin, chunei cacha rai beenera,” naain jetao, nii enamanaa suujuatein letoae nii comaandaanti, cauha cuhane coina.

Coberenadoro Ferisi acatiha neruujue coina, Faboro letoaauruhane

²³Nii jaun jetaote, coroatajai rai cafitaancuru cotijiaain, letoanajae jetao,

coroata fashai soondarooru taojiaauruhane, tijiaacha que cuuruhane coina. Jana, caaunsi chooncanein cabario choae cuuhenuuru, naaonjoain neruujueuru coina. Jana coroata fashai rejoin aina cuhenuuru, naaonjoain jetao neruujueure, Sesareea cuuru coina. Nitohanein jetaote, netoona rijihu amuritoheriin, Sesareea cuuruhane coina jetao, niritiin erenaa te nii comaandaanti. ²⁴Chaen jetaotechu, nichoae cuha Faborone coina, leeiin cabario teratein jetao: “Nijiaonriha chatoanein cunaitaauruhane nainatejein amaichenera. Nirijiein raotojoein raurono turuanichuchera,” naain jetao, caohatiin beraichatein, Coberenadoro Ferisi rene, Faboro turuaerate jetao nii comaandaanti. ²⁵Chaen jetaotechu, acaauru aina quiricha laenaain letoae, Coberenadoro rai, nii comaandaanti. Cuu jetaote, nii niicha letoai quiricha cuhane jetao:

²⁶“Jataaen caohati Coberenadoro Ferisi neeine raina, ii coacuhin caa laenaain, ichei letoaaun. Canuna Calaodio Lisihasi neun. ²⁷Jorioocurute, caa leinjiin cacha mucuhin, sohin jaonaa coaacure. Nena, Roma rai siorarano nihane coitucuriin, canu rai soondarooru taojiaain, acaauru aina cuhin ichoterateun.

²⁸Nitohaneinna, ‘Cha jaun cha. Cha corenihacha caa colurujueureta.’ naain caraajenihane coitucuhanune coina, acaauru coaraauru bichauhenaauru- rene amaaunlu.

²⁹Nitohanein, amaain bajaanune janate, acaauru quiricha cuhane aitohane rijijiein que aitiin, joareein colurujueure. Niha chatohanein, sohin jaoruhana jaan lera colane techu, sohin jaonaa jerecure niqui.

Nieichu, nii caresero cuhane nihane jaanu lera nihanatiin, nete, nii choae tacaain, sohin jaonaa jerecure.

³⁰Nitohaneein, sohin jaonaa coaucuruha Jorioocurune coitucuurina, caa ii rene letohaun. Chaennachu, raotojoein, ii acatiha, caohachajein colurujueeruhana jaan lera been, rucuhecuruha caa colurujueurerane coina aitoonra,” naain jetaote, quiricha laenaain letoae Coberenadoro Ferisi rai, nii comaandaanti.

³¹Nitohaneein, erenaa tein letohana-jaa comaandaantine jaun jetaote, Faboro amaaure jetao, janotiin nii soondarooru, Antipatriau tiaain, nii letoanajaane rijijjein. ³²Nii cojoano jetaote, jelaiha soondarooru loreri asae cauha cuure nii tija que cunacaauru soondarooru. Jana cabario choae cunacaauru jetaote, Sesareea tiaain cuure jetao, Faboro jini-ichaain. ³³Nitohaneein, cuhin jetaote, Sesareea turuhin jetao, nii Coberenadoro rai, nii comaandaanti letono-quiricha tein jetao, Faboro netonai teeure jetao. ³⁴Nii jaun jetaote, quiricha jasaracaain ereretaain coaraane baiha jetao:

“Chaa cajete, unaa neeita,” naain Faboro caje bajaa nii coberenadorone jana jetaote:

“Silisia batane cajena unaa neeunra,” naain jetao rai be Faboro. Niritiin rai biha Faborona jaun jetaote:

³⁵“Inae tururuha nii icholurueraa-runena, ii ere aohareeunicha,” nae jetao Faboro rai, nii coberenadoro.

Nii baiha jetaote, nii caohatiin ajeri caje- Erodesi charatenohin- loreri asae Faboro fuerate, caohatiin beraichatein.

Coberenadoro Ferisi acatiha erejijha Faborone

24 Saoqui janohi baiha neeoriin jetaote, turuha uhe nii batirichuru curuaanaacuru curuaanaa-Ananihasi, acaauru bichahenaauru tabaauru, ita coulurujueerera coroatajanera Teorotorosi neei curuajai *abogado*, naonjoainuri uhaain turuha uhe. Acaauru jetaote, nii coberenadoro acatiha nichaauraaure, Faboro coulurujueeruhane coina. ²Inae nitohaneein, Faboro mitaain, turuaauruhana jaun jetaote, nii coberenadoro rai ere jetao nii *abogado* Teorotorosi:

“Jataaen narihara, curuaanaa Coberenadoro. Ii corenihate, raotojoein nihacache. Narihara, itolere coitucuhin, caohachaaain cana atane rucuheca, nitohanein ichaaine coreniha. ³Itolere sacutaain, nitohanein ichaaine coitucuhacaanu, inetono janonaa bana. Jataaente, caohati coberenadoro neein neeicha, Ferisi. Jataaena, ii coroaajihacaanu banejelanaalara,” naain irihane baiha jetaote, inae Faboro coulurujuenaa nunuhetein jetao:

⁴“Nabana, ii rai caeneenejihacaanune coataa, atiin canacaanu aonauna irihacaanu. ⁵Caa cachate, itolere baaso uhai nejesina ne. Acate itolere, cana rai chauratane sacutaain amuhemujeein, Jorioocuru lerurucoai nejesina ne. Acate le laurii cacha- nasarenonein curuajaihuri curuaanaa neein nena nera. ⁶⁻⁷Chaentechu, rautaejihacaanune asajainejeein, nejelau cachaaauru enoae Jorionichaanune rai Teenforo asae. Nii corenihana, mucuhacaanulu. ⁸Caje nachuinti bajaaute, esinae rauhijiriin, itolere ichaane coreniha caa coulurujihacaane coitucuhi,” naain jetao, nii Faboro coulurujuee nii ita coulurujueeruha joricocurune,

acaauru coroatajanera- *abogado* Teeorotorosi, coberenadoro Ferisi rai.

⁹Nii jana jetaote, jerichanetojoeiin cuain coulurujeeure nii cuu nenacaauru leeochoaauru Jorioocuru netonai. ¹⁰Nii ainate, Faboro rai, biji lalari jetao nii coberenadoro, iriha Faborone coina. Nii jaun jetaote:

“Nihei chaque tonajelanaalana, ichei erereeni cajabereeo coreniha, ii cana atane rai- itolere rucuheraanu que nenaaneei, bajaanacaain, inoaelu caje coauneeine coitucuhanune jaunra.

¹¹Lechoonca coroata janoheca, Jerosaleeun turuhin, Cana Coaunera bajaebajaecaaunera. Ichaajenihanete bajanaa naineeicha. ¹²Coatia chunei cacha aina, ita cotaihajihaanune jana caurucuruhi, chaelai janonaa banata. Niheichu chaen, ita taojiananaja- Teenforo asae nihanatiin, chunei cachaauru rohehacaunta. Niheichu, ita taojiaauruhane jaancuru sinacocacuru asae nihanatiin. Niheichu, cuu netiin chunijiun cachaauru rohehacaun. ¹³Nii jaun, nihei, chunijiun cuain tonaain cacoluruecuruha caa cachaaurune jaanuta. ¹⁴Nena caraajenihane, canu ichao bereeunicha, rauhijiriin. Canuna cana inoaesihuru coauneraneein nena Cana Coaunera rai niicha jerei icharaneein neenra. Nii Ena Ecoona Ichaonaa Caohacha-Jesocurisito tenojoine, canu, esenetaain tonoraan, Cana Coaunera ere bera inoasiuruhacha laenanohineein nena nihana jaun. Nete, nii canacaanuhacha esenetai que, ‘Chaqueje nelatihei,’ naaure, caa canu coulurujeracuru.

¹⁵Aihuruhane rijijieina, canu netonai inae cuu tihane bana, satiin onacaauru ichaterichaaain Cana Coaunerana jaun, ichanacururichaaain nechu aansainein onacaauru, caohacha cachaneein naonjoainurine esenetaun. ¹⁶Nii jaauna, caohachaaain rauhijiriin, jeriha

Cana Coaunerane rijijiein, casuujua coaraain neeun, Cana Coaunera notaracae, satiin cachaauru notaracaene maajeein. ¹⁷Itolere sacutaain, cajihanein amuhemuhecaun bajaanacaaine baihana, coriqui uhaain, jelaiha canu ataneu caaun, itolere que necairichajeein ichaonacaauru rai tein acaauru coroatajanichaaunne coina, chaen, Cana Coaunera bajanaanaja coloheri Teenforo asae, Cana Coaunera rai, itolere lenonecuru sohin tihanune coinara. ¹⁸⁻¹⁹Nii ina ichaaun, nukulocohin, canu couturi loroaloroariin joeratihanune baiha, aitoha cana Quiricha Inoaesi cuhanene rijijiein. Coatia arajii cacha codoriaain, ichahaaunluta. Niheichu chunei cacha rohehacaenihanune janate, nii ita taojiananaja Teenforo asae canu coaracurelu- Asia batane caje unacaauru tabaauru Jorioocurura. Acaaurutejian uhin, cacoluruecuruhane laen caohachae, esinae rauhijiriin chatohanai baaso ichacaaunne coaracuruhane. ²⁰Nete uurene. Caa cau turunacaauru Jerosaleen caje unacaurute, Jorioocuru curuaanaacuru, batirichuru curuaanaacuru, naonjoaain acatiha tein, acaauru rai, cacoluruecuruhana jana, ecu neeurelura. Acaaurute aihane jaun naine, chatohanein baaso ichacaaunne coitucuhin cacoluruecuruhane caohachae, nete nainecurenera. ²¹Acaihanejei, nii cacoluruecuruhane banaachana, satiin codoaquiin aonajeeuruhane jana, tonijiaain: ‘Ichanana nainiha onaane esenetaanune corenihacha nachura, cacoulurujeein, canasina coauquichete.’ naaunlura,” naain jetao be Faboro.

²²Nii jaun jetaote, inae raotojoeiin, Nii Ena Ecoona Ichaonaa coitucuha, nii

coberenadoro Ferisine jaun jetao, niri-jieein nii ratiriin:

“Inae turuha comaandaanti Lisiha-sine banana, inara cotiaratereeni ena-coaunein, nii neruujue coina,” nae jetao, Ferisi.

²³Niritiin jetaote, nirijieein mucuhinein Faboro sirichuruhane coina, cafitaan rai aite Ferisi. Chaen raotojoein Faboro rene turuhin, rai niicha latei tein naonjoain, aina erena nainecuruha belaihaaurune coina jetao aite. ²⁴Nii cojoanoo cojoanoo jetaote, na-coaunein turuha uhe Ferisi, rai comasai Dorosila aina. Nii comasai jetaote, Jorioocuru bene ne. Nitohanein turuhin Faboro cotiharatiha Ferisine jaun jetaote, turuhin acaauru rai Jesocurisito esenetaain, tonoraane que, acaauru rai ereerejiha Faborona jaun jetao, cuu rautatiin aonajeure, itolere que, acaauru rai ereerejihana jaun. ²⁵Ne jetaote, “Caohacha nejesina ichaechajeein ichaoinete caohachae. Jana baasohacha ichajeein ichaohine caoachai, inae cuu tihane bana, satiin colurujiha curichaain Cana Coaunerana jaunra,” naain rai biha Faborona jaun jetaote laen nesoonete, nii Ferisi. Nesoonetiin jetaote:

“Inae, chajaain caunihu. Inae nainichaaune banana, coaiten ii cotiharatereunicha,” nae jetao, Faboro rai, Ferisi.

²⁶Niritiin jetaote, coriqui que, coretiha Faborone jeriha, jianihane coinana jaun jetao, araai saain nihane cotijiae, rai irihane coina Ferisi. ²⁷Nirijieein, coroata jaanacaain ichaane baiha jetaote, coberenadoro nihane caje jetao mitue Ferisi. Inae mituha Ferisine jana jetaote, coreenraniha enoe- Forisio Fesetoneein curuajai. Ne jetaote, jerecuruha Jorioocurune rijijieein ichaane coina jetao, caseteconein Faboro ratiriin jetao, mitue Ferisi,

nabana baasonein cotaairiin coaracuruha Jorioocurune coataa.

Feseto acatiha niha Faborone

25 Inae coberenadoro nihane coina, Sesareea turuhin, coberenadoro neein enohane baiha jetaote, nichata janohane cuhane jetao, Sesareea caje, Jerosaleeun cue jetao Feseto. ²Nii jana jetaote, cuu rai Faboro coulurujueure jetao, nii Jerosaleeun nenacaauru, batrichuru curuaanaacuru, Jorioocuru rai jataaen nelatein nenacaauru naaonjoainuri jetao, Faboro coulurujueure. ³Nitohanein, coulurujuein jetaote:

“Atiin canacaanu rai, cau Jerosaleeun nii Faboro joerateeura,” naain bajaare jetao, bero cataaun coharateein, Faboro sohin joerateeuruhane coina coacuhin niqui. ⁴⁻⁵Ne jetaote:

“Cuute, Sesareea caseteconein nedaelura. Nena, ena chajaaajoaain jelaiha cureeunnicha. Inae jelaiha cuhanune janate, nainecure cajiniichaain uhin, cuu tein, chaelai que situha, nii cachane, coulurujuenaa nainecure inara rai jataain nelateinein nenacaauru- cocoinanacaihurura,” naachae jetao, acaauru rai Feseto.

⁶Nii Jerosaleeun, fosa janone nihane, lechoonca janoneein nihane baiha jetaote, jelaiha Sesareea cauha cue jetao Feseto. Nii cojoanoo jetaote, ita coulurujueurerera rucuhecuruhana jaan coloheri- *tribonal* asae rori ichoae nelauriaain jetao, Faboro raerate. ⁷Inae Faboro turuaauruhane jana, enoha Faborone jana jetaote, rohan nichuuntaacoaain jetao, coulurujueure Jerosaleen caje uhin turunacaauru- Jorioocuru. Itolere baaso cuhane cuaaichuru, joareein caje erena rocohichuru, coulurujueure jetao, baaso ichaenihane sainejeein. Nii jaun jetaote, esinae rauhijiriin erena

nihane coitucuurene. ⁸Nii jaun jetaote, acaeaentoni, rai jabereco coreniha jetao:

“Coatia chatonai baaso que irihaun, Jorioocuru aitoonjoa, Jorioocuru ichao coacuhinta. Niheichu, ita taojiananaja Teenforo coacuhin irihaun. Niheichu Romanocuru curuaanaa coacuhin irihaun baasoneeinta,” naain jetao, ere Faboro.

⁹Nii jaun jetaote, caohachain Jorioocuru aina nedanaa jerihane jaun jetao:

“Cureeina Jerosaleeun, cuu teein nii ichei rucuhencacai rucuhacaanne coinaneta,” naain jetao, Faboro caje bajae Feseto.

¹⁰Nii jana jetaote:

“Nena jerichanejeein, Romanocuru curuaanaa- cana netonai curuaanaa- eenferadoro icharatenohi neruujue- naanaja coloheriha *tribonal* asae caa neeun, cau teein neruujuenaa nainichaaune coinara,” naain jetao, tonorae Faboro. Niritiin tonoraain jetao te: “Ii te, raotojoein Jorioocuru rai baaso ichaenihanune coitucuhin neeicha. ¹¹Esinae rauhijiriin, jataain baaso ichaain, baaso que situhin nihanune coaraain, nii coreniha casohin cajaanaa jerera nihane, coatia nii caohaterihaun, coatia onaa coasihaaun. Jana, esinae rauhijiriin, erenaa nenihane, nihei chunei acauru rai canu tenaa nainihei, casohin cajaanuhane coina. Nii jaunna, ii caje bajareeunni, raajenihane canu rai- rucuhencacai rucuheca Romanocuru curuaanaa- eenferadorone coinara,” nae jetao Faboro.

¹²Nii jaun jetaote, nii cuu nenacauru rai coroatajaneraauru caohachain suu- jua rauhi coaraauru caje jetao bajae Fe- seto. Nitohanein, bajaane baiha jetaote:

“Inae Romanocuru curuaanaa, ii ru- cuhecane coina bajaaina jauntee, Ro-

manocuru curuaanaa rene curiquiin- cha,” nae jetao Feseto, Faboro rai.

Curuaanaa Aquirifa acatiha niha Faborone

¹³Nii baiha neenejeein jetaote, namu- jera Berenisi aina jiniiquiin cuhin, Sesa- reea turuha cue, curuaanaa *rey-* Aquir- ifa, Feseto coaraane coina. ¹⁴Cuu araai janohin aina niha- nii curuaanaa jaun jetaote:

“Cautene leinjiin cacha caseteconein Ferisiicha ratirilura,” naain jetao, bee Feseto. ¹⁵Niritiin beein jetaote: “Jerosaleeun turuhanune janate, carai coulurujeeurelu batrichuru curuaanaacuru, saain Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri, caseteaanune coinara. ¹⁶Nena, acauru rai: ‘Coatiha nainihei aonaeniha cachane jana, nedaa coulurujeein niha namute cachane, nii coulurujuenojoi cacha caseteaan, chatoanein tein, sohin joaera jereein, naaonjoain niha Romanocuru rai rauhineti. Niha ita coulurujueranete, ita acatiha netiin, nii colurujera aina iriha nii coulurujuenojoinete jere Romanocuru rai rauhicha.’ naaina acauru rai beeunra,” naain jetao beebeje Feseto. ¹⁷Niritiin beebejeein jetaote: “Nii jaunna, cau tururuha nii satiin coulurujeeurerane jana, nii cojoanoonecoriin, cacha rucuhacaunna jaan coloheri *tribonal* asae rori ichoae nelauriaain, nii cacha raerateeun, nii rucuhacaanne coina, ¹⁸inacojoein niqui, ‘Chatohanein jecha sosereein, chatohanein Romanocuru curuaanaa aitoonjoa tonoraa cachane caohatihane coreniha jecha carene letoaaure.’ naain niqui. ¹⁹Nete, leinjiin acaihanejeein, nii acaauruhacha esenetai que aitiin, chaen nii onalu Jesusonein curuajai queecha maroaain coulurujeeure, ‘Enanetojoein jete, ichoae,’ naa que

Faborona jaun. ²⁰Nii jaunna, nii aina, chaa coitucuenihanune jaun, Faboro rai: ‘Cureeina Jerosaleeun, cuu nii ichei rucuhencacai rucuhequine coina’ naain bajaau. ²¹Nii janate, ‘Cana curuaanaa, Romanocuru curuaanaa eenferadoro jete, rucuhere raajenhane,’ naain baja, cana curuaanaa rucuhene coina. Nii jaunna, rucuhene eenferadorone coina letoaanunereein tiaain, caseteconein nihane coina aitoon,” naane jana jetaote:

²²“Canuhetonaina, iriha nii cachane aohana jereunra,” nae jetao, curuaana rey Aquirifa, Feseto rai. Nii jaun jetaote:

“Eresite aohanriquincha,” naain jetao tonora Feseto.

²³Nitohanein jetaote, nii cojoanoo, ita taojiaauruha cachauruna jaan coloheri asae, netaojiaauruhane jana, enoha cuure jetao, jataain nelateinein neeuruhane coarateein Berenisi aina, rey Aquirifa, chaen soondarooru curuaanaacuru aina nii cuu nenacaauru nese cocoaichacuru, jataain nelatein nenacaauru naonjoainuri aina jiniiquin. Nii jana jetaote, Faboro joraceraateein jetao, raerate caresero caje, Feseto. ²⁴Nii jana jetaote, inae turuaauruhane jana:

“Rey Aquirifa, satiin cau canacaanu aina netaojiaain nenacaauru, nocoacaa cacha coulurujuenojoin. Satiin Jorioocurute, carai coulurujueure. Saain Jerosaleeun nenacaauru, cau Sesareea nenacaauru, naonjoaihunrite nujaen soaisoaihanaain, ‘Sohin joerateeura.’ naain jataain ohane jerecure. ²⁵Nete, chatoanein baaso ichaene, caa cacha. Nihein sohin jaoha- cachana jaan leranu carai. Nete raajenhane rucuhene cana curuaanaa- Romanocuru curuaanaa- eenferadorone coina, bajaana jaun,

inae nii jerichaauna jaun, ucuae letoareeunicha,” nae jetao Feseto. ²⁶Niritiin jetaote:

“Nete nene, ‘Naaonjoaain que situhin, naaonjoaain ichaana jaunte, caa cacha coulurujueerera.’ naain been, laenaain, canu curuaanaa Romanocuru curuaanaa- eenferadoro rai, been quiicha letoaaene. Nii jaunna, satiin cau neeichene jaun, caa raerateeun, caohachaaain, ii cau neeina jaunra curuaanaa Aquirifa. Inara acatiha tein, bajaanune, raotojoein tonaain ereeuruhane, laenaain letoanaa nainichaaun, cana curuaanaa eenferadoro raine coinara. ²⁷Jana, ‘Naaonjoaain corenihana, caa ii rene, caa cacha letoaaunra.’ naain chaelai que tonaain benihanunete, ‘Chanuna joareein, caa cacha letoae, lera colane.’ naain nii que, nererojocare cana curuaanaa- Romanocuru curuaanaara,” nae jetao Feseto.

Coulurujueuruha Jorioocuru najaa lera biha curuaanaa Aquirifa rai Faborone

26 Nii jaun jetaote, Faboro rai: “Inae laen naineein, ii jabereco coreniha ereeinera,” naa rey Aquirifane jaun jetaote, acaauru rai ucuun biji siji-taain jetao:

²“Jataaenna coroaeejeun, rey neeine acatiha, cau ererichaaunine jaunra, rey Aquirifa. Aihana jaun, atiin canu ere aonaunna, itolere que cacoluruecuruha Jorioocuru najaa que, erete aonaain coitucuhicha. ³Iite laen, jitariin itolere Jorionichaanune ichao coitucuhin, ita rohecaain ita rai ereerecaanune jaanne maajeein coitucuhin neeicha- curaanaa. Nii jaunna, atiin quere aonaaine jereunra- curuaanaa,” naain jetaote:

**Jaiti Cana Coanera coitucuhin,
esenetaenihane bana, rai
nichao biha Faborone**

⁴“Satiin Jorioocurute, canu ichao coitucuure, acaauru aina ichaorejetocooaunlu, canu ataneu, chaen Jerosaleeun, naonjoaihun, canu enamanacane caje coauneeina jaun. ⁵Chaen techu, raotojoein fariseeoneein nihanune coitucuhin, rauhijiriin benaa nainecure ii rai, jerecuruhane. Nii coitucuhichene rijijieeina, leochaauru amuritoheriin jataain rauhijiriin, canaacha esenetai tonoraera neein nihacaanu. ⁶Cana inoaensihuru rai Cana Coanera aitoonjoa nii niicha letoanaa jerei canaacha cohajei esenetaain tonoraanune corenihate, caa cacoulurujueein, caa chaatiha canu turuaerateeurera. ⁷Canacaanu lechoonca coroata laurii Israeli cocoaichacuru- foeratenojoein nihacaanunena, nii cana foerateeurera rai Cana Coanera aitoonjoa cohajihacaanu enanetojoein. Nii jaunte, Cana Coanera corojeein bajajeein, naitoonjoan niicha jerenohin ichacaun, jiicho, janotiin, naonjoaainchuru. Nii cana inoaensihuru rai Cana Coanera aitoonjoa- canaacha cohajei ere tonoraanune corenihate, caa cacouluruhecure Jorioocurura, *rey* Aquirifa. ⁸Chanuna onacaauru ichatiha Cana Coaneranane esenetaeneeiche inara.”

**Jesocurisito ranojoihurru
rerohecaain
cairichaerichaaetohalune
biha Faborone**

⁹“Canuhetonainechu, jauriaa, ‘Caohacha jecha ichaaun,’ naain, Nasarete cocoaicha Jesoso ere esenetaain tonoraeraauru rerohecaain, acaauru cairichaain, ¹⁰Jerosaleeun

batirichuru curuaanaa letononeein caresero cuhanena maajeein arajii Jesocurisito esenetaeraauru teraterejetoonlu. Chaennachu, tabaauru sohin jaoruhane rautatiin coroaerejetoonlu. ¹¹Inaaojoan saneein chaainti, acaauru casetecaraetoonlu, ‘Inae jian laaen, tonorarihaacaanuhinta.’ naain, nii acaauruhacha esenetai acaauruhacha ere tonorai- Jesoso ere tonoraauruhane jianecuruhane caina. Jataenna, nechusansainein mijiaainein, acaauru rerohecaaraetoonlu, naain coriaae nejelau ataneu- nenacaauru neseeurune maajeein cuhinchurura.

**Coaiteen, ‘Naaonjoaaina,
nunuheteen, Jesocurisito
coitucuhin esenetaain
tonorana nunuheteenlura.’
naain biha Faborone
(Ich 9.1-19; 22.6-16)**

¹²Nitohaneen, Damasoco neseeu nenacaauru mucuhin raanune caina coaucuhin cuhanu, batirichuru curuaanaa letononeeine janate, ¹³bero cuhane cuujihanu, turuelalajeeine jana, enoto chujutaain, luhecotariin, canu, nii canu aina unacaauru, naonjoainihacaanune rohan enoto cono amurijiriin conotiin, luhantiin lanaanete dede cajera, *rey* Aquirifa. Nii jaunne, saain jiniiquiin, ¹⁴atane ichoae nemarotihacaanune janate, carai Ebereeo ere cuhane cuaain: ‘Saoro, Saoro, chanuna jataen caniha nejerateen carerojoeaai. Nechu jataaen ichaajenihanete, baaso ichaain, ijiabereeon cairichaain, cunaitaa nii aaicha.’ naain canu caje bajaane jana ne: ¹⁵‘Chaneeinaate curuaanaa.’ naanune janate: ‘Canuna- nii iichaa cairichaerii- Jesoso neeunra.’ naainte: ¹⁶‘Chajaain nimichuuna, ichei erete aonaaicha. Cauna ecocoon, ichei irihanune, canu letononeein neeine coinara, chaen

ena, caa iicha coarai beein, ii que caa baiha- quicha coaratenenine maajeein beein, canuneein nihanune coitucuerateeine coinara. ¹⁷Canuna, Jorioniheichuru, Jorioocuru, naaonjoaihunri caje, ii ichoteratiha cureeunicha. Acaauru renena caa ena elotoareeunnicha. ¹⁸Coanaanihute, acaauru nota jirichaeranuque, acaauru rai canu ere beebejeeite, Acaauru Coaunera nichaanune coitucuhin, quere tonoraain, canune maajeein coitucuuruhine, nabana taeneein cuajeein, moconajaera ere tonoraain sacuelanaala, canu, nosa caje cacha mitaeranichaaunne coitucuuruhane, nosa coreniha caseteconein neeuruhane rai- neeuru caje nichoteein, Acaauru Coaunera nichaanune rene tacanaa nainecuruhane coina, leeochoauru Jesocurisito ranojoihunru aina jiniiquiin neeuruhane coinara.' naainte caletoae Cana Coaunera Calaohi Jesusora," naain jetao:

Rai ereein letoaa Jesocurisitone tonoraa Faborone

¹⁹"Nii jaunna, dede caje ecocohin-caletoaera lacoelanaala, ²⁰jauriaanejeein Damasoco neseeu nenacaauru rene turuhin, acaauru rai Jesocurisito ere beebejeeunra, *Rey* Aquirifa. Nii caje cuaaina, Jerosaleeun nenacaauru rai beebejiha cuun, itolereneein Jodea batane sacutaain nenacaauru raine maajeeinchuru, chaen Jorioniheichuru raine maajeeina beebejeeunra, baaso ichajeein, neosatihajeein ichaooruhane jianein, Cana Coaunera esenetaain, niicha jerenohi rijijjeein ichaohin, inae esinae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaeranein ichaooruhane coarateeuruhane coinara. ²¹Nii corenihate, ita taojiananaja Teenforo asaae canu eruuruhane jaun, canu mucuhin, casohin, cajaanaa

jerecure Jorioocurura. ²²Nete atiin, cacorataaniha Cana Coaunerane jaun, enanetojoeein jaiti ichaojoein, Cana Coaunera ere beebejeein sacuunra, satiiin- cairicheihuru rai, saain cocoinanacaihuru raine maajeeincha. Coatia chaaelai janonaa bana, Cana Coaunera ere bera inoaensihuru-Moisesa, naaonjoaihunri aitoonjoa jojohin, rorehin irihaaunta. Jerichane-tojoeina, rauhijiriin, 'Naaonjoarichaaain jetao,' narejetocuruhalune rijitoejoein: ²³'Ohanete ne nii Cana Coaunera letononeein unaa- Mesihasischa. Nete, nitohanein ohane baiha, aca niicha ranojoihunru ajiinchateraniha, oo caje ichanananein niha cureeincha. Nii baihate, itolere sacutaain, beebejenojoneein niha cureein, satiiin cacha nota jirichaeraaunu quera, nii aina, Cana Coaunera coitucuuruha, satiiin cana araaichuru necoina, chaen nejelau ataneu nenacaauru niha natiinine coinara.' naain aitoroaetooruhalune rijitoejoeina aitoonra," naain Aquirifa rai beebeje Faboro.

Jesocurisito esenetaain, tonoraa curuaanaa Aquirifane jereein, rai ereerejiha Faborone

²⁴Niritiin, ereerejiha jabereco coreniha Faborone jana jetaote, rai nujuae soaisoain:

"Mainajiriin nerelaacha neeine jaunna, nesooneejoaain joareein ereeite, Faboro," naa rai Fesetone jana jetaote:

²⁵"Coatiana nesooneejoaain joareein irihaaunte, caohati coberenadoro Feseto. Caa aitocoanne jaante, esinae rauhijiriin erenaane. ²⁶Caute ne, caa curuaanaa *rey* Aquirifa- itolere niriinanai coitucuera. Nii jaunna, chaque tonajelanaala, nacatiha caa ereerejeeun, acaentonai

niriinanai coitucuhin nihane jaun. Coatia chaaelai asinojoneein nena que caitono nihei. ²⁷Cana Coaunera ere beracuru- *profetacuru* inoasihuru aitoonjoa esenetaaina, *Rey- Aquirifa*. Rauhijiriina, itonai esenetaaine coitucunra,” naa Faborone jana jetaote:

²⁸“Basijiin lanajeje, caque jerateeine jaun, canuhetonai Jesocurisito rainein nihanunera,” naa curuaanaa *rey Aquirifane* jana jetaote:

²⁹“Cotia jerihane, iicha aiheita, curuaanaa. Satiin cau neein aonajeurerera raina, Cana Coaunera bajaun, esenetana nainecuruhane, caa aihanune tocohanein *cadena* que cositenojoneein nelanaala esenetaauruhane coinara,” nae jetao Faboro.

³⁰Nii jaun jetaote, nimichuhin, naain jelai cuure coberenadoro aina curuaanaa *Rey Aquirifa*, chaen, Berenisi, chaen, nii leeochoaauru cuu acaauru aina nelauri- aain nenacaauru, naaonjoaihunri aina, cuu jelai teein, ³¹nii que ereeuruha ne- jesinajejin, ita raine coina. Cuu jetaote, ita rai nejesinajejin:

“Cotia chatoanei baaso ichaai caa cachata. Cha corenihate, sohin joaerareta. Nainiheinchu, caresero cuhane nihanatiin caseteconein nihaneta,” naaure jetao ita rai nejesinajejin. ³²Niritiin, ita rai ereeuru baiha jetaote, Feseto rai:

“Raajenihane rucuheca satiin curu- aanaanein nena- eenferadorone coina, aitoha caa cachane colanete, jianena naaineeicha,” nae jetao *Rey Aquirifa*, coberenadoro- Feseto rai.

Romau, Faboro letoaaauruhane

27 Inae Italiau canacaanu letoanaa jerecuruhana jaunte, casetecocuru coaraain raeraanu que le laurii soondarooru- Eenferadoro

rainein- curuajaihuru rai cafitaan- Jorio neein curuajai rai, leeochoaauru caseteconein nenacaauru teeuruhane jiniichaain, rai Faboro netonai teure.

²Nii jaunna, Andaramitio cofauhana caje cucuana cuhane cuhin coriae nena- Asia batane que nenacaauru neseeu- cofauhanau tiaain cunaa bote cuhane fauhin, nesaru rai nihana jaun, cuhane fauhin cuhacaanu. Nii janate, ecu neein, canacaanu corihaniha uhe- Masedonia batane que nena Tesaloneca cocoaicha Arisitaroco.

³Nii cojoanoo, Sidoon cofauhanau turuhin, cuu najaurihacaanune janate, jataain Faboro belai, nii soondarooru curuaanaa Jorio. Caseteconein cuha Faboro natiinte, bote caje iniin, belaichaaauru rene bedaeniha Faborone coarajejin, cuu rai niicha latei teeuruhane coaraje, belaiha cafitaan Jorio. ⁴Nii Sidoon caje nesaruhina, canacaanu que tacaain uha cujuanane jaun, nii cujuana que acateraain, Chifere cobene jeloon cuujihacaanu.

⁵Nitohanejin cuhina, cucuana jera jaoha cuhacaanu, Silisia batane auha jeloon. Inae cucuana jera jaohina, Silisia, Paanfilia, naaonjoainuri batane auhaniha situhin cuhin, Lisia batane que nena neseu- Mira turuhacaanu.

⁶Cuute, Alejaandiria caje unaa leinjiin bote Italiau cuujenaa rue, nii soondarooru curuaanaa- cafitaan. Nii cuhanete, canacaanu fauherate, cuhane cuhacaanune coina.

⁷Nitohaneine, araai janohin, jataain jeraen cuujihacaanu. Nii jaunna, necairichajejin turuhacaanu Nidoneein- niicha curuaateuri jeraniha. Nii jana, jaiti canacaanu que tacaain uha cujuanane jaunna, Cureta cobena nichaae nitinonohin, Salomoonnein acaauruhacha curuaatei cobene jeraniha situha cuhacaanu. ⁸Nitohaneina, necairichajejin cuhin, Cureta

auhanihacha rauhijiriin cuujueein, Laseaneein curujajai nese rohan nena-Caohatiin Cofauhananeein curujajihu turuhacaanu.

⁹Inae carajaa cuhacaanune jaunte, nii tonohana inae cujuana aina jelarona que turuhelalajihana jaun, luhante- cucuana cuhane amunaa, banejenih cujuanane jaun. Nii jaunte, acaauru rai:

¹⁰“Aonacuchena caa que erete, aon- aquiche. Jataaina banejelanaala, cana rai lunaa curichaaain, caa amunaane coitucuun. Baana cauhacha nelanaalate, aihacachera. Saainte, nii iicha amai ru- cuhele aina jiniquiin nitajih cureein, caa botera. Cana niha natiinte, onaa nainichaachera,” naain niqui suujuate- najae Faboro.

¹¹Nete, nii bote erora, nii bote curu- anaa cafitaan, naaonjoainunru, ereecha tonorae, nii soondarooru curuaanaa- cafitaan, Faboro ere tonoraelanaala.

¹²Nii jaunte, caohachaojoaeniha sa- neein, nii neeuruhane jaan cofauhanane jaun, cuu neein cujuana aina jelarona bitoanaa jerecurene. Nii jaunte, satiin lalajeein, leecha fauhana- nii jeelai Cureta cobena que nena- Fenisiau cu- naa jerecure, cuu cujuana aina jelarona bitoauruhane coina. Jelaite, enoto soo jeloon neein, cana raoto nichajai que, cana ajaabiji nichajai que naaonjoaain inanacae.

Cucuana cuhane niha cujuana tabaine

¹³Nitohaneeinte, “Tonaje lanaala jecha cuujerichaanuhin,” naain nesaruhin cuhacaanu, enoto soo jeloon neein ajaabiji nichajai caje uha raujiaain aasaeriin jouhaquiin- cujuanane jaun. Nitohaneein kuhina, Cureta auhaniha cuujihacaanu niqui.

¹⁴Nete, nii baiha neeoriin, enoto soo nichaae cuujueein cana raotono nichajai que, enoto mitu dararo caje uhe jataain

mijieeinetiin cujuana. Niite, bote que tacaain, richorocoae. ¹⁵Nitohaneeinte, richorocoaaain, cuanaa jerichaanune jaan edacai que, bote cuae nii cujuana, que tacaain macohi auriteein, acatena nainenihacaanune jaun. Nii jaunna, cuu canacaanu amanaa jerihane jaan jeloon, canacaanu amaane coarajihacaanu.

¹⁶Nitohaneein kuhina, leinjiin obena laaojiri Caodaneein curujajai rohan situha cuhacaanu. Ucuajai que sanein mijieeinetiin tacaeniha cujuanane jaunna, jataain necairichaaoriin, tijichaaain canacaanuhacha amai- naluha botene nichoteeuruhana jaan- bote laaojiri inacaanu. ¹⁷Nitohaneein mucuhin tararaain inaacaanune baihate, cuu, inori que, nii cuhacaanune jaan bote ichohacure, nunaane coina. Nitohaneeinte, carene araraca- Siretenein curujajai que tacanaa coasichuruhane jaun, cujuana aina amuuruhane jaan bela serichure, ocoai nichaae cuaain, cujuana ainaacha cuujueeuruhane coina. ¹⁸Nii cojoanoo, jaiti mijieeinetiin uha cujuanane jaunte, cucuana cuhane, nii bote coneracuru jaonaa nunuheteeure. ¹⁹Nitohaneeinte, nesarucuaanune nichata jano cuhane, bela nujuaauru tabaauru, chaen itolere nii nichotihacaanune que nelatelanaala nenacaaurune majeein jaooore.

²⁰Nitohaneeine, araai janohin enoto coarilanaala, nii arasijie nihanatiin coarinihacaanu. Nechu jataain nirijieein nesurocorihe i rijijieein, bote nalaaene amuneein sacuha fichafichanaane jaunne, “Inae jecha ecu ohacaanune nitajerichaanuhin,” naacaanu niqui.

²¹Nitohaneein, araai janohin lenonelanaala nihacaanune jaunte, satiin canacaanu cataaun nichaauraaain:

“Coaracuche cachaurute, quere tonoraelanaala, cuhacha nena richae, Cureta caje cana uhaichelu.

Colane chachu, cuu raotojoein nihacache. Colane, catohanai baaso que siturihaacache. Nii colane, chaelai que siturihaacache. ²²Nijiaonriha joareein, inara suujua cuaaichene. Coatia leinjiinejeein orihaain chunei cache. Caa botete laaen, nitajiha cureein. ²³Enene cojoanotiinte, canu rene, rai cache neein- letononeein nihanune rai, letono anjera letoae- Cana Coaunera. ²⁴Canu acatiha ecocohinte: ‘Caa casihara, Faboro. Atiinte, Romanocuru curuaanaa- eenferadoro acatiha tururiquiincha. Ii corenihate, atiin onaa caje nichotiha cuurureein saain nii ii aina bote cuhane nenacaurura.’ nae carai Cana Coaunera letono- anjera. ²⁵Aihane jaun, cha que tonajelanaala, joaenreein inara suujua cuaelanaala, caa caitoonjoan esenetaachacuche. Nii aitoa Cana Coaunera letono anjerane tocohanihate cureein. Esinaete rauhijiriin aite. Canuna, esinae rauhijirin aitothane coitucuhin esenetaun. ²⁶Nete laen, leinjiin obena que tacaain baulenetoha caa botene jana, cuu nerarichaacheeincha,” naain bee Faboro.

²⁷Inae coroata semanaa nesaru- cuaanunena janate, Ariaticoneein curuajai cucuana cuhane cuujihacaanu, janotiin. Nii janate, dede catai rijiu, cuu cajianein bote amaa cujuanane jana, inae cucuana auhaniha nichuuntaacaanune que nainacure bote beraihurera- marinerooru. ²⁸Nitohaneente, inae coitucuuruhane jaun, nucuhaano cojounacateein coaracuruhane jana, nichatachoonca saota metorone rai nucuaano. Nii caje cuujueein, coaiten nucuaano cojounacateein coaracuruhane janate, coroatachoonca caaunsi metorone rai nucuaano. ²⁹Nii jaunte, ajeri que tacanaa coasia, bote roeniha jenaain anajiin nena coata- aancla nalaare,

cuu bote acatein, cuu mucuhane coina. Nii nalaecuruhane nainihate, Cana Coaunera bajaebajaacure, chajaain janohane coina. ³⁰Nii janate, bote macohiniha anajiin nena coata- aanclauru nalaera rijijieein, ninaluha botene nichoteeuruhane jaan- bote laaojoiiri faunaa nunuheteuree nii bote beraihurera- marinerooru, nii bote caje sorooruhane coina. ³¹Nii janate, coaranajaain, nii soondarooru curuaanaa cafitaun rai been, nii soondarooru raine maajeein been:

“Berainajaeneeichenete, caa bote ratiriin sorooruha acaauruhachane, nenereein nichoteeichene jaanura,” nae Faboro.

³²Nii jaunte, acaauruhacha amaama- jei bote laaojoiiri ichora saaujihure, nii soondarooru, acauhanau naluhane coina.

³³Inae janonaa raite, satiin acaauru rai, lenonecuruhane coina:

“Inae coroata semanaa, nirijieein caohachaain lenonelanaala neein, situha cujuana aina fichafichanaane cohaquichenera. ³⁴Aihana jaun, cha- jaain chaelainiji que lenonecuchete, nii aina abaantaain nichotena nainequichene, nichoteeiche. Coatia nitajerihaain leinjiinejeein nihanatiin chunei couturiujicha,” nae Faboro.

³⁵Niritohane baihate, satiin acatiha teein, faan teberiaain, nichoae Cana Coaunera bajaane baiha, nii faan tathin, beeunebeeunein que lenone Faboro. ³⁶Nii jaunte, lenonena coaujueeurenihane baiha, inae satiin lenonecure. ³⁷Itolereneeina, coroata fasha caaunsi choonca saotanein, nii bote cuhane nihacaanu. ³⁸Nitohaneeine jerenihacaanune jaun tiaaajoaain, nainain lenonichaanune baiha, nii canacaaunu lenone tirico caute jaohacaanu cucuana cuhane, nesaracaa nii botene coina.

Cucuana cuhane naluha botene

³⁹Nii janate, inae janoe. Nete, “Caaelai caara,” naain, nii atane coitucuurene nii bote beraihurera marinerooru. Nete atiin, cuu- cucuana auha leororo- carene siricha coaraain, cuu nii bote jauriaanaa coacure niqui. ⁴⁰Nitohanein, cuu jauriaanaa coacuhinte, nii bote laracaauru acau cataunna jaan anajiin nenea coata- anclaauru ichora saujiin ratirihure. Nitohanein teinte, bote cocoihacuru, roeneraauu que nelatein nenea cosi leoaracaare. Nii baihate, bote macohiniha nenea bela tocoore. Nii jaunte, nii aina inae erojoein cucuana auhania nichuuntae nii bote. ⁴¹Nitohanein cuhinte, nichuuntaain carene araraca raroaqui choae, baulenetoha cue nii bote. Nii jaunte, caohatiin baulenetoha nii bote macohi nichajaine jaun, carene raroaqui choae liquinetiin, rurujuanacaje lanaala nedae nii bote macohi. Nii jaunte, jataaen mijieinein taca- fichafichanaana jaun, fichafichanaa caaun, nefejein, nichalunihaje bote roe nichajai. ⁴²Nii jaunte, nii caseteconein cunacaauru sohajein jaonaa jerecure nii casetecocuru beraihurerauru soondarooru, nabana joichohin sorooruhane coataa. ⁴³Nete, caohate nii soondarooru curaanaa cafitaan, Faboro coreniha, nabana Faboro netonai sohin jaoruhane coataa. Nitohanein caohateinte, joichona inaurera letoae ichoaichania, acauhana naluhin cuhin, atane que cohanaacuruhane coina. ⁴⁴Jana, leeochoaauru, acaauru caaijie cuuruha tabara choaene jana, tabaauru leeochoaauru netonoai cuuruha nii- bote nichalunena jerooru choaene coina, letoanajae- nii cafitaan. Nitohaneine, satiin, leeinjiin obene que neraain, onaa caje nichotihacaanu.

Malata cobena neraa Faborone

28 Satiin, obene que neraaina, Malatanein curuaaca nii obenene coitucuhacaanu. ²Jelai cocoaichacuru cachaaurute, jataain caohacha nejeeuruhana jaun, saain canacaanu belaihure. Nii janate, uheuheca elone jaun, jelarotuhane jaun, enuha codoriaain mocohin, iihane jana, canacaanu cotihacure, nichaatihacaanune coina. ³Nii janate, enuha cohi taojiaain raane jaun, usi jana tihajiha Faborone jana, iihaniha usine jaun, ajaano caaun sorohalaain, Faboro biji que tijilenein calae acano. ⁴Nii Faboro biji que tijilenein calae acanone coaraainte: “Jerihanete, soserena necaiha caa cachara. Cucuana cuhane naluhin, onaa caje nichotihane jaunte, ichaohane jerene, dedeeu nenea- nii rucuharara,” naaure Faboro coarajein, nii cuu nenacaauru cachacuru.

⁵Nii janate, nii usi iihane cataaun, nii acano chatachataain siheitiin, cuu tona- jelanaala nee Faboro. ⁶Nii jaunte, satiin, “Laraarichaaain jecha,” naain cuu, laraa- cane coarajeure. Nii janate, laracaene. “Luhecotariin jecha cora aonaain, toco- joaain tacaain orein,” naainte niqui, cuu, carajaain coarajeeruhane jana, tonajeerinihane jaun, suujua elonaain:

“Leeinjiin chosi necaihara,” naaure Faboro que.

⁷Nii nihacaanune jaan rohante ne nii obene que nenacaauru coara Fobirio neein curuajai cacha rai atane. Nii Fobirio, canacaanu belaaain, canacaanu rae, rai loreri asaae. Nii jaunne, cuu aina nihacaanu nichata janohin. ⁸Nii janate, ajaa que jeraain ujuee caaun cunaitein ecu niha nii Fobirio inacana jaun, rene turuha cue Faboro. Rene turuhinte, coaraain nichoae Cana Coaunera ba- jaane baiha, nichoae biji merecaain,

dadaain aonaane rijieeoritiin inae ner-
 autae. ⁹Nii coitucuhinte, satiin uure nii
 obene que nenacaauru leeochoauru cu-
 naitenacaauru. Nii jaunte, rautanaaca
 Faborone jaun, nerautaacoaain caure.
¹⁰Nii jaunte, satiin canacaanu belai-
 huruhane jaun, jelai caje amuhacaa-
 nune coina, bote cuhane fauhacaanune
 rai, cuujueein canacaanuhacha quinenun
 que- canacaanu achanojoaure, itolere
 amunaa rai nelatecuri teein.

Romau turuha Faborone

¹¹Nitohaneein, cuu nichata ateein nii
 obeneu nihacaanune baihana, leinjiin
 bote- Alejaandiria caje unaa- cuu
 cujuana aina jelaronaa bitoha nena
 bote cuhane fauhin, cuhacaanu. Nii
 botete, coujunacanu que nihane coina,
 fafone neein, acaauru chosichurune
 que Curiecocuruhacha tei- Castaro,
 Polosi, naain curuajaihuru ecaantooru-
 coujunaca amaerane, bote macohiniha
 teein. ¹²Nitohaneein cuhina, turuha
 cuhacaanu, Siracosa cofauhanau.
 Cuuna nihacaanu nichata janohin.
¹³Nii cajena, nesaruhin cuujihacaanu,
 cucuana auhaniha, rauhijiriin Rejioo
 turuhacaanune coina. Nii cojoanoonte,
 cuujihacaanune jana, canacaanu cunaja
 bote roe caje uhe, raujiaan jouhaquii
 cujuana. Nii cojoanoon cojoanoonna,
 turuhacaanu Poteeolihu. ¹⁴Cuuna,
 Jesocurisito coreniha cana nejeraauru
 tabaauru ruhacuhacaanu. Acaaurute,
 canacaanu cotijiaain, cuu canacaanu
 chunaaure, le semanaain acaauru
 aina nihacaanune coina. Nirijieein
 inacuhe inacujueein cuujueeina,
 tabiicha turuujihacaanu Romau.
¹⁵Nitohaneein cuhin, atane ichoae
 inacuhe inacujueein cuujihacaanune
 coitucuuruha nii Romau nenacaauru
 Jesocurisito coreniha cana nejeraaurune
 jaunte, canacaanu que taca uure,
 Apio rai Foro neseu tiaain. Nii

jana, leeochoaurute, Nichatajai
 Taberenaneein- acaauruhacha curuaatei
 neseu canacaanu cohacure. Nii cuu
 neuruhane coaraainte, corojeein,
 Cana Coaunera bajaee Faboro. Nii ainate,
 raotojoeein suujua aonae Faboro.
¹⁶Nii jana, Romau turuhacaanune
 janate, jelai loreri asae teein, nirijieein
 caseteconein, jianacoo teein, leinjiin
 soondaro que beraichaain, Faboro
 sirichuruhane coina jerecure.

Romau niha Faborone

¹⁷Nitohaneein, nichata janojoein
 turu baiha neeoriinte, nii Romau
 nenacaauru- naraaichuru Jorioocuru rai
 nelateein nenacaauru- jitariin cotiharate
 Faboro, acaauru rai irihane coina. Inae
 satiin turuhacoaain, netaojiaauruhane
 janate, acaauru rai:

“Caraichuru, chelai janonaa bana
 cana Jorionichaachene que baasoneein
 irihaaunta. Niheichu, chelai janonaa
 bana, cana inoaesihuru ichao coacuhin
 baaso neein irihaaunta. Nii atiinte,
 Jerosaleeun cacoulurujueein, baaso
 ichara nihane rucuheraaunu que
 Romanocuruhacha cocoinanohi
 rai canu teeure Jorioocurura. ¹⁸Nii
 janate, jitariin caohachanainejeein,
 cacaje bajaauruhane baiha, caihanenaa
 jerecure, neniha casohin cajooruhane
 jaan- leranune jaun niquicha.
¹⁹Nena, onaa caje nichotihanune
 jerecureniha nii cacouluruheraauru
 Jorioocurune jaun, canu rucuheca
 satiin- curuaanaa neein nena
 eenferadorone coina bajaau, nii neniha
 caraaichuru coulurujihanune jaan
 lerane saijieeincha. ²⁰Nitohanihana
 jaunna, inara jitariin cotiharateen,
 inara coaraain, inara rai irihanune
 coitucuhichene coinara. Cana Isaraelita
 nichaachene, canaacha cohajei
 esenetaanune corenihane, cau caa

cadena que cositenojoneein neeunra,” naa acaauru rai Faborone janate:

²¹ “Coatiha chaelai quirichanejeein letoaauruhi Jodea caje canacaanu rai, ii que, ‘Acate, naaonjoain que situhin nera.’ Nii jaunna, ii berenaa coitucuhenhacaanura. Niheichu, ucuajai caje turunacaauru- cana araachuru- Jorioocuru nihanatiin, ‘Acate, baaso ichaechajeein ne jetaora.’ naain, ii que ereeuruhita. ²² Nena laen, nii le laurijeein- enanena Jorioocuru ichao beeine jerichaanura. Tonaai ii, nii queta. Itolere sacutaain, baasoneein nii que ereeuruhane coitucuhacaanune jaunna, ii, coitucuhina jaun, nii beeine aohana jerichaacaanura,” naaure Romau nenacaauru Joriocuru, Faboro rai.

²³ Niritiinte, “Naaonjoain cojoanona banana, turuha urichaanuhin, nii que ereei canacaanu raine, coitucuhacaanune coinara,” naaure. Nii jaunte, nii aitocuruhane cojoanona bana, netaojiaaure arajii cachaauru, nii niha Faborone jaan loreri asae. Nii jaunte, janone caje coauneein, acaauru rai ereereje Faboro, Cana Coaunera Cojoanona que, sonafaajeein. Nitohaneeinte, Moisesa aitoonjoa quene maajeein, chaen Cana Coaunera ere bera inoaesihuru *profetacuruhacha* laenai, naajoainunru aina cuaain, acaauruhacha cohajei Mesihaseenein niha Jesusone esenetaauruhane coina, acaauru que jererateein, acaauru rai beebeje. ²⁴ Nii ainate, tabaauru, nii aitoha Faborone esenetaain tonoraure. Jana, leeochoaurute, esenetana jerecurene. ²⁵ Nitohaneeinte, ita suujua rijitojoenaa jerelanaala, mituhajeein caunaa nunuheteeuruhane jaunte, acaauru rai:

“Esinaete, rauhijiriin nitohaneeichene coitucuhin, inara foerateeurera rai

biha nere bera inoaesi Isaihasine coina, berateein:

²⁶ ‘Caritiin benihu, taa cachaauru rai: Aonaquichene nihanatiin, caohachaain aonaain, coitucunaa naineriheeicheeinta. ²⁷ Chaen, nii coaraqichene nihanatiin, coaranaa jeriheeicheeinta.’ naain berateein: ‘Banejelanaala nauhaca acaauru suujuane jaunte, raajenihane aonana jerecurene, acaauru rai beraane nihanatiincha. Niheichu, acaauru notaracaae nihanatiin, coana jerecuruhita.

Nii jaunte, coitucunaa nainecurenera, nabana nesoone caaun, canu rene necohaleeuruhane, acaauru rautaain nihanune coataara.’ naain rai nere bera inoaesi- Isaihasi que beratelu jetao, Cana Coaunera Suujuera.

²⁸ Aonacuche. Caa acaihanejeein Cana Coaunera tenojoin jianacoon cana mitaeranu esenetana jerelanaala, aohana jereneeichene jaun, ena caje coauneein, Jorioniheichuru rai beebejiha cureeunicha. Acaaurute laen, aonaain esenetaain, tonora cuurureeinja,” naa Faborone jaunte, ²⁹ nejesinajeein, mainajeein ita cotaain cauha cuure Jorioocuru.

³⁰ Nitohaneeinte, cuu itolereneein, coroata ajaanacaain neelu Faboro, nasae nihane coreniha coretejeein, niicha sirii loreri asae. Nii jaunte, rene turuha cunacaaurunihane, cuu ranajaque.

³¹ Nitohaneeinte, cuu tonajelanaala, Cana Coaunera Cojoanona beebejeein, Cana Curuaanaa Jesocurisito quene maajeein ereerejenajaque, nii chunei rohecaera colane.

Roma nenacaauru rai

Faborohacha letoai

Inara coaaucaaan.

1 Canune Jesocurisito letono Faboroneein inara rai caa quiricha laenaan. Cana Coaunerate canu janijiin canu raain nelu, jelai teein rai letono afosotoloneein cacha ichoteraneein enachasine ichaonaa beebjihanu cachaauru raine coina.

² Niite rai nere bera inoaensihuru *profetacuru* que berateein laenaeratelu rai Quiricha Inoensi cuhane Cana Coaunera.

³⁻⁴ Nii niicha berateite, Rabiri inamoconeein cachaneein niha Cana Curuanaa Jesocurisitone beraneein nena ne. Nete rai Suujue aina cuain onaa caje ichateein, rai itolere que laraajiin nihane jaanu teein rai Calaohineein nihane coitucueratelu Cana Coaunera.

⁵ Nii rai Calaohi Jesocurisito aina cuainte, rai letono afosotolo nihanune jaanu teein nelu Cana Coaunera. Acane beebjejeun, chauratane sacuritaain satiin laurilauri nenacaauru cachaauru netonai Cana Coauneraneein nihane coitucuhin, nere tonoraain neeuruhane coina. ⁶⁻⁷ Inara netonai nii Romau ichoainiquichenete laurilauri nenacaauru cachaauru aina jiniiquiin niicha ranojoneein neeiche. Inara belaitohane jaunte, Jesocurisito ranojoneein neein rai cachaneein neeichene coina inara raelu Cana Coaunera.

Satiin inacaneein nena Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito naonjoainuri inara rai raotojoein neeichene jaanu teeurumiin.

Romau bedainiha cunaa jeriha Faborone

⁸ Jesocurisito aina cuaine satiin le cachanequichene coreniha, jataain Cana Coaunera coroajejeun, esinae rauhijiriin esenetaichene coitucuuruha itolere sacutaaine coitucuhane jaun. ⁹ Rai letononeein casuujua aina cuaritaain rai Calaohi que ereerecaaanne jaan- Cana Coaunerate, itolere bana bajaanune naineein inara coaaucaaanne coarajera ne. ¹⁰ Chaen nechua aca jerihane, tabiicha inara coaraa uhanune coina itolere bana caje bajaebajajejeun.

¹¹ Jataaine inara coana jerejeun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein inara rai beein, inara coroataja nichaaunne, inara suujua corelanaala ijiin neeichene coina. ¹² Jiniiquiin esenetaacachene rijijieein, ita suujua que corajerateein nihacachene coinane caa aitoon.

¹³ Cana Coaunera coreniha cajeraauru, coitucuhichene jerichaaunne jaunne inara rai bereeuni. Araain saaine niqui inara coaraa unaa jerejeun. Nene enanetojoein nainesinejeun. Charijieeinteinti leeochoauru lauri lauri nenacaauru aina acaauru rai caohacha ichaa aihun; nii rijijieein inara rai netonai caohacha ichacaaunne jerenacaaunne inara rene turunaa jerejeun. ¹⁴ Chaque nelatenihanune saijieein canu rai Cana Coaunera tenojoi raeranichaaunne jaunne, satiin cha coitucuelanaala, aansijiin relanojoneein nenacaauru, itolere coitucueracuru, cha coitucunaa jeriheichuru, naonjoaihunru rai, nii quiicha ranojoi tenaa jerejeun. ¹⁵ Nii jaunne, nii Romau neiniquichene rai, jataain enachasine ichaonaa que inara rai erenaa jerejeun.

Itolere ichana nainiha enachasine ichaonaane

¹⁶Coatiha nii cana rai beratenojoi enachasine ichaonaa bihanune coejihaaun, aca niicha ichana nainei ichaa Cana Coaunerane jaan nihane jaun, satiin esenetaeraauru Jorioocuru osa caje jauriaanejeein ichoteratenojoiniha cuururichaaine jaun. Jorioniheichuru esenetaeraauru netonaite nichoteeurureein. ¹⁷Nii cana rai beratenojote, cana que esenetaacachene coreniha, cha ujuaihonelanaala nihacachene coina jianacoon cana tiha Cana Coaunerane coitucuerate. Nitohaneente ichae Cana Coaunera, nechu esenetaacachene jauncha. Nitohanihane cointate: “Leinjiin acaacha esenetaerate, niicha ichai ujuaihonelanaala nena rijijieein ichaoreein,” naain laenanohineein ne, Cana Coaunera quiricha cuhane.

Niicha ichai ujuaihoneein niha satiin cachaaurune

¹⁸Cana Coaunerate, caohacha que ichaoruhane coina cachaaauru rai niicha tei caohateraauru nechu aansainein ichaonacaauru casetecarichaa in dede caje coauneeinne coarate cana que. ¹⁹Acaaurute niqui, nii acaauru que Cana Coauneraacha coitucueratei coitucure raotojoein, raajenihane coaratihane jaun. ²⁰Cana Coauneraacha ichai asinojoneein nenaate coitucunaa nainichaache, caohachaa in cana suujua coara in niicha ichai que coaaucaachene. Necoaauna in nihalu cana rai chauratanene caje coauneente, esinae rauhijiri in Aca Cana Coaunerane in nihane jaun chabana satonoenerihani nii niicha ichana naineine coitucuhacache. Nii jaun, nechu aansaine in coitucunaa jeriheichuru

nii ujuaihone in neeuruhane caje nichoteeururina in. ²¹Nitohane in raotojoe in, Aca Cana Coauneranihane coitucuuruhane saijiee in te, chabana nere tonora in eseneta in, niheichu chabana acanihane coroaecure ne. Nitohane in nena coacuelanaalate, baasohacha que coaauruhane jaun, inae nauhacaa acaauru suujuane jaun, nocohenaanau nena rijijiee in neure. ²²Itolere coitucueranihate niqui nocoetocure. Nete cha coitucuhin aitocure ne. ²³Nitohane in cha coitucueranihane jaunte, Cana Coauneraacha coanano hinee in onaa inaerane in nena cacha tocohane in nena ecaanto jaure. Nii choae taca in techu, tajaecuru, atane choae terecure, atane choae tijiari in amunacaauru, naonjoainuri tocohane in ecaanto jaainchuru que chabana ohelanaala nena Cana Coaunera necaohacha coreure.

²⁴Nitohane eeuruhane jaunte, nii acaauru suujua baaso letono ichacuruhane coina, inae acaauru jianiha Cana Coaunerane jaun, nejesinaje in ita rai coejenacai ichacure. ²⁵Esinae rauhijiri in Cana Coaunera niha Cana Coaunerane saijiee in te, aca coroaena coacuelanaala niicha coaananojoihunri coroaecure. Nii Cana Coaunerate, acaauru netonai coauna in nihalune jaun, itolere bana leinji in acaacha coraenojoinihane caohachae. Nitohanemi in.

²⁶Nii jaunte, inae acaauru que jaolecoha Cana Coaunerane jaun, itolere coejenacai ichaje in necairichaaure. Acaauru benecuru nihanati in te, inae aina niicha jerei ichaa acaauru lanaaurune jerelanaala, inae nichao coree in namute ene aina niicha jerei ichacure. ²⁷Nii rijijiee in techu, acaauru cocoichacuru netonai, inae acaauru comasaihuru aina niicha jerei ichana

jerelanaala namute quicha aina niicha jerei ichacure, baasoneein acaauru letoaa acaauru suujuane rijijieein necoelanaala. Nitohaneeinte, necha aansainein, erenaa tonoraarenihane jaun, caseteconein raajenihane jaberoco cairichaaure.

²⁸ Acanihane coitucunaa jerecurenihane coreniha, acaauru suujua baaso letononein niicha ichai coitucuelanaala ichacuruhane coina, acaauru que jaolecoha Cana Coaunerane jaunte nitohanein neure.

²⁹ Nitohaneeinte caohacha ichana coacuelanaala baaso nejesinaacha ichaain, itolere bana niicha lateeicha que coacuhin baaso ichaain, namute cache que necoelajaauharitiin, sonajaain jaohin, suujua acatelanaala, enaacha nohanein, acaauru ichaonihei que ichaohin, namute cache cairichaa casajenetiin, naaonjoaain neure.

³⁰ Chaen techu, leeochoaauru coacuhin acaauru que baasoneein ereein, Cana Coaunera que nejerateein, cha coitucualanaala enaacha cache tonoraain, itolere baasohacha coacuhin necohasitaain, baaso ichaain, inaca ere tonoraelanaala, ³¹ cha coitucunaa jerelanaala, tonaain ereeuruhane nihanatiin chabana ichaelanaala, nihei chuni belaihuruhi, cache que suujua acatena inaelanaala, chabana cairichaojoaain namute cache coaracuruhi, naaonjoaauru.

³² Raotojoeinte niqui, satiin nitohanein ichaonacaauru atinanohinein neeuruhane coina, nitohanei rai rauhi tihalu Cana Coaunerane coitucure. Nete, enanetojoein nitohanein neeuruhane jianecurenihane jaun, leeochoaauru netonai nitohanein neeuruhane rautatiin coaracure.

Cana Coaunerate, esinae rauhijiriin niicha ichai ujuihonein nenacaauru casetecareein.

2 Nitohaniane jaun coatiha ii que suujua acatena nainerinaain Cana Coaunera, ii netonai acaauru rijijieein neeine saijieein acaauru que ereeine jaun. Chatohaneinein neeine nihanatiin coatiha nii caje nichoteriheeini. Acaauru rijijieein ichaohine saijieein acaauru que ereeine jaunte, ii raajenihane necoluruhequi.

² Nete nitohanein ichaonacaauru casetecaane bana, esinae rauhijiriin acaauruhacha casetecarihanine coitucuhacache raotojoein. ³ Aihane jaun acaauru rijijieein ichaohine saijieein, acaauru que ereeine jaun jiaonriha ii casetecarihani Cana Coaunerane caje nichotenaa coaaquine. ⁴ Nitohaneeinte iicha jerenohicha ichaain neeine que nainain, aca Cana Coauneranein nihane coitucuhin neeine coina, ii cojoaain ne Cana Coaunera, chabana cache belaitohane jianenihane jaun niqui. ⁵ Nete ii suujua coitucueeneine jaun, Cana Coaunera coitucunaa jerelanaala baasohacha ichaaine jaun, inae ecu tihane bana baaso icharaauru casetecaain, ⁶ Iecachaauru nainein acaauruhacha ichai nainijianaain acaauru coretiha Cana Coaunerane bana caseteco coariquiin. ⁷ Nitohaneeinte jataain nelateinein chabana satonoelanaala necaohachanaa coaracuruhane coina itolere bana caohacha nejesina ichajeein ichaonacaauru rai, chabana sanaachara ichaonaa tereein Cana Coaunera.

⁸ Nete laen, cha coitucunaa jerelanaala caohacha icharaauru que nejerateein baaso ichara neein nenacaauru corootajaneraauru casetecareein obajeein. ⁹ Satiin baaso icharaaurute

inaderanaa aina necairichanaa coaracurureein. Jorioocurute ichoaichaniha casetecanohiniha cuurureein. Jorionihechuru netonai nihanatiinte jerichanejeen caseteco coaracurureein. ¹⁰ Nete laen satii caohacha ichajeen ichaonacaauru rai, rai necaohacha aina jataain nelateineen nihane jaan tereen Cana Coanera. Jorioocurute ichoaichaniha nitohanai raeraneen neeurureein. Jorionineichuru nihanatiinte nitohanai raeraneen neeurureein.

¹¹ Nitohanihate cureein leechaneen itolere cacha coaraeniha Cana Coanera-ane jaun. ¹² Satii Jorioniheichuru- nii Moisesa rai Cana Coanera tenojoin rauhi coitucuhelanaala onacaaurute, nii rauhi colane oorureein. Nii rijijiein techu Jorioocuru, nii Moisesa rai Cana Coanera tenojoin rauhi sirichuruhane jaun, inae raotojoein coitucuruhane saijiein osaque nesarucuruhane jaun, nii acaauruhacha sirii rauhi aina cuaain colurujuenojoineen caseteco coaracurureein. ¹³ Coatiha nichoterinaain nii chuni nii rauhi aonaane saijiein tonoraelanaala nenea. Nii rauhi aonaain, aitothane rijijiein tonoraain ichoaite laen, nii caje nichotereen. ¹⁴ Nete Jorioniheichuru, nii Moisesa rai Cana Coanera tenojoin rauhi coitucuuereenihane saijiein, nechua acaauru ichaoneen nii rauhi aitoonjoa ichacuruha suujua caje rocohinne, jelai teen nitohaniha acaauru rai rauhine jaun aihurureein. ¹⁵⁻¹⁶ Nii jaunte, acaauru nerurujua caje inanacareein nii rauhi acaauru suujua cuhane acaauruhacha sirii. Acaaurute baaso ichaain, caohacha ichaain, naonjoaauruhane coitucueratereen acaauru suujua inae saa cana janonaane bana, Calaohi Jesocurisito aina cuaain satii suujua cuhane asinojoineen cachaauruhacha ichai coitucuerateen

rucuhereen Cana Coanera, caa inara rai aitiin inara relaanune rijijiein.

Moisesa rai rauhi rijijiein niha nocoetocuruha Jorioocurune

¹⁷ Iite niqui Jorioneene jaun, Moisesa rai rauhi coitucuhin, aina inae necoasitaain Cana Coanera aina niha nocoetohi. ¹⁸ Inarate niqui Cana Coaneraacha jerei coitucuhin, itolere caohacha nejesina janijiin coitucueratiha ii que nii rauhine jaun, itolere caohacha coitucuhi. ¹⁹ Nii ainate maosaneen nenea rijijiein cha coaraelanaala nenacaauru, ²⁰ cha coitucuelanaala nenacaauru, naonjoainuri relaan neeine coina jatoroain niha nocoetohi, ii Cana Coanera rai rauhi coitucuhine jaun. ²¹ Nitohaneen leechaaauru relaeraneen neeine saijiein, chanuna jana chaen ii raajenihane ii suujua coaraain relaanaa nainenei. “Coo asijiauha,” naain ereeine saijiein chanuna asijiauhi. ²² Chaen techu, “Nainihe nejelau ene aina ichaoha cachaneta,” naainte ereei niqui. Chanuna jana chaen, ii nejelau ene aina ichaohi. Chosichuru ecaantooru quete niqui jaolecoha nocoetohi. Chanuna jana chaen nii saijiein, acaauru rai Teenforo asaa coretiin nenacaauru ecaantooru basijiauhi. ²³ Cana Coanera tenojoi rauhi tonoraain cha chaain ichaonaa rijijieinte niqui ereereequi. Nete rai rauhi tonoraain cha chaeneene jaun, baasoneen Cana Coanera coaratihua aitohi. ²⁴ Nii quete esinae rauhijiriin nitohaneichene que: “Inara Jorionequichenete Cana Coanera que jaoleconaaneen Jorioniheichuru terateeiche,” naain laenanohineen ne, Cana Coanera Quiricha cuhane.

²⁵ Esinae rauhijiriinte niqui nelate Moisesa rai rauhi tonoraain nihane, rai jaberoco macohi cari saerateen niha

cachane. Nete nitohaneein nihane saijieein, nii rauhi tonoraain ichoanihane, nirijieein jaberoco macohi saeratelanaala nenea cache rijjijieein ne. ²⁶Nete laen Jorionihechuru, rai jaberoco macohi saeratelanaala neeuruhane saijieein, nii aitoa rauhine rijjijieein tonoraain ichaauruhane, jaberoco macohi saerateein nenea cache rijjijieein coanojoinecurureein. ²⁷Nii jaberoco macohi saeratelanaala nenea, nii aitoa rauhine rijjijieein tonoraain ichoate, nii rauhi siriin rai jaberoco macohi cari saerateein neeuruhane saijieein nii rauhi siriin tonoraalanaala nenacauru colurujueeurureein. ²⁸Nitohanihane jaun, coatiha esinae rauhijiriin Jorio esine nihei nii jaberocohacha que Jorio nihane coarateein nenea. Niheichu coatihia Jorio nihei nii jaberocohacha macohi cari saeratera. ²⁹Esinaen rauhijiriin Jorio esinete, satiin rai suujua cuhanene maajein aca ne. Nii jaunte, rai suujua caje coauneein coacuhin, rai jaberoco macohi saeratihane latelanaala Jorio esine neein ne. Coatihia laenanohineein niha rauhine lateein aihei. Nite Cana Coaunera Suujue ichanohineein ai. Nitohaneein ichoai cache, coatihia rijjijiei cache caohacha ichaane coitucuhane coina coujuhin coarana nainerinaain. Leinjiin Cana Coauneraachate rai nichao coujuhin coaraain coitucureein.

3 Nitohanihane jaun, chaque nelate Jorio neein, cana jaberoco macohi cari saerateein, naaonjoaain nihacane. ²Araai laurii coinate niqúi nelate Jorio nihacane. Jauriaanejeeinte, Jorioocuru rai nere beratelu Cana Coaunera, esenetaauruhane coina. ³Aihane jaun chachareein nii naitoonjoa rijjijieein neureenihane coreniha. Nii naitoonjoa rijjijieein neureenihane corenihanacha, aitohane jaan ichaenerichaaín Cana Coaunera. ⁴Aihei jerihane. Cana Coaunerate, casajenetooruha satiin

cachaaaurune nihanatiin, itolere bana naitoonjoa rijjijieein cha chaain nereein. Nitohanerichaaíne quete:

“Inae cuu tihane banate, esinae rauhijiriin aitohine rijjijieein chachaaíne coitucurureein.

Nii banate,
ii esenetaauruhi casetecaai
nohanelanaalane
coitucurureein.

Nitohaneeinte
joaenreein ii colurujuera
amuritoriquin,”

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane.

⁵Nete nitohaneein aitocuruha tabaauneein rijjijieein canaacha ichai baaso, jataain necaohachaa Cana Coauneraane coaratihane, chanuna jana chaen nii baaso ichacaachene coreniha cana casetecae Cana Coaunera. Nete nii baaso ichacaachene coreniha cana casetecaa Cana Coauneraane nihanatiin baaso icharaniha benaa nainenihacache. ⁶Coatihia nitohanihei. Nitohaneein baaso icharanihane, coatihia satiin chauratane que nenacauru cachaauru ichao cojuhin coaraain rucuhena nainerihei.

⁷Nitohaneein nohaniha cachane aina jataain necaohachaa Cana Coaunera beeichene saijieein, chanuna jana chaen osaaotoha canu beeiche. ⁸Nitohanihanete satiin baaso icharichaache, niha caohachane coina. Niritiinte, cache relaa canacaanu beure, nechú acaauru esenetaain, canu que jaolecooruhane coina. Nete niritiin erenacauru cachaauru inae caseteco coaracureein.

Satiinte cana osa ujuaihoneein nihacache.

⁹Chatonaain chaainti coaauquiche. Cana Jorio nichaachenena, Jorio niheichuru amurijiriin cache caohachaneein nihacache. Aihei jerihane. Inae inaraque, Jorioocuru, Jorioniheichuru,

naaonjoainunru aina satiin osaaonaneen nihacachene coitucueratihacaanu.

¹⁰ Nii quete:

“Nihei chuni cacha, canu rai caohacha ichaain nei.

Nihei caohachanainejeein leinjiiniji.

¹¹ Nihei leinjiiniji

Cana Coaunera coacuhin caohacha coitucuhin ichara.

¹² Satiinte

baaso jeloon suujua cuaain caohacha ichana coacuelanaala baaso ichacure.

Nii jaunte

nene leinjiiniji caohacha ichara.

Nihei caohacha nainejeein leinjiiniji.

¹³ Acaauru rarote

leeinjiin calani ne, neforacaa atanebanane rijijie.

Jana acaauru lelete,

enaacha cacha coritaauruhane jaaneein ne.

Acaauru ujuaaete,

aiha acano catu corane rijijieein cacha cunaitaeraniha ne.

¹⁴ Jana acaauru ujuaae cajete enaacha mituhe cacha cotaain, nechua aansainiha beeuruha ne.

¹⁵ Enaachate

sonajaain jaaonaa

jerecuruhane jaun

cuhin sonajaain jaore.

¹⁶ Amuuruhane jaaunrute

aansijiiniji cautijiaelanaala niicha eruuri itajeure.

¹⁷ Nii jaunte,

chabana caohacha ichaain, raotojoeein ichaonaa nainecurene.

¹⁸ Nii chabana

acaauru casetecarichaain

Cana Coaunera que

coacuhin casihuruhi,”

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane.

¹⁹ Nete satiin nii rauhi aitoonjoan tonoraain nenacaauru netonai, osaaonaneen

naneen neeuruhane coitucuhin neeuruhane coina aitoha nii rauhine coitucuhacache. Aihane jaun cacha coujuhin coaraa Cana Coaunera bana, neri-naain nii que tonaain erenaa nainei. ²⁰ Nii jaun coatiha rauhi tonoraain necaauru nihanatiin, nii rauhi tonoraauruhane coreniha acaauru osa caje ichoteratenajarinaain Cana Coaunera, nii rauhi, esinae rauhijiriin osaaocaachene coitucunaa coinaacha nelatihane jaun.

Esenetaacachene aina cuaainchate nichoterichaacheein

²¹⁻²² Nete laen, inae ena nii rauhi colane cana ichoteraterichaaaine coitucuerate Cana Coaunera. Niite coitucunaa nainichaache, nii rauhi aina nere beracuru *profetacuru* laenanohi ereretaain coaraain. Leinjiin Jesocurisito esenetaacachene aina cuaainchate naine, cana osa caje cana ichoteratiha Cana Coaunera. Nii rijijieein techu, satiin esenetaain nenacaauru netonai ichoteratereein.

²³ Satiin osa que nesarucuruhane jaunte, Cana ichoteraneein niha Cana Coaunera saijieein que jaolequiin neeure. ²⁴ Nete jataain cana belaitohane jaun, Jesocurisito aina cuaain inara ichoterate core colane Cana Coaunera. Coatihai rai caohacha ichaain neeichene jaun, inara ichoteratihei Cana Coaunera. ²⁵ Nitohaneein jeriha Cana Coaunera jaunte ohelu Jesocurisito, rai coichana aina cuaain cana osa aninoain, cana que suujua acatena nainihane coina. Nechu queecha jaequini nihacachene corenihachate, cha ujuaihonelanaala nena rijijieein cana tein cana coaraane coitucuerate Cana Coaunera, ²⁶ esinae rauhijiriin luhecotariin cha coetana inaenihane jaun. Enate esinae rauhijiriin caohacha ichaain, canaacha

ichai ujuaihoneein nenea caje satiin Jesocurisito esenetaeranichaachene ichoteratihane coaarate.

²⁷Nitohanihane jaun, coatiha chaelai que nelatihei Cana Coaunera coitucuhin rai caohacha ichaa nocoetiin necoasitaa cachane. Nii necohasitanajate, caohacha nainejeein nitaje. Aihane jaun coatiha nii rauhi tonoraane coreniha, osa caje nichoteein nihei chuni cacha. Nechu Cana Coaunera esenetaane corenihate nichoteein ne cacha. ²⁸Nitohaneinte, nii rauhi tonoraain nihacachene, cana ichoteraterichaaaine coina aitelanaala esenetaacachene coreniha osaaocaachene caje cana ichoteratihane coina aitoha Cana Coaunerane coitucuhacache inae.

²⁹Leinjiin Jorioocuruhacha Coauneraneeinna niha Cana Coaunera. Tana satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru netonai Coauneranein nihane. Aihanete ne. Satiin lauri lauri nenacaauru netonai Coauneraneinte ne Cana Coaunera. ³⁰Coatiha nihei nii baiha chuni Coaunera. Acate rai jaberoco macohi cari saeratelanaala neein esenetaeraaurune maajein ichoterateraneein ne. ³¹Nitohanihane jaunna, nii canaacha esenetai esenetaacachene jaun, inae chaque nelateniha nii rauhi. Coatiha aihei. Nii ainate esinae rauhijiriin nelatiha nii rauhine que aitocoache.

Cana Coaunera esenetaa Abaraaunne que erena

4 Nitohanihane jaun, tonarihacache cana foeratera inoausi Abaraaun que. ²Esinae rauhijiriin caohacha ichaane coreniha, osa caje colunohineein nenea raane rijijieein teein raa Cana Coauneranete laen caohachare caohacha icharanihane que aitoha Abaraaunne. Nete neniha leinjiinniji caohacha icharane jaun, caohacha icharanihane que

aitoha cachane rautaene Cana Coaunera. ³Nitohanihane quete: “Esenetaa Abaraaunne jaunte, osa caje colunohineein nenea raane rijijieein teein rae Cana Coaunera” naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. ⁴Chunocoha amihaneein nihane jana, rai coreteraa nii rai namihaneeonne, coatiha que nirijieein joaereein coreniha belaiha rai tihei nii coretera. Nii rai namihaneeon coretihane jaunte, nii namihaneeon cainaeraniha rai tenojoi ne. ⁵Nete laen Cana Coauneraacha que jaequuin neein esenetaera, nii esenetaaneecha coreniha osa caje colunohineein nenea raane rijijieein teein rae Cana Coaunera, niicha ichai coreniha rai cha chaain neuruhane que airijiin. ⁶Nitohanein osaaocane nihanatiin, esenetaain niha cachane, osa caje coulunohineein nenea neein teein raa Cana Coaunerane quete: ⁷“Rachoojoeinte neure,

baaso ichajeein osa que nesarucuruhane nihanatiin,
osa caje coulunohineein nenaaneein teein Cana Coauneraacha ranjoinunri.
⁸Rachoojoeinte ne,
nii nichotena cacha,
rai nosa coreniha casetecaenerichaaain Cana Coaunerane jaun,”

naain niha erenaane rijitoejein aitelu cana inoausi Rabiri amure.

⁹Rai jaberoco macohi cari saerateeurera *circuncidado*curu raaicha aitenihana, nirijieein rai jaberoco cari saeratelanaala nenacaauru raine maajein niritiin niha nii erena. Inae acaihaniji que esenetaaneecha coreniha osa caje coulunohineein nenea raane rijijieein teein Abaraaun raa Cana Coaunerane coitucuhacache raotojoein. ¹⁰Chatohanein niha Abaraaunne jana osa caje coulunohineein nenea raane rijijieein

raelu Cana Coaunera. Inae rai jaberoco macohi cari saerateein nihane janana osa caje colunohineein nenaaneein tein raelu Cana Coaunera. Coatiha aihei. Jaiti rai jaberoco macohi cari saeratenihane janate raelu Cana Coaunera.¹¹ Inae nitohaneein osa caje colunohineein nena raane rijijieein tein raa Cana Coaunerane baihate laen, nii cojunacanu que rai jaberoco macohi cari saerateluu Abaraaun. Nitohanihane jaunte, satiin rai jaberoco macohi cari saeratelanaalanein, osa caje colunohineein nena rijijieein neeururichaaaine esenetaeraauru netonai inacaneein ne nii Abaraaun. Nii rijijieein techu, nii esenetaauruhane coreniha osa caje coulunohineein nena raane rijijieein ranajae Cana Coaunera.¹² Jerichanejeein techu, jaiti rai jaberoco macohi cari saerateein nelanaala, esenetaalu Abaraaunne rijijieein neein esenetaeraauru cachaauru inacaneein ne nii Abaraaun. Nii rijijieein techu, jaberoco macohi cari saerateein neein, nii aihalune rijijieein esenetaeraauru netonai inacaneein ne nii Abaraaun.

**Esenetaacachene aina cuaainte,
cana rai naitoonjoa
terein Cana Coaunera.**

¹³ Cana Coaunerate Abaraaun rai aitelu, rai nefoerateeuru aina nirijieein core colane acaauru rai chauratane tihane, neroraneein neeruhane coina. Coatiha, Moisesa rai rauhi tonoraain niha Abaraaunne jaun, nii rai chauratane tihane coina aitohilu Cana Coaunera. Nechu esenetaane jaunte, nii rai chauratane tihane coina aitiin, osa caje coulunohineein nena raane rijijieein tein raelu.¹⁴ Nii rauhi tonoraeraauru, nii Cana Coauneracha tenaa jerei raeranuneein neeruhane jana nihane, coatiha chaque nelateein neriheii nii canaacha esenetai. Inacojoeinte esenetarichaaache, nii

tihane coina aitohalu Cana Coaunerane jaan nihanatiin cana rainein neriheii.¹⁵ Nii rauhite cha ujuaihonneein caseteco coaracaachene coina nenaaneein ne. Nii niha rauhine colane neriheii cha ujuaihonneein caseteco coaraane rai nei.

¹⁶ Nii jaunte satiin nii rai nefoerateeuru aina Abaraaun rai niicha teeni tiha core colane esenetaauruhane aina cuaaine coina aitelu Cana Coaunera. Aihane jaun, coatiha nii rauhi tonoraeraauru raaicha nii tihane coina aitohilu Cana Coaunera. Acate esenetaalu Abaraaunne rijijieein, satiin esenetaeraauru rainein nena ne. Nitohaneein esenetaane jaunte, satiin cana inacaneein ne Abaraaun.¹⁷ Rai Quiricha Inoainsi cuhane: “Canune, arajii lauri lauri nenacaauru cachaauru inacaneein ii tereeeunni” naain rai aitohalu Cana Coaunerane rijijieinte, nii Abaraauncha esenetai Cana Coaunera, onacaauru rai ichaonaa tein, jaiti coaunanojoinelanaala nena, naaonjoainuri Coauneranein nena ne.

¹⁸ Inae calaohirichaaanne esenetaeniha Abaraaunne janate: “Arajii lauri lauri nenacaauru cachaauru inacaneeinte neriquincha” naa rai Cana Coaunerane esenetaain acaacha cohajihane jaunte, acaauru inacaneein ne Abaraaun, “Caa jeeonihate cuurureein ii nefoerateeura” naain que arasijie coarateein rai aitohalu Cana Coaunerane rijijieein.¹⁹ Inae lefasha jaanacaneelalajeein ichaohane jaun, inae rai comasai Sara aina jiniiquiin biinaaneein, leinjiiniji canaanai sirilanaala ooruhane rai neeuru saijieeinte, nii rai aitoha Cana Coaunerane esenetaane jianenelu Abaraaun.

²⁰⁻²¹ Nitohaneinte, esenetaane jianena coacuelanaala, jelai amuritoheriin esinae rauhijiriin nii rai naitoonjoan icharihani Cana

Coaunerane esenetaane jaun, Cana Coaunera corojeein, acaacha cohajeein nelu Abaraaun. ²²Nitohaneein esenetaane jaunte, osa caje coulucohin raelu Cana Coaunera.

²³Coatiha nii esenetaa Abaraaunne jaun, leinjiin acaacha raane coina aitiin laenaeratiheilu Cana Coaunera, ²⁴⁻²⁵cana netonai quete aitiin laenaeratel. Nii jaunte, cana netonai esenetaacachene jaun, cana colucohin cana netonai rae Cana Coaunera. Satiin cana osa coreniha cana coreenraniha ohalu. Cana osa ujuihoneein nena caje cana mitaeranu que Cana Curuanaa Jesocurisitone esenetaacachene jaunte, cana netonai rae Cana Coaunera.

Inae cha ujuihoneein nihaacache.

5 Aihane jaunte, esenetaacachene coreniha Jesocurisito aina cuaain inae cha ujuihonelanaala Cana Coaunera aina raotojoein nihaacache. ²Nii Jesocurisito esenetaacachene aina cuaainte, cana corootajane Cana Coaunera. Nii ainate cana suujua letono ichana coacuelanaala rachoojihacache, rai Cojoanona que nerichaacheinne cohajeein. ³Coatiha acaacha nihei. Nii rijjijeein techu, necairichanaa coaracaachene nihanatiin rachoojoein nihaacache, nii necairichanaa aina cuaain jelai amuritoheriin laraajiin itolere abaantaain nihaacachene coitucuhacachene jaun. ⁴Nii necairichanaa abaantaain laraajiin nenaate, inae esinae rauhijiriin ijiin neein canaacha cohajei cohana nainerichaacheein. ⁵Nii canaacha cojoai coatiha inacojoein cohahaacache, rai Suujue cana rai niicha tei aina cuaain jataain cana belaiha Cana Coaunerane jaan nihane jaun.

⁶Nitohaneainte, cana osa caje nichotena nainelanaala nihaacachene jana, inae cojoinaca que turuhane

jana, cana baaso icharanichaachene coreenraniha ohelu Jesocurisito. ⁷Coatiha nerihei chuni, leeocho cacha baaso ichara coreenraniha nesohin nijioaenrateein nei. Niheichu caohacha ichara cacha coreenraniha nihanatiin nesohin nijioaeratenaa nainihei chuni. Coaraain aihane nihane chachu jerihane, leinjiin caohacha ichara cacha coreenraniha nesohin nijioaerater chuni. ⁸Nete jataain cana belaitohane coaratih, cana osa coreniha oha rai Calaohi Jesocurisitone coina letoaelu Cana Coaunera. ⁹Inae nitohaneein cana osa coreniha ohalu Jesocurisitone jaun, inae cha ujuihonelanaala nihaacachene jaunte, nii amuritoheriin aina cuaain caseteco caje nichoterichaacheein. ¹⁰Nitohaneein jaiti que nejeratenaaneein nihaacachene jana ohalu rai Calaohine aina cuaain, aina raotojoein jiniiquin nihaacachene coina ichaalune jaun techu, nii amuritoheriin cana ichoteratereein Cana Coaunera, inae cana que suujua acatihane jaun. ¹¹Coatiha niicha niijihei. Rai Calaohi Jesocurisito aina cuaainte, Cana Coaunera coroaecache. Nii Curisito, Cana Coaunera que nejeratenaaneein nihaacachene caje, aina jiniiquin raotojoein cana teraneein nena nihane jaun.

Adaan aina Jesocurisito

¹²Nii rijjijeein techu, leinjiin cacha caje nunuheteein caa chauratane que turuhin nelu osa, cacha itajeranu que. Nii cacha itajeranu onaate satiin cachaauru lomohelu, osa que nesarucuruha satiine jaun. ¹³Nitohaneainte jaiti neniha Moisesa rai rauhine jana, inae nii ajiniha nesilu chauratane que osa. Coatiha niqui coitucueraailu nii osa, jaiti neniha nii rauhine jaun. ¹⁴Nii jaunte nihalu Adaane caje coauneein nihalu Moisesane que tiaaajoaain osa que nesaru-

curuhane jaun, ohin nitaje rai neurelu satiin cachaauru. Coatiha niqui, leinjiin rauhi tonoraain neurenihane coreniha osa que nesaruhin neeuruhilu aiha Adaane rijjijeein. Charijjeein teeinti, nii jaurianejeein nena Adaan- jauriaanejeein osa raain nelu, nii rijjijeein techu, nii Adaan amurijiriin nena canaacha cohajei- leinjiin cacha ichaonaa turuaain nelu.

¹⁵Nete nii Adaancha ichai nii chaque nelatein nedae ne, amurijiriin jataain nelatiha nii cana belaiha cana rai Cana Coauneraacha teine jaun. Nitohaneente baaso ichaa leinjiin cachane coreniha, satiin osa que nesaruhin nitajenaneen neurelu satiin cachaauru niqui. Nete core colane cana belaiha cana rai leinjiin Jesocurisito aina cuaain Cana Coaunera tenojoi, nii amurijiriin nelatein, satiin cachaauru rai caohacha ichaeraneen ne. ¹⁶Nii naosatiha leinjiin Adaane jaan, coatiha chaque nelatein nedaai, nii cana belaiha Cana Coaunerane jaan aina cuaain. Nii jaunte niqui, leinjiin cacha osa coreniha, satiin caseteco coaracuruhane rai neurelu cachaauru. Nete nii cana rai niicha tei aina cuaain, nosa que namuritiin niha cachane nihanatiin, inae nii ujuaihoneein neurenihane cachaaurune coina aitelu Cana Coaunera. ¹⁷Nitohaneen leinjiin cacha coreniha, cachaauru que niicha ichana nainei ichaain satiin cachaauru itajiha nii onaane jaunte, nii amurijiriin niicha ichana nainei ichacurureein, jataain acaauru belaitohane jaun, Jesocurisito aina cuaain enachasine ichaonaa que ichahin neeuruha nii core colane osa caje Cana Coaunera ronojoinunru cachaaurune coina.

¹⁸Charijjeein teeinti, osa que nesaruha Adaane coreniha satiin cachaauru caseteco coaracuruhane rai neurelu. Nii rijjijeein techu, caseteco coaracuruhane rai neeuruha

cachaaurune jana, niicha ichai aina cuaain, jianacoon osa caje cacha rocoheranu ichaonaa uhaain turuhelu Jesocurisito. ¹⁹Nitohaneente erenaa tonorae niha Adaanecha coreniha arajii cachaauru osa que nesarucurelu. Nii rijjijeein techu, erenaa tonoraain niha leinjiin cachane coreniha, jianacoon neureurein cha ujuaihonelanaala arajii cachaauru.

²⁰Moisesa rai rauhite niqui, osa que nesaruhane coitucuhin jianiha cachane coina nenaanelu. Nete nii saijjeein aina jelai amuritoheriin osa que namuriticurelu cachaauru. Nete nitohaneen jataain osa que namuriticuruha cachaaurune jana, jeelai amuritoheriin jataain cachaauru belaitohane coarate cana que Cana Coaunera. ²¹Charijjeein teeinti cachaauru lomohin ne osa, cachaauru atinaain itajihane coina. Nii rijjijeein techu itolereenein cachaauru lomoritin ne, nii osa caje cacha mitaeranu que cacha belaitohane jaan Jesocurisito aina cuaain ichaonaa satonohelanaala nena Cana Coaunera tenojoin.

Osa coreniha onaanein nihacachene nihanatiinte, Jesocurisito coreniha ichaorichaachein.

6 Aihane jaun chajana icharihacache. Osa que nesarujeeinna ichaorichaache, jelai amuritoheriin cana belaiha Cana Coaunerane coina. ²Aihei jerihane. Inasiina inae osa jianein ichaonaa saijjeein, nacoahanein osa que nesarujeein ichaorichaache. ³Tana inae cana baotisaauruhane aina cuaain, aina jiniiquiin o caje ichanaalu Jesocurisitone rijjijeein inae nihacachene coitucuhichene. ⁴Nitohaneente Jesocurisito aina jiniiquiin cana jaberoco conauteranein ne cana baotisaauruhane jaan. Aina ohin, nii o caje ichtihalu, jataain itolere

niicha ichana nainei ichaain Cana Coaunerane rijijieein, cana netonai nii onaa rijijieein nena caje enachasine ichaonaa que ichaohacachene coina.

⁵Aihane jaun inae aina jiniiquiin onaa rijijieein nihacachene jaunte, o caje ichanaain nihalune rijijieein cana netonai aina jiniiquiin cana o caje ichanaain nerichaacheein.

⁶Nii jauriaanejeein cana ichao que ichaohacachelune jaante, inae Jesocurisito aina jiniiquiin coroso que tenojoineein itajenojoi nelu. Nii cana ichao rijijieein ichaohin naosatenaanaja itajenojoineein nihane jaun, inae nainiheii cana saruha osane rijitoojeein nacoauneein neosatihajeein nihacachene. ⁷Leinjiin cacha inae ohane, inae nacoauneein naosatenaa nainiheii. ⁸Nii rijijieein techu inae Jesocurisito aina onaaneein cana jaberoco tihacachelune jaun, aina jiniiquiin ichaorichaacheeine cohajihacache. ⁹Chaen techu, inae onaa caje ichanaalune jaun inae nacoauneein ohenerihani Jesocurisitone coitucuhacache, inae aina chachana nainenihia onaane jaun. ¹⁰Nii ohalu Jesocurisitonete, osa itajeranu que lesajeeincha ailu, inae chabana nacoauneein ohenihane coina. Nete laen inae enene, Cana Coaunera rai ichaonaa que ichoae. ¹¹Nii rijijieein techu, inara netonai osa coreniha onaaneein inara jaberoco teein, Cana Coaunera rai ichaonaa que Jesocurisito aina jiniiquiin ichaohichene caohachae.

¹²Aihane jaun jiaonriha nenacaeneein inara jaberoco ohane rai nena amuritonaa jeriha osane rijitoojeein, inara jaberocohacha jerei ichaain neeichene. ¹³Jiaonriha inara jaberoco aina cuaain niicha jerei baaso ichaa osane coina, rai inara jaberoco teein neeichene. Nitohaneein nena coacuelanaala, ohin caje ichanaain

ainaa rijijieein, Cana Coaunera rai inara jaberoco teeuchete, coujuriu Cana Coaunera rai caohacha ichaeraneein neeiche. ¹⁴Nitohaneein neeichene, coatiha inae inara amuritonaa nainerinaain osa, inae Moisesa rai rauhi aina nelanaala, inara belaiha Cana Coaunerane jaancha aina neeichene jaun.

Jaiti osa aina ichaonaa bana

¹⁵Nitohanihane jaun chatohanerihacache. Inae Moisesa rai rauhi aina nelanaala, cana belaiha Cana Coaunerane jaan aina nena jaunna, osa que naosatihajeein ichaorichaache. Coatiha aihei. Nainiheii nitohaneein ichaohacachene. ¹⁶Inarate raotojooein leinjiin fatoroon letononeein rai niicha jerei ichaquichene coina aina cuhin neeichene, leinjiin acaacha letononeein rai nere tonoraain neeichene coitucuhiche. Nii rijijieein osa letononeein nena jeriquichenete, ohin nitajeeichene rai neriquicheein. Jana Cana Coaunera esenetaain, Aca jerihane rijijieein neeichene coina ichohichenete, rauhijiriin ichaonaa esine que ichaoriquicheein. ¹⁷Nete jataain caohacha ichae Cana Coaunera, inae inara jauriaa osaacha sacurejetocoichene jianein, inae inara suujua aina cuaritaain inara relaacaanune jaan tonoraain acaacha esenetaain neeichene jaun. ¹⁸Nitohaneinte osa letononeein neeichene caje, inae jianacoon neein rauhijiriin ichaonaa esine que ichaonaa tera letononeein ichaohichene coina neeiche.

¹⁹Aitoha joareein cachane rijitoojeeine caa inara rai beebjeeun, jaiti joareein cacha rijijieein neeichene jaun coitucunaa nainesineeichene coataa. Charijieein teinti inara jaberoco teeichelu nii baaso icharanein nena rai, aina cuaain baaso ichaane coina, nii rijijieeinchu nii inara jaberoco

teeuche nii caohacha ichaera rai, aina cuaain caohacha ichaane coina.

²⁰Jaiti osa letononeein neeichene bana, coatiha nii rauhijiriin ichaonaa esine rai cha chaeraneein ichaoheeichelu. ²¹Nete inara ichao rai caohachanu erunaa naineneichulune jaun, ohin nitajeeichene coinaacha inara sarueranihalu nii baasone jaun, inae enene taolu inara ichao cojeein ichaohiche. ²²Nete laen inae enene, inae nii inara osa letononeein neeichene caje jianacoon neein, jeriha Cana Coaunerane rijjijeein inaraacha ichai ichaain neeichene coina jatoroain neeiche. Niite laen jataain inara caohachanu que ichaquiche, Cana Coaunera que banijiaain nena ichaonaa que ichaoha aichene jaun, chabana satonoelanaala nena ichaonaa rariquicheein. ²³Nii inara osa inaraacha sacuhite, nechuhite inara rai onaa teein, inara itajeranu que nelu. Nete laen, nii ena inara belaiha Cana Coaunera tenojohin, ichaonaa sanaacharanejeein cana Curuanaa Jesocurisito aina jiniiquuin ichaohichene teraneein nereein.

Inae nisirihateein nihane aiha cachane rijjijiei que erenaa

7 Canejeraauru, inarate raotojoein Moisesa rai rauhi coitucuhin neeiche. Nii jaunte nii rauhi, jaiti ichaoha cachane tonohanau rai nelatejeeecane coitucuhiche raotojoein. ²Coaracuche nachuhinti, nii rauhi, leinjiin ene nisirihateein nihane, oha nii lanane reeinti-ajeein ainaacha ichaohane coina aito-hane. Nete inae oha nii lanane, inae nii rauhi lanaacha aina ichaohane coina aito-hane caje jianacoo ne nii ene. ³Nitohanihane jaunte niqii, jaiti ichaoha rai lanane tonohanau, leeocho quicha aina niicha jerei ichaane, osa que nesarurichaanne que aite nii rauhi. Nete

inae oha nii lanane, inae leeocho quicha raane nihanatiin osa que nesaruha aihane que aitene nii rauhi.

⁴Nii rijjijeein techu inara netonai inae Jesocurisito o aina cuaain rauhi caje nichoteeichene jaun, inae inara aina cha chana nainene nii rauhi. Nitohaneinte inae nii o caje ichanaai nena Jesocurisito rainein neeiche. Inae nitohanihane jaunte, jataain Cana Coaunera notaracae rai jataain nelateinnein ne cana ichao. ⁵Jaiti joaereein cacha rijjijeein naosatihajeein ichaohacachene banate, cana jaberoco aina cuaain baaso coacuhi baasohacha ichajeein nihacachene jaun, inae ohin nitajihacachene rai nihacachene coaratihana cana quene coinaacha nelateein nelu Moisesa rai rauhi. ⁶Nete laen inae ena aito-ha rauhine tonoraain naitoonjoaacha ichajeein nihacachene itajeein jianichaache. Inae colane jianacoon neein, Cana Coauneraacha jerei ichajeein, rai Suujue tenojoi ichaonaa que ichaohacache, raujiaain inoanlu rauhi laenanohineein nena tonoraain ichaohacachene jianein.

Moisesa rai rauhi colane osa coitucuhaacache.

⁷Nitohanihane jaunna osa que cana saruhane coina nihalu rauhine que aitorichaache. Aihei, coatihana osa que cana saruhi Moisesa rai rauhi. Nihalu nii rauhine colane, coatihana “Naaon-joaite osa ne” naain coitucurihaanulu. Niheichu: “Jionriha chamute cachacha sirii jereein coaraain que necoelaaaine,” naain biha nii rauhine colane, coatihana chabana nii coitucurihaanulu. ⁸Nete nii rauhi aina cuaain nelararajiaain, nechuhite baaso coacuhin aca jerihane rijjijeein ichacaanne coina canu sarue nii osa. Nii rauhi colane nerihai naosateein nihane coitucuhin nei. ⁹Nii jaunna jaiti neniha rauhine jana,

“Caohachaainne ichaon,” narejetoonu. Nete, inae niha nii rauhine aina cuaain canu ichao coaracaanne jana, ohin nitajenaanein niha canu ichaone coitucunlu. ¹⁰⁻¹¹Nitohaneeinte, canu rai ichaonaa telanaala, ohin nitajihanune coina, cacha itajera rai canu te osa, nii rauhi aina cuaain nellararajaaain canu coritaain canu itajihane coina.

¹²Nii inara rai aitocooanne rijjijeeinte, nii rauhi leinjiin acaneein ne. Chaen nii rauhi naitoonjoante casajenelanaala jataain caohachaneein nena ne. ¹³Nitohanihane jaunna, nii caohacha ichara canu ichao itajeriha. Coatiha aihei. Nii osa te, esinae rauhijiriin osa nihane coaaratiha canu quene coina caohachaneein nena rauhi aina cuaain canu atinaain canu itajelu. Nitohaneeinte jataain banejelanaala baasoniha naosatenaane coitucuerate canu que nii rauhi.

¹⁴Raotojoeinte Cana Coaunera tenojoineein niha niicha tei rauhine coitucuhacache niqui, nete canu jaberoco, osa letononeein nihanune jaun, itolere bana baaso ichaun.

¹⁵Chanuchaainti nitohaneein neun. Coatiha canuhacha ichai coitucuhin ichahaaun. Nena laen, enaacha canuhacha ichana nainihe ihaun.

¹⁶Nii canuhacha ichana jerihe ihaunna laen, aina cuaain jataain caohacha icharaniha nii rauhine coitucureun. ¹⁷Nitohanihane coatiha canu raajenihane ichahaaun, canu jaberoco cuhane nena osate nii ichae. ¹⁸Nii joaenreein cacha rijjijeein osaaotohanune jaunte, canu jaberoco cuhane neniha caohachane jaun, caohacha ichana jerichaaunne nihanatiin ichana nainesineeun. ¹⁹Nii jaunne caohacha canuhacha ichana jerei ichaelanaala, baaso canuhacha ichana jerihe ihaun. ²⁰Nitohaneein canuhacha ichana jerihe ichacaanne,

coatiha canu inae nii ichahaaun. Nii osa canu suujueniha nenaate ichae. ²¹Nii ainane caohacha ichana jerichaaunne nihanatiin, itolere bana baaso nejesinaacha ichacaanne que inae naihaun.

²²Canu suujua cuhanena niqui Cana Coaunera rai nii rauhi rautatoon. ²³Nete canu suujua cuhane ne canu rai caohacha coaaucaanne caohatera. Acate nii osa rai rauhineein canu suujua cuhane neein baaso ichacaanne coina canu suujua sarueraneein ne.

²⁴Cairichaaajoaanu nohane. Chajana nohane, nii canu suujua sirihana onaane caje, jelai caje canu suujua rocore. ²⁵Cana Coaunera canuhacha corojete, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain nainere, nii caje canu rocohin nihane. Nete jaiti joaereen cacha rijjijeein nihaunne jaun, jaiti canu rohecaea osa. Inae satononejeeine Cana Coaunera rai rauhi tonoraain nihanune coina aitoon.

Jeriha Cana Coaunera Suujuene rijjijeein ichaohacachene

8 Nitohanihane jaun coatihana inae caseteconein neeururinaain leinjiinniji Jesocurisito cachaneein Aca jerihane rijjijeein aina ichaonacaauru.

²Nitohaneeinte Cana Coaunera Suujue rai rauhi, Jesocurisito aina cuaain cana rai ichaonaa tera, cana atinaain cana itajihane rai niha osa rai rauhine caje cana rocoeraneein ne. ³Rai nichaohacha sacuhin satiin osaaotooruhana cachaaurune jaun acaauru aina cha ichana naineniha Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhine janate, Cana Coaunera laen nii Moisesa rai rauhicha ichana nainesiheilu ichaelu. Nii ichaanaunne quete leinjiin cacha rijjijeein nena rai Calaohi letoaain nelu Cana Coaunera. Nitohaneeinte turuhin joaenreein cacha osaaona rijjijeein, satiin cana

osa amuritiin coreniha ohelu cana amute cacha rijjijeein Jesocurisito. ⁴Nitohaneente ichaelu Cana Coaunera, satiin cana nii aitoa rauhine rijjijeein tonoraain nihacachene, joareein cacha rijjijeein naosatihajeein ichaohacachene jianein, jeriha rai Suujuene rijjijeein ichaonaa caina.

⁵Joareein cacha osaaona rijjijeein ichaonacaauru cachaaurute, joareein suujua letonohacha ichajeein queecha coacuhin ichaao. Nete laen jeriha Cana Coaunera Suujuene rijjijeein ichaonacaauru, Cana Coaunera Suujue jerenohicha que coacuhin ichaao.

⁶Nechu jeriha cana suujuane rijjijeein coaaucaanete, ohin nitajihacane caina aihaca. Nete jeriha Cana Coaunera Suujuene rijjijeein coaaucaane laen, jataain raotojoein ichaonaanaja que ichaohacane caina aihacache. ⁷Nii jeriha suujuane rijjijeein coacuhin ichaonacaauru cachaaurute, Cana Coaunera que nejeratanaanein ichaao, jeriha rai Suujuene rijjijeein nena jerelanaala, niheichu tonorana jerecurenihane jaun. ⁸Nii jaun jeriha osane rijjijeein coacuhin ichaonacaauru cachaaurute, Cana Coauneraacha jerei ichana nainecurene.

⁹Nete laen inara, nitohanein coacuhin ichoaelanaala, inae jeriha Cana Coaunera Suujuene rijjijeein coacuhin ichaohiche. Aihachu esinae rauhijiriin inara suujueniha niha Cana Coaunera Suujuene. Suujueniha Jesocurisito Suujue sirilanaala nena cacha, coatiha Jesocurisito cachanihei. ¹⁰Nete inara suujueniha niha Jesocurisito Suujuene, inara rai ichaonaa tiha aicheein Cana Coaunera, inara osa coreniha inae ohin nitajeeichene rai neeichene jana, nii caje inara ichoteratein nihalune jaun. ¹¹Nitohanein inara suujueniha ichaoha nii o caje Jesocurisito

ichateralu Cana Coaunera Suujuenete, nii jeelai Jesocurisito ichateralu ohin nitajeeichene rai neeichene caje inara ichatein inara rai ena nena ichaonaa terein nii Cana Coaunera Suujue inara suujueniha nena.

¹²Aihane jaun coatiha cana letoaa cana suujuane rijjijeein, leeochoauru osaaonanein nenacaauru cachaauru ichao rijjijeein ichaohacachene caina letononein nihaacacheta canejeraauru.

¹³Nitohanein osaaona cacha rijjijeein coacuhin ichaohichenete, ohichene bana nitajeriquicheein. Nete laen Cana Coaunera Suujue aina cuaain, nii baaso inaraacha coacuhi baaso itajeeichene, nitajenaacharanejeein nena ichaonaa que ichaoriquicheein.

¹⁴Jerihä Cana Coaunera Suujuene rijjijeein naitoonjoa ichajeein ichaonacaaurute, satiin Cana Coaunera calaohinein neure. ¹⁵Nii Cana Coaunera Suujue inaraacha ranojoin coatihä coasinacai nihei, osa rene coaiten cacha amaeranihanne jaun. Acate esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujuenein rai calaohinein inara terane. Nii rai Suujue canaacha rai aina cuaainte, Cana Coaunera coaaucaachene naineein, “Ofa” naain coaaucaache. ¹⁶Nii jeelai Cana Coaunera Suujuete, cana suujue aina jiniiquiin ne, inae Cana Coaunera calaohinein nihacachene bihacachene caina. ¹⁷Nitohanein rai calaohinein nihacachene jaunte, nii cana que niicha banihatei naitoonjoalu raeranein nerichaacheein. Niite Jesocurisito aina jiniiquiin rarichaacheein, esinae rauhijiriin rai Cojoanonaa que nihacachene coreniha necairichacachene.

Rai Cojoanonaa que turuhenu

¹⁸Coatihä cha nihei, cau caa ena necairichaaecaachene jaan, cana rai caa baiha rai necaohacha niicha

teeni aina tein coaracaane. ¹⁹Itolere Cana Coaunera coaunanoinurute, coitucueratenoinurute Cana Coaunera calaohinein nenacaarune que turuhane luhecaain cohaje. ²⁰⁻²¹Nitohanihalu cana necoaauna, coaunanoininein nihalune baiha cojotanoinein nihalune jaun. Coatiha sujua caje coaunein aca jerihane jaun nitohanein niheil. Cana Coaunera nitohanein ichaane jaunte ailu. Nete osa que nesaruhin necairichanaa tabai que ichaohane caje mitanojoinerichaine cohaje itolere bana, jataain necaohachaain jianacoon tenoinurute Cana Coaunera calaohinein nenacaaurune que nena nainiha acaentonaine coina. ²²Nitohaneinte necairichaa canaanai cuna aina nebane rijijiein, enanetoininein necairichaaeci nii Cana Coaunera coaunanoinine coitucuhacache. ²³Coatiha acaacha necairichai. Cana rai niicha teeni ajiinchateranu que, rai Suujue tiha cana rai Cana Coaunerane saijieinte, cananetonai necairichacache. Nitohaneinte, Cana jaberoco netonai jataain mainajeein necairichae, inae rai calaohinein cana raain, ena nena cana jaberoco tiha Cana Coaunerane que turuhane cohajein. ²⁴Nii canaacha cohajei corenihate, ichoteratenoininein nihacache. Inae nii canaacha cohajei coaracaachene jananihane, coatiha inae coharahaacache. ²⁵Nete nii Canaacha cohajei coaraenihacache jaitine jaun, itolere bana cana sujua corelanaala neein cohacaachene caohachae.

²⁶Nii rijijiein techu, necairichacachene nihanatiin, nii cana necairichanaja que cana corotajane Cana Coaunera Suujue. Cana Coaunera bajaacachene nihanatiin, coatiha inaain bajaacache. Nete nii rai Suujue cana rai niicha tei, cana rai Cana

Coaunera bajae, canaacha coitucuhi erena cuhane cuain. ²⁷Nete itolere cachaauru sujua coitucueranein nihane jaun, caje nii rai Suujue bajanojoi coitucue Cana Coaunera, nii Cana Coaunera jerihane rijijiein niicha ichaneni bajanaa jerecuruha cachaaurune rijijiein bajaane jaun.

Itolere laraajiha nocoetonacaauru amuritoeraneinte nihacache.

²⁸Chaentechu rai cachanein belachanein nenacaauru rai, inae nitohanein ichaane coina coausihalune rijijiein, itolere caohacha icharanein niha Cana Coaunerane coitucuhacache. ²⁹Inae nii ajiniha caje coaunein niicha coitucuurite, rai nejeranein tein raelu rai calaohi Jesocurisito, tabaauru rai nocoalanein, tabaauru baineein, naaonjoaain neeuruhane jana, Aca acaauru inananein nihane coina. ³⁰Nii nunuhe caje coaunein niicha ranoininein neenihurune maajeeinte cotijiaain, niicha ichai ujuaihinein neeuruhane caje jianacoon mitanajaain rai Cojoanonaa que neeuruhane coina tenajaen.

³¹Tonarihacache jana nii que. Nitohanein cana cocoaeratera neein niha Cana Coaunerane jaun, nerinaain chuni cana inasina nainera. ³²Cana coreniha oha rai Calahine coina Cana caje chunaelanaala tein nihalune jaunte, nii amurijiriin rai Calahine rai niicha teeni terein, Calahine aina jiniiqui raa-cachene coina. ³³Nii jaun nerinaain chuni Cana Coauneraacha janijiin niicha ranoininru colurujuenaa nainera, Cana Coaunera inae cha ujuaihinein neurenihane que aitiin jianacoon tenajaane jaun. ³⁴Chajana acaauru casetecareein. Jesocurisitote cana coreniha ohin, nii caje ichanaain ena Cana Coaunera raotono nichajai que neein,

cana coreniha bajaebajaje. ³⁵ Cha cana belaitoha Jesocurisitone jaan caje cana rocohin nere. Necairichanaa, caaintati ichaonaa que ichaohin, arinojooinein, mijitena, cajione que latejiojiriin, onaa coasina, naonjoaihunrina cana belaitoa Jesocurisitone jaan caje cana rocohin neriha. ³⁶ Nii quete:

“Ii corenihane saatiin ohacaanune coina jatoroaain nihacaanu.

Carenero sooruhane coina soera rene amaauruhane rijijieeinte canacaanu teure,”

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane.

³⁷ Nete nitohanihane saijieein, nii cana belaitora aina cuaain, itolereneein nii cana amuritora amuritiin nihacache.

³⁸⁻³⁹ Nii jaunna nenerihani nii cana belaitoha Cana Coaunerane jaan caje, cana rocoerane esenetaaun. Onaa, ichaonaa, aanjeraauru, moconajaera letonocuru, ena nena, cabaiha neenihu, dede, chauratane, leeochoaauru Cana Coaunera coaunanojooinein nenacaauru, naonjoaihunri nainecururinaain, cana belaitoha Cana Coaunerane caje cana rocooruhane. Niite cana que coaraatein coitucuerate Cana Coaunera, rai Calaohi cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain.

Israelitacuru janijiinte raelu Cana Coaunera.

9 Jesocurisito esenetaeraneein nihanune jaunne, inara que asilanaala esinae rauhijiriin caa aitoon. Coatoha nohaniha aitohaaun. Nii ichoae tacaainte, Cana Coaunera Suujue coitucueratenojooinein, esinae rauhijiriin nohanelanaala aitocoaaunne coitucue canu suujua. ² Jataaine itolere bana inaderaaun. Itolere banate jataain cunae casuujua. ³ Canu araineein nenacaauru corenihane caseteconein nena jereun, jelai tein Jesocurisito colane, nii coreniha

nichotena nainecuruhane coina niqui. ⁴ Acaaurute niqui Isaraeli nefoerate neein neeuruhane jaun, rai calaohineein nena rijijieein neeuruhane coina ranaajae Cana Coaunera. Aca techu rai necaohacha jana acaauru aina neein, acaauru rai tonoraain neeuruhane coina Moisesa rai rauhi tein, ita taojiaain corojeein neeuruhane coina aitiin, cana rai niicha teenine maajeein belu. ⁵ Acaaurute cana foerateurera inamaconein neurelu. Acaauru caje nenaaneeinte cacha neein turuelu Mesihasi jeelai itolere Coauneranein nena. Itolere bana acanihane coroaecuruhine satiin cachaauru. Nitohanemiin.

⁶ Coatoha Isaraeli rai ichaane coina naitoonjoan aninoaa Cana Coaunerane jaun, nitohanein caseteco coaracuruhane rai neuruhi nii Isaraeli inamaconein nenacaauru. Esinae rauhijiriin Isaraeli inamaconein neurenihana tabaaurune jaunte aihure.

⁷ Niheichu, Abaraaun inamaconein nenacaaru nihanatiin, coatoha Abaraaun inamaco esinenei neuruhi tabaauru. Nii quete: “Ii inamaco esinenei neenihurute, Isacaacha caje nefoeratenaa neein neeureein,” naain Abaraaun rai belu Cana Coaunera. ⁸ Niite chuni Cana Coaunera calaohinein nena naineniha nechurauri lauri coreniha cachane coitucuerate cana que. Nii cana rai niicha teeni bihane esenetaain coreniha rai calaohinein nenacaaurute laen esinae rauhijiriin rai calaohi esine neein coitucunojooinein neure. ⁹ Nii coinat: “Enene rijiu nacoauneein turuhanune janate, inae canaanai siricheein ii comasai Sara,” naain Abaraaun rai niicha ichaneni belu Cana Coaunera.

¹⁰ Nete acaachanejene. Coaracuche nachuhinti corootajaain, Rebeca aina cana foeratera Isacaacha sirii rai calaohichuru, nii Isacaacha que

inacaain neeuruhalu niquine. ¹¹⁻¹³ Nete jaiti nejanoa que telanaala, niheichu jaiti baaso aina caohacha ichaain neeurenihane jana: “Rai inanate rai nocoala cachaneein nereein,” naain acaauru neba Rebeca rai bihalu Cana Coaunerane rijijieein neurelu. Nitohanerichaanine que techu: “Jacoboacha belainne Esao cointereeni,” naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nitohaneinte inae nunuhe caje coaunein coacuhin, chatohanei ichaa cachane nihanatiin, niicha ichai coitucuhi rijijieein, niicha janijiin raain nihane caina aitohalune nainaelu Cana Coaunera.

¹⁴ Nitohanihane jaunna casajenetiin baaso icharaniha Cana Coaunera berichaache. Aihei. Coatihā niritiin erena nainihaacache. ¹⁵ Nitohanihane cointate:

“Canu suujua acatena jerichaaunne jaan quena casuujua acatereunni.

Chaen nechū cairichaaajoaain canuhacha coana jerei, cairichaaajoaain coarareunni,”

naain Moisesa rai belu Cana Coaunera.

¹⁶ Aihane jaun raa Cana Coaunerane caina chatohanineein nena jeriha cachane nihanatiin coatihā cha que nelatihei, cairichaaajoaain niicha coaraaicha raa Cana Coaunerane jaun. ¹⁷ Nitohanihane jaunte, Egipto curuaanaa rai: “Canune curuaanaanein ii teeunlu, ii que canuhacha ichana nainei ichacaunne, canunein nihanune coitucuruha satiin chauratane sacutaain nenacaauru cachaaurune caina,” naalu Cana Coaunerane jaan, laenanohineein ne rai Quiricha Inoaensi cuhane.

¹⁸ Nitohaneinte cairichaaajoaain niicha coarana jerei cairichaaajoaain coarae Cana Coaunera. Jerichanejein

techu cairichaaajoaain niicha coarana jerihei coaraene cairichaaajoaain.

¹⁹ Nete chunocoha nainere: “Nitohanihane cha corenihana jana cha ujuihoneein cacha tere Cana Coaunera, niicha jerei ichaane jana, niha rai nii caohatein neine coalanaala,” naain bajaane. ²⁰ Chaneena nereei ii, Cana Coauneraacha ichai que ereein caina. Coaraunachuhinti atane codarojoe jaera rai: “Chanuna catohanein canu coaunaain neei,” naain jaera caje bajanaa naineriha. ²¹ Nii atane caje darohe janaa inaerate, aca ichana jerihane rijijieein ichana naine. Nii jeelai atane cajete naine jataain rai nelateineein neeni, chaen raujiaain rai nelateneni, naaonjoaain ichana naine.

²² Nechu cacha casetecana nainihane coitucuruhanne cointate, niicha ichana nainei coaratein, niicha casetecanohineein nitaje rai nenacaauru abaantaain cohanajae Cana Coaunera. ²³ Nii aina cuaainte cairichaaajoaain cana coaraene jaun, jataain rai necaohacha coitucuhin nihacachene caina, inae nii ajiniha cana rai rucuhesihalune jaun, cana netonai rai necaohacha sirichanein nihacache.

²⁴ Nitohanihane jaunte tabaauru Joriocuru caje, tabaauru Jorioniheichuru caje, naaonjoaain neinichaachene cotijiaain raain ne Cana Coaunera. ²⁵ Nii quete,

“Canu cachanelanaala nenacaaurune, inae canu cachaneein teein ranajareunni.

Canuhacha belainohinelanaala nenacaaurune,

inae canuhacha belainein teein belaicheeunni.

²⁶ Jerichanejein techu, taolu

‘Coatihā inara, canu cacha niheei,’

naa Cana Coaunerane jaun nenacaauru raite,

‘Ichaonaa Cana Coaunera calaohineein neeure,’
naaurureein,”
naain laenaclu rai Quiricha cuhane *profeta* Osiasi.

²⁷ Isaihasi netonai techu Israelitacuru que:

“Cucuana cuhane nenaacarene catuneji jeeoneeite niqui nefaaurureein Israelitacuru. Nete acaauru cautecuruhacha, corootajajeein ichoteratenojooineein neeurureein,

²⁸ inae nii aitoahalune rijijieein, satii chauratane sacutaain naitoonjoa icharihani Cana Coaunerane jaun,”
naain belu Isaihasi.

²⁹ Nii ajiniha techu:
“Nirijieein cana foerateracuru coarajeein nihalu Cana Coaunerane colanete, aihalu Comora aina Sodoma cocoaichacurune rijijieein nerichaache,”
naain aitelu Isaihasi.

Jorioocuru aina ena nena Cana Coaunera Ere

³⁰ Tonarihacache jana nii que. Cana Coaunerate esenetaauruha Jorioniheichurune coreniha ichoteratenaajain nelu, nitohaneein nichoteuruhane coacuelanaala neeuruhane jana. ³¹ Nete laen Israelitacuru, Moisesa rai rauhi tonoraain nichotena coacuruhane saijieein nainesihurene, nii aitoa rauhine jitariin tonorasihurenihane jaun. ³² Chanuna nichotena nainecurene. Esenetaauruhane coreniha nichotena nainecuruhane esenetaelanaala, niicha ichai coreniha nichotena coaacuruhane jaun. Nii

jaunte nii lacurocuruhane coina tenojoi ajeri que lacurocure.

³³ “Leeinjiin ajerine teeun Sioon. Nii ajeri quete lacuroha cuurureein cachaauru.

Nii jaunte nii ajeri que jaaequiin nena jaoleneein nenereein,”

naain Jesoso que aitiin laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

10 Canejeraauru, nichotena nainecuruha Israelitacurune coinane, acaauru que jataain coacuhin Cana Coaunera bajanajacoon.

² Jataainte niqui jeriha Cana Coaunerane rijijieein nena jerecure. Nete esinae rauhijiriin coitucuhin aihurenihane jaun nainecurene.

³ Cacha ichoterateranein niha Cana Coaunerane coitucuhin esenetaaurenihane jaunte, niicha letoai esenetana coacuelanaala, rai suujua letonohacha sacuure raajenhane nichotena coacuhin. ⁴ Nii rauhi aitoonjoante nelatelu turuhalu Jesocurisitone que tiaajeein. Cajee coauneente laen nechu Jesocurisito queecha jaequiin esenetaauruhane coreniha niicha ichai ujuaihoneein neeuruhane cajee couluunojooineein neure satiin esenetaeraauru.

⁵ Nicha bei rauhi tonoraain nihane coreniha nichotena coacuhin nei raite: “Leinjiiniji cautijaelanaala caa rauhi tonoraain ichoai cachate, coreniha nichotereein,” naain laenaclu Moisesa.

⁶ Nete laen nii esenetaauruhane coreniha couluunojooineein nihane coina aitiin, “Cha inicheein dedeeu, cajee Jesocurisito fauhane coina,” coa naain coaacache. ⁷ Niheichu,

“Cha onacaauru rene faureein ucuun Jesocurisito inaane coina,” coa naain coaacache. ⁸ “Nii erenaate inae ii rohan neein ii suujua, ii ujuaae, naaonjoainunri cuhane ne,” naain ne laenanohineein. Caa

erenaate esenetaain nenacaauru rai beratenojinein nena ne. Nii quene caa inara relaacaanu. ⁹Aihane jaun, cana Curuaanaa niha Jesocurisitone coitucuhin que ereerejeein, ii suujua aina cuaritaain o caje ichatihalu Cana Coaunerane esenetaainete nichoteriquiin. ¹⁰Nitohaneente, cana suujua aina cuaritaain esenetaain nihacache, coluunojoinein canaacha ichai ujuaihonein nena caje nichoteein nihacachene coina. Jana cana ujuaete Jesocurisito coitucuhin inae nichoterichaacheenne jaan beranein ne.

¹¹Cana Coaunera Quiricha cuhanete: “Esinæ rauhijiriin icharihanine esenetaain acaacha cohajeein nena, coatiha inacojoein airinaain,” naain ne laenanohineein. ¹²Coatiha nejelau cachanein neeuuhi Jorioocuru aina Jorioniheichuru, leinjiin Curuaanaa-satiin acauru Curuaanaa neein-caje acaauruhacha bajai teranein nihane jaun. ¹³Nii coinate: “Cana Curuaanaa coitucuhin que ereerejeein ichaonacaaurute nichoteeururein,” naain aitelu. ¹⁴Chasiina que ereereena nainecurure, coitucuhin esenetaauruhane coalanaala. Niheichu coitucuhin esenetana nainecuruhi, que acauru rai ereein nei aonacurenihane jaun. Niheichu aonana nainecuruhi neniha acauru rai beratenojoi berane jaun. ¹⁵Chasiina nere acauru rai bera, niha acauru coroatajanein acauru letoaeranune coalanaala. “Jataainte caohate cana rene turuuruha Ena nena ichaonaa tera Jesocurisito que erena turuaaurerane,” naain niha Cana Coaunera Quiricha cuhanene rijijieein.

¹⁶Nete satiinellanaa tabaauruhacha, ichoteratenojinein neerurichaine coina beratenojoin esenetaure. Nii quete: “Curuanaa, cha ii beratenojoi canuhacha beebejei esenetae,” naelu

Isaihasi. ¹⁷Nii jaunte, nii canaacha aonai caje unaanein ne nii canaacha esenetai. Jana nii canaacha aonaite, Jesocurisito que aitiin beratenojoi ne. ¹⁸Nena canu aitoon, acauru rai beratenojoi aonacurenihane jaunna esenetaaurenihane. Aihei jerihane, aonacuruhane saijieeinte esenetaaurene. Nii que te aitiin:

“Chauratane sacutaainte amuhemujueein que ereerecure.

Nii jaunte itolerenein chauratane sacutaain nenacaauru rene turuhe nii erena,”

naain laenanohineein nelu Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹⁹Nii que jaiti nainacurenihane jaunna esenetaaurenihane Isaraelitacuru. Aihei jerihane, nainacuruhanete ne. Jauriaanejeein acauru rai:

“Canu cachanelanaala nenacaauru que necoelaachene coinane, acauru aina canuhacha ichaneni ichaain,

cha coitucunaa jerelanaala nenacaauru aina nejerateeichene coina ichareunni,”

naain beratiha acauru rai Cana Coaunerane jaun belu Moisesa. ²⁰Nii baihate:

“Chabana canu aina nena coacuelanaala nenacaurute, canu aina neeurureein.

Chaen nechu canu coitucunaa coacuelanaala nenacaauru quene necoitucueratereunni”

naain, ²¹“Itolere banane erena tonoraellanaala nechu aansainein nenacaauru cachauru cotijiaain cohajeeun,”

naa Isaraelitacuru nichaanune que Cana Coaunerane belu Isaihasi.

Janijiin ranojoin nihalu Israelitacurune

11 Nii quene canu aitoon. Rai cachaneein nenacaauru que jaolecohane jaunna cha aitoa Cana Coaunera. Coatiha aihei. Canuhetonaine Israelita neeun, Abaraan ichoala Beenjamiin lauri caje nefoeratenaa nichaaunne jaun. ²Inoaenlu caje coaauneente rai cachaneein neeuuha Israelitacurune caina ranajaain nelu Cana Coaunera. Nii jaun coatiha ena acaauru que jaolecohin nihei. Tana rai Quiricha inoansi cuhane Israelitacuru que: ³“Cana Coaunera, ichei *profetacuru* sohin jaohinte ichei rorihuru-*altar* ranuusiin itajeeure. Leinjiin canuhachane jaiti ichaajojeeun. Canune maajeeinte inae sohin jaonaa jerecure,” naain Cana Coaunera bajaa Irihasine laenanohineein nihane coitucuhichene. ⁴Nete niritohane jana: “Inae acaauru chosi Baal corojelanaala, caainsi oaraancaneein nenacaauru cachaauru jelai tihanu canu cachanu que,” naain tonorae Cana Coaunera. ⁵Nii rijjijeein techu, ena coroatajajeeincha neeure Israelitacuru nichaanune cautecuru, cairichaaajoaauruhane jaun acaauru belaiha janijiin ranajaa Cana Coaunerane jaun. ⁶Nitohaneein acaauru belaiha acaauru raa Cana Coaunerane jaun, coatiha rai caohacha ichacuruhane coreniha ranajaain nihei Cana Coaunera. Caohacha ichacuruhane coreniha ranojoinecuruhane, coatiha chanerihei cana belaitohane jaan cana rai Cana Coauneraacha tei.

⁷Nii jaunte nirijjiiin rai suujua letonohacha ichajeein nichotenaa coaacuruhane jaun, nichoteeurenereein Israelitacuru. Nete laen janijiin Cana Coaunera ranojoinenein nenacaauru nichoteeureein. Jana leeochoaurute suujua letonohacha

ichajeein neeuruhane jaun nichotenaa nainecurene. ⁸Cana Coaunera Quiricha cuhane:

“Cana Coaunerate niicha ichai coitucunaa nainecurenihane caina ichae. Nii jaunte enanetojeein cha coitucunaa nainelanaala neeure, nechu cha coarana nainecurenihane jaan que acaauru nota teein, cha aonana nainecurenihane jaan que acaauru irichotihane jaun,” naain laenanohineein nihane rijjijeeinte aihure. ⁹Rabiri netonai techu:

“Ita taojiaain lenone jaain, lenonecuruhane jaan baaso ichaain osa que nesarucuruhane jaaneein neeinete

caseteco coaracurumiin.

¹⁰Acaauru nota nihanatiin conoeneeinete, cha coarana nainelanaala baaso ichaain neeuruhane, chabana satonohelanaala caseteco coaracurumiin,” naain aitelu.

Nichoteeuruha Jorionihechurune jaan

¹¹Canune aitoon. Nitohaneein baaso ichaain inae casetecanohineein neeuruhane jaunna, inae caohachanaineejin jaoleneein neeuuha Jorioocuru. Aihei, coatiha caohacha naineejin jaoleneein neeuuhi. Nenacaen tejian erenaa tonoraarenihaha Jorioocurune aina cuuain, inae ichoteretenojoinenein neeureein Jorioniheichuru netonai. Nitohaneein inae ichoteratenojoinenein neeuruhane coaracuruhane banate, acaauru que necoelaihureein Israelita nichaaunne laurichuru. ¹²Aihane jaun baaso ichaain caseteco coaracuruha Jorioocurune, Cana

Coaunera coitucuelanaala nenacaauru Jorioniheichuru rai caohacha ichaa aihuruhane jaan cajete, jataain nii amurijiriin caohacha icharichaain, inae nacoaunneein Jorioocuru raane bana Cana Coaunerane coitucuhacache.

¹³Nena laen canu, inara Jorionelanaala neiniquichene rai erenaa jereun coitucuhichene coina. Nii coinata inara Jorionelanaala neiniquichene rene caletoaain nelu Cana Coaunera. Nii jaunna jataain inara aina neein, jataain corajejin canu amihaneon ichana jereun, ¹⁴inara que necoelaain, canu foeratera caje nenacaauru tabaauru netonai nichotena nainecuruhane coina. ¹⁵Nii ranojoinelanaala neeuruha Jorioocurune coreenraniha, inae Cana Coaunera que nejeratena rijijieein neeuru caje, ranojoein Cana Coaunera aina raotojoein neeuruha Jorioniheichurune jaunte, nii amurijiriin ranojoein nena nainecure Jorioocuru. Nii jaunte ohin nitaje rai neeuru caje inae nacoaunneein ichaohin sanaacharanejoein nena que ichaore. ¹⁶Coaracuche nachuhinti, coliha caje ichoaichaniha ichanohi faan, jelai tein Cana Coaunera que banijiaain nihane jaun, satiin nii coliha netonai que banijiaineein nihane. Nii rijijieein techu leinjiin enuha cojoaisi Cana Coaunera que banijiaain nihane, rai nunecuru netonai que banijiaineein ne.

¹⁷Charijieein teeinti toroonjoan nujuan sauriin cuhane limoon uune temuhacane, rai nujuan que nujuuain nena rijijieein inacae nii limoon. Nii rijijieein techu, inara Jorioniheichuru nequichene nii limoon uune rijijieein neeichene jana, Joriocuru nii inara nujuan toroonjoan nujuan rijijieein neeure. Nitohaneinte nii toroonjoan uune sauhin jaohin,

inara Jorioniheichuru nequichene nii limoon uune rijijieein nii toroonjoan nujuan necuruha nii Joriocurune jaun, acaauru que temuratenojoein neeiche. ¹⁸Aihane jaun jiaonriha uune sauhin jaonojoein nena coreenranein neeine jaun, nii uune esinenein neinichaanune amurijiriin nena coahin nihache. Jiaonriha rai nujuan esine neein neinichaanune cuhane tein temunojoein neeichene baitiquichene.

¹⁹Nete, "Aihane niqui. Nete nii jauriaanejoein uune neein nenacaauru sauhi jaohin, canu temuurelu coreenraniha," nariquii. ²⁰Nete esenetaenihacaanune jaun, sauhin jaonojoin rijijieein nihacaanune jana, inara esenetaaichene jaun canacaanu coreenraniha ranojoein neeiche. Aihane jaun jiaonriha niique necohasitaain neeichene. Necohasitanaa coacuelanaala casiin neeichenete caohachae. ²¹Nii, rai nune esinenein nihacaanune saijieein jaonojoein nihacaanulune jaun techu nii amurijiriin inara que suujua acatena nainenereein baaso ichaquichene Cana Coaunera. ²²Aonacuche. Jataainte caohachaneje Cana Coaunera. Nete laen suujua letonohacha ichaa cachane abaantaene. Nitohanein naitoonjoa esenetaauruhi casetecaa natiinte inara raain nelu. Nete laen inara belaiha inara raain nihalune rijijieein ichaohichene caohachae, inara netonai sauhin jaonojoein neeichene coataa. ²³Jorionichaanune netonaite, esenetaenihacaanune jianein inae nacoaunnein esenetaacaanune, jelaiha nune que tenojoinerichaanuhi, niicha ichana nainei ichaain, jelaiha canacaanu temurichaaain Cana Coaunerane jaun. ²⁴Coaracuche nachuhinti inara Jorionelanaala neiniquichene, limoon uune rijijieein neeichene saijieein

temunojoneein neeiche, nii toroonjoan uune esine neein neinichaanune coreenraniha tenojoneein ne. Nii jaun techu Jorionichaanune inara amurijiriin nacoauneein jelaiha nii rai nujua esine que teein temunojoneein nena nainerichaanuhi.

Satononiha ichoteratenojoneein neeururichaaïn Isaraelitacurune

²⁵ Canejeraauru, Cana Coauneracha ichaneni asinojoneein nena coitucuhichenena jereeun, nabana cha coitucuera niha nocoetiin neeichene coataa. Isaraelitacurute baaso ichacuruhane jaun, Cana Coaunera que nejeratenaanein jaoleneein neeurelu, satiin Isaraelitanelanaala nenacaauru netonai ranojoneein neeuruhane que tiaaajoaain. ²⁶ Inae satiin ranojoneein neeuruha Isaraelitanelanaala nenacaaurune janate, satiin ichoteratenojoiniha cuurureein Isaraelitacuru. Cana Coaunera Quiricha cuhane: “Sioon jelai cajete ureein jianacoon cacha mitaeranu. Baaso ichajeein niha Jacobone cajete, nii baaso rocreein caje. ²⁷ Nitohaneinne acauru aina caitoonjoan canuhacha ichaneni ichareeuni, inae acauru osa caje jianacoon tenajaanune bana,”

naain nii coina ne laenanohineein.

²⁸ Nete beratenojoi niha ichoteratenojoneein neeururichaaïn cachaaurune aina cuaain, Cana Coaunera que nejeratena neein neeure Jorioocuru, inara ichoaichaniha coitucunaa nainequichene teranu que. Nete enanetojoein cairichaaajoaain acauru coarae Cana Coaunera, acauru foerateracuru janijiin raalune jaun. ²⁹ Coatilha cana rai niicha teeni ruluhin nihei Cana Coaunera.

Niheichu janijiin niicha raauri que jaoleconaa nainihe. ³⁰ Jauriaalute inara netonai Cana Coaunera ere esenetaain tonoraelanaala neeichelu. Nete nere tonorana jerecureniha Jorioocurune jaun, inae enene cairichaaajoaain inara coarae Cana Coaunera. ³¹ Nii jauriaalu nere esenetaain tonoraelanaala neeichelune rijijieinte, enene nere esenetaain tonoraelanaala neeure Jorioocuru, nechu cairichaaajoaain inara coaraain nihane rijijiein, ena cairichaaajoaain acauru netonai coaraa Cana Coaunerane coina. ³² Cana Coaunerate nitohanein ita rijijiein nere tonoraeniha cachane coina ichae, ita rijijiein jiniiquiin cairichaaajoaain cacha coaraain nihane coina.

³³ Jataainte banejelanaala caohacha icharanein, itolere ichara neein, cha coitucueranein ne Cana Coaunera. Coatilha nihei chuni, niicha coacui aina niicha ichaneni coitucuhin beranu. ³⁴ Nii jaun, “Cha Cana Coaunera suujua coitucue. Cha sujuatenaa nainere. ³⁵ Cha rai cha teein nelu rai cainaain nihane coina,” ³⁶ Itolereite Cana Coaunera caje unaa neein ne, niicha coaunanojoneein nihane jaun. Nii jaunte satiin itolere rainein neeure. Itolere bana coroaenohineein neeine Cana Coaunera. Nitohanemiin.

Cana Coaunera que banijiaineein nena ichaonaa

12 Canejeraauru inara raine aitoon. ¹ Jataain inara belaitoha Cana Coaunerane jaun, inara raajenihane rai inara ichao teeuche jelai teein que banijiaineein, rautaa Cana Coaunerane rijijiein. Niite laen jataain Cana Coauneraacha jereinein, rai caohacha neein ichariquicheein. ² Jiaonriha suujua cuhane coacuhin ichaaorua Cana Coaunera coitucuhichurune rijijiein, inae nenacaen coacuhin

acaauru rijjijeein ichaohichene. Nitohaneein ichaonaa coacuelanaala, inara suujua coreein ichaaochete, inara ichao coreein ichaohin, Cana Coaunera jerenohineein, “Naaonjoainte caohachae. Naaonjoaite rautae Cana Coaunera. Caate esinae rauhijiriin caohacha ne,” naain coacuhin, caohacha nejesina coitucuhin ichajeein ichaohiche.

³Jataain cana belaitoha Cana Coaunerane jaun, canu cocoinaain caletoaain beratihane jaunna satiin inara rai aitoon, nabana leeochoaauru amurijiriin nena coacuhin niha chunine coataa. Aihane jaun jiaonriha esenetaaichene coreniha inara rai Cana Coauneraacha tei rorehin, cha coacuhin ichana jereein neeichene. ⁴Charijjeein teeinti cana ichao rai nelatihane coina araai lauriin nihacoe cana jaberoco que cana nerurujuana jaan. ⁵Nii rijjijeein techu arajii Jesocurisito esenetaeranichaachene, ita ichao que ichaohin Jesocurisito aina cuaain leinjiin que jaberocoana rijjijeein ita jaberoco que jaberocohin nihacache.

⁶Nitohaneeinte le cachanichaachene rai aca jerihane rijjijeein tenaa jerihane jaancuru rai, lauri lauri canaacha ichaneni ichana nainena jaanu teein ne Cana Coaunera. Aihane jaun, rai nere beraneein cana letoaa Cana Coaunerane esenetaacachene rijjijeein coitucuhin ichaachenete ne. ⁷Leeochaauru coroatajanera neein nihachene coina, cana teein niha Cana Coaunerane, jerecuruhane rijjijeein acaauru coroatajanichaachenete ne. Jana chunocoha, cacha relaeraneein nihane coina aca tiha Cana Coaunerane, leeocho ichana coacuelanaala acaacha ichamiin. ⁸Jerichanejeein chu, chunocoha cacha suujua anihoeraneein nihane coina tenojoinihane cacha suujua anihoeraneein neeine leeocho ichana coacuelanaala. Chunocoha cha tein

niha leeochoaauru raine, chunaelanaala teeine. Jana chunocoha cacha letoeraneein nihane, coujuriu rai namihaaneeinein nihane coitucuhin ichamiin. Cairicheihuru rai cha teeichene, tonajelanaala rachoojoein teeuche.

Naaonjoainte caohachae ichaoha Jesocurisito ranojooinein nenaane

⁹Ita que asilanaala jiniiquiin ita suujua rijjijeein ita belain neein, itolere baaso ichana coacuelanaala caohacha nejesinaacha ichacuche. ¹⁰Jesocurisito aina cuaain ita nejeraneein neeichene coitucuhin, jiniiquiin ita belain ita suujua rijjijeein coacuhin, itaque inara suujua acatein ichaaoche.

¹¹Nelalarajiaain cointelanaala corajeein inara suujua aina cuaritaain Cana Coaunera jerenohin ichacuche. ¹²Rachoojoein neeuche nii inaraacha cohajei coreniha. Chaen laraajiin neein necairichanaa abaantaain itolere bana Cana Coaunera bajaabajajeein ichaaoche.

¹³Cha latein neeuruha Cana Coaunera cachaneein nenacaaurune, inara raajenihane cha latera rijjijeein acaauru coroatajanecuche. Inara rene turuhin niha cachane, raotojoein cotijiaain raache.

¹⁴Inara rohecaeraauru rai caohacha ichacuche. Jiaonriha, “Coaraain nainamiin,” naain acaauru que ereeichene.

¹⁵Rachoojenacaauru aina rachoojoein, inaderaain chanaanacaauru aina inaderaain chanaauche.

¹⁶Ita rijjijeein coacuhin ichaaoche. Jiaonriha chuni amurijiriin nena coacuhin neeichene. Cairichaaeri-nojooinein ichaonacaauru rijjijeein ichaaoche. Jiaonriha leeochoaauru amurijiriin cha coitucueraneein nena coaauquichene.

¹⁷Jiaonriha chuni inara rai baaso ichaain nihane, inara netonai rai baaso ichana coacuhi nihache. Nitohanena coacuelanaala satiin notaracaae, caohacha nejesina ichajeein ichaaоче. ¹⁸Atiin leeochoaauru aina jiniiquiin raotojoein acaauru cotainaa coacuelanaala ichaaоче. ¹⁹Canejeraauru, jiaonriha inara cairichaera cairichanaa coacuhin neeichene, Cana Coaunera, baaso ichaeraauru ichanohin coitucuhin casetecarichaaine jaun. Nii cointate rai Quiricha inoansi cuhane:

“Canune baaso icharaauru coitucuhin casetecaain, caohacha icharaauru coretereunni,”

naain aite Cana Coaunera. ²⁰Aihane jaun iicha cotaairii mijitihane coroaateeu. Jana cocoirihane acau que cocoaerateeu. Aihute nocoejeein aonamiin. ²¹Jiaonriha baaso nejesina coacuhin jeriha inara suujuane rijitoejin neeichene. Nitohanein baaso ichaelanaala caohacha nejesina ichajeein baaso amuritoche.

13 Satiin cocoainanohinein niha cocoainacaine jaun, satiin rai nere tonoraain aca jerihane rijijiein neeuche. Nihei chuni cocoainanacai, Cana Coaunera tenojoinelanaala nei. Satiin cocoainanacaihurite Cana Coaunera tenojoineein cocoainanohinein neeure. ²Nii jaunte chunocoha cocoainanacai ere tonoraelanaala nei, Cana Coaunera jerenohin tonoraenihane jaun aicheein. Chaen techu caseteco coaracurureein, nii nere tonoraauruhi, ³caohacha icharaauru casetecaelanaala, baaso icharaauruhacha casetecaranein niha cocoainanacaine jaun. Aihane jaun ii casetecaa cocoainanacaine coasiinne, baaso ichana coacuelanaala caohachaaain neeute, esinae rauhijiriin caohachaaain neeine coaramiin

cocoinanacaihuri, ⁴acaauru jeriha Cana Coaunerane rijijiein, ii rai caohacha ichacuruhane coina neeuruhane jaun. Nete laen baaso ichaain neeinne, cocoainanacai coasiinne ne, esinae rauhijiriin baaso ichara casetecaane coina teein niha Cana Coaunerane jaun. ⁵Nii jaunte jeriha cocoainanacaine rijijiein nere tonoraain ichaohacachene caohachae. Coatiha cana casetecaane coasihacha nihei. Caohachaaain cana suujua coaraain ichaohacachene cointate aihacache. ⁶Nitohanihane jaunte cocoainanacaihuri rai coriqui teein neeiche, Cana Coaunera jerenohinein leinjiin rai namihaneeocho ichajeein neeuruhane jaun.

⁷Le cachaauru nainein, inara caje acaaruhacha raaeni teeuche. Niha chatothanei inaraacha coretenenine rai corete-cuche. Niha chatothanei, cobiereno rai inaraacha coreteneni *impoestone* corete-cuche. Niha cacha inara suujua acatequichene jaaneeine que inara suujua acatecuche. Niha cacha inaraacha belainenine belaihu.

⁸Jiaonrihachu chuni que nerebetein neeichene. Nete laen jiniiquiin ita belaaichene caohachae. Chunocoha namute cacha belaaain ichoaite, aitoha Cana Coaunera rai rauhine rijijiein, inae ichaohane jaun aicheein. ⁹Cana Coaunera rai rauhi cuhanete, “Jiaonriha ii sinijieranelanaala nena ene aina ichaojeraquuin neeine. Jiaonrihachu sonajaain jaohine. Jiaonrihachu asijiauhine. Jiaonrihachu chamute cacha rucuhete, rai nirihuru, rai sinijera, naaonjoaihunri jerein neeine,” naain ne laenanohiheein. Nete satiin nii naitoonjoan coitucuhin nihacachene coina: “Ii raajenihane ijjabereeo belaaaine rijitoejin chamute cacha belaihu,” naain ne laenanohinein. ¹⁰Aihane jaun namute cacha belaaain

ichoai, coatiha nainihei baaso ichaa namute cacha raine. Nitohanein jiniiquin ita belain nihacachenete, satiin aitoha nii rauhine rijijiein ichaohacachene jaun airichaachein.

¹¹Satiin sininaa rijijiein ichaohacachene caje nocohin cana ichao coaraain coitucuhin ichaohacachene cojoanonaa que turuhane que nainacaachenete caohachae, inae jauriaanejeein cana rai beratenojoi nihane jana esenetaacachene bana amuritoheriin inae ichuunejeeonriha ichoteratenojinein nerichaacheinne jaun. ¹²Inae satonohelalajiha caa nocohenaanau ichaonaa rijijiein ichaohacachene jaan janonaa. Inae turuhelalajiha nii ena nena jaonaa canaacha cohajeine jaun, nocohenaanau nena rijijiein baasohacha ichajeein ichaohacachene jianein coujurihu Cana Coaunera cachanein nena tocohanein nihacachene coarateein nihacachenete caohachae. Charijiein teeinti letona jatorain ne sondaro, rai curuaanaa aitoonjoan ichaane coina. Nii rijijiein techu cana netonai jatoroain nihacache, Cana Coaunera aitoonjoan ichacaache chuni que asilanaala satiin notaracaane coina. ¹³Aihane jaun caohacha nejesina ichacaachene coaracuruha cachaaurune coina, nainihaacache joenreein ene jerein, ajetoritiin enaacha joenreein cha ichaain, niheichu canamute cacha cotaairiin coaraain, canamute cacha que necoelain, naaonjoain nena nainihaacache. ¹⁴Aihane jaun nitohanein nena coacuelanaala, coujuriu Cana Curuaanaa Jesocurisito cachanein neeichene coarateein laraajiin neeuche, joareen cacha rijijiein inara suujua letono tonoraelanaala.

Jiaonriha inara nejera ichao que ereeichene.

14 Inara rene turuhin niha cana nejera canaacha esenetai aina ijilanaala nenaane, rai tonaain erena coacuelanaala raotojoein raauche. ²Coaracuche nachuhinti tabaauru itolere lenone que ita rijijiein lenonein neuruhane. Jana tabaauru ijilanaala nena, iniho quilanaala jasisichuruhacha que lenoneine. ³Aihane jaun, itolere lenone que lenonein nenacaauru, nainihei nii itolere lenone que lenonena nainelanaala nenacaauru que ereein neuruhane. Jerichanejeeinchu nainihei, nii itolere lenone que lenonein nena que erena nainihei nii itolere lenone que lenonelanaala nena, Cana Coaunera acaentonai raain nihilune jaun. ⁴Aihane jaun chaneina neei ii, leecha rai niicha latei tera que baaso ichaa been que ereein neeine coina. Nii acaauru letoeranein nena Cana Coauneraachate baaso ichaain aihurenihane, caohacha ichaa aihuruhane coitucurein. Nete itolerenein caohachaain raotojoein neururein, Cana Curuaanaa raotojoein neuruhane coina icharanein nihane jaun.

⁵Niha coaiten tabaauru, jataain leechaauru janonaa amuritoheriin nelateinein lejanohane coaraauru. Jana tabaaurute satiin janonaa ita rijijiein nelatihane que aitocure. Nii jaunte lecachanichaachene, canaacha esenetai coitucuhin esenetaacachene caohachae. ⁶Leeochaauru janonaa bana amuritoheriin le janonaa coaraain, bana Cana Coaunera coroaena jerihane, nii janonaa bana coroaemiin. Jana Cana Coaunera rai caohacha ichaa itolere lenone que lenonein nena jerihane, itolere lenone que

lenoneein Cana Coaunera coroaemiin. Jerichanejeeinchu Cana Coaunera rai caohacha ichaa itolere lenonecuru que lenonena nainiheichuru, quilanaala neein Cana Coaunera coroaemiin.

⁷Coatiha cana jerichaachene jaun ichaohin, ohin, naonjoaain nihaacache. ⁸Nii rijijieein techu ohin, ichaohin, naonjoaain nihacachene nihanatiin Cana Coaunera rainein nihacache. ⁹Nii cointate ohin, o caje ichanaain, naonjoaelu Jesocurisito, ichaonacaauru, onacaauru, naonjoaainunri Curuaanaanein nihane caina.

¹⁰Chanuna jana chaen nitohanihane saijieein, ii nejera ichao que ereein rai necoeje chanuhin neei, Cana Coaunera acatiha satiin tururichaacheein aca canaacha ichai coitucuhin rucuherrichaaaine saijieein.

¹¹Nitohanerichaaaine quete:

“Canu ichao coreniha esinae rauhijiriin airichaaanne quene aitoreeunni.

Satiin cachaaurute canu acatiha neseonriaain canu nichaanune coitucuhin Cana Coaunera coroaecurureein,”

naa Cana Curuaanaane ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha Inoansi cuhane ne. ¹²Nitohaneente le cachanichaachene, cana raajenihane canaacha ichai berichaacheein Cana Coaunera rai.

Jiaonriha inara nejera ichao lacuroaachene.

¹³Aihane jaun inae nainihaacache cana nejeraneein nenacaauru que baasoneein ereein, chatohanei ichaain, naonjoaain nenea nainihaacache. Chatohanei ichana coacuelanaala neeichenete caohachae, nabana esenetaa cana nejerane lacuroaachene esenetaane jianihane coataa. ¹⁴Canune esinae rauhijiriin Jesocurisito

esenetaeraneein aitoon. Nihei chuni lenone, calanineein quichaenihane caina coaunanojoi. Nete lenone tabaauru, leeochoaauru cachaauru rai lenonenein nene. ¹⁵Niheichu nainiheei quinaa inaelanaala nenea ii nejera notaracae rai baaso ichara tocohanein quiine. Ii lenonecha coreniha nitajeein niha ii nejera, coreniha netonai ohin nihalu Jesocurisitone saijieeine coataa. Nitohanein neeine coatiha chamute cacha belaaaine coaratiha ariheeini. ¹⁶Aihane jaun itolere lenone que lenonena nainein neeichene jaan aina cuaain nainiheiche baasoneein inara que ereein neeuruha cachaaurune jaanu ichaain neeichene. ¹⁷Jeriha Cana Coaunera rijijieein rai Cojoanonaa que ichaonaa jerichaachene, coatiha joanreein lenone que lenoneein nihacane latihei. Nete laen esinae rauhijiriin baaso ichaelanaala rai Suujue aina cuaain rachoojoein ichaohin, raotojoein nihacachene caohachae. ¹⁸Nitohanein ichaohin Jesocurisitohacha jerei ichaa cachanete laen rautatiin coarae Cana Coaunera. Cachaauru nihanatiinte esinae rauhijiriin caohacha ichaane coaracurureein.

¹⁹Aihane jaun, atiin ita aina raotojoein ichaohin nihacachene jaanuhacha ichacaachenete caohachae. Nii banate laen esinae rauhijiriin, jiniiquiin ita corotajanein, jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein nerichaacheein. ²⁰Nainiheei lenonecha coreniha Cana Coaunera ichanohin itajeein nihacachene. Esinae rauhijiriinte niqii, satiin lenonecuru lenone caohachanein neeure. Nete caohachaene que lenonelanaala nenacaauru notaracae que lenoneein acaauru suujua lacuroaera tocohanein nihacachene. ²¹Nii jaunte caohachaene, iniho leeochoaauru quinojoinelanaala

nena quiin, bino cohin, naaonjoaain nihacachene. Niheichu leeochoaauru suujua lacuroaera tocohaneein nainihe joanreein chachanaa nainihaacache. ²²Aihane jaun ii joaereen lenone que lenoneeine, Cana Coaunera notaracaaecha que lenoneeu. Rachojoeein neeine suujua cuhane nocoatelanaala joanreen lenone que lenoneein nena. ²³Nete laen inae raotojoein quinaa naihenihane coituhane saijiein que lenoneein nei, aca nii ujuaihoneein ne, niicha quinelanaala nenaaniane coitucuhane saijiein quihane jaun. Nii jaunte inae canaacha ichana nainihe ichacaa raotojoein coitucuhane saijieeine, osa que nesaruha aihaca.

**Ii rainuhacha que caohacha ichana
coacuelaanaala chamute
cacha rai caohacha ichaau.**

15 Inae cana, jeriha Jesocurisi-
tone rijjieein laraajiin
neinichaachene, nii ena nunuhetein
sacuhajeraauruhacha ichai que
tonaain erena nainihaacache. Atiin
acaauruhacha ichai rautenihacachene
nihanatiin abaantaacachenete
ne. ²Satiin canate, canamute
cachaauru rai caohachanu que cha
ichain nihacachene caohachae,
caa canaacha esenetai aina iijieein
sacuhajeein ichaauruhane coina.
³Coaracuchenachuhinti Jesocurisiko
netonai, aca jerihane rijjieein
nena nainenihane jaun: “Ii necoeje
chanuureraauru coreenranihane
canu caseteco coaraaun,” naain
que aitiin laenanohiniane nainaalu,
rai suujua letono rijjieein nena
coacuelanaalane. ⁴Satiin Quiricha
Inoansi cuhane laenanohineein
nenaate, cana suujuateraanu que
laenanohineein nelu, itolere bana
jiaanelanaala, cairichaojoaain cana

coaraane aina cuaain canaacha cohajei
ranaa nainichaachene coina. ⁵Nii Cana
Coaunera itolere bana cairichaojoaain
cana coara, inara coroatajanemiin.
Cana relaalu Jesocurisko rijjieein
⁶jiniiquiin ita belaan rachojoeein
Cana Coaunera corojeein ichaoche,
jeriha Cana Coaunera Cana Curuaana
Jesocurisko Inacanein nenaane
rijjieein neeichene coina.

**Jorioniheichuru rai benojoiniha
Jesocurisko que erena**

⁷Aihane jaun Cana Coaunera rai
caohachanu que inara raain nihalu
Jesocurisko rijjieein, inara netonai
jiniiquiin raotojoein ita raain neeuche.
⁸Esinaena aitoreeunni inara rai.
Inae cana foeratera inoensihuru rai,
nitohanein ichaane coina aitosihalu
Cana Coaunerane nainaane coinane,
Jorioocuru nichaanune rai nelatihane
coina turuhin nelu Jesocurisko, caje
esinae rauhijiriin nohanelanaala tihane
coina, naitoonjoan icha Cana Coaunerane
coaracuruha cachaaurune coina.
⁹Chaen techu Jorioniheichuru netonai,
aca Cana Coauneranein nihane jaun,
cairichaojoaain acaauru netonai
coaraane coitucuhin, Acanein nihane
coroacururichaine coitucueratihane
coinane maajeein turuhin nelu. Nii
ajinhate nitohanerichaine que:
“Nitohane ichaine corenihane
lauri lauri nenacaauru cachaauru aina
neein-
iinein neeine corojeein
nenatereunni,”
naain laenanohineein ne Quiricha
Inoansi cuhane. ¹⁰Quiricha Inoansi
cuhane techu coaiteen:
“Cana Coaunera cachanein nenacaauru
aina jiniiquiin rachojeuche
lauri lauri nenacaauru cachaauru,”
naain ne laenanohineein. ¹¹Rai Quiricha
Inoansi cuhane techu coaiteen:

“Lauri lauri neiniquichene
 Cana Coaunera cachaneein nenacaauru
 aina jiniiquiin
 Cana Coaunera coroaecuche,”
 naain ne laenanohineein. ¹² Isaihasi net-
 onai techu:
 “Isaihasi caje nefoeratena-
 Isaraelitacuru curuaanaa neein nena-
 Rabiri cajete
 ocooreein leinjiin Curuaanaa,
 Isaraelitanelanaala nenacaaurune
 maajejin
 curuaanaa neein nihane
 acaacha que jaequuin neeuruhane
 coina,”
 naain laenaclu.

¹³ Canaacha cohajei teraneein nena
 Cana Coaunera, Aca acaneein nihane
 esenetaeraniquichene rai, raotojoein
 rachoojoein jiniiquiin neeichene jaanu
 teein, inara aina niicha ichana nainei
 ichaa rai Suujuene coina ichamiinte,
 leinjiin acaacha cohajein neeiche.

¹⁴ Canejerauru, saain inara
 leeochoauru belaaichahin, itolere
 coitucuhin, jiniinquiin ita suujuatena
 coitucuhin ichahichene coitucuhanu.
¹⁵⁻¹⁶ Nena laen caa quiricha inara
 rai canuhacha laenai cuhane inara
 que asilanaala inara rai aitoon,
 nabana baitequichene chatohanei
 ichaquichene coataa. Nitohaneein
 Jorioniheichuru rai caohacha ichaa
 Jesocurisitone beebjihanune coinete,
 canu rai caohacha ichaane coina
 canu raain nelu Cana Coaunera. Nii
 jaanne Cana Coaunera beratenojoi
 ichoteratenojoein neeurichaanne
 beebjeen. Nii canuhacha beebjei
 esenetaauruha Jorioniheichurune,
 Cana Coaunera rai iniho mocohin teeuruha
 saseredotecuru Jorioneei nenacaaurune
 rijjijeein, Cana Coaunera rai, jeriha rai
 Suujuene rijjijeein couluunojoein
 Jorionihechuru tihanune coina.

¹⁷ Coujuriu Jesocurisito letononein
 nena tocokanein, Cana Coauneracha
 jerenohi ichaain nihanune jaanne
 raotojoeun. ¹⁸ Nii jaanne Jorionihe-
 ichuru relaain nihanune jeriha Cana
 Coaunerane rijjijeein neeuru coina,
 canu relaain nihalu Jesocurisitone
 jaan caje cuaain, leeochoaneein cuaain
 Jorioniheichuru relanaa coacueneun.
 Niine ichaain acauru rai ereerejeein,
 acauru aina neein canu ichao que
 acauru notajaain, ¹⁹ cojoelanaacojoi
 ichana nainichaanne jaan aina cuaain,
 Cana Coaunera Suujue aina cuaain,
 naaonjoaain. Nitohaneeine cana
 ichoterateraneein niha Jesocurisitone
 beebjihanune nainaan jataain
 caohatiin, Jerosaleeun caje nunuhetein
 itolere sacutaain Iliria batane
 que tiaaajoaain. ²⁰ Nitohaneeine
 chabana turuureniha leeochoaurune
 jaanru cuhecujeein chabana
 aonaeraeniha Jesocurisito que erena
 jaanru Jesocurisito beebjeen,
 nabana leeochoauru amihaneona
 jaanru turuhin, acauru amihane
 rohecanune coataa. ²¹ Nitohane
 ichana coacuelanaalane,
 “Chabana que erena
 aonaelanaala nenacaurute,
 inae aca Acanihane coaracururein.
 Chabana aonaelaanaala nenacaurute,
 aonaain coitucuha cuururein,”
 naain laenanohineein niha Cana
 Coaunera Quiricha cuhanena rijjijeein
 ichaun.

Romau cunaa coaauca Fabrone

²² Jaiti nii ichajihanune jaanne,
 araai saain inara coaraa unaa
 coaaucaanne nihanatiin nainesineun.
²³ Nene laen inae ena canu amihane
 nainaan, nii canuhacha beebjei atane
 sacutaainchurune jaun, inae inara
 coaraa unaa jereun araai jaanacai
 baiha. ²⁴ Nii jaanne Espanau cuhanune

ucuaetoha, cuujihataain inara rene bedaenereuni, bajaanachuhinti aineeun. Nene laen atiin, inae nainaa inara rene bedainichaaune baiha, jelai caje amuhanune coina canu coroatajaniquichene jereun. ²⁵Nene jaiti ena Jerosaleeun cureeunni, ecu nenacaauru coroatajaniha leeochoaauru cana nejeraauru taojiai tihanu acaauru raine coina. ²⁶Masedoniau nenacaauru, Acaihau nenacaauru, naonjoainurite suujua caje coauneein, Jerosaleeun cairricheinejeein nenacaauru coroatajaniha letoaauruhane coina, niicha letoanahunru taojiaaure. Nitohaneente rai suujua caje coauneein coacuhin, jataain caohacha ichacure. ²⁷Charijieein teeinti Jorionecurenihane saijieein, acaauru que Jesocurisito coitucuerateurelu, Jorioocuru Jesocurisito esenetaeraneein nenacaauru, nii rijjijieente Jorioniheichuru netonai, Jesocurisito esenetaeraneein nenacaauru Jorioocuru coroatajanecure, acaauruhacha sirii taojiaain letoain. ²⁸Nii jaunne inae nii leeochoaauru coroatajaniha acaauruhacha taojiai amaain tihanune baihane laen, Espanau cureeunni. Nii ucuaetohane laen cuujihataain inara rene bedaenereunni. ²⁹Inara rene bedaenichaaune, cana coroatajanerichaaun jelai amuritoheriin Jesocurisitone coitucuhanu.

³⁰Inara raine aitoreeunicha canejeraauru. Atiin Jesocurisito aina cana belaiha cana rai Cana Coaunera Suujue tenojoi coreniha, caohachaain cuha canu amihaneone coina, canu rai atiin Cana Coaunera bajaauchoete, ³¹canu que chachana nainecureeneine Jodea nenacaauru Cana Coaunera coitucuhichuru. Chaen Jerosaleen turuhanune raotojoein canu ranaa nainecuruha ecu nenacaauru cana nejeraaurune coina. ³²Jeriha Cana

Coauneranena inara rene turuhin bedaenereunni, inara coaraain rachoojoein ecu inara aina neein nebetacaanune coina. ³³Raotojoein nihacachene teraneein nena Cana Coaunera, inara coroatajanemiim. Nitohanemiin.

Arajii cachaaauru coaauca Faboro.

16 Jesocurisito rai iclesia neein nenacaauruhacha latei que acaauru coroatajaneraneein Cencrea nenaalu- cana nejeraneein ene neein nena- Febe quene inara rai aitoreeunni, ²coujurihu Jesocurisito esenetaeraneein nena tocuhaneein, inara rene turuhane raotojoein Jesocurisito coreniha raain, satii niicha latei que coroatajanequichene coina. Acate leeochoaauru coroatajaneein canune maajeein coroatajanelu.

³Canu rai Jesocurisito tenojoi amihanenaa que canu coroatajanera neein nenacaaurulu- Aquila, Firisila, naonjoainuri coaucaanne beeuche acaauru rai.

⁴Acaaurute canu coreniha nichao itajerateeuruhane rai neurelu, canu sohin canu jaonaa jerecuruhane bana. Nii jaun coatiha canuhacha acaauru coaauhaaun, satii Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru- Jorioniheichurute acaauru coreniha Cana Coaunera bajanjaacure.

⁵Jerichanetojoeinchu Aquila, Firisila, naonjoainunri loreri asaae netaojianacaauru canejeraauru coaaucaane beeuche acaauru rai. Jataain canuhacha belai- Efeneto coaaucaane beeuche. Acate jauriaanejeein Asia batane que Jesocurisito esenetaera neein nelu.

⁶Taolu carajaain inara jana neein, inara coroatajaneraneein nena Mariha netonai coaaucaane beeuche.

⁷Chaen canu araachuru canu aina jiniiquiin caresero cuhane nenacaaurulu- Andronico, Joniasi, naonjoainuri rai acauru coaaucaune beeuche. Acaaurute afosotooru que caohacha cachanecuruhane coarateein, canu ajiniha Jesocurisito esenetaeraneein neeurelu.

⁸Jesocurisito coreniha jataain canuhacha belaneein nena- Ampliato rai coaaucaune beeuche.

⁹Chaen canu rai Jesocurisito tenojoi amihanenaa que canu corotajaneraneein nena- Orobano, canuhacha belai Estaquis, naonjoainuri coaaucaune beeuche acauru rai.

¹⁰Jesocurisito esenetaeraneein nihane jaun, mainajeein coujunojoneein nenaalu- Apeles netonai coacuhin, Aristobolo aina rai naraichuru coaaucaune beeuche acauru rai.

¹¹Chaen canu araai Erodion, nii baiha Narsiso aina nejeraauru Jesocurisito esenetaeraneein nenacaauru, naonjoainuri coaaucaune beeuche acauru rai.

¹²Jerichanejeeinchu Jesocurisito icharatenohi icharaneein nenacaauru-Tirifena, chaen Tirifosa, naonjoainuri rai acauru coaaucaune beeuche.

Chaen cana nejera, Jesocurisito coreniha- cana bainein nena- Persidani mainajeein Jesocurisito tenojoi amihanenaa icharaneein nenaalu rai netonai coaaucaune beeuche.

¹³Rofo rai netonai coaaucaune beeuche. Acate leeochoauru amuritoheriin Jesocurisito esenetaeraneein nihane coarate.

Chaen rai nebate canu neba rijijeein cacolaichanein nelu.

¹⁴Chaen Asiincrito, Fleconte, Eremesi, Patrobas, Eremasi naonjoainuri, chaen acauru aina nenacaauru canejeraauru netonai rai acauru coaaucaune beeuche.

¹⁵Chaen Filologo, Jolia, Nereo aina rai bai Olimpias, naonjoainuri rai acauru coaaucaune beein, canaacha esenetai coreniha canejeraauru rai netonai acauru coaaucaune beeuche.

¹⁶Jiniiquiin raotojoein ita rai ereein neeuche, ita nejeraneein nena rijijeein. Satiin Jesocurisito esenetaain rai cachanein nenacaauru netonante inara coaacuruhane berateure inara rai.

¹⁷Inara canejera neeichene raine aitoreeunni, atiin nii jelai leeochoauru lerueraneein- inara amihaneoo lacuroeraneein nenacaauru coaraain, acauru que nainaain ichaohichene coina. Nitohanei icharate relanojoneein neeichelune jaan ichaquichene caohateraneein aicheein. Aihane jaun jiaonriha acauru rohan neeichene.

¹⁸Jesocurisitohacha jerei ichana coacuelanaalate nechu acauru jerecuruhane rijijeein- raihunhacha que chachaain neeure. Chaentechu enaacha cache coritana inatiin aihuruhane jaun, acauru coitucuelanaala nena cache coritacure enaacha.

¹⁹Satiinte Jesocurisitohacha jerei tonoraain ichaohichene coitucuure. Nii jaunne jataain rachoojoeun inara coreniha. Aihane jaun baaso ichana coacuelanaala, itolere coitucueranein neeichene coarateein caohacha nejesina ichacuche. ²⁰Aihate inara tijia asaae jaoleneein niha nii baaso icharatera moconajaerane coina ichamiin raotojoein nihacachene teranein nena Cana Coanera. Inara corotajanemiin Cana Curuaanaa Jesocurisito.

²¹Canu amihaneoo que cacorataaneranein nena- Timoteo netonaite inara coacue. Chaen canu araachuru- Locio, Jason, Sosipater, naonjoainuri.

²²Canu caa Faboroacha laenaeratei quiricha laenara- Tersio nichaaunena

canuhetonai cana Curuaanaa coreniha inara coacuun.

²³Chaen caa nihanune jaan- loreri erora Caiho netonaite inara coacue. Acate rai loreri tee, satiin iclesianein nenacaauru- turunacaauru nasaae ne-taojiaauruhane coina. Chaen caa niha-caanune jaan nese cocoaichacuru rai coriqui beraichanein nena- Erasto netonaite inara coacue. Chaen cana nejera Coarto netonaite inara coacue.

²⁴Cana Curuaanaa Jesocurisito, satiin inara coroatajanemiin. Nitohaneine.

**Raotojoein rachoojoein
Cana Coaunera coroaecuche.**

²⁵Cana ichoterateranein niha Jesocurisitone que inara relanaanune rijijiein, leinjin Acaacha jerihane rijijiein neeichene coina icharanein nena Cana Coaunera coroaecuche.

Nii inara relaanulune jaante, chuni que coitucueratelanaala sirihane caje, cana que coitucuerate Cana Coaunera. Acate asinojonein sirilu, jaiti cana rai chauratane coaunaenihane ajiniha caje coaunein Cana Coaunera. ²⁶Nete laen, inae enene cana que coitucuerate nere bera inoaensihuru- *profetacuru* que, aca jerihane rijijiein been laenaeratihalu Cana Coaunera chabana satonoelanaala nenaane rijijiein. Nii niicha ichaneni asinojonein nenaate, satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru que coitucuerate Cana Coaunera, esenetaain tonoraain neeuruhane coina.

²⁷Leinjin itolere coitucuhin nena Cana Coaunera necaohacha coitucuhin coaracurumiin chabana satonoelanaala rai Calaohi Jesocurisito aina cuain satiin cachaauru. Nitohanemiin.

Coriintoo nenacaauru rai

Faborohacha letoai leinjiin

Chatohaneein neeiche Coriintoo neiniquichene.

1 Canune Faboro neeun. Cana Coaunera jerenohi neeinne, Jesocurisito cocoainanohi afosoto neein neeun. Cana nejera Sosetenesi aina jiniiquiin neeinna ²caa quiricha laenacaanu. Satiin Coriinto neseu Cana Coaunera que banijiaineein rai iclesianein nenacaauru cana nejeraauru raina, caa laenaain letoacaanu.

Satiin inarate Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain araai laurii caje ranojoineein neeichene saijieein, Cana Coaunera que banijiaineein le laurii caje nena rijijieein neeiche, itolere sacutaain Jesocurisito coroaeejeiin nenacaauru aina jiniiquiin.

³Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoainuri inara coroota-janemiin raotojoeiin neeichene caina.

Jesocurisito aina cuaainte rausiaenojoinichaache.

⁴Jesocurisito aina cuaain inara rausieca Cana Coaunerane corenihane, itolere bana coroaeeun. ⁵Nii rai Calaohi Jesocurisito ere tonoraain esenetaaichene aina cuaainte, jataain inara corootajane Cana Coaunera, niicha jerenohin coitucuhin que ita rai raotojoeiin ereeichene caina. ⁶Nitohanihane ainate, esinae rauhijiriin erenaa niha Curisito quene coitucuhin esenetaain rijijieein neeiche. ⁷Nitohanihane jaun, inara rai lanarinaain caohacha ichaquichene caina inara rai Cana Coaunera tenojoin, ocooca uha Cana Curuaanaa

Jesocurisitone coaraqichene que tiaojoaain. ⁸Inara berairichaain Cana Coaunera satono que tiaain, inara suujua letono ichaelanaala neeichene caina, nabana turuha Cana Curuaanaa Jesocurisitone bana niha inara que tonaain ereine coataa. ⁹Itolere banate, satiin naitoonjoa ichae Cana Coaunera. Acate inara cotijiae, jiniiquiin rai Calaohi Jesocurisito aina ichaohichene caina.

Ita caje nelerucuruha Jesocurisito ranojoinunrune

¹⁰Canejeraauru, Cana Curuaanaa Jesocurisito corenihane inara rai aitoon, atiin ita suujua rijitoejeiin nii leechanein inara suujua cuaelanaala jiniiquiin raotojoeiin ichaohichene caina. Rachoojejeiin ichaaoche ita rijijieein coacuhin, ita rijitoejeiin abaantaain. ¹¹Nejesinajeein ita cotaairiin neeichene coitucuhanu Clohe laurichuru cajene jaunna, caa inara rai aitoon. ¹²Chaen techu, inara aina nenacaauru tabaaauru, “Canune Faboro lauri caje neeun,” jana leochaaurute, “Canune Aforo lauri caje neeun” jana leochaaurute, “Canune laen Fedoro lauri caje neun” jana leochaaurute, “Canune laen Curisito lauri caje neeun,” naaure. ¹³Chasiinna araai lauriin neleruhin niha Curisitone coalanaala niritiin ereriquiche. Coatihachu canu Faboro nichaaunne inara coreniha coroso que ohanulune coalanaala. Niheichu, Faboro nichaaunne coreniha baotisanojohi niheeiche. ¹⁴Cana Coaunera coroaajihanu, Curisifo, Caiho, naaonjoainunri baotisaanune baiha leochaauru cachaaauru baotisae nihanulune jaun. ¹⁵Nitohanihane jaun nii chuni, Faboro nichaaunne laurinihane coreniha baotisanojohiniha nocoetiin erenaa nainihe. ¹⁶Chaen nechu Esetefana

lauri baotisaanlu. Coatiha nii baiha chuni baotisaanune coitucuhaan. ¹⁷Coatiha cache baotisaanune coina caletoaaailu Curisito. Raujiaaincha jianacoon nena nainecururichain cachaaurune bihanune cointate caletoaelu. Coatiha amurijiriin cha coitucueraneein nihanune coina caletoaaailu. Nitohanihane saijieein cha coitucueraneein nena rijijieein nere bihanune, cha que nelaterihe cana ichoteraneein nihane coina coroso que ohalu Curisitone.

**Curisitote, niicha ichana naine
aina niicha coitucuhi ichaa
Cana Coaunerane jaan ne.**

¹⁸Nii coroso que ohalu Jesocurisitone que erenaate aonacure nii cha que nelatihei rijijieein nii nitajeeuruhane coina nenacaauru coitucuhichuru. Nete laen cana rai jianacoon cache mitaeranein ne nii erena, jeelai Cana Coaunera ichanohinein. ¹⁹Rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Itolere coitucuureraauru coitucunojoi itajeeinne,
nainain ichaauruha nainanacaaurune jaan itajereunni,”
naain bihalu Cana Coaunera.

²⁰Inae cha que nelatein nedaauruhi itolere coitucuureraauru aina cache relaaureraauru. Niheichu nelatein nedaauruhi, caa cana rai chauratane que nenacaauru itolere coitucuureraauru niha natiin. Satiin itolere coitucutoha nocoenacaaurute, leinjiin aaso rijijieein ratiri Cana Coaunera. ²¹Cana Coaunerate niicha coitucui ichae, nabana nii niicha coitucui aina cuaain niicha tei ichaonaa coitucuhin nichotena nainecuruha nii coitucuhichurune coataa. Nitohanihane jaunte, rai nere letoae, satiin esenetaain jeriha cachane jianacoon ichaonaa nainihane coina. Nete,

nii nere esenetaaichuru, joaenreein nelatihei rijijieein aonacuruhane niha natiin, esinae rauhijiriin jianacoon cache mitaeranein ne.

²²Nitohanihane jaunte, cojoelanaa-cojoi coana jerecure Joriocuru nichaaunne. Jana Curiecocuru, cha coitucuuruhane jaanu ariiriichure.

²³Nena canacaanu, jianacoon cache mitaeranu que Cana Coaunera letono coroso que onaalu beebjihacaanu. Niite Joriocuru rai leijiin nerero-joecanaaneein acauru tee. Jana Jorione lanaala nenacaaurute, nechu joaenreein nelatihei rijijieein aonacure.

²⁴Nete Cana Coaunera cotihanoichuru, Jorionein, Curieconein, naaonjoaain nihacachene niha natiin, nii letono Mesihasi Curisitote jeelai Cana Coaunera ichanohin ichaain, niicha coitucui coitucuhin nihane coitucuhacache. ²⁵Cana Coaunera beratenojoin, joaereein nelatihei rijijieein coaraa cachane niha natiinte, satiin cachaacha coitucui amurijiriin nelate. Chaen techu Cana Coaunera icharatenohi, nelatelanaala coaraa cachane niha natiin, jataain cachaacha ichai amurijiriin, laraajiin mijiainein nereein itolere bana. ²⁶Canejeraauru, corootajajeeincha inara tabaauru cha coitucuera rijijieein neeichene saijieein, jitariin inara cotijiaain niha Cana Coaunerane que nainain ichaaoche. Nii ichoae tacaain techu corootajajeeincha inara tabaauru nelateinnein nenacaauru cachaauru lauri caje neein, cocoainanacainein, naaonjoainein neeichene saijieein jitariin inara rae Cana Coaunera. Nii que nainain ichaaoche. ²⁷Nitohanein itolere que nainaa nocoetonacaauru necoeje chanunaa jerenacaunte, jaolecooruha nii nainanacaaurune jaancuru cachaauru janijiin cotijiae Cana Coaunera. Chaen techu nii

leochaauru amurijiriin nelatenacaauru raelanaala, nii nelatelanaala acaauruhacha coaracuri cachaauru raain ne Cana Coaunera, acaauru necoeje chanunaa jerenacaun.²⁸ Nitohaneeinte jerenohinelanaala, coiintenojoneein, nelatelanaala, naonjoaain cachaauruhacha coarai cotijaain ranajaain ne Cana Coaunera, nechuu nii acaauruhacha itolere amurijiriin nelatiha nocoenacaauru que jaoleconaa jerenacaun.²⁹ Nitohaneein Cana Coaunera acatiha nihacachene jaun, nainihaacache leochaauru amurijiriin nihacachene coaratihacachene.³⁰ Cana Coaunerate raajenhane inara raain ne, rai Calaohi Jesocurisito aina neeichene coina. Chaen techu nii rai Calaohi Curisito coreniha chabana canaacha coitucuhi coitucuhin, coreniha osa caje mituhin, cha juaihoneein nena caje ichoteratenojoneein, jelai teein que banijiaain raotojoein nena coina ichae Cana Coaunera.³¹ Nitohaniane quete: “Caohachaa cana raajenhane canaacha ichai coreniha necohasitaacachene. Cana Curanaacha ichanojoiincha coroaecaachenete laen caohachae,” nae Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane.

Coroso que atinanojoin Curisito beratenojoin

2 Aonacuche canejeraauru. Inara rai Cana Coauneraacha ichaneni coitucueraelanaala nena que iriha uhanune bana coatihana inaraacha coitucunaa nainihe que irinaaunlu.² Nii inara aina nihanune bana, coatihana leocha coacuhin que inara rai irihaaunlu, esinae rauhijiriin coroso que neein onaalu Jesocurisitohachane coacuhin que inara relaaunlu.³ Chaen nechuu inara rene turuhanune nunuheneein, joaenreein cacha

chaque nelatihei rijjijeein turuunlu.⁴ Niheichu Cana Coaunera jerenohin que inara relaanune bana coatihana canu esenetaaichene jerenacaun nii aitocuruha nii itolere coitucuerane rijjitiin ereein inara relahaunlu. Nena rai Suujue aina itolere ichana nainiha Cana Coaunera jaan aina cuaain inara que jereratichaaune jaun nii aina esenetaaichelu.⁵ Leinjiin Cana Coauneraacha ichanenu esenetaain que jaaecohichene coinane, nitohaneein inara relanajacoon, nabana suujua caje rocohin cachaauruhacha coitucunojoi que jaaecohichene coataa.

Rai suujue aina cuaainte necoitucuerate Cana Coaunera

⁶ Nena laen inae acaauru suujua cuhane niicha esenetai aina iinacaauru rai jelai amuritoheriin canacaanu que Cana Coaunera coitucueratenojoi que irihacaanu. Coatihana caa chauratane que nenacaauru cachaauruhacha coitucui que nihei. Niheichu acaauru rai cocoaianacaaihuri nitajerai nenacaauru coitucunojoneein nena que aitohaacaanu.⁷ Acate caa cana rai chauratane coaunaane ajiniha, enene cana necaohachanu que niicha ichanenine que inae coausilu Cana Coaunera. Nii quene caa inara rai irihacaanu.⁸ Nii coitucueraelanaala nena niicha ichanenu coausihalu Cana Coaunera coitucuerane coitucuerane jaunte, coroso que teein nii cana rai caohacha icharaannu que letono atinaaurelu. Coitucueruhane jananihane, coatihana coroso que teein atinaaururiheiluu caa chauratane que nenacaauru cocoaianacaaihuri.⁹ Nete Quiricha Inoaensi cuhane: “Cana Coaunerate belaichaaauru rai, chabana coaanojoinelanaala nena aonanojoinelanaala nena,

naonjoainuri ichaain
 acaauru que banihateein rucujue.
 Niheichu chuni,
 ‘Naaonjoanrichaain’ naain que
 coaaura,”
 naain beratihalune nainaane caina ichae
 Cana Coaunera. ¹⁰Nii niicha ichaneni,
 niicha coacuilute cana que coitucuerate,
 rai Suujue aina cuaain Cana Coaunera.
 Nii Cana Coaunera Suujuete, satiin ni-
 icha ichaneni coitucue, satiin suujua
 cuhane niicha coaculine maajein.

¹¹Nihei chuni ita suujua coitucuna
 nainera. Leinjiin nii suujua cuhane ne-
 naa, rai suujuete naine cacha suujua
 coitucuhane. Nii rijijieein techu nene
 chuni Cana Coaunera Suujua coitucuera.
 Acaihaniji rai Suujue rai suujuaacha
 cuane nenaachate rai suujua coitu-
 cue. ¹²Coatiha canacaanu, caa Cana
 Coaunera coitucuelanaala nenacaauru
 cachaauru rijijiein Moconajaera suuje
 rahaacaanu. Acaihaniji Cana Coaunera
 Suujuene raacaanu, aina cuaain jataain
 cana belaitohane jaun, cana rai ni-
 icha tei coitucunojoin aonaain coitu-
 cuhin nihacachene caina. ¹³Canacaanu
 relaa Cana Coaunera Suujuene jaan
 quene aitocoaanu. Coatiha canacaanu
 suujua cuhane canacaanuhacha coacuhi
 que aitoaacaanu. Nitohaneeinna Cana
 Coaunera Suujue beratenojoi bihacaanu,
 Cana Coaunera Suujue coitucuhin ne-
 nacaauru rai.

¹⁴Nitohanihane jaunte, Cana
 Coaunera Suujue raenihane caina
 ichaonaa, nii Cana Coaunera Suujue
 jerenohi coitucuhin tonorana nainene,
 nii chaque nelatihei rijijieein aonaane
 jaun. Niheichu aonaane niha natiin
 coitucunaa nainihe, Cana Coaunera
 Suujue sirinihane jaun. ¹⁵Nete laen
 Cana Coaunera Suujue siricha itolere
 coitucuhin coulurujuenaa nainereein.
 Nerinaain que tonaain que ereein aca
 coulurujuenaa nainera. ¹⁶Nitohanihane

coinate, “Nihei chuni suujua cuhane
 Cana Coauneraacha coacui coitucuera.
 Niheichu chuni suujuatenaa nainera,”
 nae rai Quiricha Inoaensi cuhane. Nete
 laen cana, coaauca Jesocurisitone
 rijijieein coaaucaache.

**Canacaanune Cana Coaunera
 letononeein ita amihaneon
 coroatajaneraneein nihacaanu.**

3Canejeraauru, nii jauriaanejeein
 inara relaa uhanune bana, coatiha
 Cana Coaunera Suujue letono rijijieein
 inae ijiin ichaonacaauru cachaauru
 relaanune rijijieein inara relanaa
 nainihaaunlu. Nii jaunna Cana
 Coaunera coitucuhichuru cachaauru
 rijijieein ichaohichene jaun, Cana
 Coaunera Suujue letono rijijieein inara
 relanaa naineneunlu. ²Nitohane-
 ichene jaunte, caaintaelanaala inara
 relaanulune jana, tonoraelanaala
 abaantana naineneeichelu. Niheichu
 enanetojoein nihanatiin tonorana
 nainiheiche. ³Aihuruha Cana
 Coaunera coitucuhichurune rijijieein
 enanetojoein inara suujua coaraquich-
 ene jaunte, nii ita que necoelaain,
 ita que nererojoecaain, naajoaain
 neeiche, aihuruha satiin Cana
 Coaunera coitucuelanaala nenacaauru
 cachaaurune rijijieein. ⁴“Canune
 Faboroacha ere tonoraan,” jana
 leeochoauru “Canune Aforoacha ere
 tonoraan,” naain ereeichene jaunte,
 jaiti Cana Coaunera coitucuelanaala
 nenacaauru cachaauru rijijieein
 ichaohichene jaun aitocoiche.

⁵Coatiha canu Faboro nichaaunne
 chanihaaun. Niheichu cha nihei Aforo
 netonai. Canacaanune raujiaain Cana
 Coaunera letononeein, inara aina niicha
 ichaneni coitucuerateraneein canacaanu
 letoaa Cana Coaunerane rijijieein, ni-
 icha icharatenohin icharaneein niha-
 caanu. ⁶Canune inara que Jesocurisito

coitucuerateraneein neeun. Jana Aforote caohachaain coitucuhichene coina que inara relaeraneein ne. Nete laen Cana Coaunera, nii aina cuaain chabana nitajenaachara ichaonaa teraneein ne inara rai. ⁷Nitohanihane jaun, nii inara que coitucueratera nichaaunne, nii inara relaera aina chanein nihaacaanu. Cana Coaunerate laen nii inara relaacaanune jaan aina ijiin ichaohichene coina icharaneein ne.

⁸Nitoanihane jaun, canu inara que nii Cana Coauneraacha ichai cotucueratera nichaaunne, nii que inara relaera aina jiniiquin ita rijjiichaanu. Nete laen nii inara que niicha ichaneni coitucueratihacaanune cainareein Cana Coaunera.

⁹Canacaanune Cana Coaunera letononeein canacaanu rai niicha tei amihanenaa que ita coroatajaneraneein nihacaanu. Inarate leinjiin ocoana aina leinjiin loreri rijjijeein neeiche Cana Coaunera rai. ¹⁰Jana canune, inara que amihanenaa nunuheteraneein neeun Cana Coaunera letononeein. Jana leeochoaurute, nii quiicha banesijiatei bucutejeure. Nete, le cachanichaachene caohachaain ichacaachene coaraain ichacaachene caohachae. ¹¹Nihei chuni nainiheii nii banesijia quiicha tenojoin coreein leeochoa tenaa nainera. Nii banesijia canuhacha teite Jesocurisito ne. ¹²Nii rai banesijia quiicha temunojoin ichoaeete nainere, coata coreti, ajeri coreti, enuha, elele, jiarana nujua, naajoain caje naineccurure loreri ichacuruhane. ¹³Nete, inae le cachanichaachene ichao cojuhin coaraa Cana Coaunerane cojoanonaa que turuhane bana, le cacha cachaauru amihaneeon inanacaa cureein. Nii banate, usi tabainein ureein nii cana ichanaa cojuhin coaraane coina. ¹⁴Chariji ichanaa teenti mocohelanaala nii usi abaantae, nii icharate core

raa cureein. ¹⁵Jana mocoha nii niicha ichainete, nitajiha cureein rai namihaneeo. Jana nii que amihaneite, nii usi caje nichotereein cha colane.

¹⁶Tana Cana Coaunera loreri neeichene jaun, inara suujue cuhane niha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichene. ¹⁷Nii Cana Coaunera loreri neeichene jaunte, osa que inara saruhin baasonein inara teranihane, Cana Coaunera loreri aasaeca aicheein. Niite aca itajiha cureein Cana Coaunera, acaihaniji rai loreri neeichene saijieein inara ichao asaecane coreniha. Inarate nii rai loreri neeiche.

¹⁸Coa inara raaje necoritaache Cana Coaunera coitucuhichuru rijjijeein itolere coitucuha nocoetiin. Nitoanein neeichene, nii baiteein enacoauneein Cana Coaunera coitucuhin neeuchete, esinae rauhijiriin cha coitucueranein neeiche. Nii banate laen esinae rauhijiriin cha coitucueranein neriquicheein. ¹⁹Nii quete, “Nii itolere coitucutoha nocoeeuruhane jaan aina raajenihane necoritaauruha que jaoleconacaaurune coinatae ichae Cana Coaunera,” naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane. ²⁰Chaen techu coaiteen, “Nii itolere coitucutoha nocoenacaauru coaunojoite, nii cha que nelatenihane coitucue Cana Coaunera,” naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane. ²¹Nitohanihane jaun chunocoha cacha, joenreein namute cacha rijjijeein ichaohane nainiheii, raotojoein niha nocoetiin necohasitaane. Satiin itolere inaraacha lateite, inara rai teein ne Cana Coaunera. Aihana jaun, Cana Coauneraachate coroaana nainequiche, inara rai itolere teein nihane coreniha. ²²Canu, Aforo, cana rai chauratane, cana rai ichaonaa, caa ena nena, cabaiha neenihun,

niichurute Cana Coaunera tenojoineein neeure inara rai. ²³ Jana inarate Curisito rainequiche. Jana Curisitote Cana Coaunera raine.

Afosotooru amihaneeo.

4 Cana Coaunera ichanohi coitucuheraelanaala nena que Curisito letononeein rai cacha relaeraneein nihacaanune coitucuhichenete caohachae. ² Chaelai icharaanu que letononeein nihacanete, nii cana letoaera suujua rijijiein nere tonoraain ichacaane caohachae, nere tonoraain nihacane coitucunaa nainiha nii cana letoerane coina. ³ Nena laen baasoneein ichacaanune coitucualanaala canu que ereein neeiche cocoainanaaaihuri ainane nihanatiin, cha que tonajeneun. Niheichu canu raajenihane nihanatiin baasoneein, caohachaaain, naajoaain ichacaanune coitucunaa nainihaaun. ⁴ Nena, nii casuujua cuhane baaso ichaenihanune coaucaanune, canu baaso ichacaanune coitucunaa naineneun. Cana Coaunera laen, baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoannune coitucuha cureein. ⁵ Aihana jaun, “Acate baaso ichae,” naain leeochoaauru que erena nainiheiche acaauru ichao coitucualanaala. Jauriaanejeein turuha cana Curuaanaane cohacuche. Acate laen nainereein, jitariin nii suujua cuhane acaauruhacha coacuhi, acaauruhacha ichai, naaonjoainuri coitucuhane. Nii banate caohachaaain icharaauru lecachaauru coroaereein Cana Coaunera.

⁶ Canejeraauru, inara caohachanu quene caa inara rai Aforo, canu, naaonjoain nichaanune ichanohin que cuaain inara rai beeen, caje coaunein canacaanu ichanohi que coacuhin, rijijieein ichaquichene coina. Nabana

Quiricha cuhane aithane edaa cuaain ichaquichene, nabana leeochoaauru amurijiriin cha coitucueraneein nena coacuhin, acaauru que jaolecohichene coataa. ⁷ Chariji inara rai leeochoaauru amurijiriin neeichene jaannu tein ne. Chariji inaraacha sirii, Cana Coaunera tenojoinelanaala siriquiche. Tana Cana Coaunera, inara rai itolere tihane coitucuhichene. Nii saijieeinte inara raajenihane cha eruhera rijitiin inara necohasitaacha que neeiche.

⁸ Nitohaneechene jaunte, itolere inaraacha jerei sirii, itolere cacha curuaanaa *rey* niha nocoetiin, canacaanu latiha nocoeteneeiche. Bajiaanachuhinti esinae rauhijiriin *rey* esineneein neneeiche, inara caje canacaanuhacha latei bajaain, inaraacha sirii sirichaneein nihacaanu canacaanu netonaine coina. ⁹ Canacaanu afosotooru nichaanune raite, jataain leeochoaauru amurijiriin necairichanaa coaraain ohacaanune coina ichara tocoaneein canacaanu te Cana Coaunera. Chaen nech, satiin anjeraauru, cachaauru, naaonjoainuri notaracae nihacaanu, nii cairichei coaraain.

¹⁰ Curisito esenetaain niicha jerenohin tonoracaanune corenihane, aaso cha coitucuhi rijijieein nihacaanu. Jana inarate, itolere Curisitoacha jerenohin coitucutoha nocoetiin neeiche. Chaen techu, joaereein nelatihei rijijieein nichaanune jana, inara itolere amurijiriin laraajia nocoetiin neeiche. Nitohaneechene jaunte, inara leeochoaauru aina jiniiquiin, canacaanu que jaolecohiche. Jana leeochoaurute, inara que suujua acatecure.

¹¹ Enanetojoein mijitena, cocoiimina, cajione, naaonjoain que necairichaanune jianihacaanu. Nii canacaanu que jaolecooruhane ichoae tacaain techu, canacaanu que nererojoeaure.

Niheichu nii canacaanu nenaja niha natiin. ¹²Chaen nechu cotaaceaanu canacaanu bijiiicha que amihanejeein. Canacaanu cotaicha raine, caohachaain nihane caina irihacaanu. Chaen nechu canacaanu rohecaauruhane niha natiin abaantaacaanu.

¹³Canacaanu rai baasoneei iriha cakanana, raotojoein tonoraacaanu. Nitohaneente caa cana rai chauratane que jaoleneein nena utoone rijijieein canacaanu coaraain, enanetjoein canacaanu que jaolecoore.

¹⁴Coatiha inara necoeje chanuha aitiin laenahaan. Inara suujuatihane ichaan. Inara belaihanu canu calaohi rijijieein neeichene jaun. ¹⁵Inara Jesocurisito ranojoneein neeichene relaeraneein neeuruha lechoonca oaraancaneein niha natiin, coatiha acaauru inara inacanihei. Canune laen inara que, nii enene inaraacha esenetai Jesocurisito coitucueratein, nii osa caje nichotiha cachane jaan ichaonaa, naaonjoain beranein inara inacanein neeun. ¹⁶Nitohanihana jaunne inara rai aitoon, canu ichao rijijieein ichaohichene caina.

¹⁷Nii ichaohanune rijijieein ichaohichene coinane, nii Cana Curuaanaa coreniha cacalabi- casuujua rijijieein nena Timoteo letoaan. Acate Jesocurisito esenetaeranein nihanune ichao rijijieein, Jesocurisito ranojoihunru rene turuhanune jaunru inara relaanune coaquichene caina inara rai bereein.

¹⁸Inara tabaaurute inae itolere coitucuha nocoetiin raotojoein neeure, inae inara rene nacoaunein tururichaaunine esenetaaurenihane jaun. ¹⁹Nena Cana Curuaanaa jerihane enanocoojoa inara rene bedaeniha ureeunni. Nii banane, nii itolere coitucutoha nocoenacaauru coaareeunni, nii nelatecuruhane coara- caaunne caina.

²⁰Coatiha erenaacha nihei Cana Coaunera Cojoanonaa. Acate canacaanu cocoinae, itolere ichana nainein, itolere rucuhena nainichaanune jaunru tein. ²¹Aihana jaun cha jeriquiche. Rauhijiriin inara casetecaa uhanunena jeriquiche. Ainihane jataain inara belaa inara coaraa uhanunena jeriquiche.

Baasoneein ichoi sitaauche inara caje.

5 Leinjiin nii inara jana nena, rai inaca comasai- nebaene siriha rai comasaineinne coitucuhanu. Nitohanein ichaonaate, jataain coasinacai ne. Nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru niha natiin, nitohanein ichaonaa nainecuruhi. ²Nii saijieente caohacha ichaa nocoetiin rachoojoe- iche, bana nii baaso ichaquichene que coacuhin inaderaelanaala. Aihana jaun inara jana nitohanein ichaoa cachane sitaauche.

³Canu jaberoconein inara aina nenihanune niha natiinne, canu sujua cuhane inara coaareeunni. Nii jaunna caa inara rai canu jaberoconein netiin aitocooaunne rijitjoein aitoon, canu Jesocurisito cocoinanohineein nii caitoonjoa tocohanein baaso ichara casetecaichene caina.

⁴Ita taojiaaichenena canu suujua cuhane inara coreniha Cana Coaunera bajareeunni, caohachaain inaraacha ichaneni ichaquichene caina. Chaen techu Cana Curuaanaa Jesoso netonai ecu nicha ichana nainei letoareein, ecu inara aina nihane caina. ⁵Nii jana laen, nii baasonein ichaonaa cacha teeuche Moconajaera rai, nitajiha rai jaberocone niha natiin, inae turuha Cana Curuaanaa Jesusone bana rai suujue nii caje nichotihane caina.

⁶Nitohanein neeichene jaun, naini- heeiche caohacha ichaa nocoetiin eree-

ichene. Inarate, “Coerai curu cuhane jorerera tihacanete enaicha coerae,” naa erenaane coitucuhiche. Charijieein teeinti nii jorerera lomohe nii coaerai, nii rijjijieein techu inara ichao aasaer-aneein ne nii inara jana nenea baaso ichara cache. ⁷Aihana jaun charijieein teeinti jorerera jaohin, jorerera colane faan jaure Fasocoo beseta bana quihuhane caina. Nii rijjijieein nii inara jana nenea cache baso jaoche, nabana rai nichao baaso aina inara ichao asaecane coataa. Curisitote, carenero sooruhane rijjijieein Fasocoo bana cana coreniha sohin jaorelu, jianacoon nihacachene caina. ⁸Charijieein teeinti baaso ichara cojunacaneein niha jorerera jaun, Fasocoo beseta bana nii jorerera colane ichanohi faan quihacache. Nii rijjijieein techu nii jorerera colane ichanohin faan rijjijieein, aihalu Jesocurisitone rijjijieein, cana jana baaso sirilanaala ichaohacachene caohachae.

⁹Nii leeocho quiricha, inara rene canu letoanojoin cuhanena beeun inara rai, nabana namute quicha aina, leeocho ene aina, canaanaihunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichana jereein nenacaauru raain neeichene coataa. Nii rijjijieeinchu enecuru nihanatiin namute ene aina, leeocho quicha aina, canaanainunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichaai ichaonacaauru ranaa nainiheeiche. ¹⁰Coatiha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, namute quicha aina, leeocho ene aina, canaanaihunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichana jereein nenacaauru caje amuhichene caina aitohaaun, Chunijiun cuhichene niha natiin lanaenerichaa in baaso icharaaurune jaun. ¹¹Raujiaaine inara rai aitoon nabana nii Cana Coaunera coitucuhin neeuruhane saijieein, nii nejelau sinijeranelanaala

nenea aina ichaonacaauru, barionein ichaonacaauru, nii ichanohinein nenea coauneraacha esenetaeraauru, casajenetiin, ajetoriitiin, asijiauharitiin, naaonjoaain nenacaauru aina, “canejera,” naain acaauru rai ereein neeichene coataane aitoon. Jiaonriha Cana Coaunera coitucuhanoetocuruhane saijieein nitohanein ichaonacaauru aina nelaurihaain lenonequichene.

¹²⁻¹³Coatiha nii joenreein Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baaso ichacuruhane niha natiin acaauru rai ereein rucuhena nainihaaun canu. Cana Coaunera telaen, nii baaso ichacuruhane coitucuhin, acaauru que niicha ichaneni coitucureein. Nete laen inara nainequiche, nii cana rijjijieein Cana Coaunera coitucuhin nenacaauru baaso ichacuruhane rucuhequichene caohachae. Aihana jaun, nii inara jana baasoneein ichaonaa cache sitaauche.

Jiaonriha nejesinajeein inara rai niha chatohanai rucuhenacaine Cana Coaunera coitucuelanaala nenea cocoainanacai rene cuhichene.

6Chunocoha inara rijjijieein Cana Coaunera coitucuera, inara rai baaso ichaane jana colurujuenaa jeriquichene, nainihei nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cocoainanacaihuri jaesiocuru rene coulurujuueichene. Raujiaainchate nainere Cana Coaunera coitucuerera bichauheneeuru rai beeichene, caohachae acaauru coitucuhin rucuhacuruhane caina. ²Tana Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaainruhane coitucuhin, rucuharichacheein Cana Coaunera coitucueraneine coitucuhichene. Nitohanein Cana Coaunera coitucuhichuru ichanohin coitucuhin

rucuherranein nerichaacheeinne
 saijjeeinte, nii aansijiin laaojori
 caaintaelanaala nena rucuhena
 naineneeiche. ³Tana Cana Coaunera
 letonocuru, anjeraaurune maajeein
 baaso ichaain, caohacha ichaain,
 naaonjoaauruhane coitucuhin rucuhena
 nainerichaacheeine coitucuhichene.
⁴Aihana jaun chanuna jana chaen jaiti
 cau nena ichaonaa que ichaohichene
 jana inara aina baaso ichaa inara
 rijjijeein Cana Coaunera coitucuherrane,
 nii Cana Coaunera coitucuurera rai
 chanelanaala nenacaauru joesiocuru
 rai coulurujueein naaonjoainche.
⁵Nocoejequichene jaan nuquene
 caa aitoon inara rai. Tana inara
 Cana Coaunera coreniha ita nejera
 nejesinaneeinne, ita rai baaso ichaain
 neeichene nihanatiin niha leinjiin
 inara jana rucuhena nainerane
 coitucuhichene. ⁶Chaen techu nii ita
 nejera nejesinajeein ita cotaachene,
 nirijjijeein jianena coacuelanaala
 cocoinanacaaihuri- Cana Coaunera
 coitucuelanaala nena rene amaain
 naaonjoainche. ⁷Nitohaneente,
 nejesinajeein ita rai aasaeriin
 baaso ichaquichene coreniha ita
 coulurujueein jataain banejelanaala
 baaso ichaquiche. Chanuna baaso
 ichaain ita coulurujueichene ajiniha,
 baaso icharanihane abaantaeneeiche.
 Chanuna coaraain inara basijiaauruhane
 abaantana naineneeiche. ⁸Nete nii
 abaantana coacuelanaala, Cana
 Coaunera coitucuherrane nejesinaneein ita
 basijiauhin naaonjoainche.
⁹⁻¹⁰Tana nitohaneein necha
 aansaineein nenacaauru, Cana
 Coaunera Cojoanona que nena
 nainecurerichaanne coitucuhichene.
 Nitohanihana jaun jiaonriha inara
 coritaauruha Cana Coaunera
 coitucuhichurune esenetaaichene.
 Coatiha Cana Coaunera Cojoanona

que neeururinaain namute quicha aina,
 leeocha ene aina, canaanainunru aina,
 naaonjoainunri aina niicha jerei ichana
 jereein nenacaauru, nii rijjijeenchu
 enecuru nihanatiin namute ene aina,
 leeocha quicha aina, canaanainunru
 aina, naaonjoainunri aina niicha jerei
 ichaa ichaonacaauru, namute cacha
 ichanohineein nena coauneraniha
 niicha beeuri belaichaauru,
 sinijeraocuruhane niha natiin leeocha
 ene aina ichaajeraquii nenacaauru,
 namute quicha aina ichaonacaauru,
 asijiautooru, coriquiicha que coacuhin
 ichaonacaauru, ajetoriaacuru,
 namute cacha cairichaa casajenetiin
 ichaonacaauru, nii nechu namute
 cacha cairichanaa jerenacaun
 baasoneein suujuateeureraauru,
 naaonjoainurine coitucuhichene. ¹¹Nii
 rijjijeeinte nerejetocure inara tabaauru
 netonai. Nete inae enene nii caje
 couluunojoinnein jianacoon neeiche,
 Cana Coaunera cachanein. Chaen
 techu, inae nii ujuaihonnein neeichene
 caje, inae Cana Curuaanaa Jesocurisito,
 Cana Coaunera Suujue, naaonjoainuri
 coreniha jianacoon neeiche.

Suujuu letono ichana nainiheii cacha.

¹²Chaen techu, "Nainichaaun
 joaenreein quiiicha jerei ichacaunne,"
 naain ereeiche. Esinae rauhijiriinte
 niqui aitocoiche, nete caohachaene
 satiin itolere joareeincha ichana
 jerichaane. Aihana jaun nainiheii cana
 jaberoco amuritoeratihaca nii canaacha
 ichai que ne. ¹³Esinae rauhijiriinte
 niqui, "Itolere lenonete coaunanojoi ne,
 que lenoneein ichaohanune coina. Nii
 rijjijeein techu jatoroaain ne, canu suri
 jitariin canuhacha quii raane coina,"
 naain ereeiche. Nete inae ecu tihane
 bana, lenone, cana jaberoco, naaonjoain
 satonotereein Cana Coaunera.

Nii rijjijeein techu cana sinijera ainaacha ichaohacachene coina cana coaunaain nelu Cana Coaunera. Coatiha joanreein cana sinijeranelanaala nenacaauru aina canaacha jerei ichaai ichaona coina nihein.

Nii jaun nainihaacache joanreein naosateein nihacachene.¹⁴ Nitohanihane jaunte, Aca jerihane rijjijeein tonoraain nena, Cana Curuaanaa ichtaitha O cajene rijjijeein cana ichtaitha cureein Cana Coaunera.¹⁵ Tana nii nitohanihana jaun, Curisito jaberoco niha inara jaberocone coitucuhichene. Aihana jaun nainihe, Curisito jaberoco niha inara jaberocone jaun, leinjiin coriqui jeriha quicha aricha ene jaberoco rijjijeein inara jaberoco teeichene. Nitohanein jerihane inara jaberoco tenaa nainiheiche.¹⁶ Tana leinjiin ene cojoaeloroe aina, niicha jerei ichaachane, inae ita jaberoco que jaberocoha cachane coitucuhichene. Cana Coaunera Quiricha cuhane techu, “Ene aina ita raain niha cachanete, jiniquii ita jaberoco que jaberocooa rijjijeein ichaaururein” naain ne laenanohineein.¹⁷ Nitohanihane jaunte Cana Coaunera coitucuhane, Cana Coaunera suujue aina suujue te catcha.¹⁸ Nitoanihane jaun leecha ene jereein coaraain, aina inaraacha jerei ichana coaauquichene jelai caje amuuche tonoraanelanaala, nii rai sinijeranelanaala nena ene aina naosatelanaala. Leecha osa que neosatiha cachane niha natiin, coatiha laen rai jaberoco aasaehai. Nii comasainelanaala nena ene aina niicha jerei ichaain niha cachanete laen, raajenihane rai jaberoco aasajeein naosatiha ai.¹⁹ Tana inara jaberoco, Cana Coaunera tenojoin rai suujue nenaja nihane jaun, inara suujue cuhane ichaoha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichene. Aihana jaun coatiha

inara, inara raajenihane inara jaberoco eroraniheiche.²⁰ Cana Coaunera jataain coreein inara coreteein nihalune jaunte, acaihaniji raichaneein neeiche. Aihana jaun naitoonjoan tonoraain niicha jerei ichaain neeichenete caohachae.

Nisinijerateein niha cachane que suujuatera

7 Enane laen nii quiricha inaraacha letoai cuhane, canu caje inaraacha bajai bereeunni inara rai. Caohachar- iha niqui ene raelanaala niha quichane.² Nete enaacha joareein ene aina ni- icha jerei ichana jeriha quichane jaun, le catcha catchaauru comasaihocane cao- hachae. Nitohanihane jaunte, enecuru netonai niha natiin caohachae nelana- jaain neuruhane.

³ Chaen techu jiniiquiin nii rai lana aina, ita ere tonoraain raotojoein jiniiquiin ita coiintelanaala neuruhane caohachae.⁴ Coatiha nii ene inae lanaocane raaje jaberoco eroranihei. Rai lanate rai jaberoco erora ne. Niheichu nii quicha niha natiin comasaihocane raaje jaberoco erora nihei. Rai comasaite rai jaberoco erora ne.⁵ Aihana jaun nainihe inara sinijera aina ita coiinteein neeichene. Cana Coaunera bajanaa jeriquichenete laen jiniiquiin cosinacaichene coina nanequiche inara sinijera rai beein, ita suujua rijitojoein coacuhin ichaquichene caohachae. Nii baihate naineriquiche coaiten jiniiquiin raotojoein inaraacha jerei ichaquichene caohachae, nabana inara amuritoa moconajaerane osa que nesarucuichene coataa.

⁶ Coatiha inara letoahaaun necoansajiaaichene coina. Niheichu nii coatiha, “Cooa necoansajiaache” nahaaun.⁷ Raujiaainchane niqui canu rijjijeein neeichene jereun.

Nete Cana Coanera tenojoinein nejelaunihacoaain ichaohacache, tabaauru leechanein, naonjoaain.

⁸Ene colane nenacaauru, autanaauru, naonjoainuri raine aitoon, nirijieein sinijeraaona coacuelanaala neeuruha canu rijijieeinne caina. ⁹Jana nichao berainaa nainecurenihane necoansaijiauruhine. Nii muritoeriinte caohachae sinijeraocuruhane, nabana inacojoein necairichauruhane coataa.

¹⁰Inae sinijera aina nenacaauru raine laen aitoon, casuujua letononein que airijiin, caa caitoonjoante Cana Curuaanaa aitoojoanne. Jiaonriha inae leesajein nisinijerateein niha enene, nii rai lana jaonaa coacuhin nihane.

¹¹Jana nii rai lana jaohin niha nii enene, jiaonriha nacoauneein leecha quicha ranaa coaacane. Chaen techu naine nacoauneein nii quicha niicha joai rai ereein, ajetein cainaa nii enene caohachae. Nii rijijieein techu rai comasai jaonaa nainene quicha netonai.

¹²Caa caitoonjoa caje cuaainna laen casuujua caje rocohin inara rai aitoreeunni. Coatiha laen Cana Curuaanaa aitoonjoan nihei. Chunocoa cana nejeraauru inae sinijeraquiin neein Cana Curuaanaa esenetaera nihane jana nii ene Cana Curuaanaa esenetaelanaala nenea niha nii enene, ainaacha ichaonaa jeriha nii enene, nainiheii nii ene jaoha nii cana nejerrane.

¹³Jana ene, inae leeinjiin quicha aina nisinijerateein neein Cana Curuaanaa esenetaera neniha nii rai lanane, ainaacha ichaonaa jeriha nii lanane, nainiheii nii rai lana jaoha nii enene.

¹⁴Nitohanihane jaunte nii quicha, Cana Curuaanaa esenetaelanaala nenea nii Cana Curuaanaa esenetaera ene que sinijeraquiin nihane jaun, Cana Coanera que banijiaain ne. Jerichanejeein techu Cana Curuaanaa esenetaera ene, Cana Curuaanaa

esenetaelanaala nenea quicha que lanaocane, inae acaentonai Cana Coanera que banijiaain ne, nii Cana Curuaanaa esenetaera que sinijeraaocane jaun. Nitohanein neniha, coatiha Cana Coanera que banijiaain neein neeururihei inara berecuru. Nete Cana Coanera que banijiaain nenea bereenein neeuruhane jaun, jerichanejeein inara rijijieein Cana Coanera cachauru aina jiniiquin neeurureein. ¹⁵Aihana jaun nii ene, quicha, naonjoainuri Cana Curuaanaa esenetaelanaala nenacaauru, nii rai sinijera Cana Curuaanaa esenetaera jaonaa jerihane jaohine. Nitohanihanete nii ene cana nejera, nii quicha netonai cana nejerranihane, nii ujuaihoneeuruhane caje jianacoon neeurureein. Cana Coanerate inara raain nelu, raotojoein caohacha ichaonaa que ichaohin neeichene caina.

¹⁶Tana ii lana nihane jaun, ii coreniha ichoteratenojoinein jianacoon nenea nainerihanine coitucuhine. Jana ii, lananeeine tana ii coreniha ichoteratenojoinein jianacoon nenea nainerihani ii comasaine coitucuhine.

¹⁷Atiin nainequichene rijijieein, inara rai cha chaquichene jaanu tein nihalu Cana Curuaanane rijijieein neein, nii inara cotijiaain nihalu Cana Coaneranee jana ichaohichelune rijijieein ichaaoche. Caa inara rai aitocooaunne jaan quene, satiin Cana Coanera ranojoinein nenacaauru rai aitoon. ¹⁸Aihana jaun chuni jaberoco macohi cari molonojoin nihane jana cotijiaain niha Cana Coaneranee, jiaonriha molonojoin niha rai jaberoco macohi carine suujihane. Jana chunocoha jaberoco macohi moloeratelanaala nihane jana cotijiaa Cana Coaneranee, jiaonriha rai jaberoco cari moloeratihane. ¹⁹Coatiha chaque nelatihei, molonojoinein,

molonojoinelanaala, naonjoaan cacha jaberoco carine. Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain ichaohacanete nii amurijiriin nelate.

²⁰Nitohanihane jaun satiin Cana Coaunera cotihanohichurute naine, nii cotijaaain nihalu Cana Coaunerane jana ichaohalune rijijieein jerichanejeein ichaohane caohachae. ²¹Aihana jaun inara amute cacha letononeein core colane rai amihanejeein esclavo neeichene jana inara cotijaa Cana Coaunerane, coa nii que tonajeein nihache. Nete laen inae ena nii esclavo neeine caje nichotena naineine, raotojoeiin jianacoo nichoteeu. ²²Nii rijijieeinte Cana Curuaanaa jerenohin esenetaane caina cotihanohichuru osaaonacaauru, inae enene rai nosa caje jianacoon, Cana Curuaanaa letononeein neeure. Jerichanejeein techu nii letononelanaala nenacaauru cotihanohichuru, enene Curisito letononeein rai niicha jerei icharaneein rai esclavo neein neeure.

²³Cana Coaunerate jataain coreein inara coreteein nelu. Aihana jaun naini- heeiche inara amute cacha letononeein nenea coaauquichene. ²⁴Aihana jaun canejeraauru, atiin jerichanejeein nii cotihanohineein neeichene bana ichaohichelune rijijieein, inara ichao corenaa coacuelanaala Cana Curuaanaa jerei rijijieein ichaaoche.

²⁵Nii necoansajiaeniha cachane que, carai beniha Cana Curuaanaane jaunna coitucuheneein rauhijiriin. Nete aca canu coroatajanihane aina cuaain, inara rai rauhijiriin beeun. ²⁶Caraite nii nihane rijijieein, comasaihocane comasaiquelanaala, lanaaocane, lanaquelanaala, naonjoaain neeuruha enecuru aina jiniquiin quichaurune caohachae, caa ena caaintati ichaonaa que ichahocachene jaun. ²⁷Aihana jaun comasaihoquichene jiaonriha

jaohichene. Niheichu inara comasai colane neeichene jiaonrihachu ariichene. ²⁸Nete necoansajiaain neeichene naosatiha aineriquicheein. Niheichu leinjiin ranuna niha natiin nelanajaane naosatiha aihei. Nete laen necoansajiaain neeichene necairichaa curiquicheein, nitohaneeichenena niqui jereneun.

²⁹Canejeraauru, caa quene inara rai erenaa jereeun. Inae ichuunnejeeonriha cana rai janonaa. Aihana jaun nii sini- jeraonacaauru, rai sinijera colane nenea rijijieein neeuruhine. ³⁰Jana nii onaa coinaderaa nenacaauru, beseta que nenea rijijieein rachoojoeeuruhine. Jana nii beseta que nenacaauru onaa coinaderaa rijijieein inaderaauruhine. Itolere rucuhele sirichaaauru, cha siri- hei rijijieein neeuruhine. ³¹Jana caa cana rai chauratane que netiin raotojoeiin necoriquijiaain itolere niicha latei siriin ichaonacaauru, cha siri- hei rijijieein ichaauruhine, caa janonaa canaacha coarajei saa curichainne jaun.

³²Leeocha que coacuhin neeichene cajene niqui inara rocohene rijitoejeun. Aiha sinijera colane nenea, Cana Coauneraacha jerei que coacuhin nihane jaun. ³³Nete laen inae comasaiquuin nenea, Cana Coaunera que coaucane jianein, rai comasai rai caohachanuhacha que coacuhin ne. ³⁴Nitohaneente ita caje neleruhin neeure. Jerichanejeein techu enecuru lana colane nenacaauru, chaen chabana lanaque lanaala nenacaauru, naonjoainuri Cana Coauneraacha jerei que coacuhin neeure, acaauru jaberoconeein, acaauru suujueneein, naonjoaain que banijiaain neeuruhane jaun. Jana lanaaonacaaurute, acaauru lana rai caohachanuhacha que coaacuruhane jaun Cana Coauneraacha jerei que coaacurene.

³⁵Coatiha inara rai caohatiha aito-haaun. Nenacaneeinjian inara caohachanu quene aitoon, caohachaain ichaohin Cana Curuaanaacha jerei ichajeein ichaonaa nainequichene coina.

³⁶Chunocoha nii niicha jerei ene ranaa coaauca inae ichauhena nihane jaunne, rai caohachaa nii coaucane tocohaneeinne, nii niicha coacuhi rijijieein nii ene raaine. Coatiha naosatena nihei ene raain niha cachane. ³⁷Jana chunocoha nii cha que tonajelanaala jelai jinacoon netiin niicha jerei ichaane coina, rai suujua cuhane sinijeraque-nihane coina coaucane, niite rai caohachanu que aicheein. ³⁸Jerichanejeein techu caohacha ichareein, nii niicha jerei raain nihane. Jana nirijieein sinijeraquelanaala nihanete, jelai amuritoheriin caohacha ichareein.

³⁹Inae lanaocanete nii rai lanaacha sacunaa naine nii ene, oha nii rai lanane que tiaaajoaain. Jana inae oha nii rai lananete nainere chunocoha raain niha rai lananu quene caohachae, ahachu Cana Curuaana coitucuera quicha aina. ⁴⁰Nii amuritoheriinte niqui nena naine raotojoein, nacoauneein lanaquelanaala nihane. Caritoha canu suujua. Chaen nechu Cana Coaunera suujue siriin caa aitoon.

Ichanhineein nena choosi ecaanto rai tenojoin lenone

8 Enane laen ichanhineein nena choosi ecaanto rai tenojoin lenone que erereunni inara rai. “Satiinte itolere coitucuhacache,” naain irihacache. Nete nii canaacha coitucui aina, inae leeochoaauru amurijiriin itolere coitucueraneein nena jerichaachene chaque nelatene. Jana laen Cana Coaunera Suujue jerihane rijijieein jiniiquiin nihacachenete caohachae. ²Aihane jaun chunocoha cha coitucueraneein nena coaucane, coatiha jitariin nii niicha

coitucunaa jerei coitucurinaain. ³Nete laen Cana Coaunera belaa niicha jerei ichaa cachane, nii belai cha coitucue Cana Coaunera.

⁴Ichanhineein nena choosi ecaanto rai tenojoin lenone quihacachane niha natiin, cha ichana nainenihani ichanhineein nena choosi ecaantone coitucuhacache raotojoein. Nete laen ne, rauhijiriin leinjiin Cana Coaunera. ⁵Neeuruha dedeeu, chauratane que, naaonjoain nii acauru choosichuru. Tabaaurute ichanohichurune. Arajiinte neeure nii acaauruhacha esenetai choosichuru. ⁶Nete laen cana rai ne leinjiin cana inaca Cana Coaunera itolere Coaunera neein nena. Chaen techu coreniha rai cachaneein nihacache. Nii rijijieein techu, ne leinjiin Cana Curuaana Jesocurisito. Corenihate ne itolereuru. Cana netonaite coreniha nihacache. ⁷Nete satiin Jesocurisito esenetaeraauru nii coitucuhin neurenihane jaun, tabaauru jaiti enanetojoein nii choosi ecaanto ichanhineein nena rai tenojoin que lenonecure, chelai que nelatiha beein. Jaiti nii acaauruhacha esenetai aina caohachaain ijiniha acauru suujuane jaunte, jaiti aasaeriin nii choosi ecaanto esenetaauruha acauru netonaina jaun, “Baasojecha ichacure,” naure. ⁸Nete Cana Coaunera jerihana jaun, joareein lenonichaane niha natiin, chaachaene nii canaacha quii. Niheichu nii canaacha quii coreniha jeelai amuritoheriin caohachaain nena nainihaacache. Niheichu quilanaala nihacachene nihanatiin, jeelai amurijiriin baasoneein nerihacacheein. ⁹Nete inae inara ijiin neeichene jaun, leeochoaauru jaiti ijilanaala nenacaauru saruhin, osa que acauru nalutiaaichene jianequichene caohachae. ¹⁰Ii raotojoein coitucui natiin, nii ichanohin choosi rai tenojoin lenone quiche nelauriaanne jana,

inara coaraain niha leeocho cana nejera ijilanaala nenaane, acaentonai nelauriaain nii ichanohin choosi belaiha tenojoin lenone quinaa nainere. jaiti caohachaain coitucuenihane jaun rai cocoaeraa nitohanei icharane saijieein. ¹¹Nitohaneeinte jaiti caohachaain coitucuelanaala nena cana nejera itajerateein neeiche, jaiti rai cocoaeraa nii chosi rai tenojoin iniho que lenonihanene saijieein, inae ii raotojoein coitucuhi natiin, notaracae nii iniho que lenoneeine jaun, acaentonai coreniha ohin nihalu Curisitone saijieein. ¹²Nitohaneein cana nejeraauru caohachaain coitucuelanaala nenacaauru, niicha esenetai esenetaauruhane jana, acaauru rai bacohin neeinchene jaunte, inae Curisito que nejeratenaaneein, inara raaje osa que nesarucuiche. ¹³Aihana jaun lenone que cana nejera saruhin nihanu canune, caraite caohachare chabana iniho quilanaala nihanune, nabana osa que leeocho saruhin nihanune coataa.

Esinae rauhijiriin afosotoneein nihacane

9 Canune laen cha ujuaihonelanaala jianacoon neeun. Chaen techu ne canu rai rauhi afosoto nichaaunne jaun. Nii ichoae tacaainechu, Cana Curuaanaa Jesoso coaraaun. Inarate, canu amihaneoo caje ecoona neeiche, Cana Curuaanaa icharatenohineein. ²Tabaauru jerihane afosotonichaaunne esenetaain coana jerecuruhi. Inarate laen afosotonichaaunne coitucuhiche. Nii Cana Curuaanaa esenetaichene jaan caje coauneente, canu esinae rauhijiriin acanichaaunne coitucuhiche inara. ³Caate, nii canu que erenacaauru tonoraanune jaan ne. ⁴Niha carai rauhi joaenreein lenone, conacai, naaonjoainuri tera nihane, raain

naaonjoannune coina. ⁵Chaen nechu naineeun leinjiin ene Jesocurisito esenetaera que comasaihocaaunne, aihuruha leeochoaauru afosotooru, Cana Curuaanaa nejeraauru, chaen Fedoro, naaonjoainurine rijijieein. ⁶Canu, Berenabeen, naaonjoinichaanune rai netonai te ne rauhi, canacaanuhacha latei teeuruha Cana Coaunera coitucuurerane coina. ⁷Nihei chuni raajenihane aiha soondarone rijijieein namihaneoo coreteein nei. Niheichu chuni temule temuhane inae nihane bana quilanaala nei. Niheichu chunei, carenero beraihane rai nitaari niicha rocoi coelanaala nei. ⁸Jiaonriha cacha suujue caje nena niha caa erenaa beeichene. Moisesa aitoonjoan netonaite jerichanetojoein be. ⁹Jerichanejeein techu rauhi rai quiricha cuhane, “Jiaonriha rojoene jaera *buey* ujuae conaaquichene,” naain ne laenanohineein. Niheichu coatiha *buey* que coaacane jaun aitohi Cana Coaunera. ¹⁰Cana quete aite canaacha que coaacane jaun. Cana corenihate laenanohineein nelu nii rauhi siricha quiricha. Aihana jaunte nii rai nucuhe rojoera aina, nii atane retuurera netonai ita rijijieein inae taojiana que turuhane jana, acaauru netonai leruhin rauruhane coina ichacure. ¹¹Canacaanune mainajeriin inara coreniha amihanihacaanu, Cana Coaunera coitucunaa nainequichene coina. Aihana jaun coatiha baasonerihei coreniha canacaanu coroatajanequiche canacaanuhacha latei quene. ¹²Coaracuche nachuhinti leeochoaauru acaauru coroatajaneein neeichene jerecuruhane, cha caaunna canacaanu coroatajanequichene jerenerichaanu canacaanu netonai.

Nene jaiti chabana jerenihacaanu. Rauhijaainchane abaantajeein nihacaanu, nabana Curisito que erenaa

rohecaacaanune coataa. ¹³Inarate raotojoeiin coitucuhiche, satiin Teenforo asaae amihanenacaauru, nii Teenforo asaae nena que ichaauruhane. Nitohaneente, nii iniho mocooruhane jaan coaraneein nenacaauru, nii iniho Cana Coanera rai niicha teeuri caute que lenoneein ichaore. ¹⁴Nii rijjijeein techu aitelu Cana Curuaanaa, nii niicha jerenohi que cacha relaera, nii namihaneechoa que ichaoane coina. ¹⁵Nene chabana nitohanai ichana jereneeun. Niheichu coatiha carai cha teeichene coina caa aitiin laenahaan. Jataaine raotojoeiin neeun, cha teneeiche canu raine jana inara relaanune jaun. Nii colane raotiin nena naininaaun. ¹⁶Coatiha carai coretera coina cacha relahaan nii jianacoon cacha mitaera que. Jataain carai caohacha nihana jaunna, chatohaneein niha natiin, cacha relareeunni. Cairichaaajoarichaaun cacha relaenihanune. ¹⁷Nii nitohanihane jaunte, canu raajenihane cacha relaanune, inae carai cainanojoneein ne. Jana coiintihanune saijjjeiin ichacaaunnena jerichanejeein caletooa Cana Coanerane jaan ichareeunni. ¹⁸Aihana jaunne, nii carai cainaane jaan aina, jataain raotojoeiin core bajaelanaala cacha relaanun. Nii canu rai rauhi tonoraelanaala, core bajaelanaa cacha relaanune jaanunna, caa aitoon. ¹⁹Coatiha niqii nii chuni rai cha icharaneein ninaaun, nena satiin rai niicha jerei icharaneein neeun, nainichaaunne jeoneein Curisito rai cachaauru tenaa nainichaaunne coina. ²⁰Nii jaunna Joriocuru aina nihanune acaauru rijjijeein neeun, esenetaauruhane reeintiaain. Esenetaauruhane coinane, nii Moisesa aitoonjoa rijjijeein ichaonacaauru cachaauru rijjijeein canuhetonai

neeun, nii Moisesa aitoonjoan rijjijeein nena nainenihanune saijjjeiin. ²¹Jerichanejeein nechu Moisesa aitoonjoan tonoraelanaala nenacaauru que coitucueratena jerenacaun, acaauru jana turuhanune acaauru rijjijeein neeun. Cana Coanera aitoonjoan rijjijeeina ichaon, inae Curisito aitoonjoan tonoraain rijjijeein ichaonune jaun. Nii saijjjeina nii acaauru rijjijeein neeun. ²²Nii jaiti iji lanaala nenacaauru rene turuhanunena, acaauru ichao rijjijeein ichaon, coitucunaa nainecuruha acaauru netonoaine coina. Satiin rijjijeeinchane neeun, tabaauru ichoteratichaaunne jianacoon nena nainecuruhane coina. ²³Satiin caa caitoonjoaunrunne ichaon jianacoon cana mitaera coreniha, ecu nena nainichaaunne coina.

²⁴Inarate coitucuhiche, jiniquiiin soronacaauru satiin sorooruhane niha natiin, leinjiincha rai core raane coitucuhiche. Aihana jaun inara netonai sorohichenete ne, nii aihuruhane rijjijeein rai core raaichene coina. ²⁵Nocoatijianacaaurute inae leeocho aina nocoatijiana jerecuruhane, chatohaneein acaauru jaberoco tenaa nainera que necohalajiin neruujueure. Aihana leeinjiin ajaena jujuhin enaicha ohina inaeeranein nena caje nena comai que coretenajaera coina. Jana canate necairichaecaache coreniha chabana ohina charanejeein nena raacachene coina. ²⁶Aihana jaun coatiha canu joareein coitucuhelanaala sorohoaun. Niheichu coatiha joareein sonacaunne faoracahaan. ²⁷Nitohanihana jaunna caraajenihane cajabereeo cairichaaun, casuujua tonorana nainichaaunne coina. Nabana leeochoauru relaeranein nihanune saijjjein, cha colane baasoneein nedaanune coataa.

**Cana Coaunera nelanaala nena
choosi ecaanto belaihuruhane
coataate, suujuatenajae Faboro.**

10 Canejeraauru, jiaonriha acaauru conaaca dede sacarine jana, satiin jana cuhin, Cucuana Lanajai jera jaoruhalu, cana foerateracurune baitequichene. ²Nitohaneein nii Moisesa aina nii dede sacari que amaraain cucuana jera jaaoreraaurute ita rijijieein ichaorelu. ³Jerichanejeein techu, satiin jiniiquuin Cana Coaunera tenojoi lenone que lenoneein ⁴cuuruhane corihanune que Cana Coaunera tenojoin ajeri caje nalunaa acau que netonai cocohin cuuruhane jaun, jerichanetojoein Cana Coaunera tenojoin acau que cocohin neeurelu. Nii ajeri, acaauru corihaneraanu que Cana Coaunera tenojointe Curisito nelu. ⁵Nete nitohaneein acaauru corotajaniha Cana Coaunerane saijieein niicha rautai ichacuruhane jaun, cacha areroo neleruhin amurijiriin ohacooaurelu.

⁶Nitohaneente nabana cana netonai rai baaso ichana coauna coataa, nii que nainain ichaonaa jaan nuque nitohaneein ichaelu Cana Coaunera. ⁷Nitohanihana jaun, jiaonriha Cana Coaunera aina iriha niha Moisesane tonohanau nii acaauruahacha ichai choosi ecaanto coroaecuruhane rijijieein inara netonai ecaanto coroaequichene. “Satiin nelauriaain lenoneein cocooruhane baihate, satiin nimichuhuin rachoojoeure,” naalu Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhanene rijijieeinte aihure. ⁸Aihana jaun niheichu nainihaacache aihuruhalune tocohaneein nejelau ene dadaain nihacachene. Nitohaneeruhane corenihate coroatachoonca nichata oaraancaain oorelu lejichoo cuhane. ⁹Jiaonrihachu inara casetecaa

Curisitone coujuha chatonaain baasoneein que ereein neeichene. Tabaauru nitohaneein baasoneein erenacaaurute acano calanojoein ohacooaurelu. ¹⁰Nii rijijieeinchu inara netonai baasoneein Cana Coaunera que erenaa nainiheiche, tabaauru Cana Coaunera que baasoneein ereeuruhane jaun cacha atinaera aanjera letoaa Cana Coaunerane jaun, atinanaacane rijijieein inara atinaeratihane coataa. ¹¹Nitohaneein jetaote cana foerateracuru casetecaerateluu Cana Coaunera, nii caje nainain ichaonaa coina. Chaen techu cana satiin enene ichaohacachene rai nii beeraanu que Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane laenanohineein ne. ¹²Nitohanihane jaun chunocoha baaso ichana coacuelanaala, jeriha Cana Coaunerane rijijieein satono que tiaain nena jerihane, caohachaa inecohalajiin neeine. ¹³Nete inara jaiti chabana cacha nejesinaneein abaantanacainelanaala, inara coujuera coaraeneeiche. Aihana jaun Cana Coauneraacha que jaecoochete inara beraaine, nabana inara cairichaa inara nainatijihane, jataain abaantanacaelanaala nena que cairichanojoequichene coataa. Nii banate inae niha baasoneein inara teranune jana, caje inara ichoteratereein, abaatana nainequichene coina, Cana Coaunera. ¹⁴Aihana jaun canejeraauru, jiaonriha Cana Coaunera nelanaala nena choosi ecaanto coroaeraauru aina cuhin coroaequichene. ¹⁵Inarate caa inara rai caitoonjoan coitucuhiche. Nii jaunte baasoneein aitenihanune caohachaa inaitocooaunne coitucunaa nainequiche. ¹⁶Nitohanihane jaunte Cana Coaunera corojeein satiin cana ichao coreniha orichaa inera rai neein rai coichana niha been Cana Curuanaacha coi, rai coco bino cohacachene, nii rai coichana aina

cuaain coichana que coichanaquiiin nena rijjijeein nihacache. Nii rijjijeein techu nii jaberoco niha been niicha taturii faan quihacachene, inae rai jaberoco aina cuaain aina ita jaberoco que jaberocoanaa rijjijeein nihacache. ¹⁷Charijjeeein teeinti arajiin nihacachene nihanatiin, satiin nii leinjiin faan quihacache, nii rijjijeein techu leinjiin jaberoco que jaberocoanaa rijjijeein nihacache. ¹⁸Coaracuche nachuhinti cana foerateracuru inoensihuru Isaraelitacuru, Cana Coanera rai niicha mocoori iniho quihuruhane, acaauru raajenihane tera rijjijeein saain que lenonecuruhane. ¹⁹Coatiha chaque nelatiha Cana Coanera coitucuhichuru chosine jaun aitoaun, niheichu rai niicha mocoori iniho leeocho iniho amurijiriin nihane jaun aitoaun. Acate joaenreein leeocho iniho rijjijeein ne. ²⁰Cana Coanera coitucuelanaala nenacaauru, acaauru chosi rai lenonecuru mocooruhane, moconajaera rai ichacure. Nitohanihane jaun coatiha nii moconajaera aina enohichene jerihaaun. ²¹Aihana jaun nainiheeiche nii Cana Curuanaa que banijiaain nena, rai coco bino cohichene baiha, nii moconajaera coroaeca acaauru chosi rai niicha ichacuri iniho quiha nenacaauru aina nena nainiheeiche. Niheichu nii Cana Curuanaaacha tei bino cohichene baiha nainiheeiche, moconajaera coroaeca coconacaauru aina cocoin naaonjoaichene. ²²Chasiina Cana Curuanaa baijiaeraanu tocohanein, jianein leeocho sacurichaache cana casetecaane abaantanaa nainerichaachene coalanaala.

**Leeochaaururuhacha coacuhi
que suujua acatein niha
Jesocurisito ranojoine**

²³“Chunite nainere joaerein niicha jerei ichaane” naaiche niqui. Esinae rauhijiriinte aitocohiche. Nete caohachaene itolere bana joaereincha ichacaane. Chunite niqui esinae naine niicha jerei ichaane. Nete tabaauru joaereincha ichana jerichaane, coatiha cana corootajanihei nii canaacha ichai Cana Coanera jerenohin ichacaane caina. ²⁴Nitohanihana jaun caohachai cana rai caohachanuhacha ichacaane, satiin rai caohachanu ichacaanete caohachae. ²⁵Inara rai teraa joaenreein iniho ne, inae coitucuhichene jaun bajaelanaala que lenonecuche, ²⁶satiin caa cana rai chauratane aina que nenacaauru, Cana Curuanaa rai nihana jaun. ²⁷Chunocoha esenetaeranelanaala nena inara cotihaca lenonequichene coinane jana, cunaa jeriquichene inae coitucuhichene jaun, bajaelanaala inara rai niicha teuri que lenonecuche. ²⁸Nii lenonequichene caina, inara cotihacuruhane jana, chunocoha inara rai, “Caa inihote leinjiin canacaanu choosi rai moconojoine” naain bihane jiaonriha quichene. Chaen inae raotojoein coitucuhichene jaun, nabana nii inara rai bera cairichaaichene coataa. ²⁹⁻³⁰Tabaaurute, “Chanuna nainichaaun joaerein lenonichaaunne saijjeeein caohatere nejelau cacha, itolere bana ‘Nariha Cana Coanera’ naanu lenonichaaunne naineeinne saijjeeein, chasiinna canu que ereerure,” naaururein. ³¹Nitohanihane jaan caje coauneeinte, lenoneein, acau cohin, cha ichaain, naaonjoaichene Cana Coanera rai caohachanu que ichaquichene caohachae. ³²Jiaonriha baaso ichaain leeochoaauru relaain neeichene, niheichu nii Joriocuru rai

niha natiin, niheichu Jorioniheichuru rai niha natiin, niheichu Cana Coaunera cachanein nenacaauru rai niha natiin ichana nainiheeiche. ³³Canune laen satiincha rai caohachanu ichana jereeun, canu raacha caohachanu coacuhelanaala, acaauru netonai nichoteneaa nainecuruhane coina.

11 Caa canuhacha ichai rijijieein cha ichaain neeuche. Charijieein teenti, cha ichaain nihalu Curisitone rijijieein cha ichaain neeun, nii rijijieein.

Inara aina netaojianacaauru enecuru rai

²Jataaine inara corojeeun, itolere bana canu coacuhin inara relaanune jaan tonoraain neeichene coreniha.

³Nena laen Curisito satiin quicha nichaachene couturi nihane jana, rai comasai couturi niha satiin quichane rijijieein, Curisito couturi niha Cana Coaunerane coitucuhichene jereeun.

⁴Nitohanihana jaunte, leinjiin quicha, couturi conajaain Cana Coaunera bajaain, Cana Coaunera ere been naonjoanne niha natiin rai couturiji conaaca, rai couturi niha Curisitone saijieeinna jaun, nii letoaa rai couturi Curisitone tonoraenihana jaun aicheein. ⁵Jana enete laen naine couturiji conajaain, Cana Coaunera bajaain, Cana Coaunera ere been naonjoanne caohachae. Jana couturiji conajaelanaala aihanete, rai couturineein nena rai lana tonoraenihane jaun aicheein, loraecaain jaonjoiniha rai couturiji jaun aihane rijijieein. ⁶Nitohanihana jaun leinjiin ene, rai couturiji conajaenihanete caohachare rai couturiji loraecaain joeratihane. Jana nii couturiji joeratiha loraecaainne coejihai nii enene, rai couturiji conaamiin. ⁷Jana quicha laen nainihei rai couturiji conaacane, Cana Coaunera

rijijieein neein, rai cacha neein nihane coaratihane coina. Enete laen lana que suujua acatihane coaratiha rai couturi conaacane caohachae. ⁸Ene caje nena neniha quicha jaberocone jana, quicha jaberoco caje nena niha ene jaberocona jaunte nitoha ne. ⁹Coatiha ene ichao coreniha necoanaain niheilu quicha. Jana enete laen, quicha ichao coreniha necoanaain nelu. ¹⁰Nitohanihana jaunte anjeraauru naonjoainuri coreniha, nii cojunacaniha rai couturiji conaaca enene caohachae. ¹¹Jana Cana Curaanaa Jesocurisito coitucuhin esenetaera nichaachene raite laen, ene colane ichaonaa nainenere quicha, jana ene netonai quicha colane ichaonaa nainihei. ¹²Nitohanihana jaunte, esinae rauhijiriin quicha caje necoanaain nena niha enene rijijieein, quicha netonai ene caje nejanoain ne, nitohanein jeriha Cana Coaunerane jaun. ¹³Caohachaana inara rai couturiji conajaelanaala Cana Coaunera bajaa enene. ¹⁴Nitohanein niha cana necoaaunane jaan caje coauneente, necoejena ne leinjiin quicha rai couturiji fojiaane. ¹⁵Nete laen enecuru, nelatecuruhane coujunaca nihane jaun, rai couturiji fojiaauruhane caohachae, nii coina tenojoi niha acaauru couturine jaun. ¹⁶Chunocoha caa aitocooaunne jaan que tonaain erena jerihane, Cana Coaunera ranojoihunru aina jiniiquin leeocho ichaonaa coitucuenihacachene coitucuhin aitomiin.

Baasonein Cana Curuaanaa que banijiaain lenone que lenonecuruhane

¹⁷Caa, que jauhecaain canuhacha laenai cuhane laen, inara coroaena naininaaun, netaojiaaiche inara caohachanu quene niha natiin, baaso ichaquichene coreniha. ¹⁸Jauriaanejeeinte canu rai beurelu,

Cana Coaunera coroaquichene caina netaojiaaichene, ita caje neleruhin netaojiaaichene que aitiin. Nii jaunna acaauru aitoonjoa tabaauru esenetaaun esinae aitocuruhane jaun. ¹⁹Nii ita caje nelerujuacoaain netaojiaaichenete ichaquiche, le nelerucuru coaraauru esinae rauhijiriin Cana Coaunera sacueranein neeichene coarateeichene caina. ²⁰Nii nelerujuacoaain netaojiaaichene jaun, Cana Curuaanaa que banijiaain nena lenone que lenonequichene niha natiin, coatiha jeriha Cana Curuaanaane rijijieein ichaeneeichene jaun, que banijiaain nena lenone que lenoneriheeicheein. ²¹Nii lenonequichene rai neeichene jana, tabaauru inae lenonihane jana, tabaauru mijitenaana neeure, jana nitonohana leeochoauru ajeein naaonjoaane jaunte, baaso ichaquiche. ²²Chanuna leeochoauru sinaa jereneeichene, inara loreri asaaecha lenonelanaala, Cana Coaunera cachaauru que jaolecohin, cha colane nenacaauru necoeje chanuhin naaonjoaainche. Chasiina nitohaneinchene inara coroaena nainereun. Inara coroaena naininaaun nitohanein neeichene jaun.

**Cana Curuaanaa que
banijiaain nena lenone.**

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³Canune laen Cana Curuaanaa caje, caa inara relaanune jaan raain neeunlu. Nii coulurujuenojoin nihane cojoanotiin cuhanete faan mucuhin teberiaain, “Nariha Cana Coaunera” naane baiha, ²⁴cataaun tacaain nii faan tatuhin, “Caa faante inara coreniha quiicha tei canu jaberoco ne. Caa ena ichacaaunne rijijieein ichacuche canu coacuhin,” naelu Cana Curuaanaa Jesoso. ²⁵Jerichanejeein techu inae nainaaain nii faan que lenonihane baiha, bino mucuhin

teberihaain, “Caa binote ena nena Cana Coauneraacha tei rai rauhi coujunaca cacoichana ne. Aihana jaun caa ena ichacaaunne rijijieein ichacuche canu coacuhin,” naelu Cana Curuaanaa. ²⁶Nitohanihane jaun nacoaauneein turuha Cana Curuaanaane que tiaaonjoaain ohalune beeichene raite ne, nii lenone que lenonequichene naineein, chaen nii acau niicha cohi coohichene naineein.

**Cana Curuaanaa lenone
que lenoniha cachane.**

²⁷Nitohanihane jaunte chunocoha nii bino, nii lenone, naaonjoain que lenonihane, jeriha Cana Curuaanaane tocohanelanaala ichaane, Cana Curuaanaa jaberoco rai coichana naaonjoain sarue osa que nii ichara. ²⁸Aihana jaunte nii lenone que lenoneein, nii bino cohin, naaonjoaanne ajiniha, jaurianejeein rai suujua coaraa cachane caohachae. ²⁹Jaurihanejeein suujua coarii amuneein, “Naaonjoaane jaunte caa Cana Curuaanaa jaberocone. Naaonjoaane jaunte caa Cana Curuaanaa coichanaane,” naain coitucuhera amuneein que bino cohin, lenonihanete, raaje rai jaberoco casetecaa aicheein. ³⁰Nitohanihane jaunte inara tabaauru cunaitein, aterojoeriin, tabaauru oore. ³¹Caohachaaain cana suujua coaraain nihacachene jana nihane, coatiha cana casetecarihei Cana Curuaanaa. ³²Cana casetecaane niha natiinte, raujiaain nacoauneein baaso ichaelanaala, jeelai amuritoheriin caohacha ichana que nerelana caina cana casetecae. Coatiha nii coitucuruhi casetecaane tocohanein nitajena caina cana casetecaa Cana Curuaanaa. ³³Nitohanihane jaan caje coaauneein, ita taojiaaiche Cana Curuaanaa lenone que lenonequichene coinane, ita jiniichaain lenonecuche. ³⁴Jana chunocoha mijitena caun leeochoauru

ajiniha lenonena jerihane, nenajaun lenonemiin, nitohanein baasonein ichacuruhane coreniha inara casetacaa Cana Curuaanaa ne coataa. Nitohanein neeichenete caohachaera canejeraauru. Inae inara coraa uhanune banane, inara rai leecha rucuhencacai rucuhereunni.

Niicha nainei ichaa cachane jaanu tiha Cana Coaunera Suujuene.

12 Canejeraauru, niicha nainei ichaa cachane jaanu tiha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichenena jereun. ²Inarate jaiti Cana Curuaanaa coitucuhin esenetaeneichene bana, nii chosi ecaanto ichanohinein nena rene inara amaauruhane, aiha maosane rijjijeein curejetocohichene coitucuhiche raotojoein. ³Nitohanihane jaunte inae enene chuni, “Nechu aansainein ichaonaa Jesoso,” naain erenaa nainene, inae enene Cana Coaunera Suujue letononein irihane. Nii coitucuhin ichaohichenena jereun. Chaen nihei chuni, “Jesote Curuaanaa ne,” naain erenaa nainihei cacha, Cana Coaunera suujue letononein erenihane. ⁴Araai lauriin cha ichana nainihane jaannute ranaa naine cacha, Cana Coaunera tenojoinein. Nete laen nii tera, jeelai Cana Coaunera Suujuenein leinjiincha ne. ⁵Niha araai lauriin rai nelateein nihacane jaanu, cana que jeelai Curuaanaa icharatenojoinein. ⁶Jerichanejeein techu araai lauriin ne nelateein cha ichana nainiha cachane jaannu. Nete araai lauriin nihane nihanatii nii jeelai Cana Coaunera caje satiin unaanein ne. ⁷Cana Coaunera ainein nihacachene coitucuhacachene jaa te rai cachanein neinichaachene rai, nii aina raotojoein nihacachene coina. ⁸Rai Suujue aina cuaante, le cachaauru tabaauru rai coitucuhin erenaa nainecuruhane jaannu te Cana Coaunera. Jerichanejeein techu

jataain itolerenein cha coitucuhin neeuruha cachaaurune jaanu tein ne, nii jeelai Cana Coaunera. ⁹Tabaaurute esenetaauruhane jaannu rae, jeelai Cana Coaunera Suujue tenojoinein. Tabaaurute, nelatein cunaiteenaa rautaane jaannu rae. ¹⁰Tabaaurute cojoelanaacojai ichaain nelatihane jaannu rae. Jana tabaaurute, Cana Coaunera caje unaa erenaa bihane coina, nelatihane jaannu rae. Tabaauru te, Moconajaera suujue ichanohin aina Cana Coaunera suujue ichanohin coitucuhane jaanu rae. Tabaauru raite, leecha erenaa cuhane erenaa nainecuruhane jaannu te. Chaen techu, tabaauru rai nii leecha erenaa cuhane ereeruhane jaan aonaain benaa nainiha leechane jaannu te. ¹¹Satiin niichurute te, tenaa jerihane jaannu rai, nii jeelai Cana Coaunera Suujue; janijiin niicha rai cachaauru rai.

Araichaache niqúi nete leinjiin que jaberocanaa rijjijeein nihacache.

¹²Cacha nichaachene jaberocote, araai lauriin neleruhane niha natiin, jeelai cana jaberoconein netiin ai. Nii rijjijeeinte satiin nihacache araai laurii caje nihacachene nihanatiin Jesocurisito cachanein neinichaachene. ¹³Nii rijjijeein techu satiin cana, Joriocuru, Jorioniheichuru, letononein nenacaauru, letononelanaala nenacaauru, naaonjoainuri aina jiniiquin coujunacatenohinein nihacache, leinjiin jaberoco que jaberocohin nena rijjijeein nihacache, Cana Coaunera Suujue ichanaanein. Nii rijjijeein techu nii jeelai Cana Coaunera suujue caje ocoona que satiin cocohin nihacache. ¹⁴Coatiha le turijjieincha nihei cana jaberoco, araai lauriinte ne cana jaberoco nelerucuru. ¹⁵Nii nitohanihana jaun cana tijia, “Cacha biji nenihanune jaun coatiha cacha

jaberoco nihaaun,” naane, coatiha cacha jaberoco neein nihane jianerihei. ¹⁶Canu uricho netonain, “Chanuna nota neneeun,” naain irihane, coatiha cana jaberoco que nihane jianerihei. ¹⁷Satiin cana jaberoco cana nota nejesina nihane, coatiha cha aonaain ichaonaa nainerihaacache. Satiin cana jaberoco cana uricho nihane, chaelai juuno aohanna nainerihaacache. ¹⁸Nete lauri lauri cana jaberocoora coaunaain rai caohachaaain inanacaane jaan jeeloncuro teein coaunaelu Cana Coaunera. ¹⁹Le turijieeincha ijiabereeonu niha cana jaberoco, rai neleru colanene coatiha nerihai cana jaberoco esine. ²⁰Nitohanihane jaunte araai turiin neleruha cana jaberocone niha natiin, rauhijiriin leinji cana jaberoco. ²¹Nii nitohanihane jaan caje coauneein, cana nota nainihei cana biji que, “Latinaaun,” nanaa nainihei. Niheichu cana couturi niha natiin cana tija que, “Latinaaun,” nanaa nainihei. ²²Nete nii nelatihei rijjijieein canaacha coarai cana jaberoco- jataain nelateineein ne. ²³Nii cana jaberoco leeochoaauru fautaain canaacha colalajiite cajioneteiin sirichaache. Jana nii cana jaberoco, coanojoinelanaala nenaate, jeelai amuritoheriin cajioneteiin sirichaache coara coataa, ²⁴nii cacha notaracae nanaa sirichaachene amurijiriin. Cana Coaunera, nitohanein cana jaberoco coaunae, nii coaraelanaala canaacha sirii amurijiriin nii cacha notaracae nanaa belaaain, caohatiin beraain sirichaachene coina. ²⁵Nabana jeelai jaberoco neein nihane saijieein, rai jaberoco nelerucuru leeochoanein coaraelanaala, rai nelatena nainihane coina. ²⁶Nii nitoanihane jaunte, chatohanein necunaitaa le turijieein cana jaberocone niha natiin, saain cana jaberoco necairichae leinjiin coreniha.

Nitohanihane jaunte, cha latein niha cana jaberoco nelerune jana, rai teraa nii niicha lateine, satiin cana jaberoco rachoojoe. ²⁷Nii rijjijieein techu inara, Curisito jaberoco nelerunein neeichene jaun, le cachanequichene nainein inaraacha ichaneni siriin neeiche. ²⁸Nii cointate jere, satiin rai cachaauru iclesianein nenacaauru jana niha afosotooru, Cana Coaunera suujue aina cuaain ichaonaa coitucuhin beeurera *profetacuru*, cacha relaauneraauru, cojoaelanaacojoai icharaauru cachaauru, cunaitenacaauru rautaeraauru, leeochoaauru coroatajaneraauru, cachaauru coaranein nenacaauru, nejelau erena cuhane erenacaauru, naaonjoainuri neeuruhane jerelu Cana Coaunera. ²⁹Nete saain rai cachaauru afosotonena nainecurene. Niheichu saain *profetane* naanainecuruhi. Niheichu satiin cacha relaeranein nanaa nainecuruhi. Niheichu saain cojoaelanaacojoai ichana nainecuruhi. ³⁰Jerichanejeein chu saain cunaitenaa rautaauruhane coina nelatena nainecuruhi. Niheichu saain leeochoa erenaa cuhane erenaa nainecuruhi, jerichanejeein chu nihei saain nii leeochoa erenaa cuhane erenacaauru aohana nainecuruhi. ³¹Nii jaunte inara jataain caohachaaain nelatei jerena nainecuriche.

Cana coichana aina cutaain belaina inaacane

13 Leeocha cacha ere cuhane ereein, anjeraauru ere cuhane niha natiin irihanune saijieein, cacoichana aina cutaain belaina inaelanaala aihanunena, leinjiin coata tonijiaain nanaa fautaain chaque nelaterinaaun. ²Jerichanejeein techu Cana Coaunera que ereerejeein, niicha ichanenu coitucuhin, leinjiin atane ucuunno rurujuanaa nainichaaune

coina esenetaanune niha natiin, esinae rauhijiriin cacochana aina cutaain belaina inaenihanune, coatiha chaque nelaterihe i canuhacha ichai. ³Cairicheihuru rai jitariin quiicha sirii tein, cajabereone maajeein tihanu acaauru corenihane nihanatiin, esinaen rauhijiriin cacochana aina cutaain belaina inaenihanune coatiha nii cha que nelaterinaaun.

⁴Esinae rauhijiriin cana coichana aina cutaain belaina inaacanete abaantana coitucuhin, caohachaa in leeochoaauru aina neein, chaque necoelailanaala, cana rainuhachaque coacuelanaala, leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala, ⁵erenaa baaso que erelanaala, niheichu itolere bana cana rai caohachanuhacha que coacuelanaala, obajelanaala, baaso icharaauru que cana suujua acatein, ⁶baaso ichacuruha leeochoaurune corojelanaala, caohacha icharaacha corojeein nihacane te caohachae. ⁷Cana coichana aina cutaain belaina inaacanete, satiincha necairichanaa abaantaain, cana corootajanihane cojoaain, itolerenein esenetaain, itolere abaantaain, naaonjoaain nihacane caohachae.

⁸Nii cana coichana aina cutaain belaina inaacane chabana sarihaain. Inae ecu tihane bana, coatiha nerihain caa Cana Coaunera ere bera *profetacuru*. Niheichu coatiha leeochoa erenaa cuhane erenacaauru niha natiin nerihain. ⁹Aihana jaun caa canaacha coitucui aina cana rai *profetacuruhacha* bei, coatiha jitariin canaacha coitucuheni coitucueratihei. ¹⁰Nete inae turuha nii cana relaera esine chaaelon baaso sirilanaala nenaane, sareein nii aasaeriin canaacha coitucui.

¹¹Jaiti canaanainichaaunne banane, canaanainichaaunne ere que ereein, canaanainichaaunne suujua que

coacuhin, naaonjoan rejetoonlu. Nene inae enene ichauchenaneein nii canaananeein canuhacha coacuhi jianeun. ¹²Eate aasaeriin inanacaa cana suujuane jana coaracaache. Charijieein teinti, acuhanau inanacaa cana cojunaca nii rijijieein. Nete inae ecu tihane bana, caohachaa in coaraain coitucurichacheein. Aihane jaun caohachaa in jaiti ena coitucuaaun. Nene inae ecu tihane bana charijieein teinti cacoitucue Cana Coaunera nii rijijieein canuhetonai coitucureeunni.

¹³Nichata lauriinte ne itolere bana canaacha coacuheeni. Jauriaanejeein Cana Coaunera esenetaain ichaohacane, nii baiha cana ichao rucujueein niha Cana Coauneraane cohajeein nihacane, satononejeein esenetaain jereein ichaohacane, naaonjoaain nihacachene te caohachae. Nete nii nichata laurii caje ne jataain nii corootajai amurijiriin jataain itolere que nelateineein nena. Acate cana coichana aina cutaain belaiha inaacane jaan ne.

Leeocha erenaa canaacha aonaai cuhane irihacane.

14 Aihane jaun atiin inara coichana aina cutaain belaina inaeraneei neeuche, chaen inara rai Suujue tiha Cana Coauneraane corajeein jerecuchete, inara que niicha beratei, que erenaa beeichene jaannu que nelatei teeine inara rai. ²Nii aonaelanaala nejelau erenaa cuhane ereite, Cana Coaunera rai iriha aite. Coatiha cacha rai aitohi. Nii jaunte aohana nainecurene cachaauru. Nii naitoonjoante Cana Coaunera Suujue caje uaanahane jaun chuni coitucue. ³Nete laen Cana Coaunera aitoonjoa bera, satiin que coitucuerate, leeochoaauru quene maajeein. Chaen techu acaauru suujua aninoain acaauru suujuate jeriha Cana Coaunera Suujuane rijijieein

neeuruhane caina. ⁴Nii nejelau erenaa coitucueraelanaala nena cuhane ereite, jelai acaachanejeein Cana Coaunera Suujue coitucuhin aina ijiin ne. Nete laen nii Cana Coaunera aitoonjoan berate, Cana Curuaanaa ranojooineein nenacaauru que coitucuerate aina ijiin, Aca jerihane rijijieein caohachaain neeuruhane caina.

⁵Nitohanihane jaunne niqui, Cana Coaunera Suujuecha tei erenaa cuhane satiin ereeichene jereeun. Nena nii amurijiriin, Cana Coaunera aitoonjoan beeichene jereeun. Acate jataain caohachane, nii leeocho erenaa cuhane irihacane amurijiriin. Niite amuoora latelanaala aonaain, jelai amuritoeriin coitucunaa nainecure Cana Curuaanaa ranojooineein nenacaauru. ⁶Nitohanihana jaun canejeraauru, coatiha nelaterihe i nara coaraa uhanune bana, inara rai leeocho erenaa cuhane irihanune. Caohacharihei inara rai cana ere cuhane Cana Coaunera aitoonjoa que erelanaala, leeocho erenaa cuhane irihanune. Ainihane ichaonaa rauhi que inara rai erelanaala, leeocho erenaa que irihanune caohacharihei. Niheichu caohacharihei leeocho erenaa cuhane, inara rai irihanu, Cana Coaunera beratenojoi erenaa que ne. Niheichu caohacharihei, inara relaelanaala, leeocho erenaa cuhane inara rai irihanune.

⁷Satiin auno aina, ita rijitoojeein toniha quitarane, coatiha nejelauneein aohanrarihei rai toni. ⁸Nii rijijieeinchu, coatiha neruujueeururihei ita soha nenacaauru, nii ita sooruhane bihane toni rijitoojeein, toroonfeta toteniha toterane. ⁹Nii rijiiquiche inara netonai, aonacuruhane caina ereeichene saijieein, leeocho erenaa cuhane ereeichene. Chasiina inara ere aohanre, nejelau erenaa cuhane ereeichene, nii ereeichene jaancuru. Nechu joaereinchate

ereereeriquiche inacojooein. ¹⁰Esinae rauhijiriinte niqui ne, arai lauriin caa cana rai chauratane que erenaa. Niite le laurichuru nejelaunihacoaain ne rai toni. ¹¹Nii nitohanihane jaun, canu rai, nere cuhane iriha nejelau cachane coatiha canu rai chaque nelaterihe i nii erenaa. Nii rijijieeinchu nii nejelau cacha rai canu ere cuhane irihanune jana aonaenihane, chaque rai nelatihei canu ere netonai. ¹²Inae inara netonai Cana Coaunera Suujue caje nena sirina jeriquichene jaun, nii Cana Curuaanaa ranojooineein rai iclesianein nenacaauru que jeelai amuritoheriin coitucueratereineein nena raauche.

¹³Aihana jaun, nejelau erenaa cuhane erei, Cana Coaunera caje bajaainete, rai amuucane jaannu teeine. ¹⁴Canu nejelau erenaa cuhane Cana Coaunera bajaanunete, canu suujue ainaacha Cana Coaunera bajaanunete. Nete laen, canu suujua coitucunaa nainene. ¹⁵Aihane jaun Cana Coaunera bajaanune, canu suujua, canu suujue, naaonjoain aina jiniiquiin bajaanunete caohachae. Nenatichaaunne niha natiin canu suujue aina jiniiquiin canu suujua cuhane coitucuhin aitocooaunnete caohachae. ¹⁶Aihana jaun, inara suujue ainaacha Cana Coaunera coroaajeein que ereereequichene jana, nii inara aitoonjoan coitucuelanaala nena, inara aonaane niha natiin, nii inara aitoonjoan coitucuenihane, coatiha inara aina turuhin nii aitocohichene jaan aohanna nainerihe. ¹⁷Nii inara aitoojoante niqui jataain nelateinere, nete, leeochoauru corootajanena nainene, jeriha Cana Coaunera Suujuane rijijieein coitucuuruhane caina aonacurenihana jaun. ¹⁸Nariha Cana Coaunera, leeocho erenaa cuhane irihanu inara amurijiriinne coreniha. ¹⁹Nena, Cana Coaunera coitucuurera rai irihanune, saouqijiei erenaa

acaauruhacha aonai cuhane erenaa jereeun, aonaain acaauru netonai nerelaauruhane caina, inacojoein leeocho erenaa cuhane lechooca oaraancaneein erenaa que acaauru rai irihanune niha natiin aonacurenihane ajiniha.

²⁰ Canejeraauru, jiaonriha suujua coaauca canaanaine rijijieein inara suujua coaauquichene. Itolere baaso rai, canaanai rijiiquichenete laen caohachae. Nete laen, inara caohachanu que coaauquiche ichauchenaneeichene suujua que cuaainne caohachae. ²¹ Ichaonaa rai rauhi rai, quiricha cuhanete, “Leeocha erenaa cuhane ne, caa cachaauru rai erereeeni. Chaen nechu, nejelau caje unacaauru cachaauru que canu ere beratereeeni. Nitohaneein acaauru rai beratihanune niha natiin, coatiha canu ere tonoraaururinaain’ naa Cana Curuanaa,” naain ne laenanohinneein. ²² Aihana jaun, leeocho erenaa cuhane irihacanete, Cana Coaunera coitucuhichuru que, Cana Coaunera coituhacachene cojunacaniha aitocoaache. Coatiha laen Cana Coaunera coitucuurera rai cojunacaniha aihaacache. Nete laen, Cana Coaunera aitoonjoan bihaca, Cana Coaunera coitucuurera raine, Cana Coaunera coitucuurera rai Cana Coaunera coitucuhacachene cojunacaniha aitocoaache. Coatiha, Cana Coaunera coitucuhichuru rai nihei. ²³ Satiin Cana Coaunera rai iclesianeein neiniquichene netaojiaain netiin, leeocho erenaa cuhane ita rai erereequichene jana, inara rene enohin aonaa neechu joaenreein nena cache aina Cana Coaunera coitucuelanaala nena cachanete nainere, “Caa cachaaaurute joaenreein ererejeeure jaeloroherihuruhane jaun,” naain erere. ²⁴ Nete laen inara ere cuhane Cana Coaunera caje

unaa erenaa que erereequichene jana, enoha uha inara rene nechu joaereein cache, leeocho cache Cana Coaunera coitucuhi, naajoaaurine, le cachanecuruhane laen nainere, nii aitocoichene jaan aonaain raajenihane osaaocane coitucunaa naine, jitaain nii aitocoichene aonaane jaun. ²⁵ Nii banate, satiin rai suujua cuhane niicha coacuhi coitucuhin, neseeonraain Cana Coaunera corojeein, inara aina niha Cana Coaunerane coitucureein.

Cha ichaquichene caohachaaain ichacuche, joaenreein ichaelanaala.

²⁶ Canejeraauru, aihane jaun caa inara rai caitono tocohaneein netaojiaaichene, tabaauru salmo que nenatemiin. Jana tabaaaurute nainere cachaauru relaane. Tabaauru que Cana Coauneraacha coitucueratei que erereemiin. Jana tabaauru leeocho erenaa cuhane ererejeein, leeocho erenaa aonacuruhi rai beeine, nii niicha beebejei aonaain coitucuhin aina iichuruhane caina. ²⁷ Chaen leeocho erenaa cuhane erenaa jeriquichene, corootajaain nichatajaain netiin ita rohererojoein aitocuche le cachanequichene. Jana chunucohate nainere, nii aitocoichene jaan biha leeocho erenaa aonacuruhi raine. ²⁸ Jana neniha cache, nii erenaa aonaain benaa coitucuelanaala, nii Cana Coaunera rai iclesianeein nenacaauru janane, jiaonriha nii leeocho erenaa cuhane ereeichene. Nii leeocho erenaa cuhane erenaa jeriquichene, le cachaauru ereeine jelai netiin Cana Coaunera aina. ²⁹ Jerichanejeein techu, Cana Coaunera aitoonjoan erenaa que erenaajeriquichene, nainequiche corootajaain, nichatajaain, naaonjoaain netiin ereeichene caohachae. Nii jana leeochoaauru, nii inara aitoonjoan que coaacuruhine. ³⁰ Jana, Cana Coaunera

rai ereeichene jana, nii ecu lauhequiin aonajera rai irihane coina aitoha Cana Coaunerane, jauriaanejeein irihane jianiha nii ichoaichaniha erenaane cohamiin. ³¹Nii banate satiin le cachaauru irihane jaan que turuhane nainein, Cana Coaunera aitoonjoan bihane, satiin nerelaain suujua aninoain jeriha cuurureein acaauru netonai. ³²Cana Coaunera aitoonjoan que ereite, nainere nii rai aitoha Cana Coaunerane rijijeein sacuhane. ³³Cana Coaunerate, jianacoon raotojoein nihacachene Coauneranein ne; coatiha joareein coaunera nihei, Cana Coaunera.

Satiin Cana Coaunera cachanein nenacaauru ichanaa rijijeein sacunaa jaun, ³⁴enecurute nainere netaojiaauruha Cana Coaunera cachaaurune jana, inauheneeicha erelanaala neeunruhane. Coatiha laen jereraai ereeuruha enecurune. Aitoha Cana Coaunera rai rauhine rijijeein rai lanaacha ere tonoraain jerecuruha acaauru lanaaurune rijijeein neeuruhine enecuru. ³⁵Aihana jaun, cha bajanaa jerecuruha enecurune, rai lana caje bajaauruhine rai loreri asaae neein. Caohachaai leinjiin ene iriha netaojiaanaa que netiinne.

³⁶Coatiha inara janaacha nunuhetein benojoineein nihein Cana Coaunera ere. Niheichu, coatiha inaraacha nii Cana Coauneraacha beratei sirichanein niheeiche. Nii que, itolere bana nainaaichaa. ³⁷Chunocoha, Cana Coaunera aitoonjoan bera *profetanein* nena coacuhin, Cana Coaunera Suujue aitoonjoa rijijeein nihanete, caa inara rai quiicha laenai, Cana Coaunera letononein ichacaanne coitucureein. ³⁸Jana coitucueniha nete, Cana Coaunera coitucuheniha jaun coitucunereein. Niheichu Cana

Coaunera niha natiin acaaeentonain coitucuriaain. ³⁹Canejeraauru, nitohanihana jaun, jataain corajeein Cana Coaunera aitoonjoan beeuhe. Jiaonrihachu leeochoa erena coitucueraelanaala nena cuhane ereeuruhane caohateeichene. ⁴⁰Nete cha ichaquichene rauhijiriin joaenreein ichaelanaala leinjiana leinjianaain ichaquichene caohachae.

Oo caje ichanaa Curisitone.

15 Canejeraauru, enane laen inara relaanulune jaan, cana ichoteranein nena erena coaauquichene jereun. Nii inara rai canuhacha bei erenaate esenetaaichene jaun, nii aitohane rijijeein baaso ichana coacuelanaala neeiche. ²Chaaen techu, nii inara rai beratenojoin erena coreniha raotojoein jianacoon ichoteratenojoein neeiche. Aiha nii naitoonjoan rijijeein, baaso ichana coacuelanaala neeichene. Jana aineeichene, inacojoeinte inara relaanune bana esenetareeichelu.

³Jaurihanejeeine, inara que nerelaanulune coitucerateeunlu. Chaen nechu, cana osa coreniha ohalu Curisitone que inara relaanulu; ⁴Ajeri jachu cuhane conautecuruhane janate, "Nichata janone cuhane ichanae," naain laenanohiniha Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanene rijijeein. ⁵Chaen techu, Fedoro rai ococoe. Nii baihate, lechooncai coroatajai afosotooru rai ococoe. ⁶Nii baihate laen ococoe saouqui fashai amurijirii cana nejeraauru rai. Tabaaurute jaiti enanetoein ichaaoere, inae ohacoaauruha leeochoaurune saijieein. ⁷Nii baihate ococoe Saantiaao rai. Nii caje cuaainte leeochoauru afosotooru rai ococoe. ⁸Satononihate inae dedeeu cuhane baiha carajaaajoaain catiaain canu rai netonai ococoe, jauriaanejeein niicha ranojoein

nihanune que airijiin, esinae aca cana Curuaanaa nihane coitucuhanune coina. ⁹Nitohanihana jaunna jataen leeochoaauru afosotooru fauhecaain nelateeun. Cana Curuaanaa cachaauru rohecaain sorejetocooaunne jaun chanihaaun canu afosotoneein canu curuaateeuruhane coina. ¹⁰Nena atiin jataain canu belaiha Cana Coaunerane coreniha canuneein neeun. Nete nii canu belaiha Cana Coaunerane inacojoeein aine. Nii jaunna mainajeriin amihaneun, jataain leeochoaauru amurijiriin caraajenhane aihanune que airijiin; jataain cana belaihana jaun, cacorataaniha Cana Coaunerane aina. ¹¹Coatiha canu ichacaaneecha que caohacharihei, niheichu leeochoaauru ichaane niha natiin caohacharihei. Nete laen caa caitoonjoan Cana Coaunera aitoonjoan ne. Acate nii esenetaichelu inara.

Oo cajete ichanacure onacaauru.

¹²Canacaanune oo caje ichanaa Curisitone que inara relaacaanu. Chanuna jana chaen inara tabaauru oo caje ichanana nainiha cachane esenetaelanaala ereeure. ¹³Oo caje ichanana naineniha cachane jana nihane, coatiha oo caje ichanarihei Curisito. ¹⁴Niheichu coatiha nelaterihei naitoonjoan inara relaacaanune jaan, oo caje ichanaeniha Curisitone. Niheichu chaque nelaterihei nii inaraacha esenetai. ¹⁵Nitohanihana chujianra nechu casajeneein Cana Coaunera que ererichaanuna, Curisito ichatihane que irihacaanune jana, esinae rauhijiriin oo caje ichanaeniha onacaaurune jana aitocooaanune. ¹⁶Esinae rauhijiriin oo caje ichanaeniha onacaaurune coatiha oo caje ichanarihei Curisito netonai. ¹⁷Jana oo caje ichanaeniha Curisitone, coatiha nii chaque nelaterihei nii inaraacha esenetai. Jerichanejeinte

inara osaacha aina ichaoriquiche. ¹⁸Nii oo caje ichanaeniha Curisitone chujianra, nitajeeure nii esenetaain onacaauruna. ¹⁹Curisitoaacha cohajihacache caa ichaonaa que netiinne jana, oo caje ichanaeniha chujianra, Cana Coaunera coitucuhichuru amurijiriin cairichaojoaain nerichaache.

²⁰Nete esinae rauhijiriin oo caje ichanae Curisito. Acate jaurihanejein ichoaichaniha oo caje ichanaelu. ²¹Charijieein teinti caa cana rai chauratane que leinjiin cacha coreniha turuhelu onaa. Nii rijijieein techu leinjiin cacha coreniha turuhelu, onaa caje ichanaa cachane jaanu. ²²Nii rijijieein techu Adaan coreniha saain ohe cacha, nii rijijieein techu Curisito coreniha satiin rai nereein ichaonaa. ²³Nete laen le cachanichaachene dadaane rijijieein nerichaachein. Curisitote nunuhe neein nereein. Nii baihate rijijieein neeururein rai cachaauru, inae nacoaunein turuhane bana. ²⁴Nii baihate laen nii curuaaneein nenacaauru, cocoinanacainein nenacaauru, nii nelaetiin niha nocoenacaauru, naonjoainuri amuritiin itajeein, rai cojoanonaa tiha Cana Curuaanaa Cana Coaunera raine janate, inae Cana Coaunera Cojoanonaa que turoreein. ²⁵Curisitote nii rucuhacane rai ne, satiin que nejeratenacaauru, rai tija asae neseonriaauruhane reentiaain. ²⁶Satononiha niicha itajeenite nii cana que nejeratanaanein nena onaa ne. ²⁷Cana Coaunerate satiin itolere Curuaanaa nihane coina nitohanein telu niqui. Nete laen itolere Curuaanaa nihane coina aitoha Cana Coaunera natiin, Cana Coaunera Curuaanaanena nainene, Cana Coaunera itolere Curuaanaanein cocoinaain tihane jaun. ²⁸Inae satiin Curuaanaa niha Curisitone coina ichaa Cana Coaunerane

baihate, inae satiin itolere bijiu nihane jana, nii rai Calaohi Curisito, Cana Coaunera rai jitaain nii itolere tiha cureein. Nii banate Cana Coaunera itolere Curuaanaanein nereein.

²⁹ Aihana jaun nii onacaauru coreniha camujuaain baotisanoinunru niriimiin. Oo caje ichanana naineniha onacaaurune, nainihei acaauru coreniha camujuaain baotisanoinichaane.

³⁰ Chanuna jana chaen, neniha ichanaa oo caje onaane jaanne saijieein, necairichaaecaache itolere bana.

³¹ Canejeraauru, esinaae rauhijiriine inetono janonaa bana ohanune rai neeun. Nii rijijieeinechu raotojoein neeun, Cana Curuaanaa Jesocurisito esenetaeranein neeichene coreniha.

³² Chaen nechu Efesoo nii necha aansai taibinae neein nenanacaauru amuritoonlu mainajeein necairichanaa coaraain. Chaque jana canu rai jelaiha caaujue nii necairichaanune. Chanuna jana neniha onaa caje ichanaa cachane jaanne, inacojoein necairichareeun. Aihana jaun chujianra, “Lenoneein, acau cohin ichaoacache, eresi onaa ajiniha,” naauruha tabaaurune rijijieein ichaorichaachena. ³³ Jiaonriha inara coritaauruhane esenetaaichene. Chunocohate inara rai, “Chanuna baaso ichaquiche. Nechu joaenreein casajete nii ichaquiche. Nii jianeein caa aihacaanune rijijieein ichaaoche,” naain inara suujua auhacaaururein. ³⁴ Aihana jaun nacoaunein caohachaaain inara suujua coaraain neeuche, naosatenaa coacuhelanaala. Inara tabaaurute jaiti Cana Coaunera coitucuurene. Necoeeiechene jaan nuquene caa inara rai aitoon.

Chatohaneeinna oo caje ichanacurure onacaauru

³⁵ Tabaaurute jerihane, “Chatohaneeinna oo caje ichanacurure

onacaauru. Nitohanihane chatohanai quena jana jaberocore,” naaure.

³⁶ Jataain aasohachate nainere niritiin coaucane. Chaaelai ucuhe temuhacanete ohe, nii rai nucuhe ichaohin omarona nainihane caina.

³⁷ Aihana jaun coatiha canaacha temuhi nii ajaena neein omarohi. Nechu jataain aansijiin nenea cajete omarohe, tifico caje, leeocho ucuhe caje, naaonjoaain.

³⁸ Jana Cana Coaunerate Aca jerihane rijijieein teein le laurichuru rai acaauru jaberoco te. ³⁹ Coatiha saain jaberocohin neinichaachene, ita

rijijieein jaberocohaacache. Cana cachanichaachenete jelai teein ne cana jaberoco. Jana lenonecurute jelai teein rai jaberoco que jaberocoore.

Tajaaecurute jelai teein jaberoco que jaberocoore. Ateeuu netonainte jelai teein jaberoco que jaberocohin neeure.

⁴⁰ Nii rijijieein techu ne dedeeu itolere jaberocoori. Jerichanejeein techu jaberocohacoaain ne itolere caa

cana rai chauratane que. Nete laen nii dedeeu nenea nihane jaberoco necaohacha que necaohachaaain

neeure. Jana caa chauratane que nenacaaurute, chauratane que neeuru jaberoco caohacha que

necaohachaaain neeure. ⁴¹ Enoto cono niha natiinte nejelauneein conohe,

atene, arasijie, naaonjoaaihunri cono aina ita rijijielanaala. Jerichanejeein techu arasijieeuru niha natiin

nejelaunihacoaain conohe, ita rijijieein conohelanaala.

⁴² Nii rijiiicha oo caje ichanaa onacaaurune jaan. Rai jaberoco conautenohinte setuhe, jana rai suujue ichanana coatiha chabana setuhi.

⁴³ Jaberoco canaacha conautei nii cha que nelatihei. Jana rai suujue ichananate laen, nelateein necaohacha que necaohachaaain ne. Nii jaberoco conautenohin, nii cha que nelatihei.

Jana, rai suujue ichananate laen nela-

teen ne. ⁴⁴Nii jaberoco conatenohinte jaberocohin bucuhin ne. Jana nii rai suujue ichananate suujue nejesinaneein ne. Nete aiha jaberocohin cachane rijijieein ne, rai suujue netonai.

⁴⁵Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete, “Jaurihanejeein cacha nunuheneein nena Adaante cachaneein ichaoin nelu. Jana nii baiha cacha satononeein nena Adaante, suujue nejesinaneein ichaonaa teraneein ne,” naain ne laenanohineein.

⁴⁶Nitohanihane jaun coatiha suujue nejesinaneein nena ichoaichaniha niheilu. Jaberocohin nenaate, ichoaichaniha nelu. Nii baihate laen ne nii suujue nejesinaneein nena. ⁴⁷Nii jauriaanejeein cacha nenaate atane caje coaunanojoneein nelu. Jana, nii baiha nena cachate laen dede caje nenaane. ⁴⁸Caa chauratane que nenacaauru jaberocote, nii atane caje nenaalu cacha jaberoco rijijie. Jana nii dedeeu nenacaauru jaberocoorute, nii dede caje nena jaberoco rijijie.

⁴⁹Nii cacha atane caje coaunanohineein nena tocohaneein nihacachene rijijieein techu, nii dede caje nena cacha tocohaneein nerichaacheein.

⁵⁰Canejeraauru, inara raine benaa jereeun, jaberocohin bucuhin nena cacha, Cana Coaunera Cojoanonaa que nena nainihe. Aihana jaun nii setunaa inaera, niha nii setuhelanaala nenaane jaun nena nainihe. ⁵¹Nena laen coitucueraelanaala nena coitucuhichene jereeun. Coatih saain orihacacheein. Nete laen, corenejoin niha cureein cana jaberoco. ⁵²Inae tonihane satonotihai jaihane janate, cana nota mitaain cana nota toretana rijijieein, inae turureein Cana Coaunera Cojoanonaa. Inae Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhane janate, ichanaa cuurureein onacaauru, inae chabana ooruhane coina que airijiin.

Nii jana canate laen, corenojoin niha curichaacheein. ⁵³Nii cana jaberoco setu rai nenaate, necoriha cureein setunaa inaa que. Jerichanejeein techu nii cana jaberoco onaa inaera nihane caje, onaa inaelanaala nena que corerareein. ⁵⁴Inae nii cana jaberoco setunaa inaera, setunaa inaa que coreraain, nii cana jaberoco onaa inaera netonai onaa inaa que necorihane janate, inae Cana Coaunera quiricha cuhane, “Onaate corenojoinne, chabana onaa inaa que. ⁵⁵Chu neeinte onaa. Itolere amuritiin nena jerei. Onaa, chu ne cachaauru cairichaeriine jaan,” naain laenanoineein nihane que turureein. ⁵⁶Nii cacha cairichaa onaane jaante osa ne. Jana nii inoaenlu rauhi, acaauru aitoonjoante nii osa lararajiaera ne. ⁵⁷Nariha Cana Coaunera. Cana Coaunera, nii onaanaja itajerate Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain.

⁵⁸Canejeraauru, aihana jaun nii baaso coacuelanaala, raotojoein itolere bana neeuche. Itolere bana, jelai amuritoheriin Cana Curuaanaacha jerei ichajeein neeuche. Inarate, Cana Curuaanaa aina jiniiquii canaacha ichai inacojoein nenihane coitucuhiche.

Coriqui taojiaauche cana nejeraauru rai.

16 Canaacha esenetai esene- taeraneein nenacaauru- cana nejeraauru rai coriqui taojiaaichene, Galasia bataneun nenacaauru, Cana Coaunera coitucuureraauru relaanulune rijijieein ichacuche. ²Tomih bana nainein, inara amihaneeo coreniha inaraacha eruujuei neleru rucuhacuche jelai tein, nabana turuhanune janaacha taojiana coaauquichene coataa. ³Aihune inae turuhanune bana, inaraacha letoenenuuru cachaauru letoae, acaauru rai quiricha laenaain tein, nii coriqui inaraacha taojiai

aina amaain teuruha cana nejeraauru raine caina. ⁴Canuhetonai cunaa jerichaaunnena, acaauru aina jiniiquiin curichaanuhin.

Coriintoote cunaa jere Faboro.

⁵Inae inara rene turuha uhanunena, Masedonia batane jeloon cuhin, caje coauneein laen Coriinto turureeunni. ⁶Jerihanena, carajaaajoaain inara aina nereeunni. Nainichaaunena inara aina nereeunni, situha elohenane reentiaain. Nii banate, canu coroatajanena nainer-iquicheein, jelai caje chunijiun cunaa jerichaaunne. ⁷Coatiha canu situneeicha inara coana jerihaaun. Nii jaunna inara aina carajaeriin nena jereeun, jeriha Cana Curuaanaa ne. ⁸Nena laen Efe-soo nereeunni, Feentecosetesi janonaa bana que tiaaajoaain. ⁹Aiha jataain ecu Cana Curuaanaa rai amihanihanune, caohachaain mituha canu amihaneonne rai nihane jaun. Arajiin caque nejeratenaaneein neuruhane saijeeinna aicheeunni.

¹⁰Inae inara rene turuha Timoteeone caohachaain rauchete raotojoein inara aina neeine. Acaentonainte jerichanejeein canu rijijieein Cana Curuaanaa amihaneon ichana coitucue. ¹¹Aihana jaun jiaonriha chuni nere tonoraenihane. Raujiaaincha namu que coroatajanecuchete nii chaque situhelanaala raotojoein canu coaraa uhine. Cauna leeochoaauru canejeraauru aina cohajihacaanu.

¹²Canejera Aforo netonai raine maa-jeeinne niqiu aitoon, leeochoaauru cana nejeraauru aina uhin inara coaraa uhane caina. Nete unaa jerene. Caa baiha nainihane banate ureein.

Satononihate necoe Faboro.

¹³Caohachaain nainain necohalajiin, itolere que laraajiin baaso ichana

coacuelanaala neeuche. ¹⁴Chaelai ichaquiche leeochoaauru raine, jataain belain corajeein ichacuche.

¹⁵Canejeraauru, inarate rai naraaichuru aina curuaequiin jauriaanejeein Cana Coanera esenetaalu Esetefana, Acaiha batane quene coitucuhiche raotojoein. Chaen techu acaauru nii cana nejeraauru coroatajaneraneein neure, canaacha esenetai coitucuuruhane caina. ¹⁶Nitohanihana jaunna nii Cana Coanera coitucuurera aina, satiin acaauru coroatajaneraaurune maajeein, que inara suujua acatequichene jereeun.

¹⁷Jataainne rachoojoeun inara aina nenihanune jana, canu rene turuuruha Esetefana aina Forotonato, Acaico, naaonjoainurine jaun.

¹⁸Acaauru ainate raotojoein nedae casuujua, jerichanejeein inara rijijieein aihuruhane jaun. Acaauru rijijieein caohachaain nenacaauru cachaaauru coitucuhin neeuche. ¹⁹Asia batane que nenacaauru Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoinunrute inara coaacure. Aquila, Firisila, chaen rai loreri asae netaojianacaauru naajoainunrite inara coaacure, Cana Curuaana Curisito coreniha. ²⁰Satiin cana nejeraaurute inara coaacure. Raotojoein ita rene turuhichene ita raain neeuche. ²¹Canune Faboroneein inara rai canu raajenihane cacoi que caa laenaun inara coacuhin. ²²Chunocoha Cana Curuaanaa belainihane, baaso jana nijiaoine. Inae cataainjian Cana Curuaanaa. ²³Cana Curuaanaa Jesocurisito, inara rai caohachaain neeinchene jaanu teeine. ²⁴Satiin inarane jataain belaihun cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha.

Coriintoo nenacaauru rai

Faborohacha letoai coroataja

Coriinto cocoaichacuru rai

“Raotojoeiin neeuche,” naa Faboro.

1 Canuna Faboroneeun. Cana Coaunera jerihane jaunne, rai Calaohi Jesocurisito letono afosotoneeun. Cana nejera Timoteo aina jiniiquiina, Acaiha batane que nena Coriintoo Jesocurisito ranojoeiin iclesianein neiniquichene rai, chaen nii Acaiha batane sacutaain Cana Coaunera cachaneein satiin neiniquichene raine maajeine caa quiricha laenacaanu.

²Cana Curuaanaa Jesocurisito, Cana Inaca Cana Coaunera, naaonjoaihunri raotojoeiin jianacoon rachoojoeiin neeichene jaanu teeuruhine inara rai.

Necairichaane biha Faboro.

³Cana Curuaanaa Jesocurisito Inacanein nena Cana Coaunera coroaecaachenete ne. Acate satiin Cana Inacanein nihane jaun, cairichaaajoaain cana coaraain cana necairichanaja caje cana suujua nunaeranein ne. ⁴Acate satiin itolere necairichaacachene jaunru caje, cairichaaajoaain cana coaraain, cana suujua nunaeranein ne. Nitohaneinte cana netonai nii cairichaaajoaain cana coaraain cana suujua nunaane rijjijeein, necairichaaauruha leeochoaurune coaraain, cairichaaajoaain acaauru coaraain acaauru suujua nunaain nena caina ichae Cana Coaunera. ⁵Nii mainajein necairichaalu Jesocurisitone te, canacaanu que nerotokane jaunne nii aihalune rijjijeein necairichanaa abaantaacaanu. Nii rijjijeein techu nii Jesocurisito aina cuaain cairichaa-

joaain leeochoauru coaraain nihacaanu. ⁶Nitohaneine necairichaacaanu, inara netonai ichoteratenojoeiin inara suujua nunaeraanu siriin nena nainiquichene caina. Nii rijjijeein techu, Cana Coaunera canacaanu suujua nunaane, inara netonai suujua nunanohinein neriquicheein, aina cuaain itolere necairichanaa abaantaain neeichene caina. ⁷Nitohanein neriquicheeine esenetaacaanu. Charijeein teeinti necairichaacaanune rijjijeein inara netonai necairichanaa abaataain neeiche. Nii rijjijeein techu cairichaaajoaain cana coaraain cana suujua nunaain cana rai Cana Coauneraacha tei sirichanein neeiche.

⁸Canejeraauru, Asia batane que necairichaacaanulune coaucuche. Ecune jataain mijiaaainein cairichanojoeiin cojunoojoinichaanulu. Nii jaunne inae abaantasinihacaanune jaun, “Inae jecha orichaanuhi,” naacaanu, ⁹ohacaanune caina ichara tocohaneein cairichanojoinichaanune jaun. Nete Cana Coaunera onaa ichatein ichoteranihane que jaequuin nihacaanune caina necairichaacaanulu, Cana Coaunera colane nena rijjijeein canacaanu jaberocohacha nejesina que itolere bana jaecohacaanune coataa. ¹⁰Nii Cana Coaunera, necairichaan ohacaanune rai nihacaanune caje canacaanu ichoteratelu. Nii rijjijeein techu satiin cana ichoteratereein, ohin nitajenaa rai nena caje. Acatechu ohacachene bana nitaje rai niha cana suujuene caje, cana suujue ichoterateranein nereein. ¹¹Nitohaneinte cana ichoteratejoein sacureein, canacaanu aina bajaebajaequichene. Arajii cachaauru canacaanu coreniha Cana Coaunera bajaanete, arajiin netonai Cana Coaunera coroaecurureein, canacaanu rai caohacha ichaane coreniha.

Coriintoo cuenihane biha Faborone

¹²Jataaine raotojoihacaanu inara coritana coacuelanaala, niheichu chatohanein caa chauratane que baaso ichaelanaala, niheichu inara aina nihacaanulune bana inara rai baaso ichaenihacaanulune jaun. Coatiha canacaanu raajenihane cha coitucuera nihacaanune jaun aihahacaanu. Cana Coaunerate jataain canacaanu belaitohane jaun, nitohaneei ichaohacaanune jerihana jaunna aihacaanu.

¹³Caa inara rai canacaanuhacha laenanajaqui quirichaauru cuhane, coatiha leechanein inaraacha coitucunaa nainihe laenahacaanu. Bajiaanachuinti jitaain aonaain caohatiin coitucueneeiche. ¹⁴Nii reretaain aonaain coitucuhichene rijjijeeinte, canacaanu coreniha raotojoein neriquicheein, inae nacoauneein turuha Cana Curuaanaa Jesocurisitone bana. Nii rijjijeeinechu canacaanu netonai raotojoerichaanuhi inara coreniha inae turuhane bana.

¹⁵Niritiin esenetaainna niqui, jauriaanejeein inara coaraa unaa jereeunlu, atiin coroatasain inara rene bedaenichaaunne coina.

¹⁶Jauriaanejeeine niqui, Masedoniau cuujihataain inara rene bedaenena jereeun, coaiten caje caaujihataain nacoauneein bedainichaaunne baiha jelai caje coauneein Jodea cuhanune que, nainequichene canu coroatajanequichene coina. ¹⁷Niheichu canuhacha ichaneni coaucaunne, coatiha inara coritaa inae leesajeein “Airichaaunni,” naanune, canu suujua cuhane “Airihaaunni,” naain coacuhin irihaaun. ¹⁸Cana Coaunerate, inara rai cha que erenaa jerichaanune “Airichaanuhi,” naacaanune canacaanu suujua cuhane “Airihacaanuhi,” naenihacaanune coaraje. ¹⁹Nii

rijjijeein techu, canu, Timoteeo, Siribano, naaonjoainichaanune, inara rai canacaanuhacha beebejei Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esinae rauhijiriin acaneein ne. Nii Jesocurisitote esinae rauhijiriin ichaane coina, “Icharichaaunni,” naa Cana Coaunera, suujua cuhane “Icharihaaunni,” naelanaalane jaane. ²⁰Nii aina cuaainte, satiin niicha ichaneni niicha coacuilu ichae Cana Coaunera. Nii jaunte, Cana Coaunera coroajeein bajaacachene, “Nitohanein ichamiin Cana Coaunera, Jesocurisito aina cuaain” naacache. ²¹Chaen techu Aca cana janijiin cana taojiaain Jesocurisito aina cana teein, “Caaurute canu cachaauru ne” naelu Cana Coaunera. ²²Nitohanein cana janijiin cana raainte, rai cacha cojunacatihane jaanque cana cojunacatein, cana rai rai Suujue telu Cana Coaunera, esinae rauhijiriin cana rai niicha teenu ichoaicha teranu que.

²³Nena jaiti nii coaaucaanulune rijjijeein Coriinto inara rene turuha uhenihanune, inara rai caohacha ichaa ahun. Cana Coaunerate inara rai caohacha ichaa aihanune coitucue. ²⁴Coatihachu inae caohatiin coitucuhin esenetaichene jaun inara rai, “Naaonjoain ichaquichenete caohachae” naain erenaa nainihacaanu. Raujiaainchana inara coroatajanena jerichaanu, raotojoein rachoojoein esenetaaichene rijjijeein neeichene coina.

2 Nitohanihane jaunne nabana inara inaderaacaunne coataa, nacoauneein inara coaraa unaa jerichaaunne baiha aineeun. ²Inara inaderaacaunne, neneriha raotojoein canu rachoojiaeraanune jaun. ³Nii jaunne inara rene turuelanaala, raujiaaincha inara rai quiricha cuhane aitiin laenaanlu, canu inaderaaquichene coina inara

rene turunaa jerenihanune jaun, inae turuhanune bana inaderanaa coacuelanaala, nenacaeneejia jiniiquiin rachoojihacachene coina. ⁴Nena laen nii quiricha laenacaaunlune bana, jataain inara coacuhin que nererojoeaain chanaaunlu. Coatiha nii que coacuhin inaderaaichene coina nii beein laenahaanlu, jataain inara belaichaaunne coitucuhichene coinane niritiin beein inara rai laenaanlu.

“Nii canu que nejeratena que inara suujua acatecuche” naa Faborone.

⁵Nitohanein inara rai baaso ichara cacha, canu raaicha inaderanaa tiha aiheiluu, inara rai netonaite inaderanaa tiha ailu. Amuritiin rerohin aitona jerenihanune jaunne caa caritoojeein aitoon. ⁶⁻⁷Inae nii cacha aina nejerateein mainajeriin casetecaachene jianein, que inara suujua acateein, belaaain coroatajanecuche, nabana joaenreein suujua cuuaain inaderaane nicha ichanenu coitucuenihane coataa. ⁸Nii jaunne inara rai aitoon, jauriaanejeein belaiquichelune rijijieein belaaichene coina. ⁹Esinae rauhijiriin, canu ere tonoraain rijijieein ichaquichene coaraacaunne coinane, nechuu inara cojuha inara rai quiricha cuhane aitiin laenaanlu. ¹⁰Nitohanihane jaunne, inara suujua acatequichene jaanque canuhetonaai casuujua acatereeenii. Aiha niha chatohanai que casuujua actichaaunne jaanunena, Jesocurisito notaracaae que casuujua acatereeenii inara coreniha. ¹¹Nitohanein ichaohacachene, coatiha canaque niicha jerei ichana nainerinaain moconajaera, inae raotojoein rai nerurujua coitucuhacachene jaun.

Toroasihu turuhin raotochoaeniha rai suujuane biha Faborone.

¹²Jesocurisito beratenojoi beebelijanu cachaauru raine coina,

Toroasihu turuhanune janate, Cana Curuaanaa jerenohi ichacaaunne coina jatoroaain neeunlu. ¹³Nena ecu cana nejera Tito eruhenihanune jaun, raotenelu casuujua. Nii jaunna ecu nenacaauru rai necoein jelai caje amuhin Masedoniau cuunlu.

Jesocurisito ainate namuritoroatena coacuelanaala nihacache.

¹⁴Nariha Cana Coaunera itolere bana namuritoroatena coacuelanaala, cana aina cuuain Jesocurisitohacha ichai naitoonjoo beratihane jaun, itolere sacutaain bihacachene coreniha. Nii canaque naitoonjoo niicha berateite, aiha jujuhine rijijieein itolere lomoritiin riaanein aonanojohi ne. ¹⁵Canacaanuna Cana Coaunera rai Jesocurisitohacha mocoi jujui rijijieein, inae nichotenaanein nenacaauru rene, nitaje rai nenacaauru rene, naaonjoainuri rene letono neein nihaacaanu. ¹⁶Nitajerai nenacaauru raite, leinjiin jujui cacha atinaeraanunein toni nii canacaanuhacha beebjei. Nete laen nichote rai nenacaauru rai, leinjiin jujui ichaonaateranein toni nii canacaanuhacha beebjei. Nihei chuni cacha nitohanei ichana naineranein nei. ¹⁷Chabana aihuruha leeochoaurune tocohanein, Cana Coauneraacha beratenojoi beebjihacaanune coreniha, canacaanu coretera jerenihacaanu. Nenacaennejian nitohanein nena coacuhelanaala, esinae rauhijiriin nohanelanaala Cana Coaunera notaracaae, coujurihi rai letononein netiin inara relaacaanu, rai calaohi Jesocurisito cachanein nihacaanune jaun.

Ena nena Rauhi Cana Coauneraacha tei

3 Niritiin inara rai irihacaanunete, jerihane nechuu caohachaain

canacaanu raauruha itolere cachaaurune coina necoasitaa aitoha, canacaanu beeiche. Niritiin coaauquichene coataa, coatiha aihuruha nii leochaaurune rijjijiein, cajihanein amuhemujuuein:

“Canacaanune naanjoaineinne nihacaanu,” naain cachaauru rai ereein nihaacaanu. Niheichu inara rai nihanatiin chabana, “Naonjoaineinte neeure,” naain canacaanu been cachaauru rai quiricha laenacuchete aina canacaanu raauruhine,” naain chabana inara rai irihacaanu. ²Inaraachane latichaanu, inara aina cuaain inanacaa canacaanu suujuau tenojoin que inara relacaanune coarateeiche cachaauru quene coina. Nii ainate canacaanu ichanaa coaraain canacaanu coitucuurureein cachaauru.

³Nitohaneinte, quiricha laenanohinein nenea rijjijiein, Jesocurisito ichanohinein, cachaauru rai canacaanu aina cuaain teratenojoinne neeichene coaracure cachaauru. Coatiha nii aiha quiricha laenanohine rijjijiein niheeiche. Inarate Cana Coaunera Suujue ichanohinein nitohanein neeiche. Niheichu atane jeeu que teein laenanohi rijjijiein quiricha neein niheeiche. Inarate cachaauru suujuau canacaanu aina cuaain Cana Coaunera teratenojoinne nenea que suujuequii neeiche.

⁴Nii jaanne, Jesocurisito aina cuaain, nii aitocaaunune rijjijiein ichaa Cana Coaunerane esenetaacaanu.

⁵Coatiha canacaanu raajenihane nitohanei ichana nainerihacaanu. Cana Coaunerate, nitohanei ichana inaeranein canacaanu teein ne.

⁶Nii jaunte Aca canacaanu relae, nii enachasine rauhi naitoonjoan beranein nihacaanune coina. Nii rauhi coatiha laenanohinein nenea nihei. Acate jeriha Cana Coaunera suujuene rijjijiein nenea ne. Nii laenanohinein nenea

rauhite, tonoraeniha cachane ohin nitajihane coina aitelu. Nete laen nii ena nenea rauhi jeriha Cana Coaunera Suujuene rijjijiein chabana nitajeniha cachane coina ichaonaa tera ne.

⁷Nii rauhi atane jeu que teein laenanohinein nenaate, uhaa Moisesane jana, rai nomeri coana nainecurenelu Isaraelitacuru, jataain jiquihacoha nii nicha uhai caun rai nomerine jaun. Nii rai cono jiquihaquite, jacaain satonohelu. Nete, nii rauhi cana atinarateranein nihane saijjiejiein, jataain necahachaaain cojoelanaacojoaain ocochinelu.

⁸Nii jaun techu jataain nii amuritoheriin necahachaaain cojoelanaacojoae nii ena turunaa Cana Coaunera rai rauhi- cana suujue cuhane niicha tei rai Suujue. ⁹Nitohanein, itolere canaacha ichai ujuaihonnein nihacachene coina tenojoinihane saijjiejiein, cojoelanaacojoaain nihalu, nii cha ujuaihonnein nenea coina tenojoinne jaunte, nii amuritoheriin cojoelanaacojoaain nereein ena nenea rauhi Cana Coaunera tenojoi, cha ujuaihonelanaala nenea coina canacaanuhacha beebejei. ¹⁰Nitohanihane jaun, coatiha inae chaqueteein nihei nii jauriaanejeein nenea rauhi, caa ena nenea rauhi jataain caohachaaain cojoelanaacojoaain amurijiriin nihane jaun. ¹¹Nitohanein, nitajerai nihane saijjiejiein, jataain cojoelanaacojoaalu nii jauriaanejeein nenaane jauntechu, nii amurijiriin jataain cojoelanaacojoaain nereein nii chabana satoonelanaala neenihu.

¹²Nitohanein nii que jaequinne, satiin acatiha queecha ereerejihacaanu cachaauru rai. ¹³Coatiha aihalu Moisesane rijjijiein, canacaanu meri conajaain aihacaanu canacaanu. Moisesate, nabana jacajeein cuha nii nomeri jiquihaquine coaracuruha Isaraelitacurune coataa, rai nomeri conajaain ererejetelu acaauru rai.

¹⁴Nete nii naitoonjoan aonaain coitucusichurenelu Isaraelitacuru. Enanetojoeente nii inoanlu nena cana aina Cana Coauneraacha ichanenu naitoonjoan ereretaauruhane nihanatiin aonasihurene, jaiti acauru suujua aina, acauru nota caje itajenojoineniha nii conaarane jaun. Jesocurisitohachate naine, nii conaara itajeein niha cacha caje ne. ¹⁵Nitohanihane jaunte, enanetojoeein nii Moisesa rai rauhi ereretaauruhane nihanatiin, acauru suujua aninoane jaun coitucusichurene cachaauru. ¹⁶Nete laen naosatihajeein ichaohane jianein, Jesocurisito esenetaain ichaoha cachane, nii cha coitucuhane coataa, rai suujua conaara itaje rai Jesocurisito. ¹⁷Cana Coaunera Suujueneein niha Cana Curuaanaa Jesocurisitone jaunte, itolereenein niha nii rai Suujuene jaunru, raotojoein ichaohin, cha ujuaihonelanaala neeururein cachaauru. ¹⁸Inae cana, Jesocurisito ranojoneein nihacachene jaunte, inae cana caje nii cana suujua aina cana nota conaara itajihane jaun, aiha esefejo conone rijijieein conohe, cana aina jataain caohacha ichaa Jesocurisitone jaan cono. Nii jaunte Cana ichao corihajeein sacuha itolere bana Jesocurisito rai Suujue aina cuainne jaun, rijijieein inae ichaohacache.

4 Cairichaaajoain cana coaraane jaun, canacaanu rai nii amihanenaa tiha Cana Coaunerane jaun, nii canacaanu rai niicha tei amihanenaa bihaacaanune coiinteein jianena nainenihacaanu. ²Nii jaaune coejenacai ichana coacuelanaala, niheichu asinojoneein cha ichaelanaala, itolere que jaolequiin satiin notaracae niicha icharatei ichacaanu. Coatihachu chaen canacaanu esenetaa cachane jerenacaan, nohanein nii Cana Coaunera beratenojoi udaa cuain

cache relahacaanu. Nitohaneeinne cache coritana coacuelanaala, esinaen rauhijiriin nii canacaanu coitucuhichene rijijieein, Cana Coaunera notaracae aitocoanu. ³Aihane jaun chunocoha, nii osa caje cana ichoteraanu canacaanuhacha beebejei aonaane saijieein coitucuenihanete, inae nitaje rai nihane jaun aicheein. ⁴Inae esenetaaurenihane jaunte, maosa rijijieein acauru te moconajaera, nabana jataain necaohachaa Jesocurisito Cana Coaunera rijijieein nena tenojoin ichaonaane coaraain coitucunaa nainecuruhane coataa. ⁵Coatiha canacaanu ichaoque inara relahacaanu. Acaihanijin Cana Curuaanaa Jesocurisito ichao quene inara relaacaanu. Jataain canacaanu belaitoha Jesocurisitone jaan aina cuainne inara rai caohachanu ichaeranein nihacaanu. ⁶Charijieein teeinti nocohena jana conoha conone coina aitoha Cana Coaunerane jaun neconaelu cono. Nii rijijieein techu nii jeelai Cana Coaunera canacaanu suujua cuhane rai cono teein ne, aina cuain Jesocurisito merique conoha rai conone coitucuhacaanune coina.

Canaacha esenetai aina cuainte ichaohacache.

⁷Nete laen nii Cana Coaunera tenojoi jataain nelatei raain, chaque nelatelanaala aiha atane codarojoene rijijieein nena cana jaberoco cuhane sirichaache. Nitohaneeinte chaneei nenihacachene saijieein cana aina cuain rai nelate coarate Cana Coaunera. ⁸Nitohanihane jaunne necairichanaa coaracaanune nihanatiin, canacaanuhacha ichanenu chacaanu, chaque casilanaala. Coatiha chabana amuritonojoneein nihaacaanu. ⁹Canacaanu ariiriichuruha canacaanu sohin jaoruhane coina niqui, nete

canacaanu nainatejene Cana Coaunera. Canacaanu comaauruha niqui, nete canacaanu itajenaa nainesihurene. ¹⁰Itolereneein cuhacaanune jaanru nihanatiinte, aihalu Jesocurisitone rijijieein cairichanojoneein ohacaanune rai nihacaanu, ichaohalune rijijieein canacaanu aina cuaain rai nichao coaracuruha cachaurune coina. ¹¹Jataaina necairichaacaanu, Jesocurisito coreniha canacaanu atinaauruhane rai neeuruhane jaun. Nitohaneeinne Jesocurisitohacha tei ichaonaa que ichaohacaanune coaratihacaanu. ¹²Nitohaneeinne ohacaanune rai nihacaanu. Nete laen inara, inae raotojoeein ichaonaaque ichaohiche, canacaanu que inara rai niicha teratei ichaonaa coreniha.

¹³Nii que te, “Esenetaanune jaunne ereeun,” naain aitoa Cana Coaunera Quiricha cuhanene rijijieeinne, canacaanu netonai jerichanejeein esenetaacaanune jaun, que ereerecaanu. ¹⁴Nitohaneeine nihacaanu, ohane caje Jesoso ichatihalune rijijieein, onaa caje canacaanu ichaterichaain Cana Coaunerane esenetaacaanune jaun. Nitohaneeinte onaa caje cana ichateein cana rareein nacatiha rai calaohi aina jiniiquin nena coina. ¹⁵Nitohaneeinte, jataain caohacha ichae inara rai Cana Coaunera. Nitohaneein araai laurii que inara coroatajaniha Cana Coaunerane coaracuruhanete, araai laurii cachaauru netonai Cana Coaunera necaohacha coroaecurureein. ¹⁶Nii jaunna chabana bihacaanune jianena coacuelanaala, niheichu namuritoroatena coacuelanaala nihacaanu. Cau caa ichaonaa que ichaohinte inae binaanihacache. Nete, cana suujua cuhane, itolere janonaa bana nenamanacainaacache. ¹⁷Cau caa chauratane que ichaohin necairichanaate sorotiin sareein.

Nete, nii necairichanaa coreniha, jataain nii amuritoheriin, chabana sanaacharanejeein nena ichaonaa rarichaacheein. ¹⁸Aihana jaun nainihe itolere cana notaracae nenaacha que coaaucaachene. Nii chabana, coaraelanaala nenaacha que coaaucaachenete caohachae. Nii satiin canaacha coaracurite, satiin nitajera ne. Nete laen nii chabana canaacha coaraai chabana nitajenereein.

5 Cana jaberocote cana amunajau leinjiin loanari sorotiin nelatenenu rijijieein ne. Nete laen chatohaneein itajenojoiniha nii cana jaberecone niha natiin, dedeeu cana jaberoco ena nena rucuheca Cana Coaunerane coitucuhacache. ²Nii jaunte ichanohineein nena, chabana nitajenaachara jaberoco cuhane inae ichaoha cunaa jere canacaanu suujue. ³Nii jaberoco te laen canacaanu suujue que necurujareein, machoequuin nenaane rijijieein nihane caje. ⁴Jaiti nii loanari rijijieein nena cana jaberoco que jaberocohin ichaohacaanune jaunne, cha lateein, nererojoecaaeriin, naaonjoain ichaohacaanu. Coatih itolere bana, nii canacaanu jaberoco que ichaohacaanune colatiha aihahacaanu. Inae nii canacaanu que banihateein Cana Coaunera ichanohi jaberoco que ichaohacaanunete, nii canacaanu jaberoco jauriaanejeein loanari rijijieein nena, nii ena nena canacaanu jaberoco jana nitajereein. ⁵Cana Coaunerate nitohaneein nihacaanune coina canacaanu relain nii ichoae tacaain canacaanu rai, rai Suujue te, nii cana rai naitoonjoan sirichaneein nerichaanuhine cojunacanu que. ⁶Nii jaune satiin nii canacaanu rai naitoonjoa terichaaaine coitucuhin esenetaacaanu. Jaiti canacaanu jaberoconeein ichaohin nihacaanune jaunne, Cana Curuaanaa rohan nenihacaanu. ⁷⁻⁸Ena niqui coarahaacaanu rohan jaiti neni-

hacaanune jaun. Nete nitohaneein ner-
 ichaanuhine coitucuhacaanu, jataain es-
 enetaacaanune coreniha. Inae niqui caa
 canacaanu jaberoco ratiriin Cana Cu-
 ruaanaa rene turunaa jerichaanu. ⁹Nii
 jaunne cana Curuaanaa jerihane riji-
 jieein itolere bana ichaorichaanuhin,
 ohin, ichaohin, naaonjoaacaanune niha-
 natiin. ¹⁰Inae itolere baaso ichara, cao-
 hacha ichara, naaonjoain ichao coitu-
 chane caina niha Cana Coaunerane
 bana nacatiha tururichaacheein, baaso
 ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaa-
 cachene coitucuhin, lecachanichaach-
 ene ichanohi coitucuhin rai niicha tenaa
 jerei tihane caina.

Aina raotojoein nihacachenete jere Cana Coaunera.

¹¹Nii jaunne inae coitucuhacaanune
 jaun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein
 ichaauruha cachaaaurune caina acaauru
 que jereratiha acaauru rai ereerecaanu.
 Cana Coaunerate canacaanu coitucuhin,
 canacaanu suujuane maajein coitucue.
 Bajiaanachuhinti esinae rauhijiriin
 rai letononeein Aca jerihane rijijieein
 ichaohacaanune coitucueneeiche
 inara netonai. ¹²Coatiha canacaanu
 raajenhane necohasitaa caa aitoha-
 caanu. Nenacaanejian raotojoein
 coitucuhin nainaan, nitohaneein
 suujua cuhane coaarlanaala nohaneein
 inara relaa nocoetonacaauru tonorana
 nainequichene caina caa inara
 rai aitocaaanu, nenacaen inara
 coritaauruhane esenetaaichene coataa.
¹³Jerihana Cana Coaunerane rijijieein
 itolere ichaain nihacaanune jaunte,
 leinjiin jaelorohe nerurujua cha
 que nelatihei rijijieein coaracure
 leeochoaauru cachaauru. Jana inara,
 esinae rauhijiriin caohatiin coacuhin
 aihacaanune coaraquichenete,
 inara caohachanu que aihacaanune
 coitucuriquicheein. ¹⁴Jataain cana

belaitohane jaunte, cana ichao
 rucuhaneein beraichaneein ne
 Curisito, aca satiin ichao coreniha
 ohalune coitucuhacachene caje
 coaauneein nunuhetein. Nii ohane
 aina cuaainte satiin cana netonai
 ohacachelu rai ichaonaa que
 ichaohacachene caina. ¹⁵Nitohaneinte
 satiin cacachanichaachene coreniha ohelu
 Jesocurisito. Inae satiin cana coreniha
 ohalune coitucuhin, esenetaain
 nihacachene jaun jeriha cana suujuane
 rijijieein ichaonaa coacuelanaala, Aca
 jerihane rijijieein ichaohacachene
 caina. ¹⁶Canacaanu netonaine niqui,
 nii namute cacha que coaacuruha
 Cana Coaunera coitucuhichurune
 rijijieein Jesocurisito netonai que
 coaaurejetocaaanulu. Nena laen inae
 enene nitohaneein coacuenihacaanu.
¹⁷Aihane jaun inae Jesocurisito aina
 jiniiquiin esenetaain ichaoha cacachete,
 inae nii jauriaanejein nena rai
 nichao jianein nii ena nena ichaonaa
 enachasine que ichoae cacha.

¹⁸Nitohaneinte Jesocurisito
 aina cuaain ichae Cana Coaunera,
 que nejeratena rijijieein nena
 caje aina jiniiquiin ita belaa
 raotojoein nihacachene caina.
 Nii jaunte canacaanu letoae inara
 que coitucueratihacaanune, inara
 netonai aina jiniiquiin raotojoein
 neeichene caina. ¹⁹Cana Coaunerate
 nitohaneein Jesocurisito aina cuaain
 satiin cacachanichaachene osa que
 suujua acatihane, aina raotojoein
 jiniiquiin nena caina ichaain, nii
 niicha ichai beranu que canacaanu
 telu. ²⁰Nii jaunte acaneei nena
 rijijieein canacaanu tein inara
 rai bihacaanune caina berate
 Cana Coaunera. Niine raajenhane
 aitoha Cana Coaunerane rijitojoein,
 caa inara rai bihacaanu. Nitohanein
 Jesocurisito letononihacaanune
 jaunne, inara rai aitocaaanu, atiin
 caa inara rai

Cana Coaunera beratenojoi tonoraain esenetaain neeichene, inara osa que suujua acatena nainihane coina. ²¹Coatiha aansijieinniji osa que nesaruhin niheilü Jesocurisito niqui. Nete, satiin cana osa coreniha caseteco coaraelu, aina cuuain cana osa que suujua acateein jianacoon cana tihane coina nainatejiha Cana Coaunerane jaun.

6 Nitohaneein niicha ichai que Cana Coaunera coroatajaneraneein nihacaanune jaunne, inara rai aitocooanu. Nabana jataain inara belaitohane jaun inara rai Cana Coauneraacha beratenojoi que jaoleconaa coacuelanaala que nerausiaequichene coina. ²Nitohanihane cointate rai Quiricha inoansi cuhane: “Canu bajaee bajaeequine aonajihanu. Chaen nechü nichotenaajereein, canu ariirijieeine jana, ii ichoterateein,” naain beein laenaeratelu, nii coina Cana Coaunera.

Enate, inae nii aitohalune rijijieein ichoteratenojoin nequichene caohachae, inae rai cojoanonaa nihane jaun. ³Coatiha chatohaneein baaso ichaain chuni notajaain nihaacaanu. Nabana canacaanuhacha ichai baaso rijijieein cha ichaain neuruhane, inara rai canacaanuhacha beebejei esenetaelanaala que jaolecohichene coataa. ⁴Nitohaneein nena coacuelanaalane, Cana Coaunera letononeein nihacaanune coaratihacaanu, itolere necairichanaa, latijiojiriin, caaintati ichaonaa que ichaohin, ⁵taba que canacaanu bisihure, caresero cuhane canacaanu enoain, taba que canacaanu que nererojoecaaure, jataain mainajeriin amihanenaa, sinerena, mijitena, naonjoainurine abaantacaanu

chabana nererojoecaelanaala. ⁶Jerichanejeein nechü esinae rauhijiriin nii chatohaneein baaso ichaelanaala ichaohacaanune coaratihacaanu, esinae rauhijiriin canacaanu aina niha Cana Coaunera Suujuene coaracuruha cachaaunune coina, chuniquie asilanaala satiin cachaauru belaiin ichaoin. ⁷Nitohaneein nihacaanu, esinae rauhijiriin canacaanuhacha beebejei esenetaain, canacaanu aina cuuain niicha ichanenu ichaa Cana Coaunerane coaracuruha cachaaunune coina. Nitohanihacaanune jaunne, baasoneein canacaanu tenaajerera nihane, chatohaneein baasoneein tenaa coacuhelanaala, rauhijiriin nohanelanaala rai irihacaanu. Nitohaneeine canacaanu rai baaso icharanihane, baaso ichaelanaala ichaonaa esine que ichaohin nihacaanune que cuuain acauru rai ereein necocaaeratihacaanu.

⁸Nete taba que canacaanu que suujua acateein, taba que canacaanu cotaain, taba que canacaanu que raotojoein ereein, taba que cacha baasoniha canacaanu beein, naajoaain canacaanu que ereure cachaauru. Nitohaneainte nohanelanaala cachaauru rai irihacaanu natiin, nohaneein cachaauru coritaa canacaanu beure. ⁹Chaen techu canacaanu coitucuuruhane saijieein, canacaanu coitucuhi rijijieein canacaanu coaracure. Canacaanu sohinte niqui canacaanu jaonaa jerecure, nena jaiti ichaaojihacaanu. Canacaanu casetecaauruha niqui, nete canacaanu atinaaurene. ¹⁰Jataain inaderanaanajaanu tocohaneinte niqui canacaanu ichacure, nena atiin raotojoein rachoojoein nihacaanu. Leijniiin cha coitucuhi cairichei rijiiichaanu niqui, nene arajii cachaauru rausiaecaanu canacaanuhacha coitucui que, raotojoein neuruhane coina.

¹¹ Canejeraauru satiin Coriintoo neiniquichene. Esinae rauhijiriinne canacaanu suujua aina cutaain, inara coreniha canacaanuhacha coacuhi que inara rai caa suujuelanaala aitocaaunu.

¹² Coatiha aansijieenniji inara que asiin irihacaanu. Nete laen inara niha chatohaneine nihanatiin canacaanu que asiiche. ¹³ Nii jaunne atiin inara rai aitoon, nere tonoraane coina bereecuru rai iriha cachane rijijieein. Esinae rauhijiriin caa inara rai aitiin nihanune rijijieein, canu que cha suujuelanaala been neeichene coina.

Cana Coanera rai Teenforo rijijieinte nihacache.

¹⁴ Jiaonriha chatohanai ichaain neeu-ruha Cana Coanera coitucuhichurune, acaauruhacha ichai ichaain neeichene. Baaso ichajeein ichaonacaauruhacha ichai ichana nainihe caohacha nejesina ichajeein ichaonaa cache. Nii rijijieein techu jiichoo amuritonaa nainene nocohena. ¹⁵ Charijieein teeinti moconajaera belaina nainene Jesocurisito, nii rijijieein techu nainene moconajaera cache aina chatohanai ichaain nena nainene Cana Coanera cachanein nena. ¹⁶ Nitohanein nena nainihaacache cana, inae Cana Coanera rai Teenforo rijijieein niha cana jaberocone jaun. Nitohanein nihacachene cointate:

“Inara aina neeine inara aina jiniiquin amuhemuhereunni. Canuna inara Coaneraneeun. Inarate jana canu cachanequiche,” naain raajenihane aitelu Cana Coanera. ¹⁷ Nitohanihane coina techu:

“Acaauru aina neeichene caje amuhin jelai neeuche. Jiaonrihachu acaauru chosichuru rai lenone acaauruhacha tei dadaain neeichene. ¹⁸ Caa inara rai aito-coaanne tonoraain neeichenena inara rareeunni, inara Inacanein nihanune

jana, inara canu calaohineein, canu cacununein, naonjoaainein neeichene coina,” naain aitelu itolere icharanein nena Cana Coanera.

7 Niritiinte aite cana rai Cana Coanera. Aihana jaun cana casetecarihanine que casiin, cana ichao aasajein, cana suujuene maajein itajenaa nainera que necohalajiin nihacachenete ne. Nii jaun baaso ichaelanaala raujiaaincha cana rai Cana Coanera aitoonjoan rijijieein ichaoha cachenete caohachaera canejeraauru.

Cana Coanera coitucuuruhane coarateeuruha Coriinto cocoachacurune.

² Caohachaain inara suujua coaraain canacaanu aonacuche. Coatiha chuni rai baaso ichaain, chuni cairichaaain, chuni coritaain, naonjoahaacaanulu. ³ Coatiha inara que iriha aitohaaun. Inara rai aitocaaunlune rijijieeine, casuujua aina cutaain inara belaaain inara aina jiniiquin neein ohanune coina jatoroaain neeun, nii te raotojoein coitucuhiche inara. ⁴ Esinae rauhijiriina inaranein neeichene coitucuhin, nii chuni que asilanaala inara rai aitoon, raotojoein canu coitucuhin neeichene jaun. Itolere necairichanaa coaraain nihacaanune saijieeine, inara coacuhin jataain raotojoein corajeein rachoojoein neeun.

⁵ Masedoniau turuhacaanune caje coaunein aansijieenniji nebetacaaorihacaanu. Itolereinein turuhacaanune jaunru naineeine necairichanaa coaracaanu. Chaen nechu necairichaecuruha leeochoaurune coaracaanune jaun, canacaanu suujua cuhane casihacaanu. ⁶ Nete Cana Coanera, cha ichana coasiha cachane nihanatiin, enaacha que ichana corajerateranein nihane jaun, canacaanu que corajerate turuha

Titone aina cuaain. ⁷Coatiha turuhane jaauncha nihei, raotojoein neeichene coaraane jaun, acaentonai suujua aninoaain corajihane jaunne, canacaanu netonai canacaanu suujua aninoaain corajihacaanu. Acate jataain canacaanu coana jeriquichene que aitiin, canu coreniha inaderaain canu que coaaquichene beebeje canacaanu rai. Nii jaune jataain jeelai amuritoheriin rachoojoein neeun. ⁸Inara rai quiricha laenacaanlune jaun, coaraain inaderaaichelune que inae enene netojoehaun. Jariaalune niqui, nii inara rai quiricha laenacaanne jaun, inaderaaichelu carajaelanaalane coitucuhin netojoeetonlu. ⁹Nena laen inae enene nii inara rai quiricha laenacaanlune corojeeun. Coatiha inaderaaichelune coroaehaun. Nii inaderaaichelune aina cuaain inae nacoauneein jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohichene jaune corojeeun. Inarate jeriha Cana Coaunerane rijijieein nii inaderanaa abaantaain neeichelu. Aihane jaun coatiha inara rai baaso ichaa nii quiricha laenahaacaanulu. ¹⁰Nitohaneein jeriha Cana Coaunerane rijijieein, inaderanaa abaantaain cana ichao coreein nihacane, nii coreniha nichoterichaacheeine jaun, nihei chaque netojoeena jaanu. Nete laen Cana Coaunera coitucuhichuru nechu baasohacha que coacuhin, itolere bana inaderaaauruha, niha leijiin itolere necairichanaa caje cana rocoerane que coacuelanaalane jaun inae nitaje rai neeure. ¹¹Nete laen inara, jeriha Cana Coaunerane rijijieein inaderaain, cha abaantaain neeichene jaun, inara rai bihanune rijijieein ichaain canu cocoerateeichelu. Chaen techu nii choae tacaain obajeein, casiin, naonjoaaichelu. Nete atiin, nii baiha canu coana jereein, nii inara jana

baaso ichara casetecaachene coina inae jatoroaain neeichelune jaun, esinae rauhijiriin inara nii ujuaihoneein neneeichene coarateeichelu. ¹²Nii inara rai quiricha laenacaanlune bana, coatiha nii baaso ichara cache que coacuhin, niheichu nii baaso ichaane jaan cache que coacuhin, naonjoaain laenahaanlu. Cana Coaunera notaracaee canacaanu coacuhin aitocooanune rijijieein ichaquichene coarateeichene coinane inara rai laenacaanulu. ¹³Niite jataain canacaanu suujua nunaain, canacaanu suujua aninoaelu.

Nete nii amuritoheriin canacaanu rachoojiae Tito, inae raotojoein neeichene coaraain suujua aninoaain nacoauneein niicha ichaneni corajerateeiche quene jaun. ¹⁴Nii Tito raine, chatohaneein inara rai baaso ichaeniha-nune jaun, jataain inara aina raotojoein nihanune que aitoonlu. Nii nohanelanaala inara rai aitocooanulune rijijieein nechu, inara coreniha raotojoein nihacaanu que aitocooanulu nohanelanaala Tito rai. ¹⁵Chaen techu nere tonoraain que inara suujua acateein raachelune coaucane naineein, inara ainaacha itolere bana nena jere nii Tito. ¹⁶Jataaine rachoojoeun, inae inaraacha ichaneni coitucuhin nena nainequichene esenetaanune jaun.

Arajiin niicha teenihuru taojiaauruha Masedonia nenacaaurune.

8 Canejeraauru enane laen, Masedoniau nenacaauru Jesocurisito ranojoeinein nenacaauru belaitohane coaratiha, acaauru que Cana Coaunerane berichaanuhin inara rai. ²Jataain maainajeriin cojunojoeinein neeruhalune jaun, necairichaaauruhalune saijieeinte, inae chaque tonajelanaala raotojoein enene neeure. Nii jaunte cairicheinejeun-

ruhane saijieein, coriquihonaneein nena rijijieein jataain arajiin, Cana Coaunera rai nii niicha teenihuru taojiaaure. ³Canuna jataain arajiin nii tenaa nainecuruhane amuritoheriin, chunaelanaala nii Cana Coaunera rai niicha teenihuru teuruhane coaraaun. ⁴Chaen techu canacaanu rai aitocure nii niicha taojiaauri amaain, Cana Coaunera cachaneein nenacaauru rai tihacaanune coina. ⁵Nitohaneente taojiaaururichaaine coaucaanne amuritojoaain teure. Jauriaanejeein Cana Coaunera rai benatecuruhane baihate, jeriha Cana Coaunerane rijijieein canacaanu rai teure. ⁶Nii jaunne Tito rai aitocaaunu leeochoaauru rai caohacha ichaa, inaraacha taojiai raa uha inara caje, jauriaa aihalune rijijieeine coina. ⁷Inara leeochoaauru amurijiriin esenetaain neein, cha que tonajelanaala leeochoaauru rai erenaa inaain, itolere coitucuhin inara relaacaanune jaan rijijieein jereein neeichene coina jatoroaain, naonjoaain neeichene jaun, nii rijijieein leeochoaauru amuritoheriin, leeochoaauru latijiojoiiriin nenacaauru coroatajanequichene coina ichaquichenete ne. ⁸Coatiha inara letoaa inara rai binaaun. Caohatiin ichacuruha leeochoaaurune coitucuhin aina cuaain leeochoaauru belaaichene coarateein inara netonai tenaa nainequichene coina ne aitoon. ⁹Inarate jataain itolere que nelateein itolere ichana naineraneein nihane saijieein, jataain inara belaitohane jaun, aina cuaain rausiaenojineein raotojoeiin neeichene coina, inara coreniha cha que nelatihei rijijieein cairichei coaraain nihalu Jesocurisitone coitucuhiche.

¹⁰Inara rai caohachanu quene, nii que inara rai aitoon. Inae inara, leeochoa jaanaa bana inae nitohanei ichana nunuheteichelune jaun,

satono que tiaain ichana corajeeuche. ¹¹Aihane jaun nii jauriaanejeein tenaa nunuheteichene bana corajeein teeichulune coarateeichelune rijijieein, enene tenaa nainequichene jeonijihanaain tihajejin leeochoaauru coroatajaniha inaraacha teenu taojiaaichene nainacuche. ¹²Chunocoha Cana Coaunera rai cha tenaa jerejin tenaa nainihane jeeonejejin tihanete, raotojoejin nii niicha tei rareein Cana Coaunera. Coatiha cha sirinihane saijieein, cha tiha cachane jerihe Cana Coaunera. ¹³Coatiha cha sirineeichene nihanatiin, leeochoaauru rai acaihaniji teein necairichaaichene coina erenaa nihein. Raujiaain ita rijijieein ita coroatajanejin niha cachane coinete erenaane. ¹⁴Enate inara, acaauruhacha sirihei siriquichene jaun, acaauru rai tenaa nainequiche. Acaauru netonai cabaiha inaraacha sirihei sirichuruhane, inara rai netonai tenaa nainecuruhane coina. Nitohanihanete ita rijijieein inaraacha latei siriin neriquichein, ita amuritoheriin sirina coacuelanaala. ¹⁵Cana Coaunera Quiricha cuhane: "Nihei cautihei amuritoheriin raera rai. Niheichu lanaai fautaeriin raera rai," naain laenanohinihane rijijieein.

Rai corihaneraauru aina Tito letoaaauruhane.

¹⁶Nariha Cana Coaunera inara que coaucaanne rijitojoejin inara que coauca Titone coina, casuujua rijitojoejin rai suujua tihane coreniha. ¹⁷Nii jaunte acaantonai inara que coaucane jaun, rai aitocaaanne tonoraain inae suujua caje coaunejin inara coaraa uhe. ¹⁸Nii Tito jiniichaaaine inara rene leinjiin cana nejera letoaaun. Acate raotojoejin coitucuuere leeochoaauru Jesocurisito ranojoihuru, acaauru rai ichoteratenojinejin nerichaacheeine beebejia raotojoeine

jaun. ¹⁹Nii jaunte nii ichoae tacaain aca janiichure Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru, canacaanu aina amuhemujueein, cairicheinejeein nenacaauru rai Cana Coanera que canacaanu suujua acatein nere tonoraain leeochoaauru coroatajanena jerichaanune coaratihacaanune coina, taojiaain letoanojoin raeranu que canacaanu coroatajaneraanu que. ²⁰Nitohaneeine ichana jerichaanu, nabana tonaain canacaanu que erein neuruha cachaauru, nii leeochoaauru coroatajaniha tenojoi canacaanuhacha taojiai quene coataa. ²¹Nii jaunna Cana Coanera notaracaae, cachaauru notaracaae, naaonjoain itolerenein caohachaaain ichana jerichaanu.

²²Acaauru jiniichaaai nechu leeochoaauru cana nejeraauru caje unaa leinjiin cana nejera letoaaun. Acate satiin canacaanuhacha ichai que canacaanu coroatajanein, acaentonai ichaane coina jatoroain nihane coarate. Nii jaunte teriquichein inara netonaine esenetaane jaun, jataain ena jeelai amuritoheriin ichana jere. ²³Chunocohacuru inara caje: “Chariji cachana caa inara aina uhin turue” naain Tito bajaauruhane: “Caate Faboro corihaneranein, cana coroatajanihane que coroatajaneranein nenaane,” naain acaauru rai beeuhe. Jerichanetojoeinchu, nii coroatajaain aina unacaauru cana nejeraauru bajaeranihane: “Caaurute leeochoaauru Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru letononein unacaauru ne. Chaen techu Jesocurisito ere tonoraain, naitoonjoan icharaneei nenacaurune,” naain acaauru rai beeuhe. ²⁴Chaen jataain acaauru belaachene coarateeuchete: “Esinaenachuhisi catohanein ichaauruhane jaun, acaauru coreniha raotojoein neeuruhate,” naain inara coreniha raotojoein nihacaanune es-

enetaauruhine leeochoaauru Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru.

Leeochoaauru cana nejeraauru rai inaraacha teenu.

9 Inae raotojoein inara rai bihanune latelanaala, tenaa nainequichene coitucuhanune jaunna canaacha esenetai coreniha cana nejeranein nenacaauru rai, taojiaain inaraacha letoaaenu que aitiin inara rai laenaeneun. ²Nii jaunna itolere bana raotojoein Masedoniau nenacaauru rai, inara Acaiha bataneu nena Coriintoo neiniquichene, inae taolu ajaanaa situsina bana caje coaunein inae nitohanein leeochoaauru cana nejeraauru coroatajanequichelu jatoroain neeinne beebejeeun acaauru rai. Nii ainate caohacha ichaa leeochoaauru coroatajaniha ichaquichene coaraain, neleruhin amurijiriin acaauru netonai ichana corajeein, inae jatoroain neure, acaauru netonai ichacuruhane coina. ³Nii coaranu quene caa cana nejeraauru letoaaun inara rai beranu que, letona jatoroain neeichene coina. ⁴Nabana inae uhanune bana, canu aina uuruha Masedoniau nenacaauru tabaaurunijine, acaauru aina uhin jaiti ichaeneeichene jana inara rene turuhacaanune coataa. Nitohanein ichaquichene esenetaain leeochoaauru rai beebejihanune saijiein, jaiti ichaeneeichene jana turuhacaanunete laen jataain canacaanu rai neceojenaa tiha airiquicheein. Chaen techu, inara raajenihane inara rai nocoejenaa tiha airiquicheein. ⁵Nitohanihane coataanejian, jauriaanejeein ichoachaniha uhin inara coaraa uruha nii cana nejeraaurune jerichaaunne jaun, acaauru rai aitoon inara coaraa uuruhane coina. Jaiti nii aitocoichelune tocohanein

taojiaaichene nainaeneichene, inara corootajanecuruha taojiana quene caina. Nitohaneein inae jatoroaain taojiaain neeiche jana, inara rene turuhacaanunete laen, esinae rauhijiriin chunaelanaala tenaa jereein teeichene coaratihalee leoochaauru amuritoheriin teriuchiheen.

⁶“Chunocoha corootajajeein temule jaerate, corootajajeein taicheein. Jana arajiin temuerate arajiin taicheein,” naain niha erenaane que coaucuche. ⁷Aihana jaun le cachaaurute naine suujua cuhane coacuhin tenaa jerihane jeeonijihanaain tihane caohachae. Nainihe chunocoha tenaa jerenihane, tihane caina conujiha chunine. ⁸Itolere quete inara corootajanereein Cana Coaunera, itolere bana latequichene rijijieein inaraacha latei siriin neeiche cauteeinne, nii caute que leoochaauru corootajaniha acaauru rai teein, naonjoaain caohacha ichajeein ichaohichene caina. ⁹Cana Coaunera Quiricha cuhane:

“Cairicheinejeein ichaonacaauru cachaauru raite, chunaelanaala acaauruhacha latei te. Acate chabana satonoelanaala itolere bana caohacha nejesina ichareein,” naain laenanhineein ne. ¹⁰Cana Coaunera temule jaera caina rai nucuhe teraneein lenonene maajeein teranihane jaun, nii rijijieein Aca inara rai arajiin nucuhe tereein arajiin temuhin arajiin taojiaain neeichene, latejiojiriin nenacaauru corootajaniha teeichene caina. ¹¹Nii ainate itolere siriin, cha latelanaala raotojoein neein, jelai amuritoheriin leoochaauru rai tenaa naineriquicheein.

Nii canacaanu aina, inaraacha letoaaenu inaraacha taojiai corenihate,

Cana Coaunera coroaecurureein leoochaauru cana nejeraauru. ¹²Coatiha acaauru rai lanaane jauncha, nii acaauru rai inaraacha taojiai amarihacaanuhin, nechu Cana Coaunera coroaecuruha inara corenihane coinane amarichaanuhi. ¹³Jesocurisito aina cuaain, enachasine ichaonaa que ichaohichene coaratihate nii inaraacha siri taojiaain letoaaiche. Nii te coaraain Cana Coaunera coroaecurureein. ¹⁴Nii ichoae tacaain techu, jataain inara belaaain, inara rai Cana Coaunera bajaaurureein, inara belaitoha Cana Coaunerane coaratihalee ichaquichene coreniha.

¹⁵Narihara Cana Coaunera, nitohanei ichana nainichaachene jaanu tihane coreniha. Nihei que tonaain erenaanajaanu.

Afotoroneein cocainanohinihane coaratenaa jeriha Faborone.

10 Canuna Faboroneein inara belaiha Jesocurisitone rijijieein inara belaaichaaunne jaun inara rai aitoreeuni. “Inara caje coriaae nihanunejene, enaacha inara rai tonaain ereeun,” naauruhane coitucuhanune jaun. ²Nii jaunna inara rai aitoon, nii joaereein cacha rijijieein, cha icha canacaanu beracuru aina, nii rucujueein neeichene jana, inara rene turunaa jerichaaunne jaun. Inae niritocuruhane rucuhecaun acaauru ainane caina jatoroaain urichaaunni. ³Esinae rauhijiriina niqiu cachanichaanu, nena niha chatohanei rucuheneacaine, aihuruha Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein rucujuenihacaanu. ⁴Coatiha niha chatohanaine caa chauratane que nena que biji achunequiin neein rucuhehaacaanu. Nii canacaanu biji achunete Cana Coauneraacha ichana nainei caje unaaneein, itolere

que laraajiin nena jerenacaauru amuritiin itajenaa naineraneein nena ne. ⁵Nitohaneeine canacaanu que ereein, Cana Coanera coitucuuruha cachaaurune coina beebejihacaanune caohateraauru itajerichaanuhin. Itolere cachaauruhacha coacune Jesocurisito rai teein nihacaanu, leinjiin Acaacha tonoraain neeuruha cachaaurune coina. ⁶Nii jaunne esinae rauhijiriin, canacaanuhacha beebejei esenetaain tonaraain neeichene, nii tonoranajerelanaala nenacaauru casetecarichaanuhin.

⁷Inarate itolere bana inaraacha coarai cacha esenetaquiche, itolereenein coitucueralanaala. Aihana jaun chunocoha Jesocurisitohacha jerei icharate, canacaanu netonai Jesocurisitohacha jerei ichacaanune coaraain coitucureein. ⁸Caa

cocoinanohi nichaaunne rerohin canu ere tonoraachene coina inara counujichaaunne que coatiha coejinaaun. Cana Coanera, canacaanu cocoinaain nihalu inara que Acanihane coitucueratihacaanune, nere tonoraain neeichene coinana jaun. Coatihana inara itajihacaanune coina, canacaanu cocoinaain niheiluu Cana Coanera.

⁹Niheichu caa quiricha cuhane cuaain inara casataa aitoahaun. ¹⁰Inara aina nenacaauru tabaaurute: "Nechu quiricha cuhaneicha cuaainjene mijiaaaineein inara rai aitoon. Nete laen inae inara aina nihanune, inara rai tonaain mijiaaaineein erenereuni. Coatihaje cacha rai irihanune tonijiaain cacha rai erenaa nainichaaunne coaalanaala," naaure. ¹¹Nena laen mijiaaaineein erenaa nainenihacaanune saijieein, coriaae caje quiricha cuhane cuaain mijiaaaineein aitocooaanune rijjijieein, inae inara rene turuhacaanune bana icharichaanuhine coitucuha nii aitine jerichaanu.

¹²Coatiha nii raajenihane necohasitaain nenacaauru rijjijieein nena jerihacaanu. Nete laen acaauru cha coitucuuerehane jaun, leeochoaauru amurijiriin niha nocoetiin raajenihane necohasitaare. ¹³Canacaanu laen coatihana canacaanuhacha ichana nainei rerohin necohasitanaa nainihaacaanu. Nii rijjijieein chu Cana Coanera cachaauru relaacaanune jaanru cojunacateraneein nihane jaun, nii canacaanu rai cojunacatihane jaan rerohin turunaa nainihacaanu. Nii jaunte Aca canacaanu turuaelu Coriintoo neiniquichene rene tiaaajoaain. ¹⁴Aihana jaun coatihana nii canacaanu rai cojunaca rerohin turuhaacaanu. Chabana inara rene turuenihacaanune saijieein, ena turuhacaanune jana nihanena laen, canacaanu rai cojunaca rerohitiin tururichaanu. Canacaanune jaiti inara rene turueniha chunine jana, ichoaichaniha inara rene turuhin, Ichaonaa Enachasine teraniha Jesocurisitone beebejihacaanulu inara rai. ¹⁵Coatiha chabana turuenihacaanune jaan turuhin, chuni amihaneero ruluhi neroranein nihaacaanu. Nitohaneein canacaanu turunajanihei cunaa coacuelanaalane, inara ainaachaneen Cana Coanera icharatenojoin amihanenaa ichajerichaanuhi. Aihana leinjiin Acaacha esenetaain ichaohin, ichacaanune jerequichenene airichaanuhin. ¹⁶Chaen nechuu, nii neeichene jaan jela caje coriaae cuhin, osa caje nichotenaa nainecururichaaaine beebejenaa jerichaanu leeochoaauru rai. Nene laen, inae cachaauru relaaauruha leeochoaurune jaan turunaa jerenihacaanu. Nabana leeochoaauru amihaneero ruluhi necohasitanaa tocohanihacaanune coataa.

¹⁷Chunocoha raajenihane necohasitanaajerihane, Cana Coanera

coasitaainne. ¹⁸Cana Coaunera coitucueraneei rai cachaneein nena cachate, Cana Coauneraacha ichanohicha coasitaain ichoae, chabana raajenhane necohasitanaa coacuelanaala.

Afosotoneein niha nocoetonacaauru que ereereeca Faborone.

11 Bajiaanachuhinti cha coitucuhi jaelorohe rijitjoein inara rai ereereecaaunne rautaa in aonaeneeiche. Atiin aonacuchene inara rai aitete coitucuhiche. ²Jataain leeochoaauru esenetaain acaauruhacha ere tonoraain, Jesocurisito esenetaichene jianequichene jaun rautaeniha Cana Coaunerane jaan quene inara rai aitoon. Canune rai lanaacha ere tonoraain neeuruha enecurune rijijieein, leinjiin Jesocurisitohacha ere tonoraain neeichene coina, rai inara teein inara que coitucuerateunlu. Nii jaunna leinjiin Acaacha ere tonoraain queecha coaauquiche leeocheaneein inara suujua cuaelanaalane coina aitoon. ³Nena laen Eba coritaalu acanone rijijieein inara coritaeranihane esenetaichene coasihun. Nabana Jesocurisitohacha que coacuhin neeichene jianein, leeocho que coaauquichene coataa. ⁴Inarate inara relaacaanune jaan nihei que, nechu nejelauneein cuaain Jesocurisito nihei que inara rai ereeuruhane rautatiin neeichene jaun, Cana Coaunera Suujue inae inaraacha esenetailunihei esenetaain, osa caje ichotenoineriquicheeine jaan, inaraacha esenetailunihei esenetaaiche. ⁵Coatiha nii inaraacha esenetauri, afosotonichaanune amurijiriin niha nocoetonacaauru fautaain nena jerinnaan. ⁶Cacha rai irihanune que nelatinaaun niqiu, nena laen esinae rauhijiriin coitucun banejelanaala. Niite raotojoein coitucuhiche inara,

satiin canacaanu ichanaa coaraneein neeichene jaun.

⁷Inara rai baaso ichaana, inara caje core bajaelanaala inara fautaeriineein nena rijijieein neein inara relaanlu ichoteratenojoein nerichaacheeine que, canu amurijiriin neeichene jerenacaun. ⁸Nitohaneeine inara caje chaelai bajanaa coacuelanaala, leeochoaauru Jesocurisito ranojoein nenacaauru coriqui ruluera tocohaneein raanlu, inara coroatajanena nainichaaune coina, canu rai teeuruhane rijitjoein raanune jaun. ⁹Coatihachu inara aina nihanune bana, inara caje cha lateein cha bajaain nerejetohaanlu. Masedoniau caje uhin turunacaauru cana nejeraauruhachate canu rai canuhacha latei terejetocurelu. Aihana jaun coatiha inara caje cha bajarejetohaanlu. Nirijieeine itolere bana nereeunni. ¹⁰Nitohaneeine satiin Acaiha batane sacutaain turuhanune jaanru nainein neeunlu, esinae rauhijiriin Jesocurisito coitucuhin rijijieein naitoonjoan tonoraain nihanune jaun. Nerinaain canu caje nii ruluera. ¹¹Coatiha inara cotaiha aitoon. Jataain inara belaichaaune jaunne aitoon. Cana Coaunera jataain inara belaichaanne coitucue. ¹²Nena laen inara aina inae canuhacha ichailu ichajeein sacureeunni, nabana nii canacaanu rijijieein raotojoein nena coaauca nocoenacaauru rausiaecaaunne coataa. ¹³Acaaurute nechu casejeneein, Jesocurisito letono afosotoniha nocoetocure. Nete esinae acaneein aitocurene. ¹⁴⁻¹⁵Coatiha enaacha nihei nitohanei. Moconajaera netonai, Cana Coaunera cononiha nocoetiin tocohaneein nedaane jaunne, rai letonocuru netonai rijijieein neeuruhane jaun, cacha caohacha rijijieein inanacaure. Nete, caohacha ichacurenihane jaun, ecu tihane bana

casetecaain itajenojoiniha cuurureein moconajaera aina jiniiquin.

**Jesocurisito letono afosoto nihane
jaun necairichaa Faborone.**

¹⁶Nacoauneeine coitucuhichene coina inara rai aitoreeunni. Jiaonriha cha coitucuenihanune jaun leinjiin jaelorohe rijjijeein iriha canu biha chunine. Atiin canu aonacuchene inara rai aasaeriin necositaete aonaquiche. ¹⁷Coatiha jeriha Cana Curuanaane jaun nii necositarihaauni. Nechu cha coitucuhi rijjijeein ereerecaauone jaune aitoreeunni. ¹⁸Coaracuchenachuinti, Suujua caje rochin niicha ichai coasitauruha nii leeochoaurune, nii rijjijeeinechu canuhetonai necohasitareeunni. ¹⁹Inarate niqiu itolere coitucuhiche. Nete cha coitucuelanaala nenacaauru cachaauru inara relauruhane, acaauru aonaain acaauru rautatiin neeiche. ²⁰Nitohaneechene jaun te inara basijiauhin, inara coritaain, inara que jaolequiu, inara meri faoracaain, naonjoauruhane niha natiin acaauru abaantaain neeiche. ²¹Jataaine coejeeun, nelatihei rijjijeein nii aihuruhane tocohanein nenaanainenihacaanune jaun. Nene laen, necositanaa coaacuruha nii leeochoaurune canuhetonai necohasitareeunni. Cha coitucuhi rijjijeeine ena caa ereerejeeun. ²²“Canacaanune Ebereeo nichaanu” naauruhane, canuhetonaine Ebereeo neeun. Jana, “Canacaanune Isaraelita nichaanu” naauruhane, canuhetonaine Isaraelita neeun. Jana, “Canacaanune Abaraau nefoeratenichaanu” naauruhane, canuhetonaine Abaraau nefoerateneeun. ²³Jana, “Canacaanune Jesocurisito letononein nihacaanu,” naauruhane, canune jataain acaauru amuritoheriin acanein neeun. Cha

coitucuhi rijjijeein aitocoauune nihanatiine, esinae rauhijiriin aitoon. Canune acaauru amurijiriin amihanein araaisaain caresero cuhane enoanojoneein, acaauru amurijiriin mainajeriin bisinojoneein, araa saain onaa caje nichoteein, naajoaain neeun. ²⁴Saoqui sai cuhanete, nichatachoonca isocoon tacanei bisicha que canu casetecaure Jorioocuru. ²⁵Nii rijjijeein techu nichata sai cuhane enuha que canu faojaain, lesajei que ajeri que canu bodoosihure. Nichata saicuhanetechu naluha cuhanune jaan botena jaun ohanune rai neeunlu. Nii jaunna lesajei que cucuana cataaun, lejiichoo lejanotiinein neeunlu. ²⁶Araai saain nucuhe cuhane amuhanune jaaurune necairichanaa coaraaun. Tabaauru quene canu basijiaauruha asijiautoorune que, chatohanein canu teeuruha canu araichuru Jorioocurune que, nejelau cachaauru nihanatiin chatohanein canu teeuruhane que, naonjoaainunri que casihun. Jerichanejeeinechu, neseeuu nihanune jaauru, bero cuhane, cucuhana cuhane, naonjoainunru nihanune jaauru, necairichanaa coaraain neeun. Nii rijjijeeinechu, necairichanaa coaraain neeun, nii Jesocurisito coreniha cana nejera niha nocoetonacaauru cataaun nihanune. ²⁷Chaenechu mainajeriin amihanein necairichanaa coaraaun. Tabaauru que sinilanaala, tabaauru que mijitena aina cocoirena abaantaain, naonjoaun. Araai saain tabaauru que lenoninaaun. Jelaronaa caaunne taba que necairichaaun neniha canu cajionene jaun. ²⁸Nitohanein itolere que necairichaanune saijieeine, jeelai amuritoheriin satiin Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru que coacuun. ²⁹Nii jaunna chunocoha

cunaitihane inaderaaun coreniha. Jana chunocoha suujuateeuruha baasoneein suujua coaraane coinanete, jataain canu baijiae. ³⁰Canu necoasitaanunena nelatenihanune nainejeein canuhacha ichai que necoasitareeuni. ³¹Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera itolereenein coroaenjoineein nenaate, esinae rauhijiriin nohanelanaala aitocaaunne coitucue.

³²Damasoco nihanulune banate, *rey* Aretasi rai coberenadoroneein nena rai coardiaauru letoaelu, nii nese rai rijia bacuujuuuru naineen neein canu cojoaain canu mucuuruhane coina niqui. ³³Nete nii coitucuuriin, omari seeonjoa cuhane canu teein, nii nese rai rijia bujuau, acuujuu laojoiri ucuun nena cuhane cuaain canu faauruhane jaun acaauru caje nichoteeunlu.

Notajaain que necoitucueratiha Jesocurisitone beebjiha Faborone.

12 Nihei chaelai que rai cainera, raajenihane necohasitaain niha cachane. Nena laen canu, canu notajaain canu que niicha ichai coitucueratiha Cana Curuaanaane bereeunni inara rai. Aihana jaun coatiha canu raajenihane necohasitaa aitorihaauni. ²Inae lechoonca jena jaanacaa Jesocurisito esenetaeranichaaunne dede nichata burihu amanojoinichaaunlune. Nechaainti canu jaberoconeein amanojoine nihanulune canu suujueneein amanojoin nichaaunlu. Coatiha coitucuhaaun, Cana Coauneraachate coitucujue. ³⁻⁴Nena laen esinae rauhijiriin dedeeu amanojoineein, ecu chabana aohanraai erena aonaunlu. Nechaainti canu jaberoconeein netiin aonaenihanulune, canu suujueneein netiin aonacaunlu, Cana Coauneraachate coitucujue. Nihei chuni cacha que chabana aohan-

ratenojoineein nihei nii canuhacha aonai erena. ⁵Chunocoha nitohaneen nihanena naineen coasitaanune. Nene laen caraajenihane niritiin necohasitaanaa naineneun. ⁶Coatiha esinae niqui, necohasitaanune nohaniha aitorihaaun, esinae rauhijiriine casajenelanaala aitoreeun. Nena aitona jereneun, nabana ainihanune saijieein nechu canu esenetaera coina aitoha canu beeuruha cachaaurune coataa. ⁷Nitohaneen canu notajaain niha Cana Coaunerane aina cuaain nabana canuneen nihanune rerohin necohasitaanune coataate, leinjiin moconajaera tenojoi cunai tocohaneein, ojoa que foconojoi rijitocojoaain canu jaberoco cunaitaerate Cana Coaunera. ⁸Nii jaunne niqui, canu jaberoco caje nii cunaitaera jaohane coina nichata saain Cana Coaunera rai aitoon. ⁹Nete, “Nelatelanaala nenacaauru aina cuaain canuhacha ichana nainei coaratihanune coina ichacaune jaunte aaicha. Jataain, ii belaitohanune jereeine jaunte nii aaicha,” naain canu tonorae Cana Coaunera. Nii jaunne, canu rai niritoha Cana Coaunerane jaun, jataain rachoojoeen neeun, chaque nelatenihanune saijieein canu aina cuaain niicha ichana nainei ichaa Jesocurisitone coina. ¹⁰Nii jaunna nelatenihanune que ereein, latijojoiriin, arinojoineein, Jesocurisito coreniha necairichaaun, naaonjoaain nihanune saijieein jataain rachoojoein ichaaon. Nitohaneene, itolere que nelatihei rijijieein nihanune saijieein, jataain itolere que laraajiin neeun.

Coriintoo Jesocurisito ranojoineein necaauru iclesiacuru que jataain coaauca Faborone.

¹¹Inara canu rai lerateechene jaune, cha coitucuhi jaelorohe rijijieein inara rai ereerejeun. Inara, canu coreniha

erena nainequichene saijieein, acaauru fautaain nelatenihanu que, inara rai ereuruha nii Jesocurisito letono afosoto niha nocoetonacaurune jana, acaauru rijijitoein acaauru esenetaain acaauru ere tonoraquichene jauna aitoon. Coatiha nii canu amurijiriin nena jeriha nocoeein ereuruhane que tonajihaun. ¹²Nena laen canu Jesocurisito letono esine nichaaune jaun, inara abantaain itolere cojoelanaacojoai ichaain inara notajaan neenlu. Nii cajete esinae rauhijiriin canu afosoto esine nichaaune coitucuhiche. ¹³Inara rai cotainacai que irihanune, canu que inara suujua acatecuhe. Jerihane leochaauru Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru caje, canuhacha latei bajarejetocooaunlune rijijieein, inara caje canuhacha latei bajaenihanune jaanne jerihane, inara rai baaso ichaunlu.

¹⁴Inae jatoroain nihanu, nacoauneein inara coaraa uhanune coina. Quete nichata sareein inara rene turuhanune. Nenechu inara caje canuhacha latei bajaanune coina ainereunni. Coatiha inaraacha sirii latichaaune jaun coina airinaauni. Inara caohachanu que inara coroatajanichaaune coinane inara rene turuha ureunni. Rai bereecuru caje cha lateein nelanaalate, rai bereecuru rai acaauruhacha latei teein ne acaauru inaca. Nii rijijieinechu canuhetonai inara inaca rijijieein nihanune jaun, inara rai nelatichaaune coina neeun. ¹⁵Nii jaunne, acaihaniji canuhacha ichana nainei ichareeunni inara caohachanu que. Canu jaberoco nihanatiine inara coreniha tereeeunni. Nete, nitohanein inara caohachanu ichaain, jataain inara belaa inara coroatajanena jereein nihanune

saijieein, canu que nererojoeaain, canu coointeein, naaonjoaain neeiche.

¹⁶Coatiha niqui inara rai chatohanei ichaain nihaaunlu. Nete inara tabaauru: “Acaauru coritaainjena baasoneein osa que acaauru ichao saruerateen,” naaure. ¹⁷Niheichu coatiha nii cachaauru canuhacha letoauri que, inara coritaeratihaaunlu. ¹⁸Canu jerichaaune jauna, nii coroatajai cana nejeraauru aina Tito letoaunlu, inara coaraa uhanne coina. Chaen techu inara raotojoein Tito aina ita rijijieein ita suujua que suujuaain, inara coroatajanichaanulune coitucuhiche. Nii jaun chasiina inara coritare Tito.

¹⁹Jerihanete: “Canacaanu que inara suujua acatequichene coinajecha inara rai aitocooaunlu,” naaiche. Nete aine. Nitohanei coacuelanaalane Cana Coaunera notaracae, cojoerihu Jesocurisito letononeein nihacaunune jaun, coitucuhichene coina aitocooaunlu. Satiin caa inara rai canacaanu aitoonjoate, jelai amuritoheriin Cana Coaunera coituhin ichaohichene coinanera canejeraauru. ²⁰Inara coaraa uhanune bana, baasoneein neeichene jana inara eruhanune rautaenihanune, inara netonai rautaneeeichene coataane aitoon. Nii jauna ita suujua rijijieein coacuelanaala, ita que necoelaain, ita cotaairiin, inara rainuhacha que coacuhin, leochaauru cairichaa nohaneein, ita que ereein, necohasitaain, ita caje neleruhin, naaonjoaain neeichene jana, inara rene turuhanune que necoatoon. ²¹Chaen nechu nacoauneein inara rene turuha uhanune jana, inae Jesocurisito esenetaeraneein neeichene saijieein, chabana nitohanei osa que nesaruna naineniha cachane saijieein, inara amute quicha aina osa que nesaruhuin neeichene Cana Coaunera notaracae inara que necoejeein chanareeunni.

**Acaauru suujuateein
necoiha Faborone.**

13 Nii inara coaraa urichaaunine quete, inae nichata sareein inara rene tururichaaunine. Aihane jaun nii caitono tocohanein niha chatohanei rucuhacacaine, nihanete ne coroatajaain nichatajaain, naonjoaain baaso ichaane coarain beranu. ²Nii jauriaa osa que nesarunacaauru rai, satiin inara rai, naonjoaain raine caa coriaae caje coauneein aitoreeunni. Nii inara coaraa uhanune coroata sacuhane, caraajenhane inara rai aitocooaunlune rijijieein, inae nacoauneein inara coaraa uhanune bana, niha chatohanei ichara inara janane inae laen nii baaso ichara que canu suujua acaterinaauni, ³Jesocurisito letononeein aihanune esenetaeneeichene jaun. Coatiha chaque nelatenihane jaun, inara aina niicha ichanenu ichaai Jesocurisito. Acate inara que itolere que laraajihane coaratenaa naine. ⁴Esinae techuhisi cairichei ichara rijijieein coroso que teein atinaaurelu niqui. Nete niicha ichana nainei ichaain ichatihalu Cana Coaunerana jaun enanetojoein ichoae. Nii rijijieein nechu, canacaanu netonai nelatihei rijijieein nihacaanune saijieein, niicha ichana nainei ichaa Cana Coaunerane aina, aina jiniiquiin ichaohin laraajiin nerichaanuhin inara coroatajanichaaunne coina.

⁵Aihana jaun inara raajenhane inara suujua cuhane Jesocurisito esenetaeraneein neeichene jaun, esinae rauhijiriin baaso ichaeneeichene coaracuche. Tana inara aina niha Jesocurisitone coitucuhichene. Nii jaun coujunojoinequichene rijitoejoein inae baaso ichaquichene coitucuriquichene. ⁶Nena laen canacaanu jerichanejeein nii leechaneein coacuelanaala nihacaanune coaraain coitucuhichene

jerichaanu. ⁷Nii jaunna Cana Coaunera bajaacaanu inara coreniha. Nabana nenacaen baaso chaain neeichene coataa. Coatiha canacaanu baaso ichacaanuna jaun nihei. Nechu inara caohachanu ichaquichene jerichaanuna jaunna canacaanu baaso ichara rijijieein aitocooaanu. ⁸Nitohaneeine nihacaanu, canacaanuhacha esenetai que jaoleconaa nainenihacaanune jaun. Acaihaniji nii canacaanuhacha esenetai rai caohachanuhachane ichana jerichaanu. ⁹Nii jaunna nelatihei rijijieein nihacaanune que rachoojoein nihacaanu. Nii aina nelararajiaain Aca jerihane rijijieein, baaso ichaelanaala neeichene coinana, inara rai Cana Coaunera bajaebajajeein nerichaanuhi. ¹⁰Nitohanihana jaunna inara coaraa uhane ajiniha caa inara rai been laenaaun. Nabana Jesocurisito cocoinanohineein nihanune coarateein, jataain mijiaineein inara rai aitocooaunne coataa. Coatiha inara itajihanune coina, cocoinanohineein nihaaunlu, raujiaain esinae coujuriu Cana Coaunera cachaneein neein, itolere bana jelai amuritoeriin coitucuhajeein ichaoichene coina, inara coroatajanichaaunne coinane cocoinanohineeun.

¹¹Inae satononejeeine jianichaaunne coina caa aitoreeunicha canejeraauru. Jataaina jiniiquiin raotojoein ichaohin, inara ichao rucujueein baaso ichana coacuelanaala ichaohichene jereun. Esinae rauhijiriin corajeein, raotojoein ita suujua rijijieein coacuhin ichaaoche. Raotojoein ichaohacachene coina cana belaitora Cana Coaunerate inara coroatajanereein. ¹²Coujuriu Cana Coaunera cachaneein, jelai amuritoheriin ita belaa in ita rai ereein neeuche. ¹³Satiin Jesocurisito coreniha cana nejeraneein nenacaaurute inara coaacure. ¹⁴Cana Curuaanaa

Jesocurisito, inara rausiaemiin cana Coaunera Suujue itolere bana inara aina
belaicha Cana Coaunera aina. Cana neeine raotojoein neeichene coina.

Galasia batane nenacaauru rai

Faborohacha letoai

“Inara coaaucaun,” naa Faboro.

1 Canuna Faboroneeun. Coatiha, cachaauru canu cocoinaain canu letoaain nihei. Jesocurisito aina rai Inaca Cana Coaunera-nii ohane caje ichateralute canu cocoinaain caletoaain nelu. ²Cau canu aina nenacaauru- canejeraauru aina jiniiquiin neeinna, satiin Galasia batane que Jesocurisito ranojineein neiniquichene rai caa quiricha laenaan. ³Cana Inaca Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito, naonjoainuri aina jiniiquiin raotojoeiin neeichene jaanu teuruhine inara rai. ⁴Nii Jesocurisitote cana osa coreniha ohelu, cau chauratane que itolere curuaanaanein niha moconajaerane jaun aina jiniiquiin caseteco coaracaachene rai nena caje, aina cuaain cana ichoteratihane coina, nitohanein jeriha Cana Coaunerane jaun. ⁵Nii coreniha Cana Coaunera coroaecuruhine itolere bana. Nitohanemiin.

“Coatiha nihei nii baiha cana ichoterateraanu,” naa Faboro

⁶Jataaine inara cojoelatoon, inara belaiha rai Calaohi Jesocurisitone coreniha inara raain nihalu Cana Coaunerane saijieein, nii niicha tei erenaa que jaolequiin leeocho cana ichoteranihei erenaa sacuhichene jaun. ⁷Nete nene leeocho cana ichoteraanu erenaa. Inara laurijiracuru tabaaurute, inara rohecaain, nii inara ichoteranein niha Jesocurisitone que erenaa corenaa jerecure. ⁸Nete laen, inae nii inara relaacaanune

jaan corenaa coacuhin leeochoanein nena erenaa que inara relaera nihane casetecareein Cana Coaunera. Canu leeocho erenaa que inara relaane nihanatiinte canu casetecareein Cana Coaunera. Leinjiin anjera dede caje fauhin, leeocho erenaa que inara relaane nihanatiinte casetecareein Cana Coaunera. ⁹Jerichanetojoeeine nacoaunein caa aitoreeunni. Chunocoha inae nii jauriaanejeein nena erenaa inara relaacaanune jaan corein leeochoanein inara relaerate casetecareein Cana Coaunera. ¹⁰Coatiha baaso ichaenihanune caohacha ichacaanne coaracuruha cachaaurune jerenacaun aithaun. Cana Coaunera baaso ichaenihanune caohacha ichacaanne coitucureein. Jana jerecuruha cachaaurune rijijieein jerichaanune coatiha esinae rauhijiriin Jesocurisito letononein nerihaaun.

Jesocurisito letono Afosoto niha nunuhetihane biha Faboro.

¹¹Aonacuche canejeraaurune caa que inara rai aitete coitucuhiche. Coatiha cacha suujua caje unaa nihei nii osa caje cana ichoterateraanu erenaa- caa inara rai canuhacha beebejei. ¹²Niheichu, leinjiin cacha nii que canu relaain niheilu. Leinjiin Jesocurisitohachate canu que nii coitucurateein nelu.

¹³Nii coitucuhichene rijijieeine, canuhetonai jaiti Jorionichaanune ichao que ichaohanune bana Cana Coaunera rai Jesocurisito ranojineein nenacaauru- iclesiacuru laurichuru que nejerateein, acaauru rohecaain acaauru itajenaa jereunlu. ¹⁴Nii Jorionichaanune ichao que jaiti ichaohanune banane, jataain leeochoaauru canu araachuru, canu rijiu nenacaauru amurijiriin canacaanu foerateracuru ichao rijijieein ichaohin, nii canacaanu ichao corera caohatein

beraain nerejetoonu. ¹⁵Nete, inae catohaneein rai letononeein nihanune coina- jaiti nejanoaenihanune jana canu janijiin canu raain nelu Cana Coaunera, jataain canu belaitohane jaun. ¹⁶Nii jaunte, inae nitohaneein jerihalune jaan que inae tihane jaun, canu que rai Calaohi coitucuerate, coreniha osa caje nichoteeururichaain cachaaaurune beebejihanu Jorioniheichuru raine coina. Coatiha nii chuni aina ereein aihaaunlu. ¹⁷Coatihachu, Jerosaleeun nii canu ajiniha Jesocurisito letono afosoto neein nenacaauru coaraain acaauru rai irihanune coina cuhaaunlu. Nitohanena coacuelanaalane jauriaanejeein Arabia batane cuhin- nii baiha Damasocoo cauha uunlu.

¹⁸Nii baiha nichata jaanacaain catiaainne Jerosaleeun cuunlu, ecu Fedoro coaraain coitucuhanune coina. Ecuna aina neeunlu lechoonca saouqui janohin. ¹⁹Nena laen, leeochoaauru afosotooru coaraeneeunlu, acaihaniji cana Curuaanaa Jesocurisito ocoala Saantiaaachane coaraaunlu. Ecu, niheilu nii baiha chuni. ²⁰Cana Coaunera notara-caene esinae rauhijiriin nohanelanaala aitiin caa laenaun inara rai.

²¹Nii baihane Siria, Silisia, naaonjoaiunru batanecuru cuunlu. ²²Nete, jaiti raajenihane canu coitucuuorenelu Jodea nenacaauru- Jesocurisito ranojineein nenacaauru iclesiacuru. ²³⁻²⁴Raujiaainchate: “Taolu jauriaa cana que nejerateein cana rohecaain cana itajenaa jerera jetaote, inae enene amuhemujueein caa canacha esenetai erenaa que cachaauru relae,” naain canu benaa coitucuhin, canu coreniha Cana Coaunera coroaecurelu.

Afosoto niha Faborone esenetaauruha leeochoaauru afosotoorune

2 Lechoonca jena jaanacaain nii baiha catiaainne, nacoaauneein Jerosaleeun cuhaaanulu Berenabeen aina. Chaen nechu canu jiniichaain Tito netonai amaaunlu. ²Nitohaneein cuhanune jeriha Cana Coaunerane jaunne ucuuae cuunlu. Inae turuhinne, ecu nenacaauru Jesocurisito ranojihunru coaraneein nenacaauru aina nejesinajeein ita taojiaain, “Naaonjoaainne Jorioniheichuru rai ichoteratenojoinichaachene que erenaa beebejeeun,” naai beeeun acaauru rai, nabana joareein cachaauru relaa canu beein baasoneein caetena coaacuruhane coataa. ³Nete, ecu niha canu aina Tito- Curiecocuru caje nenaanihane saijieein, jaberoco macohi cari saeratihane coina aitocurene saain nii ecu canu aonajeeureraauru. ⁴Nii janate, nechu joaenreein acaneein nelanaala Jesocurisito coreniha cana nejeraauru niha nocoetonacaaurucanacaanu que nasiin turuure nechu esinae rauhijiriin- Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi tonoraelanaala Jesocurisito aitoonjoaacha tonoraacaanune coaracuruhane coina. ⁵Nena nii aansijiiniji acaauru ere tonorana jerenihacaanu, nabana inae inara relaacaanune saijieein nii inara relaacaanune jaan jianeein acaauru esenetaaichene jerenihacaanune jaun.

⁶Nii iclesianeein nenacaauru curuaanaa neein coitucunojoneein nenacaauru, coatiha nii canuhacha beebejei baiha cuuain cha beeuruhi. Nete leeochoaauru curuaanaa neeuruhane niha natiin, canu curuaanaa neeurene, namute cacha rai chanein niha cachane niha natiin leeocheaneein coaraeniha Cana Coaunerane

jaun. ⁷Nitohaneein canu relanaa coacuelanaalate, Cana Coaunera, Jorioocuru rene cuhin acaauru relaa Fedorone coina letoaalune rijjijeein, Aca, Jorioniheichuru rene cuhin, acaauru netonai osa caje ichoteratenojoein neeurichaaine beebejhanune coina canu letoaane que inae nainacure. ⁸Nitohaneinte, nii jeelai Cana Coaunera, afosoto neein Fedoro cocoinaain Jorioocuru rene letoaera- afosoto neein canu netonai cocoinaain canu letoaelu Jorioniheichuru rene.

⁹Nii jaunte, nitohaneein inae Cana Coaunera, nii canu rai amihanenaa tihane esenetaauruhane jaun, acaauru amihaneeo que acaauru coroatajanera neein Berenabeen aina canacaanu raauruhane coaratiha, sattiin notara-caae canacaanu belaa raotojoein canacaanu raure, nii ecu nenacaauru rai jataain leeochoaauru amurijiriin nelateineein acaauru coaraneein nenacaauru, Saantiaao, Fedoro, Joaan, naonjoainuri. Nitohaneein canacaanu raainte, Jorioocuru aina neein acaauru relaauruhane tonohanau canacaanu netonai Jorioniheichuru rene cuhin acaauru relaacaanune jerecure. ¹⁰Raujiaainchate laen inae jauriaalu caje coaunein coaaucaunlune rijjijeein, cairicheihuru coacuhin acaauru coroatajanichaanu chaelai quene coina canacaanu rai aitocurelu.

Antioquihau Fedoro suujuatiha Faboro ne

¹¹Nena laen, Antioquihau nihanune jana canu rene turuha uha Fedorone bana, rai nacatiha neein aitoonlu raujiaain baaso neein ichaane jaun, ¹²jauriaanejeein Jorioniheichuru aina lenoneein naonjoaane saijieein inae ecu turuuruha Saantiaao laurichuru- Jorionein nenacaaurune jana inae nii

Jorioniheichuru caje nelerue Fedoro, nii ena turunaa jaberoco cari macohi molorera coasihane jaun. ¹³Nii jaunte nitohaneein baasoneein ichaa Fedorone rijjijeein ichacure leeochoaauru Jesocurisito esenetaeraauru Jorioocuru, Berenabeen netonaine maajeein. ¹⁴Nii jaunne, nitohaneein esina rauhijiriin naonjoaain osa caje ichoteratenojoein nerichaacheinne que cana relaalu Jesocurisitone rijjijeein ichacurenihane coaracaanne jaun, sattiin ecu Jesocurisito esenetaeranein nenacaauru acatiha nii Fedoro teteriin: “Chanuna jataain baaso ichaai Jorioniheichuru rohecaain, Jorionein nihacachene ichao rijjijeein ichaauruhane coina. Ii Jorionein, inae acaauru ichao rijjijeein jauriaa ichaohilune saijieein,” naain rai aitoonlu.

Esenetaauruhane corenihachate Jorioniheichuru aina jiniiquii osa caje nichoteeurureein Jorioocuru

¹⁵Canate cana foerateracuru caje coaunein Jorionein nihacache. Coatiha leeochoaauru cachaauru, nechu Cana Coaunera coitucuelanaala neein osa que nesarujueein nenacaauru rijjijeein nihaacache. ¹⁶Nete laen, nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi ichaonaa rai rauhi tonoraa cachane niha natiin, itolere niicha ichai ujuaihonihaane caje nichotenaa nainenihaane coitucuhacache raotojoein. Jesocurisito esenetaa cachanete laen, itolere niicha ichai ujuaihoneein nihane caje ichoteratenojoein nereein. Nitohaneein nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi- rauhi esenetaain tonoraain niha cachane nihanatiin, itolere niicha ichai ujuaihoneein nihane caje nichotenaa naineniha cachane jaunejian, canacaanu netonai Jesocurisito esenetaacaanu.

¹⁷Nitohaneein itolere canaacha ichai ujuaihoneein nena caje cana ichoteratiha Jesocurisitone jaaunna, osa que nesaruhin nihacache. Aihei, coatiha Jesocurisito esenetaacacachene osa que nesaruha aihaacache. ¹⁸Inae nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi rauhi jianichaaunne saijieein, nacoauneein rijjijieein nena jerichaaunena laen osa que nesaruha aicheeun. ¹⁹Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera tenojoi ichaonaa que ichaohanune coinane Moisesa rai jauriaa niicha teilu rauhi tonoraain ichaohanune jianeunlu. ²⁰Nitohaneente coroso que ohin, itolere baaso ichajeein ichaohanune jaan itajeein canu ichao coreein, canu suujueniha rai Suujue te Jesocurisito. Aihana jaun, jataain canu belaitohane jaun, canu coreniha ohalu Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone esenetaanune jaunne, acaacha que jaeequiin ichaon. ²¹Coatiha canu belaihane jaun, canu rai Cana Coauneraacha tei ichaonaa que jaoleconaa nainihaaun. Nitohaneein itolere canaacha ichai ujuaihoneein nena caje cana ichoteranein niha nii Moisesa tenojoi rauhine chujianra, inacojoein cana coreniha orelu Jesocurisitona.

Moisesa rai rauhi aina canaacha esenetai.

3 Galasia cocoaichacuru- aansocuru. Cha inara suujua auhacaain inara ichao core, cha coitucuhi rijjijieein ichaohichene coina. Nii coataane niqui, esinae rauhijiriin cana coreniha Coroso que ohalu Jesocurisitone coitucuerateein, inara que coarateein inara relaacaanulu. ²Raujiaain canu tonoraachene coinane, inara caje bajareeunni: Moisesa rai rauhi tonaraachene jaunna, inara rai Suujue tein nihalu Cana Coaunera. Tana, nii

inara relaacaanune esenetaaichene jaun inara rai Suujue tihalu Cana Coaunera coitucuhichene. ³Jataainachura cha coitucuhi rijjijieein neeiche, inae acaihaniji que Cana Coaunera Suujue raachelune saijieein, jerecuruha cachaaurune rijjijieein ichaohin nichotena coaauquichene coinane. ⁴Jataainachura inacojoein, nii caohacha- inaraacha esenetai jianeriquiche caohacha nainejeinte. Aihei jerihane. Coatiha inacojoein nihei. ⁵Nii inara rai Suujue tein cojoelanaacojoi ichaa Cana Coaunera, coatiha nii Moisesa rai rauhi tonoraachene jaun ichaai. Inae nii inara relaacaanune jaan aonaain esenetaaichene jaunte ichae Cana Coaunera.

⁶Coaracuchenachuhinti, rai aitoha Cana Coaunera esenetaain queecha jaeecoha Abaraaunne jaun, nii esenetaane corenihacha niicha ichai ujuaiho nelanaala tein raa Cana Coaunera. ⁷Aihane jaun, sating Cana Coaunera esenetaain que jaeequiin nenacaauru, Abaraaun nefoerate esine neein neeurichaaaine coitucuhin neeuche. ⁸Inoaelu jaiti turueniha Jesocurisitone ajiniha caje coaunein, nitohanein Jorioniheichuru netonai, itolere niicha ichai ujuaihoneein neeuruhane caje niicha ichai ujuaiho nelanaala tenajarichaaaine jaunte: “Sating caa chauratane sacutaain nenacaauru cachaaurune ii aina cuaain rausiaereenicha,” naain Abaraaun rai bein, nii caohati erena raotono laenaeratelu Moisesa que rai Quiricha Inoansi cuhane Cana Coaunera. ⁹Aihana jaunte, nii esenetaalu Abaraaun ne rijjijieein esenetaerate rausiaereein Cana Coaunera.

¹⁰Nitohanihana jaunte, nii Moisesa rai rauhi tonoraain ichaoha cachane nihanatiin caseteco coaraa cureein,

“Caseteco coaraate cureein, jitaain caa rauhi laenanohi tonoraelanaala nena,” naain been laenaratihalu Moisesa que Cana Coaunerana jaun. ¹¹Nitohanihane jaunte, rauhijiriin nii Moisesa rai rauhi tonoraain ichaoha cachane coreniha coatiha caohacha ichaeraneein tein rarinaain Cana Coaunera. “Jesocurisito esenetaain queecha jaaequiin nenaate caohacha ichaeraneein tein rareein Cana Coaunera,” naain laenanohineein nihane rijijieein. ¹²Nete laen, nii Moisesa rai rauhi, raujiaain esenetaa cachane coreniha ichoteratihane coina aitelanaala: “Esinae rauhijiriin aitoa nii rauhine rijijieein, leinjiin niji cautijiaelanaala tonoraerate ichaoreein,” naain laenanohineein ne. ¹³Nitohaneente, cana cairichaeranu que niha nii rauhine jana, caje cana ichoteratihane coina leinjiin osaaona rijijieein cana osa coreniha ohelu Jesocurisito. Nii quete: “Niicha ichai ujuaihoneein nena- saain enuha que ucuun tein atinanohi cacha,” naain Cana Coaunera Quiricha cuhane laenanohineein ne. ¹⁴Nitohaneente ichaelu Cana Coaunera, satiin cachaauru rausiaaecane coina, Abaraauun rai aitohalune rijijieein, Jesocurisito aina cuain Jorioniheichuru netonai rausiajeein, nii esenetaain queecha jaaecohacachene, nii naitoonjoan rai Suujue tiha cana raine coina.

**Moisesa rai rauhi aina, cana
rai tihane coina Cana
Coaunera aitoonjoan.**

¹⁵Aonacuchene inara rai, joanreein cacha rijijieein inara rai aitete coitucuhichera canejeraauru. Leinjiin cacha, chaelai ichaane coina aitiin laenaain, ecu tein curuaa laenaa ne. Nihei nii niicha laenai jojohin, niheichu nii niicha laenai jaonaa nainihei

chuni. ¹⁶Nii rijijieeinte, Abaraauun aina rai nefoerate, naaonjoain rai, esinae rauhijiriin niicha teenu tihane coina aitelu Cana Coaunera. Coatiha: “Nefoerateuru,” naain laenanohinihei Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nitohaneein arajii que aitelanaalate leinjiincha que: “Ii nefoerate,” naain laenanohineein ne. Jesocurisito quete nii aite. ¹⁷Naaonjaain quene inara rai caa aitoon; Cana Coaunerate, Abaraauun aina cuain cana rai niicha teeni tihane coina esinae rauhijiriin nohanelanaala aitelu. Inae jauriaanejeein Abaraauun rai besihalune baiha jena fasha jaanacaneein catiaainte nena ne nii Moisesa rai rauhi. Nii jaunte, nii ichoachaniha Abaraauun rai aitosihalune jaan itajenaa nainene Cana Coaunera. ¹⁸Nii Moisesa rai rauhi aina cuain nii Abaraauun rai niicha benatei tiha Cana Coaunerane, coatiha chaque nelaterihei nii cana rai niicha benatei. Nete niha Moisesane ajiniha Abaraauun aina cuain cana rai niicha teenu tiha core colanene cointate aitelu Cana Coaunera. ¹⁹Aihana jaun chaque nelate nii Moisesa rai rauhi. Acate, turuha nii nefoeratenaa- nii Abaraauun rai naitoonjoane reentiaain, esinae rauhijiriin tonoraain ichaaoeniha cachaaurune coaratihane coina tenojooneein nelu. Rai letono aanjera quete nii rauhi teratelu Cana Coaunera. Jana Moisesate cachaauru rai beraneein nelu. ²⁰Nete laen, bera colane raajenihane nii niicha teenu que aitelu-leinjiin acaacha neein nena Cana Coaunera.

Naaonjoain cointate nelu nii rauhi.

²¹Cana Coauneraacha ichanenu aina ita rijijieein niha nii Moisesa rai rauhina jaunna nii niritiin niha. Aihei, coatiha ita rijiihai. Nii rauhi, cana rai ichaonaa teranihanechujanra, satiin nii rauhi

tonoraain nenea, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nenea caje nichoteein ner-ichaachena. ²²Nete, Cana Coaunera Quiricha aina cuaain, satiin nii Moisesa rai rauhi tonoraain nenihacachene coreniha osaaonaneein nihacachene coitucuhacache. Nitohaneein coitucuhin, Jesocurisito esenetaacachenete, inae nii Cana Coauneraacha teenu ranaa nainerichaacheein.

²³Nii jaunte, jaiti turueniha nii canaacha esenetai jaeconaanajane jana, caseteco coaracaachene coina mucuhineein cana sirilu nii Moisesa rai rauhi, turuha nii canaacha esenetaine reentiaaojoaain. ²⁴Nii Moisesa rai rauhite, canaanaihuru amaa beraichane rijijieein, Jesocurisito rai cana amaeraneein nelu, nii Jesocurisito esenetaacachene, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nenea caje ichoteratenohineein nihacachene coina. ²⁵Nii jaunte laen ena, inae turuha nii jaecohacachene jaan canaacha esenetaine jaun, cana beraichaneein niha nii rauhine caje mituhacache. ²⁶Nitohaneein inae Jesocurisito esenetaaichene jaunte, satiin inara, Cana Coaunera calaohi rijijieein neeiche. ²⁷Inae nii esenetaaichene aina cuaainte baotisaain coujunacatenohineein Jesocurisito aina neeichene, niicha tei ichaonaa que ichaohiche. ²⁸Aihana jaun, Jorioneein, Curieconein, letononeein, nirijieein letononelanaala, quichaauru, enecuru, naaonjoaainein neeichene nihanatiin, inae nihei nii que cha. Inae Jesocurisito aina jiniiquiin neeichene jaunte, lelaurijiei caje ranojoneein nenea rijijieein neeiche. ²⁹Nii jaunte, Jesocurisito esenetaeraneein neeichene jaun, Abaraaun nefoerateneein, nii rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoalu raeraneein neeiche.

4¹⁻²Naaonjoaane jaunne caa inara rai aitoon. Jaiti canaanainiha nii itolere rai inaca rucuhete eroranein neeninete, jerichanejeein letono rijijieein ne, esinae rauhijiriin satiin nii rucuhete erora nihane saijieein, jaiti canaanai nihane jaun. Nitohaneinte leeocho cacha que beraichain ne jinaa tiha inacane jaan que tihane reentiaain. ³Nii rijijieein techu, jaiti turueniha Jesocurisitone bana, nechu cana itajeranunein caa chauratane que nenea que beraichain nihacachelu. ⁴Nete, inae nitohanihane coina jinaa tihalune jaan que inae turuhane jaun, rai Calaohi letoaelu Cana Coaunera, cachanein leinjiin ene caje nejanoaane coina. Acaachate cana amute cachanein nii Moisesa tenojoi rauhi tonoraera rijijieein ichoaelu. ⁵Nii corenihate cana cairichaeranein niha nii rauhine caje cana rocohin nelu, rai calaohineein cana teein cana raa Cana Coaunera coina. ⁶Nii jaunte, inae esinae rauhijiriin rai calaohi nihacachene coaratiha rai Calaohi Suujue te cana suujueniha Cana Coaunera. Nii rai Suujuete cana suujueniha neein: “Ofa,” naain Cana Coaunera baja. ⁷Aihane jaun inae ii, nii rauhi tonoraeranein nihee. Iite, inae Cana Coaunera calaohineein neei. Nitohanein rai calaohineeine jaunte, Aca jerihane rijijieein, ii que banijiainein nenea raeranein neriquiin.

Jesocurisito esenetaerauru que suujuaa Fabrone

⁸Jaiti, Cana Coaunera coitucuelanaala neeichene banate, cha nelanaala nenea- cana coaunera niha nocoetonacaauru letononein nerejeto-coichelu. ⁹Nete laen, inae enene Cana Coaunera coitucuhichene jaun, inara coitucue Cana Coaunera. Aihana jaun, chanuna coaiten nacoaaunein nii chaque nelatiheichuru- cairicheinein

nenacaauru tonoraain letononeein nenea jeriquiche. ¹⁰Nitohanein neeichene jaunte, nii enanetojoein jauriaa aichejetocoichelune rijijiein, atenecuru, cojoinacaauru, ajaanaacuru, naaonjoaahunri cojoinaca que turuhane inara rai chosichuru corojeein bitoaaiche. ¹¹Nii jaunne jataain casihun, cacoichana aina cutaain inara relaanulune saijiein nitohanein neeichene jaun.

¹²Canejerauru, canu Jorionichaaunne jaunne niqui nii taolu inoaelu nenea rauhi tonoraain ichaorejotoonlu. Nena inae enene nii jauriaa nii rauhi tonoraalanaala ichaorejetocoichene rijijiein inae enene ichaaon. Aihana jaun nacoauneein nii rauhi colane inoanelu ichaohichelune rijijiein ichaaochu.

Nii jauriaanejeein inara relaanulune bana coatiha canu que jaoleconaa coaauheeichelu. ¹³Nenacaantejia cunaitichaaunne saijiein jauriaanejeein inara rai ichoteratenojoein neriquicheeine beebjihanune bana, jataain rachoojoein canu corojeein canu raachelu canu coiintena coacuelanaala. ¹⁴Nii cunaitichaaunlune banate, esinae rauhijiriin, nii canu cunai coreniha canu que jaolequelanaala, niheichu canu coiintelanaala, naaonjoaain leinjiin Cana Coaunera letono- anjera aina Jesocurisito raera rijijiein canu raachelu. ¹⁵Chanuna jana chaen, inae enene nii aichelune rijijiein rachoojoein nenea naineneeiche. Esinaete chuhisi niqui, nii cunaitichaaunne jana rachoojoenaa caaun roconacainiha inara notane jana nihane, inara nota rocohin teriquichelu canu rai. ¹⁶Nitohanihane saijiein rauhijiriin nohanelanaala inara rai aitocoauene jaunna inara que nejeratena nicaaun.

¹⁷Nii cachaaurute niqui jataain inara aina nenea jerecure. Nete, caohachaain

inara tenaa jerenacaun aihurene. Nechu canacaanu que jaolequiin, acaauruhacha tonoraain neeichene coinate aihure. ¹⁸Esinaetechuhisi niqui caohachae, leeochoaauru cachaauru rai caohacha ichacaane coina coaaucaane. Aiha esinaen rauhijiriin itaaluru rai nelatenune nihane. Nete itolere bana coacuelanaala, inara aina nihanuneecha que coaacuruhane nelatene. ¹⁹Cacalabi rijijiein neiniquichene corenihane, jataain coacuhin cunaiteeun. Charijiein teinti, canaanai janoanaa jerihane cunae rai neba, nii rijijieine inara coreniha cunaiteeun. Nirijieine, itolere bana cunaiteeriin nereeuni, esinae rauhijiriin jeriha Jesocurisitone rijijiein neeichene reentiaaajoaain. ²⁰Bajiaana chuhinti ena inara aina neneeun, canu raajenihane inara rai leeocheenein raotojoein aitocoauene coina. Nena inara caje coriaae nihanune jaun inara aina cha chana coitucuneeun.

Acara aina Sara

²¹Inara, Moisesa tenojoi- rauhi tonoraain nenea jereraauru, canu rai aitocoichenena jereun. Tana esinae rauhijiriin, aitohalu nii Moisesa rai rauhine aohanraneein neeichene. ²²Aonacuche: “Coroatajaante canaanai sirilu Abaraun. Leinjiin rai calaohite sirilu rai coseenra neein nenea Acara aina. Jana, nii leeocho rai calaohi coroatajate sirilu rai comasai esine neein nenea Sara aina,” naain aitohane coitucuhichene. ²³Nii jaunte, nii rai coseenra aina Abarauncha sirii- rai calaohi cahanichaachene ichao rijijiein nihane coina nejanoaelu. Nete laen, nii rai comasai esine- Sara aina niicha sirii- rai calaohi, rai aitohalu Cana Coaunerane jaan nainaane coina nelu. ²⁴Naaonjoaane jaunte nii nitohane, nii coroatajai

Abaraaun comasaichurute, coroatajaain cana aina niicha ichanenenu ichaa Cana Coaunerane coujunacaneein neeure. Nii Acarte Sinaai bichataneu, Moisesa rai ajeri caje nena- tabara que teein laenanohineein nena-rauhi tihalu Cana Coaunerane coujunaca ne. Nii rauhi tonorana nainelanaala neenihurute nii coina nejanoaain neeure. ²⁵Nitohaneente, nii Arabia nena- Sinaai bichataneu Moisesa ranojoi rauhi tonoraeraneein, Jerosaleen cocoaichaneein nenacauru foeratera ne Acara. ²⁶Nete laen cana, nii Jerosaleen cana que banihateein coaunanojoi cocoaichaneein niha-cachene coina, nii comasai esine Sara aina Abarauncha sirii nefoerateneein nejanoaain nihaachelune jaun, rai calaohi esineneein niha-cache. ²⁷Nii quete:

“Rachoojoein neeu canaanai sirina inaelanaala nena ene, cojioriin rachoojoeu chabana canaanai siri-neeine saijieein.

Jaoleneein neeinne nihanatiin, lanaaona amurijiriin arajiin canaanai siririquiine jaun,” naain laenanohi ne.

²⁸Canejeraauru, ichaane coina aito-halu Cana Coaunera, Abaraaun raine rijijieeinte nenaanelu Isaca. Nii rijijieeinte inara netonai nenaaneei neeiche. ²⁹Nii bana cachanichaachene ichao rijijieein Acara aina Abarauncha sirii rai calaohite nii Cana Coaunera Suujue ichanohineein nejanoanaa Isaca ichao rohecaelu. Nii rijijieein techu enanetojoein inara netonai rohecaure nii Cana Coaunera Suujue ichanohinelanaala nenacauru cachaauru. ³⁰Nete nii que: “Nii rai calaohi aina, nii ii coseenra sitaute amuhine. Coatihana nainihe, nii ii comasai esine aina iicha sirii- ii calaohi aina, nii ii rucuheleroeraneein nihanene,” naain laenanohineein ne Cana

Coaunera Quiricha cuhane. ³¹Aihana jaun, coatihana nii coseenraneein nena nefoerateneein nihaacache. Nii comasai esineneein nena nefoerateneeinte niha-cachera canejeraauru.

Inae Moisesa tenojoi rauhi caje jianacoon niha-cache.

5 Jesocurisitote, Moisesa tenojoi rauhi coreniha caseteco coaracaachene rai nena caje cana rocohin nihanene jaun, inae raotojoein jianacoon niha-cache. Aihana jaun, nainiheiche nacoauneein nii Moisesa tenojoi rauhi tonoraain nenacauru aina acaauruhacha ichai ichaain niha-cache.

²Canu Faboro nichaaunne aonacuchena, inara rai aitete aonaquiche. Aitocuruha Jorioocurune rijijieein nii Moisesa rai ruhin tonoraain inara jaberoco macohi cari saerateeichene, coatihana inara rai cha que nelateein nerinaain jianacoon neeichene coina Jesocurisito esenetaachene jaan. ³Coaiteen nacoauneeine aitoon. Chunocoha Jesocurisito cachaneein nena Moisesa tenojoi rauhi caje ichoteratenojoein nihalune saijieein nacoauneein nii rauhi tonoraane coina rai jaberoco cari saerateein nenaate leinjiiniji cautijiaelanaala nii Moisesa rai rauhi tonoraanete ne. ⁴Inara, inae jauriaa jeriha Jesocurisitone rijijieein ichaohichene coina esenetaachene saijieeinte, ena Moisesa rai rauhicha tonoraain nena jeriquiche, Jesocurisito aina inara belaiha Cana Coaunerane jaan que jaolequii. ⁵Nete laen cana, rai Suujue cana rai niicha tei aina cuaain esenetaacachene jaun, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nena caje nichoterichaacheinne que jaaequiin cohajihacache. ⁶Aihana jaun, Jesocurisito aina jiniiquiin niha-cache, inae nelatihei cana jaberoco macohi

cari saeratihacachene. Esenetaain queecha jaaequiin nihacachenete laen nelate, nii esenetaain nihacachene aina cuuain ita belaaain ichaohacachene caina icharihanine jaun.

⁷Inarate niqui inae esenetaain queecha jaaequiin neechelu. Chariji cacha inara coritaane jaun, nii inaraacha esenetai tonoraain neeichene jianequiche. ⁸Tana Cana Coaunera jerihane jaun inara cotijaain nihalune coitucuhichene. ⁹Nete, “Aansijiin coerati que rai coliha jasiitihacanete, jitaain nii rai coliha ichonai coeralae,” naain nihane coitucuhiche. Nii rijijieeinte leinjiin cacha inara ichao auhacaain aasaeraneain ne.

¹⁰Nena canu, leeoachaneain inara suujua cuaaichene coataa, inara coroatajanerichaaain cana Curuaanaa Jesocurisitone esenetaaun. Nete laen, nii joanenreein inara suujua auhacaera cacha casetecareein Cana Coaunera. Coatiha chunocoha aihane nihanatiin que Suujua acatena nainerinaain.

¹¹Canejeraauru, jauriaa aihanulune rijijieein enanetojoein rai jaberoco macohi saerateeuruha satiin Jesocurisito esenetaeraaurune caina acaauru conujichaaunne, coatiha canu cairichaaaururihei Jorioocuru. Nitohaneain jerecuruhane rijijieein nii Jesocurisito beratenojoi beebjihanune acaauru baijiaenerichaaunne jaun. ¹²Nete, raajenihane jitariin rai jaberoco molohin jaauruha nii inara suujua rohecaeraaurune caohachae.

¹³Canejeraauru, inarate cha ujuaiahonelanaala jianacoon raotojoein neeichene caina, cotijaain ranojoneein neechelu. Nete, inae cha ujuaiahonelanaala neeichene jaun, naineneeiche inara suujua letono rijijieein cha ichaaain neeichene. Nenacaientejia caohachae nii amuritoheriin, ita belaaain, cha latein

nihaleeoachane coroatajaneain, naajoaain neeichene. ¹⁴Satiin nii rauhi aitoonjoan cajete leinjiincha neeje. Acate: “Chamute cacha belaaain ichaa, ii raajenihane ii jaberoco belaaaine rijitjojoein,” nae. ¹⁵Aihane jaun, nii que necohalajiin neeuche. Jana necohalajilanaala nejesinajein ita aina obaaejeriin, ita cotaairiin, naaonjoaain neeichenete inara raajenenihane nitajeriquichein.

Joanenreein cacha ichao aina, Cana Coaunera Suujue tenojoi ichaonaa

¹⁶Nii jauna inara rai aitoon, jeriquichene rijijieein baasohacha que coacuhin ichoaelanaala, jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein coacuhin ichaohichene caina. ¹⁷Nii cana suujua cuhane baaso canaacha coacuite, cana aina Cana Coaunera Suujue ichanenu caohateraneain ne. Nii rijijieein techu nii cana suujua, Cana Coaunera Suujue que nejeratenaaneain ne. Nii corenihate inaraacha ichana jerei ichana naineneeiche. ¹⁸Nete esinae rauhijiriin, inaraacha ichanenu ichaquichene caina inara rai beraneain niha Cana Coaunera Suujuene, inae nii Moisesa tenojoi rauhi rijijieein cha ichaquichene jianeriquichein.

¹⁹Caaintiaai, “Acaauru acaaurute, jeriha suujuane rijijieein baaso ichajeein ichaore,” naain coitucuhacane. Nitohaneain ichaonacaaurute, sinijeranelaanaala nena ene que ichaojeraquiin, rai chosi rai niicha teeuri iniho que lenoneein, naaonjoaunne. ²⁰Chaen techu, acaauru chosichuru coroajeein, benaneneain, ita coiinteein, ita coana jerelanaala, ita que necoelajaaucharitiin, enaacha obajeein, ita amurijiriin nena coacuhin, ita caje neleruhin, acaauruhacha coaacuruhane rijijieein neuruha leeoachaurune jereain,

²¹ ajetoritiin, achotoritiin, naajoaain neeuruhane cajete enaacha nitohanein ichaonacaauru cachaauru coitucuhaca. Nacoauneeinne inararai aitoreeunni, que nainaaichahichene coina. Nitohanein ichaonacaauru, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa nainecuruhi.

²²⁻²³ Nete laen Cana Coaunera Suujue tenojoi ichaonaa, ita belaaichahichene, rachoojoein, raotojoei ichaonaa que ichaohin, cha abaantaain, cana rai chaelai que cainaane latelanaala cache rai cha tein, nii cana ichao corenaa coacuelanaala, leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala, cana suujua letono tonoraelanaala nihacachene coina, naaonjoaain nihacachene jaanu teranein ne. Coatihanihei nii chuni rauhi nitohanein ichaohacachene caohatera. ²⁴ Nitohanihane jaunte, Jesocurisito ranojoein nenacaauru, inae coroso que tein itajera rijijieein, itolere rai nichao rijijieein ichaohin neosatein necairichanaa, rai suujua baaso, naaonjoaihunri itajeein inae ichoae. ²⁵ Nii jaun, inae ena Cana Coaunera Suujue aina ichaohacachene jaun, coanete jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein ichaohacache. ²⁶ Aihane jaun, necohasitaain, ita amuritonaa coacuhin, itaque necoelaain, naaonjoaain nena nainihaacache.

Le cachanequichene ita coroatajanecuche.

6 Canejeraauru, osa que nesaruha chunocohane coaraquichene, inae inara Cana Coaunera Suujue que suujuecohichene jaun, rai aitocuchete raajenihane baaso ichaane coitucuhin rai suujua coaraain ichaohine. Nete inara netonai, nitohanein coujunojoein neeichene coataa que necohalajiin jataain belaaichahichene rai aitocoichene caohachae. ² Nejesinajeein itolere

que ita coroatajanein neeichenete, esinae rauhijiriin jeriha Jesocurisitone rijijieein ichaoriquicheein. ³ Jana chunocoha, chanelanaala nihane saijieein leeochoaauru amurijiriin nena coaacuanete raajenihane necoritareein. ⁴ Nii jaunte caohachae, le cachaauru baaso ichaelanaala caohacha ichaane coitucuhin, raotojoein rachoojoein nihane caohachae. Nete laen, leeochoaauru baaso ichacuruhane coaraain, acaauru que necohasitaain rachoojoein nihane caohachae. ⁵ Aihana jaun, le cachaaurute naine itolere niicha ichai coitucuhin rai suujua coaraain ichaane caohachae.

⁶ Ena Nena Cana Coaunera Ere que relanojoein nihane, nii relaera coroatajanemiin itolere niicha sirii que.

⁷ Jiaonriha inara raajenihane necoritaichene. Chateeinti baaso ichae, niite baaso raeranein nereein. Jana caohacha ichaerate caohacha raeranein nereein. ⁸ Nitohanihana jaunte, chunocoha rai suujua letono baasohacha ichajeein ichaonaa itajereein nii baaso- rai suujua cuhane coacuhin niicha ichai. Nete laen, chunocoha jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein itolere caohacha nejesina ichajeein ichaohane, nii caohacha- rai suujua cuhane coacuhin caohacha niicha ichaite chabana sanaacharanejoein nena ichaonaa que tereein. ⁹ Aihana jaun, caohacha ichacaachene coointeein jianena nainihaacache, inae cojoanonaa que turuhane bana cana rai cainanohinerichaaichahichene nii canaacha ichaine jaun. ¹⁰ Nii jaunte, satiin rai, nainichaachene jaan que leeochoaauru belaaichahichene coroatajanein nihacachenete caohachae. Chaen jeelai amuritoheriin nii canaacha esenetai coreniha cana nejeranein nenacaauru coroatajanein nihacachenete caohachae.

**Acaauru suujuateein acaauru
rai necoiha Faborone**

¹¹Enane laen, canu raajenihane canu biji que caa quiricha laenaan. Nii jaunte, tabaanae caa canuhacha laenai. ¹²Nii inara jaberoco macohi cari molohichene coina inara rohecaeraaurute, nechu rai lauri aina caohachain nena jerenacaan aitocure. Nabana Jesocurisito esenetaer-anein neeuruhane coitucuhin acaauru sooruhane coataa acaauru coasiha. ¹³Nete, acaauru jaberoco macohi cari moloerateein neeuruhane nihanatiin, satiin aitoha nii Moisesa tenojoi rauhine rijijieein tonorana nainecurene. Chaen techu, inara netonai inara jabereco macohi moloerateeichene, inae coujunaca siriha inara jaberocone que necohasitaauruhane coina nii inara rohecaure. ¹⁴Nena laen canu, joareein coreniha necohasitanaa naineneun. Canu coreniha coroso que ohalu Jesocurisitone corenihachane naineeun acaacha coasitaanune. Nitohanein, canu coreniha coroso que ohalu Jesocurisitone jaun,

coitucuelanaala ichaonacaauru cachaauru ichao rijijieein ichaonaa nainihaan. Niheichu Cana Coanera coitucuhichuru nihanatiin, canu arinaa nainecuruhi acaauru rijijieein ichaohanune coina. ¹⁵Coatiha chaque nelatihei, cana jaberoco macohi cari moloerateein, moloeratelanaala, naonjoain ichaohacane. Jesocurisito esenetaacachene jaunte, ena coaunanajoi nihacache. Niite jataain nelate.

¹⁶Satiin caitoonjoan tonorain ichaonacaauru cairichaaajoain coaramii Cana Coanera, raotojoein neeuruhane coina, satiin Cana Coanera cacha esineeuru aina jiniiquin.

¹⁷Ena caje coauneein, inae nenacaen canu cairichaerateeichene jerinaan. Inae esinae rauhijiriin Jesocurisito letononein nihanune coujunacanein cajabereeo que, canu bisihuruhane jaan cure sirichaaune jaun.

¹⁸Canejeraauru, cana Curuaanaa Jesocurisito jataain jelai amuritoheriin corojeein neeichene jaanu teeine inara rai. Nitohanemiin.

Efesoo nenacaauru rai

Faborohacha letoai

“Chatohaneeiche,” naa Faborone

1 Canune, Cana Coaunera jerenohi-
neen rai Calaohi Jesocurisito co-
cocainanohineen rai afosoto Faboro
neen. Efesoo satiin, Cana Coaunera
cachaneen rai Calaohi Jesocurisito es-
enetaeraauru raine caa quiricha lae-
naaun. ²Cana Coaunera aina rai Calaohi
Jesocurisito inara rai raotojoein nee-
ichene jaanu teuruhinete raotojoein
neeiche.

Naaonjoaante Jesocurisito aina cuaain rai cachaauru rausiaje.

³Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca
Cana Coaunera coroaecaachenete ne.
Acate dedeeu cana suujue que itol-
ere caohacha ichaain cana rausiaje, rai
Calaohi Jesocurisito cachaneen niha-
cachene jaun. ⁴Jaiti cana rai chauratane
coaunaane ajinihate, cana janijiin cana
raain nelu Cana Coaunera, rai Calaohi
Jesocurisito aina cuaain cha ujuai-
honelanaala notaracaee que banijiainee
rai cachaneen nenea coina. ⁵Jataain
cana belaihane jaunte, rai Calaohi Je-
socurisito aina cuaain rai calaohineen
nenea coina ichae Cana Coaunera, ni-
tohaneen coausihalune rijijieen. ⁶Ni-
tohaneen raotojoein nenea coina cana
belaiha cana rausiaeca jataain niicha
belaai- rai Calaohi Jesocurisito aina
cuaaine corenihate, itolere bana Cana
Coaunera coroaecaache. ⁷Jataain cana
belaitohane jaunte, rai Calaohi coichana
aina cuaain cana osa caje cana rocohin,
cana que suujua acatelu Cana Coaunera.
⁸Nii cana rai itolere coitucuhin, itolere
que nainaain, naaonjoaain ichaohacach-
ene jaannu tihane cajete jataain cana be-

laitohane coitucuhacache. ⁹Chaen techu
nitohaneen cana belaitohane jaun, cana
que nii asinojoneen nenea niicha icha-
neni niicha coacui coitucuerate. ¹⁰Inae
cua cuu tihane banate, nii aitiin coaualune
rijijieen nii naitoonjoan nainaain, satiin
nere tonoraauruha chauratane que ne-
nacaauru, dedeeu nenacaauru, naaon-
joainurine coina satiin curuaanaaneen
rai Calaohi tereen Cana Coaunera.

¹¹Acate cana janijiin cana raain nelu,
rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain rai
calaohi rijijieen cana que banihateen
niicha rucujuei tiha nii coausihalune
rijijieen, niicha jerei ichaane coina.
¹²Nitohaneente jauriaanejeen cana
raain nelu Cana Coaunera, rai Calaohi
Jesocurisito esenetaain queecha
jaaequiin ichaohacachene, cana ichao
coaraain, niicha ichai coroaecuruha
cachaaurune coina. ¹³Nii rijijieen
techu, esinae rauhijiriin inara osa
caje nichoteriquicheene beeuruhane
aonaain, Jesocurisito esenetaain
jerihane rijijieen ichaohichene
jaun, rai Suujue aina cuaain rai
cachanequichene cojunacate Cana
Coaunera, nitohaneen ichaane coina
aitohalune rijijieen. ¹⁴Rai Suujuete
nii cana que banihateen niicha
rucujuei tihane jaan rarichaacheenne
cojunacaneen ne. Nitohaneente
ichareen Cana Coaunera, satiin nosa
caje ichoteratenojoniha rai cachaneen
neenihurune coaraain, itolere ichana
nainihane coitucuhin coroaecuruha
cachaaurune coina.

Coitucuurera rai, cha coitucuuruhane jaanu tiha Cana Coaunerane coina bajaa Faborone.

¹⁵Nitohanihane jaunne, Cana
Curuaanaa Jesocurisito esenetaain,
satiin Cana Coaunera cachaneen
nenacaauru aina ita belaiin neeichene
coitucuhanune jaun, ¹⁶inara coreniha

bajaanune naineen inara coacuhin, Cana Coanera coroaenajacoon. ¹⁷Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca necaohachaa in nena Cana Coanera cajene bajaau, inara rai inara suujue cuhane chacoitucuhin neeichene jaanu tihane, nii caje inara aina niicha ichana jerei coitucuhin, jelai amuritoheriin Acanihane coitucuhin neeichene coina. ¹⁸Chaen nechu, “Naaonjoain cohajihacachene coinata cana raain nera,” naain coitucuhichene coina inara suujua que coitucueratiha Cana Coanera caje bajaau. Jataante itolere caohacha amurijiriin necaohachae satiin rai cachaneen nenacaauru que banihateen niicha rucujuei. ¹⁹Nii rijijieeinechu chabana satonoelanaala nena niicha ichana nainei ichaain, esenetaeraneen nena coina ichaane coitucuhichene coina caje bajaau. ²⁰Nii jeelai jataain laraajiin mijiainetiin nena niicha ichana naineite coaratelu, o caje rai Calaohi Jesocurisito ichateen que jauriineen tein, ²¹itolere cocoinanacaaihuri, curuaanaacuru, naaonjoainuri amurijiriin cocoinanacaneen niha ena janonaa que, chaen nii baiha neeni janonaa que, naaonjoain que ne coina. ²²Nitohaneen itolere curuaanaaneen Jesuso cocoinaante, satiin niicha ranojoihunru, rai cachaneen nenacaauru iclesia curuaanaaneen telu, acauru suujua raujaeraneen nihane coina. ²³Nii jaunte, satiin niicha ranojoihunru- rai jaberoco iclesianeen neeuruhane jaun, itolere que Jesocurisito corihaneraneen neeure. Nii Jesocurisito corenhate ne satiin itolere. Nihei colane nena nainihei itolere cautene rijihuru.

**Jataain cana belaiha Cana
Coanera corenhate cana osa
caje nichoterichaacheen**

2¹⁻²Jauriaalute, ichaauruha cana rai chauratane sacutaain nenacaauru cachaaurune rijijieen, baaso ichaechajeein osaque nesarujeen ichaohichene jaun, nitajanaaneen nerejetocoichelu, Cana Coanera coitucunaa jeriheichuru suujua saruera moconajaera inara suujua saruhane rijijieincha ichaohichene jaun. ³Nitohaneente jauriaa joareen cana suujua letono rijijieen, baaso ichaechajeein jerichaachene rijijieen ichaorejetocoachelu satiin. Nii jerichaachene rijijieen, cana suujua letononeen baaso ichaechajeein, osa que nesarujeen ichaohacachelune jaunte niqui, cana casetecaane rai nelu Cana Coanera. ⁴Nete jataain cairichaaajoain cana coaraain cana belaihan jaun, nii osa que nesaruhin inae nitajanaa neen nihacachene jana, ⁵rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain, cana osa caje cana coulucohin nelu Cana Coanera, chabana nitajanaa charanejeen nena ichaonaa que ichaohin nena nainichaachene coina. Jataain caohachanijihane jaunte, inara osa caje nichoteeichene jaunte terate inara rai. ⁶Nii jeelai Acate, inae ohacachene bana, nitaje rai niha cana suujuene jana, o caje rai Calaohi Jesocurisito ichatihane jiniichaa in cana suujue ichateen raain, rohan cana suujue lauriaelu dedeeu. ⁷Nitohaneente ichaelu, caa baiha rai Cojoanona neeni que neen jataain cana belaiha rai Calaohi Jesocurisito aina cuaritaanne coitucunojoineen nihane coina. ⁸Inara belaiha Cana Coanera jaunte nii esenetaichene jaan aina cuaain nii nichoteeichene jaan raain neeiche. Nii jaun coatiha

inara raajenhane inaraacha eruineein nihei. Acate inara rai Cana Coaunera tenojoineein ne. ⁹Coatiha inara raajenhane inaraacha ichai que nii inara osa caje nichotiheeiche. Niicha ichoteratenohineeinte nii inara osa caje nichoteeiche. Nii jaun nainiheeiche inara raajenhane, nii inara osa caje nichotena rijitiin, nii que ereein necohasitaachene. ¹⁰Acate rai Calaoi Jesocurisito aina cuaain cana coaunaain nelu, coujuriu rai cachaneein, aca- Cana Coaunera nihane coroajein, ita belaiin, chaelai lateein neuruha leeochoaurune, acaauru coroatajanein, naaonjoaain nii inoaenlu coausihalune rijijiein nihacachene caina.

**Jesocurisito corenihate,
leechanein nii chuni coaraelanaala
ita aina raotojoein nihacache**

¹¹Inara Jorioneneeichene jaunte, “Jaberoco cari moloelanaala nenacaauru,” naain inara curuaateure Jorioocuru. Jana acaauru Jorionecuruhanete, rai jaberoco cari moloeruhane jaun: “Canate laen, Jaberoco cari moloeranein curuaacache,” naain raaje necurujuateure. ¹²Esinaente chuhisi jauriaalu, inara Jorioneneeichene jaun, Jesocurisito cachaneein nena nainelanaala, niheichu Isaraelitacuru rene turuhin, ita rai ereein, naaonjoana nainerejeteneeichelu, nii que coacuhin neeuche. Chaen techu, nii niicha ichanenu naitoonjoan tenaa nainenelu inara rai Cana Coaunera, inara que jaolecohane jaun. Nii jaunte colane nena rijijiein, inara coroatajanerihanine cohana coacuelanaala nitajenaanein neeichelu. ¹³Nete satiin coreniha ohalu rai Calaoi Jesocurisitone jaun, nii rai coichana aina cuaain coreniha atiin Jorioneneeichene saijiein inara

raain ne, inara netonai esenetaaichene jaun. ¹⁴Nii Jesocurisite, canacaanu Jorionichaanune, inara Jorioneneeichene aina ita que nejeratenaanein ita coarajena caje, ita jaberoco que jaberocanaa rijijiein raotojoein ita belaiin, ita coroatajanein, naaonjoaain nena caina, nii ita que nejeratenaanein nihacachene jaun itajein, lelaurijiei caje nena rijijiein rai cachaneein cana te. ¹⁵Nitohaneinte nii tonoraain niha cachane caina nena rauhi cacha relaalune jaan itajelu nii Jesocurisito. Nitohanein itajeinte, le laurijiei caje nena rijijiein cana raain ne, jiniiquin raotojoein neein le laurijiein rai cachaneein nena caina. ¹⁶Canacaanu Jorionichaanune, inara Jorioneneeichene aina lenonein, inara loreri asaa turunaa nainelanaala, naaonjoacaanune janate, coroso que ohin nii itajein, jiniiqui raotojoein Cana Coaunera cachaneein nena caina, ita jaberoco que jaberocanaanein cana te Jesocurisito.

¹⁷Nitohaneinte Cana Coaunera cachaneein nena naineneeichene caje, coreniha inae canacaanu aina jiniiquin rai cachaneein nihacachene caina, cana rai nii enachasine ichaonaa que ichaorichaacheeine bera Erena Raotono turuelu Jesocurisito. ¹⁸Jataain caohachate ichae cana rai Cana Coaunera, rai Calaoi Jesocurisito aina cuaainte coreniha Jorioniheichuru, Jorioocuru, leeochoauru cachaauru, naaonjoaihunru aina leinjiin rai Suujueecha coreniha rai inaca Cana Coaunera rene turunaa nainichaache satiin. ¹⁹Aihane jaun inae enene nejelau natane edaa ichaonaa cacha rijijiein niheeiche. Inae inara netonaite, aihuruha Jorioocurune rijijiein ne inara rai rauhi. Jerichanejein rai cachaneein neuruha Jorioocurune rijijieinte, inara netonai, rai

cachaneein neeiche. ²⁰Inarate loreri ichacuruha icharaaurune rijijieein, loreri ichanohi rijijieein neeiche. Nii jaunte, nii loreri nunuheneein nena ajeri rijijieein neuruha Jesocurisito cocoinanohichuru afosotooru aina *profetacurune* jana, inara acaauru ichoae tenojoineein neeiche. Jana Jesocurisitote, nii loreri ichoae satononiha nunaera aina janori bucuneein ne. ²¹Charijieeinteeinti loreri jaane, jauriaanejeein anesijia temuhin jitaain bucutejeein loreri besautiae ichara. Nii rijijieein techu Jesocurisito ranojoinichaachene, inae satiin jiniiquiin rai cachaneein nihacachene jaun Cana Coaunera loreri rijijieein nihacache. ²²Nii rijijieein techu Jesocurisito ranojoineein rai loreri Teenforo rijijieein neeichene jaun, inara suujue jana ichoae Cana Coaunera Suujue.

**Jorioniheichuru rai Cana
Coaunera ere beebejihane
coina letononiha Faborone**

3 Nitohaneeine canu Faboro nichaaunne, Jesocurisito coreniha caresero cuhane neeun, inara Jorioneneeichene rai caohachanuque. ²Inae coitucuhichene rijijieeinte, jataain inara belaihane jaun, nii inara rai caohacha icharichaine beebejeranu que canu teein nelu Cana Coaunera. ³Acate canu que nii asinojoineein coitucueraelanaala nena niicha ichanenu coarateein coitucuerate, nii inara rai beein laenacaunne rijijieein. ⁴Inae ereretaain coaraquichenete, esinae rauhijiriin Jesocurisito aina cuaain Cana Coauneraacha ichaneni asinojoineein nena coitucuhanune coitucuriquicheein. ⁵Coatiha niqui nii chuni que nii coitucueratein niheilulu jauriaa. Nete inae enene rai afosotooru, rai *profetacuru*,

naaonjoainuri que coarateein coitucuerate rai Suujue aina cuaain Cana Coaunera. ⁶Niicha ichaneni asinojoineein coitucueraelanaala nena niicha coitucuerateite, nii osa caje cana ichoteraanuneein nena esenetaauruha Jorioniheichuru netonaine jaun, inae acaauru netonai Jorioocuru rai niicha teeni raauruhane rai neeure. Inae acaauru netonai, rai jaberoconein neuruhane jaunte, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain niicha teeni eroranein neeureein.

⁷Jataain baaso ichaechajeein ichaorejetocooaunne saijieeinte, itolere ichana nainihane jaan ichaain, quichao coreein, niicha ichanenu beebejihane coina canu telu Cana Coaunera. ⁸Nitohaneein leeochoaauru, rai cachanein nenacaauru amurijiriin baasonein chaque nelatenihanune saijieeinte, canu janijiin canu cocoinaain Jorioniheichuru rai janiinacajelanaala caohacha icharihani Jesocurisitone que, caohati erenaa beebejihane coina canu raain nelu. ⁹Chaen techu niicha ichaneni itolere bana coitucueraelanaala asinojoineein nena coarateein, inara que coitucueratihanune coina caletoe nii itolere Coaunereein nena Cana Coaunera. ¹⁰Nitohaneeinte ichaelu, ena caje coauneein janijiin niicha ranojoihunru aina cuaain, itolere niicha coitucui ichana nainihane coaracuruha dedeeu mijiainetiin nenacaaurune coina. ¹¹Cana necoauna ajiniha caje coauneein, chabana satonoelanaala inae nitohanein icharihanine coina coausihalune jaunte, nii coaualune rijijieein rai Calaohi Cana Curuaana Jesocurisito aina cuaain ichae. ¹²Nii jaunte rai calaohi Jesocurisito aina cuaain inae rene turunaa nainerichaacheein, tonajelanaala acanihane esenetaacachene jaanu

teranihane coitucuhin. ¹³Nii jaun nainiheeiche, inara coreniha caa caresero cuhane nihanune que nererojoecaain, inara relaanune jaan rijijieein neeichene jianein neeichene, nenacaanejia inara rai caohacha ichaane ainun, que nelararajiaain neeichene coina.

**Naaonjoaainte cana belaita
Cana Curuaanaa Jesocurisito.**

¹⁴⁻¹⁵Nii corenihane, satiin rai cachanein dedeeu, caa cana rai chauratane que, naaonjoaain laurilauri neinichaachene Inacanein nena Cana Coanera bajaranacoon neseonriaain. ¹⁶Jerichanejeeinnechu inara rai, Suujue aina cuaain chachana nainein laraajiin neeichene coina, acaihaniji rai jataain caohachanein nena tiha inara suujuaune coina Cana Coanera bajaau. ¹⁷Chaen inara suujuu ichaonaa nainiha esenetaichene coreniha Jesocurisito Suujuene coina, nitohanein nii jataain inara belaiha Jesocurisitone esenetaain, jerihane rijijieein neein sacuhichenete, ¹⁸satiin esenetaeraauru aina jiniiquiin, naaonjoaain itolere cautenu rijihuru ichaa cana belaiha Cana Coaneran coitucuriquicheein. ¹⁹Nitohaneinne jataain coitucunaa nainichaachene amuritoheriin cana belaiha Cana Coaneran coitucuhichene coina Cana Coanera bajaau, Aca Acanein nihane coitucuhin, Acaacha cohajein queecha jaequuin neein leecha coacuelanaala Cana Coanera ainaacha neeichene coina.

²⁰Aihane jaun, Acanein nihane coitucuhin Aca coroaecaachenete ne, jataain coaaucaachene amurijiriin cana aina cuaain itolere niicha ichana nainei ichana nainihane jaun. ²¹Jerichanejeeinchu coroaecuruhine, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain niicha ranojoi-

hunru cachaauru, cana janonaa besaute que turuhanereein tiaain. Nitohanemiin.

**Cana Coanera Suujue aina
cuaain ita jaberoco que
jaberoconaa rijijieein neeuche.**

4 Nii jaunne Jesocurisito coreniha cau caresero cuhane netiin atiin inara rai aitoon, esinae rauhijiriin caohachaa inara suujua coaraain Cana Coanera ranojoneein neeichene jaun nitohanein ichaaoche. ²Leeochaauru amurijiriin nena coacuelanaala, leechaauru belaa in, chatohanai ichaa chunocoha inara leechaaurune niha natiin que inara suujua acatein abaantain, jiniiquiin ita belaa neeuche. ³Atiin rai Suujue aina cuaain inara coroatajanihane aina, itolere bana jiniiquiin ita suujua rijijieein cocuhin jataain raotojoein neeuche. ⁴Leinjiin Jesocurisito jaberochachate iclesianein ne. Jerichanejeein techu leinjiincha ne Cana Coanera Suujue. ⁵Leinjiin Jesocurisitohachate Cana Curuaanaa ne. Leinjiinchate ne cana osa caje cana ichoteraanu canaacha esenetai. Jerichanejeein techu leinjiincha ne cana coulucohin cana cojunacatecuruhane jaan baotismo. ⁶Nii rijijieein techu leinjincha ne Cana Coanera, satiin Inacanein, satiin ichoae neein, satiin suujue cuhane neein aina cuaain itolere icharanein.

⁷Nete laen tenaa jerihane jaancuru rai le cachanichaachene nainetiin aina cuaain cana que niicha icharatei ichaain nihacachene jaanu te. ⁸Nii quete:

“Dedeeu cuhinte jiniichaa caseteconein nenacaauru amaain, cachaauru que niicha icharatei ichacuruhane jaanu te,” naain belu rai Quiricha Inoansi cuhane.

⁹Nii Dedeeu cuhalune que aitohane jaante, jauriaanejeein cana rai chauratane que turuhin nihalune baiha, jelaiha cuhalu dedeeune que

aite. ¹⁰Nii jeelai dede caje unaate, jelaiha dedeeu cuelu, Aca acaneein itolereenein dedeeu netonai Acaneein nihane coaratihane coina. ¹¹Acatechu, tabaauru sacuureraauru cocoainae afosotoneein curuaatenajaain. Jana tabaaurute cocoainae *profetanein*, jana tabaauru nosa caje jianacoo neeurichaaain cachaaurune beraneein, jana tabaauru esenetaain rai cachaneein nenacaauru beraicha fastoroneein cocoainanajaen, jana tabaaurute acaauru relaeranuurrune que cocoainae. ¹²Nitohaneente acaauru relae ita belaaain ita coroatajanein neeuruhane nefaa rai jaberoco iclesiane coina, ¹³jerihane rijijieein, jiniiquiin ita suujua rijijieein coacuhin niicha ichanenu ichaane coitucuhin nihacachene coina. Nitohanein nihacachenete laen, esinae rauhijiriin itolereenein jiniiquiin canaacha esenetai aina ijiin, aiha Jesocurisitone rijijieein nerichaacheein. ¹⁴Inae laen aihuruha canaanainurune rijijieein, joaereein cana suujua letonoacha ichajeein, joanreein cana relaera esenetaelanaala neein nechu jataain baaso que cana coritana jeriha cachaauru baasoneein ichaonacaaurune nihanatiin esenetariaacacheein. ¹⁵Nenacaeneentejian caohachae, esinae rauhijiriin ita suujua rijitoojeein, ita rai ereerejeein, jeriha Jesocurisitone rijijieein ijieein ichaohacachene caohachae, aca cana suujua temura rijijieein nihane jaun. ¹⁶Nii jaunte rai jaberoconein nenea rijijieein neein ita suujua rijijieein coacuhin raotojooein nihacache. Nitohanein neeinte, cana rai niicha tei aina cuaain jiniiquiin canaacha ichana nainei ichacaachene aina raotojooein ijiin nihacache.

Jesocurisito ainate, enachasine ichaonaa que ichaohacache.

¹⁷Atiin Jesocurisito corenihane, caa que inara rai erena jereun. Jiaonriha inae nenacaen aihuruha, Cana Coaunera coitucuuruhine rijijieein ichaohichene. Acaaurute joaereein suujua letonohacha ichajeein, niicha ichai coitucuelanaa chachaain neure. ¹⁸Nii jaun coatihai niicha tei ichaonaa que ichaauruhi baasohacha coaauca acaauru suujuane jaun, nii niicha tei ichaonaa que jaolecooruhane jaun. ¹⁹Nitohanein nauhacaa acaauru suujuane jaunte, inae ichaonaa baaso que ichaohin, rai nichao colalajilanaala itolere baaso ichajeein ichaaoore. ²⁰⁻²¹Nete laen inara nabana nitohanein ichaohichene coataa, Jesocurisito coitucuhin neeiche, esinaen rauhijiriin naitoonjoan aonaain tonoraain neeuche. ²²Aihane jaun nii jauriaanejeein inara ichao, nechu inara coritaa inara suujuane sacuha baaso ichajeein ichaohichene jaan jianein ichaaoche. ²³⁻²⁴Inarate inae nainequiche inaraacha coacui corein, inara suujue corein, naaonjoain ichaohin, nii ena jerihane rijijieein ichaohichene coina Cana Coaunera tenojoin ichaonaa que ichaohin, inae esinae rauhijiriin ichaonaa esine que ichaohichene coarateein neeichene caohachae. ²⁵Aihana jaun inae ita jaberoco que jaberoconaa rijijieein nihacachene jaun, le cachanequichene inae nainiheeiche inara amute cacha coritaaichene. Chaelai que erena jeriquichene, esinaen rauhijiriin nohanelanaala aitocuche. ²⁶⁻²⁷Jiaonrihachu ita que nejerateein ita sonaa coacuhin neeichene. Itaque nejerateeeichene nii rijieoritiin baitecuche. Coa inara suujua cuhane enoha moconajaerane jaanu tera

tocohanein sonafaajeein obaaecache. ²⁸Asijiautoneein ichaorejeti, asijiauhane jianein amihaneete, chaelai sirijieecane, chalateraauru rai chaelai tenaa nainemii. ²⁹Jiaonriha erenaa baaso que ereeiche leeochoaauru raine. Erenaa caohacha nejesina que ita rai ereuchete, caohati erenaa que aitocoichene aonaain, jeelai amuritoheriin esenetaain tonoraain neeuruhine aohanraauru cachaauru. ³⁰Inae ecu tihane bana, inara osa caje nichoteeichene coina jelai teein rai cachanequichene jaan cojunacanein inara cojunacatiha Cana Coaunerane jaan rai Suujue nocoeje chanuera tocokanein nenea nainiheeiche.

³¹Jiaonriha obajeein, ita cotaairiin, ita que nererojoecaaeriin, leeochoaauru que ereein, naaonjoaain neeichene.

³²Charijieinteeinti Jesocurisito coreniha, inara osa que suujua acateein ne Cana Coaunera, nii rijijieein ita que inara suujua acateein, jiniiquiin ita belaaain ichaaoeche.

Chatohanein nainere ichaoha Cana Coaunera cachaaurune.

5 Jataain inara belaaain rai calaohi-neein teein inara raa Cana Coaunerane jaun, inara netonai belaaain naitoonjoan tonoraain ichaaoeche. ²Charijieein teenti rai coichana aina cutaain jataain cana belaihane jaun chaelai jujui mochihin que Cana Coaunera belaihu-ruha saseredotecurune rijijieein cana coreniha rai jaberoco telu Jesocurisito, nii rijijieein inara coichana aina cutaain jiniiquiin ita belaaain ichaaoeche.

³Inae inara, rai cachanein neeichene jaun, inae nainiheeiche leeochoa ene coacuhin, niheichu que ninichaaajeein, erenaa baaso que ereein, inaraacha lateeicha que coacuhin, barijitiin, naajoain ichaonaa nainiheeiche. ⁴Jiaonriha erenaa baaso que ereein

neeichene. Coatiha cha que nelatejeehai niritiin iriha cachane. Nenacaantejian, niritiin erenaa coacuelanaala, Cana Coaunera corojeein ichaohichene caohachae. ⁵Inae coitucuhiche,

sinijeranelanaala nenea ene aina ichaohin, erenaa baaso que ereein, niicha lateeicha que coacuhin, barijitiin ichaohi, nii Cana Coaunera aina Jesocurisito Cojoanonaa que ichaonaa nainihe. ⁶Jiaonriha rai suujua caje rocohin joenreein inara rai chaque iriha cachane tonoraain neeichene. Nitohanein joenreein rai suujua caje rocohin erenacaaurute, raujiaerilanaala casetecareein Cana Coaunera, rai aitoonjoan tonoraelanaala que jaolequiin aitocuruhane coreniha.

⁷Aihana jaun acaauru rijitiin ereein, acaauru rijijieein ichaonaa nainiheeiche inae inara. ⁸Inae nocohena tabai jana nenea rijijieein ichaorejetocoichelune caje, ena Jesocurisito esenetaain naitoonjoan tonoraachene jaunte, inae nii nocohena caje jianacoon ena ichaohiche. Aihane jaun cojoeriu jianacoon ichaohichene coarateein, ⁹chaelai latein neeuruha leeochoaurune acaauru coroatajanein, esinae rauhijiriin baaso ichaelanaala, niheichu nohanelanaala, naaonjoaain ichaaoeche. ¹⁰Atiin Cana Coaunera jerenohicha ichajeein ichaaoeche.

¹¹Jiaonriha nii nocohenaanau nenea rijijieein, chachaeraauru cachaauru rijijieein ichaohichene. Acaauru rijijieein ichaonaa coacuelanaala, nii nocohena caje acaauru mitaauchete, acaauru netonai jianacoon mituhin, niicha ichai coaraain coitucuhin ichaaoruhine.

¹²⁻¹³Jataainte coejenacaain benacatojoelanaala nihanatiin, asinojoneein chachaain neeure. Nete inae nii nocohena caje mitanajaaichene jianacoon neeuruhane, jitariin niicha ichai coitucuhin coaraain

neeururein, inae jianacoon nocohena caje mituhin neeuruhane. ¹⁴Nitohanei que tejian:

“Sininaa rijijieein neeichene caje inara nota jirichaauche.

Ohin nitajeeichene rai neeichene caje Jesocurisito aina ichaaochete, inara que itolere coarateenete, coaraain coitucuhichera,”

naain ne erena. ¹⁵Aihana jaun chatohanei ichaquichene que necohalajiin neeuche. Jiaonriha chacoitucuhi cacha rijijieein ichaohichene, itolere coitucuhin, itolere que nainain ichaaoche.

¹⁶Atiin necohalajiin neeuche, jataain baasoneein ichaonacaauru cachaauru cataaun ichaohichene jaun. ¹⁷Jiaonriha chacoitucuelanaala nenacaauru cachaauru rijijieein, joareein chachaain nena coacuhin neeichene. Atiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein inaraacha ichai ichaain ichaaoche. ¹⁸Jiaonrihachu ajeeichene, nabana ajenaacha que coacuhin baasohacha ichajeein ichaohichene, inara ichao aasajeein neeichene coataa. Nenacaen tejian, ajena coacuelanaala Cana Coaunera Suujue jerenohi nejesinaacha que coacuhin, jerihane rijijieein ichaohichene caohachae. ¹⁹Nejesinajeein ita rai salmo beebejeein, nenatenanaja que nenatein, inara suujua aina cutaain Cana Curuaanaa corojeein rachoojoeuche. ²⁰Itolere bana Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain, Itolere Inacanein nena Cana Coaunera coroaecuche itolere niicha tei coreniha.

**Raotojoein sinijiera
aina ichaauruhine**

Jesocurisito ranojoihunru.

²¹Jesocurisito que inara suujua acatequichene coaratein, jiniiquiin ita suujua rijijieein ita belaa

ichaaoche. ²²Enecuru nihanatiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein jerecuruha acaauru lanaaurune rijijieein neeuruhine. ²³⁻²⁴Charijieein teeinti niicha ranojoihunru iclesia neein nenacaauru coturineein niha Jesocurisitone jaun, rai jaberoconein itolereenein jerihane rijijieein neeure niicha ranojoihunru, nii rijijieein rai sinijiera coturineein neeuruhane jaun, rai lana jerihane rijijieein nere tonoraain ichaauruhine enecuru. Nii jeelai Jesocurisito techu, nii rai jaberoconein nenacaauru iclesia ichoterateranein ne. ²⁵Charijieein teeinti rai coichana aina cutaain, jataain niicha ranojoihunru belaihane jaun, acaauru coreniha rai jaberoco telu, sohin jaauruhane coina Jesocurisito, nii rijijieein rai coichana aina cutaain sinijiera jerein belaihuruhine acaauru lanaauru. ²⁶Nitohaneinte niicha ranojoihunru coulucoelu rai naitoonjoan aina cuaain, acau que camujuaain, ²⁷esinae rauhijiriin niicha ranojoi iclesia neein, jelai tein rainein que banijiaain necaohachaaain osa colane neeuruhane coina. ²⁸Charijieein teeinti ii rai caohachanu ichaain neei, nii rijijieein ii comasai rai netonai caohacha ichaain neeu. Rai comasai belaa inchoai cachate, raaje rai caohachanu icha aichein. ²⁹⁻³⁰Nihei chuni raajenhane rai jaberoco que nejeratein nei. Nitohanein nena coacuelanaalate, raotojoein lenonein, rai jaberoco colalajiin ichoae. Nii rijijieein techu, rai jaberoco rijijieein neeuruha niicha ranojoihunrine jaun, acaauru colalajiin ichaolanajaen Jesocurisito. Canate nii jaberoconein nihacache. ³¹Nii quete:

“Nii jaunte rai inaca aina rai neba naaonjoain ratiriin, rai sinijiera raain nereein cacha, ita jaberoco que jaberocona rijijieein neeuruhane coina,” nae

Cana Coaunera Quiricha cuhane. ³²Ni-ite asinojoin rijijieein nihane jaun, coitucunaa nainene chuni. Nene laen canu, aiha niicha ranojoinunru iclesia aina Jesocurisitone que aitoon. ³³Aihane jaun le cachaauru rai jabereco belaihane rijitojoeein rai sinijiera belaaain neeuruhine. Enecuru netonai rai lana que suujua acatein, niicha jerei rijijieein neeuruhine.

**Inaca ere tonoraain ichaaoruhine
acaauru calaohichuru.**

6 Ranunacuru, enamanaacuru, naaonjoaneeichene, Cana Coaunerane belaaichene rijijieein inara inacaauru belaaain acaauru ere tonoraain neeuche. ²Jauriaa nejeein tonoraain ichaoha cachane, rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoate: “Ii inaca, ii neba, naaonjoainuri belaihu Cana Coaunera belaaine rijijieeine, ³raotojoei ichaonaa que nerausiaaejeein ichaohi,” naain ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁴Aihana jaun, inara acaauru inacaneein, inara belaaain inara relaa Jesocurisitone rijijieein, inara bereecuru baijiaelanaala belaaain, chatohanei ichaane coataa suujuatein relaauche.

⁵Nii rijijieein chu caa cana rai chauratane que acaauru fatorooneein nenacaauru ere tonoraain, que suujua acatein, amurijiriin nena coacuelanaala, que asinojoneein cha coacuelanaala, naaonjoaain neein letoaane jaan ichamiin rai cacha, Jesocurisito rai ichaane rijijieein. ⁶Cojuriu Cana Coaunera cachanein neeichene jaun, jerihane rijijieein inara fatoroon icharatenohin ichaain neeuche. Jiaonriha nechu inara aina caohachaaain nihane coina, notaracaaecha caohachaaain chachaaain neeichene. ⁷Inara letoaane jaan ichaquichene, jiaonriha rai ichaquichene que coacuhin ichacache,

Cana Curuaanaa Jesocurisito rai ichaquichene que coacuhin, corajeein ichacuche. ⁸Fatoroon cachanein neein, fatoroon cachanelanaala, naojoaain netiin, caohacha ichaa cachane, rai cainarihani cana Curuaanaa, niicha ichai rijijieeine coitucuhin neeuche.

⁹Jana inara acaauru fatoroon nequichene, nii leeoehanein chuni coaraeniha Cana Coaunerane coitucuhin, nii inara que suujua acatein jeriquichene rijijieein neeuruha inara cachaaurune rijijieein, inara netonai acaauru que inara suujua acatein nii chatohanein acaauru tenaa coacuhelanaala, naaonjoaain acaauru belaaain neeuche, inae acaauru aina jiniiquiin Cana Coaunera cachanein neeichene coitucuhin.

**Jesocurisito aina cuain
laraajihurichaaain
niicha ranojoihurine.**

¹⁰Jesocurisito aina jiniiquiin neein, nii itolere que laraajiin neeichene jaanu niicha teenu aina cuain, itolere que laraajiin neeuche canejeraauru.

¹¹Nabana inara coritaa moconajaerane esenetaain neeichene coataa, que acatena nainequichene coina, inara biji achune, inara rai Cana Coaunera tenojoi que acatein tonoraelanaala neeuche. ¹²Coatiha cana tocohanein cachanein bucuhin nena, cana que nejeratein cana saruhin nihein. Acaaurute moconajaera letononeein dede caje uhin, nechu joanreein baasoneein cacha saruhin, Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru que niicha ichana nainei ichaane coina letononeein nena neeure. ¹³Aihana jaun inara rai nitohanei acatein neeichene jaanu que, inara rai Cana Coauneraacha tei aina jatoroaain neeuchete, chatohanein inara tenaa coaauca moconajaerane niha

natiin, abaataain amuritiin neeiche. Inaen leesajein jatoroaain neein amuritohichene, nii namuritoratena coacuelanaala neeuche.

¹⁴Nitohaneein namuritoratelanaala, niheichu nohanenaa coacuelanaala, naaonjoaain neein esinaen rauhijiriin ichaohichene que necouhatein neeuche. ¹⁵Itolere bana jatoroaain neeuchete, Ena Nena ichaonaanaja que jiniiquiin raotojoein neriquicheinne coina beratenojoi beebejeeiche amuhemujuein. ¹⁶Nii itolere caje inara ichoteratena nainera inaaraacha esenetai, moconajaera rai usi cofatojoi bujuatein caje inara ichoteratemiin.

¹⁷Jana inara rai Suujue tenojoi rai Nere, inara biji achune neeine. Jana nii jianacoon cha ujuaihonelanaala neeichene coina inara mitaera, inara asihonein inara coturi bujuatera niha neeine, chatohaneein inara amuritona nainiha moconajaerane coataa. ¹⁸Itolere bana Cana Coaunera bajaebajajeein, rai Suujue jerenohin rijijieein neeuche. Itolere que nainaan jatoroaain inara suujua corelanaala neein, satiin rai cachaneein nenacaauru coreniha Cana Coaunera bajaauche.

¹⁹Bajaichene naineein, atiin canu coacuhin canu rai netonai bajaauche,

canu rai laraajiin ereein nihanune jaanu teeine ne, aina laraajiin ereein Aca cana osa caje cana ichoteranihane beebeje coitucuelanaala nenacaauru raite coitucuurumii. ²⁰Acate corenra niha canu teein rai naitoonjoan beebejihanune coina caletoaain ne. Nii corenihate caa caresero cuhane canu enoaauruhane jaun, ena caresero cuhane neeun. Chaque casilanaala, Acanihane beebejihanune coina canu rai atiin bajaauche.

Necoiha Faborone.

²¹Canu rai Cana Coaunera tenojoin amihanenaa que casuujua rijijieein cacorataanera cana nejera Tiquicote, inara rai canuhacha ichai beein, canu ichaone maajeein bereein. ²²“Naaonjoaainne nihacaanu,” naain inara rai beein, inara suujua aninoaane coinane nii inara rene letoaaun. ²³⁻²⁴Cana Inaca Cana Coaunera, rai calaohi Jesocurisito aina esenetaain jiniiquiin ita belaaain raotojoein ichaauruha canejeraaurune jaannu teeine. Jerichaneein chu itolereneein, satiin belaaain naitoonjoan rijijieein jianelanaala nenacaauru canejeraauru rai, raotojoein neeuruhane jaanu teeine.

Filipoo nenacaauru rai

Faborohacha letoai

Caresero cuhane neein Filipoo nenacaauru Cana Coaunera coitucuurera rai laenaa Faborone

1 Canuna Faboro neeun. Timoteeo ainane Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito cachaneein nihacaanu. Satiin nii Filipoo neiniquichene Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaeraauru raina caa laenain letoacaanu. Saain nii inara beraihurera ichahenaauru, chaen nechuu nii inara coroatajaneraauru- diaconooru, naaonjoainuri rai reein tiaaina caa letoacaanu.

²Raotojoein neeichene coina, inara belaa'in inara coroatajaneene Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoain.

Cana Coaunera Ere esenetaeraauru rai Cana Coaunera bajaa Faborone

³Inara coaaucaanne naineeine, "Nariha" naaun Cana Coaunera rai inara coreniha. ⁴Cana Coaunera bajaanunena, rachoojoein bajaan inara rai, inara coroatajanihane coina, ⁵nunuhe caje coaunein, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito Ere que cacha relaacache jiniiquiin ena netojoeina jaun. ⁶Rauhijiriina coitucun, inara suujua rucujuein coriha Cana Coaunerana jaunte, jerichanejeein rucuhejeein sacureein, enacoaunein turuha rai Calaohi Jesocurisito nereein tiaan. ⁷Cacoichana aina cutaain satiin inara belaihanuna jaunte ne carai rauhi, nitohanein inara que coaaucaanne coina. Caresero cuhane nihanune janate, cacoelaain cacorataane Cana Coaunera.

Chaen techu nii choae tacaain, cocoainanacaaihuri acatiha tein cacorataane, esinae rauhijiriin jianacoo cana mitaera neein niha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone que irihanune coina. Nii cacoratanihane rijjijeein inara coroatajanerichaa'in Cana Coaunerane coitucuhanu.

⁸Esinae Cana Coauneraate coaraje, inara belaa'in inara jeriha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone rijjijeeina jataain inara belaihun.

⁹Jeelai amuritoheriin Cana Coaunera Ere coitucuhin, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito jereein, ¹⁰nii que inara suujua coarain, inara suujua coitucuhichene coinana Cana Coaunera bajaaun inara rai. Nitohanein neeichenete nenereein inara que cha, coaiten turuha Jesocurisitone bana. ¹¹Nitohanihanete inara coroatajanereein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito, raotojoein jiniiquiin ita coroatajanein leeochoaauru aina ita belaa'in neeichene coina. Nitohanein neeichenete, caohatiin inara coroatajaniha Cana Coaunerane aina cuaain rai caohacha ichaquichene coaraain, nii coreniha Cana Coaunera coroaeca cuurureein cachaauru.

"Chanu nihei ohanune, jerichanetoheca carai," naa Faborone

¹²Aonacuchena inara rai erete aonaquiche. Caresero cuhanete niqui caenoaain, cacairichaaure niqui. Nenacaen tejian carausiaaeca catohanein caetecure, nenacaen jeelai amuritoheriin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito Ere beebelijhanu cau nenacaauru raine coina. ¹³Nii jaunte Jesocurisito ere tonoracaanne coreniha, caa caseteco neein nihanune coitucure saain Roma curuaanaa rai soondarooru, saain

cau nenacaauru, naaonjoainunru. ¹⁴Nitohaneein caseteco neein nihanune coitucuuruhane jaunte, nii que nelararajiaain laraajiin nihei chaque casiirilanaala Cana Coaunera Ere beebjejeure cana nejeraauru Cana Coaunera coitucuurera cachaauru.

¹⁵⁻¹⁶Tabaaurute caichoe ininaa coacuhin Jesocurisito ere beebjejeure. Leochaaurute laen esinae rauhijiriin, suujua coaraain Jesocurisito ere beebjejeure cacolaain cacorataanena jerena caun, laraajiin Jesocurisito ere beebjihanune coreniha cau caseteco neein nihanune coitucuuruhana jaun.

¹⁷Nii caichoe ininaa coaauraurute, suujua coaraelanaala Jesocurisito ere beebjejeure, cacairichanaa jerena caun niqui. ¹⁸Chanu nihei caohatoha nitohanai caraina jaun. Joaenreein cacha Jesocurisito Ere beebjihanena nenacaen rachoojoein nereeunni.

¹⁹Nitohanihana jaunna carai Cana Coaunera bajaebajaequichene coreniha cacorataanerihani Jesocurisito suujuene coreniha, raotojoein jianacoo miturichaaunine coitucuu.

²⁰Nii jaunna chunei que necoejelanaala nihanune jereun. Jerichanejeein cuaajeein nenacaen nauruta naurutaain Jesocurisito rijijieein nihanunena jereun. Chanu nihei ohanune jerichanetoheca carai. ²¹Ichaojihanunena jataain Jesocurisito ere tonoraera neein niha cureeunni. Jana ohanunena jian nenacaen raotojoein aina nereeunni.

²²Jana ainihanena carijieein atiin ichaojoein sacuhanunena, cana Curuaanaa Jesocurisito tenojohin amihanenaa ichana nainereeeunni. Chariji teeinti carai caohachare. ²³Tabaquena ohanune luhecaun, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito aina niha cuhanune coina. Niite laen jataain

carai caohachare. ²⁴Nete laen inara caohachanu que caohachae carijieein ichaojoein sacuhanune. ²⁵Aihana jaunna jaiti ichaojereeeunni, inara corotajanichaaunne Jesocurisito ere esenetaain, tonoraain raotojoein rachoojoein jeelai amuritoheriini neeichene coina. ²⁶Nitohanihana jaunna coaiteen enacoauneein inara aina nereeunni. Nii banate raotojoein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coroejeriquicheein, caohatiin cana belaihana jaun.

²⁷Atiin coujurihu Jesocurisito coitucuera neein nena tocuhanein, inara suujua coaraain inara ichao que ichaoche. Inara coaraana uhene rijitjoeun niqui, nechaainti nainerichaaunni. Jana inara coaraa uhenihanune nihanatiin, jiniquiiin laraajiin Jesocurisito ere tonoraain neeuche atiin. Nii inara aina nejeratenacaauru coasijirilanaala raotojoein neeuche atiin.

²⁸Nitohaneein neeichenete chaque casineeichene coaracuruha inara aina nejeratenacaaurune, raajenihane Moconajaera rene taca cuururichaine coitucuha cuurureein. Nitohaneein coitucuhinte esinae rauhijiriin Cana Coaunera coreniha jianacoo neeichene coitucuha cuurureein, que acaauru notaarichaaain Cana Coaunerana jaun.

²⁹Coatiha raujiaain esenetaaichene coinaacha jianacoo inara mitaai Jesocurisito. Coreniha necairichanaane maajeein abaantaain neeichene cointate jianacoo inara mitae.

³⁰Ita rijitjoeinte necairichanaa abaantaain laraajihacache. Inarate necairichanaa abaantaanulu laraajiine coaraquichelu. Nii rijijieeine chu nii inara rai beeuruhane tocuhanein laraajiin enanetojoein necairichanaa abaantaain neeun.

**Suujua coaraa Jesocurisitone
rijjijeein inara suujua
coaraain neeuche.**

2 Inaderaaichene nihanatiin inara belaa'in, inara coroatajane'ein, inara suujua lararajiaain, naonjoaan Jesocurisito suujuena jaun, ² ita belain raotojoe'in jiniiquiin neeuche, coujurihu Jesocurisito ere tonoraera ne'in nena'a tocohane'ein. Aihuna inara coaracaanne, raotojoe'in rachoojoe'in ne.

³ Coa leeochoaauru choae inanaa coacuhin, leeochoaauru que necohasitanaa coacuhin nihache. "Acaaurute jian cana amuritoherihure," naaiche neechate caohachae.

⁴ Coa inara caohacha nuhacha que coacuhin inaraacha ichai ichaain nihache. Leeochoaauru rai netonai caohachanu quene maajee'in nelateneni coacuhin ichaain neeuche.

⁵ Charijjeee'in teeinti suujua coarae Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. Nii rijjijee'in inara suujua coaraain neeuche.

⁶⁻⁷ Jerichanejee'in Cana Coaunera rijjijee'in niha natiinte, Cana Coaunera letono ne'in cache ne'in nejanoaa natiinte, "Naaonjoaina Cana Coaunera rijjijee'in neeun," naain erenelu. ⁸ Nitohane'einte nejanoaain ichauhena ne'in letoaa Cana Coaunerana jaun, nere tonoraain leeochoa ataibinae necojenaachara rijjijee'in coroso que ohe, Cana Coaunera rijjijee'in nihanatiin.

⁹ Nii jaunte satiin leeochoa cocoinanacaihuri choae jauhecotojoeriin Jesocurisito cocoinae Cana Coaunera, ¹⁰ jataain cocoinanacai ne'in nihane coitucuhin, nere tonoraauruha saain dedeeu nenacaauru, caa chauratane que nenacaauru, saain cana asae nenacaauru, naaonjoaihunri nihanatiin nere tonoraauruhane coina. ¹¹ Jataain acaauru curuaanaanu que Jesocurisito

tiha Cana Inaca Cana Coaunerane coitucuhin, "Iite Cana Curuaanaa neei, nitohane'in jeriha Cana Coaunerana jaun," naain ereeuruha saain caa chauratane que nenacaaurune coinatae satiin leeochoa cocoinanacaihuri choae jauhecotojoeriin Jesocurisito cocoinae Cana Coaunera.

**Chauratane que nenacaauru rai
cono rijjijee'in neeuruha Cana
Coaunera esenetaaurerane**

¹² Aihana jaun, caa ena inara caje coriaae inara caje nihanune jaun, inara aina nihanune bana quere tonorarae-tohichene amuritoheriin quere tonoraauche. Inara suujua coaraain, raotojoe'in Jesocurisito ere tonoraain neeuche atiin, inara casetecaa Cana Coaunerane coataa. ¹³ Inara coroatajanerichaain Cana Coaunera, inara suujua coaraain nere tonoraain niicha jerei ichaquichene coina.

¹⁴⁻¹⁵ Chatohanai amihanenaa que inara letoaera nihane, nii inara letoaera que chaque ere lanaala raotojoe'in ichacuche, nabana baaso chaquichene inara necoejechanuha chuneine coataa. Nechu aansai ataibinae cachaauru quete laurijiraquiin neeiche. Aihana jaun coa nohane'in, cache coritaain, asijiauhin, naosateein, naaonjoaain nihache, Cana Coaunera Calaohine'in neeichene jaun.

Aihute neneeine inara que tonaain baasoneein chaque erei. Cana Coaunera Ere tonoraachene corenihate jianacco osa que lanaala neeichene coitucuha cuurureein nii inara curuhacaain nenacaauru, Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru.

¹⁶ Nitohane'einte coitucuha cuurureein, ichaonaa tera Cana Coaunera ere que ereeiche acaauru raine.

Nitohane'in neeichenena raotojoe'in nereeunni, coaiten enacoaane'in cau

туруха Jesocurisitone, inacojoein laraajii inara relanihanune coitucurichaau-nine jaun.

¹⁷ Chanu nihei coaraain casohin cajaoruha Cana Coaunera Ere bihanu inara raine coreniha ne. Nenacaenna jian raotojoein nereeunni ohanune nihanatiin, atiin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraa curiquicheeina jaun.

¹⁸ Nitohaneein raotojoein nihanune jaun, carijitoejin caniha raotojoein neeuche inara netonai.

Timoteeo letoanaa jeriha Faboro ne

¹⁹ Jeriha Jesocurisito nena, enaneco-joa Timoteeo letoaaene rijitoejin, inara coaraa uhane coina, inara coaraain chunocoha que carai beratihane raotojoein nihanune coina.

²⁰ Coatiha nihei nii Timoteeo rijijiein coaaucaunne rijijiein inara caohachanu que coacuhin nei. ²¹ Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitohacha jerei ichana amuritoheriin acaauruhacha ichana jereeicha que coaacuruha saain nii leochaauruna jaun. ²² Nii coitucuhichene tocohaneeinte caohatiin cacorataane Cana Coaunera Ere beenaa que nii Timoteeo, Fojiara coroatajaniha rai calaohine rijijieinte cacorataane.

²³ Cha teeinti ichacurureein caniha cocoinanacaihuri. Inae nii coitucuhanunena letoaaene rijitoejin, inara coaraa uhane coina niqui. ²⁴ Jeriha Cana Curuaanaanena, canu netonai inara coaraa ureeunni enanecojoa.

²⁵ Caraitae caohachare nii cacorataaneraannu que inaraacha letoailu cana nejera Efaforoto letoaanu ichoaichanihane. Acate laraajii cacorataane camijianeeo que.

²⁶ Cunaitihane coitucuichena jaunte, nii que suujua rohecaeriin nihana jaun

jataain inara coana jere. ²⁷ Esinaete chuhisi rauhijiriin banejelanaala ninauhene neein cunaitelu niqui. Nete cairichaaajoaain coaraana jaun rautae Cana Coaunera. Coatiha leinjiin acaacha cairichaaajoaain coaraai Cana Coaunera, canu netonai nihanatiin techu cairichaaajoaain coaraana jaun rautae Cana Coaunera, ohane ena amuritoheriin jataain inaderaain nihanune coataa.

²⁸ Nii jaunna letoanaa jereun, luhecotariin turuhin inara coaraa uhane coina. Inara netonai coaiten coaraain raotojoein rachoojoein neeichene coina. Nitoanihanena canuhetonai raotojoein niha cureeunni. ²⁹ Inara coaraa uhane, coroajeein belaaain raauche, coujurihu Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha ita nejera neein nena tocohaneein. Jerichanejein chu rijijiein nenacaauru belaihuhe. ³⁰ Basijjiin lanajeje Jesocurisito jerenohin ichaane coreniha oha ne. Inara raajenihane canu coroatajanenanaine neeichene janate, lunaa nitohanai ichana saijiein acaacha canu coroatajanelu.

Ena nena Cana Coaunera Ere rauhi que acaauru relaa Faboro ne

3 Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuera neein neeichene jaun raotojoein rachoojoein neeuchera chasocuru. Jauriaana inara rai laenasihunlu niqui. Nena jerichanejein coaiten enacoaaunein caa laenaain letoareeunni, raotojoein coitucuhin neeichene coina.

²⁻³ Coaracuche, “Esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere tonorana jeriquichene, inara jaberoco cari sauhichenete neere,” naain inara coritaa nii nechua aansai, jaberoco cari saaurerane coataa. Nitoaneeinte niqui cojunacaacoa nitohanaine

coina cacha relaelu Moisesa inoaenlu niqui. Nete inae cau chauratane que turuha Jesocurisitone jaun, inae nene nitohanai, inae Jesocurisito Suujue que cana suujua cojunacatiha Cana Coaunerana jaun.

⁴Canuhetonaina Israeli nefoerate esine neein- Moisesa aitoonjoan tonoraera neein neenlu jauriaa itolere amuritoheriin. ⁵Inae fosa janoniha nejanoaanune janate, cajabereon cari jiununuhin moloorelu, Israeli esine nichaaun- Israeli niha canu inacane jaun. Canuna Beenjamiin lauri caje nefoeratenaa neeun. Ebereeo ere quete ereeure cafojiaraauru, jerichanejeeina chu acaauru rijijieein Ebereeo ere que ereeun. Canuna fariseeo neein Moisesa aitoonjoan rijijieein ichaera neein neeunlu. ⁶Casuujua coarihei amuneeinne Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraaurera cairichaeriin nerejetoonlu. Jataainna rauhijiriin Moisesa aitoonjoan rijijieein icharaaetoonlu.

Nii jaunte caque chaque erena nainenelu chunei.

⁷Nitohaneente carai nelateeinneein nelu carai nii Moisesa aitoonjoan niqui. Nena inae canu ichao coriha Jesocurisitona jaun, inae enene jianeun, inae nelateniha caraine jaun.

⁸Nitohaneente inae Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhanune jaun, carai inae nelatene, nii jauriaa carai nelatei. Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraanuna jaunna jitariin nii itajeeun. Coatiha canu rai chaque nelatejeehai nii jitariin canuhacha itajei, inae que jaolecohanune jaun. Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhin ⁹aina nihanune coreniha inae chaque nelatihei nii jauriaanejeein nena. Coatiha nii Moisesaacha aitoonjoan tonoraanune coreniha jianacoo caeterihei Cana

Coaunera. Jesocurisito esenetaanune corenihate, jianacoo caete Cana Coaunera.

¹⁰⁻¹¹Aihana jaunna Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito suujua que suujuaquuin nihanune jereun. Acaihanejein nitohaneein nihanunena coacuun. Charijiein teeinti necairichanaa abaan-taain ohane caje ichanaain nelu Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. Nii rijijieeina canuhetonai nena jereun.

Itolere jianeinna satono que turuhane reentiaain laraajiin nereeunni.

¹²Coatiha, “Inae esinae rauhijiriin aca jerihane rijijieein nihanu,” naain irihanune jaun aitohaaun. Nena laen Aca jerihane rijijieein sacureeunni, caa baiha rijijieein nihanune coina.

¹³Coatiha, “Rijijieeinna inae neeun,” naanune caun aitohaaun. Itolere canuhacha icharaaetilu jianeinna jelai choae jauhecotojoeriin laraajiin nereeunni satono que tiaain, ¹⁴Jesocurisito aina cuain cana rai niicha teeni tihane coina cana raain nihalu Cana Coaunerane jaan raanune coina.

¹⁵Caitono tocohaneein coaaucaachenete ne, esinae rauhijiriin cana suujua coitucuhin, Jesocurisito esenetaeranein ijiin niha cana suujuane coina. Jana ainihanete, inara que nii coaratereein Cana Coaunera, inara netonai nii coaraain coitucuhene coina. ¹⁶Nete laen inae nii coitucuujiacachene rijijieein tonoraain ichaohacachene caohachae.

¹⁷Chasocuru charijieein teeinti cha ichaain neeun, nii rijijieein inara netonai cha ichaain neeuche. Chaen nii aihacaanune rijijieein nenacaauruhacha ichai rijijieein cha ichaain neeuche inara netonai.

¹⁸Inae araai saain aitocooaun. Niite jataen canu inaderajae. Atiinne

coaiteen aitoreeunni. “Cana Coaunera coitucuhanu,” naainte niqui ere cacha tabaauru, nete satiin coreniha coroso que ohin nihalu Jesocurisitone saijieein aina nejeratena tocohaneein ichaaore, joaenreein necairichanaa abaantanaa nainecurenihane jaun.

¹⁹Nitohaneein ichaonacaaurute nitajiha cuurureein, necoejenaa charanein ataibinae rijijieein ichaoruhana jaun. Cana Coaunera coacuelanaala, acaihaneje in caa chauratane que nenacaauru itolereeicha que coaucuruhane jaun. ²⁰Nitohaneein nihaacache laen cana. Dede curuaanaa neein niha cana Curuaanaa Jesocurisitona jaunte, dede cocoaicha neein nihaacache. Aihana jaunte enacoauneein dede caje fauha uha nii jianacoo cana mitaera Jesocurisitone cohajihacache. ²¹Acate cana jaberoco coriha cureein culocohin rai jaberoco tocohaneein necaohacha que necaohachaa in. Itolere amuritonaa nainihane jaan aina cuaainte nitohaneein ichareein.

Raotojoein inetono janonaa bana rachoojoein neeuche

4 Nitohaneein rauhijiriin Cana Curuaanaa ere tonoraachera cacoelaichaaauru chasocuru. Jatainna inara coana jeretoon. Inara ainana raotojoein rachoojoein neeun, qesenetaaichene coreniha Cana Curuaanaa coitucuhichene jaun. ²Aonacuchena inara rai aitate, acaauru rai aitocoiche. Ita aina obaejerihuruhane jianeeincha, jiniiquiin ita belaijiejeeincha neeuruhine, nii Ebodia, Siintique, enecuru, naaonjoaihunri coujurihu Cana Coaunera coreniha cana nejera neein nena tocohaneein.

³Nii Filipoo nihanune bana saain Culemente, leeochoaauru, naaonjoain aina cajiniichaa in ichaonaa tera erena

que amihaneeuruhalune jaun. Acaauru curuaate inae laenanohineein ne ichaonaa tera- Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁴Raotojoein inetono janonaa bana rachoojoein neeuche, Cana Curuaanaa Jesocurisito aina neeichene jaun. Aonacuchena coaiteen inara rai aite. Raotojoein rachoojoein neeuche.

⁵Aihute esinae rauhijiriin inara amute cacha belaina inaera cachaneein neeichene coaraain inara coitucuurumiin saain cachaauru itolere bana. Inae cataainjia turuha Cana Curuaanaane.

⁶Jiaonriha aansijiin laojoiri coreniha nererojoeaaiche ne. Niha inara que chatohanaine Cana Coaunera corojeein bajaain, rai beeuchete coitucuhine. ⁷Nitohaneein ichaquichenete, inara suujua rachoojiaa cureein Cana Coaunera, raotojoein neeichene coina.

Nitohaneinte itolere cachaauruhacha coitucunojoi amurijiriin raotojoein ichaonaanaja tereein inara rai Cana Coaunera. Nii Cana Coaunera tenojoin cana suujua rachoojiaerate inara suujue suujuatereein Jesocurisito aina jiniiquiin neeichene coina.

Coa cajihaneein inara suujua coaracache

⁸Satononejeeinne ena cuhane ichei caa que erereunni. Coa cajihaneein inara suujua coaracache. Acaihaneje in rauhi cuhane cuain cana suujuatera erena que inara suujua ereein nii que coaacuche. “Leeochoaauru belaa in, caohatiin leeochoaauru coaraain, caohatiin camijaneeonne maajee in ichaain, naaonjoain nihanunete caohachae,” naain inara suujua tocharaain inara suujua coaracache.

⁹Nii inara relaanulune jana aonaain esenetaaichelune tocohaneein neeuche. Charijieein teinti cuu nihanune bana quichao que ichaorejetoon, nii riji-

jieein inara netonai caohachaa'in inara ichao que ichaoche. Nitohaneein neeichenete, inara aina niha cureein cana suujua rucuhera Cana Coaunera, raotojoein neeichene coina.

**Cairicheineein nihanune
nihanatiina jerichanejeein
raotojoein nereeunni.**

¹⁰⁻¹¹ Tabiicha carajaain ca-coaaquichene jaunna, Cana Curuaanaa coroaeejeun. Naaonjoaante, “Cocoaacurenera,” coatiha naa casuujuane caun caitono nihei, neniha chuni letoaichene jaannune jaun, cacoelaichene jaannu coriqui letoaneiechene coitucuhanune jaun. Coatiha inara caje chaaelai bajaa caitono nihei. Cairicheineein nihanune nihanatiina jerichanejeein raotojoein nereeunni. Inae nitohaneein nerelaain nihanune jaun. ¹² Aihanune banana necairichanaa coaraain neeun. Ai banana, chaque latijiojoi lanaala neeun. Nii jaunna itolere necairichanaa, mijitena, naaonjoaain ichaonaa que ichaonaa coitucuhin neeun. Inae nitohanei coriaanune jaunna, neniha chaaelai caraine nihanatiin chaque tonajelanaala neeun.

¹³ Jatoroaaina neeun, chatohaneein caetera nihane abaantaain nihanune coina. Nitohaneinna joaenreein abaantana naineen, casuujuua lararajiaa cacorataaniha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitona jaun. ¹⁴ Chaen caohachate ichaquiche, necairichaaecaaunne jana canu rai coriqui letoaa'in.

¹⁵ Coaaquiche chachu inara netonai natiin, taolu inara ratiriin Masedoniau cuhanune bana techu, inara Filipoo Jesocurisito ranojoeinein neiniquichene coaiten carai coriqui letoaa'ichelu. Acaihanejein inaraachete Jesocurisito que cacha relaanune nunuhetihanune

caje coauneein cacorataanera neein neeiche, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito que inara relaanune cainaera rijijieein. ¹⁶ Atiin Tesalonecau nihanune jana techu, coroata sai cuhane coaiten le cachaauru cachaauru caje coriqui taojiajeein carai letoaa'ichelu.

¹⁷ Coatiha cacorataaneiechene coina caitono nihei. Nitohaneein cacorataaneiechene corenihate jeelai choae jauhecotojoeriin nii cainaa cureein Cana Coaunera dedeeu.

¹⁸ Ena cuhanena raaun latichaaunne amuritoheriin Efaforoto aina inaraacha letoai que jojohin. Nitohaneein inara suujua caje coauneein ichaquiche Cana Coaunera notaracaena jaunte, nii coaraain rachoojoe Cana Coaunera, nitohaneein ichaera cacha rautaana jaun. ¹⁹ Nii jaunte chaelai lateein neeichene inara rai ecotiha cureein Cana Coaunera, Jesocurisito ere tonoraera neeichene jaun. Acaachate Cana Coauneraneein nihana jaun nitohanai ichana naine.

²⁰ Aihana jaun coanete Cana Inaca Cana Coaunera coroaeejein nihacache inoaenlunetiin. Nii rijijieein neeine atiin.

**“Inara coaauca jera
Faboro,” naain beeuche.**

²¹ Satiin nii cuu nenacaauru Jesocurisito coitucuurera rai, “Inara coaauca jera Faboro,” naain beeuche. Cau caniha Cana Coaunera Calaohi coitucuurerate chu inara coaacure. ²² Romanocuru curuaanaa loreri asaae nenacaauru netonai techu inara coaacure, saain cau nenacaauru Cana Coaunera coitucuurera netonai techu inara coaacure.

²³ Inara suujua lararajiaain, inara corootajaneieine Cana Curuaanaa Jesocurisito.

Inae jianichaaun.

Colosau nenacaauru rai

Faborohacha letoai leinjiin

Chatohaneein neeiche Colosau neiniquichene.

1 Canuna Cana Coanera jereno-hineein, rai Calaohi Jesocurisito letono-afosotoro Faboroneeun. ²Jesocurisito coreniha cana nejera Timoteo aina jiniiquine caa quiricha laenacaanu, satiin Cana Coanera cachaneein, canacaanu suujua rijijieein Colosau Jesocurisito coreniha canacaanu nejereenein neiniquichene rai. Cana Inaca Cana Coanera jeelai amuritoheriin inara coroatajaneine jiniiquiin raotojoein neeichene coina.

Jesocurisito esenetaeraaru rai Cana Coanera baja Faborone

³Inara rai Cana Coanera bajaacaanune naineeine, itolere bana: “Narihara Cana Coanera,” naain Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coanera coroaecaanu, ⁴aiha Jesocurisito esenetaain neein, satiin Cana Coanera cachaneein nenacaauru aina jiniiquiin ita belaa in neeichene coitucuhacaanune jaun. ⁵Inae dedeeu inara que banijiaain rucuhenojoneein nena rariquicheeine cohajeein neeichene jaunte, leochaauru aina ita belaa in neeiche. Cana osa caje cana ichoteraneein nena erena caohacha aonaquichene caje coauneinte, nii inaraacha cohajei sirichaanein neeiche. ⁶Nii erena inara rai beratenojote, itolere chauratane sacutaa in coitucuhin, inae rijijieein ichaore cachaauru. Charijieein teinti esinae rauhijiriin cana belaitoha Cana Coanerane beeuruhane

aonaa in, esinae rauhijiriin erena nihane esenetaaichelune rijijieein. ⁷Nii quete jeriha Jesocurisitone rijijieein inara relaain nelu, nii jataain canuhacha belainein nena Efaforasi. Acate canacaanu amihaneon que canacaanu coroatajaneranein, inara rai jeriha Jesocurisitone rijijieein cha ichaeranein nena ne. ⁸Aca techu canacaanu rai, inara suujuatiha Cana Coanera Suujuene rijijieein leochaauru belaa in ichaohichene benaa belu.

⁹Nii jaunna coituhacaanune caje coaunein janelanaala inara rai Cana Coanera bajaacaanu, inara que jeelai amuritoheriin niicha jerei coitucueratein, itolere inaraacha ichai coitucuhin, rai Suujue jerenohin coitucuhin, naaonjoaainchene coina. ¹⁰Nii ainate Cana Curuaanaacha jerei rijijieein itolere caohacha nejesina ichaain neriquichein, jeelai amuritoheriin Cana Coanera coitucuhin coujuriu Cana Coanera cachanein nena tochaneein. ¹¹Nii coinana itolere amurijiriin niicha ichana naineeine aina cuain, inara lararajiaa Cana Coanerane, laraajiin nererojoeacaelanaala neeichene coina bajaacaanu. ¹²Nii ainate rachoojoein, nii satiin notaracae rai cachanein nenacaauru rai niicha teenu- rai Cojoanona raain neeichene coina, inara rai teranunein nena Cana Inaca Cana Coanera coroaquiche.

¹³Cana Coanerate, cana curuaanaanein niha moconajaerane jana, caje cana ruluhin Cana Curuaana niha rai Calaohi Jesocurisitone coina rai Cojoanona que cana telu. ¹⁴Nii rai Calaohi corenhate cana osa caje cana ichoteratein, cana que suujua acatelu Cana Coanera.

**Ohalu Jesocurisitone corenihate
Cana Coaunera aina
raotojoein ichaohacache.**

¹⁵ Chabana Cana Coaunera coara-haacache niqui. Nete rijijieein nena-rai Calaohi Jesocurisitone coaracaache. Acate, jauriaanejeein rai Calaohineein nelu, itolere coaunaane ajiniha caje coauneein. ¹⁶ Aina cuaain techu itolere dedeeu neenihuru, chauratane que neenihuru, chabana coanojoinelanaala neenihuru, chabana inanacaelanaala itolere ichana naineranein itolere que mijiaaanein neenihuru, naonjoainuri coaunaeratelu Cana Coaunera. Satiin niichurute rainein nihane coina, aina cuaain coaunanojoneein nelu. ¹⁷ Nitohaneente itolere ajiniha nenaanelu Jesocurisitone. Chaen techu coreniha, Aca jerihane rijijieein neure satiin niicha coaunaauri. ¹⁸ Chaen techu satiin niicha ranojoneein nenacaauru, rai iclesia neein neure. Nii iclesiate Jesocurisitone jaberoco ne. Jana nii jaberoco coturite jeelai Jesocurisitohacha ne. Aca techu itolere ajiniha nihilune rijijieein, aca satiin ajiniha o caje ichanaelu. Nitohaneente nelu, itolere que satiin ichoaichateranein nihane coina. ¹⁹⁻²⁰ Jesocurisitone aina itolere bana nena jerihane jaunte, aina cuaain satiin itolere cana rai chauratane, dede, cana janonaa, naonjoainuri que neein, que nejeratanaanein neuruhane caje, aina raotojoein neuruhane coina ichaelu Cana Coaunera. Niite ichaelu, coroso que rai coichana jaohin ohalu Jesocurisitone aina cuaain.

²¹ Jauriaalute niqui Cana Coaunera cacha nelanaala aina inara suujua cuhane que nejeratanaanein neeichelu, nechu baasohacha ichajeein ichaohichene jaun. ²² Nete laen inae enene, aina raotojoein rai cachanein

que banijiaanein neeichene coina, inara que suujua acatelu Cana Coaunera. Nii coinate joanreen cacha rijijieein, atinanohinelu rai Calaohi Jesocurisitone. Nitohaneente inara coulucoelu, nacatiha cha ujuaihonelanaala, osa colane neeichene coina. ²³ Nete nitohanein nena jeriquichene, inara rai benojoiniha ichoteratenojonein neriquicheine jaanune jana, aonaain esenetaichelune rijijieein, leinjiin acaacha cohajeein, leocha ichana coacuelanaala neeichene caohachae. Nii jeelai inara rai beratenojointe, satiin chauratane sacutaain benojonein ne. Chaen canu Faboro nichaunnena nii que cachaauru relaurera corootajaneranein neen.

**Jesocurisitone cachanein iclesiacuru
corootajaneranein niha Faborone.**

²⁴ Ena inara coreniha necairichanaa coaracaane jaunna rachoojoeun. Nii Jesocurisitone jaberoco- niicha ranojonein nenacaauru- iclesiacuru corootajanena quete Jesocurisitone corenranaha necairichanaa coarae cajabereeo. ²⁵ Nitohaneente Jesocurisitone cachanein iclesiacuru corootajaneranein nihanune coina, canu telu Cana Coaunera, inara caohachanu que, inara rai niicha beratenojoi beebejihanu, aca jerihane rijijieeine coina. ²⁶ Nii niicha coitucuerateite inoaelu caje coaunein chuni que coitucueratelanaala asinojonein sirilu Cana Coaunera. Nete laen inae enene, satiin rai cachanein neinichaachene que coitucuerate. ²⁷ Nii jataain caohachanein niha Jesocurisitone, satiin Jorionelanaala nenacaauru que coitucuerate Cana Coaunera. Nii asinojonein nena niicha coitucuerateite, Jesocurisitonein inae inara suujueniha ne. Acaachate cohajeeiche.

²⁸Nii jaunna Jesocurisito que cachaauru relaacaanune, itolere niicha ichai coitucuhin ichacuruhane coina acaauru suujuatihacaanu, esinae rauhijiriin caohachaain aca jerihane rijijieein, Jesocurisito rai tenajaacaanune coina. ²⁹Nitohanei amihanenaa ichacaanne coina canu lararajiaain, itolere ichana nainichaaunne jaanu tiha Jesocurisitone ainana caa niicha icharatei ichaain neeun.

2Laodiseau nenacaauru, chae inara, chaen chabana canu coaraelanaala nenacaauru- canu benaa caje cacoitucuureraauru, naaonjoainuri neeichene corenihane, jataain mainajeriin necairichaaun. ²Nitohaneenne caohachaaain rai suujua lararajiaain, jeelai amuritoheriin jiniiquiin corajeein, itolere bana ita belaaain neein, nii chuni que Cana Coauneraacha coitucueratelanaala nena- Jesocurisito coitucuhin neeichene coina jataain laraajihun. ³Esinae rauhijiriin Jesocurisito coitucuhin neeichenete, rai caohacha aina itolere coitucuhin neriquicheein. ⁴Nabana chuni inara coritaa raotojoeein inara rai ereein, osa que inara saruhane jana, esenetaaichene coataane caa inara rai beeun. ⁵Inara aina canu jaberoconeein nenihanune niha natiine, itolere bana canu suujua cuhane inara coacuun. Nii jaunna jiniiquiin rauhijiriin inaraacha ichai ichaain neein, Jesocurisito esenetaaichene jaun, aca jerihane rijijieein ichaohichene coitucuhanune jaun jataain rachoojoeun.

**Ena nena ichaanaa
teraneeinte ne Jesocurisito.**

⁶Nitohanihane jaun jeriha Jesocurisitone rijijieein ichaohichene coina esenetaaichelune jaun, itolere bana aca jerihane rijijieein ichaaoche.

⁷Aihana jaun, leinjiin acaacha jerihane rijijieein inara suujua aina cutaain ichaohin nii acaneein nena rijijieein ichaohichene coina inara relaauruhalune jaan esenetaaichelune rijijieein, itolere bana Cana Coaunera coroaecuche. ⁸Itolere que necohalajiin neeuche, nabana nechu joaereen nichao que inara coritaaain nena jereranihane, esenetaain neeichene coataa. Nii cacha coritaeraneein nenacaauru, coatiha Jesocurisitohacha jerei icharaneein neuruhi. Acaaurute nechu Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaauru ichao que cacha relaain, moconajaera icharatenohin icharaneein neeure.

⁹Jerichanejeeinte rai Inaca Cana Coauneraacha ichai ichana naineraneein ne nii rai Calaohi Jesocurisito. ¹⁰Nii jaunte Jesocurisito aina neeichene jaun, rai Inaca Cana Coaunera aina netonai neeiche. Nii Jesocurisitote, itolere que laraajiin satiin Cana Coauneraacha cocoinanojoeinein nenacaauru Curuaanaanein ne. ¹¹Chaen techu inae Jesocurisito aina neeichene jaun, inae cojunacatenohineein neeiche. Coatiha rai jaberoco que coujunacatenohineein neeuruhalu Jorioocurune rijijieein nihei. Niite inae necoriha inara suujuane jaun, inoanlu osa que nesarujeein ichaohichene jianein neeichene jaan cojunacaneein rauhijiriin Jesocurisito caje unaa neein ne. ¹²Nii atinaain conautenojoeinein nihilune caje ichanaalu Jesocurisitone rijijieeinte, inara atinaain inara itajihane rai niha osane caje, Curisito aina cuaain nichoteeichene coujunacaniha acauhanau teein baotisoanojoeinein neeichelu. Nitohaneeinte neeiche, niicha ichana nanei ichaain oo caje ichateralu Cana Coaunera esenetaain

neeichene jaun. ¹³Inara Jorionelanaala neiniquichenete jauriaa inara jaberoco que coujunacatenohinelanaala neeichelu, jauriaanejeein nena Moisesa tenojoi rauhi tonoraelanaala nitajenaaneein neeichelune jaun. Nete laen inae ena, Jesocurisito aina jiniiquiin ichaohichene coina, inara rai ichaonaa teein ne Cana Coaunera, nii Jesocurisito cana osa caje cana ichoterateraneein nihane jaun. ¹⁴Nii jauriaanejeein nena Moisesa rai rauhi tonoraenihacachene jaunte niqui, caseteco coaracaachene rai nihacachelu. Nete coroso que ohalu Jesocurisitone aina cuaain, nii itajeein nelu Cana Coaunera. ¹⁵Nitohaneente Jesocurisito aina cuaain, moconajaera aina rai letononeein nenacaauru amuritoheratelu Cana Coaunera, satiin coarajejeurera notaracae tenajaain.

Itolere dedeeu nenaacha que coacuhin neeuche.

¹⁶Aihana jaun, inara ichao que ichaohin, inara lenone que lenoneein, inara coco que cocohin, naaonjoaain neeichene, nihei chuni nii que ereein nena nainei. Jiaonrihachu nebetacanaa cojoanonaa bitoaain neein, atene ujuarichuru bitoaain, naaonjoaauruhane rijijieein ichaohichene coina inara counujeunruhane tonoraachene. ¹⁷Nete satiin necorereein inae ecu tihane bana. Jana Jesocurisito tenojoi ichaonaa chabana necorerinaain, niheichu chabana satonorinaain. ¹⁸Jiaonrihachu baaso ichaa inara beein, acaauru rijijieein neeichene coina, inara rai aitiin neeuruha nii Cana Coaunera letono aanjeraauru letononiha nocoetiin, acaauru notaaca Cana Coaunerane beein, nechu jeriha acaauru suujuane rijijieein ichaohin necohasitaacha que nenacaaurune tonoraain neeichene. ¹⁹Jesocurisito

cachaneein rai suujua cuhane sirichurenihane jaunte, jeriha Cana Coaunerane rijijieein, jiniiquiin neein ita belaaichahacahene coina cana teein niha Jesocurisitone saijieein ita caje neleruha cachane jerecure.

²⁰Jesocurisito esenetaain neeichene jaunte, inae nii jauriaanejeein inara relaauruhalune jaan jianein neeichelu. Aihana jaun, inae nainiheeiche ichaorua Jesocurisito coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein ichaohichene. ²¹⁻²²Nii jaiti Jesocurisito coitucuelanaala ichaohichene bana: "Jiaonriha dadaain, niheichu quiichene. Niheichu inara biji cuhane teberiana nainiheeiche," naain dadaain quiichene caohateein inara relaauruhalune jaante, nechu cachaaauru suujua caje unaaneein nihane jaun inae nitaje. ²³Esinaete chuhisi niqui rauhijiriin Cana Coaunera coitucuera rijijieein neein aitocure. Nete cana jaberoco cairichaeranein ne. Nii acaauru aitoonjoan osaacha que coacuhin nena caje cana suujua corenaa nainenihane jaunte, nii chaque nelatene.

3 Nitohaneein inae ohin nitajena rijijieein neeichene caje Jesocurisito esenetaain neeichene jaun, rai Inaca Cana Coaunera aina jiniiquiin, rai raotono nichajai que niha Jesocurisitone jaan-dedeeucha que coacuhin ichaaoche. ²Nii jaun, inae nainiheeiche Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru rijijieein coacuhin neeichene. Dedeeu nenacaauruhacha que coacuhin neeuche. Jiaonriha caa chauratane que nenacaauruhacha que coaauquichene. ³Nitohanihana jaun, inae jauriaalu nena inara ichao que ichaohichene, ena nena inara ichaote, Jesocurisito aina Cana Coaunera aina asinojoneein ne. ⁴Nitohaneein Jesocurisito, inara ichao sirichaneein nihane jaunte, inae

ecu tihane bana nacoauneein turuhane bana, aina jiniichaa'in inara ocotiha ureein, aina jiniiquiin necaohacha que ichaohichene coina.

**Jauriaanejeein nena' ichaonaa
aina ena nena' ichaonaa.**

⁵ Aihane jaun, coaacuruha Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein coacuhin ichaohichene jianecuche. Jiaonriha joenreein ene aina ichaohin, quicha nejesina neein ichaohin, ene nejesinaneein ichaohin, naonjoaain Cana Coauneraacha rautaa'inelanaala nena' ichaa'in, chaa'elai siri-quichene chunaain, naonjoaaincha que coacuhin ichaohichene. Nitohanei ichaonaate jataain cana ichao aasaa'era ne. ⁶ Nere tonora'elanaala nitohaneein ichaonacaaurute, jataain mainajeein casetecaeratereein Cana Coaunera. ⁷ Nii rijijieeinte inara netonai ichaorejetocoiche, jaiti necoreniha inara ichaone bana. ⁸ Nete inae necoriha inara ichaone jaun, ita cotaairiin, ene aina ichaohichene coinaacha baasoneein coacuhin, inara amute cacha baijiaain, rautanacaai que ereein, naonjoaain ichaohichene jianequiche. ⁹ Inae nitohaneein necoriha inara ichaone jaun, jiaonriha jaiti necoreniha inara ichaone bana, inaraacha ichai ichaa'in, ita coritaain, naonjoaain ichaohichelune rijijieein ichaonaa nainiheeiche. ¹⁰ Nitohaneente, ena nena' ichaonaa que ichaohin, ena nena' cachaneein nena' rijijieein, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohichene, itolere'neein niicha jerei coitucuriquicheein. ¹¹ Aihana jaun, coatiha chaque nelatihei, Curieconein, Jorioneein, Jorionelanaala, leocha cachanein, cha coitucuelanaala cairicheineein, letononeein,

letononelanaala, naonjoainein niha'cane. Jesocurisito cachanein niha'canete, jataain itolere amurijiriin nelate.

¹² Jataain inara belaitohane jaunte, rai cachanein neeichene coina, inara jani-jiin inara raain nelu Cana Coaunera. Aihana jaun, coujurihu inara ichao coreein nena' tochaneein esinae rauhi-jiriin cairichaa'joaain ita coaraain, ita coroa'tajaneein, leochaauru amurijiriin nena' coacuelanaala, ita que nerero-joecaelanaala, naonjoaain ichaaoche. ¹³ Jiniiquiin ita que nererojoecaelanaala neein, tonaain itaque ereein neeuruha chumocohacurune, que inara suujua acateein, naonjoaain neeuche, inara que suujua acateein nihalu Cana Coaunerane rijijieein. ¹⁴ Itolere baaso caje inara suujua coreein, ita belaa'in jiniiquiin neeuche. ¹⁵ Nitohaneein neeichenete, inara suujua raujiareein Jesocurisito, raotojoein neeichene coina. Nii coinete inara raain nelu Cana Coaunera, jiniiquiin rai jaberoco rijijieein neeichene coina.

¹⁶ Itolere bana inara rai Jesocurisito-hacha beratei coaacuche inara suujua cuhane. Inara suujua que coitucueratiha Cana Coaunerane rijijieein, jiniiquiin ita relaain, ita suujua aninoaain, chatohanai ichaa'in niha chunine coataa ita suujuateein, naonjoaain neeuche. Inara suujua aina cutaa'in Cana Coaunera coroa'jeein, salmo que nenateein, itolere nenatena Cana Coaunera coroa'enanaja que nenatecuche. ¹⁷ Itolere inaraacha ichai ichaquichene, jeriha Jesocuristone rijijieein aina cuaain ichacuche. Jerichanejeeinchu chaa'elai que ereein neeiche cacha raine, aca jerihane rijitoein ereein neeuche. Chaen chu, nii rai Calao'hi Jesocurisito aina cuaain, rai Inaca Cana Coaunera coroaecuche.

Curisito ranojineein nenacaauru ichao.

¹⁸Inara ene neeichene, inara lanaauru ere tonoraain jerecuruhane rijijieein neeuche, acaachate inaraacha ichanenineein ne, coujuriu Jesocurisito esenetaeraneein nena tocohaneein neeichene coina. ¹⁹Jana inara lananeein inara comasaihuru belaaain neeuche, jiaonriha inara comasaihuru cotaairiin coaraquichene.

²⁰Canaanaihuru nihanatiin, rai fojiaraauru ere tonoraain neeuruhine. Nitohaneein neite rautaain coarae Cana Curuaanaa Jesocurisito. ²¹Jiaonrihachu, inara acaauru inacaneein, inara bereecuru baijiaain neeichene, nabana caoacha coroaecuruhane jianecuruhane coataa.

²²Fatoroon letononeein nenacaauru, cau chauratane que acaauru fatorooneein nenacaauru ere tonoraain neeuruhine. Jiaonriha coarajeeuruhane notaracaaecha acaauru belaihuruhane jerenacaauncha acaauru ere tonoraain neeuruhane. Coaracurenihane jana nihanatiin, suujua aina cutaain, jerecuruha acaauru fatorooncurune rijijieein neeuruhine, nitohaneein jeriha Cana Curuaanaa Jesocurisitone jaun. ²³Itolere inaraacha ichai ichaain neeichene, esinae rauhijiriin corajeein ichacuche, inara amute cacha rai ichaquichene que coacuelanaala, Jesocurisito rai ichara rijitoejein. ²⁴Inarate inae ecu tihane bana, inara rai aca cana Curuaanaa nihane rai niicha jerei ichara neein neeichene jaun, rainein nena que inara coreterihani Cana Curuaanaa Jesocurisitone coitucuhiche raotojejein. ²⁵Nii choae tacaain coatiha nejelauneein chuni coaraain nihei Cana Coaunera.

4 Inara, fatoroon neeichene, inara letonocuru aina caohachaain inara

suujua coaraain, rauhijiriin acaauru aina neeuche. Inara netonai leinjiin dedeeu nena Curuaanaa letononeein neeinchene jaun, rai inaraacha ichai beeichene rai neeichene que nainaan ichaauche.

²Itolere bana Cana Coaunera coraajeein bajaee bajajeein itolere que nainaan ichaauche. ³Canacaanu rai netonai Cana Coaunera bajaachete canacaanu rai acuujuu joracaaine ne itolereneein cuhin Jesocurisito que Erenaa coitucueraelanaala nena-niicha beratei beebejihacaanu. Nii coitucueraelanaala nena Erenaa canuhacha beebejei corenihane, caa caresero cuhane neeun. ⁴Cacoreniha Cana Coaunera bajaachene raotojejein aohana nainecuruhane coina, rauhijiriin nii Erenaa beebeje cachaauru rai.

⁵Chaen techu Cana Coaunera coitucuhichuru que caohacha nejesina ichajeein itolere bana ichaohichene coarateein, caohachaain coacuhin nii canaacha esenetai que acaauru rai raotojejein beebejeeche caeneene-jelanaala. ⁶Nitohaneein ereeichene raotojejein ereeuchete itolere bana rautatiin aonacurumiin aohanraauru. Chaen tonaain ereeuruhane nihanatiin, raotojejein baaso coacuelanaala acaauru tonoraain neeuche.

Necoiha Faborone

⁷Canu suujua rijijieein, Jesocurisito icharatenohi amihanena que cacorataanera- jataain canuhacha belai- Jesocurisito coreniha cana nejera Tiquicote, inara rai canu benaa bereein. ⁸Nii coinane inara rene aca letoaaun, inara rai: “Naaonjoaaine nihacaanu,” naain inara suujua laraajiaane coina. ⁹Ainate uhe inara laurijiraneein nenaalu- jataain canuhacha belai- Jesocurisito coreniha cana nejera Onesimo. Acaaurute inara rai caelai benaa beeurureein.

¹⁰Canu aina caresero cuhane nena-Arisitarocote, inara coacue. Chaen Berenabeen calaohiriji- Maroco netonaite inara coacue. Inae inara rai bihanulune rijijieein, inara rene bedainiha nii Marocone raotojoein raauche. ¹¹Chaen techu Josto neein acaauruhacha curuaatei- Jesoso netonai inara coacue. Acaauruhachate canu araaichuru- Jorioocuru caje, Cana Coaunera icharatenohi amihanenaa que cacorataaneraneein, jataain canu suujua nunaeraneein neeure. ¹²Inara laurijiraneein nenaalu Jesocurisito cachaneein nena- Efaforasite inara coacue. Acate itolere bana inara rai Cana Coaunera bajaee bajaenaja que, leecha ichana coacuelanaala itolereneein Cana Coauneraacha jerei ichaquichene coina. ¹³Canune nitohaneein, Laodiseau nenacaauru, Erapolisu nenacaauru, chaen inara, naonjoaineichene que, jataain coaunajaoca nii Efaforasine coarajenajacoon. ¹⁴Canuhacha belaineein nena- docotoro Locasi netonaite inara coacue, chaen Demasi netonai.

¹⁵Laodiseau nenacaauru Jesocurisito coreniha cana nejeraneein nenacaauru rai acaauru coaaucaanne beeeche. Chaen Ninfasi aina rai loreri asaee netaojianacaauru coaaucaanne beeeche. ¹⁶Inae nainaan caa inara rai canuhacha laenai quiricha reretaain coaraqichene nainaquichene, Jesocurisito ranojieein Laodiseau nenacaauru rai letoaauchete, acaauru netonai reretaain coaracurumiin. Acaauru netonai, acaauru rai quiicha letoai quiricha, letoauruha inara rene ne, reretaain coaracuche inara netonai. ¹⁷Chaen Arquipo rai: “Atiin ichei Cana Curuaanaacha icharatei amihanenaa ichaauje, nii icharatihalune rijijieeincha.’ naante ichei nere letoae Faboro,” naain beeeche.

¹⁸Inae satonotichaaunne raine Canu Faboronichaaune caraajenhane, caa quiricha cuhane inara coaaucaanne laenaan. Atiin Caresero cuhane nihanune que coaauche. Jeelai amuritoheriin inara coroatajanemiin Cana Coaunera.

Tesalonecau nenacaauru rai

Faborohacha letoai leinjiin

Tesalonecau nenacaauru rai laenaauruha Faboororune

1 Canuna Faboro neeun. Inara raina Siribano, Timoteeo, naaonjoain nichaanunena laenaain letoarichaanuhin. Saain nii Tesalonecau nenacaauru Cana Coaunera rai ita taojiaera neeichene raina caa laenaain letoacaanu. Saain nii Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoain coitucuhin neeichene raina caa letoacaanu. Inara belain, inara coroatajaneetine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naaonjoainte raotojoein neeiche.

²Cana Coaunera bajaacaanune naineeina, “Nariha,” naain coroejeein, inara rai bajaacaanu inara coroatajanejeein sacuha Cana Coaunerane caina.

³Nitohaneaina inara coacuhin nihacaanu, Cana Inaca Cana Coaunera bajaacaanune naineeinna rauhijiriin inara coroatajanerichaain Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone esenetaain, caohachaain laraajiin necairichanaa abaantaain amihaneain leeochoaauru belain neeichene jaun. ⁴Coichana aina cutaainte inara belai Cana Coaunera. Aihana jaunna, janijiin Cana Coaunera ranojoneein neeichene coitucuhacaanu.

⁵Coatiha joanreen erenaa rijijieein nihei caa cacha relaacaanune jaan Cana Coaunera Ere. Mijiaainetiinte cacha suujua que tacae, nitohaneain tiha Cana Coaunera Suujuene jaun. Nitohanihana jaunna esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere neein nihane coitucuhacaanulu.

Inarate canacaanu ichao coitucuhiche, inara aina nihacaanune bana inara nota que canacaanu coaraquicheluna jaun. Nenacaen inara caohachanu que tejian canacaanu coaraquichelu inara nota que, jerichanejeein caohachaain ichao-hichene caina.

⁶Nii jaunte jerichanejeein canacaanu ichao rijijieein, Cana Curuaanaa Jesocurisito naaonjoain rijijieein inara netonai inara ichao que ichaohiche. Nitohaneain caohacha ichaain ichaohichene corenihate inara rohecaain, inara cairichaerihure niqui, nete inara coroatajaneein naaonjoaan Cana Coaunera Suujuene jaun, raotojoein rachoojoein Cana Coaunera Ere aonaain tonoraiche atiin.

⁷Nitohaneain atiin laraajiin necairichanaa abaantaain raotojoein neeichene jaunte, inara coitucuuruhana jaun, jerichanejeein inara rijijieein ichaonaa caohacha que ichaonaa coaacure saain Masedonia, Acaiha, naaonjoaihunri nenacaauru Cana Coaunera coitucuurera. ⁸Nitohaneainte Masedonia batane, Acaiha batane, itolere sacutaain Cana Curuaanaa Ere coitucuerateechene jaun, esinae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaain rauhijiriin nere tonoraain neeichene coitucure itolere neein. Nitohaneain itolere neein raotojoein inara coitucuuruhana jaunna, inae cha que erenaa nainenihacaanu canacaanu inae.

⁹Nii jaunte inae acaauru rai cha que irihacaanune latecurene, jauriaa nejeein inara rene turuha uhacaanune jana, canacaanu belain, canacaanu raain, canacaanuhacha beebejei Cana Coaunera Ere esenetaain tonoraain, nii enuha caje cacha chanohineein nena inara coaunera niha inaraacha tei jianein raatiriin, esinae rauhijiriin nii ichaohin nena Cana Coaunera Esine Ere

esenetaain tonoraain, nii beebjeeiche leeochoaauru raine coitucuuurua itolere neeina jaun.

¹⁰Chaen techu enacoauneein dede caje turuha uha nii Cana Coaunera Calaohi, nii oo caje Cana Coaunera ichtatenohin Jesusone cohajeeichene beebjeeure. Nii Cana Coaunera Calaohi Jesusote cana casetecaeratihane rai niha Cana Coaunerane jana jianacoon cana mitaeraneein ne.

Tesalonecau namihaneeo ichaa Faborone

2¹⁻²Nii coitucuhichene tocoha-neeinte jauriaa nejeein Filipoo turuhacaanune jana, canacaanu batohin, canacaanu necoejehanuhin, canacaanu que jaolecoorua natiinte, inae enene esinae rauhijiriin aitocoanune coitucuuere. Nii coitucuhichene tocoaneeinte canacaanu aina nejerateeuruha nii Tesaloneca cocoaichacurune jana, canacaanu corootajane Cana Coaunera, acaauru que casilanaala laraajiin inara rai nere bihacaanune coina.

³Nitohaneaina joenreein caje rocohin inara relaenihacaanu. Nitohaneein rauhijiriin aitocoanuu natiinte canacaanu ataibinaene been, naaonjoaauru canacaanu belaiheichuru, chaelai chunei coritana coacuhin joenreein canacaanu eneniriaala que aitona rijitiin.

⁴Canacaanu suujua coarajihana jaunte, canacaanu letoae Cana Coaunera, jianacoon cana mitaain, Cana Rai Ichaonaa Tera Nere bihacaanune coina. Coatiha canacaanu belain niha cachane jerena caun cache relain nihaacaanu. Canacaanu belaiha Cana Coaunerane jerena caunna jerihane tocohaneein cache relain nihaacaanu.

⁵Nii coitucuhichene tocohaneein, coatiha canacaanu coretequichene

coina inara belaihaacaanu. Esinae Cana Coaunerate coaraje.

⁶Canacaanu cocoaainain canacaanu letoain niha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitona jaunte niqui neere canacaanu rai rauhi. Nena “Naaonjoain canacaanu que suujua acateein neeine cachara,” naain enenihacaanu inara rai nihanatiin. ⁷Nechu jataen joenreein cache rijijieein turuhin, canacaanu nerotohin inara belain inara jana amuhemuhecaanulu. Charijieein teeinti berecuru belain fojiae neba.

Nii rijijieeina inara belain inara relaacaanu. ⁸Coatiha Cana Coaunera Ereeicha que inara relaacaanuneeicha coina turuhin inara aina nihaacaanulu. Inara netonai canacaanu ichao coaraain jerichanejeein canacaanu rijijieein ichaohichene coinana itolere necairichanaa abaantain turuhin nihaacaanulu, canacaanu coichana aina cutaain inara belain nihaacaanune jaun.

⁹Jauriaana janotiinnetojoein, laraajiin mainajeein amihaneraetoacaanulune coauquiche chachu natiin. Nitohaneaina canacaanu raajenihane amihaneein, coreniha canacaanuhacha latei coreteein, Cana Coaunera Ere beebjeein ichaorejetocooaunlu, nabana inara cairihaacaanune, chaelai que latejihojiriin neeichene coataa.

¹⁰“Baaso chaainjene nihaacaanu,” naain iriha cache natiin, chatohaneein baaso chaain nihaacaanu. Inara, Cana Coaunera, naaonjoain neeichenete rauhijiriin canacaanu suujua coaraain, Cana Coaunera coitucuera neeichene que canacaanu suujua acateein nihaacaanune coarajerejetocoichelu. Nii jaunte nene nihei chaelai que ujuateein canacaanu coulurujiha chuneine jaannu.

¹¹Nii choae tacaainachu calaohi suujua nunaain laraajiaa inacane rijijieein inara suujua nunaain laraajiaain niha-

caanune coitucuhiche. ¹²Nitohanihana jaun, coujuriu Cana Coaunera coitucuera neein nena tocohaneein rauhijiriin ichaooche, nii jauriaa inara rai aitocooanulune tocohaneein raotojoein rachoojoein aina neeichene coina inara cotijiaain nihalu Cana Coaunera jaun.

¹³Coatiha joaenreein cache ere aonajena rijiieein Cana Coaunera Ere aonajihieechelu inara rai bihaanune jana. Nii jaunna Cana Coaunera bajaacaanune, “Nariha,” naain bajaacaanune, “Nariha,” naain bajaacaanune. Nii caje coaaneente esinae rauhijiriin caohachain inara ichao coreein ichaohichene coarateein neeiche. Nitohanihane cajete esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere nihane que necoarate.

¹⁴Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraachene corenihate inara aina nejerateurelu inara araaichuru. Nii rijiieein techu nii Jodeau nena Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraaurera aina nejerateurelu acaauru araaichuru Jorioocuru. ¹⁵Nii Jorioocurute acaauru rai Cana Coaunera ere beera inoansi sohin jaoruhane rijiieein Cana Curuaanaa Jesoso sohin jaorera ne. Nitohaneeruhana jaunte acaauru aina nihacaanune bana canacaanu sitaurelu. Nihei aansijieeiniji Cana Coaunera jerenohin ichana coaacuruhi, nechu satiin cache aina obaejeriin ichaoruha neechate laen jecure. ¹⁶Nii jaunte jianacoon mituhin neeuruha Jorioniheichurune coina, Jorioniheichuru rai Cana Coaunera Ere benaa jerichaanune, caohateure. Nitohaneeruhana jaunte jataen mululuhin osaquiin neure. Nii jaunte tabiicha acaauru abaantana nainene Cana Coaunera. Nii jaunte inae cuu tihane, nii core coaraa cuurureein acaauru notanaa.

Coateen Tsalonecau turuha cunaa jeriha Faboro ne

¹⁷Inara caje amuhacaanune caje coaaneena, inara coacuhin nihacaanu. Carajaain ita coarinihacache natiine jericha nejeein inara coacuhin nihacaanune jaun, inara coaraa uhene rijitojoihacaanu.

¹⁸Inara coaraa unaa jerichaanune naineeinte canacaanu acate Moconajaera. Canuna Faboro neein caraaje nihane inara coaraa unaa jereeun araaisaain.

¹⁹Inae coateen cau turuha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone banana, raotojoein rachoojoein nereeunni, cacoreniha coitucuhin rai cache neeichene jaun. ²⁰Nii jaunna esinae rauhijiriin raotojoein rachoojoein nihacaanu.

3Jataenna inara coaraa unaa jeretohacaanu niqui, nena nainenerichaanuhin. Nii jaunna cau Atenau nerichaanuhin. ²Acaihanejein cana nejera Timoteeochana letoarichaanuhin inara coaraa uhane coina. Acate Cana Coaunera letononeein canacaanu corootajane, Cana Coaunera Ere benaa que. Nii jaunte inara coaraa ureein, inara suujua laraarajaain nihane, nii aina nelaraarajaain, inara suujua nunaain neeichene coina, ³nabana chatohaneein nejelau suujua cuaain niha chuneine coataa. Inarate raotojoein niriinanai coitucuhiche. Saain nitohaneein necairichanaa coaraain nihacache nete ne. ⁴Nii inara aina nihacaanune bana, inara rai aitocooanulune tocohaneeinte nelu cana suujua reroecaeraauru. Nitohaneente situelu, nii coitucuhichene tocohaneein. ⁵Nitohaniha jaunna inara coaratee-unlu. “Esinaete chuhisi rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere esenetaain tonoraain neure,” naain

nitohaneein coitucuhanune jerena caaunna inara coarateeunlu. “Baaso que sarunajaain niha Moconajaerane, baaso chaain neeuruhane inacojoeiin inachujian acaauru rai Cana Coaunera Ere benaa que amihanihacaanulu,” naanune jaunne, inara coarateeunlu, nitohaneein coitucuhanune caina.

⁶Nii jaunna nitohaneein esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere esentaain, tonoraain ita belaaain, raotojoeiin neeichene coitucun, inara caje turuhin biha Timoteeo canacaanu raina jaun. Chaen techu canacaanu belaaain canacaanu coacuhin, canacaanu coana jeretohichene be. Inara coana jeretohacaanune rijitoejoeiin canacaanu coana jeretohichene be canacaanu rai.

⁷Nii jaunna necairichaacaanu natiin, raotojoeiin nii que nelararajaaain aatiin rachoojoeiin nihacaanu. ⁸Nitohaneein rauhijiriin Cana Curuaanaa ere tonoraain neeichene jaunna, cha que tonajelanaala nihacaanu. ⁹Nii jaunna inara coreniha, “Nariha jataen,” naacaanu, Cana Coaunera notaracae. ¹⁰Nii jaunna janotiin netojoeiin Cana Coaunera bajaain nihacaanu, canacaanu coroatajanihane inara rene turuhin inara rai beebelijhacaanune, jataain jelai amuritoheriin esenetaain queecha jaaequiin neeichene caina.

¹¹Aihana jaunna canacaanu coroatajaniha Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naaonjoaine jerichaanu inara coaraa uhaacaanune caina. ¹²Inara coroatajaneeine Cana Curuaanaate jelai amuritoheriin esenetaain, tonoraain neein ita belaaain, cachaauru belaaain, naaonjoaain neeiche inara belaichaaunne rijitoejoeiin. ¹³Aihute nitohaneein rauhijiriin inara suujua coaraain ichaohichene jana inara eruhine Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito, rainein nenacaauru aina turuha uhane bana.

Nitohaneein ichaoha cachane jeriha Cana Coaunera

4 Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuera neeichene jaunna, aatiin inara rai aitorichaanuhin, nii jauriaa inara relaacaanune rijijieein ichaohin neeichene caina. Nenacaenjian jelai choae jauheco-tojoeriin neeichene coinana aitocaaunu, nitohaneein jeriha Cana Coaunera jaun.

²Inarate nere coitucuhiche, canacaanu que inara relaeratiha Cana Curuaanaa Jesocurisitona jaun.

³Acaiha nejein nere tonoraaiiche neechate jere Cana Coaunera. Nabana ita raelanaala ene aina ichaoljaequiin niha chuneine coataa. ⁴Acaiha nejein sinijiera ainaacha ita jereein jiniiquiin suujua coarain niha cacha nete caohachae. ⁵Caohachaa, Cana Coaunera coitucuruhi rijijieein inara suujua coarihei amunein neeichene.

⁶Coa nejesinajejin ita coritaaain ita shaquuin nihache. Nitohaneein neinihanete banejelanaala choae osa nalutiareein Cana Curuaanaa, nii core coaraain nihane caina, nii inara rai aitiin inara relaaain bihacaanulune tochaneein. ⁷Coatiha canaacha jerei ichaechajeein ichaonaa caina cana cotijaaain, cana raain niheilulu Cana Coaunera. Rauhijiriin cana suujua coaraain ichaohacachene coinata cana raain nelu Cana Coaunera. ⁸Cha teeinti, caa inara relaacaanune jaan batoo. Nihei canacaanu batoha aitorinaain. Nechu nii rai suujue que cana suujua lararajaaera Cana Coaunera batohate aitoreein.

⁹Jiniiquiin raotojoejin ita belajieein saain itolere cacha belaaain neeichene caina, inara relaa Cana Coaunera jaunna, inae nii que inara relanaa nainenihaacaanu. ¹⁰Nitohaniha jaunte, saain Masedonia nenacaauru Cana

Coaunera coitucuurera belaaïn neeiche. Nii jaunna jelai choae jauhecotojoeriin inara suujua coaraain inara amute cacha belaaïn neeichene jereëun. ¹¹Inara letoacaanune tocohaneëin raotojoeëin ichaohin, nihei casaje que erenaa coacuelanaala inara amihaneëocha ichacuche. ¹²Aihute inara que suujua acateëin naaonjoanruhine Cana Coaunera coitucuuruhi.

**Coaiteen turuha uha
Cana Curuaanaane**

¹³“Naaonjoaante neeure Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaain onacaauru,” naain inara netonai coitucuhichenena jerichaanu. Nabana cha coitucuneeichene ohin naaonjoan chuneine, nabana Cana Coaunera coitucuuruhi cachaauru rijijieëin jataen tabai inaderanaa que inaderaain neeichene coataa.

¹⁴Charijieëin teeinti, ohin ichanae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, nii rijijieëin techu aina ichanaa cuurureëin esenetaain onacaauru.

¹⁵Nii jaunna inara rai aitocooanu, cacha relaa Cana Curuaanaane rijitoeëin. Cha teeinti, coaiteen turuha uha Cana Curuaanaa nereen tiaain ichoae, nii ichoaichaniha onacaauru ajiniha Cana Curuaanaa aina niha curinaain. ¹⁶Letonocuru- anjeraauru curuaanaa que beratiha Cana Coauneranete inae toniha Cana Coaunera rai jaihane jana, dede caje fauha uha nii Cana Curuaanaane, ichanaa cuurureëin esenetaain onacaauru. ¹⁷Nii baihate acaauru aina jiniiquiin nihacachene coina, dede sacari jana Cana Curuaanaa aina ita ruhini curichaacheëin jiniiquiin. Nitohanihanete Cana Curuaanaa aina niha curichaacheëin cha bana satoelanaala. ¹⁸Aihana jaun caa erenaa que ita suujua lararajiaain neeuche raotojoeëin.

5 “Naaonjoain banate turuha ureëin Cana Curuaanaara,” naain coitucuhi chunei, nii coitucuhichene tocohaneëin. ²Nii coitucuhichene tocohaneëinte cha coatajeniha chuneine jana turuha ureëin. Charijieëin teeinti janotiin turue asijiauto. Nii rijijieëinte turuha ureëin. ³Nitohanerichaine banate, “Jataain raotojoeëinte ichaohacache. Coatiha nihei cana que nejerateëin chatohaneëin cana ichao itajeranu,” naain ereëin neeurureëin Cana Coaunera coitucuuruhi cachaauru. Nii lacuritiinte caseteco coaraa cuurureëin luhecotariin, acaauru casetecaa Cana Coaunera ne. Nihei chunijihun cuhin nichotenaana nainecururinaain. Charijieëin teeinti, canaanai sirihane, inae saa rai batenene, rai cunaane, cuna caje nichotenaana nainene. Nii rijijieëin techu luhecotariin cau turuha Cana Curuaanaane acaauru casetecaane nii cuna aonacurureëin. ⁴Jana inara laen nesoonaana coariheeicheëin, cohajeeichene jana tururichaina jaun. ⁵Cana Curuaanaa jerenohin coitucuhin tonoraachene jaunte, jiiichoo conaeracoo cachaneëin neeiche. Coatiha Cana Curuaanaa ere tonoraauruhi rijijieëin nocohenaana nena cacha neëin nihacache. ⁶⁻⁷Nii jaun nainihei ninauhene neëin ajenacaauru rijijieëin nihacachene. Itolere bana cana suujua coaraain nihacache nete caohachae. ⁸Charijieëin teeinti, nalarijia que coata teure soondarooru, acaauru jaberoco acateraanu que, nabana chatohaneëin tenajaera nihane, acaauru que temuhin nihane coataa. Nii rijijieëin techu inara netonai, cana acateraanu que Cana Curuaanaa esenetaain, tonoraain, ita belaaïn, cacha belaaïn, naaonjoain nihacachenete cana acatera niha nereëin nii canaacha esenetai. Nitohaniha cacheneete cana rohan nichuutaain cana coritana nainenereëin Moconajaera. Charijieëin teeinti, coata caje ichanohin asiho

lauriae soondaro, nabana chatohaneein couturi tiha aina nejerateine coataa. Nii rijijieein techu, chatohaneein cana suujua tenaa nainenereein Moconajaera, batoelanaala esinae rauhijiriin jianacoo cana mitaa Cana Mitaerane esenetaacachene. ⁹Coatiha caseteco coaraain nihacachene caina, cana raain nihei Cana Coaunera. Rai Calaohi Jesocurisito coreniha jianacoo mituhin nihacachene cointate cana raain ne Cana Coaunera. ¹⁰Ohacachene nihanatiin aina nihacachene cointate cana coreniha ohe Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. ¹¹Nii jaun nii aaichene rijijieein jiniiquiin ita suujua lararajiaain laraajiin neeuche.

Satono nejeein Cana Coaunera coitucuurera suujuatiha Faborone

¹²Aonacuchena inara rai irihacaanu. Nii inara beraihurera que inara suujua acateein, nere tonoraain neeuche, Cana Coaunera coitucuurera beraichaneein neeuruhana jaun. ¹³Nii jaun acaauru que inara suujua acateein belainajaain, leeochoauru aina jiniiquiin raotojoeein neeuche.

¹⁴Amihanenaa jeriheichuru cotaicha rijitiin suujuateein letoaauche. Chaen chu nererojoeaain nenacaauru belain suujuateechete, suujua tocharaain suujua nunaain neeuruhine. Chaen chu nacanacaenaauru coroatajanecuche. Raotojoein satiin acaauru suujuateein, acaauru suujua lararajiaain neeuche.

¹⁵Coaracuche, jiaonriha inara rai baaso chara nihane coa nacatiha tacaain cainaain nihache. Ita belain, saain itolere cacha, Cana Coaunera coitucuuruhi nihanatiin belain neeuche.

¹⁶Raotojoein rachoojoeeriin neeuche inetono janonaa bana. ¹⁷Cana Coaunera bajaebajajeein neeuche inetono janonaa

bana. ¹⁸Chatohaneein inara tera nihane nihanatiin coroaecuche, nitohaneein coujuriu Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaera neein nena tocohaneein neeichene jeriha Cana Coaunera jaun.

¹⁹Inara suujuatenaa jeriha Cana Coaunera Suujuene, aonaain tonoracuche.

²⁰Cana Coaunera Ere biha Cana Coaunera letonone, nijiaonriha bathin neeichene. ²¹Esinae rauhijiriin suujua coaraain inara relaacaanune rijitojoein inara relaauruhane esenetaain tonoraache. ²²Itolere baaso jianein neeuche.

²³Acaiha nejein nere esenetaain tonoraera neein neeichene caina inara suujua coreeine atiin cana rai raoti ichaonaa tera Cana Coaunera. Aihute neculocohin neeine inara jaberoco, inara suujue aina coaiteen turuha Cana Curuaanaa Jesocurisito nereein tiaain. ²⁴Nitohaneinte ichareein nii Inara Cotiharalu, nitohanein nihana jaun.

Laenaane satononiha acaauru coroajeein acaauru coaacane biha Faborone

²⁵Cana Coaunera bajaache canacaanu rai atiin.

²⁶“Inara coaacuruha jera Faborooru,” naache satiin cana nejeraauru Cana Coaunera coitucuurera rai.

²⁷Aihana jaun acaauru rai caa canuhacha laenai ereretaauche, Cana Curuaanaa letoeratenojohin neein nihana jaun.

²⁸Inara coroatajaneine Cana Curuaanaa Jesocurisitote raotojoein neeiche.

Nitohanein neeine.

Tesaloncau nenacaauru rai

Faborohacha letoai coroataja

“Chatohaneein neeiche” naa Faborone

1 Canu Faboro nichaaune, Siribano, Timoteo, naonjoain nichaanunena caa laenaain letoarichaanuhin. Saain nii Tesaloncau nenacaauru Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naonjoaunri coitucuurera raina caa laenaain letoacaanu. ²Inara coroatajanein Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naonjoainte raotojoein neeiche.

“Nariha” naain corojeein Cana Coaunera baja Faborone

³Esinae rauhijiriin jelai choae jauhecotojoeriin Cana Coaunera esenetaain, ita belaaain neeichene jaun, “Nariha,” naain Cana Coaunera rai inara coroaecaanunete caohachae. ⁴Nii jaunna Cana Coaunera rai ita taojiaeraauru rai raotojoein inara beebjihacaanu, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhichene coreniha inara rohecaain, inara cairichaauruhane nihanatiin, cha que erelanaala abaantaain itolere necairichanaa abaantaain neeichene jaun. ⁵Nitohanein abaantaain neeichene jaunte esinae rauhijiriin caohatiin inara raain niha Cana Coaunerane coaraa cuurureein inara coaraaauru.

⁶Nii inara cairichaaeriin nenacaauru cairichaaain niha Cana Coauneranete caohachae. ⁷Inae dede caje turuha uha Cana Curuaanaa Jesocurisito, rai letonocuru mijiaainetoori-anjeraauru ainane banate, nebetacanaa tereein cana rai Cana Coaunera.

Nebetacaacachene jana, acaauru cana rerohariha necairichaauruhane coina. ⁸Cana Coaunera esenetaauruhi, chaen nii jianacoo cana mitaera Jesocurisito ere esenetaauruhi, casetecaa usi tabai quene cointate turuha ureein Cana Coaunera Calaohi. ⁹⁻¹⁰Canacaanuhacha beebjei esenetaaichene jaunte, Cana Curuaanaa coroaecurureein saain esenetaerauru inae turuhane bana. Nii banate caseteco coaraa cuurureein, cha bana jelai caje mituuruhane coina que aina rijijieein. Nii banate coriae Cana Curuaanaa coarihei rijijieein niha cuurureein nii nere esenetaauruhi.

¹¹Nii jaunna inara rai Cana Coaunera itolere amurijiriin nena bajaacaanu, inacojoein inara cotijiaeniha Cana Coaunerana jaun. Chaen nachu caohachaaain coaaquichene rijijieein inara tiha Cana Coaunerane coina Cana Coaunera bajaacaanu. Chaen nachu nii nunuheteichene rijijieein, jericanejeein inara amihaneeo ichaaain neeichene coina Cana Coaunera bajaacaanu, esenetaain ichaquichene jaun. ¹²Nitohanein ichaquichene jaunte, inara coreniha Cana Curuaanaa Jesocurisito coroaecurureein satiin. Nitohanein Jesocurisito letononein neeichene jaunte inara coroaecuurureein, nitohanein jeriha Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoaine jaun.

Inae cuu tee lalajiha Cana Curuaanaa turune janate niha cureein leinjiin cacha coritaraanu

2¹⁻²“Naonjoaainte turuha ureein Cana Curuaanaa Jesocurisito,” naain bihaaanulu inara raina jaun, coa inara coritaera nihane esenetaain nihache. Inara rene turuhin, “Canacaanu rai beein beratihaha Cana Coaunerana jaunna coaiten turuha Cana Curuaanaane bihaaanune coina,

cau inara rene turuha uhacaanu,” naa chuneine nijiaonriha esenetaaichene. Chaen chu, “Canacaanuhacha letoai je,” naain inara rai quiricha tera nihane nijiaonriha esenetaain neeichene. ³Nijiaonriha chatohanein nihanatiin, tonaain inara coritana jerera nihane esenetaain neeichene. Inae cuu tee lalajiha Cana Curuaanaa turune janate niha cureein leinjiin necha ansai cache coritaera, Cana Coaunera niha nocoetiin. Nii erete tonoraa cuurureein, Cana Coaunera ere tonorana coacuelanaala. Niqui nete nii acaauruhacha ere tonorai itajiha cureein Cana Coaunera. ⁴Niite Cana Coaunera aina nejeratein, niicha tonorai tonoraa cachane, aina nejeratereein. Acaihanejein acaacha ere tonoraacachane jereein Cana Coaunera niha nocoetiin nelauriaa cureein Jerosaleen nena Cana Coaunera Loreri asaae.

⁵Coaquiche chachu natiin, inara aina nihanune banana chu caritiin inara rai bihacaanulu. ⁶Inarate cojoinacatiha Cana Coaunerane ajiniha turuenerihanine coitucuhiche raotojoein. ⁷Inae nunuejiha nii Osa Neba amiha-neeon asinojoein. Inae jianiha nii acatera neechate cohaje, ⁸ecooca nii nechua aansai atebinaene coina. Nii banate turuha uha Cana Curuaanaa Jesocurisitone, neraaicha que jiheitiin itajiha cureein Cana Curuaanaa Jesocurisito. ⁹Nii nechua aansai ataibi-naen osaaonate tureein nechua aansai atebinaen Moconajaera letono neein, nechua jataen itolere ichaain cache coritaeraanu que, nohanein itolere ichaain cache notaaranu que. ¹⁰Nitohaneinte itolere que nohanein ichaanaa rauhi aonana jerecuruhi coritaa cureein. ¹¹Nitohaneinte casajeje esenetaauruhane coina, inauhene coarajenajareein Cana Coaunera, ¹²nitajeeuruha nii nere rauhi

jerelanaala casajeicha tonoraeraaurune coina.

¹³Nii jaunna inetono janonaa bana, “Nariha,” naain Cana Coaunera coroaecaanu inara coreniha. Jataaente inara belai Cana Curuaanaa, canejeraauru, jauriaa nejeein inara que tacaajeein inara raa Cana Coaunera jaun. Nere rauhi esenetaaichene corenhate, rai Suujue que inara suujua corein inara rae Cana Coaunera. ¹⁴Nii jaunte nii canacaanuhacha beebejei nere aina cuaain inara cotijiae Cana Coaunera aina Cana Curuaanaa Jesocurisito rijijiein aina neeiche caohatiine coina.

¹⁵Aihana jaun nitohanein rauhijiriin ichaaoche. Coa nii quiricha cuhane reein tiaain inara suujuatein nihacaanune jaan baitichache. ¹⁶⁻¹⁷Inara suujua lararajiaain, nunaaine Cana Curuaanaa Jesocurisito, Cana Inaca Cana Coaunera nii inoaenlu caje coaanein cana belai, nii cha bana satonohane que ainaa rijijiein aina niha curichaacheine tera. Aihute inara suujua coaraain raotojoein ereerejein caohacha ichaain neeiche, Cana Coaunera coreniha.

Cana Coaunera bajaachete, canacaanu coroatajaneine

3 Inae satono nejeeine caa inara rai aitoreeunicha canejeraauru. Cana Coaunera bajaachete canacaanu coroatajaneinet, itolere sacutaain turuhine caa canacaanuhacha beebejei Cana Curuaanaa ere. Aihute nii aachene rijijiein caohachaain esenetaain, caohatiin raain tonoraauruhine. ²Esenetaeniha saain cachana jaun, aihute nii aansaanein nenacaauru canacaanu que janoriteeine Cana Coaunera, nabana chatohanein canacaanu teeuruhane coataa. ³Cana Curuaanaate inetono janonaa bana inara suujua lararajiaain inara

beraicheein, nabana chatohaneein inara tiha joenreein chaelaine coataa. ⁴Nitohaneainte esinae rauhijiriin inara coroatajaniha cureein Cana Curuaanaa caa canacaanu aitoonjoan rijijieein ichaechajeein ichaohichene caina. ⁵Inara coroatajaneine Cana Curuaanaate, inara belaa in niha Cana Coaunera coitucuhin, aiha Curisitone rijijieein chatohanai nihanatiin abaantaain neeiche.

⁶Cana Curuaanaa Jesocurisito cocainanohineeinna mijiaainetiin inara rai aitiin letoarichaanuhin, chunei cana nejera, Cana Coaunera coitucuera amihanena jerelanaala, caa inara relaacaanune jaan tonorana jerenihane ratiriin caje amuuche. ⁷⁻⁸Inarate raotojoein coitucuhiche, inara aina nihacaanune bana chaelai janonaa bana nirijieein amihanelanaala nirijieein core colane inara caje lenone bajaain nenihacaanune coitucuhiche. Nitohaneina janotiin inetojoein amihaneein coreniha canacaanu lenone coreteen nerejetocoaanulu, nabana canacaanu coreniha chaelai que latejojoiiriin niha chuneine coataa. ⁹Niha canacaanu rai rauhi, inara caje chaelai bajaacaanune natiina amihaneein coreniha canacaanuhacha latei coreteen nerejetocoaanulu, jericha nejeein canacaanu rijijieein neeichene caina. ¹⁰Nii inara aina nihacaanune bana inara rai aitocoaanulune rijijieein, “Chunei amihanena jerenihane coa lenoniha,” naacaanulu. ¹¹Nii inara

laurijiracuru tabaauru jetaote, “Nechu jataen nirijieein amihanelanaala nechu jataen amuhemujeure, joenreein acaauruhacha jerei ichaechajeein,” naaina coitucuhacaanu. ¹²Aihana jaunne Cana Curuaanaa Jesocurisito cocainanohi neein nihacaanune jaun aitorichaanuhin, acaauru rai aitocoichene raotojoeincha amihaneein ichaauruhane caina.

¹³Coa caohacha ichaain neeichene jianichache cointeein. Jericha nejeeincha sacuuche.

¹⁴Cha teeinti, erena tonoraelanaala caa quiricha cuhane aitiin, aitocoaanune tonoraene; nitohanei nihane, nijjaonriha tonaain eriehenete necoejeeine. ¹⁵Nijjaonriha aina obajeein nejerateeichene. Coujuriu Cana Coaunera coreniha ita nejera neein nena tocuhaneein, raotono que cuaain suujuateein neeuche.

Satonotihane rai, “Raotojoein neeuche” naa Faborone

¹⁶Inetono janonaa bana inara coroatajaneine cana rai raoti ichaonaa tera Cana Curuaanaate, raotojoein neeiche. Satiin inara coarajeine Cana Curuaanaa.

¹⁷Canuna Faboro neein caraaje nihane cacoii que laenaain caa quiricha letoaaun. Catohaneina laenaain letoaaun canu.

¹⁸Satiin inara coroatajaneine Cana Curuaanaa Jesocurisito.

Nitohanemiin.

Timoteo rai

Faborohacha letoai leinjiin

Jauriaa nejeein Timoteo rai Faboroacha letoai quiricha

1 Canuna Jesocurisito letono Faboro neeun. Cana Coaunera corenihate jianacoo nihacache. Aihana jaun, Jesocurisitohachate cohajihacache coaiten enacoauneein cau turuhane chabana satonoelanaala rai Cojoanonaa que nihacachene caina. Cana Coaunera, Calaohi Jesocurisito, naonjoainte canu cocoinaain caletoa.

²Ii raine caa quiricha laenaunra cacalabi Timoteo. Cacoreniha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhina jaunte, cacalabi neeinha. Raotojoein neeine caina rai raotonoque ii rausiajein ii coroatajaneeine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoain.

Baasoneein cacha relaaunera que necoeraain niha Timoteeone caina suujuatiha Faborone

³Masedonia cuhanulune ajiniha ichei aitocounlune tocohaneein nii Efesohacha neeu. Coa baaso que nii quicha relaauri relaeranihane, coa inauhene coarajiha. ⁴Coa nereretanaa inoasi baasoque nereretanaaauru aina inara suujua cuaain nihache. Coatiha Cana Coaunera Aitoonjoan ichaain tonoraacachene caina cana letoaera nihei. Rauhijiriin relanajaau Cana Coaunera esenetaain tonoraauruha caohatiin saaine caina.

⁵Baaso coacuelanaala caohatiin inara suujua coaraain, esinaaen rauhijiriin Cana Coaunera esenetaain, ita belaaichene coinana caa caritiin inara rai lae-

naun. ⁶Baaso erenaa que ita rai ereerejeein, Cana Coaunera Ere esine tonorana jihanein raaje nitajeeuruha tabaaurune jaunna aitoon. ⁷Nitorijihanei cachaaurute, cacha relaeranein nena jerecureein nechu jataen joanrein.

Jeriha Acane rijijieein ichaoha cachane cointate, aitiin Naitoonjoan laeneratelu inoanlu Cana Coaunera

⁸Acaihanejein Cana Coauneraachate, rauhijiriin caohacha ichae. Baasonein ichaoha cachane coataate niicha jerei tocohaneein aitiin laenaeratelu inoanlu Cana Coaunera, Moisesa que. Aihana jaun, caohachaain rauhijiriin Cana Coaunera Aitoonjoan tonoraacachenete caohache. ⁹Coatiha caohacha cachaauru suujuateraanu que aitiin Naitoonjoan laenaeratiheilu Cana Coaunera. Erenaa tonoraauruhi, itolere cacha amuritoheriin suujua coaraain niha nocoetocuri suujuateraanu quete aitiin Naitoonjoan laenaeratelu Cana Coaunera. Nechu aansai osaaonaauru, Cana Coaunera Ere tonoraauruhi suujuateraanu quete nitohanein laenaeratelu Cana Coaunera. Fojiara que suujua acatiechuru, sonajaain jaorera, ¹⁰chaenchu sinijeranelanaala nena ene aina ichaojeracoori, ene rijijieein namute quicha aina ichaojeracoori, quicha rijijieein namute ene aina ichaojeraqui, cacha basijiauhin necoretenacaauru, casajeuru, chaenchu "Cana Coaunera te coaraje," naain nohanenacaauru, naonjoainuri suujuateraannu quete niicha jerei tocohaneein aitiin Naitoonjoan laenaeratelu Cana Coaunera. Caohati cacha relanaanajaa caohateranein nenacaauru suujuateraannu quete, niicha jerei tocohaneein aitiin Naitoonjoan laenaeratelu Cana Coaunera.

¹¹ Caa inara relaanune jaan caletoaera Cana Coaunera Ere rijjijeeinte aite caa Cana Coaunera Aitoonjoan Inoaensi.

Faboro letoaa Cana Coaunerane

¹² Jataainna coroaajeeun, laraajiin cacha relaanune coina caletoa Cana Curuaanaa Jesocurisitona jaun. Caohachaaain rauhijiriin icharichaaunnine coitucuhana jaunte caletoe niicha jerenohin ichacaanne coina.

¹³ Baasoneinna Jesocurisito que erein nere tonoraaurera cairichaerichaetoonlu. Nii atiinte atiin cacoelain carae Cana Coaunera. Nii bana esenetaain coitucuenihanuluna jaunna nitohaneein nerejetoonlu.

¹⁴ Jataen cacoelaiha Cana Curuaanaana jaunna, nii ucuatoha caa esenetaain jereein neeun.

¹⁵⁻¹⁶ Esinaente rauhijiriin turuha uhe caa chauratane que Jesocurisito, jianacoon osaonaauru mitaane coina. Jana canuna osaonaauru nujuaneein neeunlu niqui. Nete atiin cacoelai Cana Coaunera, osaonaauru nujua belaiha Cana Coaunerane coitucuuruha satiiin cachaaurune coina. “Charijieeinteeinti Faboro belai Cana Coaunera. Nii rijjijeeintechu canu belaichein,” naain Cana Coaunera esenetaerate nitajenaa charanejeein nenea ichaonaa raa cureein.

¹⁷ Nii coreniha coanete caohatiin chabana onaa charanejeein nenea Cana Curuaanaa que raotojoeiin ereerejeein nihacache. Coanete acaihanejeein chabana coarai Cana Coaunera ere tonoraain, caohatiin que ereerejeein nihacache inoaenlu netojoein.

Timoteo suujuatiha Faborone

¹⁸ Nere beracuru que eletoaeratiha Cana Coaunerane rijjijeein, laraajiin, neeunaain nere tonoraain ichaaura

cacalabi Timoteo. ¹⁹ Tabaaaurute Cana Coaunera sacunaa jerecuruhane nihanatiin, suujua coaraelanaala neein, rauhijiriin ichacurenihane necairichanaa coaracure. ²⁰ Nitohaneinte situurelu Imeneeo, Alejaandoro, naonjoanri. Nii caaijena Moconajaera que casetecaeratenajaaunlu, coaiteen enacoaunein Cana Coaunera que baasoneein ereeuruhane coataa. Nijiaonriha itonai nitoanein situhine.

Bajaebajaecuchete satiiin cachaauru coroatajanemiin Cana Coaunera

2 Jauriaanejein Cana Coaunera bajaebajaecuchete satiiin cachaauru coroatajanemiin. ² Bajaichenete, satiiin curuaanaacuru, cocoinanacaihuri, naonjoanri suujuatiha Cana Coaunerane, raotojoein Cana Coaunera ere tonoraain ichaaurureein cachaauru. ³ Nitohaneinte jeere nii jianacoo cana mitaera Cana Coaunera. ⁴ Acate satiiin jianacoo neein, nere esine coitucuhin neein nihacachene jeere. ⁵ Jana, Jesocurisitote laen, Cana Coaunera aina caohachaaain nihacachene coina, nii rucuheraanu que nenea ne. Cana rijjijeein cachanein nihana jaunte naine. ⁶ Inae nitohanein letoaa Cana Coaunerana jaunte, raajenhane cana coreniha coroso que ohe Jesocurisito, coreniha osa caje jianacoo nihacachene coina.

⁷ Nii jaunna Jorio niheichuru relaeraannu que Cana Coauneraacha letoanojoeinein neeun, rauhijiriin Jesocurisito coitucuuruhane coina. Curisito esenetaera nihanuna jaunna, rauhijiriin aitoon noanenaanelanaala.

Caohachaaain suujua coaraain neeuruha quichauru aina enecurune

⁸ Nii jaunna itolere sacutain, Cana Coaunera bajaauruha satiiin cachaaurune jereein canu. Ita baijiaelanaala,

raotiin suujua aina neein, biji michuin Cana Coaunera bajaa satiin nere tonoraeraaurune jereun.

⁹Coa cajione jataen coreti que necoreeteuruha enecuru. ¹⁰Coujuriu Jesocurisito esenetaeranein nena tocuhanein cacha belaihuruhine enecuru. ¹¹Cacha relaa relaerane, inauheneeicha aonajein nerelaauruhine enecuru. ¹²Coatihachu chaen quichaauru relaauruha enecurune jerinaaun. Nijjaonria quichaauru amuritiin letoaauruha enecurune, ¹³necoaunaa Ebane ajiniha, Adaan coaunaain niha Cana Coaunerana jaun. ¹⁴Cachaauru coaunaa Cana Coaunerane bana, coatiha nii Adaan coritai Moconajaera. Acaihanejein nii Ebaachate laen coritae. Nii jaunte osa que nesaruelu nii ene. ¹⁵Nii jaunte canaanai sirihane, inae janoaane rai cuna caaun necairichanaa coareein ene. Nete atiin jianacoon niha cuururein ichoteratenajarichain Cana Coaunerane esenetaain nere tonoraaurera enecuru.

Cana Coaunera cachaauru beraicha neein nenacaauru

3 Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Cana Coaunera coitucuurera beraicha neein nena jeriha chuneinete, caohati amihanena ichana jererein. ²Caohachain ichaohanete caohachae, neniha cotaichane coina. Leinjiin ene lananein nihanete caohachare. Chaen suujua coaranein nihanete caohachae. Chaen nenajaun turuhi nihane, caohachain raeranein neinihanete caohachae. Chaen caohachain cacha relaanete nere. ³Niheinchu chaen ajetoritelanaala, cacha leratelanaala, que tonaain chaque ereiniane abaantaain, coriqui mucuhanajaacha que coacuelanaala, naonjoain nihanete caohachae.

⁴Chaen, caohachain sinijiera suujuatein, bereecuru suujuatein, saain nii loreri asaee nenacaauru suujuatein nihanete caohachare. Chaen suujua acatein, erena tonorain neuruha bereecurunete caohachare. ⁵Inasiinte comasai suujuatena inaelanaala, niheichu bereecuru suujuatena inaelanaala nihane, chaen Cana Coaunera coitucuurera beraiche- beraichacuru. ⁶Chaenchu ena Cana Coaunera aina enonaa nihane, caohacharihei leeocho cachaauru amuritoheriin suujua coaraain itolere inaa nocoetohane. Charijieein teeinti ai Moconajaera, nii rijijieein situhane casetecaa Cana Coaunerane coataa. ⁷Chaenchu Cana Coaunera coitucuuruhi cachaauru rai nihanatiin, suujua coaranein nihanete caohachare, nabana batocuruhane coritaa Moconojaerane, nabana baasonein ichaane coataa. Nitohaniha Cana Coaunera coitucuurera beraichanete caohachae.

Cana Coaunera coitucuurera coroatajanera- diaconooru

⁸Suujua coaranein niha Cana Coaunera coitucuurera coroatajaneranete caohachare. Chaenchu casajenetelanaala, ajetoritelanaala, niheinchu chaen coriqui basijiauna coacuelanaala, ⁹chaenchu chatohanein teeinti nerejetelu Jesocurisito, caohatiin nii coitucuera nihanete caohachare. Chaenchu nii niicha coitucui suujuelanaala nihanete caohachare. ¹⁰Nitohanein neeuruhane acauru coujuhin acauru coaracuchete, neniha acauru rai lanaine Cana Coaunera coitucuurera coroatajaneranein neeuruhine. ¹¹Jerichanejein enecuru netonai, caohachain suujua coaraain neeuruhanete caohachare. Chaenchu casajenetelanaala, niheinchu

erenacaotelanaala neeuruhanete caohachare. Itolereneein rauhijiriin caohachaaain neeuruhanete caohachae. Nitohaneein neeuruha Cana Coanera coitucuurera corootajaneraneein nenecaauru- diaaconooru enecurunete caohachae. ¹²Jana quicha nihane leinjiin ene sinijieranein nihanete caohachare. Chaenchu, sinijiera suujuateein bereecuru suujuateein, saain nii loreri asae nenacaauru suujuateein nihanete caohachare. Nitohaneein neite caohachae Cana Coanera coitucuurera corootajanera- diaacono neein nihane. ¹³Nitohaneein caohatiin acaauru amihaneon ichacuruhanete, acaauru belaiha cuurureein cachaaauru. Chaentechu jeelai amuritoheriin laraajiin Jesocurisito que cacha relanaa nainecurureein.

Cana Coanera ranojoihunru cachaauru

¹⁴Enanecoojoana turuhin ichoharaa uhene rijitjoeun niqui, nechaainti nainerichaaunni. ¹⁵Nii jaunna inaeen ichei caa quiricha letoareeunni, cojoainihanune, coujuriu Cana Coaneraacha ranojoneein nena nicha tei idesia neeichene jaan tocohanein caohachaaain neeichene coina. Cana Coanera Ere Rauhi acateranihate neure Cana Coanera ranojoinunru cachaauru. ¹⁶Jataainte caohate esinaae rauhijiriin nii canaacha esenetai Jesocurisito niqui, nete coitucuurere Cana Coanera coitucuuruhi cachaauru. Caa chauratane quete ecocoe Jesocurisito cachanein.

Nii janate coujuhin coaraa Cana Coanera Suujuene jana caohate.

Coujuhin coaraane janate, coarajeeure Cana Coanera letonocuru anjeraauru.

Nii jaunte amuhemujeein laurilaurichuru nenacaauru cachaauru

rai beebejeeure Cana Coanera coitucuurera, itolereneein caa chauratane sacutaain coitucuuruha cachaaaurune coina.

Chaentechu enacoauneein dedeeu rae Cana Coanera. Nitohaneinte saain coitucuhacache.

Baaso que cachaauru relaaaurera

4 Rijieeori banate Cana Coanera ere jianein ratiriin casaje que acaauru relaain, acaauru coritaa osaaonaaurune esenetaain tonoraa cuurureein tabaauru. ²Nitohaneinte necoejena charaauru casaje cachaauru ere tonoraa cuurureein, niritiinte be rauhijiriin Cana Coanera Suujue. ³Nitohaneinte ene ranaa jeriha cachane caohatiha cuurureein. Chaentechu nelanajanaa jeriha ene ne caohatiha cuurureein. Chaentechu joaenreein lenone que lenoniha cachane caohatiha cuurureein. Raotojoein corojeein Cana Coanera bajaain que neleenijiaain niha Cana Coanera Ere coitucuhin esenetaaurera cachaaaurune coina, itolere lenone coaunaain niha Cana Coanera natiinte, que neleenijiaain niha cachane caohatiha cuurureein.

⁴Itolere Cana Coaneraacha coaunanohinte caohachae. Nii jaun nainiheique irihacane. Nitohaniana jaunte, corojeein Cana Coanera bajaain joaereein raacachene caohachae. ⁵Nitohanein biha Cana Coanera Erena jaunte caohachae. Chaenchu lenonichaachene ajiniha bajaacachenete caohachae.

Jesocurisito letono esine

⁶Caa caitoonjoan que cana nejeraauru- Cana Coanera cachaauru relaainete, esinaen rauhijiriin Jesocurisito letono esinenein niha curiquiin. Charijieein teinti, lenonihane baiha raotojoein

nelararajiae cacha. Nii rijjijeeinte Cana Coaunera ere coitucuhine laraajiin niha curiquiin, nii caohati nerelana najaan coitucuhin tonoraaine. ⁷Aihana jaun, casaje tonoraelanaala Cana Coauneraacha jerenohincha ichajeeincha neeu.

⁸Najaicharoa cana jaberocone coinete nelate cojoanoonetoojoein necoatijiaacane. Nii amuritoheriinte nelate itolere que rauhijiriin Cana Coaunera Ere tonoraacachene. ⁹Esinaaena aitoon, aihane jaun esenetaaichenete ne. ¹⁰Acaihanejein Cana Coaunera esenetaacachena jaunte cana batohin, cana necoeje chanuuruhane niha natiin, neeunaain mainajeein amihanihacache.

Satiin cachate coroatajane Cana Coaunera. Jana esinaen rauhijiriin esenetaauruhanete, nii esenetaaurera coroatajaniha cureein, leeochoaauru coroatajanihane amuritoheriin. ¹¹Caritiin suujuatenajaain relanajaau. ¹²Enamanaa neeina jaun, ii batohin, ii necoeje chanuuruhane niha natiin, coa tonoraa. Aihana jaun, atiin caohacha ichaain neute, ii coaraain ichejjijeein caohachaain neeuruhine Cana Coaunera esenetaaurera. Caohatiin ereerejeein, caohatiin ii ichao que ichaohin, Cana Coaunera, leeochoaauru, naonjoaainunri belaaain, Cana Coaunera Ere esenetaain, ishuujua coaraain, naonjoaain neeu atiin.

¹³Turuhanune reentiaain, ita taojiaa cachaaurune jana Cana Coaunera Ere coaraain itolere bana ereretaau. Chaenchu Cana Coaunera coreniha cana nejeraauru suujuateein relanajaau. ¹⁴Jiaonriha ichei Cana Coauneraacha tei amihanenaa jianeeine. Acaauru letoaa Cana Coaunera Suujuene jaunte, ichouturi ichoae biji teein, ii cocoainaaunre Cana Coaunera coitucuurera ichauhenaauru, nii niicha

tei amihanenaa nainaaaine coina. Aihana jaun, coa jianiha.

¹⁵Atiin itolere bana ii amihaneon chaaechajeein neeute, taeneein naurutanaurutaain cuujiha ii amihaneonne coaracurumiin satiin cachaauru.

¹⁶Aonaau. Caohatiin ishuujua coaraain necohalajiin neein rauhijiriin cachaauru relaa laraajiin. Nitohanein ichaainete, nichoteein jianacoo nerequuin ii ere aohanraauru aina.

Cana Coaunera coitucuurera aina suujua coaraain nihane

5 Baasoneein ichaa chunei ichauhenane, coa cotaicha rijitiin suujuatiha. Charijiein teeinti chaca suujuateeine suujuateei. Nii rijijiein raotojoein belaaain suujuateeu. Chaenchu chocoalacuru belaaaine rijitoojoein enamanaacuru belaihu. ²Jericha nejeein chu choba aina caoachaain neeine rijijiein enecuru aina caoachaain neeu. Jericha nejeein chu ii baihuru aina caoachaain neeine rijijiein ranunaauru aina netonai caoachaain neeu.

³Niha autananein enene coroatajaneeu, esinaen rauhijiriin cairichainein nihane. ⁴Jana, niha calaohi, nichoala, naonjoainne fojiaauru nihane coitucuhin, coitucueracuru neein nihane coitucuhin coroatajanecuruhinete, nii acaauru fojiaa acaauru fojiarane acatiha tacaain cainaauruhine, nitohanein jeriha Cana Coaunerana jaun.

⁵Canaanai sirilanaala jataen jelai nihanete, Cana Coaunera bajaebajacure janotiin netoojoein autanaauru esineeuru, acaauru coroatajanena nainiha Cana Coaunerane coitucuuruhana jaun. ⁶Jana, itolere rucuheleuuruhacha coacuhin caohatiin neruujuein raotojoein ichaonaa

coaauca autananete, ninauhene nenaarijijiein niha cureein.

⁷Caritiinchu acaauru relaau, suujuatera latecuruhane coataa.

⁸Chunicoha chaelai latiha naraaichurune jana coroatajanena jerenihane choae tacaain fojiaraauru coroatajanena jerenihanete, Cana Coaunera coitucuruhi fautaeriin nereein, “Cana Coaunera coitucuhanu,” naane niha natiin, Cana Coaunera Ere tonoraenihane.

⁹Coa joanreein autana curuaa laenaa, autana esine canaacha coroatajaneeni curuaacuru siricha quiricha cuhane. Caohachaain saota choonca ajaanaca niha autanane curuaa laenaa. Chaen leijiin quicha aina neein autana nihane, curuaa laenaa. ¹⁰Chaenchu jaiti jiniiquiin ichaohin neeuruhane caje coauneein, caohatiin bereecuru fojiara neein, rene bedaenecuruha niicha coitucuruhi cachaaurune jana caohatiin raera neein, rene bedaenecuruha cana nejeraauru-Can Coaunera coitucurerane jana jataen belaa raera neein, necairichaa chuneine jana coroatajanera neein, naonjoaain neinihanete caohachare.

¹¹Jana jaiti ena nichauhenane cataaun tiha autanane, coa curuaa laenaa quiricha cuhane. Nabana “Inae coaiteen nelanajariaunni,” naain iriha Jesocurisito raine baiha, ¹²Jesocurisito ere tonorana coiinteein enacoauneein nelanajaane, caseteco coaraane coataa. ¹³Chaenchu bajeritiin neein, le lorerichuru asae cuhin cajihaneein casaje que ereerejeein itolere cachaacha rautaai que enohane coataa.

¹⁴Nii jaunna, jaiti ranunaniha autanane nelanajaane jereeun. Nelana-jain bereecuru fojiaain, rai namihaneon ichaane jereun, nihei cha que lerateein coulurujuenaa naineniha Moconajaerane coina. ¹⁵Tabaauru Cana Coaunera

jianein, Moconajaera ere tonoraauruha autanaaurune jaun.

¹⁶Can Coaunera coitucuhin esene-taeraauru enecuru, autananiha chuni naraaine coroatajanemii. Nabana jataen mainajeein amihanein coroatajanecuruha Cana Coaunera rai ita taojier-auru cachaaurune coataa. Nitohanein ichaquichenete, esinaen cairicheinein nenacaauru autanaauru coroatajanena nainecurureein Cana Coaunera rai ita taojiaeraauru cachaauru.

**Can Coaunera rai ita
taojiaeraauru cachaauru
ichauhenauru coroatajanecuche**

¹⁷Atiin caohatiin Cana Coaunera rai ita taojiaeraauru cachaauru suujuateein beraihurera ichauhenauru belain coroatajanecuruhine. Chaenchu acaihanejein Cana Coaunera Ere beebejeein cachaauru relaaaureraacha coroatajanecuruhine, leeochoauru coroatajanecuruhane amuritoheriin.

¹⁸“Baca amiharateeiche aroso rojoeenaa quene, coa aroso quihane coataa borasa que nujuen conajain amiharatihache,” aitoha Cana Coaunera ere cuhanaine jaun, amihanihane coreniha quihanete caoachae. Nii rijijiein core raauruha nii Cana Coaunera Ere beebejeein cacha relaaurera ichauhenaurunete caohachae.

¹⁹Neniha coroatajaain, nichatajaain, naonjoain coaraaurune jana ii rai ichauhena coulurujiha chuneine coa tonoraa. ²⁰Chaenchu baaso ichaechajeein nosatihajeein sacuha chunei ichauhenane, ita taojiaauruha cachaaurune jana, aonajeeuruha satiinne urichoo mijiainetiin rai aitiin suujuateeute caje coaraain casihuruhine nii leeochoauru.

²¹Chunei jataain ii suujua acateeine jaan niha natiin baaso ichaane, ita tao-

jiaauruha cachaaaurune jana acaauru suujuateeu, caa aitocoanne tocoaneein. Cana Coanera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, chaen janijiin nii niicha raauri letonocuru anjeraauru, naaonjoaihunri notaracaena caa caritiin eletoan, atiin nitohaneein ichaine coina.

²²Ena Jesocurisito esenetaera nihane, coa Cana Coanera rai ita taojiaerauru bichauhenaneein enoha, nabana enoin baasoneein ichaane, coroatajaneranein ii nerotohine coata. Atiin ishujua coaraain neeu.

²³Cunaitejerii ii suriquene rijijiein, coa jeesiaanca nejesinaacha coha. Aansijiin bino cohin coaraau.

²⁴Inanacaa tabaauru osaque nesaruhane, “Naaonjoaainte nera,” nain que iriha chuneine latelanaala. Jana tabaauru raite inanacaene, “Naaajoaainte nera,” nain que erei colane.

²⁵Jericha nejeeintechu nii rijijiein inanacae caohacha ichaain niha cachane. Jana jauriaanejeein inanacaenihane nihanatiinte nirijieein cuaajein inanacaa cue.

Niha fatoroonne

6 Rebeeocuruha fatoroon quene, nere tonoraauruhine. Nabana Cana Coanera que ereein, nii Jesocurisito que cacha relaacachene que ereein cana que baasoneein ereeuruhane coataa. ²Chaenchu Jesocurisito coitucuhin esenetaera niha fatoroonne jerichanejeein nere tonoraauruhine. Jesocurisito coitucuha fatoroonne coreniha acaauru nejera rijijiein nihane coreniha, coa baasonein nere tonoraauruha. Nii choae jauhecotojoeriin coroatajanecurumiin nere tonoraain, Jesocurisito esenetaera fatoroon nihane.

Itolere coitucuha nocoetocuri

³Caritiin relanajaeniha chuneine, Cana Curuaana Jesocurisito ere rauhi tonoraelanaala neeuruhane coataa, rauhijiriin cana relaa cana relaaurerane jaan tonoraelanaala nenaate, ⁴itolere coitucuera niha nocoetoreein. Niite ita cotainaa jererein joanrein casaje coreniha nejesinajeein. Nitoaneeinte ita inasinee rijitoherijitojoein, ita cotaain, ita que ereein, ita esenetaelanaala, ⁵ita que nejesinnajeein nejerateein ita cotaairiin neeururein. Nitohaneeinte neeururein esinaen erenaa rauhi baiteein naasaenacaauru. Nitorijia neinchurute necoriquijiaain, nerujueleitein nena coacuhin Cana Coanera Ere tonorana jererein inacojoein. Nitohanai nihane, caje neloanau.

⁶Jataaente nelate, caa chauratane que nena rucuhale que cana suujuatelanaala, raotojoein Cana Coanera esenetaain tonoraacachene.

⁷Charijiein teeinti nejanoaacachene cha colane nejanoaacache. Nii rijijieintechu ohacachene, cha amaelanaala curichaachein dedeeu. ⁸Aihana jaun neejiha cana lenone, cana cajione naajeine, niicha aina raotojoein nihacachenete caohachae.

⁹Jana coriqui, rucuhale, naaonjoain taojiana jereraaurute raaje necairichaurure. Inacojoein necoriquihana que suujuateente, raajenihane necoritaain necairichaururein nitohaneein nena jereraauru.

¹⁰Caohachai jataen coriquiicha jeriha cachane, cacha aasaeranein niha coriquina jaun. Nii corenihate Cana Coanera esenetaain tonorana jianein, raajenihane necairichaaure cacha tabaauru.

Jesocurisito esenetaain neunaain ichaau

¹¹ Jiaonriha nitohanei ichaain neei Cana Coaunera coitucuera neeina jaunne. Cana Coaunera Ere tonoraain, Cana Coaunera Ere esenetaain, Cana Coaunera belaaïn, cachaauru belaaïn, joaenreeïn abaantain, ishujua coaraain, naaonjoaain nii ichaonaa caohachaacha sacuu.

¹² Arajiin aonajeurera urichoo, “Inaen Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaain nere tonorarichaunni,” naailune jaun, laraajiin neeunaain, caohachaain nii sanaachara nejeein nena ichaonaa caohati que nemucuhin atiin ichaau. Nii ichaaine coina ichotijiaa Cana Coaunerana jaan ichaau.

¹³ Itolere cachaauru rai ichaonaa tera Cana Coaunera notaracaae, chaen nii cocoinanacai Ponsio Filato rai caohati erenaa que erei Jesocurisito notaracaaena, ichei caa aitiin eletoaun.

¹⁴ Caa ichei aitocoaunne rijijieïn rauhi-jiriin ichaau. Nabana coaiteen caa chauratane que turuha Jesocurisitone bana que necocauhataiaaine coataa. ¹⁵ Inae cuu tihane banate, Jesocurisito ecotiha cureein acaihanejeïn Cana Coaunera-canaacha belaaï satiin curuaanaacuru curuaanaa. ¹⁶ Acate chariji bana on-aachara nejeein ne. Chabana cacha turunaja nihein cono tabai jana ne nii Cana Coaunera inanacaelanaala nena. Acate acaneeïn nereïn itolere amuritoheriin laraajiin itolere bana coroaenohineïn.

Nitohaneeïn neeine.

Coriqui nebaauru suujuatihane

¹⁷ Coriqui neba niha chuneine, coa “Chabana, cha lateriaunni,” naain leeochoaauru que necohasitaain niha. Enaaichate nitajihane, nitajeoricheeïn coriqui. “Cana coroatajanerihani Cana Coaunerana jaun cha lateriaunni,” naauruhine. Acate canaacha latei teraneeïn ne, raotojoeïn cha latelanaala nihacachene coina. ¹⁸ Aihana jaun cairichaihuru coroatajanejeïn neeïn, raotojoeïn neeïn chaelai latecuruha leeochoaurune, acaauru rai tihajeïn neeuruhine coriquihonaauru. ¹⁹ Nitohaneeïn neeuruhanete, nii acatiha tacaain belainaanca Cana Coaunerane, nii niicha tei ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena raa cuurureeïn, necairichanacaauru coroatajanecuruhane jaun.

Satonotihane rai Timoteeo suujuatiha Faborone

²⁰⁻²¹ Caa ichei caitoonjoa erenaa rauhi tonoraau inoaenlu netojoeïn. Coa caa chauratane que ecocohin nena erenaa tonoraa. Coa, coitucuhera rijitiin turuhin casaje que inara relaeranihane coa tonoraa. Nitohanai tonoraauruhane, Cana Coaunera bero rauhi edaa cuuruha tabaaurune jaun.

Ichoelaain ii beraaine Cana Coaunera Timoteeo.

Inaen saa.

Timoteeo rai

Faborohacha letoai coroataja

Coaiten enacoauneen Timoteeo rai quiricha laenaa Faborone

1 Jeriha Cana Coaunerana jaunte caletoae, Jesocurisito que cachauru relaunune, esenetaauruhane ichaonaa esine raauruhane coina. ²Ii raine enacoauneen laenaunra quicha belaa cacalabi Timoteeo. Raotojoein neeine coina, rai raotonoque ii rausiajeein ii coroatajaneeuurine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoain.

“Nariha,” naain ichoreniha Cana Coaunera coroaeeun

³Jerichanejeein aichejetocuruha caferateracurune rijijieina Cana Coaunera belaa, nere tonoraain casuujua coaraain neeun. Itolere banana janotiin netojoein Cana Coaunera bajaebajaecaanne jana casuujuanaha neeoritohine, “Nariha,” naain ichoreniha Cana Coaunera coroaeeun.

⁴Itolere banana inonta baca raainaa coaaujeeun. Nii jaunna ichoaraanaa jereun, jataen raotojoein raachoojoein nihanune coina. ⁵Ishuujua coarain Cana Coaunera esenetaaine quena, casuujua ereerejeun coaaucaanne. Jerichanejeein techu Cana Coaunera esenetaaurelu edaae Loira, choba Eonise, naonjoaaihunri. Nii jaunna, “Daae, rai neba, naonjoaaihunri rijijieeinte esinae rauhijiriin Cana Coaunera tonorae Timoteeo,” naain casuujua ereerejeun.

Atiin coejelanaala, “Canacaanu Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraera nichaaun” naain joenrein cache rai beeu.

⁶Nii jaunna ichei aitoon, atiin enacoauneen que nemucuhin, nii Cana Coaunera tenojoin amihanenaa ichaaine coina. Nii ichouturi choae cacoi meecaunune jana Cana Coauneraacha tei amihanenaa ichaa. ⁷Coa casiha. Coatihia casinaa najaannu que rai esenetaera suujua corihe Cana Coaunera. Laraajiin, neunaain, Cana Coaunera, leeochoaauru, naonjoain belaa, nererojoecaelanaala neein, suujua coaraain nihane coinatene esenetaera suujua core Cana Coaunera.

⁸Atiin coejelanaala, “Canacaanu Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraera nichaaun,” naain joenreein cache rai beeu. Coa caresero cuhane caseteco neein nihanune que necoejiha, Jesocurisito que cache relaunune coreniha caseteco neein nihanune jaun. Aihana jaun, iitonai Jesocurisito que cache relaaine coreniha, iitonai rohecaauruhane, atiin laraajiin neunaain neeu. Ii coroatajanerichaa Cana Coaunerana jaunte, abaantaain neunanaa naineriqiun.

⁹Caohachaain nihacachene que ainaa tocohaneeinte, cana cotijiaain cana rae Cana Coaunera, acaihanejein nere tonoraera neein nihacachene coina. Niritiin jauriaanejeein aitiin cache coaunaane jaunte, Jesocurisito cache nichaachene coreniha cana belaa cana rae Cana Coaunera. ¹⁰Nitohaniana jaunte jianacoon cana teranu que Jesocurisito letoae Cana Coaunera, coaraain coitucuhacachene coina. Cana coreniha ohin ichanaa Jesocurisitona jaunte, ohacachene necairichanaa coaraelanaala, neculucohin onaacharanejeein nerichaachein coaiten turuha Jesocurisitone.

¹¹Nii jaunte canu cocoainaan caenoain caletoe Cana Coanera, rai nere beebejein Jorioniheichuru relaanune coina. ¹²Nii jaunna chaque casilanaala nere beebejein cachaauru relaanune coreniha, caa catohanein caseteco neein neeun niqui, nena coejelanaala caa neeun, cana coroatajanera coitucuhanune jaun. Acate laen naine cacorataanein cacoeraiha ne, coaiteen enacoaunein turuhane reentiaain.

¹³Nii jauriaa ichelaanulune rijijiein ichaechajein neeu. Jesocurisito cacha nichaachene jaun, coanete Jesoso esenetaain, Cana Coanera, leeochoaauru, naaonjoain belaaain nihacache. ¹⁴Cana suujua cuhane ichaoha Cana Coanera Suujuena jaun uhaain, atiin que neeunaain nii ichei Cana Coaneraacha tenojoin erena rauhi tonoraain ichaa.

Cacoelaain cacorataaniha Onesiforo ne

¹⁵Nii coitucuhine tocohaneeinte caque jaolecoore saain Asia cocoaichacuru. Fijelo, Eremojene, naaonjoaaihunri nihanatiinte saain caque jaolecoore.

¹⁶Onesiforo sinijiera, bereecuru, naaonjoain belaaain coroatajaneine Cana Coanera atiin carai, araai saain cacoelaain cacorataanihane coreniha. Acate caseteco neein nihanu natiin, cacoreniha necoejelanaala cacorataane. ¹⁷Cau Romau turuhinte, mainajein amuhemujueein caariin, tabiicha cauruhin atiin cacorataane. ¹⁸Nii choae tacaain techu, nii Efesoo nihaca jiniiquine bana, jataain cana coroatajanelu nii Onesiforo. Nii coreniha atiin belaaine Cana Curuaanaa Jesocurisito, inae coaiteen cau chauratane que turuhane bana.

Coujuriu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohaneei necairichanaa abaantaain neeu

2 Laraajiin atiin neeunaau, ichorataaniha Jesocurisitona jaunra cacalabi.

²Cha teeinti letoaera nihane erena tonorain ichae, nii coaraain relaute leeochoaauru relaera neein neeine. Inae araai saain cachaauru relaanune jana, aonajerejetohilune jaun, nii rijijiein acaauru relaau.

³Charijiein teeinti letoaa acaauru curuaanaane, atiin necairichanaa abaantain ichacure caohati soondarooru laraajiuruhane. Nii rijijiein coujurihu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohaneein necairichanaa abaantaain neeu. ⁴Joaenreein cacha rijijiein ichaonaa nainihe soondaro. Curuaanaa ere tonoraain nihanete ne. Nii rijijiein chu cana Curuaanaa neein niha Jesocurisitona jaun, abaantain nere tonoraacachenete ne, rai letono neein nihacachene jaun.

⁵Charijiein teeinti necoatiijiacane, cacha amuritona nainenihaca necoatiijianaa beraicha ere tonoraain necoatiijiae nihacane. Nii rijijiein techu nii Mononajaera amuritona nainenihaca Cana Coanera Ere tonoraenihacane.

⁶Charijiein teeinti temule jaacane jana inae nihane, tonajelanaala caje raain que lenoneein nihacache. Nii rijijiein techu Cana Coanera tenojoin amihanena ichacaachene, tonajelanaala raotojoein nerichaachein, itolere que cana belairichaaain Cana Coanera jaun.

⁷Caa caitoonjoan que ishujua ereerejein coaacute, coitucueeneine ichorataanemiin Cana Coanera, aonaain coitucuhine coina.

Jesocurisito que coaaucu

⁸ Cana Curuaanaa inoaainsi Rabiri fer-
atenojoneein niha Jesocurisitone que
ishuujua ereerejeeu. Acate ohane caje
ichanae. ⁹ Nii beebejeein relanajaanune
corenihate, leecha ataebinae chara to-
cohaneein *cadena* que canu cositeein,
catohaneein cacasetecaaure niqii, nete
caa quere cacha relaanune jaan cosite-
naa nainecurene laen.

¹⁰ Nii jaunna itolere necairichanaa
abaantaain atiin Cana Coaunera
janiinohinchuru relaanun, Jesocurisito
coreniha jianacoo neein, nitajenaa
charanejeein neeuruha Cana Coaunera
janiinohinchuru cachaaurune coina.

¹¹ Esinaena rauhijiriin aitoreeunni.
Cana Coaunera esenetaain ohacachenete
aina ichaorichaachein.

¹² Necairichanaa abaantaacachenete,
aina rai Cojoananaa que
nerichaachein.
Que jaolecohacachenete, acaetonai
cana que jaolecoreein.

¹³ Cana aitoonjoan ichaenihacachenete,
aca laen naitoonjoan ichaa cureein.
Nitohaneein laen niha acana jaun.

Caohachaain suujua coaraain niha Timoteeone

¹⁴ Caohachaeniha nitohanaina jaunna
ichei aitoreeunni, suujuatenajaain
neeine coina, nabana nitohaneein
neeuruhane coataa. “Coa erenaa
laojoiiriicha coreniha ita cotaaine
rijitocoache,” naain Cana Coaunera
Ere beeurera suujuateeu, atiin
Cana Coaunera notaracae. Nelatihei
erenaa laaojoiiriicha coreniha ita
cotaicha rijitiin iriha cachane,
nabana que nererojoecaaain neeuruha
aohanraaurune coataa.

¹⁵ Atiin naineeine jaun uhajeein
Cana Coaunera Ere que relanajaanun
rauhijiriin, charijjeein teeinti ai

leeinjiin cacha, laraajiin amihanihane
letoaera que necasaene nii rijijieein
Cana Coaunera acatiha caohatiin
ichei amihanenaa niicha tei ichaa.
“Caohatoha chamijianeonra,” naain
ichei iriha Cana Coaunerane coina.
Jana rauhijiriin relanajaeneeinete ii
necoeje chanureein Cana Coaunera.

¹⁶ Aihana jaun, coa Cana coaunera
coitucuuruhi rijitiin erenaa baaso que
irihache, nabana nirijieein cuaajeein
Moconajaeraacha ere tonoraachene
coataa.

¹⁷ Charijjeein teeinti, nijjiirih
cachane, inae suujua lomoha nii
cunaine ohe. Nii rijijieein techu,
nii erenaa baaso que ereerejeein
tonoraachene, inara suujua lomoha nii
erenaa baasone nitajiha curiquicheein.
Nii corenihate nitajeeure Imeneeo,
Fileto, naonjoaaihunri, ¹⁸ “Chabana
oo caje enacoauneein nejaberecaain
nichaauraain nerinaain cacha,”
naauruhana jaun. Niritiin ereeuruhana
jaunte, nererojoecaaure acaauru
aohanraauru tabaauru.

¹⁹ Nii jaun, “Cana Coaunerate esinaen
esenetaeraauru suujua coitucue. ‘Cana
Coaunera coitucuera nichaaun,’ naain
irihane chunei cachane, baasoneein
ichaohane jianemiin,” naa Cana
Coaunera Erena jaunte, esinaen Cana
Coaunera cachaneein nihacachene
coitucuhacache, inae nii jianein
nihacachena jaun.

²⁰⁻²¹ Charijjeein teeinti coriquihona
loreri asaae ne itolere coata coreti
caje ichanohin ojoaichu, baichaje,
atane caje ichanohin ojoaichu,
baichaje, darohe, enuha caje ichanohin
jecoro, coshara, erauru, naonjoain;
tabaauru nelateein joanreein lenone
curunu que; jana tabaauru nechu
jataain joanreein calani joanaana
jaannu que nelatei. Nii rijijieein
techu, osa jianein Cana Curuaanaa

Jesocurisito ere tonoraacachene, nelatiha curichaacheein Jesocurisito cachanein joanrein amihanena caohati ichacaachene.

²²Aonaa. Enamanaa neeine rai caohacha tocohanein nena baaso caje nauruu. Suujua coaraauru cachaauru aina jiniiquiin Cana Curuaanaa bajae-bajajein neeu. Cana Coanera tenojoin ichaonaa rauhi sacuhin, esenetaain Cana Coanera, chamute cacha naonjoain belaa raotojoein neeu.

²³Casaje que ita rai ereerecuruha leeocharune coa iriha, nabana ita baijiaain ita cotaachene coataa.

²⁴Nainihe Cana Curuaanaa Jesocurisito ere que cacha relaeranein nena namute cacha aina nejerateein nihane. Itolere cacha aina jerichanejeein ita belaa nihanete caohachae. Chaenchu raotojoein caohatiin rai suujua coaraain, cotailanaala relaa ²⁵raotono que cuaain cacha suujuatein nihanete caohachae. Caitono tocohanein nihanete jerecureniha tabaaurune nihanatiin, acauru suujuatein acauru suujua corenaa nainereein Cana Coanera. ²⁶Inae nitohanein acauru suujua coriha Cana Coaneranete, erena rauhi coitucuuruhane caohachanejeein nichotiha cuurureein Moconajaera caje.

Naaonjoaante curureein cana janonaa satono rai coaiten cajiha turuhelalajiha Jesocurisitone bana.

3 Aonaaute coitucuhi. Cana janonaa satonohelalaje raite, Cana Coanera coitucuurera cairichaeriin rohecaa cuurureein Cana Coanera coitucuuruhi. ²Nitohaneeurite

nelaetoha nocoetiin, jataain coriqui mucunaa coacuhin leeocharu que nechasitaain, ita cotaain, niheichu fojiaarauru ere tonoraelanaala, nechu jataain aansai ataibinaen rijijieein

Cana Coanera Ere tonoraelanaala niha cuururein. ³Chaentechu

necairichanaaauru coroatajanena coacuelanaala, casajenetiin,

baaso ichana jerecuruhane suujua coaraelanaala ichaain, naonjoaan

cuurureein. Chaen techu nechu aansai ataibinaen rijijieein itolere ichaonaa

caohacha aina nejerateein, naonjoaan cuurureein. ⁴Chaen techu itolere

coitucuha nocoetiin niicha jerei ichaain niha cuurureein, Cana Coanera arinaa

coacuelanaala. ⁵Baaso neein ichaohinte Cana Coanera coitucuha nocoetoha

cuurureein. Coa nitohanai cacha raa. ⁶Nabana raaichene jana, nechu aaso ene

cojoaelorohe coritaain nihane coataa. Nitohaneeurite, suujua coaraelanaala

niicha ichana jerei ichaain neeururein. ⁷Itolere banate niqui nerelaaurureein,

nete chabana ichaonaa rauhi coitucureneerein.

⁸Charijieein teeinti Moisesa ere tonoraurene nii coroatajai benanecuru-

Janesi, Jambresi, naonjoaauri. Nii rijijieein techu Cana Coanera Ere Rauhi

tonoraureneerein nitorijiane cachaauru. Naasaheca acauru suujua

cuhanena jaunte, Cana Coaneraacha tei ichaonaa rauhi aasaena

jerecureein. ⁹Jataain chatohanai ichacururiaain, nechu aasoneojoaauruhane

coitucuurichaaain saain cachaaurune jaun. Charijieein teeinti aihure nii Moisesa

ere tonoraauruhi. Nii rijijieeinte situha cuurureein nitohaneuri.

Timoteeo suujuatiha necairichanaa que Faborone

¹⁰Ichelaanune tocohaneainte chuhisi caohachaaain neei. Chaen

techu cachaauru relaanune jaan coitucuhin, quichao coitucuhin, camijaneon coitucuhin, esenetaain

quicha belaa coitucui. Chaen techu neunaa casuujuane coitucui. ¹¹Chaen techu caniha nejerateeuruhane jana abaantaanune coitucui. Antioquiha, Iconia, Listra neein curuajaihuri neseuru nihanune janate, caniha nejerateein carerojoecaauruhane jana, jianacoo camitaa Cana Coaunerane coitucui.

¹²Esinae rauhijiriina caa aitoon. Jesocurisito ere tonorana jereraaurute roheca cuurureein niqiu, nete ¹³raajenhane necairichaa cuurureein nechu aansai casajeeuru. Nechu jataain nii rijijieeinte ita coritajeein jeelai amuri-toheriin necairichaa cuurureein nechu jataain casajene jaun

¹⁴Ii laen rauhijiriin nii que nerelaaina jaun iicha esenetai sacuu. Iite nii ichelaera coitucui. ¹⁵Canaanai neeine caje coauneente, Cana Coaunera Quiricha coitucui. Nii Cana Coaunera Quiricha que nerelaain esenetaichenete, jianacoo inara tereein Jesocurisito.

¹⁶Satiinte Cana Coaunera tenojineein ne Cana Coaunera Quiricha. Acate cacha relaain, cacha suujuateein, cacha suujua raujiain, naaonjoainu que nelate, ichaonaa rauhi coitucuhin caohachaain ichaoha cachane coina. ¹⁷Itolere Cana Coaunera jerenohin amihanenaa ichaain niha Cana Coaunera coitucuurerane coina.

**“Atiin aohana jerecureniha
cachaaurune nihanatiin
beeu,” naa Faborone**

4 Cana Coaunera aina nii turuha uhenenu, nii cau chauratane que nenacaauru ichaonacaauru, saain onacaauru, naaonjoaaihunri rucuherranu notaracaaena caa mijiaainetiin eletoaaun Cana Coaunera Ere beebejeeine coina. ²Atiin aohana jerecureniha cachaaurune nihanatiin

rauhijiriin beeute esenetaauruhine. Baaso ichacuruhane raotojoein raujiaain cuaain suujuatenajaaun, ³inae ecu tihane bana erenaa rauhi aohana jerecurenerichaaaine jaun. Nitohaneente, baasoneein coacuhin arajiin acaauru relaeranu ariha cuururein, acaauruhacha jerei tocohanein baaso que relanajaeraanu que. ⁴Nitohaneente erenaa rauhi aohana jerelanaala que janoriin amuururein. Amuhin joanreein casajeeicha esenetaain tonoraain raaje necairichaaaururein. ⁵Ii laen ishujua coaraain necairichanaa abaantaain Cana Coaunera Ere beebejeeu, jianacoo osa caje mituhin neeuruha esenetaaurerane coina. Nitohanein caohatiin chamijianeon ichaa.

**Inae Cana Coaunera tenojoin
amihanenaa jitaanu**

⁶Inae ichuunejeeonriha ohanune que tihane.

⁷Inae Cana Coaunera tenojoin amihanenaa jitaanu jianelanaala rauhijiriin ichaain. ⁸Inae nerichaaain canu amihaneoo core, caque banihateein Cana Coauneraacha rucujuei, acaachana inae caa cohajeun. Inae turuha nii Cana Curuaanaa Joesio, caohacha nejesina ichara neein nenaanete, Aca nii canu amihaneoo coretereein. Coatiha canuhacha rai coreterinaain. Satiin nii turu jerein cohajeraauru rai netonaite coretereein.

Saatono

⁹Cacoharaa uu atiin chajaaajoaain. ¹⁰Caquete jaoleque Demasi, caa chauratane que nenacaauru itolere rucuhele cautenu rijihuru jerihana jaun. Nii jaunte naain Tesalonecau cue. Jana Cre-sentete Galasia bataneu cue. Jana Titote Dalmasia bataneu cue. ¹¹Acaihanejein Locasichate caniha ne cau. Maroco ariin

cotijiaain ijiniichaain uhaau. Acate laen camijianeoo que cacorataanena naine.

¹²Tiquicono laen letoaaun Efesoo.

¹³Toroasihu nihanune banana Carpo loreri asaae quela ratirihunlu, uhaau carai uhine. Chaenchu nii canu quirichaauro nii quicha laenajacoaine maajein uhau.

¹⁴Nii coata que amihanenaa Alejaandorote, jataain baaso neein caete niqui, nete inae cacoceratereein Cana Curuaanaa. ¹⁵Coaraau. Necoeraain neeu, Cana Coaunera Ere- canaacha beebejei que nejeratihana jaun.

¹⁶Camucuhin, cacaje bajaauruha cocainanacaaihurine janate, cajoohin caratiriin amuure satiin. Nii coreniha jiaonriha chatohanein tenajaa Cana Coaunera.

¹⁷Nii janate, canu coroatajanein casuujua lararajie Cana Curuaanaa. Nii jaunna, itolere caa chauratane que nenacaauru Jorio niheichuru rai Cana Coaunera Ere beebejeeun, jianacoo neeuruha esenetaaurerane coina.

Nitohaneente necha aansai ataibinaen leon ujuaae caje jichoroacoain jianacoon caete Cana Curuaanaa. ¹⁸Itolere baaso cajete canu mitaain canu beraicheein, aina dedeeu nihanune coina. Coanete Cana Curuaanaa coraajein belaihacache inoanlu netiin. Nitohanein neeine.

Cana Coaunera esenetaeraauru rai necoiha Faborone

¹⁹“Inara coaujiha jera Faboro” naain beeu, Firisila, Aquila, Onesiforo araichuru, naaonjoaihunri rai. ²⁰Coriintoote nedae Erasto. Jana Torofimona ratirihun Miletoo, cunaitihana jaun. Naineeine elohena ajiniha uu. ²¹Eobolo, Poreente, Lino, Cularia, naaonjoaihunrite ii coaacure. Chaenchu saain cana nejeraauru Cana Coaunera coitucuurerate ii coacue.

²²Ii aina neeine cana Curuaanaa Jesocurisito. Satiin inara belain inara coroatajaneine atiin Cana Coaunera. Nitohanein neeine.

Tito rai

Faborohacha letoai

“Inara coaaucaau” naa Faborone

1 Canu Faboro nichaaunnena, nii coitucuhiche raotojeeinne rijjijeein, Cana Coaunera jerenohineein rai Calaohi Jesocurisito letono afosotoneeun. Acate caletoe, satiin chauratane sacuritaain janijiin nii ranojoihunru rai amuhemujeein beebjihanune, ²rauhijiriin coreniha cana osa caje nichoteein jianacoon neein, chabana satonoelanaala nena ichaonaa teranihane cohajihacachene caina. Chabana cana coritaai Cana Coaunera. Acate nitohanein cana rai ichaonaa tihane caina aitelu, cana rai chauratane coaunaane ajiniha. ³Inae nii jihantein aitohalune jaa que turuhane jaaunte, inae nii aca jianacoon cana osa caje cana mitaeranihane coitucueratein beebjihanune caina caletoaclu Cana Coaunera.

⁴Nii jaunna caa ichei quiricha lae-naain letoaanra Tito. Iite esinaen rauhi-jiriin canu calaohineei, cacoreniha nii canaacha esenetai Jesocurisito esenetaaine jaun. Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Ichotera Jesocurisito, naaonjoaain raotojoein neeine jaanu teeuruhine ii raita aina raotojoein jianacoo neeine caina.

Curetau Cana Coaunera coitucuurera relaa Titone

⁵Nii Curetau cobenau ii ratirihanune ajiniha taone, jaiti rucuhera caina lananacaauru rucujueein, iclesiacuru nainein Cana Coaunera coitucuureraauru- canaacha relaaui coaranu que acauru bichauhenaauru cocoinaaine caina ichei aitoonlu.

⁶Nii le iclesiacuru bichauhenaauru bichauhena cocoinanohichuru, cojuriu nitohanei coaranein nena tocohanein suujua coaraain ichaohine, nabana que tonaain iriha chunine coataa. Chaen techu leinjiin eneecha que sinijeraaacane caohachae. Jana rai calaohichuru netonai Jesocurisito esenetaeranein, caohachaain suujua coaraain erena tonoraain neeuruhine, nabana baasonein erena tonoraelanaala ichaauruhane, acauru que erein niha chunine coataa. ⁷Nii Cana Coaunera ranojoinuri iclesia coaranein-acaauru bichauhenanein nenaate, jeriha Cana Coaunerane rijjijeein caohachaain suujua coaraain, que Cana Coauneraacha icharatei ichaain rauhijiriin ichaohane caohachae. Nainihe erena tonoraelanaala, namute cacha coiintetiin, ajetoritiiin, ita cotainaa rautatiin, asijiautonein, naaonjoaain ichaohane. ⁸Nitohanein baasonein ichoaelanaala, turuhin niha cachane belaaain, cotijiaain, loreri asae raain, naaonjoaain ichaohine. Chaen techu caohacha ichaera cachanein, caohatiin suujua coaraain, Cana Coaunera que banijiaainein neein, chabana jeriha suujuane rijjijeein ichoaelanaala, naaonjoaain nihane caohachae. ⁹Nii esinaen rauhijiriin aitiin relaeraalune jaacha tonoraain, acaacha esenetaain que leeochoauru relaaaine, acauru netonai leeochoauru suujua laraarajiaain nerelaacachene jaan coitucuerateeuruhane caina. Chaen nii caohatein erenacaauru relaaain acauru suujua baaso aninoainete, acauru netonai esenetaauruhine.

Relanajaurera baaso

¹⁰Arajiichurute, nii acauru relaacane jaan tonorana jerelanaala, “Jorioniheichuru jaberoco macohi cari

saeratelaanaala nena, nainihei Cana Coanera esenetaeraneen ranojoneen nihane,” naain nechu jataain cha coitucurenihane jaun cachaauru coritaaure. ¹¹Niritiin erenacaauru erete, caohachare niritocuruhane coataa caohatihacane. Nii casaje aina cuaainte laurijiracuru aina arajii cachaauru suujua auhacaain, cachaauru coritaaain, arajii coriqui ranaa coaacure.

¹²Coaraanachuhinti nii Cureta cobenau nena *profeta*, nii jeelai acaauru araacha: “Satiin Cureta cocoaichacurute casajenetiin, necha ansai ataebinae rijijieein neein, bajeritiin, achotoritiin, naaonjoaunre,” naain acaauru ichao bihalune. ¹³Esinae rauhijiriinte acaauru ichao coaraane jaun aitelu. Aihana jaun, caohachaain laraajiin acaauru relaau, coujurihu Jesocurisito esenetaeraneen nena tocoaneein neeuruhane coina, ¹⁴nabana, nii suujua caje rocohin relanajaaunruha Joriocurune jaancha esenetaauruhane coataa. Niheichu nainecuruhi Jesocurisito esenetaeraneen neeuruhane sainejeein que jaolequiin, nii naitoonjoan tonoraelanaala nenacaauru ere tonoraauruhane.

¹⁵Caohachaain suujua coaraain niha cahanete, itolereenein nichanaane maajeein caohachaain coanojoi ne. Jana canaacha esenetai esenetaelanaala nenaate baaso nejesina que coacuhin itolere bana baasoneein ne, nichanaane maajeein, nechu jataain baasoneein coacuhin cha ichacuruhane jaun. ¹⁶Cana Coanera coitucutohate niqni nooetocure, nete acaauru ichanaacha caje coitucunojoinecure baasoneeuruhane. Namute cacha cotairiin, namute cacha que erenajaaucharitiin, erenaa tonoraelanaala neein, nii charijibana caohacha ichaain neeuruhi.

Nohanelanaala relanajaacachene jaan

2 Caohachaain nii ichelaanune jaan tonoraain, esinae rauhijiriin que acaauru relainete caohachae. ²Nii acaauru bichauhenaurute, esinae rauhijiriin tonaain ereeuruha chaachacuruhane coinane, nii naitoonjoa ichaain ichaauruhane caohachae. Esinae rauhijiriin nii niicha esenetai rijijieein neein, satiin belaaain, laraajiin, naaonjoaain ichaohine, itolere necairichanaa abaataain nena nainihane coina. ³Jerichanejeein techu, coujuriu inara bene bichauhenauru jeriha Cana Coanera rijijieein ichaohin, ajetoriaanelanaala, erenacaotelanaala, naaonjoaain que coacuelanaala, caohachaacha que coacuhin neeuruhane caohachae.

Coujurihu ranunaaauru bichauhenaneen nena tocohaneein, ranunaaauru notajaain, ⁴rai sinijeraauru aina rai bereecuru belaaain neeuruha ranunaaaurune coina acaauru relaain, ⁵caohachaain itolere que nainaan suujua coaraain, loreri asae nenacaaurune maajeein beraain, osa que nesaruhin, barijiitiin, naaonjoaain neeuruhane coataa acaauru suujuateen nihanete caohachae. Chaen acaauru sinijeraauru aina ita suujua rijijieein coacuhin neeuruhine, nabana tonaain Cana Coanera coitucueraneen neeuruhane sainejeein acaauru que iriha cachane coataa.

⁶⁻⁷Jerichanejeeinchu caohacha nejesina ichaain nii enamanaacuru notajaain acaauru que corajeratee. Acaauru relaine caohachaain ii suujua coaraain, coujuriu ichauchenaneen nena tocohaneein, ⁸raotojoein acaauru rai ereein canaacha esenetai que aitiin acaauru relaau, nabana tonaain baasoneein cana que erenaa nainiha chunine coataa.

Nitohanein ichaainete cana que no-coejeerureein nii acaauru relaacane jaan caohatera rijitiin erenacaauru.

⁹Chaen rai fatoroon ere tonoraain, letoanajaa acaauru fatoroone jaan ichaain, tonaain baasoneein tonorana coacuelanaala neeuuruha rai letononeein nenacaaurune coina suujuateein relanajaa. ¹⁰Jiaonrihachu asijiauhin neeuruhane. Baaso coacuelanaala caohatiin suujua coaraain neeuruhine. Nii banate, acaauru ichao caje jataain caohatoha Cana Coaunera cana ichoterateraneein nenea que acaauru relaacachene jaan coaracurureein satiin cachaauru.

¹¹Cana Coaunerate cana belaitohane coaratiha, satiin caa chauratane que rai cachaneein neinichaachene ichoteraanu letoaelu. ¹²Acate cana relae, Cana Coaunera coitucuhichuru rijijieein baaso ichaaechajeein nihacachene jianein, caohacha que coacuhin, coujuriu Cana Coaunera cachaneein nenea tocohaneein rauhijiriin Cana Coaunera coroajeein caa chauratane que ichaohacachene coina. ¹³Nitohaneinte nii cana rai tihane coina naitoonjoan nainaane cohajeein raotojoei ichaonaa que ichaohin, turuha urichaaain nii Cana Coaunereineein cana ichoteraneein necaohachaaain nenea Jesocurisitone cohajeein nihacache. ¹⁴Acatechu itolere baaso canaacha ichai cana osa caje cana ichoteratihane coina rai jaberoco teein nelu, oha cana corenihane, nii baaso caje cana coulucohin rai cachaneein caohacha ichanaacha que coacuhin nenea coina ichaelu.

¹⁵Nii ichei aitocooaunne rijijieein, cointeeturuhane nihanatiin, acaauru que corajerateein acaauru relaau, coujuriu cocoaianohineein nenea tocohaneein, nabana nii relanajaine

jaan tonoraelanaala ii que jaolecoha chunine coataa.

**Esinae rauhijiriin caohachaaain
suujua coaraain neeuuruha Cana
Coaunera coitucuerane**

3 Nabana baitecuruhane coataa, acaauru rai nacoaauneein aitoote, coujuriu Cana Coaunera coitucueraneein nenea tocohaneein, rai curuaanaa, cocoaianacaaihuri, naonjoainuri ere tonoraain itolere bana jatoroaain neeuruhine caohacha nejesina ichacuruhane coina. ²Jiaonriha tonaain baasoneein chuni coacuhin ereein neeuruhane. Niheichu ita sonaa coacuelanaala caohacha cachaneein ichaohin, jiniiquiin ita belaaain, caohachaaain neeuruhane coarateein neeurumiin.

³Jauriaalute cana netonai tonaain iri-hacachene joaenreein ereretocooache, Cana Coaunera ere tonoraelanaala nechu jataain nitajenaaneein neein, cana suujua letono rijijieeincha itolere baaso ichaonaa ichaaechajeein nerejetocooachelu. Nitohaneinte baaso ichaaechajeein ichaonaa jana, cana que nererojoeaeriin nerejetecuruha leeochoaurune rijijieein ita que nererojoeaeriin nerejetocooachelu.

⁴Nete satiin caa chauratane que cachaneein ichoainichaachene belaitohane coaratiha, satiin cachanichaachene ichoteratelu cana osa caje Cana Coaunera. ⁵Coatiha rai caohacha ichacaachene jaun nii cana ichoteratiheilu. Cairichaojoaain cana coaraane jaunte, nii cana osa caje cana coulucohin cana ichoteratelu. Rai Suujue aina cuaain cana coulucohinte, nacoauneein nejanoaain nenea rijijieein nenea coina cana rai nacoauneein ena nenea ichaonaa telu Cana Coaunera. ⁶Jataain cana belaitohane jaunte, rai Calaohi cana Ichoteraneein

nena Jesocurisito aina cuaain, cana rausiaaeca jelai amuritoeriin rai Suujue telu cana rai Cana Coaunera, ⁷itolere ujuaihoneein nena caje caohachaain neein nii chariji bana sanaachara nejeein nena- canaacha cohajei ichaonaa que nena coina.

⁸Esinaetechuhisi nitohaneein cana osa caje cana coulucohin cana raain ne Cana Coaunera. Nii jaauuna ichei aitoon, nii Cana Coaunera esenetaerauru itolere bana caohachaacha que coacuhin neuruhane, nii leocha relanajaera ere tonoraelanaala neuruhane coina acaauru rai aitohine coina. Nitohaneein ichaohacachenete, jataain cana rai nelateineein nereein.

⁹Nete laen nii cana rai aitocuruhalu cana coitucueracurune esenetaain, Moisesa aitoonjoan que ita rohecaain naonjoaain nena naineneei. Niite nechua jataain nohanenaaneein nii chaque nelatene cana rai.

¹⁰Niha nitohanei que cachaauru relaain lerunaa jererane, coroata saain, nichata saain, naonjoaain cotijiaain rai aitohine jana chere tonorana jerenihane, jelai caje sitaaute amuhine. ¹¹Nitohaneein nenacaauru cachaaurute itolere osa que nerotocuruhane jaun aihure. Ni-

tohaneinte acaauruhacha ichai caje osa que nesarucuruhane coanojoi ne.

Nicopolisihu canu cohacu

¹²Inae ichene Artemasi letoaenihanune, Tiquico letoanune, atiin Nicopolisi cuhin canu cohanihute ecu ita coaraca. Ecune jelarona bitoanune coina ucuae ureeunni. ¹³Chaen nii ecu nena *abogado* Senasi aina Apolo coroatajaneun acaauruhacha latei teein, nabana nii cuuruhanejaun turuuruhane reetiaain lanaa acaauru rai acaauruhacha lateine coataa. ¹⁴Canaacha relainein nenacaauru, itolere que caohacha ichaain, cha latein niha chunucohane coaracuruhane coroatajanena que nerelaaurumiin, nelateineein niha acaauru ichaone coina.

Raotojoein neuruhane coina aitiin necoiha Fabrone

¹⁵Satiin caniha cau nenacaaurute ii coaacure. Nii ecu nenacaauru canaacha esenetai Jesocurisito coreniha canaacha belaihuri- cana nejeraauru coaucaune beeu acaauru rai. Satiin raotojoein neeichene jaanu teein, inara coroatajanemiin Cana Coaunerate raotojoein neeiche.

Filemoon rai

Faborohacha letoai

Acaauru coaucane biha Faborone

1 Canune Faboroneein Jesocurisito coreniha caresero cuhane neein cana nejera Timoteeo aina, ii canacaanu amihaneoo que canacaanu coroatajaneraneein neeine rai, caa quiricha laenaain letoaacaaanura Filemoon. ²Chaen Jesocurisito ranojoneein iclesianein nenacaauru- ii loreri asaae ii aina netaojianacaauru, chaen canacaanu amihaneoo que canacaanu coroatajaneraneein nenacaauru- cana nejera ene neein nena- Apia aina Arquipo, naaonjoainuri rai netonaine caa laenaain letoaacaaanu. ³Cana Inaca Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito, naaonjoainuri jeelai amuritoeriin inara coroatajanecurumiinte raotojoein neeiche.

Coichana aina cutaain belaina inaain esenetaain niha Filemoonne

⁴Cana Coaunera bajaanune naineeine, itolere bana ii coacuhin Cana Coaunera coroajeeun, ⁵Cana Curuaanaa Jesocurisito belaaain jataain esenetaaine rijijieein satiin Cana Coaunera cachanein nenacaauru belaine beeuruhane jaun. ⁶Nii jaunne ii canacaanu rijijieein acaacha esenetaain neeine jaun, jataain canacaanu rai caohacha icharanein, canacaanu coroatajaneranein niha Jesocurisitone coitucuhin neeine coina, Cana Coaunera bajaanun ii rai. ⁷Jataaina jeelai amuritoheriin corajeein rachoojoeun casuujua cuhane. Jataainte caohacha ichaai canejera, Jesocurisito esenetaeranein

nenacaauru belaaain, acaauru suujua nunaaine jaun.

Atiin canu coreniha ii letono Onesimo raau.

⁸Canu Jesocurisito rai afosoto nichaaunne jaunte niqii ne canu rai rauhi, iicha chanenu ichaaine coina ii letoaanune coina. ⁹Nena raujiaain nii canaacha belaaainein canaacha esenetai coreniha ichei aitoreeunni. Canuna Faboroneein- inae biinaanein- Jesocurisito coreniha caresero cuhane netiin ichei aitoon, ¹⁰cau cajinichaaain caresero cuhane neein, Jesocurisito coreniha cacalabi rijijieein nena Onesimo belaaaine coina.

¹¹Jauriaalute niqii ichei chaque nelatelanaala, ii letononein nelu Onesimo. Nete laen inae ena jiniiquiin cana rai jataain nelateinnein ne. ¹²Inae nacoauneein jelaiha ii rene cauhane coina letoaanu. Atiin canu coaraaine rijijieein nii coaraain neeu. ¹³Cana Coaunera ere beebelijhanune coreniha, cau caresero cuhane nihanune jaunne, iinein nena rijijieein canuhacha latei icharanein nihane coina, cau canu aina nihane jereeun niqii. ¹⁴Nena jereneeine coataa aihane jereneun. Nabana canu ii caje bajaanune jaauncha jereeine coataa, ii suujua caje coauneein jereeine jerichaaunne jaun. ¹⁵Jerihane ena chabana satonoelanaala ii aina nihane cointate, ii caje amuhin nelu- nii ii letono Onesimo. Nete inae naineneei ii letono siriine rijijieein siriine. ¹⁶Raujiaain ii letono siriine amuritoheriin, ii nejeraneei teein belaaain coaraau. Jataaina belaaain coaraaun canu. Nete nii amuritoheriin joaenreein cacha rijijieein coaraelanaala, Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha, ii nejeraneei teein coaraaine caohachae.

¹⁷Aihane jaun canaacha esenetai coreniha ii nejeranein canu coaraain

neeine, nii canu coaraain neeine rijjijeein acaentonai coaraain raau. ¹⁸Ichei chatohaneein baaso ichaain, ichei rebequiin, naaonjoaain nihalune canu cobaraau coreniha. ¹⁹Canuna Faboroneein ichei aitiin caraajenhane caa laenaan. Nii ichei aitocaaunne rijjijeeina, canu ichei coretereuni. Nainichaaun niqui canu que ijiabereeo coreniha rebeoquine coaaucaunne. ²⁰Aihara canejera. Cojuriu Jesocurisito cachanein nenea tochaneein caa ichei bajaanune rijjijeein aitiin ichaain, Jesocurisito coreniha canejeraneeine jaun canu suujua nunaau. ²¹Canuhacha bajai amuritoheriin ichariquiin quere tonoraaine esenetaanune

jaunne caa ichei aitiin laenaan. ²²Nii choae tacaainechu turuhanune jaanu rucuhequine jereun, caresero cuhane nihanune jaun, cacoreniha bajaebajaaequichene tonoraain, inara coaraa uhanune jererichain Cana Coaunerane cohajihanune jaun.

Ii coaacuruha raotojoein neeu.

²³Jesocurisito coreniha caresero cuhane canu aina nenea Efaforasite ii coacue. ²⁴Chaen Maroco, Arisitaroco, Demasi, Locasi, naaonjoainuri canu coroatajaneraneein nenacaaurute ii coaacure.

²⁵Cana Curuaanaa Jesocurisito jeelai amuritoheriin inara coroatajanemiin.

Ebereeocuru rai

letoi

Rai Calaohi aina cuaainte cachaauru rai erelu Cana Coaunera.

1 Inoaelu jetaote nere bera inoaesihuru- *profetacuru* aina cuaain araisaain cana inoensihuru rai ere Cana Coaunera, ecoetacaeneein mituhelanaala, taba que acaauru sinihu, taba que letonocuru anjeraauru letoae, acaauru rai ecocohin beeuruhane coina, naaonjoaain. ² Nete laen inae enene Calaohi que nere berate Cana Coaunera, Cana Coaunera nihane coitucuhacache itolereeneinne coina. Nii rai Calaohi aina cuaainte, itolere cana rai chauratane, dede, itolere cautenu rijihuru, itolere cana janonaa, naaonjoainuri coaunaain niichuru Curuaanaa neein telu Cana Coaunera.

³ Nihei chunei cacha niqui Cana Coaunera coaraai. Nete caje uhin canaacaanu rene ecooca rai Calaohine jaun, canaacaanu rohan turuaain coaracaanune jaun, “Naaonjoaan Cana Coaunera,” naain coitucuhacaanu, jeelai Cana Coaunera tocohaneein necaohachaaain nichao que ichaohana jaun. Acate Cana Coaunera Calaohineein itolere sirichaneein coaraneein ne. Acate Cana Coaunera Calaohineein caa chauratane que ohelu, jianacoon osa caje cana mitaeranu que. Nitohaneainte inae osa caje cana mitaeranu que ohane baiha, rai Inaca Cana Coaunera raotono nichajai que rori- *trono* ichoae nelauriaa cuelu.

Anjeraauru amurijiriinte cocoinanojineein ne Cana Coaunera Calaohi.

⁴ Jataain rai letonocuru anjeraauru cocoinaane amurijiriinte, rai Calaohi cocoinaanelu Cana Coaunera, acaauru amurijiriin nihane coina. ⁵ Nitohanihane jaun, nihei chuni letono anjera rai:

“Tite cacalabineein canuhacha jereineein canuhacha teineein nenaaneeicha,”

naain irihei Cana Coaunera. Niheichu chuni letono anjera que:

“Leinjiin acaacha canu calaohineein nihane janana, Canu, leinjiin inaca neein nereeunicha,”

naain irihei Cana Coaunera. ⁶ Caa chauratane que nenacaauru cachaauru que, leinjiin acaacha rai calaohineein nihane coitucueratihane cointate laen:

“Quere tonoraain canu coroaeequichene rijijieein, jerichanejeein nere tonoraain coroaeeuche satiin,”

nae, rai letonocuru anjeraauru rai, Cana Coaunera. ⁷ Nii rai letonocuru anjeraauru quete laen:

“Canu letonocuru- anjeraaurute laen aiha cujuanane rijijieein, usi rijijieein

naaonjoaain canuhacha jerei icharaneein neeurureein,” nae Cana Coaunera.

⁸ Jana rai Calaohi quete laen:

“Chabana sarinaain itolere Curuaanaa neein- itolere Coaunera neein neeine.

Chaen techu chabana satonoenereein caohacha ichaain neeine.

⁹ Nii rijijieein techu caohacha nejesina ichara curuaanaa neein neeina jaun,

esinae rauhijiriin
 baaso ichaain nenacaauru aina
 nejerateein,
 caohacha icharaauru belairiquiin.
 Nii coinane
 Canu, Itolere Coaunera neein
 ii Coauneranichaaunne
 ii teein neeun,
 ii, jataain
 leeochoaauru amuritoheriin
 raotojoein rachoojoein
 neeine coina,”
 nae Cana Coaunera.

¹⁰Chaen techu:

“Ii canuhacha tei
 Curuaanaa neeinete,
 jauriaanejeein
 nunuhe caje coauneein niha
 cana rai chauratanene coina
 aitiin dede coaunaailu.

¹¹Satiin iicha coaunanojoite sareein.

Jana iite laen chabana nitajenereeni.

¹²Inae ecu tihane banate,
 siriteein saa cajionene jaohin,
 enachasine que coreein jianaa rijijieein,
 janonaa coreriquiin.

Nete laen,
 ii chabana satonoelanaala
 ichaoriqiin,”

naelu rai Calaohi rai Cana Coaunera.

¹³Nii jaun coatiha chuni, rai letono
 anjera rai:

“Chajaute
 caraaotono nichajai que nelaauriaena,
 ii tijia asaae
 iniha nejeratenacaauru
 amuritiin tee te coaraaicha,”

naailu Cana Coaunera. Chabana nii
 Calaohi que aitohane rijijieein letono an-
 jeraauru que irihe.

¹⁴Nechu raujiaain ichoterateno-
 joineein nerichaacheeinne rai, cha
 beraneeichate suujueneein Cana
 Coaunera tenojoineein neeure rai
 anjeraauru.

Cana ichoterateraneein nena que jaoleconaa nainihaacache.

2 Nitohanihana jaun, nere beracuru
 que Cana Coauneraacha beratei
 aonaain tonoraain- esenetaain
 nihacachenete caohachae. Jana
 nii cana rai niicha beratenojoin
 aonaain caohatiin coitucunaa saijieein
 tonoraenihacachenete, aihuruha
 coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein
 nitajerichaacheein. ²Coaracuche

nachuhinti, nii rai letonocuru-
 anjeraauru que niicha teratei
 niha nii rai jauriaanejeein nena-
 rauhine saijieein tonoraelanaala
 naosatenacaauru cachaauru- esinae
 rauhijiriin baaso ichacuruhane
 coreniha caseteco coaracuruhalune.

³Nitohanihane jaun, caseteco caje
 nichotena nainerihacacheein, nii
 jauriaanejeein nena amuritoheriin,
 cana ichoteraneein nena esenetaeni-
 hacachene. Esenetaain nihacachene
 coinane, jauriaanejeein raaje nihane
 cana rai been nelu Cana Curuaanaa
 Jesocurisito. Nii baihate cana rai
 beurelu aina amuhemujueein nota que
 coaraauru. ⁴Nii ichoae tacaain techu,
 cana que coitucuerate Cana Coaunera
 itolere cojoelanaacojoaihuru ichaain.
 Chaen techu Aca jerihane rijijieein, le
 cacha nichaachene rai niicha tei- Suujue
 aina cuaain cana que coitucuerate.

Cana nejera rijijieein niha Jesocurisitone

⁵Coatiba rai letonocuru anjeraauru,
 nii cabaiha neenihu rai Cojoanonaa caa
 ereereecaachene jaan coaraneein neeu-
 ruhane coina aitohi Cana Coaunera. ⁶Ni-
 tohanenihane quete:

“Chaneein ne cacha.
 Chatohanaineeina nenaane cacha.
 Chanuna acaacha coacuhin,
 jataaen queecha coaauqui.

⁷ Jauriaanejeeinte niqii
ii letonocuru- anjeraauru
cocoainaine fautaain cocoainailu.
Nete nii baiha laen,
jataain leeochoauru amurijiriin
cocoainaan,
que itolere Curuaanaa nihane comai
lauriaain,

⁸ satiin nere tonoraain
neeuruhane coina ichaain,
tjia asaae que nejeratenacaauru
teeilu,”

naain ne laenanohineein Cana
Coaunera Quiricha cuhane. Nitohanein
satiin nere tonoraain nihacachane
coina, cocoainaan rai tjia asaae que
nejeratenacaauru tihane coina, aitohane
saijjeiin jaiti nitohanein ichaa Cana
Coaunerane coarahaacache. ⁹ Nete
laen, inae anjeraauru fautaain nelatihei
rijjijeein turuhin nihalu carajaaajoaain
Jesocurisitone coaracaache.
Nitohanein turuhinte, rai chanein
nenihacachene saiijjeiin, jataain cana
belaitohane jaun, cana coreniha ohane
coina ichaelu Cana Coaunera. Nii cana
coreniha cairichanojineein ohalune
corenihate, itolere curuaanaacuru
Curuaanaa neein nihane cojunacanein
necaohachaa Cana Coaunerane que
comaitenojineein ne.

¹⁰ Satiin itolerete Cana Coaunera
rainein ne, niicha coaunanojineein
niha itolerene jaun. Nii jaunte niicha
coaunanojineein rai calaohi neein
nihacachene jaun, rai Cojoanonaa caa
baiha neeni que nihacachene jere Cana
Coaunera. Nii jaunte cana coreniha
necairichaa Jesocurisitone aina cuaain,
nii aansijiinjiji osa colane telu, satiin ni-
icha coaunanojoinunru ichoteranein
nihane coina. ¹¹ Nitohanihane jaunte,
ita Inaca que Inacaain nihacache, nii
cana osa caje cana ichoteratera aina
jiniiquiin. Nii jaunte, rai nejera neein
inae nihacachene jaun coejelanaala:

“Canejeraauru,” nae cana rai Cana
Coaunera Calaohi. ¹² Niritorichaaine
quete:

“Canejeraauru raine
lineein neeine beebejeein,
netaojiaain
Ii coroaeraauru cataaun
nenatereeeunni,”

naalune, laenanohineein nelu Cana
Coaunera Quiricha cuhane.

¹³ Chaen techu:

“Leinjiin Acaachane
niicha ichai ichaane coina
cohajereeeunni,”
naain.

“Cauna neeun,
canu rai Cana Coaunera
tenojoihunru- cacalabihuru
ainara,”
naain ne laenanohineein.

¹⁴ Charijjeiin teeinti, ita araainein
niha cachane, ita iniho que inihoquiin,
ita coichana que coichanaain,
naaonjoaen cache, nii rijjijeeinte cache
iniho que inihoquiin cache coichana que
coichanaain naaonjoaelu Jesocurisito,
caa chauratane que ohin, nii cache
itajeranein nenea moconajaera
amuritohane coina. ¹⁵ Nitohanein
moconajaera amuritiinte, ohin
nitajeeurichaine que satiin casiiriin
ichaonacaauru- cachaauru ichoteratelu.

¹⁶ Aihane jaun, coatiha anjeraauru
coroatajanihane coina turuhin niheilu,
Abaraaun nefoeratenein nenacaauru
coroatajanihane coinatate turuhin nelu.

¹⁷ Nitohanihane coinatate, jerichanejeein
cana nejeranein, nihacachene
rijjijeein tenojineein nelu, Cana
Coaunera notaracaae coujurihu cana
rai saseredotecuru curuaanaacuru
Curuaanaanein, cairichaaajoaain
cana coaraain, cana coreniha cairichei
coaraain ohane, satiin cachaauru osa
que suujua acatena nainiha Cana
Coaunerane coina. ¹⁸ Nitohanein

raajenihane necairichanaa coaraain, cojunojoneein nihalune jaunte, rijijieein necairichanaa coaraain, cojunojoneein niha cachane coaraane, coroatajaneein naonjoaen.

**Moisesa amurijiriin
cocoainanohi niha Jesusone**

3 Canejeraauru, aihane jaun Cana Coaunera ranojoneein, inae rai cachaneein neeichene jaun, niicha icharatenohi icharaanu que niicha tei-Jesocurisitohacha que coaucuche. Nariha jataain coreniha chabana satonoelanaala esenetaacachene jaun. ²Jerihane rijijieein nere tonoraain niha Jesocurisitone jaunte, niicha icharatei icharaanu que cocoainaan nelu Cana Coaunera. Nii rijijieein techu, Cana Coaunera cachaneein nenacaauru aina, niicha icharatenohi icharaneein nelu Moisesa. ³Charijieein teeinti, niicha jai loreri amurijiriin jataain nelateineein ne loreri ichara, nii rijijieeinte, jataain Moisesa amurijiriin nelateineein nelu Jesocurisito. ⁴Itolere lorerite, niha icharane jaun neein naonjoaen. Nete laen Cana Coaunera coaunaane jaun, neein naonjoaen itolere. ⁵Nii rijijieein techu, rai cachaneein nenacaauru rai Cana Coauneraacha icharatei icharaneein nihane jaun, raujiaain nota que coaraain, que niicha beratei beraneein nelu Moisesa. ⁶Nete laen rai Calaohi Jesocurisito, cana rai cachaneein- rai loreri rijijieein nihacachene amurijiriin, cocoainaan cana inana neein telu. Nii jaunte, rai loreri rijijieein nerichaacheein, esinae rauhijiriin jerihane rijijieein neein, chabana cohajihacachene cointeein jianelanaala canaacha cohajei cohajihacachene.

**Acaauru que Cana Coauneraacha
banihatihu turuurenerichaain
rai cachaauru tabaaaurune**

⁷Nitohanihane jaun, rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Enene cojoanona
cuhane inara rai niicha jerei
biha Cana Coaunerane,

⁸jiaonriha
inara suujua aohana jerelanaala,
aihuruhalu nere tonoraelanaala,
nechu acaauru casetecaa
Cana Coaunerane cojuhin coaraa
cacha areroo ichatane janane
rijijieein nihache.

⁹Ecute
jenachoonca jaanacaneein
mainajeriin acaauru notajaain,
acaauru coroatajanichaaunne saijieein,
acaauru casetacaanune coujuha
quere tonoraarenelu- inara
foerateracuru.

¹⁰Nii jaunna,
nii inara foerateracuru aina obajeein:
‘Nechu itolere bana
joaenreein rai suujua cuaauruhane
jaunte,
acaauru que
canuhacha coitucueratena
jerei coitucunaa jerecurene.’
naain:

¹¹Aihane jaun,
coatih acaauru que banihatteen
canuhacha rucujueihu
turuururinaain,”
naain biha Cana Coaunera Suujuene
jaun ne laenanohineein.

¹²Aihane jaun canejeraauru, le cacha nequichene- inara netonai nabana cana rai Cana Coaunera beratei esenetaain neeichene janequichene coataa, que nainaan necohalajiin ichaaoche.
¹³Nitohaneein nena coacuelanaala, jianein lecacha nequichene jiniiquiin ita suujua laraajiaain

neeuche: “Enene cojoanooa,” naain aitoaha Cana Coaunera Quiricha cuhanena jaan que turusihane ajiniha. Nabana inara tabaauru saruhin niha osane, rijitojoein chatohanai ichaquichene, inara netonai canaacha esenetai esenetaelanaala naitoonjoan tonoraeneeichene coataa. ¹⁴Nitohanihane jaun, esinae rauhijiriin Jesocurisito aina nenaajerichaachene, nii esenetaacachene bana canaacha cohajei que turuhane reeintiaain esenetaacachenete ne.

¹⁵Nii coinete:

“Enene cojoanooa cuhane inara rai niicha jerei biha Cana Coaunerane, jiaonriha inara suujua aohana jerelanaala, aihuruhalu nere tonoraelanaala nenacaaurulune rijijieein nihache.” nae Nere Inoaesi.

¹⁶“Charijihuru Cana Coaunera ere aonacuruhane saijieein nii baiha nere tonorana jerecurenelu,” naaichena. Acaaurute, satiin Egipto batane caje Moisesaacha rocoorinelu. ¹⁷Nii jeelaihuru que techu, nitohaneein nere tonoracurenihane jaun, acaauru que nejerateein acaauru coroatajanihane jianiha jenachoonca jaanacaneein Cana Coaunerane jaun, ichataneu cacha areroo satiin ohacoaurelu. ¹⁸Chaen techu nii jelaihuru, rai nitohaneein nere tonoracurenihane jaun, esinae rauhijiriin acaauru que banihateein niicha rucujuihu enoorenerichaaaine que aitelu Cana Coaunera. ¹⁹Nii jaunte, esenetaacurenihane coreniha nii acaauru que banihateein niicha rucujuihu turuurenerichaaaine coitucuhacache raotojoein.

4 Aihane jaun, jaiti cana rai niicha teeni, rai nebetacanaa cojoanooa tihane rai niha Cana Coauner-

ane jaun, ecu turunaa nainichaachene coina, jataain nechohalajiin ichao-hacachenete caohachae. Nabana inara tabaauru, ecu turunaa nainecurenihane coataa.

²Nitohaneein cana netonai ecu turunaa nainichaachene coinete, nii Moisesa que beratihalu acaauru raine rijijieein, cana rai netonai beratelu.

Nete laen inacojoein acaauru rai beratelu, aonacuruhane saijieein, aihuruha nii niicha beratei esenetaain tonoraaurune rijijieein, acaauru netonai esenetaacurenihane jaun.

³Nete laen cana, esenetaeranein nihacachene jaun, nii Cana Coaunera aitoonjoan- nebetacana jaan enorichaaachein. Nitohaneein nere tonoraaururichaaaine jaun, aitorichaaaine quete:

“Nii jaunna obajeein, esinae rauhijiriin nebetacaanune jaan turuurenerichaaaine que aitoon” naain belu Cana Coaunera. Nete cana rai chauratane coaunaane nainaalune caje coauneein nelu, nii nebetacanaa cojoanooa naitoonjoa.

⁴Nii jaunte rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Caainsi janone cuhane jetaote, itolere coaunaane nainaan- bana nebetacaelu Cana Coaunera,” naain laenanohineein ne.

⁵Nii baihate coaiten rai Quiricha cuhane, nii Isaraelitacuru que:

“Coatiha canu nebetacana jaan turuururinaain,” naalu Cana Coaunerane, ne laenanohineein.

⁶Nete, nere tonoraain ichoteratenojoein neeururichaaaine aonacuruha ichoaichaniha natiin, esenetaacurenihane jaun, nii nebetacana jaan Cana Coaunera aitoonjoaun turuureniha Isaraelitacurune coina aitoahalune saijieein, jaiti

neeure satononiha nii naitoonjoan es-
enetaeraauru, acaauru corenraniha nii
nebetacana jaau turuheninuunru.

⁷Nii jaunte, nii nacoauneein
le janonaa que cojoinacate Cana
Coaunera:

“Enene cojoanona,”

naain. Nii Quiricha Inoaensi caje coitu-
cuhichene rijijieinte, que beratihha Cana
Coaunerane jaun:

“Enene cojoanona cuhane
niicha jerei beratihha

Cana Coaunerane,
jiaonriha tonoraeneechene,”
naain belu Rabiri.

⁸Nii aina cunacaaurulu- Isaraelitacuru
turaaalu Josoene jaan jelai que, aitohalu
Cana Coaunerane jana nihane, coatihha
leecha janonaa berihei Cana Coaunera,
rai nebetacana jaau nihacachene que
aitiin. ⁹Nitohanihane jaunte, satiin Cana
Coaunera cachaneein nenacaauru rai, ne
jelai tein acaauru que banijiaain nebe-
tacaauruna jaanu. ¹⁰Charijieein teinti
itolere coaunaane nainaan nebeta-
caelu Cana Coaunera, nii rijijieein techu,
rai namihaneoo caje nebetacaa aicheein,
nii Cana Coaunera nebetacanajau tu-
ruhin nei. ¹¹Aihane jaun, nii nere
tonoraelanaala nenacaauru rijijieein ne-
naa coataa, atiin caaintati ichacaach-
ene coina cana letoaane nihanatiin nere
tonoraacachenete ne, nii rai nebetacana-
jau turunaa nainichaachene coina.

¹²Nii cana rai Cana Coaunera be-
ratenojoi Erenaate, cana ichao coreein,
cana rai leecha ichaonaa teraneein,
naojoainein nena ne. Acate aihha
soondarooru rai sabere- jerane ajinaain
nenaane amurijiriin nihane jaun, cana
suujua cuhane enohin cana suujuene
maajeein coitucue. Nii jaunte cana su-
ujua cuhane canaacha coacui, canaacha
ichana jerei, naaonjoainuri baasoneein,
caohachaneein, naaonjoane coitucue
raotojoein. ¹³Nitohanihane jaun, ni-

hei chuni Cana Coaunera coaunanojoi-
neein nena, que nasiha nainera. Acate
inae ecu tihane bana rai canaacha beenei
coitucue.

Saseredotecuru curuaanaa Curuaanaa Jesoso

¹⁴Cana Coaunera Calaoihi Jesosote,
acaihaniji cana rai saseredotecuru
curuaanaacuru Curuaanaa neein
dedeeu cuelu. Aihane jaun, leinjiin
acaacha esenetaain cohajihacachene
rijijieein, itolere bana jianena
coacuelanaala beebejeein, acaacha
cohajihacachenete caohachae.

¹⁵Acate cana rai saseredotecuru
curuaanaacuru Curuaanaa nihane jaun,
coujunojoinichaachene enaacha osa
que nesaruna nainichaachene coitucue;
acaentonai aihacachene rijijieein
coujunojoneein nerejetohalume jaun.
Nete laen, nii saijieein chabana osa que
nesaruenelu. ¹⁶Aihane jaun, chaque
tonajelanaala, atiin cana belaicha
Cana Coaunera rori- *trono* rohan
netichaachenete ne; cairichaaajoain
cana coaraain, latichaachene nainein
cana rai caohacha ichaain cana
coroatajanena nainihane coina.

5 Satiin saseredotecuru curu-
aanaacuru curuaanaate, cachaauru
jana janijiin, Cana Coauneraacha
teinein ne, aca cachaauru osa coreniha,
Cana Coaunera rai itolere tein,
inihocuru mocoeranu *sacrificios* que
nihane coina. ²Nii jaunte acaentonai
joaenreein cacha rijijieein nihane jaun,
cairichaaajoain- cha coitucuelanaala
nenacaauru, nitajerai nenacaauru,
naaonjoainuri coarae. ³Nitohanein
joaenreein cacha rijijieein nihane
jaunte, rai nosa, cachaauru osa,
naaonjoain coreniha, Cana Coaunera
rai itolere lenonecuru *sacrificios* sohin
moco. ⁴Nihe chuni raajenihane
jerihane rijijieein, saseredote neein

cocainanohineein nei. Aaroon janijiin raain cocainaalune rijjijeein, raain cocainaa Cana Coaunerane banaachate laen saseredote neein nenea naine cacha. ⁵Nii rijjijeeinchu coatiha raajenihane saseredote neein nihane caina, cocainanohineein niheilun Jesoso, Cana Coaunerate cocainaain nelu. Acate rai:

“Iite canu calaohineein,
enene canuhacha teineein
neei,”

naelu. ⁶Chaen techu, rai Quiricha Inoansi cuhane:

“Iite chabana satonoelanaala
saseredote neein neriquiin,
aihalun Melquisedee ne rijjijeeincha,”
naain ne laenanohineein.

⁷Jaiti cana rai chauratane que ichaohane bana, atinaaururichaaaine caje ichoteratiha Cana Coaunerane caina, jataain chanaain, caje bajaa Jesocurisitone janate, jataain nere tonoraeranihane jaun, coroatajanelun nii cairichaaaururichaaaine abaantana nainihane caina rai Inaca Cana Coaunera.

⁸Nitohaneente Cana Coaunera Calahinihane saijjjein, necairichaaanaa coaraain nelun Jesocurisito, jeriha rai Inaca Cana Coaunerane rijjijeein nenea jerenacaanun. ⁹Nitohaneein jataain Inaca ere tonoraeraneein nihane jaunte, Aca, satiin nere tonoraain neinichaachene ichoterateraneein ne.

¹⁰Nii jaunte Melquisedee rijjijeein nenea saseredote neein cocainaanelun Cana Coaunera.

Jataainte elunae esenetaain nihancane jianichaane.

¹¹Niha jataain arajiin inara rai irihanunee jaanun niqui. Nete jataain caaintate inara rai bihanunee, cha aonaquichene nihanatiin coitucusineeichene jaun.

¹²Inae niqui carajaa, inara cacha relaeraneein neeichene jaanun rijjijeein

Jesocurisito coitucuhin neeichene. Nete enanetojooein caaintajelanaala cana relaa Cana Coaunerane jaan que nihanatiin nacoauneein inara relaera jerequiche. Nii jaunte aiha leinjiin canaanai ujuarine rijjijeein neeichene jaun, iniho quinaa nainenihane jaun, itariicha cohajilha canaanai ujuarine rijjijeein jataain caaintaelanaala nenea que inara relaera jerequiche. ¹³Nii itari coha canaanai ujuarine rijjijeein, caaintajelanaala relaera jereraaurute, leinjiin canaanai rijjijeein neein niicha ichai coitucuelanaala ichoae. ¹⁴Nete laen nii iniho que cuaain inara relaanunee jaan Cana Coaunera Ere neein nenea ne. Acate, inae acaauruhacha coacui coitucuhin, “Naaonjoainte baaso ne,” jana, “Naaonjoainte caohacha ne,” naain coitucuhin nenacaauru rai benojoi ne.

6 Aihane jaun, inae caohatiin jauriaanejeein Jesocurisito que nerelacaachelunee jaun, inae leeoachanein coacuelanaala, ainaacha iicha cana suujuane reentiaain sacuhacachenete ne.

Inae nainiheini nacoauneein jauriaanejeein esenetaacachene nunuhetihacachelunee rijjijeein neein, baaso ichaquichene coreniha cana nitaje rai nihacachelunee rijjijeein nenea nainihaacache. ²⁻³Raujiaain Cana Coaunera esenetaain, cachaauru baotisaain, biji que Jesocurisito esenetaeraauru dadaain acaauru rai Cana Coaunera bajaain, o caje ichanaain neeururichaaain onacaaurunee, nerichaaain chabana satonoelanaala casetecone, naaonjoainuri coitucuhacache caohatiine jaun, jianein nenea coacuelanaala que leeochoauru relaacachenete ne. Jeriha Cana Coauneranete nitohanein icharichaaachein.

⁴Nitohanihane jaun, inae le sajeein itolere coaraain coitucuhin, Cana Coaunera Suujue siriin, ⁵jataain caohatoa cana rai Cana Coaunera beratenojone coitucuhin, itolere que jataain nelateineein nerichaain caa baiha neeni janonaa quene coitucuhin, ⁶naaonjoaain neeichene saijieein jianequichene, inae nacoauneein jeriha Cana Coaunerane rijjijieein ichaonaa naineriheicheein, coroso que Jesocurisito teein, nocoeje chanuuruhane tocohanein rai nocoeje chanuha airiquicheeine jaun. ⁷Nete laen atane caohacha que temule jaera rai, atane setejiaa elone caohatiin omarohin inacaain nihane rijjijieein, jeriha Cana Coaunerane rijjijieein neeichene, inara rai caohacha ichaain inara coroatajanereein Cana Coaunera. ⁸Jana nii temule jaera rai oja aina omane neeojoaain niha nii temulene rijjijieein neeichenete, laen inara cojiotaain inara mocoeratereein Cana Coaunera.

Canaacha cohajeite leinjiin acaacha cohajihacachene icharaneein ne.

⁹Nete, inara rai caritiin aitocooaunne rijjijieein, inara inae jeriha Cana Coaunerane rijjijieein ichaohin iiquichene coina, nichoterichaacheeine esenetaaichene caje cuaain leeocheaneein coacuelanaala neeichera canejeraauru. ¹⁰Nii jaunte, chabana baaso ichaenihane jaun, nii enanetojoein ichaquichene rijjijieein, leeochoaauru cana nejeraauru- canaacha esenetai esenetaeraauru belaiquichene coarateein, coroatajanequichelune baitenereein Cana Coaunera. ¹¹Nete laen, jataain ainaacha iiquichene reeintiaain, acaacha cohajein, esinae rauhijiriin corajeein ichaquichene coarateein, inaraacha ichai ichaquichene caohachae. ¹²Coatiba

chaque nelatihei chachaain neeichene coiinteein ichaquichene. Charijieein teeinti itolere bana jianelanaala esenetaain neeuruhane jaun acaauru rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa raeraneein neeure esenetaeraauru, nii rijjijieein neeuche inara netonai.

¹³Abaraanun rai niicha teeni tihane coina aitohalune banate, leinjiin Acaacha itolere amurijiriin nihane jaun, inae neniha amurijiriin neine jaun, aca Cana Coaunera neein coarajeein icharichaaaine coina: ¹⁴“Canune ii coroatajaneein, arajiin janiinacajelanaala nefaauruha iicha foerateeurine coina ichareeunicha,” naain Abaraanun rai biha Cana Coaunerane jaun, ¹⁵luhecaelanaala carajaain cojoaain, nii rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa raelu Abaraanun. ¹⁶Nete laen cachaauru cha chana jerecuruhane, “Cana Coaunera coarajihane jana icharihanine que,” aitiin ichae. Nii jaunte, cha chana jereein nihane esinae rauhijiriin icharihanine esenetaera coina, “Cana Coaunera notaracae icharihanine coina,” aitohane, inae nene nenacaan rohecaera. ¹⁷Nii rijjijieein techu, nii niicha teeni raeranein neenihuri rai, aansijiinniji nii aitohane corelanaala, esinae rauhijiriin icharichaaaine coitucuuruhane coina, aca Cana Coauneranein coarajeein icharihanine que aitelu Cana Coaunera. ¹⁸Cana coritaelanaala niicha teeni naitoonjoan, aca- Cana Coauneranein coarajeein icharihanine coina, Cana Coaunera aitoonjoante raacache, Aca itolere baaso caje cana beraichanein nihane coina, naitoonjoaacha cohajein nihacachene jaun. ¹⁹Nii cana rai niicha teeni- canaacha cohajeite, nitajihane coataa cana suujue nunaeranein ne. Charijieein teeinti, cujuana nichajai que auriteein bote nunae rai nunaera-

ancla, nalaa fichafichaanaane coataa nii rijjijeein. Nii canaacha cohajeite chabana turunaa nainenihacache Teenforo cuhanai bujuaneein nena ne jaun- cana turuhaeranu que nenaaneein ne. ²⁰Nitohaneein ecu cana turuaeranu quete cana rai chabana satonoelanaala nena saseredoteneein nelu Jesoso, aihalu Melquisedee ne rijjijeein.

Saseredote inoansi- Melquisedee rijjijeeinte nelu Jesoso.

7 Nii Melquisedee jetaote- Cana Coaunera rai saseredote neein, Saleen batane curuaanaa neein nelu. Nii Melquisedee jetao techu, leeochoaauru curuaanaacuru *reychuru* cachaauru amuritiin sohin jitariin acaauruhacha sirii ruluha acaauru cajene baiha caaujiha Abaraaunne jana, que tacaain cuhin, coroatajaniha Cana Coaunerane aina leeochoaauru amuritohane que aitiin cojiotaain coroajelu. ²Nitohaneein coroaecane jaun jetaote, nii leeochoaauru amuritiin sohin acaauru caje niicha ruluhi lechooncanu telu rai Abaraaun. “Melquisedee” naane jetaote: “Caohacha ichara curuaanaa” naane aite. Jerichanejeein jetao techu: “Saleen” naane: “Raotojooein nena” naa aite. Nii jaun jetaote, nii Saleen batane curuaanaa nihane jaun: “Raotojooein nihacachene tera curuaanaa” naure Melquisedee que. ³Nihei coitucueraai rai inaca, rai neba, foerateracuru, naonjoainuri. Niheichu coitucueraai nejanoa, ohin, naonjoaane. Nii jaunte, acaihaniji chabana satonoelanaala nena Cana Coaunera rai saseredoteneein ne, aihalu Cana Coaunera Calaoehine rijjijeein.

⁴Coaracuche nachuhinti jataain nelateineein niha nii Melquisedee ne jaun, nii leeochoaauru curuaanaacuru cachaauru sohin, niicha rului

lechooncanu tihalu rai, cana foeratera inoansi Abaraaunne. ⁵Moisesa tenojoi rauhite niqiu, Lebi nefoerateneein nenacaauruhacha- saseredote neein leinjiin acaauruhacha, satii cachaauruhacha sirii lechooncanu raauruhane coina aitelu, satii cachaauru, acaauru araaineein- acaauru rijjijeein Abaraaun nefoerate neuruha acaauru netonoaine saijieein. ⁶Nii Melquisedee coatiha laen niqiu, Lebi inamoco nihei. Nete nii saijieein, nii Cana Coaunera aitoonjoa raeranein niha Abaraaun natiin, caje nii niicha rului lechooncanu bajaain Abaraaun cojiotaain corojaje. ⁷Nii coitucuhacachene rijjijeeinte, nii cojiotaain niicha corojajei cacha amurijiriin nelateineein ne, nii cojiotaera. ⁸Satiiin caa chauratane que cachaauru caje acaauruhacha sirii lechooncan raaurerate ooruhane rai neein aihure. Nete laen nii Cana Coaunera Quiricha cuhane, Melquisedee que naitoonjoa enanetojooein jaiti ichaonaa que aitona rijitojooein aite. ⁹Nii rai niicha rului tiha Abaraaunne cajete, nii Lebi inamoconeein nenacaauru- saseredotecuru, enene cachaauru caje acaauruhacha sirii lechooncanu bajaain raeranein neenihuru netonai, Melquisedee rai niicha sirii teuruhalune coitucuhacache. ¹⁰Nii que taca cuha Melquisedeene jana, rai jaberoco cuhane jaiti najanoelanaala neuruha niicha foerateenihurune jana, rai niicha rului tihalu Abaraaunne jaunte, jaiti nejanoelanaala netiin acaauru netonai acaauruhacha sirii lechooncanu tein neurelu.

¹¹Nii coitucuhichene rijjijeeinte, Aaron foeratenojooein nena- Lebi inamocooru- saseredote neein nenacaauru aina cuaain, Isaraelitacuru rai rauhi tein nelu Cana Coaunera niqiu. Nete nii rauhi tonoraeraauru,

esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein neureenlu. Nii jaunte nacoaaneein saseredote letoaelu Cana Coaunera. Nete laen, nii niicha letoai Aaroon nefoerate caje nenaanelanaala nihalu Melquisedeene rijijieein nenaane. ¹²Nii jaunte, nitohaneein necoriha saseredotene jaun, Cana Coaunera rai rauhi netonai necore. ¹³Nii ena nena cana rai saseredote- cana Curuaanaate, leeocho Isaraelitacuru lauri caje nena nihane que aitiin laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹⁴Nii jaunte, nii coitucuhacachene rijijieein, Jodaa lauri caje nenaanein nelu cana Curuaanaa. Jana Moisesa coatiha nii Jodaa lauri caje nerichaain saseredotene coina coacuhin iriheilu, neeururichaain saseredotecurune bihane bana.

¹⁵Nii jaunte, jataain caohati sasere-dote Melquisedee rijijieein niha, nii ena nena cana Curuaanaa- saseredotene coitucuhacache. ¹⁶Aihane jaun, coat- iha aihuruha leeochoaurune rijijieein, “Acate rai laurineein ne,” naain rauhi cuhane laenanohineein nihei. Acate cha- bana nitajenaachara ichaonaa caje unaa- neein ne. ¹⁷Nii jaunte, nii rai: “Iite Melquisedee rijijieein chabana satonoelanaala saseredote neein neriquiincha,” naa Cana Coaunerane, ne laenanohi- neein Quiricha Inoaensi cuhane.

¹⁸⁻¹⁹Nitohaneente nii jauriaanejeein nena rauhi, Moisesa rai rauhi, naaonjoain aina chaque nelatenihane jaun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein cachaauru ichao rucuhena nainenihane jaun, itajeein nacoaaneein jataain amurijiriin nelateineein nena te Cana Coaunera. Acate laen Cana Coaunera rene cana turuaeraneein ne.

²⁰Chaen techu, aca Cana Coaunera neein coarajeein chabana

satonoelanaala nihane coina, cocoinarihanine esenetaacachene coina raajenihane aitelu. Jana leeochoauru saseredotecuru, coatiha chabana satonoelanaala neeuruhane coina, aca Cana Coaunera neein coarajeein cocoinaane coina aitohi Cana Coaunera. ²¹Nete laen cana Curuaanaa, chabana satonoelanaala nihane coina, aca raajenihane coarajeein cocoinaane que:

“Canune

Cana Coaunera neein caraajenihane coarajeein icharihanuhine coina aitoon.

Nii jaun

nii caitoonjoan corerihaaunni.

Iite chabana satonoelanaala saseredote neein neriquiin,”

naain ne laenanohineein rai Quiricha Inoaensi cuhane.

²²Nitohaneente nii jauriaanejeein ne- naa amuritoheriin nena, cana rai Cana Coauneraacha teeni terateraneein ne- naane Jesoso. ²³Leeochoauru jauriaane- jeein saseredote neein nenacaaurute, cana rijijieein cachaneein neeuruhane jaun, arajiin neurelu, ohin nii baiha ichanana nainecurenihane jaun. ²⁴Nete laen Jesoso ohin nitajenaa nainenihane jaun, leinjiin acaacha chabana satonoelanaala cana rai saseredoteneein ne.

²⁵Nii jaunte, aina cuaain Cana Coaunera coacuhin ichaonacaauru ichoteratereein chabana satonoelanaala nihane rijijieein, acaauru netonai chabana satonoelanaala Cana Coaunera aina neeuruhane coina. Nitohanihane jaunte, chabana ohenihane jaun, itolere bana satiin esenetaeraauru coreniha bajaee bajaareein Cana Coaunera caje.

²⁶Nitohaneente esinae rauhijiriin canaacha latei saseredotecuru curuaanaacuru Curuaanaa neein letono neein ne Jesoso. Acate Saantoneein baaso colane- niheichu osaquelanaala-

osaaonacaauru caje, jelai dedeeu tenojoinnein ne. ²⁷Coatiha leeochoaauru saseredotecuru rijjijeein, jauriaanejeein rai nosa coreniha, nii baiha cachaauru osa coreniha, naaonjoain iniho mocohin Cana Coaunera rai tihane coina nenea nihei. Nitohanelanaalate, le sajeein chabana coaiteen ohenihane coina, raajenihane cana coreniha rai jaberoco telu sohin atinaauruhane coina. ²⁸Jana nii Moisesa rai rauhi que cocoainanohineein nenacaauru saseredotecurute- nechu joareein cachanein osaaonanein neurelu. Nete laen, nii Moisesa rai rauhi que cocoainanohichuru baiha, ena nenea saseredote cocoainaane coina, aca Cana Coaunera neein coarajeein icharihanane que aitohalune jaan, rai Calahineein osaqelanaala- chabana satonoelanaala saseredote neein nihane coina cocoainaelu Cana Coaunera.

**Ena nenea- cana rai, Cana
Coauneraacha teeni
terateranein niha Jesoso ne.**

8 Nii cana rai saseredote curuaanaacuru Curuaanaa- caa inara rai ereerecaanne jaante- jataain itolere amurijiriin nelateineein Cana Coaunera rijjijeein nihane jaun, Cana Coaunera nelaurihanaja raotono nichajai que nelauriaelu Cana Coaunera rohan. ²Acate cana rai esinae rauhijiriin saseredote esine neein Cana Coaunera ichanohineein nenea- *santuario* cuhane neein, Cana Coaunera rene cacha turuaeranein ne. Coatiha aihuruha leeochoaauru saseredotecurune rijjijeein, raajenihane cacha ichanohineein nenea- *santuario* cuhane nihei. ³Satiin saseredotecuru Cana Coaunera rai chaaelai teranein, inihocuru mocohin teranihane coina cocoainanohi nihane jaunte, Jesocurisito netonai nii rijjijeein cana osa coreniha raajenihane

netelu atinaauruhane coina. ⁴Coatiha caa chauratane caje nenea nihane, saseredote nenea nainerihe. Inae caa chauratane que arajiin neeuruha saseredotecuru, Moisesa rai rauhi cuhane aitohane rijjijeein niqui, Cana Coaunera rai nii Teenforo asaae lenonecuro sohin mocooruhane coina. ⁵Nii saseredotecurute, nechu dedeeu ichacuruhane cojunacanein nitohanei icharanein neeurelu. Canate esinae rauhijiriin, nechu dedeeu nenacaauru rijjijei icharanein ichacuruhane coitucuhacache, *santuario* ichaa Moisesane coina rai: “Aonaaun. Nii ichei ichatane ucuunno coaratihanulune rijjijeein ichaaura,” naalu rai Cana Coaunerane caje. ⁶Nete cana rai saseredote laen, jataain nii leeochoaauru amurijiriin, jataain cana rai caohacha ichaain, cana rai tihane coina aitohalu Cana Coaunerane rijjijeein, Cana Coaunera rene cana turuaeranein ne.

⁷Bana caohachaain cachaauru ichao rucuhena nainiha, nii jauriaanejeein nenea Cana Coauneraacha teine, coatiha neriheilul Jesocurisito caa ena niicha tei ichaane coina.

⁸Nete nii jauriaanejeein niicha tei rijjijeein neurenihaha cachaaurune jaun: “Inae chojoanonaa que turuhane banane, Israeli, Jodaa, naaonjoainuri aina, enachasine canuhacha ichaneni ichareeunnicha.

⁹Nii ena acaauru aina canuhacha ichanenu, coatiha Egipto batane caje acaauru foerateracuru rocohanulune coina, canuhacha ichailu rijiirinaai. Nene, nii acaauru aina canuhacha ichanenu tonoraelanaala

ichaaoruhane jaun,
 acaauru que jaolecoonlu.

¹⁰Nii caa baiha Isaraeli aina
 canuhacha ichanenute,
 acaauru suujua cuhane laenanohineein
 niha

Canu rai rauhine,
 suujua caje coauneein
 coitucuuruhane coina
 canuhacha ichanenu ne,
 Canu,
 acaauru Coauneranein
 nihanune coitucuhin,
 canu cachanein neuruhane coina.

¹¹Nii bana,
 inae le cachaauru,
 leeochoaauru,
 acaauru laurichuru,
 acaauru araaichuru,
 naaonjoainuri,
 inae Canu que
 ita relaaoruhane latelanaalate,
 Canu,
 acaauru Coaunera nichaaunne
 coitucuururein
 satiin ichauhenaauru,
 canaanaihunru,
 naaonjoainuri.

¹²Nii banane
 baaso ichacuruhane que casuujua
 acatein,
 acaauru osa que canu suujua
 acatereeeunni,”
 naelu Cana Coaunera.

¹³Nii cana rai nacoaunein enacha-
 sine niicha ichanenu biha Cana Coauner-
 anete, inae chaque nelatelanaala nitaje
 rai niha nii jaurihaanejeein niicha icha-
 nenune coitucueratitha aite.

***Santuario chauratane que nenaalu
 aina dedeeu nena santuario.***

9Nii jauriaanejeein Cana Coauner-
 aacha teite, caa chauratane que
 rene nichuuntaauruhane jaanu que *santu-
 uario* neein telu Cana Coaunera. ²Ni-

tohaneente, nii jauriaanejeein *santu-
 ario* neleru asaae jetao nelu lein-
 jiin usi nujua, leinjiin mesa Cana
 Coaunera que banijiaain nena faan
 siriin, naaonjoain. ³Jana, que jauriin
 nena bujua cuhane jetaote, jelai tein
 Cana Coaunera turunajanein curua-
 jaelu. ⁴Nii cuhane jetaote, nelu oro
 caje ichanohinein nena rori, jujui-
 incienso mocooruhane jaanu que, chaen
 camela itolereenein oro que carihanojoi-
 neein nena. Nii camela cuhane jetaote
 nelu, oro caje ichanohinein nena- lein-
 jiin baichaje, cuhane manaa neein cu-
 ruajaain nena quinacai- manaa siriin.
 Chaen jetao techu, nii camela cuhane
 nelu Aaroon bastoon omaronalu, Cana
 Coaunera rai rauhi- ajeri caje nena
 tabara que tein laenanohinein nena,
 naaonjoainuri. ⁵Nii camela ichoe je-
 taote nelu- coroatajai cacha rijiinanai
 itaroojianaain. Acaauru jetaote, ecu niha
 Cana Coaunerane beranein jetao, nii ni-
 taro que nii camela fuera asaaranein
 ne. Nete ena nelatene jitariin nii coitu-
 cueratein niique irihacane. ⁶Inae ni-
 tohanein satiin ichanohinein nihane
 jana jetaote, itolere bana nii nunuhe-
 neein nena- Cana Coaunera rene nichu-
 untaauruna jaanuruure saseredote-
 curu, ecu Cana Coaunera rene nichu-
 untaain ereerecuruhane coina. ⁷Neje-
 taote nii que jauriin nena- jelai tein
 Cana Coaunera turunaja neein nenaau
 jetao, saseredote curuaanaacuruhacha
 ecu turue le sajeein le jaanacaauru
 nainein. Ecu enohane nainein je-
 taote, lenonecuru coichana amaare,
 jauriaanejeein rai nosa coreniha tein,
 nii baiha coitucuelanaala neosateeuruha
 cachaaaurune coreniha tihane coina. ⁸Ni-
 ite cana que coitucuerate Cana Coaunera
 Suujue, nii nunuhenein nena- Cana
 Coaunera rene nichuuntanaanaja neein
 nihane jaun, jaiti neniha nii jelai tein
 Cana Coaunera turunajaau cana turu-

aerane jaun, ecu turunaa nainenihacachene que. ⁹Satiin niite, nechu cau jaiti ichaohacachene tonohanau cana que coitucuerateranu que nelu. Nii itolere inihocuru mocohin Cana Coaunera belaihuruhane jaan, coatiha nitohanei ichaain coroaeraauru cachaauru suujua couluoona nainiheil. ¹⁰Acate raujiaain lenonecuru, conacaihuru, naaonjoainuri couluooraneein, cachaauru netonai chatoanai ichacuruhane, rai jaberoco caje niicha ichai jaoruhane coarateeuruhane jaanu que nelatel, cana suujue coriha Cana Coaunerane que turuhane reentiaajeein.

¹¹Nete laen inae turuhelu Jesocurisito. Acate enene inae cana rai saseredotecuru curuaanaa Curuaanaa esineneein- chabana satonohelanaala nereein. Nii saseredote neein niicha ichai ichaane jaan- *santuariote*, esinae rauhijiriin nesineneein nena ne. Coatiha raajenhane cacha chanohineein nena nihei, niheichu cau chauratane que nihei. ¹²Nitohaneeinte *santuario* cuhane enohelu Jesocurisito, coatiha aihuruha caa chauratane que nenacaauru saseredotecurune rijijieein, Cana Coaunera rai, cabara curuanaa, toro narejeen, naaonjoainuri coichana tihane coina nihei. Acate raajenhane rai coichana tihane coina, le sajeein enohelu chabana coaitenhane coina. Nitohaneeinte cana rai ichaonaa chabana satonoelanaala nena teraneein nihane jaanu raelu. ¹³Esinaete niqui, nii toro narejeen coichana, cabara curuaanaa coichana, baca narejeen moco bajane, naaonjoainunri que, chaelai Cana Coaunera que banijielanaala nena cabuuruhane couluorejetelu, Cana Coaunera que banijiaaineein nihane coina. Nete laen cacha suujue couluoona nainenelu nii ichanacuru. ¹⁴Nete laen jataain nii amuritoheriin

nelateineein ne Jesocurisito coichana, aca Cana Coaunera Suujue, chabana nitajenaacharanejeein nena aina cuaain, raajenhane Cana Coaunera rai cana coreniha ohane coina netihalune jaun. Nitohaneeinte cana suujua letononeein, canaacha ichai coreniha, cana nitaje rai nena caje, cana suujua corein nelu nii rai coichana- osa colane nena- Cana Coaunera jerei ichaain nihacachene coina.

¹⁵Nii cointate ohelu Jesocurisito, ena nena Cana Coauneraacha ichaneni aina cuaain, ichoachaniha neein onacaaurulu, ena neinichaachene, naaonjoainichaachene Cana Coaunera aina cana tihane, nii inoanlu jauriaanejeein niicha ichai, raujiaain cachaauru osa bujuateraneein nihane caje, acaauru osa que suujua acatena nainiha Cana Coaunerane, satiin niicha ranojoneein nenacaauru netonai nii naitoonjoa niicha teeni chabana satonohelanaala nena ichaonaa raeraneein neeuruhane coina. ¹⁶Oha cachane baiha, rai rucuhele niicha cocoirichai raauruhane cointate, jauriaanejeein oha nii cachane coitucuuruhane rai ne. ¹⁷Nii jaun, jaiti oheniha nii rucuhele erora cachane, coatiha nii niicha cocoirichai rucuhele ranaa nainihei cacha. Inae ohane baihate laen naine nii rucuhele raa nii banihatihane jaan ne. ¹⁸Nitohanihane jaunte, nii jauriaanejeein nena Cana Coaunera ichai tonoracuruhane coina, carenero sohin rai coichana chororejetucurelu. ¹⁹Jerichanejeein jetao techu, aina nenacaauru cachaauru rai jetao, nii Cana Coaunera aitoonjoa rauhi bihane baiha jetao, carenero ujui caje, lana caje ichanohi cajione lanajai aina, leinjiin enuha- isopo uune raain jetao, toro narejeencuru, cabara curuaanaa, naaonjoainuri coichana acau que jasiitenohineein nena que

setejiaain jetao, Cana Coaunera tenojoi rauhi laenanohineein nenea ichoae riajaain cachaauru ichoae netonai riajae Moisesa. ²⁰Nitohaneein acaauru ichoae riajaain jetaote: “Caate nelaterichaain nii cana rai tonoraacachene coina Cana Coaunera tenojoin coitucuhichene coina, coitucuerateraneein nenea Cana Coaunera icharatenohi ichananera,” nae jetao Moisesa. ²¹Chaen jetao techu, loanari *santuario* aina, nasaae enohane saseredote rai nelatenei corujueleuru, naaonjoainuri ichoae riajae Moisesa. ²²Nitohaneainte, satiin itolere coichana que rujuaain, jelai teein culuoonojoiniin nihane coina aitelu nii rauhi. Nii jaun, neniha coichana joaera cana corenihane, nerihei cana osa que suujua acatiha Cana Coaunerane jaanu. ²³Nitohaneainte carenerocuru sohin rai coichana que, nii dedeeu nenacaauru cojunaca neein nenea couluoocurelu. Nete laen, jataain nii amuritoheriin couluoora latelu nii dedeeu esineneein nenea.

Cana osa caje cana rocoeranu quete ohelu Jesocurisito.

²⁴Coatiha nii Cana Coaunera nenaja esine cojunacatiha cachaauruhacha ichai asaae enohilu Jesocurisito. Acate rauhijiriin Cana Coaunera nenaja dedeeu cuhin, Cana Coaunera rai, enene cana coreniha iriha ne. ²⁵Coatiha aihuruha saseredotecuru curuaanaacuru, le jaanaca nainein nejelau coichana teeuruhane coina araai saain nii *santuario* enohine rijijieein, araai saain ohilu Jesocurisito. ²⁶Nitohanihane chujianra, necoaaunaa cana rai chauratanene caje coauneein, ore araai saain Jesocurisitona. Nete aca satononiha ecocohin- le sajeeincha raajenihane neteein ohelu- chabana satonoelanaala cana osa caje cana rocoeranu que. ²⁷Charijieein teinti le

sajeein ooruhane caseteco coaracure cachaauru, ²⁸nii rijijieeinte le sajeein atinaain, arajii cachanichaane, osa aina nenea caje cana rocoeranu que tenojoiniin nelu Jesocurisito. Inae nacoauneein tururichaain niqui. Nete osaaonacaacuru ichoteratihane coina ainereein, esenetaain acaacha cohajeein nenacaauru ichoteratihane coinat aicheein.

10 Nii Moisesa rai rauhi, nechu raujiaain nii turuha uheneinilu rijijieein nihalu nesinenelanaalane jaunte, acaauru osa caje- nii le jaanaca nainein- araai saain jelai lenonecuru mocohin Cana Coaunera rai teeurera couluoona nainenelu. ²Bana nii acaauru osa caje acaauru couluooca nii Moisesa rai rauhine jana nihanete, inae osa caje couluoonohineein neeuruhane coitucuhin, inihocuru mocohin teeuruha Cana Coaunera raine jianecurure. ³⁻⁴Nete nii toro narejeencuru, cabara curuaanaa, naaonjoainuri coichana, acaauru osa caje, acaauru couluoona nainenihane jaun, osaaonaneein neeuruhane coaauca, nii le jaanacaauru nainein, nii inihocuru mocohi teure Cana Coaunera rai.

⁵Nitohanihane jaunte, inae chauratane que uhanerai:

“Ii rai lenonecuru teein, que ii belaihuruhane jereneeine jaunte, ii rai canu jaberoco tihanune coina caletoaacha.

⁶Niheichu acaauru osa caje couluoonaquine coina, ii rai iniho mocohin teein, chaaelai que ii belaihuruhane coina jeriheei.

⁷Aihane jaun, nocoaaun, nii Quiricha cuhane laenanohineein nihane rijijieein,

iicha jerei icharaneein
nihanune coinara
Cana Coaunera,”
naelu Jesocurisito Cana Coaunera
rai. ⁸Niritiin nii acaauru osa caje
couluoonajaane coina, rai lenonecuru
sohin teein, chaaelai que belaihuruhane
coina aitiin, rai lenonecuru
mocooruhane coina aitiin, naaonjoaan,
rai naitoonjoan rauhi rijijieeine
saijjeein, rautaniha Cana Coaunerane
que rai aitohane baihate: ⁹“Nocoo
inae cuhanu iicha jerei ichacaunne
coina” naain aite Cana Coaunera rai.
Nitohaneente nii lenonecuruhacha
sohin teeuruhane coina nenea rauhi
itajeein, raajenihane rai jaberoco tee,
ena nenea cana rai Cana Coauneraacha
teineein nihane coina. ¹⁰Nitohaneein
jeriha Cana Coaunerane rijijieein, le
sajeein chabana coaitenihane coina,
cana coreniha ohane coina, raajenihane
rai jaberoco tihalu Jesocurisitone
corenihate, cana osa caje cana
couluocoelu Cana Coaunera.

¹¹Chabana osa caje cacha couluoona
nainenihane lenonecuru sohin teeuruhane
saijjeente, satiin saseredote Jorioneein
nenacaauru, araai saain itolere bana
lenonecuru sohin teurelu. ¹²Nete
laen Jesocurisito, le sajeein, chabana
coaiten ichaenihane coina, osa
coreniha rai jaberoco tihane baiha, Cana
Coaunera rohan nelauriaelu. ¹³Ecute
ena neein, que nejeratenacaauru
amuritoeratiha Cana Coaunerane
cojoae, ¹⁴rai jaberoco teein coreniha
Cana Coaunera cachanein neeuruha
cachaaurune coina couluocane jaun.
¹⁵⁻¹⁷Jana Cana Coaunera Suujuete:

“Inae chabanani
acaauru rai canuhacha ichanenite;
acaauru suujua cuhane laenanohineein
niha
Canu rai rauhine,

suujua caje coaaneein coitucuuruhane
jaan nereein.

Nii jaun inae nenacaaneein
acaauru osa aina baaso ichacuruhane
coaaurihaaunni,”

naain aitohalu Cana Coaunerane coitu-
cuerate cana que.

¹⁸Aihane jaun, inae nitohaneein cana
osa que suujua acatiha Cana Coauner-
ane jaun, inae nainihe nenacaen osa
coreniha iniho mocohin tenaa nainihe
cacha.

Cana Coaunera rohan nichuuntaacachenete ne.

¹⁹Nitohanihane jaunte rai coichana
jaohin ohalu Jesocurisitone coreniha,
aina cuain, inae enene nainichaache,
chaque casilanaala tonajelanaala
Cana Coaunera nenaja esine *santuario*
turuhacachenera canejeraauru. ²⁰Nito-
haneente Cana Coaunera rene turunaa
nainenihacachene jaan bujuateranein
nenea itajeein, nii ena nenea ichaonaa
que turunaa nainichaachene jaanu
ajinchateranein, rai jaberoco telu
Jesocurisito. ²¹Nii jaunte Jesocurisito
cana rai saseredote esine neein
nihane jaun, aca Cana Coaunera
nenaja acatiha cana turuaeranein ne.
²²Aihane jaun cana suujua cuhane
asinojoneein cha coacuelanaala,
niheichu leecha coacuelanaala,
canaacha cohajeicha que coacuhin,
esinae rauhijiriin cana suujua cuhane
coitucuhachene saijeein, chachaain
nihacachene jianein, Jesocurisito
aina cuain couluoonojoneein Cana
Coaunera rohan turuhacachenete ne.
²³Nii jaun coujurihu Jesocurisito
esenetaeranein nihacachene jaun,
itolere bana esenetaacachene rijijieein
nihacachenete ne. Inae ecu tihane bana,
cana rai niicha teenu naitoonjoalu
terichaain Cana Coaunerane jaun.
²⁴Nitohanihane jaun ita rijijieein

caohachaaïn neein, itolere bana ita belaaïn nihacachene coina, ita coroatajaneein nihacachenete caohachae. ²⁵Aihane jaun nainihei aihuruha leeochoaurune rijjijeein, ita aina netaojiaain ereerecaachene coiinteein jianena nainihaacache. Coiintelanaalate naine, inae tururichaaïn Cana Curuaanaa cojoanonaa que turuelalajihane que nainaaïn, jiniiquin itaque corajerateein, ita rai coitucueratihacachene caohachae.

²⁶Jana inae raotojoein Jesocurisito coitucuhin nihacachene saijjееin, naosatenaa coacuhin nihacachene inae nerinaain nacoauneein cana osa coreniha ohenu. ²⁷Nechu usi tabai jana necairichanaa coaraain nitajeeurichaaïn Cana Coaunera coitucunaa jerelanaala que nejeratenaa rijjijeein nenacaaurune que banijiaain nenaachate cohajerichaacheein. ²⁸Chunocoha, Moisesa rai rauhi tonoraelanaala nihane jana, neeuruha nichatajaain coaraain beeuranete, cairichaaajoaain coaraelanaala, sohin jaorurejetucurelu. ²⁹Tana, nii amurijiriin casetecanohiniha cuururichaaïn, chaque nelatihei rijjijeein Cana Coaunera Calaohi teein, cana coreniha ohin rai coichana jaohin naaonjoan, cana belaiha Cana Coaunera Suujuene saijjееin, que jaolequïn nenacaaurune coitucuhichene. Nii rai coichana cana coreniha ohin niicha joailute niqui, acaauru rai niicha teeni terichaaïn Cana Coaunerane coitucuerateein, jelai teein Cana Coaunera cachaneein neeuruhane coina, acaauru couluooraneein nenaane. ³⁰Chaen techu: “Canuna cachaauru rai caohacha icharaneein coretereunni,” naain “Cana Coaunerate rai cachaauru rucuhereein,” naelu Cana Curuaanaa. ³¹Nii jaunte, jataain coasihacaine Cana Coaunera nere tonoraain nenihacane.

³²Nete inara, jauriaanejeein Jesocurisito esenetaaichene nunuheneein, itolere que laraajiin necairichanaa abaantaachelune coaaquichene caohachae. ³³Inara tabaaurute, satiin notaracaae tein nocoeje chanuhin bisihururejetelu. Nii jana inara tabaaurute, inara aina jiniiquin necairichaaururejetelu inara coinaderaa. ³⁴Jerichanejeein techu, cairichaaajoaain caresero cuhane nenacaauru coaraain acaauru coinaderarejetocoichelu. Chaen techu inara rucuhelu ruluuruha inara cajene nihanatiin, raotojoein rachoojoein nerejetocoichelu cochunaelanaala. Inae nii amurijiriin chabana nitajenaa nainelanaala dedeeu niha inaraacha raenine coitucuhichene jaun. ³⁵Aihane jaun, jiaonriha nitohaneein rariquicheene esenetaain ichaohichene jianiquichene. Acate inara rai jeelai amuritoheriin cainareein. ³⁶Nii jaunte, jataain jeelai amuritoheriin necairichanaa abaantaain nena nainequichene jaanu que, itolere que laraajiin neeichene jaanu latequiche. Cana Coaunera jerei ichajeein ichaohichene, tihane coina naitoonjoa raeraneein neeichene coina. ³⁷Nitohanihane coinata: “Inae ena caeneenejelanaalate turreein nii turuha uheni. Coatiha inae carajarihaain. ³⁸Canu cachaneein, canuhacha esenetaain ichaonacaaurute, chabana nitajeeurenereein. Nena laen canu cachaneein nihane jianein, jauriaa ichaohalune rijjijeein ichoai que nejeratereunni,” naalu Cana Coaunerane, ne laenanohineeïn rai Quiricha inoansi cuhane. ³⁹Jana cana, coatiha nii rai cachaneein neeuruhane jianein, jauriaa ichaoruhalune rijjijeein

ichaonacaauru caseteco coaracuruhane rai nenacaauru nihaacache. Canate esenetaain ichaauruhane jaun, ichoteratenojineein neeururichaaine rai nenacaauru rijijineein nihacache.

Cana Coaunera esenetaain niha cachane

11 Esinae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaacanete, chabana canaacha coaraai terichaain cana raine cohajeein ichaohaca. ²Cana foerateracurute raujiaain esenetaauruhane jaun, cache caohacha rijijieein acaauru coarae Cana Coaunera.

³Cana Coaunera esenetaacachene jaunte, nereecha que chauratane coaunalune coitucuhacache. Nii jaunte, chabana cachaacha coaraai caje coaunanojineein nene, caa enene canaacha coarai.

⁴Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nii rai nihana Caain amurijiriin, jataain caohacha nejesina mocohin que Cana Coaunera belaiha Abeline jaun, caohacha icharaneein raain nii rai niicha tei raelu Cana Coaunera. Nii jaunte, inae ohalune saijieein enanetojoeein Abeli coaaucaache, Cana Coaunera esenetaeraneein nihane coitucueratiha cana quene jaun.

⁵Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nabana ohane coataa jaberoco neein Enoco raa Cana Coaunerane jaun, inae nii baiha coarihurenelu. Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanete, jaiti raeniha Cana Coaunerane ajiniha, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohalu Enocone que aite. ⁶Nete esenetaenihane Cana Coauneraacha jerei ichajeein ichaonaa nainene chuni cache. Cana Coaunera aina nena jerichaanete, niha Cana Coaunerane esenetaain, aina nena jerenacaun, niicha jerei ichajeein ichaonacaauru

cainaeraneein niha Cana Coaunerane esenetae esenetaera.

⁷Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae chabana acaauruhacha coaraai icharichaaine been suujuatiha Cana Coaunerane tonoraain, leinjiin bote tabai jaelu Nohe, cuhane rai comasai aina saain rai bereecuru aina nichotihane coina. Nitohaneein esenetaane jaun techu, nii esenetaelanaala chauratane que sатиin nenacaauru cachaauru caseteco coaracuruhane jana, esenetaain nenacaauru ichoteratenojineein neeruhane rijijieein ichoteratenojineein nelu Nohe.

⁸Nii rijijieein techu, Abaraaun netonai Cana Coaunera esenetaane jaun, cotihacane tonoraain rai natane ratiriin, nii cunaja jelai coitucuelanaala cuhin, esenetaeraneein nihane cainaeraneein, rai Cana Coaunera teenu atane que ichaoha cuelu. ⁹Nitohaneein Cana Coaunera esenetaane jaunte, nii rai Cana Coaunera teenu atane que leeocho atane caje unaaneein ichoaelu Abaraaun. Ecu jetaote, neloheritelanaala raujiaain loanariicha asaie ichoaelu, aihuruhalu nii rai, Cana Coauneraacha tei raeraneein neeninunru Isaca, Jacobo, naonjoainurine rijijieein. ¹⁰Cana Coauneracha ichai- chabana nitajenaachara nese que ichaonaa jerihane jaunte, leeocho neseu cuhin ichoaelanaala loanariicha asaie ichoaelu Abaraaun.

¹¹Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae camotojoe nihane jaun canaanai sirina naineniha Sarane jana, inae Abaraaun netonai biinaa nihane saijieein, rai naitoonjoan icharihani nohanelanaalane esenetaane jaun, lararajiaa Cana Coaunerane aina nelararajiaain canaanai sirilu Abaraaun. ¹²Nitohaneinte, inae jataain biinaa nihane saijieein, janiinacajelanaala cucuana cuhane nena carene catu aina

arasijie jeoneein, cachaauru foerateraneein nelu Abaraaun.

¹³Satiin nii cachaaurute ohelu, jaiti nii acaauru rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa jitaain raelanaala. Nete jataain Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, nota que coara rijijieein coitucuuruhane jaun, nechu leeocho atane caje unaaneein, caa cana rai chauratane que ichaauruhane coitucuurelu.

¹⁴Nitohaneein ichaauruhane coitucuhacachene cajete, jaiti caa chauratane que, nii acaauru rai Cana Coaunera aacha teenu chabana satonoelanaala acaauru ichaonajaanu atane raurenihalune coitucuhacache. ¹⁵Bana nii jee-lai nataneecha que coaauruhane jana nihanete, jelaiha caaururelu. ¹⁶Nete nii acaauru rai Cana Coaunera teenu atane raauruhane coina, jelaiha caunaa nainecurenelu. Nii atane acaauruhane raenute dedeeu nenaane. Nii jaunte, nitohaneein acaauru que leinjiin nese banihatein rucuhecane jaun, acaauru Coauneraaneein nihane coejene Cana Coaunera.

¹⁷Nitohaneein Cana Coaunera esenetaane jaun techu, esenetaane cojuha rai calaohi Isaca sohin mocohane coina, rai aitoha Cana Coaunerae jana, Isaca sohin mocoha nejerelu Abaraaun. ¹⁸Nitohaneente: “Ii calaohi Isaca cajete nefoerateurureein iicha foerateuricha” naa rai Cana Coaunera natiin, acaihaniji rai calaohiniha Isaca ne saijieein rai sohin mocoha Abaraaun ne jere Cana Coaunera. ¹⁹Ohane caje, cacha ichatena nainiha Cana Coaunerae esenetaane jaunte, nii rai calaohi atinaain tihane jere Abaraaun. Nii jaunte, Cana Coaunera rai tihane baiha, nacoauneein nii rai calaohi raelu. Nitohaneente jataain chaque nelateineein nelu nii Abaraaun.

²⁰Cana Coaunera esenetaane jaun techu, rai calaohichuru- Jacobo, Esao,

naaonjoainuri coroatajanerichaaain Cana Coaunerae coitucuhin cojiotaelu Isaca.

²¹Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae ohane rai netiin, rai calaohi Jose calaohichuru- le cachaauru cojiotaain coroatajanerichaaain Cana Coaunerae que aitiin, rai nunera que netemeriaain, Cana Coaunera coroajelu Jacobo.

²²Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae ohane rai netiin, Egipto caje mituururichaaain rai naraaichuru Israelitacurune que aitiin, rai jaberoco amaauruha acaauru jiniichaaaine coina aitelu Jose.

²³Cana Coaunera esenetaauruhane jaun techu, canaanaihuru soaajeratiha Egipto curuaanaa *reyne* jana, nejanoaa Moisesane jana casilanaala, nichata ateein asinojoneein aina sirichurelu, jataain caohachajei canaanai nihane jaun, rai fojiaraauru.

²⁴⁻²⁵Cana Coaunera esenetaane jaun techu, *Rey* Faraaon cacunu, calaohi rijijieein nena jerenihane jaun, inae ichauchenaneein rai naraaichuru- Cana Coaunera cacha neein nenacaauru aina jiniinquiin cairichanojoneein nelu Moisesa. Jaiti caa chauratane que osonacaauru aina ichaohane bana. ²⁶Nitohaneente, jataain Cana Coaunera esenetaane jaun, rai cainarichaaain Cana Coaunerae coitucuha nota que coara rijijieeine jaun, Egiptoo raotojoei ichaonaa que ichaonaa nainihalune que jaolequiin, jataain nii amuritoheriin nelateineein cacha ichoteratera- Mesihasi rijijieein cocoinanohineein necairichanaa jerihane jaun, naraaichuru rene cuelu Moisesa.

²⁷Cana Coaunera esenetaane jaun techu, sohin jaohane coina arichatiha curuaanaa *reyne* jana, casilanaala Egipto batane caje amuhin, ecu aina neein coarajiha Cana Coaunerae

jana ainaan rijijieein, Aca jerihane rijijieein nelu Moisesa. ²⁸Nitohaneein esenetaane jaun techu, besetaneein neeni- Fasocoa janonaa nunuhe bitoaain, satiin Israaelitacuru nenaja bacuujuuauuru rujuerate ichana que Moisesa. Nabana Israaelitaneecuruhane calaohichuru ajichacuru atinaa Cana Coaunera letono anjerane coataa.

²⁹Cana Coaunera esenetaauruhane jaun techu, atane jacoro que ainaa rijijieein, cucuana jera jaaorelu Israaelitacuru. Jana Egipto cocoaichacuru acauru caaijie cuhalaain satiin naluhin oorelu.

³⁰Cana Coaunera esenetaauruha Israaelitacurune jaun techu, caainsi janoneein cojoanoonetojoein cuhin, caainsi saneein Jericoo nese tinonocuruhane jana, neranuha tinonoritiin nena nii ajeri caje ichanohineein nena nii nese tinoritiin ucuuneti rijiane jana, satiin cocoaichacuru sohin jaaorelu. ³¹Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nii Jericoo nenacauru cachaauru sohin jaaoruhane ucuatoha, nii ecu nena ene cojoaelorohe sohin jaaorenelu. Nitohaneein esenetaane jaun, acauru letonocuru coroatajai cunacauru raa raotojoein rai loreri asaane jaun.

³²Jaitite lanacure Gedeeon, Baraca, Saansoon, Jefete, Rabiri, Samoeri, chaen *profetacuru*, naaonjoainunri que inara rai irihanune, nena inae jianeun. ³³Satiin niichuru jetaote, Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, lauri lauri nenacauru atanecuru ruluhin jetao, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaain jetao, acauru rai niicha teeni Cana Coaunera aitoonjoan atane raurelu. Tabaauru leon ucuha cuhane jaonojoinecuruhane nihanatiin quinaa nainenelu leon, leoncuru ujuae fuhane coina, rai anjera letoaa Cana Coaunerane

jaun. ³⁴Jana tabaauru jetaote, Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, usi tabai jana jaonojoinecuruhane nihanatiin, tonajelanaala usi caje nichoteeurelu. Chaen tabaauru jetaote, sabere caje nichoteein sonaana que casihuruhane saijieein, nii baiha nelararajiaain sonaana que acauru que nejeratenacauru amuritoorelu. ³⁵Tabaauru enecuru rai jetao techu, acauru araaichuru onacauru ichatecurelu.

Jana tabaaurute cairichanojoeinein neuruhane caje nichotena coacuelanaala oorelu, ooruhane nihanatiin Cana Coaunera aina raotojoei ichaonaa que ichaaorurichaaine esenetaauruhane jaun. ³⁶Jana tabaaurute acauru nocoeje chanuhin bisinojoeinein, *cadena* que ichoanojoeinein caresero cuhane tenojoeinein, naaonjoaurelu. ³⁷Jana tabaaurute, ajeri que bodoosiin, sera que cataaun terunojoeinein, sabere que sonojoeinein, naaonjoaain oorelu. Chaen techu, cajihanein amuhemujueein cairicheinejeein, carenero, cabra, naaonjoainuri ujui que cajionecoojoeinein, cairichanojoeinein nererojoeicaeriin, naaonjoaain neeurelu. ³⁸Nii cachaaurute chauratane que, nelatihei rijijieein, cunaja coitucuelanaala cajihanein, cacha areroo cuhin, ichatane ucuunno cuhin, ajeri jioararo jachu cuhane neein, atane jachu ucuacaain nena cuhaneuru cuhin amuhemujueein nerejetocurelu.

³⁹Nete nitohaneein esenetaain neuruhane coreniha cacha caohacha rijijieein coaranaaca Cana Coaunera natiin, chuni rai naitoonjoan niicha teeni tenelu, ⁴⁰cana cocuhin cana rai jataain caohachanein niicha tei esenetaeranein neinichaachene aina cuaain, acauru netonai cana aina jiniiquiin esinae rauhijiriin caohacha

icharaneein ranojineein neeuruhane coina.

Jesoso coarajeein nenea rijjijeein, itolere bana queecha coaucuche.

12 Nitohaneein inae cana que Cana Coaunera esenetaauruhane coarateein coitucuhateeuruhalu nii cachaaurune jaun, jeriha Cana Coaunerane rijjijeein ichaonaa jerichaachene nihanatiin itolere bana osaacha ichana coacuhin nihacachene coina cana acateraneein nenea jianein, canaacha esenetai jerenohi ichajeein laraajiin ichaohacachenete caohachae. ²Aihane jaun, nii esenetaacachene jaan tera neein aca cana suujua rucuhaneein niha Jesosone jaun, queecha coaaucaachenete ne. Inae nii baiha raotojoein rachoojoein Cana Coaunera roritrone raotono nichajai que nelauriaain nerichaainne coitucuhane jaunte, rai nocoeje chanuhin coroso que tein atinaauruhane jana, coejenelu.

³Nitohanihane jaun, itolere bana Jesoso cairichaaeriin neeuruhalu osaaonacaauru cachaaurune que, inara suujua cuhane coaucuche. Aihane jaun, chatohanei coaraain neeichene nihanatiin, jiaonriha coiinteein esenetaaichene jianequichene.

⁴Niheichu nii osa que nesarucuhichene coataa necairichanaa coraquichene jaun coreniha oriheeicheein. ⁵Nete inae inara, rai calaohi suujuatiha casetecaane rijjijeein, inara suujuatiha inara casetecaa Cana Coaunerane jaan baitequiche. Rai Quiricha cuhanete:

“Jiaonriha ii suujuatiha, ii casetecaa Cana Curuaanaa que jaolecoinera cacalabi.

Niheichu baaso ichaaine coreniha ii casetecaane,

nainiheei esenetaaine jianeine.

⁶Niicha belaaite suujuate Cana Curuaanaa.

Jerichanejeein techu,

rai calaohi rijjijeein

niicha rai casetecaain ne,”

naain ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁷Nitohanihane jaun, inara casetecaane abaantaain neeichenete, rai calaohi belaihane rijjijeein inara belaicheein Cana Coaunera. Nihei chuni canaanai- inacaacha suujuateinelanaala nei. ⁸Jana rai calaohi rijjijeein nenacaauru casetecaa suujuatihane rijjijeein inara suujuatiha, inara casetecaeniha Cana Coauneranete,

rai calaohi esinenelanaala, rai nere tonorae neeichene jaun aicheein. ⁹Chaen techu, caa chauratane que nenacaauru- cana fojiaraauru- cana casetecaain cana suujuateeuruhane, tonoraain nerejetocoachelu, tonaain erenaa coacuelanaala. Nitohanihane jaun, cha caaunna nii amuritoheriin dedeeu nenea Cana Inaca Cana Coaunera cana suujuatiha, cana casetecaane abaantaain nenerihacache, chabana satonohelanaala nenea ichaonaa raacachene coina. ¹⁰Cana fojiaraaurute, jaiti caa chauratane que ichaohacachene jana, nechu raujiaain acaauru jerecuruhane rijjijeein nihacachene coina, cana suujuateeurelu. Nete Cana Coaunera laen, Nesineneein caohacha icharaneein nihane jaun cana rai caohacha ichaa cana suujuatiha cana casetecae.

¹¹Coatiha niqui raotohi caseteco coaracaane, rijjiejoritiin cunaain tacaane jaun. Nete nitohanein cana tein cana relaera tonoraain ichaohacane, rauhijiriin raotojoei ichaonaa que ichaohaca.

**Jataainte elunae cana rai
Cana Coauneraacha
beratei que jaolecohacane**

¹²⁻¹³ Aihane jaun, nacoauneein nelararajiaain caohachaaain ichaaoche. Nacoaauneein caohachaaain rauhijiriin inara suujua coaraain ichaohin, jerichanejeein nacanacaena coacuelanaala neeichene coina.

¹⁴ Satiin cachaauru aina raotojoein ichaaoche, cojoerihu jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohichene coina. Jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichoaeniha cachane, nihei chuni Cana Curuaanaa coarana nainerinaain. ¹⁵ Atiin jiniinquiin, jeriha Cana Coaunerane rijijieein, ita coroatajanein neeuche. Nabana chuni nitohanein nihane jianihane, cacha atinaa ajaena corainei rijijieein leeochoaauru ichao aasaecane coataa.

¹⁶ Jiaonrihachu chunocoha inara caje, nejelau ene aina ichaohane. Niheichu rai Cana Coauneraacha tei que jaoleconaa nainihe. Nitohanein ichaane jaunte, nechu lenonecha coreniha, aca nihana saijieein, rainein nenea telu rai nocoala rai Esao. ¹⁷ Nii jaunte, nii coitucuhichene rijijieein, rai caohachanu tiha rai inacane coina bajaane saijieein tenelu rai inaca. Mainajein chanaain bajaane saijieeinte, tenelu inae nitohanihane jaun.

¹⁸ Nete laen inara, aihuruhalu Israelitacurune rijijieein, chatohanai dadaain coanacai, usinein iihanei, nocohena tabai, cujuana tabai aina nocohena, naaonjoain nenea rohan nii nichuuntaeneeiche. ¹⁹ Niheichu toniha jaihane aonaheeiche. Niheichu toniha Cana Coaunerane aonaheeiche. ²⁰ Nii aohanraauru jetaote laen, nii naitoonjoan tonorana nainesihurenihane jaun, abaantasilanaala

acaauru rai iriha Cana Coaunerane jianeratecurelu. “Chunocoha, caa nihanune jaan- ichatane ucuunno rohan nichuuntaain, ecu turuhin, jelai shaquiin, naaonjoainte ajeri jaberoco, rejoin, naaonjoain que sohin jaonjoinereein, lenone neein aihane nihanatiin” naain iriha Cana Coaunerane jaun. ²¹ Nitohanein jataain coasinacaa, nii acaauruhacha coaraine jaun jetaote: “Jataaine rijijijianeun canu nesoone caunra” nae jetao Moisesa. ²² Nete laen inara nii amuritoheriin, Cana Coaunera nenaja esine Sioon bichatane ucuunno, dedeeu nenea Jerosaleeun nichuuntaaiche. Chaen techu oaraanca neein netaojiaain Cana Coaunera coroaecuruha coina, netaojiaain neeuruha anjeraaurune jana coaraquiche. ²³ Chaen techu, ichoaichaniha Cana Coaunera calaohi neein dedeeu cocoirichanojonein nenacaauru rohan turuhin coaraquiche. Nitohaneinte satiin caohachaaain ichaonacaauru cachaauru, aca jerihane rijijieein tein niicha ranojoihunru rai Joesionein nenea- Cana Coaunera rene turuhiche. ²⁴ Chaen techu nii ena nenea Cana Coauneraacha teratei teranein nenea Jesocurisito- rai coichana que cana couluoorane maajein coaraquiche. Nii rai coichanate jauriaanejeein cana cairichaeranu que nihalu Abeli coichana jana, jataain nii amuritoeriin cana rai nelateinein ne.

²⁵ Nitohanihane jaun, cana rai ereein niha Cana Coaunerane que jaolecohin, batiin neeichene que necohalajiin neeuche. Coaracuche nachuhinti nii jaiti cau chauratane que ne bana, suujuatenajaane coina Cana Coauneraacha cotihacurilu, caje nichotenea nainecururiha. Aihane jaun, nii amuritoheriin nichotenea nainerihacacheein dedeeu netiin cana suujuatihane que jaolequiin

nihacachene. ²⁶Nii iriha Cana Coaunerane bana jetaote, nii rai nereecha caun nerurujaelu canarai chauratane. Nete ena laen: “Nacouneeina chauratane rurujuareeunni le sajeein. Coatiha Chaurataneecha nerurujuarinaain, cana rai dede netonaite nerurujuareein,” nae Cana Coaunera. ²⁷Niritiin: “Nacoauneein le sajeein” naain aito hanete, satiin niicha counanoinnein nerurujuanaa naineein nenacaauru itajihane jana, nerurujuanaa nainelanaala nenaacha nedaane caina aito ha Cana Coaunerane coitucuerate cana que. ²⁸Nii cana rai Cana Coauneraacha tei- rai Cojoanonaate chabana nitajenaa nainene. Nii coreniha “Narihara Cana Coaunera,” naain jiniiquiin rai cachaneein neeuruhane coarateein aca jerihane rijijieein coroaeraauru aina coaroaecaachenete ne, ²⁹itolere baaso itajera- usi rijijieein niha Cana Coaunerane jaun.

Naaonjoaain, rai suujua rijijieein nihacachenete jere Cana Coaunera.

13 Jiaonriha ita nejeraneein nena rijijieein, jiniiquiin ita belain neeichene jianeein neeichene. ²Niheichu inara rene turunacaauru belain raaichene jianeein nena nainiheehiche. Nitohanein nenacaaurute, acanihanee coitucuelanaala Cana Coaunera letonocuru anjeraaurune maajeein raurelu rai loreri asaae.

³Aitiin caresero cuhane nenacaauru netonai coaauce, acaauru aina jiniiquiin caresero cuhane nena rijijieein. Chaenchu cairichaaerojinein nenacaauru netonai coaauce, inara netonai acaauru rijijieein cairichanojinein nena nainequichene jaun.

⁴Nitohanihane jaun, inara quichaaauru, enecuru, naaonjoaneeichene nisirihateein neeichene,

itaque inara suujua acateein, leeocho inara sinijerane lanaala nena coacuelanaala, inara sinijiera ainaacha ichaaoche; satiin baaso ichaain rai sinijerane lanaala nena aina ichoai casetecarichaain Cana Coaunerane jaun.

⁵Jiaonrihachu coriquiicha que coacuhin neeichene. Inara rucuhale inaraacha sirii ainaacha raotojoein ichaaoche: “Chabana nihei inara jianeein inara que jaolecohanune” naalu Cana Coaunerane jaun. ⁶Niritohalu cana rai Cana Coaunerane jaun chaque tonajelanaala nainichaache:

“Cana Coauneraate canu corootajaneranein ne.

Nii jaun chaque casinaaun.

Chatonai ichana nainihei canu que camute cacha,” naain erenaa nainichaache.

⁷Inara suujuateein Cana Coaunera ere que inara relaaurelalu coacuhin, acaauru ichao que coacuhin, esenetaain ichaauruhane rijijieein ichaaoche.

⁸Jesocurisitote jeelainein nereein, chabana satonoelanaala. ⁹Aihane jaun jiaonriha nejelau cuaain inara relanaajerera nihane, rijitotojoein esenetaain neeichene. Nii amuritoeriinte jataain nelate, jeriha Cana Coaunerane rijijieein cana suujua ilaain ichaohacachene. Coatiha chaque nelatihei, nii niicha quinelanaala nena iniho quiniha cachane nihanatiin. Coatiha chabana cana rai chaque nelatejeehai nii.

¹⁰Canate coroso que ohalu Cana Coaunera Calaoihi Curisitone coreniha jianacoon osa caje nihacache. Nii *santuario* tein saseredotecuru ichanaa coatiha inae chaque nelateein nedaai.

¹¹Jana jauriaanejeein nenaalute, saseredotecuru curuanaacha lenonecuru sohin, *santuario* cuhane rai coichana terejetelu osa anihoeraanu que. Nete laen, nii lenone jaberocooru, acaauru

loanari caje naain amaain jelai tein mocorejetocurelu. ¹²Nii rijjijeein techu Jesoso netonai, naain nese caje amaain jelai tein atinanohinelu; rai coichana que satiin rai cachaneein neinichaachene culuocane coina. ¹³Aihane jaun, aina jiniiquiin nese caje amanojoneein cana netonai necarichanaa abaantacachenete ne, aihalune rijjijeein. ¹⁴Coatiha caa chauratane que nihei cana rai leeinjiin nese chabana nitajenaacharanejeein nei. Nii jaun, chabana nitajenaacharanejeein nena ariirijiacachenete ne. ¹⁵Aihane jaun, itolere bana Cana Coaunera coroaecaachenete ne, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain. Nii Cana Coaunera coroaecaachenete belaiha rai canaacha teenineein nereein. Aihana jaun cana ujuaae caje coroaecaachenete ne. ¹⁶Jiaonriha caohacha ichana baiteein, leeochoaauru rai inaraacha sirii tein naaonjoaain neeichene jianequichene. Nitohaneein ichoaite rautaain coarae Cana Coaunera.

¹⁷Inara relaaunera ere tonoraain jerecuruhane rijjijeein neeuche. Acaaurute nebetacaelanaala inara beraaihure, Cana Coaunera rai jitaain inara aina nichanaa beeuruhane rai neeuruhane jaun. Aihane jaun, acaauru jerecuruhane rijjijeein, inaraacha ichai ichaain neeuche; acaauruhacha rautai ichaelanaala. Jana aineeichene, coatiha inara rai chaque nelateriaain inaraacha ichai.

¹⁸Atiin canacaanu coreniha Cana Coaunera bajaauche. Jataain raotojoiha

canacaanu suujuanena jerichaanu; itolere que caohachaain ichana jerichaanune jaun. ¹⁹Jataain inara aina nacoauneein nena jerichaaunne jaunna, inara aina nihanune coina Cana Coaunera bajaaichene coina, inararai aitoon.

Raotojoein jiniiquiin neeuche.

²⁰Rai coichana aina cuaain chabana satonoelanaala nena ichaonaa tera- rai cachaneein nihacachene beraichaneein nena- nii o caje Jesoso ichatera Cana Coaunera, ²¹inara ichao rucuerateeine Jesocurisito que, aca jerihane rijjijeein cha chaain neeichene coina. Chaen Jesocurisito aina cuaain canacaanu que ni- icha jerei ichamiin. Itolere bana satonoelanaala, Curisitoneein niha Curisitone coitucuurumiin satiin catchaauru. Bajiaanachuhinti aihurene.

²²Atiin raotojoein caa inara suujua nunaeraanu que inara rai canuhacha laenai raauchera canejeraauru. ²³Cana nejera Timoteeote, inae caresero caje mitue. Enanocoojoa turuhanena, inae inara coaraa uhanune, canu jiniichaain uhareunni.

²⁴Satiin inara bichauhenaauru aina, satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru rai, acaauru coaaucaunne beeuche. Italiau nenacaauru netonoaite inara coaacure.

²⁵Jataain jeelai amuritoeriin inara coroatajanemiin Cana Coaunera, satiin raotojoein neeiche.

Saantiaaocha

letoi

Jesocurisito esenetaeraauru rai Saantiaao letono quiricha

1 Canuna Saantiaao neeun Cana Coaunera ere tonoraera neein, calaohi Jesocurisito naajoain ere tonoraeraneenne neeun. Nii Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere esenetaain nenacaauru, caa cana rai chauratane sacutaain riaanein nenacaauru raina, caa quiricha letohaun.

²Aonacuche satiin Cana Coaunera Calaohi coreniha canejeraauru. Chatohanein nihanatiin inara tera nihane chaque tonajelanaala raotojoein rachoojoein neeuche. ³⁻⁴Cana Coaunera esenetaichene coreniha itolereque coujunojoinequichene coitucuhin, nellararajiaain itolere necairichanaa abaantaain neeuche. Nitohanihane banate itolere necairichanaa nihanatiin abaantana naineriquichein aina iiquichene. Nii banate esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi ichana naineriquichein. Aihute coujurihu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohanein neeiche rauhijiriin.

⁵Inaraacha chanenu coitucuheneeichene, Cana Coaunera caje bajaauhete inara coroatajanemiin. Acate inara rai coitucuhichene jaanu tereein, Cana Coaunerate canaacha latei tera ne chaque tonajelanaala. ⁶Cana Coaunera bajaauhene, esinae rauhijiriin esenetaain necoatoelanaala bajaauche. Necoatiin Cana Coaunera bajaerate, esinae rauhijiriin Jesocurisito ere tonorana nainene, cajanein suujua letono sacuhane. ⁷Nitohanein nee-

ichene, inara coroatajanena nainerihe Cana Coaunera esenetaeneeichene, ⁸leinjiincha que suujua cuaain nena naine niha nitohanein nenacaauru cachaaurune jaun.

⁹Cairichanein neeichene jana, inara raa Cana Coaunera jaun, raotojoein rachoojoein neeuche. ¹⁰⁻¹¹Cana Coaunera coitucuhin esenetaera coriquihona neein nihane, coriqui que nanejiaane niha natiin raotojoein rachoojoein neeine, Cana Coauneraacha tenojoin amuritoheriin jataaen nelatena naineniha coriquine coitucuhin. Cana rai Cana Coauneraacha tei ichaonaa laen, chaelai janonaa bana nitajenaa nainihe. Nii coitucuhin raotojoein rachoojoein neeine.

Chabana nitajenaachara ichaonaa terichaain Cana Coaunera

¹²Nerausiaaequiche esinaae necairichanaa abaantaain Cana Coaunera coitucuhin, esenetaain, jereein, nere tonoraain neeichenete, chabana nitajenaa charanejein nena ichaonaa caohacha esine tereein inara rai Cana Coaunera, belaa nere tonoraeraauru rai nitohanein tihane caina aitiin nihalune jaun.

¹³Chunei chatohanei baaso ichana coacuhin nihane, coaa "Cana Coaunerate jere caa baaso coaucaunne caina," naain iriha. Coatiha joareein cacha rijijieein chabaaso coacuhin nihei Cana Coaunera. ¹⁴Nii cana raajenihane canaacha coacuite, ecocoe cana suujua caje baasoneein. Aihana jaun baasoneein sacuichechene coataa, caohachaain coaracuche. ¹⁵Baasoacha coacuhin nenaate, nechu jataaen caohacha nainejein nitajiha cureein. Coatiha Cana Coaunera jerihane jaun, nii baaso neein ichaoheiche. Niheichu

nii nitajiha chuneine jerihei Cana Coaunera.

¹⁶Coaa inara raajenihane nohanihache canejeraauru. ¹⁷Coatiha Cana Coaunera caje uhi chabaaso. Coatiha chaaelai janonaa bana suujua lonaai Cana Coaunera. Leinjiin acaachate aca neein ne. Itolere neeincha caohacha nejesinaachate uhe Cana Coaunera caje. Acate itolere rai cono neein ne. Aca techu enoto, atene, arasiije, naajoainunri coaunaelu dedeeu. Chabana coreenrai Cana Coaunera. ¹⁸Nii jaunte nere berate cana rai, aonaain, coitucuhin, esenetaain tonoraacachene caina. Nii jaunte, nere esenetaain tonoraacachene jaun, ichaonaa esine tee cana rai, raotojoein Cana Coaunera nihane coroaeejein niicha jerei ichacaachene caina.

¹⁹Nii coreniha canejeraauru, caohachaaain rauhijiriin esinaae Cana Coaunera ere aonaain, Cana Coaunera ere tonoraache, chaenchu erenacaotelanaala, chaenchu joareein coreniha obaje lanaala, naaonjoaain. ²⁰Joareein coreniha obajei cacha, nihei Cana Coauneraacha jerenohi ichaai. ²¹Aihana jaun itolere baaso nejesina inaraacha sacui jianecuche. Nii Cana Coaunera ere, inara suujua cuhane inaraacha rucujuei Cana Coaunera ere tonoraache, caohachaaain inara suujua coaraain. Acate osa caje jianacoo inara suujue mitareein.

²²Cana Coaunera ere coitucuhin neeichene jaun, tonoraain Cana Coaunera jerenoiha sacuuche. Aineeichene nelatihei raujiaain aonaquichene. Niite nechua jataaen inara raajenihane necoritariquicheein. ²³Cha teeinti Cana Coaunera ere beebejiha beebejerane aonaa natiin tonoraene. ²⁴Niite enaaiha Cana Coaunera ere baitereein. ²⁵Cha teeinti aitoha

Cana Coaunera erene baitelanaala rauhijiriin tonoraain ne, niite raotojoein nereein. Cana Coaunera ere tonoraacachenete nainichaache caohachaaain ichaohacachene. Niicha jerenohicha ichacaachenete caohachae. Nii jaun Cana Coaunera ere tonoraain naitoonjoan ichajein sacuhacachenete caohachae, cana aina niha caohachaaain Cana Coaunerane raotojoein ichaohacachene caina.

²⁶“Aitoha Cana Coaunerane rijijieina caohachaaain rauhijiriin neeun,” naa natiin joenreein baaso neein leeocho cacha que irihanete raajenihane necoritae. ²⁷Cha lateein neeuruha ujuatejeeurune coroatajanein, cha lateein niha autanaaurune coroatajanein nihacanete, esinaae rauhijiriin aitoha Cana Coaunerane rijijiein nerichaachein. Nainihei Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuruhi rijijiein nihacachene.

Nejelauneein leeocho cacha coaana naineniha cachane

2 Nitohanihane jaun Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaera neein neeichene jaun, jiaonriha nejelauneein chunei coaraain neeichene. ²Ita taojiaain Cana Coaunera bajaachene jaan coloheri-Teenforo asaae ita taojiaachene jana, enoha leinjiin coriquihona, oro que anichoquiin, cajione caohacha que necoreeteine jana, cajione siri ruhecaain enoha cairichaiinein nenaane, ³nii oro que anichoquiin cajione caohacha ruhacaera belaaain, rori caohacha choaae lauriaain, nii cairichai cacha rai, “Nihu chujuhecoo. Ainihane niha atanichoaae nelaurihau,” naaichenete, ⁴baaso ichariquicheein, caohachaaain cairichai belaaain coaraeneeichene. Nii coriquihona belaaichene rijijiein, cairichaihuru

belailanaala, “Nelatihei cairichaihuru belaiyacane,” naaichene jaun. Satiin coriquihona, cairichai, naajoainunri belaiyacanete caohachae. Nihei cana belaiyuruha caohachaaaine jerena caaun nihei. Nitohanai ichaquichenete baaso ichariquicheein.

⁵Caohachaaain aonacuchena inara rai caa que aite te coitucuhiche. Nere esenetaain tonoraa cairichainein nenaacacha netejian, nenacaen belaaain coroatajane Cana Coaunera, jeelai amuritoheriin esenetaain tonoraain nihane coina. Cairichainein caa cana rai chauratane que nihane niha natiinte, belaaain coroatajane Cana Coaunera, aitohane tocohaneein chaaelai janonaa bana satonoelanaala aina nihane coina. ⁶Nete inara, cairichaihuru necoejehanuhin neeiche. Coatiha cairichaihuru, inara necoejehanuhi, inara cairichairiin neeuruhi chaaelai janonaa bana. Coriquihonaaaurutejian, inara necoejehanuhiriin, inara cairichaaeriin neeure. Cunaa jereneeichene niha natiin, inara tararaain inara amaain cocoaaina nacaihuru rai inara teure, caseteconeein neeichene coina. ⁷Chaaen techu inara que baasoneein ereein neeure, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito sacuhin neeichene coreniha. Caohachaaain inara belaiyuruhane coaraelanaalate inaraacha acaauru belaaiche, cairichaihuru belaaichene amurijiriin. Coaa nitohanein nihache.

⁸Quiricha cuhane aitoha Cana Coaunerane tocohaneein, charijieein teeinti nii raotojoein ichaonaa jereein neeiche. Nii rijijieein raotojoein ichaonaa nainecuruha acaauru netonaine coina, nii leecha cachauru coroatajanecuchete, acaauru netonai raotojoein ichaonaa nainecurumiin. Nitohanein neeichenete esinaae

rauhijiriin Cana Coaunera aitoojoan ichariquicheein. ⁹Inara araaichuruhacha caohachaaain coaraain belaaain, coroatajanein, nii nejelaauru coroatajanena jereneeichenete osa que nesarureeicheein, Cana Coaunera notaracaae aitoha Cana Coaunerane tonoraelanaala, nitohanein rauhijiriin ichaeneeichene.

¹⁰Cana Coaunera aitoonjoan tonoracaache neniha natiin, jitariin caohacha nainejein Cana Coaunera aitoonjoan tonoraenihacachenete, cana nii ujuaihonein nerichaaicheein.

¹¹Nabana nitohanein neeichene coataa: “Jiaonriha chu chaaen nejelau ene, inara sinijerane lanaala nenaacacha naosatein neeichene. Chaaen techu jiaonriha sinijera nelanaala nenaacacha aina naosatein niha enene,” nae Cana Coaunera. Chaen techu, “Jiaonriha sonajaain jaohine,” nae Cana Coaunera. Aihane jaun rai sinijeranelanaala nenaacacha ichoaenihane nihanatiin sonajaain jaohanete, Cana Coaunera rai rauhi tonoraenihane jaun aicheein. ¹²Aihana jaun coa nejelauneein chunei coaraain nihache. Cairichainein nihacachene sajaanejein, cana belaaain cana raa Cana Coaunerana jaun jerichanejein belaaain cacha coaraain nihacachenete caohachae. ¹³Inae ecu tihane banate caseteco coaraa cuurureein nechuhansainein nenacaauru, necairichanacaauru que “cairichaaajoaa” naelanaala nenacaauru. Necairichanacaauru coroatajanena jeriheichurute, “cairichaaajoaa” naelanaala caseteaeratiha cureein Cana Coaunera. Jana, necairichanacaauru que, “cairichaaajoaa” naain coroatajaneraaurute, caseteco caje nichotiha cuurureein. Niite belaaain raa cureein Cana Coaunera.

**Cana Coaunera coitucuhin
esnetaane coaratiha cachane**

¹⁴Cana Coaunera coreniha canejeraauru, chaque nelatihei raujiaain Cana Coaunera coitucuhin esenetaeranichaaun naain iriha cachane. Coatiha nii coreniha osa caje jianacoon nerianaain jeriha Cana Coaunerane rijijieein cha lateein niha namute cachane belaaain coaraain coroatajaneein netiin naitonone nihane jaun. ¹⁵Lenone, cajione, naajoain que, anejiin niha, Jesocurisiko coreniha cana nejera, cana bai naajoain ine jana, ¹⁶“Cairichaaajoaa nohane, bajiaa nachuhinti chunijihu lenone, cajione, naajoain eruujue ne,” naaca cha telanaalane, nihei cairichai coroatajanihaaca. Niicha laatei tein coroatajanichaa nete caohachae. ¹⁷“Cana Coaunera coitucuhinu,” naaichene jaun esinaae Cana Coaunera coitucueraneein neeichene, leeochoauru notaaquiche nete caohachae. Jana leeochoauru notajaelanaala, raujiaain esenetaaichene chaque nelateein nedariheechieein.

¹⁸Inasina caohacha ichaain cacha notajaenihane, “Esinaete chuhisi Cana Coaunera coitucuhin esenetaera ne,” naain coitucuurure cachaauru. Jana esinaae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuhin esenetaera nihanete, quiricha cuhane aitoaha Cana Coaunerane rijijieein ichaa cachane laaen esenetana nainichaache. ¹⁹“Cana Coaunera coitucuhinu canu,” naa chuneine, caohacharia niqui Cana Coaunera esenetaane niqui, nete nechu aansai ataibinaaecuru coitucuhichuru niha natiin, niha Cana Coaunerane esenetaain que casihure nere tonoraarenihane coreniha, acaauru casetecarihani Cana Coaunerane coitucuuruhane jaun.

²⁰Niicha jerei ichaelanaala, raujiaain esenetaa cachane rarihaain Cana Coaunera. Tana nii coitucuhin neeiche ne.

^{21–23}Coaraauna chuhinti nii coitucuhichene tocohaneein, nihei leinjiinejeein canaanai sirilanaala biinaa niha Abaraaunne jana jetaote, “Inae nerichaaain ichai leinjiin canaanaicha,” naa Cana Coaunerane jana, esenetaa Abaraaunne jaun, laenaeratelu quiricha inoaeasi cuhane Cana Coaunera. Nitohaneein Cana Coaunera esenetaa Abaraaunne jaunte, caohachaaain rae Cana Coaunera. Nii baihate Abaraaun coujuhin coarae Cana Coaunera, nechu jataaen coujuha, “Carai nii acaihanejein leinjiin nena ichalabi Isaca uhaain, sohin mocoo carai,” naa Abaraaun rai Cana Coaunerane jana, nere tonoraain calaohi sohin jaohane coina, inae anojan mucuha Abaraaunne jana: “Ichalabi sohin jaohine coataa, caa carenero soora. Coa canaanai sohin jaohara. Esinaete chuhisi quesenetaain quere tonorana jereeina jaunte, caohacha ichaacha,” nae Abaraaun rai Cana Coaunera. Nitohaniha Abaraaunne jaunte Cana Coaunera belaichaneein Abaraaun curuaateure satiin cana inoaeihuru.

²⁴Jerichanejeein techu coitucuhin, nere tonoraain, caohacha ichaain nenacaauru rae Cana Coaunera. Coatiha raujiaain esenetaaneecha coreniha nihei.

²⁵Charijieein teinti ai leinjiin ene-Raba neein curuajaain nena, jaurihanejeein jaelorohe neein nihane jianein, esinae Cana Coaunera coitucuhin esenetaane jaun, coroatajaniha Cana Coaunerane que tonajelanaala, nihei chaque casilanaala Jericoo turuuruha coroatajai Israeli cocoaichacurune jana, coitucuriin arinajaauruha sohin jaonajauruhane coina Raba araachurune jana,

acaauru coasilanaala nii coroatajai Isaraeli cocoaichacuru asi loreri asaa teein Raba, sohin jaonajaauruha Jerico cocoaichacuru Cana Coaunera coitucuuruhine coataa ichoteratenajae.

Nitohaneein caohacha ichearate belaaïn rae Cana Coaunera.²⁶ Esinaae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaerate, nere tonoraain naitoonjoan ichaain ne. Jana “Cana Coaunera coitucuhanu,” naain iriha natiin Cana Coaunera jerenohi ichaelanaala nenaate Cana Coaunera coitucue. Nitohaneein niha cachane coatiha ichaonaa chabana sanaacharanejeein nena ranaa nainerinaain.

Caaintaeniha baaso que iriha cachene

3 Cana Coaunera ere benaa que cacha relaera neein nena jeriquichene caohachaaïn aonacuche. Nelatihei joareein cacha, caohachaaïn suujua coarae lanaala Cana Coaunera ere benaa que arajiin enonaa jerihane. Niite nere aohanrauru ichoaae jaucotojoeriin caseteco coaraa cureein, nii cacha rai beebjihane rijijieein Cana Coaunera ere tonoraenihane.

²Inaajoan saneein chaainti Cana Coaunera rai baaso que nesarucuaache satiin. Chaen techu inaajoan saneein chaainti baaso que irihacache, jerenihacache neniha natiin. Nihei caaintiaai baaso que irihacachene. Chateeinti tonaain baaso que erene. Niite itolere neein caohachaaïn ichaonaa naine.

³Aonacuche. Tasinojoan cabario natiinte nujuae cuhane coata laaojoiiri teein, que rauhiaeraujiajeein jerichaane jaan jelon rauhijiriin amaaca.⁴ Jerichanejeein techu timoon laaojoiiri que, jerihanajaan jelon rauhiaeraujiajeein rauhijiriin bote seejoan niha natiin amae timoon inaera.⁵⁻⁶ Charijieein teeinti ocoana mocohaca fosocoro busi laaojoiiri

quene, nii fosocoro busi laaojoiiri caje necoaaunaain tabaaïn neleereein, jitariin ocoana mocohe nii usi. Nii rijijieein techu chatohaneein, cacha cunaitaaïn cacha itajenaa nainere baasoneein cana ujuae caje mitunaa cana ere, chatonaain, cacha inauhene cunaain cacha janoriteein nihaca ne. Moconajaerate nii que cana saruhin ne, nitohaneein usi tabai que cacha sarueranihanane jaun.

⁷Caaintatohane sainejeeinte, itolere nunaana nenacaauru, itolere tajaecuru, itolere atanichoaae teerei cana lenone, itolere ataibinae, janolari, acano, itolere acauhana nenacaauru, taji, itolere cautenu rijihuru irilaure irilaeraauru.⁸ Nete chunei, rai nere baaso jianein nena nainene. Charijieein teeinti cacha calaa acanone nii acano catu caje cuhin, nii cacha coichana lomoha nii acano catu corane, ohe nii acanoacha calai. Nii rijicha cana suujua baaso caje coauneein, cana ujuae caje mitunaa cana ere, leochaauru cana laurijiracuru, naajoainunri jitariin aasacane jaun.

⁹Nii jeelai cana suujua baaso, cana ujuae caje mitunaa Cana Inaca Cana Coaunera coroaecaachene jaan quete rijijieein niicha coananojoneein nihane baiteein, “Cha quete nelatere caa cacha,” naain irihacache obajeein cacha aina nererojoeacaachene, “Coaraain nainaine caa aansai,” naain irihacache, coaraain cuu necairichaane caina, chatohaneein necairichaa cachane coaracaachene.¹⁰ Nii jeelai cana ujuae caje mitunaa quete, Cana Coaunera coroaecaachene jaan que techu cachaauru cotaihacache. Caohachaaïn nitohaneein nihacachene, canejeaauru.

¹¹Charijieein teeinti le curuhacha caje mitunaa nainene acau ichonai, acau elonai, naajoain. Nii rijijieein techu cana suujua cuhane nefaa

baasone, erenaa caohacha que erenaa nainenihacache.

¹²Charijjeei teeinti leeocho enuha inaaque inaana nainene *iquera*, nihechu acau cotebei nihana natiin ichonainein nerotona nainihe. Nirijjeein techu caohacha que erenaa nainene cacha, baasonein niha rai suujuane.

Cana Coaunera coitucuhane coaratiha cachane

¹³Esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi coitucuhin neeichene, inara suujua coaraain, leeocho cachauru rai caohacha ichaain, itolerenein caohachaaain raotojoein neeuchete, esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi ichana coitucuhichene coaracurumiin cachauru. ¹⁴Jana inara leeochoauru que necoelaain, inara suujua cuhane obajeein, inaraacha jerei ichaquichene, “Cana Coaunera coitucuera nihanu,” naain coa raotiin nena coaucache. Niite laen nohanenaa ne, Cana Coaunera esenetaenihana jaun. ¹⁵Nitohanein neeichenete Cana Coaunera coitucuruhi cachauru rijiriqicheein. Acaaurute nitohanein coaucure, nitohanein acauru suujua tiha Moconajaerane jaun. Nihei leeochoauru cachauru aina, ita belaiha cachane jerihe Moconajaera. Moconajaerate ita belai lanaala, itaque nejeratiha cachane jere. ¹⁶Nenainetiin rai caohachanuhacha que coacuhin nenacauru cachaurute, ita que nererojoecaain, ita que necoelaain naajoaauruhane jaun, nainecurene ita belain leeochoauru cachauru aina caohachaaain nena nainecurene. ¹⁷Nii Cana Coaunera coitucuhin nenacaaurute, nejelaunein caohachaaain ichaore. Cana Coaunera ere tonoraauruhana jaunte, caohachaaain ichaore, rai

caohachanuhacha que coaacuruhane jianein, leeochoauru belain, ita belain, ita que nererojoecaalanaala, inae nohanelanaala, leeochoauru corotajanein, cha latiha leeochoaurune tein, suujua coaraain, naajoaain neuruhana jaun. ¹⁸Nitohanein neeichenete, Cana Coaunera jerenohi ichaachajein, nauruta naurutaain cuujeein, jelai choaee jauhecotojoeriin caohachaaain ichaohichene, ita aina, leeochoauru, naajoainunri ainane coaraanete, raotojoein nereein inara aina Cana Coaunera. Acate inara suujua cuhane raoti ichaonaa esine tereein, rachoojoein neeichene caina. Nitohanein raoti ichaonaa esine que ichaohichene, coaracuruha leeochoauru nete, acauru netonai nii inara rai raotojoein ichaohichene jaan ichaonaa esine teera Cana Coaunera, ere tonorana jerecureein.

Caa chauratane que nena baasohacha jereein sacuha cachane

4 Nitohanein Cana Coaunera jerenohicha, ichana coacuhincha ichae lanaala, inaraacha jereeicha coaauquichene jaunte, ita que nejeratein, ita que nererojoecaain neeiche, leeochoauru aina ita belain neeichene jeriha Cana Coaunerane niha natiin. ²Cha teeinti chaelai sirihaane jana, inara rai nenihane que necohelaain, nii niicha sirii rucuhale coreniha que nererojoecaain cotaain, coaraain inae nii niicha sirii basijiauhichene jana tonaa nii nerorane, inae coreniha sonaa coacuhin que nererojoecaain, tabaque sohin jaohin, naajoaainche, cha lateein neeichene Cana Coaunera caje bajaalanaala. ³Tabaque bajaichene niha natiin inara rai terihaain Cana Coaunera, niicha jerei ichana coacue lanaala leinjiin inara raihuancha que bajaichene.

⁴ Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru. Tana caa chauratane que nenaacha jereein sacuera cacha, Cana Coaunera que nejeratena neein nihane coitucuhichene. Aihane jaun chunocoha caa chauratane que nenacaauru jereein Cana Coaunera aitoonjoan que jaolequiin nenaate Cana Coaunera que nejeratiha aicheein. ⁵ Nii que nainaquichene jaanu quete quiricha inoaei cuhane, laenaera que laenaerateein aitoha Cana Coaunerane rijijieein, esinaae rauhijiriin aitohane rijijieein inetono janonaa bana inara suujua letonohacha ichana jerequiche. ⁶ Nete jataain cana belaihane jaun, itolere janonaa bana cana coroatajane Cana Coaunera, rai Quiricha Inoaei cuhane aitohane tocohaneeinte que ninichaaajenaa tocohaneein rai baaso icharaauru que nejerate Cana Coaunera. Jana esinae rauhijiriin esenetaain nere tonoraeraaurute belaa in coroatajane Cana Coaunera. ⁷ Nitohanihana jaun nelararajiaauche, Cana Coaunera ere tonorana que. Atiin nii Moconajaera sitaauchete inara caje amuhine. ⁸ Aihana jaun, Cana Coaunera rai caohacha rene nichuuntaain Cana Coaunera jerenohicha ichajeein ichaaoche. Aihute inara rohan neeine Cana Coaunera. Enate ichaonaa baaso que ichaohiche. Nii jaun Cana Coaunera bajaauche. Aihute inara suujua rucujueein, baasoneein neeichene caje jianacoo inara mitaain, inara coroatajanemiin Cana Coaunera. Aihute nii baaso ichaquichene jianein itolere bana Cana Coaunera jerenohicha ichaquiche. Aihana jaun cajihaneein inara suujua coaraqichene jianecuche. Coaa cajihaneein inara suujua coaracache. ⁹⁻¹⁰ Cana Coaunera jerenohi ichaquichene jianein neeichene cojeein, inara jaberoco coinaderaain, baaso ichaain neeichene

coitucuhin, rauhijiriin suujuelanaala beein Cana Coaunera bajaauche. Bajaachenete inara coroatajanereein jeelai choaae jauhecotojoeriin Cana Coaunera.

Cunaain nejera coacuhin niha cachane

¹¹⁻¹² Canejeraauru jiaonriha cunaain ita coacuhin, ita janoriteein neeichene. Chunei Cana Coaunera coreniha rai nejera inauhene nejerateein nenaate Cana Coaunera rai baaso ichareein. Inasiina Cana Coaunera colaihaje tacaain nejelaauru ichao coaraain, “Acate naajojoain ichoae,” naain coulurujuera rijitiin ereriquiche. Leinjiin Cana Coaunerate laen, chatohaneein baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaain ichaonacaauru coaraain, nii que, “Acaauru acaaurute, naajojoain jataaen baaso ichaechajeein ichaao,” Jana, “Acaauru acaaurute laen caohachaain suujua coaraain caohachaain ichaao,” naain cacha ichao coitucuhin que erenaa naine. Aitoha quiricha cuhane Cana Coaunerane tonorae lanaala, leeochoauru ichao coaraain coulurujuera rijitiin ereichenete, chatohaneein inara itajeein, chatohaneein inara tenaa nainereein Cana Coaunera. Aca techu chaen naine, jianacoo baasoneein neeichene caje inara mitaane.

“Naaojanrichaain eresi,” naain coitucueniha cachane

¹³ Tabaaaurute, “Naaojoin neseuna cureeunni, cuu amihanenaa que necoreteein coriqui taojiaa,” naaure. Caohachaa nitohaneein coauquichene. ¹⁴ Niheichu, “Naaojanrichaain eresi,” naain coitucuhene. Inoaelu netojoein inoo tejian ichaoriquicheine coitucuhiche. Tana janoneecha mituhin nii baiha nitajiha suruaa neeojaine

rjiicha inara ichaone coitucuhichene.
¹⁵Raujjaaincha caohachaa in coaau-
 cuche. “Cana Coaunera jerihanena
 ichaajoihanune caa ichaain, leeocho
 ichaain, naajoanreeunni,” naauche.
¹⁶Nii inatiinte chaelai nihane
 coasitaain ereeiche. Caohachaa in niritiin
 irihacane. ¹⁷Cana Coaunera jerenohi
 coitucuhacache natiin, nii canaacha
 coitucuhi caohachaa in ichaenihacache
 nete osa tabai que nesarurihacacheein.

**Caseteco coaracuururichaa in
 cairichaihuru cairichaa urera
 coriquihona aurune**

5 Aonacuche satiin coriquihona neein
 nenacaauru, nii que caohachaa in
 casiin neeichene coina. Tabai inader-
 anaa caaunte chanaa curiquicheein,
 ecu tihane bana necairichaa curiquicheeina
 jaun. Satiin nii inara coriqui aina cao-
 hacha nainejee in nitajeeichene coina,
 tururichaa in Cana Coaunerana jaun.
²Inara coriquihona neeichenete ara-
 jjiin coriqui jaohiche, leinjiin inaraacha
 latei corenihacha. Nihei chaque nela-
 terinaain nii inaraacha sirii rucuhele.
 Nii inaraacha rucujuei rucuhele na-
 codohaqui, nii inara coriqui, inara ca-
 jione, inara lenone nacodohaqui, nechu
 inacojoeein nelaterinain, coroneein
 setuhin naajoanrichaaine jaun, chaen
 quirichaa in cojoanone jaun. ³Coriqui
 niha natiinte, caohatiin rucuhequichene
 niha natiin nitajiha cureein.

Inae saa cana janonaane banate satiin
 baaso icharaauru itajeratereein usi tabai
 que Cana Coaunera. Nii banate, nii
 nacododojoanei acaauruhacha rucujuei
 rucuhele, chabana lateein neeuruha
 cairichainein nenacaaurune, acaauru
 corootajanein, naajoaunrenihane
 coaraane jaun, nii coreniha coriquiho-
 nanein nenacaauru casetecareein Cana
 Coaunera. ⁴Nitohanein cairichaihuru
 cairichaa uruha acaauru amihaneeo

corete lanaalanete rautaene jataain
 Cana Coaunera. Cana Coaunerate
 jana, nii cairichaihuru cachaa uru
 cairichaa eriin neeuruha coriquihona
 neein nenacaaurune coaraje.
 Nihei chaen aohana jerecuruhi rai
 namihaneeon coreniha aitucuruha
 cachaa urune. Cana Coaunerate laen
 aitocuruha cairichaihurune aonaje.

⁵Satonoote raotojoein caa
 chauratane que ichaohiche, itolere
 inaraacha latei que nerujueleetein,
 nete inae nii coreniha inara que, nii core
 coaratihaha cureein Cana Coaunera
 inae cuutihane bana. ⁶Joareein lera
 colane cairichai cha coitucuuruhi
 cachaa uru sohin jaohin naajoaaiche,
 inara rijijieein neeurinaauruhane
 jaan que airijiin. Nii corenihate inara
 casetecaain, jataain inoaelu netojoein
 inara cairichareein Cana Coaunera.

**Cana Coaunera bajajee in
 raotojoein cohacuruhine
 Cana Coaunera coitucuurera**

⁷Nitohanein cuu tihane bana nii
 core coaraterichaa in Cana Coaunerane
 jaun coa nererojoeaache. Nii inara
 cairichaa urera aina abaantaain,
 turuha Cana Coaunerane reeintiaain
 cohacuche. Charijijieein teinti,
 nocoanajaa uruhane, temule jaauruhane,
 omarohin nihane cohajeure, inacaain,
 tainacaa que turuhane taihuruhane
 coina. ⁸Nii rijijieein turuha Cana
 Coaunerane reeintiaain cohacuche.
 Jiaonriha Cana Coaunera ere tonorana
 jianiquichene. Atiin cohacuche, inae
 carajarinaain turuha caa cana rai
 chauratane que Cana Curuaanaa
 Jesocurisitone. Nii coreniha atiin
 inara suujua lara rajiiaain, Cana
 Coaunera ere tonoraain sacuuche.
⁹Canejeraauru jiaonriha ita que
 inara suujua rohecaain ita que
 nejerateein neeichene. Nitohanein

neeichenete inara casetecaeratereein nii rucueraaunu que nena, nii turuha uhenenu Cana Coaunera.

¹⁰Chatohaneein necairichaaichene niha natiin, charijieein teeinti aichejetecurelu *profetacuru*, nii rijijieein neeuche. Inoaelu aitiin acaauru letohaa Cana Coaunera jaan que, cachaauru rai ereerejeein beebejeure, jataain necairichaauruhane niha natiin. Nii necairichanaa abaantaain, nihei Cana Coaunera ere beebejeuruhane jianelanaala, nii aihuruhalune rijijieein nihacachenete caohachae. ¹¹Acaaurute jataain caohatiin neurelu Cana Coaunera aina. Coaraauna chuhinti, nii inara netonai coitucuhichene tocohaneein jetao, tabai inaderanaa que situhin nihalu Joobe ne. Nii baiha caohacha icharichaaain rai Cana Coaunerane esenetaana jaunte, nitohaneein jeelai amuritoheriin corootajaniha Cana Coaunerana jaun, enacoauneein calaojoiin, cacunuquiin, baca siriin, caohatiin raoti ichaonaa que ichaohin nelu Joobe. Aiha Joobene rijijieein necairichanaa abaantaain, inara corootajanerihani Cana Coaunerane coitucuhin esenetaain neeuche.

¹²Caohachaaain aonacuchena inara rai aite. Baasoneein ichaonaa corihaaichena jaunte joenreein, “Cana Coaunerate coaraje. Acate esinae aitocooaunne coitucue,” naain esinae rijitiin nohaneiche. Coa niritiin nohanihache inara casetecaa Cana Coaunerane coataa. “Icharichaaunni,” naain chaelai que ereeichene ichacuche. Jana, “Coatiha icharihaaunni,” naaichene coa ichacache. Jiaonrihachu chaen, “Cana Coaunerate coaraje,” naain nohanenaa coaaquichene, nabana inara casetecaa Cana Coaunerane coataa.

¹³Chatohaneein necairichajeein niha chuneine, Cana Coaunera bajaaine. Jana chunei inae raotojoein nihane, rachoojoein Cana Coaunera coroejeein nenatemiin.

¹⁴Chatohaneein cunaitiha chuneine, Cana Coaunera coitucuurera ichauhenaauru cotihacuchete, ere ne que rujuaain rai Cana Coaunera bajaauruhinete, nii cunaitenaa rautaaine Cana Coaunera. ¹⁵Esinae rauhijiriin, nii cunaitenaa rautarichaaain Cana Coaunerane esenetaain bajaauruha nete, nerautareein nii cunaitenaa. Aihute, chaen chatohaneein osa que nesaruhin nihane niha natiin, atiin que suujua acatena nainemiin Cana Coaunera. ¹⁶Nitohanihane jaun, chatohaneein baaso ichaaain osa que nesaruhin neeichene suujue lanaala ita rai been, ita rai Cana Coaunera bajaache jiniiquiin. Nii banate, chatohaneein baaso ichaaain osa que nesaruhin naajoaain neeichene niha natiin, atiin inara que suujua acatena nainereein Cana Coaunera. Caohachaaain nere tonoraera caohachanejein cacha bajaa nete tonorae Cana Coaunera.

¹⁷Coaraauna chuhinti Cana Coaunera ere bera inoasesi Irihasi. Cana rijijieein cacha neein niha natiin jetaote, uheniha elone coina Cana Coaunera bajaane jana, nichata jaanaca cataaun tiaajoaain uhene elo aansijieeinijin. ¹⁸Nii baiha coaiteen Cana Coaunera bajaa Irihasine jana jetaote, elo letoae Cana Coaunera, atane setejaane enacoauneein omarona nainiha temulene coina.

¹⁹⁻²⁰Aonacuche, saatono neeina inara rai aitoreeunni. Chunei baaso ichaaechaejeein ichaoha Cana Coaunera baiteein inete, ohane bana cuhanete nereein necairichana jaun, cuu nitajihane coina. Nihei

nitohaneein chunei casetecana jerihe
 Cana Coaunera niqui. Esinae Cana
 Coaunera esenetaera neein nena
 tocohanein, nii Cana Coaunera
 esenetaauruhi rai ereein relaacachenete
 jere Cana Coaunera, Cana Curuaana
 Jesocurisito naajoaain, acauru
 netonai Cana Coaunera esenetaain
 nere tonoraauruhane nii baaso
 neein neeuruhane caje roconajaain
 ranajaa Cana Coaunerane coina.
 Chaen techu tabaauru Cana Coaunera

coitucuurera, inae nere baiteein
 baaso ichacure. Nabana caseteco
 coaraa nii Cana Coaunera baiterane
 coataa, caohachaain aina ereein
 coroatajanecuchete nacoaaunein
 Cana Coaunera ere esenetaain
 tonoramiin. Nitohaneein osa que
 nesaruha namute cachane jana, Cana
 Coaunera rai caohacha que namute
 cacha suujua raujiaain nenaate, osa que
 namuritohane niha natiin que suujua
 acaterein Cana Coaunera.

Fedoroacha

letoi leinjiin

Inara coaaucaaan.

1¹⁻² Canuna Jesocurisito letono afos-oto Fedoro neeun. Inae jauriaalu caje coauneen coausihalu cana Inaca Cana Coaunerane rijijieein nii niicha ranojoinequichene, Ponto, Galasia, Capadosia, Asia, Bitinia, naonjoainuri batane que cuhin inara atane udaa riaaneen neinequichene raine caa quiricha laenaain letoaaun. Nitohaneen rai cachaneen naitoonjoan tonoraain neeichene cointate, jelai teein rai Suujue que inara suujue teein, Calaohi Jesocurisito coichana aina cuaain inara coulucohin inara raain nelu. Aihane jaun, jeelai amuritoheriin inara coroatajanemiin Cana Coaunera jiniiquiin raotojoeen neeichene coina.

Itolere bana canaacha cohajei ichaonaa

³ Cairichaaajoaain cana coaraain, cana coreniha ohane baiha caje ichanaa Jesocurisitone aina cuaain, nacoaauneen ena nejanoaain nenea rijijieein nenea jaun, cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera coroaecaachenete ne. Nii Cana Coaunerate itolere bana canaacha cohajei ichaonaanaja tereein cana rai. ⁴ Chaen techu aca inara que banihateein dedeeu Cana Coauneraacha rucujueinii ichaonaa caohacha inaraacha cohajei tereein. Nii inara rai niicha teeni nii chatohaneen nitajenaa nainerinaain. ⁵ Nitohaneen esinae rauhijiriin inara ichoteraterichaain Cana Coaunerane esenetaain neeichene jaunte, niicha ichana nainei ichaain inara beraicheein, jianacoon neein nii

inara ichoteraterichaaine jaan que turuhichene, inara que banihateein niicha rucujuei coitucueratiha inae ecu tihane bana inara queene coina.

⁶ Nitohaneen neriquicheeine jaunte, raotojoeen rachoojoeen neeiche ena, itolere que coujunojoeen cairichanojoeen neeichene nihanatiin. ⁷ Charijieein teeinti usihanau oro teein mocoore caje mituha baasone coina, nii rijijieeinte inara netonai coujunojoeen neriquicheein. Inae nitohaneen coujunojoeen coaanojoeinequichene jana, itolere necairichanaa abaantaain, inara sarunaa jeriha moconajaerane tonoraelanaala, itolere que laraajiin neeichenete, nii jataain coreti- nitaje rai nenea oro amurijiriin nelateineen neriquicheein. Nitohaneen coujunojoeen neeichene abaantaain laraajiin neeichenete, coroaenojoeen neriquicheein inae turuha cana Curuaanaa Jesocurisitone bana.

⁸ Coatihani niqui charijibana Jesocurisito coaraain niheeche inara. Nete coara rijitojoeen jataain belaa in coraajeen rachoojoeen neeiche. Chaen techu, "Naaonjoaan," naain inara ere nejesinaacha que benaa nainiheeche, jataain necaohachanaa nihane jaun. ⁹ Nitohaneen inae ichoteratenojoeen niha inara suujuene jaunte, raotojoeen rachoojoeen neeiche. Nitohaneen neeichene cointate Jesocurisito esenetaain neeiche.

¹⁰ Nitohanihane cointate inoaenlu caje coauneen jianacoon cana ichoteraanu que cuaain caohachaain coitucuuruhane coina que nerelaain, cairichaaajoaain cana coaraain ichoteratenojoi nichaachene jaanu terichaain cana rai Cana Coaunerane beeberejetecurelu *profetacuru*. ¹¹ Nitohaneente inae jauriaalu caje coauneen *profetacuru* que coitucueratelu Jesocurisito Suujue,

ateinaauruhane baiha nacoaauneein ichanaain rai caohacha icharaanu que tiha Cana Coaunerane coitucueratelu. Nii jaunte niqui: “Charijicha nii aicheein. Chatohanai banacha aicheein,” naain niqui coitucunaa jerecure, acaauru que coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene jaun. ¹²Nete acaauru rainein nenerihani nii Cana Coauneraacha beratenojoi- inara rai caohachaneein neeninu coitucueratelu acaauru que Cana Coaunera. Nii jaunte nii ichoteratenojineein neeichene jaan, inae inara que coitucuerateure nii Ena Nena Cana Coaunera Ere beracuru dede caje letononeein nena Cana Coaunera Suujue aina cuaain. Niite niqui jataain caohatiin coaraain coitucunaa jerecurelu Cana Coaunera letono anjeraauru netonai.

**Esinae rauhijiriin aca jerihane
rijijieein ichaonaa cointate cana
cotijiaain ne Cana Coaunera.**

¹³Nitohanihane jaun jatoraain niicha que coacuhin coujurihu inara suujua coaraain, nacoauneein turuha uha Jesocurisitone jana inara rai Cana Coauneraacha tenaa jereiicha que jaeequiin neeuche. ¹⁴Coujuriu Cana Coaunera calaohineein nena tocuhaneein naitoonjoan tonoraain neeuche. Jiaonriha jauriaalu Cana Coaunera coitucuelanaala inara suujua letono rijijieein ichaohichelune rijijieein ichaohichene. ¹⁵Nitohaneein ichoaelanaala, Cana Coauneraacha que banijiaaieein saantoneein ichaaoche, nii inara cotihara acaihanejei Cana Coauneraacha Saantoneein nihane jaun. ¹⁶Nitohanihane jaunte rai Quiricha inoansi cuhane: “Acaihanejei inara Coauneranein Saantoneein nihanune jaun, canu que banijiaieein saantoneein leinjiin canuhacha

cachaneein ichaaoche,” nae Cana Coaunera.

¹⁷“Cana Inaca Cana Coaunera,” naaiche Cana Coaunera quene jaun, aca chuni ichotelanaala canaacha ichai caje cana ichao coaraain rucuhereinein nihane coitucuhin esenetaain ichaohichene coarateein ichaaoche, jaiti cau chauratane que ichaonaa que neein.

¹⁸Inara foerateracuru ichao rijijieein nii chaque nelatelanaala nitaje rai nena ichaonaa que ichaohichene janate, inara ichoteratelu Cana Coaunera. Nii jaunte inara nii nitajerai nena oro, coriqui, naaonjoain que coretenohineniha nii inara ichaone raotojoein coitucuhiche.

¹⁹Nitohaneinte caohatiin chaeloon baasoneerilanaala nena carenero narejeen sohin acaauru osa coreniha coichana terejetocuruhalu cana inoensihurune rijijieein, nii chaeloon osaaojelanaala nena Jesocurisito sohin, coichana jataain necaohachain nena que coretenojineein ne nii inara ichao. ²⁰Inae nitohaneein cana coreniha orichaaaine cointate jaiti necoanaeniha cana rai chauratanene ajiniha caje coauneein nesilu Cana Curuaanaa Jesocurisito. Nii jaunte inae ecu tihane jaun jeriha Cana Coaunerane jaun, nii bana inara caohachanu que ecocohin nelu. ²¹Jesocurisito aina cuaainte, nii oo caje ichateein rai caohacha icharaanu teraneein nena Cana Coaunera coitucuhin esenetaain neeiche. Nitohanein inara coroatajaneranein niha Cana Coaunerane jaunte, leinjiin acaacha cohajein que jaeequiin neeiche.

²²Inae nitohanein Cana Coaunera beratenojoi esenetaain tonoraain neeichene jaunte, inae couluunojineein ne inara suujue, jataain inara suujua aina cutaain jiniiquiin Jesocurisito ranojoneein nenacaauru canejeraauru

aina ita belaiin neeichene coina. Nitohaneein le cacha nequichene atiin ita acatiha tacaain, inara suujua aina cutaain ita belaiin neeuche, nii baaso coacuelanaala. ²³ Enate nacoauneein nejanoaain nena rijijieein neeiche. Coatiha cacha onaa inaeraneein nena jaberoco caje nii nejanoaheeiche. Cana Coaunera Ere chabana nitajenaa charanejeein satonoelanaala nena aina cuaainte nii nacoauneein nejanoaache. ²⁴ Nitohaniane coinat: “Satiin cachate nejanoaain fojoein ichauchenanein inae biinaanihane ohe. ²⁵ Nete laen Cana Coaunera ere nii charijibana satonoelanaala nereein,” naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nii inara rai beratenojoein nena Erenaa esenetaaichene jaunte, inae ichoteratenojoein neeiche.

2 Inae nitohanein ichoteratenojoeinein neeichene coina, inara rai beratenojoin Erenaa esenetaaichene jaun, jauriaalu baasonein ichaohin inara amute cacha cairichaa nohanein, necoelajauharitiin, inara amute cacha cotaairiichene nihanatiin belaicha rijitojoein rai ereein neeichene coarateein neeichene jianein neeuche. ² Aiha ena nejanoanaa canaanai ujuari, itaariicha que coacuhine rijijieein, Cana Coauneraacha jerei que coacuhin, aca jerihane rijijieein ichaohin, inara suujua ilaachete ichoteratenojoeinein neeiche. ³ Nitohaneinte neriquicheein, esinae rauhijiriin caohacha teranein niha Cana Coaunerane coitucuhin esenetaain neeichene.

**Ajeri neloheriteeuruhane jaan
rijiicha Curisitone que cuaain
acaauru relaa Fedorone.**

⁴ Nii Cana Coaunera rai ajeri ichaohin nena Jesocurisito, nii chaque nelatihei rijijieein jaolecotin neeuruhalu

Isaraelitaacurune jaancha que coacuhin raaicha nelatein neeuche. Nitohanein nelatihei rijijieein coaracuruhane sainejeinte, ajeri ichaohin jataain itolere que nelatinein janijiin Cana Coauneraacha tenojoein nena ne. ⁵ Nirijieein techu esinae rauhijiriin aca jerihane rijijieein ichaohichene- ajeri ichaohin nena caje Cana Coaunera lorerinein ichanohin Teenforo rijijieein rai saseredote esine nein Cana Coauneraacha jerei ichajein saantonein neriquicheein. Nete inoanlu aichejetocuruha saseredotecurune rijijieein, carenerocuru sohin coichana teranein nenereicheein. Inarate Jesocurisito aina cuaain Cana Coauneraacha jereinein, rai cachaauru suujuateranein neriquicheein. ⁶ Nitohanerichaaينة quete: “Sioon neseune, ajeri jataain nelateinnein nena quiicha janijii teun.

Aihana jaun esinae rauhijiriin caohachaniha nii ajeri quiicha teine coitucuhin esenetaain nena que chabana jaolecorinaauni,” naain laenanohinein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁷ Cana, esenetaera nichaachene rai nii Cana Coauneraacha tei ajerite jataain nelateinein ne. Nete Cana Coaunera Quiricha cuhane laen nii esenetaelanaala nenacaauru que: “Jaolecooruha loreri icharaaurune jaan ajerite, loreri numuhenein temuranein nero-toha cureein.

⁸ Acate leinjiin ajeri jaberoconein lacurocuruhane jaanein nereein,” naain laenanohi nihane rijijieinte, inae lacurocure, nitohaneeuruhane coina inae ichanohinein neeuruhane jaun.

⁹ Nete inara le lauriineeichene, Cana Curuaanaa rai saseredotenein niicha janijiinein, Cana Coauneraacha jerei-

neein rai cachaneein neeiche. Nitohaneeinte inara raain nelu Cana Coaunera, jataain rai caohachaneein nenea niicha beratei beeiche leeochoaauru raine coina. Acate nocohenaanau nenea rijijieein neeichene jana, inara cotijiaain nelu, rai caohachaneein nenea Cojoanonaa que neeichene coina. ¹⁰Jauriaalu niqui cairichaaajoaain inara coaraain niheilulu Cana Coaunera, rai cachaneein neeiechene jaun. Nete inae enene rai cachaneein neeichene jaun, inae cairichaaajoaain inara coarae Cana Coaunera.

Cana Coauneraacha icharatei ichajeein ichaaoche

¹¹Canejeraauru, atiin inara suujua coaraain, inae nejelau cachanequichene ichao que ichaaoche, nabana nitajihia inara suujuene coataa. ¹²Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru aina neeichene nihanatiin, coujurihu Cana Coaunera coitucueraneein neeichene coarateein neeuche. Nitohaneein ichaohichenete, baaso ichara niha inara beeuruhane nihanatiin caohacha ichaquichene coaraain Cana Coaunera coroaecurureein, inae le cachaniquichene caje inaraacha ichanohi rucuhecane cojoanonaa que turuhane bana.

¹³Inae Cana Coaunera cachaneein neeichene jaun, satiin inara amute cachaauru-cocoinanacainein nenacaauru ere tonoraain neeuche. Chaen leeochoaauru cocoinanacaihuru amuritoheriin cocoinanacainein nenea enferadoro ere tonoraain neeuche. ¹⁴Nii rijijieeinchu nii rai letonocuru-baaso icharaauru casetecaaain caohacha ichaeraauru coroaeraneein nenacaauru ere tonoraain neeuche. ¹⁵Nitohaneein neeichenete jere Cana Coaunera, nabana tonaain ereeuruha inara que caohacha ichaera cacha nocoeje

chanuheriin ichaonacaauru aina cha coitucuhichuru cachaaurune coataa.

¹⁶Inaraacha jerei ichana nainequiche niqui. Nete laen nii inaraacha ichai aina cuaain naineneeiche leeochoaauru rai baaso ichaquichene. Aihana jaun coujuriu Cana Coaunera cachaneein caohacha ichaain neeuche. ¹⁷Satiin que inara suujua acateein jiniiquiin ita belaaain- jeriha Cana Coaunerane rijijieein neein-enferadoro que inara suujua acateein neeuche.

Cana relaeranu que necairichaaain nihalu Curisitone

¹⁸Nitohaniane jaun rai fatoroon ere tonoraain aca jerihane rijijieein neeine letononeein nenea. Jiaonriha caohachaain belaaain aca jerihane rijijieein siriha fatoroone jauhancha nere tonoraain nihane. Nechu aansaneein cotaitiin niha fatoroone nihanatiin nere tonoraain neeine. ¹⁹Jerihia Cana Coaunerane rijijieein ichaohacachene coreniha, lera colane rai cacha nihacachene corenihacha cana casetecaaain cana cairichaane nihanatiin, jianelanaala abaantaacachenete jataain caohate. ²⁰Jana esinae rauhijiriin baaso ichaquichene coreniha inara casetecaaain neeuruhane abaantaain neeichene, coatihia caohacha icha airiheicheein. Nete laen caohacha ichaquichene coreniha, inara casetecaaain inara cairichaeranihane, soroelanaala abaantaichene Cana Coaunera notaracae caohacha icha airiquicheein. ²¹Nitohaneein neeichene cointate, inara cotijiaain nelu Cana Coaunera. Inara coreniha necairichanaa abaantaain nihalu Curisito inara que coarateeine rijijieein, inara netonai necairichanaa abaantaain neeuche. ²²Coatihia niqui aansijieeiniji osa que nesaruhin nihei chuni coritaain niheilulu Curisito. ²³Niheichu nocoejechanu-

uruhane nihanatiin coatiha acaauru nocoejehanuhin nerejetohilu. Niheichu cairichaauruhane nihanatiin tonaain ereein nerejetohilu. Cana Coaunera esinae rauhijiriin baaso icharaauru coitucuhin nii rucuhecane coinaachate aitoraetelu. ²⁴Nii Curisitote jaberoco aina cuaain cana osa amaain coroso que ohin aina jiniiquiin cana osa atinaelu, aina cuaain ichaonaa esine que ichaohin osa colane nena coina. Nitohaneente cana osaacha que nesarujeein nihacachene caje cana mitaeranu que coroso que ohelu Curisito. ²⁵Jaurihaalute niqui aiha beraicha colane nena carenerone rijijieein nitajenaa neein nerejetocooachelu. Nete laen inae ena carenerocuru beraiha beraichane, nitajenaa nainecurenihane rijijieein inara beraain niha Curisitone jaun, nitajenaa naineneichene jaan ichaonaa que ichaohiche.

Naaonjoaai ichaauruhine sinijeraaonacaauru.

3 Aihana jaun inara lanaauru ere tonoraain neeuche enecuru. Aihute inara ichao cajecha coaraain, acaauru rai erenaa latelanaala, nii Cana Coaunera beratenojoin erenaa coitucuhin esenetaain neeuruhine esenetana jerelanaala nenacaauru inara lanaauru, ²esinae rauhijiriin caohachaaain neein, nii baaso ichaelanaala inara suujua acateein ichaohichene coaracuruhane. ³Esinae rauhijiriin caohachaaain nena jeriquichene, nii nitajenaa inaaurera rucuhele oro caje ichanohichuru, cajione caohachaaauru, naaonjoainuri que coacuelanaala, ⁴inara suujua aina cutaain esinae rauhijiriin Jesocurisito suujue que coacuhin neeuchete raotojoeein neeiche. Caohachaaain Cana Coaunera notaracae nihacanete jataain nelate. ⁵Nii rijijieein techu nerejetocure

cana inoaensihuru benecuru-jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaonacaauru. Nitohaneein jeriha Cana Coaunerane esenetaauruhane jaunte, jeriha acaauru lanaaurune rijijieein acaauru ere tonoraain neeurelu nii acaauru benecuru. ⁶Nitohanihane jaun techu: “Canu curuaanaa,” narejete lana Abaraaun rai Sara, nere tonoraain aca jerihane rijijieein nihane jaun. Nii aihalu Sarane rijijieein casilanaala coejelanaala neeichenete, rauhijiriin coujuriu nii Abaraaun aina Sara nefoerateneein nena rijijieein neriquicheein.

⁷Jana inara acaauru lananequichene, jeriha inara sinijeraaurune rijijieein jiniiquiin ita suujua rijijieein neeuche. Coa ene neeuruhane amihaneon amurijiriin, inara sinijeraauruhacha ichanenu teein nihache. Inara rijijieein acaauru caohachane quete, nitohaneein acaauru rai ichaonaa teein nelu Cana Coaunera. Aineeichenete Cana Coaunera bajaain neeichene, inara ere tonoraenereein Cana Coaunera.

Satiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaauruhacha ichanenu

⁸Aihana jaun ita suujua rijijieein neein ita janojera rijijieein ita belaaain, leeochoauru coroatajaneein, nii leeochoauru amurijiriin nena coacuelanaala neeuche. ⁹Jiaonriha tonaain baasoneein inara que ereein neinihane, nii tonaain que baasoneein ereeichene. Niheichu inara nocoeje chanuheranihane, coa inara netonai nocoeje chanuhache. Nitohanenaa coacuelanaala acaauru rai caohacha ichacuche. Nitohaneein inara rai caohacha ichaane coina inara raain nihalu Cana Coaunerane rijijieein. ¹⁰Nii cointate:

“Chunocoha nichao colalajiin
raoti ichaonaa que ichaonaa jerihane,

namute cacha que baasoneein
erelanaala,
nii casajenelanaala,

¹¹ baasoneein ichaonacaauru aina
nelanaala,

caohachaacha ichaain
raotojoeiin ichaohane jaanuhacha ariin
acaacha sacuhine.

¹² Cana Coaunerate
caohachaain suujua coaraain
ichaonacaauru beraichaneein
nihane jaun,

bajaauruhane aonaain ne.
Nete laen baaso ichajeein ichaonacaauru
que

jaoleconaa rijijeein ne,”
naa Cana Coaunera Quiricha inoansi
cuhane.

¹³ Nitohaneein itolere bana caohacha
nejesinaacha que coacuhin neeichene,
nerihe inara rai baaso ichara.

¹⁴ Nete laen caohacha ichaquichene
coreniha necairichanaa coaraqichene
nihanatiin rachoojoeiin nerausiajeein
neriquicheein. Jiaonriha nii chuni
que casiin nesoonnein neeichene.

¹⁵ Nesoonenaa coacuelanaala
raujiaaincha inara suujua cuhane
Cana Curuaanaa Jesocurisito coacuhin
bajaebajaecuche. Chaen letona
jatoroain neeuche chunocoha
inara caje, “Chatohanihana nii
jaaecoichene jaan,” naain bajaa inara
cajene, raotojoeiin belain beeuchete
coitucuhin neeine. ¹⁶ Nete acaauru
amurijiriin nenea coacuelanaala,
acaauru que inara suujua acateein
acaauru rai beeichene caohachae.
Nitohaneein coujuriu Jesocurisito
esenetaeraneein caohacha nejesina
ichaain neeuchete nocojecurumiin
inara que baasoneein erenacaauru.

¹⁷ Baaso ichacaachene coreniha
necairichanaa coaracaachene
amuritoeriinteja nenacaaneein
caohachae caohacha ichacaachene

coreniha necairichanaa coaracaachene,
nitohaneei jeriha Cana Coaunerane
jaun. ¹⁸ Nii rijieein techu Jesocurisito
netonai lesajeeincha cana osa coreniha
cairichanojoneein ohin nelu. Coatiha
niqui nii chatohanai baaso ichaain
osa que nesaruhin niheilul aca, nete
erenaa tonoraelanaala baasoneein
ichaonacaauru coreniha necairichaain
nelu, rai Inaca Cana Coaunera rene
cana amaane coina. Joaenreein cacha
rijijieeinte niqui ohin nelu rai jaberoco.
Nete aca Cana Coaunera suujuenihane
jaun oo caje ichanaain enanetojoein
ichaohin ne. ¹⁹⁻²⁰ Nitohaneente
suujue nejesinaneein cuhin, acau
tabai itajenojoneein moconajaera
casetecanohineein nitajenacaauru
suujue relaelu. Acaaurute bote nainaa
Nohene reentiaain esenetaauruhane
cohaca Cana Coaunerane sainejeein,
esenetaaurenihane jaun nitajeurelu.
Acaauru tabaauru esenetaeraa-
ruhachate, itolereneein fosanejeein acau
tabai caje nichoteeurelu. ²¹⁻²² Nii acaute
cana osa jianein ichaohacachene coina
baotisanojoinichaane jaa cojunacaneein
nenaanelu. Nii aina cuaainte, inae
ichoteratenojoneein nihacache
cana netonai. Coatiha raujiaain
culuonjoiniha cana jaberoco
coina baotisanojoi nihaacache. Acate
raujiaain cana jaberoco coulocohin,
oo caje ichanaai dedeeu cuhin Cana
Coaunera raotono nichajai que
neein, itolere anjeraauru amurijiriin,
cocoainanacaihuru amurijiriin nihane
coina nenea Jesocurisito aina cuaain,
aina nenea coina cana suujue couloca
Cana Coaunerane jaan neein ne.

**Cana Coaunera tenojoi
inaraacha ichana nainei que
leochaauru coroatajanecuche.**

4 Aihane jaun cana coreniha jaberoco
cairichaain nihalu Curisitone

rjijieein, inara netonai necairichanaa coaraqichene caina jatorain neeuche. ²Suujua letono rjijieein ichaohane jianein Cana Coanera jerenohicha ichaane coreniha necairichanaa coaraain neite osa caje nichotereein. ³Jauriaalute inara netonai aihuruha nii Cana Coanera coitucuelanaala nenacaaurune rjijieein nerejeto-coichelu. Nitohaneichene jaunte, jataain baasonein ichaohin, inara suujua coaraelanaala necha ansainein nerejetocoichelu, jianelanaala cocohin, tonijiaain ichaain ajenacaauru aina niha natiin neein, nii ichanohichuru ecaantooruniha natiin corojeein, naaonjoain nerejetocoichelu. ⁴Nete laen inae enene, chabana jianelanaala baaso ichaain nenacaauru aina ichaorejetocoichene janequichene jaun, inae inara coaracureniha acaauru aina nejaun inara cojoelatiin inae baasonein inara que ereure. ⁵Nete inae ecu tihane bana onacaauru, ichaohin nenacaauru, naaonjoainuriicha ichai coitucuhin nii rucuheraanu que nena cojoanona que tihane bana, raajenihane niicha ichai biha cuurureein. ⁶Nii onacaauru raite Cana Coanera ere berejetecurelu, ohin neeuruhane nihanatiin aitoaha Cana Coanera rjijieein suujue nejesinanein ichaohin neeuruhane caina. Jerichanejeein techu niqui, aitocuruha cachaaaurune rjijieein caohacharelu jaiti jaberoconein neeuruhane bana rucuhenhinihalu niine.

⁷Inae satonoha itolere que tururichaje. Aihane jaun inara que Cana Coanera icharatenohin ichajeein Cana Coanera bajaee bajajeein ichaaoche. ⁸Itolereenein inara suujua aina cutaain jiniiquin ita belaaichaa. Jataain ita belaaichaa cachanete arajii rai nosa que suujua acatereein Cana Coanera. ⁹Inara rene turuhin niha

chunine tonaain leeochoaauru que erena coacuelanaala inara loreri asaae raauche. ¹⁰Coujuriu lauri lauri inara que Cana Coaneraacha icharatenohi icharanein nena tocuhanein, ichana nainequichene rjijieein inara rai Cana Coaneraacha tenojoi aina cuaain leeochoaauru corootajaneuche. ¹¹Chunocoha tonaain erena jerihane jaa que irihane, jeriha Cana Coanera rjijieein ereein neeine. Chunocoha corootajana latihane, ii rai Cana Coaneraacha tei que laraajin corootajaneu. Itolere iicha ichai ichaane, itolere bana caohachaaichaaute ii corootajaniha Cana Coanera aina Jesocurisitone coaraain coroaecuruhine cachaaauru. Acate rai necaohacha que necaohachaaichaa itolere ichana naineranein ne-chariji bana satonoelanaala. Nitohanemiin.

**Coujuriu Jesocurisito ranojonein
nena tocuhanein
necairichanaa abaantaauche.**

¹²Canejeraauru, jiaonriha mainajeein coujunojonein neriquichee que jatoroelanaala neeichene. ¹³Raujiaaincha aihalu Curisitone rjijieein necairichanaa coaraain neeichene nihanatiin rachoojoein neeuche- inae turuha necaohachane bana rachoojoein neriquichee jaun. ¹⁴Curisito cachanein neeichene coreniha inara batohin nei nihanete, nerausiaaequiche jataain caohachaaichaa nena Cana Coanera Suujue inara aina nihane jaun. ¹⁵Nitohanihane jaun necoejemiin, sonajaain jahin, asijiaotonein, leeochoaauru rai cotainacai ichaain, naaonjoain ichaane coreniha cairichanojonein nena. ¹⁶Jana Jesocurisito cachanein neeichene coreniha inara casetecaain neinihane, jiaonriha nocoejequichene.

Raujiaaincha coreniha Cana Coaunera bajaain coroajejin neeuche.

¹⁷Inae cana rai cachanichaachene ichanohi rucuheca Cana Coaunerane cojoanona que turuha. Nitohanejin rai cachanichaachene que nunuhetejin, nitohanejin icharichaainne jaun, chatohanejurichaaain Cana Coaunera ere tonoraelanaala nenacaauru.

¹⁸Coaracuche nachuhinti rai cacha nichaachene saijiejin, necairichanaa coaraain nichoterichaacheene. Nii jaun chatohanejurichaaain chaainti, nechu aansainejin osaonacaauru.

¹⁹Nitohanihane jaun, Cana Coauneraacha jerei ichaquichene coreniha necairichanaa coaraain neeichene nihanatiin, itolere bana caohacha ichajeejin ichaohin, naitoonjoa rijijiejin cha ichaeranejin nena Cana Coaunera bijiu inara suujue teeuche.

Jesocurisito ranojoejin nenacaauru suujutera

5 Enane laen nii inara aina ita taojieraauru bichauhenaauru suujuatena jereun. Canuhetonaine acaauru rijijiejin ichauchenanejin cana coreniha necairichaalu Jesocurisitone beranejin neeun. Nii rijijieinechu canuhetonai acaauru aina jiniquiin Cana Coaunera Cojoanona que nereeunni, inae ecu tihane bana.

²Nii inara que Cana Coauneraacha beraichatenojoi, rai cachanejin nenacaauru beraihuhe. Nii coinata inara que beraichatenajae Cana Coaunera. Caohachaain inara suujua coaraain jeriha Cana Coaunerane rijijiejin acaauru beraihuhe. Jiaonriha inara letoaera lateein core coinaacha ichaquichene. Raujiaain jeriha Cana Coaunerane rijijiejin corajejin ichacuche. ³Acaauru curuaanaanejin nena coacuelanaala, raujiaain caohacha nejesina ichaain neeichene

coarateeuche acaauru quiete, acaauru netonai inara caje nerelaaurumii.

⁴Nitohanejin neeichenete, inae turuha cana beraicha esinenei nenaane bana, inara que rai necaohacha que necaohachaain nena-comai lauriarejin inara couturi que. Nii comai chariji bana setuhin naasaerinaain.

⁵Jana inara enamanaacuru, jerecuruha inara bichauhenaaurune rijijiejin neeuche. Satiin ita suujua rijitoejin ita amurijiriin nena coacuelanaala nii:

“Cana Coauneraate,
itolere amurijiriin nena jereraauru lacuroaeranejin,
cairichanojoejin nenacaauru
cairichaojoejin coaraain
coroatajaneranejin ne,”

naain niha erenaane que nainae. ⁶Aihane jaun Cana Coaunera bijihu nejin, nii chaque nelatihei rijijiejin neeuche. Acate inae ecu tihane bana jataain nelateinejin neeichene coina icharejin. ⁷Coa itolerecha que coacuhin nererojoejaeriin nihache, itolerecha que inara berairichaaain Cana Coaunerane jaun.

⁸Aihana jaun caohachaain jataain itolere que nainaan neeuche. Charijiejin teeinti jatoraain quihane rai netiin nesari ariirijie janolari, nii rijijieinte jatoraain inara ariirijie moconajaera inara itajihane coina.

⁹Charijiejin chatohanai que inara sarunaa jereranihane, jiaonriha rijitoejeichene. Raujiaaincha nii inaraacha esenetai aina cuaain laraajiin, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cana nejeraauru netonai, nii jelai necairichanaa abaantaain neeuruhane coitucuhin abaantaain neeuche. ¹⁰Nete inae carajaojoejin necairichanaa abaantaain neeichene baiha, inara coroatajaniha Cana Coaunerane aina rauhijiriin baaso ichana coacuelanaala laraajiin

acaacha esenetaain neriquicheein. Nii jeelai Cana Coaunerate, jataain cana belaitohane jaun, rai calaohi Jesocurisito aina cuaain cana cotijiaain cana raain nelu, rai Cojoanona que aina nena coina. ¹¹ Nitohaneein itolere ichana naineraneein neeine chaabana satonoelanaala. Nitohanemiin.

Satono tihane rai nocoiha Fedorone.

¹² Casuujua rijjijieein nena cana nejera Siribano quene caa quiricha laenaerateun inara rai- chaque tonaelanaala inara suujuatiha. Chaen jataain esinae rauhijiriin inara belaiha

Cana Coaunerane jaun, coujunacaniha rausiaenojoneein neeichene jaanu tihane coitucuhichene coina. Aihane jaun jataain inara belaiha Cana Coaunerane jaun, aca jerihane rijjijieein ichaaoche itolere bana.

¹³ Janijiin inara raain nihalune rijjijieein, Babiloniau janijiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaaurute inara coacue. Cacalabi rijjijieein nena-Maroco netonaite inara coacuhe. ¹⁴ Ita rene turuhin neeichene, raotojoein jiniiquiin ita belaa in ita raain neeuche. Satiin Jesocurisito cachaneein neiniquichene raotojoein neeuche.

Fedoroacha

letoi coroataja

Acaauru coaucane biha Fedoro

1 Canuna Jesocurisito letononeein-rai afosotolo Simoon Fedoroneeun. Cana Coaunera, chaen nii cana ichoteraneein nena Jesocurisito, naonjoainuri chabana nohanelanaala cana rai caohacha jataain nelatei teraneein neeuruhane esenetaeranequiche canacaanu rijijieeine raine caa quiricha laenaun. ²Nii Cana Coaunera aina Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhichene jaan aina cuaain, itolere inaraacha latei que inara rausiaemiin Cana Coaunera, jeelai amuritoheriin raotojoeein neeichene coina.

Jesocurisito ranojoi ichao

³Cana Coaunerate itolere niicha ichana nainei ichaain, cana ichao rai canaacha latei teein, leinjiin cana suujua coaraain nihacachene jaanu teein ne. Nitohaneente nii niicha ichana nainei ichaain, cana cotiharaneein nena coitucuerate cana que Cana Coaunera. ⁴Satiin nii cana rai niicha tei aina cuaainte, cana rai tihane coina naitoonjoa jataain itolere amurijiriin itolere que nelateein nena te Cana Coaunera. Nii aina cuaain niicha tei ichaonaa que ichaohin, nii itolere bana baaso coacuhin nitajerai niha cachane jaan jianein ichaohichene coina. ⁵Aihana jaun, jereniha inara suujuane nihanatiin, atiin jeelai amuritoheriin jeriha Cana Coaunera rijijieein esenetaain cha coitucuhereinein neeichene coarateein, ⁶inaraacha coitucui aina cuaain caohatiin coacuhin, baasoneein coaauquiche inara suujua cuhanene

tonoraelanaala, nererojoeaelanaala neein, ⁷inara belaiha Cana Coaunera rijijieein jiniiquiin ita belaiin ichaaoche.

⁸Nitohanai ichaain ichaohichene, coatiha inacojoein nelatelanaala nerinaain inara ichao. Niheichu inacojoein Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuriheeeichene. ⁹Nete laen, nitohanai ichaelanaala nena, leinjiin maosa rijijieein cha coaraelanaala nihane jaun, jauriaalu rai nosa caje couluonohinihane baiteein nihane jaun aicheein. ¹⁰Canejeraauru, nitohanihane jaun, inae inara janijiin inara raain nihalu Cana Coaunera jaun, esenetaaichene ilaauche inara suujua cuhane. Nitohanein neeichene coatiha chabana esenetaaichene jianeriheeeichene. ¹¹Chaen techu nitohanein neeichene, cana Curuaanaa Jesocurisito Cojoanona chabana satonoelanaala nena bacuuju nejoracaane jana ranojoeinein neriquichein.

¹²Nii jaunne, inae caohachaain inara relaauruhane jaan coitucuhin jeriha Cana Coaunera rijijieein ichaohichene nihanatiin, itolere bana inara rai coaureeunni nabana baitequichene coataa. ¹³Jaiti ichaaojihanune jaunte ne carai rauhi inara suujuatein nihanune coina. ¹⁴Cana Curuaanaa Jesocurisitote, inae enanocoojoa orichaauine coitucuerate canu que. ¹⁵Nena atiin nainichaaunne jaun tiaajein inara coroatajanereeeunni, inae ohanune baiha satiin canuhacha ichai coacuhin neeichene coina.

Itolere amurijiriin niicha ichana nainei ichaa Jesocurisitone

¹⁶Nii niicha ichana nainei ichaain, turuhalu Cana Curuaanaa Jesocurisitone que inara relaacaunne jaan, coatiha

raujiaain nereretanaa neein nenea nihei. Niheichu coatiha canacaanu suujua caje rocohin cojoeluinain nohaniha aitohacaanu. Canacaanu nota que itolere ichaa Cana Curuaanaa Jesocurisitone jana coaracaanune jaan quena aito-coaanu. ¹⁷Coarajihacaanune jana techu, rai necaohacha teein jataain erenaa raotono que ereein rai Calaohi nihane cocoinaa: “Caate jataain canuhacha belaaoneein, janijiin canuhacha tei calabine,” naain rai nii Calaohi cocoinaelu Cana Coanera. ¹⁸Nitohaneene que banijiaain nenea ichatane ucuunno neein, Cana Curuaanaa aina jiniiquin neein, dedeeu neein rai iriha Cana Coaneranee jana aonacaanlu.

¹⁹Niite, esinae rauhijiriin berejetocuruha *profetacurune* coitucuhin esenetaain neeichene jaanu neein nenea ne. Aihana jaun, caa canacaanuhacha beebejeite, leinjiin nocohenaanau jeraaen conohajeein conoha conone rijijieein inara conoera neein, janonaa rai mituhin conoha soaaene rijijieein, inara suujua cuhane conaeraneein nereein, turuha rai cojoanonaane que tiaain. ²⁰Aihana jaun, esinae rauhijiriin berejetocuruha *profetacurune* esenetaaichene ne. Nii jaun, satiin Cana Coanera Quiricha cuhane laenanohineein nenea, coatiha suujua caje rocohin aitocuruha *profetacurune* jaan nihei. ²¹Aihana jaun, satiin *profetacuru* coatiha rai suujua caje rocohin aitoroetocuruhi, Cana Coanera Suujue acaauru que coitucueratihane jaunte, acaauru que coitucueratihane rijijieein berejetocurelu.

Nechu joaenreen nohaneein cacha relaauruhane.

2 Isaraelitaauru jana nihalu nohaneein cacha relaaurera *profetacurune* rijijieeinte, inara jana netonai neeureein cacha coritaain cacha relaaureraauru. Acaaurute

jerichanejeein inara relaa nocoetiin, inara que asinojoneein nechu nohaneein inara relaaurureein suujua baaso caje rocohin. Nitohaneente inara ichoteraneein niha Jesocurisitone saijieein, acaacha esenetaaichene caohateraneein neeureein. Nitohaneeuruhane jaunte itajenojohi neeureein. ²Arajiichurute nechu nichao aasaeraanu que acaauru ichao baaso rijijieein ichaaurureein. Nii coaraante chabana satonohelanaala nenea ichaonaanaja coero cuhane cana amaeraneein niha Jesocurisitone saijieein que baasoneein ereeureein cachaauru. ³Nitohaneeuruhane jaunte, coriquiicha que coaacuruhanee jaun inara cairichaaureein, inara coritaain inara relaauruhane coreniha. Nete inae inoaenlu caje coauneein casetecanohineein neeuruhane coina, inae ichanohineein nihane jaun caseteco coaracuruhanee rai neeure. Nerihaain nii caje acaauru ichotera.

⁴Cana Coanerate, osa que nesaruhin neeuruha rai letonocuru aanjeraaurune jana, acaauru que suujua acatelanaala, usi tabai aina nocohena tabai jana *cadena* que ichohanohineein jaonajaelu, satiin coulurujuenojoi niha cachaaurune cojoanona que turuhane reentiaain cuu neeuruhane coina. ⁵Nii rijijieein techu satiin coitucuelanaala nenacaauru cachaauru que suujua acatenelu Cana Coanera, inoaenlu acau tabai que chauratane jooratihane bana. Acaihaniji Nohechate esinae rauhijiriin aca jerihane rijijieein ichaohin nihane coaratihane jaun ichoterateein, chaen aina caainsineein nenacaauru cachaauru ichoteratelu. ⁶Jerichanejeein techu, Sodoma, Gomora, naajoaihunri neseeuru cocoaichacuru mocoeratelu ajaneneein nitajeeuruhane que tiaaajoaain Cana Coanera. Nitohaneente ichaelu Cana

Coaunera, nii baiha neenihuru baaso ichajeein ichaonacaauru cachaauru notaaca niqui, nii caje nainain baaso ichaelanaala ichaaoruhane coina. ⁷Nete laen Loto ichoteratelu, aca caohachain ichaohin, nii baaso ichacuruha necha aansaineein ichaonacaauru cachaaurune rautain coaraenihane jaun. ⁸Nitohanein jetaote, cojoanonetojeein baaso ichaain neuruhane coaraain, baasoneinchuru ita rai ereuruhane aonaane jaun, que suujua rohecaeriin niha Lotone jana ichoteratelu Cana Coaunera.

⁹Nitohaneinte esenetaain rai cachanein nenacaauru ichoterate cairichanojoneein neuruhane caje Cana Coaunera. Nii rijijieein techu, caseteconein neenihuru casetecae, rai cojoanona que turuhanereein tiaain caseteco neuruhane coina. ¹⁰Nitohaneinte letoaa suujuane rijijieein baasohacha ichajeein, Cana Curuaanaa Jesocurisito batojoeiin nenacaauru casetecareein Cana Coaunera. Chaen techu erenaa tonoraelanaala enaacha joenreein cha chaaain, chaque casilanaala acaauru amurijiriin nenacaauru necoeje chanuhin naajoaandre. ¹¹Nete laen anjeraauru acaauru amuritoheriin cocainanohineein neuruha natiin, acaauru amurijiriin Cana Coauneraacha cocainanohineein nenacaauru nocoeje chanunaa nainecurene.

¹²Nii suujua letono rijijieein baaso ichajeein ichaonacaauru cachaaurute, nechu aiha leinjiin ataebinaene rijijieein cha coitucuelanaala ichaaoruhane jaun, cha coacuelanaala joareein niicha ichai ichacure. Chaen techu sohin jaonojoneein itajenojoneein neuruhane coina inae ichanohineein neeure. Chaen techu niicha coitucuhi que nihanatiin enaacha baasonein

ereeure. Nete ooruha ataebinaecurune rijijieein ohin, ¹³acaauru netonai leeochoauru cairichain neuruhane coreniha cairichei coaracurureein. Raotojoein niha nocoetiin niqui rachoojoenaa nitaje rai nena que rachoojoeure. Chaen techu jataain coejenacai aina osa que inara saruha inara aina rachoojoeure nechu inara coritaa beseta ichaain neeichene.

¹⁴Chaen techu ene coaracuruhane itolere bana jereein coaracure. Nii jaunte chabana osa que nesarucuruhane coejeein jianena nainecurene. Chaen techu enaacha osa que leeochoauru saruhin, itolere niicha latei jereein, queecha coacuhin nechu aansaineein ichaaore. ¹⁵Nitohanein neuruhane jaunte, inae nitajenaaneein neeure; Cana Coaunera bero rijijieein rene cana turuaeraneein niha Jesocurisitone saijieein, sacuelanaala jianein neuruhane jaun. Nii jaunte aihalu Beor calaohi *profeta* Balaamne rijijieein neeure. Aca jetaote coriqui jeriha baaso ichana jerihane jana jetao, ¹⁶rai suujua coarihei amuneein baaso ichaa cuhane coataa jetao, cacha rijitiin rai ereein, baaso ichaane caohate nii amaera cabario rijijieein nena asno.

¹⁷Nitohaneei cacha relaeranein nenacaaurute, caohacha que cacha relaelanaala, nechu cacha ichao asaaeranein nena que cacha relaaure. Nii jaunte chabana satonoelanaala nena nocohenaanau caseteconein neeururein. ¹⁸Itolere quete niqui ereeure. Nete jataain joenreein aitocure. Nitohaneinte, acaauru ichao rijijieein ichaaoruhane jianein, ena Cana Coaunera coitucunaa nunuhetejeeureraauru- cachaauru saruure osa que. ¹⁹Itolerenein niicha ichana jerei ichaa cachane jereinte niqui ereeure. Nete acaauru itajeranu letononein netiin aitocure,

satiin cacha, rai suujua saruhera tonoraain nena rai letononeein nihane jaun. ²⁰Nitohanihane jaunte inae Cana Coanera coitucuhin, cana ichoteraneein nena Jesocurisitone maajein coitucuhin nihane jaun, inae Cana Coanera coitucuelanaala nenacaauru ichao rijjijeein ichaohane caje nichoteein nihane saijieein, nacoauneein nii jauriaalu aihalune rijjijeein ichaohin niha cachane, jauriaa aihalune amuritoheriin baasoneein ichoae. ²¹Nitohanihane coataate niqui nirijieein, cana ichoteraneein niha Jesocurisitone coitucuelanaala neeuruhane caohachae. Nabana acaauru rai tenojoineein niha nii cana rai beratenojoi Cana Coanera caje nenaane saijieein que jaolecooruhane coataa. ²²Nete inae nitohaneeurichaaaine que: “Narohane baihate jeelai naro qui remaae. Caohatiin culeenjoinihane saijieeinte inae nacoauneein naticho cuhane cue coosi,” naa acaauru que erenaane rijjijeein neure.

Nacoauneei tururichaain Jesocurisitone

3 Caa quete, inae coroata sae quiricha laenaain letoaanu jataain canuhacha belaaieein neiniquichene rainera canejeraauru. Nii coroatajai canuhacha laenai quiricha cuhanena inara suujuateun, caohachaaain inara suujua coaraain, baaso coacuelanaala rauhijiriin coacuhin neeichene jerichaaunne jaun. ²Inoaenlu inara rai berejetocuruha Cana Coanera tenojoineein nenacaauru *profetacurune* coacuhin, inara relaerateein nihalu rai afosotooro que cana ichoteraneein nena Jesocurisitone coacuhin neeuche.

³⁻⁴Inae caa baihate nechu inara necoeje chanuha: “Aanca Jesocurisito. Nacoauneein turuhane coinat

niqui aitelu. Inae ohacooauruha cana foerateracuru niqui, nete jerichanejeein sacue necoaaunaa cana rai chauratanene caje coauneein nihane rijjijeein,” naain ereeururichain nechu jeriha acaauru suujuane rijjijeein baaso ichajein ichaonacaauru cachaaurune que nainaan ichaaoche. ⁵Nitohaniha acaauru ichaone jaunte, jaiti necoauaeniha satiin itolere ajiniha, inae nesiha dedene jana, acau nejesinaneein niha caa chauratanene jana, nitohanein jeriha Cana Coanerana jaun, acau caje coananohineein nihalu caa cana rai chauratanene coitucuhin esenetana jerecurene. ⁶Nii rijjijeein techu, elo tabai aina cuaain itajenojoineein nelu caa cana rai chauratane. ⁷Nete laen, caa ena nena dede, chauratane, naaonjoainuri, inae nitohanein jeriha Cana Coanerana jaun, usi tabai que nitajeeuruhane coina rucuheneinein neure. Nii usi tabai, baaso icharaauru itajeranunein nenaate, acaauru mocoreein cana janonaa satono bana.

⁸Canejeraauru, jiaonriha Cana Coanera rai le jiichoo, le oaraanca jaanacanei carajanihane jana, le oaraanca jaanacanei le jiichoonejihane baitichache. ⁹Coatiha niqui aitocuruha esenetaaichuru tabaaurune rijjijeein, cana rai naitoonjoan tihane baitihane jaun, caeneenejhehi Cana Coanera. Chuni nitajihane jerenihane jaunte, saain nichoteein niha cachane jerihane jaun, jaiti inara cojoae Cana Coanera.

¹⁰Nete inae ecu tihane bana, coitucueraelanaala turuha asijiautone rijjijeein, coitucueraelanaala tutureein cana Curuaanaa Jesocurisito. Nii janate tonijjaain coasinacaain neranuha cureein caa canaacha coarajei dede. Itolere, que nenacaauru netonaite itajereein usi. Jana chauratanete satiin

que nenacaauru aina jiniiquiin coaraain benojoinereein Cana Coaunera rai.

¹¹Nitohaneein nitajerichaain itolerene jaun, leeochoa que coacuelanaala, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaaоче. ¹²Aihana jaun, chajaain jeriha Cana Coaunerane rijijieein neeuchete carajaelanaala turuhine. Inae turuhane banate, usi tabai que itajenojoiniha cureein caa dede canaacha coarajei. Itolereite nii usi jana neein mocoreein. ¹³Nete nitohanihane nihanatiin, cana laen ena nena dede, ena nena chauratane, naaonjoaihunri cana rai tihane caina Cana Coaunera aitoonjoa cohajerichaacheein. Ecu coatihana inae nerinaain baaso, caohacha nejesinaachate nereein.

¹⁴Canejeraauru, aihana jaun, nii que turuhane cohajeein, caohachaain ichaaochete osa colane raotojoein cha ujuaihonelanaala neeichene jana, inara eruhine Cana Coaunera. ¹⁵Aihana jaun, satiin nichotenaa caina, cana cohaca jaiti turueniha cana Curuaanaane coitucuhin que nainain neeuche. Nii quete inara rai niicha laenai quiricha cuhane been

laenaeraete cana nejera Faboro, que coitucueratiha Cana Coaunerane caje coitucuhin. ¹⁶Le quirichaauru niicha laenai nainetiinte, nii que aitiin been laenaeraete cana nejera Faboro. Nete tabaauru coitucunacaene caaintatiin aitothane jaun. Nii jaunte, leeochoaauru Quiricha laenanohineein nena ichacuruhane rijijieein, acaauru jerecuruhane rijijieein rotohi que cacha relaaure, tabaauru caohachaain suujua coaraelanaala nenacaauru cachaauru. Nii corenihate, caseteco coaracurureein inae ecu tihane bana.

¹⁷Canejeraauru, nitohanihane jaun, inae nii ajiniha caje coaaneein nii coitucuhin neeichene jaun, inara coritaauruha nechua aansai cachaaurune esenetaaichene coataa que nainain ichaaоче. Nabana inara coritaauruhane esenetaain inara suujua coreein acaauru rijijieein neeichene coataa. ¹⁸Nete jee-lai amuritoheriin cana ichoteraneein nena Cana Curuaanaa Jesocuriso coitucuhin, jiniiquiin aca jerihane rijijieein ita belaaain neeichene caohachae. Aca acaneein nihane coitucuhin coroaecuruhine chabana satonoelanaala. Nitohaneein neeine.

Joaancha

letoai leinjiin

Ichaonaa esine tera erenaa

1 Necoaunaa cana janonaane ajiniha inoaelu caje coauneein nesina, canacaanuhacha aonai, canacaanuhacha coarajei, naaonjoainne caa been inara rai laenaain letoacaanu, canacaanu nota que coaraain, biji mucuhin, naaonjoacaanune jaun. Acate, ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nenea esine tera Erenaa ne. ²Canacaanu rene ecocohin iriha nii ichaonaa esine chabana sanaacharanejeein nenea terane jaunna, inara rai nii que ereerecaanu. Acate, Inaca Cana Coaunera aina nelu. Nii jianein ratiriin turuhinte, canacaanu aina neein, jianacoon teteriin satiin rai beebeje, amuhemujueein itolere sacutaain. ³Nitohaneente itolere ichaain satiin cachaauru notajae. Niine canacaanu raajenihane coaraain beebejihacaanu, inara netonai canacaanu aina jiniiquiin esenetaain neechene caina. Charijieein teinti canacaanu, Cana Inaca Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito, naaonjoain aina jiniiquiin nihacaanu, nii rijijieein inara netonai canacaanu aina jiniiquiin raotojoeein neechene caina. ⁴Nii jaunna, jitariin been inara rai laenaain caa letoacaanu, inara netonai coitucuhin neechene, raotojoeein rachoojoeein jiniiquiin nihacachene caina.

Cacha cononeein niha Cana Coaunerane

⁵Caa erenaa- canacaanu relaa Jesocurisitone jaan- inara rai canacaanuhacha beebejeite, cacha

cononeein niha Cana Coaunerane jaun, nota beroteniha cachaacha ichaine jaan ne. Nihei charijieein niha natiin jetao, que nasina nainihei chaaelai, Aca itolereenein baaso ichaain nihacachene nii coarajeein nihane jaun. ⁶“Ainate jiniiquiin nihacache,” naain irihacachene saijieein, asiin canaacha jerei ichacaache suujueeinete, cana raajenihane nohanein necoritarichaacheein. ⁷Nete laen satiin acatiha cana ichao teteriin aiha Cana Coaunerane rijijieein asinojoinelanaala chachaain jiniiquiin ita suujua rijijieein nihacachene, cana osa culeereein rai coichana que rai Calaohi Jesocurisito.

⁸“Chatohanai baaso ichahaau. Coatiha chaque osaojoeehaaun,” naain irihacachenete, cana raajenihane necoritarichaacheein. Cuute casajenetiin nedarichaacheein. ⁹Jana laen chatohanein baaso ichaain nihacachene, suujuelanaala been, Cana Coaunera nitohanei rucuheranein nihane que jaecohacachenete, cana osa coreniha caseteco coaracaachene rai nihacachene caje, cana que suujua acatein, itolere baaso ichacaachene berotiha cureein cana caje Cana Coaunera. ¹⁰“Chaaelai janonaa bana, chatohanein naosatein nihaau,” naain irihacachenete, Cana Coaunera ere tonoraene richaacheein. Cuute casaje tocohanein Cana Coaunera ratiririchaacheein.

Cana Coaunera acatiha cana rai cha rucuheranu Jesocurisito

2 Cana Coaunera coreniha cacalabi rijijieein nenacaauru, nabana Cana Coaunera ere lacohin, chatohanein nosatein neechene coataane catohanein laenaain letoaaun. Chunocoha chatohanein baaso ichaain osa que nesaruhin nihane, niha cana rai Cana Coaunera acatiha nii rucuheranu

Jesocurisito- esinae rauhijiriin caohacha esine coitucuhin rucuhaneen nena. ²Osaotohacachene caje cana que suujua acatiha Cana Coaunera cointate raajenhane netelu Jesocurisito, coroso que tein atinaauruhane coina. Coatiha leinjiin cana corenihacha aiheilu. Satiin caa chauratane sacutaain que nenacaauru caje osa berotihane cointate nitohaneen nelu.

³Esinae rauhijiriin naitoonjoan tonoraacachenete, esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuera nihacachene coitucunaa nainerichaacheen.

⁴Jana tabaauru: “Cana Coaunera coitucuhanu,” naa natiin naitoonjoan tonoraenihanete, nechu jataain casajenetohane jaun aitoreen.

⁵Esinae rauhijiriin, nere tonoraerate esinae rauhijiriin Cana Coaunera belaichaneen nihane coitucunaa nainereen. Nii ainate esinae rauhijiriin jiniiquin, aina nihacachene coitucunaa nainichaache. ⁶Chunocoha “Jerihha Cana Coaunera rijiijeeine ichaaon,” naain erei, nii ichaohalu Jesocurisitone rijiijeein ichaohine.

Ena nena Cana Coaunera aitoonjoan

⁷Chasocuru, caa inara rai canuhacha laenai canuhacha letoai- Cana Coaunera aitoonjoan, coatiha ena ecoonaneen nihei. Acate inoaelu caje coauneein, inara rai beratenojoneen nenaane. Nii Cana Coaunera aitoonjoante, inae inoaelu caje coauneein inae inaraacha aonai ne. ⁸Nete laen, caa ena inara rai quicha laenai quicha letoaite, ena Cana Coaunera aitoonjoan- ena nena ne. Esinae rauhijiriin Curisito aina jiniiquin nena neen, inae nocohena caje mituhajeein, jihanacoo jiichoo mituhichene jaunte, inara raajenhane nii coaraain coitucunaa naineriquicheen.

⁹“Cana Coaunera cono conohanau neenne, jianacoon teteriin chachaain

neen,” naa natiin nejelau namute cacha belainiha chunocohanete, jaiti moconajaera aina nocohaana nihane jaun aicheen. ¹⁰Chunocoha nejelau namute cacha belaiin neite, jianacoon ichaohane coaratihha aicheen. Nitohaneen ichaohane nerinaain chuni osa que sarunaa nainera. ¹¹Jana, namute cachaauru aina nejerateen belaiheite, nocohenaana joaenreein moconajaera aina jaiti amuhemujue aiha maosane rijiijeein, nii nocohena rai suujua ani-noaane jaun.

¹²Nii jaunna, cacalabihuru rijiijeein neiniquichene rai caritiin rauhijiriin inara rai been laenaain letoaaun, inoaelu beratihalune tocuhaneen nere nainaane coina, Acaneen nihane aina cuaain inara caje inara osa beroteratiha Cana Coaunera coitucuhichene coina. ¹³Saain ichauhenaauru, inara rai netonaina caa laenaain letoaaun, inoaelu caje coauneein nii nesina coitucuhin neeichene jaun. Saain enamanacaauru raine maajeeinna, caa caritiin laenaain letoaaun moconajaera amuritiin ichoae iniichene jaun.

¹⁴Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin neeichene jaunna, caa caritiin inara rai laenaain letoaaunra cacalabihuru. Saain inara ichauchenaneichene raine maajeeinna laenaain letohacaanu, nii inoaelu caje coauneein nii nesina coitucueraneen neeichene jaun. Saain enamanacaauru raine maajeeina letoaaun, chaae inara coichana aina cutaain Cana Coaunera Ere esenetaain, caohachaain laraajiin moconajaera choae iniichene jaun.

¹⁵Coa nechu jataain cacha sarueraanu que caa chauratane curuaanaa moconajaera tenojoin nichaae inara suujua letoaache. Chunocoha nii moconajaera tenojoin itolere nichaae suujua letoerate, nechu Cana Coaunera que jaolequuin belainihane jaun aicheen, ¹⁶Cana

Coaunera caje nena neniha nii chauratane que tenojoine jaun. Nii chauratane que tenojoite, nechu jataain osa que cacha sarueraanu que nena ne. Acate cana nota rai caohati tocohanihane nichaae suujua letoaera, niicha sirii aina cuuain leeochoaauru amurijiriin nena coacuhin, naonjoaain niha cachane jaan tera ne. ¹⁷Nete inae cuu tihane bana, chauratane aina jiniiquiin nitajiha cureein, nii satiin cacha sarueranu tera moconajaera. Nete laen chaealai janonaa bana nitajenaa charanejeein niha cuurureein Cana Coaunera jerenohi ichajeein ichaonacaauru.

Esinae rauhijiriin nohanelanaala niha leinjiin ereine, nii caje mitunaa nainenihä casajene.

¹⁸Aonacuche cacalabihuru. Inae besaute nichaae cuujiha cana janonaa. Nii jaunte, inae uhe lalaje nii Curisito aina nejerateein nena cacha cairichaera moconajaera. Nitohaneente, inae caa arajiin ocoojoacoaure Jesocurisito que nejerateein nenacaauru. Nii cajete inae besaute nichaae cuujiha cana janonaane coitucuhacache. ¹⁹Cana ainate neeururejete niqui, nete mituhin amuurelu cana caje. Coatihä acaauru, cana suujua rijijieein coacuhin neuruhilu. Baana cana suujua rijijieein coacuhin aihuruhalunete enanetojoein cana aina neeurure. Nitohaneente neurelu, acaauru caje esinae rauhijiriin cana suujua rijitjoein neurenihä cana aina nenacaaurune coitucunaa coina.

²⁰Nitohaneente inara rai Cana Coaunera Suujue teein nelu Curisito, aina cuuain inara itolere coitucuhin neeichene coina. ²¹Esinae nohanelanaala erenaa niha Curisito que erenaa coitucuneeichene jauna caritiin inara rai laenaan,

coatihä coitucuneeichene jaun nihei. Nitohanihane jaun inarate coitucuhiche, casajenelanaala nena caje mitunaa nainenihä casajene. ²²Aihana jaun, chateeinti casajenetiin ichoae, niite: “Canaacha cohajei Mesihäsi nihei Jesocurisito,” naain Jesocurisito esenetaelanaala que erereein. Acatechu, nii rai Inaca Cana Coaunera aina rai Calaohi Jesocurisito batohin acaauru que nejeratenaanein ne. ²³Chunocoha cacha, Jesocurisito coitucunaa jerenihanete, acaentonai ranaa jerenereein rai inaca Cana Coaunera. Nete laen chunocoha, nii rai Calaohi Jesocurisito coitucuhin leeochoaauru que coitucuerateranein nihane, acaentonai coitucuhin rareein rai Inaca Cana Coaunera.

²⁴Nii inoaelu caje coauneein, inara rai beratenojoin inaraacha aonai rucujuein sirichuche, inara suujua cuhaneecha. Chaen jiaohine Cana Coaunera Calaohi caje naluhichene. Aihate Cana Coaunera caje netonai naluheneeiche. ²⁵Nii cana rai tihane coina aitoa Jesocurisitone jaante chabana nitajenaacharanejeein nena ichaonaa esine ne.

²⁶Nabana inara coritacuruha nii inara coritana jereraaurune coataane, caa inara rai aitiin laenaan. ²⁷Nete laen inara, inara relain inara suujuateranu lateneeiche, Jesocurisitohacha teratenojoin, Cana Coaunera Suujue siriin neeichene jaun. Nii inara rai niicha teratei Cana Coaunera suujuete, caohachain rauhijiriin inara relaa cureein, inara suujuateein. Inara rai cha bihane, coatihä nohanenaa nerinaain. Esinaete erenaa nereein. Aihana jaun, Curisito esenetaaichene jianena coacuelanaala aina jiniiquiin neein inara relaa rai Suujuene rijijieein ichaaoche.

²⁸Aihana jaun cacalabihuru, enene caje coauneein, jiaohine Jesocurisito esenetaaichene jianein neeichene.

Aihate chaque casiin necoatelanaala jiniiquiin queecha jaaequiin, niheichu Jesocurisito que coejelanaala nihacache enacooauneein turu bana. ²⁹Inarate raotojoeiin esinae rauhijiriin caohacha ichaeraneein ichaoha Jesocurisitone coitucuhin neeiche. Nii rijijieein techu, baaso ichaelanaala esinae rauhijiriin caohacha nejesina ichara cache, Cana Coaunera calaohineein inae nihane coitucuhin neeiche.

Cana Coaunera calaohineein nenacaauru

3Aonacuche. Jataain mainajeein cana belaaain niha Cana Inaca Cana Coaunerane que nainaaain coitucuhin neeuche. Nii jaunte nainecure, Cana Coaunera calaohi ineein cana curuaateeuruha cachaaurune, esinae rauhijiriin acaneein nihacachene jaun. Nii jaunte cana coitucuhin, cana belaaain cana coana nainecurene caa chauratane que nenacaauru cachaauru Cana Coaunera coitucuhineehane jaun. ²Canejeraauru, inae esinae Cana Coaunera calaohi neeinte nihacache. Nete nii baiha: “Naaajoain ineeinte niha curichaachein,” naain rauhijiriin coitucuenihacache. Leinjiin, coaiteen enacooauneein cau turuha Jesocurisitone bana, rijijieein niha curichaacheinnete laen coitucuhacache, aitothane rijijieein, jericanejeein coaraa curichaacheinna jaun. ³Satiin acaacha esenetaain queecha jaaequiin nenaate, raajenihane itolere baaso caje necoulucuhin neeurureein, baaso colane ichaoha Jesocurisitone rijijieein ichaauruhane caina.

⁴Nete laen, satiin osa que nesaruhiin nenacaauru baaso ichaain neeure, baaso icharaneein niha satiin osane jaun. ⁵Inara netonaite cana caje osa beroteranu que caa chauratane que turuhalu Jesocurisitone raotojoeiin

coitucuhin neeiche. Coatiha Aca charijieeinijiji chaque osaojoejeein niheilu.

⁶Nitohanihane jaun, Cana Coauneraacha jerei ichajeein jianelanaala nenaate, osa que nesaruna nainenereein. Nete osa que nesaruhiin nenacaauru, coaracuruhane niha natiin chabana coitucuheneerein, nii jaun coatiha rai cache necururinaain.

⁷Coa inara coritaain neeuruha nejelau cachaaurune esenetaain nihachera cacalabihuru. Chateeinti baaso que jaolequuin caohacha nejesina ichae, niite caohacha ichara ne, aiha nii caohacha nejesina icharane rijijieein. ⁸Chateeinti osa que nesarujeein ichoae, nii te moconajaera rainein nihane jaun aicheein, inoaelu caje coauneein osa neba niha moconajaerane jaun. Nii jaunte caa chauratane que turuha uhelu Cana Coaunera Calaohi, nii moconajaera ichanaa itajeein beroteranu que.

⁹Cana Coaunera coitucuin, Cana Coaunera calaohineein nena, inae osa que nesarujeein ichaonaa nainihein, inae rai Cana Coaunera tenojoi ichaonaa que ichaohane jaun. Chaen inae Cana Coaunera calaohi nihane jaunte, inae osa que nesarujeein ichaonaa nainene. ¹⁰Coitucunojoneeinte neeure Cana Coaunera calaohichuru. Nii rijijieein techu coitucunojoneein neeure moconajaera calaohichuru, caohacha ichaelanaala, namute cache belailanaala, naaonjoaain nenacaauru, Cana Coaunera cachaneein neureenihane jaun.

Leeochaauru aina jiniiquiin ita belaaain nihacane

¹¹Caate nitohaneein nihacachene caina: “Jiniiquiin ita belaaain, leeochoa cachaauru niha natiin belaaain, naaonjoaain ichaaoche,” naain inoaelu caje coauneein beratenojoneein nena

ne. ¹²Aihana jaun, nainihaacache moconajaera cacha neein nihalune jaun nocoala sohin jaohalu Caainne tocohaneein ichaohacachene. Chanuna nocoala sohin joae Caain. Caohachaain suujua coaraa nii rai nocoalane jaunte sohin joae, baasoneein ichaoha nii Caainne jaun.

¹³Inara belaihureniha Cana Coaunera coitucuuruhine coaa nii que nererojoeacache. Coatiha enaacha inaraacha coarai inerinaainta canejeraauru. ¹⁴Ohin nitajenaa rai nena jaunte nii caje cana ichoterate, chabana nitajenaa charanejeein nena ichaonaa que ichaohacachene coina. Nii jaunte cana amute cachaauru belain naaonjoacache, inae raotojoein coitucunaa jaun. Chateeinti namute cacha belaine, niite ohin nitaje rai nihane jaun aicheein. ¹⁵Satiin namute cacha que jaolequiin nenacaaurute leinjiin nechu aansai sonajaineein ne. Inarate raotojoein coitucuhin neeiche, nitohanein nechu aansai sonajaain nena, coatiha chabana ichaonaa nitajenaa charanejeein nena ranaa nainihe. ¹⁶Coichana aina cutaain cana belaiha Jesocurisitona jaunte, Cana osa corenia coroso que neteein ohalune coitucuhacache. Nitohanihana jaunte, raotojoein jianacoon ichaoha cana amute cachane coina coreniha itolere necairichanaa abaantaain acauru coroatajanein nihacachene caohachae. ¹⁷Raotojoein ichaohane jaanu que coriqui siriin niha chumine jana, jataain cairichei inejeein coroatajanera latein niha leinjiin namute cachane jana tenihanete, aina cutaain Cana Coaunera belainihane jaun aicheein. ¹⁸Cacalabihuru, nainihe cana ereecha que cana amute cacha belaiha nocoetiin ereein nihacachene. Esinae rauhijiriin cana amute cacha belaihaachene, niicha latei tein belaihaachenete ne.

Chaque necoatoelanaala tonajelanaala Cana Coaunera acatiha nihacachene

¹⁹Nitohanein nenaate, esinae rauhijiriin ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nena tera aina esinae nihacachene coitucuha curichaachein, Cana Coaunera acatiha nena bana. ²⁰Chatohanei ichaain nihacachene coreniha cana coulurujiha cana suujuane sainejeeinte, canaacha ichai coitucueranein ne jianacoon cana tera- Cana Coaunera, Aca itolere coitucueranein nihane jaun. ²¹Canejeraauru, jana cana suujua cuhane chatohanein baaso ichacaachene coaracaachene jana, chatohanei ichaeniha cachenete, Cana Coauneraacha que jaeequiin nacatiha nerichaachein. ²²Acate satiin canaacha bajai tereein, cana rai naitoonjoan tonoraain, Aca jerihane rijijieein chachai nihacachene jaun. ²³Nitohanein tonoraain nihacachene coina cana rai naitoonjoante, rai Calaohi Jesocurisito esenetaain, le cacha nichaachene jiniiquiin ita belain ichaohacachene coina ne. ²⁴Satiin naitoonjoan tonoraain nenacaaurute, nii naitoonjoan jianena coacuelanaala, aina jiniiquiin neeuruhane jaun, acaentonai acauru aina ichoae. Nitohaneinte cana aina ichaohane coitucuhacache, cana que coitucueratiha nii cana rai niicha tei rai Suujuene caje.

Cana Coaunera Suujue aina nejeratiha moconajaera suujuene

4 Aonacuche canejeranein cacoelaichauruna caa que erete aonaquiche. Coa Cana Coaunera letono niha nocohetiin inara rai satiin erenacauru esenetaain nihache. Nitohanein inara coritana jerera nihane, esinae rauhijiriin Cana

Coaunera Suujue sirichuruhane coitucuhichene coina coujunajaain coaranaacuche, jataain lanaeniha arajiin caa chauratane que casajeeurune jaun, tabaauru cana Coaunera letononiha nocoetiin ereuruhane jaun. ²Nitohaneein coujunajaain coaranaaquichenete, esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujue siricha coitucuriquicheein. Satiin, cachaneein turuhin nejanoaalu Jesocurisitone coitucuhin nenacaaurute, esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujue siricheein. ³Jana nitohaneein niha Jesusone coitucunaa jerelanaala nenacaauru, coatiha Cana Coaunera Suujue siririnaain. Leinjiin Curisito aina nejeratena moconajaera suujuete siricheein. Inarate coitucuhin neeiche, inara uricho que bera aonaain naonjoaain neeichene jaun. Nii moconajaera suujuete inae caa chauratane que turuhin ne. Acate Curisito que nejeratena nera cacalabihuru.

⁴Jana inarate Cana Coaunera Suujue siriin neeichene jaun, nii casajeeuru ichoae inii neeiche. Nii inara suujua cuhane inaraacha sirite, jataain mijiaainetiin ne, caa chauratane que nenacaauru rai tenojoin ichoae jauhecotojoeriin. ⁵Acaaurute jelai teein caa chauratane que nenacaauru neein neure. Nii jaunte raujiaain caa chauratane que nenacaauru itolereeicha que ereerecure. Nii jaunte acaauru ere aonaain esentaain tonoraure acaauru rijijieein caa chauratane que nenacaauru cachaaauru. ⁶Jana canate Cana Coaunera caje nena nichaache. Nii jaunte Cana Coaunera coitucuurera, cana ere aonaain tonora. Jana Cana Coaunera coitucuuruhite cana aohana jerene. Niicha cajete nainacaache, “Acate Cana Coaunera Suujue siri. Jana acate casaje mocona-

jaera suujue siri,” naain coitucunaa nainichaache.

Jataain cacha belaiha

Cana Coaunerane

⁷Canejeraauru, coanete cana laurijiracuru, chaen nejelau cachaaauru, naonjoainuri belaiin nihacache, Cana Coaunera caje coauneein unaaniha ita belaihaachene coinane jaun. Satiin nitohaneein namute cachaaauru belaiate Cana Coaunera calaohineein ne. Niite esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucureein. ⁸Chateeinti namute cacha belaine, niite Cana Coaunera coitucune. Cana Coaunera rijijieein jataain cacha belaihanee jaun. ⁹Cana quete jataain cana belaitohane coarate Cana Coaunera, caa chauratane que acaihanejeein rai Calaohi letoaain, nitajenaa charanejeein nihacachene coina. ¹⁰Belaain cana arihacachene que ainaa tocohaneein cana belaiha Cana Coaunerana jaunte Calaohi letoaelu, cana osa coreniha raajenihane onaa que netihane coina, nabana cana osa coreniha necairichanaa coataa, atiin cana ichoterate cana osa coreniha necairichanaa caje.

¹¹Aonacuche canejeraauru. Nitohaneein jataain cana belaiin niha Cana Coaunerane jaun, coanete cana netonai cana laurijiracuru, nejelaauru, naonjoain belaiin nihacache. ¹²Coatiha Cana Coaunera coaraain nihei chunei cacha niqui, nete, ita belaiin, cana laurijiracuru, nejelau cachaaauru, naonjoain belaihaachene cana aina nereein Cana Coaunera. Nii cajete cana belaitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaohacachene coaracurureein cachaaauru. ¹³Nitohaneinte aina nihacachene jana, acaaeionai cana aina nihane coujunacanu que cana rai Suujue te Cana Coaunera.

¹⁴Canacaanune, caa chauratane que osa caje cachaauru ichoteratihane coina, nii rai Calaohi letoaa Cana Inaca Cana Coaunerane coaraneein caa beebjihacaanu. ¹⁵Satiin cacha, Cana Coaunera Calaohineein niha Jesusone coitucuhin berate Cana Coaunera aina ne. Jana Cana Coaunera netonaite, aina nereein.

¹⁶Nitohanihane jaunna Cana belaiha Cana Coaunerane coitucuhin esenetaa-caanu. Cana Coaunera cana belaiha-neein nihane jaun, rijijiein namute cacha belaiachte, Cana Coaunera aina ne. Jana Cana Coaunerate aina netonai ne.

¹⁷Nitohaneeine esinae rauhijiriin jianacoo teteriin cacha belaaain nihacaanune jaun, chaalai que casilanaala, chaque tonajelanaala nerichaanuhin, inae cacha coulurujuihane coina coaitee turuha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito bana. ¹⁸Esinae rauhijiriin cana amute cacha belaaain ichaohacachene, nihei chaque casiin ichaonaana jaanu. Ita belaaain ichaohacanete, jaoleneein ne nii cana casataera cana casetecaeraanu. Jana chaque casiin nihacachenete, cana amute cacha belaaai ichaohenihacachene jaun airichaacheein.

¹⁹Canacaanune Cana Coaunera belaaain nihacaanu, aca jauriaanejein ichoaichaniha canacaanu belaaain nihalune jaun. ²⁰Chunocoha: "Canune Cana Coaunera belaihun," naain iriha natiin, namute cacha belainihane, acate leinjiin casaje neba ne. Coaracuche nachuhinti, notaracae neeuruha nii namute cachaaurune saijieein acaauru belairiha. Nii jaun techu, nii amuritoheriin Cana Coaunera belaina nainene, chabana coaraain esenetaenihane jaun. ²¹Jesocurisitote cana rai: "Chateeinti Cana Coaunera belaaain ne, nii namute cachaauru belaaain neeine," naain cana letoaain cana ratirilulu.

Canaacha esenetai aina cuainte moconajaera amiritohacache.

5 Satiin Cana Coaunera letono Mesihasi niha Jesusone esenetaaurerate Cana Coaunera calaohineein neeurueein. Nii cana inaca Cana Coaunera belaiachte, satiin rai calaohineein nenacaauru belaicheein. ²Cana Coaunera belaiachaache esinae rauhijiriinete, cana letoaane jaan icharichaachein. Nii banate Cana Coaunera calaohineein nenacaauru netonai belaiachaachene coitucurichaacheein. ³Cana Coaunera belaihanete, nii cana letoaane jaan tonoraain rijijieein chaachacaane ne. Niheichu coatiha caaintai ichaonaa nihein nii naitoonjoan. ⁴Satiin Cana Coaunera calaohineein nenacaaurute, chauratane que nenacaauru itolere baaso choae ini. Satiin nii canaacha esenetaite cana suujua lararajjain cana coroatajane, chauratane que nenacaauru cana que nejeratenacaauru amuritoeraneein nihacachene coina. ⁵Cana Coaunera Calaohineein niha Jesusone que jaequuin nenaate, caa chauratane que nenacaauru moconajaera letonocuru amuritoreein.

Caa nichata laurii erenaate, "Naaonjoaaineeinte ne Jesocurisito," naain berane.

⁶Cau chauratane que niha Jesocurisitone janate, acau que baotisoanojoneein neein, coroso que ohin rai coichana jaohalune que, naaonjoain que cojunacatenohineein nedaelu. Cana Coaunera suujuete esinaaen nitohanihane coitucuerate cana que. Nii Cana Coaunera Suujuete chabana nohanelanaala cana rai beraneein ne. ⁷Nichatajaainte neeure rai Suujue que, nii Aca nihane coitucuhin beracuru. ⁸Nii coitucuhin

nenacaaurute, Cana Coaunera Suujue, acau, ichana, naaonjoainuri ne. Acaaurute ita suujua rijijieein beraneein neeure. ⁹Cachaauru, cana rai nii acaauruhacha coarai beebejeeuruane esenetana nainichaache niqui. Nete jataain nii amuritoeriin nelate, “Naaajoaan” naain biha Cana Coaunerane, nii rai Calaohi que aitothane jaun. ¹⁰Cana Coaunera Calaohi esenetaerate, esinae rauhijiriin aitoaha Cana Coaunerane rucujueein siricheein suujua cuhane. Chateeinti Cana Coaunera esenetaene, niite casaje tocohaneein Cana Coaunera tereein, Calaohi que aitoaha Cana Coaunerane esenetaenihane jaun. ¹¹Nii erenaa cajete cana rai chabana nitajenaa charanejeein nenea ichaonaa tiha Cana Coaunerane coitucuhacache. Jana rai Calaohi Jesocurisitote nii ichaonaa chabana satonoelanaala nenea teraneein nenea ne. ¹²Chateeinti Cana Coaunera Calaohi esenetaain ne, nii netonaite chabana ichaonaa nitajenaa charanejeein nenea rareein. Jana Cana Coaunera Calaohi esenetaaite raenereein.

Niicha letoai satonotihane rai acaauru suujuatiha Joanne.

¹³Cana Coaunera Calaohi esenetaera niquichene raina caa caritiin laenareeunni, ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nenea raeraneein neeiche inara netonaine coitucuhichene coina.

¹⁴Cana Coauneraacha quete jaequuin nihacache, jeriha rai Suujuene rijijieein caje cha bajaain nihacachene cana rai nii canaacha bajai teraneein nihane coitucuhacachene jaun. ¹⁵Nii caje cha bajaacachene aonaa Cana Coaunerane coitu-

cuhin nihacachene rijijieein techu, cana rai nii canaacha bajai terichaaaine coitucuhin nihacache.

¹⁶Osa que nesarujuiha chunei cana nejerane coaara chuneine, rai Cana Coaunera bajaaine. Aihate jianacoon osa caje teeine Cana Coaunera, jataain nitajena jaanu osa tabai nenihane. Jana nitajena jaanu que, jataain osa tabai que nesaruhin nei nihane, coa rai Cana Coaunera bajaache. ¹⁷Satiin itolere osate baaso neein ne. Nete ne cacha itajeranune lanaala nenea osa.

¹⁸Saain canate, inacaneein teein Cana Coaunera coitucuera, inae osa que nesaruna nainenihane coitucuhacache. Inae Cana Coaunera Calaohi que beraichaaain nihane jaun inae dadanaa nainihe moconajaera. ¹⁹Canate Cana Coaunera caje nenea nichaachene coitucuhacache. Jana caa chauratane sacutaain nenacaauru Cana Coaunera coitucuuruhite satiin moconajaera bijiu neeure. ²⁰Chaen techu rai Inaca Cana Coaunera coitucuhin nenea coina turuhin cha coitucuhin nihacachene jaanu tein cana que rai Inaca Cana Coaunera esine neein nenea coitucuerateein nihalu rai Calaohi Jesocurisitone coitucuhin nihacache. Nii jaunte, nii esine neein nenea rai Calaohi Jesocurisito aina ichaohacache. Acate Cana Coaunera esine neein, ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nenea teraneein ne. ²¹Cacalabihuru caohachaaain necoeraain neeuche, nabana inara coritana coaacuruha nechu aansaneein nenacaauru, Cana Coaunera letononiha nocoetonacaauru casajeeurune coataa.

Joaancha

letoi coroataja

Ichaonaa rauhi aina ita belaaïn nihacane

1 Canuna, Cana Coauneraacha jani-jiineein rai ita taojiaain coroaeranein neiniquichene bichauhenanein, inara rai caa quiricha laenaain letoaaun. Jataaine casuujua aina cutaain inara belaihun. Coatiha canuhacha nii inara belaihaaun. Satiin nii canaacha esenetai ichaonaa nitajenaachara tera esenetaeraurute inara belaihure. ²Ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nena tera coitucuichene corenihane inara belaaïn neeun. Nii ichaonaa niicha tei cana suujua cuhane nenaate cuu niha cureein, nirijieein inoaclu netiin nitajenaa charanejeein. ³Atiin cairichaojoaain inara coaraain inara belaaïn inara corootajaniin Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito aina.

⁴Jataaina rachoojoeun, jeriha Cana Coauneraane rijijieein caohachaain ichaoruha inara caje nenacaurune jana erunajaanune jaun. ⁵Aonacuche quiicha belaihuri canejeraaurune caa que inara rai aite, inara laurijiracuru, nejelauru cachauru, naonjoain belaaïn ichaaoche. Coatiha niqui ena ecoona cana letoaa Cana Coauneraane jaan nihei, jeelai inoaclu caje coauneein cana letoaa Cana Coauneraane jaan quene, aitiin caa inara rai laenaun. ⁶Nii cana letoaa Cana Coauneraane jaante, belaaïn neein ichaohacachene jaan ne. Nii nunuhe caje coauneein aitoaha Cana Coauneraane aonaquichene rijijieein ita belaaïn ichaaoche.

Cachauru coritaa amuhemuhenaçauru

⁷Caa chauratane sacutaainte amuhemujeeure nechu jataain casajeeuru cacha coritaa. Acaaurute itolere que nelatei cachanein cau nejanoaain turuhalu Jesocurisitone esenetaain coitucunaa jerecurene. Nitohanein ichaonacaaurute, Jesocurisito que nejeratenaanein ichaoruhane jaun, aihure. ⁸Coaracuche, nabana inara coritaaïn neeuruhane nii esenetaain neeichene, joanreein nitajiha inara relaacaanune jaanne coataa. Aihute coreniha inara rai nii cainaain neeine Cana Coaunera. ⁹Chateeinti, cacha relaaluu Jesocurisitona jaan edaa cuaain cacha relae. Niite Cana Coaunera coitucuenihane jaun aicheein. Chateeinti, jerichanetojoein rauhijiriin aitoaha Jesocurisitone rijitotojoein cacha relae. Niite Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin, nii Calaohi netonai coitucuhana jaun aicheein.

¹⁰Jana, caa caitono tocohanelanaala rauhijiriin cacha relaelanaala, nejelauneein cuaain cacha relaeraneei, inara rene turuhane, coa inara loreri asaae raache. Coachu tonaain rai irihache. ¹¹Chateeinti, rai ereein loreri asaae raain ne. Niite nii baaso turuaane ujuaihonnein nereein.

Satononejeeinne caa inara rai aitoreeunni.

¹²Banejelanaalate ne inara rai irihanune jaanu niqui. Nena quiricha cuhane cuaain aitona jereneeun. Nii jaunna inara rene turuha unaa jeretoon caraa-jenihane. Inae turuha uhanune banana inara rai beebereeeunni, inara netonai nii coitucuhin neeichene, jiniiquin raotojoein rachoojoein nena caina.

¹³Cana Coaunera rai ita taojiaain Cana Coaunera bajaaurera aina

nenacaauru- janiin Cana Coanera
ranojoinunru inara nejeraaurute saain
inara coaacure.

Joaanča

letoi nichataja

Caiho coroaeca Joanne

1 Canu inara bichauhenaneeinne, caa quiricha laenaain letoareunni jataain esinae rauhijiriin quiicha belaa Caiho rai.

² Cana Coaunera coreniha quiicha belaa Caiho, icheina Cana Coaunera bajaun ichorataanihane, nii ena caohatiin jeriha rai Suujuene rijijieein neeine tocohaneein raotojoein raurohin neeine coina. ³ Jerichanejeein caohachaaain rauhijiriin ii suujua corelanaala Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain neeine beeuruha cana nejeraauru tabaauru turuhinne jaunna, nii coitucuhin jataain rachoojoeun.

⁴ “Esinaete chuhisi aitoha Cana Coaunerane tonoraajeein neeure Cana Coaunera coreniha cacalabihuru,” naaina jataain rachoojoeun.

⁵ Casuujua aina cutaain quiicha belaa, jataain caohatiinte erenaa tonoraain nii cana letoaa Cana Coaunerane jaan ichaain neei. Leeochauru cana nejeraauru corootajaneein, nii coriajai caje uhin turunacaauru cana nejeraaurune maajeein corootajaneeine jaunte, jataain jelai amuritoheriin caohacha ichaai.

⁶ Nii jaunte, turuhin satiin aonajeeuruha Cana Coaunera ranojoneein nenacaaurune jana, jataain acaauru belaaain caohatiin ichaain neeine beebejeure. Atiin chaaelai latecuruha namuna jaan raine quene acaauruhacha latei teeu, jeriha Cana Coaunerane rijijieein. ⁷ Acaaurute Jesocurisito que erenaa beebejena que amihanenaa ichaa nii uure. Coatiha acaauru corootajanena jerecuruha Cana Coaunera coitucuhichurune jana jerecuruhi. ⁸ Nii jaunte, cana itol-

ere que acaauru corootajanichaachene caohachae, aina raotojoein abaantaain Cana Coaunera ere beebejeuruhane coina.

Baasoneein ichaa Diotrefesine jana, caohacha ichaane coaratiha Demetrione

⁹ Cana Coaunera rai ita taojiaain Cana Coaunera bajaaurera raina leinjiin quiricha laenaain letoaaunlu. Nete cocoinanohineein nihacaanune ere tonorana jerene Diotrefesi, acaacha cacha letoane rautatohane jaun. ¹⁰ Chaente jataain casajenetiin, nechu jataain joenreein canacaanu ere rocohin canacaanu irijiae. Nii jaunna rautaenihacaanu. Chaen jetaote, Cana Coaunera coroaecuruhane coina ita taojiaauruhane jana turuuruha cana nejeraaurune, enooruhane caohatein sitanajae. Chaen jetaote, niha cotijiaain ranajaerane caohate. Niina jataain rautaenihanune jaun, inae turuha uhanune bana cotijiaain rai aitoreeunni.

¹¹ Aonaan canejera. Jiaonriha ii netonai, nitohaneein baaso jelon ii suujua cuaain neeine. Caohachaacha que ii suujua coaraain neeun. Caohacha ichaera cachate, Cana Coaunera aina nereein. Jana baaso ichaera cacha, Cana Coaunera aina nerinaain. ¹² Satiin cachaaurute caohachaaain suujua coara cachaniha Demetrione beure, esinae rauhijiriin caohachanejeein nihane jaun. Canacaanu netonainechu caohachanijihane bihacaanu. Iite chabana nohanelanaala irihacaanune coitucuhi.

Niicha laenai quiricha satono tiha Joanne

¹³ Jataainte ne banejelanaala ichei irihanune jaanu. Nena quiricha cuhane cuaain ichei aitona jereneeun. ¹⁴ Nii jaunne ena ichoharaa unaa jereun, caraajenhane ichei aitocooaunne coina.

¹⁵Chaque tonajelanaala raotojoein jera,” naain nii cuu nenacaauru cana beneeun. Satiin cana belaichaaaurute ii laichaauru rai beeu. coaacure. Atiin, “Inara coaacuruha-

Jodasiicha

letoi

Inara coaucaau

1 Jesocurisito cachaneein Saantiaao nejera Jodasi nihanunena caa quiricha laenaau, Cana Inaca Cana Coaunera niicha jereineein niicha cotihacuri- Jesocurisito berainojoineein nenacaauru rai. ²Cairichaojoaain inara coaraain inara corotajanemiin Cana Coaunera, leeochoauru aina jiniiquiin ita belaaain raotojoein neechene coina.

Nechu jataain nohanenaa que inara relaaureraauru

(1Fd 2.1-7)

³Jataaina niqui inara aina jiniiquiin cana ichoterateraneein nenea que cuaaain laenana jereeunlu niqui inara rai, canejeraneein neechene jaun. Nete laen jataain ena caohachae inara rai laenacaanne, Cana Coaunera cachaneein neechene janelanaala, canaacha esenetai esenetaain neechene coina. ⁴Inae Cana Coaunera Quiricha cuhane besihalune rijjijiein, inara aina neuruha nechu jataain nohanein cacha relaaureraauru, caseteco coaracuruhane rai nenacaaurune coitucuhanune jaun. Acaaurute jataain necha aansai cachaaauru ne. Necha jataain cana belaiha cana rai Cana Coaunera tenojoineein nenea aasaeraneein nenacaauru ne. Chaen techu cana eroranein nenea- Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuha nocoetelanaalane maajeein aihure.

⁵Inae niqui coitucuhiche inara, nena nacooaunein inara rai benaa jereun, Egipto caje coitucuurera Israeli

cocoachacuru rocohane baihate, esenetaaurui cachaauru itajelu Cana Coaunera. ⁶Coaracuche nachuhinti coujurihu Cana Coaunera letononein nenea tocohanein neurenihalu anjeraaurune jaun, charijibana satonoelanaala nenea nocohena tabai jana neuruha, satiin rucuheca Cana Coaunera que tihanereen tiaaine. ⁷Nirijiein techu ailu Sodoma, Gomora, naonjoainuri cocoachacuru aina curuaequuin, rohan nenacaauru neseuru cocoachacurune maajeein, nejelau ene aina ichaohin, ajenaacha que namuritiin, namute quicha aina ichaojeraquuin naonjoaunrelu, nitohaniha cana ichaone que airijiin. Nii jaunte charijibana satonoelanaala nenea usihanaun caseteco coaracure. Niite satiin cana suujua coaraain, que nainaan ichaohacachene coina ailu.

⁸Nitohanein inae coitucuruha sainejeeinte, nii inara rene turunacaauru cachaauru, nechu joareen raaje osa que jaberoco aasajeein, sini anuu caje cha coitucuha nocoetiin cachaauru relain, Cana Curuaanaa Jesocurisito nocoeje chanuhin, acaauru amurijiriin cocoinanacainein nenacaauru quene maajeein mainajeein ereure. ⁹Coaraanachuhinti nenacaenein Moisesa jaberoco amanaa jeriha moconajaerane jana, nii tonaain batohin, que baasonein ereein nocoeje chanunaa coacuelanaala, raujiaain acatein: "Ii suujua raujiaaine Cana Coaunerara," naain nihalu moconajaera rai anjeraauru curuaanaanein nenea Miqueline. ¹⁰Nete niritiin erenaa nainiha cacha natiin, niicha coitucuhi que nihanatiin ereein neure cachaauru. Nechu jataain leinjiin ataebinae rijjijiein neein, nitajia acaauru jaberocoine coina, jaberoco teure.

¹¹Jataainte cairichaojoaaure, aihalu Caine rijjijiein ichaauruhane jaun.

Aihalu Balaam aina Corene rijjijeein coriquiicha que coaacuruhane jaunte, Cana Coanera sacuuruhane jianecuruha erenaa tonoraelanaalane jaun nitajerai neeunre. ¹²Ita belaaihuruhane jaa beseta bitoaaiche jiniiquiine jaaunrute, nechu jataain inara rai nocoejena tiha, inara aina lenoneein acau cohin rachoojoein naaonjoaunre nocoejelanaala, nii chuni sinaa coacuelanaala. Cacha beraicha niha nocoetiin churute aihure. Nete nii chuni berailanaala, nechu jataain jaberocohacha beraihure. Acaaurute nii conacainelanaala nena acau rijjichure. Aiha temule inaacane cojoanona bana, inacaelanaalane rijjijeeinte neeure. Chaen cojoaisi aina curutaain enuha rocohin jaohacane rijjijeeinte neeure. ¹³Enachate baaso ichaa cucuana cuhane fichafichanaane rijjijeein, chunjihun nihanatiin baaso ichacure coejelanaala. Chaentechu sona nalu rijjijeein mituhin janoajeein cuujueein, jaiti cunajaun turuelanaala, nocoenaanaun nitajia arasijiene rijjijeein nitajihua cuurureein nocoenaanaun acaauru netonai.

¹⁴⁻¹⁵Chaen techu nitohaneururichaain nii cachaaurune que aitoroatiha Cana Coaneranane jaun, Adaan que jauriichuru baiha, acaauru caaunsini ineein nena- Enoco netonai jetao: “Satiin nere tonoraeraauru cachaauru janiijin raain, jataain necha aansaineein ichaonacaauru, naansaine aina cuhaain nocoejena charaneein, osaacuruhane jaun naansaine caun que baasoneein erenacaauru casetecaain itajenajaane coina, araai oaraancanei rai nere tonoraeraauru anjeraauru uhaain uha Cana Coanera Calaohi Jesocurisitone janane coaraaun,” naain belu beratihua Cana Coaneranane jaun. ¹⁶Chaen techu acaauru cha coitucueraniha nocoetiin, satiin que nererojoeaain, satiin que

mailhajein ereein, niicha jereeicha que coaacure. Nechu jataain cacha que niicha jerei ichacuruhane coinaachate, cacha rai raotojoein ereeure.

Cana Coanera coitucuurera rohecaeraauru

¹⁷⁻¹⁸Canejeraauru, inara rai: “Cana janonaa satonoelalaje raite nereein, nechu jataain baasoneein suujua letonohacha ichajeein ichaonacaauru cachaauru,” naain inara rai beeuruhalu Cana Curuaanaa Jesocurisito rai afosotoorune coaacuche. ¹⁹Acaaurute ita caje neleruhin niha cachane jereein, nechu jataain suujua letono rijjijeein ichaohin ichacuruhane jaun, Cana Coanera Suujua sirichurenihane jaun aihure.

²⁰Nete inara, coujurihu Cana Coanera esenetaeranein, rai cachaneein Cana Coanera Suujue que suujuequiin, Cana Coanera bajaebajajeein neeiche inarane caohachaera cacoelaichaneein nenacaauru canejeraauru. ²¹Cairichaojoaain inara raain, inara belaaain nihalune rijjijeein ichaohin, chariji bana satonoelanaala nena tiha Cana rai Cana Coanera Calaohi Jesocurisitone cohajeein neeunche.

²²Atiin cairichaojoaain nii esenetana jeriheeichuru coaraain neeuche. ²³Nabana nitajeeuruha usi tabai jana nii esenetaichurune coataa, cairichaojoaain acaauru coaraain, tabaauru ichoteratecuche usi tabai caje, acaauru que nocohalajiin, jataain baasoneein ichaohin nichao asajeein neeuruhane jaun.

Raotojoein rachoojoein neeuche

²⁴⁻²⁵Acaihanijin cana ichoterateraneein nena Cana Coaneraachate, inara beraicheein chatohaneein baaso ichaain neeinchene coataa. Nii chaeloon baasoneerilanaala,

aca Cana Coaunera nihane acatiha
rachoojoein turuhin neinchene coina.
Jauriaa caje coauneen nii chariji
bana satonoelanaala, aca itolere que

lاراajiin cocoainanacaineen niha
Cana Coaunerane coitucuerateen
neeine Cana Curuaanaa Jesocurisito.
Nitohanemiin.

*Jesocurisitohacha Coaratei***Afocarifisi****“Naaonjoanrichaain,” naain
coaratiha Jesocurisitone**

1 Caate, inae nichuuntaa nitohaner-
ichaainene jaun rai cachaneein ne-
nacaauru que coaratiha rai Calaohi Je-
socurisito aina cuaain Cana Coauner-
ane jaa ne. Nii jaunte rai nere berane-
nein nena Joaan nichaauinne rene,
rai nere bera anjera letoae Jesocurisito,
canu que niicha coaratei coaratiha nii
anjerane coina. ²Nii jaunna, canu que
coaratiha Jesocurisito aina cuaain Cana
Coaunerane rijijieein, esinae rauhijiriin
nii coaranein coaracaauinne rijijieein
laenaan.

³Nerausiaecururichaain caa Cana
Coaunera beratenojoin reretaera aina
aonaain caa laenanohineein nihane
rijijieein tonoraain nenacaauru, inae
ichuunejeeoriha nitohanerichaainene
jaun.

**Caaunsi laurineein Jesocurisito
ranojineein nenacaauru
iclesiacuru rai laenaa Joanne**

⁴Asia batane que caainsii laurineein
Jesocurisito ranojineein nenacaauru
iclesiacuru raine canu Joanneein
caa laenaan. Raotojoein neeichene
jaanu teein neeuruhine- nii nunuhe
caje coauneein neein- ena acaneein
neein turuha uhenein neein nena
Cana Coaunera, rai nelaurianajaan-
trono acatiha caainsiineein suujuenein
nenacaauru aina, ⁵chaen esinae
rauhijiriin, aca jerihane rijijieein neein
nere beranein nena Jesocurisitone
maajeein. Acate jauriaanejeein ohane
caje ichanaelu. Nii jaunte, satiin
chauratane sacuritaain nenacaauru

curuaanaacuru curuaanaanein ne
Jesocurisito. Nii Curisitote jataain
cana belaitohane jaun, rai coichana
aina cuaain osa caje cana rocoelu.
⁶Nitohanein cana teinte, jelai
teein rai cachaneein aihuruhalu
saseredotecurune rijijieein- rai
Inaca Cana Coaunera rai caohacha
icharanein- niicha jerenohin
ichacaachene coina cana teein nelu.
Aihana jaun Cana Coaunera necaohacha
aina, itolere niicha ichana nainei itolere
bana Jesocurisito rainein neeine.
Nitohanemiin.

⁷Inae nacoaunein dede sacari jana
uhin fauha uha Curisitone janate,
satiin coaanojoinereein.

Nii sohin jaaoreraluniha natiinte coaraa
cuurureein.

Nii jana caa chauratane que laurihu lau-
rihu ichaonacaauru cachaurute,
chanaa cuurureein coreniha.

Aiha nitohanerichaain.

⁸“Canune nunuhe caje coaunein
itolere coauneranein satono que tiaain
acanein neeun,” naa Cana Curuaanaa
Cana Coaunera- itolere curuaanaanein
turu rai nena.

**Jataain caohacha que necaohachaain
necoaratiha Jesocurisitone**

⁹Canune satiin inara nejera
Joanneeun. Jesocurisito corenihate,
canu nejeranein neeiche. Nii rijijieein
techu, jiniiquiin coujunojineein
necairichanaa abaantaacache,
laraajiin cana coroatajaniha Cana
Coaunerane jaun. Nitohanihane
jaunne, Cana Coauneraacha jerei
Jesocurisitohacha coitucueratei
beebejihanune coreniha caseteconein
Patmo cobeneu neeun. ¹⁰Ecute tomiho
cojoanona bana, caniha neeoritoha
Cana Coaunera Suujuene jana, canu
janori nichaae toniin: ¹¹“Leinjiin
quiricha cuhane iicha coarai laenaain,

caainsii laurineein Asia batane que nenacaauru- Efeso, Esmirna, Pergamoo, Tiatira, Sardisi, Filadelfia, Laodisea, naaonjoainun Jesocurisito cachanein nenacaauru rene letoaau,” naain mijiaaonein toniha carai jaiha rijijieein nenea- toroonfeta rijitiin erenaane jana aonaan. ¹²Nii carai erena coaracaanne caina nauriterichaaunne janate, tirichotiin jiquihaquuin ne ecu caainsinein cono nujua- oro caje ichanohin. ¹³Nii caainsinein cono nujua- oro caje ichanohin cataaunne cacha tocohanein- tijia que uujoai cajionequuin, somajain cajione que cajionequuin- nalarijia que uujoaain oro caje ichanohin sintoroon que ichoraane coaraan. ¹⁴Nii jana rai couturi ujuite dede sacari tocohanein somajae. Jana, rai notate tirichotiin usi lanaro tocohane. ¹⁵Nii jana rai tijiaaurute, orono cuhane tucuhacaain ichanohin bronze tocohanein jiquihaque. Nii jana rai nerete, jataain mijiaaonein caraturi toni rijitiin tonihane jana, ¹⁶rai raotono nichajai que caainsinein arasijie siri biji cuhane. Nii jana rai nujuae cajete mitue jerane jataain ajinaain sabere. Nii jana rai merite, jataain conotiin conoha enotone tocohanein jiquihaque.

¹⁷⁻¹⁸Nii jaanne coariin tijia asae comoon onaa rijijieein. Nete biji raotono nichajai que canu mucuhin: “Jiaonriha casiine. Canune ichaohin itolere coaunaain satono que tiaain Coauneraneen. Canune niqui oonlu, nene ichanaan. Inae charijibana orinaaunni. Canune cana asaa nitajenacaauru rai chabi sirihun. ¹⁹Caa ena nenea iicha coarai laenaain, caa baiha neeninu iicha coarai laenaan. ²⁰Caa canu biji raotono nichajai que caainsinei arasijie, chaen caainsinei cono nujuanein nenea oro, naaonjoainuri iicha coaraite, charijibana coitucueralanaala

asinojonein nenea ne. Nii caainsinei arasijiee Cana Coaunera ranojonein nenacaauru- iclesiacuru beraihurera anjeraauro ne. Jana nii caainsinei cono nujua oro caje ichanohinte, caainsii laurinein Cana Coaunera ranojonein nenacaauru- iclesiacuru ne.”

**Caaunsi laurinei iclesiacuru
rai beratenojoin. Caate nii
caainsii beratenojoi caje Efesoo
Cana Coaunera ranojonein
nenacaauru iclesia beraicha-
anjera rai beratenojone**

2 “Caritiin Efesoo Cana Coaunera ranojoinuri- iclesia beraichanein nenea- anjera rai laenaan.

‘Aonacuche, caritiinte inara rai laenarate nii biji raotono nichajai que caainsinei arasijie siichaain- cainsinei oro caje ichanohi usi nujua cataaun amunaa: ²Canuna, itolere iicha ichai coitucuhin, caaintatohane niha natiin jianelanaala neeine coitucuun. Chaen nechu, nii necha ansaonein ichaonacaauru abaantasineeine coitucuun. Chaen techu, afosotooru niha nocoetonacaauru niha natiin coujuhin coaraane jana aca necurene. Nitohaneente casajenetooruhane coitucuhi. ³Itolere banate cointeein jianelanaala jataain canu coreniha necairichanaa abaantaai.

⁴Nete jauriaanejeen aailune tocohanein corajeen quicha jerei icharanein nenei. ⁵Aihane jaun, jauriaa aichejetohilune que coacuhin, nii nunuhenein corajeen icharejetohilune rijijieein nacoaunein corajeen quicha jerei icharanein neen, jeriha Cana Coaunerane rijijieein. Ainihanena, nii nihane jaa jelai caje, nii cono nujuanein nenea rultureeni

ii caje, nacoaauneein Cana Coauneraacha jerei icharaneein ichoaeneeine. ⁶Nete caohacha ichaai, nii Nicolasa sacuureraauru ichanohichuru rautaain coaraeneeine jaun. Canuhetonaichu acaauru ichanohichuru rautaain coarahaau.

⁷Aohana jereraauru, caa erere-taain Cana Coaunera ranojoinuru-iclesiacuru rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Itolere necairichanaa abaantaain satono que tiaain sacuerate, nii chariji bana sanaachara ichaonaa tera enuha inaa Cana Coaunera nenajaun nenea que lenonereein,' naain laenaau Efeso beraichanjera rai," nae nii canu notaara.

Esmirnau Cana Coaunera ranojineein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

⁸"Caritiin Esmirnau Cana Coaunera ranojoinuri- iclesia beraichaneein nenea- anjera rai laenaau:

'Aonacuche, caritiinte inara rai laenaerate nii nunuhe caje coaauneein satono que tiaain acaneein nenea- ohalune caje ichanaain nenea: ⁹Canune jataain necairichanaa abaantaain, cairichanejeein neeichene coaraau. Nete chaque lanaeneriquicheein dedeeu. Chaen nechujataain baasoneein ichei ereeuruha Joriooniha nocoetonacaaurune coitucuu. Acaaurute esinae rauhijiriin moconajaera letono laurineein neeure. ¹⁰Jiaonriha necairichanaa coariquiine que casiin neeine. Moconajaerate caresero cuhane inara tabaauru enoeratereein, nii aina cuaain satiin inara coujunojineein

coaanojineequichene coina. Jataainte necairichariquicheein lechoonca janohin. Nete ohichene que tiaaojoaain nirijieein jianelanaala abaantaain sacuhichene, canu nii cainaraanuque chariji bana nitajenaacharanejeein nenea ichaonaa tereunni inara rai.

¹¹Aohana jereraauru caa Cana Coaunera ranojoinunru-iclesiacuru rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Laraajiin itolere necairichanaa amuritiin nenacaauru- coatiha ooru baiha nacoaauneein ohin nitajerinaain acaauru suujue,' naain laenaau Esmirnau Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraichaneein nenea anjera rai," nae nii canu nae nii canu notaara.

Pergamoo Cana Coaunera ranojineein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

¹²"Caritiin Pergamoo Cana Coaunera ranojineein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai laenaau:

'Caate aitiin laenaerate nii nujuaae cuhane jerane jataain ajinaain sabere siricha: ¹³Raotojoeine moconajaera rori rohan ichaohichene coitucuu. Nete atiin caitoonjoa esenetaain canuhacha icharatei ichaquichene jianelanaala neeiche. Niheichu nii canu ere bera Antipas sohin jaoruhalu, nii moconajaera neseu natiin, canu esenetaain neeichene jianein niheeiche.

¹⁴Nete neeje ichei baaso, iniha nenacaauru que ichei aitocooaunne jaanu coitucuhine coina. Nii iniha nenacaauru tabaaurute, Israeli inoansihuru relain nihalu Balaamne jaacha tonoraain jianena jerecurene. Nii Balaamte baaso que Balac suujuatihane jaun, ecaan-

tooru que banijiaain nenea lenone que Isaraelitaauru coroaatein, itolere osa que sarueratenajaaine maa-jeen naaonjoaenlu. ¹⁵ Chaen techu, tabaauru iniha nenacaauru acaauru relaain nihalu Nicolasa sacuurerane jaan jianena jerecurene.

¹⁶ Aihana jaun, chajaain ena esinae Cana Coaunera esenetaeranein jeriha Cana Coauneraan rijijiein quicha jerei icharanein neeuche. Ainihanena ena inara rene uhin, nii canu ujuae cuhane jerane ajinaai nenea- sabere que acaauru soreeunni.

¹⁷ Aohana jereraauru Cana Coaunera raonjoinuru iclesia rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Itolere necairichanaa abaantaain satono que tiaain sacuurera raine chariji bana coaraelanaala asinojoneein nenea manaa que acaauru coroaatereeeunni. Chaen nechu, nii chariji bana coitucueraelanaala nenea- cacha curuaa siriin laenanohineein leinjiin ajeri somajain nenea tereeeuni acaauru rai. Nete laen nii ajeri raera, nii curuaa erora coitucureein,' naain laenaau Pergamoo Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraichanein nenea anjera rai,"

nae nii canu notaara.

Tiatirau Cana Coaunera ranojoinuri beraicha- anjera rai beratenojoin

¹⁸ "Jerichanejeeichu, Tiatirau janijiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai laenaau:

'Caritiinte aitiin laenaerate nii usi lanaro tocohanei notaain- coata lanajai jicharoanohi tocohanei tijiaain nenea- Cana Coaunera Calaohi: ¹⁹ Canune jitariin iicha ichai coitucuu, jataain cachaauru

belaain, iicha esenetai esenetaain, itolere necairichanaa abaantaain itolere ichaaine coitucuhanu. Chaen nechu, jataain jauriaalu amuritoheriin ena caohachaain ichaaine coitucuu.

²⁰ Nete neejen ichei aitocooaunne jaanu, Canu cachanein nenacaauru coritaa, nechu Cana Coaunera coitucueraniha nocoetiin, ecaantooru que banijiaain nenea lenone que acaauru coroaatein, chabana nitohanai osa que nesaruna naineniha cachane saijiein itolere osa que acaauru rohecaa nii ene Jesabeline abaantaaine jaun. ²¹ Canune niqiu Cana Coaunera coitucueranein nihane cojoaun. Nete ainaa jerelanaala, niheichu osa tabai que nesaruhane jianena jerene.

²²⁻²³ Nii jauna, nii ene cunaitaain bereecurune maajein ateinareeunni. Chaen nechu, nii ene aina ichaojeraquiin neeuruhane jianelanaala nenacaauru ateinaain, jataain necairichanaa tabai que cairichanajareeunni. Nitohanein ichacaaunne banate, suujua cuhane cachaauruhacha coacuhi coitucuhane que nainaa cuurureein satiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesiacuru. Jana inara raine, le cacha cachanequichene rai, inaraacha ichanohin rijijiein inara rai tereeeunni. ²⁴ Nete laen inara Tiatirau neinequichene, nii relanajaain neeuruhane jaan moconajaera suujua asinojoneein nenea coitucuhin tonoraain neneichene, nihei nii que tonaain inara rai irihanune jaanu. ²⁵ Aihana jaun, turuhanune reentiaain jerichanejeein sacuuche jianelanaala.

²⁶ Itolere necairichanaa abaantaain satono reentiaain canuhacha jerei ichajeein sacuureraaurune cocoinareeunni, lauri lauri nenacaauru cachaauru curuaanaanein neeuruhane coina. ²⁷⁻²⁸ Charijjeein teeinti canu cocoinaain nelu Ofa Cana Coaunera, nii rijjijeeine inara cocoinareeunni, lauri lauri nenacaauru cachaauru curuaanaanein neeichene coina. Nii banate coata caje nena otiha que erena tonoraelanaala lauri lauri nenacaauru tuteneriquicheein, darohe tutenecuruhane rijjijeein. Chaen nechuu nii choae tacaain janonaarai mitunaa arasijie tereeuni acaauru rai.

²⁹ Aohana jereraauru, caa Cana Coaunera ranojoinuri iclesiacuru rai, Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin,” naain laenarate nii canu notaara.

Sardisihu Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

3 “Caritiin Sardisihu Cana Coaunera ranojoinunru beraicha anjera rai laenaau, naain laenarate nii caainsiinei Cana Coaunera suujue aina caainsiinei arasijie siricha:

‘Canune jitariin iicha ichai coitucuun. Ichaohate niqui ii beeure. Nete inae ohi. ² Aihana jaun, itolere que caohachaaain nainaain nii cautenacaauru lararajiaau. Inae ohin nitajeeuruhane raite neeure. Chaen nechuu esinae rauhijiriin Cana Coaunera notaracaa, caohachaaain iicha ichai ichaaain neneeine coitucuun. ³ Nii jeriha Cana Coaunerane rijjijeein, caohachaaain ichaohin neeine coina nerelaailune coacuhin-

nacoaauneein caohachaaain ichaao. Canu jerichaaune rijjijeein, itolere que nainaain caohachaaain ichaeneeine ne, coitucueniha cachane jana turuhin basijiauha asijiautone rijjijeein cha coatejeneeine jana turuhin ii casetecareeunni.

⁴ Nete nii Sardisihu neeure corootajajeein chabana cajione calanoajelanaala nenacaauru. Acaaurute cajione somajai jiaain cajiniichaaain amuhemuhecureureein, nitohaneein neeuruhane coina nelatecuruhane jaun.

⁵ Itolere necairichanaa abaantaain, canu jerichaaunne rijjijeein nenacaaurute, nitohaneein cajione somajai que necoreeteurureein. Nii choae tacaainchu, canu quiricha caje acaauru curuaa elonarinaaunni. Chaen nechuu, canu Inaca, rai anjeraauru, naaonjoainuri acatiha tein acaauru coitucureuni.

⁶ Aohana jereraauru, Cana Coaunera ranojoinuri iclesia rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin,” naain laenarate nii canu notaara.

Filadelfiau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

⁷ “Caritiin Filadelfiau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia- beraicha rai laenaun:

‘Caate aitiin laenarate nii Rabiri rai chabi siricha- Cana Coaunera esineneein nena. Acate acujua joracaane, nii chuni funaa nainene. Jana acujua fuhane, nihei chuni joaracaera. ⁸ Canune jitariin iicha ichai coitucuun. Aonaun, ii raine joaracanojoneein canu acujua siricheeunni, nerinaain chuni funaa

nainera. Jataain laraajiin neeineque airijiinte, quere tonoraain quiiicha jerei icharaneein neei. ⁹Canune ichareeunni nii nechu moconajaera rai cacha raeraneein nenacaauru- nii Joriooneeuruhane que airijiin Joriooniha nocoetonacaauru- casajeeuru itiha asae neseonriaauruhane coina. Nii banate, jataain ii belaitohanune coitucuha cuurureein. ¹⁰Esinaete rauhijiriin, itolere bana caitoonjoan tonoraain canu jerichaaunne rijijieein neei. Nii jaanne, inae cojunojoineturuhane coina, satiin colurejenojoineturichaaain caa chauratane que nenacaaurune bana, ii beraicheeunni chatohaneein teraaine coataa.

¹¹Enane nacoaauneein tutureeunni. Aihane jaun, caa ena neeine rijijieein jerichanejeein sacuu, nabana chuni ii que banijiaain nena ruluhin raane coataa. ¹²Itolere necairichanaa abaantaain sacuureraaurune, Cana Coaunera loreri banesijianein tihanune, nii chariji bana satonoelanaala caje mituelanaala ecu neeurureein. Chaen nechu, acaauru jaberoco que teein Cana Coaunera curuaa laenaain, dede caje ena nena Cana Coaunera nenajan Jerosaleen curuaane maajeein laenareeunni, acaauru jaberoco que teein. Chaen nechu acaauru jaberoco que teein ena nena canu curuaa laenareeunni.

¹³Aohana jereraauru, Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraicha- anjera rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin,”

naain laenarate nii canu notaara.

Laodiseau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

¹⁴“Caritiin Laodiseau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru beraicha- anjera rai laenaan.

‘Caate aitiin laenarate nii Cana Coauneraacha ichai coaraneein, nohanelanaala beranein itolere Cana Coauneraacha coaunai Coaunera Esine neein Nena: ¹⁵Canune jitariin iicha ichai coitucuun. Bajianachuhinti canu jerichaaunne rijijieein, corajeein quiiicha jerei ichaeneei. Jana ainihane corajeein moconajaeraacha jerei ichaeneei. ¹⁶Nete quiiicha jerei corajeein ichaelanaala, niheichu moconajaeraacha jerei corajeein ichaeneeine jaun, nii chaneein neneei. Nitohanein ajajainein niheichu, jelajerilanaala, naajoaain neeine jaun, chanein neneeine jaunne ii naraaareunni canu ujuaae caje. ¹⁷Iite niqui Inae jataain raotojoein nihanu cha latejelanaala, inae caohacha ichacaaune jaun, naain ereei. Nete jataain cairichaaajoaai, cairichanojoneein aiha leinjiin cairichai cha colane nena rijijieein neein- maosa rijijieein neeine jaun. ¹⁸Nii jaunne ichei aitoon, canu caje mocohin tucucanohin oro coreteeine coina. Nii banate esinae rauhijiriin canu jerichaaunne rijijieein neein, aiha leinjiin cairichainejeein cha colane nena rijijieein neeine caje, cha caohacha ichaaain, caohachaaain chaachaaain neeine coaraain neriquiin.

¹⁹Canune satiin canuhacha belaa canu cachaauru baaso ichaaain neeuruhane coaracaanne, acaauru cotaain acaauru suujuatein

cairichanajaaun. Aihane jaun, nii baaso ichajeein neeine jianelanaala baasoneein jerichanejeein sacuhinene ii cairichareeunni. Aihane jaun, chajaain ena caje coaaoneein nunuheteiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaa.

²⁰ Aonaan, canune itolere bana acuujua beraicha rijijieein acuujuanii neein inara cotijiaaun. Chateeinti bajaee bajaecaaunne aonaain canu raain ne rai suujua cuhane, nii ainane jiniiquiin lenonerichaanuhin.

²¹ Chateeinti itolere necairichanaa abaantaain jerichanejeein jianelanaala sacue, nii raine canu rohan nelauriaane jaanu rori tereunni. Charijieein teeinti, itolere necairichanaa abaantaanune jaun, canu Inaca Ofa nelaurianajan rori ichoae jiniichaain nelauriaaun, nii rijijieein.

²² Aohana jereraauru Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraicha- anjera rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin,”

naainte laenarate, nii Cana Coaunera- aacha ichai coaraneein nohanelanaala beraneein- itolere Cana Coauneraacha coaaunai coaunera esine neein nena.

Dedeeu Cana Coaunera coroacuruhane

4 Niritoha caraine baiha dede coara- caaun jabatoroaainne janate, joara- caeratihaneein ne cana dede bacuujuu. Nii janane, jauriaanejeein leinjiin jaiha rijijieein nena- toroonfeta rijitiin toni- hane jana aonacaaunne janate:

“Chajaaun cajiha iniha uune, caa baiha nitohaneein airichaaaine coarate ii quete coaraaicha,” naain carai toni cheeona.

² Nii rijieeoritiin, caniha neeoritoha Cana Coaunera Suujuene janane, dedeeu jataain caohatiin nelauriananaja rori- *trono* coaracaaunne janate, ecu nii nelauriananaja rori- *trono* ichoae lajuuae leinjiin. ³ Nii nelauriananaja rori ichoae nenaate, ajeri jataain caohati colohin nena- jasje tocohanenihane cornalino tocohaneein jataain caohatiin colohe rai jaberoco. Nii nelauriananaja rori tinonoritiinte, tinohanre leinjiin iino, jataain conotiin beraurosihojoaain colonaa esmeralda tocohaneein.

⁴ Chaen nechu nii nelauriananaja rori- *trono* tinonoritiin niha jataain caohatiin coroata choonca jenaain rori caohachaurune jana coaracaaune janate, ecu nichoae neeure coroata choonca jenaain ichauhenaauru, somajaain cajione que cajionecohin, oro caje ichanohin comai siriin. ⁵ Nii rori- *trono* cajete, jataain mijiaaoneein mitue jiacano, erena, arara, naonjoainuri. Nii janate, nii rori acatiha lanalanaque caainsineein siricho. Nii caainsine lanalanaqui sirichote, nii caainsine Cana Coaunera suujueneein ai. ⁶ Chaen techu, nii rori- *trono* acatiha cucuana baca tocohaneein, jataain ajiarojoeritiin asaun tiaain jiquihaquuin inanacae. Nii nelauriananaja rorihuru cataaun nena rori tinonoritiinte ne, jenaain cacha tocorijianein, janori, nacatichai, naonjoain jelon notaacoaain. ⁷ Nii leinjiinte aain tabai- leon tocohane. Leeochate jana, baca curuaanaa toro tocohane. Jana nii acaauru nichatajate leinjiin cacha tocohane. Jana acaauru nejenate, uujuirii tabai- aquila tocohane. ⁸ Nii jenai jelai rai nichao que ichaohi nenacaaurute, nenainetiin saotaneein itarohin, jianacoon, asaun, naonjoaain acaauru jaberoco nainecojoaain nota sirichure. Janotiin, jiichoo, naonjoaainte:

“Cana Curuaanaa Cana Coaunera esine,

itolere que laraajiin
itolere ichana naineraneein nenea,
iite iineein neeilu,
enanetojoeein acaneein neei-
iineein turuha uriqiiin,”

naaure jiiichoo, janotiin, naaonjoaain
janelanaala.

⁹⁻¹⁰Nii cacha tocohaneein
nenacaaurute, acaneein necaohachaain
niha- nii rori caohacha ichoae- nii
chariji bana ohelanaala nenaane
coroaacure. Nii nainihate coroata
choonca jenai ichauhenaauru, nii ecu
nenacaauru nacatiha neseonriaain
corojeein, nii rori acatiha acaauru rai
comai siheitiin:

¹¹“Iite esinae rauhijiriin,
canacaanu Curuaanaaneein canacaanu
Coauneraneein-
ii necaohacha que iineein neei, laraajiin.
Iite itolere coaunaain neeilune jaan,
ii jereeine rijijieein necoaunaain
nihacoaelu,”
naaure coroaacuruhane naineein.

Quiricha laenanohineein nenea aina carenero narejeen

5 Nii janate nii rori caohacha choaae
lauheconaa coaracaanne jana biji
raotono nichajai que leinjiin Quiricha
sichaain lauheque. Nii quirichate retu-
tonohineein, jeranu laenanohineein ne,
caainsinei fuera que caohatiin funojoi-
neein. ²Nii jana coaracaanne janate
ecu ne leinjiin anjera jataain itolere
ichana nainihane que nelateein. Nii an-
jerate jataain tonijiaain: “Chana jataain
nelate que nelateein, caa quiricha fuera
beuhin joracanaa naaine,” naain bajae.

³Nete dedeeu, chauratane tinono-
cortitiin, chauratane asaae, naojoaain
niha natiin nene chunei nii quiricha
joaracain coana nainera. ⁴Nitoha-
neein neniha chunei nii coina nelateein
nii quiricha joracain coaraain erere-
tanaa nainera cachana jaanne jataain

chanaaun. ⁵Nii janate: “Coa jataain
chanaa. Niha leinjiin nii coina nenea-
nainera. Acate Joda lauri caje nenea
Leon- cana curuanaa inoansi Rabiri
nefoerate ne. Niite nitohanei ichana
nainihane coina itolere amuritiin nihane
jaun, nii cainsineein nenea rai fuera
soaain joaracareein,” nae canu rai lein-
jiin acaauru bichauhena.

⁶Nii janate, nii nelauriananaja rori
caohacha- *trono* aina nii jenaain rai
nichao que ichaohin nenacaauru, nii
coroata choonca jenai ichauhenaauru,
naaonjoaainunri cataaun niha Carenero
Narejeen ne jana coaraaun. Nii
Carenero Narejeen coaracaanne
janate ecu chujuheque, cairichaa
atinanojoinihalune saijieein, Cana
Coaunera Calaohi Jesusoneein. Nii
Carenero Narejeente, caainsiniha
rai jichone jana caainsine rai nota.
Niichurute Cana Coaunera suujuenein
satiin chauratane que letononein
neure. ⁷Nii Carenero Narejeente
cutiin, nii rori caohacha choaae
raotono nichajai que quiricha siichaa
lauheconaa caje quiricha raaori.

⁸Nitohaneein nii quiricha raaoriha nii
Carenero Narejeenne rijieeoritiinte,
neseonriaaure nii Carenero Narejeen
acatiha, nii jenaain ichaohin
nenacaauru aina, nii coroata choonca
jenaain nenacaauru ichauhenaauru.
Satiin acaaurute, nenainetiin quitara
rijijieein nenea- arapa sirichure.
Chaen techu, nenainetiin oro caje
nenea acau cooruhane jaan- curu
nainecojoaain enuha sacari jujuuain
nenea sirichure- nii coroata choonca
jenai ichauhenaauru. Nii enuha
sacari jujuuite Cana Coaunera
bajaauruha Cana Coaunera cachaneein
nenacaaurune jaan neein ne.
⁹Nitohaneein neeinte ena nenea
nenatena que nenateein:

“Iite nii quiricha fuera soaain joracanaa naineei.

Ii sohin jaaoruhane janate,
ii coichana que acaauru coreteei,
acaauru ranaa nainiha Cana Coaunerane
coina.

Nitohaneente,
satiin caa chauratane tinocoritiin
lauri lauri neein nenacaauru
cachaauru,

lauri lauri nere que ereein,
naonjoaainunri caje raain,
cachaauru coreteei
acaauru ranaa nainiha Cana Coaunerane
coina.

Nitohaneein ichaaina jaunte,
quiricha fuera soaain joracanaa naineei.

¹⁰Nitohaneente acaauru cocoinaai,
saseredote neein, curuaanaa neein,
naonjoaaineein neeuruhane coina.

Nii jaunte, satiin chauratane sacutaain
curuaanaa neein neeure,”
naain nenatecure nii coroata choonca je-
nai ichauhenaauru.

¹¹Nii baiha coaracaanne janate,
ecu ereerecure arajiin nii rori- *trono*
caohacha rohan nenacaauru anjeraauru.
Nii baiha nii jenai ichaohin nenacaauru,
nii coroatachoonca jenai ichauhenaauru
naonjoainuri. Nii janate ecu neeure
jataain arajiin oaraanca milloonneein
amurijiriin. ¹²Acaaurute jataain
tonijiaain:

“Jataainte nelate
nii sohin jaonjoineein nenaalu Care-
nero Narejeen.

Nii jaunte,
itolere ichana nainihane jaanu,
itolere nerausiajeein nihane jaanu,
itolere coitucuhin nihanu jaanu,
itolere que laraajiin nihanu jaanu,
coasitanjoinihane jaanu,
necaohacha que necaohachaane jaanu,
coroaenojooineein nihane jaanu,
naonjoaain raeraneein ne,”

naaure nii araai oaraanca milloonneein
nenacaauru anjeraauru.

¹³Nii rijjeeoritiinne, ereerecuruha
satiin Cana Coauneraacha coananohine
jana aonaan. Satiin dede que teein
niicha coaainai, atane que teein ni-
icha coaainai, nii baiha satiin cana
temurau cucuana cuhane nenacaauru,
atane cuhane nenacaauru, naonjoaain-
unri Cana Coauneraacha coaainai ere
aonaan.

“Nii rori choae lauheconaa,
chaen nii Carenero Narejeen,
naonjoaaihunrite,
coroaenojooineein aca neein
necaohacha que necaohachaain nelate
que
nelateein neeuruhane jaanu teeure,”
naain ereerecure.

¹⁴Nii janate, “Nitohaneein neeine,”
naaure nii jenai ichaohin nenacaauru.

Nii jana, nii coroata choonca jenai
ichauhenaaurute, nii Carenero Narejeen
acatiha neseeonriaain coroaecure.

Caainsine fuera

6 Jaurihanejeein, leinjiin fuera jora-
caa nii Carenero Narejeenne jana
coarajihanune janate, nii jenaain ichao-
hin nenacaauru caje leinjiin ere arara
rijitojoaaintiin tonijiaain toniin: “Cha-
jaau cajiha,” naane jana, ²coaracaanne
janate ecu leinjiin cabario somajain
choaae lajuuae leinjiin cacha tenuna si-
jiaain. Nitohaneein comai teeuruha nii
cacha raine baihate, amue nii que ne-
jeratenacaauru amuritiin, itolere bana
acaauru amuritoeraneein nihane coina.

³Nii janate, nii fuera que jaurii joracaa
nii Carenero Narejeenne jana, nii ichao-
hin nenacaauru coroataja: “Chajaa,”
naane jana aonaain coaracaanne jana,
⁴ecu mitue leecha cabario lanajaain.
Nii janate nii cabario choaae nelauri-
anaa rai nelatei teeure, ita sohin ita
jaaoruhane caa chauratane sacutaain ne-

nacaauru ne coina. Nitohaneeinte leinjiin Sabere seonjoa teure nii cabario choaae nelaurianaa cacha rai.

⁵Nii baiha, nii fuera nichataja joracaa Carenero Narejeenne jana coarajihanune janate, nii ichaohin nenacaauru caje acaauru nichataja:

“Chajaau” naane jana coaracaauinne janate, ecu mitue cabario jichojoaain. Nii janate, nii cabario jichojoai choaae lauheconaa leinjiin balaansa siichae.

⁶Nii janate, nii jenai ichaohin nenacaauru caje ecu toniin:

“Le quilojoei aroso rijijieein nenea tircote corereein le janohin amiha-nenaa neein. Nii jana, nichata quilojoei aroso rijijieein nenea sebadate corereein le janohin amihanenaa neein. Coa laen erene, bino, naaonjoaain aasaeca,” naain toni erenaa nii jenaain ichaohin nenacaauru cataaun toniin.

⁷Nii fuera nejena joracaa nii Carenero Narejeenne janate: “Chajaau,” nae nii jenai ichaohin nenacaauru caje leinjiin. Nii jana coaracaauinne janate, ⁸ecu ne cabario somaajiojoaain. Nii cabario choaae nelauriaain cunaa curuaate Onaane. Nii ichohachaniha unaa caajjie unaate onaa curuaanaa moconajaerane. Nii Onaa curuaanaa- moconajaera raite, chauratane neleru nejena que niicha ichana nainei ichaane jaanu teure, ita sohin ita jaaoruha arajiin cachaaurune coina, tabai mijitena caaun ooruha cachaaurune coina, cachaauru sooruha atane que nenacaauru aain tocohaneein nenacaauru coitucuhichurune coina.

⁹Inae nii fuera nesaوقي joracaa Carenero Narejeenne jana coaracaauinne janate, Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori- *altar* asaae neeure Cana Coaunera beratenojoin beeuruhane coreniha atinanohichuru. ¹⁰Nitohaneein ecu neeinte jataain tonijiaain: “Itolere curuaanaacuru amuritoheriin

Curuaanaa- osa colane nenea saantocha ichaaine coina aito hine icharanein nenea, chatohanai bana caa chauratane que nenacaauru ichao colurujueein, canacaanu atinaeraauru cairichareei,” naaure nii ecu nenacaauru onacaauru.

¹¹Niritocuruhane janate, acaauru rai cajione somajain teein: “Jauriaa nebetacaorihuche coa carajaeriin. Jaiti lanajeeca, inara sohin jaaoruha ne rijijieein, leochaauru inara nejeraauru Jesocurisito beratenojoin beeuurera sohin jaaoruhane ninaauruhane reeintiaain cohacorihuche,” nae acaauru rai.

¹²Nii fuera nesaotane joracaa Carenero Narejeenne jana coaracaauinne janate, uhe jataain mijiaaieein carora tabai. Nii janate, jataain jicholeneein conoene enoto. Nii janate, atene netonai conoelanaala ichana tocohaneein ne. ¹³Nii janate, jataain mijiaainetiin uhin liaaca cujuanane jana naluha *iquera* inaa nujuarine amunein nalue dede caje chauratane choaae arasijie. ¹⁴Nii janate, retutunohiniha faferone tocohanein nereetuhitiin nitajiheite dede. Nii janate, nerurujuacoaain nelonae satiin situha cataaun nenacaauru obenecuru aina ichatane ucuunooru. ¹⁵Nii jaunte, chauratane que satiin curuaanaa neein nenacaauru atane jachuru cuhane, ichatane cataaun nenacaauru ajeri cuhaneuru nasichure, tabaaihuri aina jiniiquin, chaen soondarooru curuaanaacuru, coriquihonacaauru, jataain itolere que laraajiin nenacaauru. Cairichanojoneein nenacaauru, chaen cha ujuaihonelanaala nenacaauru, naaonjoainuri nasichure atane jachu, ajeri jachu, naaonjoainunri cuhane. ¹⁶Nitohaneeinte: “Canacaanu choaae nefaruhin canacaanu asihu, canacaanu coaraa taa rori caohacha- *trono* choaae lajuuaine coataa, jataain necairichanaa cuhane canacaanu casetecaa Carenero

Narejeenne coataa. ¹⁷Inae catohaneein caseteco coaraain necairichanaa cojoanonaa que turuhane jaun, nerinaain chunei abaantanaa nainera,” naaure.

Israaeli laurichuru cojunacatenohineein nenacaauru

7 Nii baiha coaracaanne janate, enoto mitu jelon, enoto soo jelon, enoto soo coarajein cana raotono jelon, enoto soo coarajein cana ajaabiji jelon, naaonjoainuri jelon chujurijiatocure jenaain anjeraauru. Ecu neeinte situha nii jenai laurii jelon caje uhin cujuanane coataa acatecure. Nabana situhi chauratane, cucuana, nuna, naaonjoainuri ichoae situhin jiatuhane coataa. ²Chaen techu coaracaanne jana, enoto mitu asajai caje uhe leinjiin anjera. Acate Cana Coaunera ichaohin nena cojunaca *seecho* siri. Nii anjerate tonijiaain eheque, nii jenaain nenacaauru anjeraauru, chauratane, cucuana cuhanai, naaonjoainuri aasaena nainecuruhane jaanu raurera rai. Nitohaneein tonijiaain ehequiinte:

³“Jiaonriha jaiti Cana Coaunera cachanein nenacaauru nauri que Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho* tenihacachene jana, chauratane, cucuana, nunacuru, naajoainunri aasaacache,” naain, eeheque nii leinjiin nii jenaai naraai aanjeraauru rai.

⁴Nii jana, aonacaanne janate, le faasha jena choonca oaraancaain satiin Israaelitaaauru lauri caje nauri que Cana Coaunera cojunaca *seecho* sirichaaauru curuaacuru janiichure. ⁵Nitohaneainte,

Jodaa lauri caje lechoonca coroata oaraancaain nauri que Cana Coaunera cojunaca *seecho* que cojunacatenoine.

Jana Robeen lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Gada lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁶Jana Asere lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Nefatalii lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Manasee lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁷Jana Simeon lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Lebi lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Isacara lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁸Jana Saboloon lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Jose lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Beenjamiin lauri caje lechoonca coroata oaraancaain naaonjoaain Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho* que acaauru auri que cojunacatenoinecuruhane janiichuruhane jana aonaan.

Arajiin cachaaauru somajai que cajionecooruhane

⁹Nii baiha coaracaanne janate, ecu araai lauriinchuru satiin chauratane sacutaain nenacaauru, araai lauriin nere que ereein nenacaauru, jelai natane que ichaohin nenacaauru, naaonjoainuri cachaaauru ecu arajiin neeure. Acaaurute rori caohacha- *trono* aina Carenero Narejeen acatiha ecu arajiin chujuhacoore janiinacaje lanaala. Nitohaneinte cajione somanerei que cajionecohinte, elele tocorijiane siijiariin cuure. ¹⁰Nitohaneein kuhinte, tonijiaain ehequiin:

“Cana Coaunera- rai rori caohacha- *trono* ichoae nena aina nii rai Carenero Narejeente,

arajiin itolere, que nejeratenacaauru amuritoeranein ne,”

naaure tonijiaain nii ecu satiin caa chauratane sacutaain nenacaauru araai laurii cachaaauru. ¹¹Nii janate nii rori

caohacha aina nii coroata choonca jenai ichauhenaauru, nii jenai ichaohin nenacaauru, naaonjoainuri tionoritiin chujuhacoore satiin anjeraauru. Nitohaneeinte nii rori caohacha acatiha neseeonriaain, atane que nauri turuanacanejeein nenorocoaain Cana Coaunera coroaacure nii anjeraauru.

¹² “Nitohaneein neeuruhine.

Jataain caohatoha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana.

Necaohacha que necaohachaa Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana.

Jataain itolere coitucueraneein niha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana.

‘Narihara,’ naauruhine acaauru rausiaaeca Cana Coaunerane coreniha itolere bana.

Jataain nelatiha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana.

Acaneein nihane coitucuhin, itolere icharanein laraajiin nihane coitucuuruhine.

Nitohaneein neeuruhine chabana sato-noelanaala. Nitohaneein neeine,”

naain, Cana Coaunera cocoasitaure satiin nii ecu nenacaauru anjeraauru.

¹³ Nii janate, nii coroata choonca jenaain ichauhenaauru caje leinjiin canu rai:

“Chauruna caa somajai cajione que cajionecohacoaain cau ne. Chaelai cajena uure,” naain canu caje bajaane janane: ¹⁴ “Iite acaauru coitucuhicha curuaanaa,” naain tonoraaun.

Nii jaunte canu rai: “Caa cachaaurute necairichanaa tabai abaantaauruhana jaun, Carenero Narejeen coichana aina cuaain somarianohiniha acaauru cajionene jaun nesomariaain nedae acaauru cajione.

¹⁵ Nii jaaunte,

nii Cana Coaunera rai rori caohachatrono acatiha neeure,

jiichoo, janotiin, naaonjoaain Cana Coauneraacha jerei ichacuruha rai Teenforo asaaene coina.

Nii rori caohacha choaae lauheconaate acaauru beraicheein acaauru rohan neein.

¹⁶ Mijitena, cocoirena, enoto ajaano, ajaarona, naaonjoaain niha natiin acaauru roeroecarinaai,

¹⁷ acaauru beraiha nii rori caohacha cataaun nena Carenero Narejeen ne jaun.

Nii Carenero Narejeente acaauru beraicheein, carenero beraihuruha beraihurerane rijijieein.

Acate, esinaaeca caohacha- ichaonaa tera que acaauru cocoareein,

raotojoein ichaauruhane coina.

Inae acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane jaun

necairichanaa coaraain chanaaururinaai chabana,”

nae nii coroata choonca jenaain ichauhenaauru caje leinjiin.

Nii fuera caainsine aina jujuai mocooruhane jaan curu oro caje nena

8 Nii fuera caainsine joraca Carenero Narejeenne janate, carajaaajoaain curuatoraain curuaecoore dedeeu nenacaauru.

² Nii catiariine ecu caainsinei anjeraauru coaraaun Cana Coaunera acatiha chujurujua chujurujuaauruhane jana. Nii janate nii caainsiine anjeraauru nainetiin nii toroonfeta teure. ³ Nii janate uhe leecha anjera, jujuai mocooruhane jaan curu oro caje nena uhaain. Nitohaneein uhinte, nichaaurae nii Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori *altar* acatiha. Nii janate tabaain nii enuha sacari jujui teure, nii rori caohacha oro caje ichanohi *altar* acatiha, ichoae teein mocoohane coina. Nitohaneeinte mocoohane nainiha

Cana Coaunera bajaure nii ecu satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru. ⁴Nitohaneein nii enuha sacari jujuai mocoha nii anjerane janate, rai biji caje Cana Coaunera acatiha ecuun cue rai cousuraca. Mocohane nainiha Cana Coaunera bajaure nii ecu satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru. ⁵Nii baiha, nii enuha sacari jujuai mocohane jaan curu raaoriin, Cana Coaunera belai-huruhane jaan rori caje, usi biine tao-taoriin nii curu cuhane teein, usi biine joae nii anjera atane choaae. Nii janate, toni arara, erenaa, jiacano, carora, naaonjoaainunri jataain mijiaaineein.

Toroonfeta toteeuruha anjeraaurune

⁶Nii janate, inae neruujeeure nii caainsine anjeraauru acaauru rai toroonfeta toteeuruhane caina.

⁷Inae rai toroonfeta totiha nii leinjiin anjerane janate, chauratane ichoae nalue jelajinaa jaberoco aina usi ichana que jasiin. Nii jaunte chauratane neleru nichataja mocohane jaun, satiin chauratane neleru nichataja que nenacaauru nunacuru, chaen omanecuru, naaonjoaainunri mocoe.

⁸Nii jana rai toroonfeta totiha nii anjera coroatajane janate, dede caje nalue jataain tabai usi jaberoco cucuana cuhanene jana, nii cucuana neleru nichataja neleruhin ichana tocohaneein nedae rai baca. ⁹Nii naluha usi jaberocone jaunte, itolere nii cucuana cuhane nenacaauru nichata saain neleruhin oore. Nii cucuana cuhane nenacaauru boteeuru netonaite nichata saain neleruhin mocohin nitajeeure.

¹⁰Nii janate, rai toroonfeta totiha anjera nichatajane jana, siricho tocohaneein mocohin dede caje nalue arasijie seonjoa, satiin nucuhecuro nichata neleru aina atane jachu caje mitunacaauru esinaeeca ichoaae. ¹¹Nii arasijie curuaate Elonaine. Nii jaunte

nichata saain neleruhin elonaa nucuhecuro baca aina atane jachu caje mitunaa esinaeeca jaun, ohacoaaure arajiiin cachaaauru.

¹²Nii janate rai toroonfeta totiha nii anjera nejenane jana, nichata saain nelerujuacoaain nocohejaaitiin naasajeein conoene enoto, atene, arasijie, naaonjoaainunri. Nii jaunte, jiiichoo aina nocohena nichata neleru que carajaain conoene nii enoto, atene, arasijie, naaonjoain.

¹³Nii jana coaracaanne janate, dede catai jelon jiaauluhin situha cuha leinjiin uujuirii tocohaneeine jana aonacaanne janate: "Jataainte cairichaaajoaaurureein caa chauratane que ichaonacaauru cachaaauru, inae toroonfeta toteeuruha nii leeocho nichatajai anjeraaurune," nae leinjiin uujuirii tocohanei tonijiaain.

9 Nii janate, toroonfeta totiha anjera nesaoquine jana dede caje naluha uha arasijie chauratane choaaene jana coaraaun. Nii arasijie raite, cana asajai cochabi teure. ²Nii cana asaae nenea atane jachu bacuujuua joaracaane janate, jelai caje mitue suruaa orono caje aihane tocohaneein. Nii suruaate nocohenaneein enoto teein, cujuanane maa-jeein nocohena neein te. ³Nii janate, nii suruaa caje mituhin chauratane sacuritaain riaaniha sisiincho semanaane jana, aiha canaanne rijijieein cacha cunaitaane jaanu teure rai. ⁴Nitohaneeinte letoanajaain, omane, ajaena, enuha, naaonjoaainunri aasaaecuruhane caohateein, nii nauri que Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho* que cojunacatenohine lanaala nenacaauru cunaitaauruhane caina aitocure nii sisiincho semanaa rai. ⁵Nete cachaauro atinaauruhane caina letononeeurene. Raujiaaincha cacha atinaelanaala cusi-hane, canaun cusi rijitocojoaain cunain saoquei ateen cacha cunaitaau-

ruhane coina aitiin letononeure. ⁶Nii cojoanonaa banate niqui onaa jerecureein cachaauru, nete oorenereein jaiti ooruhane jaan que turuenihane jaun. ⁷Nii sisiinchoorute, sonaana que neeuruhane coina relanojoneein nenacaauru cabario tocorijaneein, oro caje nena- comai tocohane que asihocoin cacha meri tocorijane acaauru meri. ⁸Nii sisiinchooru couturi ujuite caratohanae ene couturi ujui tocohaneein. Rai catute aain tabai tocohaneein nena- leon catu tocorijane. ⁹Acaauru jaberocote, coata que bujuaain ne. Jana acaauru itarote jataain mijiaaenein toni jiaauluuruha ne. Sonaana que neein caro tararaa cabarione jana tonihane rijitocojoaain toni. ¹⁰Jana rai cusite rai nuseei que ne, canaun cusi tocohaneein. Nii rai cusi que cacha cunaitaraneinte neeurelu saogui ateein. ¹¹Nii sisiinchooru curuaanaate cana asaae atane jachu cuhane nena anjerane. Jana rai curuaate Ebereero ere cuhane Abadoonne. Jana Curieco ere cuhanete, Apolihoonne.

¹²Nitohaneinte situe nii necairichanaa nunuhe. Nete jaiti lanee coroatajai.

¹³Inae rai toroonfeta totiha nii anjera nesaotanene janate, Cana Coanera acatiha oro caje nena rori- *altar* que jenaain nena jicho caje toni eheona.

¹⁴Nitohanein toniinte:

“Nii jenaai anjeraauru ichoharaain nenacaauru jihaneu. Acaaurute nucue tabai Eofarate auhaniha ichohanohineein neeure,” nae nii eheona.

¹⁵Nitohaneinte, nii jenai anjeraauru jianecure, cachaauru nichata neleru sohin jaoruhane coina. Nitohanei ichacuruhane coina jatoroaain neeuruhane bajaanaa, rai batene, cojoanonaa, naonjoain que inae tihane jaun. ¹⁶Nii jana aonanaacaanne

janate, ecu neeure coroata fasha millonnein cabario choaae cunacaauru soondarooru.

¹⁷Nii cabario choaae nelauri-anacaauru coaracaanne janate, usi lanaro tocohanein nena que bujuatenohinijiaocoe acaauru nalarijiaauru. Nichata lauriinte coloe nii acaauru nalarija que nena coata, beraurusiojoaain, lanajiojoaain, asofere tocohanein, naonjoaain. Jana nii cabarioocuru couturite janolari couturi tocorijianihane jana acaauru ujuae caje mitue suraa, usi, asofere, naonjoain. ¹⁸Nii cabarioocuru ujuaae caje cacha cairichaeranu que mitunaa suraa, usi, asofere, naonjoaain caaunte nichata saain neleruhin ohacooaure cachaauru. ¹⁹Nitohaneinte rai nujuaae cuhane, rai nuseei que, naonjoaain nii nitohanei ichaane jaanu rai nelate sirichure nii cabarioocuru. Nii rai nuseeite acano tocohane. Chaen rai coturi quete cacha cunaitaure. Arajii cachaaurute ohe nii necairichanaa caaun.

²⁰Nete acaauru cautecuru nii necairichanaa caje nichotenacaauru, enanetojoein baaso ichacuruhane jianecurene. Nii jaunte, Moconajaeracuru bajaebajaecuruhane jianecurenihane jaun jerichanejeein oro caje nena ecaantooru, coatabronce caje nena ecaanto, coata plata caje nena ecaanto, ajeri caje nena ecaanto, chaen enuha caje nena ecaanto, naonjoaain bajaebajaecure, ichahin, nerurujaain, amuhin, ereein, notaaain, naonjoaauruhane que airijiin. ²¹Niheichu sonajaain jaohin, benane neein, nitohanai osa que nesaruhi nena nainenihane cacha natiin namute quicha aina ichahin niha natiin, baaso osa que nesaruhi, asijiauhin, naonjoaain ichaauruhane jianecuruhi.

Quiricha laenanohi siichaa anjerane

10 Nii jana coaracaaunne janate, dede sacari cataaun, couturi ichoaae iino baijiaain, dede caje fauha uhe- jataain nelate que nelatei leeochoa anjera. Enoto tocohaneein jiquihacoha rai merine janate, usi lanaro tocohane rai fero. ²Nitohaneainte biji cuhane retutunohineein joaracanojoi quiricha sichaain, cucuana ichoaae rai tija raotono nichajai teein, rai jera najaa biji nichajai te chauratane ichoae. ³Nii anjerate, nesari corajiha mijiaaenein aitoaha aainne rijitiin tonijiaain ere. Nii jana, caainsinei araracurute tonihure. ⁴Nii toniha caainsinei ararane baiha, quiricha cuhane laenana jerichaaunne janate:

“Ii suujua cuhane aitiin toniha nii caainsinei ararane jaan rucuhecu chunei rai belanaala. Coa quiricha cuhane lae-naa,” naain dedeeu toni.

⁵Nii ereuruha caainsinei araracurune catiaaeriinte, nii cucuana choaae raotono nichajai tija chujuhecaain, chauratane que jera chujuhequera, raotono nichajai biji sijitae.

⁶⁻⁷“Inae nenacaen nerinaain cojoanonaa. Inae toroonfeta totiha nii anjera necaainsinene janate, inae asinojoneein Cana Coauneraacha sirii que turuhane jaan aicheein, nii aitiin berejetocuruhalu nere bera inoensihurune rijijieein,” nae, itolere bana ichaohin, dede, chauratane, cucuana, chaen itolereeuu coneraneein nenacaauru, naaonjoaainunri coauneraneein nena Cana Coaunera notaracaae neein aitothane coarateein nii anjera.

⁸Coaiten nii dedeeu toniin quiicha aonai enaate:

“Chajaain cuhin, nii cucuana aina chauratane choaae chujuhequi anjera caje nii quiricha laojoiri

joaracanojoneein- niicha siichai raaorinihu,” nae canu rai.

⁹Niritoha canu raine jaun, cuhin nii quiricha bajaanune janate:

“Nocoa. Quihu. Chujuaae cuhanete irichaje rijitocojoaain ichohantoreein. Nete laen ii suri cuhane elonainein nerotoreein,” nae carai nii anjera. ¹⁰Nii jana nii anjera biji caje nii quiricha raaoriin quihanune janate, canu ujuaae cuhane irichaje rijitocojoaain ichohante. Nete inae quihanune baiha, canu suri cuhane elonainein nerotoe.

¹¹Nii janate:

“Coaiten, araai laurii cachaauru, lauri lauri jelai teein atane siriin que ichaonacaauru, nere que ereein nenacaauru, itolere curuaanaacuru, naaonjoaainunri que aitiin Cana Coauneraacha beratei beebijiha cuhinete ne,” naaure canu rai.

Niicha icharatei coaranuuru letoaa coroatajaain Cana Coaunera

11 Nii baihate, carai jiarana tocohaneein leinjiin bara teein: “Chajaain nimichuhin cuhin Jerosaleeun nena Cana Coaunera bajaauruhane jaan coloheri, Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori, naaonjoaainunri cojunacateeu. Chaen ecu janiichu, inaaajoaaincha Cana Coaunera coroaeca neeurureein. ²Coa Cana Coaunera bajaauruhane jaan coloheri rohan nena airiniha cojunacatiha. Niite teeure Jorioniheichuru rai. Acaaurute Cana Coaunera nese cocoaichacuru amiharateeurureein, jataain cairichanajaain, jena choonca coroata ateineein. ³Canune coroatajai canu ere beeurera letoaaereunni, uhin le oaraanca coroata fasha saota choonca janoneein canu ere beeuruhane coina,” naain canu letoaaure.

⁴Nii coroatajai Cana Coaunera ere beracurute coroatajai olibo

nujuan aina coroatajai usi temura neein neeure, cana rai chauratane coauneranein nena Cana Coaunera acatiha. ⁵Chunocoha chatohanein acaauru tenaa jerera nihanete, acaauru ujuaae caje usi mitaaurureein jitariin acaauru que nejeratenacaauru mocohane nitajeeuruhane coina. Nitohaneinte oorureein nii acaauru rohecaeraauru. ⁶Nii coroatajaihurite relate que relatein, cana dede funaa nainecururein Cana Coaunera ere beebjeeuruhane jana uha elo ne coataa. Chaen techu, ichana neein acau corenaa naainecurureein. Nii rijjijeein techu, araai laurii necairichanaa turuanaa nainecurureein caa cana rai chauratane que, acaauru jerecuruhane tochanein.

⁷Inae acaauru que Cana Coauneraacha beratenojoi benaa naainaauruhane janate, mitureein cana asajai caje leinjiin neecha aansai ataebinae tabai, acaauru sohin acaauru jaohane coina. ⁸Nitohanein acaauru sohin acaauru jaohane janate, Cana Coaunera Calaohi cairichaauruha coroso quene jaan nese coero cuhane nereein acaauru jaberoco. Jerosaleen nihane saijjjein Sodoma, Egipto, naaonjoaineein acaauruhacha curuaateihu. ⁹Nichata janohin cataan uujue banate acaauru jaberoco coaraa cuurureein araai laurii nenacaauru, coriaae caje unacaauru, lauriu lauriu nichao que ichaohin nere que ereein nenacaauru cachaaauru, naaonjoainuri. Nete, acaauru jaberoco conautecuruhane caohatereein. ¹⁰Nii nainihate jataain rachoojoeurureein caa chauratane que nenacaauru cachaaauru, ooruha nii coroatajai Cana Coaunera ere beebjeeurerana jaun. Nitohaneinte rachoojoein beseta ichaain ita belaiha cuurureein itolere nijihanai que, jataain

acaauru cairichaeranuneein aihuruha nii coroatajai Cana Coaunera ere beebjeeurerana rautaaurenihane jana, inae atinanohineeuruhane jaun.

¹¹Nete coaiteen nichata janohin cataan uujue bana acaauru ichtatiha Cana Coaunerana jaaun ichanaain nimichucuruhane coaraain jataain casihure satiin nii acaauru coaraauru cachaaauru. ¹²Nii catiaaeriinte, dedeeu mijiaaieein toniha erena jana, "Chajaauchete ini," naain toniha nii erenaane aonacure nii coroatajai Cana Coaunera ere beebjeeurerana. Niritoha nii erenaane aonaainte nii acaauru que nejeratenacaauru notaracaee dede sacari aina cuhin dedeeu iniha cuure. ¹³Nii rijjjeoritiinte uha carora tabaine jaun comoe nii nese neleru lechooncianu nenacaauru lorerichurune jana, oorureein caainsi oaraancani cachaaauru. Nii jana acaauru caute-ecu nedanacaauru cachaaaurute nesoone caaun Cana Coaunera coroaecurureein.

¹⁴Nitohaneinte situe nii necairichanaa tabai coroataja. Nete nii baiha coaiteen ureein necairichanaa nichatajanu.

Toroonfeta totiha anjera necaainsinene

¹⁵Nii baiha, toroonfeta totiha nii anjeraauru caainsinene janate, mijiaaieein dede que toniin:

"Caa chauratanete

Cana Coaunera aina rai Calaohi Jesocurisito rainein nihane jaun, acaauruhacha satonoreein tiaain caa chauruatane Curuanaanein neroranereein,"

naaure. ¹⁶Nii jana, nii coroata choonca jenaain rai rori ichoae Cana Coaunera acatiha neein laurujualaaurujuanaaauru ichaughenaaurute neseonraain atane que tiaain nenorocoaain:

¹⁷“Ii, nunuhe caje coauneein satono que tiaan itolere Coauneraneein- itolere ichana naineraneein neeine coroaecaanura Cana Coanera. lite ichaohin itolere janonaa bana neein itolere que laraajiin chabana satonoelanaala Curuanaanein neeine nunuhetei inae. ¹⁸Ii ainate niqui obaecure caa chauratane que nenacaauru ii coitucuhichuru. Nete inae turue acaauru cairichaine jaan cojoanonaa. Inae turuha onacaauru rucuequine jaan cojoanonaa. Ii letonocuru- ii ere beebejeein amuhemuhenaacaauru *profetacurute* coroatajaniha curiquiin; acaauru ii cachaneein ii jereeine rijijieein neeuruhane jaun. Inae ii sacuurera coroatajaniha curiquiin, itolere canaanaihuru, ichauhenaauru, naaonjoaain. Nitohaneeite itolere caa chauratane que nenacaauru itajeraneein nena itajeriquiin,” naain Cana Coanera coasitaare.

¹⁹Nii janate, neyoracae dedeeu Cana Coanera coroaecuruhane jaan coloheri Teenforone jana ecu inanacaain ne Cana Coanera rai rauhi curu camela. Nii janate dede caje ococoe jiacanocuru, tonijiaunuri, araracuru, caroracuru, jelajinaa jaberocooru, naaonjoainuri.

Leinjiin ene aina leinjiin ataebinae *dragon*

12 Nii janate dede que ecooca leinjiin cana dede cojunacane jana, inanacae leinjiin ene- enoto que conaanojineein que cajioneconaa rijijieein- rai tijia asaae atene siriin, leinjiin comai lechoonca coroatajai

arasijie siricha lauhecaain. ²Nii enete canaanai cosuriu nihane jaun janoanaa jereein cuna caaun necairichajeein auhauhaque. ³Nii catiaaeriinte coateen ecooca cana dede cojunacane jana inanacae leinjiin ataebinae- *dragon* lanajai tasinojoain- caainsinei couturiin lechoonca jichohin. Satiin nii caainsinei couturi nainetiinte ne rai comai. ⁴Niite rai nuseei que dede nichata neleru caje arasijieuru joae chauratane ichoae. Nii ataebinae- *dragonte* ococoe nii ene rene, nii beree nejanoaneni quilha nejanoha rijieeoritiinne coina. ⁵Nii janate, inae quicha cojoaajiineein nejanoe nii ene beree. Aca satiin chauratane que lauri lauri nenacaauru curaanaa nihane coina- coata caje nena otiha que biji achunequiin. Nete inae nejanoo rijieeoritiin nii beree raain amaaure Cana Coanera aina rai rori acatiha. ⁶Nii jaaunte, neniha cachane jaan cuhin soroe que banihatein Cana Coaneraacha rucujueihu cuhin nii ene, ecu tein beraichatein coroaaterate le oaraanca coroata fasha saota choonca janohin Cana Coanera.

⁷Nii baihate, nii dedeeu ita soore nii tabai ataebinae- *dragon* aina, Miqueli aina rai anjeraauru. ⁸Nitohaneein ita sooruha nii tabai ataebinae ainane janate, acaauru amuritonaa nainesihurene nii ataebinae rai anjeraauru. Nii jaaunte, inae dede que nena nainecurene nii tabai ataebinae aina rai anjeraauru. ⁹Nitohaneinte, nii ataebinae- *dragon* tabai jaaore dede caje. Nii ataebinae- *dragonte* inoaenlu caje coauneein nena acano tabai inoaensi- Moconajaera ne. Acate satiin chauratane tinonoritiin cacha coritaeraneein ne. Acate, nii rai anjeraauru aina jiniiquiin chauratane que jaonojoinecure.

¹⁰Nii janane dedeeu mijiaaanein toniin:

“Inae ichoteratenojoi niha cachane jaan cojoanonaa que turuha. Niicha ichana nainei ichaain itolere curuanaa neein niha Cana Coaunera aina cocoinanacai niha Mesihazine jaan cojoanonaa quete inae turue. Inae Cana Coaunera sacuurera coulurujuera Moconajaera jaaoruha. Acate acauru coulurujue, jiichoo, janotiin, itolere cojoanonaa bana, naaonjoaain Cana Coaunera acatiha neein. ¹¹ Cana Coaunera coreniha cana nejeraneein nenacaaurute cana osa coreniha atinanojineein nena Cana Coaunera Calaohi coichana aina, niicha beratei acauruacha beebjeei, naaonjoainuri aina cuaa inae amuritoore. Nitohaneeinte Cana Coaunera ere beebjeeeuruhane coreniha coasilanaala ooruhane coina jatoroaain neein aihure. ¹² Rachoojoeuche dedeeu neiniquichene. Jana, chauratane que nenacaauru, cana temurau- cucuana cuhane nenacaauru, naaonjoaainunrite jataain cairichaojoaure, inae ichuunnijia necairichanaa coaraane cojoanonaa que turuhane que nainaane jaun, acauru rene fauha cuha jataain obajeein Moconajaerane jaun,” naane jana aonajeeun.

¹³ Chauratane choaee jaonjoinihane que nainacoriin, nii ene canaanai janoera coinetein soha cue nii nechuanasai ataebinae. ¹⁴ Nii janate, nii ene itaro jaaure tasionjoaain uujuri tabai itaro tocohaneein, coriaae cuhin nii acano inoansi caje soroha neniha cachane jaun cuhine coina. Ecu teeinte, nii ene coroaateure nichata jaanacai cataaun reein tiaain. ¹⁵ Nii acano inoansite nujuae caje acau mitaain nucuhe jae, raotojoein nii ene sohin jaohane coina. ¹⁶ Nete, nii ene corootajane chauratane, nujuae caje acau jaohin nucuhe jaa nii ataebinae tabai- *dragonne* jana lichurujaaitiin

jacolohitiin. ¹⁷⁻¹⁸ Nii jaaunte, jataain nii ene cotaain coraje nii ataebinae- *dragon*. Nii jaaunte cuhin, nii eneecha foerateuri aina rai bereecuru, satiin Cana Coaunera ere tonoraain Jesoso cachaneein neeuruhane beeuruhane que casilanaala nenacaauru, naaonjoainuri soha cue nii ataebinae tabai.

Corootajai ataebinae tabai

13 Nii janane caainsine couturiin, le choonca jichohin, naajoaain cucuana caje mituhin iniha uha leinjiin ataebinae tabaine jana coaraaun. Le jichooru naineein niha comaine janate, Cana Coaunera baijiaraanu rijiitiin couturichuru naineein laenanohinee in ne erena. ² Nii ataebinae tabai canuhacha coaraite, leinjiin aain tocohaneein acomari tija tocuhane rai tija. Nii jana rai nujuaaente, aain tocohaneein nena leon ujuaae tocuhane. Nii leecha ataebinae- *dragonne*, nii aain tocohaneein nena rai, jataain nelatein nihane jaane maajeein rai tein cocoinaain, nelaurianaja rorine maajeein rai te. ³ Nii aain tocohaneein nena ataebinae couturi leinjiinte, ohane coina ichanohin tocohaneein jataain temuhin cunaitanohi ne. Nete nii rijijeein coichanojoneei nerautaa nii necoasajane coaracuruhane jaun, jataain cojoelatiin coaraain, nii janolari tocohaneein nena ataebinae tabai esenetaain sacure, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaauru. ⁴ Nii jaunte, nii aain tocohaneein nena cocoinaa nii leecha ataebinae- *dragonne* jaun, acaneein neeuruhane coroaecure, “Cha caa leinjiin ataebinae tabai- aain tocohaneein nena amuritonaa naine. Nihei chuni amuritonaa nainera,” naain acaneein niha nii aain tocohaneein nena ataebinae tabaine coroaecure, nii leecha aina curuaecaain.

⁵Chaen techu, Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin, itolere que nelaetoha nocoetiin iriha nii janolari tocohaneein nena ataeblinae tabaine jereein, jena choonca coroata ateein cocoina nacaineein nihane coina cocoinae nii leecha ataeblinae-*dragon*. ⁶Nitohaneente, Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin que nejerateein, rai nenaja *santuario* quene maajeein ereein, dedeeu nenacaauru que maajeein nejerate. ⁷Chaen techu nii ichoae tacaain, coaiten nii leecha ataeblinae cocoinae nii *dragon*. Cana Coaunera cachanein nenacaauru que nejerateein, acaauru amuritohane reentiaain sonaana que nihane jereein, lauri lauri nichao que ichaohin, lauri lauri nere que ereein, lauri lauri natane que ichaohin, naonjoainuri curuaanaanein nihane coina cocoinae. ⁸Nii janolari tocohaneein nena ataeblinae coroaeraaurute, satiin caa chauratane que ichoteratenojoine lanaala nacaauru cachaaauru neeure. Coatiha laenanohinihei acaauru curuaa nii necoaaunaalu chauratanene caje coauneein nichoteeneeuri curuaacuru siriin nena quiricha cuhane. Nii quirichate cana coreniha sohin jaonjoain Carenero Narejeen rai nichoteeneeuri curuaa cocoiricha ne.

⁹Chunocoha aonana naineraauru aonacurumiin:

¹⁰Caresero cuhane neeuruhane coina nenacaaurute, caresero cuhane amanojoinecurureein.

Jana sabere que sohin jaonjoainecuruhane coina neeninurute sabere que sohin joeracurureein.

Caute coarareein esinae rauhijiriin itolere que laraajiin, niicha esenetai esenetaauruha Cana Coaunera cachanein nenacaaurune.

¹¹Nii baihane, atane caje iniha cuha leinjiin ataeblinae tabaine

jana coaraaun. Nii jana rai jichote carenero narejeen jicho tocohaneein corootajae. Nete nii leinjiin ataeblinae-*dragon* tabai rijitiin ere. ¹²Acate nii jauriaanejeein nena ataeblinae tabai rijijieein jataain cocoinanohinein ne, nii jauriaanejeein nena acatiha neein. Nii jaunte, nii jauriaanejeein nena ataeblinae tabai- temuhin cunaitanohin couturii- coroaecuruha satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaaurune coinane maajeein ichae.

¹³Chaen techu, satiin cachaaauru notaracae itolere cojoelanaacojoai ichaain, dede caje atane choaae usine maajeein nalutiae. ¹⁴Nii jauriaanejeein nena ataeblinae tabai notaracae cojoelanaacojoai ichaane

aina cuainte, caa chauratane que nenacaauru cachaaauru coritaain-acaauru que nii sabere que temuhin cunaitanohin niha natiin ichaohin nena ataeblinae tocohaneein ecaanto jaerate. ¹⁵Nii ataeblinae tocohaneein niicha ichacuri ecaanto rai ichaonaa teeinte erelate nii ataeblinae tabai corootaja. Nii jaunte, satiin corojelanaala nenacaauru cachaaauru sohin joerate nii ecaanto acaauruhacha ichai. ¹⁶Nii choae tacaain techu, satiin canaanaihuru, ichauchenaaauru, coriquihonacaauru, cairichaihuru, letononeein nenacaauru,

letononelanaala nenacaauru, naonjoainuri, biji raotono nichajai que, acaauru auri que, naonjoaaine maajeein rai cachanein neeuruhane coujunacanein acaauru coujunacaterate. ¹⁷Nitohanihane

jana coaracaanne janate, chuni nii ataeblinae curuaa aina rai coujunaca sirilanaala nena, nii chelai coreteein, chelai que necoreteein, naonjoaana nainecurene.

¹⁸Caute laen coarareein itolere coitucuurera. Coitucuerate, nii ataeblinae coujunaca janijiin coitucureein. Nii atae-

binae coujunacate, cacha coujunaca ri-
jijjeein ne. Acate, saota fasha saota
choonca saotaneineein ne.

**Nenatecuruha le fasha jena choonca
jena oaraancai cachaaaurune**

14 Nii baiha, Sioon bichatane
ucuuno ichoae chujuhecoha
Cana Coaunera rai Carenero Narejeene
jana coaracaunne janate, ecu rai nauri
que Carenero Narejeen- atinanohineein
nenaalu curuaa aina rai Inaca curuaa
siriin ecu aina neure le fasha jena
choonca jena oaraancaain cachaaauru.
²Nii janane, caraturi caje naluha
acaune rijitiin, toniha ararane rijitiin,
naaonjoaain jataain mijiaaineein toniha
dedeeune jana aonaun. Aonacaunne
janate, arajii quitara rijijjeein nena
arafa toteeuruha arajiin cachaaaurune
rijitiin netonijiae. ³Nitohaneein
netonijiaainte ena nena nenatena que
nenatecure, nii rori caohacha ichoae
nena, chaen nii cacha tocorijianein
jenaain nenacaauru, chaen nii
ichauhenaauru, naaonjoainuri acatiha
neein. Nihei nii chuni, nii nenatena
que nenatena nainera. Acaihaniji caa
atane caje le fasha jena chonca jena
oaraancaain ichoteratenojineein
nenacaauruhachate, nenatena naine nii
nenatena que. ⁴Acaaurute, chabana
suujua corelanaala niheichu nii chuni
acaauru suujua corera tonoraelanaala
neein- cunaa jerihane jaaun cuha
nii Carenero Narejeene jiniichaain
amuhemujeein neeure. Niichurute,
satiin cachaneein neinichaachene caje
ichoaichaniha ichoteratenojineein
nii Carenero Narejeen aina Cana
Coaunera belaiha tenojineein neure.
⁵Acaaurute, nii chariji bana casaje
ujuaihonelanaala- niheichu baasoneein
ereein, naaonjoaain neeurene.

**Nichatajai Cana Coaunera
letono anjera benojoin**

⁶Nii janane dede catai jelson ji-
aauluhin situha uha leinjiin anjera, nii
chariji bana satonoelanaala nena be-
ratenojoin erenaa biha uha, lauri lauri
natane siriin nenacaauru, lauri lauri
nichao que ichaonacaauru, lauri lauri
nere que ereein nenacaauru, lauri lauri
nenaja que nenacaauru, naaonjoainuri
raine jana coaraaun. ⁷Nitohaneein ji-
aauluhin situhinte: “Baaso ichara casete-
caera niha Cana Coaunerane coitucuhin
Cana Coaunera coroaecuche. Inae cao-
hacha ichaeneeichene, baaso ichaquich-
ene coitucuhane jaa cojoanona que
inae turuha. Cana rai dede, chauratane,
cucuana, atane suujua caje nalunaa
acau, naaonjoainuri coauneranein ne-
naa Cana Coaunera coroaecuche,” nae
tonijiaain ehequuin.

⁸Nii baihate coaiteen caaijie uhe rai
coroataja- leeocho anjera. Nitohaneein
uhinte: “Inae nitajeeuruha Babilonia co-
coaichacuru, nechua joareein jataain
baasoneein ichaoha cachane caina ichao
ajaelaera que satiin chauratane lauri lau-
rii ichaonacaauru cachaaauru ichao ajae-
lae ajaelajeein nerejetilu,” nae nii anjera
coroataja.

⁹Nii baihate coaiteen caaijie uhe
rai nichataja leeocho anjera. Acate:
“Chunocoha nii ataebinae tabai
coroajeein nii tocohanein nena
ecaantone maajeein coroajeein, rai
nauri, biji, naaonjoain que cojunaca
sirichate, ¹⁰obajeein nitohanai
icharaauru caseteco coaracuruhane
caina acaauru que banihatein Cana
Coauneraacha rucujei bino que cocohin,
asojoere tocohanein moconaa usi tabai
jana mocoorureein, Cana Coaunera rai
anjeraauru, rai Carenero Narejeen,
naaonjoainuri acatiha netiin. ¹¹Nii
chariji bana satonoelanaalate itolere

janonaa bana mocoha cuurureein, janotiin, jiichoo, naaonjoaain nii ataebinae corojeein, nii tocohanein nena ecaantone maajeein corojeein, rai curuaa cojunacane maajeein sirichaauru,” nae ehequiin nii anjeraauru nichataja.

¹²Enate laen itolere que laraajiin neeruha Cana Coanera cachanein nenacaauru, nere tonoraain itolere bana jianelanaala jeriha Jesosone rijijieein ichaoruhane necoharareein.

¹³Nii jana aonacaunne janate:

“Aonaain laenaau: Nerausiaecate cuurureein ena caje coaunein nunuhetein Cana Coanera esenetaain ooruhane que tiaaajoaain nere tonoraain ichaonacaauru,” naain toniha dedeeune jana:

“Aihachuhisicha. Acaaurute nebetacaaurureein namihaneon caje. Canune acaauru que acaauru amihaneon coaratereunni,” naain tonora Cana Coanera Suujue.

Caa chauratane que nenacaauru taojiaera

¹⁴Nii jana coaracaunne janate, dede sacari jana lajuuae leinjiin cacha tocohanein nena- coturi que oro caje ichanohin comai siriin- sabere ajihanti que biji achunequiin. ¹⁵Nii janate Teenforo asajai caje mitatiin: “Chajaain nii taojiaaine jaanu que iicha amai que- nii iicha raeninuru taojiaain ranajaau, inae cataa caa iicha raeninuru- caa chauratane que nena- inae rai cojoanona que turuhane jaun,” naain eheque nii leeocho anjera, dede sacari jana lajuuai rai. ¹⁶Nii jaunte, nii niicha amai sabere que niicha raeninuru taojiaain, caa chauratane caje ranajae nii dede sacari jana lajuuai.

¹⁷Nii baihate coaiten dedeeu nena Teenforo caje mitue leeocho anjera- acaentonai sabere ajinai que

biji achunequiin. ¹⁸Nii janate Cana Coanera belaihurhane jaa rori caje mitatiin: “Chajaain nii ii sabere que nii chauratane que nena oba inaa saau. Inae cataa nii oba inaacuru,” naain ehequiin nii sabere que biji achunequiin nena cotijiae, nii leeocho anjera- usi curuaanaa.

¹⁹Nii jaunte, sabere que nii chauratane que nena oba taain, raain, rucuhacane jaa cuhane te, ecu tein oba baca rocohane coina. Nii oba tainaate inae caseteco tabai letoaa Cana Coanera beranein ainaa ne. ²⁰Nitohanein nii rucuhacuruhane jaan cuhane rucujeein, nese udaa nii oba baca rocooruhane janate, ichananein mituhin nichata fasha oaraanca metoronein jelaai jojoe cabario ujuaae ucuunejeein ucuacaain.

Caainsine anjeraauru- caainsii laurinei itolere necairichanaa satono uhaaurera

15 Nii jana dede coaracaunne janate que ococoe jataain cojoelanaacojoai- coara coina ecotenojoin tasionjoaain. Nii janate, ecu neure caainsinein anjeraauru, itolere necairichanaa que cacha cairichaeranu uhaain. Nii quete, jataain nobaenein niicha coacui satonote Cana Coanera.

²Nii jana cucuana baca coaracaunne janate, usi que jasisii tocohanein ajarotiin ne. Nii cucuana baca tocohanein ajarotiin nena auhanihate, acaauru rai Cana Coaneraacha tei quitara rijijieein nena arafa siijiarin neeure arajiin cachaauru, nii ataebinae tabai, chaen nii tocohanein nena ecaanto, chaen nii coujunaca aina curuaa, naonjoainuri amuritooreraauru cachaauru. ³Acaaurute, Cana Coanera ere bera inoansi Moisesa nenate que nenatecure. Chaen Cana Coanera

rai Carenero Narejeen naonjoainuri nenate que nenateinte:

“Jataainte, cojoelanaacojoaain janiinacajelanaala itolere que laraajiin, esinae rauhijiriin aitohine rijjijeein caohacha ichaaicha Cana Coaunera.

Iite, satiin lauri lauri rai natane que ichaonacaauru cachaauru curuaanaa Reyneein neeicha.

⁴Nihei nii chuni ii que suujua acatelanaala naineijeita Curuaanaa.

Neiheichu nii chuni ii corojelanaala nainejei.

Nii jaunte, leinjiin iicha saantoneein neeine jaun, satiin lauri lauri rai natane que ichaonacaauru cachaauru ii coroaecurureein, itolere baaso, caohacha, naonjoain ichaain coarateeine jaaunra,”

naain nenatecure.

⁵Nii baiha nojoraca dedene jana coaracaanne janate, ecu niha acaauru aina niicha ichaneni ichaane coina Cana Coauneraacha icharatei Teenforone jana, ecu ne Cana Coauneraacha turunajaanu jeelai *santuario*. ⁶Nii Cana Coaunera turunajaanu jeelai cajete mituure caainsineein anjeraauru, itolere caainsii laurini que cacha cairichaeranu amain cunacaauru. Cajione somaratiin jiquihaqui que cajionecohin, jaleri cataaun oojoaain oro caje ichanohin siintoroon que siintorooncohin.

⁷Nii cacha tocorijianein ichaohin jenaain nenacaauru caje leinjiinte, nii caainsineein nenacaauru anjeraauru rai, oro caje ichanohin cocoorunajaan curu nainocojoaain casetecocuru que banijiaain nenea- nii chariji bana satonoelanaala nenea Cana Coaunera caje unaa te le anjeraauru nainetiin.

⁸Nitohaneinte, itolere que laraajiin necaohacha que necaohachaane coaratiha Cana Coaunerane jaan-

suruaa caaun nocojoe nii Cana Coaunera turunajaan- *santuario*. Nii jaunte, nii chuni ecu turunaa nainene, nii caainsii laurinei que cacha cairichaeranu jitariin berotecuruha nii amaureraauru caainsiini anjeraaurune reen tiaain.

Casetecocuruhacha coheni curu muruaae

16 Nii janane nii Cana Coaunera turunaja *santuario* tonii:

“Chajaain nii casetecocuru que banihatein Cana Coauneraacha tei caainsii curuneein nenea- muruaae cuhane nenea chorocuche chauratane ichoae,” naa tonijiaain nii caainsiini anjeraauru rai erenaane jana aonaaun.

²Nii janate, nii curu muruaae cuhane nenea necairichanaa tera choroha leinjiin anjera chauratane ichoae jana, ataebinae cojunaca siriin nii tochanein nenea ecaantone maajeein corojeein nenacaauru cachaauru jaberoco que cunaain mitue abero jataain tasionjoaain.

³Nii janate, cucuana cuhane leecha curu muruaae cuhane nenea necairichanaa tera choroha nii anjera corootajane jana, ichana nejesinanein nerotoe cucuana baca esinaeaca, sonajaain jaoha cachane aihane tochaneine jaun satiin oore nii cucuana cuhane ichaohin nenacaauru.

⁴Nitohaneinte, nucuhe cuhane, atane jachu caje acau nalunajaaunru cuhane, naonjoaain nii necairichanaa tera choroha nii curu muruaae caje anjeraauru nichatajane jana, ichana nejesinanein nerotocure nii nucuhe baaauru esinaeacaauru. ⁵Nii catiariin aonacaanne janate:

“Iite, esinae rauhijiriin nitohanein caohacha aina baaso icharaauru coaraain casetecaranein neei.

Iite Cana Coauneraneein acaihanejei Saantoneein inoanlu caje coauneein neei.

Chaen techu, nii chariji bana satonoe-lanaala neriquiin.

⁶Acaaurute ii cachaauru sohin jaohin ii ere beebejeraneein nenea *profetacurune* maajeiin sohin jaaorelu.

Nii jaunte, nii niicha sohin niicha jaaorilu coichana que cocooruhane coina

acaauru cairichaa ichaai, baasoneein ichaauruhalune jaun. Nitohaneein terate latecure,”

nae nii nuuhe bacaauru esinaeaca asaecane coina que banijiaain nenea Cana Coaunera rai anjera.

⁷Nii janate, Cana Coaunera rai jujuai mocooruhane jaan rori rohan toniin: “Aichuhisi laesinaera, itolere ichana naineraneein neeine jaunra Cana Coaunera, esinae rauhijiriin nii baaso ichaelanaala nenacaauru casetecaelanaala, baaso icharaneein nenacaauru casetecaeraneein neeine jaunra,” naane jana aonaan.

⁸Nii janate, nii niicha amai muruaae conera chohitoha enoto ichoae nii anjeraauru nejenane jana, nii aina cuaaain niicha ichana naine ichaain cachaauru mocoe najaano que nii enoto cono. ⁹Nii jaunte, jataain banejelanaala mocoore. Nete nitohaneein mainajeein mocooruha natiin, Cana Coaunera coroaena coacuelanaala baijiaraanu rijitiinchuru jataain baasoneein que ereure, nii itolere cunaihuru amurijiriin niicha ichana nainei icharaneein niha Cana Coaunerane saijjeiin.

¹⁰Nii jana, nii niicha amai muruaae conera chohitoha nii ataebinae nelaurianajan rori ichoae nii anjeraauru nesaoquine janate, jataain caohacha nocohenaneein nedae rai cojoanona. Nii jaunte, nii mocooruhane curiha cuna

caun lele calaaure cachaauru. ¹¹Nete nitohaneeuruha natiin, nii baaso ichacuruhane jianelanaala, nii acaauru abero aina acaauru moco curihuruha natiin, Cana Coaunera que nejerateein baijiaraanu rijitiin ereure.

¹²Nii jana, nuuhe Eofarate cuhane nii niicha amai muruaae conera chohitoha anjera nesaotane janate, jera jaonaa nainecuruha enoto mitu nichajai caje unacaauru *reychurune* coina jacoroe nii nuuhe baca.

¹³Nii janane, nii ataebinae tabai *dragon* ujuae caje, chaen nii necha aansai ataebinae tabai caje, chaen nii *profeta* niha nocoeti, naonjoainuri ujuae caje mituha dari tocorijianein nichatajaain nechu coitucuhuhi suujuene jana coaraan. ¹⁴Acaaurute nii nichatajai coitucuhuhi suujuenein itolere cojoe-lanaacojoai ichaain, satiin chauratane sacuritaain rai cachanein nenacaauru *reychuru* taojiaain sonaana que niha uurureein, inae itolere ichana nainera Cana Coaunera Cojoanona que turuhane bana.

¹⁵“Aonacuche, nii nainajeneeichene janane aiha leinjiin asijiautone rijijieein inara rene luhecotariin neoritoreuni. Jataainte nerausiaeca cureein caohachaain nainaain letona jatoraaain cajione ruhecaain canu cohara, nabana machoharohane, nii machoharohane que coejeein cacha cataaun nihane coataa,” nae Cana Coaunera.

¹⁶Nitohaneinte, nii nere cuhane Armajedoonnein Ebereocuruhacha curuaatei ita taojiaaure- nii satiin chauratane sacuritaain nenacaauru *reychuru*.

¹⁷Nii janate, joareein nii curu muruae cuhane nenea cabuhitoha nii anjera caainsiinene jana: “Inae jatoroa,” naain tonijiaain toni erenea dedeeu nenea Cana Coaunera turunaja *santuuario*-nii nelaurianaja rorihu toniin.

¹⁸Nii janate, jataain mijiaaaineein niha jiacanone jana, jataain mijiaaaineein toni erenaa arara aina. Nii janate jataain mijiaaaineein luhecotariin uha carorane jana, jataain mijiaaaineein nerurujuae atane, niha caa chauratane que cachaaaurune jaan caje coaaneen niha leeocho caroracurune amurijiriin jataain mijiaaaineein uhane jaun. ¹⁹Nii janate, mijiaaaineein uha carorane jana nichata turiin nefaruhe Babilonia nese tabai. Nii jana nefaaruusiha satiin chauratane sacuritaain nenacaauru neseurune janate, nii Babilonia nese tabai coacue Cana Coaunera, nii nobaaeneen casetecocuru cocoaane coina niicha rucujuei bino elonai que acaauru cocoaane coina. ²⁰Nii jana satiin obenecuru, ichtane ucuunooru, naonjoainurite nefaruusiin nitajihane jana, ²¹dede caje cachaaauru ichoae naluhacoae ajeri jaberoco rijijieein nena- jelajinaa jaberoco jeenachoonca quiro amurijiriin anajiin. Nii jaunte, acaauru ichoae nichoroha dede caje uhin nii ajeri jaberoco rijijieein nena- jelajinaa jaberococone jaun, jataain necairichanaa tabai caseteco nihane jaun, Cana Coaunera que nejerateein baijiraanu rijitiin ereure cachaauru.

Jataain ene cojoaeloroheri esineneen nena casetecauruhane

17 Nii caainsii laurinei cacha cairichaeranu curu muruaae amaurera caainsiini anjeraauru caje leinjiinte: “Chajaaune, naonjoaain casetecanohinerichaain taa cucuana baca ichoae lauhequi ene cojoaelorohene coarate ii que. ²Caa chauratane curuanaa reychurute, taa ene cojoaeloroheri aina ichaojeraquiin neeure. Chabana nitohanai ichaain ichaonaa naineniha cachane saijieein, rai nichao baaso aina cuaain satiin chauratane que nenacaauru ichao

aasajeein osa que sarunajaelu,” nae canu rai nii anjera.

³Nii baihate, Cana Coaunera Suujue coaratenojoin coaracaanne jana, cacha areroo canu amae nii anjera. Nii janate, ecu niha leinjiin atae- binae tasionjoaain lanajaanne jana, nichoae lajuuae leinjiin ene. Nii ataebinae tabaite, Cana Coaunera baijiraanu rijitiin jaberoco sacuritaain laenanohineen rai curuaa siriin, caainsiine couturiin lechooncae rai jicho. ⁴Nii jana nii ene cajionete, lanajaan jichohajio- joai que jasiin, oro caje ichanohin que corujuelequiin, jataain coretiin nena- ajeri jaberoco que urerianohineen, jiquihaquiin nena perla, naonjoainuri que urerianohine rai cajione. Oro caje ichanohin acau cooruhane jaa curu muruaae que biji achunecohin, nainecojoaain rautain coaanacajoaelanaala nena siri, nechu jataain lein- jiin calani dadanacajoaelanaala nena amae nechu joanreein cachaauru que ichaojeraquiin neosateen nihane jaun.

⁵Nitohaneente: “Babilonia nese tabai, ene cojoaeloroherihuru nebaneen satiin chauratane sacutaain itolere cachaa- ruhacha rautaai icharaneen nena,” naain laenanohineen curuaa siri nauri que, chabana coaraa nitohanane que airijiin.

⁶Nii baihane nainaan, Cana Coaunera cachaneen rai nere beebejeraneen neeuruhane coreniha, chaen Jesocurisito beebejeeuruhane coreniha atenanohineen nenacaaurulu, naonjoainuri coichana caun ajiha nii ene cojoaeloroherine que. Nii jaunne coarihanune rijijieein jataain cojoelatoot.

⁷Nii jaunte canu rai: “Chanuna jataain cojoelatohi. Tane ichei caa ene ichao coitucueraelanaala nena aina nii caainsiinei couturiin lechoonca jichohin- nii amaera atae- binae

tabai, naonjoainuri beete coitucuhi.
⁸Inoaelute niqui ichoaelu nii iicha coarai necha aansai ataebinae tabai, nete inae nitaje. Nii jaunte, caohacha nitajeeriin nitajesihane ajiniha, nii chariji bana satonoelanaala nena atane jachu caje inicheein. Nii necoaaunaa cana rai chauratanene jaa caje coauneein Cana Coaunera coitucuurera curuaacuru siricha quiricha cuhane laenanohineein curuaa sirilanaala caa chauratane que nenacaauru cachaaurute, nii necha aansai ataebinae tabai cojoelatiin coaraa cuurureein, inoaelu ichaohalu natiin inae nitajihane jaun. Nete inae nacooauneein ichaoreein.

⁹Caute laen esinae rauhijiriin coarareein niicha coitucui coitucuhin biha coitucuerane. Nii caainsiinei couturiite, caainsiinei ichatane ucuuno nii lauhaca ene cojoaeloroherine jaan beraneein aiha ne. Chaen nii caainsiinei couturichurute nii caainsiinei reychuru beraneein ainaa ne. ¹⁰Nii saouqui reychurute inae chaque nelateein nedaaurene. Leinjiinchate jaiti itolere curuaanaanein ne. Nii jana leechate jaiti turuene. Nii acaauru caajie nedanaa turuhene inae turuhane bana coatiha carajaain nerinaain. ¹¹Nii inoaelu ichaonaa necha aansai ataebinaete, acaauru curuaanaa reyneein acaauru fosaneineein nelu. Nete inae nitaje. Nii choae tacaain techu, nii caainsiineein nenacaauru caje nena nelu. Nitohaneente, jataain caohachanainejeein raajenihane itajeranu ichajeein sacue.

¹²Nii lechooncaain jicho iicha coaraite, lechooncai reychuru neein jaiti curuaanaanein cocoainanohi nelanaala nenacaauru ne. Nete inae carajaelanaala, nii necha aansai ataebinae jiniichaain aihuruha reychurune rijjijeein cocoainanohi

neurureein. ¹³Nii lechooncai reychurute, ita suujua rijitojoein niicha ichana nainei ichaa nii necha aansai ataebinae tabane coina cocoainaa cuurureein. ¹⁴Nitohaneente, nii Carenero Narejeen aina ita soha cuurureein. Nete acaauru amuritoha cureein nii Carenero Narejeen. Nii suujua rijijeein janijiin Cana Coaunera ranojoinurilu rai cachanein nenacaauru aina, satiin curuaanaacuru curuaanaa neein, satiin reychuru rai Reyneein niha nii Carenero Narejeenne jaun,” nae carai nii anjera.

¹⁵Chaen techu canu rai: “Nii lauhaca nii ene cojoaeloroherine jaan- iicha coarai acaute, nenaanaja, cachaauru, nere que ereein nenacaauru, natane que ichaohin nenacaauru, naonjoainuri beraneein ainaa ne. ¹⁶Jana nii necha aansai ataebinae tabai jicho lechooncaain iicha coaracurite, nii ene cojoaeloroheri que nejerateein, machoroocaain que jaolecohin, rai jaberoco quini usihanau mocoorurichaaaine jaan beraneein ainaa ne. ¹⁷Cana Coaunerate, acaauru suujua jichochoe, aca jerihane rijijieein niicha jerei ichaain, jiniiquiin ita suujua rijitojoein, nii reyneein cocoainanohineein neuruhane jaan teuruha nii necha aansai ataebinae raine coina. Nitohanein jeriha Cana Coaunerate que tihane jaan que tiaajeein. ¹⁸Nii ene iicha coaraite, itolere amurijiriin nena Babilonia nese que satiin chauratane sacuritaain nenacaauru reychuru amuritoeranein nena beraneein ainaa ne,” nae carai nii anjera.

Nitajihha Babilonia nesene

18 Nii baihane niicha ichana nainei ichaane coina cocoainanohineein, rai necaohacha que necaohachaain dede caje fauhin chauratane jilitoha rai cono

necaohacha que leecha anjerane jana coaraaun. ²Nii janate tonijjaain:

“Inae nitajiha itolere amurijiriin nena Babilonia nese tabai.

Inae moconajaera nenajaneente, itolere lauri lauri coitucuchuhi que suujuequiin,

chaen rautaaain coanacaaajoae lanaala nena itolere ataebinae coitucuchuhi, tajaecuru coitucuhichuru, naonjoainuri uchaneein inae nerotoe.

³Nitohanihane jaunte, chabana nitohanai ichaain ichaonaa naineniha cachane saijieein, rai nichao baaso aina cuaain, satiin chauratane que nenacaauru cachaauru ichao aasajeein osa que sarunajaelu.

Chaen techu, que ichao jeraquiin nerejetocure satiin chauratane que nenacaauru curuaanaacuru.

Chaen techu, satiin caa chauratane que necoretenacaauru coriquihocure, nechu jataain joareein baaso ichacuruhane jaanuhacha que necoreteein,”

nae carai nii anjera.

⁴Nii janate, nacoaauneein dedeeu tonii.

“Chajaain nii nese caje amuuche inara canu cachanequichene.

Nabana nii osaaonacaauru aina neeichene

acaauru osa leruhiche acaauru ainane, necairichaaiche nii necairichaauruhane jaan quene coataa.

⁵Dede quete turuhelalajeein lajuae jataain acaauru osa tabai.

Nii jana Cana Coaunerate, nii baaso chacuruhane coitucuhin chabana baitenereein.

⁶Leechaauru cairichaane amurijiriin,

coroata saain jeelai amuritoheriin nii niicha coheni jataain coaerai jasiiteein que cairichaa.

⁷Jataain necairichanaa tabai que cairichaa,

leeochaauru cairichaane amuritoheriin. Nechu jataain joareein nocohasitaa no-coetohane jaunte,

rai suujua cuhane:

‘Caune aiha curuaanaane rijijieein raotojoeein neeun.

Coatiba aiha autanane rijijieein necairichanaa coarinaauni,’

naain necohasitae.

⁸Nii jaunte,

le jiichonijin cuhane nichoae nalureein itolere necairichanaa, onaa, mijitena, nererojocana, naonjoainuri.

Chaen techu

usihanau moconojoiniha cureein.

Jataain itolere que laraajiin niicha ichana nainei ichaain

cha rucuharaniha nii casetecaeraneein nena Cana Coaunerane jaun,”

naa erenaane jana aonaan.

⁹Inae moco caaun suruaa tabai niha nii nesene coaracuruhanete, jataain inaderaain chanaa cuurureein caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru, nechu joanreein nichao aasajeein nii nese aina ichaojer-aconacaauru, nii baaso ichacuruhane que netojoejeein. ¹⁰Nii jaunte, inae caseteconihane coaracuruhane coasiha rohan nichuuntanaa nainelanaala caje coriae netiin:

“Jataainte cairichaaajoaai itolere que laraajiin niha

nocoetohi natiin Babilonia nese tabai, coatejeneeine

jana luhecotariin ii rene turuha casetecone jaun,”

naaurureein coarajeein.

¹¹Satiin chauratane sacuritaain

ecu necoretenacaauru techu, nii nese

coinaderaain chanaa cuurureein. Inae nenerihani nii coroatajajelanaala acaauruhacha sirii rucuhele coreterane jaun. ¹²Nii itolere, oro, plata neein curuajaain nenea coata coreti, ajeri jataain caohatiin coreti, jataain cajione caohacha, cajione lanaajionjoai, cajione lanajai, itolere araai laurii enuha jujuhi caje nenea, ebucu caje ichanohichuru rucuheleuru, enuha jataain coretiin nenea, coata lanajai boronce, leocha lauri coata, ajeri jaberoco jataain nojoein nenea, ¹³arajiin jujuaain nenea canera, sacari jujuaain nenea, miraa chaen leeochoaauru jujuaain nenacaauru, *perfume*, bino, erene, arina caohacha, tirico, atane choae terei anajiin icharaauru, carenero, cabario, cabario que tararaeraain nenacaauru, chaen cachaauru letononeein nenacaauru, naonjoainuri que necoreteeuruha, nii Babilonia cocoaichacuru raine jaun, jataain coinaderaaure. ¹⁴Nii janate jataain inaderaain:

“Inae nihei iicha rautati rucuhele coreti satiin iicha sirii.

Inae chabana nihei jerichanejeein sirii neeine,”

naaurureein nii neseu necoretenacaauru.

¹⁵Nii neseu necoretenacaaurute jataain coriquihotiin neure. Inae caseteco coaraane janate, caje coriae neein coinaderaain chanaain coarajeurureein jataain coasina caun. Chaen techu jataain coisiin:

¹⁶“Jataainte cairichaaajoai, itolere nese amurijiriin tabaain nenea.

Cajione caohacha que necoreteein, lanajaain jichohajiojoai que necoreteein oro,

chaen jataain coretiin nenea ajeri jaberoco, perla, naonjoainuri que urerihanohin cajione que necoreetiha leinjiin enene tocohaneei niqui.

¹⁷Nete luhecotariin coacueneeine jana, inae nitaje nii itolere iicha sirichuri,”

naaurureein.

Satiin bote cuhane curuaanaanein nenacaauru curuaanaacuru cafitaancuru- cucuana cuhane amuhemuhenaacauru, chaen marinerooru, satiin cucuana cuhane nichao que ichaohin raotojeein amuhemuhenaacauru, naonjoainurite coriae netiin coarajeure. ¹⁸Inae moco caaun suruaa niha, nii nesene coaraante: “Coatiha catohaneein jataain leeochoaauru amurijiriin jataain caohatiin nenea nese caa catohaneein nedaai,” naaure tonijiaain.

¹⁹Chaen techu, coinaderaain chanaain, couturi ichoae atane bujuinaa chorohin:

“Jataainte cairichaaajoae taa nese itolere amurijiriin nenea, naain chanaaurureein,

satiin nii cucuana cuhane bote sirii amunacaauru,

nii nese aina cuaain coriquihonanein nedanacaauru.

²⁰Nii nese cairichaa Cana Coaunerane coroaecuche

dedeeu Cana Coaunera cachanein janijiin niicha cotihanohinein nenacaauru,

chaen afosotooru, *profetacuru*,

naonjoainuri. Acaauru casetecaane ucuahetohate, inara rai caohacha ichae Cana Coaunera,”

²¹Nii jaunte, nii itolere que nela-teein, niicha ichana nainera neein nenea anjera, nii leinjiin ajeri jaberoco seonjoan- cha tutuuruhane jaa tocohanein nenea baihataain cucuana cuhane siheitiin:

“Catohaneente,

itolere amurijiriin nelaetiin niha nocoetohinatiin,

inae chaque nelatelanaala neei Babilonia nese. Inae chaelon nihei nacoaauneein jerichanejeein neeine jana ichoharaauruhane.

²²Inae chaelai janonaa bana nihei nacoaauneein ii que aohanraa, nenateein quitara rijijieein nenea toteein, aunone maajejin toteein, coreneta tochaneein nenea toroonfeta, naaonjoainuri toteeuruhane.

Inae nerinaain ii que amihaneeni. Niheichu aohanrarinaain tonijiainiha natiin ichaain cha tutuera.

²³Chaenchu

chaelai janonaa bana nihei, ii que niha conone jana, ii que aohanraa tonijiai ichaain nisiriha-teeuruhane jaa besetane.

Coatiha

inae chaque nelateein neeuruhi ichei rucuhale que necoreteein nenacaauru, satiin chauratane que nenacaauru amurijiriin itolere que nelaetoha nocoetiin neeuruhalu natiin.

Chaen techu, benanenihana nocoetohine que, satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru coritaain nerejetohi," nae nii anjera.

²⁴Nii nese quete erunojoi ne niicha sohin niicha jaaorilu *profetacuru* coichana, chaen nii janijiin Cana Coauneraacha ranojoinurilu rai cachaauru, chaen satiin caa chauratane que sohin niicha jaaorilu coichana, naaonjoainuri.

19 Nii baiha jataain arajiin dedeeu tonijiaain ereeuruha cachaaurune jana aonacaanne janate: "Cana ichoteraneein nenea cana Curuaanaa coroaecuche.

Nii itolere ichana nainein, rai necaohacha que necaohachaaain, naaonjoaain nihane jaunte cana ichoteraneein Cana Coauneraneein ne.

²Acate

esinae rauhijiriin baaso icharaauru coaraain casetecaeraneein ne.

Nitohanihane jaunte, rai jaberoco aina cuaain satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaauru saruhin niha osa quene jaun, nii ene cojoaeloroheri rijijieein nenea casetecae.

Cana Coaunerane

rai cachanein nenacaauru ateinaain nihalune core coarate que," naaure.

³Nii baihate nacoaauneein:

"Cana ichoteraneein nenea cana Curuaanaa coroaecuche.

Nii chariji bana jianelanaalate ecuun iniha cureein nii ene cojoaeloroheri rijijieein nenea- Babilonia nese moco cousuruca," naaure dedeeu tonii.

⁴Nii janate, curuaanaa nihane jaan rori- *trono* ichoae lauhaca Cana Coaunerane jana, nacatiha neseonriaain: "Cana ichoteraneein nenea cana Curuaanaa coroaecuche. Nitohanemiin," naain Cana Coaunera coroaecure, nii coroata choonca jenaain nenacaauru ichauhenaauru, chaen nii jenaain cacha tocorijanein ichaohin nenacaauru naaonjoainuri. ⁵Nii janate, nii curuaanaa nihane jaan rori- caje toniin:

"Satiin inara canaanain-uru, ichauhenaauru, naaonjoaineichene

Cana Coaunera coroaecuche, nelateein acaneein nihane que casiichene coarateein neinequichene," naain toniha erenaane jana aohanrae.

**Rai cachaneein nenacaauru aina
beseta ichaa Carenero Narejeene
jaan cojoananaa que turuhane**

⁶ Chaen nechu tonijiaain toniha arara aina caraturine rijitiinchuru iriha arajii cachane jana aonaan. Nii janate:

“Cana ichoteraneein nena Cana Curuaanaa coroaecuche.

Inae itolere Curuaanaa neein nihane nunuhetiha cana Curuaanaa,

itolere que nelateein,

itolere ichana naineraneein nena Cana Coaunera.

⁷ Aihane jaun

coanete rachoojihacache.

Esinae rauhijiriin

rai necaohacha que necaohachaaain niha Cana Coaunerane coroaecaache,

inae nisirihatihia Carenero

Narejeenne jaan cojoananaa que turuhane jaun.

Inae letona jatoraaain neruujihia rai comasainu.

⁸ Nitohaneein jereraane jaunte,

somajai cajione caohacha jiquihaqui que necoreete nii Carenero Narejeen comasainu.

Nii cajione caohacha somajaain jiquihaquiin nenaate,

esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein

niicha ranojoneein nenacaauru ne,”

naain tonijiaain toni erena. Satiin rai cachaneein nenacaauru raa Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone que.

⁹ Nii janate canu rai: “Caa laenaan: ‘Raotojoein turuuhine nii Carenero Narejeen beseta que cotihanohichuru.’ naa caraine baihate: ‘Caa erenaate, inae rauhijiriin Cana Coaunera beratenojoin erenaane,” nae carai nii anjera.

¹⁰ Nii jana coroaecaane coina, nii anjera tijia asaae neseeriaanune janate: “Caa nitohanai ichana coaauca. Canuhetonaine Cana Coaunera cacha

neein neeun, jerichanejeein nii aaine rijijieein. Aihuruha nii ii nejeraauru, acaauru rai aitoaha Jesocurisitone rijijieein, naitoonjoan tonoraain nenacaaurune rijijieein. Aihane jaun, Cana Coauneraacha coroaecu,” nae canu rai nii anjera.

Nii Jesocurisito que erena techu, *profetacuru* que beratenojoneein nelu.

Cabario somajain ichoae cunaa

¹¹ Nii janate dede que ecooca somajaain cabarione jana, nichoae lajuae-nii suujua rijijieein nesinenein curuajai. Acate esinae rauhijiriin baaso icharaauru cachaauru ichao rucujueein, que nejeratenacaauru amuritiin nelu.

¹² Rai notate jiquihaquiin usi lanaro tocohane. Nii janate, arajiin rai coturi que comai amaane jana, que laenanohineein ne rai curuaa. Leinjiin acaachate nii curuaa coitucuuje.

¹³ Nii jana rai cajionete, ichana que lomonojoin tocohane. Jana rai curuaate: “Cana Coaunera Ere,” nae.

¹⁴ Nii janate caaijie uure dedeeu anjeraauru- cajione caohacha somajai que necoreetein-

cabario somanerei ichoae uhin. ¹⁵ Nii janate rai nujuuae caje mitue sabere ajihantiin, satiin lauri lauri nenacaauru amuritoheraneein nihane cojunacaneein.

Acate coata caje nena otiha que biji achunequin, acaauru Curuaanaa niha cureein.

Acate, cana tijia que oba shaoquiin, rai baca rocohacane rijijieein, baaso icharaauru coaraain casetecaain,

rai nobaeneein casetecocuru que banihatein niicha rucujei- bino que acaauru cocoa cureein nii itolere que nelateein-

itolere ichana naineraneein nena Cana Coaunera. ¹⁶ Chaen techu rai cajione, rai nanaae, naonjoain que:

Reychuru rey-

curuaanaacuru Curuaanaa

naain laenanohineein ne Acaneei nihane coitucueratera rai curuaa.

¹⁷Chaen nechu enoto conohanau chujuhecoha leinjiin anjerane jana coaracaanne janate, satiin tajaee iniho que lenoneein ecuun jiaauluhin amunacaauru rai tonijiaain: “Chajaauchete netaojaete tabai lenone que inara coroaatemiin Cana Coaunera. ¹⁸Aihate Curuaanaacuru reychuru, soondarooru curuaanaacuru, laraajiin nenacaauru cachaauru, cabarioacuru, nichoae cunacaauru, itolere inihocuru, letononelanaala nenacaauru, letononeein nenacaauru, nelatelanaala nenacaauru, nelateein nenacaauru, naaonjoainuri iniho que lenonequiche,” naain ehequuin nii iniho que lenonenacaauru tajaacuru cotihacane aonaan.

¹⁹Nii baihane, nii necha aansai ataebinae tabai aina, satiin caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru aina sonaana que neeninuru acaauru soondarooru coaraan. Acaaurute, nii cabario ichoae lauheconaa aina rai anjeraauru sooruhane caina netaojiaaure. ²⁰Nii janate, nii necha aansai ataebinae tabai mucuhin casetecaure, nii rai *profetacacatiha* neein itolere cojoelanaacojoai ichara aina curuaecaain. Nii itolere cojoelanaacojoai ichaane aina cuaainte, nii necha aansai ataebinae tocohaneein niicha ichacuri cojunaca terateein rai ecaanto coroaeraauru cachaauru coritae nii rai *profeta* niha nocoeti. Nii jaunte, nii *profeta* niha nocoeti aina curuaecaain, nii necha aansai ataebinae tabai jaaore ichaaojihane jana, usi conemuri asojoereneein moconaa cuhane. ²¹Nii jana leeochoaurute, sohin jaonoinsecure, nii cabario somajai choae laujuaain cunaa ujuaae caje mitunaa sabere ajainai que. Nii janate, nii onacaauru iniho quihure nainain obejeein nii iniho que lenonenacaauru tajaacuru.

Le oaraanca jaanacaneei ichohanoloji niha moconajaerane

20Nii janane, *cadena* que biji achunequuin atane jachu chariji bana satonoelanaala nenea cochabi uhaain fauha uha leinjiin anjera dede cajene jana coaraan. ²Nii anjerate fauhin, nii ataebinae tabai acano inoaensi- moconajaera ichojoae, le oaraanca jaanacai que tihane reein tiaaojoaain. ³Nitohaneein ichojoaainte, nii chariji bana satonoelanaala nenea atane jachu tabai cuhane fuhin, nii fuera que nii cochabi te, le oaraanca jaanacaneei que tihane reein tiaaojoaain, nabana caa chauratane que nenacaauru cachaauru coritaane coataa. Inae le oaraanca jaanacaneei que turuhane banate jianenohiniha cureein carajaelanaala.

⁴Nii jana, nii curuaanaacuru rori- *trono* coaracaanne janate, nichoae launereure nii baaso icharaauru coaraain rucuherranu que cocoinanohineein nenacaauru. Chaen nechu, Cana Coaunera aitonjoan beebejeein, jataain esinae rauhijiriin beratenojoinihane rijijieein Jesocurisito aitonjoan tonoraauruhane coreniha, coturi molonojoinieein onacaauru suujue netonai ecu neeure. Acaaurute, rai biji, nauri, naaonjoain que nii necha aansai ataebinae coujunaca teeuruhane jerelanaala, chaen nii necha aansai ataebinae tabai aina nii tocohaneein nenea ecaantooru corojelanaala nenacaauru nelu. Acaaurute nii ooruhane baiha nacoaaneein ichanaain le oaraanca jaanacaneein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito jiniichaaain curuaanaaneein neeuruhane jana coaraan. ⁵Niichurute ichoaichaniha oo caje ichananacaauru ne. Leeochoauru laen ooruhane baiha ichanacuruhi, le oaraanca jaanaca reein

tiaaain. ⁶Jataainte nerausiaaejeein niha cuurureein nii ichoaichaniha oo caje ichananacaauru, inae Cana Coaunera cachaneein aina jiniiquiin neeuruhane jaun. Oha cachane baiha itajeraneein nenea coatiha acaauru aina chaachasihei. Acaaurute Cana Coaunera aina rai Calaohi Jesocurisito rai saseredoteneein le oaraanca jaanacane reein tiaain aina curuaanaa neein neeurureein.

Moconajaera amuritooruhane

⁷Inae le oaraanca jaanacanei baihate, caseteconihane caje mitanojoi niha cureein atane jachu tabai caje nii moconajaera. ⁸Nitohaneein mituhinte satiin caa chauratane que lauri lauri natane que ichaonacaauru cachaauru rene cuhin, enoto mitu nichajai jeloona, enoto so nichajai jeloona, enoto mitu nichajai coarajeein cana ajaabiji nichajai jeloona, enoto so coarajeein cana ajaabiji nichajai jeloona, naonjoainuri nii Gog aina Magog neein niicha curuaateuri coritareein. Nitohaneeinte cucuana cuhane nenea carene catuniji jeoneein acaauru cachaauru taojiaareein sonaana que nihane caina. ⁹Nitohaneeite satiin chauratane sacuritaain cuhecujeein, jataain nii Cana Coaunera aacha belaa nese tinonohin, nii Cana Coaunera cachaneein nenacaauru curuacaain tinonocure. Nete inae dede caje naluha usine jaun, jitariin acaauru mocohin acaauru itaje. ¹⁰Nii jana, nii acaauru coritaera moconajaerate, usi conemuri asofere neein mocohin nenea cuhane jaonojoneei ne, nii *profetaniha* nocoeti aina curuaaceaaain, nii necha aansai ataebinae tabai jaoruhane jaan cuhane. Ecute janotiin, jiichoo, naonjoain caseteconein mocoha cuurureein nii chariji bana satonoelanaala.

Rori somajai acatiha teein caohacha ichacurenihane, baaso ichacuruhane coitucuuruhane

¹¹Nii jana curuanaacuru rori- *trono* somajai coaracaauune janate nichoae lauhaca leinjiine jana notaracae jataain caohacha nitajeeiin nii chunijihun coarinojoinelanaala nitaje chauratane aina dede. ¹²Nii janane itolere que nelateein nenacaauru, chaque nelatelanaala nenacaauru, naonjoainuri onacaauru coaraaun, nii curuaanaacuru rori- *trono* acatiha chujunereeuruhane jana. Nii janate, ecu joaracaeraain nihacoaa quirichaaaurune jana, nii chabana satonoelanaala nenea ichaonaa que ichaohenihuru curuaa siricha leeochoa quiricha netonai ecu joaracaeraain ne. Nii onacaaurute colurujuenojoneein neeuruhane caje rucuhenojoneein neeure- acaauruhacha ichai rijijieein, nii quiricha cuhane laenanohineein nihane rijijieein. ¹³Nii jana satiin nii cucuana cuhane jaonojoneein onacaaurute caje mitaain tenojonecure. Jerichanejeein techu nii ohin aina nenacaauru te, nii onaa curuaanaa neein nenea. Nii janate satiin acaauruhacha ichai rijijieein rucuhenojoneein neeure le cacha cachaauru. ¹⁴Nii baihate, usi conemuri cuhane jaonojoneein ne nii onacaauru curuanaa neein nenea, nii nitajerai nenacaauru aina jiniiquiin. Nii usi conemurineein nenaate, oha cachane baiha cacha itajeraneein nenea ne. ¹⁵Ecute jaonojoneein neeure, chabana nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa que ichaohenihuru curuaa siricha quiricha cuhane laenanohineein curuaa sirilanaala nenacaauru.

Ena nenea chauratane aina ena nenea dede

21 Nii baihane ena nenea chauratane, ena nenea dede, naaonjoain coaraaun, inae nitajiha nii jauriaanejeein nenea dede, chauratane, cucuana, naaonjoainurine saijieein. ²Nii janate, dedeeu Cana Coaunera acatiha nihane caje fauha uhe Cana Curuaanaa nese neein nenea- enachasine Jerosaleen. Charijieein teeinti, nelanajanaa jerihane caohatiin necoreetein ne leinjiin ene, nii rijijieeinte jataain caohatiin rai necaohacha que necaohachain niha nii ena nenea Jerosaleenne jana coaraaun. ³Nii janate, nii Cana Coauneraacha nelaurianajaan rori caohacha tonii: “Inae ena caje coauneete, cachaauru aina ichaoreein Cana Coaunera. Nii janate, acaauru aina ichaohane jana, rai cachaneein niha cuurureein. Chaen techu nii jeelai Cana Coaunera, acaauru Coauneraneein acaauru aina nereein. ⁴Nii bana inae nerinaain chananaa, nerinaain onaa, inaderanaa, cunaeriin niha cachane jaan, naaonjoainunri. Nitohaneein inoanlu nenea ichaonaate inae nitaje,” naa erenaa dedeeu toniine janane aonaaun.

⁵Nii janate:

“Canune nacoauneein enachasine neein itolere coaunaain neeun. Caa erenaa ichei aitorichaaunine jaan laenaan. Acate esinae rauhijiriin nohanelanaala ichei aitorichaaunine rijijieein airichaaanne coina erenaa ne,” nae canu rai, nii rori caohacha ichoae laujuai.

⁶Nii baihate:

“Inae nitohaneein ichanohiniha. Canune itolere nunuheteraneein satono teraneein neeun. Chateeinti cocoirihane jesinaeca arihane rijijieein Canu ariin ne, niine core colane cocoareeuni, nii chariji bana satonoelanaala

ichaonaa tera jesinaeca que. ⁷Chateeinti itolere necairichanaa abaataain satono que tiaain ne, nii raite cainanohiniha cureein. Chaen techu rai Coaunera nichaaunne jana, aca canu calaohineein nereein. ⁸Nena laen nii Canu sacunaa jeriheichuru, nii Canu esenetana jeriheichuru, namute cacha cotaairiin nenacaauru, sonajaain jaaoreraauru, rai sinijeranelanaala nenea ene aina ichao jeraquuin nenacaauru, namute quicha aina ichao jeraquuin nenacaauru, benaneein nenacaauru, nii ichanohichuru ecaanto coroaeraauru, satiin casajeuru, naaonjoainurite, nii ohane baiha cacha itajeraneein nenea usi conemuri asofereineein moconaa cuhane jaonjoiniha cuurureein.” nae canu rai.

Ena nenea Jerosaleen nese

⁹Nii janate, nii caausineein anjeraauru nii caainsii muruaaeneein satononejeein cacha cairichaeranu que biji achunequuin nenacaauru caje nenea leinjiin anjera:

“Chajaaute caa coarae. Caate Carenero Narejeen comasainu que nenacaaurune,” nae carai, nii satiin Jesocurisito ranojoneein nenacaauru coarateein.

¹⁰Nii janate, nii canu que Cana Coaunera Suujue coaratenojoin ichatane ucuuno seeonjoan que canu amaain, dede caje Cana Coaunera acatiha fauha unaa Cana Coaunera nese Jerosaleen coarate canu que, nii leinjiin anjera. ¹¹Nii janate, conoha Cana Coaunera necaohachane tocohanein, jataain caohatiin cono te nii nese. Jataain coretiin nenea ajeri jaberoco tocohanein jiquihaquuin, ajeri jataain nojoein nenea jaspe tocohanein asaaun tiaain inanacatiin. ¹²Nii nese tinocoritinte ne, jataain ecuunein rijia lechoonca coroata bacuujaain. Nii janate, nii acuujuu nainetiin neeure leinjihanaain anjer-

aauru. Nii nese bacuujuua nainetiinte ne, laenanohineein lechoonca coroata lauriin nenacaauru Isaraelitacuru nefoerate curuaacuru. ¹³Nichatajai acuujuate ne, enoto mitu nichajai que. Jana nichatajai acuujuate ne, enoto soo nichajai que. Jana nichatajai acuujuate, enoto soo coarajejin cana raotono nichajai que ne. Jana leeocho nichatajai acuujuate, enoto soo nichajai coarajejin cana ajaabiji nichajai que ne. ¹⁴Nii ajeri laenanohineein niha lechoonca coroatajai Carenero Narejeen rai afosotooru curuaacurune jaan ajeri quete temurae nii nese coriha rijija.

¹⁵Nii canu aina erenaa anjerate, oro caje ichanohin cojunacatihane jaannu amae, que nii nese cojunacateein acuujuuaauru, rijia, naonjoainuri cojunacatihane jaanu que. ¹⁶Nii janate, rai caare aina ita jaraaone rai jaratono. Nii cojunacatihane jaanu que niicha amai que, nii nese cojunacatiha nii anjerane janate, coroata oaraanca coroata fasha quilometorone rai caare, jaratono, nucuuno, naonjoainuri. ¹⁷Nii baiha nii rijia ucuuno cojunacatiha, joaenreein cha cojunacatiha cachaaurune rijijiei metoro quene janate, saota choonca saogui metoro.

¹⁸Ajeri jataain nojoejin nenea jaspe caje ichanohiniha rijiane janate, bidirio jicharoaain ichanohin tocohaneein, oro nejesina caje ichanohi ne nii nese. ¹⁹Nii janate, jataain coreein nenea araai laurii ajeri caohacha que urerianohineein ne, nii rijia temuracuru ajerichuru. Nii jauriaanejeein nunuhe neein nenea rijia temurate, ajeri nojoejin nenea jaspe caje ichanohi ne. Jana nii coroata temurate, ajeri caohacha safiro neein niicha curuaateuri caje ichanohi ne. Jana nii nichatajate, jataain jiquihaquiin nenea agata caje ichanohi ne. Jana nejenate, esmeralda caje ichanohi ne. ²⁰Nii jana nesaoquite, ajeri onesi caje ichanohi ne.

Nesaotanete, lanaajiojoaain nenea cornalino caje ichanohi ne. Jana caainsiinite, jataain jiquihaquiin nenea crisolito caje ichanohi ne. Jana fosanite, berilo caje ichanohi ne. Jana isconite, topasio caje ichanohi ne. Lechooncanite, beraurosjioaain asaantiaain inanacaain nenea curisoprasa caje ichanohi ne. Jana nii lechoonca leinjiinte, jataain coretiin nenea ajeri jasinto caje ichanohi ne. Jana nii lechoonca coroatajate, jichosijioaain nenea amatista caje ichanohi ne. ²¹Nii lechoonca coroatajai acuujuate ichanohi ne, lechoonca coroatajaain jataain ajeri caohachaneein nenea perla caje. Le bacuujuuaauru acuujuate ichanohi ne, leinjihanaai ajeri perla caje. Jana nii nese cataaun cunaa nese coerote, bidirio tocohaneein jiquihaquiin asaun tiaain inanacaain oro nejesina caje ichanohi ne.

²²Nii jana coatiha nii leinjiinijin Teenforo coararinaaun nii neseu, cana Curuaanaa itolere que nelateein itolere ichana naineraneein nenea Cana Coaunera, rai Calaohi-Carenero Narejeen aina ecu nenea Teenforo neeuruhane jaun. ²³Nii jaun coatiha enoto, atene, naonjoainuri lateein nihei nii nese conaeranu que, inae rai necaohacha que conaa Cana Coaunerane jana, rai cono neein niha Carenero Narejeene jaun. ²⁴Satiin lauri lauri ichaonacaauru cachaaurute, nii nese que conaerain nii nese que amuhemuhecurureein. Nii jana satiin caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru reychurute, itolere acaauruhacha latei teeurureein acaauru rai. ²⁵Niheichu nii chariji bana nefurinaain acuujuua. Niheichu ecu nerinaain nocohena. ²⁶Satiin lauri lauri ichaonacaauru cachaaurute, raotojoejin neeuruhane jaanu, acaauru necaohacha que necaohachaain neeuruhane jaanu, naonjoinunru

amaaurureein nii neseu. ²⁷ Nete laen, nii chariji bana enoorenereein nii Cana Coaunera rai caohachanelanaala baasoneein nenacaauru. Niheichu, nii namute cacha cotaairiin casajenetiin nenacaauru enonaa nainecururinaain. Leinjiin nii Carenero Narejeen nii chabana satonoelanaala nena ichaonaa que ichaohenihuru curuaa siricha quiricha cuhane laenanohineein curuaa sirichauruhachate, enonaa nainereein nii neseu.

22 Nii baihate, leinjiin nucuhe ajiarojoeritiin nena ichaonaa tera nucuhe coarate canu que nii anjera. Nii janate, Carenero Narejeen nelaurianaja aina, Cana Coaunera nelaurianaja rori *trono* jeelai caje mitue nii acau- ajiarojoeritiin asaau tiaan inanacanaa. ² Nii nese cataaun cunaa bero cuhane, chaen nii nucuhe auhaniha, naonjoaainte ita jeraniha omarohin le ateuru naineein inacae nii ichaonaa tera enuha. Nitohaneinte le jaanaca cuhane lechoonca coroata saain inacae nii enuha. Jana nii enuha ichaonaa tera alote nelate que necoichacuruha lauri lauri ichaonacaauru cachaaurune coina. ³ Nerinaain ecu nechu aansaineein ichoi. Cana Coaunera aina Carenero Narejeente, nii neseu nereein jelai Curuaanaa neein cocainanacaineein. Nii jana rai cachaaurute coroaeca cuurureein. ⁴ Cana Coaunera ainate ita acatiha neein ita coaraain rai nauri que Cana Coaunera curuaa sirichurureein. ⁵ Ecu nerinaain nocohena. Cono laatecururinaain nii rai cachaauru. Enoto niha natiin laatecururinaain. Cana Coaunerate, acaauru cono neein nereein. Nii rai cachanein nenacaaurute curuaanaa niha cuurureein chabana satonoelanaala.

Ichuunijiha turuha Jesocurisitone

⁶ Nii baihate:

“Caa erenaate esinae rauhijiriin, nii nohane lanaala ichei aitorichaaunine rijjijieein airichaaaine coina erenaa ne. Nii Cana Coaunera, nere beebjeeuruha *profetacurune* coina berateralute rai anjera letoae, inae ichuunejeeonriha nitohanerichaaainene jaun, rai cachanein nenacaauru que coaratihane coina,” nae canu rai nii anjera.

⁷ Nii janate aonacaaunne jana: “Carajae lanaalane inae turuha ureeunni. Nerausiaaecate cuurureein caa quiricha cuhane laenanohineein nena Cana Coaunera beratenojoin tonoraain nenacaauru,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁸ Canune Joaan neein coaraain aonaaun. Nii coaraain aonacaaunne baihane, nii canu que coaratera anjera tija asaee neseeonriaaun, coroaecaune coina.

⁹ Nete canu rai:

“Cooa nitohanai ichaa. Canu netonaine aaine rijjijieein, Cana Coaunera cachanein neeun. Satiin ii nejeraauru, caa quiricha reretaain coaraain tonoraeraauru, Cana Coaunera ere que erenacaauru- *profetacuru*, naonjoainuri rijjijieein neeun canu netonai. Cana Coauneraacha coroaecu,” nae nii anjera canu rai.

¹⁰ Nii baihate coaiten aite carai:

“Cooa leeochoauru rai belanaala caa quiricha cuhane laenanohineein nena- Cana Coaunera ere rucuheca ii suujuaacha cuhane. Leochoauru rai beeu. Inae jataain ichuunijiha nitohanai cojoanona que turuhane. ¹¹ Chunocoha cacha Cana Coaunera ere aohana jerenihane, nihei tonaain erenaa najaanu. Nirijjieincha baaso ichajeein sacuhane coina roecanaa nainihaacache. Esinae rauhijiriin caohachaaun suujua coaraain

Cana Coaunera sacunaa jeriha cachane, jelai teein Cana Coaunera cachaneen nihane jeriha Cana Coaunerane rijijieein sacuhane raite ne,” nae nii anjera canu rai.

¹² Niritiinte: “Aiha. Carajaelanaalane turuha ureeunni. Chaen nechu, acaauruhacha ichai nainejeein cainacaane jaanu uhaain ureeunni, le cacha cachaauru rai tihanune coina. ¹³ Canune jauriaanejeein itolere nunuheteraneen satonoteraneen nenaaneeun” nae Cana Curuaanaa Jesoso.

¹⁴ Nerausiaacate cuurureein canu esenetaauruhane coreniha rai nosa caje canu ichoteratenojineen nenacaauru, nii ichaonaa tera enuha inaa leein, Cana Coauneraacha rucujuei nenaanajaun enonaa nainecuruhane jaun. ¹⁵ Nete laen enoelanaala jianacoon nedaaurureein, nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baasoneein ichaonacaauru cacha baasooru, benaneneen nenacaauru, sinijerane lanaala nena ene aina ichaojeraconacaauru, enecuru nihanatiin rai lananelanaala nena quicha aina ichaojeraquiin nenacaauru, sonajaain jaorera, ichanohin ecaanto corojeein nenacaauru, satiin nechu jataain coritaraacha ichajeein, acaacha ichajeein nenacaauru, naaonjoainuri. Nii janate:

¹⁶ “Canune Jesusoneein caa canu rai anjera letoaaun, satiin caa aitohane rijitojeein, janijiin canuhacha raauri

canu cachaauru rai biha cuhane coina. Canune Rabiri caje nefoeratenaaneen neeun. Canune janonaa rai mitunaa arasijie rijijieein neeun,” nae.

¹⁷ Cana Coaunera Suujue, Carenero Narejeen comasai, naaonjoainurite: “Chajaa,” naauruhane jana: “Chajaaujian,” naaurureein aohanrauru. Chunocoha cocoireein acau conaa jereein uHITE, nii core colane ichaonaa tera acau coreein.

¹⁸ Satiin caa quiricha cuhane laenanohineein nena caitoonjoante aitocooaunne rijijieein situreein. Chunocoha cau caa quiricha cuhane nihane amurijiriin joiin nenaate, caa quiricha cuhane laenanohineein niha caainsii laurini cacha cairichaeranu jaan que cairichaa cureein Cana Coaunera. ¹⁹ Jana chunocoha caa canuhacha beratei quiricha cuhane laenanohineein nena coreein, que cacha relaelanaala, naaonjoain nena cajete, nii ichaonaa tera, que banihateen niicha rucujei enuha inaa rulureein. Chaen caa quiricha cuhane laenanohineein nena Cana Coaunera nese neein nenaane maajeein caje rulureein.

²⁰ Caritiin aitiinte: “Aiha, carajaelanaalane inae turuha ureeunni,” nae Cana Curuaanaa Jesoso.

Nitohanemiinjian. Chajaain sorotiin uu Cana Curuaanaa Jesoso.

²¹ Cana Curuaanaa Jesoso itolere inaraacha latei teein inara rausiaaemiinte raotojeein neeiche.